SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 229 — Budyšin — Wutoru, 1. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Němski sejm.

Póndźelu je so naimnjše hołybanje němskeho sejma zapoczało. Na dnjowym porjadku wuradźenje wo reformje sawěsćenja dźěłonjemějerjow stejesche. Němski dźěłowy minister Wissel z dźakom pschipóina, so je němskotatna rada wupuć z wobczežnoscžow namakała, kotrež su so pschi rosprajenju politiskich stronow wo prěnjej knjeżerstwowej pschedłoży pokazałe. Sawěsćenje dźěłonjemějerjow je so znjewužiwało, tole znjewužiwanje je so w stawonoscži pak sylnje pschejnało. Sawěsćenje dźěłonjemějerjow je jako zyk pruhu wobstało. W prěnim czasu je so z wulkimi wobczežnoscžemi bědźiło. Potom wurjadna kruta lyma pschińdże, z kotrejž njeskhcschana bjesdźěłoscž nasta. Sakoń wo sawěsćenju dźěłonjemějerjow bě wot wschoho spocatka porjedźenja potrěbny. Tole porjedźenje je nowy nacžisk pschinjesł. Nacžisk chze rozdźěl mjes dołhodami a wudawkami wurunacz. Sawěsćenje dźenza němskemu statej 270 miljonow hr. dołži. W blišschej symje wudawki tkěrcy dołhody pschekrocza. Se salutowanjom a potwjerdzenjom pschinoschkow dyrbi so njedostatk wotpkaczicz. (Zjemér a kschiki pola kommunistow.) Też potom hischcze je podpjera, kotruž sawěsćenje dawa, wožom krócz wjesicha hacz to, schtož Ruska dźěłonjemějerjam dawa. Knježerstwo nochze podpjeru, kotruž nacžisk namjetuje, smjenschicz dacz. Kóžde dalsche pschikrótschenje by kupowańsku móc milijonow wobwdźerstwa pozjabiło a z tym zyłemu hospodarstwu pschkodźiło.

Reforma zawěsćenja dźěłonjemějerjow.

Sozialnopolitiski wubjerk němskeho sejma je póndźelu wo wožebitej pschedłoży sawěsćenja dźěłonjemějerjow wuradźowak. Někotre namjety na pschemjenjenje so wotpokasachu. **Sozialdemokratiska** § 1 (wo městnje swuczenej **bjesdźěłoscži**) pschihłosowachu z wumněnjenjom zjednocženeho stejischcza, hocz budże swěrčene, tak so pschedpisma sa saisonskich dźěłacerjow wutworja. **Hospodarska strona** bě pschećiwo kóždemu powjetschenju pschinoschka, a **bayerska ludowa strona** praji, so chze sa pschischitkowne powjetschenje wo ½ prozenta, nic pak sa wosebite powjetschenje wo 1 prozent sa saisonskich dźěłacerjow hłosowacz. § 1 so je 14 pschećiwo 12 hłosam pschija.

§ 2 wo czakanskim czasu so wotpokaka. Demokratiska namjetowachu, so by so nowy § 2a pschidał, po kotrymž dyrbjesche śledowaze płaćicz: „Gdyż so podpjera prěni krócz żada, je czakański czas dopjelnjeny, jeli so je dźěłonjemějer w dwěmaj posledńomaj ličomaj wjazy dyšli 52 njedźel w dźěle z dyrbjeńskim sawěsćenjom był. Sa podpischene podpjeranje je czakański czas dopjelnjeny, gdyż je dźěłonjemějer w posledńich 12 mězjazach 26 njedźel w tajkim dźěle był. Tónle namjet je so z 15 hłosami pschijał. Dźěłowy minister je k tomu rjekł, so budże knježerstwo sa tónle paragraf hłosowacz.

§ 3 wo podschěchenym czakańskim czasu saisonskich dźěłacerjow so zaćišny. Nunje tak so paragrafaj 4 a 5 wo powjetschenju pschinoschka wotpokasachtaj, tola paragrafaj 6 a 7 wo wurjadźeńskich postajenjoch a wo czołownym wobmjesowanju jakonja hacz do 31. měrza 1931 so pschijeschtaj. Pokme pożedźenje němskeho sejma nětko pschijatu **krótku pschedłohu** a w najważnischich dźelach wotpokasanu wožebitu pschedłohu nadeńdże.

Stahlhelmarjo a kommunistojo so w Bytomie bili.

Stahlhelmowa bornjoschlesyska župa je so njedźelu we Bytomi shromadźiła. Na torhoschczu prěni swjatkowy wjednik wo Stahlhelmowych samerach rěcżesche. Někotrym kommunistam bě so poradźiło, hacž na torhoschczo dóńcz, hdźež Stahlhelmowcy shromadźinu z tschikami kazachu. Gdyż wječzor wokoło 6 hodźin někotre Stahlhelmowe swonkowne wotdźělenja z gwojenu kwarterej czahnychu, do nich na Moltkowym naměsce kommunistojo trasychu. Kommunistojo spytachu Stahlhelmarjam khorbej wutorhnyć. Dóńdże k puikam, pschi kotrychž bu nuże a kamjenje wužiwachu. Dwě wobzoje bu tranischcej. Policija, kotraž bu na pomoz sawołła, žydom wobzoje, kommunistoo a Stahlhelmarjow, saja.

Kommunistojo komunista zakłoli.

Policajska rosprawa praji, so su bu so žobotu w nozy we połnocnym dźělu Barlina kommunistojo mjes sobu swadźili. Pschi tym bu wěsteho Kurta Kasprowskeho z nožom k wutrobje kłoli a pódła teho jemu hłowu cżežko sranili. Po puću do khorownje je wón wumrjeł.

Jendźelscy wojacy ze Saarskeho kraja wucahnyli.

Jendźelscy wojacy bu póndźelu je Saarbrückena wucżahnyli. Pschipokpnju poślednje cżežite automobile k dwórnischczu wotjědżechu. Wokoło 2 hodźin popołdnju bu wojacy se sapiskanjom z kasarnow na dwór sawołachu. Poł hodźiny podźischo z naikhnjenym bajonettom z dwěmaj wotdźělenjomaj z wrotami wucżahnychu. Psched kasarnami bu sestupachu, a kommandeur a stabowi offizerojo poślednju paradu wotewschachu. Kommandeur měsesche krótku rěcz, hrjeż jendźelski narodnu hymnu piskachu a jendźelska khorhoj bu dele puschcżi. Na czole z herzami wojacy k hłownemu dwórnischczu czahnychu. Wjele tyšacz ludźi po bokomaj dróhow stejesche.

Venizelos w Barlinje.

Grichiski ministerski president Venizelos je njedźelu wječzor do Barlina pschijeł. K jeho powitanju běchu na dwórnischczo saitupyrjo němskeho swonkownego ministerstwa, grichiski pósłanz a sobustawy Barlinskeje grichiskeje kolonije pschischli. Venizelos njedźelu wječzor w grichiskim pósłanzitwje pschebywaschе.

Póndźelu dopołdnja je Venizelos w hotelu „Kaiserhof“ někotrych nowinarjow pschijał. Jim je prajił, so njeje se žanym wożebitym politiskim nadawkom do Barlina pschijeł. Sa gwoju winowatosć je měł, hdyż je loni Rom a Paris wopytał, so też w Barlinje swoju visitnu khartku woteda, dokelż je Němska w radże ludow jašo jej pschiležnischcze městno namakała. Venizelos je spokojenjom na to pokoja, je žu so hospodarske porjadki mjes Němskej a Grichiskej pschihódnje rosmile, tola sapře, so su hospodarske pschicżiny za jeho wopyt w Barlinje rozhodźoze byle.

Finski bojkott přeciwo němskim tworam?

Mjes tworami, kotrejž Finska, Estonska a Lotyschska do Němskeje woża, butra na prěnim městnje steji. Tohodla je potrěbne, so chze Němska butrowe zło powyschicz, w tychle krajach wulki njemér zhudźiła. Pschi tejle składnoscži finske nowiny dowod němskich tworow do Finskeje rospominaju, kotryž je pjecz abo schěsć krócz wjetschi dyžli finski twarow do Němskeje. Namjetuje so, so bychu Němzu na to kedźbliwu sczinili, so, jeli so by Finska z němskej zlownej politiku pschestejeżko schodowała, by so w Finskej bojkott pschećiwo němskim tworam pschewjedł. Tónle bojkott by so też na twory wupschestrěł, kotrejž Němska poskedźuje a kotrejž so pschez Hamburg pschiwożuja.

Němska chze zło na finsku butru je 27½ na 50 hrivnow sa 100 kilogramow powyschicz. Tajke poczeżenje butroweho zła njebychu Finska, Estonska a Lotyschska snjesć. Roshorjenoscž pschibaltiskich statow je rosumiecz, hdyż so na to pokasuje, so je Němska hižo predy wójny pódła Jendźelskeje najwjazy butry z pschibaltiskich krajow woteběrała. Wuwos do Jendźelskeje so njehodźi powjetschicz a wuwos do druhich krajow je zyle mały.

Painleve wo zakitanju francowskeje rańšeje mjezy.

Sa dźenjcej měżazow francowske wójsko z Porheinskeje wucżehnje. Francowzojo so boja, so budże potom francowska rańscha mjesa znowa nawalam němskeho wójska wotewrjena. K směrowanju swojich cżornowidźazych krajanow je tohodla Painleve njedźelu wulku rěcz wo pschewjedźenju planow za sakitanje francowskeje rańšeje mjezy měł. Wón ham smogami, kotrejž ma k ruzy, ruczińcho dócża, hacž żebi powschitkownje mużła. Mjezy so normalnje dale wobtwjerdźeja. **Położa tykotwanych khěžow a kasernatow, kotrež Rhein sakitaju, so psched blišschim lěcżom natwari.** Nunje tak so najnuńschcze twarty na poknóżnej froncze Elsaza a Lothringiskeje psched symu 1930 zhotowja. Wěste jadźelvoki wjazy czasa potrjebaju, kotrychž płónczne pschewjedźenje pak je mjenje trěbne.

W oktobru 1930 so prěni dźeł wójska po sawjedźenju nowoho słužbneho czasa puschczi, a nowe pschedpisma so prěni krócz bjes wobmjesowanja nałoża. Może so po tajkim rjeż, so budża w oktobru 1930 nowe wojerske zakonje połnje płaćicz.

Painleve so potom **z fantastami rospraji, kotiż njepschestawajo na mózne němske wójsko pokasaju.** Praji, so je pschikład němskeho wójska każ magiske hładawko (schpihel), kotrejž wěstych ludźi wobtłusluje. Wěste je, so su we Němskej wusnamni offizerojo z Versaillesteho měrowego srěczenja swubrali, schtož je móżne. To pak njeje z pschiczinu, so z tak mjenowanymi nadpadowańskimi planami hypnotisowacz, wudawajo, so so wumyślenemu strachej napschecziwo stupa a so na wopraudźitly strach njekedźbuje.

Maginot wo kolonialnych přisłušnoscach Francowskeje.

Kolonialny minister Maginot je dźenja na skónczenej hosćinje Marseillestich wulkowitkow (maśy) wo kolonialnych nadawkach Franzowskeje rěcżał. Pokasa na to, so dyrbja so franzowske kolonije wuwujicz. K tomu je wjele pjenjes trjeba, kotrejž dyrbja so z pożeżonkami zwjesez. Budżeny parlament wo pokmomóż prošyć, so bychmy změlipreniu pożeżonku tjoch miljardow sa franzowsku wjeczornu Afriku, Madagaskar, Indochinu a sa mandataj Kamerun a Tongo wupokoscz. Druha pożeżonka we wyschoscži jeneje miljardy budże sa stare kolonije postajena. Parlament sroźumi, so ma Franzowska k swojim kolonijam winowatosće. **Dźenja dyrbi so psched wječownaj žiwěła pschedewsata kolonizazija wusprawnicz.** Kolonije niz k najwjetschemu dokonjenju dowjesez, rěka najprjódy domorodnych wobschudźicz, potom macžerny kraj a druhe ludy, kotrejž so sa najwjetschi wunoschk sajimuja. Nasche kolonialne knježerstwo wocži pozadliwosće na so wobroca. Pschećiwo tonu dyrbimy so z wumužiwanjom a wuhódnjenjom kolonijow schkitacz.

Też hewak bě njedźela dźeń ministerskich rěcżow. We Quintrehanje **finanzny minister Cheron** wo franzowskim finanzym połoženju rěcżeschе. **Suwisskowny minister Tardieu** składnosć połwjezenja pomnika sa amerikanskich wójnskich wobdźělnikow wužiwaschе, so by amerikansko-franzowske pschećelstwo wutkwalił. **Wikowański minister Vonnesou** wo wikowanju, industriji a rataršwje rěcżeschе.

Ważnosć Macdonaldoweho puczowanja do Ameriki.

Prěni lord jendźelskeje admirality, Alexander, je njedźelu w Burlemje rěcż měł, w kotrejž praji, so może puczowanje ministerskeho pschedsydy Macdonalda do Sjednoczenych statow poknóżneje Ameriki bórzy kharakter ważneho wojnama dostacz. **Skutkowanje tehole puczowanja** budże so snadź niz jenoż w statwinach **Jendźelskeje, ale zyłeho świeta zaczuwacz.** Jendźelske knježerstwo je hebi wotmyślko, je Sjednoczenymi statami k wuprawdźitemu dojednanju dóńcz. Wón ham je wo tym pscheswědczeny, so we wutrobje wobydlerstwa wobeju wulkeju jendźelski rěczaczeju ludow tele knježerstwowe prózowanja najsylnischi wothłós namakaju. Žaneje pschicżiny njeje, cżehodla bo zwěrt, wo sawěsćenja měra fo prózujo, njeby dyrbjał so jendźelski rěczazymaj ludomaj wjesez dacz. Hdyż żebi Sjednoczene staty jenaku sylnosć wójnskeju łódźstwow pschesa, potom je Jendźelska se swojeje strony swólniwa, do teho swolicz.

Jendźelska na konferencu k wotbronjenju łódźstwow přeprosyła.

Jendźelske swonkowne ministerstwo je pscheproschaze listy sa konferencu k wotbronjenju wójnskich łódźstwow zhotowiło a jendźelskim pósłanzam w Paryšu, Romje a Tokiu pósłało. Jendźelska k rosprajenju dojednanja k **rewiziji Washingtonskeho dojednanja** z lěta 1921 pscheproschuje. Konferenca dyrbi so **nětdźe žrjedź januara 1930 w Londonje** sesez a dyrbi **poměry** sylnosće **wójnskich** łódźstwow pjećich namócžnich statow **znowa pruhowacz.** Wunoschk tehole dźěła dyrbi so potom pschihotowaznemu wotbronjeńskemu wubjerkej Swjatskeje Ludow jako material za kapitel wójnskich łódźstwow k powschitkownemu **wotbronjeńskemu** namjetej pschepodacz.

Jendźelsko-ruske zbliżenje.

Jendźelski swonkowny minister Henderson je w Brightonju z ruskim pósłanzom Dowgalesskim dale **jednał.** Diplomatiski korrespondent „Daily Heralda“ mèni, so je wutoru mjes Hendersonom a Dowgalesskim dojednanje dozdźi, po kotrymž budże Henderson psched spocatkom nowoho parlamentowoho pożydnanja móż wosjewiez, so ma knježerstwo myśle, diplomatiski wobkhad z kommunistiskej Ruskej wobnowicz. Jeli so by delni žejm tejle krocżeli pschihotowali, bychtaj so pósłanzaj w Londonje a Moskwje hnydom pomjenowali. Wocżakuje so, so Henderson na konferenzy dźělacerskeje strony rosprawu poda, kotraž jendźelsko-ruske jednanje rosjašni.

Nowy zběžk w Chinje.

Japanska telegrafowarnja Tohe z Nankinga powě, so je Cjangkajkaiowe wójsko knježeršiwowe wójsko 150 kilometrow k połodnju wot Kantona zbiło a so nětko ke **Kantonej cjehnje.** Kommunistojo pytaju w Kantonje generalny štrajk k podpěru Cjangkajkwaia organisowacź. President Nangkingskeho knježeršiwa, Cjangkaikhek, je nowe wójsko do Kantona pósłał.

Ze Serbow.

W **Budyšchinje**, 1. oktobra 1929.

— **Wo wjedrje.** Po měnjenju wjedrarnjow pšichodźuje so pomałku pšchewrót naschoho wjedra. Nad južnu Europu wupschestrowaja so wyschiny. Dokelž slejmy wot jich wiwom, ma nasche wjedro dale tuchi a wobstajny ras. Ale nad połnoznej Europie leža nižiny. Wo powěsćach wjedrarnjow so bóle a bóle k połonju bihaja a wupschestrowaje. Połnoznym stronam Němskeje hu hižom torhate a pscheměnjate wjedro pschinjesle. — Jutše je mkoły měsačk. Snano nam pschinjese dawno wočakowany pschewrót. Pschebjenak staja mjelube wjedro. Jutše žrjebu jthadža štórcka 6.03 hodź. a khowa so 5,35 hodź. Měsačk ikhadža rano 5,02 hodź. a khowa so wječor 5,44 hodź. — Wčera wječor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer +6, thermometer wo dnjo +22. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer +4, thermometer w nozy +14. Wichlady na cyohlisce wjedro.

Oktober abo winowc.

We swojej pśenjej pólozy je oktober abo winowy swjetscha hišchoze měsaz s pschecejelnym wobliczom. Boze słónczko ruzkwa žo s jasnego nasymjskeho njebza a posłocza wupróstonjenu semju, wobsymětla je swojej milej jasnosću schtomy a kcki, kiž žo nětkole w najkrasnischich nasymskich barbach pišjana. Babizaze lecźo pschedże swoje šeberne nitki wot jeneho hinjazeho stwjelza k drnhemu, wótsit šhradnje hdys a hdys nkotre s tutych cźenkich nitkow a sdune je ludźom do wocżow. Ratař pilnje bźrny dosćarowschi, sapocźina pomałku runkliza domoj wozyez, pschede wschźm pak hyze nowe symjo do nacźetki role a pschepodawa jo ji s nadźiju na nowe žně. Hišchoze šmadź nkotre tydzenje a potom oktober swoje pschecźelne mjeswocźo pokhmuri, kurjawa a mtha poczina ko lźhacź na semju. Njeśmérna cźichina wupschestrowa žo po šwjeze. Cźlowjek šacźuwa w tutom cźasu tak prawje, kak mózaze tu pschiroda wźcźi wo sachodnopsizi wschitkich seminkich wězow.

— **Snjezboženja z motorsiimi kolami.** Sandźenu sobotu wjecźor we 8 hodź. pschihna k nimale njemdrej spěchnoscźu po Muzakowskej drózy dźlacźaz Jencź z Komorowa pola Kukicha. Nize Bórka, pschedy hacź žo drosa do Dobrošchcź sawinje, pschecźežachny kolosćahcheho a kolosćehou z Pluschinkez. Mjes nimaj cźahsche žo pschesunjenk. **Tola** sawadźi **do kolesćarja. Tomu rózdre** kholowy wot horka hacź dele. Sam pak straschnje padny. Nasrjedy žo schraba a cźahsche swoje trochu wobodrjene motorske kolo cźischcźecź. Nadobo sacźu w lewej ruzy a w cźele straschne bolesće a wali žo **nimale** bes wědomnja do pschéwna. Mjes tym **pschijźdże po** drózy jedyn pschijelacź „Šerbšchcho Hospodarja" **se swojim** wojom. Widźiwschi, so je snjezboženju **straschnje** ranjeny, sawróci swój wós a dowjese jeho do **Budyschkeje** khorownjze. Tam spóznachu, so je žebi ponoj a ruku dwójzy šamak. — Wčera wjecźor w 7 hodź. pschihna motorski kolosźdny na Wojerowskej drózy na stronu k Budyschinej. Pola Zidowskeho mosta pschijźdże jemu pótowy auto napschecźo. Hdyž žo drósa na mósk sawinje, sekta žo z nim. Dokelž pschesypschinje jehdsche, bź sa njeko sawinjenje pschenaslje. Jeho kolo sawadźi na mosće do khromy kamjenjow pschidrósnje schcźežki. S tym padny. Kolosźdny a tady njeko behźaz, flecźeschtaj do mostowego wobkhrodźenja. Bjes mała padnuschtaj do klubiny. Kolosźdny žebi koleno straschnje wotrasy. Nadźijomnje cźežźschego franjenja pocźerpił njeje.

— **Wobeh.** Wečera pschipołdnju šaiwokachu wohnjowu woboru k pěškowej jamje pola hoscźenza „Heiterer Blick", hdźež žo trawa palesche. Powołakńska wohnjowa wobora kiž běžeše z motorsiej šukawu pschi cźa, shasha hižom sa krótki cźaš woheń, kiž běsche nětkle 200 kśinych metrow žuchoze trawy snicził. Po wschém zdaču žu dźeći woheń sałožile. Brošu žo telodła, so bychu žo wobkschodowanja pschi nastaczu wohnja policajskej straži zdźelile.

— **Paduschitwje.** Kradnyli žu z nutsdobyczom we cźasu wot 28. hacź do 30. septembra z jeneje twarskeje budy na rózku Lubijšeje a Beethowenskeje dróhi jendźelske bóle kožane khołowy, schérej jazu do dźela z jschańskeho korda, schéry nakhribjetnik, 2 poraj schkitakow sokow, por niskich stupnjow z plachtowiny, wołojany lut, nětkore měrki a pacźidła. — We wokolinje kradnychu je nutsdobyczom 28. 9. 29 2 poraj nohezowe, mužaze soki, schtuzy, šamowjańaki, žonjaze schtyrjby, žonjaze kolche, mužaze kolche, mužaze špódnje khołowy a dźeźaze pullowry. — Wo wězowne zdźelenja prošy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **Wotrjad za powolańske saradźenje** Budyskeho dźelowcźeho hanta smźe schtwórtk 3. oktobra 1929, wot 11 hacź 13 hodź. k pśenjenu rasej w radnizy w Korjynju a schtwórk 3. oktobra 1929 wot 16—18 hodź. w radnizy w Salonju (Sohland a. Spree), wo sćiwje cźo. 17 swojim rěcźnu hohźinu. Starschi žo prošcha, so bychu pschi saradźenju dźěcźo pschehsstajili a jeho zenjerny a cyłsowanki šobu pschinjeśli.

— **Semrśi.** W nozy k njedźeli wumrě tu po dlěšchej khorosći pschedźyda Budyskeho dróhi a woduttwaršskeho hanta, knježeršiwowy twarski direktor Waltaŕ Hösselbarth w 49. lecźe swojeho žiwjenja.

— **Pištanje z wěže** a duchowna wjecźorna hudźba. Dźensa za tydzeń, tutoru 8. oktobra wjecźor 1/8 hodź. zyrkwi zuklus khorałow z pištanjom na wěži Pětrowskeje zyrkwje, ke kotremuž žo 1. khoralny wjecźor (51. duchowna wjecźorna hudźba) we 8 hodź. pschsiamknje. Nadrobnische we tutych poschcźenjach na duchownych kerluschach hischcźe podamy.

S **Hucziny.** Njedźelu a póndźelu mějachmy tu naschimski hermank. Njedźelu běsche z wokolnich wsow wiele ludźi na hermank pschischło, póndźelu pak běsche wopyt šmadny. Hermanschich ludźi běsche wjele pschischło, tola mnohy, kaž hižom druhe lěta teź, njedźelu swoje wězy sawalichu a wotjźdźachu, dokelž po naschonjenju póndźelu štoro žani kuzny njepschindu. Ludźo kupowachu šwjetscha cźopku drastu sa synmi a teź druhe potrébne wězy. Wobrot běsche špokojazy.

S **Ketliz.** Sandźenu njedźelu šwjecźesche tudomny wobydlerź Karla Wilhelm Pětich sć swojej mandźelskej Khrystin Henrietu rodź. Streliz štoty mandźelski jubilei. Knjes sarař Konik pschepoda jubilarowaj žbožopschejcźenje wopišmo evang.-luth. krajneho konsistorstwa. Wobaj jubilaraj šmětaj ho hišchcźe dobreje strowoty wjeselicź.

S **Njeswačidła.** Po wosjewjenju Budyskeho hamtskeho šudnistwa bu knjes muczeŕ Jan Kózkaŕ we Njeswačidle 28. septembra 1929 jako šmérća za Njeswačidło, Kośłow, Dobrošchcźu, Holeschow, f Holeschowskej Dubrawku, Lomšk pola Njeswačidła, Luh, Khajow, Wobohow z Krózu se pschijźahu do šłužby stajeny.

S **kamjenza.** Njedźelu dopołdnja žo konjej jeneho sapschaha z Friedersdorfa na delnjej Połcźinskej drósy spschischtichaj. Wobsedźeŕ, kubleŕ Franz z wosa wjerchujeny, žebi kulku stama a žo na ruzy srani. Konje pak šadźerachu na hornjej Połcźinskej drósy. Njedźiwajuz khutneho podawka běsche pak wéz teź šdźła zortna. S wosa spadachu po nźcźim nětkore prošata, kotreź spěschnje po wschech kónzow roscźekachu a žo wulkhowacź syhtachu.

S **Kamjenza.** Po měsaczněj rosprawje žandarmstwa Kamjenskeho hamtskeho **hejtmanstwa sapodachu** žandarmojo we wokrjesu 832 wosjewenjow a sajachu 14 wošobow. Paduschitwow wosjewi žo 8 cźežkich a 34 kasanstwo, schkhodźenje a cźelne franjenje, paduschitwo, wudrěcźe, wobschudźenjestwo, sapaleschtwo, njedowolene hoitwjerjenje a rybnóstwo, hrube šlěpzowitwo, cźinjenje skotu, pschetupjenja postajenjom dróhowej policajije, pschemyšlowstwje policaje a hewalche wosjewjenja.

S **Kamjenza.** 17lětny šaitarański thowanz, kiž nakhwilnje we wokrjesnym domje pschebywasche, je so sobotu popołdnju zatepił. Po dokonjanym dźele běsche so z domu wotšalił a bjes wědźenja šarjadnikow do khaty na Jěžowskich ležownoscach šo kupacź šchoł. Tam su jeho widlischcźa šajake, pschi cźimž je wbohi swoju šmjerćź namakak.

S **Kamjenza.** Tudomna policija saja 25lětneho pschekupskeho pomocnika f Połcźinzy a pschepada jeho hamtskemu šudnistwu, dokelž běsche so wón w Lobatzjezach wopacźnje za finanzneho šastojnika wudawał. Zandarm z cźahom sapschimny a tak ludźi, kotrychž běsche wobschudźeł wopytak, psched šchkodu šachowa.

S **Muczowa.** Njeboze z automobilom sta so njedźelu wjecźor 1/11 hodź. pschi drubjim šawinjenju dróhi we naschej wsy na stronje k Bukojnje. Tam wosjowym Fordźi auto wšelěho knjesa Sietna z jamy Eriki do wobwodneho omnibusa srasy, so so **auty** prědk wobschodźi. Pomozni mutskaběžazy pótowo-ho omnibusa, sakzy wobnjesoli wobornizy, dowjesechu wobškodźeneho wos do dwora Jankez hoscźenza. Teź autobusk bu na lawu blótokschlikatu wobschkodźeny a jena lampa so rozbi. Wermingshoffšti žandarm njesbožowny podank sawjeda. Wina na njesbožu je pjeca wjednik wošobowego automobila.

S **Czorneho Khołuza.** Pschi pomérnje dobrej cźilej a duchownej cźerstwosći šwjecźesche sandźenu sobotu tudomny wumělkaŕ Hans Jurjanz šwoje 84. narodniny. Wón je pósledni veteran, kiž je tu hischcźe žiwy a je dobry wojowaŕ we wójnomaj 1866 a 1870/71. Němški president pósłał jemu šbožopschejcźenje dopiš.

S **Rychwałda.** Pjatk popołdnju sta žo tu khrobje poduschiwo pschi šwětłym dnju. Motorowy kolejaŕ a jeho sozius sastupschtaj do jeneho statoka. Dokelž tam běsche wobźedźeł še šwojej šwójbu na polu, namakaschtaj wschitcy durje samknjene. Rucźe hrabnyschtaj wonaj hušnuju, kiž tam z druhimi wokolobydlerjami, a tymuschtaj ju do nekhribjetnika, šymyschtaj šo na koła a wotjźdźeschtaj na stronu ke Krjebi. Hačzrunješ šo jedyn wobydlerź šynduz z motorsikim kolom sa nimaj puschći, šo jemu njeporadźi, paduchomaj hušnuju woterwlacź. Podank je cźim bóle wobzarowacź, dokelž hušnuja dźelacźerjej šlusschesche. Kiž tu poa ikromnymi wobsteinoscźemi na podruźnwje bydli.

Z Łužicy.

* **Se Šmilneje.** Paduschi bodnchu šo w nozy do twórjenja tudomneho pjekarskeho mišterta Lebelta. Jako Lebeltowa mandźelka na ranje w 3. hodźinje ras stanu, so by na nusnik šchła, ju we wokhéji wittél wustrója. Kulka sajźdże do rózka pschi nusnikowych durjach. Wustrójanc šiwójbni wuštyschichu krocźele cźekacych na dworje. Jako woni dele do bydlenja a pschedawarnje sastupichu, namakachu khežne durje schérako wotewrjene, tehrunja korridorowe durje, kiž běchu šamknjene byle. W bydleńi běchu wschelake kschcźiki a komoda pscheryte. Zigaretowy kamorcźk w klamach běchu hižom do nakhribjetneho kordźadźili. Naspótscheni paduschi wopuschcźichu bydlenje bjes wjeselcźeho rubjezźitwa.

* **S Halschtrowa.** Dźenja wutoru 1. oktobra wotewri šo w Halschtrowje nowy ramoschwjasowazy telefoništi kunt. Telefonowanje do daloka poźěrdkuje dalokostny hamt we Kamjenzu.

* **S Kinca** pola Halschtrowa. Wobžarujomne njeboze sta so póndźelu dopołdnja pola blidarskeho mišterta Klimana. **Blidaŕšti, kiž** pola njeho dźěla, pschindże z prawej ruku do maschiny, kotraž ju jemu tak cźežko schanj, so dyrbjesche lěkaŕsku pomoz pytacź.

Tahiti.

Roman z južneho morja.

3] (Pokraczowanje.)

„Derje, derje", wón rjekny, hdyž bě žo hischcźe ras je swojimi pschewodźerjemi šrěcźał, „Raiteo dyrje hicź, dyrje ji šu-a wrócźecź — běły muj niz kapitan wostanje tak dołho tu — Raiteo sašo pschindże — žlónzo tamle" — a podaša ruku na stronu nejbla, na kotrejž budże žlónzo stocź, hdyž žo wón nawróćeł. S tym cźehnjeschе žo do serkow wróćo, a kaž žo ida, sćehowachu wschitcy jeho ludźo za nim. Hdyž njeběchu wjazy widźeeł, wostaji pak zyke swoje muzźtwo na šrazi a rosdźeli je tak, so wjetschi boty po wschech schtyrjoch stronach wobdawachu.

Raiteo, kaž bě žo rjem mjenował, njembźlsche dozyta na to, kralej zyky wuzitk tohole popada, šamemu pschewostajicź, a rosdźudi žo hyschede wschém najprjedy wohladacź, kelko myta wjazy by wón mohł po tutom nowem namakanju z suseje kóde inwabicź.

Harpunéŕ njekrašnje selesche, hdyž sašłyschca, so žu domoródni cźeknjenja namakali, ale k dwjoher jeho hischcźe pschiwjedli njeběchu. Nadlubje budźesche wón jim nětko schcźerź krócź telko dak, budźesche-li jenoź cźeknjenja z tym hižo w jeho rukomaj był, pschetoź kapitan kódże „Delaware" bě wschón njemdrey, hdyž sašłyschca, so je jedyn z muzźtwa wupjerchnył a z tym k dlěschemu pschebywanju nusował.

Tohodla rosdźudi žo wikoku a šlubi wscho pożadane, hdy bychu jemu jenoź cźeknjenja pschinjwjedli. Nětchto pschepoda mjes tym hižo pschikhadźazemu kralej, so by jeho nabrabnosći wabił. W tutom wokomiku pak šaklinca nadobo šnamło z jeho kódże, so ma tak bórsy hacź ko hodźi žo na ródź wrócźeć.

„Kajki cźert pak je žo tam šašo wottorhnył?" wón šadórcźa, hdyž jeho jedyn z jeho ludźi na runje horjeschcźelnjenu khorhojcźku kedźbneho sćini — „tyhy tam šu!" wón šawoła, hdyž bu khorhojcźka jako wotrěcźane šnamło tři krócź horje a dele šcźahowana — „te hychu teź nětchto hodźin wocźakował mohle. Na ródź, boys, na ródź — wikoku k wjeslam!" pschiwoła šwojim ludźom, kotrjž na jeho pschikas hnydom poštuchachu. Wón šam wosta hischcźe nětchto wokomikow njerosšudnje pschi brjoły stejo.

Harpunéŕ njewódźeschе, schto ma se šobuptschinjesenymi wězami sapocźeź. Wostaji-li wězy tu, tak to rěkasche tkěrno šo spraworoscźi tutych ludźi dowérjecź, wo kotrejž pak wón, kaž žo ida, po nimale dokhim nasšonjenju njeměješche žaneho prawedo šapschijecźa. Napoškledku wschak bě tola k tomu rosšudźił, pschetož šdźeła njetcźeschе w šobuptschinježenych wězach žana woprawdźita hódnota, a šdźela šmédźeschche potom teź z tym liczicź, so ludźo — je-li žo se wschém z procha njemějachu — budźa to najšépsche cźinicź, so bychu jeho donérnu wopramwili. Wobroczo žo potajkim le kralej, wupraji jemu z krótkimi štowami, so dyrbi nětko na šwoju ródź hicź ale wón dyze myto sa popadnjenje cźeknjenja pola njeho šapołożicź.

Jeho majestoscź jemu šlubi, so budźe wschě wězy we šwojim šamknjenk domje wobkhowacź a wobkruczeschе harpunéŕej, so ko ź toho niczo njeshubi, pschetož woni žu wschitcy tschešjenjo a mapu tu dweju „mitonarow" na kupje.

Starý harpunéŕ chžyschе, kaž žo ida, nětchto na to wotmołwicź a hladajsche khwilku dwélujcy na njeho, napoškledku pak šaborcźa z cźicha nětchto žkowonc, skocźi do cźolma a njeješche žo hnydom potom, tak ruczе hacź mózachu jeho i najcźesnim wschéch mozow ludźo dowješčkowacź, k ródźi.

III.

Rene hędźesche mjes tym, hdyž běchu jeho domoródni wopuschcźili, zyku khwilu pschemyšlujo na kamjenjach swojeje małeje tvjerdźiny a pschekuża žebi, schto by najlepje sapocźat, ani žo by žo jemu nékajki wupucź w šwojich myšlach pokazał. Sa nětchże pok hodźinki šaklyschca šłónczne nimale wulku harn a wuhlada cźrjodu ludźi še cźichicźenjom a wokanjom žo pschibližowacź.

Cźrjódy šhromadźowachu žo mjes tym wokoło skały, a hačzrunješ bě tón krócź wobžebnischa wožoba dyzli Raiteo, mjenujcy kralowy žyn, šam žoho pschischoł. Wčesche tola tamny pschi šledowanych wujednanjach jako tołmacźeŕ. Tón pak bě widźenunje mjerkaju, so je jeho šastaškowe zachola wo žlubjene mjeto pschinješka, a kašasche jemu prošo a hrubje, so ma dele pschińcź a z nimi žobubicź, hewak dyrbjeli woni ź namozu po njeho pschińcź. Jich kral njedowoli jemu, dźeje na tutej kupje šwobstacź. tuž jemu šane dalsche pschecźiwjenje teź nicźo njepomha.

René žo wuhlo kruna, jeho wobliczo bě wot šmužkowneho rosbhorjenja zyle wobléděło, ale jeho wocźi šo błyschtaschtej a jeho budże šo šjeranje wuzmědwaschtej, hdyž i wuzadźanym hlošom wótrje dele šawoła: „Tuž dobu pschinbdźeje žebi po mnje, macźe-li tekto šmužitoscźe — pójcze jow a wobladajcze, kotrehož treba budże prénja tele kamjenje šaphuschacź a barbicź — pójcze a pschepadejcze muša, kiž njeje wam ženje šchimbdy cźinił, jeho njeprijacźelam, wy šcźe napoškledku kschcźeńcźenjo a chcźeje po Bożich kasnjach jednacź, — pójcze, tola prjedy hacź na tamnu tódź šaho žiwy stupju —". Wón nadobo wotmjelkny, pschetož jeho wocźko bě štoro mimowólnje w tutom wokomiku dalołe jěžbadło pytało, a wón wuhlada nětko k prénjemu rasej i gafle šmahowaze šnamło kaž k tódźi šo nawróćejazy cźołm.

Hdyž beleka šlojazy widźachu, so žo won nadobo tak kedźbliwje ja tódźu rosbladuje, hladachu teź woni tam, a to, šchtož widźachu, wotwobrocźi jich kedźbnosći dospołne wot mlodeho matrošy.

René hnydom šapschija, so žu na walkorybnej tódźi najšterschcho wulku špuku rybow pytli, a to by tódź dałeko wot kupy wotwjedło. Na krótky pad doby wón ź tym nětchto dnjow, so mohł žebi pschekasacź, kak najlepje ź kupy cźeknjecź. Indianczanow žo wón tak jara njebojesche.

(Pokraczowanje šcźehnje.)

* **Se Spitzkunnersdorfa.** Tudomny 67lětny kněžewobsedźer Emil Michel je dobrowólnje do zmjercze skoč. Pjatk pschipoldnju jeho wobmjeźnjeneho namakachu. Khorosći je był pjecka z pschiczinu žamomordarstwa.

* **S Nowosalza-Spremberga.** Kaž nowiny pišaja, pječa měschčanoštu Richtera, kiž je njejasny dźe próżdninow schoł, wschelakich njeporjadnosćow winuja, kotrež statne prawniśtwo a dohladowarśtwa wyschnosć wuhujetaj.

* **Se Zitawy.** Liczba dźakonjemějazych we wokrjesu zitawskeho hamtskeho heitmanstwa je w cżasu wot 10. awgusta hacź do 15. septembra wot 2786 na 3707 postupiło. Wosebje su dźěłacżerjo dóšło słubili w metallowym pschemysle a w tekstilowej industriji.

Smjertne njezboża.

Schiwórk dopołdnja so w Heydenau chemiskej fabriży w Radebeulu pola Drježdżan wobzarunjomne njesboże sta. 60-lětny dźěłacżeř, kiž kotoł cżiśczesche, so pschehladowschi, kelžro wyšoko nad nim stejo dele padny. Wobzarunjomny žebi nog wukny, na cżož wumrě.

W Yorkshire w Jendźelskej pjatk wjeczor pola jeneho automobila motor rosbuchny a wóz so zapali. S nuskadźenych so tři žony spalichu, dwě žonje so cżežko wopalischtej.

Na'nowiše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutischu žrjedu:** Pschemjenjate, scherjate a khłódne wjedro. W Jendźelskej so sajo wuczahuje, w połnocnej Europje deschczowanje.

* **W Freibergskim burskim prozesu su dla każenja domjaceho mėra, sbežka a dla cżežkeho każenja krajneho mėra k jastwu po schėsć mežnjach sajudźili: kubłowego nasejica Thomasa, kubłerja Hammera, kubłowego wumėnkarja Johna, konditorskeho mischtra Meusela, pjekarskeho mischtra Walthera, kowarskeho mischtra Friedricha, kubłerja Kircheisa, seleninarja Hermanna, kubłerja Wagnera, kubłerja Möllera. Wschitkim sajudźenym so tšiłetny wuprohowanšći cżaz pschisłoli, to rėka, so njetrjebaju khłosanje wotsędżeć, jeli so so pschichodne tři łėta nażnjnosćow pschećiwo wyschnosći wostaja. Meuselej a Möllerej a Helbigej so jenoż wuprohowanšći cżaz z wumėnjenjom pschisłoli, so Meusel a Möller po 500 hriwnach a Helbig 300 hriwnow pjenježneho khłostanja sapłacża.**

* **Pschi kommunistiskich demonstrazijach w Barlinje su pondźelu wjeczor 20 kommunistow zajeli. Policija je pschećiwo njeżenju plakatow zakrocżiła, kotrejž wopschischo njeże Youngowy plan pschidźěwała.**

* **Minister Maginot je w franzowskej deputerskej komorje rjekł, so franzowske wójsko njeslapocżnje z sleczeho pażma Porheimskeje prjedy wurażatuje, hacź Němska njeże Youngowy plan pschidźěwała.**

* **S Frankfurtskeho letanischcża je pondźelu Fritz ze Opel z raketowym letadłom wotleczał. Pokoju hobrskeho letanischcża wobleża a z tym cżasu 3 kilometrow pschelesche. S tym je raketa tež letakstwo za žiwoj dźěławši wobłah dobyła.**

* **Arabojo w Haifje, Jaffie a Jerusalemje su pschecżiwo pokhłosanju Arabow dla wobdźělenja pschi poślednich njemėrach protestowali a wobjamknyli, so maja so blizkim žrjedu w znjei Palestinje klamy samknyć a so dźěło sostajeć.**

Swójbne powěsće.

Semrěli: Waltaŕ Hożźelbarth, knježeństwowy twaŕski direktor w Budyšinje, 48 lět. — Hermann Andreas, inżenjer w Kamjenu. — Hańża Zyhelskowa rodźena Adamkez w Kamjenu. — Arnošt Wilhelm Tucka, wumėnkaŕ w Stachowje. — August Kaneźk, żiwnoŕ we Wojerezach (smjertnoži), 64 lět. — Frieda Fechnerowa w Drětwje, 26 lět.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 1. oktobra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1920	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt	20,348	100 čěskosł. krónow	12,409
100 šwajc. frankow	80,665	100 franc. frankow	16,425

Barlinska burza wczera rano z pschećzelnym mjeszwocżom do noweho tydźenja zastupi, w běhu dnja wobrot wjetšiny a kursy so sesłabjachu. Na witkach z dołhotnymi a rentowymi liscżinami běchu kursy swjetscha skruczene.

Produktowe witki běchu w běhu wczerawscheho dopołdnja pschećzelne a placżiny sesylnjene. Posdźischo bė dowós sylnischi, tuž so kupcy kupowanja wotwstawachu. Placżiny so snowa sesłabichu. Pschenża a rožka wotdrjebischtej so zentnar wo 5 pj. a nałetni jećmjeń wo 20 pj. Wczera placżeschе zentnar

w Barlinje:

pschenży 11,05—11,15 hr., rožki 8,95 hr. hacź 9,10 hr., nałetnjeho jećmjenja pak 8,50—9,30 hr., nałetnjeho 9,80—10,80 hriwnow, wowsa 8,30—8,80 hr.,

w termijowym witkowanju:

za september: pschenży 11,90 hr., rožki pak 9,57½ hr., wowsa — hr.,

za oktober: pschenży 11,85—11,80 hr., rožki 9,60—9,62½ hr., wowsa 8,92½—8,90 hriwnow,

za dezember: pschenży 12,50—12,40 hr. a rožki 10,27½—10,21¼ hr., wowsa 9,65 hacź 9,61¼ hr.,

w Drježdżanach (pjatk):

pschenży 11,05—11,30 hr. (11,30—11,55 hriwnow),
rožki noweje 9,25—9,50 hr. (9,25—9,50 hriwnow),
jećmjenja nasymskeho 9—9,25 hr. (9 hr. hacź 9,25 hr.),
jećmjenja nałetnjeho 10,75—11,25 hriwnow (10,90—11,40 hriwnow),
wowsa stareho 8,85—9,10 hr. (8,9—9,20 hriwnow),
wowsa noweho 8,25—8,60 hr. (8,45 hriwnow hacź 8,80 hriwnow).

Pschistajeja:

Pohoneza, we Hłuchowje 12.
Holzu do domu, knježi dwór w Nowej Ssmilnej.
„ Thünker w Biskopizach, Drježdżanska dróha 1.
„ Kubal we Wojerezach na Torhoschczu 4.

Na pschedań.

Kachle 3, w „Tjoch Lipach" w Budyšinje.
Prošata, „Serbska gruchta" w Semizach.
Khlódnizu, we Wojerezach, Dwórnischczowa haża 10 a.
Wohnischczo a kachliži, we Wojerezach, Opitzowa haża cżišło 5 dełka.
Sstomu rżanu, Tharan w Schenkach pola Hródka.
Khěža, pschi 1000 hriwnach naplacżenja, w Lipinkach pola Wukrancżiz.
Krniwa w Nitkej, Muzakowska dróha 21.

Ssudnizy na pschesadźowanje

žrjedu 2. oktobra 1929

w Halschtrowje w knježim domje dop. w 10 hodź.: žonjaze, mużaze a dźećaze drasty a schaty, schijaza maschina,
w Jędlowje w hosćencu dop. w 11 hodź.: kundrošaj,
we Wóžlinku w Haschkez hosćencu pschip. ½1 hodź. sofa,
w Materczizach w hosćencu pschip. 12,40 hodź.: wschelake rużne twory,
we **Wojerezach** w hosćencu „K złotej lwjeździe" dop. we 11 hodź.: meble, schewska schijaza maschina, regulator, pažata pila, radio,
w **Hermanezach** w hosćencu pschip. w 12 hodź.: 5 mużazych kolow, 3 gramofony.

schwórk 3. oktobra 1929

w **Budyšinskim** na hudnistwje dop. w 10 hodź.: awto, meble a hudźbne stroje, žonjaze, mużaze a dźećaze koła, 16 mėchow cżežiwneho dźećzela, 100 mėchow włóknjatych worjechow, wschelake wahi, radia, spodnje kholowy wolmjane khabaty, cżapnik, wschelake krajki,
se swobodneje ruki:
wschelake žonjaze a dźećaze wosucza po 2,50—4 hr.
awtowy sahibowak po 80 hr.
baterija motorskeho koleza 10 hr.

Škrowe deweše.

Produktowe witki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź. Wobrot je jara žnadny, placżiny sterje skruczene. Dop. ¾12 hodź.: Kaž pscheh hodźinu.

Placżiny na Barlinskich produktowych witkach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg. hawak 100 kg.

Placżiny po złotej hriwnje.

	30. 9.	28. 9.		30. 9.	28. 9.
Pšenca	225-227	223-225	bony	—	—
rožka	179-182	180 182	woka	28-32,00	28-32,00
naz. jećmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
nal. jećmjeń	170-186	170-186	žołte lupiny	—	—
wows	166-176	166-176	seradella	—	—
kukurica	207-208	207-208	raps. wosušk	18-19,00	18-19,00
pšenź. muka	28-33,50	28-33,5[illegible]	lany wósušk	24-24,60	24-24,00
rżana muka	24-27,50	24-27,5[illegible]	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,25	11-12,25	běrnj. kruški	17-17,80	17-17,80
rżane „	10-11,25	10-11,25	syno, 50 kg	2,50-3,00	2,50-3,00
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,20-1,30	1,20-1,30
hróch, Viktor.	36-44,00	36-44,00	pšeń. „	1,05-1,15	1,05-1,15
raps	—	—	wowsna „	0,90-1,00	0,90-1,00
pjeluški	—	—	ječna „	0,80-0,90	0,80-0,90

Płačizny rězneho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

30. septembra.

177 woł., 320 byk., 407 jałojc. a kruw., 745 čelat., 763 wowc., 3308 swini.

Płačizny za

woły: 1. 57—60, 2. 48—54, 3. 41—46;
byki: 1. 57—60, 2. 49—53, 3. 44—47;
kruwy: 1. 50—53, 2. 42—46, 3. 32—36, 25—29;
jałojcy: 1. 53—58, 2. 43—50;
wowcy: 1. 68—72, 2. 58—65;
čelata: 1. 82—87, 2. 72—80, 3. 60—68;
swinje: (přez 300 pt.) 87—88, 2. (240—300) 87—88, 3. (200—240) 85—87, 4. (160—200) 84—85.
Rancy 77—78.

Drježdżańska burza (30. IX.).

Pšenca	221-226	běrnjace kružki	19,40-19,80
rožka	185-190	pšeńź. wotruby	12,00-12,60
nałětni jećmjeń	215-225	rżane wotruby	12,00-13,00
nazymsk. jećmjeń	180-185	pšeńčna muka	44,50-46,00
wows	177-182	rżana muka	30,50-31,50
čerwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00-37,00
kukurica (Mais)	208-210	hróch	34,00-36,00
suche truhančki	14-14.40	cokrowe truh.	17,00-18,00

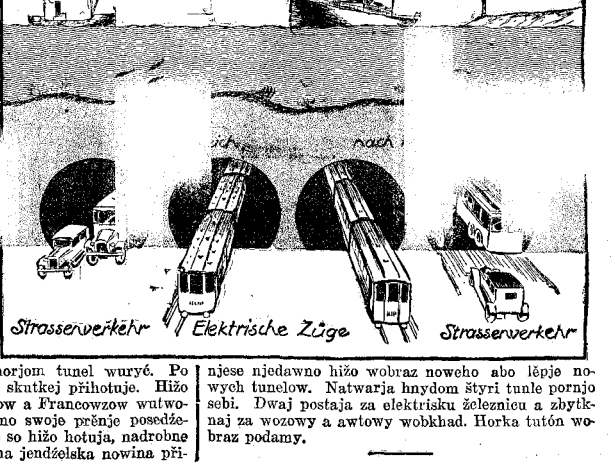
Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl Arnošt Bart w Brězynoy. Za nawšitki: G. Janak w Budyšinje.

Zastaranje z wodu z tłóč. připrawami plumpowe připrawy skótne samonapojaki z korčkami

wšěch družin a wulkosćow wuwjedże solidnje a derje pod rukowanjom

Gustav Schneider w Budyš.
na Różowej hasy 8 a 13

Pohlad na Baden, město we swobodnym staće Badenskej. Rěka, zo so internacionalna reparacijska banka w tutym měsće zasydli.

Tunel pod morjom. Mjez Jendźelskej a Francowskej je morjo, tola nic přešěroke. Dołhe lětdźesatki noša so z myslička, pod morjom tunel wuryć. Po zdaću so myslička nětko k skutkej přihotuje. Hižo je so wuběrk z Jendźelćanow a Francowzow wutworił. Tutón měješe njedawno swoje prěnje posedźenje w Londonje. Inżeněrojo so hižo hotuja, nadrobne rysowanki přihotować. Jena jendźelska nowina přinjese njedawno hižo wobraz noweho abo lěpje nowych tunelow. Natwarja hnydom štyri tunle pornjo sebi. Dwaj postaja za elektrisku želežnicu a zbytknaj za wozowy a awtowy wobkhad. Horka tutón wobraz podamy.

Hwězdne dźěćo.

(Pokračowanje.)

„Njedobywa žo do domu, w kotrymž kamjeńtna wutroba bydli, stajnje symny wětřik?“ woprašcha žo wón. A žona jemu njewotmołwi, ale kradnjeńsche žo bliže k wohnjeł.

Ale po khwili wobroći so a hladaše na njeho, a jeje wóčzy ćežeńschej poknej sylzow. Tu wón khěrije sastudi a pokaži jej dźěćo na ruzy. Wokoličkowjeńsi je, pokaži je žona do makeho kóžka, hdźež najmłódsche z jeju dźěći ležeše. A rano wša drjewopuschćeŕ spodźiwne skote rubićko a pokaži je do wulkeje khěžnje, a jeho žona wša jantarowy rjećaśk, kiž bě wokoło schije dźěćeńa spinjeny, a skhowa jón tohorunja w khěžni.

Tak bu hwězdne dźěćo z dźěćimi drjewopuschćerja wotčehnjene, hudaše z nimi sa kamuśnym blidom a bě jim z towaršcham pschi hrajkaniu. A z kóždym khrom bu rjeńšcheho wobliča, tak so so wschitcy, kiž we wsy bydlachu, na tom dźiwachu. Pschetoż, mjeń tym so běchu woni bruni a čzornowołosaći, bě wono běłe a nježnuschke kaž wurěźowana skonowa kólca, a jeho khudźerje běchu kaž kolsno žołtych narćisow. Jeho hubje běchćetej kaž čzerwjene kśenjowe kopjeńcka, jeho wóčzy kaž fijałki, kotrejž pschi rěčzy jaśneje wody śleńtej, a jeho čźełko kaž dźiwja narźiła na polu. Hdyž ju žynk njeboh hoče.

Ale jeho rjanosć śćini so śe. Pschetoż wono bu horde a hrube a śebićne. Wono śapźiwaše dźěći drjewopuschćerja a druhe dźěći se wsy a hrajł, so žu wschědneho pohoda, mjeń tym so je wono nětčźo wołsebne. Pschetoż pohladša z jeneje hwězdy. A ćeśini so ke knjeśej nad nimi a mjeńšowaše je žiwjich śłužownikow. Žaneje khudźerlnosće njeměješe z khudymi, ani z tajkimi, kotrěž běchu ślebi abo khromi abo na druhe waschnje bědni. Mjeńšaše kamjenje sa nimi, hanješe jich na wonkowne dróhi a wołaśke na nich, so dwórja śebi žiwjich khćeš nětkle druhdże prošmeć, tak so nimo wustorećenych nichtó wjaz wo jaśmožnu do wsy njepschidźe. Bě ho zyle do žiwjeje rjanosće sanoriko, hanješe śłabych a wobśidnych a wuśměšchowaše jich. Ale lubowaše ho samo ho, a sa cźaś běše hdyž žaneho wětřika njeběš ležeše wono pschi studni w śadowej jahrodze měschnika a śhladowaše na dźiw žiwjeho wobliča do studnje dele a žměješe ho ś wjeśelom nad žiwjej rjanosću.

Husto žwarjeschtaj drjewopuschćeŕ a jeho žona, a praješchtaj: „Njeběchmoj pschećiwo tebi taikaj, kaiśeż śy ty pschećiwo druhim, kotrěž su wopuschćeni a bjes pomoca. Cźehodla śy tak hrube pschećiwo wschěm, kotrěž žobuźelnośće potrjebaju?“

Husto śkaka śebi je stary měchnik k śebi a prózowaše ho, jemu lubość k wschemu žiwemu śaschćěpiś a praji: „Mucha je twój bratr. Njepschihotuj jej bolośćow. Dźiwje ptaki, kiž w lěśu ležeju, maju śwoju śwobodu. Njeboj je k śwojemu wjeśelu. Bóh śtwori wrjeczeńzu a knota, a kóždy ma śwoje městno. Schtó śy, so bolośće do Božeho śwěta pschinjeśeśch? Ssamo śkót na paśtwischću śhwali teho Knjeśa.“

Ale hwězdne dźěćo njekedźbowaše na taike śkowa, a ześahowaše śwojej hubje a śměšcheše. A dźěše k śwojim towaršcham a nawjedowaše jich. A jeho towaršchoju jemu ześehowachu, pschetoż bě rjane a měješe lohkej nosy, a móžeše rejowaś a hwiźaś a hubśeć. Hdźeżkuli je hwězdne dźěćo wjedźeše, tam sa nim dźěchu, a schtož jim hwězdne dźěćo cźiniś poruči, to cźinjachu. A hdyž wone ś wótrej śpeśiśnu ślepej wóčzy knota pschekćo, śmějachu ho, a hdyž ś kamjenjeni do wuśadnych mjetałche, śmějachu ho też. We wołčch wježach jich wobknježeśche, a wone buchu kał twjerdeje wutroby, kaž hwězdne dźěćo.

Měśko pschihódźe jeneho dnja khuda prošcheka do wsy. Jeje drasta bě trundlata a rostorhana, jeje nosy kwajwjeschtej wot wótreje dróhi, po kotrejž bě schła, a bě trudnje, na nju pohladaś. Dokeľž bě śprózna, śydny ho pod lipu, so by wotwoćnyła.

A bliźeše ho k njej, mjetałche ś kamjenjeni do njeje a wuśměschowaše ju. Wona pak tonu ś hróbu we wocźomoj pschikhladowaše a njepschećeli dźěćo ś wóčzka. Koko drjewopuschćeŕ, kiž w khlótkoći schćěpki kakaše, něśko wuhlada, schto hwězdne dźěćo cźinješe, pschikhwata won, naźwari je a hraji jemu: „Sawěrno, maśch wutrobu ś kamjenja a njeknajeśch žobuźelnośće. Kaiku khćiwdu dha je cźi tuta wboha žona naźinika, so ho takle pschećiwo njej śadźerkliśh?“

A hwězdne dźěćo bu cźerwjene ś hnadnu, ... nohu wo jemu a rjekny: „Schtó śy, so ho mje pra... schtó cźinju? Njeśśym twój žyn, so dyrbiśał cźi poś...“

„To je wěrno“, rjekny drjewopuschćeŕ. „Ale mjeń žobuźelnośćej ś tobu, jako cźe w lěśu namakach.“

Ale hdyž žona tute khowa saśłyśi, jatkhićeśi wótře... padny do womory. A drjewopuschćeŕ donješe ju do ... jeho domu, a jeho žona dyrbješe ho jeje pschiwoźaś, a ... ho proscheŕy wědomje saso wróći, staji śchtaj jej ... picź na blido, so by ho wocźerśtwika.

Ale wona nochźyśe jěśe ani picźa, ale rjekny k drjewo... puschćerjeŕi: „Njejwrajeśe, so bu dźěćo w lěśu namakane? A njeśta ho to dźenża pśched dśeśaćej śetami?“

A drjewopuschćeŕ wotmołwi: „Daj, namakach je w lěśu, a budźe dźenża dśeśaćej lét, so ho to śta.“

„A kajke znamja śy na nim namakał?“ wona ...

„Njemějeśe wokoło schije jantarowy rjeźaśk? Njeś... wite do se śkotom pschetkaneho rubiśka, na kotrej... hwězdy wuschiwane?“

„Wěźo“, wotmołwi drjewopuschćeŕ, „bě zyle ... proseśe.“ A won wša rubiśko a jantarowy rje... khćinje. Hdźeż hišćeźe leżeschtej, a pokaka to ...

A jako wona rubiśko a rjeźaśk wuhlada, ... ś wjeśelom a rjekny: „To je mój žynk, kotrejž... w lěśu žubiła. Proschu cźe, sawołaj jeho khćiwje, ... jeho pytaś, žynk zyły žynkt pschepuśćowała.“

Tu bźeźichtaj drjewopuschćeŕ a jeho žona ś domu, kaschtaj sa hwězdnym dźěćom a prajeschtaj: „Dźi ... mu, tam namakaśch twoju macź, kiž na tebje cźaka.“

Tu pschibźeża wono, ś wocźakowanjom a wulkim ... lom napjelnjene, nuts. Ale jako ju wuhlada, kij w ... kaśe, poźmja ho se sazbicźom a rjekny: „Nó, hdźe je ... macź? Pschetoż njewidźu tu nikoho hacź tule wschědnu ... hidnu prošcheku.“

A žona jemu wotmołwi: „Sa žym twoja macź.“

„Ty śy bludna, taike něśchto rjeź“, sawoła hwězdne dźěćo hněwnje. „Njeśym twoje dźěćo, pschetoż ju ... bídna a rostorhana prošcheka. Tohodla śahmaj se ... mu a njedaj ho ś twojim masanym mjeschoćom ... widźeć.“

(Pokračowanje seźehuje.)

Dla dospołneho **spuščenja wobknoda** předawam wšć zbytki wšěch wotdźělow po kóždej płaćizne. **Tute předawanje je sensacija.** Hač do 2 nov. dyrbia so składy wuprózdnić. Najpřijomniša składnosć k nakupowanju. Při nakupowanju wot 50 hr. so też jězba zaruna. — — —

Kupny dom M. Herde w Budyšinje na Kami. hasy 12

Mlokowy dwór w Budyšinje

Česćenemu přetrjebarstwu w Budyšinje zdwórliwje zdźělimy, zo je so naš

mlokowy dwór

na Žitnych wikach 34

wotewrił

Poručamy swoje **wysokohódny mloko** a runje tajke **mlokarske wudźělki** a prosymy wo přećelnu podpjeru našeho předewzaća

Mlokowy dwór w Budyšinje

zap. druž. z wob. ruk.

Nowy „ludowy měšany“ khofej

1/4 punta po 70 pj.

jenož pola

Herm. Klemma

naslědn.

na Kamjentnej h. 27

Wšědnje čitajće **Serbske Nowiny**

Česćenemu wobydlerstwu w Njeswačidle a wokolnosći z tutym wozjewjamoj, zo smój z dźensnišim dnjom hospodarjenje

knježeho hosćenca w Njeswačidle

na přenajeće přewzałoj ◆ Budźemoj so prócować dobre stare mjeno hosćenca tež dale Njeswačidła znate zakhować, a naju nadawk wšém hosćom z blizka a z daloka najlěpše jěźe a napoje poskićować dopjelnić ◆ Prosymoj naju předewzaće přećelnje podpjerować, rukujemoj za kóždbliwe poskužowanje po časej přiměrjenych nizkich płaćiznach

Z počesćowanjom

Aug. Hollan a mandź.

W Njeswačidle 1. oktobra 1929

Jědźemy domoj ze Złoteje Prahi. Smy wjeseli a naše wutroby su polne dźaka k našim słowjanskim bratram za jich njewobmjezowanu hospodliwosć, knjezej studentej Kapitanej a knjezej Zmeškałej za wustojne woporniwe zarjadowanje. Wosebity dźak pak wuprajamy swojemu ćesćenemu wjednikej knjezej wučerjej Słodeńkej. Přejemy jemu a jeho ćesćenej knjeni mandźelskej k jeju slěbornemu kwasej wjele zboža, wšo dobreho a mnogaja lěta. Připołožimy malu wopomnjeńku. Wšitcy pućowarjo septemberskeho wulěta do złoteje Prahi. 30. septembra 1929.

Za woteběrarjow, kotřiž hižo stajnje wote mnje kupuja, pytam pilneho, zrěčneiwho

zastupjerja

kotryž zdobom pjenjezy zběra. Knježa, kotřiž su mjez ratarstwom derje znaći a móža wěstosć na kajkeżkuli wašnje zastawać a su wo wolijach, tukach, mydłach a chem. picowadłach wobhonjeni, maju najlěpše wuhlady. Poskićenja z wobrazom na wudawarju Serbskich Nowin pod **F 49.**

Nawěšiki přinjesu wužitk!

AMACVERGASER APPARATEBAU

Narunanske dźele rjećazy za motorske kołá čěridłowe dźele tachometry, latańje

Wikowarje dostanu fabrikske płaćizny.

G. BÜRGEL

wikowarnja z motorskimi kołami w Budyšinje na Žitn. wikach 11

Telefon 3593

Swojemu horliwemu a njesprócniwemu sobudźěłaćerjej

knjezej wyššemu wučerjej Jurjej Słodeńkej

w Pančicach a jeho lubej mandźelskej přejetaj k jeju dźensnišemu

slěbornemu kwasej najwutrobniše zbožo,

zo by so slěbro něhdy přetworiło do złota.

W Budyšinje 1. winowca 1929.

Nakład a redakcija „Serbskich Nowin“.

Příloha k čisłu 229

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 1. oktobra 1929

Wotewrjenje „Mlokoweho dwora“ w Budyšinje.

Nakładna fyla ratarjow Budyšskeje wokolinY je so zjednoczyła do mlokarskeho druzstwa a je zhromadnje swoju zamoznu mlokarnju, kiz so „Mlokowy dwor“ mjenuje. Na jara pschihodnym mestnje wotkrjedz pjata na Zitnych wikach, je druzstwo kupiło lezownosc hotela „Mesia Shorjelza“ a je je swoltorhanjom starych borjenjow fady w dworje tuteje lezownosce dobryko rjanu rjadownosc sa nowoczasnu mlokarnju. Shorn wot wonkach je ponowjene twarjenje wocko nimodnych puta, czim dale pak wabi napadne firmowe napisno, kiz je s wjeczonami jara skutkownje wobkrzewtlene. Rumna zwetka druzstwowe pschedawarnja mloka, butry a druhich mlokownych produktow wabi se swojim czistym napohladom ke kupowanju. S druheje strony wrotow pak hosczenz dale wostanje. Dospolnje pschemenjena je lezownosc fady, so, schtoz je ju rjedu znat, ju dzensa wjazy njespoznaje. Na konzu sajeda pobeha so wulki nowotwar, kiz hizom je swojim swonkowym napohladom najlepschi facziski na kozdeho wopytarja wuwotaja.

Nowe twarjenje „Mlokoweho dwora“ besche sa powjeczenstu zwjatocznosczj s pletwami a kwetkami zwjezenjay wupyschene. Wulka fyła zobustawow druzstwa a hosczi besche zo sesichła a sestupa zo w polkole pched sathodom do nowotwara.

Poswjeczenjsta zwjatocznosczj

fama wotewri zo j hymnu wot Mehula „Sslysch nasch, boja, knjeze zwjeta,“ wot kotrejz holczazy chor Budyskeje Ratarskeje schule pod nawjedowanjom knjesa ratarskeho rady Grütznera sthkłosnje prenju schtuczku z nawodej pschednjeze. Jako preni zimascke zo zkowa knjes twarki mischtr Löhnert, kiz na docpery, dolhowoczakowany samer pokasujo — dzaknje spominaschc na wulkeho twarza wscheho zweta, kiz je se swojej pomocu twar bjes kozdeho wjetscheho njesboza dokonczicz pomhał. Wozebitu dzak wuprajesche druzstwu, knjesej wjednjej Krejej a wschittim zobudzetarjam. Potom pschepoda klucze tutejej wyschicheniu twarskemu radze Arnoldej wot Ratarskeje komory, kiz mejesche nadzjednistwo nowotwara, a wupraji nadziju, so by nowotwar powschittkowne pschipósnacze namakał. Knjes wyschschi twarski rada Arnold klucze pschemjawschi pokasa w swojej rezi na wobczeznosce, kiz bechu zo pched twarjenjom Mlokoweho dwora pokasowace a wopomni zhwalobnje, kak je zo prózowanjam njeboszanych muzow poradziło, wschitke tute wobczeznosce wotstronicz. Wozebite zkowa dzasa wenowasche temu, kiz je twar wuzjedł, firmje Löhnert & Röschke a Ahlborn w Hildesheimje.

Misto schorjeneho pschedsydy knjesa rycerkubleza Buhla-Hrubjelczanskeho powita mestopschedsyda knjes rycerkubler Hencel-Wownjowski zhromadznych wozesche sastupjerjow wyschnosczow, kaz wotkrjesneho a hamtskeho hejtmanstwa mesta Budyschina, Ratarskeje wokrjesnje direkzije sa Hornju Luzicu, industrijineje a rukowanskeje kaz tez pschemysloweje komory, lekarstwa z schulow, rjemjesnischich jednotow a mlokowskeho wikowarskeho, sastupjerstwo towarstwow hospodow, Sakskeje ratarskeje banki, swjatka ratarskich druzstwow a sskodnych druzstwow kaz tez nominarjow. Mon pokasa, kak je myst. sakoznicz druzstwo, hizom we wojnskim czasu skatkalo, so pak potom wojny dla njeje wuwiesicz hodzalo. Nowy nastork je mysliczka w lecze 1928 dostała, z pschiczinu bechu tu wosebje wobczeznje pomery w ratarstwie. Druzstwo „Mlokowy dwor“ sakoznicz so 28. augusta 1928 njedzitwajzy wobczeznego praschenja dla mestna, poradzi so mlokarnju ruczze natwaricz. S pschepodaczom kluczow wjednikej knjesej Kregej wossjewi mlokarnju sa wotewrjenu.

Se 3. schtuczku hizom naspomnjeneje hymny so zwjatocznosczj pched nowotwarom stonczi.

Hnydom pschisankny so powschittkowny pschehod pisches nowu mlokarnju.

Mlokarnja je natwarjena tak, so je so pschi twarjenju na prenim mestnje na hygieniizny pschikladomne a czistotne pschedzelanje mloka a wudzelanje mlokowych wudzelkow dziwako. Swonkach ma twarjenje s lezeje strony rampu sa pschiwos mloka a s praweje strony rompu sa wotwos mloka w bleschach, butry a twarozka. Nad tozdym nastupom je pschipravjena schikleczana strecha. Nastupaj zamaj staj je drjewom wuzadanaj, so by zo tuszanje pschi stajenju mlokowych khanow po możnosczi tupito. Wokoło twarjenja je telko mesina, so moza wosy a auta twarjenje derje wobjezcz.

Sastupimy-li do mlokarnje zmy pschijomnje pschehwjenj, je zwetkymi, czistymi mestnjesemi, kiz zu j najmodernischimi mlokarskimi maschinami wuhotowane. We pschisemi wulija mloko, kiz do mlokarnje pschiwozuja, najprjedy do zamodelkazeje wahi s pokasowarjom, kotrez mloko wazi. Wot tam je s plumpu do hornjeho poschoda klumpaju, hdzez je hatle wopraudsita mlokarska dzelarnja. We pschisemi je hischcze samestnjena zentrala mozy, kiz wschitke maschiny czeri. Parna maschina je 25 konjazych mozow zyna a para, kotraz so nadzela, zo tez zyle wutrjeba, zo potajkim njewutrjebana njesmubnje. Wuheń mlokarnje, kiz je pschi zadnim konzu twarjenja natwarjeny, je 27 metrow wysoki. Sa czisczenje mlokowych bleschow je w delnjej ruminosczi pschipravjene namocejenske koło, podobne wulkemu polkolej, do kotrehoz so bleschc do sody tkadu. Hnydom podła steji maschina, kotraz bleschc myje a wopłoje. Tuta maschina dzela tak wulkotnje, so so kozda bleschka w strowotnistkim nastupanju bjes kozdeho poroka wuczischczi. Wozebitu sajim sbudsi maschina, kiz zama bleschc pjelni a je soczinja. Wona sa hodzinu 1800 bleschow napjelni a saczini. Pjelnjene bleschc pschindu do chłodzerje, hdzez temperatura jenoz 2 stop. nad nulu wuczinja. Wot tam zo wuwożuja j wozebitymi wozyczkanmi, rjenje belymi barbjenymi. S 12 taskimi wozyczkami mlokowe zowy mloko po mesczu ludzom do domow woza.

W prenim poschodze je njmo snedanskeje jstwy za personal, laboratorija j inaschimi, je kotrejz so mloko na mnohoczej tuka pschepytuje, mlokarska dzelarnja samestnjena. Wot delekach pschindze wotwazene mloko horje do dweju wulkeju kortow w dzelarni. Mloko, kiz njeje zole bjes kisaliny, pschindze do wotdzela za pschedzelanske mloko. Tamne mloko, kiz je dobre pitne mloko, zo j wozebitej pschipravu na 63 stop. so Celsiju ihrje, potom zo pol hodzinu pschi tutej temperaturje sderzi a zo na to na chłodzak wupumpa, kiz je hacz na 2 stop. wutkłodzi, wot tam beži do khowarnje do dweju jeneho wot druheho dzelenju aluminijowych kortow a wostanje w nimaj hacz k blizschemu dnjej stejo. — Mloko k wobdzelanju pak najprjedy zopredka hreja. S zentrifugalnej mozu dzeli so potom smjetana wot sebjeraneho mloka, a sebjerane mloko beži hnydom do twarozkarnje. Wohrela smjetana beži pak do dzelarnje butry. W kisalinowymaj Wecklifimaj aparatomaj pschihotuje so kisalina za smjetanu, j kotrejz podzische butry dzelaja. Ssylnje wohrela smjetana, kiz je hnydom na ta chłodzak pschekazana, pschindze do aparata, we kotrymz tak rjez dotrawi, pschetoz dyrbi mecz zwoje welte srjedy kisalinu. Nasatra wschindze smjetana do butru djetaka, kiz zo wot butrobazow rozdzela w tom, so butra z njeho hnydom hotowe smyta a wutkoczena zo swubjerje, na czoz ju automatiska butrowa formowaza maschina hnydom do wulkich abo małych kuskow wotwazuje. Ludzo trjebaja ju jenoz se sawalerskej papjeru wotewsacz a sawalicz. Potajkim zo ani mloka ani butry nichtó z ruku njedotknje, wschitko maschiny zame czinja, a w tom leži rukowanje za dobropołnu czistotnosczj. Hotowe sawalene kuski tkaduu do chłodzerje, w kotrejz zo powetr automatiizy pschiwodsuje a wotwodsuje.

W potscheschnym poschodze zu hischcze bydlerske a lehanje za personal a skladowne khanow, bleschow atd. samestjene. Zyle pod ponoschkom sleji wodowe zudobio, kiz wodu se zylnym czischczom do delnich dzelarnischich mestnosczjow tłoczi. Nimo toho je tu horjekach hischcze mechanismus za sdzbadło (Fahrstuhl), kiz wschitke poschody wot zinzu hacz na tubiu zwjazuje.

W zinzu nadeńdzemy kupalnju za personal, dzelarnju twarozka a twaroha. Po zyłym twarjenju je nebdze 1000 metrow parnych, chłodzenskich a wodowodnych rolow sawjerenych, k tomu pschidbu hischcze roły, po kotrychz mloko beži, roły elektriskeho powoda a wopłoczkow. Kontorska mestnosczj je hnydom na prawu ruku delekach pschipravjena. Wschitke mestnosczje zu jara zwetle, sczeny zu se schamotowymi płatami wubadzane, na hornjej kromje zsejenje zo pjche wschc mestnosczje modrozołta zmuha barba mesta Budyschina. Wschudzom nadeńdzemy tez pschipravy k mycju. Wopytowarjo bechu wulzy spokojeni se wschitkim, schtoz tu widzacz a wobkedzbowacz. Ssamo direktor inzener hrabja Schwerina a wyknarskeho instituta w Kielu je mlokarnju pschikladomnu a mustrowu dzelarnju mjenował.

Mlokarnju je natwarita Budyska twarska firma Löhnert a Röschke a zebi wschu możnu prózu dawała, twarjenje k spokojnosczi wjednistwa, kaz tez wschittich zobustawow druzstwa wuwjesez. Po wschelakich pschezitwjenjach, kiz za nowotwar-natkachu, możachu 8. haprcje t. l. zapoczecz twaricz a hizom nekto je twar dokonjany. Twarske wjednistwo mejesche mjenowana twarska firma Arnold Röschke a je zebi wschu możnu prózu dawała, twarjenje k spokojnosczi wjednistwa, kaz tez wschittich zobustawow druzstwa wuwjesez. Po wschelakich pschezitwjenjach, kiz za nowotwar-natkachu, możachu 8. haprcje t. l. zapoczecz twaricz a hizom nekto je twar dokonjany. Twarske wjednistwo mejesche mjenowana twarska firma Arnold pschi Ratarskej komorje. Pschi nowotwarje zu tez tudomni rjemjesłnicy, dalokoz je zo nekat hodzało na nich dziwacz, wobdzelenci. Mlokarnske maschiny je podała Nalborncz firma w Hildesheimje.

Mlokarnske druzstwo wopschija nebdze 50 podzelnikow z nebdze 1000 kruwami, kotrez wschedzuje nebdze 6000 hacz 7000 litrow mloka podawaju. To je pschi nekterschich zimach czasu hischcze tosschto. Borzy pak zo podawanje mloka powyschi, mlokarnja je na to pschipravjena, so może hacz do 12 000 litrow mloka wschedzuje pschedzelacz.

K wobhladanju pschisiamkny zo towarschnosczj w hosczenju „Mlokoweho dwora“. Tu knjes mestopschedsyda Hencel wschittich pschitomnych w mjenje pschedsydy powita. Knjes kubler Petsch j Borka pschisiamkny zo se powitanskimi zkowami w mjenje dohladowarskeje rady, wosebje sastupjerjow wyschnosczow, a twarskich sastupjerjow. Dzakne zkowa wenowasche ratarskemu druzstwu za finanzu podpjeru. Poda krótki pschehlad wo stawizнach nastacza mlokowemu druzstwu. S pschezom, so by nekto natwarjeny Mlokowy dwor spokojił wobezi, wobydlerstwo mesta a wobydlerstwo wokolinY, stonczi zwoje powitanske zkowa.

W mjenje Budyskeho wokrjesneho a hamtskeho hejtmanstwa porcza knjes wyschschi knjezeristwowy rada dr. Kästner pokasawschi na fakt, so ratarstwo w zwojej netczischnej nuzy natwari tuto twarjenje a pschejesche, so bychu produkty, kiz zo tu djelaju, zbozowne wotbycze nalhonile.

Sa mesto Budyschin zimasche zo zkowa knjes mescanoscta dr. Förster a wulkeho, so zebi sakkuza wobspominase a so zamysleše. Rudzeše so jara, zo tamnym so hisce dostało njebe zohnowanje wyseje kultury a civilisacije, beše jemu wopraudze zel, zo dyrbjachu tamne hisce tak bednje ziworic bjez wysoje zadzelanosce a njecivilisowane. A znowa cuješe w sebi moeny a swjaty nahon pomhac bliszim, wbohim a khuduskim.

Wupósła poselnikow ze zabjaceho rodu, ći dyrbjachu prinjesc nowu, wjesołu powesć kunkawam w susodnym haće a zelenym zabkam na kerkach a krokawam w dzerach: „Jeho Baconjaca Majestosć, kral Wulkopysk, knjezicel nad wulkim bratrom czornobelo-cerwjenych, klepotacych zabow, scele wam swój wulki bacónjacy postrow! Je z rozrudzenjom zhonił wo bednych a hubjenych pomerach narodow kunkawow, zelenych zabkow a krokawow. Jeho slachotna wutroba je precuciwa, zo by jemu dowoliła, dlez zmerom prihladowac tajkej nuzy. Tuz je so rozsudził, tez was wuswobodzic z kwaklow njekultury a njezdzelanosce! Ale tomu je trjeba, zo so podawajce pod skit a knjezstwo jeho bacónjaceje majestosce. Potajkim, budzce poddanjo krala Wulkopyska a hnydom was nawuczi zdzelanosć, kulturu a civilisaciju!“

Z tutym poselstwom zabjacy poselnicy dzecchu ke swojim bratram w susodnym haće, na kerkach a zenskich dzerach. Jim so tam wsak tak derje lubješe, zo tam wostachu hac na jedneho, kiz so k bacónej kralej nawroci z wotmołwu — nę, njemózu tu powdac, z kajkej wotmołwu, pretoz ta woprawdze njebo ani dworliwa ani rjana, haj ani pristojna. Prajmy tuz, zo kunkawy, zelene zabki a krokawy wysokorodzenemu kralej Wulkopyskej wotmołwjachu: „Lez nam na pec!“

M. N.-N.:

Bacon, kral zabow.

(Pokračowanje a skónčenje.)

A zelene žaby so zalězechu do najhusćišeje rohožo....

Staw „civilisacije“ w haće a mjez nowonamolowanym žabjacym ludom hladajcy rosćeše a so polěpšeše. Za to často hłód žiwjachu, přetož muški a wački cyłeje wokoliny so pasechu toho hata a jeho čornobělo-čerwjeneje strachoty.

Kral Baćon wšak hišće dospołnje spokojom njeběše.

„Wotpołožile sće drje swoju njeswarnu a hroznu zelenu drastu, prajmy, swoje zelene, njećesane wašnje a nałožki. Skhwalu to a tež připóznawam, zo mjećе najlěpšu wolu a žadosć za wyšej kulturu. Ale to hišće njedosaha! Nadobny kharakter pokazuje so w nadobnej rěči. Wy njechaće, kwakotaće a kwakotaće, derje! Připóznawam, zo je to tole wša ródna, wuša maćerna rěč. Ale mysliće-li snadź, zo je tajke rjechtanje, kworkotanje a kwakotanje rjane? Ow, wy whohe! Sće-li wy dha słyšałe, zo sym ja rjechtał, kwakotał abo kworkotał? Nihdy! Woprawdze, nadobne nałožki, wyša kultura, civilisacija so nihdy na nihdy njeznjesu z rjechtanjom, kworkotanjom a kwakotanjom abo podobnymi hroznymi zynkami — wy tomu rěkaće „rěč“. Ja wam praju, jenož klepotanje je hódna rěč, dostojna wyše zdźělaneho, civilisowaneho naroda. Jenož klepotanje je znamjo a wuraz nadobneje duše, wysoko zdźělaneho karaktera. Tohodla wam praju a radźu, pročujće so, wotwučić so swoje nješkarne rjechtanje a kwakotanje, hladajco na nawukniješe rěč šlachotneho baćonjaceho rodu. Připóznawam, zo wam to snadno njepódźe, přetož nimaće tajkeho wulkeho pyska, jako ja ale z dobrej wolu a z chcyćom wšitko pódźe. Hišće raz Was napominam: klepotajće, klepotajće, klepotajće! To jenički je puć k wyšej zdźělanosći, haj k dospołnosći!

„Tuž klepotajće, klepotajće a klepotajće!“

Žaby běchu ze zadźiwanjom připoskałe. Nětko z cyłeje galgawy „hura, hura“ rejachu, přetož wón měješe wulki pysk a bě po zdaću někak rozhorjeny.

W haće nětkole započa cyle nowe žiwjenje. Žaby wuknjechu klepotać. Bě to wulka wěc a z wjele hary a prócy zwjazane. Přetož njeje tak jednora wěc, hnydom klepotać, hdyž sy čas žiwjenja jenož pospochi rjechtał a kworkował. Žaby wulku prócu nałožowachu, woje žabjace huby zekřiwjachu a sćahowachu, zo bě strašno přihladować a hišće strašnišo připosłuchać. Ale, što chceš, nadobny knjez a kral sebi přeješe powšitkowne klepotanje a skóńčnje — wón měješe dołhi a njenasytny pysk, tuž rěkaše posłuchać a klepotać.

Haj haj, žaby so hižo woprawdźe tak jara derje nječu jachu we swojim haće. Jim so nětko dźěše jako trukam při drózy. Jich bu dale mjenje, přetož najebać čorno-bělo-čerwjenu barbu a najebać klepotanje „jeho baćonjaca majestosć“ tola wšelako porokowaše, złapny jeho a zjě. Što chceš činić? Wón je wulki knjez a kral, wón smě sebi dowolić, štožkuli zechce.

Bórzy też žaby nutrnje sej přejachu, zo by khort wzał nadobneho krala z jeho wyšej kulturu a zdźělanošću. Wone počachu zawidźeć přiwuznym bratram w susodnym haće, na kerkach a zeńskich dźěrach a jara často nětko na nje spominachu.

Ale też wysokorodźeny knjez a kral často nje spominaše a so zamysleše. Rudźeše so jara, zo tamnym so hišće dostało njebě žohnowanje wyšeje kultury a civilisacije, běše jemu woprawdźe žel, zo dyrbjachu tamne hišće tak bědnje žiworić bjez wyšeje zdźělanosće a njecivilisowane. A znowa čuješe w sebi móeny a swjaty nahon pomhać bliższim, wbohim a khuduškim.

dźiwanje dźěłaćiśa mózy, rosćudnosć a śwěrliwosć, ze čimž je so něschto wulkotneho natwariło ſ dokładnym wuwuježom měſtna, dale ćhwalesche ſnutskowne wuhotowanje tuteje nowocźaſneje mlokarnje, kiž je pſchipraſwjene po prawidłach nowocźaſneje hygieny a mlokowe je wědomoſcže. Knjes měſchćanoſta wuſtrowny wobſedje, ſo je nusne, ſo ſo wjazy mloka pije, tola też tatarſkemu ma ſamo najwjetſchi ſajim na podawanju bjesporocźneho mloka. Mlokowy dwór njech hódnje wudoſpołni to, ſchtož w Budyſchinje w tutom naſtupanju hiža mamy, wón ſtara ſo ſa najlěpſchu kaſkoſć mloka. Njeje pak tomu tak, ſo ſo ſ pſchiprawjenjom Mlokoweho dwora druhe eſſiſtenzy podrywaju a tohodła ſtónczi knjes měſchćanoſta ſwoje ſkowa ſ pſcheczom ſa płódne roſwiſcże pſchedewſacza.

Saſtupjeŕ tatarſkich organiſacijow, knjes dr. Krjeczmar-Drježdźanſki wobrocźi ſo na ſaſtupjeŕſtwo města Budyſchina ſ próſtwu, ſo by podpjera města ſkužiła k tomu, ſo by wobydlećſtwo dóſtawało biesporocźne mloko a tatarſej na druhej ſtronje wóſtała mała miſa ſa jeho dźěło.

Sa firmu Ahlborn w Hildesheimje, kiž je wſchitke te nowocźaſne mlokarſke maſchiny podawała, pſchedněſeše knjes inżeńer Schmidt, kiž je ſo wo ſnutſkownu pſchiprawu mlokarnje ſwědomicze ſtarał, najlěpſche pſchecźa.

Se ſtowom knjeſa tatarſkeho rady dra. Brudholza ſ Drježdźan klinczeſche wjeſele na pſchezjenoſći mjes tatarjemi, ſ čimž je ſo poradźiło mlokarnju natwaricź.

W mjenje měſchćanſkich ſaſtupjerjow, rjemjeſlniſkich jednotow a ſuſodow porěcza knjes pſchedſtejeŕ měſchćanſkich ſaſtupjerjow Lunza.

Knjes direktor Weiſe wot towarſtwa mlokarſkich wězywuſtojnych Hornjeje Łužicy ſe Herrnhuta porěcza w mjenje jich ſwojaſa jako jich namětnu pſchedźiwda ſe jadriwymi ſtowami.

Knjes towaſſi miſchtr Löhnert pſchepoda wulkotny dar, kražny wobraz ſa kontor, kiž pſchedſtaja němſkeho preſidenta ſ Hindenburg. — Sa Ahlbornez firmu pſchepoda knjes inżeńer Schmidt hóſtnu knihu jako dar. Wobėmaj daricźelomaj ſo knjes měſtoſpſchedźiwda Henczel ſ wutrobnymi ſłowami podjakowa. Druſtwo dari ſe pſchileżnoſću wotewrjenja ſwojeje mlokarnje měſtu Budyſchinej 1000 litrow mloka k darmotnemu roſdźělenju na tkudych, ſchtož knjes měſchćanoſta dr. Förſter ſe ſłowami wutrobneho dźaka pſchija.

Sćěhowachu hiſchcze mnohe narěcze pſchi dalſchej pſchijomnej towaſiſchnoſći a bjeſadźe. Knjes Hebold jako ſaſtupjeŕ Budyſkich hoſcźenzarjow wupraji ſo też jara ſa to, ſo měło ſo w korcźmach mloko pſchedawacź. Knjes ryczeŕkubleſiſti najeńt Peines ſ Deltſcze Hórki ſpominaſche ſ pſchijoſnowanymi ſłowami na wſchitkich, kiž ſu na nowotwarje dźěłali, woſobje wuſtrowny knjeſa wyſchſcheho montéra Krame. Tak wuſtinicza derje poradźeny wotewrjeniſki dźeń nanajlěpje.

W Mlokowym dworje ſu ſo dali do pilneho dźěła. Njech wocźakowany wulſpěch njewuwoſtanje, ale njech ſo powjetſcha licźba wotebĕrarjow mloka ſ noweje mlokarnje, ſo by pſchedewſacze ſchto k ſbožu naſcheho ratarſtwa. —

Zymski jězdny plan ſtatnych autobusowych ćarow.

Sdobom ſe ſymſkim jězdnym planom němſkoſtatneje żeleſniży 5. oktobra 1929 też ſymſke jězdne plany ſtatnych autobuſowych ćarow do mozy ſtupja. Tute jězdne plany ſu w knjažy wopiſchjate, w kotrejż ſu też póſtowe autobuſowe ćary namakacź. Knjižki mózny jěbi pola wſchitkich wjednikow a rjadowarjow autowych omnibuſow kupicź.

Jězdne plany wopiſchieja też nětkotre nowotaſtwa, kotrejż puczowazy nadźijomnje ſa połpſchenja wofmu.

1. Ćara ſ Budyſchina do Kamjenza.

Hižom dawno ſawjedźeny jězdny plan ſo w ſwojich hłownych jězbach njepſchemĕni. Pſchemĕnjenja ſo jenoż nĕſchto pola wſowow, kiž ſobotu jězdźa. Wós, kiž dotal 12,30 hodź. hacź do Lejna jězdźeſche, wotjězdźuje w ſymſkim ćaſu hižom 12 hodź. wot Budyſkeho dwórniſchcźa. Dale budże jako ważne pſchemĕnjenje wós, kiž ſobotu popołdnju 17 hodź. hacź do Lejna jězdźeſche, hacź do Kamjenza jězdźi. Wós pojědże 16,45 hodź. wot Budyſkeho dwórniſchcźa a dojědże do Kamjenza 17,50 hodź. Tu ma wón ſchcźa a dojědże do Kamjenza 17,50 hodź. Tu ma wón żeleſniſke pſchiſamknjenje do Sleho Komorowa (wotjězd żeleſniſke pſchiſamknjenje do Sleho Komorowa (wotjězd 17,57 hodź.). Wróćo jědże autobuſ ſ Kamjenza 19,25 hodź., a ma pſchiſamknjenje k omnibuſej, kiž 19,20 hodź. ſ Drježdźan a k cźahej, kiž 19,03 hodź. ſe Sleho Komorowa pſchijědże.

2. Ćara ſ Budyſchina do Běłeje Wody.

Jĕdyn plan ſo njepſchemĕni. Dale, kaž dotal, pobłuſuja woſy pſchijſonne ranſche a wjeczorne pſchiſamknjenja do Khcźebuſa, Barlina, Frankobroda n. M., Barſchcźa, Gubina a Mužakowa a wróćo. Tuta ćara pozběhuje najkrótſche a najtuńſche ſwjazanje do Barlina, Shorjelſkeho dwórniſchcźa. Mjes tym ſo je ſaſtaniſchcźo podſeńſkeje żeleſniży Anhaltſkeho dwórniſchcźa pſchi ſdalenym Potsdamſkim nameſće, je hnydom pſchi Shorjelſkim dwórniſchcźu ſaſtaniſchcźo podſeńſkeje żeleſniży, wot kotrehoż mózny wſchĕ dźeſe mĕſta Barlina ſpĕchnje dojědźeſ.

3. Ćara ſ Budyſchina do Hodźija-Biſkopiz.

Tale ćara ma wołožiſ wobſtad do Biſkopiz a wróćo ſa gmejny, kiž leża ſ wjeczora Budyſchina, potom pak ma wona też kĕſchze zwiſki ſ Drježdźanami pſchiſprawjeć. Ke pobłednjſchemu napomnimy, ſo ſo dźiwa na jara pobrachowace ranſche ſwjazanje do Drježdźan (7,55 hodź. wot Budyſkeho dwórniſchcźa, dojědź do Drježdźan-Noweho mĕſta 9,46 hodź.) a tohorunja na nózne ſwjazanje (22,12 hodź. ſ Drježdźan-Noweho mĕſta a dojědź 23,30 hodź. do Budyſchina). Wjeczorny wós, kiž dotal jenoż hacź do Cźerwjenych Nožliż jĕdźeſche (wotjědże wot Budyſkeho dwórniſchcźa 9,45 hodź.) jĕdźi nětko hacź do Biſkopiz, tak ſo je dołhi cźaſ w ſwiſku ſ nawjeczornym ſuſodnym mĕſtom wupjelnjeny.

4. Ćara ſ Budyſchina do Wjaſowiz.

Też tuta ćara ma dwójny nadawk.

1.) Wězy Wjaſowiza, Demjanh-Dŕeczkin, Běłe Nožliży, Hnuſchcźy, Sślonkezy, Dobruſcha, Pſchiſchcźezy maju ſo ſ Budyſchinom ſwjazacź.

2.) Ma ſo poſtajicź pchiſamknjenje ſ cźaru ſ Biſkopiz do Rotwałza-Spreuberga na ſaſtaniſchcźu pſchi „Złotej Kŕonje“ we Wjaſowizy.

Symſki jĕdźny plan tutej pſchecźi dopjelni. Nimale bjes wuwſacźa namakaju puczowazy na ſaſtaniſchcźu pſchi „Złotej Kŕonje“ pſchiſamknjenja k wołom do Rynatnje, Wekbramez, Wiednarjez na jenej ſtronje a do Delnjeje Wjaſowizy a Pólkowow na druhej ſtronje. Płaczińa ſa jĕdźu ſ Budyſchina do Wjaſowiza a wróćo wucźinja jenoż 1,50 hr., tak ſo je tuta ćara najpſchijomniſche a też najtuńſche ſwjazanje.

M. N.-N.:

Wo ſerbskim towaſtwje „Zerja“ w Hrodźišću.

Hrodźišćanſke ſerbſke towaſtwo „Zerja“ ſtražuje na narańšich pomjezach ſerbſkeje Łužicy. Pŕećiwne wobſtejnoſće, pŕedewſchém też liwkoſć a njeaktiwnoſć domoródneje ſerbſkeje inteligency, haćeja rozwiće a dźĕławoſć tuteje organiſacije. Towaſtwo „Zerja“ dyrbi ſo hač na dalše ſpokojić z tym, ſtać jeničcy změrom na ſtraži, ſkitać a hajić, ſtož ſo nĕkak hodźi a čakać na lĕpšu dobu, to ŕĕka na dobu, hdyž też tu postanu mužoje, wjednicy, kiž dokonjeja lud ſobu ſtorhnyć do pŕedka. Nadźijamy ſo, ze tutón wokomik bórzy pŕińdźe.

Njedźelu, 29. póznjeńca, popołdnju wotmĕ ſo we Hrodźišću generalna zhromadźizna ſerbſkeho towaſtwa „Zerja“. Po tym, ze běchu ſo towaſtwowe naležnoſće wothyle, poda pŕedſyda towaſtwa k. Róża-Khortničanſki ſłowo k pŕednoſkej k. wučerjej Jurijej Wjeli w Bukecach. Pŕednoſowaŕ ŕĕčeše wo praſenju „Kak ma ſo ſerbſke dźĕćo wukuhłać!“ Pjenjezy a materialna podpjera ſama njemóžeja zdźerżeć narodnoſć. Wukuhłać narodny duch w ſerbſkim čłowjeku je jeničcy pać k tomu! A tu zaſy ma najwa... dawk ſerbſka ſwójba. Hdźež ſo we ſwójbje ... dźĕćo woćehnje k Serbſtwu, w narodnym du... ani němſki wučeŕ pŕewjele zeſkodźić ... Hdźež pak ſo tole w ſwójbje zanjecha, tam ... bry ſerbſki wučeŕ njemóže dźĕćo pŕeſtworić ... rodnje wĕdomeho ſerbſkeho čłowjeka. Serbſka ... ba je potajkim zakład narodneho žiwjenja. ... potom nadrobnje pokaza, kak ma ſo dźĕćo ... ſkim duchu wukuhłać. Zara zajimawy a p... pŕednošk móhł ſo w „Serbſkich Nowinach“ ... wić, ze by był pŕiſtupny ſerbſkej zjawnoſći. ... noſkej pŕizamkny ſo krótka rozmołwa wo p... „Maju-li ſtarſi z dźĕćimi też němſcy rĕčeć, ... ła ſula mjenje pŕocy!“ Powſitkownje ſo tole ... Šula je tu dźĕći dla, nie dźĕći dla ſule!

W rozmołwje zhonichmy też, na kajke w... w ſwojim čaſu njeboh Hrodźišćanſki farar E... dźeny Něme) dobre ſerbſke mjena ſwojich wo... kow pŕeměnił (na pŕ. Krawc — Schneider, Bo... Petzołd, Hruž — Rose). Wjac dyžli 50 ſerbſk... mjenow bu tehdy wopor wyſokodoſtojneho k... fararja, kiž mĕješe po zdaću jara ſpodźiwne nahl... wo ſwojim powołanju!

Zhromadźizna bě ſnadź nĕkak ſłabje wop... Mózachmy konſtatować, zo pŕitomnu młodź... male jeničcy Sokolju tworjachu. Tu widźimy naš pŕichod „Sokolſtwo“ abo „ćuzbarſtwo!“

Na ſmĕrkach wulećachmy ſej do romantiſ... la Hrodźišćanskich ſkałow. Je tu kusk ſ... raja. Lubata zaſonjena dŕĕma pod wyſokimi, wjeŕbami, kiž ſo melancholiſcy khileja... mej wodu. Tu je wopraždże kraj za ćichim ... rjecka ſo wupina hordy hród nĕmſkeho ... twarjeny na ſwjatej pódźe ſtaroſerbſkeho ... Dobry a wĕſty wuček ſu ſtari Serbja tu mĕ... mócnym hrodźišću nad Lubatu. Tak nalde ſo pozběhaja! Chcychmy ſo po nich horje ... ale jenoż jeničkemu Sokołej z Njechorcha ſ... docpić wjeſka. Pó ćmĕ ſo zasy wróćichmy.

Wječor ſo potom wotmĕ druhi dźĕł p... mjennjey pŕednoſkaj ze ſwĕtłymi wobrazami. ... čor móžachu też potom wjac pŕitomnych ... dyžli popołdnju a wopyt bě znajmjeńſa ſpeł...

Hłowny pŕednošk mĕješe zasy k. wučeŕ ... Rĕčeše wo dosć zajimawej maćinje, wo žiwj... row nĕhdy a nětko. Z pomocu wobrazow pŕ... pŕitomnym zrudny a ćežki dóńt naſich pra... hdźeż cuzy knjeźk ſmĕdźeše jich ſłĕkać, dr... čować do ſyteje wole, haj zabiwać jako ſkoć... dźak, te časy ſu k draćej, nĕkotremužkuli ... ſo drje hiſće za nimi ſtyſka. Ale też Serbja ... njejſu cyle ſo wuſwobodźili z kwaklow wot ... ducha a zmyſlenja. Pŕecy hiſće ſerbſki hur... pŕed němſkim knjeźkom a za nim bĕha. Druhi pŕed... nošk poſkići k. Pawoł Lubjeńſki-Bukećanski a to ... tyſaćĕtnym Miſnje. Lĕtſa ſo wjele rĕči a piſa... tutym měſcu. My Serbja wſak ſpominamy jenoż ... zrudobu a bolosću na tón jubilej. Pŕetoż ze zakła... njom němſkeho hrodu w Miſnje započa podźiwnje ... a teptanje naſeho ludu. Wuhladachu tute měſto, ... trehoż mjeno kóždy dobry Serb zakliwa, we ſwĕtł... wych wobrazach.

Zarjadowana zbĕrka za Kocorowy pomnik w Ze... horju wunjeſe wokoło 15 hriwnow. Wšĕdny ſerbſki lud pŕinoša wopory k poćeſćowanju ſwojich wulkich mužow.

Mała čŕjódźička wjeſołych młodych ludźi hišći khwilku bjeſadowaše, zo by cyła wĕc měła harmoniſki wukónc.

Njech „Zerja“ nad Hrodźišćom dale bóle ſ... wſak wone bywaju pŕedznamjo ſłónca — ſłón... body, myſlenja a ducha!

Pŕilopk.

* **Stary njekſaſanſki.** Dla njekſaſanſkich na 6- ... lětnych hoſtach ſajachu w Barlinje błiſko Schöneberſkeho dwórniſchcźa 86-lětneho ſchewca. Starz běſche dźĕſ... ſwojeje pinzy nawabił. Dotal ſu tĕi bohu zmĕſ... na kotrychž je ſo wón njehańbićiwje pyſchiſ... mu hiſćeże natykny. Jeho njekniczomnoſće pſchiſchcźa... na ſwĕtło pſches jenu macź, kotraż ſwoju dźowku ... cźeri wołaſche a ju po dołhim pytanju w ſtarzowej ... ſu namaka.

Swójbne powĕſće.

Sſlubjeni: Elſa Kroſchkez w Kubſchicach a Korla Wo... maŕ w Brĕſowje. — Gertruda Heinrichez w Wubeſ... zach a Korla Opitz w Lipiku. — Margareta Kŕuſpe... we Wulkej Dubrawje a Hermann Schołta w Kſchiſ... Borſchcźi.

Swĕrowanaj: Marcźiu Frömmel w Hornjej Łazy ſ Gertrudu rodź. Grundmannez w Budyſchinie.

Semrĕł: Bruno Deutter, pſchekłuwz w Budyſchinie, 87 lĕt.

Towaŕſtwowski powĕſtnik.

Budyšin. „Nadźija“ zmĕje wutoru 1. winowca wjeſe... we 8 hodź. swoju porjadnu mĕſačnu zhromadźizna w „Serb. Domje“. Też wſitke mužſke ſobuſtawy njech pŕińdu. Pŕeda.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždu ſrjedu we towaſſownj na Hornčerſkej haſy.

Budyšin. Sokołſki zwučuja ſrjedu 1/2 9 hodźin w Serbſkim Domje.

Serbske błido Čornoból (touriſtiski klub) zmĕje pŕi... chodnu njedźelu 6. 10. wulĕt (Rachlow. Lehka. Be... desetcy), ſnadź ſe na Mniſonsku horu. Wotchadźe... my 1/2 hodź. z Bukec. Wróćimy ſo 12,17 hodź. ſ błidiſch. pŕez Budyšin. Hoſći rad witamy.

To wĕzo njebĕ rjana wotmołwa na tajke nadobne a njeſebićiwe poſkićenje. Bjez dźiwa, ſo ſlachotny kral khĕtro ſo rozhori, hdyž mĕſto ze bychu jeho dobroćiwe poſkićenje pŕijimałe, jeho na pĕc kazachu. Njezbožownjeho, njewinowateho žabjaceho poſelnika hnydom złapny a zjĕ, potom pak hnydom ſo poda na puć, zo by kunkawam, zelenym žabkam a krokawam pokazał, ſto woznamjenja na ſlachotne poſkićenje khrobłe a njehańbićiwje wotmołwić. Bĕ ſtrašnje roſeŕšeny, haj rozčerćeny. Takle ſo da do njehańbićiwych kunkawkow, zelenych žabkow a krokawow.

„So da“ — njeje prawy wuraz, mjenujcy mĕješe wotpołhad ſo do nich dać. Kunkawy pak ſedźachu hłuboko w haće pod kačidłom, tam bačon nicźo činić njemóžeše, ani z dołhim pyſkom nic. Zelene žabki ſo tulachu za hałzami huſćiny, do tych bačon ſo też dobywać njemóžeše. A krokawy ſo hłubšo zalĕzechu do ſwoje dźĕry we hłubinje zemje, to też dołhi pyſk bačona pŕecy hiſće bĕše pŕekrótki. To bĕ wĕzo mjerzaca wĕc a njekniczomnoſć. Što pomhaše tu najhorliwiša wola, hdyž pŕećiwna ſtrona ani trochu napŕećo njepŕińdźeše?!

Pŕešlachotny bačon dyrbješe nĕtk mydło wjeźć, dokelž njemějachu ani najmjeńſcheho zrozumjenja za jeho nadobne wotpołhady. Hdyž ſo domoj nawróći ke ſwojemu hatej, to ŕĕka k hatej čorno-bĕło-čeŕwjenych klepotaceych žabow, to ſo druheje rudźaceje wĕcy dowĕdźi. Wón bĕ doma nimale wšu nahladnoſć zhubił. Žaby čorno-bĕło-čeŕwjenu barbu, hdźež bĕ puſčała, ſcyła wajcy njewobnowjachu, tak zo bórzy wſudże zaſo ta ſtara zelena barba pŕeražowaše. Ale mjenje wo to! Najhórše drje bĕše, zo bĕchu žaby zaſo započałe rjechtać. To bĕ hotowy zbĕžk. Što činić? Bačon zbĕžkaŕſke žaby łapaše a ſpóżeraše. Ale to wšo nicźo njepomhaše. Wſitkich ſwojich poddanow dźĕ zežrać njemóžeše. Nad kimi by dźĕ potom knjezował? A ſcyła, to jeho žołdk ani pŕětrał njeby. Ale što činić? Žaby ſo dale bóle ſpiečowachu, to ŕĕka zelenjachu ſo na pŕemo a rjechtachu, kworkotachu a kwakotachu, ſtož ze žabjaceje galgawy cheyše. Wſitkon porjad, wša wyša kulutra, civiliſacija a čorno-bĕło-čeŕwjena, klepotaca zdźĕłanoſć bĕ k draćej. Wša žabina zaſo „žabowaše“ a kral bačon mohł z mjerzanjom z kože wujĕć, hdy by to nĕſto pomhało.

Ale tu nicźo njepomhaše! Tutón znowa pŕežabjeny łud bĕ dospołnje zapomnił na čorno-bĕło-čeŕwjenu zdźĕłanoſć a klepotanje, tu bĕ wša pŕóca podarmo, to też jeho bačonjaca Majeſtoſć, kral Wulkopyſk, ſkónčnje dowidźi a ſo po tym też mĕješe.

Wuroni nĕkotre wjelĕe ſylzy nad njedźakownoſću žabiny, pozběhny kŕidle a mĕješe ſo z wĕtra. A nichtó za nim njeźarowaše, ale wuhotowachu we wulkim haće wulki radoſtny ſwjedźeń z wulkotnym koncertom, pŕi kotrymž zanoſowachu nowozbaſnjeny rjany ſpĕw:

Štóž žaba je, njech kwakoce,
A klepotak njech k draćej dźe!

Haj, to wſak bĕše poprawom bajka! Ale ani jeničke bajka njeje bjez wĕrnoſće, bjez wučby!

A tu je wučba tajkale: Sy-li ty ſo zeleny narodźił, to ſo njepomołuj čorno-bĕło-čeŕwjeny! A je-li twoja rĕč kwakotanje, to boždela njepŕócuj ſo, zo by klepotał!

Sće-li to wſitko derje zrozumili? Ja ſo nadźijam!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowórnik 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihtišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 230 — Budyšin — Srjedźa, 2. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 38

Němski sejm.

W spočatku wutorniskeho poseđenja němskeho sejma nameštny president **Graef na 50letny jubilej němskostatneho žuda spomni,** kotryž je stoly jenosće Němšteje. Wón jemu žiwospytnosće němskeho sejma wupraji.

Na dnjownym rjedźe druhe wuradźenje pśiekłoki wo **reformje sawješćenja dźełonjemjerjowm** stejeshe. Po wuběrkowej rozprawje kommunist **Stöcker** na to pokasa, so je jenož jara mało sapósłanzow w sali. Namjetowarjo, kiž by žo němski dźełowy minister sawołał. Nameštny president **Graef** signalnym apparatam dźełacej da pśajiz: Pócakajmy po taflu, hač žo próstnosć do połnosće pśichemni. Kommunistiski namjet žo wotpokasa.

W debacje sozialdemokrat **Jäcker** prajenje wotpokasa, so žo dźełonjemjerjo z wjetšiceho dźela dźełu wotwołanja. Wo tym žo njehodźi rěcźeć, so je morała dźełacejerjow spadła. Němšćonazionalne nowiny žu z njewěrnosćemi a falšowankami dźełake. Wobźarowarjowcy dyrbi žo, so žo katastrofa njeje dospołnje do sawješćenja dźełonjemjerjow pśichijała. Narunaśe kažu njebychu žo śmeše na žadyn pad pśichipuśćeć, dokeľž bychu žo potom najpśichódniši rizik se sawješćenja dźełonjemjerjow wupuśćeli.

Kommunist **Schumann** z Lipska žo na sadźerjenje některych sastojnikow w dźełowych hamtach wobcežuje. Sozialdemokratojo hižo některe se sawješćenjom dźełonjemjerjow khawły dźełaju. We wuběrku žu sozialdemokratojo pśhecziwo kommunistiskim namjetam na nuczene zamołwjenje městnow pola dźełodawarjow hłosowali.

Knjeześtwowe wospjewjenje wo ludowym pożadanju.

W „Němskim nawěšćiniku“ je žo 1. oktobra 1929 wukaz němskeho ministra smutkownych naležnosćow z 30. septembra 1929 wospjewił. W nim žo ludowe pożadanje, se strony „němskostatneho wuběrka“ namjetnjene, wospjewja. K zapśijanju je cźaš wot 16. hač do 29. oktobra pósłane.

Nowe zrjadowanje dokhodneho dawka.

Kaž žu Barlinske nowiny z němskeho žeńma zhonješe, chcedźa dokhodny dawk hinak stopnjowacź a najwyšśiche žadźby snižiś. Někotre žo dokhody, kotrež 80 000 hrivnow pśekrocźeja, je 40 prozentami wobcežeja a hromadźe z druhimi dawkami potom zhromadne wobceženje 50 hač 60 prozentow wucinjeja. Pśichi taśich wobkśitnosćach žo **kapital z Němskeje cźeri,** mjes tym so dyrbi žo z druheje strony **kapital z wukraja po wjeśšej dani bracź.** Reforma dokhodnego dawka žo po dalšim pśikaze zwólnim na to wóni, najwjeśšemu dawkej hakle pśichi dokhodach 500 000 hrivnow žo sapocźeć dacź. Dźiwajo na wyšokosć wobceženja industrije, pśemysła, samozjenjowego a zyrkwinskeho dawka atd. je drje praśenje woprawnjene, hacź je žo z wotmysłjenym **snižnjom najwyšśiśeje dokhodneje žadźby na 33½ prozenta** hižo to, kótož je nusne, stako, so by žo wutworjenje kapitala z jeho putow wuswobodźiło. W hospodarskich kołach maju najwjetšiku žadźbu 28 prozentow za dožahazu. Taśe snižnjenje dokhodneho dawka by žeńanju kapitala w tajśej mérje sadźewało, so by žo mjeńšich wunoschć se snižnja dawkowych žadźbow z najmjeńšicha wurunał.

Hewak chce němski finanzny minister z **małymi samozjenjemi powšitkownje bóle z waha wobkhadźecz dyźli dołał.**

Dr. Hilferding chce **dokhody hač do 1800 hrivnow bjes dawka wostajiś.** Za wożenjenych dyrbja žo źiwójbne a dźeśaze wotrazli tśetro powjeśtchiśi, tak so źiwójbny nan z dwěmaj dźeśiśomaj trjeba hakle pśichi dokhodach 3000 hrivnow dawk płaciś.

Mjes sapósłanzami ménja, so bychu tele nomjety wunoschć dokhodneho dawka wo nékaž tśeśinu smjeńšiśe. Dawkowy reformski program ma žo na pjeć lět pśichewjeśći. To runje tak za snižnjenje dokhodneho dawka kaž za realne dawki płaciś.

Po nowym programje bychu žo dyrbjałe **realne dawki w pśenim lěcźe wo 10 prozentow snižiś.** W druhim lěcźe dyrbi žo wurunanje pola gmejnow stacź, kotrež najwjetšie summy na realnych dawkach bjeru. W tśeśim lěcźe a w seśehowazych létach dyrbja žo dalše snjeńšenja pśichewjeśći. Hdyž žo na jenej stronje realny dawk sniźi, dyrbi žo na druhej stronje nowy hibicźiwy faktor za gmejnske dawki namakacź. **Tajśi dyrbi žo w gmejnskim dawku na napoje** pytacź.

Dokeľž gmejny někotre po wójnje wulke summy za sozialne spomožerstwo wudawaju, ma žo **kóždemu gmejnskemu pśichitušnikej pśichinoschź za farjadnišćowe khośtły napołožiś.** Tutón pśichinoschź by žo po wyšokosći realnego dawka złožił.

Po druhim planje by žo dyrbjał město snižnja dokhodneho dawka piwowy dawk wo 180 milionow hrivnow powyšchiś.

Bźdźeńca wo zawěšćenju dźełodawarjow.

Wo reformje sawješćenja dźełonjemjerjow jednaju njejzju knjeześtwowe strony žo mobe wo praśenju pśichinoschka sajsonskich dźełacejerjow dojednaś. Rozšěrjenja wjednikow knjeześtwowych stronow, kotrež žu žo wutoru pola němskeho kanzlera wotměle, žu žo poześe z namjetom, so by žo hłowny sakoń někotre pśichijał a finanzne praśenja žo wotstorźile. Němski kanzler je tomule namjetej druhi namjet pśichijaś kazył, so bychu žo knjeześtwowe strony hižo někotre mjes žobu zjadnaśe. Tehole namjeta dla dyrbjeśe žo poseđenje pśichetorhnyś a žo na popołdnje wotstorcźiś.

Kaž bź wocakacź, je němska ludowa strona tónle namjet wotpokasała. Sozialdemokratojo a němska ludowa strona někotre sakže wo możnosći jednaju, so by žo hłowny sakoń pśichijał. Sozialdemokratojo žu žo z dotalnym njeswuješćenym jednanjom hluboko rozhorśili. Powjeśći žo sakžo rozśěrja, so žu žo niz jenož **dźełowy, ale teź finanzny minister a němski kanzler rozbudźili wótžo stupicź,** jeli so knjeześtwowe strony k nékajkemu dojednanju njedóńdu.

Němski tobakowy monopol?

Kommunistiska „Cźerwjena Khorhoj“ chce wědźeć, so žo w tu chwilu w němšćim finanznym ministerstwje że Reemtsmakonzernom wo tobakowym monopolu jedna. Reamtsma je pśiched dwěmaj njedźelomaj Němšći poskicźenje wo tobakowym monopolu pśehepodał, kotrež by pjeca bankowy konzern Speyer & Co. w Newyorku finanzował.

Němska żeleznica a Sakska.

Sakšći wobkhadny swjask je se spodźiwanjom zhonił, so po wustupjenju wokrjeźneho hejtmana Buka **nichtó** Sakšu w sarjadowańskej radźe towarstwa němskeje żeleznjy njeswastupuje. Sakške knjeześtwo je žo podarmo wo to prózowało, so by Sakśa, kotraž ma w Němšći najzwišći żeleznišći wobkhad, nowehu sastupjerja w sarjadowanskej radźe němskeje żeleznjy dostała.

Naščuwanje k dawkowemu strajkej.

Wulki tawnišći žud w Rendsburgu je wjednika wjeśnego luda Bastmanna dla namołwjenja k dawkowemu strajkej k jastwu na dwaj měśaza a k 200 hrivnam pjenježneho khłostanja sajźdźił. Bestmann bź w jenej ratarskej zhromadźiznje wospjet ratarjow namołwił, so njebychu dawki płaciłi, a bź wukonjazych sastojnikow sjawnje zsichiwdźił. Wyšokosć khłostanja žo na to saložuje, so žo systematiśe naschtykanje ratarjow w tak cźeśkim cźasu jako wożebje złostnike wobkładuje, a to, dokeľž bychu žo ratarjo, hdy bychu žo dali k nałožnosćam nadpjerać, pśiched žud stajili a žo j najmjeńšicha se schešćemjeśaznym jastwom pokhostali.

Kaž je justizna nowinarska powješćerńa najwyšcheho krajneho žuda w Kielu zdźełiła, žu dla burstich demonstracijow 1. augusta w Neumünsteru diplomowaneho ratarja Muthemanna, dentista Bestmanna, ratarjow Roha, Thieśa, Jensa a Hella dla kaženja krajneho méra, spěźka a dla namołwjenja k stuczenju khłostajomnych cźinow wobsłorźili.

Wobtwjerdźenje francowskeje rańšeje mjezy.

Na naprašenje sapósłanza Rollina, kak daloko žu dźěła k schkitanju pśheczišiwo njeyschcześlikim nadpadam pśichi franzowskej rańšej mjezy doschle, je wójnski minister Painleve tomule sapósłanzej pismo pósłał, kotrež je w Parizyi „Journal“ wutoru wozźišćował. Painleve je w nim pśichipowědźił, so sakitański system, kotryž je žo wobsamknył, błêdowaze naprawy wopśichija:

1. Twarjenje dróhow, żeleznjazow, kabelowych telegrafowych powodow a składźišćezow sa material a artilleristiku munizyju.

2. Dźěła k organisowanju wobaranja, to réka wobrońenje wobtwjerdźenych městnow z najnowišchimi sakitadkami, so móże žo prěni wotrěsć, a to najbóle cźežiwy, pśichede wšchém wurěsć noweje franzowskeje mjezy sakitowacź. Tele dźěła žo w tu chwilu w krajinje pola Metza, pódla Lautera, pódla Vogesow, pódla Rheinowego elsaskeho wotrěska a Alpow cźinja. Wobsteizaje wobtwjerdźenja žo połepśeja a nowe žo twarja. Tele dźěła dyrbja sa 5 lět skónczene byś. Wšcho hromadźe budża sa to 2½ hacź 3 milijardy frankow (njeńdże 500 000 hrivnow) trjebacź.

„Journal de Debats“ pśeciwo generalej ze Seecktej.

„Journal des Debats“ žo se skónczazymi słowami žobotnjicheje rěcźe wójnskeho ministra Painlevea zacźa, kotrež ma na organisaciju němskostatneje wobory pocźahowacź. Painleve je z prawom „Journal des Debats“ méni, pśichewidźecź dak, so je pśichednoschź **generala je Seeckta** dožahał, so by žo w Franzowskej wjele ludźi do njemjéra dało. Tola Painleveowa rěcź njeje to wopśichijała, schtož žo wot słatnika pśichi rěcźi wo němšćim wójsku wocźakuje. Jara ryeźerske drje je, njehdyschko pśicheczinjerika wodźiźowacź, tola „Journal des Debats“ potom w nadrobnym rospšajanju **generala je Seeckta winiuje, so je na wobeńdźenje Versailleskeho sprjećenja dźěła.** Potom Painleveej porokuje, so je tele wězy njenaspomnjene **wostajił.** Hdyž je žo ja nimi praśchało, njeje žo ani z němskeho ani franzowskeho knjeześtwa jasne a spokojace wotmołwjenje dało. Njech pak žo wopomni, so němsko-franzowske sbliżenje njeje możne, hdyž žo wešte dwělowanja njejźu rozjasnjike. Bronjenje žo njemóże wobmjejowacź, hdyž žo Němska na wołóženje w nastupanju źiwojeho wotbronjenja sapjeruje a sajźo žo bronicź pocźina.

60 000 šwedskim dźełacerjam so dźeło wupowědźiło.

K 1. oktobrej cźu žo w Schwedskej wschelake dźełowe dojednanja wupowědźiłe. S wupowědźenjom je žo někotre 60 000 dźełacejerjow potrjechiło. W metallowej industriji je jich 30 000, w sapalkowej industriji 5500, pśichi żeleznizy 5000, w cźrijowej industriji 7000, w knihwijaśiwje 3500. Dźěło je žo teź wupowědźiło w porzlinarńach, garbarnjach, lithografowarńach, skłacźach a piwarńach.

Bołharske kŕiki wo pomoc.

Bołharska sozialdemokratija je sozialistiskej dźełacejerskej internazionali a wšchém wukrajnym sozialistiskim ministram wopomnjeńśi spitź pópłaka, w kótrymž proźbu, so bychu žo bołharske wójnske wotchłodźeńske cźeże wołóźite. We wopomnjeńśim spitźu žo nadrobnje katastrofalne finanzne a hospodarske połoženje Bołharskeje rozśišnje, kotrež je k njewopśimnomnu hospodarskemu a sozialnemu sabědnjenju dźełacejerskeho wobydlerstwa dowjedło. Lońsca semjerjenjowa katastrofa, powodźenja, wichory a druhe nałuśne žiwjoły pśichinody žu hubjeństwo hišćeże hórschśiśe. Bołharska cźeże płacźiś, tola njesamóże wotschkodźeńske winowatośće w dotalnej mérje dale dopjelnicź, dokeľž dyrbja je wożebje mali ratarjo, kotrejž 80 prozentow zyłeho wobydlerstwa wucźinjeja, dźełacejerjo a njeźišći sastojnicy, njesćo. Wopomnjeńśi spitź žo na wjele licźbow sepjeruje, kotrež źrudny wobraz wołkhadźenja a nuzy Bołharskeje pokazuja.

Bołharscy sozialistojo žo w źiwojim wopomnjeńśim spitźu na internazionalu a bratrowske strony z próśtwu wobroceja, so bychu pśichi pśichedstejacym jednanju wo wuprawnjenju bołharskeho wotchłodźeńskeho praschenja ja to kłośowale, so by žo bołharśi wójnśti tribut połóźił.

Němskich misionarow w Chinje zaćeli.

Powjeśće se Swatawa (pśichi mórskim brjoch z ranju wot Kantona) praja, so žu kommunistiscy wojacy Shanghang dobywschi 13 němskich dominikanskich mišionarow sajeli. Sćydom z nich žu pośłedńcho puśćeźili. Jeneho měšnika a tśi žotry nusowachu, kommunistow wothladowacź, kotśiž běchu z Kantonskimi wojuju žo ranili. Sa jatych kommunistojo 40 000 hrivnow wukupneho pjenjeza žadaju.

W Hongkongu je policija, kaž Londonske „Times“ powěda, 57 podjacznych kommunistow sajała, kotśiž běchu žo w jenym templu zhromadźili.

*

Nowiśe powješće praja, so kommunistojo hišćeze tśjoch misionarow w jatbe dźerża. Němski generalny konsul w Shanghaju a němski pósłanz w Chinje staj zakrocźiłoj a žadałoj, so bychu žo jeźi puśćeźili.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 2. oktobra. 1929.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer +3, temperatura wo dnjo +20. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 0, temperatura w nozy +11. — Wuhlady na mało pscheměnjaze wjedro. — Nasche wjedro je tola nětko bóle torhatu a schersaty ras pschijalo. Ratař ſ dźatnej wutrobu deschczíti wita. Wone nasymnemu dźěłu howja. Rola bě twjerda, kaž huno. Hdyž běrny ſ maschinu sběrachu, so za njej po roli mrócźel próchа czehnjesche. Hdyž wujeschdżowachu, sběrarjo na kolenomaj tleczo wutracź njemóžachu, tak kamjeńtwjerde rusle tłóczachu. Zito ſkhadźecź njemóžesche. Wozi beschcźik nětko laczinu rolu macźa a wschitko wosschewja. Niźiny ſ poknozu wyschiny pschezo bóle ſ pokodnju tłóczа. Tola ſo nam ɲa, so ſo bórzy sazo wuczehnje, ale potom budźe nětkotre dny najſkerje jara syma. — Sskónczko jutſje schtwórk rano w 6,05 hodź. ſkhadźa a ſo w 5,32 hodź. ſkowa. — Mjazkt rano w 6,22 hodź. ſkhadźa a ſo wjeczor w 5,58 hodź. ſkowa.

— **Powětron „Hrabja Zeppelin“** poleczi 5. oktobra do Schlesyſkeje a do Barlina, kaž je to městu Wróćławej na napraschenje sdźelił. Nadźijamy ſo, ſo powětron potajkim bliſkim ſobotu też pſches Budyschin poleczi. Wozakutnemu jón pschipoldnju abo na sajnim popoldnju.

— **40 lět ſerbſke towarſtwo „Czornoboh“ w Dźejdźanach.** Pſched 40 létami ſalożichu tam w zuſoje pschebywazy Sserbja ſwoje ſerbſke towarſtwo. K dopomnjeczu na tutón narodny ſkutk wotmeje ſo ſobotu 5. winowza we ſurli „Ballhaus“ na Budyſkej dróhy 35 rjenje pschihotowany ſwjedźeń ſ dźiwadłom a rejemi. Też naſchich Sserbow domach we Luźicy a naſche ſerbſke towarſtwo „Czornoboh“ na ſwój ſwjedźeń wutrobnje pschezroſchuje.

— **Sa cjaru pósłowych autobuſow ſ Budyſchina do Barta a Hrodźiſchcza** płaczi wot jutſiſcheho 3. oktobra nowy jězdny porjad. Autobuſy njejedźa potajtim wjazy hacź do Wósporka, ale jenoź hacź do Hrodźiſchcza. Jenoź 3. oktobra rano ¼7 hodź. hiſchcze autobuſ ſ Wósporka do Budyſchina pojedźe.

— **Paduſchſtwo.** Kradnył je nječtó ſ nutſdobhczom w nozy k 1. 10 29 we wokolinje mjes druhim kaſchczik po 50 ſchtukach zigarow ſnamki „Denke an Wenke“, ſkoty muſazu ſyglowy pjerſchczeń ſ cjerwjenym kamjenjom, 585 kokkowanym (kamjeń je trochu wuſchczerowany), fotowy aparat „Agfa“, 9×12, ſ cjornym ſtatiſom, nalutowańſku krizku Budyſkeje nalutowańje na mjeno Pawoła Riedla, dopomnjeſći pjenjeſ ſ wuſmuſobodźenſkeje wójny wo 2 hriwnje, wozoſobnym wupokas, na Pawoła Riedla wupiſany. — Wo wězowne ſdźelenja proſzy kriminalny wotrjad w Budyſchinje.

— **Měſaczna resprawa żandarmſtwa w Budyſtim hamtſtim hejtmanſtwje.** W měſazu ſeptembru ſapadachu żandarmiſcy ſaſtojnizy we wokrjeſu Budyſkeho hamtſteho hejtmanſtwa 1191 wojſewjenjow, mjes nimi 18 wojſewjenjow wo ſajeczu, a to: 1. dla mopaczneje pſchiſahi, 5 dla njekaſanſtwa, 10 dla ſſchiwdżenja a cźekneho ſranjenja, 52 dla paduſchſtwa, pſchefſchiwjenja a pſchekhowanja, 15 dla jebanſtwa a falſchowanja liſczinу, 1 dla wobſchkodźenja wězy, 10 dla podſlada ſapaleriſtwa, 6 dla khłoſtajomneho ſadźerżenja naſtupaju honitwu a rybaſtwo, 5 dla hrubeho kłězowſtwa a każenja měra, 6 dla proſcheſtwa a dundanja, 145 dla njewobkedźbowanja pſchedpiſmow dróhowеje polizije, 13 dla pſchestupjenja pſchedpiſmow pſchemyſłowſkeje polizije, 100 dla njewobkedźbowanja hewaſchich khłoſtanſkich poſtajenjow, 9 dla pſchikaſanja ſajeczа a wupiſkanja w ſlédżerſkich kopjenach, 813 hewaſchich ſłużbnych wojſewjenjow. Sajatych bu 18 wošobow a to: 2 dla njekaſanſtwa, 5 dla proſcheſtwa a dundanja, 2 dla njedowoleneho pſchekroczenja mjeſa, 1 dla cźeknjenja ſ wocźehnjerniſe, 8 dla pſchikaſa ſajeczа. Paduſchſtwow wosſewi ſo 9 cźeſkich a 32 jednornich, wuſaſnjene buchu 3 cźežke a 23 jednore. Wohnjow běſche 13, ſ kotrychž bu 6 ſ wotpohladom a 7 ſ njerozu ſakoženych. Ssamomordaſtwo ſta ſo jene ſ wobwěſnjenjom. Smjertnje ſnjeſhożiłe ſu tſi wošoby, 2 pſchi ſranjenju ſe ſamokhodomi a 1 bu ſe ſapſchahom pſchejědżena.

S **Małeje Worſchcze.** Se ſchtriczkami ſ lokomotiwy ſapali ſo njedźelu popoldnju pſchi Drježdźanſkej żeleſnizy winiza, kotraž tudomnemu knjeſnemu dworej ſłuſcha. Żeleſnizarjo ſamóchu ſ pomozu knjeſich dźěłacźerjow woheń ſamjeſowacź, ſo ſo na dźěł njewupſcheſtře, w kotrymž huſta niſka ketczina roſcze.

S **Hodźija.** W pośedźenju gmejnſkich ſaſtupjerjow pſchedniejše ſo lětne ſliczbowanje, kiž ſo ſ pſcheſtypkom wo 1116,89 hriwnow ſtónczi. Sa pruhowarjow ſliczbowanja wuſwolichu knjeſow Gawela a Ramſcha. Saſtupjerjo wobſamknychu, ſo wjeſny ſakoń ſa wólby gmejnſkich ſaſtupjerjow ma ſo ſtožowacź po ſyſtemje najwyſchſich liczbow, kaž je ſo hamtſke hejtmanſtwo namjetowało. Doſtónczne ſadanja knjeſa Schiffnera we Ratarjezach dla Brěſowſkeho puca ſaſtupjerjo ſdźěła pschipóſnachu a měſchczanoſcze poruczichu, ſo by należnoſcze doſrjadował. Někotre druhe należnoſcze, kiž nastupaju wohnjowu woboru a ſportiſke praſchenja, ſo dla dalſcheho pſchepytowanja na pſchichodne pośedźenje wotſtorczichu.

S **Lubija.** Pſchichodnu njedźelu a póndźelu wotmeje ſo w Lubiju naſymſki hermank. Klamy ſu wotewrjene wot dop. 11 hacź do wjeczora 6 hodź.

S **Mikowa.** Měſiczel tudomneho prěnjeho wucźerſkeho městna, wucźer Fiulda, bu ſ 1. oktobrej pſchepadżeny. Na jeho městno ſtupi wucźeriſki cźakanz Arnoſch Kłogel ſe Kandera w Bolkenhainſkim wokrjeżu. — Żeleſniſki aſſiſtent Pawoł Altenburg ſ Hójiny we Wojerowſkim wokrjeżu, bu do Mikowa pſchepadżeny.

S **Rychwałda.** Sandźenu njedźelu pola tudomneho knjeſeho dwora ſnowa pſchenajachu. Wotnajeniſki pjenjes wucźinja ſa jutro 20 hriwnow a nědźe 3 hriwny damka.

S **Riſeje.** Pſched tłoſtanſtim ſudom měſeſche ſo ſandźeny tydźeń ſamolwicź hižom wospjet tłoſtany B. ſ Hójniz. Wón běſche 2. junija ſ. l. pſchi wieczornych ſmerkach, potajtim w ſchitańſtim cźažu, jako dźiwi honitwjeř ſornika ſatřělił. Nevěřił hajnik Borkenhagen ſ Hórki běſche jeho pſchejkapił a dokelž wón na jeho ſawołanje tłelbu njeběſche przecź cźiſnył, běſche wón do njeho ſtřělił a jeho na prawym ramjenju cźežko ſranił, ſo dyrbjeſche B. měſazu dołho khoru leżecź a je ſproſtnjenu ruku wobtłował. W ſudnitſkim jednanju B. pſchida, ſo je zyſe popoldnjo po lěſu a polach wokołokhodźił, je pak cźuł pjecźa wjewjeřezki ſtřelecź. Ssud ſajudźi wobſtorżeneho k 3 měſazam jaſtwa a napokoj jemu ſudniſke tłóſtu, nimo teho da jemu wotemſacź ſtřelbu a dalokowid, dokelž dźiwje honitwjeřſtwo w nozy a w ſchitańſtim cźažu wobſtorżeneho wobeſbje porżežowaſche.

S **Běleje Wody.** Njeſboże ſta ſo póndźelu dopołdnja na pſchewodżeńſkich pſchipraważach na polu pſchi puczu do Brěſowki. Dźěłacźerjej M. padnyſchtej cźeſkej zjementowej placźe tak njeſbożownje na khribjet, ſo ſo wón ſmutskach khětro ſtraſchnje ſrani. Wobźarzujomneho dyrbiachu do khorownje dowjeſcź.

100 lět Rachlowska ſula.

S Rachlowa pod Czornobohom. Loni ſwjecźachmy ſe ſchulſtim ſwjedźenjom dopomnjenje na ſałożenje ſtareje Rachlowſkeje ſchule pſched 100 létami. Lětſa 8. oktobra budźe 100 lět, ſo ſo wona poſwjeczi. Wěſche to prěnje zyle maſiwne twarjenje naſcheje wěſy. Schula ſtejeſche tehdy pod kollaturu rady měſta Budyſchina. Do njeje khodźachu ſ Bukecźanſkeje woſady Rachlow, Delany, Ssowrjecy a Schekezy, potom Spiósk a Wulka Khójniza ſ Budeſtecźanſkeje woſady a Brěſow a Wyſoka ſ Michalſkeje woſady, ſe tuteju wſow Wyſoka nětko też do Bukecźanſkeje woſady ſłuſchа.

Do Rachlowſkeje ſchule khodźeſche w lěcze 1840 ... dźěcźi. Wucźer dóſtawaſche tehdy na lěto 150 tolerow 9 kórzow rożti. W nětcźiſchim cźaſu tajka miſda ... dalоko doſahała, ale pſched 100 létami mózeſche ... dyn ſa toleř ½ kórza rożki abo kórzaj běrnow abo ... kany hutny nakupicź.

Do Rachlowa buchu pſchi ſapoczatku jenoź ... wucźerjo poſtajeni, kotřiž, bokelž też w ſchuli bydlachu, ... ſo ſ tak niſkej miſdu ſpokojichu. Prěni běſche Jan Schmidt ſ Budeſtez wot 1829 hacź do 1834. Wón ſo potom ... Lipſka poda, ſo by bohoſłowſtwo ſtudował. Druhi ... cźeſ běſche Handrij Ryčerja ſ Hodźija w létach ... hacź 1836, třeći wucźer běſche Jan Marćika ſ Maſcha ... Wjelkowa wot 1836—1838. Sa nim pſchińdże Pjetr ... Bryl ſ Wulkeho Wožyka wot léta 1838 ſem.

Njech Rachlowſka ſchula na dalſche lětſtotetki ... nje, ſchtož hacź dotal běſche, wukubłańka ſměrnych dźěcźi ſerbſkeho luda.

Z Łužicy.

* Se **Seifhennersdorfa.** K ſpodźiwnemu njeſbožu ... dźe pſchi pſchedſtajenju zyrkuſa Bolzmüllera na T... łuży ſaſtdżenu ſrjedu pſchedpołdnjowym wotmo... létny ſyn zyrkuſoweho wobſtedźerja běſche pola ... dźětał a běſche ſo ſ benzinom wopanzał. S pryſcź... nej ſapałku ſapali ſo jeho drasta. Wutrobitaj ... cźiſkнjeſchtaj jupu na njeho a ſahaſcheſchtaj pło... Jedyn chayiche w ſwojim khwataniu ſtoro bow ... wulecź, jemu pak to ſ cźaſom ſadźěwachu. W bo... ſche mjenujzy petrolej.

* S **Hirſchfelde.** S wuhlowym pſchidawanim ... pidłom ſo w tudomnej bruniazowni a wulkodźěła... zy někotre wuprośdnjene wuhlowe kaſchcze wuprośd... S płomjenjom ſo někotſi dźěłacźerjo, kiž bliſko ... wopalichu, dwaj jara cźežko, ſchtyrjo ſrěnjo cźežko a ... lohzy. Sa pſchicźinu ſapalenja hiſchcze ſłědża.

* S **Hirſchfelde.** K cźejkemu njeſbożu w tu... wulkodźěłarni mozy ma ſo dodacź, ſo ſu ſo tſi cź... paleni dźěłacźerjo póndźelu wjeczor wumrěli. ... ſu 28, 32 a 58 lět ſtari.

* S **Olbersdorfa** pola Zitawy. Ssobuwoſ... ſkadowneho twarjenja milinanje namakachu ... rano 52lětneho invalidneho rentnarja a kamjenj... rja Moriza Goldberga morweho. Jemu běſche ... ſlě hyło a tuž dyrje je ſo pſchedałko ſ wokna ... bydlenja lehnył, ſo by ſo cźeſtiweho powětra na... Pſchi tom je ſo jemu krej pſcheraſyła (Blutſturz), ... cźoż je wumrěł.

* S **Wulkich Nědarjez.** Njedźelu wjeczor ½10 hod... wotpali ſo tu njewobdźeleny a je ſkomu kryty dom... narja Adalberta Prnzki na Radebergſkej dróhy. Wo... njowe wobory mózachu ſo jenoź na ſchikanje ſuſed... nych twarjenjow wobmjeſowacź. Twarjenje, kiž ſłuż... dźeſchi cźaſ próſdne ſtejeſche, chżachu póndźelu ſapoczeć ... torhacź.

Zjězd kſesczanskich ſtarſiskich towarſtwow.

Bohate wobdźělenje ſmědźeſche ſapiſacź 8. krajny ... ſchiſki ſjězd, kiž ſchcheſcźanſke ſtarſchiſke towarſtwa Sch... ſobotu a njedźelu w Žitawje wotměchu. Sjězd wotewr... ſo je ſylnje wopytanej ſhromadźiznu ſaſtupjerjow, na ... trejź prěni pſchedsydża wyſchiſchi krajnoſudniſki rada ... Hering ſ Drježdźan nětcźiſche ſchulſtkopkitiſke połoſ... ryhowaſche a wożebje wobzarowaſche, ſo tehdy ſ namjet... waneho nemſkoſtatneho ſchulſkeho ſakonja nicźo njeſ... Sso ſłożujo na referat dra. Heringa ſaběrałſche ſo ſtrow... madźiſna bohuſtawow ſ mnohimi namjetami, kiž ſo ... praſcheńje nabożneje wuczby w ſchuli, ſwobodu wěry a ... ſwědomja a njemyſleneho wukonjenja nabożiny, ſtarſchi... ſkeho prawa a ſamoſnoſcźu ludoweje ſchule kritiſkeje ſ... běracźu.

Tahiti.

Roman ſ južneho morja.

4] (Pokračowanje.)

Bórzy ſo też pokaja, ſo bě zyle prawje měł. Kupjenjo njewědźachu, na cźim ſu, a dyrbjachu najprjedy ſažo pósłа wotpóſłacź, ſo by ſo dowědźił, kak maja ſo ſadźerżecź. Wšelo ſetka ſo ſ tutym hižo druhi, kiž pſchinjeſe pſchikaſnju, ſo maja młodeho zuſtnika mjes tym popadnycź a ſobu dele wſacź. To pak bě wjele ſnadniſcho wuprajene, hacź wukonjane; mějachu ſwoje ſiwjenje ſtrachej wuſtajacź, prjedy hacź wědźachu, hacź łódź ſo ſem nawróczi?

Żony a holgy běchu cźahej ſ wcźipnoſcźu ſłědowałe a dźerżachu ſo ſwopředka bojaſliwje wróćo. Jenoź jena młoda holcźka bě tak daloko doprědka ſchła, ſo bě wobſtejnjenemu nimale ſnapſchecźa.

Bě to młode kraſne holcźo nětkoſe ſchćenaceſe lět, ſróſtniwe kaž palma jich lěſow, ale ſ poknym kulojtym twarom ſtawow; cźorne kaž rapak a napojene ſ derje wonjazym kokoſowym wolijom, kudźerje łćachu dźiwje wotoko bruneho cźoła a kraſnej wulkej cźemnej wocźi běſchtej ſo na poł ſtrachocźiwej, na poł ſobuzelnej na młodeho cźłowjeka ſłoſtjej.

René njebě hacź dotal na nju dźiwał, ale nětko ſekła ſo jeho wócźo nadobo ſ cźemnym, palazym wócźom bolſazym. Ta pohłada hańbicźiwje ſ jemi, a tajka nežna bě ſwětłobruna kuża, ſo mózeſche René jaſnje na nju cźemne ſaczerwjenjerje ſpóſnacź, kiž jeje ſpani a liży ſala. Tola prjedy hacź mějeſche khwile, ſo nad dźiwnje dźělberżazym ſpohladnjenjom młodeje rjanoſtnki ſpodźiwacź, bě ſo ta wótoku ſa kerti ſchći ſkalnej ſkoninje ſkowała.

Mužojo ſo mjes tym zyły cźaſ mjes ſobu wuradźowachu, ſwuhladnychu potom ſažo ſa łódźu, kiž ſo bóle a bóle do dalokoſcze, a to ſ wjerzorej, ſdalowaſche a, kaž ſo ſda, njewědźachu žebi dozyła radу, ſchto maja ſapoczeć. Tak miny ſo popoldnjo; René pak ſo roſbudźi, ſo niczo prjedy njeſapoczne, doniž njebudże jemu łódź zyle ſ wocźow. Hdy bychu wſchak Jndiancźenjo jutſje hiſcheze tak ſaſkaſli byli, potom by wón ſpytał, kanu dóſtacź a ſ kupy cźekneſcź.

Hakle hdyž ſo wjecźorjeſche, wopuſchcźichu jeho kupjenjo, ani ſo bychu dale ſ nim wujednawali hacź do poſledneho muża, a ſ jeho jenicźkej ſtaroſcźu nětko bě, ſo mohli jeho w nozy, hdyž budźeſche wuſnyć, pſcheſkapicź. Tajki poſpyt pak drje ſcźinja njepſcheczeſło naſſerſcho hakle wobſtejdź nozy, a ſo by ſwoje mozy njetrjebawſchi a njepſcheměrnje njenapinał, ho roſbudźił, hnydom pſchi ſměrkanju ſo na łódźinki wupacź. Kaž bě žebi wotmyſlił, kak ſchcźi... ni, „pſchipraviſ žebi ſe ſwojeho wacźoka khłowak a cźiſny ſo potom wo měrje a bjes ſtaroſcźe na twjerdu ſemju a ſpar jeho bórzy wobja.

Dawno po poknozy dótkny ſo lohka ruka jeho ramjenjow, ani ſo by wón wotwucźił.

„Zuſnikо“, rjekny tu cźeſći mjeńki hłóſ, a młoda rjana holcźka, kiž pódła njeho ſtejeſche, pokoji ſwoje ſymne poſtiſy k jeho cźołu.

„Haj“, rjekny René, wocźi wotewrinſchi a ſo roſhladujo. We wokomiku ſapſchija wón ſtrach ſwojeho położenja a rucźe poſkoczliwſchi terzerol, kaž ſamo wot ſo ſa ſpuſchcźak pſchimnywſchi, wocźakowaſche nadpadnikow.

„Wy ſcźe wubjerna ſtraża“, ſajmja ſo młoda holga, kiž bě ſmérom na ſwojim mějniſe ſtejo woſtała — „jeli ſwojej ſamžnej wěſtoſcźu, to bych wam ani hódnoziu neneje banany njedowérjała.“

René hrabny ſo ſa cźoło — w prěnim wokomiku wón wopraważe njewědźeſche, hacź je wotwucźeny abo hacź ſo jemu dźije. Mějeſe wotomił drje ſo pominy, prjedy hacź wón ſwoje wopraważite położenje doſpołnje ſapſchija.

Młoda holcźka wijeſche ſ hłowu a rjekny ſtónczije na poł ſmějizy na poł ſo dźiwajo:

„Dźiwny muzo, — ſpiſch tu wopſrjedża ſwojich wje... pſchecźeſłow, jako by doma w ſwojej khžży ſpał a jako by ... na tebje myto wuſtajene njebyło.“

„A kak ja njedyrbjał ſpacź, hdyž tajki jandźel pſchi... nade mnu ſtražuje?“ rjekny René wutrobnje, ruku ſa jeje wuſpſchestřiwajo. So pak by ſo jeje njebótknył, ſtupi wón ... kročeł wrócźo a ſnapſchecźiwi khutnje ſ kjebzu ſpohladujo.

„Wěſo mějeſche ty jandźela pěſtunja, kiž je nad tobu ſtražował, ale je to wócźko Budźeſche, kiž je kóždu wótoſtu ... jeje hłowy ſliczíło a bjes kotrehoż wole ani jena ſ two... njeſpadnje — Božej pſchedwidźitwoſci dźaku! ſo ſa ſjawje ... dotalne wukhowanje, niż mi. Tola pój, ſuſbniko“, dźeſche ... potom pſchecźelniſcho — „wſmi ſwoje kožo a ſcźehuj ſa ... mnu, pſchewjedu cźe do ſwitanja a prjedy hacź bydźu ... ludźo w dole cźi mohli nowe kożuzdka ſtajeć, na ... ſtromu kupy. Tam ſteji hižo pobożneho muża, ... cźłowjeka, kiž budźe tebje ſakitowacź, doniž njeje ... łódź tule ſtronu wopuſchcźiła.“

„Wěły? — a ſłużownik Knjeſa?“ rjekny René ... a roſmyſlujo — „potajtim miſijonar?“

„Sadwěcźe, miſijonar“, wobkruczeſche knjeſna — „... je mje ſ najmłódſchich lět wukubłował a ſwoju wěſ ... wěrnu nawucził — je ſcźicha cźłowjek, měrny a bobrjy.“

„Tuž derje“, rjekny René, „hdyžeſkuli mje potrjebſchi ... ty lubołne dźěcźo, pójdu lubjerad, a byrnjez by to ... ſmjerce było. Tu tola ſwołacź njemóžu“, pſchidże ... ſmjerzo, hdyž ſo tak kuž wjeſele, kuž wuſtołkliwje ... hładny — „wo dnjo by mje ſawěſcźe napołłedku ſaſo ... ſtary khadła tołmacźeř wopytał — tuž doprědka, ... ka, ty łuboſe holiczo — tola kak ty rěkaſch, kak ſměm ... mjenowacź?“

(Pokračowanje ſeſkhuje.)

Złoty hudźbniski jubilej mištra Pječki w Brěmjenju.

Daloko a šěroko po Sserbach je znaty hudźbnik Pječka ſ Brjemjenja. Waženy je po zyłej wokolinje dla ſwojeho ſprawneho, pśiceľeľneho a ponižneho woſchnja. Joho wurjadny hudźbny dar pohnu joho, žo pśiwšo 50 lětami wěnowaŕ powokanju praktiſkeho hudźbnika. Dothe lěta bě je ſe ſobuſtawom Budyſkeje měſchćańſkeje kapały. Nadrobnje ſesna žo ſ praktiſkej ſtronu hudźbniſtwa. Pśiſched nětkuž 25 lětami pśiſhěžbli žo do Brjemjenja, pśiceľeľneje wjeſki w holi, nimale ſchowanej. Tu bě žiwy jako hudźbnik a zatož. Joho wošebity hudźbny dar wubudźi bórzy kedźbliwoſć wokolinu. W ſuſodnej Adolfowej Hěrže wukubła miſchtrſku kapału tam ſakoženeje wohnjowoje wobory. Pódła toho wukubła zyłu zyłu wjeſnych hudźbnikow. Tuchi ſiednoćichu žo do mjeńſichch kapałow po 3 hač 4 muſach a hudźa na wjeſnych ſalach tamneje wokolinu. Miſchtr Pječka ſaſtara wſchě ſ dypkami, ſ wulkeho dźěła ſherbſtich komponiſtow, pśiheńoj naſch miſchtr je ſwěrny a ſaharjeny Sserb, ſkota ſherbſka duſcha.

Jako jednota Ssokoł w Małeſchezach pśiſhed tśiſomi lětami žebi kapału ſakoźi, wobroćichu ſo jenomyſlnje ſ proſtwu na miſchtra Pječku, ſo by ju wuwucził. Se radoſcu tuſtón nadawk pśiſhija, prajiwſchi, ſo budźe dźe poſledni, kotrychž wuwuczi. Ale ras wuczicz jich chže we wſchěch potajniſwach naſhonitelo praktiſkeho hudźbnika. Sſowo ſwoje je ſwěru dźerſał, a kapału na wyſoki ſthodźenk poſběhnył, ſo ma dobre mjeno po zyłych Sserbach. We wſchěch wjedrach, w dešchczach a gněhowych mjeceľelach je kóždu ſrjedu do Delnjeje Hórki khwatał, ſo by ſwojich Ssokołow wucził. S wěnża ſherbſtich ſpěwow ſeſtaja kražny potpouri, kotryž joho Ssokołſka kapała ſ wulkej wuſtrojnoſću na wſchelakich měſtnach ſe ſławu pśechodnješe. Kak horliwje hudźeſche, hdyž mies ſwojimi Ssokołemi krocžo, ſtarſk po lětach, ale młodźeńž we wutrobje, žo na naſchich wulkich ſherbſtich ſlětach wobdźělowaſche. Ow kak bolešče naſcheho miſchtra joho ſprawna ſherbſka wutroba, ſo jeho ſokołſka kapała njebu požadana pśi poſtajenju Kozorowcho pomniſka, jeho tutoho horliwoho, ſprawneho cześćowarja ſherbſkeje hudźby a wobeźbje Kozora.

Ale jeho domjaza wjeſka, joho ſchulerjo a jeho ſokołſka kapała ſwojeho miſchtra ſaſtajenu hobotu cźim wutrobniſcho ſławjachu. Wſchědny, wjeſny lud wě ſi ſwojich ſwěrnych ſynow waźicz a ſich ſ hnutej wutrobu cześćicz. Zyła wjeſka bě ſobotu wjeczor na nohach. Jeho Ssokołojo ſapiſkachu, ſo po zyłej wokolinje klincźeſche: „Salpěwajcze tomu knjeſej nowy ſpěw“ a potom arija, kotruž ma tak rady: „Wowczerja njedźeli ſpěw“. Mękko pśiſchewodźachu miſchtra do wjeſneje žurle. Tam pśiſchepoda dobrowólna wohnjowa wobora ſ Adolfowej hěty jemu kražny dar. Wjeſne žony mu nowachu jemu mjeńſi ſtoł, kražnje ſ kwětkami wudebjeny. W mjenje gmejny pśiſchepoda jemu měſchćańoſta ſnes žur korbik wuběrnych thóſchczenkow. Jena ſ jeho ſchulerkow witaſche joho ſ kwětkami a rjanej pěsnju. Miſchtr Pječka bě na tajke wurjadne cześćowanje zyle njepſchihotowany. S hnutej wutrobu dźakowaſche jo ſwojim cześćowarjam ſa kražne dary a ſa wſchě hnuje ze wopokaſma lubośeze. Joho Ssokołojo ſahrachu: „Rjana Lužiza“. Po krótkej wutrobnej ſabawje ſo ſwjatočnoſć ſtónči. Miſchtrej Pječkoj pśiſchejmy hiſchče wjele, wjele ſbožownych, ſtónčnych lět a njeſabudźmy tež niž na jeho maćerku Marju, kiž je tak ſtaroſćiwje wokoło njeho, hdyž muſany a ſpróżny domoj pſchiźe. Tuž miſchtrje Pječka: „Wecź horje ſherbſki Ssokoł!“ Twoji Ssokołojo ſ Tebi ſteja.

50 lět němſkoſtatne ſudniſtwo.

Jehyn ſ najwažniſchich nadawkow druheho němſkeho ſejma, kiž ſo w lěcze 1874 ſeſidże, běſche wutwarjenje jenoſneje němſkeho ſtata. 22. junija poſtaji ſo komiſija, kiž měſneſche nowu měſchćańſku ſakoniſku knihu wudźěłacź. Hižom dawno pśedy hač běſche tuta komiſija ſwoje hobrske dźěło dokonjała, (měſchćańſka ſakoniſka kniha hańe je 1. januarom 1900 do mozy ſtupi) pśiſhija němſki ſejm porjad zibilnych prozeſſow, konkurſowych prozeſſow a kholoſtańſkich prozeſſow a nimo toho nowy ſakoń wo ſudniſtwu wuſtawje. To ſta ſo 21. dezembra 1876. S pśiſhijeźa tutych ſakonjow ſcźehowaſche, ſo ſo ſe ſakonjom ſ 11. haprleje 1877 dotalne němſkoſtatne komorne ſudniſtwo do Lipſka pśeſtorjeſi a ſo němſkoſtatne ſudniſtwo mjenowaſche. W Lipſku ſapoča tuto ſudniſtwo 1. oktobra 1879 ſkutkowacź. Potajkim je ſo nětko runje 50 lět minuło, ſo němſkoſtatne ſudniſtwo w Lipſku žiwi a dźěła.

Ze Sakſkeje a dalſich krajow.

* S **Drježdżan.** (Tragiſkej ſamomordaſtwje.) Pón-dźelu wjeczor w leżownoſći na Strehlenſkej dróży 11 w rěſarni wuczobnika jeneho tamniſcheho rěźniſkeho miſchtra wobwěſnjeneho namakachu. W leżownoſći Krajneje ſawěſczerńje cźiſny ſo pón-dźelu popołdnju wojſchiſki ſarjadniſti inſpektor ſ tśeſcheju połkhoda na dwór dele a ſo ſaraſy. Pola wobeju pſchicźina ſamomordaſtwa hiſchcźe njeje ſnata.

* S **Drježdżan.** (Wuſtajeńa ſamknjena.) Saźdźenu njedźelu je Drježdżańſka wuſtajeńa „Pucźowanje a dróhowanje“ ſwoje wrota ſamknyła. Hižom pak twarja pilnje ſa nowu wulku mjeſynarodnu hygieniſku wuſtajeńu 1930.

* S **Lipſka.** (Woheń.) W jenym maſchinowym twarjenju wumělſkeje cźiſchcźeńje firmy Weſſez a Naumann w Lipſku ſobotu rano wulki woheń wudyri. Lipſźańſka wohnjowa wobora ſ wuſpěchom pſchećiwo wohnjej ſatrocźi.

* S **Kalawy.** (Ziwnoſcź ſe wſchěm ſkotom ſo ſpalika.) W Bukowje pola Kalawy wotpali ſo ziwnoſcź tatarja Kermanna doſpołnje. Twarjenje, kiž běſche ſjednocźene domſke, hródź a bróžeń, běſche lěpjenzowe a ſe ſkomu ſkote. Na wuthowanje njeběſche žanych myſlow. Wſchitkim ſtót ſo ſobu ſpali. Ssamo wohydlerjowy domu dyrbjachu wubudźicź, jako ſo jim hižom tśeſka nad hkowu naleſche, woni mózachu tak jenoź nahe ſiwjenje wukhowacź. Wohnjowa wobora mjeſeſche cźežke ſtejiſchcźo, dokaž ſkoro žaneje wody k haſchenju njeměſeſche. Se ſchěſcź kilometrow, kiž běchu na pomoź pſchikhwatali, mjes nimi běſche teź Kalawſka motorſka ſnkawa, njemózeſche ani tamneje wody dawacź. Njedźiwajcy teho poradźi ſo wohnjowym woboram ſuſodne ſtatoki wukhowacź.

* S **Barlina.** (Mandźeſtka ſtruchkohra na dróży.) W Starym Moabicźe bórźe njedźelu popołdnju ¾3 hodź. ſ roſhorjazemu podawkej. Na dróży pſched kriminalnym ſudniſtwom ſo mandźelſtaj ſwadźiſchtaj. Nadobo wuſchuny muž nóž a ſkala ſwoju žonu, ſo ſo tuta ſmjeſe. Potom iwja wón ſ dybſaka bleſchu, w kotrejž mjeſeſche najſkerje jěd, wupi ju a padźe bjeſ wědomja ſ ſemi. Poliſajcy ſaſtojnizy dowjeſechu wobeju w ſtraſchnym położenju do ſhorownje.

* S **Perleberga** w Branibórſkej. (Małe jětſeſchko dowjedźe ſ ſmjerćźi.) Sſowoju njekedźbliwoſcź ſ małej ranu dyrbjeſche Perleberſka holza, kiž běſche w najrjeſiſchej młodoſći, 21 lět ſtara, ſe ſmjerćźu ſapłaćicź. Wona měſeſche pod nožom małe jětſeſchko. Jako pośpyta jětſenje woſtronicź, žo trochu drapny. Do rany pſchiſhdźe něſchto njecziſteho a to dowjedźe k ſajědojcźenju krwe, na cźož młoda holza wumrě.

* S **Eberswalde.** (Damiza doſpołnje womyſleneho mordaſtwa pſchepokaſany.) Je nětko doſpołnje dopokaſane, ſo je Damiza rubjeźna mordaŕſiwo na wudowje Ellebrandtowej ſ womyſlenjom a pſchemyſlenjom ſtucził. Ssu mjenujcy ſwěſcźili, ſo błóźto, ſ kotrymž wón njeſtuk wumjedźe, muſej błuſcha, pola kotrehoż wón bydleſche. Spočatk noweho tydźenja dźe ſo pſchepytowanje mordaſtkeje komiſije ſtónczi. Potom Damizu do Brenzlawy domjeſu, hdźeż ſmě ſo wón hižom pſchi novembreſkich jednanjach pſched pſchiſhažnym ſudom ſamołwicź.

* S **Züricha.** (Sa Zeppelinom hladajo ſmjertnje ſmjeſožiſ.) Jako 21lětny Guſtav Meyer w Zürichu ſe wokna ſwojeho bydlenja w tśeźim połkhodze ſa Zeppelinom hladaſche, wón ſo pſchehladawſchi ſ wokna dele padźe a ſo ſaraſy.

Smjertne njezbože.

W nozy ſ njedźeli namakachu na dróży ſ Uthewalde do Lohmena w Sakſkej Schwizy dźěłaczerja Pečla ſ Lohmena morjeho. Pečel je najſkerje ſe ſwojim motorſkim kołom do ſchtoma ſajeł a žebi nop puknył, na cźož je wumrěł.

W nozy ſ njedźeli bu na Wojerowſko-Hródkowſkej dróży 25lětny dźěłaczeŕ Mildener ſ automobilom pſchejědženy, jeho ſ wjazy krócź puknjenym nopom morjeho namakachu. Automobil błuſcha pjeca pſchekupcźi Ruppertej ſ Niedźichowa, jeho žu njedźelu wjeczor w Hródku ſaſeli.

Pola Geißmara w Sſzeſdźnej Němſkej ſta žo we nozy ſ póndźelu cźežke njeſožo ſ motorſkim kołom, kiž žebi dwě cźłowjeſkej žiwjeni žadaſche. Wobydlerjo wuſſlyſchachu ſyłny wrjeſk a namakachu na to pſchi ſchtomoje ſyłnje wobſchkodźene motorſke koło leżo a pſchi nim bjeſ wědomja muſkeho a žónſku. Wobaj ſnjeſoženaj wumrěſchtaj, jako běchu jeju do ſhorownje doſwjeſli. Snjeſoženaj běſchtaj ſ Göttingena pſchijěłoj.

W Drježdźanach-Striſenje potorhny ſobotu autobuſ 59lětneho dźěłaczerja, kiž dźěſche ſwoje karniſke pizowacź a frani jeho tak cźežko, ſo wón ſa nětorke hodźiny w ſhorowni wumrě. — W Kötſchenbroda ſaběža ſobotu popołdnja w 10 hodź. 4lětny ſynk jeneho dźěłaczerja do nakładneho auta jeneje piwarnje, ſo hólz bórzy po njeſožu w ſtarſchiſkim bydleniu wumrě.

Towaŕſtwowſki powěſtnik.

Hudź. Jednota w Radworju ma ſtwórtk wjeczor we 8 hodź. pola Kralec zhromadne ſpěwanje. Po tutym ważna zhromadźizna. Njech wšitcy pśiźu.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy ſtwórtk wjeczor ½9 hodź. w Kačej korčmje. Bratŕa, pśiźće wšitcy zaso, a hladajće, zo byšće też tych ſobu pśiwjedli, kotriž haŕ dotal nazdala ſtejachu. Na zdar! Načolnik.

Serbſke blido Čornobóh (touriſtiſki klub) zmeje pśichodnu njedźelu 6. 10. wulět (Rachlow, Lubin, Budeſtecy), ſnadź też na Mniſonſku horu. Woteźćemy ½2 hodź. z Bukec. Wróćimy ſo 19,17 hodź. pśez Budyſin. Hoſći rad witamy. I. blidnik.

Hospodaŕſki rozhlad.

ſrjedu, 2. oktobra 1929

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1910	100 pólſk. złotych	47,15
1 jendźelſki punt .	20,366	100 čěſkoſl. krónow .	12,406
100 ſwaje. frankow .	80,90	100 franc. frankow .	16,44

Barliniſka burſa wcźera mérne wiki ſapiša, tola žo kurſy efektow wotdźerjeſowachu. Ziwiſche běchu wiki ſ dołkynymi a rentowymi liſtami pſchi žo ſtrucźowazych kurſach.

Produktowe wiki jewjachu w poſpołniſchich termijach trochu ſtrucźene mjeſwocźe. Hotowe ſorno pſchi dotalnych płacźiſnach pſchedawachu. Wcźera płacźeſche zentnar:

pſchenicźu 11,05—11,15 hr., rožkt 8,95—9,00 hr.
nalětnjeho jeczmjenja 9,80—10,80 hr. naſymſkeho 8,50—9,30 hr., wowſa 8,40—8,80 hr.

w termijowym wikowanju:

ja oktober: pſchenica 11,85—11,90 hr., rožka 9,62½—9,68¾ hr., wowſ 8,90 hriwnow.
ja dezember: pſchenica 12,50—12,55 hr., rožka 10,22½—10,30 hr., wowſa 8,62½ hriwn.
ja měrz: pſchenica 13,05—13,12½ hr., rožka 10,80 hriwnow.

Pſchiſtajeja.

Holzu do domu w Budyſchinje, Bohata haža 11¹. — Bernhard w Budyſchinje, Kaůblerowa haža 6. — Hajnkownja w Barcze.

Pſchedawarku, Thams a Garſs w Bělej Wodźe, Mužakowſka dróha 47.

Na pſchedań:

Mantel ſa 10—12lětnjeho hólza w Budyſchinje, Moritzowa haža 16² na prawo.

Wohniſchcźo (Herd) w Dobruſchi cźo. 54 D.

Klawěr ſa 25 hriwnow w nowej ſchuli w Hornim Wujeſdźe.

Kóń, khodźi na woteſchazy, Lehmann w Biſkopizach Holdbachſki puć, tel. 345. — Knježi dwór w Hoſcźinezach pola Lubija.

Wós, ruczny, Wagner w Biſkopizach, Jurjowa haža 2.

Kruwy a proſata, dobre dóiſki, knježi dwór w Hoſcźinezach pola Lubija.

Na pſcheſadźowanje.

ſchtwórtk, 3. oktobra 1929.

w Lubiju we kaſarnje hońtwjerjow konjej ſa wojeſſku ſłužbu ſo wjazy njehodźazej, dop. ½12 hodź.

Ssudniſke pſcheſadźowanje

ſchtwórtk, 3. oktobra 1929.

w Lubiju na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: Wſchelake meble, piźanſki ſtroj, paſaża pika, waha ſ puntami a zigary.

w Kamjenzu w kaſarnach w komornym domje maſchinſkich tśelbow dop. w 9 hodź.: Wſchelake meble, tepichi, ſchitjaze maſchiny, piźanſke ſtroje, tkaniny na wobleki, pjenjezne thamory, kruwu, konja.

w Brěſnje pola Kamjenza w hoſcźeńzu k „Wicźeſnemu kubku“: Sſyjawa.

w Budyſchinje na ſudniſtwje ſchtwórtk 3. 10. 29 dop. we 10 hodź.: Sſoty mužazy cźaſnik.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.:
Wiki ſu dale mérne, płacźiſny ſo ſtrucźuja.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu, tola wobrol ſnadny woſtanje.

Płacźizny na Barliniſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacźizny po złotej hriwnje.

	1. 10.	30. 9.		1. 10.	30. 9.
Pšenica	221-223	225-227	bony	—	—
rožka	179-182	179-182	woka	—	—
naz. ješmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
nal. jeczmjeń	170-186	170-186	žołte lupiny	—	—
wowſ	166-176	166-176	seradella	—	—
kukurica	207-208	207-208	raps. wosuſk	18-19,00	18-19,00
pšeńč muka	28-33,50	28-33,50	lany wósuſk	24-24,00	24-24,00
rżana muka	24-27,25	24-27,25	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,25	11-12,25	běrnj. kruški		
rżane „	10-11,25	10-11,25	ſyno, 50 kg	3,40-3,80	3,50-3,90
lane ſymjo	—	—	rżana ſłoma	1,15-1,80	1,20-1,80
hróch, Viktor.	36-44,00	36-44,00	pšeńč. „	1,05-1,30	1,05-1,15
raps	—	—	wowſana „	1,05-1,30	0,90-1,00
pjeluſki	—	—	jeczna „	1,00-1,20	0,80-0,90

Płacźizny rěźneho ſkotu na Barliniſkich ſkótnych wikach.

1. oktobra 1929. Płacźizny po centa. a zł. hriwnach

Skóne druźiny a woznamjenjenja.

Woły: 651.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rěźneje hódnoſće hač do 5 lět	55—57
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	51—54
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	46—50
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	

Byki: 378

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſeje rěźneje hódnoſće	55—57
Połnomjaſne, młódše	51—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarſe	47—50
Spatne	40—45

Jałojcy a kruwy: 593.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rěźneje hódnoſće	43—46
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rěźneje hódnoſće haž do 7 lět	30—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	24—28
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—23
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Celata: 2300

Najlěpše wukormjene (2. druſ.)	32—92
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	68—85
Spatne (4.)	48—62

Wowcy: 2044.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. druźina)	75—77
Starše wukormjene (2.)	62—71
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.)	41—56

Swinje: 11 754.

Połnomjaſne, wosebitych raſow a ſich kśiżenjow, haž do 1½ lět ſtare	86
Wukormjene	87—88
Mjaſne	87—88
Spatne	84—87
Rancy a kundroſy	78—80

Ilowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje
Za lokalny dźěl a feuilleton A. Duščman w Budyšinje. Za hospodarſki dźěl Arnošt Bart w Brěžanach. Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje

Prěnja sadarska, zelenincowa a kwětkowa wustajeńca w Barće.

Sastupi-li nasyma, sapoćnje žo žnjowy cžas potneho dźěła. We husto wobydlenych a postupjenych krajinach je ſ nimi cžasto wustajeńca sjednorjena. Lětsa žo tež w narańcžnej niżinje nascheje Łužicy wroća wotewiznu k wustajeńcy, kotraž wobydlerſtwu swoje poklady wotewri. Ssadarſke towarſtwo za Bart a wokolinu, kiž zu hakle lětsa nalěto salożili, wobsanknu pscheds tsjomi njedźelemi, so wuhotuje wustajeńcu žadu. Sda žo to bycz wulka swažliwosć, njepobrachowawſke na warnowazych hłoßach, kiž dyrdzhu tutu ważnu myslicžku podubyć. Tola tež pschirodźine podawki zobu rěcžachu za wotstorcenje wustajeńcy, ſandźena wulka syma, mejſki ſmjerſk ſa cžaſ kżenja a nětcžiſcha ſuchota a hižom nowe mróſy. Tola ſmužitemu ſłuſcha ſwět. Dźiwacz ma žo tež na to, ſo tu njeběſche wulkich pschihotow ſa wustajeńcu możnych, kaž to hewak wašchnje bywa. Tam potom njeje žadyn kunſcht, wulke wězy wustajecz. To tež njeběſche ſamér wustajeńcy. Chžychu jenoż rad bo domiſniſteho woblicza ſahrody a pola pohladnyć. So by wustajeńcza k prěnjemu raſej woprawdźe něſchto poſkicžiła, ſjednoczichu ju ſ wustajeńcu ſeleninu a kwětkow a jich pódlanſkich wupkodow. Njedźiwajcy wſchěch wobcžežnoſcow žo wustajeńca tak derje poradźi, ſo žmědźeſche žo dacz widźecz, tež wězy wustojni jej ſwoje pſchipóſnacże pſchicžepcžu. Wona wotmě žo hohotuje, kotraž ratarjej połkow dawa, kak móże žiwi pódlan w Barće.

Wotewrjenje.

Ssobotu hoſp. w 2 hodź. pſchedźyda, knjeſ wyſchſchi wuczeř Łodyn-Rakoždźanſki wustajeńcu wotewri. Knjes hamtſki hejtman běſche wutrobne ſhożopſchecža pósłał. Pſchedźyda powita pſchedźydſtwo Budyſkeho wokrjeżneho ſwjaſka, kiž knjes ratařſki rada Umhauera wobkhodny wjedniř wyſchſchi knjeżerſtwowy ſekretař Herrmann ſaſtupowachtaj. Rěcžeſche wo naſtacžu a ſaméru wuſtajeńcy. Samér je, ſo bychu ludźo ſesnali žadowe druſtwy, kiž žo pola naſ plahuja a žo najlepje ſa wiſi hodźa. Knjes ratařſki rada Umhauer wuſtroji na to ſwoje ſhożopſchecžo poradźenej wuſtajeńcy, wołebje ſchtož žadu naſtupa. Je ſwjeſelaze, ſo žo tež raz w niżinje tajka wuſtajeńca wuhotuje, kotraž ratarje pokiwy dawa, kak móże žiwi pódlanſke dokhody ſwjeſcžicz. Tola tež idealiſmus k plahowanju žadu njedyrbjał wobrachowacz. Rěcžnik pſchecžeſche wuſpěch mkodemu pſchedewſacžu, kotremuž je žo prěnja wuſtajeńca tak derje poradźiła.

Wuſtajeńca ſama.

Zyka wuſtajeńca ſe ſwojim wulkotnym wobſwětleniom runaſche žo paradiſej a ſputa hnydom pſchi ſaſtupje wócžko kóždeho wopyniowarja. Tole w Barće hiſchcže njewidźachmy a tež njewocžakowachmy. Wośrjedź ſale běſche na 4 dołhich ſtaklach 68 jabłukowych a 22 kruſchowych druźinow, kraſna twora, wuſtajenych. Schéſcź najlepſchich a najwuſoſchniſchich jabłukowych druźinow Łužicy běchu tak derje ſwuběrane wuſtajene, ſo žo wone k wucžbnym ſaméram pokupichu. Też rjane ſłowki njepobrachowachu. Ssamo tudomne winowe kicže, kiž zu ſwobodnje roſtłe, ſwjeſelichu wócžko. Bohata kwětkowa pycha wobrubjeſche zyły wobras. Róże, dalije, naliki a druhe barbožte naſymſke kwětki podaſchtaj hrodowſki ſahrodnik Grützner w Hrodźiſchcžu a ſahrodnik Měrcžin w Bukojnje. Jewiſchcžo běſche Bartſki hrodowſki wyſchſchi ſahrodnik Adolph do kraſneje palmoweje a kwětkoweje ſahrodniſſe wupkody wuſtajił. Knjes Beſchow-Worzyński běſche pſches pok zentnarja cžežke banje (Kúrbiſſe) wuſtajił, jedyn ſamo 65 puntow ważeſche. Wobkhedźowachmy dale wośebje wulke běrny. Barſſi knježi dwór wuſtaji runkliży hacž 28 puntow cžeżke. Knjes Schall-Rakoždźanſki běſche pyramidu ſ połnymi njedozwymi ſchkleżkami a pěknymi wótkowymi kurjatkami wuſtajił, knjes Hładki ſe Skanez pak wulkotnje natwarjeny kokeſ ſ wótka wuſtajeńce.

Sswjedźeniſke pohedźenje.

Wjeczor we 8 hodź. wotmě žo ſylnje wopytana ſhromadźiſna ſobuſtawow. Knjes wyſchſchi wucžeř Ladny ju nawjedowaſche a dźakowaſche žo wſchitkim, kotíž ſu k dobremu poradźenju wuſtajeńcy pſchinoſchowali. Wutrobny dźak ſłuſcha knjeſej Müllerej ſa pſchewoſtajenje ſale a też knjeſam, kiž ſu žadowy moſt dariłi. Na to pſchednoſchowaſche knjes ratařſki rada Umhauer ſ dobrym ſortom žiwoju rěcž žeło. Wón wuſtajeńcu najlepſchu lětuſchu we wokrjeżu mjenowaſche. Je pak nuſne, ſo žo mjenje druźinow žadu plahuje. Dokelž ma žo ſbytny žad na wiki cžiſnyć, je trjeba, ſo žu druźiny dobre, doſcź by było we Łužicy je 6 druźinami. Pſchedſnoſcheř pokała na ſchkodowſku mytowanja pſchi wuſtajeńcach, dokelž žo ſ tym myſl ſhromadnoſcže njeſpěchuje. Na tónzu podółknu žo wón pcžołarſtwa, dokelž wono wuſko je ſadarſtwom ſwiſuje.

Pſchi pſchełhodźe po wuſtajeńcy knjes ratařſki rada Umhauer mnoho powuczażeho roſſajenja poda. Knjes pſchedźyda podźakowa ſo jemu ſa radu a ſkutk.

Wopyt wuſtajeńcy běſche njedźelu ſobatſchi hacž ſu wocžakowali, ſo móże ſo wo wulkotnym wuſpěchu też ſa towarſtwo rěcžeć. Wono ma hižo 40 ſobuſtawow. Mjedy je jemu tež do pſchichoda ſamžny wulki ſajim ſpožcženy, ſo by dale roſtło a kżěło!

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa julſkiſchi ſchtwórtk:** Sſo wucžahuje, ale woſtanje khłódno. Podobne wjedro w Jendźelſkej, w połnócnej Europje ſcherjato a khłódno.

* **Pſchepytowaniſſemu ſudniſej Khorźebuſkeho kraſneho ſuda je ſo hromadźe ſe ſaſtojnikami mopalneho dezernata Barliniſkeje kriminalneje policije poradźiło, Ehe prawdźicu organiſaziju ſapalerjow wuſtrědżicz, kotrejž je w poſlednim cžaſu nětko hodźiny ſto wohnjow w ratařſkich hnadach ſalożiła. Statne rěcžniſtwo je pſchecžiwo 30 wobſkubam ſ Błotow pſchepytanje dla ſapalenja ſatuženo. Organiſazija ſo pſchede wſchěm wo to ſtaraſche, ſo wuſkubjerjo, kotrychž ſtatoli ſo wotpalichu, ſwojim wuſkubjerjam dopokakacz. We najwjazy padach njeſtu wuſkubjerjo, ale jich pſchecželjo woheń ſalożili. Jedyn bydleſ ſ wokolnoſeje Khorźebuſka bě ſa to znaty, ſo bě ja 50 hrótow w lóžobym cžaſu ſwólniwy, woheń ſalożicź. Dale je ſo wuſtrědżito, ſo je tež jedyn twarz ſapleczeny. Dale ſu kotrychž wobkedźerjow, kotrychž ſu ſaſeli, dokelž ſu ſo na nich tukaju, ſo ſtu woheń ſalożili, ſu hižo někotre dny po wuſkubjerjach nju twarſke planu ſa nowe twarjenja nawakali.**

* **W Tokioſkim ſalíwje je ſo pola Hochioſkich kupjerna łódź „Kotoſhiro Maru“ potepiła.** Na njej je ſo 20 paſażerow a 20 muži wobſkadli było. Wſchitcy ſu ſo ſdarzu ſepili.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Naſymſke wubranje ſtoi 1929.

Lětnſche naſymſke wuběrańſke termine ſa plahowarjow byli, kundroſy a kołoły w 1. hacž 6. wokrjeżu budźa tychle dujach:

5. wokrjeż.

Schtwórtk 3. oktobra 1929: Schiboj ⅛8 hod. Dešno, Khołmz ½8 hodź., Tſi Żony ⅜8 hodź., Mudej ⅛9 hodź., Mortkow ¾9, Biedrichezy w 9, Seſeſ, Wyſoka ½10, Hermanezy ¾10, Drěwsy ¼11, Tſi ¾11, Laſ w 11, Radſka ¼12, Delni Wujeſ, Lucžo ¼1 a Lěſkej ¾1 hodź.

1. wokrjeż.

Pjatk 4. oktobra 1929: Cžetow ⅛9, Liwina w 9, kersdorf ¼10, Zonow ½10, Hendrichezy w 10, ¼11, Warnaczicžy ½11, Rólany w 11, Hermanez Rólanow ¾11, Lipſa w 12, Wudwor ½1, Cžorn ¾1 hodź.

3. wokrjeż.

Póndźelu 7. oktobra 1929: Židſino w 7, Ka Nowa Luka ⅜8, Lubuſch ⅛9, Lejno ¾9, Pjecz Cžorny Khołmz ¾10, Brětnja w 11, Michalki ¼ jerezy ¾12, Kinajcht ¼1, Wulki Cžiſk ¾1 a 1 hodź.

4. wokrjeż.

Wutoru 8. oktobra 1929: Bukojna ⅛8, Kob Wulke Sdźary ⅜8, Strója ⅛9, Rachlow ¾9, Kocžina ¾10, Salow ¼11, Ssuſchezy ¾11, ¼12, Cžiſkowa ¾12, Kulow ¼1, Kulowy ¾1 w 1 hodź.

6. wokrjeż.

Schtwórtk 10. oktobra 1929: Parzow ⅜8, Bo ⅛9, Bluntjo ¾9, Sabrod ¼10, Schkrejza w 10, Ze wje ¼11, Bórkhamor ¾11, a Bórk w 11 hodź.

2. wokrjeż.

Ssobotu 12. oktobra 1929: Lipja ½9, Njedźichcow w 9 hodź. Wětnja ½10, Seleny Hóſd ¾10, Bukow ¼11, Cžiſkez ½11, Němjeſchk w 11 a Hóſna ¾12 hodź.

Nowy
„ludowy měšany“
khofej
¼ punta po 70 pj.
jenož pola
Herm. Klemma
naſlědn.
na Kamjentnej h. 27

Hdźe wupiju ſalku dobreho kofeja a pojěm skibku dobreho tykanca?
W konditarni a kofejowni
Rud. Biesolda
w Budyšinje na Bohatej hasy čo. 7 Telefon 3286

Žitne načinadła
dostanjece pola
Wintera
Bratraj Měrša nasl. we Budyšinje Žitne wiki 30

Naturska hojeńka a přepytowarka tučelnicy
knjeni A. Freundowa
hojeńska magnetopathka, radijowa homöopathija, biochemija, dietiske lěkowanja, zelowe lěkowanje — ma rěne hodźiny w Budyšinje, na Jägerskej dróze 5 kóždy ſtwórtk, pjatk, sobotu wot 8 hač 5 hodź. a lěkuje: čuwowe a dušne čerpjenja, žołdkowe, čerjowowe, jatrowe, žołkowe, wušowe, wótrne, žerchenjowe čerpjenja, liſawu, wumjerjenu, wić, drjenje, iſchias, zlemjenje, zakalkowanje, bjezapamość, waki, wukhorjenje, tołstoſć, zatykanje, ſłabość, padawu khorość, spink, žiłate a bolace nohi. — Wulke wuſpěchi! Rańſu moď sobu přinjeſć.

Dawki zalutuješ a dawkow so zminješ
hdyž do knihow prawje zapisuješ. — Zarjadowanje, dozapisowanje a doskóńčenje knihow wobstara najtuńšo, tež po abonementu.
prawny büro Jurij Krautwurst
w Budyšinje :: Serbske hrjebje 2 :: telefon 2815

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
= w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje =
Skład ratarſk. mašinow a gratu wšěch druzin

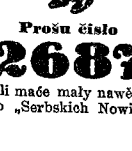

Nětko kurimy jenož hiše
Hans Depla
a Mois Tunka
15 pj. cigary

Dołhe a krótke Škórnje
ručne dźěło, ma jenož na składze
wobućowy dom Mark w Kukojwc

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje
srjedu 9. oktobra 1929
popołdnju ½3 hodź. w Serbskim Domje
k 25l. dopomnjeću dotwarjenja Serb. Domu
a wustajeńca wobrazow z Łužicy
Přednoški:
1. Naš Dom . . . . . k. M. Wjerk
2. Naše wjesne mjena w běhu časow k. Jan Krawc
3. Wólby do S. L. R.
Bohaty wopyt wočakuje
předsydstwo M. S.

Wšědnje Serbske Nowiny žitajo

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěſtk do „Serbskich Nowin.“

Serbski Hospodař
ratařske wulkowkowařske towarſtwo z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje čo. 3510, w Khočebuzu čo. 1247
miyn w Delnim Wujezdźe telefon čo. 13
poruča čistu a wosebje zwuběranu
symjentnu rožku (Dobrowičku)
sylnu we ſłomje, a derje dawacu
kaž tež wšě druhe znate druziny wosebje
Pettkusku
prěni abo druhi wotsyw
Skazanki hižo někto přijimamy
Originalnu Dobrowičku z plahowańnje w plombowanych měchach hnydom skazać!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na póšce a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a labele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 231 — Budyšin — Stwork, 3. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 38

Němski zwonkowny minister dr. Stresemann †.

Zwonkowny minister dr. Stresemann †.

Swonkowny minister dr. Stresemann je w nozy 3. oktobra ſ Božej ručału sajaty wumrjeł. Pošłednjej lěcje bě wospjet na jatra cježko skhorił. Njedźiwajcy cěłnjeho wošłabjenja je we wuradźenjach Swjatka Ludow sajmy Němſkeje ſ wulkim wuspěchom saſtupował a dozpił, so žo Němska hižo do 30. junija 1930 wot zuſeho wójſka wuſwobodźi.

Němska knježerſtwowa koalicija so rozpadnjenja zminyła.

Njejednota w praſchenju reformy ſawěſćenja dźełonjemějerjow hrožeſche wuteru, koalizniju knježerſtwowych ſtronow rošbić. Němſka ludowa ſtrona bě žo roſſudźiła, pſcheczinowu powjetſchenju pſchinoſchka hłoſowacz. Dokelž wot teho zyła ſakonjowa reforma wotwiſuje, dźěchu němſki kanzler, ſtuttſkowny a dźělowy minister, kotryž ſozialdemokratiju w knježerſtwje ſaſtupuja, wróćo ſtupić. Se tym by konz nětčišćeho knježerſtwa był. Sčaſom pak ſu žo saſtupjerjo němſkeje ludoweje ſtrony hiſchće ras pſcheſmyſlili a wobſamknyli, ſo žo wotpołožowanja wo powjetſchenju pſchinoſchka woſtaja. Tak budże dźenſa možno, ſo ſakoń wo reformje ſawěſćenja dźělonjemějerjow tróbnu wjetſchinu namaka.

Němsko-pólske jednanje we wikowańskim zrěčenju.

Po wróćoſtupjenju dr. Hermeſa budże němſki póſłanz we Warſchawje **Ulrich Rauſcher** ſ Pólſkej jednanje wo wikowańſkim ſrěčenju wodźić. Wón maćijmu najlěpje znaje, tohodla njeje trjeba, wožebiteho Hermeſowego naſłědnika pomjenowacz. Pſchi wikowańſkim ſrěčenju je Pólſkej wo wuwos wupłodow pólſkeho ratarſtwa a pólſkeho wuhla do Němſkeje dše. Bjes teho Pólſka ſ Němſkej wikowańſke ſrěčenje njewobſamknje. Też roſchěrjenju němſkowſtwa w namjeſnym kraju drje budże wona dale napſchecziwo ſtejeć, tola ſnadź wuſwojenje kubłow němſkich ſtacjanow ſaſtaji.

Khorhojſka zwada při wyſſich ſakach w Goslaru.

Pſchi wulkěnjenjach němſkeje młodźiny, kotrež ſu žo lětſa pſchi ſkładnoſći ſwjedźenja němſkeje wuſtawy wotměte, běchu ſchulerjo a ſchulerki ſ dobrowěſtnych winzow cžorno-cžerwjeno-złote žełte wottorhnyli. Tejele naležnoſće dla ſu žo winowaczi ſchulerjo a ſchulerki ſ pſchihroženjom wuhnacža ſe ſchule pothkotali. Pódła teho je pruſki kultuſowny minister dr. Becker provinzialnemu ſchulſkemu kollegiju w Hannoveru miniſterialny wukaz pózłał, w kotrymž žo mjes druhim praji: Njeſłuſchane podawki nje nuſuja, ſa to žo poſtaraċ, ſo ſchule ſwoju winowatoſcej pozitiwneho ſtacjanſkeho woſeſhnjenja ſkónčnje doſpjelnje.

Hač do cžaſa, ſo je to ſawěſćene, měſchczanſkemu realnemu gymnaſijej w Goſlaru prawo wotſtimam, pruhowanje kraloſce žwojim wucžerjam wukonjeć dać a měſchczanſkemu lyzeju to ſame prawo ſa ſkónčne pruhowanje.

Proſchu, žo ſa to poſtaraċ, ſo by pruhowańſti wuběrk, kotryž ma někto Goſlarſkich ſchulerjow pruhowaċ, runje wunoſchć ſtacjanſkeho roſwuċenja a ſtacjanſkeho woſeſhnjenja woſebje ſtaroſcejiwje ſwěſćił. Ssym dale nuſowany, wobaj wuſtawaj ſkutkniwje pſchetworiċ. Nadrobnoſće w bližſchim cžaſu wojſewju.

Jendźelſzy artilleriſtojo ſ Biebricha wucžahnyli.

Jendźelſka artillerija je wutoru kaſarny w Biebrichu (w Porheinſkej) wopuſchćiła. Mojazy žo ſ cžeſitymi automobilemi na hłowne dwórniſchćežo dowjeſechu. S wožebitym żeleźniſkim cžahom žo potom wotwjezechu.

Wuſtajeńca w Poznanju so ſkónčiła.

Poſłednje dny bě na wuſtajeńcy w Pósnanju wožebje žiwy wobkhad. Někotry dźeń je ju nětkle 100 000 ludźi wopytało. Wſchě hotele běchu połnje wobſadźene. Wſchitke hromadże je ju wot 1. meje hač do konz ſeptembra po poſłednim liczenju 5 milijonow wožobow wopytało. Sa cžaſ wuſtajeńcy je ſo w jejnym wobſahu 120 ſjeſdow wotměło. S wukraja je 180 ſhromadnych wopytow a 20 offizialnych wotpóſłanſtwow pſchiſchło. W pjerſjeńnym naſtupanju ſo wuſtajeńca bjes njedoſtatka ſkónčeſi.

Zwjazkowy plan němsko-francowskeje prawicy.

Hawaſej powěſćeńca w Pariſu je ſłědowazy ſ Barlina pózłany liſt němſkeho wulkoinduſtrialneho Arnolda Rechberga wojſewita, w kotrymž Rechberg wumjenjenja ſdźěluje, ſ kotrymiž by nazionalna Němſka ſwólniwa była, ſ Franzowſkej wojeńſko-politiſko-hoſpodaċſki ſwjaſk wobſamknyć:

W Barlinje, 30. ſeptembra.

Fara cžeſcžena redakcija! Dokelž ſu ſo někotre franzowſke nowiny ſa nadrobnymi wumjenjenjemi napraſchake, kotreż žnym ſa franzowſko-němſki induſtrialno-woſeńſko-politiſki ſwjaſk namjetował. Waż proſchu, ſłědowaze wumjenjenja wojſewiċ, ſ kotrymiž by Němſka k podobnemu dojednanju hotowa była:

1. Wuſſche ſwjaſanje induſtrialnych ſajmow mjes woběmaj ſtatonaj.

2. Woſeńſke franzowſko-němſke dorozumjenje. Franzowſka a Němſka žełi wſajomnje žwoje europiſke mjeſy pſcheczinowo nadpadej jeneje ſtroſcze mozy ſchłatkaċ. Sa žołmcſcej wobeju wójſkow by žo poměra 5 : 3 poſtajiła, to rěka, hdy by franzowſke wójſko 500 000 muži žyłne było. — Na to nadrobnoſcze wo organiſaziji franzowſko-němſkeho generalneho ſtaba ſłěduja.

„Tele woſeńſke wumjenjenja", Rechberg pſchiſpomni, „ſu žo w roſrěczenju poſtajile, kotreż žnym pſched nětkrymi ſtami ſ marſchallom Fochom měł. Marſchall bě pſcheſwědczeny, ſo by ſkuika ſtajenje franzowſko-němſkeho woſeńſkeho dojednanja žožu wójnu mjes mozomaj ſujemóžniło, a ſo by franzowſko-němſki woſeński ſwjaſk ſobom najlěpſche rukowanje ſa europiſki měr był."

Marſchall Foch je dale mjenjenje ſaſtupował, ſo by woſebje ważne było, tónle woſeński ſwjaſk ſ induſtrialnym dojednanjom wudoſpołnicz.

3. Wuprójdnjenje wſcheho němſkeho kraja, kotryż je Franzowſka wobſadźiła.

4. Nětčiſche płaczenje twoſchkodźenja ſo pſchemjeni.

5. Gdańſk a Wiſłiny (pólſki) korridor ſo Němſkej wróċitaj. Němſka by Gdańſk ſa ſwobodny pſchiſtaw poſtajiła, mjes tym ſo bychtej Franzowſka a Němſka hromadże Pólſkej ſa ſwobodne tódźniſtwo na Wiſłe rukowałej. Jako ſarunanje bychtej Franzowſka a Němſka hromadże ſawěſćenje pólſkich mjeſow pſchewzałej.

6. a 7. dypk ſo na rewiſiju Verſailleſkeho ſrěczenja, woſebje 6. a 7. dypka poczahujetaj.

8. Franzowſka njeby ſo po podpiſanju tehole ſrěczenja pſchiſamtnjenju Awſtriſkeje Němſkej pſchecziwjała.

Rechberg potom roſkłožuje, ſ kajkimi wumjenjenjemi by ſo Jendźelſka mohła pſchi tymle wulkoczaratym ſwjaſkowym projekcu wobdźělić a ſwoje pišmo ſe ſłědowazymi ſłowami ſkónczi:

„Nam Němcam a Franzowſam ſo dźenſa možnoſć poſkicza, kotraž ſo ſa tóždy tyhaz lět jenož raz wróċi. Bjes wutřela ſ kanony możemy knježerſtwo, podobne knježerſtwu Khorle Wulkeho, wobnowiċ. Arnold Rechberg."

Cžehodła ſu Franzowſojo hoſpodarjeny němſko-franzowſki ſwjaſk wotpokaſali? Pódła wſchelakich druhich pſchicžinow dże woſebje tohodla, dokelž by po pſchiſamknjenju Awſtriſkeje ſ Němſkej wobydlerſtwo Němſkeje wo 30 milijonow duſchow wjetſche było, dyžli wobydlerſtwo Franzowſkeje.

Jednanje Klönny a Rechberga ſ franzowſkimi parlamentarjemi pſched franzowſki ſejm pſchinjdże.

Jednanje němſkeho wulkoindustrialneho Rechberga a němſkonazionalneho ſapóſłanza Klönny ſ franzowſkim ſapóſłanzom Reynaudom, miniſterſkim pſchedſydu Poincareom a druhimi Franzowſami budże žo w franzowſkej deputeritſkej komorje roſpomináċ. Sapóſłanz Laffont je we komorje napraſchenje ſapodał, ſo by wot knježerſtwa ſhonił, kajſe naprawy chże wono cžiniċ, ſo by ſtrachi wotwobroċiło, kotreż bychu mohłe ſ tychle tajnych jednanjow ſa měr a ſa wopraſawdźite němſko-franzowſke ſbliženje wuńcż.

Kommunistow w Pólskej zajeli.

Pónjdźelu je žo w měſtaċku Nowej Sklupje pola Krakowa 70 thěžow wotpalilo. Krakowſke nowiny wo tym powěduja, ſo je polizija ſydźicżiła, ſo ſu kommunistowſko tajny ſkład bróńjow a munizije ſwjaſerjeli, kotraž je pſchi wohnju roſbuchła. Pſchi tym žo kommunistiſka młodźina policiji ſpjeczowaſche a do policiſtow a haſcherjow kamjenje mjetaſche a žo bo nich ſ nožemi da. Naſtata ſchkoda nětkle 1½ milijona ſtotnych wucžiża. 400 wožobow je bjes wobydlenja.

Henderson za zniženie wudawkow za wójſko.

Jendźelſki ſwonkowny minister Henderſon je wutoru w ſwojej rěcži w Brighonje ſaſtupił, ſo Jendźelſka dźenſa nětkle 115 milijonow puntow ſterlingow (nětkle 2½ milijardy hrimnow) lětnje za pſchihotowanje na nowu wójnu lětnje wudawa pornjo 78 milijonam puntow ſterlingow w lěcże 1913/14. Henderſon žo nadźija, ſo žo knježerſtwom poradźi, ſ pomocu Macdonalda a amerikanſkeho preſidenta Hoovera tele hobrike wudawki ſnižiċ.

Jendźelsko-ruske dojednanje.

Jendźelſke dźěłacžerſke knježerſtwo chże na tóždy pad diplomatiſki wobkhad ſ Ruſkej wobnowiċ. Mjes jendźelſkim ſwonkownym ministrom Henderſonom a ruſkim pósłanzom Dowgalekim je žo wo tym hižo dojednanje dozpiło. Formalne ſrěczenje, kotreż hakle po pſchihotowanju jendźelſkeho parlamenta a ruſkeho knježerſtwa do mozy ſtupi, žo ſnadź jutſe podpiſche.

Konſerwatiwne nowiny ſ waſchnjom njejžu ſpokojom, po kotrymž je Henderſon ſ ruſkim wotpóſłanzom jednał. „Daily Telegraph" ſamo wo bjeſhanbitej kapitulaciji rěcži, dokelž je žo Henderſom nimale bjes wumjenjenjow Ruſkej nacžiſchczał. Knježerſtwo móże pak ſ tym liczicż, ſo jendźelſki delni žejm Henderſonowe dojednanje ſ Dowgalekim ſkhwalił. Knježerſtwowe nowiny „Daily Herald" zpječſjawnje piſchu, ſo žo njemóże na tym dwělowacż, ſo budże žejm wcżeraſchnemu dojednanju pſchihłoſowacż. Wjetſchina liberalneje ſtrony runje kaž dźěłacžerſke knježerſtwo mění, ſo budże žo Jendźelſka ſtrachow kommuniſtiſkeje agitazije wobroċ móż, kaž Němſka, Franzowſka a Jendźelſka, kotreż wikowańſki wobkhad ſ Ruſkej wudźerżuja. Pſchi tymle wikowańſkim wobkhadże chże ſo też Jendźelſka wobdźělicż, ſo by wudźełki ſwojeje induſtrije wobhoła. Nadźija ſo, ſo ſo ſ tym dźěło w jendźelſkej induſtriji wožiwi a ſo budże potom bjeſdźełoſcej troſchku wotebjeraċ.

Jenicżke jendźelſke žadanje, do kotrehoż je ruſki wopóſłanz ſwolił, kommunistiſku agitaziju naſtupa. Sſlubił je, ſo chże ſo Ruſka pſchichodnje kommunistiſkeje agitazije w Jendźelſkej a jejnych kolonijach woſtajiċ. Na to bě ſo ruſke knježerſtwo też hižo jendźelſkemu konſerwatiwnemu knježerſtwu ſwjaſało, tola dźerżało ſo njeje ſwojeho ſluba. Kommunistiſka agitazija bě w jendźelſkim wójſku a wójnſkim łódźſtwu tak žyłna, ſo běſche jendźelſke knježerſtwo nuſowane, pſchećiwo njej ſakroczicż a diplomatiſki wobkhad ſ bolſchewiſkej Ruſkej ſaſtajiċ.

Jendźelska indiſkej ſamozarjadnistwo prizwoli.

Pſjedawſche konſerwatiwne knježerſtwo je žo ſe ſaſtatkoſcju ſapowědowało, Indiſkej ſamozarjadniſtwo ſpožcżiċ. S teje politiki je jendźelſka induſtrija najcžežo ſchkodowała. Indiſki lud je žo ſarocżił, ſo njebudże žanych wudźełkow jendźelſkeje induſtrije wjacy kupowacż, dóniż prawo ſamozarjadnistwa njedoſtanje. Jendźelſke knježerſtwo njeje mohło ſadźěwacż, ſo Indojo jendźelſke twory ſjawne ſpalichu. Nětčiſche jendźelſke dźěłacžerſke knježerſtwo je, ſo by dalſche ſchkodowanje jendźelſkeje induſtrije wotwobroċiło, ſo roſſudźiło, žadanje indiſkeho ludu ſa ſamozarjadniſtwom dopjelniċ. Jindiſka dyrbi ſamozarjadniſtwo dóſtacż, kajkež w Kanadze a Awſtraliſkej wobſteji.

Egiptowski miniſterſki pſchedſyda Mahmud paſi wróco ſtupił.

Egiptowſki miniſterſki pſchedſyda Mahmud paſcha, kotryž je bjes parlamenta knježił, je wróċo ſtupił. Egiptowſka žo k parlamentariſtiſemu knježeńſtwu wróċi. Nakhwilnje ſo žnadź knježerſtwo ſe ſaſtojnikow wutworji, ko-

treź nowowólšhy sa parlament wupišhe. Kral Fuad je wutoru s wjednikami politiskich stronow a jendželskim komišarom rosrěčenja wo tym měł.

Diktaturje Mahmuda palše, kotraž je woł junija 1928 traka, je so pod nacjišhejom jendželskeho dźełačeskeho knjezeństwa tónz cźiniło. S wotwołanjom konservativneho najwyšeho komišara lorda Lloyda je dźo jendželske knjezeństwo spósnacź dało, na kajke stejišhcźo so k Egiptowskej staji.

Wšhitzy liberalnje myslazy ludźo w Jendželskej hacź dalsko do konservativneje strony su sa to měli, so so egiptowska diktatura se sahadami jendželskeje tradizije njeznješe. Wjetšhina jendželskeje sjawnosće tohodla nawrót Egiptowskeje k parlamentarismej wita.

Poražene presidenta Hoovera w senatu.

Senat je, kaž so z Washingtona powě, žadosć presidenta Hoovera wotpokasał, so by směł we wobsebitych padach postajenje cźehnitosće w zlowonym jakonju sam sałamnyć. Tole prawo so, kaž je so zrjedu z wothłokowanjom wobsamkło, jenož kongresej wostaji. President Hoover je z wotpokasanjom zwjeho namjeta cźeške wobsebinske poraźenje nocźerpił.

Ze Serbow.

W **Budyšhinje**, 3. oktobra 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +1, temperatura wo dnjo +19. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer +3, temperatura w nozy +13. — Wuhlady na dešcźik. — S wjecźora nižiny jena po druhej pšhikhadźeja a w połnocy nimocźahaja. S jich wubźěkami pšhinjesu nam z khwilemi wotšhewjaze dešcźe. Nasche wjedro je nětko torhazy a šherjate tas pšhijako. Nadźijomnje dalsche dešcźe njeuwostanu. Semja je hišhcźe jara lacźna, and hrósha pšhemacźana njeje. Wětry z połodnja pšhinjeźu nam wocźopleny powětr. Też z Azorskich kupow nowa nižina pšhikhadźa. — Sstónczko jutšje pjatk rano w 6,07 hodź. šhadźa z so w 5,30 hodź. khowa. Měsacźk šhadźa dop. w 7,41 hodź. a so wjecźor w 6,13 hodź. khowa.

— **Powětron „Hrabja Zeppelin" pšhelecźi Budyšhin.** Dnja 5. oktobra, potajkim sobotu, puščeźi so powětron „Hrabja Zeppelin" na swoje leczenje do Schlesiskeje a Narańšcźeje Pruskeje. Wón dhe pjeca pšhelecźecź města Friedrichshafen, Ulm, Ansbach, Bayreuth, Hof, Plawen, Zwikawu, Annaberg, Freiberg, Drjezdźany, **Budyšhin**, Shorjelz, Lehnizu, Wrótšhkaw, Brieg, Opole, Gleiwitz, Hohow (Glogau), Nowe Město, Nisu, Glatz, Hródk, Khocźebus, Frankobrod, Barlin-Staaken. Tu je wotmyšlene, k semi pšhistajicź. Wot Staakena poda so powětron „Hrabja Zeppelin" do Narańšcźeje Pruskeje.

— **25lětny dźěłowy jubilej.** Wutoru šwjeczeshtaj pola tudomneje Weigangez firmy wikowarški pokmočnik wyšhišhi lithograf Richard Grunera maschinsti mišhtr Maks Krawz swój 25lětny słužbny jubilej. Wobkhodne wjedniščow pšhepoda jimaj pšhipósnamšiti dar a diplom sa 25lětnu źěwcźu w dźěle. Sobudźěłacźerjo běchu dźěłanskej měšnje jubilarow rjenje wupyšhili a jimaj hodnotne dary pšhepodachu.

— **Wobkhodna njedźela w Budyšhinje.** Blizša njedźela 6. oktobra jako prěnja w schtwórcźetcźe je w Budyšhinje wobkhodna njedźela, na kotrejž su klamy wotewrjene wot ½11 hacź 12 hodź. a wot 2 hacź 6 hodź.

— **Pšhemeńenje pšhi kriminalnej policiji.** Kriminalny hlowny straźnišhtši Schicketanz pšhi tudomnym kriminalnym wotrjedźe bu pod 2. oktobrom 1929 sa kriminalneho komišara pomjenowany.

— **Nowy jěšdny porjad sa zymšti cźas 1929/30 stupi do mozy w nozy wot 5. k 6. oktobrej.** S nim spadnu swjetšha lecźne cźahi, hewak pak nowy porjad wjele pšhemeńenjenja njepšhinješe.

— **Zwingerska loterija.** Ssobotu 5. oktobra poczehnje so w Drjezdźanach 8. Zwingerska loterija. Ložy po 1 hr. su hišhce dostacź.

— **Paduchstwoje.** Kradnyk je nětčź 2. 10. 29 pšhi tudomnym dwórnišhczu muzaze jěźdne koło znamki „Kaiser". Koło mjezešhe cźorne kroźna, swjena a błótoschkitkaj, horjeshibnjene wodźidło z cźornymaj zelluloidowymaj pšhimadklomaj, shěrej gumijowej wobruczi, žanowěh, ruczne spinadło. — Dale kradnychu w nozy k 22. septembrej z nutsdobdyjesom we wokolinje wjetšhe dźěłny butry, kakaowa, schokoladky, zigarow, zigaretow, tobaka, 10puntowiki bow z pruźnizami, buschkiwzy z kruschwami, truskalzami, wišhijunjemi a flokowkami, kaž też margarinu, kofej, twarožk, 3 pory pišanych muzazych sokow, 5 porow žonjazych nohajzow z Wembergjeje žiby, 8 porow flow, 4 brune sportske pazy a za 16 hrimnow rabatowych znamkow. — Wo wězowne zdźelenja prošy kriminalny wotrjad w Budyšhinje.

S **Hornjeje Hórki.** Dźensa rano ½5 hodź. wudyri we hródźnym twarjenju tudomneho knjezeho dwora, kiž papjernikej šluscha, wulki woheń, kiž zyke dolhe twarjenje hacź na murje do popjeka pšhewobroczł. Skót mózacu wschón wukhowacź, ale nad hródźemi běsche wjele žyna stykaneho, kiž je so hobu spaliło. Na jenym kónzu hródźeneho twarjenja bydleshe dešeŕ, kotrehož bydlenje wošeń tehonunja sapuszči. K hašchenju nimo wjeźeneje też wobory je šuźodnych wšow pšhikhwatachu. Pšenje myto dosta Cźorno-Rohlowska a druhe Dźěźniczańska wobora. Też z Budyšhina běsche motorska žykawa na pomoz pšhijeła. Wo pšhicźinje twudyrjenja wohnja mění, so je je sapadnjenjom milimy naskał.

S **Hodźija.** Ssobotu wotmě so tu shromadźišna ratarskich dźěłacźerjow a běsche derje wopytana. Wokrjesny wjednik Domšcźa z Budyšhina pšhednoschowasche dokkadnje wo themje: „Kajke wumeńenja maju sa dostawanje invalidneje a sirjeshožeńskeje renty dopjelnjene być a kak maju so naschi kolegojo pšhi tom sadźerżeć". Pšhi starobje 65 lět abo pšhi 66⅔ prozentowšej njekhmanosći do dźěła bychu wumeńenja dopjelnjene hyke, bychu-li so nanjety sapodale. Hinak pak je w dwókomnych pšhipadach, hdyž zebi na pšhikład lekarske dobrodaczja abo też wupraszenja špodkow napšheczo sleja. Namjety, kiž mešchczanostojo abo sawješcźerske hanty sapodawaju, so porędko pšhisiwola. Rosšcźerjene ménjenje, so ma nětčź po 26-thodźesiškej khorosći prawo na rentu, je pjeca wopaczne. Nječnik khźeli, so je tarifowe rrečenje wupowędżene a namokwjesche, so by blizsha wokrjesna šhadźowanka so we Budyšhinje wotmeła.

S **Bukez.** Sandźenju pjatk wobšhamknychu nasch schulski wubjerk a pšhedsydstwo, so by so naczišk na ministerstwo sa ludowe wukubłanje sapodał wo sakoženju powokarskeje schule (Berufsschule), a to sa burstwo. Sašo nješchto nowe!

S **Lomska** pola Njeźwaczidła. Nascha wjeś khětro pod lischejej cźwilu cźerpi. Tute rubjezne šwérjata su pola nimale wschitkich wobsędzerjow mjes kurmi khětro rubile. Pšhejemny zebi jara, so by so tutym schłódnikam bóle na kožu schło.

S **Bošhij.** Dnja 26. septembra so knjes wyšhišhi wuczeŕ Bertko z Bóschczanskej schulu rosžohnowa, hdyž běsche 28 lět dołho słužkował. Wucźerjo, schulske dźěći a zyke schulske pšhedstejeństwo shromadźichu so w schuli k swjatocznej hodźinje. Też knjes wyšhišhi schulski rada prof. Kral wocźesći wotkhadźazeho je swojej pšhichtomnosću. W dźěłcźej narěči spominasche knjes wyšhišhi schulski rada na źiwru w sastojnstwje knjesa wyšhišhego wucźerja a zjawješche jeho jako pšhikkadomneho wucźerja a cźłowjeka. Schulski pšhedstejeŕ knjes wjesńanołta Ssymank, dźakowaše so wotkhadźazemu knjesej wyšhišhemu wucźerjej za jeho zwérne a źiwedomite służkowanje jako wuczeŕ Bóschczańskeje schulskeje wošady a pšhejesche jemu pšhi najlepšhej strowosći hišhcźe dołhe lěta wopórcźinka. Jako dopomnjenku pšhepoda won knjesej wyšhišhemu wucźerjej w mjenje schulskeje wošady wolijowy wobraz, kiž pšhedstaja schulski dom w Bóschczach. Też knjes wucźerj Hartlerec cźesceješe wotkhadźazeho z narěczu a wušbehnu, to běše won jemu stajnje z pšhikkadom jako wucźerj a cźłowjek a so to też wotstanje. Schulski hólz so hnuty rožohnowa wotkhadźazym wucźerjom. Na to jimalsche so knjes wucźerj Bertko źłowa a podźakowa so knjesej wyšhišhemu schulskemu radźe prof. Kralej, kaž też schulskemu pšhedstejeŕstwu a knjesej wucźerjej Hartlerej za pocźesćenja a pšhecźa. S hnuthymi a też z napominajmymi słowami rožohnowa so won ze schulskimi dźěćimi. S krótkim „Bóžo wontłódź pozohnuj", kiž knjes wyšhišhi wucźerj Bertko k pożledniemu rasej na schulskim harmoniju pšhewodźeshe, skónczi so pożbehowaza źiwjalocźownjeć.

S **Lubija.** Njeźbožt šhastliej so wutoru w nasshim měsće. Straschna źwuczenoczej rěnikow je, so pri rězanju nóź pod pazu tykaju abo do huby bjeru. Wattaru so rěsnikej w rěźarni nóź, kiž měješeche pod pazu tcźeju, do rolni sakó. Stranjenje sda so bócź tak straschne, so rěsnika do thorownje dowjesechu. Lékaŕ pak špótuje stranjenje na sboże njebésche tak straschne. — Druhe njesbożte sta so wutoru dopołdnja na tudomnym dwórnischczu. Pšhi sajeźdze elektrisseho wozyzka k wagowemu wosej su želesniaz Weinhold tak njesbożnowje pšhiprětu, so dyrbjachu jeho do thorownje dowjesć. Wono njeho maju starosć.

S **Lubija.** S 1. **oktobrom dopjelni** so 40 lět, so knjes Schlaffka sastojnstwo tótki je wschej žwércu wukonja. 6. oktobra žmě tez knjes Kuhnt na 30lětne służkowanje jako cźeskonoschez šhladowacź.

Z **Miłoćic.** Posledne nocy su z kałoweho pola as Miločanskich honach nehdźe 150 hłójčkow cerwjeneho kała a 2 nječhaj bernow kradnyli. Stóż je nětko wobkedźbował abo nješto zhoni, njech jo žandarmstwu w Pančicach abo bliżšej policiji wozjewi. Mjeno sa tajne dźeŕi.

S **Kamjenza.** 1. **septembra t. l.** połojschu składowy kamjeń sa tudomny dom swj. Jurja. 1. oktobra nacźełojo hižom štschu stajachu a wczera wjecźor 7 hodź. nowotmar sbéhachu. 52 murjerjow a cźełkow dišchi ako krótschi cźaŕ w septembru na domje dźěłachu.

S **Kamjenza.** Nosshorjazy podawk, kiž běsche wjele ludźi pschiwabił, sta so źrjedu pschipołdnju w 12. dźinje na Budyšhej dróhy. S njesnateje pschicźinny po mały wokobowy auto, kiž pšhed Klenkez wobthodom stejeshe, po dróhy dele jěcź, mjes tym so běsche jeho mejhedźeŕ do žuhodnych klamow sastupił. Pola pschetu Kahuta po auto nadobo na lewo winn, sajeźdze na hnilnik a do hornjeho wukladneho wokna Kahutez wobda, hdyž wulku schkleńzu wukladneho wokna rosbi a wukładsene wězy wobschkodźi. Na sboże ludźo do schenjeschlidźechu. Auto, kiž Drjezdźanjskemu puczowanu mu šluscha, je źnadnje wobschkodźany, ale schkoda pschekupza Kahuta staji so nětkdże na 300 hrimnow.

S **Wojerez.** Na 25lětne służkowanje jako diakonka žmě tele dny źhladowacź wjednitza ev. domu sa starych dźěći Wojerowskeho wokrjesa gotra Margareta Schemannez. Wona je swopředka jako wucźeŕka służkowała pschidźe potom k Hornjokuliškej synodalnej diakonji. Dolhe lěta pschedstejeshe wona dźěćacźowemu domej w Makej Wěznizy pola Shorjelza. Na konzu 1. 1922 pschewa wona wjednitstwo tudomneho wustawa.

S **Niśkeje.** 1. **oktobra** běsche so runje 50 lět minyło, so Niścanske hamtske žudnistwo mot Rósbórkskeho krjesneho žuda wotdźělichu. Prěnjej žudnikaj kěsche hamtskospžudnistkaj radźe Thümmel a z Gersdorf. Wón cźe 1884 łapydli so w Niśkej prěni rěcźnik, to běsche hinašli aseshor Schauweber a prěnjej žudnikaj sekretaraj běschtaj Lippmann a Dörsina. Mot teho cźasa je

Tahiti.

Roman z južneho morja.

5] (Pokrazowanje.)

„Moji krajenjo mjenuja mje Sadie", rjekny rjana holza sejicha — „Sadie, po jenej z tamnych pschecźelnych khwědow tam horjeka; ale mój poruczńik sacźinny tole mjeno jako pohanske, a za rěkam nětko Prudentia. Jenoz kupjenjo njemóza to wupraszicź a mjenuja mje radscho se starym mjenom."

„Ow, tuj daj so też wote mnje Sadie mjenowacź, ty lubosne dźěcźo", proschesche René — „njesty-li so ty też za mnje z pschecźelnej hwězdu stako, kotraž ma mje wotkud z moje tyschnosće wuwjesć? Prudentia, luby Bożo, tole mjeno drje klinczi, ale twoje mjeno do njeho pschemėnicź, Sadie, to hy rěkało, truny harfy wostorhacź a z bórnizu nacźahnyć — nė, Sadie, žwěcź mi do predka, a tamna hwězda nima wěcźicźiho žiwoj pucź khodźicź dyžli budu ja po twojim krocźicź."

Mloda holcźa, kiž dźeše stare lubowane mjeno też radscho žłyschesche jako to zuse cźežke jkowo, niezo njenapschecźiwi, a kaž bórsta koja z nimale nahheje stkonimy dele léso, žuwasche žo po semi, tak so mózesche René lédy jeje krocźelam sledowacź.

IV.

Bé to nimale dołhi pochod pšhes dźiwju krajinu a cźasto pšhes husceźiny, pšhes kotreż nihdy njebudźesche byk namakak mlodý cźeknjenz sam swójej pucź. Stónczinje dospžetchtaj sašo wobhrodźene sahrudy, z banami, thlébowym płodom, oranżenji, dynjemi a źłódkimi běrnami nakaźene, a hdyž žłórzo runje nad mórskej hladźinu, sašo pšhed nimaj leżazej, khadźesche, sastupichtaj do pschecźelneho žydlischcźa bydlenskich bambusowych hětow, zamo z nětkotrymi wobelemymi thźanni mjes nimi.

René łondźesche žo w prénim wokomiku, na tole měsno stupicź — wosta stejo a hladasche wuskluschujzy na make, pschecźelne žydlischczo, kiž leżeshe kaž raj měra a pokoja psched nim.

„Potajkim tu bydli běhy mišijonaŕ?" woprascha žo napožledku. „Tu bydli, hdyž na kupje pschebywa", snapschecźiwi holcźa, „nětko pak khodźi runje po nětkotrych druhich kupach po mišijonach. Ale my wocźakujemy jeho z tsjoch dnjow wrócźo, a kóždu hodźinu móże pschińcź."

„Potajkim w tutom wokomiku njebydli žadyn mišijonaŕ na tutej kupje?" — woprascha žo mlodý cźłowjek ruczje a, kaž žo sda, žwjeselenly. „Kadyn běhy mišijonaŕ niž", rjekny knjezna, ale ty žo nad tym žwjeselujesch, kaž žo sda, a ja běch myslila, so cźe to spokojł, hdyž wésch, so maśch krajana blizko."

„Tuž maće też žiwojich domorodnych mišijonarow", wobeńdże mlodý cźłowjek jeje prascheńcźe z druhim žwojim — „a žu-li cźi na wschich kupach?"

„Niz na wschich, tola na mnohich — tudy pak", rjekny wona na dom pokasujo, — „ty namakasch schkit, donjž žo twoja łódź njenawrócźi, pschetož z wobydlerjow tuteje kupy njeswaji žo ani jenicźi, tuku na tobje žicźeź, dołhoj budźesch w murjach tohole maleho žydlischcźa pschebywacź."

Holza wjedźesche jeho pšhes małe sahrodźizne wrotka, po schérokej, derje wudźerżowanej thódźbje sahrodź k domjelemu, pod kotrehoż schkitazej tšchu René maku, trochu totsiu postawu, kaž žo sda, na pol zivilisowaneho kupjana wuhladna.

Maly cźłowjek sda žo dozyła być jara sadźiwany nad wopytom a žnadź ześ niz runje wobsežeje swjeselenly, hdyž jemu Sadie w žwojej maczerńej rěcźi z krótkimi słowami to wupowęda, schtož bé žo na druhej stronje kupy stało, a jeho wo schkit sa pschecźešchanebno proschesche. Potom pak tykny won wopytarjej tola š pschecźelnym wócźkom žwoju toksu prawizu napschecźo a postrowi jeho z dźiwnej mješchcźinu jendželskeho a tahitiskeho jazyka. Won kryjesche žamo, hdyž běschtaj do domu sastupiłoj, žamo bliźo, pschinjeseše šymne mjaso, płody a mloko z kokoźowego worjecha, a pschepróżny na to mlodeho cźłowjeka na wi pschecźelnischko, žo pohybnyc, a pojéšcź, wjeleź je jeho. Maly cźłowjek sapocza žo rosmołwjecź, wuwoschowasche žo sa nabożinu a wótczinu zusebo, a René by žebi žam mohł žaneho hórscheho mjena pschińcź, hacź to da to bješe wschebo sa Franzowza špótnach.

„Wi—wi?" rjekny muźik trochu žo špodźiwnjo, sch ny brjowki horje a pschiwótši hubu — „Wi—wi? —

„Wi—wi?" dźesche René, kiž njesnaješe tole wot kupjanow, so špodźiwajzy — „schto Wi—wi? — Wi—wi — frenchman — Francais ferani —" pschi tónle wurasi bé jeho bźo Apolyhe nawucźił.

„Es—es", rikny maly žmějwajo — „Je-ra-ni Wi—wi."

„Schto dha tón w nastajnosći s Wi—wi cźe?" myšli žebi René — „to drje ma wobzetka narěcź mjeno być."

„Wjele Wi—wi w Tahiti", rjekny maly mišijonaŕ sašo — „žani schkeschesenjo, Wi—wi!"

„Žani schkeschesenjo?" rjekny René pożmějwajo — „to wschak je njeuwim — nětkotri su zawěcźe mjes nimi, kotříž žo snajmjenšicha tak mjemuja —."

„Es, schkeschesenjo", rikny njesatupny maly — „žani dobri — aita — maitai —".

Nětko hakle René sapischija, na cźo žo maly pschistanstki mišijonaŕ abo předaŕ po prawom měri, pschetož tón dyrbjesche wěso wěricź, schtož běchu jemu pschistanstwu duchownji wo nabożinje druhich běhych, kotříž so taborunja schkeschesenjo njemuja a tola po žwojich łonkownych waschnjach žnajmjenšicha, tak jara wot tuteje rosejnawaju, prajili. Won běsche pak žo jara na kedy bu, žo do nětkajsche nabożinstwe žwadu dacź a wobmjelowa žo jenicźzy na to, jemu wojsewiecź, žo njemě, kotruż wejschenju na Tahiti žimi, w jeho wótczinje — pak wschej žiwojej njewinosći nětko žam Wi—wi mjenowasche, nad cźimż žo maly muź jara žradowaše — pak bywaju jara dobri, pobożni schkeschesenjo.

personal často wotměnjak. Liczeńśki rada Klement je pichi tudomnym hamiśtkim śrudnistwje pśiches 36 lět śtukowak. Ssudnistwowe twarjenje twarjesche bratrowska wobsada a je wuwjedźe twarśki mischtr Schnorrenpfeil.

Posedźenje předsydstwa Hornjehórčanskeho šulskeho wokrjesa.

Na śrjedu 2. oktobra 1929 postajene posedźenje wotewri pśedsydźyda knjes direktor Schwarza ju nawjedowaśche. Samokmjenaj pobrachowaschtaj knjesaj Raußendorf a Schreiber. Dnjowy porjad wobśelesche ś 5 dypłow: Dóndźene wěsty a spźeleńśi, pśichodkoha lětneho śliczbowanja 1928/29, wólba śliczbowańskich pruhowarjow, wuchcelźśiny a namjetaj: 1. wot Jana Hänśela a towarśichow, koćiž prosycha wo pśichewostajenje schulśkeje śtwy ja kemšchenja; 2. wot hosćenzarja Hänśela, so by žo schulska śtwa, kiž je žo wotnajała, zasy do porjada stajiła.

Na to samotwi žo knjes Wjela k žłowu a rěcźesche k dnjowemu porjadej. Namjetowaśche k 4. dypkej, namjet Hänśela a towaršchow wot dnjoweho porjada wzaś a schulśkemu wubjerkej pśeporukaśaś. Dźesa rosmołwa naśta dla wobtrukźowanja knjesa Wjele, so je žo w rosprawje 24. haprleje w powinach pišało, so je šwija tutón namjet wotpoka ... Tuto wudawanje dyrbjeśe žo wotpokaśaś, dokelž je w rosprawje rękało, so su pśichi tutom dypku knjeza Wjela, Hajna, Kubiza a Domaschka pośedźerjow wopuschćili a ś tym wobśamknjenje njeśmóžnili. Dale spyta knjes Wjela hišćeńe na śaładje śakonja sa schulsku potrjebu dopokaśaś, so je wothładanje a śarjadowanje schule wěc schulśkeho wubjerka a jo ma žo wón ś tutym namjetom śaběraś.

Na to wo namjerze wothłožowarjow a jón se 6 pśheczinvo 4 htožam wotpokaśahu, dokelž je też po śamźnym śakonju wothładanje a śarjadnistwo schulśkeho twarjenja wěc schulśkeho pśhedsydstwa.

Po wothłožowanju wopuscheźichu knjeza Wjela, Hajna, Kubiza a Domaschka — po 20 mjeńśchińskim posedźenju ś 10 mjeńśchińskej pśhestawku — posedźerjo a sćinichu njemóžnu khmanosć wobśamknjenja. — Na to žo posedźenje stónczi.

Z Łužicy.

* S **Hornjeje Wódrizy.** Sańdźenu njedźelu je 50-hacź 60lětny muž na 13lětnym hólcu njeśaśanstwo śtucźicej spytak. Dokelž pak je žo hólc wobarał, je na žbo je pśichi posprjeze wostało.

* Se **Žitawy.** Cźejke njeśbože ś motorskim kołom sta žo wutoru wjeczor na Swonkownej Weberśkej dróży. Mototrowy koleśaŕ, kiž mějesche soziuž žrbu na kole, śrośy do města jědźo do cźežiteho sapśchaha, kiž pśched nim k městu jědźesche. Motorśte kolo žo zyle rosbi. Wjednik a soziuž wośtaschtaj bjes wědomja cźežkosranjenaj na dróży ležo. Jeju ś khorownym autom do khorownje bowjesechu. Jedyn ś njeśbożeneju, 25lětny elektrikaŕ Jäger ś Oberseifersdorfa je hižom wumrěŕ. S tamnym sranjenym, runje tak starym elektrikarjom Männigom ś Mittgendorfa, tohorunja śłe śtejeśche.

* S **Oppelsdorfskich kupjelow.** Pónd'elu rano śatśeli ſ zlowny sekretaŕ Sämiśch, kiž běśche na tudomnym žlownistwje pśhistajeny. Dotal hišćeńe njeł śnate, śchto je muža w naiłkśichich lětach ź žamomordaŕśtwu nawabiło.

Podružniske składźowanje w Drježdźanach.

Sobotu 28. a njedźelu 29. septembra běśche žo we Drježdźanach śeschoł wulki němśkostatny wubjerk śwjaśka němśkich podružnišich towaŕśtwow, kiž ma žwoje śydło we Drježdźanach, so by žo wuprajił wo praśchenjach wutworjenja wotnajeńśkich pjenjes a bydleńśkeho hospodaŕśtwa. Wobśchěrnje rěcźesche žo też wo nasmišlkich wólbach, wo dwarkich nalutowarjach a też wo śawěśćenju, kiž ma žo šawjeść. Se wśchěch dźělow Němśkeje śkorjesche žo na wjeśoki podružništi pjenjes w nowych twarjenjach.

Wobśamknuły žo, so ma žo na tónzu augusta 1930 25. jubilej podružniśkich śjeźd a 30lětne wobśtaśe śwjaśka němśkich podružniśkich towaŕśtwow ś pśchiležnosću hygieniśkeje wustajeńzy na wulkotne waśchnje w Drježdźanach wotměć.

Wunoschk wuradźowanjow wobśamknuchu do 5 resoluzijow, w kotrychž žebi mjes druhim žadaju, so by žo bórśy śakoń wo bydleńśkim hospodaŕśtwje pśchedpokojił, so by žo podružniśki pjenjes w nowotwarach śnišił a so by žo wjazy śrědkow ź podružniśkeho danka na twarjenje bydlenjow wuźiło. Wotpokaśachu wotmyśł pruśkeho knježeństwa, kiž dhe śrědki za nowotwary ź potrjebnosćimi pjenjes śwjeścj, jako na dleśchi cźaś njemóžne, dale wotpokaśachu śmjeńśchenje wotměrjenych měśtnosćow we nowotwarach za małe bydlenja.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdźan.** (**W pośledním wokomiku.**) Koleśaŕka ś Drježdźan jědźeśche po nahle śpadowazym pólnym puczu do Klingenberga dele, njejapjy pak pola jeje koleśa śamoběh a śpinadło śapraji. Wona śhubi móz nad kołom a by wěśće do hłubiny padnyła, njeby-li młody cźłowjek, wěsty Horst Berg ś Drježdźan, kiž tam nimo pjchijědźe, jeje koleśo w pośledním wokomiku na stronu storhnył. Koleśaŕka woteńdźe ź nětkotrymi ranami na rukomaj a nohomaj. Na śamźnym měśtnje je hałe pśched nětkotrymi njedźelemi žónśka śmjertnje śmjeśbożiła.

Śmjertne njezbože.

Pjatk žo pola Freiberga njeśbože ś motorskim kołom sta, pśchi kotrymž młody cźłowjek ź Tuttendorfa wo žiwjenje pśchijśdże. Po nowiśchej powěśći pak je nětko też wjednik motorskeho kola na žwoje cźežke rany we Freibergśkej khorowni wumrěŕ.

Njedźelu śatepi žo w śtarym **Klomacu** tśi-lětna dźowcźicźka žiwnoscźerja Müllera. Njeje śnate, kak je dźěcźo do nikkeho ale błócźaneho hata pśchiśchło.

Na wulkowej jamje Heye III ža pónd'elu śtupaŕ Gebert ś Nowych Witkow (Neupetershain) sajapny. Jeho morwetho wuhrjebachu. Dalścheju dźěłacźerjow, kiž na śamźnym měśtnje dźěłakśchtaj, wuthowachu.

Přilopk.

* **1000 zentnarjow majorana žo śpalilo.** Njedźelu wjeczor w śkładowni a pišaŕni firmy Plath u. Co. we Alśchersłebenje wulki woheń wudyri. We wulkim maźinym twarjenju łežeśche na śkładze nětdźe 800 hacź 1000 zentnarjow śuśchenetho majorana. Płomjenja žo tak śpěśchnje rośśchěrjachu, so wohnjowa wobora nicźo wuścinicź njemóžeśche. Twarjenje žo zyle wotpali. Śkhode je jara wulka, śpaleny majoran śam běśche hižom 40 000 hriwnow hódny.

* **Radio město śararja.** Perlebergśke nowiny we Braniborśkej pišaju, so je śarśke měśtno w žušodnej wśy Kleinowje hižom dwě lětcje njewobžadźene. Nětko je Kleinawśka wośada k temu pśheśchicha, so raúśche nutrnosće Barlinśkeho radia do žwoje žyrkwe pśhenošchowacź dawa. Dokelž žo pośpoty wulkotnje poradźichu, chodźa radio pśhezo w žyrkwi wośtajicź. Tak žebi knjeśa śararja ź radiom narunaja.

* **100 milijonow hriwnow njewjedroweje śchkody we Bayerśtej.** Po dotalnym wobliczenju žu w Bayerśkej njewjedra śaidźeneho lěta pśches 100 milijonow hriwnow śchkody nacźinite. Njewjedra potrjechichu 64 małych wokrjesow a 5 bayerśtich wokrjesow. Bayerśka krajna burśka komora pśchija namjet, w kotrymž wo němśkostatnu pśchipomoz wo 20 milijonow hriwnow prośy.

* **Luboseźinśka śtruchkohra.** Na Theklinej dróży we Mnichowje bóndźe njedźelu ź žałośtnej śtruchkohrě. We žwojim bydlenju je 44 lětny wothładaŕ khorych žwoju 38-lětnu hospoju śe žekeru śarasyk a žo na to ś płunom sajědojcźiś.

* **Wulki woheń w Mecklenburgśkej wśy Schwietenburgu,** pśchi kotrymž žo 51 twarjenjow śpali, je po pośledním wobliczenju połdra milijona hriwnow śchkody nacźinił. Policija je wuśłedźiła, so je był woheń śałożeny a je jenemu Schichtenbergśkemu wobydlerjej śłóśmiśtwo dopokaśaś mołko. Wón běśche žo ź tym pobdlaśny ścźinił, so žo nochcźyśche pśheśłyśchaś dacź. Jeho poidźiśko śkhowaneho namakachu a wyśchichemu śtatnemu rěcźnikej pśchepodachu.

* **Pjecź śranjenych pśchi śrażenju automobilow.** Njedźelu rano pśchi Wasbeckim mośće w Neumünśteru we Śchleświg-Holśteinśkej automobilej žo žo śraśnyśchtaj. Jedyn ź wośow žo pśheceźtnyły, druhi pak ślecźa do śchtoma a žo rosbi. Pjecź wožobow, śdźela cźežkosranjene, dyw bjachu do Neumünśteriśeje khorownje dowjesć.

* **S kermuśche do śmjercźe.** We nozy k pónd'eli sajědźi podawaniśki auto ź Ubacha w Geilenkirchenśkim wokrjesu w Porheinśkej, ź ludźimi, kiž běchu w Steinśtrazu na kermuśchi pobyte, ź połnej śpěśchnosću do śchtoma. Tśi wobožy, kiž pśchi wjednika sedźachu, wotendźechu bjes tóžneho sranjenja, młodaj cźłowjetaj, 18 a 19lětnaj, pak kotraj we wośu śmutkach žedźeśchtaj, buśchtaj morjenaj Sajaty śchofér powěda, so je jeho žwoźa napicheczopśchijědźazeho auta ślepiła.

* **Létadło dele padnyło.** Njedźelu popołdnju na śchwajcaŕśkim létaniśchcu w Dübendorfe pola Züricha wojeŕśki létaŕśki wucźeŕ śtotnik Wärśch a zywilny létaŕśki śchuleŕ ź létadłom 30 hacź 40 metrow wyšoko dele padnyśchtaj. Wobeju dyrbjachu cźežkosranjeneju do khorownje dowjesć.

Naînowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěść wo wjedrje sa jutśje pjatk:** Dale žo mrócźele pśheczahuja, ź khwilemi žu bescheze możne. W Zendźelśkej njewobśtajne, w połnócnej Europje deschcźowate.

* **W Kamjenicy ju wjeczor pśchi rózu Promenadśkeje dróhi jedyn 48 zentimetrow wulki pijmoń (Bisam) jenoho měśćańca nadpadnył. Do śwérjecza wjazy krócź dyrdyśchi žo jemu poradźi, jo śarasyć.**

* **W Essenje ju śrjedu popołdnju w 2 hodźinomaj tśjo rubjeźnizy śastojnika Essenśkeje powśchitkowneje khorobneje kaśy, kotrež w aktowej tołchi nětdźe 6000 hriwnow pśchi śebi njeśeśche, na dróży nadpadnyli a pjenjesy rubili. Rubjeźnizy žu ź cźakajcym automobilom cźeknyli.**

* **Mała powětrowa łódź D. R. K. 27, kotraž běśche dyrbjała w Magdeburgu k śemi pśchistajiś, je žo ź wětrom se śakótwjeńśkeho śeźejora wottorhła. W cźołmiku jědźazy wjednik śamó wotpokcźeź, tola žebi pśchi tym nohu śtama. Powětrowa łódź do kanala padźe a žo rosraty.**

* **Hdyž bě žo w Barlinje wutoru a śrjedu žylny deschcź śchoł, žo popołdnju śliwk rospuschcźi. Kanala njemóžachu wulku wodu śeh'rěbacź cźeho dla žo wjele pinzow pócźrje.**

* **Wot 30. septembra je žo w Schcźeźinje bydlazy krajnoždudniki direktor na woipoczinku Hönich śhubił. Se žwojim pśenom je na hóńtwu śchoł, ź kotrejež žo njeje wrócźił. Sa nim žu žacź dotal podarmo pytali.**

* **W zoologiśkej śahrodźe w Frankfurtu n. M. jednacźolětny hólz jenemu njedźwjedźej pomałku posticźi. Njedźwjedź (bar) ruku za rukaw śhrabny a ju pśchi ramjenju wotkuśnuły.**

* **Pśchi powodźenjach w Indiji je w Pendźabje 206 wožobow žo tepiło. Nětdźe 8000 śkocźatow je žo śhubiło. Dalśe śtrony wobdźélaneho kraja žu žo wupuśćiłe. Ch domow je žo do cźiśta śnicźiło a 8000 žo cźeśto wobśchkodźiło.**

Towaŕśtwowski powěśtnik.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje sobotu wječor we 8 hodź. W 9 hodź. budźe posedźenje za starych a młodych bratrow. Teź naše sotry su nam wutrobnje witane.

Njebjelcicy. Jednota Sokoł zwučuje tutón tydźeń sobotu a zdobom je teź zwučowanje načolnikow nawječornych jednotow. Nawjedowaŕ.

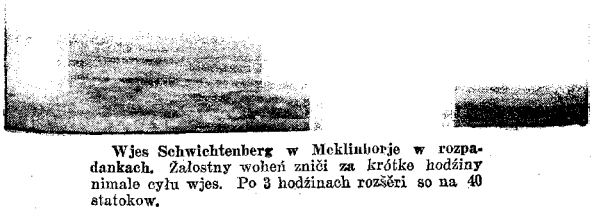
Poršicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždy pjatk wječor we 8 hodź.

Rakojdy. Sokoł ma dźens wječor zwučowanje. Kóždy ma přińć.

Župa „Jan Arnošt Smoleŕ“. Z tutym přeprošujemy kk. předsydow a dirigentow towaŕśtwow, a zastupjerjow organizacijow a zjednoćeńśtwow na wurjadnu zhromadźiznu sobotu 12. okt. do Serb. Domu. Dnjowy porjad: 1. Naš župny zlšt 1930. 2. My a należnosće Kocoroweho pomnika. 3. Wólba zastupjerjow do Ludowoje Rady. 4. Naša Posmjertna pokładnja. Prosymy wo wšostronski zajim, k lóp̌semu župneje skutkownosće.

Předsydstwo. P. Krječmaŕ, župan

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje
Za lokalny dźeł a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. Za hospodaŕski dźeł Arnošt Bart w Brózyny. Za nawěśtki: G. Janak w Budyšinje.

Wjes Schwichtenberg w Meklinborje w rozpadankach. Žałostny woheń zniči za krótke hodźiny nimale cyłu wjes. Po 3 hodźinach rozšěri so na 40 statokow.

Najstarše awtomobile hotnja so na přemjeźdźenje. W Los Angeles w Kaliforniskej wuhotowachu njedawno spodźiwne přemjezdźenje. Na nim so wobdźěli bě jeno najstaršim awtomobilam dowolene

Hospodarski rozhlad.

štrjedu, 2. oktobra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,191	100 pólsk. złotych .	47,125
1 jendźelski punt .	20,372	100 čěskosł. krónow .	12,406
100 šwajc. frankow .	80,92	100 franc. frankow .	16,45

Barlinjska bursa wječera dale ześaba sawoła. Ześabe běchu też wiki z dołhnymi a rentowymi liśćinami a kursy śnižene.

Na produktowych wikach wječera w hołowym sornu žaneho pśichemjenjenja njebě. Pódźišče termije we pśicheńu běchu ześtrukćene, w rožu pak ześłabjene. Wječera płaćejsche zeninar

w Barlinje:

pśicheńy 11,05—11,20 hr., rožki 8,95—9,10 hr., nałětnjeho jeńźmjenja 9,80—10,80 hr., nasymneho 8,50—9,30 hr., wowsa 8,30—8,80 hr.

w termijowym wikowanju:

za oktober: pśicheńy 11,82½—11,90 hr., rožki 9,62½—9,65 hr., wowsa 9,07½ hriwnow.
za dezember: pśicheńy 11,60—11,65 hr., rožki 10,22½—10,30 hr., wowsa 9,65—9,68¾ hr.
za měrz: pśicheńy 13,20—13,25 hr., rožki 10,85—10,88¾ hriwnow.

Wječerawšie płaćizny z Drježdźańskich wikow.

Kury stare 3—5 hr., młode 3—6 hr., hołbje 1—1,30 hr., sarśane huśy 1,40—1,50 hr. po puncze, kački 1,50—1,80 hr., raki 10—100 pj., liny 2,20 hr., jaśejuki 1,50—1,60 hr., karpy 1,50 hr., běrny 4,50—5,50 hr. po zentnarju, po puncze 6—7 pjenježkow, jeźdna koboda 20—25 pj., morchej 10—15 pj., zybla 15 pj., karoty 12 hacj 15 pj., běły kał 12 pj., cźerwjeny 15 pj., wjośći 20—25 pj., selerij 15—60 pj., žołotej 10—15 pj. a kiźaky kał 20 pj., butra 2,10—2,50 hr., jeja 16—17 pj., twaroh 30—35 pj., pruśnizy 40—50 pj., prawaki 2 hr., kurjatka 1,20 hr., bosanki 30—35 pj., słowki 20—35 pj., wino w titkach 40—120 pj., bosanki 30—35 pjenježkow.

Na pśichedań.

Kóń, mjes 3 na wuběrk, Knotha we Wukrancźizach, tel. 77, hamt Huczina.

Prošata, Griep w Hródku, Sahrodnišťa haša 10.
Buda drjewjana, Hólzner we Wojerezach, Dwórnišćejčowa haša 10.
Kubło, 70 górzow pola Budyšćina, dalšche wukałuje Pallmer w Dobroščezach pola Pluśnikeż.

Pśichistajeja.

Schwajzarśeho, Kralowski młyn w Delnjej Kinje.
Molerśeho, bratraj Reinkaj we Wojerezach, Sły Komorowška dróha 7.
Holzu do domu, spedițer Schuster we Wojerezach. — Sserbowku Bergowa we Wojerezach, Bahnhofsanlagen.

Ssudnišny pśichejadźowanje

pjatk 4. oktobra 1929.

W Bistopizach na žudnišťwje dop. w 9 hodź.: Wšchelake meble, žonjaze šłote cźaśniki a šłote twory, šchijaza maśchina, waha, pśisanśki stroj, motoraj 3 PS. a 4 PS., motorśe koło, awcze, rešat, schkleńczanej wosaj, meblowy wós, konjej.
w Hornim Wuježdźe w hoścźeńcu dop. w 11 hodź.: Sofa, zentrifuga.
w Bałowje w hoścźencu pop. w 4 hodź.: Klaněr.
w Bělnim Chołmu w Jerschej hoścźencu dop. w 10 hodź.: Klaněr.
we Łašu w Scholcźiz hoścźencu dop. w 11 hodź.: Mužaze koło.
w Hermanezach w hoścźencu dop. ½12 hodź.: Mužaze koło.
w Sabrodźe w hoścźencu dop. ½12 hodź.: Mužaze koło.
w Delnim Wuježdźe w hoścźencu k „Worjołej" pśichiwokdnju w 1 hodź.: Lodowy chamor, wahu, sofa, pižanśke blido.
we Wulkich Sdjarach w Streublez hoścźencu šobotu 5. 10. 29. dop. w 11 hodź.: Pižanśki stroj.
pjatk 4. oktobra we Łuposi pśichiwokdnju w 12 hodź.: 1500 taflow módreho a 1000 taflow cźerwjeneho asbestowego schcźepjela, 5 žudow lepka.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Pśichi krutych wukrajnych płaćijsnach žo mało kutrarnje žita policzuje.

Dop. ¾12 hodź.: Wukrajne policzenja žo powniśchu. W termijowym wikowanju bě pśicheńza 5—10 pj., rožki 2—3 pj. drózšcha.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	2. 10.	1. 10		2. 10.	
Pšeńca	222-224	221-223	buny	—	
rožka	179-182	179 182	woka	—	
naz. jeśmjeń	—	—	módre łupiny	—	
nal. jeśmjeń	170-186	170-186	žołte łupiny	—	
wows	166-176	166-176	ześadella	—	
kukurica	202-203	202-203	raps. wosušk	18-19,00	
pšeńč. muka	28-33,50	28-33,50	rany wosušk	24-24,60	
rźana muka	24-27,25	24-27,25	koen. melasa	—	
pš. wotruby	11-12,25	11-12,25	běrnj. kruški	—	
rźane „	10-11,25	10-11,25	syno, 50 kg	3,40-3,80	
lane symjo	—	—	rźana słoma	1,15-1,80	
hróch, Viktor.	36-44,00	36-44,00	pšeńč. „	1,05-1,20	
raps	—	—	wowsana „	1,05-1,20	
pjeluški	—	—	lečna „	1,00-1,20	

Tornado na połkupje Floridže.

S Miami na połkupje Floridže w Połnóčnej Ameriki pśichitkadźeja powješće, jo tam hižom někotre dny cźorno-indiśke wjercźate wichory šałkadźeja. Ze wjeczor je wichor krótkoraśichi mórśi brjóh połkupja zbeł. Wětry cźehnichu k wjeczoru psches połkup.

Njeje pak dotal hišcźe dokładnych powješćow dokelko šchkody je tornado načinik. Sćerdźidźicy rikuju, jo je połnoczy Keyresta. Parnik „Garnet Sailor" nehdże 40 mil z połnoczy Keyresta na mórśe bu... Parnik „Sadler" je jemu na pomoz chwatał. S... w Ameriźy žo powe, jo je danjki tworowy parnik „Columbia" pśichi wichorach bliźko Bahamaskich kupow ... dołu sajeł a proša tohorunja naležnje wo pomoz.

Semrěli: Korla Vogel, ratar w Pśichiščezach — Michał Klimank, dróhowy wothladaŕ w ... 82 lět. — Wilhelm Schwager, schkleńarstwo... Wodze, 67 lět.

Ke kermušam

paleńcy wina hrózynki

kaž wše potrjeby **k piečwam**

a dobry **kofej**

poruča

Herm. Klemm nasl.

w Budyšinje na Kamjentnej hasy čo. 27

Handrij Strympa
w Budyšinje
na Rózowej hasy 15
poruča
meble
a pólstrowane twory
Swm Serbl

Kofej kakao kolonialne twory
LURIO
na Zwonk, Lawskej hasy 24

Wotměri. gardiny
teź za małe wokna, wulki wubjerk tkaninow za vitrage 42 pj., sofowe pśikrywy dołhe wot 2.60
Jda Erler
Rěču serbski
Zw. Lawskej h. 10

Nowy
„ludowy měšany" khofej
¼ **punta po 70 pj.**
jenož pola
Herm. Klemma
naślědn.
na Kamjentnej h. 27

Dobre wobuće

za dźěći, žony a muže!

Sylne dźěłanske črije (howjaza koža)
Dobre wysoke škórnje (ručne dźěło)
Fylcowe črije, drjewjane črije,
črije z wjelbłudowych kosmow,
Fylc. tofle, drjewjancy, kož. gamaše

poskića tunjo

Willy Sommer w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach 8 — na Serbskich hrjebach 8

Za wše swjatočnosće poskićam swój wulki skład

Winow a spirituosow

Płaćizny su tunje

Woptowanje je darmo

Herm. Klemm

naślědnik

w Budyšinje na Kamieńtnej hasy 27

Wosebite poskićenje!

Poručam tunjo dobre kosmičkate jupy, kaž tkaninowe khołowy, wosebje sylne kožane khołowy a Manchesterske khołowy, dźěćace khołowy, a wołmjane twory też tunje zbytki we bohatym wubjerku

Jan Wenk w Budyšinje
na Kotołskej hasy 10

Kolesa
manilo za kolesa wot 2.90 hr.
wobswětlonja za kolesa we wulkim wubjerku. Cyłu potrjebu za kolesa tunjo pola
bratrow Thomasec w Budyš. na Kamjeńtnej hasy 16

Wysoko-sućelna **kruwa**
je na pred. w Njechornju č. 25

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

W Budyšinje na póstow. naměśće

konditornja
a kofejownja Müller

Staroznata a radywopytana
Najl. konditarske wudźełki

Jenož hač do njedźele 6. oktobra sobu traje moje

reklamowe wupředawanje

Pśi nakupowanju wot 16.— hriwnow dostanje kóždy kupc **por domjacych črijow darmo**

Jenož we wobućowym wobkhodźe na Hornćerskej hasy 28
Wilh. Bader

3 tunje dny plackow!

pjatk, sobotu, njedźelu

„Greif zu" měšeńca	punt	50 pj.
malinowe placki	„	50 pj.
mejske łopjena	„	50 pj.
pjelnjena měšeńca	„	60 pj.

Wobhladajśe sebi naše wukładne wokna

Thams & Garls
w Budyšinje na Hłownym torhošću
Njedźelu wotewrjene!

Pjelśinowe kornarje a wobsadk

podawa jara funjo we wulkim wubjerku

Hugo Lehmann
w Budyšinje na Bohatej hasy 25

Njedźelu 6. oktobra je mój wobkhod wotewrjeny.

Walter Rinnelt
na Kamjentn. hasy 17 **w Budyšinje** při hotelu „Kónik"
wosobny frizěr za knjezow, knježny a knjeńki

zhotowja wše włosowe dźěła, kaž wotpłanje po wašim jandskim a pažskim (Bubi e. Pagenköpfe). Najwjetši skład wšelakich toiletowych tworow. Přijeće wjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjeźeńskich kaž tež kwasnych frizurow. Najpołniše a porjadne posłuženje.

Wosebity dom cinarow a cinarjow

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje
zap. druž. z wobm. ruk.

Pytamy za našu rozdźělenju **čo. 16 w Hodźiju**

pilnu předawarku

kiž móže hnydom nastupić. Mzda so po znatych tarifowych sadźbach płaći. Na dźěći sobustawow so najprjedy dźiwa. Zamołwjenje maja so pisomnje z přidaćom sobustawskeho čisła starših, kaž jich wobrota zańdźeneho hospodarskeho lěta na horka njenowane ... zapodać.

Maće-li thamy?
potom płaći na modernscy zhotowjeny **woblek** abo **mandl**
29. hr.
ze wšěm, štoż je k temu trěbne. Sedźi bjez poroka!

Wulki wuběrk tkaninowych nowosćow.
Pawoł Nowak w Budyšinje na Drjewowych wikach 7.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., za pósće a pola-dowěrnik 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 232 — Budyšin — Pjatk, 4. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Němski zwonkowny minister dr. Stresemann wumrěł.

Schiwórtk rano ½6 hodźin je němski wukrajny minister dr. Stresemann bźez žiwjeho žiwjenja dokonjak. — Poždźenje dny jeho stary katarrh doma dźeržeše. Schiwórtk dopołdnja pak do wažneho poždźenja němsko-ludoweje frakzije pschińdże, w kotrejž žo wo sawěsćenju dźełonjemějerjow jednaše. W tymle poždźenju měješe dołhu rěč. Popołdnju bě w trajnym telefonišćim rozrěčenju se wjednikami frakzije. Wokoło ½11 hodźin jeho njejadaty Boža tučka saja; lěkarjo žo nadźijachu, so žo jemu hišće žiwjenje zachowa, hač runje bě saječe tak cźežke, so bě prawa strona wokhromika, a wón wot teho cźasa bjez wědomja wosta. Schiwórtk rano ¼6 hodźin žo saječe wospjetowa, kotremuž dr. Stresemann podleža.

Se sajnej Stresemannowej smjerću je Němska jenoho se swojich najwojeršich statnikow powójinskeho cźasa zhubiła. Tehdy, hdyž bě žo Němska ſ njerozumnej politiku pozitiwneho porunarskeho pschećiwjenja do bjesdna zahubjenja dowjedła, žo dr. Stresemann hromadźe ſ Walterom Rathenauom za politiku dorozumjenja ſ nětkuschimi wójnskimi njepschećelemi rozsudźi. S Locarnskim frećenjom wón Němsku pucź k Swjatej Ludowi dobu. Hdyž bě žo pokazało, so Němska njebudźe móz w pschichodze cźeše Dawesowy plan njeseć, žo ſ Youngowym planom wupucź namaka. Pschi wobcźežnych jednanjach wo tym je dr. Stresemann swoje diplomatiske mischterstwo dopokazał. Na cźimž žamo jeho politiku pschećelsko dźiwłowachu, je wón dospěł. Němska žo na kónzu prěnjeho połstka 1930 dospołnje ſ wobsadźenstwa zusebje [illegible] wuzwobodźi. Hišće psched kónzom swojeho žiwjenja je dr. Stresemann płody swojeje mudreje politiki dojarjowcź widźał.

Dr. Stresemann je poslednjej lěcze wospjet na jerchenjowe cźerpjenje cźežko khorił. Hačrunje žo njeje ženje wot njeho bospołnje wustrowił, je wón w Swjatej Ludowi a na konferency w Haagu se swojej frećiwnosći a ſ njewustawajom diplomatiskim jednanjom žadanjam Němskeje dopjelnjenje wubědźił a sympathije wukraja němskemu ludej dobył. Poslednje dny je jemu njejednoła knježerstwowych stronow w praschenju reformy sakonja wo sawěsćenju dźełonjemějerjow wulke starosće cźinika. Koalicija knježerstwowych stronow hrožeše rospadnyć, a tež Youngowy plan bě w strasche. Stresemann tohodla žrjedu popołdnju poždźenje němskoludoweje frakzije wopyta. We njeje je rěcź měł, kotraž kaž pschezo, tež pschi jeho njespokojazym strowotnym stawje, wulku duchownu hibcźiwosć a cźerstwosć pokazowasche. Wožebje wschak nadpadże, so, hdyž do němskeje žejmownje pschińdże, njewschědnje pomalku k poždźerni němskoludoweje frakzije krocźeše. Jedyn słužobnik wokmanje pschikrwi sa nim njeseče, kotryž minister pschi durjach k žebi wsa. Pódla jerchenjowego cźerpjenja ministrej žrjedu pschi deschcźowym wjedrje też zahorjenje dychnizow wobcźežnoscźe cźinjesche. Sprjedź njewuprózniwje dźakowosće je žmjerć dr. Stresemanna porubła. Cźežko budźe na jeho město muža jenakich duchownych darow a žamownosćow stajicź.

Zarowańska zhromadźizna němskeho sejma.

Schiwórtk dopołdnja běchu žo sapóčkanzy němskeho žejma ſ wutworjacym kommunistow a nazionalnych sozialistow k žarowańskemu wobswědčenju zhromadźili. Naměstny president **Esser** žarowańske wobswědčenje cźitasche:

Žarowanje dźenja wutrobu němskeho luda napjelnja. Sprědny stražownik jeho žiwjenjoweje wose je žrjedu dźěła wumrjeł: Naš Gustav Stresemann, němski minister swonkownych naležnoscźow. Němki žejm wo jeneho swojich najwušnamnischich žobustawow žaruje. Dr. Stresemann je němskemu žejmej wot léta 1914 hač k swěrschcźenju pschiłuschał. Jeho do wustawu dawajeje němskeje narodneje zhromadźiny wuswolichu a wot teho cźasa je njepschestajwajcy žobustaw němskeho žejma wostał. Jeho pschežahaja politika khmanosć a jeho wuběrna frećiwnosć jemu też nawjedowarsku thmanosć daschtej. Hižo w starym němskim žejmje bě wón ſ pschedźbdu nazionalliberalneje frakzije. Wot 1920 hač 1923 frakziju němskeje ludoweje strony wodźeše, kotraž dźenża wo wotžalhicźe swojeho dołholetneho wjednika žaruje. S wurjadnej politiskej wuschitnosću jeho wusnamna wožobina 13. augusta 1923 němske kanzlerstwo we wokomiku pschewsa, hdyž dyrbješe žo bědźenje w Porurskej sastajicź. So žo dr. Stresemann cźežkich nadawkow njestróji, so ſ wutrajnej krutej wolu jeho smutskownej

Dr. Stresemann †

a swonkownej politiku žo pschećiwjazym napschećiwo steješe a so swoju politiku sastupowaše, jeho stawisnika sažnjuža wostanje. Němske kanzlerstwo stožiwschi we knježerstwje wosta a bě ſ ministrom swonkownych naležnoscźow hač do dźesatnjicźeho dnja. Schtož je na tymle wobcźežnym městnje dokonjak, je ſ mjedźanymi pišmikami do žiwjenjopisowych knihow němskeho luda a wótcźiny sapisane. Němski lud žo semrjetemu dźakuje, so je hač do kónza swojich cźežkich mozow skutk wuswobodźenja Němskeje dale wjedł a so je k smutskownopolitiskemu wobnowjenju naschcźeje wótcźiny telko dokonjał. Němski žejm je tónle dźeł ſ tutym hłuboko sacźuty wobswědcźił."

Na to žo

němski kanzler Müller

žkowa jimasche, so by sdźělił, so žo dla nusneho wobsamknjenja jeneho naležneho sakonja němski žejm, kaž by žo po prawom dyrbjako stacź, jako snamjo žarowanja njewotstorcźi. Poždźenje žo jeno na 15 minutow wotstorcźi.

Potom žo poždźernja wuprózdnja, mjez tym so wonka hižo saso žiwjenje do swojeho prawa stupi a žo rozrěčenje wo pschichodnym wothłokowanju wo sakonju sawěsćenja dźełonjemějerjow znowa sapočźina.

Stresemannowy žiwjenja běh.

Dr. Gustav Stresemann je žo 10. meje 1878 w Berlinje narodźił. Gymnasij w Berlinje wukhodźiwschi je w Berlinje a Lipsku stawiny, statne wědomosće a literaturu studował. W létach 1902 hač 1918 bě wón syndikus swjatych sakskich industrialnych, wot 1914 hač 1923 sarjadowazy pschedsydstwowy žobustaw němsko-amerikanskeho hospodarskeho swjazka. Wot 1906 hač 1912 bě też měšćanski sastupjer w Drježdźanach. W létcze 1907 jeho prěni króć jako sapósłanza nazionalliberalneje strony do rěmskeho žejma wuswolichu. Po wójnje němsku ludowu stronu załoži a bě ſ pschedźbdu frakzije tejele strony wot 1920 hač do léta 1923. Wot 13. augusta 1923 hač do 30. novembra 1923 bě Stresemann němski kanzler a němski minister swonkownych naležnoscźow. W sčedowazym Marxowym kabinettu ministerstwo swonkownych naležnoscźow pschewsa, kotrež je hač do swojeje žmjerce sakhował. W februaru 1925 Francowskej bjesstrachowy pakt namjetnjo politiku sawjedźe, kotraž w oktobru 1925 k Locarnskej konferency a 1. decembra teho žaneho léta k podpisanju bjesstrachoweho pakta a rozsudźanskich frećenjow w Londonje dowjedże. 10. decembra 1926 je žo Stresemannej hromadźe ſ Briandom a Chamberlainom Nobelowe měrowe myto pschipósnało. Sapoczatk měrza 1927 won jako prěni Němc w jenym poždźenju Rady Swjatka Ludow pschedsydowasche. 25. januara 1928 jeho Heidelbergska universita za cźežneho doktora pomjenowa. Bórzy po tym wón cźežko sthori. 5. augusta 1928 bo Stresemann k podpisanju Kelloggoweho pakta do Parisa poda. W augusće teho žaneho léta žo pschi Haagskej konferency wobsdźeli.

Sobuželniwosć němskeho presidenta.

Němski president, kotryž schiwórtk w Schorfheide pschebywasche, je Stresemannowej naudseršej sledowazej sobuželnostny telegram pósłał: Hłuboko hnuty Wam a Waschim žiwóžnym wuras swojeho wutrobneho dźěłbraca na njenadźitym wumrjeću Waschejo mandźelskeho sćelu, kotryž je hač do poslednjeho dychnjenja tak zwěrnu sa swoju wótcźinu dźełał."

Němski president je žo ſ pschicźinu wumrjeća němskeho swonkowneho ministra rosžudźił, swoje pschebywanje na wyšich pschetorhnyć a žo pjatk dopołdnja do Barlina podaci.

Njedźelu 6. oktobra 1929

su w Budyšinje wobkhody wot ½11—12 hodź. a wot ½2—6 hodź. wotewrjene.

Poskića so Wam nimoměrý přijomna nakupowańska składnosć za nazymsku a zymsku potrjebu. W tutych wobkhodach so Wam dobre twory w bohatym wubjerku po niskich płaćiznach poskićuja

Zwjazk za wikowanje a přemysło zap. tow. w Budyšinje

Zwjazk wikowarjow z wobućom

Zwjazk tekstilowych drobnowikowarjow w Budyšinje

Zakon zawěsćenja dźěłonjemějerjow so přijal.

W němskim žejmje namóšny presidenć Essen schwórčk we 11 hodźinach posedźenje wotewri. Na dnjowym rjedźe steješe wuradźenje we reformje zawěsćenja dźěłonjemějerjow stejesche. Po rěči dweju kommunistowu so wuradźenje skónči. K tomu so wotpohłosowanje pschisamknu. We běhu wothłosowanja **němska ludowa strona praješe da, so njebudže pschecźiwo zakonej hłosowaś,** hać runje njeje ł jeho njedowěrjacym charakterom spokojom. Sa pschichod žehi wschu žwobodu wumóžnja a so pschi wothłosowanju njewobdźeli. Zentrumska frakzija pak pschipowědźi, so budże za zakoń hłosowaś.

W skónčnym wothłosowanju so zakoń wo zawěsćenju dźěłonjemějerjow ł 238 pschecźiwo 155 hłosam pschija.

Nacionalne socialistiske organisaćije we Wrótslawskim wokrjesu rozpuščili.

Po wukazu Wrótsławskeho knježeńskeho presidenta je policija městne sjednoćenstwa we Wrótsławju, Schwódnizy, Waldenburgu a Striegawje nacionalneje socialistiskeje dźěłaćerskeje strony na podłožku 2 němskeho towarstwowego zakonja rospuschćiła. Rospuschćenje je so we žwitzu ł naźujmnosćemi w Schwódnizy stało, hdyž su po schi schtyrjoch aktiwni offizěrojo, mjes nimi Woldemarasowy adjutant, hejtman Matulewizius. Druhi su pschisłuschnizy litewskeho tśełeńskeho swjazka a Woldemarasej blizko stejazeje nazionalistiskeje organisazije „Żełeźneho wjelka". Knježeństwo mjenuje, so ł wotstronjenjom Woldemarasej pschikhilenych zastojnikow wósćaju ventil pschecźiwo straschnym smutkowym napjatosćam wotewri. Někotśi zastojnicy, kotrychž bě Woldemaras na nawjedowaze město stajił, su so pak puschćili pak so pschechadźili. Wulkej wocźi je w Kownje cźinjko, so su naczolnika politiskeje policije, Statkusa, je źłużby puschćili a policajskeho rospramnika smutkowanskeho ministerstwa, Gotautasa, sajeli. Kaž je źłużbnosć, su też direktora litewskeje policije, Surwilu, wotważdźili.

Bolšewiski diplomat je z ruskeho Parižskeho poslanctwa ćeknył.

Ssowjetu je wschón rosbarjeny rusti późłanzjowowy radźićel Bežedowski, kiž dla pucźowanja późłanza Dowgalewskeho do Londona późłanzstwo wodźi, do Parižskeje policajskeje prefektury pschischoł a prošył, so bychu jeho schtikali a jeho žonu a dźěći ł późłanzjowskeho twarjenja wušwobodźili, hdyž je wotpółanz Molkowskeje cźeli, Rósemann wětřał, jako cźanzany jate dźerźi. Jeho žameho je Rósemann dla jeho „kontterrewoluzionarnych" nahladow sejał. Hdyž je je so chcył wotžalić, su jemu późłanzstwowi pschisłušejacy pucź sastupili a jemu ł revolwrom hrožo ku jeho do jeneje jstwy sawrješli. S njeje je do sahrody skocził a pšches murje so wutkował.

Policija wjez ministerstwu swonkownych naležnosćow wosstwi, kotrež poruči, njeběžwajcy exterritorialnosće późłanzstwoweho twarjenja Bežedowskeho próstwu wo pomoc dopjelnicź. Namakachu wupucź, so ma późłanzstwowy radźićel Bežedowskí jako diplomatiski sastupjer prawo dowolicź, so je nałhiwilnje twarjenjowa exterritorialnosć spuschći.

Hdyž policija do późłanzstwa stupi, cźezyny wotpółanz a druhi późłanzstwowy personal protestowasche, płónczuje pak žonu a dźěći ł jatby puschćicźu. Nowiny „Victorie" pischu, so je policija cźezynoho wotpółanza, Rósemanna, sajała.

Nowe wojowanje w Mandźurskej.

„Timesowy" dopiśowaŕ w Mukdenje powě, so je so wojowanje mjes ruskim a chinesim wójskom znowa sapocźało. Ruske wójsko je ł tśełeńu artillerije njepschećelnosće wotewriło a město Sutwan wurubiło.

Ze Serbow.

W **Budyschinje,** 4. oktobra 1929.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer +2, thermometer we dnjo +23. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +1, thermometer w nozy +16. Wuhladny na pschemjenjake wjedro. — Kražne nasymske wjedro je do kraja cźahnyło. Po mitych dešćach poslednich dnjow je Boža stwórba kaž womłodźena. Wérnischcza pjitzanja so je pitnymi bérnyměrarjemi a spérałkami. W naschich stronach su ł jich žujemi spokojom, wošebje na bóle wóžnych sastupach. Bérna je strowa a dobrawjena. Pitnje naschi ratarjo žuja. Wórjo je prawje žywy sasełenja. Semja je pschehrěta a poslednji deschćik je roli spožcźił trébnu wilgu. — Dźensa chze schtlerlaca sasa na rjane stupacź. Najstkerje so wyschina ł Nazirskich kupow ł nam pschedwiła. Nedźiwajcy toho ras naschego wjedra wostanje, tola wišaty, pschetoż w połnozy so nižiny dale nimo hibaja. Łožy móża nam sasa mały deschćik pschinjesć, kotryž by naschim honam pschezo howił. — We połnoznej Němskej mějachu wječera njewjedra. — Jutśe žwobotu skhodźa słónczko 6,09 hodź. a khowa so 5,28 hodź. Měsačk schadźa dop. 8,58 hodź. a khowa so we połnozy 6,29 hodź.

— **Powětron „Hrabja Zeppelin" jutře sobotu njepśileći.** Dla zemrěća němskeho zwonkowneho ministra dra. Stresemanna je twarjeńa Zeppelinskich powětronow wotprajiła lećenje „Hrabje Zeppelina" do Slezyskeje, Barlina a Narańšeje Pruskeje. Je pak wotmyslene, zo Zeppelin póndźelu abo wutoru do Slezyskeje poleći, ale po druhej ćarje, hač běše to zwopředka wotmyslene, dokelž so ze Slezyskeje hnydom zaso do Friedrichshafena wróći. Do Barlina wón njepoleći, tehorunja w tutej nazymje nie do Narańšeje Pruskeje.

— **Wobjebita pschilośa.** Sa naschich cźitarjow w Bźelej Wodźe a wokolinje pschipołožichmy k dźensnjischemu cźišłu wobjebitu pschilośu firmy Wilhelma Hübela we Bźelej Wodźe wo jeje wulkim nasymskim posćiśenju. Proźymy naschich cźitarjow, so bychu pschiłośu pschecźelnje wobkedźowałowali.

— **Pschichodnu njedźelu** 6. oktobra žu w Budyschinje wobtkody wotewrjene. Nasyma a błiska syma mucźił k wschelkorym nakupowanjam. K temu poliśa žo witana a pschijomna składnosć tutón dźeń, pschetoż Budyske wobtkody žu žo derje na kupowanje pschiprawiwše a wocźakuja bohaty wopyt. Pokazujemy wosebje na nawěschćik na prěnjej stronje dźensnjischeho cźišła.

— **109,5 miljonow hriwnow za zamjene domy.** Nimo tuteho wulkeho wuspěcha po šćibach dyrbi žo pschede wschim hódnośne kulturelne dźěło wuwjedowacź, kotreż je twarśa nalutowanja Sjednoćenstwa pschecźelow, špomožeńskeho towarstwa ł w. r. we Wüstenrotu we Wurttembergiskej, sarjadniśe žydło w Ludwigsburgu we wojowanju pschecźelow bydleńskej nuzy dokonjało. Sjednoćenstwo pschecźelow je 9. septembra t. l. hižom sasko sa 852 twarśkich lutowarjow 12 091 600 hriwnow pschewetśiło. Sjednoćenstwo pschecźelow je znate, za to, so wot njeho wulkhadźesche hibanje twarśeho lutowanja we Němskej a Rakuskej. Wono krocźi tohodla jako najstarscha a najwjetscha twarśka nalutowarnja Němskeje na cźole kontinentalneho hibanja twarśeho lutowanja. We nimale 5 létach je Sjednoćenstwo pschecźelow, kotrehož wulki hospodarśi a socialny wuznam dźensa powschitkownje pschipóznaja, 7305 twarśim lutowarjam 109,5 miljonow hriwnow njewupowědźomnych twarśich požcźonkow pschitchotowało. Wulke wuspěchi Sjednoćenstwa pschecźelow załožuja žo pschede wschém na to, so je tuto dźěło zyle spomóžneje powahi, dźes kotrejež podawanje njewupowědźomnych twarśich požcźonkow po jenož 4 pr.-zentach danje dźensnjischi dźeń njeby móžno było.

— **Swětowaznamy chór Donskich kosakow,** kiž poda nawjedowanjom žwojeho dirigenta Sergeja Jarowa dźensa sa wumětkowy najwudobnjonjischi chór zyłeho świeta płacźi, poskići pjatk 11. oktobra w Kórnje w Budyschinje junkrócźny koncert. Schtóž je tutych ruskich muschtrischich spěwarjow, ł kotrychž je kóždy jenotliwy ł dospołnym wumětkom, hdy žyschat, tuto bjeźpschikładne naschonjenje njesapomni. Swojorasna hudźbna móz wulkeje Rusteje sjewja žo w radośnje wyskazych a pak sasa žaromazych ludowych spěwach a w mózných kražnych kérluschach tak jimajo, so kóždeho cźłowjeka, kiž je hewak mjenje sa hudźbu sajimuje, do kusta tutych synkowy sćehnje. Chór Donskich kosakow spěwasche we 6 létach žwojeho žwětowego pucźowanja w 1500 koncertach psched nimale 2 miljonomaj posłucharjow. — Saftupne liśiśki su doprědka dóstacź we Guderez konzertnej direkzíji na Seminarskej haju.

— **Padušchstwje.** Kradnyli su w cźasu wot 30. 9. 29 wjeczor w 10 hodź. hać 1. 10. 29 dop. w 9 hodź. na tudomnym dwórnišcźu dwukolatny tatlowy wós, kiž 6 ćentnarjow wudźerźi. Podstatk běšche seleny barbjeny. 3. 10. 29 wjeczor wokolo 7 hodź. kradnychu na Swonkownej Lawskej haju motorske koło, ł cźišłom I — 22 146. Zichopaulšich motorišich dźěłarjow fabriške cźišło 110 902, 4 konj. mozy, 1 zylinder, cźorne kroßna a cźorny tank. — Wo wězowne sobudźelenja proša kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **Swobodne mjaßowe jśiki (Freibank) w Budyschinje.** Sobotu 5. oktobra dopołdnja wot 7 [illegible] hodź. wotedawa žo žywe howjaze mjaßo, punt po 40 pf., porjane howjaze mjaßo, punt po 40 pf.

— S **Lejna pola Bukeza.** Dźensa rano we 6 hodź. jadźo na Ludśišćo-Budyjšej statnej dróży njesośe ł automobilom Manchawski auto, we kotrymž muzikant bydlescheaj, ł Lubija pschijědźawschi do schtoma kraju. Automobil žo cźežko wobschkodźi. Wjednik žo w njeswjesćenju cźežko ranjeny, so dyrbjachu jeho do khorownje dowjesć. Tamniši ľudźo žadźachu njeskanjeny wosta.

— S **Wjeleźina.** S Božej rucku sajaty wumrě we nozy ł hrjedźe dalsko a schkroło znaty wobsedźer drogowje a hojeć Wilhelm Kunca we Wjeleźinje. Wón dosjesche we 60. lěće žiwjenja. We swojim žiwjenju je mnohim ludźom w jich wschelakich khorošesach pomhał.

— S **Wóšporka.** Se sawjedźenjom symskeho jśdźenja porjada žo wažnych pschemjenjenjow njestanje. Jelešnjo je dopjelnika nałeźne pscheće wschitkich, kotśiž w Lubiju kupja, a je pschiprawiła ranšchi cźah. Wón jenoš wschedny ł Wóšporka do Lubija jśdźi, wotjśdźi ł Wóšporka o 6 hodź. a pschijśdźi do Lubija 6,45 hodź. a ma tam pschi samknjenje do Sporjelza. Cźah cźo. 3304a jśdźi 4 minuty hajšcho hać dotal. — Direktor tudomneje druhotneje mlokarnje, dr. H. Sattler, je žwój dotalny wot 1. kutkowanja špušchcźił a žo do Drježdźan pschecźisnył, jeho naźledńikom je knjes A. Albiśl.

— S **Nošacźiz.** Sarźdženu njedźelu žo knjes wujes wuczeŕ a kantor Schlenkaf ł naschej schuli a wjerchosłužnik, po tym so běšche tu nimale 38 lět dołho skowal. K 1. novembrej léta 1891 pschińdźe do Nošacźanskeje wosady a bu ł wuczerjom tudomneje druhejadneje schule a ł kantorom. Jeho knjeni mandźelskodom sa žiły cźas ł swojeho tudomneho pschebywanja schulske hołzy schicź wuczeše. Se schulskim pšobliźstwom a schulskimi dźěćimi žo knjes wyschcźi wuczeŕ jeho knjeni mandźelska hižom prjedy 25. septembra 1926 žohnowachtaj. S syrkwinskej wosadu pak žo knjes kantor sarźdženu njedźelu rosžohnowa. S dźakom spomnjewšada na swojeho žiwerneho kantora, kiž je ji dołhe léta najprjedy hišćeze na starych, ale wot léta 1915 na nowych pischećelach žłužił pschi Božich žłužbach a wšelkich wjeselych a trudnych podeńdźenjach. Knjes kantor Schenkaf narodźi so 22. septembra 1864 w Seemichowje pola Hodźija, ga na krajnoštawskim seminarje w Budyšinje a wuczerja wukubławschi běšche ł pomoznym wuczerjom w Khwaczźanach wot 1886 hać 87, potom še schulskim kantorom w Kloblizach wot 1887—1889 a tam še stawši wuczerjom hać do 1891. W tutom lěće pschešoł wón do Nošacźiz.

— S **Mnikeje Dubrawy.** Wotrjad za powolańske sarańnje Budyšeskeho dźěłoweho hamta wotměje wutoru 8. oktobra 1929, **popołdnju wot 4—5 hodź. k prěnjemu** rjej we Wulkej Dubrawje, w ludowej schuli, žwoju rěčnu hodźinu. Starschi a dźěći so prošcha, so bychu samdźenje wuzjili a k temu schulske wušwědčenja a nałwanki šobupischinješli.

— S **Nakez.** Njedźelu a póndźelu wotmě so w Nakezach **najsymški hermank,** kiž běšche wosebje njedźelu zyle derje wopytany. Póndźelu běšche hłasbcźo wopytany. Mnohe ho je dźe nujne najsymše dźěło na polach wothłožowało.

Z **Konjec.** Pućowańsko radupodawanje za maćerje budźe srjedu 9. oktobra popołdnju w 2 hodź. we Konjecach w šuli a 1/4 hodź. w Smjerdźacej we Krawcec kořemje. Lěkaŕ budźe přitomny.

— Ta **Pančic.** Radupodawanje za maćerje w Pančicach budźe pjatk 11. oktobra popołdnju w 2 hodź. we kosćenej. Lěkaŕ budźe přitomny.

— S **Wojerez.** Pschetwarjenje a powjetschenje tudomneje radnizy je dla **pschichódneho** wjedra tak postępowało, so je pschitwark, kiž 15. augusta žběhało, dokónowany. Ma žo wěsto hišćeze wobmjetacź. W tutym pschitwarku sameścza delekach Radnu pinzu, nad njej dźěl **pišarńje** žerowneje pokładnje, w druhim pohlebje jśtwy měšćańskeje rady a měšćanoštwa, w podšłušnych měšnosćach bydleńje policajskeho mišćtra. Tśoce

Tahiti.

Roman ł južneho morja.

6] (Pokračowanje.)

Sadie, kotraž bě wobeju mužow trochu žameju wobstajiła, pschińdźe nětko w europšej drasze wobleczena wróćo, pschetoż běšche njedźela a wona dyrbješe do žyrkwje hicź. A tola běšche nětko hišćeze rjeńscha hać tehdom, hdyž je nahej ruku schtom wobjimujo je ślaty dele ł hnězdom na žwojich pscheradnišćich krajanow hladasche.

„Kajka kražna by ty, Sadie!" praješe René nimowólnje.

„Niž Sadie nětkole", rjekny mloda holejka a wiješe je ščina ł hłowu — „Prudentia ja rěkam, pschetoż du nětko ł Božu, pšches kotrehož žywjenju wodu žym mjeno dostała. Ale tule mój pschećelo", bješe ł proschazym hłosom, „wjmi tole a cźitaj w nim, mjes tym jo chcemy žo my w žyrkwi za tebje a za twoje derjemerśe modlicź — je to dobra kniha a budźe će pokojecź."

Bě to hnujazy hłós, ł kotrymž lubošne dźěćo tele słowa porěcźa, so René knihu wza, ji sćišna podatu ruku słóži a rjekny:

„Dźakuju žo cźi, Sadie — ty dyrbrišch mi nětko hižo dowolicź, so tebje tak mjenuju — ale ty tola dołho njeswoštanjeschch?"

„Sšnadź jenoš pschekrótki cźaš ja tak wulkich hrěschnikow, kaž mój žmy", praješe holejka khutnje a skoro tuknje.

Na makeho mišionara bě swuk swóńcźka tohorunja nimale kustarźny skrikował. —

Wón spěschnje stany, sbrabny žwoje knihi — wschě do tahitiskeje rěcźe wot mišionarowo pschełożene — a prajiwšchi Sadie nješchto słowom, wopuschći pomałku krocźo tśěchu.

René cźitany žo na jenu ł rohožkow, kiž běchu tu wschudźe we wyšokim pschewótrjenem twarjenju wupschestrte, a leješche dołho we hłubokim pschenyšłowanju. Wjara wulkemu strachej sa wokomik wuceźeknył, ale pschidźe-li łódź wróćo — kak měł žo potom wulkowacź — To najkmanšche wschak pschezo bě, tak rucźe hać mnohe kupu wopuschćeć. — Ale Sadie? — Wu-li wona pschewodźała? — Wón žo wschón sastrózi pschi myšlu, so dyrbjał ju tule wróćo wostajicź, a njechaše žebi k njemu ani wujnacź, kak mócnje je tole lubosne dźěćo jeho wutrobu hižo šputało a dźerźi ju w mozy.

„To je hłasnosć", bórbotaše won pschi žebi — „hłasnosć to je, nětkole na lubosć pomyślicź. Budź rozumny, René — tu wuczišnjenej na kupy, je prěnje wobliczko, kiž je cźi do pucźa pschischło, twoju wutrobu sapkonjenisko — to je palaza žo žkoma a wuhori w prvej njedźeli."

Dźeń žo pomału pominy — Sadie wróći žo ł mnohim mišionarom wokolo pschipołodnja, ale běšche njedźela — ani poštmeńka zjebě na jeje wobliczku widźeć.

Hižo do žwitanja nasajtra bě won wotwuczeny a wocźakowaschi ł woprawdźitym žebjenjom rjane dźěćo, kiž pak dźensa dołho, dołho wuwosta a njechaše žo jemu jśzka sasa pokasać. Podarmo praschesche žo won pola mitonarow sa njej.

„Pu—be—ni—a?" rjekny tutón ł hłowu wijo a ł žwojim schmotawym jendźelskim. — „Bóh Knjes we, hdyž maschi to holčo pytacź, chcejsch-li je měcź — Pu—be—ni—a ataetai — kaj mała jeschcźejka, tu w liścu a tam w liścu — njemóžesch ju hrabnycź — na wocźomaj žo cźi šłubi."

René rozumolwjesche žo hišćeze chwilu ł jara powdatym mitonarom, wuži pak potom pschihódnu sdobnosć poštanyć a do sahrody dóńcź. Sstónzo mjes tym žo nimale wyšoko stupasche, a won wali žo słónczinje, hdyž bě njeliczomny raš po khódbach poběhował, špružny do sćina oranžoweje a zitronoweje huścźiny.

(Pokračowanje ješćehuje.)

rěł w starej ilšesce, w kotrymž běšche cžažnik šatwarjerow, šu hižom swottorhali, so bychu na to město wěžicžku ...twarili.

S **Mužakowa.** Ssmjertne njeshože sta žo wutoru popołdnju na Mužakowsko-Běłowodjanskej dróhi we ...chowizy. 64lětny tudomny krawc Pohl chcyše žehi ...dnym kokom do Kruschwizy dojěć, so by žehi k jenemu wobleklemu měru wjak. Krótko pšed Budicžej hoscženc pšihježdže auto Lipšteder firmy ſ Wrótšławja, jehož šoffitak Pohla šhrabny a na dróhu wjerhnu. Wón šlimi nutskownymi ranami leža wosta, na kotrež we mjenjej chorownji, hdjež běchu jeho dowjesili, bórzy ...rě. Wobžarujomny je w měrcze a wokolinje wobšena a važna wosoba. — Srjedu sajedže nakładny ...nobil do šchkleńzy wukładneho wokna rěnjikeho ...tra Rothy, rosbi schkleńzu a nacžini khětro schkodu ...wukładjennch kolbjakach.

S **Lukoborja** pola Hródka. Wčera rano nadeńdže ...dželežerjo na pobitu sportowničhcza jeneho spotſ ...sjednoczenstwa muža wobwěšnjeneho. Woni to ...mjenjlim hamcze wošjewichu, na cžoł žandarm a ...nianoha morweho pšchepytaschtaj. S papjerow, ...schi nědže 40lětnym morwym namakachu, wukhaže, so je wón wětin twarz Ota Krawsa ſ Erfurta, ...e w „lowaschownі“ w Stym Komorowje bydlił a ...Stym Komorowie betonowe twary nawjedował. ...ašitnu thartku, kiž też pšchi nim namakachu. běšche ...ał: „Posledni postrow žonje a džěćom. Proschu ...w jednorym kaschczu pokhowacz.“ Wón měješche ...hišcze 4 pjenježki pšchi sebi.

S **Khocžebuša.** Pola jubilejskeho mosta pšchi ludowarju srjedu popołdnju mužše cžeko ſ wody wuchu. Wudokasa žo, so běšche morwy frišcerši mischtr ...hmał ſ Drježdžanskeje dróhi. Kaž žo powě, žu hoše staroscze muža do šmjercze sahnałe. Wón běwobjenjety a měješche dwě džěśći.

S **Witokschowa** w Delnjej Łužicy. Srjedu 25. sepa bu komišija wyschkšcheje pólškeje direkzije ſ Wěwa pólšana, dokelž žu žo tu pjeza pschekchiwješiała. Komišija wot toho cžaša knihi pschehladuje. ...ha žo dotal wo wjetschim pjenježnym njedostatku. ...potowanje hischcze njeje skónczene.

S **Wjerbna** w Delnjej Łužicy. Hižom dwě njedźeli ...žo ſ polnoch Wjerbna łuki pala, kiž ſ Oettingerez ...ja. Njedźelu dyrbjachu šamo wohnjowu woboru ...omoz sawołacz. Wěšche cžežko woheń podušnez, dožo pochowa semja hacž poldra metra hluboko pa... Mjeko pak je beschch woheń salecz pomhak.

Z Łužicy.

S **Wjalowy.** Wobšhadne njeshože sta žo wutoru ...dnju blizko tworowsko dwórnischcza w Hornjej Wja... Po Nowowměschczanskej dróhy pschijědže kokosjědny, ...do tworowsko dwórnischcza nakładny auto ſ pschi...chakom sajedže. Kokosjědny, kiž drje pschesjěschcznje ...dže, kraj do pschidowschkała a žo tak cžežko srani, ...rbjachu jeho do Budyschkeje khorownje dowjesez.

S **Bjarnaciz.** Njesapzy se žłuchy puschcschichu žudo cžasarja Wawoła Berndta. Pschicžina puschczenja ...ecža njeporjadnosć w žłužbje.

S **Žitawy.** Wutoru popołdnju wotpali žo w Hörfórbarski młyn, kiž ſ tšioch maščinowch twarjenjow, ...ornjo žehi stejachu, wobšiesche. Domske wobšeła mózachu hacž na cžežko wobchkodženu tšěchu wu... Łkować. K hasčenju běšche pjecz motorskich žykawow pschijěło. Nastata tschoda je wulka, dokelž je woheń ...dženy a khětro wjele nuti a žita sniczik. Wulku žitowu ...łnju drje wukhowachu, tola je tam žito pod wodu jara ...ežko.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdžan.** (Swoje dźěćo morika.) Na konzu ...ajdženeho tydženja lědma narodźeneho hólcžka morweho ...ł Łaba wuczahnychu. Kriminalna policija je macžeř ...dźěcka wuhlědźika, kiž je 24 létna mandželska pschekupza. ...Wona wudawasche, so je ju porod pschekwatał a so je ...žo bojała, so budże dźěcko cžaš žiwjenja khore, je ji do ...mužłow pschischło, jo morjecz.

* S **Freitala.** (Schtworty šmjertny wopor rosbuchnjenja.) Rosbuchnjenje wuhlowjeho procha w Sakiskej ...wołoslejeni w Freitalu-Döhlenje, kiž je žo 8. septembra stało a kotrehož dla žu hižom tšio dźěłaczerjo wumrěli, je šobi nětko schtworty šmjertny wopor žadało. Cžeškosranjenj, nětchto pšches 20 lět starv nježenjeny šamkar Erwin Böhma je w Freitalskej měschczanskej khorownі wumrěł.

* S **Riesy.** (Cžežke njeshože ſ automobilom.) Na Pawitšker dróhy sajedže automobil rěnjikeho mischtra Götze ſ Riesy, w kotrymž schtyri wošoby hedžachu, ſ hischcze njewuzaznjeneje pschicžiny do dźěłaczerskeju mandželskeju ſ Pawliz, kiž do města dźěchtaj, a na to na druhej stronje do schtoma, pschi cžimž žo automobil powrócži. Wschitke schtyri wošoby buchu na dróhu wjerhnjene. Götze a jeho mandželska wostaschtaj ſ na nětkotrymi městnami puknjenym nohom leža. Jeju dowjesechu do Riesykeje khorownje, hdjež bjes nadžije leżitaj. Też dźěłaczerja, do kotrehož běšche auto sajěł, dyrbjachu do khorownje dowjesez. Słuzbne wozoby woteńdżechu ſ lózschim sranjenjom.

* S **Freiberga.** (Wulkješchne kojenje pižmowych schczurkow.) Želesnikenu policijej Wiššenerej je žo poradžiło, w pošlednim cžasu bliško jeneho hata niz mjenje dyžli dźesacz pižmowych schczurkow saraješ.

* S **Kamjenizy.** (Farał k létu jastwa sajudźeny.) Po schtyridnjowym jednanju sajudźi Kamjenicanski kawništi žud nědnuscheho sararja Bitterlicha a nědnuscheho namětneho pschedsydu zyrkwineho pschedstejicželstwa we Schlettawje, Klubescheidła dla zhromadneje njeznéry a zhromadneho wobschudženstwa jeju wot wobškorzby pschekchiwjenja 28 000 hriwnow wuwinuju, kóždeho k 1 lětu jastwa. Sadžudženaj běschtaj k natrawanju dźěczazeho domu w Schlettawje dže do schkody wozadu ſ wopacznym wudawanjom sameŕa, ja kotrejž žo pjenjesy trjebaja, a samožeńskich wobstejnoscžow wožadu šamowdinje wjesche posczonki pschijimakoj, kiž maju žo nětko sa shubjene wobhladowacz.

* S **Halle.** (W automobilu žo satepił.) We Wennungne dobłada žo wutoru wjeczor hoscženzar dweju žydźow w rězu Unstruzje. Wón salowka wohnjowu woboru. Wobornizy dojědżechu ſ cžołmom k městnu, hdjež stwězy se wodu tschechtej. Namakachu automobil, kiž skoro zuły pod wodu stejesche. Hdyž wosowy krym rosrěłachu, namakachu wobhedženja, kubleŕa Bornscheina ſ Gößnitzy morweho pschi wodźidle sedżo.

* S **Barlina.** (Ssmjertne wopalne njeshože.) 42létna mandželska Marja Zobanskowa snjeshoži pschi pjecženju běrnjazych plinzow. Tuk w pónoji žo sapali a plomjo shrabny też jeje drastu. Žona je na žywe cžežke wopalenje wumrěła. Pschi nastatym wohnju, kiž bórzy šalachu, dyrbješche wohnjowa wobora schtyri wozoby se hornich poschkodow po mechanisnim rěblu wukhowacz.

* S **Barlina.** (Rubježny nadpad pschi zwěstym dnju.) Schtwórtk popołdnju pschidže njeznaty, nětkże 30létny muzyki do fiłialki jeneho kofejowego wobthoda a chazyche ½ punta kofeja kupicz. Jako žo pschedawaš wobroczi, so by jemu kofej ſ kaschczika wuczahnył, dyrł jemu njesnaty ſ nožom tuppm na hłowu. *Na to hyšte pjenježy ſ pokładnje rubicz.* Pschedawaš pak, kiž běšche hižom napoł bjes wědomjo, jemu to samo hischcze sadżewacz. Słoźnik na to cžekny, ani so by nětchto rubił.

* S **Barlina.** (3000 cžesnych khartkow pschi wohnježe Zeppelina w Barlinje.) Barlin žo pilnje na witanje powětrona „hrabje Zeppelina“ pschihotuje. Pschiboth wukonja tón krócz město Barlin. Maju niz mjenje dyžli 3000 cžesnych pschikrupnych khartkow wupisaš, kiž žo zastupjerjam nemskostatnych, statnych a měschczanskich wyschnoscžow pschipósczelu. — Dla Strezemannoweje žmjercze žo Barlinski wopyt powětrona wotstorcži.

* S **Darmstadta.** (Cžežke rosbuchnjenje.) Wutoru popołdnju krótko do 3 hodź. sarża žylny rosbuchnjenjesti hrimot a wobydlerstwo rosbudži. W fabrizy za želesnišku potrjebu běšche muhlowy proch rosbuchnył. Nad twornju, kotrejež tšecha žo palesche, stupasche tošita trubjel kura ke njebju. Pschi rosbuchnjenju buchu też dźěłaczerjo sranjeni, schtyrjoch muži cžežko wopalenych do khorownje dowjesechu, jedyn ſ nich je hižom na žywe rany wumrěł, dalschi leži w žmjertnym strasche. Rumjež wschitzy wobornizy sapschimnychu a žo žylny deschcz lijesche, njeběsche woheń hodźinu posdźischo hischcze salaty.

* S **Regensburga.** (Noschty žo sakpyke.) W zokrowjej tworni w Regensburgu, hdjež šwonkna firma wulki bakin twari, žo pschi zamjetowanju srjedu roschty sakpynychu. Schtyrjoch dźěłaczerjow cžežkosranjenych do khorownje dowjesechu, jedyn ſ nich je hižom na žywe rany wumrěł, dalschi leži w žmjertnym strasche. Rumjež wschitzy wobornizy sapschimnychu a žo žylny deschcz lijesche, njeběsche woheń hodźinu posdźischo hischcze salaty.

* S **Regensburga.** (Noschty žo sakpyke.) W zokrowjej tworni w Regensburgu, hdjež šwonkna firma wulki bakin twari, žo pschi zamjetowanju srjedu roschty sakpynychu. Schtyrjoch dźěłaczerjow cžežkosranjenych do khorownje Miloscžiwych bratrow dowjesechu. Jedyn sranjeny, nježenjeny pomozny dźěłaczer ſ Regensburga, bórzy na žywe cžežke rany wumrě.

Přilopk.

* **Tši mužazy morwy w byblenju leža.** Wobydlerjo jeneho doma w Barlinje nadeńdżechu wutoru rano bróžnu namakanku. W jenej ſtwi tuteho doma běšche 71lětny rentnar, nětkuschi rěnjiki mischtr bydlił. Starv muž běšche sporzatk julija powědał, so chze sapucžowacz, a wot teho cžaša jeho njeběchu wjazy widżeli. Sta wón wobydlerjow domu kónczinje pohnu, so bydlenje ſ mozu wotewrjeli dachu. Na schpundowanju wupschestrjene namakachu hižom zyle pscheschłate cžežko starcho muža. Policija da cžežko wotwjeselz a sahwalowa ſtwa.

* **Po stwórowanju šmjertnje snjeshožiłoj.** Cžežke njeshože ſ automobilom sta žo w Trjeschtiskim pschedměsczu Ohžina w polnoznej Italiji. Njeshože je wožebje tohodla tragiske, dokelž staj mjes wopsrami njeshoža tej młodaj mandželskaj, kotraž běschtaj žo dopołdnja swérowacz dakoj a ko popołdnju žobu na autowu jězbu do wokolinу města podatoj. Sšo do města wrócžejo pschejědże automobil železnišku sawjeru a sraty do nimopschijědżazego cžaha. Lokomotiva auto kruch žobułhrabny, mori ſ ſi wožoby a pjecz cžežko srani.

* **Dwójneho mordarja jojeli.** Żandarm w Konnerreuzje jaja dwójneho mordarja Jakuba Weišachera ſ Alberswejlera w Bergzabernskim wokrjesu w Pfalzy. Sajaty je 31. meje 1928 na Weištannenskej hórzy dwójne mordarstwo stucžił. Jeho žu do hamtiko-žudništeho jastwa we Waldsassenje wotwjedli.

* **Strajk šchulerjow.** W Lanarkišim hrabinstwje we Schotyšku straikuje nětkle 1500 šchulerjow dla njedorosumjenja mjes šiarschimi a šchulskej wyschnoscžu.

* **Tši wozoły žo špalike.** We wsy Tolea bliško města Cabarasi w Rumunskej wotpali žo młyn. Woheń wupschestrjé žo na sklad tepidkow. Pschi wohnju namakachu tši wožoby šmjercz, schtyri buchu cžežko sranjene.

* **Pólske město w plomjenjach.** Wobrzedź měšczańka Lupia Nowa w Kielcžskim wojewodźitwje wudyri hróžnu woheń, kiž žo pschi žylnym wětije ſ njeznérnej spěschnoscžu rošcžerjesche. Sa dwě hodźinje wotpali žo 30 twarjenjow. Jedyn měschczan je w plomjenjach šmjercz namakał, dźewjecz wobornikow pak a druhe dalsche wožoby žo ſdżała jara cžežko wopalichu.

* **Bludny mori pjecz cžłowjekow.** Bludny je ſiwojimi hróžnymi njeſtukami roshori zyle žydlischcžo Palmyra w nawjecžornej Awstraliji. Duchakhory běhasche pó cžmé po wožy a tšelesche dźiwje do twarjenjow. Wobydlerjo ſ najwjetschim khwakom durje saczinjachu a žydży shachachu. Pjecz wožobow běche bludny saſtrěli. Hakle po dołhim roshorjazym pschesczěhanju žo policistam poradzi, duchakhoreho sajecz.

* **Samomorderstwo industrialneho.** W Newyorku žu namětneho presidenta Amerikanskeho Bembergskeho wumělsko-židowsko towarstwa W. G. Kummera wutoru rano ſ pschereschnjenym hibikom na rukomaj morweho we łožu leżo namakali. Po wschěm zdaczu je žebi Kummer šam žiwjenje wsał.

* **Schtri šmjertne wopory pschi snjeshoženju letadła.** W Kane w Pensylwanskej w Polnoznej Amerizy ſ njesnateje pschicžiny letadło dele padże. Wjednik a tšio pažažerow žo sarashchu.

Najnowše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje ſa jutšischu žobotu:** Troschku wišate a torhate. W Jendželskej žo sajo wuczahuje a je khłódno. W połnoznej Europie žo dešchcžuje a je khłódno.

* **W Engelsbergu w němskich Czechach kócžka piekatskeho mischtra Quařera do pjezyneho žahkeho popjela padże a žo palo na łubju běžesche. Khěža žo sapali a žo do cžista snicži.**

* **Rutsdobywarjo žu žo w nozy do pólskeho twarjenja w Pleilu w němskich Czechach dobyli, želejnу thamor rospacžili a ſ njeho 10 000 krónow rubili.**

* **Rušši polnomócnik pósłanz Dowgalewski je w Londonje pišmo podpisał, kotrež jendželsko-ruske dojednanje wo wobnowjenju diplomatiskich poczjahow, wo praschenju kommunistiskeje agitazije a wurunanju njeroszudżenych šwadow wopschija.**

* **Juhošlowjanska ministerska rada je srjedu dwaj sakonjej schwalila, ſ kotrymaž žo wustawa pischemèni. Po jenym sakonju ma žo statej, kotrež dotal kraleskwo Sserbow, Khorwatow a Sslowinzow rěkasche, mjeno „kraleſtwo Juhošlowjanska“ narjeknjeż. S tymle pischemènjenjom dyrbi žo sprěhowacz ideja dołhopsne zmnoprawosczje, jenoscze a bratrowstwa tschěch juhošlowjanskich špłahow Sserbow, Khorwatow a Sslowinzow. S druhim sakonjom žo Juhošlowjanska město dotalnych 33 departementow do dźewjecz banatow rosdźeli. Na cžole kóždeho banata bauns steji. S tymle nowym rosdźelenjom dyrbi sjednorjenje sarjadnischich wyschnoscžow sjednorjene być.**

Elegantnje tunjo a derje

možeče so we

drastow, domje Karl König

na Žitnej hasy č. 4 **w Budyšinje** **na Žitnej hasy č. 4**

zdrasčić. Wobhladajče sebi bjez kupowanja mój hobrski skład najnowšich zymskich módow

žonjaceje mužaceje

a dźěćaceje drasty

Nad płaćiznami a kajkosćemi budźeče so dźiwać

Njedźelu 6. oktobra je mój wobkhod wotewrjeny wot ½11—12 hodź. a wot 2—6 hodź.

Trikotowe spódn. šaty

Košle, kholowy, kabaty

we wšěch šěrokosćach

mako połwołma, wołma nohajcy, zoki, rukajcy chentlijowe rubišća a šawle, dźěćace wobleki, suknički, jupki, Bleyle sportske jaki, pullovry, hołč. wobl., hólč. wobl.

Rudolf Osswald

w Budyšinje na Serbskej hasy 3

Prošu njezmylće firmu

Kožuchi klobuki čapki

w hobrskim wubjerku a jara tunjo ma

Franz Schröer

w Budyšinje

na Serbskej hasy 18

Njedźelu wotewrjene

Smješnje

Dla dospołneho **spuščenja wobkhoda** předawam wšě zbytki wšěch wotdźělow po kóždej płaćiznje. **Tute předawanje je sensacija.** Hač do 2 nov. dyrbja so składy wuprózdnić. Najpřijomniša składnosć k nakupowanju. Při nakupowanju wot 50 hr. so też jězba zaruna. — — —

Kupny dom M. Herde w Budyšinje na Kamj. hasy 12

tunjo!

Tunje

mužace drasty

za nazymu a zymu

Mužace wobleki 79.- 69.- 58.- 48.- 38.- **27.—**
nazymske a zymske mantle
77.— 67.— 55.— 49.— **36.—**
kosmlčk. a gumijowe mantle
39.— 36.— 27.— **16.—**
njepřemokawe kabaty, podšite
a njepodšite, 28.— 18.— 16.— 14.— **10.50**
jupy, ćopte podšite, 32.- 24.- 18.- 16.- **11.50**
kholowy we wšěch płaćizn. wot 26.— do **3.50**
Breecheske a knikkerboker kholowy
18.— 15.— 13,50, 10.50 **8.50**
klobuki - čapki - zwjeršnje košle
samowjazaki a zymske trikotaže
we wulkim wubjerku po znatych nizkich płaćiznach.

Niedźelu wotewrjene!

Hugo Padhaly

w Budyšinje, před Suleńskimi wrotami 1
= Derje znaty a solidny wobkhod. =

Niedźelu wotewrjene!

Mantle
a
wobleki
za
žony a dźěći
w hobrskim wubjerku

W. Häcker
mějićel Otto Hartmann
w Budyšinje
na Zitnej hasy 7

Njedźelu 6. oktobra wotewrjene

Koncertowa direkcija K. J. Guder, w Budyšinje

Pjatk 11. oktobra wječor we 8 hodź. w „salomaj Krony"
světoslawny

Don-kosakski khór

Dirigent: Serge Jaroff

39 spěwarjow! Nowy program!

Meble

Nowe a trjebane kamory za drastu, nowe a trjebane lob
a matracy a też sofy. Chaiselongues, wućahowańsk
hlida dubowe a worješinowe, vertiki, buffety, wobl
kamory, kuchińske wuhotowanja, jednotliwe kuchi
kamory, nowe a trjeb. stólcy, 1 klawěr, hladaka, čarn
posleška, čorne wobleki, muž. a žonj. drasty, wobuć
dr. wjac po jara přijomnych płaćiznach! Njedźelu 6. ok
wotewrjene!

F. Wenzel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 30 a Hórnčerskej hasy 1
Telefon 3696 Telefon 36

Kofej
kakao
kolonialne twory
KURIO
na Zwonk. Lawskej hasy 24

Vogtl. Gardinen
štory, rolleaux, vollowe a m
slinowe kromki, canki jkm
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 1
Rózk Krónje

Wupjerki

jenoj najlěpšše twory:

80 cm šěrokosć . . . m 2.20
100 cm „ . . . m 2.75
115 cm „ . . . m 3.—
130 cm „ . . . m 3.50
140 cm „ . . . m 3.70
160 cm „ . . . m 4.25

Tuńšne hódnosće, kaž też šěrokšne wupjerki a hłowaki stajnj. na składzje

Andr. Kasper
(mějićel: A. Pilopp)
w Budyšinje, Burglehn 11

Šěry teint,
čerwjenosć nosa, jěrtreška, zakóžniki atd. wotstronjće z wuspěchom ze
Aok-Seesand-Mandelkleie!
Na před. we wšěch dobr. přistušn. wobkhodach.
Exterikultur A.-G. Kolberg

Wosebite poskićenje!

Poručam tunjo dobre kosmičkate jupy, kaž tkanine-we kholowy, wosebje sylne kožane kholowy a Manchesterske kholowy, dźěćace kholowy, a wołnjane twory też tunje zbytki we bohatym wubjerku

Jan Wenk w Budyšinje
na Kotołskej hasy 10

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

zap. družstwo z wobm. ruk.

Našim česćenym sobustawam z tutym wozjewjamy, zo slej

njedźelu, 6. oktobra 1929

našej wosebitej rozdźělerni čo. 19 za manufakturne twory a wobuće na Hošic hasy 21, kaž ta za domjacu nadobu na Serbskej hasy 7

w zakońskim času wotewrjenej

Na hospodarske wěcy a hrajki dawamy hač do 10. oktobra 1929

dwójne wróćozarunanje!

Wulka wustajeńca hrajkow!

Wulka wustajeńca hrajkow!

Hdźe

šalku dobreho
a pójm skibk
dobreho tyk
W konditarni
a kof
Rud. Biesc
w Budyšinje na
hasy čo. 7 Telefo

Nowy
„ludowy měšany"
khofej
1/4 punta po 70 p
jenož pola
Herm. Klemm
naslědn.
na Kamjentnej h. 27

Ložowe šaty pisane a běłe wupjerki, košle, suknje, gardiny, vitraže, tunjo **J. Erler** na Zwonk. Lawskej hasy 10 w Budyšinje

---

Wšě šulske knihi
su dostać
w Smolerjec knihafni, zap. dr. z w. r.
na Lawskich hrjebjach 4

Nowosće klobukow a čapkow

za nazymu a zymu ma w bohatym wubjerku na składze

Hugo Lehmann w Budyšinje

na Bohatej hasy 25

Čapki za šulerjow do wšěch šulow
Začinjajte wysoke klobuki **Čapki za dźěći**

Njedźelu 6. oktobra je mój wobkhod wotewrjeny!

Z hnućom přemožena běch, widźiwši kak mój drohi serbski lud česći wopomnjeće mojeho lubeho nana. Wuprajam mój najhorcyši dźak wšěm, kotřiž su z lubosću a wopornosću přinošowali za česćacy pomnik a nadobnu swjatočnosć při nim. Předewšěm dźakuju so mišterej knjezej hudźbnemu direktorej Krawcej, zwjazkej spěwanskich towarstwow, kaž wšěm lubym serbskim towarstwam a nadobnym a česće dostojnym knjezam za jich słowa.

Hańža Biedermanowa
rodź. Kocorec

W Drježdźanach, 1. winowca 1929

Přiloha k číslu 232

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 4. oktobra 1929

K 25lětnemu jubileju Khrósćanskeje šule.

Spočatk oktobra tohole lěta hlada nowa **Khrósćanska šula, najwjetša serbski šula Sakskeje**, wróći na 25 lět swojeho wobstaća. 25 lět wězo też za šulske twarjenje njeje z přemožacej dobu; padnu-li wšak tale lěta do tajkeho rozžołmjeneho časa, kaž bě to posledni stwórć lětstotk, to drje je zdobne, so za nim wobhladnyć.

Zajimawe by było, při tutej składnosći raz prawje daloko wróćo hić do spočatkow Khrósćanskeje šule docyła. Bohužel pak njeje žanych předwidźiwych lětnikarjow bywało, kotřiž bychu nam woprawdźitosće wo tym rozprawjeli, tak zo je človjek při tym nimale cyle na ertne podawizny pokazany. Tradicija powě, zo je prěnja Khrósćanska šula we nětko hišće wobstejacym twarjenju mjez Koklic-Lisakec a Dučmanec kubłom w 17. stotku stała. Pozdźišo stej pječa na tak mjenowanym Wjeńcu wumeńku, we wjetšej khěži při wjesnej rěcy Satkuli, wukubłowanje a wučba nakhwilnje domjaenosć mějej. Tu je też mandźelska kantora Jekele na njedźelskim dopołdnju za swjedźenja primicy skóncowana była. Cyła wjes bě při tutej swjatotnosći w cyrkwi, tak zo móžachu zlóstnicy njemyleni rubjeżne morđarstwo wukonjeć, mjez tym zo běchu hižo prjedy w Libonju kubleŕku skóncować chcyli a jenož z njewěsnej hospodliwosću zatraśeneje žony njeběchu kraś ze čućiwosće k tomu došli. — W tutym času wuńinješe ličba šulskich dźěći w přerězku 25.

Šulske twarjenje na kěrchowje znapřeća cyrkwje je pječa wokoło lěta 1740 natwarjene było. Pódła steješe kantorowa bróžeń, kiž bu pozdźišo, hdyž so jeho žiwnostne dochody z hotowymi pjenjezami zaměnichu, na zwónkowstwo přetwarjena. Tehdy traš naličichu dołhe lěta wokoło 50 šulskich dźěći, kotrež mějachu jeneho wučerja. Jako prěni za druheho wučerja do Khrósćic přińdźe wokoło lěta 1840 pod kantorom Augustom Brendlom Jakub Kral, staršim łužiskim hišće derje znaty jako pozdźiši dołholětny kantor w Radworju. Toho běše Budyske tachantstwo do Khrósćic póslało, hdźež pak jeho šulska gmejna cyły čas njechaše připóznać a jemu žanu mzdu njeplaćeše, dokelž mjenješe, zo też jedyn wučeŕ sam móže cyle derje dźěło dowudokonjeć. Hdyž so na to hóršeše, přińdźe wězo cyle samo wot so też na prašenje, wot čeho je młody wučeŕ mjez tym žiwy był — a to nic cyle hubjenje! Na to wšak woprašany njechaše hnydom z rěču won, ale skóncnje so tola wuzna: wot hrańca „škota“ a wot wšelakich druhich wunošnych lódyčow při kartyplacanju w korčmje! Wězo, na někajke hišće cyle přistojne wašnje dyrbješe so tola też hižo tehdom čołwjek přeběđźić! —

W nowišim času je Khrósćanske šulske žiwjenje najdźeje zwjazane z mjenom nětkole hišće na wumrětym žiweho kantora a wyššeho wučerja Pětra Hile. Wón bě wot lěta 1880 hač do 1924, potajkim nimale połlětstotka, z wučerjom w Khrósćicach.

Zdobom zastara w tutym dołhim času cyrkwinsku službu, kiž je w tutej najwjetšej serbskej katolskej farskej cyrkwi jara wobšérna, a jako sydomdźesatnik zastawa ju też dźensa hišće. Kak napinace je zarjadownje tajkeje dwójneje służby wosebje w prjedawšich časach bywało, njech so tudy z běhom jeneje njedźele w žiwjenju wučerja-kantora předstaji: wot 6 hač do 8 hodźin pokračowanska (njedźelska) šula, wot 9—½11 hodźin cyrkwinska służba, wot 12 hač 2 hodźin zaso pokračowanska šula a wot 2—3 h. cyrkwinska służba — za naš čas rjenje wabjacy swjatok tydźenja! Prózdniny bywachu jenož za šulske dźěło, nic pak we wšědnej cyrkwinskej służbje. — Na kóncu lětstotka wupokaza so šulske twarjenje při kěrchowje po něčim za přemałe — při pisanju dyrbjachu so dźěći na wósm woknow rozdźělić —, a rozważowaše so wo twarbje noweho. Na přikładnje přihódnym městnje położi so w naleču 1903 na pohonjenje wokrjesneho šulskeho rady dr. Hartmanna zakładny kamjeń k nětčišej šuli, nazymu 1904 do njeje zaćahnychu. Jutry před tym bu třeće wučerske městno założene a šula zarjadowa so na pjeć rjadownjow.

Njech ma też šula idealnu połohu, to je so tola wupokazało, zo je mało časej přiměrjena w nastupanju městnosćow, časej, w kotrymž su najmócniše zwonkowne podeńdźenja syłne znutřkowne přetworjenja mjez ludźimi sobu přinjesłe. Nowy čas ma pola wšěch pokročenych ludow cyle powšitkownje swój raz w tym, zo su so ludźo wot nahladnostneje zasady wotwobroćili a nětko bóle na jednotliweho človjeka dźiwaja. Při šuli woznamjenja to skrótka prajene: mysleńsku šulu městno wuknjeńskeje šule a hišće nješotkuli druhe, a z normalnym wumněnjenjom toho su měrnje napjelnjene rjadownje. Twarjenje njewopokaza so zrosćene žadanjam pomałkeho organisatoriskeho wutworjenja šule, dokelž wuživa date rumnosće bohužel njeporozomnje (njeracionalnje) a brojeńscy. Krótko po inflaciji nasta z pomjeńšenjom jeneje ze šulskich jstwow a ze zahanjenjom dweju prědkownych zastupow, z kotrejuž so jedyn docyła ženje wuživał njeje, štwórta šulska jstwa a w naleču 1926 zarjadowa so w pincowym poskhodźe městnosć za wučbnu kuchinju powołanskeje šule. Wot jutrow 1930 budźa so za 12 rjadownjow ludoweje šule cyle štyri šulske jstwy wuživać hodźeć, za čož budźe pomješćenje tutych rjadownjow, samo jeli so wučbna kuchnja na nětkotrych powołanskich sobu wuživa — (nimo toho je tu hišće wósm zwjazkowych powołanskich šulskich rjadownjow a wotrjadow ze wósmměsačnym rozwučowanskim časom) z hołej njemóžnosću.

L.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska Boża służba, kollekta za evang. zwjazk, ½11 hodź. dźěćikemšenje za wjetše dźěći w Poršicach, pop. ½2 hodź. dźěćikemšenje za młódše dźěći w Bošecach. W 3 hodź. serbska spowědź w Božim domje, wječor spěwanje młodych holcow pola wosadneje sotry. — Póndźelu wječor rozwučowanje pozaunistow. Wutoru pop. w 3 hodź. žónske towarstwo w Handrikec hosćencu w Poršicach.

Wumrěła: Martha rodź. Möckelec, dra. Jurija Jana Děcki, lěkarja w Kubšicach mandźelska, 33 l. 2 m. a 17 dnjow stara.

Z Rakec.

Dopołdnja ½9 hodźin němska spowědź, w 9 hodź. němske kemšenje, ½11 hodźin serbska Boża służba. Popołdnju w 2 hodź. němski něšpor. Zběrka za łužiski skutk lubosće. — Póndźelu rano we 8 hodź. piskanje na wěži a rańša nutrnosć. Wječor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Winterec.

Z Rychwałda.

Dopołdnja w 9 hodź. serbske a ¼11 hodźin němske kemšenje.

Z Wósporka.

Lětny swjedźeń Lubijskeje wotnožki Gustav-Adolfskeho towarstwa.

Dop. w 10 hodź. dźěćace swjedźeńske kemšenje a za wšitke dźěći wosady (farař Funka z Wolešnicy a kand. Tetz z Besarabskeje). Zběrka.

Pop. w 2 hodź. zhromadny swjedźeński čah wot radnicy do cyrkwje, swjedźeńske předowanje z cyrkwinskej hudźbu (farař Funka). Kolekta za dźěło Gustav-Adolfskeho towarstwa.

Pop. w 4 hodź. wulka swjedźeńska zhromadźizna w zali Tšešlefnje z hudźbnymi poskićenjemi a rozprawami z němsko-evangelskeho diasporiskeho dźěła w Čechach a Besarabskej. (Rozprawnikaj farař Funka a kandidat Tetz).

Póndźelu wječor we 8 hodź. we wosadnej zali bibliska nutrnosć, kotruž změje pućowacy předař Křižan z Běleje Hory.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a ½10 hodź. serbske kemšenje. Kollekta. W 11 hodź. kemšenje za dźěći. Pop ½4 hodź. Boża służba w Lěskej. W 4 hodź. młode holcy na farje.

Wusudźenja.

Dźiwjacer Bjedrich Marćin Krüger se Semjo-Tuniz a wěrnik Pawoł Erwin Rjeda ſ Porchowa, kotrejuž je ſhromadny tawniſſi ſud 14. měrza t. l., kóždeho k 3 létam chłostańcje ſaſudźił a jimaj cześćne prawa na 5 lět wotrjekłył, dokelž běschtaj se ſkótnych paſtwiſchćow a ſawrjenych paſtwiſchćow w Drožđżinu, Wuczećach a Niederfriedersdorfje, kaž też se ſamkńeneje bróžnje w Bitkopizach ſtót kradnyłł a jim ſkótnemu wikowarjej Topolińſkemu w Kulowje pschedałoj.. Na jeju powołanje jimaj wulka chłostańſka komora ſchtwórć jich chłostanje na 3 léta jaſtwa ſa kóždeho pschemeńi, cześćne prawa pak na 5 lět ſhubitaj. Pschepytowańſka jatba wobleći jo jako chłostanje. — Nsedu ſakitowańſche pěrćnik dr. Schuſter-Budyſki.

Cyrkwinske powěsće.

19. njedźela po swj. Trojicy. — 6. oktobra 1929

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi změje farař Kapleŕ rano ⅛8 hodźin serbske Boże wotkazanje, farař Tišer ½9 hodźin serbsku a w 10 hodź. dźěćacu Božu službu.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při wólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodźin zwjazk dźěći, popołdnju ½5 hodźin světłowobrazowy přednošk za dźěći: „Bibliske městna w swjatym kraju“, wječor ⅛8 hodźin samsny přednošk za dorosćenych. — Wutoru wječor we 8 hodź. zhromadźizna Běłeho kříża za młodźencow. — Štwórtk wječor we 8 hodź. biblińska nutrnosć (list na Romskich).

Zjednoć. wothladaŕ Zimmermann změje biblisku nutrnosć wutoru w Cokowje, srjedu w Biskopicach, štwórtk w Budyšinje a pjatk w Hornjej Hórcy.

Zjednoć. wothladaŕ Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu popołdnju w **Běłej Horje**, wječor w Habrachćicach, póndźelu we **Wósporku**, wutoru we Wjazońcy, srjedu w Zemicach, štwórtk w Rachłowje a pjatk w Cyžecach.

Z Barta.

Rano ⅛8 hodźin němska spowědź, ½9 hodźin němska a w 10 hodź. serbska Boża służba.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje farař Bóje němsku spowědź, dop. we 8 hodź. němske a ½10 hodź. serbske kemšenje. Dop. w 11 hodź. ma farski vikaŕ Hänichen kemšenje za dźěći.

Z Budyšinka.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ¼11 hodź. němska Boża służba. Knjez farař Mikela-Malešanski. Kolekta za skutki we Łužicy.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, ½9 hodź. němska, w 10 hodź. serbska Boża służba. Pop. w 3 hodź. křesćańske kemšenje.

Wumrěł: Handrij Pollnick, wobydleŕ w Pomercach, 79 lět a 3 dny stary.

Z Hodźija.

Boża służba so wo poł hodźiny pozdźišo započnje. Farař Wjezaŕ změje rano ⅛8 hodźin němsku spowědź, ½9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za evangelski zwjazk.

Z Hućiny.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a ½10 hodźin serbska Boża służba. Zběrka za evangelski zwjazk.

Z Hrodźišća.

Rano ⅛8 hodźin němska spowědź, ½9 hodźin němska a w 10 hodź. serbska Boża służba. Zběrka za evangelski zwjazk. Popołdnju w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Khwaćic.

Rano ⅛8 hodź. němska spowědź, ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje, pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Kotec.

Dop. ½9 hodź. Gustav-Adolfski swjedźeń za kolektu za Gustav-Adolfske dźěło. Swjedźeńske předowanje ma farař Wilfried Funke z Wolešnicy w Rudnych horach.

Z Kluksa.

Rano we 8 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, w 9 hodź. němske a ½11 hodźin serbske kemšenje. Zběrka.

Z Łupoje.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska Boża służba w pačeŕskej jstwi na farje. Zběrka za evangelski zwjazk. W 11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Małešec.

Rano ⅛8 hodźin němska spowědź, ½9 hodźin němska a w 10 hodź. serbska Boża służba. ¼12 hodźin dźěćikemšenje.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje (kand. Rösleŕ). Zběrka.

Z Nosaćic.

Rano ½9 hodźin serbska a ¾10 hodźin němska Boża służba.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske a ½11 hodźin serbske kemšenje. Zběrka za evangelski zwjazk. Pop. w 3 hodź. towarstwje młodych holcow a hólcow (horni a delni wotrjad). na farje.

Towarstwowski powěstnik.

Bjesada w Budyšinje. Póndźelu, 7. 10. wječor we 8 hodź. přednošk knj. direktora Klosy wo pjenjezach.

Budyšin. Přichodna pruba (za mužskich) budźe sobotu 12. winowca w Serbskim Domje w Budyšinje. Prošu, zo bychu wšitcy přišli. J. Słodeńk.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje sobotu wječor we 8 hodź. W 9 hodź. budźe posedźenje za starych a młodych bratrow. Też naše sotry su nam wutrobnje witane.

Drježdźany. Towarstwo „Hromdanik“ ma swoje přichodne posedźenje hakle štwórtk 10. oktobra pola Zmija, Christianstr. 22, nic 3. oktobra. Přednošk: Stó be naš wótčinc Imiš? knjez wučeŕ Zahrodnik. **B. Krawc**, předsyda.

Spěw. koło „Lumir“ změje sobotu, 12. oktobra pop. 4—6 hodź. w Serbskim Domje pruhu. Wšě noty sobuprinjesć, wosebje Skowrončk, Zerja, Wulka lubosć. Hosćo su witani. B. Krawc.

Serbske blido Cornoboh (touristiski klub) změje přichodnu njedźelu 6. 10. wulět (Rachlow, Lubin, Budestecy), snadź też na Mnišonsku horu. Woteńdźemy ½2 hodź. z Bukec. Wróćimy so 19,17 hodź. přez Budyšin. Hosći rad witamy. I. blidnik.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Župa „Jan Arnošt Smoleŕ“. Z tutym přeprošujemy kk. předsydow a dirigentow towarstwow, a zastupjerjow organizacijow a zjednoćeństwow na wurjadnu zhromadźiznu sobotu 12. okt. do Serb. Domu. Dnjowy porjad: 1. Naš župny zlět 1930. 2. My a naležnosće Kocoroweho pomnika. 3. Wólba zastupjerjow do Ludoweje Rady. 4. Naša Posmjertna pokładnja. Prosymy wo wšostronski zajim, k lěpšemu župneje skutkownosće. **Předsydstwo.** P. Krječmaŕ, župan

Hłowny redaktor a zamotwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězowcy. Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 4. oktobra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,192	100 pólsk. złotych :	47,125
1 jendźelski punt .	20,388	100 čěskosł. krónow :	12,402
100 šwajc. frankow .	80,90	100 franc. frankow :	16,44

Barlinska bursa stejesche wczera pod porazajez wobšěrnje šmjerčze ministra swonkownych naležnosćow dra. Stresemanna. Nasche Němska je z nim jenoho z najwuskojnišich a najwobdarjenišich diplomatow zhubiła. Njebožčicki bě najlepje duschu sastupnoze wukrajnich ludow spóznał a bě ho ruče na jich ménjenja složił. Wubjernje rozumjesche jich nahladam maječ a dozpět po tutym puću za Němsku njewočakane wuspěchi a wolóženja. Wohužel jeho smjerć njeje hišće dołončeny. Njeleży najmjenje na tym, hač dozpěte konsolidowanje może sajo swandźeć. Dr. Stresemann bu wjety z wolnych žnjow swojeho skutkowanja. Jemu hołdowasche wukraj, po jeho pokiwach složowachu so wulkopolitiske strony w nastupanju swonkowneje a też swnitskowneje politiki. Bursa najlepje sacžu, schto je nalch stat z nim zhubił. Wobchad na Barlinskej burzy wjasny, kurzy efektow popuschczowachu. Wulkobanki, hnydom fasločzichu a kurzy sejwerachu, so njebychu spadowale do bjezdna, schtož so jim też poradźi. Kurzy na wikach z dołžnymi a rentowymi liščinami běchu tehorunja jenlabjene.

Produktowe wiki sapiječachu wczera cžuješwe skrućenje płaczišnow. Mlyny burzbja 50 proz. tukraineje pscheńcy pschemlěwać. Pscheńca wotpuji na tule powołcz wo 30 pj. wo zentnar. Płaczišna rožki skrući so wo něschto mjenje, mjenujzy wo 15 pj., wowsa wo 10 pj., bobu. Wczera płaczeschce zenknać w Barlinje

pscheńcy 11,40—11,50 hr., rožki 9,10 hr.,
hač 9,25 hr., jačzmjenja nalěknjeho hr. 9,80—10,80 hr., jačzmjenja najwyschcho 8,50—9,30 hr., wowsa 8,40—8,95 hr.

w terminowym witowanju:

za oktober: pscheńcy 12—12,15 hr., rožki 9,77½—9,90 hr., wowsa 9,05—9,10 hriwnow,
za dezember: pscheńcy 12,80—12,92½ hr. rožki 10,33½—10,38½ hr., wowsa pak 9,32½ hr.,
za měrz: pscheńcy 13,35—13,42½ hr. a rožki 10,92—11 hr.

Wiki schiwórtk w Kamjenzu.

Krěd 1,20 hr., kolrabi 6—12 pj., hrudrojty kał 15 hać 50 pj., běły 10 pj., cžerwjeny 12—15 pj., jódźna loboda 25 pj., morchej 15 pj., zhbła 15—20 pj., butra punt 2,20—2,30 hr., jeja 14—15 pj., sholotej kerčěž 5 hać 10 pj., litr pružnjazow 70—75 pj., nowe běrny 5 hać 6 pj., tomaty 20 pj., słowki 20—25 pj., kruschwy 15—35 pj., jabłuka 20—35 pj., bosanka 25 pj.

Wiki sakdźeny schiwórtk w Lubiju.

Bukra 1,15—1,20 hr., jeja 15—16 pj., twarohy 25 hać 30 pj., lany wołji 1,80 hr., kulerěwa 15 pj., rjetkej 5—10 pj., morchej 15 pj., zhbła 10—12 pj., běrny punt 5 pj., selerij 20—25 pj., karoty 15 pj., hrudrojty kał 25 hać 70 pj., běły 10 pj., cžerwjeny 15—20 pj., wjelki 25 pj., jódźna loboda 25—30 pj., sholotej kerčěž 15 pj. pružnjazy 40—55 pj., tomaty 15—20 pj., hanje 10 pj. bosanki 15 pj., słowki 15 pj., jabłuka 15—25 pj.

Wiki sakdźeny hrjedu w Halschkrowje.

Prošata płaczachu 35—45 hr., běhaki pak 80—100 hriwnow.

Po zentnarju płaczeschce pscheńca 10,90—11 hr. a rožka 8,90—9,10 hr., nowy wowoš 8 hr., syno nowe 5 hać 5,50 hr., słoma 2,20 hr., běrny 3,50—4,50 hr.

Butra 1,15 hr., zhbła 15—20 pj., hołbje 1 hr., jeja schtuka 15 pjenježkow.

Wiki w Khorzebušu.

Howjaze mjaso 1,10—1,40 hr., cželaze 1,20—1,40 hriwnow, skopjaze 1,30—1,40 hr., swinjaze 1,30—1,50 hriwnow, jeja 15 pj., butra 2 hr., twaroh 30 pj., lany wołji 1,60 hr., hołbje 80—120 pj., kury punt 60—90 pj., kapony 70—90 pj., zhbła 15 pj., kački 1,50—1,80 hr., hurby 1,40—1,60 hr., prušnjaty 60 pj., winowe kitki 50—70 pj., słowki 15—25 pj., cžerwjeny kał 20 pj., běły 10 pj., jabłuka 10—30 pj., běrny zentnar 4 hr.

Na hwiwjaze wiki wczera tehmawšk w Khorzebušu běchu pschiwjesli 1278 prošatow a 176 běhakow. Wone płaczachu

prošata:

małe	24—28 hr.
hrěnje	28—34 hr.
wulke	34—38 hr.

běhaki:

małe	38—55 hr.
hrěnje	55—80 hr.
wulke	80—105 hr.

Stótne wiki schiwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschihnali běchu 369 howjadłow, mjez nimi 351 dejmskich krupow a wyšokoproduktowelnych jałozow, 16 prósdnikow, 2 bykaj a 104 cželetow. Wiki dźěchu žiwje w šuzelnych homjadach. Wone płaczachu

młode bóiki a wyšokoproduktowelne krowy 290—580 hr.
wyšokoproduktowelne jałozy 270—480 hr.

Na hwiwjaze wiki

kaž běchu pschiwjesli 356 prošatow a 210 běhakow. Te płaczachu

prošata:

hrěnje	28—38 hr.
wulke	38—50 hr.

běhaki:

hrěnje	50—80 hr.
wulke	80—100 hr.

Na pschedań.

Durje krjebane w Wósej Wodźe, Wilhelmowa haza 6.
Kolo motorike w Nowej Wsy 17 pola Rakez.
Młodźicki a kruta, Püschel w Hrótku, pschi Hłownym dwórnischczu.
Sčinowanje a wobleka, Drechslerez pension w Budyschinje, na Lubijskej dróży 2.
Khěža z wulkej zadowej zahrodu, blizko Budyschina, Dalschze wukasuje Kuckka w Budyschinje, Nowe hriebje 5.
Łoži z matrazami, w Budyschinje, Krottenschmidtowa haza 151 na prawo.
Kóń, 8-lětny, w Strožcu čo. 1.

Pschijimanja:

Holzu do domu, Strack w Niskej, Schorjelska dr. 8.
„ pječak Ruchtaŕ w Kamjenzu, Anger 8.

Kupuja:

Kopala k pschilpuschczenju, gmejna Nowa Wjeś pola Boxhamorow.
Jeja a buršku bukru, porjadnje, Haeger w Budyschinje, Dźiwadłowa haza 6.

Dobrowólne pschedawanje

njedźelu 6. oktobra 1929 w schulu w Hušzy dop. w 10 hodź.: 3 kachle, wobnischczo a wschelake durje.

Škrowe dźenje.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3/11 hodź.: Wiki su měrne, pschenja dowolschena, rožka sekława.
Dop. 3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Pschenja a rožka sej na wikach zadawej.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	3. 10.	2. 10.		2. 10.	3. 10.
Pšeńca	223-230	222-224	buny	—	—
rožka	182-185	179 189	woka	—	—
naz. jačzmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
nal. jačzmjeń	170-186	170-186	žołte lupiny	—	—
wows	168-174	166-176	keradella	—	—
kukurica	207-208	207-208	raps. wosušk	18-19,00	18-19,00
nšeńč muka	28-33,50	28-33,50	lany wósušk	24-24,60	24-24,60
ržana muka	24-27,50	24-27,25	boen. mełasa	—	—
pš. wotruby	11-12,25	11-12,25	pórnj. krulki	—	—
ržane „	10-11,25	10-11,25	syno, 50 kg	3,40-3,80	3,80-4,20
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,15-1,30	1,20-1,35
hróch, Viktor.	36-44,00	36-44,00	pšeńč. „	1,05-1,20	1,05-1,15
raps	—	—	wowsna „	1,05-1,20	10,30-1,40
picluški	—	—	jačna „	1,00-1,20	10,90-0,95

Wične płaćizny stwórtk

3. X. Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centn	w Lubiju za 1 centn
Pšeńca	10,90—11,00	10,60—10,90
Rožka	8,80—9,00	8,70—8,80
Jačzmjeń (nalět.)	10,00—10,50	10,00—11,00
Wows	7,75—8,00	7,70—8,00
Syno	5,25—5,75	4,50—5,00
Słoma z maš. młóc.	2,50	1,50—2,20
Słoma k zasłanju	2,00	—
Słoma z ruku młócena	—	—
Běrny pola ratarja	4,25—4,50	3,25—4,00
„ hač na żeleznicu	—	—
Butra	2,20—2,30	1,15—1,60
Jeja	0,14—0,15	0,15—0,16
Pšeńčne wotruby	6,50—6,75	6,60—6,80
Ržane wotruby	6,30—6,50	6,70—6,90
Pšeńčna muka	19,50—20,00	17,00—17,75
Ržana muka	14,50—15,00	14,00—14,50
Prosata, wulke	70,00—90,00	—
„ „ srenje	30—42	—
„ „ małe		

Płaćizny rěznego skotu na Brježdźanskich skótnych wikach.

3. oktobra.

9 woł., 28 byk., — jałowc. a kruw., 582 čelat.
71 wowc., 440 swini.

Płaćizny za
čelata: 1. 85—91, 2. 80—84, 3. 70—78;
swinje: (přez 300 pt.) 88—90, 2. (240—300) 89—90, 3. (200—240) 86—88, 4. (160—200) 84—86.
Rancy 77—78.

Franz Mrsiny
w Budyšinje a Kamjencu
★
Mužace
žonjace
dźěćace
drasty
kupujece za kóždu postawu we jenoż wupruhowanych kajkosćach

Dawki zalutuješ a dawkow so zminješ
hdyž do knihow prawje zapisuješ. — Zarjadowanje, dozapisowanje a doskónčenje knihow wobstara najtuńšo, też po abonementu.
prawny büro Jurij Krautwurst
w Budyšinje :: Serbske hrjebje 2 :: telefon 2815

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch družin
Nawěštki přinjesu wužitk?

Serbski Hospodář
ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje čo. 3510, w Khočebuzu čo. 1247
młyn w Delnim Wujezdze telefon čo. 13.
poruča čistu a wosebje zwuběranu
symjentnu rožku (Dobrowičku)
sylnu we słomje, a derje dawacu
kaž też wšě druhe znate družiny wosebje
Pettkusku
prěni abo druhi wotsyw
Skazanki hižo nětko přijimamy
Originalnu Dobrowičku z plahowańnje w plombowanych měchach hnydom skazać!

C. Jungknauss prjedy Emil Schubert
na Jerjowej hasy
zhotowja a porjedźa
graty, wutykanja (Polsterwaren)
ma wulki wuběrk we
słach, kožanych tworach, hrudach a gratach

Wikowańnja z jězdnymi kolami Fuhrmann

w Budyšinje na Hornčerskej hasy 10
jězdne kola, šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony z platami
Wěcywustoj. wuporjedźenje.
— Wulke a małe awtowe drožki. — Wulki omnibus za křćiny, kwasy a wuležy towarstwow. :: Telefon 3000

jẽdża. Lane a jonopowe hymjo a sjka nolijowe hymjenja pizujemy jenoż srẽdka. Ssamo ho rosumi, so njemóżemy tež wschẽm khorosczam sadẽwacz. Tola pak spósnajemy wschelake khorosczе hnydom pschi sapoczatku. Jenoż trochu wobkedżbowacz holbje dyrbimy. Holbje, kotrež ho pschezo hame sażo dżerża, mako żeru, hkowu pod kchidka tykaja, sprózne a muczńe hladaja a żenje njekurcza, żu khore. Dyrbimy pak tež trochu holbje tnacz. Hewak żanu khorosczą na nimi njespósnajemy.

Mlode holbje w pjatym mẽżazu linaja. W żamżnym cżażu potom tež sażo w pschichodnym mẽżazu linaja. Hdy by na psch. mlody holb lẽtża w augusczе linak, budże potom kożde lẽto w augusczе linacz. Ssedzi-li holb srudny s hlowczżu pod kschidleschkomaj, je khory. Tehdom dawamy jemu mako pizy, czoczki (Linsen) a pschenżu. Njemóża-li wjazy pysk wotewrjecz, tyknjemy jim kożdy dżeń 25—30 czoczkow abo 18—20 sornjatkow hróchu do schije. Tak żo potom sa tydżeń sażo shrabaju. Njesabudżmy jim żenje czerstwu wodu k pizu dawacz. Jeczmjeń, kotryż hewak jako dobra symsla piza płaczi, hodzi żo holbjom sa cżaż linanja najsepje. Haczrunjeż je linanje tola zyle pschirodny cżin, dha żu holbje mjes tym tola khorowate.

Tež na holbjaze jẽtra abo wożypisny wjele holbi sahinu. S winu tuteje khorosczе żu wolijowe sorna, kotrychż holbje cżasto wjele żeru. Mlode holbje maja je swjetscha pod kschidleschkomaj a wokolo wuschow, starsche na pysku a na schiji. Pschi tym pak wożebje hladamy, so maja holbje dosez wody k piczu a dosez pizy. So bychu jẽtra abo wożypisny pryedy sażike, namasamy je cżasto s njeselenej butru. Tež Glauberowu żel możemy jim do pizneje wody smẽschacz. Cżasto mnoży jẽtra s wumpjerami nastanu wokolo woczow a wokolo pyska, wożebje pak na khribjecze. Tajke holbje tsi krócz wob dżeń s wodu wumnjemy, do kotrejež smy nẽschto chlorowẽho wapna nażypali.

Jako njesahojomna khorosczą ptacżi pak diftheritiske sahorjenje dinacżżi (Schleimhautentzündung). Najprjedy holbjam schija sacżeka. Posidżischo sapocznu zlẽnicz. Schija je pschi tym wscha pizana we wschẽch barbach swonka. Sapocznje-li tale thorosczą mjes holbjemi, sawjemy wschk holbje na druhe mẽsno. Stary holbjenż dyrbimy s chlorom wucżischcżicz a wuppricz. Kożdeho thorekho holbja dyrbimy hnydom moricz a sahrjebacz. Tamnym hischcze strowym holbjam dawamy zyty tydżeń saliżilowu kisalinu w horjej wodże rospuschczenu. Do 500 kapkow pschidamy jenu kapku kisalinu. To pak wam hnydom do cżasa prajimy, so wjele nadżije na wulstrowenje njeje. Nẽkotsi praja, so to pomha, hdyż jim pózeradko s petrolejom namasamy. Wschi tym kapnjemy tež do kożdeje nożoweje dżerki. Dokelż s tym holbjam niczo swadżicz njemóżemy, je tajti pospyt radżomny.

Tolsta schija pola holbi je tež jara straschna a holbje nam cżasto na nju sahinu. Zyle horlo je wopukte a kamjeń twjerde. Khorosczą je jara natykowaza. Schwarne je, jeli żo horjo sażo hame wuprósdni. Hewak linjemy holbjej żicżku laneho wolija do schije. Potom damy jim nẽschto mako pschenży, kotruż my pryedy do wody abo do mloka namocżimy. Do pitneje wody żyppnjemy nẽschto mako Glauberoweje żele. Wscho schtoż thore holbje wupiuwaju, dyrbimy hnydom sahrjebacz.

Nẽkotre holbje maja sażo wósthrowinu. To spósnajemy na tym, so jim żwẽtły lẽpk z noża bẽzi. Masamy-li holbjam żłonczinu rospuschczlinu (Alaunauflósung) do nożowych dżerkow, dha to swjetscha pomha. Tež tale khorosczą je natykowaza. Khorosczą na tym spósnajemy, so holbje zyle srudne w kucżikach żedża. Druhdy pomaku hinu, hacż skonczinje morwe k semi njepadnu. Tajkim thorym holbjam dawajmy lobschu pizu jako hewak. Na psch. mẽsto hrochu dawamy jeczmjeń. Ssu-li holbje dolho sawrjene, sthorja na jatykanje. Zu pomha Glauberowa sól najwjazy. Tež nẽschto laneho żymjenja.

Dyba abo wużuschniza stej tež straschnej khorosczi. Na nju holbje swjetscha sahinu. Khorosczą spósnajemy na tym, so holbje pomaku skynja. Spody na brjusche wutworja żo jẽdmjate żalzy. S winu je pak tucżna piza, pschemako hibanja a njedostatk pitneje wody. Pytnjemy żalzu, spytajmy ju s jehku wotewricz a jẽsljenje wutkóczicz. To druhdy pomha. Snajmjeńscha pak pomasajmy żalzu s wósthom, lanym wolijom abo podobnym srẽdkom, so by rana smjehkyła. Tež zinkowa żałba druhdy pomha.

Nẽkotre holbje na sahorjenje wocżow sthorja. Tu je wożebje pscheduwanje s winu. Tajle wocżi masamy se zinkowym vitriolom, s kotrehoż linjemy gram do 500 gr. wody. Sa nẽkotre dny żo thorosczą shubi. So holbjam pjerja padaja, sawinuje druhdy wulka horzota abo nahle pschemẽnjenje wjedra. Holb może pschi tym telko dele wjacz, so sahinje. Tohodla mynjmy holbje se slabej rospuschczlinu chloroweho wapna we wodże. Dawajmy jim dobru pizu a nẽschto mako żele do pitneje wody. Kaschel dostanu holbje swjetscha po tym, so żo jim tóchta w schiji saschtrapi. Tajkemu holbjej tyknjemy cżwak njeżeleneje butry do schije. Wschelake sranjenja holbje derje snjeżu.

Prašenja a wotmołwjenja.

Praschenje: Bych żebi nalẽto rady żwinjazu paśtwu pschiprawił. Chcżył wẽso tež w nozu żwinje wontach wostajicz a bych na paśtwje eventuelnje budu natwarik. Schto mi k tomu radżicze? Kajku paśtwu sa prawu dżerżicze? Kak stare żwinje mózu na paśtwu puschczecz? Móżu tež hijo bẽhati na paśtwu sehnacz?

Wotmołwa: Dokelż żwinje rady ryja, bychmy wam radżili, so bychcze je paśli, hacż so bychcze je zyle jednorje na paśtwu sehnali. Paśemy je rano a popołdnju tsi hodżiny, je-li paśtwa dobra. Njeje paśtwa runje wożebita, paśemy je tak dołho, doniż żo njeżu nażrate. To na tym spósnajemy, hdyż żo póznu wokolo walecz. Potom sacżericze je do kólnje pschi paśtwje, so bychu żo wulezałe. Kólnja njech je zyle jednora, se żłomu abo je sczinu kryta. W tajkej kólni móża też w nozy wostacz. Chcżemy-li na paśtwu dżerzel wożycz, żyjemy czerwjenym dżerzelom wjele pizy. Bẽły dżerzel pak nam dleje wudżerżi. Dorosczenym żwinjom njetrjebamy na paśtwje żanu pizu pschidawacz. Bẽhakam a kormym żwinjom pak na dżeń dwaj puntaj żyninjazeje pizy dawamy. Pschi tajkim pschidawku bẽhakam paśtwa dołaha.

Praschenje: S czim mam po czerwjenym pobẽżku khlẽw wucżischcżicz a desinfigérowacz?

Wotmołwa: Zyły khlẽw, stót a graty w khlẽwach dyrbicze dokładnje wucżischcżicz. Najprjedy hnój wukidajcze a potom podłohu a korta s dwẽprozentowej rospuschczlinu cellokreola wurjedżcze. Tež żwinje s njej wumyjcze. Scżeny tež wumyjcze a wobẽlcze. Do bowa wapna k bẽlenju pschidajcze 200 gramow cellokreola.

Praschenje: Mój dżeżaczlẽny kóń ma hijo k tsi czemu rasej na prawej sadnjej nohi wopuklinu, kotraż żo pschi kożanju hacż k brjuchej horje czehnje. Pschi prẽnim a druhim sacżekanju żym hlinu s kisalom na nohu kadi a to pomhasche. Dokelż pak żo sacżekanje pschezo sażo wosjpjetuje, bych rady wo radu prożnł, kak bych mohł tomule na pschezo wotpomhacz. Kajki je napschecżo tomu żrẽdk?

Wotmołwa: Waszch kóń czerpi na sahorjenje wólhninow, kotrež żo pschezo sażo wrócżi. Wobkładny z Bergenowej paśtu abo s antiplogistinom bychu pschedrobe byte, dokelż żo thorosczą do dołhosche czehnje. Tohodla sawołajcze skótneho lẽkarja, so by skoczeczu hnydom do wólhninom spomożny srẽdk sażynkył.

Časopis za Serbskich ratarjow

Číslo 38 Budyšin, 4. oktobra 1929 Lětnik 37

Čapička.

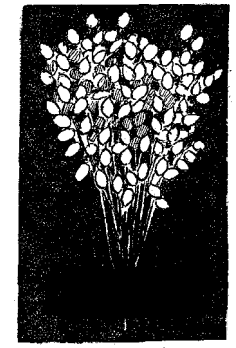
(S wobrasom.)

Czapiczka je selo nam lẽpje znate pod nẽmskim pomjenowanjom Eukalyptus. Ju wukhwaluja jako howjaze selo pische symnizu, kaschel, jachlizu (Asthma), pschе khorosczе tuchlowkow (Bronchien) a pluzow. So tuteje rostlinki łopjeschka seżrẽbaja khorosczе, je wẽsczе pschehnate, tola sornjatko wẽrnosczе w tajkej khwalbje wẽsczе tczi. W pokonschich krajach tutón schtom ako teńk jara spẽschnje rosczе. S tym wużrẽbaja jeho kornschti bahnojte krajiny. Tute żu pschezo kużoł wschelakich khorosczе jaminowazych nakaźliwinow. Pola naż je tuto selo debjeńka sahrodkow, abo do hornża żadżene, jitmow. Do lẽharnje tute rostlinki njeżkuschеja. W nozu jenoż wuhlik (Kohlensäure) wot żo dawaja. Jenoż wo dnjo sastaraja wokolinu s tiszlikom (Sauerstoff). Powẽtr jenoż s tym porjedżuje, so jeho łopjeńka ätherski wolij a noż s tym porjedżuje, so jeho łopjeńka ätherski wolij a ozonom napjelnjeja. W schmrẽkowych lẽsach drẽbamy strowosczż hylnjazy wótrokiszlik. Ssamżny dar posticzuje nam czapiczka. W czopłych krajach żo czapiczka do 100 metrow wyżokeho drjewa wurosczе. Nascheje symy a smjerschi czapiczka njesnjeje. Tohodla ju nasymu do mẽstnosczе staj, hdżeż njemjersnje. Hdyż ju na druhe kto do sahrody pod hore njebjo żadżisch, rosrosczе żo do dwaj hacż schtyri metry wyżokeho schtomika. Potom njeje możno, ju pische symu a smjerskom wukhowacz. Tohodla pola naż je możno, tutu rostlinku jenoż hacż do dwejoch lẽt wukhowacz.

Slẽborniki.

(S wobrasom.)

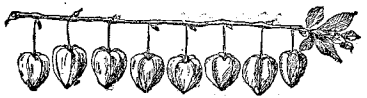
Sslẽbornikow (Silberblatt) rosesnawamy dwẽ druzinje. Tak mjenowane polne mẽżaczki a potom mẽżaczniki. Prẽnje maja kulojte łopjenka, druhe pak kónczojte, lẽpje drje truczki, ale tak splaznjene, każ lischczicżko. Prẽnje rostu w nasich sahrodkach a żu dwajelẽtnik, posledнje rostu dżiwje w lẽsach. Rostlinka żłuscha do swósby tschischatych kczenjow. Jeje płody żu, każ hijo prajachmy, zyle splaznjene trucżki, wobsteajacy s dwejoch zlẽbratych, każ papiera cżerstich a jasnych łopjenkow. Wosrjedża je rjepik. Wschi nim wiżaja sornjatka abo żymjeschka. Tuta kwẽtka kczeje w meji a juliju rjenje na purpur czerwjena. Trajna kwẽtka drje mjenje rjana kczeje. Teje kczenicżka żu schẽre na módre każ leń, abo jasnofijałkate. Ssymjeschka wuwżywaja w meji abo juniju, so bychu ju na symu na sa nju postajene mẽsmo pscheżadżili.

Lamplonska kwětka.

(S wobrazom.)

Tuta rostlinka z Japanskeje pochadza. Jeje mjeno je dostała po truckłach, kotrejž wona w sebi jeje žymjeschka. Tute truckli žu róžkate a podobne na lampiony. Truckli žu trajne a tohodla možesch z nimi w symje jsinu wuzymschowacz. Rostlinka njeje na pódu wumyślena. Tohodla tež na khuduschkej a pěikojcznej pódje rosce. S jeje žymjeschkom jestkhadza lohzy a iwurosce žo hacz do tschiwórcz hacz metr wuzokeho kekka. Pod semju pletu žo jeje korusche dale. Druhdy wurostu z nich wubiwanki a dozpija žanu wuzokolcz kaž je žymjeschkom dobyte rosi-

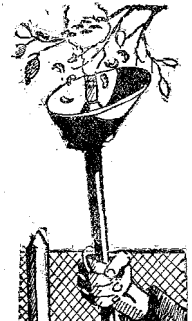

linki. Jeje kwětka je swonczkata. Se zwukom kcentom njeje jara wabjaza. Sa to žu jeje truckli z cžim wjetschej cžuchu. Na tutu kwětku podobna je Judaschowa móscheń.

Zničuj na štonach husańce hnězda

(S wobrazom.)

Stare burske nashonjenje radzi: Chzesch-li hušańzam wobaracz, spal jich hnězda. K tomu trjebaja ta te pschi-pr wujene žwězy a tež žmólnizy (Fackeln). Tute tykli na

žerdku, so by mohł kóžde hnězdo doscezahnjecz. Jako jara kmane je žo pod pomjenowanjom „hušańcži hromadzak Jericho“ znaty nastroj zwopokasal. Pschi palenju z hnězda padaze hušańzy hromadza žo w schtki pod žwězu, kaž na naschim wobrazu widzimy. Zanez hušańzy njeje mózno, z semi padnjwschi žo wukhowacz. Wone wostanu w schtki lezo.

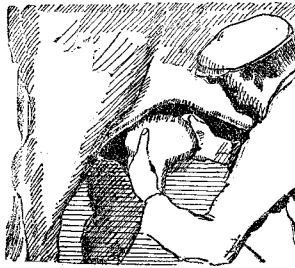
Hušańcze lampy žu z asbestowym sluzobom wuhotowane. W nich pali žo spiritus a dzěkaja je w wschelakich formach a wulkotcžach.

Wudejnj cisce.

(S wobrazom.)

Nasche nashonite hosposy derje wědza, kak wažne je, kruwy cžisce wudejicz. Tohodla najwjetschu kedzbliwosc dodejenju wenuja. Dodejisch a cžisce wudejisch hakle potom, hdyž wumjo napołsledk krucžiscko

pschepschimasch a schmachcz, so zeła maschcziejch. S tym mosnjwisch a sespitlich wósławosch wunjowych cžinow (Nerven). Nimomóeny wažne žu tute cžinny za dejiwosch kruwow. Nasche hosposy derje wědza, so kóžde rosho-

rjenje skoczecza do dejenja sawinuje, so kruwa mjenje nadeji. Potom rěka, kruwa mloko horje dzerzi. Tohodla žu najskepsche dejerki te, kiž se skotom prawje pschecželenje a mérnje wobthadzeja. Wumjo schamaj abo pschepschimuj po wudejenju, so by kruwa tež najposplednische mloko dała, kotrez je pschezo najtucžnjische. Najprjedy pschepschimuj wobej pokoizy wumja, potom wschě schtyri bertlitki, potom je tołkaj. Hdyž je tołkasch, kruwa tež najposplednische mloko puschczi. Tute dejenje nakožuja w bajerskej Allgäuskej. Tam dejerjow we wošebitnych schulach w tutym nałožku roswucžuja. S cžistym wudejenjom dostawasch najtucžnische mloko hacz do najposplednischeho. Cžiste wudejenje žo we nęschto dleje traje, schtož cži tucžnische mloko bohacze naruna a kruwa wustanje z dobrej dojku. Je-li cžicze njewudejisch, kruwu jako dojku tónzujesch.

Zlěpšena methoda hnojenja z drasticitym wapnom.

Hdyž drażliczite wapno (Ätzkalk) rosmjetamy, dyrbimy je hnydom sawlóczicz a saworacz. Hewak pschijima na powětrje wuhliczinatu kišalinu a potom z tym žwoju drażliczitu móz žhubi. Tak wuczachu staro-mischtrojo hospodarstwa. Psched 60 létami, hdyž mój nan do hospodarskeje wuczby žhodjesche, runje tak wuczachu a wón tež tak hospodarjesche. My stajnje hnydom za wapnjenjom wlóczachmy, tak so žadyn cžwak pola pisches pschipoldnjo abo pisches nóz leżo njewosta. My sa to dzerżachmy, so hdyž wapno smoknje, je žo móz z njeho žhubika.

Léta dołho tajke hospodarstwo wjedżechmy, hacz bě nam druhdy wobcežeje abo niz. Nadobo pak naš jónu njewjedro pschekwapi. Wapno drje běsche sawlóczene, tola pak niz sworane. Po hrimanju bo hischcze tydzeń dołho deschczowasche a tak na polo dożnta stupicz njemożachmy, sabywschi hakle woracz. Myslach zebi hižo, so budu dyrbjecz znowa wapnicz, dokelž je wapno prenjeho wapnjenja wschě zmuwopłotowane. Jako skónczinje na polo dżěch, myslach zebi, so budże jako huno dohromady prastane. Kak pak běch pschekwapjeny, hdyž widżach, so ma žo z polom runje nawopak. Druhi dżěl pola, hdżež bě wapno hižo rosmjetane a saworane a hdżež hischcze žane wapno mjetane njeběsche, běsche jako se skoru pocżežnjene. Tamny dżěl pola, hdżež bě wapno rosmjetane a sawlóczene, niż pak saworane, běsche rjany mjelny. Tónle dżěl pola bě dale mjelnischi. Na tamnym pak wosta kruta skora. Na kóždy pad buch nětko pschežwědczeny, so polo wjazy wapnicz njetrjebam a so je sawlóczenje wapna wjele tkmańsche hacz saworanje. Tohodla žym wot toho cžasa žem jenoż wapno sawlóczit a njejhom je jenje wjazy jaworat. S tym som sebi też sobu hospodarstwo wjerschił. Se sawlóczenjom kwasiu nastaja wapnowe peskali z pjerschcżu wobalene a tak jim dejerja njewadzi. Woda, kotraż je w wulicznatej kwasinu nażrjebana, rospuschczi wapno i lohla, wobežbje je-li tak dołho rosdżělene jako tudy. Tele wapnowa wodo pschežahuje wschě kruschki pjerschcże. Hdyž póda nětko wulthnje, wutwori że mjerk (Mergel). Mjerk pak je ja kóždu pódu jara wažny. Tak mamy hnydom mjelnu, dżerkatu swjerschinu. Powětr może do pódy a nowe pódżine nakażliwiny žo pschisporjeja, kotreż rostlinu nutnje k swojemu wuwiczu trjebaja. S toho widzimy, so je dobyta wopaki, hdyž porwapnjene polo hnydom pschewerany. Wapno, kotreż je hnydom saworane, žo potom wjazy tak schwarnje a dokładnje njerospuschczi. Jenez, je-li wapno žiabje sawlóczimy a tak z dobrej zaczischczi hunuschowej pjerschczu smeschamy, pschemjeni žo sojech na wosprawdżitu mjelnu pjerschcż. Mjelna, njerkosita póda dżě je nasch hlowny samer, kotrż chcemy z wapnjenim dozpecz. Do hłubschich wozchiow pódy wapno cżaża dołcz pschidże. Tam žo potom wapno dale rospuschczi a rostlinam howi. S pospytami žym bórzy swěczit, so ⅛ wapna wulutuju, hdyž wapno hnydom po wožnyczu rosmjetamy a je sawlóczimy. S tym pak mějach žamžny wunoschk. To bě za maje z dobrym poskupom w hospodarstwje a móżach nětko ½ pola wjazy z wapnom hnojicz kaž hacz dotal, bjes toho so bych wjazy wudewkow měł. Se spolnacżom, so wapno njetrjebamy sawlóczecz, běch wo jeho nałożowanju wo wjele wjazy roswucżeny. Tak žym nětko hižo cżaszczisko pscheb žyjawu na jutro 3—5 zentnarjow wapna rosmjetak. Hdyž wapno tak sawlóczisch, hojesche wono rostlinam wjele bóle hacz pryedy. Też rěpje žym na jutro z tjomi zentnarjemi drażliczitcho wapna psched žyjawu pohnojik. To wupokasa žo jako jara pschihodne. S tym mějachmy też mjenje pschihotowanja na rěpnischczu.

Dale swěczisch, so je z wuspěchom, hdyž na běrnischczo, hdyž běrny skhadżeja, 5 zentnarj wapna na jutro rosmjetamy. Wapno hischcze žamžny dżeń sawlóczimy.

Mamy-li nětko hnójmjetak, nimamy z tym dozyta žane wobcežejnosce. Nasche pola pak žu z tym cžim pódnische. Na pěikojcznych pódach, wobežbje w Branibórskej runinje widzimy cżasto žyte pola nałeto se kcżežjatym schczežjelom (Sauerampfer) cżerwjene. To je z najwěsczischim znamjenjom tižatcheje pódy. Na tajkich sakižnjenych pódach mamy jenoż potom dospołne žně, žmy-li je derje wapnili.

S toho, schtoż žmy tudy rospižali, widzimy tak prawje, so žo nježmémy pschezo po sastarikich metodach měcz, ale, so dyrbimy też nęschto druhe pospytacz. Sastarike nawuczenja a nahlady nježbu pschezo prawe. Pruhujmy potajkim žami. Hakle potom žmy pschežwědczeni. Sastarike nahlady a nawuczenja žu cżasto se sadżěwkom pschi nowym pokraczowanju.

Zeziwjenje konja.

Pschi wotjahadanju koni sežiwjenje wulku, haj najwažnischu rólu hraje. Wěso je sežiwjenje konja dosczi lohke, tola pak mamy wěste prawidła wobkedżbowacz, chzemy-li, so by kóń strowy wostak. Hdyž konja jónu se naturalneho steżnischcża wobhladujemy, dyrbimy prajicz, so žo primitivny kóń jeżoż wot trawy žiwjesche. Sa konje, kotreż dyrbja cżežko dżěkacz, wobkedżbuje wón, hdyž jenoż trawa njedożaha. Trawa je cżežischo požiwnischa piza. Tohodla pizujemy konjam smjetcha wonjo, žytanje a žyno. Jako žadna njech nam je, so mamy konjej cżim wjazy sorna dawacz, cżim wjazy dżěla. Potom pak dawamy mjenje žyna a žlomy ako žytanja. Napschecżiwny samer pak ma žo z tymi konimi, kotreż nicžo njedżěkaja. Ssyno konjom rězacz nježmémy. Ssmy-li nucżeni wjazy žlomy pizowacz, dha dawamy zadsicho žytanje. Mjeschamy-li sorno je žytanjom, njech njeje žytanje pschedokha. Wjele też na tym sależi, kelko žytanja konjom dawamy. Dawamy-li wjele žytanja, dyrbimy pizu žlabje namocziz. Hewak nam kóń piu rosdaje. Starym konjom wowz rosmjeżemy. Tak jón lepje spožiwaja. Srěbzam a mkodym konjom wowz njetolczemy. Hewak pizu je žlinami dokładnje njepschemjeschcża. Na konja liczimy 10 puntow žyna, 10 puntow wowża a dwaj puntaj žytanja, je-li wschędne dżěło dżěła a njeje-li pschepżony. Lohkim konjom dawamy nęschto mjenje pizy. Ssplnischim wěso nęschto wjazy. Słóncżnje dyrbimy też na to dżiwacz, schto kóń runje dżěła. Dżěła-li kóń trajnje cżežko, dyrbimy sažo pizu pschidawacz. Trojzy konja za dżeń pizujemy a kóżde pizowanje na dwoje rosdżělimy. Najprjedy tyknjemy jim stanywschi z koża kusk žyna. Potom jim pokožu žypnjemy. Hdyž žu sežrałe, jich napojamy. Na to jim sažo druhu pokožu žypnjemy. Runje tak pizujemy pschipoldnju a wjecżor. Na nóż tyknjemy jim nęschto mało žyna ze skomu abo wowżnu žlomu. Jako dobra selena piza žu wojcżeschka a cżerwjeny dżeczel. Sapócżnjemy-li selenu pizu dawacz, budżimy prawje kedżbliwi. Konje žo mjenujzy rady pschežeru a potom bubnja. Lépje je, hdyž selenu pizu jenoż z dżěla dawamy a to hodżinu po tym, so žmy jim žypanje žypnyli. Pizujemy-li žypanje a selenu pizu nadobo, dha nam konje tak derje njepożiwaja. Trawa njeje žmła za dżěkawe konje tymana. Nimamy-li runje dosczż wowża, kotrżż dżě je najkhmańscha konjaza piza, mózemy też druhe sorno konjom dawacz a to jeczmjeń, žito, hejduch, kukuricu a łuschczżinu. Rożka a łuschczżinu nježbu žana dobra konjaza piza. Wohoje pizujemy jenoż schrótowane a warjene. Telej pizy dawamy jenoż tehdom, hdyž konje cżežzy dżěkaja a potom jenoż hischcże mały dżěl. Luschczżiny wošebje mkodym konjom wadża. Srżěwki žu kólik a sljemjenje. Wotrubý placża jako dobra konjaza piza, wošebje za starsche konje. Konje też nimo měry rady morchej żeru. Skodżżiny móżemy z dżěla z wowżom narunacz. Rěpa njeje runje najkhmańscha konjaza piza. Ssyrych běrnow móżemy konjom kóżdy dżeń 10 kilogramow dawacz. Běrny pak njech žu cżiste wumyte a bjesżawadne. Dawamy-li pschemjele běrnow, schtoż kóń na kólikuż Strowsche žu wěso warjene a sažo wustudjene běrny se žytanjom smeschane. Rěpikowy wożuch (Rapskuchen) njehodżi žo konjom. Też žkapotku (Branntweinschlempe) wam njeradżimy. Konjom dyrbimy dożcz thwile le žranju popschecz. Hewak pizu dożcz njewużżiza. Rano sapocżnjemy dwě hodżinje do pizowanja z pizowanjom. Też njeżmémy hnydom konja pschobacz, hdyž je pizu żeżrak. Je-li możno, dajmy konje po pizowanju ¼ hodżinu wotpocżnyncz. Na prenje mężno žłuscha pak dobry łpuschczomny pohonez, kiž ma woprawdżitu luboscz konjam. Njeje-li pohonez skotej dobry, tak to konjom żenje njehowi. Na nim sależi wjele, hacz žu naische konje strowe abo niz. Dokelž žu konje nimale wulki kapital naschcho hospodarstwa, dyrbimy jim wjele kedżblimoscże wěnowacz.

Hołbjace khorosce.

Khorosczam wobaracz je lépje, hacz khorosczje hojicz. Tole pak ža plahowarjow hołbi wošebje płaczi, pschetoż wschelakim khorosczam hołbjow możemy woprawdże zadżěwacz, žmy-li wo nje dożcz staroscziwi a kedżbliwi. Na prěnim mężnje dyrbimy na to dżerżecz, so maja hołbje dosez cżiste wody k picżu. W tutym nastupanju žo njes plahowarjemi hołbi hischcże dżenża wjele hrěschi. So ma tež hołbjeńz prawje cżiściz hnez, wo tym drje njechamy ani rěczecz. Dale dyrbimy jim pschezo nastrowische sorno pizowacz. Wo prawe wotmeńenje mamy žo staracz. Hróch z krupami hołbje też jara zady

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 233 | Budyšin — Sobotu, 5. oktobra 1929 — Bautzen | Lětnik 88

Dr. Curtius jako Stresemannowy naslědnik.

Němski prezident, němski kanzler Müller a dr. Curtius su pjatk wo Stresemannowym naslědnistwje jednali. Po namjecu němskeho kanzlera je so dojednało, so ma dr. **Curtius nakhwilnje dźěła zwonkowneho ministra zastawać.** Tale wólba sda so pschi nětčišich wobstejnosćach najlepscha być. Dr. Curtius runje kaž dr. Stresemann němskoludowej stronje pschiwuscha.

Wot rozsudka němskeje ludoweje strony wozud reformy sawěsćenja dźěkonjemějerjow a Youngowego plana wotwisuje. Dr. Curtius budźe najwuspěšnischo na němsku ludowu stronu móz skutkowacz, so wona wobmaj pschedkhowa, w němskim rjadźenje njeda pschepadnyć.

*

Julius Curtius je so 7. februara 1877 w Duisburgu narodźił a je w Kielu, Straßburgu a Bonnu prawa studował. S dźěschimi studijemi we wukraju hižo sahe swójej rozsłah rozscheri. W lěce 1905 so w Duisburgu jako rěčnik sadydli, tola so 1911 do Heidelberga pschesydli, hdźež statnu a hospodarsku wědomosć studowasche. Pschi wójnje so jako hejtman a batterijowy wjednik wobdźěli. Po wójnje nazymsku sadźo w Heidelbergu wědomosnje dźěłasche, tola so też praktiski z politiskimi dźěłami saběrasche.

Badenski 32. wólbny wokrjeh jeho 19[illegible] jako zastupjerja němskeje ludoweje strony do němskeho rejma pósła. 1921 so jako rěčnik konorneho žuda w Karlinje sadydli a so 1924 w mjenje němskeje ludoweje strony z němsko-nacionalnymi jednajo dozpi. Z tuzi Dawesowemu planej pschihłosowachu. W februaru 1926 do druheho Lutherowego kabinetta jako němski hospodarski minister zastupi. 1927 so jeho mjeno mjenowasche, hdyž jemu němski prezident nadawk dowěri, wězowne podłožki za ministerski kabinett wot demokratow hač k němsko-nacionalnym pschihotować. Tutón połnyi dyrje so na pschećiwnym zentrumskeje strony, kotraž wjednistwo nowego kabinetta za **hejse žadasche, rosbi,** tola wón se zwojim wuspěšnym pschehběžnym dźěłom a jednanjom Marxowemu kabinetej **puć wutruna** a podźišcho do druheho Müllerowego kabinetta jako hospodarski minister zastupi.

Dr. Curtius je so se zwojimi prjedawschimi wědomostnymi studijemi so politiskim dźěławosćej pschihotował, podźišcho je so jako Darlinski rěčnik z hospodarskimi, dawkowymi a finanznymi praschenjemi saběrał. Jako němski hospodarski minister je hižo w februaru 1926 prěni **dźěło wobstarazy program** wudźěłał. Pschi tym jeho myhl wodźesche, so dyrbja němski stat, kraj a gmejny jenoj potom je skasankami wustupić, hdyž privatnemu hospodarstwu dźěło pobrachuje. Też je stejnischo zastupował, so dyrbja so dawki w zajmje hospodarstwa znižić.

Dr. Curtius.

Stresemannowej mandźelskej je Briand žłobowazy žobuželniwostny telegram pósłał: Hłuboko hnuty zym powdźeć wo wumrjecu dr. Stresemanna dostał. Proschu, so byschće do mojeho bolostneho dźělbraca pschi horju, kotrejž je Waš podeschło, wěrili. Waschemu mandźelskemu, kotrehož wyšoki lět myslow a dospołnu charakterowu sprawnosć znam, hdyž so wo sfromadnu ideal prózowachmoj, sesnał a wyšoko wažił, sprawne wopomnjeće sakhowam.

Sto stary Clemenceau wo dr. Stresemannowym wumrjeću praji?

Nětkuschi franzowski ministerski pschedsyda Clemenceau w posledninm lěće swětowneje wójny, 85lětny Clemenceau, je so tele dny do Parisa wrócił. Wón swoju hnėwnosć a hórkosć tež njeje potkócił, hdyž jemu žobudźelacjer Parižskeho „Fournala" powěsć wo Stresemannowym wumrěću pschinješe. Sswoje myslе a sacjuća se žłedowazymi žadami wupraji: „Dr. Stresemann je wulki dźěłacjer był." Na spomnjenje, so je němski zwonkowny minister sprawnje za němsko-franzowske žbližene dźěłał, Clemenceau snapschećiwi: „To je wérno", a krótko so pschemyslowschi sawoła: „Haj, ale wón je nam wocži wutrěł, a wusnajece, so to njeje cžežko było. Nětko njewěm, kak so to wscho skónči."

Briandowa sobuželniwosć k Stresemannowemu wumrjeću.

Ministerski prezident a zwonkowny minister Briand je so z pschewodom protokollowego schefa de Fouguieraja schwórk dopołdnja ½11 hodźin k němskemu połsłanstwu w Parisu dowjesć dał a je němskemu diplomatiskemu zastupjerjej dr. Riethej w mjenje franzowskeho knježerstwa a w zwojim zamžnym mjenje sobuželniwosć k wumrjeću němskeho zwonkowneho ministra dr. Stresemanna wuprajił. Briand praji, so Stresemannowe wumrěće cžim bóle wobžaruje, dokelž je k dr. Stresemannej najlepsche wozbonske pocžahi wudźerżował.

Francowzojo Düren wopuščili.

Pjatk rano je prěnje wodźelenje francowskeho wobłaženskeho wójska Düren wopuscheščilo. Wono bě 200 muži žołne. Sobotu so druhich 200 wojakow wotwjese. Nětkuje 1000 Francowzowow hromadże je zwójbnymi hischcze někotre dny w Dürenje wostanje.

Kralestwo Juhosłowjansko.

Nowa organisazija juhosłowjanskeho stata.

Sstrjedu je so w Beogradze ministerska rada wotmětła. W njej je so nacžisk nowoje wustawy wobsamknył, kotruž je kral Alexander hižo schwalił. Hacž dotal je kraj rěkał Kralestwo Serbow, Khorwatow a Sslowinzow. Wot nětka rěka: Kralestwo Juhosłowjanska. Jeho wobwdlerjo dyrbja so niz jenoj jako Sserbjo, Khorwatojo a Sslowinzy, ale też jako zjednojo jeničkeho juhosłowjanskeho splaha zacžuwacz a dyrbja tohodla Juhosłowjonjo rěkacz. Wichitzy maju jenake prawo a jenake winowatosće. Lězschiny so nikomu njedawaju. Hacž dotal bě kraj do 33 wokrjesow dźelenj, wot nětka je do dźewjecz banatow dźelenj. Na cžole kóždeho banata ban stej. Banaty, kotrež su po najwjetschich rěkach Juhosłowjanskeje ponjesene, rěkaju:

Drawa z hłownym městom Ljubljanom,
Ssawa z hłownym městom Sagrjebom,
Mrbas z hłownym městom Banjaluku,
Pschimorje (Dalmatisa) z hłownym městom Spitom,
Drina z hłownym městom Ssarajewom,
Seta z hłownym městom Cetinjom,
Dunaj z hłownym městom Nowym Ssadom,
Morawa z hłownym městom Nischom,
Wardar z hłownym městom Skoplom (Uskübom).

Kóždy banat ma zamostatny sarjadnistwowy wokrjeh se zamžnej samokwitosću a ma po wukasanjach a z dobładom ministerskeje rady dźěłacz. Wón je druha instanza w sarjadnistwowych naležnosćach. Zyle sarjadnistwo je dezentralisowane, to rěka, so je wono z Beograda do banatow pschepołoži. Posledni rozsud we wjele sarjadnistwowych naležnosćach w banatowej ruzy leži. Hdyž nowa wustawa do mozy stupi, je dwaj khorwatzkaj politikarjej, kotrajž ideju jenostneho stata zastupujetaj, jako ministraj do knježerstwa powołataj.

Bombowe attentat w Juhosłowjanske.

Powěsćenja Avala powěr: Kaž so z Zaribroda powě je schtwórtk wječor z Pirota jědźazy želesniski cžah dwaj kilometraj psched Zaribrodom do helikeje maschiny sawadźił, kotraž bě so mjes kolije położiła. Helika maschina rosbuchny, tola lokomotiwa so jenoj mało wobschkodźi. Wyschnosćej městno, hdźež bě so rosbuchnjenje stako, pschepyta. W blišnosći so druha helika maschina wuslědźi. Wona bě podobnje natwarjena kaž bomba, kotraž je njedawno pola Kocžanow rosbuchła. Hdyž so hischcze pschepytowasche, tsecza helika maschina rosbuchny. Dwaj zamdarmaj so sranischtaj. Też tu so bomba namaka, kotraž bě bombje, pola Kocžanow rosbuchnjenje, podobna. Kaž je pschepytanje pokasało, žłeb k bokharskej njezyje wjedze.

Sklarekec bratka w Darlinje su měšćanskich zastojnikow překlóli.

Policija, kotraž Sklarekez wobschudźenstwa pschepytuje, je z wobšhodnych knihow swěsćiła, so su so mjes Sklarekez bratrami a zobustawami Darlinskeho magistrata, dale też mjes sastojnikami měšćanskeho sarjadnistwa zjawe wobšhodne porčahi wudźerżane. Khětra liczba měšćanskich sastojnikow je wot nich pjenjezy dostawała; pschetož z knihow je widźecz, so su so jim sumny wupłaćane, z kotrychž někotre 10 000 hriwnow pschekroczeja.

Policija je też tak mjenowany wobleckowy sapiš namakała. W tymle sapišu su wobzoby sapisane, kotrymž su Sklarekez bratja po poručenju smóžnili, so su žebi pola jeneje krawiteje firmy na Wiedrichskej drózy za 80 hriwnow wobleki sejchicz dali, kotrež po prawom 400 hriwnow płacza. Sličbowanja a pokaski žuna tejele krawiteje firmy su namakali, kotrež je firma dyrbjała Sklarekez bratram pschedpokožicz, so bychu eži differensu 320 hriwnow za tóžby wobleck sapłaciłi.

Nowy proces přećiwo ratarjam.

Psched khłostanstej komoru w Flensburgu je so pjatk nowy prozeß pschećiwo ratarjam sapoczał. Woni su wobkorzeni, so su so psched sinanzny hant w Husumje sběżeli, so bychu žebi wunusowali, so by so na sapłaczenje jich sastatych dawkow dale cžakało.

Němska Washingtonskemu dojednanju wo wósomhodzinskim dźěłańskim dnju přihłosowała.

Němski dźěłowy minister a němski minister zwonkownych naležnosćow staj 1. oktobra němskostatnej radźe sakonjowy nacžisk pschedpołožiłoj, w kotrymž so pschihłosowanje k Washingtonskemu dojednanju wo wózom-hodzinskim dźěłańskim dnju wupraji. Pschihłosowański sakoń dyrbi sobom z dźěłoschkitazym sakonjom a z hórnišim dźěłańskim sakonjom do mozy stupicz, dokelž móže so halke potwjerdzicz, hdyž je so pschesjenosć němskeho prawa z wopschijecžom internazionalneho dojednanja z wobsamknjenjom mjenowaneju materialno-prawneju sakonjow pschewjedła.

Kralestwo Juhosłowjansko.

Nowa organisazija juhosłowjanskeho stata.

Sstrjedu je so w Beogradze ministerska rada wotmětła. W njej je so nacžisk nowoje wustawy wobsamknył, kotruž je kral Alexander hižo schwalił. Hacž dotal je kraj rěkał Kralestwo Serbow, Khorwatow a Sslowinzow. Wot nětka rěka: Kralestwo Juhosłowjanska. Jeho wobwdlerjo dyrbja so niz jenoj jako Sserbjo, Khorwatojo a Sslowinzy, ale też jako zjednojo jeničkeho juhosłowjanskeho splaha zacžuwacz a dyrbja tohodla Juhosłowjonjo rěkacz. Wichitzy maju jenake prawo a jenake winowatosće. Lězschiny so nikomu njedawaju. Hacž dotal bě kraj do 33 wokrjesow dźelenj, wot nětka je do dźewjecz banatow dźelenj. Na cžole kóždeho banata ban stej. Banaty, kotrež su po najwjetschich rěkach Juhosłowjanskeje ponjesene, rěkaju:

Drawa z hłownym městom Ljubljanom,
Ssawa z hłownym městom Sagrjebom,
Mrbas z hłownym městom Banjaluku,
Pschimorje (Dalmatisa) z hłownym městom Spitom,
Drina z hłownym městom Ssarajewom,
Seta z hłownym městom Cetinjom,
Dunaj z hłownym městom Nowym Ssadom,
Morawa z hłownym městom Nischom,
Wardar z hłownym městom Skoplom (Uskübom).

Kóždy banat ma zamostatny sarjadnistwowy wokrjeh se zamžnej samokwitosću a ma po wukasanjach a z dobładom ministerskeje rady dźěłacz. Wón je druha instanza w sarjadnistwowych naležnosćach. Zyle sarjadnistwo je dezentralisowane, to rěka, so je wono z Beograda do banatow pschepołoži. Posledni rozsud we wjele sarjadnistwowych naležnosćach w banatowej ruzy leži. Hdyž nowa wustawa do mozy stupi, je dwaj khorwatzkaj politikarjej, kotrajž ideju jenostneho stata zastupujetaj, jako ministraj do knježerstwa powołataj.

Bombowe attentat w Juhosłowjanske.

Powěsćenja Avala powěr: Kaž so z Zaribroda powě je schtwórtk wječor z Pirota jědźazy želesniski cžah dwaj kilometraj psched Zaribrodom do helikeje maschiny sawadźił, kotraž bě so mjes kolije położiła. Helika maschina rosbuchny, tola lokomotiwa so jenoj mało wobschkodźi. Wyschnosćej městno, hdźež bě so rosbuchnjenje stako, pschepyta. W blišnosći so druha helika maschina wuslědźi. Wona bě podobnje natwarjena kaž bomba, kotraž je njedawno pola Kocžanow rosbuchła. Hdyž so hischcze pschepytowasche, tsecza helika maschina rosbuchny. Dwaj zamdarmaj so sranischtaj. Też tu so bomba namaka, kotraž bě bombje, pola Kocžanow rosbuchnjenje, podobna. Kaž je pschepytanje pokasało, žłeb k bokharskej njezyje wjedze.

Spjećeńca w jenej połnócnoamerikanskej statnej khłostarni.

Spjećeńca w jastwje, kotraž je bjes pschikładu w stawiznach nowocžasnych jastwow, je w statnej khłostarni we Cononje w Colorado-stim statu (w Sjednocženych statach połnócnje Ameriki) wudyrila.

Khłostańzam je so poradźiło, sastajeńzow do zwojeje mozy dostacz,

mjes nimi też jeneho pschedawscheho senatora. Hroža, so sastajeńzow zwonka, jeli so jim zwobodnym z jastwa wucžohnuc njedadźa. Jeneho sastajeńca su hižo morili. Se 1200 khłostańzow, kotrež so na hubjenej jědź a pschepjelnjenje komorkow wobceženja, su so 300 spjećeńc. S pschekładnjazym nadpadom je so jim poradźiło, **so khłostarniško stajnu brónjow a munizije zmocnjowacz.** Na to su so w khłostarninym poboczným twarjenju zaraźili.

Tu so wot žrjedy hižo dźesacz hodźin njemdze wojnje.

Pschi tym so wschě frědki nowocžasneho wojowanja nałožuja. Hacž dotal je we wojowanju pjecz jastwikow padło. Spjećowarjo su we wójce hischcze cžežo schkodowali. W mozy spjećowarjow je 15 sastajeńzow, mjes nimi prjedawschi senator Colgata.

Khłostańineho kata, kotrehoj běchu khłostańcy teho runja sajeli, žu skónzowali.
a jeho ſ kulkami ſpěcheſelane często ſ woknom won cžišnyli, dokelž khłostańcam njeſžu dali ſwobodnym ſ khłostańnje wucžahnyć. Spjecžowarjo ſu jdelili, ſo na druhich ſastajeńcow tón ſamy wošud cžaka, jeli ſo ſo jich žadanje njeſedopjelni. Mjez tym ſo dale wojuje, a hač dotal ſu ſpjecžowarjo wſche nadběhi wotrałyli, hačrunje dwě kompagniji ſtatneje milizy a tyhaz dobrowólnikow policiju a jaſtnikow podjerzeli a hač runje mója nadběharjo ſtatła, maſchinſke ſtrělby a bomby ze ſylſowazym płunom wužiwć.

Pospyt ſ dynamitom murju wobleſhnjeneho twarjenja roſtrělić, njeje ſo poradił.
Dobrowólnikow ſu pytali, kotſiž bychu ſwólniwi běli, dynamit k wobleſhnjenemu twarjenju połožić. Dołho nječzinjeſche ſo nichtó ſamowlnicž, hač dě ſtónčnje jedyn katolſki duchownik k tomu ſwólniwy a pſchi ſawěrazej tſeleńzy maſchinſkich ſtrělbow roſbuchadko k jenemu rózej wobleſhnjeneho twarjenja donjeſe. Jemu ſo poradi, ſo njeſranjeny wróceſe. Wonjk pak dyrbi ſ elektriſkim powodom bombje roſbuchnjeć daleč, ſajeſkał ſapraji. Wobleſhnjeni, kotſiž maju wjele munizije k ruzy, ſe wſchěch twarjenjowych woknow njeſpſeſtawajuh ſtrělachu. Kaž bórſy ſo jedyn naddběhar pokaſa, ſo do njeho hnydom wótroſtełerjo ſamérja.

Spjecžowarjo ſu ſ jédju na nékotre dny ſaſtarani.
Kaž pak ſo ſe ſwarjenja a ſaklinvanja, kotrež je we wojowańſkich pſcheſtawkach ſ twarjenja ſkyſcheſ, ſudžicź hodži, mjes nimi njezbodna knjeſi.

Wokoło 2 hodſinow rano, hdyž běchu ſo do twarjenja bomby ze ſylſowakym płunom ſmjetake, ſu ſpjecžowarjo wupad ſcžinili. Pſchi tym buchu pjecžo ſpjecžowarjo ſaſtrěleni, mjes tym ſo ſo druhi do twarjenja wrócžichu. Boja ſo, ſo ſu mjes tym wſchitkich ſpjecžowarjow morili.

Wot junita je to **hižo ſchesta ſpjecženja w amerikanſkich khłostarnjach.** W ſjawnoſcži ſu hižo dawno na njeſpodobnoſcže w khłoſtańnjach ſkoržili. President Hoover je, kaž je ſo hižo pſched dlěcžim cžaſom ſdželiko, porucził, ſo dyrbja ſo wobſtejnoſcže w jaſtwach a khłoſtańnjach pſchepytać. (Hlej najnowiſche powěſce.)

Politiſke mórdarſtwo w Argentinſkej.

Pribatneho ſekretara argentinſkeho preſidenta Irrigoyena ſu ſtónzowaneho namakali. Preſident je porucził, ſo dyrbi ſo mordarſtwo ſwědomicže pſchepytać, dokelž je ſo najſerje politiſkich pſchicžinow dla ſtuciſko. Potajnoſcź njeſtuka njeje hiſchcže wujaſnjena.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 5. oktobra 1929.

— **We ſjedrje.** S wjeſzora a połnozu Europy leža ſylniſche nižiny, tak, ſo je ſkoro ſ woprawnym dźiwom, ſo mamy tak tražne a cžopke najymne wjedro. Nad naſchimi ſtronami je ſo hiſchcže **wyſchina** ſatkowała. Hač ſo bórzy pominje, njeſhodži ſo ſ **wětroſcžu** prajicź. Jara by tatař pſchemacžowaž **deſchcžik** na ſkyvy wótak. Jeli ſo nižiny hač k nam **pſchehobudu**, pſchinjeſu nam wěſcže deſchcžik **ſnano prénje** dny nowego tydženja, poſom **pak** ſaſo **tſany**, ale trochu ſymniſchi cžaž ſaſtupi. Naſch wjedrowuſtojny tałke ſudži: Njedžeſu a pónđželu deſchcžowanje, wutoru wětrojto, wot ſrjedy hač do ſjatka rjenje a ſobotu wětrojto. Jutſje 19. njedželu po ſjwj. **Trojizy**, ſłhada ſłónczko 6,10 hodž. a khowa ſo 5,25 hodž. Mžacžk ſhada dop. 10,15 hodž. a khowa ſo 6,49 hodž. — Wežera wjecžor w 7 hodž. barometer 741, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +27. Dźenja rano we 8 hodž. barometer 740, hygrometer +4, thermometer w nozy +16. Wuhladu na žuche wjedro.

— **Dźenjunjiche wiki.** Butra płacžeſche 1,20—1,25 hr., jeja 15 pj., twaroh 25—30 pj., kury 2—3 hr., kapoki 1,20—2 hr., hołbje 70—90 pj., punt ſarſanych kacžkow 1,40—1,50 hr., huſ 1,10—1,20 hr. Na ſelenowych wikach płacžeſche punt cžerwjeneho kalu 15 pj., běłeho 10 pj., žyble 15 pj., morchcje 12—15 pj., ſelleraja 25—30 pj., rjeſwjenja 15 pj., róża ſyhdrojteho kalu 15—70 pj., punt tomatow 20—30 pj., górkow 25 pj. wowc 15—30 pj., bunow 30 pj., jabłukow 10—40 pj., kruſchacž 30 pj., błonkow 20—30 pj., bérnow 4—5 pj. litr laneho wolija 1,80 hr.

— **51. duchowna wjecžorna hudźba.** Blížſchu wutoru ſapoczńnje ſo w Pětrowſkej zyrkwi we wobſtuku wjecžornych hudźbow hižom dawno pſchipowědźeny ſhoralny zyłkuſk, na ma raz pokaſacž na naſche bohate a rjane ſhoralne kubło, ſa kotrež w naſchim cžaſu ſłónczenje ſaſo prawe ſwſumjenje wotnicža. Kóždy wjecžor dyrbi wožebitu kompoſizijowu formu we wětſej dobje kharakteriſowacź. Sdobom pokaſuje ſo na możnoſcže, ſhorale na Bożich ſłužbach wužiwacź, ſchtož ſu puczże, kiž móža k živemu a wotmjenjenemu ſpěwanju dowjeſcź. Pſchetož w naſchich zyrkwinſkich kérluſchach teža tak njeſpſchetrjebane mozy, kiž chcžeja jenoż na prawe waſchnje ſłyſhnjene byc. Potom budże ſhoral ſaſo to, ſchtož w ſaſtdženych cžaſtokach běſche, we wjeſelu a ſrudobje žórko wěcžnych wěrnoſcžow. Prěni wjecžor bližſchu wutoru wotewri ſo ſ hudźbu na wěži Pětrowſkeje zyrkwje wjecžor 7/8 hodž., potom ſcžehnje wjecžorna hudźba, kiž ſo jakožnje na myſl: Zyrkwine cžaſo w Bachowych piſchczelowych ſhoralach a ſhoralnych hadźbach. Wukonjerjo: Khór inquilinoh, collegium muſicum, khór miſionſkich dujerjow, Maks Menzl (pſchewod na piſchczelach), domſki organiſt Horſt Schneider (piſchczele a nawjedniſtwo). Nadrobne programy ſu po 30 pj. pſchi zyrkwinych durjach dóſtacź.

— **Budyſke hapthki** ſu hyſchdcže dny hač do 7 hodž. wjecžor wotewrjene, njedželu pak ſamknjene. Nóżnu ſłužbu a njedželu wotewrjene ma pak jenoż jena hapthka i mjezačnym wotmenjenjom. W oktobru je ta Dwórniſchczowa hapthka na Bismarckiſej dróhy.

— **Skótne khoroſcže w ſaſtlej Hornjej Łužicy.** Po roſprawje ſakſkeho krajneho ſtrowiniſkeho hamta w Drjezdźanach běchu w ſaſtlej Hornjej Łužicy 1. oktobra 1929 tele ſkótne khoroſcže: 1. **Stójnjiwoſcź** (Milzbrand) w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijſkeho a 1 gmejnje a 1 dworje Kitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 2. **Swinjazy mór** w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenſkeho a 1 gmejnje a 1 dworje Kitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 3. **Cžerwjeny pobjerł pola ſwini** w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 4. **Kholera pjerjiny** w 1 gmejnje a 2 dworomaj Kitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 5. **Natykliwa khudokrejnoſcź łophtaczow** w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 6. **Sahorjenje rjapowoje moſhowiny pola koni** w 1 gmejnje a 1 dworje Kitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 7. **Pežołaze khoroſcže** (hnitz) w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Budyſkeho, w 3 gmejnach a 12 dworach Kamjenſkeho a w 1 gmejnje a 1 dworje Kitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.

— **Wožebitej pſchiliſoſy.** Sa naſchich cžitarjow w Běłej Wodźe a wokolnje pſchiloložichmy ſ dźenjſnischemu cžiſkej pſchiliſoſy kupneho domu Felikſa Jochmanna w Běłej Wodźe. Naſchich cžitarjow a cžitarki w tamniſchich ſtronach pak proſymy, ſo bychu pſchipokoſenej pſchiliſoſy pſcheczelnje wobkedźowali.

S **Dźenjnika.** Jutſje njedželu popoldnju w 3 hodž. poſmjeſci ſo tu pomnik ſa wójniſkich padnjenych. Pſchi poſwjeczenju wobdźěla ſo wjeſne towarſtwa.

S **Pomorz.** Nowy żeleſniſki jędnym porjad, kiž wot bližſcheje pónđžele płacži, pſchinjeſe też na naſchim dwórniſchczu ważne pſchepokoſenje raniſcheho ſchuleriſkeho a dźekaczeriſkeho cžaſa do Budyſchina. Wot pónđžele hač do 29. měrza jędži tutón cžaſ poſdźiſcho, wotjeđže ſ Pomorz 7,10 hodž. a je 7,29 hodž. w Budyſchinje.

S **Wóſporta.** Klampnarſki miſchtr Moriz Rammer je dla wyſokeje ſtarobы ſwojí wobkhod ſpuſchcził a jón knjeſej W. Kuczaju pſchenajał. Najeńk je wobkhod hižom ſ 1. oktobrom pſchewſał.

S **Wóſporta.** Dla ſemrěcža tudomneho měſchczanoſty Jenceja běſche měſto wupróſhnjene měſtno měſchczanoſty wupiſałо. Na to je ſo wjazy dyžił 70 ſajimzow wo tuto ſaſtojnſtwo ſamolwiło. Kaž ſłyſchimy, ſo bližſche dny nékotři do wuſtſcheje wólby ſcžahnu.

S **Lubija.** Sił ſeńdže ſo ſrjedu jenemu tudomnemu żeleſniſkemu ſaſoſnikej, jako duzy domoj wobałku i 500 hrywnami pjenjes ſłubi. Jako to pytny, dźeſche ſłužbowy ſa ſłužbjenymi pjenjesami pytacz a **namała** też wobałku bórzy ſaſo, ale pjenjesy běchu ſo ſ nieje ſłužbe. Sotſtojnika potrjechi ſchkoda dwójich cžeſko, dokelž dyrbi jeho mandźelſka pónđželu do kliniki k operaciji.

Z **Pančic.** Naš wjelećeſcený knjez wyšši wuczer Słodeńk — daloko a šěroko po cyłych Serbach znaty, woswjeći minjenu wutoru a ſrjedu z knj. mandźelskej w kole swojich bliſzich a dalokich přiwuznych swój słěborny kwas a zdobom też wopomnjeńſki dźeń, zo skutkuje hižo 30 lět jako wučer w Pančicach. Wjele zbožopřećow, pisomnych a ertnych, a krasne dary běchu znamjo, kak jara cyły serbski ludu na jubilej swojeho njesprócniweho dźěłaćerja spomina. Zastupjerjo kłóſtra, předsyda šulskeho wubjerka, wokolne wučerſtwo a přiwuzni jubilara běrjechu podźěl na wjesołym swjedźenju a krasna knjeżeſe přez cyły wječor. Na druhi wječor zeńdźechu so spěwarske towarſtwo „Lipa Serbska“ z Pančic pod nawjedźenjom knjeza wučerja Cyža z Wotrowa, na by swojemu dirigentej zastanička zanjeſła. Na to wupraji předsyda tow. nutrne přeće jubilarej a knj. mandźelskej. Z dźakownoscu dźensa tow. na swoju dołholětneho dirigenta zhladuje, kiž přecy pilny, zwólniwy a wutrajne swoje cyłe mocy do skutka staja za towarſtwo, kiž je pod jeho wjednistwom hižo mnohe krasne koncerty wuwjedło. Też Khrósćańska „Jednota“ pod nawjedź. k. wyššeho wučerja kantora Hile běše přikhwatała, zo by swojemu dołholětnemu sobuſtawej zastaničko zanjeſła a předsyda knjez Grofa wupraji jubilarej wutrobne zbožo a dźak a přeje dalšu strowotu a wjesoły přichod. Nětk kaježeſe wjesołe žiwjenje na šuli, běchu tola jubilarej a knj. mandźelska za wšěch spěwarjow hódnje blížke napjelnili. Po dobrej wječeri pleśeſe so při piwje, palenću a cigarje a wjesołym spěwje rjana hodźina dale a mnohe přeća so hišće wupraji hu, na dóž je jubilar swój dźak wupraji za spěw a krasne dary. Nimo su swjedźenju, tola jubilarej a mandźelskej zbywa to přeswědčenje, zo su dołko a šěroko lud Serbja a też Němcy dźěłbrali na jeju swjedźenju.

Z **Kulowa.** Rěznik Albert Morawic, Pawoł Morawic z Kulowa a Pawoł Hańcka z Wulkeho Zdźarow su ſrjedu přeć pruhowańſkej komiſiju rjemjeſlniſkeje komory w Zhorjelcu swoje mišterſke pruhowanje wobſtali.

S **Wojerez.** Na město **wokrjesnjeho** inſpektora Tonwa, kiž je do Lětnjicy pſcheſadźeny a ſa knježeſtwowcy radu pomjenowany, bu wyſchſchi knježeſtwowy jeſtnik Dunze ſa naſtupnika pomjenowany.

S **Cžorn.-ho Khołmza.** Sdźelu pſchipołdnju wotbě ½2 hodź. ſnjeſoboži Opelſki wós Wojerow-Teje Budyſkemu erez firmy w jenym drohowym ſawinjenym mjes Cžornym Khołmzom a Narcžom. Wocžiſty ſwědźi prajo, je wós pomału jěžo, ſo nabodo poczaſ wjerchcź, je je wjednik móż nad nim ſłuhił a do pſchkrowa ſajeł. Wuhkiž pola Cłauſenez firmy dóſta, poſkicił ſnjeſoboženu pěnju pomoz. Potom jeho ſ automobilom do Wojerowſkeje wokrjesnjeje khorownje dowjeſechu.

S **Krynthez.** Hižom léta dołho ſo hotowachu na naſchej wſy nowu ſchulu natwarić. Loni kupichu ſmu kſejownoſcź ſa nowu ſchulu a létſa ju natwarichu. Nowotwar je dokonjany a ma ſo ju próſtnikach poſwjeczić. Wuczeſ ſo ſe ſwojej mandźelſkej zele dań do noweje ſchule pſcheſydli.

S **Běłeje Wody.** Tudomna policija wuſtłehi minjenu hušzazeju puduchow, ſtynow nahladneju ſtarſchinu, kotraž chcžeja najſerje jako nowy ſport ſ motornim kolom jězdźo hušz kradnyć. Tak kradnyſchtaj w ſtwě ſušzodnej wſy hušzuzu, ſarſaſchtaj ju a domjeſeſchtaj ju do Shorjelza, hdźež ju we wulkim hotelu ſa porjadne płacžiſnu pſchedachtaj. Do wunvokowanych pjenjes ſo hewrowſzy dźěleſchtaj.

Tahiti.

Roman ſ južneho morja.

7] (Pokračowanje.)

Něhdže poł hodźiny běſche takle połežak a dźiwne ſłote hrodły twarił w myſlach ſwojo. Tu ſaſtyſchcža nadobo krocžele, nježna poſtawa ſłocži wuſkocžnje pſches płót.

„Sadie!“ ſawoła mjelčžo.

„Ha!“ rjekny holičo a cžišnyc trochu bojaſliwje, trochu wuſtrózane hłowu ſnat, wokoło kotrejež polne cžémne kudźerje dźenja dźiwje ſlětowachu. Hdyž pak ſwojeho ſchitanza wuhlada, ſaczerwjeni ſo ſaſo ſ tamnej cžémnej cžerwjenju, kiž jeje wobličžu tajſe njewěſchdne kuſło ſpoſcži. S khwatkom k njemu pſchiſtupiwiſchi poda jemu ſ pſchecželnej dowěrnu ruku.

„Hdźe ſy ty tola jenoż tak dołho woſtała, Sadie?“ rjekny někto René ſ cžichim, ſkoro nježnym porokom.

„Dołho woſtała?“ rjekny dźiwja holca — „ja ſym dołho woſtała? Sſym dha ja dożyła pſchińcž dźyła? — Dźiwny cžłowjeko, kak jenoż wěſch, hdźe ſym dźenja rano wſchudźe hižo pobyła — a to hiſchcže ſwojedła“ — pſchida ſo ſ łohka łaczerwjenjo a na poł wobrocžejo wobliczo — „tola pój“, rěcžeſche ſ khwatkom dale, hdyž bóle cžuješche hacž widźeſche, ſo chze wón něſchto na to wotmołwicź — „pój, mam dobre powěſce ja tebje, a dóhđžemoj ſej mjes tym trochu k majemu łubowanemu měſtaczku tamle na hórzu.“

Wona dźěſche jemu dopředka pſches ſahrodźnje wrotka a dowjeđže jeho po makem ſłołmje horje, hdźež ſo wobaj w ſcžinje niſkich palmow pożydnyſchtaj a ſo po kraſnej wokolinje roſhladowaſchtaj.

René ſtejeſche dołho mjelčžiły wobdźiwajo kuſtorjanu krajinu ſ rjanej holzu, kotraž ſmějo na njeho hladaſche, po boku.

„Něwěrno, tu je łubosne měſtaczko na makej pſchecželnej kupje?“ — rjeknu napoſledku ſcžicha, jako by ſo bojała, to pſchetorhnjeſ, ſchtož jeje wutroba w tutom wokomiku ſaczuwaſche.

„Oh, kuſtorjane, kuſtorjane to je! ſawoła René ſahorjeny, pſchimajo jeje ruku — raj, kotryž njeje ſamo bjes ſandźelow.“

„Fuj, ſulſnikо“, dźeſche pak holčžo ſhuſnje a ſkoro ſrudnje — „ty njeſmješch hanicź, mjes tym ſo Bóh ludy Knjes ſwěłko ſwojeho ſłónza na tebje wulſiwa a je dźiwy ſwojeje ſtworby twokoło tebje roſpſchestrěł — a ty mi teſ ſ tym khcžiwdu cžiniſch, ja cži tola njeſbym niczo ſłubu ſcžinika.“

„Sadie!“ proſcheſche młody muż, hłuboko hnuty wot jednoreje, jimaweje prénjotnoſcže dźěſcža.

„Daj jenoż derje być“, dźeſche ſako trochu pſcheczelniſcho, „a poſtyń ſo tudy — nć, niż pſchebliſko ke mni — hem do rózła — takle a něto wotmołwiſi mi na praſchenje.“

Hladaſche jemu pſchi tom wotewrjenje do wocžow, a bhrnjeſ też njedopuſchcži, ſo by ruku wokoło njeje ſłożił, woſtaji tola ſwoju ruku w jeho leżo.

„A ſchto chzeſch ſo praſchecź, ty mika luba?“

„Najprjedy rékam Prudentia, khiba też Sadie, ale niż hinak — tola kak dha ty po prawom rékaſch?“

„René!“

„René — to je rjane króſke mjeno a njeklincži tak wobcžejuje kaž druhe zuſe mjena. Je to wěrno, René, ſo by ty Ferani?“

„Srozumiſchi-li pod tuttym ſłowom, kaž ja myſlu, Franzowſu — haj“, ſnapſchecžiwi René, ſpratwnje ale też ſo ſpodźiwajo na tym, ſo tole zyłe jednorake praſchenje tak thutnje běrje.

„A ty by ſchceſeſan?“ woprascha ſo holczka ſtrachcžiwje.

René móżeſche poſmněwk ſedy potajicź, ale dopomni ſo też ſdobom na praſchenja **makeho mitonara** a rjekny ſ khowu wijo:

„Lube dźěcžo, ſchtó je wam tu něſchto hłupeho narekał ſo Franzowſojo njeſłu ſchceſeſenzjo? — Sawěſcže ſmy we ſchceſeſtjenjo, je-li móże cže to ſpokojicź.“

„Tola nimacže-li wy póhanſke waſchnja pſchi wotſej nabožinje?“ woprascha ſo jeho holza někto nałejniſcho.

„Sšu ſedy wulku próżu dawali, Sadie“, rjekny René, „tebi wěru telko tyhaz duſchowe ſ najbórſcheje ſtrony nje pſchaſcź — a hižo ſe ſamo njeby ſchceſeſanſtwo było.“

„Ale waſche hrěchi wodawaju ſo wam ſa pjenjesy“, rjekny Sadie, mjes tym ſo ſe ſtrachoržiwym wóſkom na ſulſnika hladaſche. „Sa pjenjeſy niż, mój łubuſchcžo, ſnapſchecžiwi ſo René — „a hdźež by ſo to ſtało, by ſ njewuježiwanjom duchownych było. Nć, Sadie, nahła wěra njeje pſchibożſtwo, a ſchtóż je cži to rjekł, je ſkerje derje měnił, ale pſchehnał. — Bě-li to twój wotcžinjk, Sadie?“

„Nć“, rjekny młoda holczka mjelčžo a roſwažnje, — „mój wolhladaſ njeje tak krutny a thutny. Wón je mi ſto prajił, ſo je mjes Franzowſanſi tež prawje wjele duſchownych a dobrych ludźi, ſnadź runje telko, kelkoż mjes Jenowſkimi dźelczjanami.“

„A ſchtó dha je cži hewak to ſtejho wo naſ narekał, mój łubuſchcko?“ poſmněwaſche ſo René — „ſ twojeje ſtarnoſcže hłowiczki to tola ſawěſcže wuſkoczito njeje.“

„Nć“, rjekny holza ſwěrnje — „ale na Tahiti je jen bóżny, thutny, krutny muż žiwy — tón pſchikhađa wot ſčeło jónu abo dwójizy na naſchu kupu a prédźuje tudy. — Mój pak ſo hižo tychtyż jeho bojimy, pſchetoż njeſmimy ſ tom janych ſwěrkow we włoſach mčź a ſo ſkerje wjeſeli być, a wón cžini nam wutrobu cžežku. Dyž, wón je jara pobożny, a tón wożebje je naſ pſched twojej nahłu ſmu warnował a nam ſ wěcžnym ſatamanjom hrożył, ſo by nječtó ſ naſ wopacžnej wucžbje pſchipoſłuchał — a ty by też katolik, René?“

(Pokračowanje ſcžehuje.)

Se Sleho Komorowa. Pjatk rano w 2 hodź. srajnjschi motorowaj koleśarjej, nětkuže 26-lětny žyn wobšeržerja rěsaka Krügera z Murjowa jako wjednik a 26-lětny žyn hórnikeho inspektora Wuenneberga se Sleho Komorowa na Klěčhischežanskej dróhy do Wulko-Hajnskeho tworowneho czaha. Koleśarjej pscheraśychtaj samknjenu sawjeru, jako czaj hischcze zyły nimo njeběsche, tohodla jeju czahowy pohledni wós hischcze khětry kónz žohuwlečeschе a wobeju cžežko srani. Wuenneberg hnydom na to wumrě. Krügera hnydom z polizajskim autom do khorownje dowjesachu. Maju mało nadźije, so pschi žiwjenju wostanje.

Wusudźenja.

§ Pšched šhromadnym lawniskim žudom w Budyšhinje mějeschе žo 42lětny pschekupc Hermann Kießling z Čžornych Nožliz samolwicej, dokelž běschе dla jebanstwa, cžežkeho falschowanja liščinow, pschesčahowanja a cžežkeho paduschstwa dla wobškorženy. Ssobuwobškorženy běschе jeho 29lětny bratr fahrodnik Wilhelm Kießling se Zitawy. Hermann Kießling mějeschе w Dźěžnikezach liščinowu fabriku, kotraž pak lětša w měrzu šwrěschcži. Fabriku kupi fabrikant Janka we Wojerezach, pola kotrehož Hermann Kießling jako wobthódny wjednik dźěłasche. Pschi pschedpołożenju mjenowanych liščinow žo wukopa, so běschе wón dweju dźěłaczerjow napißak, kotraž tam dožiła njedźěłachtaj. Pjenjezy běschе sa žebje ithowak, sdźěła pak też swojemu bratrej pschiwobroczišt. Dale běschе Hermann Kießling Jankowu banku se sfalšarnym wudawanjom pohnuł, so je jemu z Jankoweho konta 86 a 60 hr. wuplaczila. Ssud pak njewobhładowaschе sa dopokasane, so je Kießling 50 hr. sa kupjenje invalidnych znamtow a sa Janka sběrane pjenjezy wo 65 a 64,75 hr. sa žebje wuzik. Dla kradnjenja palneho drjewa je zuseje samknjeneje kólnje žud jednanje tuchwilnje sastaji. Sapuždi Hermanna Kießlinga dla jebanstwa z skhodže Jankoweje banki w 2 pschipadomaj a cžežkeho falschowanja liščinow w jenym pschipadže k 2 měsazomaj a tydźenjej jastwa, Wilhelma Kießlinga pak dla jednoreho falschowanja liščinow w jenym pschipadže město tydźenja jastwa k 30 hriwnow pjenježneho khłostania. — Wobškorženeju sakitowaschе rěčnik dr. Schuster-Budyšin.

Z Łužicy.

* S Wjasońcy. Paduschi pobuchu wutoru dopoždnja wokolo 10 hodź. w tudomnej wočežnjenci. Wubichu se puntom wokna w schkleńzu a na to wokno wotewrichu. Jedyn z paduchow je do twarjenja salšł a z pißańcu domjazeho nana 150 hriwnow w papjerach, kožanu aktowu toschu a pullover kradnył. Sa paducha maju 17-lětneho thowańca, kiž je předy we wočežnjenci pschebywał. Wón běschе na swoju prošstwu w domje pschenozowacź žmělo. Paduch je žo bjes žłěda šhubił.

* S Porchowa. Schtwórtk wječor wokoło 8 hodź. wotpali žo wulka brózeń kubleria Erwina Matika. Dokelž mějeschе wošsydlež jenož mało wumłóczene, sgu žo sboro zyłe žně spalike. Też młóczawa je žo šobuspalika. Mjenja, so je woheń se sapalerstwom abo njerobu nastał.

* Se Shorjeza. Schtwórtk wječor najsferje se sapalerstwom na najwjetšim kuble w žuždnym Troitschendorfje, kiž ratarjej Grundmannej žiuscha, woheń wudyri, kiž žo pschi žylnym wětrje na wschitke hospodarske twarjenja wupschestre a je hacź na murje dele do popjela pschewobroczi. Pschi žylnym kurje mějachu wobnjowi wobornizy jara cžežke dźěło, njesboja pak žo na sboje žane njestachu. Zyłe žně 200 kórzow wulkeho kubła, wschitke ratarske maschiny, wosy a druhi grat žu žo šobuspalike. Tehorunja spali žo šobu zyłe žwóžitwo dźěłaczerjow tuteho kubła. Na někotrych zujych muzikich tukaja, so žu woheń zakžili, dokelž žu žo na podhladne waschnje wokoło twaženiow schmórali.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Freitala. (Strašchne hrajkanje.) Na Freitalskich Zauckerodskich lejownoskach je schtwórtk zlomjana sajma kubleria Köhlera wotpali. Dźewjećlětny hólc, kiž běschе se sapalkami hrajkał, běschе ju sapalił.

* S Kamjenizy. (Nubježny napdad pola Kamjenizy.) Wutoru rano napdadže njesnaty 42 lětneho muža, kiž domoj dźěschе, sbi jeho z semi a rubi jemu nětkuže 150 hriwnow pjenjez, kiž mějeschе pschi žebi. Napdaknik je mohł njeschpinaty cžeknyć.

* S Lipska. (Spytał žwoju mandźelsku moricź.) We wtory k schtwórtkej spyta 36lětny wothładać thorych na Hilžinej dróhy žwoju mandźelsku z plunom sajedojecź. Jako chžyschе mandźelska plunowy honacź jacžinicź, ju muž dajeschе. Jonje pak žo poradźi, žo jemu wutorhnyć. Muž ju pschesczěhaschе, sbrabny wulku schkleńczanu kulu a cžišny ju sa njej, njetrjechi ju pak. Mjez tym policajska pomoz dóndže. Policija muža saja a kriminalnemu hamtej pschepoda. Pschicžina njeskutka leži pjecża w mandźelskej swadźe.

Přilopk.

* Wulki woheń w badenskej wožy. W hornjobadenskej wožy Bettmaringenje zychnowaschе hrózbny woheń, kiž sa dwě hodźinje 25 statkowy, mjes nimi halle nowu natwarjenu radnizu, sniči. Tsecjina zyłeje wožy je wotpalena.

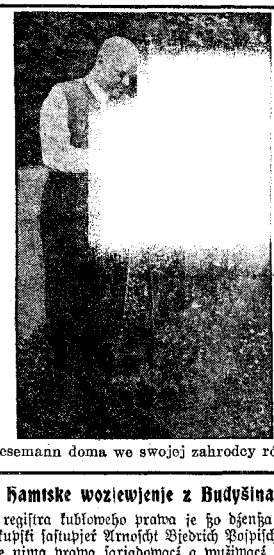
* Schwjedski letadźi cžołm žo podnórk. Letadźi cžołm schwjedskeho akcijoweho towarstwa Aero-transport njedźelu popołdnju krótko po tym, so běschе žo w šwobodnym pschistawje do powětra sdźihnył, do motorskeho cžołmjaka srały. Letadło žo cžežko wobschkodźi a žo podnórk. Paßažeram poradźi žo, swustakacź a žo wukhowacź.

* Jendźelska khorownja žo wotpalika. W Aberdare w połnocnej Jendźelskej wudyri w khorowni woheń. Khorownja žo docžista wotpali, khorych mózachu pak wschitkich wukhowacź. Pschi haschenju wohnjowej wobornikaj w plomjenjach šmjercź namakałschtaj, tsecji wobornik bu cžežko sranjeny.

* Granata w zyrkwinej scženje. Dźěłaczerjo cžychu swonowu wěžu w ruskim měste Jarošławje wottorhacź. Nadobo rosbuchny granata, kotraž běschе w sceńcu tcžała, a mori schtyrjoch dźěłaczerjow a žydmjoch srani.

* Wožeže dobry wunoschk wina w Južnošłowjanskej. Južnošłowjanske knježeństwo wočakuje bohaty winowy wunoschk. Tohodla na wotposlad, pschetrjebanski dawk na wino wot 2½ na 2 dinaraj na hektoliter sniżicź. Sdobom chže knježeństwo nětcžišchu premiju na wuwožowanje wina do wukraja wot 40 na 80 dinarow powyschicź.

* Mór na kupje Jabje. Kaž žebi „Chikago Tribune“ powědźicź da, je na kupje Jabje 322 wožobow na mór wumrěło. W pošlednim měsazu žamym je žebi epidemija pjecża žamo 178 wožobow sa wopor žadała.

Dr. Stresemann doma we swojej zahrodcy róže hlada

Hamtske wozwjewjenje z Budyšina

Do registra kubłoweho prawa je žo dźenża sapisało, so pschekupki sastupjeŕ Arnoscht Bjedrich Boipschil w Budyšhinje nima prawa sarjadowacź a wužiwacź samoženje swojeje mandźelskeje Jdy Klary rodź. Brückнerez, kaž je žo z mandźelskim srěčenjom 23. septembra 1929 postajiło.

Hamtske žudnistwo w Budyšhinje, 2. oktobra 1929.

W měschczańskej hłownej kenzliji (na radnizy po jenym schodže) žu wupołożene cžišła 34 a 35 prěnjeho dźěła a 46 a 47 druheho dźěła němskostatneho sakonskeho kopjena, kaž tež cžišła 21 a 22 sakkeho sakonskeho kopjena na 14 dnjow wot 40 na 80 dinarow powyschicź.

W Budyšhinje, 2. oktobra 1929.

Měschczańska rada.

Šło to wč?

Pod tutej rubriku přinjesemy
Kóždy dźeń 5 prašenjow.
Njech kóždy čitař spyta wotmołwić
Na tute prašenja za sebje. W přichodnem
Čisle přinjesemy wotmołwu.

Kak wulki je naš serbski kraj?
Hdže je kupa Europa?
Kotry kow taje pod nulu?
Hdže je najwjetša knihownja na swěće?
Z wotkel maja mjeno tolerje a dukaty?

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powjeŕ wo wjedrje sa jutšnu nježelu:** Rjenje a cžopło pschi pokrótschich wětrach. W Jendźelskej a połnocnej Europe khłódne a torbate wjedro.

* **Rubježny napdad, kotryž je žo na sastojnika powschitkowneje měšnneje khorobneje kaßy w Essenje skuźił a pschi kotrymž je rubježnikam 6000 hriwnow do rukow padło, je žo wujasnił.** Schofer Gortež, **kotrehož žu wupytaneho w automobila namakali, je žo wusnał, so je napdad samo pschihotowany był a so dyrbješe pruha sa dalsche napdady był.** We Willfratu cžłonku poštylnika napdadnyčź, **kotryž 40 000 hriwnow mšdowych pjenjez wjesesche.** Policija je **žobuwinikow sajała.** Ssu to jedyn 18lětny a 21-lětny pachoł a nan jeneho z nich.

* W Olpe we Westfalskej je w Ziittickej kožowej fabriży 10 abo 12 dźěłaczerjow do kadże chloroweje kißaliny padnyło. Hacź runje žu jich hnydom z kadże wuczahnyli, běchu žo sdźěła straschnje wopalili abo sajedojecźenje poczerpili. Jich žu do khorownje dowjesli, hdźež žu mjes tym pjecžo z nich, mjes nimi dwaj bratraj, na cžežke sranjenja wumrjeli.

* Němsko-pólske drjewowe dojednanje je žo podlěschiło. Po nim žmě Pólska 1 milijon 250 000 twjerdych metrow drjewa do Němskeje sa lěto wuwjesecź.

* Francowski bagger je žo w jendźelskim kanalu potepił. Němska 5 muži žylna wošsadka na baggeru je žo tepiła.

* Spjecženja khłostanzow w stanej khłostarni w měste Conon w Amerizy je žo pjatk rano skónczyła. 150 khłostanzow, w khłostarninym poboczným twarjenju saraczenych, je žo bjes wumělenja poddalo, hdyž běchu jich tśi wjednizy se žamomordarstwom swoje žiwjenje skónczili. Spjeczowarjo se sbožnjenymaj rukomaj z twarjenja wunđjechu. Spjecženja je žebi 13 žmjerznych woporow žadała. (Pohladaj do naslědneho dźěła dźensnischeho cžišła.)

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdźe so wutoru wječor we 8 hodź. k spěwanju w Serbskim Domje. Wšitke spěwarki a też knjeża so wutrobnje přeprošuja.

Bjesada w Budyšinje. Póndźelu, 7. 10. wječor we 8 hodź. přednošk knj. direktora Klosy wo pjenjezach.

Hornja Hórka. Tow. Łužica zeńdźe so njedźelu 13. oktobra pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Nowakec hosćencu. Přednošk zeńdźe knjez wučeŕ Wjela. Dowěrnicy so prošu, wšěm sobustawam to wozjewić. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Hosćo su lubje witani. Předsydstwo.

Haslow. Jednota Sokoł ma přichodny štwórtk zhromadźiznu.

Haslow. Jednota Sokoł ma njedźelu 13. oktobra 1. załoženski swjedźeń. Wšěch přećelow a bratrow wutrobnje přeprošuje. Předsydstwo.

Njebjelčicy. Sokolska jednota ma přichodny pjatk, 11. 10., wječor ½9 hodź. w Herbskej grychće w Njebjelčicach zhromadźiznu. Mamy ważne wnradžowanja, tuž ma kóždy sobustaw přitomny być.

Tydźeńska skhadźowanka a wšdomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Župa „Jan Arnošt Smolerˮ. Z tutym přeprošujemy kk. předsydow a dirigentow towarstwow, a zastupjerjow organizacijow a zjednoćenstwow na wurjadnu zhromadźiznu sobotu 12. okt. do Serb. Domu. Dnjowy porjad: 1. Naš župny zlět 1930. 2. My a należnosće Kocoroweho pomnika. 3. Wólba zastupjerjow do Ludoweje Rady. 4. Naša Posmjertna pokładnja. Prosymy wo wšostronski zajim, k lěpšemu župneje skutkownosće. **Předsydstwo.** P. Krjeńmař, župan

Zu Urkund dessen haben die Bevollmächtigten diesen Vertrag unterzeichnet.

Ausgefertigt in doppelter Urschrift in Berlin am 24. April 1926.

Stresemann

N. Krestinsky

Narodny dom dr. Stresemanna na Köpenikskej dróży w Barlinje. Tu měješe jeho nan korěmičku. Z prawicy ministerstwo zwonkownych należnosćow w Barlinje na Wilhelmskej dróży. Tu dr. Stresemann swoje dźěło wukonješe.

Dr. Stresemannowy podpis pod zrěčenje z Ruskej.

Njedźelu je mój wobkhod wotewrjeny! **Njedźelu je mój wobkhod wotewrjeny!**

Najwjetši wubjerk a přiměrjene płaćizny

žonjaceje drasty

mantle • wobleki • suknje • rańše wobleki

w kóždej nětkak móžnej družinje tkaninow, za kóžde čuće rjanosće tunjo hač do najlěpšeho wuwjedźenja!

Wosebite wotdźělenje za sylne žony!

Tkaniny za wobleki - židźane tkaniny

wšě nowosće wšěch družin tkaninow su došle!

Krasne wokněškate! Poslednja nowosć komposé!

Moje hižo lěta dołho jako khmane wupokazane Uni-kajkosće we wjele rjanych barbach:
Moiré, Crepsatin, wołmjany a židźany Chinakrepp atd. atd.!

Přińdźće bjez nućenja ke kupowanju, sebi hobrski skład wobhladać. **Namakaće wěsće to prawe!**

Alphons Schauseil

Wobkedźbujće moje 9 wukładnych woknow! Wobkedźbujće moje 9 wukładnych woknow!

Wšědnje čitajće **Serbske Nowiny**

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Delni Wujezd

njedź. 6. okt. žnjowy dźakny swjedźeń wječor zjawne reje. Parny karussel, zawjeseleńska železnica kóstkarnja

Wobsedźer Hosćenc

Domjace nalutowanske křinki

(Heimsparbüchsen)

jara rjane spodobne, krute dostanje kóždy pola

Serbskeje Ludoweje Banki

a jeje filijalkow a zastupjerjow

Wotměri. gardin

też za małe wokna, wul.
bjefk tkaninow za vitraže
sofowe přikrywy dołha
Jda Erler
Rěču serbski **Zw. Lawsk**

Žitne načinad

dostaneće pola

Wintera

Bratraj Měrša nasł.
Budyšinje Žitne wul.

Kolesa

mantle za kolesa wot 12
wobswětlenja za kolesa
kim wubjerku. Cyku
za kolesa tunjo pola

bratrow. Thomasec
na Kamjeńtnej hasy

Do Budyšina přiseši zetkajemy so stajnje

w Lehmanec kofejownji

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: lorty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu 9. oktobra 1929

popołdnju 1/2 3 hodź. w Serbskim Domje

k 25l. dopomnjeću dotwarjenja Serb. Doma a wustajeńca wobrazow z Łužicy

Přednoški:

1. Naš Dom . . . . k. M. Wjerab
2. Naše wjesne mjena w běhu časow k. Jan Krawc
3. Wólby do S. L. R.

Bohaty wopyt wočakuje

Předsydstwo M. S.

Jan Petřkec nas.
mějićel E. Schulz
w Khrósće

Wulki wubjerk gardinow.
3-dźělne wokna wot
3,50 hr. Rjane nazymske
a zymske wobleki.
Štrykowańske wobleki
za žony a dźěći.
Klubowe lacy za muže
a hóley atd.

ZEISS IKON

Wše optiske wudźěłki

we wupruhow, wuwjeršenych

fotografiske apparaty

z přisłušnymi wěcami

diplom optikar
Schmidt
na Kěžorskej drózy
Telefon 3387

Hospjene w Hasłowje

Jutře njedźelu **REJE**

zastup mužscy 1.— žony 50 pj

Přećelnje přeprošenjetaj J. Měrćink a mandź.

Wosebne

žonjace kłobuki

we wulkim wuběrku pola

A. Halerkorna w Budyšinje

na Hošic hasy 29

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny.

Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenjezownych nałožnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel

na Hórnčerskej hasy 11 Telefon 6639

Prjedy hač kupujeće

wobhladajće sebi mój wulki skład zymskich ulstow, přewoblekow, jupow, woblekow, žonjacych a holčacych mantlow, wołmjanych tworow a trikotažow, namakaće to prawe pola mje po najtuńš. płaćiznach

Franc Bulang w Kulowje

Na torhošću 8

Nětko kurimy jenož hišće

Hans Depla a Mois Tunka

15 pj. cigary

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło, kaž wšě druhe wobuća poskića derje a tuni

Richard Völkel

Wobućowy skład w Zyjicach pola Khrośćic. — Kup
pujće swoje wobuća pola wěcerwunstnicho.

Zastaranje z wodu z tłóč. připrawami
plumpowe připrawy
skótne samonapojaki z korčkami

wšěch družin a wulkosćow wuwjedźe solidnje a derje pod rukowanjom

Gustav Schneider w Budyš.
na Różowej hasy 8 a 13

přiloha k čisłu 233

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 5. oktobra 1929

Wusudźenja.

* **Wulka chłostanska komora w Budyšinje.** Sstrjedu jednasche chłostanska komora jako powokanski sud pschecjiwo měšćanskemu dawkowemu inspektorej Giebej je žitawy. Lětša w nalěcu běchu w dawkowej pokladni, kotruž Giebe sarjadowasche, 12156,24 njedostatka pola wschelakich dawkow šwěrćili. Giebu běchu tohodla sajeli. Jeho winowachu, so je pobrachowaze pjenjesy za žebje wužił a do knihow wopačnošcje sapisował. Shromadny lawinski sud w Budyšinje běšche wobstorzeneho 2. auguśta t. l. jenož dla falšchowanja ličzinow i požadanjom łepschinow k 3 měsazam jastwa sasudźił. Wot wobstorzbu pschechschiwjenja běšche pak jeho wuwinował, dokelž jemu njemóžachu dopokasać, so je pobrachowaze pjenjesy k swojemu łepschemu nałožił. Giebe pak bo pschecjiwo tutemu wuśudej powoła, tohorunja tež statne rěcznistwo. Psched wječerawšchim jednanjom pak Giebe swoje powokanje wróćił pschipośnawschi z tym wuśud shromadneho lawnišeho suda. Zyle rasnje wón tež psched powokanjkim sudom přeješe, so je dawkowe pjenjesy na žiwý wužitk nałožował a powědasche, kak su bo jemu pjecza wospjet pjenjesy shubike. Ssudnistke pschepytowanje njepschinješe žaneho dopokasa, so je Giebe pjenjesy za swoje samery wužiwał. Statny rěcznik pak roskoži, so hižom wužiwanje pokładnjowych pjenjes ke knjezu wjeownje nastatnych dešiśitow hižom pschechschiwjenje w sastojnistwje wosnamjenja. Wón namjetowasche 1 lěto a 3 měsazy jastwa. Sakitał wobstorzeneho měsješe pak wuśud přenjeje instanzy sa pra-wy. Ssud njewobhladowasche drje sa dopokasom, so je Giebe pjenjesy za žebje wužił, widješe pak w jeho sadźerjenju pschechschiwjenje w sastojnistwje a sasudźi jeho tehodla k 8 měsazam jastwa a wotrjekny jemu na 3 lěta khmanošcź k sjawnym sastojnistwam.

Hdyž ma Zónka swoje narodniny.

(Wobras se wuži.)

Nó, Handrijo, jutśje ma twoja luba cjeczikata Wórscha swoje narodniny. Schto bha ji to rjane kupisch? Sšnadź elektriku plotn? Abo nowu salu? Abo šamo puni kuśkateho zokora?

Handrij rad primuje, to rěka, tannu grawocźiwy tobak zwonli. Storka jón wot jeneho ligu k druhemu a cjini zjelo kaž plokaza delka.

Tajke darjenje, to je cji wjedrowa wěc. Pschi tym dyrbiśch bjeć pschekłepany. S prěnja możeśch cjinić, jako by na zyke narodniny posahował. „Schkoda — schkoda, so njeśjym prjedy na to myślił. To bych cji nješchto wurjadne rjane darił", tak dyrbiśch rěcźeć a cjinić, jako by bo hač do kosće mjerśał. Abo i druha, dyrbiśch na pschedwjeczoru abo rano sahe nětajku swadu pytać a sa to bo posłarać, so zyliczki dźeń traje. Tak bo darjenja wjdaśch. A k tsećemu, hdyž chześch abo dyrbiśch tola nješchto darić, dokelž masch pschichodny měsaz šam narodniny, potom na žadyn pad na wyschaze wězy pjenjesy rosnjetać. Jenož to, schtož może žona wutrjebać a tak bo posdźischo tutoho wudawka sminješch. Bjechzo nješchto praktiśkeho do hospodarstwa, i cźehož masch šam šobu wuśuć. Poiatkom nješchto, schtož dyrbiśch po króttkim tak a tak kupić. A tak dyrbiśch dwě muschce na ras. A tyrnjeź, kaž je loni było, dźesaćz puntow žele było k nakładjenju kala. A k schtwórtemu, njetrjeba runje nětaśi dar brać, ale cjinich ji nětajke wjeśele. S tym masch druhdy wjazy wuspěcha hač i darom, kiž bo ji sfórcźenje njelubi. To ma łepschinu, so ani trošchku pjenjes „njekschtuje".

Haj, myšli Handrij, tamne prènje tśi methody sy hižom nałožował. So njetrjebat wot prědka sapoczeć, wosnu lětża schtwórtu. Potajkim ji nětajke wjeśele cjinić. Najwažnischa praschenje je, kajke. Rano sahe stanjeć, wohoń sadźewać a ssót napjazować, so je wschitko hotowe, hdyž wona bo i borka wuschmjata. Ničźo. S prěnja stara každona hnydom wotući, hdyž bo wokolo njeje šamo mjelčo teptze. To dźe je to hubjeństwo, so kóždy króć žłyschi, hdyž bo i korczmy dom kramoscźi. A i druha, hdyž ras sapoczinasch, dha žebi hnydom myślił, so to tak dale póndże. Kóžde ranje sahe stawać? Nè — nè! Nětajke druhe wjeśele žem! Hola, je ma. Maku pěšeń budźe pěšnicź a sahe stanjeć. Njeby to tola prènja buka w žywym žiwjenju. Njeje drje runje tajki pěšnjeć kaž Sesłeć a Cźischinski, ale pschileżnje dźeła schtucki takle ke žerbschim kwašam a žiwjedźenjam, jubilejam a druhim žiwóžnym podeńdźenjam. Na pjero bo zyle rjenje twuśeji.

Hnydom po wječeri bo wotšali. Dźe do pola. Khodźi po schćežkach horje a dele. Prěni rynczk je hotowy. „Chzu cji schikwanje gratulować." Nětko rynczk, kiž bo na tón prěni rymuje. Nješchto i kónzowku „wać" abo podobne „nać". Hdyž jenož je nětajke „a" nutska. Mołować, trochtować, zychnować, wumjetować abo namasać. Cźrije abo schtórnje namasać, nè — to bo skoro njehodźi. Ma, pomałku namasać. Ale gratulować a potom pomałku namasać, to bo skoro njehodźi. Njewodźi ničźo, na nětajke waschnje dyrbi hicź. To dyrbi bo nětak swuzicź. Sa to je nasch jedyn pěšnjeć abo bałnik. Haj, to je myślicźka! Druhi rynczk njech je prèni. A pschi šnjedanju budźe hrónczko pschedenjesch.

„Prjedy hač pomałku namażu,
Cźi schikwanje gratuluju."

Takle. A druhej rynczkaj bo pschidaschtej kaž i pistole wutśelenej.

„Narodniny dźenża masch,
Nochzu na to sabywać."

„Sšy nětk lěto starscha" — — — Nó, kak dha khèts dale. „Sórscha?" Nè, to njeźdźe. „Drózscha?" Haj, to je prawje. Nješchto i kapitla lubosće wjacz. To klinczi wyšoko, kaž pola najwjetschich bałnikow. Schto je Sesłeć wscho wo lubosći pěšnił. Schtó wé, hacź by to lěpje dokonjak hač nasch Handrij. A nětko khèts wot prědka, hewak bo prènje sajšo sapomni. Potajkim:

„Prjedy hač pomałku namażu,
Tebi schikwanje gratuluju.
Narodniny dźenża masch,
Nochzu na to sabywacź.
Sšy nětko lěto starscha
A nic wo wjele dróżscha.
Hižo je tu nasyma,
Je dźeń wobras cźłowjeka.
Włožny bo žno khèrzo schérza,
Do starosty twojej wérza.
Byrnjej njemèł Tebi dara — — —

„Dara — dara", schto dha bo na to rymuje. „S tobu je wulka hara" — to rjeź njeśmjeźi. Někajši efektny kónz dyrbi pěšeń měcź, bóle powschikkowneho rasa. Handrij cźišnje prim na bok a napina žwoje wucźene cźoło. Hižo ma:

Byrnjej njemèł Tebi dara,
Njenaštanje žana hara."

Nětko pak śpěschnje domoj a napisacź, jeli to je Wórscha hižo lehnyła. Och, kak budźe bo sutśije rano wjeśelicź! To je nětchto zyle njewocźakane.

Na dobre sdoże wona hižom śpi. Napiśa na zedulku a tyknje ju do blidoweho kaschćika, to mohł žebi rano hišcźe khèts pscheńcź. Prjedy pak hišcźe we ložu schtucźku wukuje.

Ale wón ju njepraji pschi šnjedanju. Hižo prèni rynczk to njeby hodźał. Nima tola pomałku k masanju. Ji dawa k narodninam babu napjez.

Nó, to njeje tak śle, trjeba jenož prèni rynczk troischku pschepěsnicź. Maticźkosći sa taśeho pěšnjerja. Może takle sapoczeć: „Pomałku žej njemaju, tebi schikwanje gratuluju" atd. Tak hižo khèts póndże.

Nè, wěcźka ma druhi někajki schpak. To je w mandźelskim žiwjenju to spodźiwne: Wotmyślicźki žebi druhdy, lubeho muźika abo žónku śwjeńelicź. Ale hdyž bo sajšo woko wo woko widźitaj, dha njemóžetaj wopraudźe to pisches wutrobu pschinjeseć. Muž bo haubuje, pschewidźecź dacź, kak dobry jej je. Wschо na śwécźe, jenož niż to sacźuwacź dacź, so ma ju rad.

Handrij njepraji pěšeń a teź njegratuluje. Wórscha wécźi dokoła wokolo, jemu na myšle njepschińdźe, so ma žona dźeńża narodniny. Da žebi babu mordarśjan śłodźecź a wěri wopraudźe, hdyž jemu rjekńe, so je to dar wot śuśodźinki, ćiž ma dźeńża narodniny. A tak druhe lěta grauiuje na wjecźor i wulkej nuin a hubjeństwom a dari punt kuśkateho zokora. „Niewsmi to sa śło, skoro běch zyle na to posabył."

„Zaaaf? A ta rjana pěšeń w blidowym kaschćiku. Schto, hižo wšoły khèrzo schérze. Dorźakaj, mój drobi cjerćiko, ty śmějesch teź bórzy a potom ko pschińśkuśkne wotnamakam. Dam cji pśnicźku nadźełacź. Ale nětchto mudrischeho hač twoje. Moji lubi ludźicźa, to masch narodniny a wot žaneje stronu bo njeestimérnja. Kak rjenje cjinja druhe muże je žwojimi žonami!"

„Nó, to jenoż pój, chzu cje horzo wokoschicź, kaž śmój to w młodosći cjinikoł, a to i wopśewjeceńju ważneho dnja!"

„Chżesch ty hnydom hicź! Njeśjmój tola žanej hlupej dźeśći wjazy!"

„Nó haj, tajka nětko sy!" „Nè, ty sy taiši!" — „Nè, ty sy taika!!"

Dr. Stresemannowa mandźelska Kata rodź. Kleefeldec.

Swjatočny serbski wječor w Prazy.

(Rozprawjuje Jan Serbin.)

Kaž smy hižo pisali, su naši Łužiscy Serbja hnydom štwórtk pri swojim zajězdze do Prahi byli na najswjatočnišo powitani. Wosebiteho počesćowanja dósta so jim pjatk 27. septembra na krasnym „slavnostnim łužickém večeru", kotryž bě Češkoserbske towarstwo „Adolf Černý" w Prazy wuhotowało. Hdyž běchu so naši hosćo cyły dźeń po złotej Prazy rozhladowali, a teź pri hołdowanju pred postawu swj. Wjaczslawa na Wjaczslawskim nameśće so wobdźělili, skhadźowachu so wječor w Měšćanskej Bjesadźe z mnohimi druhimi přećelemi Łužiskich Serbow. Wulka žurla bě wokoło 9 hodźin wša polna. Tu powita univ. prof. Jan Kapras w mjenje Narodneho wubjerka za wosławjenje tysaćlětneje róčnicy martrańskeje smjerće swj. Wjaczslawa Łužiskich hosći a jich přećelow na swjatočny wječor.

Po wuspěwanju někotrych krasnych pěsni wot Foerstera, Dvořáka a Křižkovskeho, kotrež přednjese muzski khór spěw. wotrjada Winohradskeje Sokołskeje jednoty, recitowaše knjezna Zorka Pátová horliwje z jasnym a jimawym hłosom Karla Tomanowu pěseń: Svatému Václavu. Na to porěca prof dr. Józef Páta někotre jadriwe słowa wo wuznamje swjatowjacsławskeho milenija za Łužicu. Pokaza na to, kak je swj. Wjaczslaw ze swojim mudrym knježenjom wutworił słowjanski stat a podwoliwši so němskemu kěžorej jón znutřkownje skrućił a tak słowjanske narody Serbow, Čechow, Morawjanow atd. před němskim nawalom zakhował. Wězo je z tym swoje žiwjenje přisadźił, ale runje jeho martrańska smjerć je jeho sčinila wulkeho swjateho a slawneho zastupnika, kotrehož słowjanske narody na pomoc wołaju: Njedaj zahinyć nam ani přichodnym!

Potom sćěhowaše bohaty porjad, wobstejacy z 11 čisłow. Tak wustupi knjezna Mása Venduláková z hórskej baladu Wjćeslawa Nováka a pozdźišo zaspěwa teź Dvořákowe Cyganske melodije, při čimž ju pan Jan Šrámek přewodźeše. Nam hižo ze studentskich swjedźenjow w Serbach derje znaty Juhosłowjan Drago Šijanec zahra na huslach Marka Delmasowe Łužiske rapsodije. Z Lud. Kuboweje zběrki Łužisko-serbskich pěsni přednjese štyri jara krasnje koncertny spěwař Jan Bruder, kotrehož profesor Jindřich Tocháček na klavěrje přewodźeše. Styrihłósny žónski khór Sokołskeje jednoty zanjese Vendlerowu pěseń: Jen jedinkrát a naposledku spěwaše cyły rjad łužisko-serbskich rejow pod wutsojnym nawjedowanjom prof. Tocháčka. Też serbska rěč zaklinča z erta naše jeje pilneje horliweje recitatorki Měranki Lešawie, kotraž ze znatym pathosom přednjese Jakuba Čišinskeho Són na Lubinje a Józefa Nowakowu baseń Złota Praha.

Skónčnje wustupi hišće měšany khór spěw. wotrjada Sokoła na Kral. Winohradach pod wubjernym wjednistwom swojeho sbormišstra Froněka a zaspěwa někotre krasne češke pěsnje jako přidawk. Wšitcy sobuskutkowarjo žnějachu pri jednotliwych poskićenjach stajnje mócny přiklesk a hrimotacu slawu a dyrbi so wuznać, zo bě to woprawdźe elitny serbski wječor, kotryž je zawěsće duchowne zwjazki mjez woběmaj narodomaj mócnje skrućił a našim mjez woběmaj narodomaj mócnje skrućił a našim mjez Serbam pokazał, zo we słowjanskim swěśe naša serbska narodnosć nihdy njeje zapěta, kaž to doma často bywa. W mjenje wšitkich dźakowaše so wjednik serbskeje wuprawy, wyšši wučeř Słodčak, za tutón skutk bratrowskeje lubosće, wo kotryž maju najwjetšu zasłužbu naši Prażey přećeljo z Češko-łužiskeho towarstwa „Adolf Černý", kiž bě też ze swojiskeho towarstwa a dra. Hanfa a dra. Bretschneidera zastupjene. Na tutón serbski wječor bě też naš přećel dr. Hynek Dostál, wjednik Amerikanskich katolskich Čechow, přišoł, zo by so z našimaj serbskimaj duchownymaj wobdźělnikomaj P. Romualdom a farachownymaj Justom, kaž ze wšěmi přitomnymi Serbami zeznał.

Našim Serbam a Serbowkam je so na serbskim wječorje jara lubiło a někotři młódši zwostachu tam tež hišće po wučerpanem programje, zo bychu sebi w małem salu trochu zarejwali. Njesmě so zabyć, zo je Narodny zwjazk słowjanskeje młodosće w Prazy swoje sobustawy do zarjadnišeje słužby tohole serbskeho wječora stajił. Wšěm budź z tutym hišće raz naš narodny horcy dźak wuprajeny. Njech nihdy njezhinje naša bratrowska přezjednosć a słowjanska wzajomnosć!

*

Na samsnem wječoru bě w Reprezentačnym Domje we wulkej Smetanowej žurli šławnostne witanje wšěch wukrajnych hosći, kotrež bě primator dr. Baxa za město Prahu wuhotował. Tu skhadźowachu so dostojnicy swětneje a duchowneje wyšnosće z wysokimi a dalekimi hosćemi a postrowjachu a póznawachu so mjez sobu při přećelskej zabawje. Na dołhich taflach bě zymna wječeř přihotowana a kóždy móžeše sebi posłužić po swojim spodobanju.

Też delegacija Łužiskich Serbow, wobstejaca ze sydom sobustawow, dojěźe wosrjedź serbskeho wječora z autami do „Obecneho Domu", zo by tam při přećelskim wječerjenju a dalokimi hosćemi a postrowjachu a póznawachu so mjez sobu při přećelskej zabawje. Na dołhich taflach bě zymna wječeř přihotowana a kóždy móžeše sebi posłužić po swojim spodobanju.

Tež delegacija Łužiskich Serbow, wobstejaca ze sydom sobustawow, dojěźe wosrjedź serbskeho wječora z autami do „Obecneho Domu", zo by tam při přećelskim wječerjenju a dalokimi hosćemi a postrowjachu a póznawachu so mjez sobu při přećelskej zabawje. Na dołhich taflach bě zymna wječeř přihotowana a kóždy móžeše sebi posłužić po swojim spodobanju.

Tež delegacija Łužiskich Serbow, wobstejaca ze sydom sobustawow, dojěźe wosrjedź serbskeho wječora z autami do „Obecneho Domu", zo by tam při přećelskim wječerjenju a dalokimi hosćemi a postrowjachu a póznawachu so mjez sobu při přećelskej zabawje. Na dołhich taflach bě zymna wječeř přihotowana a kóždy móžeše sebi posłužić po swojim spodobanju.

Swjedźeń 25ličneho měšniskeho jubileja knjeza fararja Michala Miča w Njebjelčicach.

Njedźelu na swj. Michała swjeċeše Njebjelčanska wosada ważny swjedźeń swojeho wjeledostojneho knjeza fararja Michała Miča, kotremuž bě so 25 lět pominyło, zo jako měšnik w Knjezowej winicy skutkuje. Narodźiwši so 20. septembra 1879 w Dobrošicach, nastupi kaž kóždy katolski serbski duchowny prjedy swoju studijnu dróhu w Budyšinje, skónči ju jako khowanc Serbskeho Seminara na Pražskej srjedźnej a potom na wysokej šuli a bu 24. septembra 1904 wot njebočičkeho biskopa Łušćanskeho w Budyšinje na měšnika wuswjećowcy, na čož přinjese Bohu swój prěni wopor Božeje mše we wosadnej cyrkwi we Khrósćicach. Potom kaplanowaše w Khrósćanskej, Radwořskej a Njebjelčanskej, haj też nješto njedźel w Budyskej wosadźe, wšudźe a přeco jako ryzy serbski duchowny wustupujo. Hdyž so lětsa **farař** Kubaš na wotpočink poda, bu k 1. oktobrej lěta 1918 za fararja w Njebjelčicach stajeny a tak služi nětko na wšón lětdźesatk Bohu a swojej wosadźe jako horliwy dušepastyř. Po katolskich Serbach je wšudźe znaty a lubowany, dokelž ma serbski rjap a sprawnu dušu a nihdy njeboji so wotewrjene słowčko prajić, hač je to na zjawnych swjedźenjach, hdźež wustupuje jako swjedźeński rěčnik abo doma w towarstwje abo hdźežkuli w towařšnosći z ludom a ze duchownymi sobubratrami.

Njebjelčanska wosada swjeċeše potajkim zašłu njedźelu sležborny měšniski jubilej swojeho dušowpastyrja. Z farskeho dwora bu knjez jubilar wot wosady w dołhim swjatočnem čahu do cyrkwje wjedźeny. Před jubilarom njeseštej dwě małej družcy sležbornu a primicnu krónu. Hižo prjedy bě jeho družka, knjeżna Marja Lebzec ze Serbskich Pazlic, ze swjatočnej basnju postrowiła. Ducy do cyrkwje spěwaše wosada kěrluš. W swjedźeńskim přědowanju wuzběhny knjez farař Jan Wjeńka, studijny towarš jubilarowy, zo mamy sobi swojich služownikow Božich runje w našim zrudnym času prawje wysoko-ważić a z dobrym křesćanskim wukubłowanjom swojich dźěći we swójbje dać serbskemu ludej zakład za dobre katolske žiwjenje. Z našej najwjetšej starosću pak ma być nowy měšniski dorost. Po přědowanju swjeċeše knjez jubilar swjatočnu Božu mšu z asistencu kk. arcyměšnika Jakuba Žura a fararja Jurja Bruska. Při tom spěwaše muzski khór, nawjedowany wot knjeza kantora Jana Renarja, jara wustojnje štyrihłosnu łaćansku missu. Cyrkwinska swjatočnosć skónči so z Ambrozijanskim khwalospěwom „Tebje my Boha khwalimy!"

Po kemšach bě swjatočna hosćina na farje, hdźež běchu knjeza jubilara družki — na wšě 22 bě so česnu knježnisku narodnu pychu zdrasćiło — a duchowni sobubratřa wróćo dowjedli. Při kwasnem wobjedźe wobdźělichu so kk. wučerjo a cyrkwinscy předstejićerjo kaž mnozy přećelja a znaći, kotřiž wuprajichu tu swoje zbožopřeća.

Njebjelčanska wosada pak swjeċeše we wjesnem hosćeńcu po popołdnišim nyšporje hišće sołtny dźeł jubileja. Swjatočnu zhromadźiznu nawjedowaše knj. kubler Jurij Łušćanski a ze swjedźeńskim rěčnikom běše zaso knjez farař Wjeńka. Rozłoži wulki wuznam swj. arcyjandźela Michała za naše cyrkwinske a narodne žiwjenje. Wón je patron našeho jubilara knjeza fararja Miča a pod nawjedowanjom wjednika njebjeskich wójskow dyrbimy wšitcy zhromadnje wojować přećiwo wšemu złu a wšěm njepřećelam našeje swj. wěry a serbskeje narodnosće. Dwě družcy, knježna Hańža Lukašec ze Serb. Pazlic a knježna Marja Hermanec-Bušec z Njebjelčic, přednjesłej rjane pěsnje a Njebjelčanski muzski khór zaspěwa někotre spěwy, kotrež też tu wustojnje nawjedowaše knjez kantor Jan Renař. Knjez arcyměšnik Žur-Ralbičanski rěčeše wo 50lětnem měšniskim jubileju bamža Pia XI. a wo katolskim skutku. Knjez farař Mič podźakowa so naposledku wšěm lubym přećelam a wosadnym za wšě wopokazma lubosće a česćowanosće kaž wosebje za dóstate dary. Z kěrlušom „Tebje my Boha khwalimy!" skónči so cyły rjany swjedźeń. Njech knjez jubilar hišće mnohe, mnohe lěta skutkuje strowy a čiły k spomoženju njesmjertnych dušow!

Přilopk.

* **Powětron „Grabja Zeppelin" poleći k lětu k połnóznemu cjopej.** W poslednich dnjach jednachu w Friedrichshafenje zastupjerjo towarstwa Aeroarktik a twarjerjo Zeppelinowych powětronow wo polarnym leċenju „hrabje Zeppelina" w pschichodnym lěće. Sću so pjeċa we wschitkich praschenjach dohpołnje dojednali.

* **S motorskim kołom po słhodźe dele.** Sobotu dopołdnja sta so w Charlottenburgu spodźiwne njeboże se motorskim kołom. Wučeć Fryc Grigat dyrbjesche so na Kěžorskim domje, po kotrymž z motorskim kołom z pschibočnym wosrjekom jědźeše, druhemu jěbdźadłu nahle wuwinyć a z tuteje pschičiny cjerjesche jeho koło runu zmuhu k naranschenu jakhodej dwórnischcja podsenitšeje železnizy pschi Kěžorskim domje a z połnej spěschnosću po słhodźe dele. Sakle pschi zawjerje motorske koło zadźerja. Pschi tutym spodźiwnym njeboju pak so nichtó ranić njeje.

* **K smjerći zasudźeny.** Wschitkajny sud w Halberstadtu zasudźi murjerja Bjedricha Reinża k smjerći, dokelž je swojeho žiwna skónzował. Dale zasudźi jeho ke 2½ lětam khłostarnje dla spytaneho njekasanstwa a cjelneho ranjenja. Reinż běsche w leċu na Brockenskej horje swojeho žiwna pjeċa tohodla samordował, dokelž so pola njeho zamóžne stótnistke pokhilnosće pokasowachu, kajkej nana wobtrježachu. Po njeskutku sekta Barlinskej žónskej, kotrejž wumožowaċ spyta. Jako so žónstej wobaraschtej, wón jej z revolwerom pobi.

* **Zyrkwina wěža so wotpalita.** W Steinbachu pola Heiligenstadta w Kasselskej wokolinje póndźelu rano wobeń wudyri, tuž za krótki čas tři statoki do popjeła pschewobroći. Płomjenja wupschestrěchu so skónčnje też hač na zyrkwinu wěžu. Tšicha a hrjadź, na kotrychž swony wisachu, so spalichu a skónčnje so swony z mózným brimotom dele zyntnychu. Wschitke wohnjowe wobory je zamóžna a motorska zyrkwa města Worbisa dyrbjachu zapschimnyć. Wobeń zyhnowalsche hač do pschipołdnja. Wjele žita, pizy, katarskich maschinow a druheho inwentara su płomjenja snicžiše. Stót běchu mohli wukhowaċ.

Cyrkwinske powěsće.

19. njedźela po swj. Trojicy. — 6. oktobra 1929.

Z Budyšina.

Předowanski tekst: Mat. 9, 1—8.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ¼8 hodźin farař Berg předowanje a připołdnju ¼12 hodźin wojerske kemšenje, zdobom sobu za civilnu wosadu. (Cyrkw. hudźba wojerskeje kapały.)

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. superintendent Fröhlich spowědź a swj. wotkazanje,

Dr. Stresemann jako student w semestru 1900/01.

dop. w 9 hodź. farař Schneider přědowanje a wjećor w 6 hodź. farař Siegemund misijonska kemšenje. Zběrka za evangelski zwjazk.

Póndźelu popołdnju ¼4 hodźin zeńdźe so w Naturskim domje při Delnjokinjanskej drózy wosadne žónske towarstwo. — Wutoru popołdnju ¾3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelnišo. — Wutoru wječor započnje so w Pětrowskej cyrkwi khoralny cyklus. ⅛8 hodźin wječor piskanje na wobi (misijonski dujerski khór), wječor we 8 hodź. duchowna wječorna hudźba (I. khoralny wječor): Cyrkwine lěto wo J. B. Bachowych piśaćelowych khoralach a khoralnych sadźbach. Wuwjedu: khór inquilinorum collegium musicum, misijonski dujerski khór. Programy su po 30 pj. při cyrkwinych durjach dostać. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w evang. towarstwowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich w Tuchorskej cyrkwi bibliski wječor. — Stwórtk popołdnju w 4 k. zeńdźe so towarstwo wowkow w evang. towarstwowni. — Stwórtk wječor we 8 hodź. ma farař Paul zbrozdźiznu Módreho křiża w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy. — Křćenja ma we wobmaj cyrkwjomaj farař Schneider.

Z Małešec.

(Porjedźeńka.) Dop. ½9 hodź. je serbska Boha służba z čitanjom.

K 19. njedźeli po swjatej Trojicy.

Po swojim hłosu.

Ach, Božo mój, kak nošu swój
hrěch jara wobćežny!
Hdźe na swěće, kiž radźić wě,
je mi štó wuslědźeny? —

2. Hdyž preč chcył hić, so postajić
do swěta dalokeho
a křiża zbyć, jom' wućeknyć,
wšak njebych wušoł z njeho.

3. Ja k tebi du, zlu njepłać mzdu
mi, kaž sym zawinował!
Ach, njesudź mje; wšak twój Sya je
mi hnadu přihotował!

4. Hdyž chceš pak ty, zo za hrěch my
dźe byli pokhłostani,
nas khłostaj tu, zo w pokoju
smy jónu wukhowani!

5. Daj scerpliwosć a wodaj złość,
zo Duch mje twój by wodźił;
ach, wobaraj a njepřidaj,
zo murčo sej bych škodźił! —

6. Čiń tohodla, kaž ći so zda!
Tu pod křižom chcu wostać.
Spožž, Knježe, mi, zo při tebi
mohł wěčnu zbožnosć dóstać! —

Marćin Rutilius, † 1613.

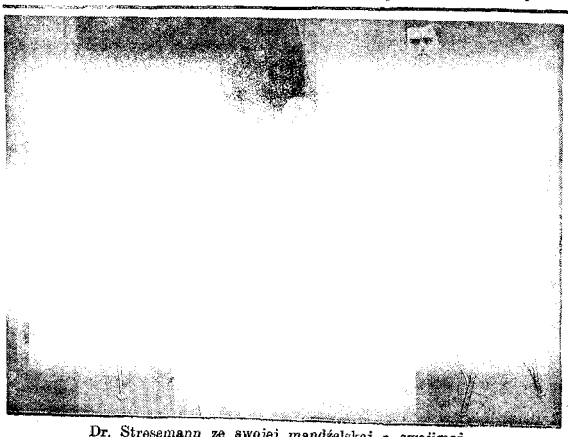
7. Kaž ptaki tu so khowaju
rad tehdy w prózdnem drjewje,
hdyž ludźi směch, smjerć, nuza, hrěch
a njewjedro so jewi:

8. Tak też ja so, mój Jezuso!
do twojich ranow khowam,
hdyž ludźi směch, smjerć, nuza, hrěch
mi trašnje čehnje k hłowam;

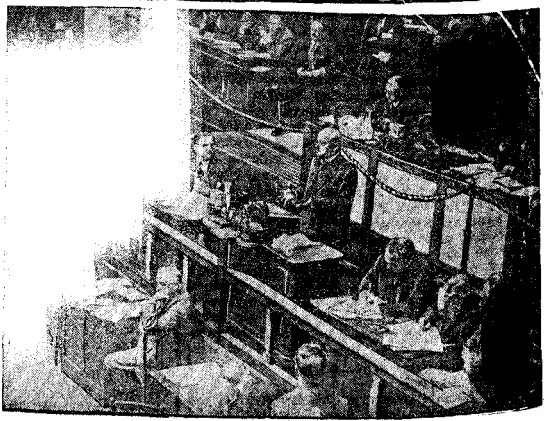
9. W tych budu ja, hdyž wot cěła
so moja duša dźěli. —
Ach, pomhaj nam, zo bychmy tam
při tebi wukhow měli! —

10. Česć Wótcowi a Synowi a
swjatom' Duchu praju
a wěrju to, štož lubi Bóh,
zo wěrni zbožnosć maju. —

Jan Gross (Major) † 1654.

Dr. Stresemann ze swojej mandźelskej a swojimaj synomaj.

Dr. Stresemannowa poslednja rěč na skhadźowancy „Zwjazka Narodow" w Genfu.

Naše pismowstwo.

Slowanski přehled

na měsac september před nami leži. Jelio wobsah, kaž přeco, je nimo měry zajimawy. Wěrny wobraz a powěsće ze žiwjenja wšěch słowjanskich narodow nam podawa. Stajnje zajimuje stejišćo we swojich rozprawach, dźe rozwažowace tola w zmysle wujedzenja a wurunanja. Skoro w kóždym čisle rozprawja też wo žiwjenju a prócowanjach nas Łužiskich Serbow. Znaje tola redaktor naše byće a tyće lěpje žanoho. Tohodla stej jeho rozsud a pokiw za nas Serbow jara ważnej, čim ważnišej, hdyž my Serbja na njeju dźiwamy jako na radu swěrneho přećela. Z našeho politiskeho žiwjenja wuzběhuje zadźerżenje centra po sakskich wólbach nam Serbam napřeco. „Katolski Posoł“ njeje wotmołwy winojty wostał a to dosć seleneje.

Ze starosću zhladuje na prócowanja přećiwo jednoće w Sokole. Kruće so nadźija, zo wšitcy Serbja dobreje wole bjez rozdźěla konfesije, stawa a powołanja wustupja za zakhowanje dotalneje wutrobneje a najrjeńšeje nadźije lubjaceje jednoty. Ze spokojenjom zhladuje też na rjane płody lubjace postupowanje našeje studowaceje młodźiny. *Z wjeselom spomina na serbski wječor we Wětošowje a konstatuje ze spodźiwanjom, zo pruska cyrkwinska wyšnosć nima pjenjez za założenje serbskeho přědarskeho seminara, kaž je Sakska na pohon wótca Imiša za serbskich theologow w Sakskej założiła, kotryž dźensa steji pod wodźenjom k. wyššeho farara Zarjeńka w Khwaćicach.*

Dale přinjese rozprawu wo zjězdźe „Zwjazka narodnych mjeńšin w Němskej“ kóne augusta w Barlinje. K tomu doda wuprajenje znateho němskeho politikarja Siemana w Lotyšskej na kongresu Narodnych mjeńšin tuto lěto w Genfu. Jewi tola nimale same zmyslenje kaž znata deklaracija Narodnych mjeńšin w Němskej. Tute rozprawy su za nas Serbow ze špihelom, zo bychmy spóznali, što je w našim dźele zdobneho a što je porjedźenja potrěbneho. Kóždy za swój lud dźěławy Serb měł tutón měsačnik z kedźbliwosću čitać.

Česko-Lužický Věstnik.

Předleži nam sedme čisło. *Zawodnje* přinjese Čišinskeho basoń „Serbski Dom w Budyšinje“ w přełožku K. Sedláčka. Zajimuje nas nastawčk „Dojmy z Lužice“, rysowanku wo pućowanju sexty Divčího real. ref. gymnazija w Praze-Vinohradach. Pěkne wobrazy wo Budyšinje, Radwoćskich rjanolinkach a hodźiny měra w Bórkowach jón dopyša. Vladimér Zmeškal piše wo „Poměrach w dźensnišej Łužicy“. Dótknje so wšěch aktuelnych prašenjow a dopóznajemy, zo je swěru studował našu zrudnu bytosć. Pod rubriku „Z Lužic“ referuje tohorunja Vl. Zmeškal wo skutkownosći Serbow k lěpšemu naroda w poslednim *času. Pod „Zprávy“ čitamy wo jubilejach* wysokoważenych słowjanskich přećelow, mjez nimi Renata Tyršowa (spomožerka našich ferialnych kolonijow) a knjez rada Adolf Černý (najlěpši znajeŕ našich poměrow, naš starosćiwy nan we wukraju). Rjana ilustracija pokaže nam našeho dr. Arnošta Muku ze swojej mandźelskej w kruhu znamjenitych wosobow na lěčnym přebytku w Bilině-Kyselce a přidate rjadki dowujasnja jeho niesměrnu lubosć a skutkownosć samo — w prózdninach. Čitamy dale zajimawosće pod značkami „Lužické děti v Praze“, „Orelski zlet ve Prazy“, „Styky polsko-lužické“, „Afanasij Vasiljevič Vasiljev“, „Mácha a Lužičti Srbové“, „Washington Irving v Lužici“, „Lusatica pařiziské Národní bibliotheky“, „Pátova Lužická čitanka“, „Z našeho a cihoho tisku“. Rubrika „Literární Hlidka“ přinjese tohorunja mnohe zajewjeńki a tuž radostnje *přijachmy tuto we wobsahu bohate čisło a poručamy je ke kedźbliwemu čitanju.* -ŕ.

Sokołstwo, sport a hry.

Lohka athletika.

Francowska dobudže nad Finlandskej w lohkoathleticy.

Před 20 000 přihladowarjemi wotmě so zańdźenu njedźelu mjez Francowskej a Finlandskej krajowy bój w lohkoathleticy. W nim podleža Finlandska ze 70 : 69 dypkami. Wosobje překhwapichu poražki znateju olympiskeju dobyćerjow Larvy a Lonkole. W 5000-m běhu dołu Nurmi z wulkej lěpšinu. Dalši dobry wuspěch přinjese mjetanje šipa 66,75 m a mje*tanje diskusa 46,41 metrow.*

Při lohkoathletiskim krajowym boju w Athenje wuńdźe Grichiska jako dobyćeŕ z 100 dypkami. Druhe městno wobsadźištej Rumunska a Juhosłowjanska z 41 dypkami. Bołharska přinjese jenož na 12 dypkow.

W doskónčnej hrě amerikanskeho tenisoweho mištrstwa dobu češki krajan Koželuh z 6 : 4, 4 : 6, 4 : 6, 7 : 5.

Hospodarski rozhlad.

oktobra 1929

Wěcerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,191	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt	20,375	100 českosł. krónow	12,406
100 swajc. frankow	80,91	100 franc. frankow	16,43

Barlinska burša so wječera dale sesłabjowatche a kurhy popuschćowachu. Sesłabjene běchu też wiki se dołhimi a rentowymi liščinami.

Na produktowych wikach so žitne płaćižny, wosebje sa hotowe zorno, pomałku zběhaja, dokelž je žito na wikach nimale žadne. Natař tuhmuilu nima chwile młócićej. Pšeńca sa dobu sajo 15 pj., rožka 10 a wowsu 5 pj. Wječera płaćejsche zentnaŕ

pšeńcy 11,55—11,65 hr., rožki 9,20 hr.
hač 9,35 hr., ječmjenja najwyšeho hr. 8,50—9,30, nałtšeho 9,80—10,80 hr.
wowsa 8,45—9 hr.

w termijnowym wikowanju:

sa oktober: pšeńcy 12,25—12,30 hr. a rožki 9,95—9,97½ hr., wowsa 9 hr.
sa dezember: pšeńcy 12,82½—12,85 hr. rožki 10,37½—10,38¾ hr., wowsa pat 9,80 hr.,
sa měrc: pšeńcy 13,32½—13,35 hr. a rožki 10,92½ hr., wowsa 10,42½ hr.,

w Drježdźanach (sajdź. póndźelu)

pšeńcy 11,55—11,80 hr. (11,05—11,30 hriwnow,
rožki 9,45—9,70 hr. (9,25—9,50 hr.)
ječmjenja najwyšeho 9—9,25 hr. (9 hr. hač 9,25 hr.),
ječmjenja nałtšeho 10,75—11,25 hriwnow (10,75—11,25 hr.),
wowsa starcho 8,85—9,10 hr. (8,85 hač 9,10 hr.),
wowsa nowcho 8,25—8,60 hr. (8,25 hač 8,60 hr.),

w Sprjewjesu:

pšeńcy 10—10,80 hr., rožki 8,30—8,80 hr., ječmjenja najwyšeho 8,25—8,75 hr., wowsa 7,50—7,80 hr., nałtšeho ječmjenja 9,50—10,50 hr.,
zentnaŕ hěrnow 2,10 hriwnow,
butra 4—4,40 hr. kilo, jeja 13—15 pj.

Dermunk w Połcnicy je 6. a 7. oktobra a **skótne wiki** su pónd'elu 7. oktobra 1929.

Na pjchedań:

Konjej, Pawlik w Dubrawje pola Hródka.
Kruwu młodu do cžahanja a hnójnizowy **žud, Schada w Hójnicy.**
Prošata, Siegfried w Jenkezach.
Manti sa 16-ćetnu hołzu, **w Budyschinje, Pšched Schulerskimi wrotami 11 III.**
Kachle žełezne **w Budyschinje, na Taschbarku 3 II.**
Harmonij, Knape w Budyschinje, Mužakowska dr. 23.
Kojch dźěćazy, **w Budyschinje, Lubijska dróha 29 II.**
Łožo s matrcu, **komoda a drastny kamor, w Budyschinje, Nowosalzaska dróha 19 I.**

Pschistajeja:

Dapitalistu pomocnizu sa wuwuczenje, **měschczanska hapitała w Bitkopizach.**
Stenotypistku k 1. 11., notar **Nowak we Wojerezach.**
Motorischo, Hinter we Wojerezach, Wětrnjanska dr. 5.
Pohonca, Waltař w Rěčizach.

Sstundźuja na pjchedadźowanje
pónd'elu 7. oktobra 1929
we Lupoji, kupy šeidu sa wo 11 hodź. na gmejnskim hamcže; 6 zentnarjow rožki.
w Brěsynje pola Kamjenza we „Wicžeznem kuble“ dopołdnja w 9 hodź.: klamarske blido a kamor,
w Rachlowje pola Kulowa pop. w 2 hodź. pola gmejnskeho pschedsjedzeŕa: kruwa,
w Ptačzezach w Schlenkrichej hoscženzu pschih. w 12 hodź.: hudźbny stroj a meble.

utoru 8. oktobra 1929:

w Jěsoru pola Riffej w piwarni rano we 8 hodź.: schijaza maschina,
w Mikowje w hoscženzu dop. w 9 hodź.: bilard,
w Nowym Lubolnju w hoscženzu dop. w 11 hodź.: muzaže, zonjaze a dźěcžaze kolo,
w Klětnom w Tlustjej hoscženzu pschih. w 12 hodź.: wuczahowaze blido, schpihel a lehanski stot,
w Koschki w hoscženzu pschih. ½1 hodź.: schijaza maschina,
w Turjem w hoscženzu pschih. w 1 hodź.: zentrifuga, gramofon, rěpowy krajak.
w Małej Dubrawje cžo. 11 dop. **w 11 hodź.: bifet, kredenza, wuczahowanske blido, 6 stołow, lehanski sofa.**

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dźensa dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki wostanu smedne, płaćižny su znowa strucžene.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž pjched hodźinu.

Płaćižny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hawak 100 kg

Płaćižny po złotej hriwnje

	4. 10.	3. 10		4. 10.	3. 10
Pšeńca	231-233	228-230	buny	—	—
rožka	184-187	182 185	woka	—	—
haz. ječmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
hal. ječmjeń	170-186	170-186	žołte lupiny	—	—
wowsa	169-180	168-179	zeradella	—	—
kukurica	207-208	207-208	rapa, wosušk	18-19,00	18-19,00
pšeńć muka	28-33,50	28-33,5(	lany wósušk	24-24,60	24-24,60
rožana muka	24-27,50	24-27,5(	ocon. melasa	—	—
šk. wotruby	11-12,25	11-12,25	běrnj. kruški	—	—
rožane „	10-11,25	10-11,25	syno, 50 kg	3,40-3,80	3,50-3,90
lane symjo	—	—	rožana sloma	1,15-1,30	1,20-1,30
hróch, Viktor.	35-44,00	36-44,0(	pšeńć. „	1,05-1,20	1,05-1,15
raps	—	—	kowsane „	*1,05-1,30*	*0,90-1,00*
bjeluški	—	—	ječna „	1,00-1,20	0,80-0,90

Płaćižny rěznjeho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

4. oktobra 1929. Płaćižny po centn. a zt. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 777.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět . . . 56—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . . 53—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . . 53—55
Mjenje picowane wšěch starobow . . . 47—51

Byki: 510.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće . . . 56—57
Połnomjasne, młódše . . . 52—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . . . 47—50
Spatne . . . 40—46

Jałojcy a kruwy: 942.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće . . . 44—48
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět . . . 32—42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy . . . 26—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . . 20—24
Mjenje a spatnje picowane . . . —

Ćelata: 1550.

Najlěpše wukormjene (2. druž.) . . . 80—90
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.) . . . 64—82
Spatne (4.) . . . 45—60

Wowcy: 4980.

Młódše a starše wukormjene (1. družina) . . . 68—71
Starše wukormjene (2.) . . . 73—74
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.) . . . 62—70

Swinje: 7142.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižencow, hač do 1½ lět stare . . . 88
Wukormjene . . . 88—89
Mjasne . . . 88—89
Spatne . . . 86—88
Kanov a kundrowy . . . 80—81

Drježdźanska burza (4. X.).

Pšeńca	231-236	běrnjace kružki	19,40-19,80
rožka	189-194	pšeńć. wotruby	12,00-12,60
nałtni ječmjeń	215-225	ržane wotruby	12,00-13,00
nazymsk. ječmjeń	180-185	pšeńčna muka	45,00-46,50
wows	177-182	ržana muka	30,50-31,50
čerwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00-37,00
kukurica (Mais)	206-208	hróch	34,00-36,00
suche truhančki	14-14,40	cokrowe truh.	17,00-18,00

Wječne płaćižny w Budyšinje.

5. oktobra 1929.

Wšě płaćižny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najnišša płaćižna	najwyšša płaćižna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,75	
Rožka, nowa	50 „	8,75	
Ječmjeń	50 „	10,50	
„ nazymski	50 „	8,50	
Wows	50 „	—	
„ nowy	50 „	8,00	
Raps	50 „	16,00	
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,50	
Butra	1 „	4,40	
Syno, nowe	50 „	4.00	
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	—	
„ „ „ k zasł.	50 „	2,60	
„ z cypami młóćena	50 „	—	
Pšeńčna muka, 60%	50 „	17,00	
Rżana muka, 60%	50 „	15 00	
Pšeńone wotruby	50 „	6,50	
Rżane wotruby	50 „	7,00	
Jeja	1 štk.	0,15	
Prosata 730 štuk	1 štk.	24-44,00	

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše two rso yhišće wyšše płaća.

Drobnowikowanske płaćižny w Budyšinje

5. oktobra 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćižny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najniš. płaćižny hr	najwyš. płaćižny hr
Howjaze mjaso z kosćemi . 1 kg	2,40	2,60
Celace mjaso . . . . 1 „	2,50	3,00
Skopjace mjaso . . . . 1 „	2,80	3,20
Swinjace mjaso . . . . 1 „	2,60	3,20
Tukrajny swinjacy šmałc . 1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka . . . . 1 „	0,44	0,56
Rżana muka . . . . 1 „	0,40	0,44
Khlěb . . . . 1 „	0,30	0,35
Jědźne běrny . . . . 1 „	0,09	0,12
Rajs . . . . 1 „	0,48	1,20
Hróch . . . . 1 „	0,60	1,00
Soki . . . . 1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmałc . 1 „	1,56	1,80
Sušeny połč . . . . 1 „	2,80	3,20
Dobre mloko . . . . 1 lt.	0,30	0,32
Jědźna butra . . . . 1 kg	4,60	5,00
Jeja . . . . štuka	0,15	0,16
Jědźne buny . . . . 1 kg	0,50	1,20
Cokor drobny . . . . 1 „		0,64
Petrolej . . . . 1 „	—	0,40
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty . . . 1 „	—	1.45

Hłowny redaktor a samotwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje
Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dučmana w Budyšinje. Za hospodarski dźěl Arnošt Bart w Brěsynje. Za nawěstki: A. Janak w Budyšinje

Poswjećenje sportowniša w Minakale.

Njedźelu poswjeći tamniše němske sportne zjednoćenstwo Minakalske nowe sportowniščo. Na swjedźeń běchu wězo jenož němske sportne towarstwa přeprošene, a to samo ze sakskeje stolicy. Přebohaty program so wot dopołdnja hač do wječora wupřestrě. Poskići so wosebje lohka athletika a bólkopańca.

Najlěpše wuslědki běchu sćěhowace: bólkopańca 10 :2 za Minakał, — 100-m-běh 12 sek., 200-m-běh 26 sek., 800-m-běh 2 : 22,8 min., 3000-m-běh 10 : 10 min., 4 . 100 m stafeta 50,4 sek., — wysoki skok 1,65 m, dalokoskok 5,66 m, wjerhanje z kuln 9,60 m, mjetanje diskusa 27,90 m, mjetanje ze šipom 37,90 m. — Najwjetši podźěl na tutych resultatach maja Budyske sportne towarstwa.

Lohka athletika.

Europiske mištrstwo w hiću

přez 25 km rozsudźi so njedawno w Zürichu. Dobyće padny na Francowzu Soutoulu, kotryž tute 25 km w 2 : 06 : 54 přewiny. Druhi bě tohorunja jedyn Francowza z 2 : 12 : 35,6. Němska móžeše hakle 9. městno wobsadźić.

Němscy lohkoathletojo w Tokiu.

Kaž hižo před něšto časom pisachmy, podadźa so sportarjo wšelakich krajow do hłowneho města Japanskoje, zo bychu so tam wobdźělili při lohkoathletiskim krajowym boju. Před něšto dnjemi dojěždźechu tam tež němscy zastupjerjo, kotřiž su z Němskeje kónc augusta wotpućowali. Mjez nimi wězo dr. Peltzer a Nolles pobrachowaštaj. Wonaj běštaj, dokelž žanu słowjansku rěč njewobknjeześtaj, we Waršawje do wopačneho ćaha zaležloj a tak so wot swojich towaršow njedobrowólnje dźěliłoj. Štyri dny pozdźišo staj nětko tež wonaj na wokolopuću do Tokia dońahnyłoj. — To wšitko njeby so stać mohło, hdy bychu so němske srjedźne a wyšše šule bóle ze słowjanskimi rěčemi zaběrale.

Kolesarstwo.

Wo čarowe mištrstwo sakskeho kolesarskeho zwjazka rozsudźi so zańdźenu njedźelu w Lipsku. Zwjazkowy mištr přez 1000 m bu wěsty Schill z Drježdźan (poslednjo 200 m 14,2 sek.). W muštrowowym jězdźenju přez 5000 m dobu „Albatros"-Drježdźany ze 6 : 58,4 minutami.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Na wotpowědnje se 6. awgusta 1929, kiž ma wo **wólbje sastupjerjow lěkarjow a khorobnych kašow do sćežeńskeho a pschiwoleńskeho wubjerka** w nowinach wozšěršcza, je se strony lěkarjow a se strony khorobnych kašow jenož **jedyn wólbny namjet** ma sapadać. Wólby z wotedawanjom hłosow tohodla njebudźa. Knjeza, kiž ma we wólbnym namjetomaj mjenowani, płaća za wolenych. Wschitzy namjetowani su wólby pschijeli.

Wubjerki su nětko takle sestajane:

A. **Sćežeństi wubjerk.**

I. **Sastupjerjo lěkarjow.**

a) Ssobustawy:

1. Dr. med. Petrenz w Maleschezach.
2. Dr. med. Schellig w Budyschinje.
3. Dr. med. Fischer w Budyschinje.

b) Namětnizy:

1. Dr. med. Albert w Hajnizach.
2. Dr. med. Müller w Budyschinje.
3. Dr. med. Kölbing w Budyschinje.
4. Dr. med. Heyde we Wjeleczinje.
5. Dr. med. Hantusch w Budyschinje.
6. Dr. med. Nonnenmacher w Budyschinje.

II. **Sastupjerjo khorobnych kašow.**

a) Ssobustawy:

1. Pawoł Pětschka, ratař w Bóscherizach.
2. Albert Herrmann, wobkhodny wjednik we Budyschinje.
3. Hermann Paul, składownik we Wjeleczinje.

b) Namětnizy:

1. Gustav Barthel, dźěłaćeř w Semjachach-Tumizach.
2. Reinhold Wjela, piwarz w Salomju.
3. Alwin Schuster, pschisl. dźěłaćerskeho zwjazka w Semjachach-Tumizach.
4. Bruno Halke, pschekupz w Budyschinje.
5. Richard Rasch, wobsydźeř cźišćerjenje we Budyschinje.
6. August Hartmann, ratař w Nowej Wsy pola Njeswačidła.

B. **Pschiwoleński wubjerk.**

I. **Sastupjerjo lěkarjow.**

a) Ssobustawy:

1. Dr. med. Petrenz w Maleschezach.
2. Dr. med. Schellig w Budyschinje.
3. Dr. med. Fischer w Budyschinje.

b) Namětnizy:

1. Dr. med. Albert w Hajnizach.
2. Dr. med. Müller w Budyschinje.
3. Dr. med. Kölbing w Budyschinje.
4. Dr. med. Heyde we Wjeleczinje.
5. Dr. med. Hantusch w Budyschinje.
6. Dr. med. Nonnenmacher w Budyschinje.

II. **Sastupjerjo khorobnych kašow.**

a) Ssobustawy:

1. Pawoł Pětschka, ratař w Bóscherizach.
2. Richard Janetz, prokurist we Semjachach-Tumizach.
3. Pawoł Müller, naměstny pschedsydu dźěłoweho hamta w Budyschinje.

b) Namětnizy:

1. Rudolf After, zigar. dźěłaćeř w Bitkowje.
2. Hermann Paul, składownik we Wjeleczinje.
3. Joachim Heilmann, fabr. dir. w Smjachach.
4. Bruno Halke, pschekupz w Budyschinje.
5. Reinhold Wjela, piwarz we Salomju.
6. Gustav Barthel, dźěłaćeř w Semjachach-Tumizach.

W Budyschinje, 25. septembra 1929.

Pschedsydstwo sawěrjenskeho hamta Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Dr. Sievert.

Woschity wobkhod

za

nawočnicy, šćipanje, (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Nowy

„ludowy měšany" khofej

¼ punta po 70 pf.

jenož pola

Herm. Klemma

naslědn.

na Kamjentnej h. 27

Jenož 21 50 hr płaći tutón nowočasny salon časnik dub, mosazne cywki, (Werk) 68 cm wysoki kuch. časniki kiž tydźeń dźeja 3.— hr budźaki z rukowanjom 3.— hr stej. časnik prawy dub, gong bije dwojo hłósnje jenož 125—hr

Bukowanje za kóždy, darmo do domu, katalog darmo

Oskar Brückner w Kamjencu

Trauring-rólk Telefon 476

Wohladajće sebi prošu mój wosebity wobkhod, prjedy hač něšto kupiće!

Syru wołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika

na Kamjentnej hasy

Wšě druziny knojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

1½ létny plahowański

byk

je na předań

w Zahorwin čo. 11 pola Klukša

Dobre wobuće

za dźěći, žony a muže!

Sylne dźěłanske črije (howjaza koža)

Dobre wysoke škórnje (ručne dźěło)

Fylcowe črije, drjewjane črije,

črije z wjelbłudowych kosmow,

Fylc. tofle, drjewjancy, kož. gamaše

poskića tunjo

Willy Sommer w Budyšinje

na Serbskich hriebjach 8 — na Serbskich hriebjach 8

Poskićam po přihódnym płaćenskim położenju

Dźěłarske kola, dobre znamki, a druhe jězdne kola, ejšce mašiny, centrifugi, bukowe mašiny, šiwace mašiny, płace maširy, ysćadła, sprjawa a narunanja wupředźanja najtuńšo

H. Paul Gräfe

wupředźawarnja w Kamjencu

blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Kheža

z rjanej zahrodu je na předań

w Přiwčicach č. 5

Wysokosućelna podsobna

kruwa

je na předań

w Rakojdach čo 14

Na předań

wulke prosata

(wurězane kunški)

jara dobreje druziny

w Brěžnycy čislo 20

Derjezdźeržana centrifuga

je na předań

w Banecach č. 1

pola Njeswačidła

Pilny prjedawši ratař z dobrymi dokhodami pyta

khežu na msy

po možnosći z něšto polom abo też mału žiwnosć hnydom abo pozdźišo k wotnajeću. Poskićenja na **P. Arlt, Wiebelshof Kreis Bomst** (Greuzmar

2 wysokosućelnej wužitnej a čehnitej stej na předań w Niježej Wsy čo. 13 pola Njeswačidła. **krowje**

Za 2 šulerjcy je swobodna jstwa

na Połnócnej drózy 13 II

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

po 20 hr. ma na składze črije też čople črije za žony a muže

wobućowy dom Mark w Kukowje

Rowowepomniki

wobstajenje rowow

pomnikowe napisma

HAGER & CO.

dźěłarnja za rowowe pomniki

w Kamjencu na Dittrichowej hasy,

blizko Połnócneje hasy.

Fo projekcjowe powjetšenske domj. kinowe aparaty

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcy wustojnje a najspěšnišo.

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikarnja. Wuporjedźerjenja. Centrifugi.

Wotnajeński awto

za kwasy, křćizna atd. najtuńšo. — Telefon Pomorc 323

Nawěšiki přinjesu wužitk!

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Nejzorsk. dr. 15

hnydom wedźeju wotewrjenje

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industrijiu, kwasnych a njewěsćinskich wobrazow, tež na wsach. Tel. čo. 2638.

Wutřihać!

Wrótsławski tuk za kože

khwalobnje znaty

Bruno Rösch'sche fabrikat

je zaso došoł

Breslauer, w Budyšinje na Jägerskej drózy 23. II

Za naš

wotrjad za zawěsćenje wulkich a małych

pytamy za Kamjenc a wokolinu

wosebje za Nowy Dwór, Kukowy Pančicy a Prawoćicy

zastupjerja

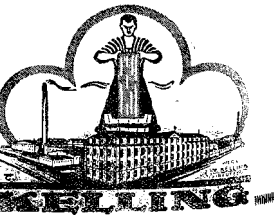
z prawom zběranja pjenjez

Poskićenja njech so pósćelu na

Deutscher Herold

Volks- und Lebensversicherungs-Aktiengesellschaft

Bezirksdirektion Dresden-A., Galeriestr. 31.

KELLING

barbi

portiery, zawěški, přikrywy atd.

płatowe, bamjane a dźěł. židźane

indantiren

Samsne přijimańnje:

w Budyšinje na Kóžorskej drózy čo. 6 telef. 3038

na Přisečanskej drózy 16

w Khočebuzu: - telefon 1774 - na Hródkowskej drózy čo. 4 a na Drježdźanskej drózy 143;

we Wojerecach na Cyrkwinskej drózy čo. 22;

w Běłej Wodźe na Bismarckskej drózy čo. 26.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 234 — Budyšin — Pondźelu, 7. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 66

Khowanje dr. Stresemannowcho zemrěćcho čěła.

S wurjadnje wulkim dźělbracom Barlinskeho wobydlerstwa ju wczera njedźelu šwonkowneho ministra dr. Stresemanna k poslednjemu wotpočinkej pschewodźeli. Njemóžne je, tysacy ludźi wobliczićz, kotrež běchu so bliško němskeje žejmownje sestupale, so bychu pschewjesenje kaschcza z němskeje žejmownje, hdźež bě so na mary stajił, widźeli.

Dwě wulkej žarowańskej shromadźizuje stej so w žejmowni wotmětej: Pschipołdnju wopomnjeńska žwjatocznosć w němskej žejmowni, pschi kotrejž so němski president a wschě oficialne wobsobny němskeho hłownego města wobdźělichu, potom wjeczor wobsedze tež žarowańske wobshromadźenje němskeje ludoweje strony, kotraž so tohorunja w poseđźerni němskeho žejma wotmě. Tež pschi nimaj so pokazowasche, kak hłuboko so Stresemannowe zemrěcze w zdłym politiskim zwěcze, a wobsebje w jeho politiskej stronje sacuwa. Wobaj rasaj sej bohorbe měrno posedźerstwje hacz do posledźnjeho měrtwa wupjelnjene. Wopomnjeńske rěcze mějachu namjestny president z Kardorff němski kanzler Müller a sapołožnz dr. Krahl.

Sobotu bě so dr. Stresemannowe cźěło se synskeje zahrody jeho wille w Bjedrichsfo-Eberstej drohi do žejmownje pschewjesenje. Dokelž dyrbjesche so pschewjesenje sejcha a jenoż z pschewodom zwójbnych stacz, bě so cźaš pschewjesenja potajił. Mjedźiwarjo toho bě so pched zarowańskim domom a pched němskej žejmownju wulku łuku ludu shromadźika a hodźiny dołho cźakasche, so by wós morwesho němskeho swonkowneho ministra nimo žebje jěcz widźała.

Hdyž so w dźělańskej jstwje pschi marach morwesho ministra króła zarowańka nutrnosć wotmě, wós z kaschczom ½9 hodź. wjeczor je zarowańskeho domu wujěchje. Po bokomaj dźěchu synaj swonkowneho ministra a sastojniscy swonkowneho ministerstwa. Psched cźahom schwadrona jědnaje schkitańskeje polizije jěchasche. S tśjomi wozami so nenzy, kotrež běchu so we villi swonkowneho ministra wotedate, sobu wjesechu. Pomału so cźah k pokodnischemu portalej němskeje žejmownje hibasche, psches kotryž sastojnizy swonkowneho hanta kaschcz do posedźenje němskeho žejma njeđechu.

½9 hodź. su tam kaschcz na mary stajili. Jón je žłužobnej khorhoju němskeho swonkowneho ministerstwa pschikrychu. K bokomaj so w dwěmaj wulkimaj žwěcźnikomaj dwě wulkej žiwězy žiwěcźischtej. Attaschejo swonkowneho ministerstwa mějachu cźestnu stražu.

Njedźelu po rěcźi sapołožanza f Kardorffa žarowański cźah j němskeje žejmownje na pohrjebnischcźo Luišyskeho města dźěsche. S jědnej schkitańskej policiju z kapaku schkitańskeje polizije na cźole cźełowy wós z pschewodom sastojnikow swonkowneho ministerstwa pomalu k Wilhelmskemu drohi jědźesche. Kapała khoral „Jesuš, moja nadźija" piskasche. Sa kaschczom dźěchu žiwójbni, němski president, zwjetšinu němskeho knjeźerstwa, wukrajni diplomatojo a druhi žarowańscy pschewod. Pched twarjenjom swonkowneho ministerstwa, kaž z bokomaj drohi z Lipow hacz k Wilhelmskemu naměstu běchu so wotpósłanzstwa němskich statneje khorhoje se žarowańskimi khorhojemi sestupale a cźestnej spalěr tworjachu. Wokoło ½12 hodź. synki bluzeje žarowańskeje hudźby a bubnowanje pschipowědźichu, so je žarowańscy cźah bliži, kotryž ludowe zpěty z nabej hłowu cźesćowanje witachu. Pched dźělańskej jstwu dr. Stresemanna wós z kaschczom dwě minuce sasta a pschewodźerjo je žwjatocznym mjelczenjom cźakachu. Němski president z Hindenburg so tu wotkaži a so pches městno swonkowneho ministerstwa wróći sćahny.

Na pohrjebnischcźu Luišyskeho města žameho so jenoż žiwójbni zemrěteho, jeho wujcźi zhubdźerjacerjo a někotři wosobinzy pschecźelio pschipuschcźachu. Tu měsešche farar Keßler z Lukaschkeje zynkwje, kotryž bě zemrětemu dołhe lěta blizko stał, cźopło sacźutu rěcź. W běhu žarowańskich žwjatocznosćow letachu někotre wulke sjmotorske letadła w formje tśišća wyšche města Barlina. Wšitke letadła běchu z cźornymi khorhojemi wupyschene.

Nowe zakonjowe načiski sakskeho knjeźerstwa.

Shromadne ministerstwo je w poseđźenju 4. oktobra 1929 wobsamkło, žejmej zakonjowej nacźitkaj pschedpokazyć, z kotrymiž so **zakoń wa zawěsćowanju rěznuća stotu** pschetwori a so zakoń **wo krajnej kulturnej banzy** pschemeni.

Dale dyrbi so namjetowacz, so by žejm namjetej pschihłosował, **po kotrymž so 9. nowembrej charakter zakonskeho žiwatcha dnja wosmje.**

Dokelž ma **ratarstwo** pschi nětcźischich žitnych płacźisnach wosebje wulke wobcźeženjosće, so by žiwoje wupłody po pschimérjenych płacźisnach wołbyło, chce shromadne ministerstwo na sapjacźenje **po termiji lězownosćneho dawka** ratarskim hospodarstwam nje 15 **hektarow po połožby hacz do 15. dezembra cźakacz. Hospodarstwam wyšche 50 hektarow dyrbi so na sapjacźenje 3. termije lězownosćneho dawka hacz do 15. nowembra cźakacz.**

Dalše wotkryće Sklarec kez bratrow w Barlinje.

W swizu se skandalom Sklarez bratrow so powěda, so je prokurist Barlinskeje nakupowarnje, Jakub Liebert, do njeho sapleceny.

Liebertej běchu Sklarez bratrja, hdyž bě so z nimi sastarański monopol wobsamknył, hypotheku na jeho lezownosćej dali, kotraž so poslědźicho do pjenjezneho dara pschetwori. Liebert pak w běhu lět wot Sklarez bratrow wschо hromadze 166 000 hriwnow dostał, kotrež sa wyšku daň wupoczowasche. Tež direktor Kieburg je pjecza pjenjezy dostał. Kieburg pak chze poh pschikahu rjek, so njeje ženje niczo wot Sklarez bratrow dostał.

Dale Lieberta winuja, so je z městowych składźischczow wězy Sklarez bratram ptak. Sklarez bratrja su jim nowe etiketty pschitykknyli, je potom nakupowarni wróćili, kotraž pożyłku na konto Sklarez bratrow pschipisa. Tajke kasty su so wospjetowale.

Hdy by tole powědanje jenoż zdźela wérno było, by to bě najbórsčeho wobschudźenja byka, kotraž w Barlinje njima zunjecza.

Danska wotbrońuje.

Danski minister narodnego sakitanja je žejmej (Folketingej) zakoń pschepodał, z kotrymž so wójsko a wójnske łódźstwo do strażowańskeho korpsa a statneho namórnistwa pschetwori. Wonaj smjejetej nadawk, neutralnosć Danskeje a pschesjesnosć z internazionalnymi pravidlami a dojednanjemi zachowacz. Ministerstwo wójny a ministerstwo wójnskeho łódźstwa so rozpuschcźitej, strażowański korps a statne namórnistwo so ministerskemu pschedsydstwu podstajitej. Twjerdźišnj so wotnjeju, muczena wojerska słužba so wotstroni. Sa strażowańskí korps so letnje hacz 1600 muži pódla offizjerow wuwuczi. Statne namórnistwo smjeje schcźeć strażowańskich a dohladowańskich łódźow z zyłkowej tonacźu 8000 tun, 18 hacź 24 mjenšich strażowańskich łódźow, minymotschaze łódźe sa wumérjowanje z tonazu 1500 tunow, dwě składźischtnej łódźi a 12 nadmórskich letadłow.

Tuku le khłostarni na 15 lět, Sznaczkeho le khłostarni na pjecz lět zasudźili, woběmaj su so cźestne prawa na 3 lět wotrjekli.

Wotrjeżny žud w Bratiślawje je sapołožanza dr. Adalberta Tuku a wyschšeho leutnanta Antona Sznaczkeho wojerskeje pscherady a pschihotowanja k pscherowótej stata winowateju spóznał. Tuka je hromadze je Sznaczkim we lěcze 1923 abo 1924 špionažnu pisarnju we Winje wopytał, tam z wukrajanami jednał, dale je Tuka we Winje na Kolschiszkej dróhy 30 w lěcze 1923 špionažnu pisarnju wotewrił, kotraž mjesesche nadawk, staw a wuhotowanje cźeskoslowakskeho wójska a žandarmerije, dale wobstejnosće puczowu, telegrafoweje a telefonisseje tykeje, liczbu brónjow w rukach wobydlerstwa, liczbu automobilow a druhe wobstejnosće, kotrež k sakitanju stata a wobzebje Sstowakskeje słužachu, wuzhlědźicz. Tele naprawy a wězy, kotryž dyrbjachu sa sakitanje wótcziny tajne wostacz, poruczi Sznaczkej abo njepotrjebnje zusemu statej pscherady. To wschо je z pocźežazymi wobstejnosćemi, dale je z tym sluschi, so je hromadze je Sznaczkom a druhimi narodnu wobornu organisował, so by w Cźeskoslowakskej njeměry słužiła wobsedskodejnja nacźinił. Wón je po potajkim pschecźelstwo republiky a sa wottorhnjenje Sslowakskeje wot Cźeskoslowakskeje swjatał, so by ju druhemu statu pschisamknył.

To žame pschestupjenje, wojersku pscherady a wojerske pschihotowanja k pschewrótej je tež tutón Anton Sznaczki stucźił, kotryž je dale nacźisk wudźełał, kak dyrbjesche so wojerska wobora wojerskeje wuwuczeć, dale je so won posrědnje abo njeposrědnje z Jehliczku, z madźarskim swonkownym ministerstwom a z druhimi faktorami swjasał, so by tohorunja Sslowakiku wottorhnył a druhemu statej pschisamknył. Tuka a Sznaczki staj so pscheczěwo wušudej powołakoj. Ssobu wobskorjeneho Macha je žud wuwinował.

Nowa Juhosłowjanska.

Beograđske, Sagrjebske a Lubłanske nowiny so nadrobnje z nowym zakonjom wo nowopostajenju krajnych wokrjesnow saběraju a žu nadrobne rozprawy wo sacźišćenju pschitrjebje, kotryž je tónle kralowy skutk we wschelakich dźělach kraja sawostajiłe. Wobzebje žu Khorwatojo spokojeni, dokelž su wschě politiske prawa dostali, kotrež su žadali.

Sagrjebske „Nowosti" pischu pod napisnom: „Njech je žiwy kral, njech je žiwa Juhosłowjanska", so je w kralowym skutku najsylnsche rikowanje za pschichodne widźecz. Zakotna sandźenosć, kotraž je polne dźesaca lět trała, je so z kralowskim manifestom se 6. januara skónčiła. Cźaš wot januara hacz do oktobra bě najkrótsicha można khwila, kotraž bě mjena, so bychmy hida a njedowěrjenje zaschlej, tak so lud wobsteješnje jako tajke wobhladuje, kajkež zu wopraudze a so móże ko tkutnje do dźesa dacz, kotraž je so tak dołho sanjechała.

S khorwatskeho hłownego města Sagrjeb so powě: We měrje nimo měry wulke sahorjenje knjezi, a dróhi su se khorhojemi juhosłowjanskich barbow wudobjene. Wobhlerzi žołmja po dróhach. Sagrjebske nowiny pschihłosowaju nowe rozhłošenje Juhosłowjanskeje posudźuje. Najwjetschi dźeniť powschitkowne mjenjenje se sledowazymi złowami sepschina:

„Manifest se 6. januara sapoczatk nowieje epochi wosnamjenja, dekret 3. oktobra pak knjezerstwowe sameny a wotpohlady wujasnja a na dospołne skrucźenje Juhosłowjanskeje dźěła. Khorwatoja a Sagrjeb móża horddźi bycz a móża bjes straha k poradźenju noweho systema dźěłacz. Sagrjeb stawisniski podawk wita, kotryž jemu nowe wuhlady wotkrywa, nowe możnosće poschiča a wulki pokrok sa pschichod słubjuje."

Město Split (Spalat), hłowne město noweje pschimórskeje banowiny (provinzy), prjedawscheje Dalmatije, je z juhosłowjanskimi khorhojemi wudebjene, a ludowe cźrjódy so z pschi pschichistawje Marjanu kopja, hdźež wójnske łódźstwo kótwi, so bychu žiwoju hłuboku radosć wojewili. Městowa rada je wosjewjenje wudała, w kotrymž prajetej „Historija je rěcźała w žiwjenju naschcho ludu, a stat Sserbow, Khorwatow a Sslowjezow žiwoje prawe mjeno dostał: Kralestwo Juhosłowjanske. Wjeczor su so sahorjene demonstrazije wotměte a wokanje njepschewoltawasche: „Njech je žiwa Juhosłowjanska, njech je žiwy kral!"

Ministerstwo pschedsydstwje, generalej Živkowiczej su wusnamne sastupjerstwa, towarstwa a wschelake družstwa wjele telegramow, knjezerstwowe rozsudźenje witajcych, pósłało.

Njeporadźeny attentat na rumunskeho *ministra Vaidu-Voevoda.*

Na rumunskeho snutskowneho ministra Vaidu-Voevoda je so popołdnju ½3 hodź. revolwerowy attentat stucźił. Njeznaty muž bě so psched twarjenje snutskowneho ministerstwa stupił a cźakasche, hacź automobil pschijědźe, w kotrymž snutskowny minister a jeho kabinettowy schef jědźeschtaj. Nadpadnik někotre krócź z revolwra wutrěli. S kulkow jena automobilowu wokownu schkleńzu pscherasy, tola nikoho njezrani. Nadpadnika hnydom sajachu. Praji, so Goldenberg rěka, tola so japowědźi, rjez, kajkich pschicźinow dla je nadpad stucźił. Dokelž pola njeho legitimazijskich papjerow njenamakachu, njemóžachu dotal nadrobnosće zwěsćicz.

Attentat na snutskowneho ministra je w zdłym měsece wulke rozhorjenje zbudźił. Powschitkowne mjenja, so winik kommunistiskej stronje pschiskluscha.

Macdonald we Washingtonje.

Jendźelski ministerski pschedsydźa Macdonald je we Washingtonje sastupjerjow amerikanskich nowin pschijał. W dołhej rěcźi pschede wschěm praji, so njeje pschijěł, so by z Ameriku swjask wobsamknył; pschetož Amerika swjaskarjow njetrjeba, a potom je ideja swjatka hižo wotbyta.

S presidentom Sjednoczenych statow, Hooverom, je Macdonald wo wschelakich praschenjach so rospratk, kotrej wobe staty nastupaju. Hizo do predka praji, so nijeje niczo wotmyslene, schtoz by pschecziwo tjeczemu statej samerikene byko. Nawopak, jendzelsko-amerikanske njedorosumjenje dyrbi tez k wotstronjenju wschemo njedorosumjenja mjes druhimi statami dowjesch.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 7. oktobra 1929.

— **Wo wjedrje.** Schkleniza stupa hizo sajo na rjane. Tuz nadzija na liczerske sajo spadnje. Nowa wylschina s Azorskich kupow so pschibliznje. Sswlnische niziny nad wjeczornej Europu winu so najskerje sajo k polnozy. Nad hrjedznosemskim morjom je sajo nizina spolnacz. Ssnano smelny so s tuteje strony deschczika nadjeczi. Jutsje wuteru schadza stonczko 6,14 hodz. a khowasche Jutsje wutoru schadza stonczko 6,14 hodz. a khowa so 5,21 hodz. Mschazk schadza pschiw. 12,39 hodz. a khowa so 7,49 hodz. — Dzensa rano we 8 hodz. barometer 743, hygrometer —3, thermometer w nozy +13. Wuhladu na fuche wjedro.

— **Sserbska predarska** konferenza. Po swuczenym wasch nju budze druhi schtwórtk w oktobrje, to je 10. t. m., dopoldnja ¾10 hodz. w Sserbskim Domje seadzenje herbskeho evangelskeho duchownistwa. Wo bohaty wopyt prosby pschedhladowe. Popoldnju w 5 hodz. je w Marcejeinym wustawje letna schromadzisna Lusiskeho towarstwa za Snutskowne misijonstwo. Tez na tutu schromadzisnu su herbscy evangelscy duchowni nalezne pscheproschent.

— **Wobrjesny** wubjerk Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa seadze so k swojemu posedzenju srjedu 16. oktobra 1929, dop. ½10 hodz. w posedzeni gmejnskeho hamta we Wjeselczinje. Sjawny dnjowy porjad wopschisa je 16 bypkow.

— **Nastupa lezownostny dawk.** 3. podzel lezownostneho dawka sa liczerske leto 1929 ma so w hamtnej wysokosczi kaz 15. julija 1929 2. podzel hacz do 15. oktobra 1929 na pschistejnu wjesnu dawkownu sdzerazniju sawlaczicz.

— **Powetron „Hrabja Zeppelin“,** kiz je swój let do Schlesiskeje dla semrecza nemskeho swonkowneho ministra dra. Stresemanna wotstorczicz dyrbjal, poda so nekto dzensa w nozy na swój let k ranju. W Budyschinje hizom dzensa rano mnoszy ludzo ma pschikhad powetrona czakachu, dokelz besche powesz pschischla, so „Hrabja Zeppelin“ pondzelu rano Budyschin pschelecezi. Tola czakachu podarmo. Let powetrona do Schlesiskeje pak so snowa tu 24 hodz. wotstorczi. Tehodla nekto jutsje rano abo popoldnja „Hrabju Zeppelina“ wesche woczakujemy. Do Barlina powetron njepoleczi, ale so po wopysce Schlesiskeje hrubom sajo do swojeho Friedrichshafenskeho pschistawa wroczi.

— **Wobthodnej njesdoji.** Pschi wujesdzenju pched druhim wosydlom powtorczi so zobotu pschiwolnju na Nathsenawskim namesche pósitowy podawanski auto (zyklometa). Wozoby a wezy so njewobschkodzichu. — Dale popoldnju w 4 hodz. na Drjezdzanskej drózy wobsobowej automobilej do so frasyschtaj, I czimz na wobhmaj wosomaj schtrzo schkody nasta. Wobaj wosaj dyrbjachu tuz skonczenje wotwjesczi.

— **Skoty kwaz.** Kebetar pschi Michalskej zyrkwi we Budyschinje, knjes Bohumil Kalich swjeczi se swojej knjenju mandzelskej Madlenu rodz. Richterez swój sloty kwaz. Knjes Kalich, kiz je rodzeny s Wotmorowa, sme so hischcze dobreje strowosche a czerstwosche wjeselicz. Mandzelska, rodzena s Wjelkowa, je pak khorowata. Na tutom swojim czestnym dnju swjeczi wona tez swoje 70. narodniny. Jubilaromaj pak w jeje zwjenju tez njedzaku czezke hodziny pschelutowane. We wojnje padnuty jimaj gyn, druhi gyn bu czezko franjeny. Knjes Kalich pisches 40 let sdobru swoju sluzbu jako kebetar pschi Michalskej zyrkwi sastawa. Wosada je jemu wutrobnje dzakowna sa tutu jeho dolhu swérnu sluzbu. Bóh spoczi pak jubilaromaj tez dale strowosczi a stonczne dny na wjeczoru zjiwjenja.

— **Sajaty paduch motorskich kolow.** Jedyn tudomny wobydler, kiz besche kedzbliwje nowinske powesczе wo kradnjenju motorskich kolow czitak, saja w nozy k nemu dzeli a pschepoda policiji paducha motorskich kolow, kiz je tu posledzne dny niz mjenje dyzli schtyri motorske kola kradnyk. Paduch je 19letny sastaranski khowanz se Budyschina, kiz je hizo dla kradnjenja jednych kolow thlostany. Won wudawa, so je schtyri motorske kola wotwjesk, so by na nich jedzicz nawuknyk. Kriminalna policija jemu hischcze dopokasa paduchstwo jedneho kola, kiz je w mesi tutoho leta w Nenarjezach pola Bjarnaczija skuczik. S tamnych schtyrjoch motorskich kolow su dotal 3 sajo wroczene. Tez motorske kolo, kiz je posledznje kradnyk, mozachu tez tu swésczicz. — Na kriminalnej policiji khowa so hischcze derje sdjerzane muzace jedne kolo znamki „Torpedo“, kiz po sdaczu tez s paduschtwa pokhadza. Wobsedzer njech so na kriminalnym wotrjedze w Budyschinje na Burgplatz 6 po 2 skhod. samokwi.

— **Paduschtwa.** Kradnyk je nechtó 4. 10. 29 w czasu wot ¾8 hacz ½9 hodz. wjeczor na Serbskej haszy motorske kolo znamki „D.K.W.“, se spolnawanskim czitlom I — 10 636, fabrikske czitlo 128 877,4 konjazych mozow. Kolo mjesesche czorne krohna a czorny tank, na wobem tankowym stronomaj stronomaj pobrachuje wosnamjenjenjenje znamki D.K.W., kolo ma 1 zylindar. — Dale je nechtó kradnyk 5. 10. 29 dopoldnja w czasu wot 9 hacz ½10 hodz. na Nowosalskej drózy motorske kolo znamki D. Deutsche Werke A. G. se spolnawanskim czitlom I — 11 397, fabrikske czitlo 9474, 8 konj. moz. — 28. 9. 29 dopoldnja wot 10—12 hodz. kradnyczku na Hoschcz haszy mudzace kolo s czornymi krohnami, swjenami a blotoschkitakomaj, horjeschibnjenym wodzidlom se wobschkodzenym czornym celluloidowym pschimadlom maj, predku sasnoschera a sady schera gumijowa wobrucz, wobschkodzena gratowa tochka. — Wo wobzowne sdzelenja prosy kriminalna policija.

Lutowanski wobthad pschi nalutowarni mesta Budyschina. W septembru saplaczichu 209 703 hr. nalutowanych pjenjes, wotpschinychu 115 559 hr., potajkim je dokhod wo 94 144 hr. wyschi. Wobstatk nalutowanskow wuczinjesche 5 582 383 hr. Liczba lutowanskich kontow postupi wo 187 a wuczinjesche 11618.

S **Czejmjenych Nozliz.** Schtwórtk wjeczor ⅛8 hodz. staj na Budysko-Biskopskej drózy pola Ssmolerjez kubla motorowej kolejarjez czezko snjesdozilol. Mikowar je Semiz-Tunitz zdzesche se swojim ruczinym wosom do Czejmjenych Nozliz. Motorowaj kolejarjez, kotrajz drje so wosyczka, kiz zyle na prawej stronje zdzesche, njejstaj dohladaloj, sozdzeschtaj do njeho a rozbischtaj jón. Dokelz spschenje pschijedzeschtaj, padnyschtaj na drózu. Wjednik motorskeho kola zebi mosny schchaze a zebi prawu wobruczku slama. Sozsus srani so na khlowje, prawej ruzp a wobmaj kolenomaj. Wobeju dyrbjachu z Biskopskim sanitetnym autom do khorownje w Janskim mesce w Drjezdzanach dowjesez. Po wuprajenju woczitych swédkow staj motorskaj kolejarjez hamoj wina na njesdozu.

S **Lubija.** Ssobotu je tu 80letna invalidna rentnarka dobrowolnje se zjiwenja schla. Wona besche pluny honacz wotwjerinyla. Njeboha mjesesche czezke czelne czetpjenje snjesez. Jako ju namakachu, njedesche wjacy mozno, ju do zjiwenja wrocziez.

S **Lubija.** Wotrjesny wubjerk Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa seadze so schtwórtk 10. oktobra 1929 dop. we 8 hodz. k sjawnemu posedzenju.

S **Kamjenza.** Ssobotu rano na Polnoznej drózy 12. letnu holzu lepichu, jako chazyche jedne koło kradnyli. Dale namakachu jednej kole, kiz buschtej tu psched nitko trymi dnjemi kradnjene, pschi czimz so wupokasa, so je holza tez tutej kole kradnyla. Njech tózoy kolesar dorje na swoje koło kedzbuje, so hizo so dzeczom njeby pschijesnosczi ke kradnjenju polizischa.

S **Kamjenza.** Sandzenu wutoru je so Kamjenski wobydler, kiz hizo schtyri leta w Krajnym wustawie za Wulkej Sswódnjay pschebywasche, jako na polu dzesche, zelesniskemu czahej pschejesczi dat. Piatk su czezko njedozowenoho czlowjeka na wustawowym pohrjebnischczu pokhowali.

S **Kulowa.** Zelesniski jedny plan sa symske polozo 1929/30 naschemu dwornischczu Zaneho pschemenjenja zdobowych czasow njepschinjesche. Wobkedzbowacz pak so wo so zobotnischi ranschi wobsobowy czah do Budyschina wjazy njeszedzi.

S **Wojerez.** Po wosjewjenju krajneho radissczerja su na polu kowarja Arnoschta Klimanta we Wojerezach na Brétnjanskej drózy bérnjazeho raka spolnili.

S **Béseje Wody.** Tudomna polizija je tudomnemu 19letneho dzéwczerja Arnoschta M. swésczila jako paducha, kiz je mnohe paduschtwa w Bésej Wodje skuczil. M. je so swojich paduschtwow musnal.

S **Dubrawy** pola Hródka. W brózni wobwézenja namakachu tudomnu 75letnu Schumjelowu. Zona bésche hizo dlésichi czas khoromyslna.

Z Łužicy.

* S **Kumwalda.** Na wotrocžka Oswalda Breitschneidera, kiž pola tudomneho kublerja Pawoła Kuciši kluži, tukachu, so je 18. septembra brózeń swojeho knjesa spalił. Podhladneho policija saja. Nětko je so Breitschneider wusmał, so je wobeh se słym wotpohladom sebi kožił. Dokelž bu z wohnjom wjele hyna a zita smjezene, je schkoda jara wulka.

* S **Bilopiz.** Měšerjeńska rada je sastupjerjemi je wobsamkła, so zo pschichodnje s pjenjezným khowanjom hacz do 60 hr. khlosta, schtóz njetrjebawschi na jednych dróhach wokoło steji.

Nazymski zjězd Němskeho Rataršcho towarstwa w Drježdźanach.

Wutoru 8. oktobra wotmeja so tele wažne sjamy shromadźizny:

Shromadźizna hnojidłoweho wotrjada

w měšcach. wustajeńskim palasče we wulkej sali we 9 hodź.

„Wunwužcze wunoščkow hnojeńskich posłynow a šcerótu prakkis.“ (se hwězdkowobrasami). Professor dr. Eichinger z Pórtena.

„Stutkowanje poštupowazych pschidawkow buzyka we wschelakim druzinanet 4 hlownych zitow (se hwězdkowobrasami). Knježeńskowy rada Weigert z Meischeza.

Shromadźizna za šadarstwo a płahowanje wina

w Künstlerhaus we wulkej sali na Albrechtskej drózy we 13 hodź.:

„Nězchto wo płahowanju brěschkow (Pfirsiche)“ (se hwězdkowobrasami). Ratarski rada Trenkle z Mnichowa.

„Technika płahowanja wina w hrjedźnej Němskej.“ Ratarski rada Pfeiffer z Hroda Hołšownitz.

Takiti.

Roman z južneho morja.

8] (Pokracžowanje.)

„Wšo hłuschам k tamnym żałostnym“, rjekny René nimale žortujo; hdyž pak bolostny tyž wokoło djéżcžowego erta wuhlada, wstoku pschistaji — „tola njeboj so wo munje, ty zwérna wutroba — „tamne wobrjady, kotrychž so naschа zyrkej brónja dzéru djerzi, njejsu dozyka tak straschne, kaž twoji méschnizy to wucza.“

„Ach, to mje prawje smérnje, René“, rjekny holczo a tkóscheschе ruku na wutrobu, jako by chzyka s tym wschitko potlóczicz, schtoz chzysche jej staroscžow a srudoby naczinicz — „a pastor Osborne wschak tez prajі, so je Bóh Knjes tak dobrocžiwy — tak njeskónczenje dobrocžiwy a wschech ludzi lubuje jako swojich dzécži —, by-li wón potom mohł tak żurowje a njesmilnje khłostacz?“

„Ach, Sadie, njerečzimoj radšcho wo tajkich srudnych wécach. Nécžmaj wo żebi a wo naju pschichodze. Mi je, jako by so f mojim khrobłym pschisławjenjom tudy nowe żiwjenje wotkrylo. Ach, namakach dže tola tebje tudy, Sadie — a cżuju nékto — so żiw ty, Sadie, hacž dotal jenoż pschedecžuty, ale tak horjo požadany sameŕ była, sa kotrymż je moja dusche cżahnyła. Stań so f mojej żonu — sakóżmoj na tutej pschecżelnej kupje, wotstaj wschech starosczow, wotstaj njeczuczitwebo honjenja a żwétneje hary, żiwoju domišnu.“

Wón bésche jeje prawizu, kotruż wona jemu njewólnje pschewotstaji, żadosczinje i wobémaj rukomaj wobżahnył a hładasche f błyschczatym wóczkom a sacżerjowjenymaj lizomaj mlodej tjanej holczżu prosżo do wobliczа.

Sadie żedżesche f buchazej wutrobu a pschisandżelenymaj wóczkomaj pódła njeho — — bésche prawje wotkhutnika, haj skoro wostrucha a żhladowasche dokło do mnyłow ponurjena psched so. — Stónczuje tola sajo na njeho żhladny, żhladaj na njeho se żwérnymaj, w żyscach spkuwazymaj wóczkomaj a rjekny f cżichim, ledy błyschownym, jako by strachocżiwym błosom:

„A hdy by ty sajo wote mnje woteschoł?“

„Nihdy — nihdy niz, Sadie!“ jawoła René roskwólnje a stókczi, ju k żebi cżehnjo, horze, żahłe wokoschenje na jeje hubje. Wona dasche żebi wokoschenje lubicz, ani so by jo wotpowedzała, potom pak żo pomałku f jeho rukow wuwinywschi, rjekny scżicha:

„Chżeschi-li mi nécžto żłubicz, René?“

„Wschitko, Sadie, schtoż w mojich mozach saleži“, sawoła René, njepuschczo ruku, kiz hischcze we żwojej dżerżeschе.

„Tuż mi żłub“, schepytasche rjana holczka, nékło żo hłuboko sacżerjwjenjwschi, „jo njechach wo tom sajo że mnu réczecz, dónż mój nan, tón misijonar, żo natworcził mjeje, a — jeje błóż żo tak słahodnі, jo mózesche wón ledy żiwa wosa rumicz — „a jo mje tez hacž dotal wjazy wokoscheez njebudżesch.“

„Sadie!“

„Żłub mi to — njewérno, ty mi to k luboscei sczinisch?“ prosżeschе potom a hładasche jemu pschi tom njewinowacže do wóczow.

„Kak mohł cżi prénju proświnu sapowésczeż, Sadie?“ rjekny f hłubokim sacżucżom.

Tu posbychu ryży we holiczżynem wobliczu nimale srudneho, khutneho wuraża. Każ żo żłonżo pschedebywa f cżemnych mrócżelowu a nadobo sażwécži nad selenymi żolmjażymi żo że żitom polemi, tak pschelecża wjeżoły posżmék krażne jeje ryży.

„To je pékne wot tebje“, rjekny f nutrnej wutrobitoscži — „to je prawje derje wot tebje. Nékto wschak mózemoj tez schromadnje po naschich horach krocżicz a wjeczor po cżichej módrej wodże jéżdżicz, hdżež żej tam deleka tyżazore male pżtane rybiczki mjes kralisnami hraja a żo honja — hewak dże budżech żo psched tobu schkowacz dyrbjała“ — rjekny sprawnje. „A nékto pój, mój pschecżeżo, — mitonare stoji żiżo tamle deleka psched żwojimi durjemi a rosbłakuje żo wschudże ja namaj. Wón je cżi wobjed żwarił, cżi njeżmésch żaujechacz, a wokoło wjeczora ja pschińdu po tebje.“

René dżésche nékto do khéże, hdżež maly mitonare na njeho f wobjedom cżakasche a jemu sażo tyżazore wékti, żwjetscha njesrosumliwe bladki bamborsche. Po wobjedże pschińdże Sadie sajo, ale njebé to żiżo ramżna Sadie wot dżenżnischeho ranja, hdyż f lohka wuwjasana, nakhłóczene rubischczo wokoło nahcheho hornjeho cżła smahujo, f dżiwje rejowazymi ludżerjemi, sacżerjwjenjemymaj lizomaj a błyschczazymaj wocżomaj f huseżiny wusłoczi. Lohke rannje njaze rubischczo bé f dolhim, bóle po europiskim wosomnym złożenem njedżelnischim wobżewom żamerika, a hyrnjż by na jeje ryżach to żamłone łubosne pożnéwanje żwjelasa, to żda żo wona sa nékotre hodżiny bycz wo wjele khutnischa, ważnischa, haj starscha.

Storo bojaslivje poda młodemu cżłowjezej ruku, a wonaj dżécżichaj, hdyż bórły na to dom wopuschczischtaj, dżezyku khwilu mjelczżej pornjo żebje. Renejowa lohka rana liczża da jemu jenoż jeho żłożo, błożnoscż nétczischeho wokomika sacżucz, a Sadie, widżo, jo wón żwoje klutschenje f dżenżnischeho ranja dżerżi, posły toherunja kedżbliwe stracheczywosczi, kóżde bojaslivje, ju wukkolniwje khwatacżucze a bé, hdyż béschtaj ledy do cżemneho ścżera dla sasnupiłoj, żaso wusesoła, każ pschedy. — Zortomcżke a żo pożnéwasche, powédasche pschecżelej tyżazore pschilicz a stawiniczki, wopiżowasche jemu jich pżedawnische rejo a waschnja, że rjanu kupu Tahiti tam, hdżež béschtaj jeje starschej bydlikoj a hdżež nétko żuży ludżo bidu a njepschecżelstwo wużiwachu Bożebła.

Tak pominychu żo sa René pschichodne tśi miedle we żboju, wo kotremż njebudżesche pżedy wérił, so by cżowjeka wutroba jo sapschijecz samobla, ale niż jenoż Sadie a mitonare żamaj mésechtaj jeho f łożdym dniom radscho, cżim bóle żo f nim bliżsche sesnaschtaj, nż, też kupiesim domorodni tohorunja, pschetoż lobke, wjeżoły temperament młodeho Franzowiny bé też jich nakhlinowacżerjemi lubowny. Widżachu jeho radżi, a stary kral, nimo wobkedzbowanja titula jara njewinowate stworjenżko, bu f jeho naiwischim pschecżelom. Wéjo bésche jemu René pjenjezne dary dawał, schtoż dopomha jemu k tomu, so żebi wutrobu dowe hole cżłowjeka wotewri, hdyż pak że Sadie k njemu pżistupi, dże a stary żo dowé, kajti poměr mjes wobjemaj żinjacz a so ma René żamo wotmyślene, żo f jeho poddanom stacż, to wón jemu też to wobtrucżesche, żo jeho bżo njeżwuda, hdy by jeho łódź żo wopraudże wrócżiła.

(Pokracżowanje feżekhuje.)

„Wothladanje wina w pinzy.“ Direktor dr. Müller ſ Freiburga.

Shromadźizna wotrjada ſa naſtroje

w měſchcź. wuſtajeńſkim palaſcźe, we wulkej ſali, w 13 hodź.:

„Rosprawa wo hłownym pruhowanju Fladenſkich rosbłaſkow“. Krajny ratarſki rada Niggl ſe Steinacha.

„Rosprawa wo pruhowanju ſynohrabakow.“ Ratarſki rada dr. Munier ſ Königsberga w Nar. Pruſkej.

„Technika w ratarſkim powołańſtim žiwjenju.“ Wyſchſi lejtnant na wuſł. Reiner ſ Zeeßerna a ryčerſki hłowny najeńk Obendorfer ſ Limbacha.

K tomu pſchikamknje ſo pſchedwjedźenje filma wo Donſkaſt.

Shromadźizna ſa ſpěchowanje ratarſkeho dźěła

w koncertowni měſchcź. wuſtajeńſkeho palaſta, we 16 h.:

„Dokonjenje dźěła a nałožowanje maſchinow w amerikańſkim ratarſtwje.“ Priwatny dozent dr. Blohm ſe Halle.

„Wunoſchki ſtuſchich kurſow we wothładanju rěpy.“ Profeſor dr. Derlitzki ſ Pomorz.

Shromadźizna ſa plahowanje koni a ſkótplahowańſke wotrjady

w měſchcź. wuſtajeńſkim palaſcźe, we wulkej ſali, w 17 hodź.:

„Kak ſu ſo nahłady wo naſlěpſchim waſchnju w plahowanju koni w poſłednich ſto lětach pſcheměniłe?“ Dr. Kohls ſ Barlina.

„Sameŕ plahowanja čornopißaneho nižinſkeho ſkotu, dźiwajo na mloko a kormjenje.“ Wyſchſchi ratarſki rada dr. Peters ſ Königsberga.

Sſrjedu 9. oktobra wotměja ſo tele ważne ſjawne ſhromadźiny:

Shromadźizna wotrjada ſa plahowanje wowzow.

W „Künſtlerhaus“, w čornej ſali, na Albrechtſkej drózy 6, we 8 hodź.:

„Kotre praſchenja pizowanja wowzow měře ſo rosjaſnjić a na kaſke waſchnje mohło ſo to ſtaćź?“ (Ratarſki rada Ebbinghaus ſ Paderborna a dr. Hünersdorf ſ Halle).

Shromadźizna wobkhodneho wotrjada,

w měſchcź. wuſtajeńſkim palaſcźe, we wulkej ſali, w 9 hodź.:

„Zwoŕenje płaćiſnow a čiſty wunoſcht“ (ſe ſwětłkowobrazami). (Dr. Fenſch ſ Barlina).

„Pſchiwabjenje, reklama a radio w ſłužbje ratarſtwa“. (Ryčerſkubłeŕ ſ Lochow ſ Petkuſa).

Shromadźizna k ſpěchowanju domjazeho hoſpodarſtwa,

w měſchcź. wuſtajeńſkim palaſcźe, w koncertnej ſali, w 13 hodź.:

„Kak wocźahnu žónſtwu wjeſnu młodźinu k radoſcźi na wjeſnym žiwjenju?“ (Knjeni Teichmannowa ſ Brodelwizy a knjeni dr. ſe Strantzowa ſ Pomorz).

Shromadźizna wotrjada ſa plahowanje ſwini

w „Künſtlerhaus“, we wulkej ſali, na Albrechtſkej drózy 6, w 13 hodź.:

„Wo kormjenju ſwini a wunoſchkach rěſanja“ (ſe ſwětłowobrazami). (Prof. dr. Golf ſ Lipſka).

Shromadźizna pizoweho wotrjada,

w měſchcź. wuſtajeńſkim palaſcźe, w koncertowni, w 16 h.:

„Wotpadki pſchi plahowanju zokoŕzy jako piza ſa ſkót.“ (Prof. dr. Frölich ſ Halle).

„Pizowanje běrnow“ (Tajny knjeŕeſtwowy rada prof. dr. Hansen ſ Barlina).

Shromadźizna wotrjada ſa plahowanje ćmjenja,

w měſchcź. wuſtajeńſkim palaſcźe, w koncertowni, w 16 h.:

„Pſchimoſchki k plahowanju pſcheńcźy“ (ſe ſwětłkowobrazami). (Prof. dr. Roemer ſ Halle).

„Pſcheńcźika khmanoſcź druźinow naſymſkeje a nałětneje pſcheńcźy“ (Knjeŕeſtwowy rada Scharnagel-Weihenſtephan.)

Shromadźizna k ſpěchowanju pčołakſtwa,

w „Künſtlerhaus“, w čornej ſali, na Albrechtſkej drózy 6, w 17 hodź.:

„Wo ſeźiwjenju mjedoweje pčołki“. (Dr. Himmer ſ Erlangena).

„Ponowjenje matkow w małych pčołakſtwach.“ (Direktor Dreßler-Mayer).

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

W Sakſkej worzoliješna ſ pjatym woporom rosbuchnjenja.) W Freitalſkej khorownі wumrě 23lětny Marcźin Belojewicź, kiž bu pſchi rosbuchnjeńſkej kataſtrofje w Sakſkej worzoliješni jako pjaty wopor rosbuchnjenja.

* S Mišchnja. (Mišchno njedoſtanje paleŕnju cźełkow.) Gmejńſka komora njeje dowolika, ſo tom. ſ wob. ruk. w Mišchnju krematori natwari. Tónle roſsud ſepjera ſo na hubjene finanzne wobſtejnoſcźe města Mišchnja.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Produktowe wiki dźenża doh. 3/11 hodź. w Barlinje: Po wukrajnych wikach ſo ſłožuju ſu płacźiny ſkrućene. Doh. 3/12 hodź.: Pšeńcźa dale poſtupuje, rozła na ſwojich płacźiſnach wobſtawa.

* W Reinhardtsdorfu w ſakſkej Schwizy je ſo ſtatok jeneje wudowy wotpalił. Woheń je w pſchitwarjenej hródźi wuſchoł. Domowi wobhydlerjo łuſt ſaſtyčichachu. Elektrikſka lampa, pſchi hródźiznym drjewjanym wjerchu pſchicźiſnjena, bě ſo pukła a płomjo wjerch ſakali. S dźiwjej ſpěchnnoſcźu ſo woheń, ſe ſylnym wětrom rosbuty, po ſtatoku roſcheŕi, w kotrymž ſchtyri hoſpodarſtwa bydłachu. Jenož mało nadoby je ſo wułkowało. Płomjenja ſu mjes druhim wobhydleńſku nadobu młodeju mandźelſeju ſniczźiła.

* Dworowy automobil na drózy ſ Nietlebena do Halle ſ tajkim wotmachom do ſchtoma ſahadźi, ſo ſo dźewjeć nutſka ſedźazych wožobow ſ woſa wjerhnu. Schtyri wožobу, mjes nimi dwě žonje, ſu ſaranychu. Schofer a dwě wožobje ſo cźežko ſranichu, dwě druhej lohko. Schofer je pjeća pjany był.

* Do franzowſkeho pólanzitwa w Barlinje ſu ſo ſobotu wjeczor paduſchi dobyli a tam ſa 80 000 hriwnow debjeńkow kradnyli. Pólanzitwowe twarjenje ſo w tu khwilu powjetſcha, a pólanz bě ſ dźełom personala dom wopuſchćił. W pólanzowej ſpańſkej ſtwi ſu paduſchi piſańſke blido wotewrili.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Wubjerk ludowych ſchulow.

Peſedźenje pjatk 11. oktobra 1929, poł. 1/6 hodź. w Kupniży do 2 ſkhodomaj.

Dnjowy porjad:

1. Wutwarjenje pinzy Tachantſkeje ſchule.
2. Schulſka ſahroda pomnożenje ſchule.

Na to tajne poſedźenje.

W Budyſchinje, 7. oktobra 1929.

Pſchedźyda.

Woſjewjenja.

Do wikowańſkeho regiſtra je ſo dźenża ſapiſało:

1. Na kopjeno 605 naſtupajo firmu Max Gude u. Löhnert w Budyſchinje: Likwedazija je ſtónčzena a firma je ſaſchła.

2. Na kopjeno 657 naſtupajo firmu Wilhelm Förſter w Budyſchinje: Wotewrjene wikowańſke towaŕſtwo je roſpuſchćene. Pſchekupa Pawoł Richard Förſter je wuſtupił. Pſchekupnowa wudowa Erneſtina Förſterowa rodźena Rjekeź w Budyſchinje wjedźe wikowańſki wobkhod pod dotalnej firmu ſama dale.

W Budyſchinje, 4. oktobra 1929.

Hamtſke ſudniſtwo.

Swójbne powěſće.

Semrěli: Luisa Herzogowa rodź. Voućkeneź w Budyſchinje. — August Bala, wjeſnjanoſta w Narcźe, 54 lět. — Marja Schwawſchowa rodź. Hauczźiz w Kinaſchtu, 25 l. — Marja Antonija Swobodowa rodź. Kunzeź w Budyſchinje, 85 lět. — Wilhelm Kunzź, wobſtejźer drogownje a hojeŕ we Wjelećźinje, 59 lět. — Olga Hoffmanneź w Běłej Wodźe, 24 lět.

Što to wě?

Stó je wunamakał elektrisku lampu?
Kak wiele je łužiskich Serbow?
Stó je zawjedł orden serbskeje krónу?
Kak dołho je pućował Christof Columbus do Ameriki?
Hdźe je najwjetši móſt na ſwěće?

*

Wotmołwy na ſobotniše prašenja.

Serbski kraj wopřija 7000 kósnych kilometrow, z toho je ze Serbami wobydlenych njehdźe 3300 kósnych kilometrow. Serbski kraj je w přerězku šeroki 50 km a dołhi 140 kilometrow.

Kupa Europa je mała pěskojta kupa w žužnym dźele kanala Mozambik. Kupa je wysoka lědma 12 m, njeje docyła wobydlena a přisłuša Francowskej.

Pod nullu taje žiwe slěbro (Queckſilber).

Najwjetša bibliotheka na ſwěće je nacionalna bibliotheka w Parizu, po njej přińdźe Britiski muzeum w Londonje a pak na třećim městnje kongresna bibliotheka we Washingtonje.

Toleŕ (dolar) přińdźe wot němſkeho słowa Thaler, kiž pak je skrótšeńka wot słowa Joachimsthaler (Jachymow w Českej). W tutym češkim městnje ſo ražachu prěnje tolerje. Dukat přińdźe wot słowa „ducatus“, t. r. pjenjezy veneciańskeho „duce“ (doge), kiž běše z wjeřchom republiki Venecia (Venedig).

Smjertne njezbože.

W nozy k ſobotźe wokoło 2 hdź. ſta ſo na Halle-Eiſlebenſkej drózy cźežke njeſbože ſ automobilom, kiž ſebi ſchtyri ſmjertne woporу ſabaſche. Podawańſki auto minerałnowodoweje firmy Brandt a Č. ſ Halle jaźdźe na čornej jěźbje krótko pſched Bernſtedtom do ſchtoma, ſo buchu nutſkaſedźazy na bróńu wjerhnjeni. Mjes mórtwymi je 28lětny Handrij Rhode, 29-lětny Fryź Stegner, Stegnerowa mandźelſka, kaž też hiſchće města Mietznerowa, kotrejež muža cźežko ſranjeneho ſběhnychu.

Hwězdne dźěćo.

(Pokračowanje.)

„Nó, ty ſy wopraſchał mój ſynk, kotrehoż do lěka donjeſech“, wona ſawoła a padny na kolenje, ſwojej ruži ſa nim wupſcheſtrěſchi. „Rubjeżniżu ſu cźe mi kradnyli a cźe potom leżo woſtajili, ſo dyrbjeſche wumrjeć“, wona ſabórbota. „Ale ſpójſnach cźe, jako cźe wuhladach, a ſnamja też feſnawach, ſe ſtotom pſchetkane rubiſchko a jantarowy rjeczaſk. Tohodła proſchu cźe, pój ke mni, pſchetoż ſkły ſwět ſym pſchepuczowała, ſo bych cźe pytała.“ Pój ke mni, mój ſynko, pſchetoż trjebam twoju lubosć.“

Ale hwězdne dźěćo njehibny ſo ſe ſwojeho měſtna, ale ſamkny duriczka wutrohy pſcheđ njej, a njebě žaneho ſwuka ſłyſchećź nimo ſkiwlenja žony, kotraž ſ bolosću płakaſche.

Stónčznje praji wono, a jeho rěcź bě wótra a hórka: „Sſy-li wopraſwdźe moja macź, potom by lěpje cźiniła, njeby-li pſchiſchła a mi hańbu pſchinjeßła. Pſchetoż wěrjach, ſo ſym dźěćo nekajſeje hwězdy a niż proſcherſke dźěćo, kaž mi to runje powědaſche. Tohodła wužohnuj ſo ſkoro a njepſchińdź mi ženje wjazy na wocźi.“

„Ach, mój ſynko“, wona ſawoła, „njechaſch mje koſchcź, pryedy hacź wotcźińdu? Pſchetoż ſym wjele pſchětraka, ſo bych cźe namakała.“

„Nó“, praji hwězdne dźěćo, „ſy wohbidna, a pryedy bych ſmijiżu abo krokawu koſchćił hacź tebje.“

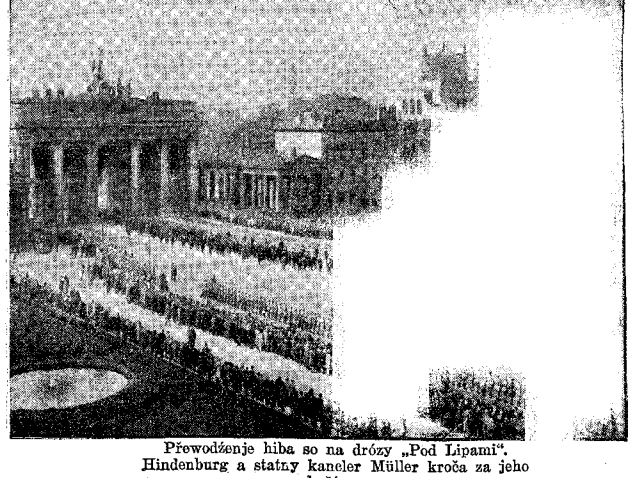
Tu ſtany žona a dźěćo hórke ſłyſſ płakajo do lěka. A hdyż hwězdne dźěćo widźeſche, ſo bě wotešchka, bu wjeſele a wróćeſi ſo k ſwojim towaŕſcham, ſo by ſej ſ nimi hrajkało.

Ale jako jo druhe dźěćeſi pichikhadźecź widźachu, wuſmějſchowachu jo a prajachu: „Ty dźe ſy wohbidne kaž krokawa a hroſne kaž ſmijiża. Cźiń, ſo nam ſ wocźow pſchińdźeſch; pſchetoż njecźerpimy, ſo ſej ſ nami hrajkaſch.“ A wumhachu jo ſe ſahrodu. A hwězdne dźěćo ſmorſchcźi cźoło a praji ſebi: Schto woſmamjenja to, ſchtoż mi prajachu? Chcu k ſtudni hicź a do njeje pohladacź, wona dyrbi mi moju rjanoſcź pokazać.“

Stresemannowy pohrjeb.

Kaše njesu z jeho wobydlenja.

Prewodźenje hiba so na drózy „Pod Lipami“. Hindenburg a ſtatny kanceler Müller kroča za jeho kašćom.

Tu dźěsche wono k studni a hladasche do njeje, a hlej, jeho wobličzo bě taž wobličzo krokawy a jeho cźěło bě schupjnjote taž cźěło smijizy. A wono cźišny so do trawy a płakasche a praji sebi: „Sawěcźe je to psches mój hrěch na mnje pschischło. Pschetoż žym žiwoju maćej saprěć a ju hanić, běch hordy a hrubý pschecźiwo njej. Tohodla chcu so nałapjeć a zuły žwěr sa njej pschepytacź a njewotpocźowacź, dóniž njejžym ju namakał."

A tu pschińdźe mała dźowka drjewopuschcźerja k njemu, położi žwoju ruczku na jeho ramjo a prosi: „Schto ma rjez, so žy twoju rjanosć shubił? Wostań pola nas a je njechaj cźe wušmješchowacź."

Ale wone praji k njej: „Ně, běch hrube pschecźiwo žwojej maczeri a jako khłostanje je so mi tuta wada pósłała. Tohodla dyrbju wotenczź a žwěr pschepucźowacź, dóniž njejžym ju namakał, a dóniž njeje mi wodała."

(Pokračowanje sćěhuje.)

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje
Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl Arnošt Bart w Brězowcy. Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hindenburg a statny kanzler Müller kroča

Hospodarski rozhlad.

pódźelu 7. oktobra 1929.

Barlinska kursa po sławnym sapoczatku pschinjese efektam wschelake kursy. Sklabe běchu kursy też na wikach z dołżnymi a rentowymi liśćinami.

Produktowe wiki wostachu hobotu skrućene, tola wobrot jara mérny. Jenoż pschenza w hotowym sorcie wo 5 pj. postupi. W posłjedźich termijach bě też rožka drózsha. Sdobotu płaczesche zentnać

w Barlinje:

pschenźny 11,60—11,70 hr., rožki 9,20 hacź 9,35 hr., jačmjenja nalětnjeho 9,80 hr. hacź 10,80 hr., nałymskeho 8,50—9,30 hriwnow, wowsa 8,45—9,50 hr.

w termijowym wikowanju:

za oktober: pschenźny 12,47½ hr., rožki pak 10 hriwnow,
za dezember: pschenźny 12,92½—12,96¼ hr. rožki 10,40 hr.
za měrz: pschenźny 13,40—13,45 hr., rožki 10,97½ hr., wowsa 10,42½ hr.

Pschistajenja:

Wuczobnika **pjekarskeho**, Langa w Semicach a Paul we Małym Wjelkowje.
Łśichtkrjerjow a dźěłaczerjow, Körner w Hródku, Drježdźanska dróha 37.

Na pschedań:

Pišanske blido za 40 hr., w Budyšinje na Lawskich hrjebłach 16.

Mjerzawa z prašu, w Smochcźanach 13.
Sofa w Budyschinje, Butrowe wiki 11 na **prawo.**
Łóžko z matrazu w Běłej Wodźe, Lahnowa haša 231.
a Bjedrich-Ebertowa haša 5 delka.
Mandlawa w Běłej Wodźe, Korjowa haša 211.
Meble, wschelake, Lischka w Hródku, Wojerowska dr. 3.
Kožuch za koleśarja w Biskopizach, Drježdźanska dróha cźišło 40.
Kolo w Kamjenzu, Połcźnika dróha 74.
Kruma wyšokoswućelna, do cźahanja, we Sslonej Borschcźi 30.
„ swućelna podšobna, w Nowej Wěsy 21 pola Njeswačidła.
„ wyšokoswućelna, w Sdźaru 22.
„ wyšokoswućelna, w Rakojdach 31.
„ wyšokoswućelna, mloda, w Nowej Wěsy 4 pola Huski.
„ mloda podšobna, w Klukschu 6.
„ mloda, podšobna, w Hućinje 6.
Konjaj, 1- abo 9-lětneho, w Konjezach 15 pola Kubschiz.
Cźelcźi, knježi dwór we Wownowje.
Jałozja poslětna, w Rodezach 24.
Kosy, w Radworju 65.
Kołoł, Gnauck w Ponorzach.
Prošata žylne, Zur w Delnim Hunjowje.

Pyta sašłužbu.

Pily wótši, Broda w Budyschinje, na Mužeľkowitej cźišło 10.

Škrowe depeše.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje** za jutrje kmanje: Wo dnjo rjenje a wocźopluje, w nozy žyma. W cźopłej a połnoźnej Europje khłódno a scherjało.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 10.	4. 10.		5. 10.	4. 10.
Pšenica	232-234	231-233	buny	—	—
rožka	184-187	184-187	woka	—	—
naz. jačmjeń	—	—	mądre lupiny	—	—
nal. jačmjeń	170-186	170-186	žołte lupiny	—	—
wows	169-180	169-180	zeradella	—	—
kukurica	207-208	207-208	raps. wosušk	18-19,00	18-19,00
pšenc. muka	28-33,50	28-33,50	lany wósušk	24-24,60	24-24,60
ržana muka	24-27,50	24-27,50	ocom. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,25	11-12,25	běrnj. kruški	—	—
ržane „	10-11,25	10-11,25	syno, 50 kg	3,40-3,80	3,50-3,90
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,15-1,30	1,20-1,35
hróch, Viktor.	35-44,00	36-44,00	pšenc. „	1,05-1,20	1,05-1,20
raps	—	—	wowsna „	1,05-1,20	0,90-1,00
pjeluški	—	—	jačna „	1,00-1,20	0,80-0,95

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" zeńdźe so wutoru wječor we 8 hodź. k spěwanju w Serbskim Domje. Wšitke spěwarki a też knjeża so wutrobnje přeprošuja.

Budyšin. Mužske hłosy maja sobotu 12. oktobra wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje nuzne spěwanje. Přińdźće wšitcy! **J. Słodeńk.**

Bjesada we Budyšinje. Póndźelu, 7. 10. wječor we 8 hodź. přednošk knj. direktora Klosy wo pjenjezach.

Haslow. Jednota Sokoł ma přichodny štwórtk zhromadźiznu.

Hornja Hórka. Tow. Łužica zmeje njedźelu 13. oktobra pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Nowakec hosćencu. Přednošk zmeje knjez wučer Wjela. Dowěrnicy so prošu, wšém sobustawam to wozjewić. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Hosćo su lubje witani. Předsydstwo.

Pančicy. Jednota Sokoł ma štwórtk 10. oktobra we Wudworju pola Nowakec wurjadnje ważnu zhromadźiznu. Dokelž so wo jara ważne dypki jedna, so prosy, zo by kóždy sobustaw, też pasivny, přitomny był. **Načolnik.**

Łaz. Towarstwo „Handrij Zejler" wotměwa njedźelu 13. oktobra popołdnju w 4 hodź. swoju zhromadźiznu. Wobzamknyć maja so ważne dypki, wosebje wo zymskim skutkowanju towarstwa. Přednošk je přilubjeny. Wo bohaty wopyt so prosy. **Předsydstwo.**

Zwjazk łužisko-serb. studentstwa zmeje srjedu 9. okt. popołdnju z dypkom ½3 hodźin krótke wubjerkowe posedźenje w serbskej kofejowni.

Hłowny starši.

Lichań. „Zernička" spěwa srjedu wječor we 8 hodź. pola Rudolfec. Wšitcy spěwarjo a spěwarki dyrbja cyle wěsće přińć. Přihotujemy so na wječork we Minakale. Po spěwanju je ważne rozrěčowanje.

Předsydstwo.

Zwjazk spěwnych towarstwow. Kedźbu! Sóšhowacee spěwy maja so hnydom wuknyć. Zerja čo. 12, 13 a 25; Wulkalubosć čo. 9 a 30. K tomu hišće „Bóh žohnuj tebje, Łužica" wot Kocora. Noty maju so pola k. wyšš. wučerja Hajny w Konjecach skazać. **Hłowny dirigent.**

Rowowcpomniki
wobstajenje rowow
pomnikowe napisma
HAGER & CO.
dźěłarnja za rowowe pomniki,
w Kamjencu na Dittrichowej hasy,
blizko Połnocneje hasy.

Kheža
z rjanej zahrodu je na předań
w Přiwčicach č. 5

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin."

Na předań
wulke prosata
(wurězane kunički)
jara dobreje družiny
w Brězowcy čisło 20

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu 9. oktobra 1929
popołdnju ½3 hodź. w Serbskim Domje

k 251. dopomnjeću dotwarjenja Serb. Domu a wustajeńca wobrazow złužicy

Přednoški:
1. Naš Dom . . . . k. M. Wjerab
2. Naše wjesne mjena w běhu časow k. Jan Krawc
3. Wólby do S. L. R.

Bohaty wopyt wočakuje
předsudstwo M. S.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Serbski Hospodař
ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje čo. 3510, w Khočebuzu čo. 1247
młyn w Delnim Wujezdźe telefon čo. 13
poruča čistu a wosebje zwuběranu
symjentnu rožku (Dobrowičku)
sylnu we słomje, a derje dawacu
kaž też wšě druhe znate družiny wosebje
Pettkusku
prěni abo druhi wotsyw
Skazanki hižo nětko přijimamy
Originalnu Dobrowičku z plahowańcje w plombowanych měchach hnydom skazać!

Nowe serbske knižki

J. Symank: **Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.** 93 str. 1 hr.
Dr. Dvornik (přeł. Jurij Henčl): **Žiwjenje swjatoho Wjaceslawa.** Z wobrazom. 94 str. 1,25 hr.
G. Schwela: **Das Wendentum in der Niederlausitz und im Spreewald.** 16 str. 20 pj.
Ed. Šimek (přeł. Jurij Kałšćan): **Dublćanski kowar. Činohra w 3 jednanjach.** 45 str. 75 pj.
Law Tolstoj (přeł. Ota Wićaz): **Prěni palenc.** Wjesclohra. **Bur a pućowař.** Wustupk. 28 str. 50 pj.
Fr. Čech (přeł. J. Henčl): **Překlepany Kašpark.** Klankodźiwadło. 28 str. 30 pj.
J. Bogensee und J. Skala: **Die nationalen Minderheiten im Deutschen Reich und ihre rechtliche Situation.** Z kartku. 23 str. 1 hr.

na předań
w Serbskej kniharni w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 235 — Budyšin — Wutoru, 8. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Dr. Kaas wo Stresemannowym naslědnistwje.

Hdyž bě so po wumrěću dr. Stresemanna němšti ministaer dr. Curtius sa nakhwilneho zwonkowneho ministra pomjenował, za zentrumska a sozialdemokratiska strona wěrischelstej, so bě so tole pomjenowanje bjez dorěčenja z wjednikami politiskich stronow stało. S zentrumskeje strony so dr. Kaas a dr. Wirt, fe sozialdemokratiskeje strony dr. Breitscheid jako kandidatojo sa zwonkowne ministerstwo poručachu.

Wjednik němskeje zentrumskeje strony, dr. Kaas, je mjes tym na najmyslim sjedu provinzialneho wubjerka rheinskeje zentrumskeje strony w Kölnje prajił, so pschi wobsadzenju němskeho zwonkowneho ministerstwa wo jeho wosobu jako wjednika zentrumskeje strony njemóže hicz. Spschiwažny toho pak njeje zentrumskej stronje bjesdźał, kim so němske zwonkowne ministerstwo wobsadźi. Prosboa, kotraž je je Stresemannowym wumrěćom nastała, wulka, a znadź je wona snutska Němskeje wjesela dyžli wonka. Tohodla dyrbi zentrumska strona, hdyž so wuměnjenje zwonkowne ministerstwo trajnje wobsadźi, zaraz, so móže nowy zwonkowny minister sa kabinettowe wobstacje w jeho nadawkach snutskowneje a zwonkowneje politiki rukowacz.

Wo němsko-pólskim wikowańskim zrěčenju.

Pólske nowiny su powěsć pschinjesłe, so dyrbi so akhwilne wikowańske zrěčenje wobsahmjeć. K tomu je pschikluschneho městna w Barlinje powěr. Wěrno je, je němski pósłanz we Warschawje, kotrémuž je so po nócsostupjenju dr. Hermesa nadawk dowěrił, so by je pólske a nowa wo wikowańskim zrěčenju jednał, pólske knjezerstwu **němšti namjet** pschepodał. Po nim měło nakhwilne wikowańske zrěčenje na podstawku **wsajomnych lěpschinow a wottwarjenja wojowańskich znow** wobstejnjcz. Wobzbitu rólu ma pschi tym **wuhlowe prasche**. Hdyž pak so w pólskich nowinach wo tym rěči, so je němska zwolniwa, měsačnje dowos 300 000 hač 350 000 tonow pólskeho wuhla pschijimcz, je tale liczba pschehnata. Tola so tola, so wuhladny na wobsahmjenje němsko-pólskeho wikowańskeho zrěčenja njeje pschihódne. S pólskeje strony so pschesoz z nowa žada, so dyrbi Němska wěsty wos pólskich zwini pschipuscheczicz. K tomu pak so Němcy nochcze rozsudzicz.

Unki mjez socialdemokratami, kommunistami a nacionalnymi socialistami.

We **Wartenbachu** w Bayerskej mějesche zhobotu sozialdemokratiski zapósłanz Blumtritt z Hofa pschednoschk wo rungowym planje a jeho sčěhowkach. Po shromadźinje wopytarjo do pukow dachu, pschi kotrychž bu 16 nazionalnych sozialistow a 16 **zhobustawow němskostatneje thorgje lohko skani.** Tjo nazionalni sozialistojo bu cjeżko sranichu. Tuczi bu z wosbitym nopom do jeneje privatneje wotpschepodachu.

W **Primkenawje** w Schlesyskej je w Stahlhelmarskej romadźinje k straschnym pukam z kommunistami dosło. Kommunistojo Stahlhelmarjam, kotriž je shromadźinu do koreżnuy pschinóżdżechu, wudma nadawachu. Tohodla dóńdże k pukam dóńdże. Policija zakroczi z kommunistiskich kazerjow měra saja. Schescheczy z nich z wobalanej wunu do Syrottawskeho zudnistkeho zastwa pschiwjedżechu. Wjacej budża bu najsterje dla kaženja krajneho měra dyrczej samohwicz.

Francowski strażowacy wojak jenscho Němca zatrělił.

Njedźelu w nocy je bu we wobtwjerdżenej krajinje mjes Saarzom a Goujenheimom podawk stał, kotryž hischcze njeje wujasnjeny. Tam stejacy franzowski strażnik je we ajinje, w kotrejž bu munizija khowa, muża wobladał, na trehoż je wospjet **podarmo** sawołał. Hdyž sawołany ewotmołwi, je do njeho tšelił a je muża tak cjeżko strał, so je tón po puczu do thorowinje wumrěł. Dokelž orwy žanych legitimazijskich papjerow pschi sebi njeměsche, njemóżachu jeho mjeno swěsćicz. Franzowske a mske statne rěcznistwo wěz hromadże pschepytujetej.

Opolski dźiwadłowy proces.

Psched **Opolskim ławniskim sudom** je so prozeß pschestwo nażnikam sapoczał, kotriž su lětša 28. haprleje hoscjowskim pschedstajenju Katowiskeje pólskeje opery w Opelskim měchcjanskim dźiwadle pólskich dźiwadłownikow a dźiwadłownizy nadpadnyli a smorkali. Psched sudom 20 wobskorżenych stej. Woni su swjetscha mkodotni pschistajenjcy a rjemjeżnizy. Maju so bla **kaženja krajneho měra** samołwicz. **Pólski swjatk** za němsku Hornju Schlesysku je jako pódlanski **sbórnik** pschipuschczeny, runje tak franjeni **pólszy dźiwadłownizy a herzy.** Jako swědkow su wobsoba 90 wobzoboru skasali. Wobschérne wobhladnitwe naprawy su so snutska a zwonka zudnistwa stałe. Liczą z tym, so budże prozeß tři dny tracz.

Pólske wojerske lětadło w Rańscej Pruskej k zemi pristajiło.

Sobotu pschipołdnju nad městom Johannisburgom pólske wojerske lětadło wohladachu, kotrež nětkle we wyschkosczi 70 metrow nad městom lětasche a potom na stronu k Białej dale leczesche. Borzy po tym do krajneho radzicjelstwa w Königsbergu powěsć dóńdże, so je blisko wsy Groß-Griesel w Rańscej Pruskej lětadło k zemi pschistajiło.

Kaž Johannisburgske nowiny powědża, je pólske wojerske lětadło S 61 D 1 P 3 8 8 k zemi pschistajiło. Jenemu redaktorej mjenowanych nowin je lětadłowy wjednik, lětański kapitan Rudolfski, rjekł, so je, dokelž je jemu charta wuleczała, so sadkudżił. Hakle w Johannisburgu je won na khorhojach na sjawnych twarjenjach spóznał, so je nad němskim krajom. Nedobžahanje benzina a sastawanje motora stej jeho nusowakej, k semi pschistajicz. Wyschnosczej je mjes tym lětadło sebrała.

Powětrowy manever nad Waršawu.

Sobotu wječor je so nad Warschawu powětrowy manever wotměł, kotryž dyrbjesche nadpad z plunowymi bombami na město pschedstajicz. Tři wulke wojerske lětadła město bombow na město zwěrzate rakety mjetachu. So by so wobhdleżiwo alarmowało, wschě parne sireny (truby) Warschawskich fabrikow a lokomotiwy na Warschawskich dwórnischczach zawuchu. Se schtyrjoch městnow zwětkomjetaki zaplomjenichu, kotrež na njebju za njepschecelom pytachu, mjes tym so wobaranske batterije rčelecz sapoczachu. Hrimotaze kanony wohladawschi so ludzo, kotriž wo manevrje niczo njewědżachu, do hrozy dachu, mjenjo, so zu wopraudzie njepschecelsczi lětarjo město nadpadnyli. Młoda holza na Piljudskowym namjescze, hdjež bě so baterija kanonow nawjesta, na cjeżki wutrobiny napad skhori a dyrbjesche so do khorownje dowjesc. Njedźelu po dróhach z plunowymi maskami cjahachu, so by so wobhdleżiwo wo strachach nadwada z plunowymi bombami z powětra a wo mórnym wobaranju powuczikło.

Woldemaras před wupokazanjom.

Policajske wyschnosczе w Kownje (w Litwje) su znowa **30 zhobustawow „Zeleneho wjelka", Woldemarasowje organisazije, sajeli.** Wobhdlenja sajatych pschepytnju, su pjecza wjele materiala, kotryž Woldemaraja wobczeża, namakali. We bliżschim czaju dyrbja so rasne naprawy pschecziwo knjezerstwu njepschecelnemu dźeku „Zeleneho wjelka" czinicz. Pódla chże justizny minister w ministerskej radże namjetnycz, so bychu Woldemaraja z Litwy wupokasali.

Njedowěrjenje Francowskeje a Italskeje přeciwo jendźelsko-amerikanskemu jednanju.

W Parisu a Romje z njedowěrjenjom jednanja mjes Macdonaldom a Hooverom wobkedżuja. Praschcja so, kajkeje pschicziny dla Macdonald pschezo sazo wopytuje, so so jeho wopyt w Amerizy pschecziwo nikomu njeměri, a so tež zaneje myšle na to njeje, so by so jendźelsko-amerikanski zwjazk wobsamknył. Se zjwojim salubjenjom dże so Macdonald wozbeje na Japanisku wobrocza, tola tež za Franzowsku a Italsku bychu jeho dojednanja we Ameriz njedobre czehwki měli.

Konferenca wo wotbronjenju na morju

Jendźelske knjezerstwo je pódźelu pschepreschenje na konferenzu pjecz namórskich wulkomocow do Londona wudało. Sjednoczene staty północneje Ameriki, Franzowska, Japanska a Italska so namołwjeja, so bychu na Łódźiwowu konferenzu zastupjerjow do Londona pósłałe. Konferenza so najsterje tjeczu njedźelu w januarje sapocznje. Pschepreschenja su so pósłanzam w Londonje pschepodałe.

Wuznaće Bukarestskeho nadpadnika.

Sajaty Abraham Goldenberg, kotryž je typtak rumunskeho znutskowneho ministra Bajdu Bojvodu zastrělicz, je so wujnak, czehodła je attentat slucził. Budawa, so komunistiskemu swjatkej pschiskuscha, kotryž je wobzamknył, Bojvodu złożowacz, dokelž je tón wjele steho pschecziwo dźelacjerjam zawinował. Goldenberg je so dobrowólnje policiji, wuzuż pschecziwo Bojvodze wukonjecz. Policija je njedźelu schtyrjoch druhich kommunistow zajała, kotriž su so pjecza pchi attentatu wobdźelili.

Rumunski soburegent Buzdujam wumrěł.

Sobotu stawy rumunskeje regentstwoweje rady, nětkle pschi presidenc rumunskeho najwyschscheho żuda, Buzdujan, je pódźelu rano po cjeżkej khorosczi wumrěł.

We politiskich kołach so swědomjena kralowa Marja, prjedawschi generalny kwartěrtši mischtr general Prejen, president najwyschscheho żuda Nikulesku a prjedawschi ministerski president prynz Barbu Stirbej jako najlěpschi nazijenja. Najwjazy wuhladow na zastupjenje do regentstwoweje rady ma swudowjena kralowa Marja. We tymle padże by prynz-regent Mikławsch hkorne roskasowarstwo we wójsku pschewzał, kotrež je po smjerczi kraja Ferdinanda njewobwładżene wostało. So by so pschi rosrisanju regentstwoweho praschenja kóżdej mózmej knjezerstwowej krizy sadźewało, budże so ministerski president Maniu niz jenoż krucze wustawy dżerżecz, ale so tež se wschitkimi politiskimi stronjami rosprajt. Nowsho regenta najsterje wozbita nazionalna rada wulwoli, do kotrejż so zastupjerjo wschich politiskich stronow, wschitzy prjedawschi ministerjo pchedbydżo, zastupjerjo krónv a regentojo powołaju. Parlament potom tule wólbu potwierdżi.

Mjes tym je so hischcze druhe mjesto w regentstwowej radże wuprózdniło. Rumunski patriarch (wyschi měschnik) Miron Chriast je z njeje dla wyschokeje starosby a thorowatosoze wustupił.

Swětowy měrowy kongres w Athenje.

27. swětowy měrowy kongreß je so njedźelu w Athenje wotewrił. Grichiski ministerski president Alexander Apanastasiu pschedwjedowasche. Semrětnemu zwonkownemu *ministrej dr. Stresemannej so zarowanske wobhrjebczenje* wopokasa. Potom so wobzamknjenje pschija, kotrež Briand z k jeho projektej sjednoczenych europiskich statow a Macdonalbej k jeho wuspěchjam w naležnosczi wotbronjenja łódźistwow zwjazo pschejescheche. Belgiski wotpósłanz Lafontaine, naměstny president belgiskeho senata, mějesche dleschu rěcz wo internazionalnym wotbronjenju a mjes druhim na to pokasa, so swět dżenża 18 **milijardow stotych frankow lětnje za bronjenja wudawa.**

Kongres, pschi kotrymž so mjes druhimi tež němski profesor Quidde wobdźeluje, budże schtyri dny tracz. Pogłednje pożedżenje zo w Delfi wotmeje, hdjež so tež kongrežowe wobsamknjenja wozjewja.

Brusilowe dopomnjenja.

Psched nětkotrymi dnjemi zu w Moskowskim statnym nakładze **dopomnjenja generala Brušilowa** wuschle, kotryż w swětowej wójnje połodnischu rusku frontu nawjedowasche. S tutej knihu so njedostatki ruskeho wójnskeho wjednistwa z nowa wobžiwjeluja. Kaž Brušilow, bjes dwěla jedyn z najwobdarjenischich ruskich wójskowych wjednikow, praji, njeje ruski generalny stab na žane waschnje na swětowu wójnu pschihotowany byk. Ruske twjerdżiny pschi wjeczornej mjesy njebechu za sakitanje tymane. Ani wójnski plan njebě wobžěkany. Wschě operazije ruskeho generalneho plana so po pschipadze słožowachu. General Brušilow njedźiważy toho praji, so je wulkowjerch Nikolai Nikolajewicz pschecjo hischcze jedyn z najlepschich ruskich wójskowych wjednikow byk. Hdyž jeho zar w lěczu 1916 pod czisichczom sjawneho mjenjenja z jeho **městna** wotwoła, **so** by sam hłowne roskasowarstwo pschewzał, je, kaž Brušilow powěda, Hindenburg, kotryż so czaß zjiwenja zenje njeznjeschesche, so z hłozom wojschczerjał.

21 offizjerow w Nankingu wotprawili.

Japanska telegrafowa powěsczerinja 7. oktobra powě, so su 6. oktobra w Nankingu 21 offizjerow wotprawili,

kotśij ßu ślabej marśhalka Śjangkaiśheka pśhißśkuśheli. Wotpowanjeni ßu ßo pśhi pśhißahanjtwje pśheśejiwo Śjangkaiśhejej wobdźelił.

Senator Borah so do jednanjow mjez Hooverom a Macdonaldom měša.

Jednanja mjes jendźelśim ministerśkim pśhedsydu Macdonaldom a amerikanśkim presidentom Hooverom ßu ßo dotal ł dobrym wuśpěchom wotmeźe. Njenadźiju ßo senator Borah, pśhedsydża senatowego wukrajneho wubjerka, do nich měśha. Presidentej Hooverej je ßdźelił, so budźe ßo pśheśeźiwo kóždemu jendźelsko-amerikanśkemu dojednanju pśeśiwjeć, jeli so Jendźelśka zadanje nipuchćeła, **ßa** ßmě ja cźaß wójny kóżdu łódź na morju sadźerjeć a pśhepytać, a, jeli so ja njepśheśela twory wjese, zbrać. **Borah budźe, każ „Herald Tribune“** pomě, tele zadanje **ßriedu pśhi rozrěźenju ł Macdonaldom** zastupować.

Ze Serbow.

W Budyśhinje, 8. oktobra 1929.

— **Wo wjedźerje.** W polnoźy ßo nimo hibaze nižiny **ßu nam ße ßwojimi** po ßdaću ślabymi wubźěłkami śhcerśe **cźiśe wjedźro pśhińńeśe.** Deśhcejk, ßo wě, je jara dobry, **ale ßpočatk** maczatego cźaßu wšěge hišhcze njeje. Nad **rańśhej** Europu pśhego hišhcze wyśhina leži. Nadwjećornje leża nižiny. Tute pśhińńeśechu Franzowśkej hrožne wětry a ßtrašhne powodźenja. — Jutśje ßriedu ßtrašha popołdnju 2,30 hodź. a hłowa ßo wječor 9,29 hodź. — Wežera wječor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer —1, thermometer we dnjo +21. Dźenźa tuno we 8 hodź. barometer 742. hygrometer 0, thermometer we nozy +10. Wuhladny na pśhemjenjate wjedro.

— **Sserbśka predarśka konferenca.** Po ßwuczenym maśhnju budźe druhi śchtwórtk w oktobrje, to je 10. t. m., dopołdnja 9¼10 hodźin w Sserbśtim Domje śeńbźe śerbśkeho evangelśkeho duchownstwa. Wo bohaty wopyt proßu pśhedsydńośtwo. Popołdnju w 5 hodź. je we Marcźinym wuśtawje lětna zhromadźizna Luźiśkeho towarśtwa ßa Snutśkowne miśijonśtwo. Też na tutu zhromadźiznu ßu śerbśki duchowni naleźnje pśheprośheni.

— **Dźenźa 51. duchownej wjećorny konzert w Pśtrowśkej zyrkwi.** Dźenźa wjećor ½8 hodź. ßo khoralny zpłuß ł wźinjum wißkajom ł wěźe Pětrowśkeje zyrkwje wotewri: Jan Pecelius, intiada cźo. 6; „Jehowah, tebi cźu ja ßpowadź.“ „Khwał teho Knjeza, mózneho krala wßěch cźeśeńe“ (ßadźba wot Bacha; Gottfried Reiche, jonatina cźo. 24). — Wjećor we 8 hodź. pśhiśamknje ßo w Pětrowśkej zyrkwi 51. duchowna wjećorna hudźba, kotraż pśhińńeśe rjad Bachowych khoralnych pśhedehrow a khoralnych ßaźkow, ßarjadowane po zyrkwinym lěcźe. Wumjeldowaju ßu khór ingaliśtow, collegium musikum, miśijonśki dujeśći khór, domśki organist Horst Schneider (pśhećejśe a nawjedowanje). Program je wjećnje tekśtami wopśhija też dokładny porjad pśiśanja na wěźi a je hižom wot 7 hodź. pśhi zyrkwinych durjach po 30 śjenjatkach dóstaja. Nałeźnje ßruca ßo kóżdemu wobsyt khoralnych wjećerow, ł kotrymž nałeźnje pałhadnyć do wulkeho a drohotneho khoralneho kubła.

— **Powětrowa „Srabja Zeppelin“** też dźenźa hišhcze njeje pśhiśleśał. Wežera dóńdże powěśeź, ßo je zyle wěścje na tym, ło wón wutoru do Śhlejśkeje poleći. Cźaßnje wjećor w 11 hodź. Friedrichßhafen wopuśhćiła. Tola khóćo do pośtajeneho cźaßa je ßo wjednik kapitan Lehmann hinak rozßudźił. Po dokładnym pśheśtudowanju położenja wjedra w Europje, kiž je wuchudźom khětro śherśiate a deśhćowate, je lět „Srabje Zeppelina“ do Śhlejśkeje wo daliśhe 24 hodźin wotćerpźił, dokelž nochze powětrom a pośtajerom njetrjebaś pśhi nepśhiźhodnemu wjedru wustajeć. Nadźijomnje wo śteśim pśhińńeśenju tutśe ßriedu wótśeśeli.

— **Tudomna wobuczowa firma Hendricha Mohra** wotměwa wot 8. hacź do 10. oktobra ßi rosßaßmjeńśke dny wo cźerpjenjach nohow a jich ßahojenju. Nahladny nohowy wěźywnutrjony pośtrkaj darmotne pśhednoßći a pśhi potrjebje pśhepytuje a měri nohi ł patentowanymi „Chaßalla“-aparatami. Tak je kóżdemu móżno, nohowe cźerpjenja a też tajśe, kiž hakle nastawaja, ł pśhimerjenymi orthopädiśtimi ßrědkami ßystematiśy wotßtronić a jim wobaraś. Je wjele ßtrachow, kotrymž ßu nohi w dźěćaßej ßtarobje, posdźišho w powołanju, każ dogyka w zyłym źiwjenju wuśtajene a tohodla je rozumne, hdyž ßo w kóżdym pśhipadźe na wothladanje nahow dźiwa. Wobkedźbujośe tohodla nawěśchtk w dźenśnišhim cźišśe.

— **Biśkop dr. Schreiber w Barlinje.** Administrator nowoje Barlinśkeje biezeły biśkop dr. Khrystian Schreiber-Mischnjanśći je wežera dopołdnja ł Budyśhina pśhińńhadźejo na Anhalśke dwórnišhćo do Barlina dojeł. Biśkop woda ßo ße ßwojim pśhewodom najprjedy k wjelebej baśiliśi ßwj. Jadwigi, ło by ßo pśhi rowje lemrśeho biśkopa dra. Deitmera, khwilku pomodlił. Na to wotmě ßo we wjećhbiśkopśkej delegaturje tajne pojedźenje. So ßo biśkop do Barlina pśhećehnył, njeje nětkle hišhcze wocźakaćj, dokelž biśkop dr. Schreiber ninu administrazije noweje Barlinśkeje diezeły nakwilnje też wjednistwo Miśchnjanśkeho biśkopßtwa wobśtarowa.

— **Towaríśtwo ßa hajenje zwjerkwinśkeje hudźby.** Hišhcze njewudate ßobuźamnje khartki mjeßa ßo dźenźa do wjećerjowe hudźby abo po njej w drastowni wotewjaćj.

— **Najnowšowanje ßchulśkich dźećzi.** Wot pónđźele 14. oktobra pokaczuje ßo ł najnowßowanjom ßchulśkich dźećzi w mjeśe Budyśhinje. Jedź dostawa wßěhdenje 447 potrěbnych dźećzi.

S **Barta.** Saśdźenu niedźeśu ßwjecześche Bartśke turnarśke towarśtwo w Müllerej hoiczeńzu w Barcze ßwój 10letny zakoćeńśi ßwjedźeń. S ypśihnej reju ßo ßwjedźeń wotewri. Pśhedsydża k. Pawoł Pjech ł Barta wßěhtkich pśhićtomnych wutrobnje witaśhe a poda rozhlad wo minjenych dźeśaczi létach a wuběhnywśhi, ło je towarśtwo njedźiwajo wśhego njepśheśeźeństwa a pśheśeźiwnych wobśtejnośćow ßwoju źiwjeńśtu tkmaność wopokaśało. S pśheśeźom, ło by towarśtwo też dale kśěko a ßo roßwikało, wobśamknu wón ł tśtrókrótnej ßławu ßwoju nałeźą narěź. Turnarśke poćiśeńja pokaśachu, ło běhu turnarjo też we ßwojej wulojnośći na ßtarej wyśhinje wośtali. Śpěśhnje pśhedśtajene dźiwadło w jenym jednanju dowjedźe pśhićtomnych k ßabawnej towarśtwośći ł wjeßelej rejźu.

S **Dažinka.** Tudomni wobydlerjo wežera rano lokomotiwu Lubijiśe-Kumwaddkeje żeleźnicy ł poćejećowanjom wuśnamjenjichu. Dokelž běśhe ßo runje lěto minyło, ło żeleźniza tu jeźdźi, wupyśhićhu parneho konja ł ßwećelemi.

S **Nječnarow.** Spodźiwne njeśhoźo ßa ßo ßobotu we Njeśnarowśkim ßa hoiczeńzu Buenos Aires. Młody tón wuśłeći ł ßo nałwjećheźa a podtarhnyc motorśkeho kolejarja Budyśhina. Śnjeśhoźeno woźta ł pukńenjom wobrobrjeśanemi ješo. Lubijiśy ßanitetnizy śnjeśhoźenca ße ßanitetnym autom do Budyśhina dowjeźechu.

S **Kreć.** W nozy k njedźeli wokoło ¾12 hodźin wudyri woheń w hróźni 71letneho kubleria Bartuścha. Spaliło ße ßo 400 zentnarow ßena a ßłamy. Dokelž je ßo hróźeń mohutne twarjenje, porađi ßo pjeśkom pśhićtkowatanym wohnjowym woboram wśhićtkim ßtót a ratarśke maśhiny wuśtawjeć a woheń na hróźeń wohmjeśowaś. Każ je woheń nałał, njeje hišhcze śnate, po wobśtejnośćach pak měnja, ło je woheń ßtóśniśka ruka ßakoźiła.

S **Lubija.** Lohke njeśhoźo ßa ßo njedźeli popołdnju ¾2 hodź. ł njeßrěćźiwoźcu. 10letna ßchulka hołca ßabě do Dźeśkowśkeho automobila a pśhińdźe ł prawej nohu pod pśhednje kolo. Dokelž wjednik ßwój wóz ßwojim ßaśtaji, ło hołca na nowy jenoź trochu śmjerśe. Wodnikej auta njemóże ło żana wina dawaćj.

S **Lubija.** Pónđźelu dopołdnja je ßo tu 4 ßyny ł Popleź ßwójby tepił, jako bźśhe žebi pśhi wobjedźe. Jako dźeścu na pomoc pśhińdźechu, bźśhe ßo ßo pośtje.

S **Lubija.** Njedźelu a pónđźelu wotmě ßo w ßtu naßymśli hermank. Pśhi rjanym woprawdźe lěśu wjedrje bźśhe ßo wjele luda naczeriło a knjeźeńśe ł wulka cźišśheńźa. Hłowna weź pak bźśhe, ło ludźo woprawdźe kupowachu a hermanja ludźo ßu ßwe ßpokojeni. Też w tlamach bźśhe wobśtój ßpokojazy dobry.

S **Kelliz.** Njedźelu po pśhipołdnju ßta ßo w na wšu na horje pola knježeho dwora, hdźež ßo dróha tro wije, ßtrašhne njeśhoźo ł motorśtim kolom. Sa niśtli wobjedźeł Goldlein ßajedże tam ße ßwojim mślim kolom ł pśhićhoźnym wośhćom, w kotrymž mandźelśka ßedźeśche, do ßpitneje worjeśhinu, tak ło torśke kolo ł jeneje a pśhićhoźnu wóś ł druheje ßćhtoma wiłaśche. Wobaj buśhtaj ł jeźdźadźa wjert naj a wośtaśhtaj ł cźeźkimi ßranjenemi leżo.

S **Prožnma.** Cźeźke njeśhoźe ł motorśtim kolom ßo niedźelu wjećor w 6 hodź. pśhi ßtowi ł Prožnje. Śchleńańbźlaŕ Weiß ł Hojanśkeho Mějna pśhejdźe ł motorśtim kolom ł Wunja a traty pola ßtowa do motorowego kolešaŕa Koppy ł Wjelzeje. Koppa wośtejdźe bjes śchkody, ale Weiß ho na hłowje tśeźko ßranjeny a ßeći rjebła ßlama, ło dyrbjeśach jeho po tym, ło ßo jemu Wjelzowśki lékaŕ dr. Ohlmüller pśheju pomoc pośkićał, do thorownje dowjeźeł.

S **Werminghoffśke kolonje.** 1. oktobra bźśhe ßo 25 lět dopjelniło, ło knjes Hłowny wuczeŕ Pawoł Bubaś tu ßtutkowaŕ japoźa. Wot léta 1904 hacź 1921 bźśhe wón tu ßam ł wuczerjom, potom pak ßo hišhcze dwě wuczeŕ pśhińńaju. W lěśe 1923 ßjednoćiśćiśej ßo dwě we Werminghoffśe a Holanśkim Mějnje. S jeje wjeśkom ßu knjes Bubaś a je jo hacź do dźenśnišheho.

S **Běśeje Wody.** W nozy k njedźeli je tudomna wśhitkomnje ßnaty produktowy witowaŕ Hendr. Rśmjertnje njeśhoźił. Rother pśhebywaśhe w hoźe „K wótzej Jahnej“ a poda ßo wokoło 1 hodź. na nuźi je zyle pśhi brjoh Jahnikeho hata. Najśćer Rother pó cźmje pśhebiliło ł hatej pśhińćhoł a do ßpadnył, ł kotrejeż ho je ßamjnej mozu njeje wudrało. Dokelž podawk nichtó wobkedźbował njeśhoźe dyrbjeśche ßo Rother ßatepićz. Jeho cźelo njedźeli pokdnja wuczahnychu.

S **Khočebuša.** Ssobotu ßatśeli ßo w thtódnizy jeje Schreberśkeje ßahrody 23letna mandźelśka Powdowa ł Piznjanśkeje dróhi. Njeśahojomna khora je pjeczа żonu, kotraż je macź dweju ßchtyrjo- a ßćhéśnjeju dźećzi, do ßmjerśe ßahnała.

S **Khočebuša.** W jenym Khočebuśkim hotelu pśhenozena pjatk ßtarścha kujeni je ßwojej dźowku, ło by na ßajtra dale puczowała. Ssesjedź nozy — wyśhćhi pśhićhnik dźiśhe runje wśhićko ßesamkaczj — wuhlada w dworje po ezmě zyle nahu hołcu khodźo. Wón ßpóńe ju jako mójićelku ßłowy a dowjedźe ju patom ł mjeßa do jeje jśowy. Sawołany lékaŕ ßpóńa, ło běśhe 23letna njejapay na ducha ßhorila a da ju do Khorowizje dowjeźeś. Sthorjena hudźbu ßtuduje a je Johanna Zuchuhnez ł Hindenburga w Hornjej Śchleśkeje. Wotma ßo śche na ßwojim próśdninśkim puczowanju.

Se **Žyłowa** pola Khočebuśa. Njedźelu rano ¼4 hodźin ßapachu nadobo płomjenja ł brožnje tatarja Leomanna. Sa krótki cźaß ßo brózeń wotpali. Woheń wopśheśtrě ßo tej hišhcze na hródze, kólnju a domjeź, ło je zyły ßtatok wotpali. Stót mózachu wutkowaś, ale jich ßo ßobu ßpalichu. Po ßdaću je nékajki ßtóśnik wohenj ßakoźił.

S **Šuša** w Delnjej Łužicy. W nozy k njedźeli wudyri woheń pola khałlaria Khrystiana Kókela w Šuši a wu-

Tahiti.

Roman ł nuźneho morja.

9] (Pokračowanje.)

Najbóle śmějśnišho ßadźerjeśhe ßo Raiteo; — hacźrunjeź bě žebi pjedy najwjetśhu próźu dawał, ło cźerpjeńza ßmožowaćj. Wón wupraji, ło je ł jeho najnutrnišh. Tajo a pśhi tom mějeśhe drje ßtarośćj, ł kaźim njeźebićnym tolmaczerjom je tehdy mjes nim a druhimi był. René bě dość rozumny, žebi tśi tohole khadlu, kotrehoż wśhak bě dozhła derje ßpóńał, ła pśheśeźela bźerjeć, a je nékotrym tolerjeńi ło dźe jemu to też poradźi, bychu-li wobtrucźenja jenoź ł nékajkej měru ßa Raitejowe cźuća być mohłe.

René pśiśaśhe ßtyła w tutom cźaßu do Franzowśkeje, ło bychu jemu mj jenoź dźeł jeho hišhcze tam pśhećehowanych pjenjes, ale też poruczeńśke liśty ja Papeete pod jeho adrešu na franzowśkeho konśula do Tahiti pośłali. Byrnjež jich nékło runje njetrjebaŕ, to tola njewědźeśhe, kak wutwija ło jeho poměry w pośtajśich cźaßach.

Wutrobu maleho mitonara doby žebi ßyła hišhcze na wożebite waśhnje ł prawidłowym wopytowanjom jeho zyrkwje, w kotrejż wśło nicźo na pśedowanju njerozumjeśhe, ale tola najpěwy kerluśhowe ßobuźinęześhe a ł tym mitonara jenoź we wérje wobtrucźeśhe, ło je hodźi ł njeho napośledku kśheśćan śćinicź.

V.

To jeniczke, śhtoż nékto druhdy Sadie a makeho mitonara śnjepokojośvaśhe, bě to, ło mjśtr Osborne njewśhědnje dołho twarośta. Njech tež miśijonarojo méwachu ßwoje wéśte a ßtajne bydlenje, to tola njeródko ßtawaśhe, ło žebi nébźe na druhe kupy jajedźechu. Napśheźeźiwne wétry ßadźerjowachu jich potom cźaßeśiśho hacź bźchu žebi ßwopśedka ßami wotmyślili.

Tak mějachu ßo wéźy, hdyž jeneho ranja, w poßledních dnjach februara, pachoł pśhes hory pśhińdźe a wośjewi, ło je miśijonjka tódź — małe jéźdźadło, kotreż wśhitky doseź derje na łuźe znajachu — widźeć a pśhiblížuje ßo runy pucź ßem. Wokoło pśhićpokdnja jédźeśhe też wokoło južneho konca kupy, a je Sadijuneho najzubśheho méśtaćka mózachu jaźnje wobkedźbowaćj, kak ßo pśhiblížuje.

Sadie a René ßtojeśhtaj mjeśelezjy ruku w ruku — jeju wutroba dźe bě pśhepjelnjena, pśhetoż w małemi jéźdźadle pśhićhładźeśhe muź, ćiž mějeśhe jeje wobśud roßhudźeć. Hdyž pak ßo łódź do pśhićhrodźinśkeho ßajéda koralićich ßkałow, ł pśhićhódnym wéśtikom pśhićhnata, ßawiny a w mérnej wodźe ßpěśhnje do ßwojeho ßwuczenego pśhićtawnińśheja pśhićjédźe, tu rjetky René mjeśelo, Sadie k ßebi cźehnjo:

„Mam ja najvrjedy ł twojim naućm rěcźeć? Mam papjery pśhi ßebi, kotreż jeho wo mojim pośhadźenju a pomérach śmérkuja. Hdyž ßaśłyśhi, kak nutrnje ßo lubujemoj, to dźe mi cźo pśhećehowo śjednocźenju ł tobu rjeź njeśmeje. Tola śhto to je? — Cźehodla ßy tak jara ßaśtrózana, ßłódka duścha?“

Wuras w Sadźijnych ryßach, njeda ßo pśhepośnaćj — néśhto bě ju śnjepokośiło, ale wona wjeśelhe mjeśelcźizy je hłowu a ßhladowajśe jenoź wótrje ßa kuteron, po kotreho ßo po boku mały cźołm delepuśhćeśi, to by ßo w nim nawróćzaju miśijonar ł brjohu dowjeśł. René njebě na jéźdźadło dale wjazy dźiwaj, dokelž ßo ł lubej ßabéraśhe; hdyž pak nétko w ßmęru jeje połébhnjeneje ruki ßpohladny, widźeśhe, kak ł łódźe cźemnodraśćenaj muźej do cźołma ßeßtupiśhtaj.

„Snajeśh-li muża, kiž pśhićhbadźa tamle ł twojim wothladarjom?“ woprašha ßo holzu.

Sadie kiwny pomałku a mjeśelo ł hłowu a rjekny ßlónćnje śćicha:

„To je jenićki cźłowjek, jenicźke ßtworjenje na tutej kupje, kotreho ßo boju — a njewém, cźehodla. — Njeje nikomu hišhcze śheho cźinił, mnohim pak hižo dobreho, ale je tajśi thutny a truty. Je ł miśijonarom jako mój nan, ale najhórśhi njepśheśeźeł, kajkehoż móża twoji krajenjo na łupach mécź. Jeho mjeno je Rowe, a hacźrunjeź ma na Tahiti ßwoje ßtajne ßydliśheńźo, wopytuje tola jako tajki duchownj wyśhśhi pašiwź hdyž a hdyž jednotliwe kupy, ło by jich ßtaw pśhepytował a tu njedźelu, hdyž tam pśhebywa, pśedowaŕ.“

„A śhto mój nan ßeśhkodźeł, najłubśha“, rjekny René — „twój wothladaŕ ßam ma prawo twoje ruki pośhćeć, a je-li je to twoja ßamžna wola, śhto ßtara ju tu hordy méśhnih?“

„Ale wón budźe mojemu wothladarjej mózne ł ßećehowaś, ło njeby namaj po woli był“, ßćhepta ßaśłyśhi hołcźo.

Cźołm be mjes tym pśhińśtawił, a mały mitonara rjeśhe duchownymaj knjeśomaj napśheśeźo.

„Nó, bratlje Ezra“, dźeśhe mr. Osborne pśheć hdyž tutón ł njemu pśhińśtupi a jeho ruku najwutrob śhćahaśhe — „kak je ßo wam ßa cźaß naśheje njepśhetomnośće wjedło? — Śeźe pśheźo cźiły a ßtrowy był a na žane waśhnje do śhkody pśhińśhćoł? Njewérno, ßym bźśe wumoślał, hacź mějach to ßwopśedka w ßamnje?“

Bratr Ezra wotmołwi ł wulkej ßpokojnośći; hdyž pa tśi muzjo do domu ßaśłupichu, rośhladowaśhe ßo mr. Osborne ßpodźiwajo a pobarmo ßa ßwojej pśhećehowanej dźowku, kotraż bě jeho hewak najpśhéśiśha pośtrowńa. Wón wopraśha ßo ruce, ßforo śhćahoćźiwje ßa holzu. Tola mitonare budźeśhe w tutom wokomiku runje tak rady ßwój zyły katechiśmus ßwotmołwił, hacź pśhed bratrom Rowejom wupowědaŕ, śhto je ßo ł Pu-de-ni-u ßtało. Wśhćho ßam najśćerje wédźeśhe, kajku cźeśćonowośćej ferani pola pobožnego, cźemnego muża wuźiwaju.

Se ßwojim mjeśelcźom pak naczini ßtarjej jenoj hišhcze wjeśelhu ßlarośćj: wón woprawdźe wérjeśhe, ło je ßo holzźy, kotruż ßwoje ßamžne dźeśo lubowaśhe, nécźto ßtało, a hdyž nétko tej bratr Rowe pśhińśtupi a mitonara rěcźejeź namołwjeśhe, njemójźeśhe tón wéśo dźeje njeleźeć.

(Pokračowanje ßećehuje.)

pschestrě žo jara spěchnje po zyłym statoku. Domske, hrózje a tři kólnje žo sa krótki czaš wotpalichu. Też brózeń Budarja žo sobu wotpali. Jako běšče w bliskej nozy 70lětny wobhladźeć Kökel z swojej mandźelstej w pschitwarku wotpaleneje hródže žo k měru podał, žo wjecy nad nimaj sajpanyny a mandźelskaj buschtaj pod respadankami pohrjebanaj. Jeju morweju wuczahnu. Měnja, so je słódnika ruka woheń sałožika.

Z Łužicy.

...ada pola Lubija. W nozy k pónđeli sta žo ...a w delnjej wsy wobšhadne njesbožo. Luí automobil, w kotrymž schtyri wosoby bęchu w sawinjenju dróhi i njesmataje pschi...ł a srały do wulkeho dróhowego kamjenja. ...o wschitke schkleńzy rosbichu, wós žo cżełžo ...łodźi a jedyn puczowazy z swoja slećza, ludźo tola ...anjeni wostachu. Wós dyrbjachu wotwjesć.

Se **Seifhennersdorfa.** 26lětna mandźelska fabrikarka Starkera marjeche pjatk jědź na spiritusowy warjaku. Nadobo je pjecza warjak rosbuchnył a ...a drasta žo sapalika. Zona běžeschе we swojim strachu sem a tam, so by płomjenja zhaschała. Ssubjekt...uschachu jeje łakotczenje a khwatachu ji na pomoc. Wše jsiwe běchu žo mjes tym też někotre wězy sa...e, wobeń pak łuńdźeła zhaschachu. Na zbožo žo psches ...starenu hólczku a pjeczenjedželskemu czełchanemu ...i niczo njesta. Zona pak běše žo po zyłym czěle ...o wopalika, wobsebje na rukowaj a nohomaj.

Se Zitawy. Wjeselanosta w Zittelu w Zitawskim ...im hejtmanstwje je sebi sandźeny tydźeń s wobsejnom žiwjenje wzał. Wečerowschu njedźelu jeho ...chachu. Měnja, so je jeho samomordarstwo pschinjedostatka, w gmejnskej kokladni. S hamtskeje stroby žo tole měnjenje njepodpjera.

Se **Shorjelzu.** W słužbje smjertnje sjeseżoži je ...u rano w 5 hodźinje 44lětny rangěrar Ota Alt...nn. Na Schlaurothskim ranžérowańskim dwórnischczu słužbje njesbožowny mjes stórkaczej tworoweju wosow, kotrejž jemu wutrobno smjeczeschtaj, so wón tymdom ...ubucha. Smjertnemu sawostaji kónu a schtyri dźěći.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Hindenburg s czestnym presidentom narodneje hygienitskeje wustajeńzy 1930.) Němški ...ent Hindenburg je presidijej mjesynarodneje hy...ijeje wustajeńzy w Drježdżanach 1930 tdźiłicź dał, ...ł wólniwy, czestne presidentstwo pschewjacź.

S **Tharandta.** (Tausendowy hród pschinóže na pschewanje.) Tharandtski hród znateho stotodźěłarja Tau...-Freibergskeho pschinóže w spočatku dezembra na ...ódawanje.

S **Hainichena.** (97lětna wumrěła.) Najstarscha wotka Hainichenskeho zyrkwinskeho wotrjeda, kubleriowdowa Lippmannowa w Falkenawje pola Heinitze sandźeny schtwórk 97 lět stara wumrěła.

S **Berggießhübla.** (Nulowy twariši hamt rospuschcił.) Nulowy twarski hamt, kiž krótko po njewjedrokatastrofe 8. julija 1927 wotewrichu, žu 30. septembra t. l. rospuschczili. Tutón twarski hamt je, kaž ...nisowe hamty we wokolinje, spěchnje a derje dźěłał a ...ěbje sabanatwarjenja czężkopotrjechenych njesbožowmrěnnow. Wjednik nulowego twarskeho hamta, knjez...ewny twarski rada Schnitzel-Zitawski bu k dróhi a ...warkemu hantej města Pirny pschesadźeny.

S **Kamjenzu.** (161lětny nutsbodywjak.) W Hrodowschchodźeńcze krandnjesche kěschi czaj paduch w podzych komorach, pschi czimž mnoho hódnostnych wězow ...kow dosta. Wobydlerstwo dla tutych paduschtiwow ...tkeho njeměra pschinóže. Stónczenje žo polizija popaducha sajeć. Wón je 16lětny pachoł s Kamjenzy, ...cho dźěła nima.

S **Plawena.** (Njejwérny sastojnik.) 42lětny pi...ł pschedtejeł Pawoł Kießling, kiž běšče pola je...tudonneho rěcznika pschistajeny, bu sajaty a stat...n rěcznikom pschepodaty, dokelž je nětdźe 30000 ...ow pscheschiwił.

* S **Goldberga.** (Paduschniza pohluschi swoje wopow.) K jenej rentnikarzy pschińdźe žónsta, kiž chcyšče zamki ...hodowacź. Jako ju rentnikarka wotpokaja, prosčeschče wona wo schkleńzu mjoka, kotruž też dósta. K dźakej majkskeje wona rentnikarku, kotraž na to do hlubokeho spara sapadny. Jako wona sajo wotuczi, schpěšeschče žo zuła žona zhubiła a 50 hriwnow zgubiwszała, kiž běchu na blidze ležale.

* S **Altenburga.** (Hrózbna jězba s piwowym wosom.) Pjatk wječor padny tu kóń jeneho wosa Riebeckskeje piwarnje, poskoczi pak sajo, jako signal nimopschińdźejeho żeleznskeho czaha saklinča. Wobaj konjej žo na to spłošschichtaj a czěrjeschtaj s wosom wotbal. Pobornčk Pawoł Löffler, woženjeny muž a nan někotrych dźěći, pschińdźe pod kola a wosta na městnje mortwy leżo. Konjej czěrjeschtaj hač do Mockerna, hdźež wós ja telegrafowy schczežor wišaju wosta.

* S **Lěhnicy.** (Spodźiwne paduschtiwa.) W nozy k pjatkej dobruchu žo paduchi do měšczańskeho domu sa czěschne dźěći. Woni swažichu žo k dźěczazym łóžkam, kiž na werandze stejachu, a tradnychu pod pjazynmi dźěćzimi gumiowe podłohi. Paduchom poradźi žo njespóznatym czełnuc.

* Se **Saarbrücken.** (Tyfus žo rošcherja.) Njedawno pišachmy, so je w měsce Saarbrücken tyfus wudyrił. Někto je hižom 38 wosobowm na njón khoriło, dwě wosobje stej wumrěłej. Nimo tutych khorjenych też hischcze we wokolinje tóżchto ludźi na tyfus thorchi leži.

Natnowise z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutše žrjedu:** So sajo wuczahuje, tola je trochu khłódnischo. Podobne wjedro w Jendźelskej, w połnócnej Europje khłódno a žo dešcheuje.

* **Pola Großenhaina je ſ dwěmaj wožobomaj wobhadźene motorske kolo psches samknjenu żeleznu schtwjerca do nimo jědźazeho tworoweho czaha sjełło.** Stuđen Wunneberg žo pod czahowe kolo wjerchnu a žo pschejědže, so bě hnydom mortwy. Wjednik motorskeho kola, pschekupz Krüger, žo śmjerć straschnje krani.

* Wyschiche statne rěcznistwo je w Schwerinje pschecziwo wuńudej Schwerinskeho żuda na sajtajenje procesa pschecziwo Eckermannej revidiju pola němskostatneho żuda sadodało. Nětkuschi wyschetki leutnanć bě dla femoweho mordarstwa wobstorżeny.

* **Pschi norwegskim brjoły je njedźelu w nozy pschibrjožna parna łódź „Haakon VII.“ pola Flors do mórskeho dna sawadźiła a někotre minuty pozdźischo žo potepiła. Na łódźi bě nětdźe 70 jesbnych hosći. 54 ſ nich je žo wukhowało, druhi pak žo tepili. Pał hodźinu poldźischo norwegska parna łódź „Arnfinn Jorl“ pschijědže a 500 metrow wot mešina, hdźež bě žo Haakon potepił, tohorunja do dna sawadźi.**

* **Kaž žo ſ Japanskeje powě, je pschi brjoły połnóżneje Japanskeje ſpiny wětr zychnował. Sa schćerć hodźin je wětr 1500 khěżow wupuschčił. 24 motorskich czołnow je žo potepiło. 12 wožobow je žo pjecza morilo.**

* **Franzowskaj letarjej Coste a Bellante, kotrajž staj ſ letadłom chadźiłoj nad Europu a Sibirskej pschelećejcź, staj nuzowanaj bytoj, w rasichej Uſiſkej ſ semi pschistajacź. Wotjachu žo hižo, so jich snjesbožiłoj a wumrěłoj. W Franzowskej tuż czim wjeselschi, so staj letarjej, kaž franzowski pósłanz w Pekingu powě, żyły tydźeń pschez njerozhódnjeny kraj puczowawschi sbožownje do Rizikara doschłoj.**

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždu srjedu we towaŕšownj na Hornčerskej hasy.

Budyšin. Mužske hłosy maja sobotu 12. oktobra wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje nuzne spěwanje. Přińdźe wšitcy! **J. Słodeńk.**

Što to wě?

Wotmołwy na wčerawše prašenja.

Elektriscku lampu je wunamakał Američan Thomas Alva Edison, runje před 50 lětami.

Po hamtskej statistiey je wokolo 73 000 łužiskich Serbow, po serbskim liečnju dyrbi być 160 000 Serbow.

Domjacy rjad Serbskeje krony (Wendische Krone) założichu wjerchołcy Mecklenburskeje 12. meje 1864. Na srjedźnym módrym polu wopona je złota serbska króna, wobdata z čerwjenym wobručom. Rjad ma wšelake stopjenje a wudźělowaše so za zasłužby za krajej Schwerin a Strelitz.

Christof Columbus je puéował do Ameriki 70 dnjow. Dźensa najspěšniša transoceanska łódź trjeba 4 dny a lětaŕ nješto mało přez 2 dnjej.

Najwjetši móst na swěće je móst přez Dunaj pola města Černa Woda w Rumunskej, kiž je dołhi 3850 metrow.

Budyšin. Sokołki zwučuja jutře wječor ½9 hodźin we towaŕšownj na Hornčerskej hasy.

Hasłow. Jednota Sokoł ma přichodny štwórtk zhromadźiznu.

Liehań. „Zernička“ spěwa srjedu wječor we 8 hodź. pola Rudolfec. Wšitcy spěwarjo a spěwarki dyrbja cyle wěsće přińć. Přihotujemy so na wječork we Minakale. Po spěwanju je wažne rozrěčowanje.

Předsydstwo.

Pančicy. Jednota Sokoł ma štwórtk 10. oktobra we Wudworju pola Nowakec wurjadnje wažnu zhromadźiznu. Dokelž so wo jara wažne dypki jedna, so prosy, zo by kóždy sobustaw, też pasivny, přitomny był. **Načolnik.**

Zwjazk spěwnych towaŕstwow. Kedźbu! Sčěhowace spěwy maja so hnydom nuknyć. Z e r i a ſo. 12. 13

Hospodaŕski rozhlad.

wutoru 8. oktobra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,192	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt .	20,38	100 čěskosł. krónow .	12,405
100 šwajc. frankow .	80,93	100 franc. frankow .	16,435

Barlinska burſa wječera jara khrućena do bnjowjeho wikowanja sakupi. W běžu dnja pak žo kursy efektow wotdrjebjowachu. Wiki ſ dołžnymi a rentowymi liſčinami běchu podobne.

Na produktowych wikach pschekhadźuje wšelke khrućenje. Pschenża postupi zentnaŕ wo 15 pjenježkow a wowsż tehorunja wo ſelko. Druhe druzyny żita žaneho pschemjenjenja njeſpěchachu. Wečera płaczeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pschenży 11,96—11,75 hr., rožki 9,20 hač 9,35 hr., nasymſkeho jeczmjenja 8,50 hr. hač 9,30 hr., nalětnjeho 9,80—10,80 hriwnow, wowsża 8,60—9,10 hr.,

w termińowym witowanju:

ja september: pschenży 12,55 hr., rožki pał 9,96½—9,90 hr., wowsża 9,12½ hr.,
ja oktober: pschenży 13,05—13 hr., rožki 10,40—10,31¼ hr., wowsża 9,42½ hr. hač 9,35 hr.,
ja dezember: pschenży 13,50—13,45 hr., rožki 10,95—10,87½ hr., wowsża 10,40 hač 10,35 hr.,

w Drježdżanach (pjatk):

pschenży 11,70—11,95 hr. (11,55—11,80 hriwnow),
rožki nowoje 9,50—9,75 hr. (9,45—9,70 hriwnow),
jeczmjenja nasymſkeho 9—9,25 hr. (9 hr. hač 9,25 hr.),
jeczmjenja nalětnjeho 10,75—11,25 hriwnow (10,75—11,25 hr.),
wowsża ſtareho 8,85—9,10 hr. (8,85—9,10 hriwnow),
wowsża noweho 8,35—8,70 hr. (8,25 hriwnow hač 8,60 hriwnow).

Pschisłojenja:

Molerſkeho, Eichner w Běłej Wodźe, Hermannowa haſa čisło 62.
Bludaŕskeho, Schmidt w Běłej Wodźe na Khwališchu 80.
Pschonerja, Lehmann a Ašmy w Hródku.
Kowaŕskeho, Unger w Małej Nydźeji.
Nětnjſkeho, Kasper w Hósnizy.

Na pschedań:

Kachle běłe, hlinjane, w Lubiju, Kwětkowa haſa 15 dl.
Ratarſtwo we Wojerezach, ſe żiwym a mortwym inwentarom. Dalšche wukaſuje Hoyerswerdaer Nachrichten we Wojerezach.
Kolo motorske a běrnywuježdżowaŕ, w Tradowje 5.
Kóń w Schekezach čo. 4.
Prošata, w Bolbrzach 11.

Ssudnizy na pschehadźowanje

srjedu 9. oktobra 1929

we **Wojerezach** w hoſcenzu „město Drježdżany“ dop. w 10 hodź.: cżežiły awto, ſoſa, drastny kamor,
w hoſcenzu „K ſłotej Hwězdźe“ dop. w 11 hodź.: motor 5 PS, wobleł, mebje, wós, hudźbny ſtroj,
we **Wulkich Sožarach** w Streublez hoſcenzu dop. we 10 hodź.: gramofon,
w **Hermanezach** w hoſcenzu pschijp. w 1 hodź.: ſtroj hudźbny, 5 muzaŕskich kolow,
w Riſlej w hoſcenzu „K Hwězdźe“ dop. w 10 hodź.: wſchelake mebje, piſańſki ſtroj, žonjace koło.

schtwórtk 10. oktobra 1929

w **Budyſchinje** na ſudnišinje: wſchelake mebje, hudźbne ſtroje, wobrucźowe żeleſo, zinkowe, emailowe a aluminijowe ſudobja, 12 měchow wbijazeje muki, 27 měchow žitneje ſlabiny, piſańſke ſtroje, wobrazy, tepich, žonjace a muzaŕe wobuća, wahi, radio, 5 zent. kokoſowych wošmikow, klamaŕska wotſadnja, 280 wuzkow ſyreho khoſeja, auto, motor 4 PS a 2,7 PS, kaſchčik czaja, wſchelake ſchijaze maſchiny, 13 nowych muzajcych nawobleſow, cżornych,
ſe ſwobodneje ruki:
3 wuczahańſke blida po 40 hr., potom wſchelake debjeńki a drobne twory.

Škrapwe denjeſe.

Produktowe wiki bjerja dnja 8. mějc. 11 hodź. w Barlinje: Nowdeże wo wožłabnjenju płaczišnow na wukrajnych wikach ſchtabijaja też naſche płaczišny.

Dop. 8/12 hodź.: Kaž pšched hodźinu, ale wobrot wostanje znadny.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje

	7. 10.	5. 10.		7. 10.	5. 10.
Pšeńca	245-237	232-234	lany	—	—
rožka	184-187	184-187	woka	—	—
naz. jeńmjeń	—	—	nóđre lupiny	—	—
nal. jeńmjeń	170-186	170-186	ſołte lupiny	—	—
wows	173-182	169-180	coradella	—	—
kukurica	204-205	207-208	raps. wosušk	18-19,00	18-19,00
pšeńč muka	23-33,75	28-33,50	lany wosušk	24-24,60	24-24,60
rżana muka	24-27,50	24-27,50	ocen. melasa	—	—
ſ wotruby	11-12,25	11-12,25	běrnj. kruški		
rżane „	10-11,00	10-11,25	ſyno, 50 kg	3,40-3,60	3,50-3,90
lane ſymjo	—	—	rżana ſloma	1,15-1,30	1,20-1,50
hróch, Viktor.	35-44,00	35-44,00	pšeńč. „	1,05-1,20	1,05-1,10
raps	—	—	wowsana „	1,05-1,30	0,90-1,30
pjeluški	—	—	ječna „	1,00-1,20	0,80-0,90

Płaćizny ręznego skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

7. oktobra.

206 woł., 240 byk., 378 jałojc. a kruw., 674 čelat., 692 wowc., 2529 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 58—62, 2. 50—56, 3. 42—48;
byki: 1. 59—62, 2. 51—57, 3. 45—48;
kruwy: 1. 52—56, 2. 44—48, 3. 33—39, 25—30;
jałojcy: 1. 55—60, 2. 44—52;
wowcy: 1. 68—72, 2. 58—65;
čelata: 1. 85—90, 2. 76—82, 3. 64—72;
swinje: (přez 300 pt.) 90—92, 2. (240—300) 90—92, 3. (200—240) 90—91, 4. (160—200) 84—85.
Rancy 80—84.

Drježdżańska burza (7. X.).

Pšeńca	234-239	běrnjace kruški	18,60-19,00
rožka	190-195	pšeńč. wotruby	12,00-12,60
nalětni jeńmjeń	215-225	rżane wotruby	11,50-13,00
nazymsk. jeńmjeń	180-185	pšeńčna muka	45,00-46,50
wows	177-182	rżana muka	30,50-31,50
čefwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00-37,00
kukurica (Mais)	206-208	hróch	34,00-36,00
ſuche truhańki	14-14,20	cokrowe truh.	17,00-18,00

● 25; Wulka lubosć čo. 9 a 30. K tomu hišće „Bóh žohnuj tebje, Łužica“ wot Kocora. Noty maju so pola k. wyšš. wučerja Hajny w Konjecach skazać.

Hłowny dirigent.

Zwjazk łužisko-serb. studentstwa zmeje srjedu 9. okt. popołdnju z dypkom ½3 hodźin krótke wubjerkowe posedźenje w serbskej kofejowni.

Hłowny starši.

Hwězdne dźěćo.

(Pokračowanje.)

Tak běžeše wono won do lěsa, wokało sa swojej maćerju, so barbi k njemu pschińć, ale njedosta žanjeje wotmołwy. Zyliczki dźeń wokasche sa njej, a jako so złonzo khowasche, lehny so na koło i liseja spać. Ale ptaćki a dźiwina cźekasche psched nim, pschetoż dopomnichu so na jeho furowosć, a nichtó njeběše pschi nim hač krokawa, kiž jo strażowasche, a lenja smijiza, kiž wokolo njeho kazeschе.

A rano dźećo stany, wotschesnyny žebi nekotre hórke jahody se schtomow a sjé je a puciowasche bolostnje placo pches wulki lěs. A kohołkuli setka, wopraschа so, hač njeje pschipadnje jeho maćerje widźak.

A wono praji k knotej: „Mózesch pod semju khodźić. Praj mi, je moja maćerje tam?“

A knot wotmołwi: „Sy mojej wóčzy zlepiło. Kak móžu to wědźeć?“

Wono praji k konopaćerjej: „Mózesch nad wjerschkami selenych schtomow lětać a mózesch zyły swět widźeć. Praj mi, mózesch moju maćerje widźeć?“

A konopaćer wotmołwi: „Sy mojej kschidlescheje wobrězało. Kak bych mohł lětać?“

„A k małej wjetwjerćatu, kiž wosamoćena na schmrěku bydlesche, praji wono: „Bdźe je moja maćerje?“

A wjetwjerćatko wotmołwi: „Sy moju moriko. Chzesch někto też twoju moriću?“

Tu płakasche hłuchodne dźećo a khili swoju hłowu. Wono proschesche Boże stworjenja wo wodaće a dźěsche dale po lěsu, so by ja proschekku pytało. A ſ sjeńim dnjom pschijndże k druhej stronje lěsa a kročesche dele do doliny.

A bdyź po wšach dźěsche, wuśmějchowachu jo dźěći a mjetachu kamjenje do njeho. Burjo njedachu jemu ani w hródźach spać, ſ bojosche, so mohło jich składowane žito pléśnjiwicź, tak wohidne bě dźećo w njeswočzu a na cźele. Jich wotrocźi jo ſ dwora wuhnachu, a nichtó njemějesche sobuželnosće ſ nim. Też njemózesche wono nihdźe nicźo wo prosćerzy shonicź, kotraj bě jeho maćerje lěta po swěće puciowasche. Husto sedła so jemu, jako by ju psched sobu na dróhy widźało, potom ja njej wołasche a ſa njej běžesche, dónjž noby wot wótrych kamjenjow njekwawjeschtej. Ale dosćahnuwši ju jenje njesamó, a kotre pschi puću bydlachu, prějachu stajnje, so ju ju abo někoho widźeli, kiž je na nju podobny, a śmějachu so ſ jeje dobje.

Tři dołhe lěta puciowasche wono po swěcze, a na žanjeje njebě ani lubosće, ani schcźelenje dobrocźiwosće, ani śmilnosće ja hwězdne dźećo, ale bě to swět, kotryž bě jeho wono w dnjach swojeje wulkeje hordosće stworiło.

Sónu wjecźor pschińdże wono k wrotam jeneho rycerskeho ſ krutymi murjemi, kotrejž pschi rěce ležeschе, a tak prosyšo hač běsche a tak bolozej noby hač też měješe, schpitowała do njeho dóńcź. Ale wojaźy, kotřiž strażowachu, hubichu jemu psched wrotami se swojej halbortu nopschecź a wopraschachu jo nahle a krucze: „Schto to wšo chzeschi?“

„Pytam swoju maćerje“, wono wotmołwi, a brosće se puschcźej mje nuts, pschetoż je mózno, so je wona w tutym měsće.“

(Pokračowanje scźěhuje.)

Železniski jězdnu plan. — Płaciwy wot 6. oktobra 1929.

S Drježdżan do Shorjelza.

S Drježdżan-N.	2.07	3.31		5.48	6.16	7.09	7.34	9.20	9.30	9.47	11.32	12.35	13.45	15.01	16.32	17.14		17.38	19.14	20.25	21.21	22.12	23.13	0.37
„ Radeberga		3.44		—		7.43			—	10.11		—		16.56	17.48						21.53			1.03
„ Arnsdorfa		3.53		6.19	6.50	8.00			10.00	10.21		13.12	14.16	15.37	17.05	18.06			19.44		22.03		23.40	1.19
„ Wulkeje Hartawy		—		6.30		8.12			10.10			13.23		15.49	17.15	18.17			19.54		22.15		23.49	1.28
„ Weickersdorfa		—		6.37		8.19			10.16			13.30		15.55	17.22	18.23			20.01		22.22		23.56	1.34
do Bilowjz		4.09		6.42	7.07	8.25	8.07		10.21	10.41		13.36	14.32	16.01	17.27	18.29			20.07		22.28	22.46	0.01	1.38
ſ Bilowjz		4.11		6.44		8.31			10.23			13.39		16.03		18.31					22.31			1.41
„ Semjz				6.44		8.31			10.30			13.46		16.10		18.38					22.38			1.48
„ Zicenja		—		6.52		8.39			10.38			13.55		16.18		18.47					22.47			1.56
do Budyšicha	2.58	4.29		6.59		8.48	8.17		10.47			14.05		16.27		18.56					22.56			2.05
ſ Budyšicha	2.59	4.32		7.14		8.57			10.51			14.10		16.31		19.00					23.00			2.09
„ Kubšicz				7.24					11.00			14.20		16.41		19.09					23.09			2.18
„ Pomorz		—		7.33					11.08			14.28		16.49		19.17					23.17			2.26
„ Wujezda		—		7.41					11.15			14.36		16.56		19.24					23.25			2.34
„ Lubija	3.20	4.56	6.55	7.57				10.45	11.28		12.52	14.48		17.07		19.35	20.06	18.51		21.42	23.37			2.44
do Shorjelza	3.41	5.24	7.35	8.37				11.09	12.04		13.15	15.25		17.42		20.02	20.50	19.12		22.04	0.15			3.04

— * W nozy po njedźeli a šiwj. dnjach sastanje teć we Weickersdorfie 1.53. ‖ Jenoj njedźelu we nozy.

Se Shorjelza do Drježdżan.

S Shorjelza	2.35		4.19		—				7.46	8.42	11.05		11.12			14.37			16.34	18.13		19.44	20.54	21.01	*22.40	0.28
„ Lubija	3.00		5.01		6.02	6.51			8.27	9.07	11.30		11.51			15.18			17.17	18.38		20.10	21.20	21.41	23.11	0.52
„ Wujezda			5.11		6.13	7.02			8.36				12.00			15.28			17.26			20.19		21.53		1.04
„ Pomorz			5.18		6.21	7.10			8.42				12.06			15.35			17.32			20.25		22.00		1.10
„ Kubšicz			5.26		6.30	7.19			8.50				12.14			15.43			17.40			20.33		22.08		1.18
do Budyšicha	3.20		5.34		6.40	7.29			8.58	9.37	11.49		12.22			15.51			17.49	18.58		20.40	21.40	22.16	23.33	1.23
ſ Budyšicha	3.21		5.39				6.34		9.03	9.38	11.50		12.26	14.19		15.56	16.45		17.56	19.00		20.43	21.42	22.23	23.35	1.25
„ Zicenja			5.51				6.46		9.15				12.38	14.29		16.08	16.56		18.08			20.54		22.35		
„ Semjz			6.02				6.56		9.25				12.47	14.38		16.18	17.06		18.17			21.03		22.45		
do Bilowjz			6.11				7.04		9.33				12.55	14.46		16.26	17.13		18.25			21.11		22.53	23.55	1.46
ſ Bilowjz		5.19	6.15	6.20			7.08	8.57	9.40	9.52		11.57	12.57	14.47	15.39	16.28		18.16	18.28			21.14		22.56	23.24	23.57	1.48
„ Weickersdorfa		5.25		6.26			7.14	9.02		9.55			13.02	14.52		16.34			18.34			21.19		23.02	23.30		
„ Wulkeje Hartawy		5.33		6.33			7.22	9.09		10.06			13.10	15.00	15.50	16.42			18.41			21.26		23.09	23.37		
„ Arnsdorfa		5.45	6.33	6.44			7.34	9.20		10.17		12.23	13.21	15.10	16.02	16.54			18.51			21.37		23.21	23.48	0.14	2.25
„ Radeberga		5.54		6.52			7.45	9.28		10.26			13.29	15.18		17.03			—			21.45		23.29	23.57	0.22	2.33
do Drježdżan-N.	4.10	6.18	6.56	7.16			8.09	9.46	10.12	10.59	12.38	12.46	13.47	15.42	16.27	17.24		18.53	19.14	19.51		22.05	23.3023.47		0.21	0.40	2.52

‖ Jenoj njedźelu a šwjatki dny. * Jenoj njedźelu a šiwj. dny wjecźor a jenoj wot 22. dec. hač do lóna februara.

Tworjacowace towarstwo w Budyšinje

zap. druž. z wobm. ruk.

Poskićamy našim sobustawam za zymu

najlěpše žołtomiasne jědźne běrny

(industrie) centnar po **3.80** hr.,

najlěpše čerwjene jědźne běrny

(Centifolia) centnar **3.60** hr. wot rozdźělenje.

Prosymy skazanki hnydom wotedać.

Sym swoju praksis zaso přewzał

dop. 9—1 hodź. a pop. 3—5 hodź. Njedźelu, hdyž so do časa připowěsći

w Budyšinje. Kriegerstedlung na Lubijskej drózy.

Max Thomas

hojeŕ a homöopath.

Britwje, truhanske aparaty a nóžiki,

◆ wótřeńske rjemjenje ◆

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

Ernst Frick, britwjowa točerńja na Tři Lanskej drózy 4

Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawakeho gratu.

Pučowacych a zběrarjow ja won njeješelu.

Přijimamnja: Fa. Oskar Butter nasl. na Žitnych wikach.

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu 9. oktobra 1929

popołdnju ½3 hodź. w Serbskim Domje

k 25l. dopomnjeću dotwarjenja Serb. Doma a wustajeńca wobrazow złužicy

Přednoški:

1. Naš Dom . . . k. M. Wjerab
2. Naše wjesne mjena w běhu časow k. Jan Krawc
3. Wólby do S. L. R.

Bohaty wopyt wočakuje

předsydstwo M. S.

Ke kermušam

paleńcy wina hrózynki

kaž wšě potrjeby **k pječwam**

a dobry **kofej**

poruča

Herm. Klemm nasl.

w Budyšinje na Kamjentnej hasy čo. 27

„Chasalla“ wěcywustojny za nohi

je wutoru 8. okt., srjedu 9. okt. a štwórtk 10. okt. dopołdnja wot 9—12½ hodź. a popołdnju wot 15—19 hodź.

dla wustojneho přepytanja nohow a k poradźenju

darmo k rěcam. Wěš na nohi serpjaty kaž přeběrajo nowočasneho wothladanja nohow, dyrbjeli tutu přijomnu składnosć wužić.

Hdźež druhe srědki zaprají, pomha

„Chasalla“

„Chasalla“ jenička předawarnja

Heinrich Mohr w Budyšinje

Wosebity dom za strowe wobuće.

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikař. Wuporjedźerńja. Centrifugi.

Wotnajeńki awto

za kwasy, křćizna atd. najtuńšo. — Telefon Pomorc 323

Nawěšćki přinjesu wužitk!

Rowowe pomniki

wobstajenje rowow pomnikowe napisma

HAGER & CO.

dźěłarnja za rowowe pomniki

w Kamjeńcu na Dittrichowej hasy,

blizko Połnóceneje hasy.

Handrij Štrympl w Budyšinje

na Róžowej hasy 15

poruča

meble a pólstrowane twory

Sym Serb!

Płany přejedawši ratam z dobrymi dokhodami pyta

khěžu na wsy

po možnosći z něšto polom abo też malu žiwnosć kaž dom abo pozdźišo k wotstajenju. Poskića nja na **P. Arlt, Wiebelitz Kreis Bomst (Grenzmark)**

přiloha k čisłu 235

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 8. oktobra 1929

Wohnjowobornistwo.

Kursus elektrikow Budyšłeho swjazka wokrjesnych wohnjowych woborow.

Kursus, kiž so ſandźenu ſobotu w ſwojim druhim ćěrpu wotmě, wotewri knjes wopalny direktor Fischer we ſchitomnosći knjesow wopalneju direktorow Görlinga-Budyšłeho a Hamanna-Wjeleńcańskeho.

Na to knjes inżeńer Heinisch wo rosdźělenju elektriſkeho pruda pſchednoſchowaſche. Rozłoži, kak ſu milinarnje mjes ſobu ſwjałane dla wjetſcheje napjatoſće. Hirſchſtetſki powod ſe 100 000 voltami wjedźe pſches Kunnwaldſki dół do Drježdźan a dótkle ſu rosdźělerſke w Roſwodźach, kiž napjatoſć na 225 voltow delekſtóći ſ transformatorami, kiž ſu ſa tutón ſaměr tež pſched kódu wjeſnu ſwjeć natwarjene. Rěčnik rozłožowaſche dale domjace pſchiſamkmjenja ſa ſwěźu a nóz. Sćelnjaćej elektriſkeho pruda je tež na tałach, kiž ſu na ſchćeńkoch pſchiprawjene, ſpinaćej. Elektriſke groty rosrěſowaćej ma ſo pſchi wohnjach na ſtódy pod ſtajnje wot delekach, dokelž je horni grot ſcześoka ſtajnje bjes pruda. Padnje-li tutón na tamne groty, we kotrychž je biſchcze elektriſki prud, dha może najwjetſche njeſchoſe naſtaćź.

Dokładnje roſkoži pſchednoſchoſeř domjace pſchiſamknjenja, ſcześćke takſe, iſolazije, ſwěćenja atd. Pſchi wohnjach ma ſo powod ſa ſpěru tak dołho haćź mózno bod prudom dźerżeć, mozowe powody maju pak ſo hnydom wotrěſnyć.

Woboruiży ſchćitaju ſo pſchi wobkhadźe ſ elektriſkim prudom najlépje, hdyž ſo ſtupja na ſuche drjewo, ſjuhu rožeju, ſchkleńću, gumiji atd., wužiwa ſmědźa ſo tež gumijowe rukajcy, ſenje pak ſo njedyrbi w powodźe prud ſaſtajeć ſ cźiſnjenjom rjeczałow na groty, dokelž pſchi tom wobſtejí wulki ſtrach wo ſiwjenje. Powod rosrěſnyć pſchewoſtaji pak ſo najlépje wèzwuſtojnym.

Wiſſiſchi pſchednoſchſtk budźe ſobotu 12. oktobra a budźe ſo ſ elektriſkimi ſnjeſbożenjemi ſaběrać. Wopyt běſche jara ſtajny a nowych wobdźělnikow njemóża wjazy pſchijimać.

Wjoch (Italian) ze „ſmjerćnymi pruhami".

Napadne ſdźělenja.

W Italiſkej ſu na dźěła inżeńera Uliva ſ wulkej ſajtnoſcźu ſhladowali. Ale wobſtamknychu, niż dale wo nich rěčeć. Ssu jeho ſamo nuſowali, ſej druhe mjeno pſchiſwojić. Woprawdźe, ſkuſcha ſmuſitoſć k tomu, we ſwojich poſpytach, apparatach a pruhach rosprawjeć. Niż tohodla, ſo mohł nětko woſjewjenjam ſadźěrwać, ale dokelž ſu wězki tak wurjadne, ſo ſo jich naſtrózſchi a radźicho na nich dwěłujeſchi, hacź ſo bychu wěcze podobne byłe. Laiſkej njeje mózno, wěź wědomoſtnje pruhować. Móże jenoź we tym rěčeć a pſchać, ſchtoź je widźał. Ale to dożaha, ſo to tež w Němſkej wěmy. Ulivi ſo hordźi, ſo je ſamne w baſſowych knihach a w romanach pſchichoda ſławjene a ſnjenje niczaze pruhi wunamakał a ſo je tak mózno, w ſdalenoſći na 100 kilometrow wſchitko ſnjeſcź. Móże kóżdy pólvrowy ſkład rosbuchnyć, kóżdu rodźowu ſtajiju ſnjeſcź a kóżde łėtadło ſ powětra bjes pomoży padnyć dacź.

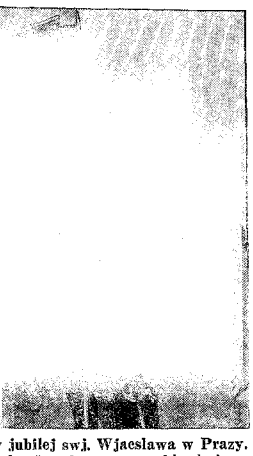
Ulivi rěka dźenſa Giulio Vlanta. Bydli w najrjeſchim a najromantiſchim ſtatoku města Roma a ma tam ſwój laboratorium. Mėſaćk wulkiwa ſjwětłoſći na Tarpejſſu ſkału. Bruhi mjetaja hłuboke ſcźiny do wuſtich haſſow, wobſwětlene wot elektriſkich lampow. Rospadanki Marcelloweho dźiwadła roſtu w ſpodźiwnym ſwětle do hobrikeho, a na najſtarſchim moſcze rěki Tibera wudźěraja ſchtyrimjeſwocźate Famužowe hłowy, wuhladowane pſches łėttłotki.

Tżenny něchto wėdźeć wo inżeńerowych pruhach, je widźeć. Ale Vlanta je pſched někotrymi tudźenjemi někotrym offiźeram wuſpěch maſeje laboratoriſkeje maſchiny pokaſak. We ſwojej pſchekſepanoſći łoži ſwój ſchtibel na nadróſnu elektriku, kiž runje na druhim briſoh Tibera nimo jėdźeſche. Wóſ nadobo ſaſta a bu wobſchkodźeny, ſo dyrbjachu jón wotwjeſć. Tola wopytowarjo inżeńera njedźerżachu ſwoju hubu. Vlanta dyrbjeſche koſkocźitwe wopyty pſchijeć. A tónſ wjeſela bė, ſo tutomu ſiraſchnemu mużej ſkótka elektriſki prud ſaſt owėdźichu.

Tola dostachmy zuły hamtiſki material, ſafnglowany, kokkowany a wot generała Prampolini ſamoruczniże wobkruczeny protokoll do ruków a to w Pavia. Schtoż je njeho ſhonichmy, dźenny tu wojſewicź:

Protokoll rospiſuje zyłe nadrobnje wſchitke poſpyty. Tak ſmóżni, ſo radiowe a telefonowe ſtazije ſaſtachu dźěłacź w tym wokomiku, hdyž jich pruhi aparata trjechichu. Minuty ſleczachu do powětra, jedyn iſolator bu w ſdalenoſći pſcheraženy a awtomobil tak ſyhnje elektriſowany, ſo ſchćeł łėtachu. Planta wobkruczi, ſo móże ſo ſ ſwojimi wuhanmi na wėſte wėzy měricź, niż jenoż je rosbrojicź. Protokoll wſchitke tute rospominanja wobkruczi. Tola buchu poſpyty na khėtro krótkej ſdalenoſći pſchewjedźene a tuž ſo njeda wosſtudźicź, hacź wone tak daloko ſkutkuja, kaž je ſ wopředka wotmyſlene.

To je rosprawa, kotruż jedyn němſki żurnaliſta we Romje do ſmėta poda. Wėſo njehodźi ſo ſ Budyſchina pruhowacź, hacź tomu we wſchėm tak je.

Tysaćiny jubilej swj. Wjaceslawa w Prazy. President Masaryk přepodawa nowu khorhoj rozkazowarjej 8. jėzdneho polka. Tutón dostawa česácae mjeno: „Polk swjateho wjerha Wjaceslawa."

Georges Courtelina:

Namaka-li čłowiek časnik . . .

S nadróżneje żeleźnizy wuhladach ſwojeho pſchećela Breloka, kotruż runje naměſto Blanche pſchekrocźiwſchi tak roſhorjene mjeſkowoczo ſcźahowaſche, ſo ſe ſeleźnizy wuſkoho Breloka, ſcźahujeſch mjeſkowoczo jako by ſo kitżaka napił!"

Wón wotmołwi: „Żadyn dźiw! Hacź do nėtka běch runje na ſtraži!"

Sćahnych dźiwnu hubu. Wón pytny ſawėſcźe moje tajne myſle, pſchetoż rjekny roſhorjeny:

„Ty drje njejſy zyle prawy! Buch tam ſadźerżany, dokelž běch dźenſa w nozy na Boulevard Saint-Michel cźaſnik namakał. To ſlinéji trochu wėrje njepodobne, niż? Niedźiwajcy teho tomu tak je, kaž cźi praju, a hiſchcze ſkhm thory wot hnėwa a ſtrózelow. Nimo toho ſudź ſam. Maſch drje nėkotre mjeńſchiny khwile."

„Ale wėſo!"

„Potajſim poſłuchaj a daj ſebi to ſ wucźbu bycź."

„S namakanym cźaſnikom w ruży — woprawdźe rjanym cźaſnikom ſe ſlotym wėkom a rjenje wutoczenymaj poczatnymaj piſmikomaj — běch ſ dypkom w dźewjeńcźich hodźinach na poliziji a żadach ſebi, ſo bychu mje k poliſajſkemu pſchedſtejićerſkeſ dowjedli. Knjes pſchedſtejićeř, kotruż runje ſwoju ſchokoladu ſrėbaſche, ſabórcza na mnje: „Schto chcześe?"

Sćahnych ſwoju hubu k diſkretnemu poſmėwkej kaž muż, kotruż je ſkutkowy ſkutk dokonjał a nėtko woczakuje, ſo jeho ſ kawrjenzom pyſcha.

„Knjeże poliſajſki pſchedſtejićerjo, mam cźeſcź, cźaſnik do waſcheju rukowu położicź, kotruż dźenſa w nozy namałach a ko . . ."

Njeběch hiſchcze dopowėdał, jako pſchedſtejićeř ſtanywſchi wołpjetowaſche: „Cźaſnik! Jedyn cźaſnik!"

Poliziſtoja hrajachu w ſkuſcźnej ſtiwi piquet.

Wón pſchiwoka jim: „Sacźińcże durie na dróhu. Ludźo khodźa tu nuts kaž do hołbjeńza!" — A wón ſwamkeſche ſamjerkany nėſchto do ſwojeje brody, dóniż pſchikas njeběch wuwjedźeny.

Potom ſo ſmėrnowatwſchi ſydny ſo ſaſo na ſwoje měſtno a rjekny: „Chcześe mi wėż podacź?"

Cźinjach to.

Wón pſchiwoka cźaſnik, a mjeńſchinu wobmaſowaſche jón; potom wjerceſeſche jón tam a ſem, wobmuchowaſche jón, naczaſny jón pomału a wobhładowaſche ſebi wėſo ſnutſka.

„Haj", rjekny wón ſtónczniże ſ ważnym cźołom, „je to cźaſnik, pſchecźiwo tomu njehodźi ſo niczo rjeż."

Na to ponóri wón cźaſnik do hłubokoſće niejmėrneho pjenjeżneho kamora, kotruż potom dwójcy a trójcy ſamkny. Pichiładowach jemu ſe ſpodźiwanjom.

Wón woprašcha ſo: „A hdże ſeſe, proſchu, tutu wėż namakaſi?"

„Boulevard Saint-Michel", prajach, „na rózku Rue Monſieur le Prince."

„Na ſemi, na khódniku?"

Wobkruczich to.

„Spodźiwnje, jara ſpodźiwnje", praješche wón po krótkim dlijenju a hohładny na mnje pſchi tom khėtro njedowėrliwje. „Khódnik njeje po pratwom měſtno, hdźež cźłowiek cźaſnik kładźe.

Poſmėwkowych ſo.

Pſchedſtejićeř hladaſche ſe ſmorſchcźenym cźołom na mnje. Mieſcźach a ſaſtach ſo poſmėwacź.

Wón ſimaſche ſo ſaſo ſłowa: „Schtó bozyła ſeſe?"

Dach ſwoje mjeno.

„Hdźe budźicźe?"

„Place Blanche."

„Kajke macźe dokhody?"

Roſeſtajach jemu, ſo ſchtyrcźeſi tyſaz frankow renty doſtawam.

„Kak hodźe je nėhdźe mohło bycź, jako cźaſnik namakaſicźe?"

„Bė w tſjoch hodźinach w nozy."

„Niż podbiſcho?" woprašcha ſo pſchedſtejićeř, kotruż bu nadobo pſchewocźiwy.

„Mói Bożo, nė!" prajach niewinowacźe.

„Nó, cźiniu wam ſwój kompliment!" hortſeſche pruhowaſ. „Wy ſdacźe dóż ſo mi ſpodźiwne ſiwjenje wieſcź."

A hdyž jemu prajach, ſo mam prawo ſiwy bycź, kaž ſo mi ſpodoba, rjekny wón:

„Mózno. Praſcham ſo jenoż, ſchto mėſeſcźe w nozy w tſjoch hodźinach na rózku Boulevard Saint-Michel a Rue Monſieur le Prince pytacź, hdyž tola wudawacźe, ſo na namėſcźe Place budźicźe.

„Schto, ja wudawam? Hdyž nėſchto praju, potom je tomu tak."

„To ſo wukopa. Mies tym budźeſce kola tak pſchecźelny, ſo ſo ſtajnje praſchenjam njewumniescźe a mi rajnje na wſcho wotmołwicźe, ſchtoż dyrbju ſo Waſ ſo winowatoſći praſchecź. Praſcham ſo, ſchto mėſeſcźe w taiſim cźaſu w jenym rózku města pytacź, kotruż njeje waſch."

Prajach jemu, kaž bė to wėrno, ſo ſo wot ſwojeje pſchecźeſki wrócźich.

Sſebi to napiſawſchi woprašcha ſo wón:

„Schtó je waſcha pſchecźelka?"

„Schto ſtara to waż?" wuſtorcźich ſamjerkanſ.

„Rėcźicźe ſe mnu?" żarejſ pſchedſtejićeř.

„Mynſlu ſebi tola."

Mjetel.

Mjetel chcyše mėć njewjeſtu a ſej tohodla mjez kwėtkami tajku prawu nėżnu wupytać. Tohodla ſej wſė kwėtki nadrobnje wobhładowaše a mėješe za to, zo poprawom kóżda běše doſć ſikwana a tak zćicha a póćiwa na ſwojim ſtołpiku ſedźeše, kaž ſo to ſłuſa za knjeżnu, kiž hiſće njeje po ſłubje.

Potajkim, wuzwolenje njebě tak ſnadne a ta próca ſo mjetelej njelubješe, tuż doleća husacu kwėtku wopytać. Husaca kwėtka ſo tež bėlicka mjenuje a praja, zo móże wėſćić a to tež móże. Hdyž lubowacy, kaž ſo to cźaſto ſtawa, płatku po płatcy wotſkubaju a pſi kóżdej płatcy ſo praješe: Lubuje-li mje? — z wutrobu? — z bolosću? — Trochu dźė? Na nihdy a tak dale! Kóżdy wėzo ſo praſa po ſwojim waſnju a takle tež doleća mjetel ale tón ani płatki njewotſkubny, ale kóżdu płatku wokoſi, přetoż wón pſi ſebi praješe: „Z přećelnoſću wjac docpijeſt" „Luba knjeni bėlicka," rjekny, „Ty ſy najmudriſa mjez kwėtkami! Proſu će, praj mi, dóſtanu tu — abo dóſtanu tamnu?" Ale husaca kwėtka njewotmołwi, wona bė ſo hnėwała, zo bė k njej rjekł knjeni, hdyž tola hiſće knjeżna běše a to bywa tola dźė rozdźėł! Wón ſo znowa wopraša, wona ſo wotmjeleča a tak tež njechaješe dale wobcźežować a poda ſo hnydom na wuhlady.

Běše to započatk naléća, wſo ſo zelenješe a kóżdeješe, wonješe a roſceše, wopojnje. — — „Och, te małke sněhuliki, lubozne małe paćerſke dźėći", tak rjekny, „ale poprawom hiſće přemłode juški." Wón kaž też wſitcy druzy pacholo měješe radšo te wjetše holcy. Wobroći ſo tohodla k podléſkam, ale te běchu trochu jėre. Lipowe kóenje bė přemólčke a potom też měješe přewjele přećelſtwa. — Fijałki běchu trochu přejara přepjate! Jablukowy kwėt, nó haj wšak, měješe docyła ſwarny napohlad, ſkoro jako róża, ale dźensa kóčje a jutře hižo wotpadawa, nė, tajke mandźelſtwo bė dźė překrótko trało, tak mėnješe.

Ta hrochowa kwėtka ſo jemu hiſće najbóle lubješe, běše ſwarna a předewšėm bė tajka domjaca holca, kiž dźė je ſikwana a rjana a tola też nėšto wo kuchinje rozumi; runje chcyše ſo za njej praſeć, to wuhlady hnydom při njej na trucy kwėtku, kiž bė wša zwjadła. „Ceja ha tale je?" tak ſo wopraša. „To je moja ſotra," hrochowa kwėtka wotmołwi. „Waša ſotra? To potajkim Wy pozdźišo też tajka budźeće? Nė, to radšo nie!" wotleća, bė zaſtróżeny. Haj, ale kotru dźo lubowaše?

Naléče ſo miny, běče woteńdźe, nazyma přińdźe, wón přecy hiſće njebė ſo rozſudźił. Kwėtki přikhadźachu w najrjeńšich drastach, podarmo, njemějachu młodoſtne, wonjace zmyſlenje a wón wutroba ſej żada, też hdyž ſama wjac młoda njeje. Ale runje wo wóni bė pola jurinow a makowych kwėtkow mało čuć, tak rjane kaž hewak też zdraſćene bėchu. Wón ſo tohodla wobroći k mjetelčcy při zemi, ta drje njebė tak jara woſebna, ale wona wonješe, wonješe — — a tak ſo za njej wopraša.

Mjetelčka zćicha a proſće na ſwojim ſtołpiku ſteješe a najprjedy ničo njerjekny, tola ſkónčnje wotmołwi: „Přećelſtwo, haj, ale lubosć nie! Ja ſym ſtara a Wy ſće ſtary, móże drje jedyn za druheho žiwy być, ale ſo ženiš? Nė, nėl Njeńimoj ſo ſměſnej we našich lėtach, proſu was!" — Tak to přińdźe, zo mjetel žony njedoſta, wón bė předołho wuběrał a to ſo njeſmė. Mjetel woſta neženjenc.

Nazyma ſo miny, bu zyma, woprawdźe, njebė wjac wjedro na to, zo wonka wokoło lėtaš w lėtnim wobleku. Ale wšak mjetel ani wjac wonka wokoło njelėtaše, přetoż připadnje bė pod ſuche dóſoł, hdźež běchu kachle a čopło kaž w lėču.

„Jow", rjekny wón, „móżeš drje žiwy być, ale žiwy być njedoſaha, ſwobodu dyrbiš měć, ſwėtło a ſłónčko a malu kwėtku trjebaš —" a doleća na wokeńka, hdźež kwėtki w hornceach ſtejachu. Tam ſo ludźo jeho dohladachu, wobdźiwachu, na jehličku tyknychu a w ſkleńčanym kaščiku wuſtajichu; wjac tola woprawdźe za njeho činić njemóžachu.

„Nėtk tu ſedźu na ſtołpiku jako kwėtki, rjenje to dźė njeje, ale tak nėkak to drje bywa, hdyž ſy ženjeny, ty kruče ſedźiš!" A takle ſo nėkak zaſpokoji.

Přełožił M. N.-N.

Pschedstejićzer bu selený a žołty ſ hněwom.

„A tak, mój bratſiko, wy padnjecże ſ róle. Nětčiże tu ſ błoßom, na kotryż mje njedyrbjeſchcże dopomnić . . . runje tak mało kaž na wasche wobliczo.“

„Schto?“

Mokomik cjíſchina.

„Njejſeże hiſchcże pokhloſtany, Breloko?“

To bě pſchewjele.

„Ale wy ſnadź?“ wopraſchach ſo.

S jenej krocželu ſtojeſche pſchedſtejićzer pſchede mnu.

„Wy njepſlecho, wy!“ wón ſareji.

„Wy woſole!“ jemu wróćich.

„Wy woſole!“ jemu wróćich.

Jako běch tole wuprajił, daſche ſo mi, ſo je moja poſłedrija hodźina bika. Pſchedſtejićzer puſchći ſo na mnje, pluwaju, ſachlo, ſ krejcžerwjenej hłowu. Pod jeho brjowkomaj płomjenjeſchtej ſo ſelenej wóczy.

Połpytach hłowo wuſtorcžić, ale wón njeſwoſtaji mi žaneje khwile. Wón ſareji:

„Schto chcżeſe rjeć? Schto prajiſce? A ja wam praju, ſo pſchińdźeſce do jaſtwa! Taſkile njehańbity njedocžiń! Běda wam, ſpytacże-li hiſchcże jónu, hubu wocžińcež? Chcżeſe ſo nade mnu a ſtatnej moju, ſ kotrejež noſcherjom ſwym ſmělſchny cžinić! Ale tu ſcże na praweho pſchiſchli!“

Kóžde ſ jenotliwych ſłowow pſchewodżeſche wón ſ raſami ſ pjaſcu na pikańk, kotreż na błidże leżachu.

„Snoju dha waſ bożyka? Wěm ſnadź, ſchtó ſcże? Prajićże, ſo rěkaće Brekok, ale wěm ſnadź, hacž je to wěrno? Prajićże, ſo bydliće na Place Blanche, ale ſchtó mi to dopokaja? Prajićże, ſo dóſtawaće 40 000 frankow renty, dyrbiu wam to wěrić? Pokażeſe mi tola něſchto wot wſchich 40000 frankow renty! To by ſo wam cžěſko cžiniło!“

Běch doſpołnje pſcheſtajeny.

„Wſcho to njeje jaßne!“ ſkónčí wón rańuje. „Sſtyſkićże, nicžo mjenje hacž njejaßne, a ani njewěrn, hacž cžaßnik njejſcże kradnył!“

„Kradnył?“

„Haj, kradnył! Nimo toho njeje to hiſchcże wſcho. Pſchinjeßenu jaßnoſcž do tuteje naležnoſcże!“

W běhu harh pſchińdachu ſo poliziſtoio.

Wón pſchiwoła jim:

„Wotwjeďże muża!“

Muż běch ja.

„Ah, chcżeſe ſo hiſchcże ſpjeċiwjeć, wy njehańbity khadła, wy! Swjaſajeſce jemu tola ruży a noſy, hdyż ſo wobara!“

W dopomnjeću na wuſtate cžiwile klinczeſche Brelokowy hłóß zyle dyhawje.

A hdyż ſo ſmějach, ſ njeſkhwalujomnym tſchaßenjom hłowy ſo ſmějach, hrožeſche mój njeſbožowny pſchewodżeſ ſ pjaſcu:

„Njech hiſchcże jónu cžaßnik namakam, njech hiſchcże jónu cžaßnik namakam . . .!“

Přilopk.

*** Krwawny łóńz kwaſa.** Na jenym kwaßu pola Worpswede ſo kwaßni hoſcžo dla thorhojineho praſchenia do wótreho wurkežowanja a ſkónčnje do pukow dachu. Dźeſacź woſkobow bu franjenych. Jedyn kwaßaŕ njeſeſche 11 ſkalanych ranow.

*** Se ſtawniſtwa do ſmjerce.** W jenej wßu pola Kaſſela da ſo 23létny rataſſiſt ſyn Fryż Albrecht ſwérowacź. Hnydom po wérowanju poda ſo ſe ſwojej 22létnej mandżelſkej ſ motorſkim kokom do ſwojeje ródneje wjeſki. Na Frankfurtſkej ſtatnej dróły ſaježe wón ſ wulkej ſpěchnoſcžu do motorſkeho pluha. Pſchi ſrażenju roſbuchny benzinowy tank pola motorſkeho kola a muż bu hróżnje roſtorhany. Młoda żona padże ſ pſchiboženeho wosuczka pod motorſki pluh, kiż ju roſmjerce, ſo też wona hnydom morwa leżo woſta.

*** Njeſnate wobkhodne ſnamjenja.** Pſchijédże jeneho dnja burik ſ pokrytym deſkwantom wosom do měſtaćkeje K. Njeſnajeſche dokkadnje najnowiſche wobkhodne ſnamjenja. Na ſtrałchnym kſchižnišcžu ſteji wobkhodny połizíſt a dawa ſnamjenja. Też nałchemu burikej kiwa, pokaluje cžaru k dalſchej jéżdże. Tón to wopaki ſrofumi. Saſkeſe ſ wosa, faſtaji kokika a dże k połizíſtej. Pſchipadnje jeſua w nim wójníſkeho towaríſcha a myſłi, ſo je jeho k żebi kiwak. Da ſo ſ nim do rěcži. Mies tym pak haczi ſtoicžu wós zyły wobkhad. Pſchecželnu rosmołwu pſchetorhny połizíſta ſ wukaſom, ſo dyrbi dale jéc. „Sčy mje tola k żebi kiwał“, znapſcheciwi burik. „Dże tež to, ſnym jeno połiw kiwał!“ Na to ſaſeſe burik na ſwój wós a jéżdżeſche dale. Rosmyßluje, kaſke maja tola ludźo dżeńſniſchi dżeń waſchnicžka. Kiwaja jenemu. A hdyż to pſchewjedżeſch, dha cże njerodża. S wulkej nuſu pſchedobły ſo burik ſe ſwojim ſaſpſchahom pſches njerwjeńcu wosow. Taſke něſchto ſo jemu hiſchcże ſtało njebé.

*** Njemdra jíſba tworowcho cžaſa.** Tworowy cžah ſylwaniſkeho żeleſniſkeho towaríſtwa ſ 34 wuhlowymi wosami w Saint Clair w Pennſylwanjſej (w Połnócnej Ameriżu) po nałe ſpadowanej cžarje ſ njeſmérnej ſpěchnoſcžu dale cžérjeſche, dokeż běſche ſpinadło ſapraſiło. Jako běſche cžah někotre kilometry ſ njemdrej ſpěchnoſcžu hnał, wotwoměnu ſo 20 wuhlowych wosow, kiż po nałożje na nakrainu bróhu dele ſpadachu. Po cžimž ſajéżdże żona ſe ſiwotnym automobilom do ſpotwórcženych wosow a bu cžéſko ſranjena. Lokomotiwniſej powradi ſo ſkónčnje po wóſmomkilometriſej ſonieżnej lokomotiwu ſ wosami, kiż mjeſeche hiſchcże ſo ſtobu wißaja, ſaſtojéć.

Wulki woheń nola Bamberga.

Póndźelu rano ¼4 hodźin wudyri woheń w bróżni mějſchczanoſtu Herzoga we Walsdorfje a wupſcheſtrě ſo ſa krótki cžaſ na pjeċ domiſich a 22 hoſpodarſkich twarjenjow. Zyły potrjechenu dźeł wßu leži w popjele a poliſcja bjeſtroſchtnu wobras. Wjetſchina potrjechenych wobydlerjow ma jenoż nikto ſawěſcżene.

Sokołstwo, sport a hry.

Bólkopańca.

Rozšerjenje bólkopańkskeho sporta.

Z najnowišeje ſtatiſtiki zhonimy, zo ſu nětkole 46 Zwjazkow wſelakich narodow do ſwětoweho Zwjazka zjednoćene. Jendźelska tutomu zwjazkej njepriſłuſa. W Němſkej ſu 7 117 bólkopańkich towaríſtwow, w Francowſkej 5 289, w Italſkej 2 054, w Cžeſkoſłowakſkej 989, w Pólſkej 595, we Wuherſkej 430, w Awſtriſkej 245.

We Wuherſkej je ſo po wukaza ſamſkowneho ministra za wšěch policistow obligatoriski sport zawjedł, to rěka woni su nuzowani, sport pěstować.

Bólkopańske zwjazki Juhoſłowjanskeje, Rumanskeje a Bołharskeje zarjaduje nětkole zhromadny krajowy turnéŕ wo balkanski pokal. Dobyćeŕ tuteho pokala ſo w lěće 1930 na bój wo ſwětowe mišterſtwo do Montevidio wotpóſćele. Wudawki za to ſo wot mjenowanych krajow zhromadnje ponjeſu.

Juhoſłowjanski bólkopański miſtr je ſo nětko wuſłědźił. Spličanske Hajduk-mużſtwo dobu mjenujcy z 4:2 napřećo Gradjanski w Zagrebje a ſtorhny ze tym miſtrſtwo na ſo.

Wo Mitropa-pokal.

W internacionalnym ſwéće je ſkedźbnoſć złożena na bój wo tak mjenowany Mitropa-pokal. Zańdźenu ſrjedu ſtojachu ſebi w třećej a poſlednjej prjedźelnje na Slavia-městnje w Prazy Awſtričenjo a Wuherſcy napřećo ſebi. Wuherſka dobu ze 3 : 1. Rozsudna hra wo čestny pokal wotměje ſo nětko mjez Budapeſtskim „Ujpeſt“ a Pražſkej „Slaviju“.

Kelko ſo za bólkopańske hry płaći.

Z létneje rozprawy němſkeho bólkopańkeho zwjazka zhonimy w finanecnym wotličenju dokkoło ze wšelakich hrow. Tak wunjeſe hra napřećo Šwedſkej w Kölnje 82 587 hr., napřećo Šotiſkej w Barlinje 62 161 hr. a ſkónčna hra wo mišterſtwo zańdźenego léta 52 650 hriwnow.

Létańſtwo.

Zańdźenu njedźelu bu w Brüſſelu nowe létańſko poſwjećene. Z tuteje přičiny wotmě ſo tam internacionalne napřemołětanje. Jako dobyćeŕ wuńdźe němſki létaŕ dr. Lusser. Wón dobu z 273 dypkami česnu pokal belgiſkeho krala. Druhe a třeće městno wobſadźi Francowſka. Štwórte pak Jendźelska.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarſki dźěl Arnoſt Bart w Božicach. Za nawěſtnik G. Janik w Budyšinje.

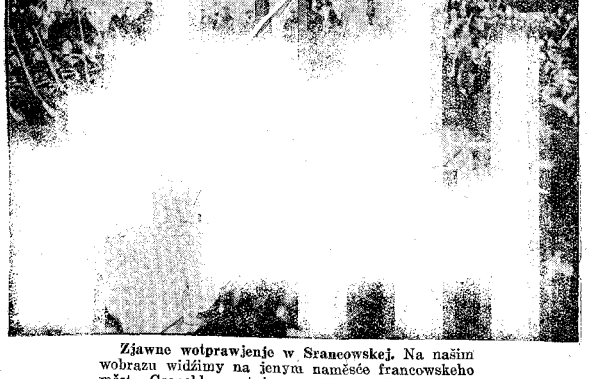
Jéżdny plan za autowu póſtu z Budyšina do Barta a Hrodźiſća

Płaći wot 3. oktobra 1929

						Żeleznisке přizamknjenja:						
—	7.09	10.47	14.05	14.05	18.56	z Drježdżan . . . . . do	9.53	9.53	9 9.28	5	19.09	—
—	—	D 9.27	12.22	12.22	D18.58	ze Zhorjelca . . . . . do	D10.22	D10.21	D 10.21	14.19	D20.0	—
—	W 6.23	8.54	12.01	12.01	18.41	z Wjelećina . . . . . do	10.35	10.35	10.36	14.14	19.28	—
—	7.47	–			18.41	z Kumwałda . . . . . do		—	—	15.05		—
2	**4**	**6**	**8**	**10**	**12**	**Autobusowa jéżda ze:**		**3**	**5**	**7**		**11**
—	7.55	11.05	14.15	14.15	19.10	Budyšin, dwórniſčo	7.45	7.45	9.01	13.42	18.30	—
—	|	11.08	14.18	14.18	19.13	„ pósta	7.42	7.42	8 58	13.39	18.27	—
—	|	11.11	14.21	14.21	19.16	„ Žitne wiki	7.39	7.39	8.55	13.36	18.24	—
—	|	11.14	14.24	14.24	19.19	„ Drjewowe wiki . .	7.36	7.36	8.52	13.33	18.21	—
—	|	11.16	14.26	14.26	19.21	Budyšin, dom (Mužak. dróha) .	7.34	7.34	8.50	13 31	18.19	—
—	|	11.21	14.31	14.31	19.26	Delnja Kina (hoſcenc) . . .	7.29	7.29	8.45	13.26	18.14	—
—	|	11.23	14.33	14.33	19.28	„ „ (kowarnja) . .	7.27	7.27	8.43	13.24	18.12	—
—	|	11.27	14.37	14.37	19.32	puć do Krakec †	7.23	7.23	8.39	13.20	18.08	—
—	|	11.30	14.40	14.40	19.35	Lětoń (hoſcenc)	7.20	7.20	8.36	13.17	18.05	—
—	8.15	11.35	14.45	14.45	19.40	Poršicy (pósta)	7.16	7.16	8.32	13 13	18.01	—
—	8.16	11.36	14.46	14.46	19.41	„ (transformator) † .	7.13	7.13	8.29	13 10	17.58	—
—	8.18	11.38	14.48	14.48	19.43	Budyšink (gmejnski hamt) .	7.10	7.10	8.26	13.07	17.55	—
	8.19	11.39	14.49	14.49	14.44	„ (hoſcenc)	7.09	7.09	8 25	13.06	17.54	—
Jenoż sobotu	Jenoż sobotu	11.44	14.54	14 54	19.49	Přiwićicy (hoſcenc)	7.05	7.05		13.02	17.50	—
		11.53	15.03	15.03	19.58	Skanecy (transformator) . . .	6.56	6 56		12.53	17.41	—
		11.57	15.07	Jenoż sobota	20 02	Rakojdy (hoſcenc)	6 52			12.49	17.37	—
		12.00	15.10		20 05	dróha do Brězec †	6.49			12.46	17.34	—
6.15	—	12.05	15.15	Dale do Wjelećina	20.10	Bart (pósta)	6.45			12.42	17.30	20.40
6.22	—	12.14	15.24		20.19	Brězecy	6.37			12.33	17.21	20.33
6.26	—	12.17	15.27	Sobotu	20.22	Hrodźiſčo	6.34			12.30	17.18	20.30
							Jenoż sobotu				Sobotu	

Wobkhadne wjednistwo ma póſtski hamt w Budyšinje.

† zastawa jenoż po potrjebje. D = ſpěšne čahi. W = wšědne dny.

Zjawne wotprawjenje w Srancowskej. Na našim wobrazu widźimy na jenym naměšće francowskeho města Grenoble wostajenu guillotinu. Tam mordarjam hłowu zjawnje rubaja, zo bychu z tym wotrašowali.

Nowočasny wobkhad ze spěšnymi wozydłami žada stajnje wulke wopory. Přičina najwjacy znjezbožnjow je lohkomyslna njekedźbliwosć. Starši njech swoje dźěći swěru napominaja, na dróhu kedźbować, je-li ju dyrbja překročić.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 236 — Budyšin — Srjedu, 9. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Bolšewikojo w Parizu.

Należnosćj ruskeho diplomatiskeho zastupjerja Beželowskeho w Parišu kedźbliwosćj franzowskeje zjawnosće na so wobroćeja. Też Parišćka wyšinosćej so j njej sabera. Kaž je so hižo pjeć tydźenjom nadrobne zdźěliło, je jedyn wotpósłanc Moskowskeje ćeki pósłanskowoho radźićela Beželowskeho, kotryž w Londonje pjećehowaseho ruskeho pósłanca Dowgeleskeho zastupowasche, **wotkedźbił a zajał.** Se žmjertnym strachom je so jemu poradźiło z pósłanskowoho wozjenja ćeknyć a Parišku policiju wo pomoz prošnyć. Ta je jeho śwobodu z pósłanskowoho wozjenja wuswobodźiła. Ruske pósłanstwo je někotre dny posdźišo Beželowskeho winowako, so je na schodu Moskowskeho knježeństwa pjenjezy pjećehowało. Pjećenišowo tomule winowanju nětko nětdyšnji bolšewikski diplomat wosjewja, so je dla toho pjećehowanja nusowany, **bolšewikske pósłanstwo dla pjećehowanja wobskorźić.** Sa swojeho zastupjerja je žebi Beželowski Parišćkeho advokata Scapinia wuswolił. Tón chce, kaž je franzowskim nowinarjam zdźěli, Beželowskeho należnosćj k temu wuzwić, so by **ćežnym manevram w Franzowskej tónz činił.**

Dźěło bolšewikskeje ćeki a jenych policajskich špionow w Parišu je w franzowskich nowinach wulke rozhorjenje zbudźiło. **W snutskownym ministerstwje** je so rasna **kroćel pjećehotuje.** W bližšim ćasu so franzowski parlament senđe. Snutskowny minister Tardieu je z tym nusowany, so z należnosću Beželowskeho a z wupjerańom ćeki w franzowskim kraju nadrobnje zaběrać. Nječ je pjećišpomnjene, so je wjele špionow bolšewikskeje ćeki w Odrańe, nětdyšnej zarjadnej policiji złužiło. Wo tutych bolšewikskej tajneje policije je so dale powě, so jednym šobustaw ruskeho pósłanstwa w Parišu tule organizaciju wodźi. W pósłanstwje tónle „diplomat" na śaće nikt dźěło ćini. Tola wón je w stajnym swišu z centralu Moskowskeje ćeki.

Wšitke listy a pišma, kotrejž tónle ćežny dowěrnik wudawa, maju kóšt ruskeho pósłanstwa. Tónle ćežny dowěrnik rusku mikowarnju a naftowy syndikat kruće dobhaduje. Daloko rozšěrjena organizacija, kotraž so niz jenož do ruskich emigrantow (ćeknjenjow), ale też do franzowskeho towarstwa dobywa, ma móz pjenjes k ruzy. Parišće emigrantske ruske nowiny chcedźa wědźeć, so je z Barlina tak mjenowane ćežne mobilne wotdźelenje do Parisa doschło, so by pjećeńšowo Beželowskemu dźěłako. Ruske pósłanstwo je so sapowědźiło, na prašenje nowinarjow wotmolwiwšo. Też Parišćka policajska prefektura njeleži.

Zawěšćenja dźěłoniemćerjow njebudże móc swój dołh wotpłaćić.

Němski dźěłowy minister Wissel je pónđelu někotrych nowinarjow k žebi pjećeprošył, so by jim wo wunoschu wuradźenjow wo reformje sawěšćernje dźěłoniemćerjow rozprawił. Zanych wuhladow njeje, so by sawěšćenja dźěłoniemćerjow mohła němskemu finanznemu ministerstwu 279 milijonow hriwnow wróćić. Pjećesłyšit, kotryž je so w lěću nahromadźił, so w pjećichodnych tymje pjećetrjeba. Dokelž so boja, so budźe w pjećichodnych tymskich mězazach bje.dźěłosćj hišće wjetšha dyźi loni, budźe znadź sawěšćenja nusowana, znowa pjećiběrk pola němskostatnje kažy pytać.

Padušstwo w francowskim pósłanctwje w Barlinje so wujasniło.

Padušćiwo w franzowskim pósłanstwje je so źdźela wujasniło. Hdyž kriminalna policija dom pjećepyta, na škodach, kotrež z dwora k jimam słužownikow wjedu, dešbjenki do papjery zawalene namaka. Ani jeneje debjenki njepobrachowaćhe. Paduch ma so potajkim po wšěm šaću mjes słužobnikami pytać, kotříž w domje też za ćaš jeho pjećetwarjenja bydla.

Samomordarstwo w němskostatnej wotškodźerni.

Rosthorjazy podawk je so wutoru popołdnju wotoko 1/2 hodź. w němskostatnej wotjškodźerni stał. Tam běchu zastojnizy jeneho wukrajneho Němca z jeho zadanjenimi wotpokazali. Na to žebi tón na nusniku kuku do hłowy zelił. Po puću do thorownje je na žiwoje sranjenje wumrěł. Samomordar je pjefarski mišnišr Wilhelm Krummel z Wildungen, kotrehož schwadowanje we wukraju bě so je 34 758 hriwnami wobliciło. Na to je je so jemu 23 100 hriwnow pjećipósłało. Krummel njebě so pjećeńšowo tomu wobjeżował a jeho wotnamakanje tohodla płaćeše. Njedźiwajšy toho so w němskostatnej wotjškodźerni hišće praśeše, hač njemóže hišće wjazy wotjškodźenja dostać. Też tón króć so jemu ně wotmolwili. Bjes widźomneho roshorjenja Krummel z pjećanje wumrěše. Hakle sa chwilu jeho namakachu. Kelko stow tyšac ludźi by žebi w Němskej dyrbjało žiwjenje wsać, hdy bychu po Krummelowym pjećikładze ćinili. Sšwoje žyle wulke samoženje so sšubili, a stat jim ničo njeje sarunał.

Proces pśeciwo kładźerjam bombow w decembru.

Prozeš pjećeńšowo wozbam, kotrychž su dla kładźenja bombow jaseli, so w dezembru w Barlinje wotmeje. Pjećehdźenje pjećepytanje je j wusnaćom někotrych sajatych tak daloko doschło, so budźe sa někotre njedźele stónćene. Dwozeći wozbow winuja, so su so njepospśednje pjeći bombowych attentatach wobdźělile. Jako hłowneho winika ratarja Klausa Heina je St. Annena-Osterfelda wobhładuja. Wón je kładźerjow bombow najwedował. Też wjednik wjeśneho luda, Hamkens j Tetenbülla, je khětro wobeźeżeny.

Sćěhwki Tukowcho procesa.

Přjedy hač je so prozeš pjećeńšowo přjedawjachemu ćěškoslowakskemu sapósłanzej dr. Tuzy skónčił, su wjednizy słowakskeje ludoweje strony j wulkimi njeměrami we Sšlowakskej hrožyli, jeli so bychu Tuku sahubiłi. Pjećipowědźene njeměry pak su wunoslake. Hdyž bě sud dr. Tuku ke khłostarni na 15 lět a jeho šobuwinika wjećišcheho leutnanta Sšnaćkeho ke khłostarni na 5 lět sasudźił a kóždemu z nich ćežne prawa na 3 lěta wotrjeknył, je w Sšlowakskej wjeho směrom wosłało. Nibjože njeje k pjećipowědźenym demonstracijam doschło, žadyn porst so njeje za Tuku hibnył.

We wukrajnych nowinach so j wotpohladom prozeš pjećeńšowo Tuzy jako prozeš Ćechow pjećeńšowo Sšlowakam wudawa. Woprawdźe pak Ćěcha z nim nimaju ničo ćinjićz. Niz Ćěcha, ale Sšlowazy, nětdyšni pjećibłudnicy złowakskeje ludoweje strony a nětdyšni Tukowi pjećeńšeljo su jeho pjećeradnike plany pósłanšchi jeho wobskorźili a žadali, so by ćěšłoslowakski parlament Tuku žudej wudał. Też nětkole su Sšlowazy knježeństwo namołwili, so byšchtaj so złowakskaj ministraj dr. Tiźo a Labay z knježeństwa wujamkoj. Pjećed žudom staj spytakoj, Tukowe pjećeradnistwo a jeho posłowny, Sšlowakšku wot Ćzech wottorhnyć a ju k Madźarskej pjećisamknyć, samolwicz. Někto po stónćenju prozeša njeśtaj mohłoj dźeše w knježeństwje wostać a staj dobrowólnje wustupiłoj. S tym je so złowakska ludowa strona wot knježeństwa ćěško-němskeje koalizije dźělika, a tole knježeństwo je rozpadło, dokelž so njemóže wjazy na wjetšinu w parlamentu sepjerać. Kajke budźe nowe ćěšłoslowakske knježeństwo, wo tym nowowólby na tónzu tutehu měsaza rozsudźa. Pjećhi nich so też pokaże, kak wjetšina złowakskeho luda we Tuzy a jeho prozešu myšli.

Kommunistiske njeměry we Waršawje.

Sandźenu njedźelu dyrbjesche su wulki zwjedźeń sozialistiskeje młodźiny we Waršawje wotměć, a młodźina dyrbjesche je zwjedźeńskim ćahom pjećes město ćahnyć. Tola hižo w nowych hodźinach wot kołoty k njedźeli kommunistojo na wjazornych městnach bo sozialdemokratow srašachu. Wyschnosćj tohodla sozialdemokratam sakasa, po městje ćahnyć. Njedźiwajšy toho so kommunistojo wobjeł do ćahow sestupachu, tola policajske wotdźelenja jich pjećeso sasa roshonjachu. Na někotrych městnach kommunistojo do sozialdemokratow srašachu, pjećićimž so nekotři demonstrantojo lohko sranichu. Wšcho hromadźe su 30 kommunistow sajeli.

Kommunistojo pśeciwo socialistam w Parizu.

Sozialistiska strona w Parišu bě do pokolownje Voltairskeho bulewarda zjawnu zhromadźiznu swołała. We njej dyrbjesche so za awstriskich sozialistow wustupowaćz. Njedźiwajšy fyłneho policajskeho wotdźelenja so kommunistojo do sala dobuchu. Tam k pukam dóńdże, pjećhi kotrychž so někotre 100 ludźi srani. Też někotrych policajskich sastojnikow sranichu. 15 [illegible] sajachu, dźewjećerych z nich pak po krótkim ćasu jako pušćeńchu.

Preprošenje na łódźstwowu konferencu.

Nota, kotruž je jendźelske knježeństwo swojemu pjećepjećeńšenju na łódźstwowe wulkomozy k konferenzy wójtskich łódźstwow w januaru pjećihalo, je žo někto po swojim wobsćihjeću sdźěliła. Wona praji, so ma so nětćišće jednanje wo wotbrońenju wójnskich łódźstwow jako sćěhnik a dalewjedźenje **Kellogowoho pakta** wobhładacz. Jako najwažnišše dypki konferenzyneho dnjowoho porjada so mjenuja:

1. **Jenaka hyłnosćj wójnskeju łódźstwow Jendźelskeje a Sjednoćenych statow połnozneje Ameriki** je žo sašadnje pósłała.
2. **Staroba bitwišćich łódźow žo podleśći,** so by žo twarjenje nowych bitwišćich łódźow zamjesowało.
3. **Podmórske ćołmy žo zakasaju.** Knježeństwo je namołwjeja, so bychu hnydom pjećihotowaze diplomatiske jednanja sapoćzałe.

Zadnosć žiwnosće w Ruskej.

100 gramow khlěba na hłowu.

W ruskich městach so nětkole wjeća ważna žiwnosćj pjećidźěluje. Se sajwedźenjom zyrobnych kharkow so bolšewikske knježeństwo nadźija, so stejenju pjećed pjećedawanjemi sadźěwa, hdyž so žony hižo po połnozy pozdaćhu zhromadźeja, so bychu pjećhi wotewrjenju pjećedawarnje zajała hišće malickosć je žnadnych składow mohłe kupić.

W Moskwje móža so j mjažowych družinow dźiwinske pomałaze mjaso, hobje a kołbasa bjes kharkow kupować. Na zyrobne kharki ma kóždy fabrikski dźěłaćeer wjećhdnje 200 gramow a na hłowu swojeje swójby dalšnich 100 gramow mjasa dostać. Nizrućni dźěłaćerjo, na pjećikład pjećisłužerjo w pjećarnjach, wjećhdnje jenož 100 gramow mjasa dóstawaju.

Po schtyrjoch abo schesćich dnjach, po tym hač su składowne połne, so w Moskwje mjaso na kharty pjećedawa. Mějićelsko kharkow njepśemdźa pak jedyn dźeń wjazy dyžli dźělby za dwaj dnjej wotewsćaci.

Sa nizdźěłaćerjow, kotříž žanu zyrobnu kharku njedóstawaju, su so płaćiny wjeso jara podrožiłe. Punt mjasa płaći na pjećikład 2½ rubla.

Też jeja so pjećidźěluja. Dźěłaćerjo a pjećisłužerjo w pjećarnjach na měsaz 15 schtuk, dźeći 25 schtuk dóstawaju.

Bolšewikske knježeństwo so nadźija, so budźe po uźićim wjazy žiwnosće do městow dowoshowaćz móz.

Bolšewikska židowska republika.

Bolšewikske knježeństwo je žebi woimyślilo, w Ruskej bolšewikisku židowsku republiku we wobšahu 328 000 kwadratnych kilometrow pódła wobeju brjohow rěki Amura w rańšchej Sibirskej załožić.

Attentat na Voevoda.

Skućek njeporadźeneho attentata na ministra Voevoda Goldenberg, je so pokaze wusnał. Praji, so je jemu pjećesłužowaty kommunistiski wulkěrt w Jaśach pjećihałał, attentat wuwjesć. Wón śam je tuttemu wulkěrej pjećiłuschał. Su sajeli a do Bukarešta pjećiwjesli. Mjes nimi je też jena žona. Žona je schwalcża. S rjoch muzow je jedyn Mjena drnjich schtyrjoch kobuštawow je mjenował. Tych schewz, druhi pišmiftiłujer a sjeći je ćłowjek bjes dźěła.

Pohrjeb generala Wrangela w Beograđe.

Ćěło generala Wrangela, nětdyšcheho wjednika běłeho wójska w polodnjoschej Ruskej, je so z Brüssela do Beograda pjećewjesło. Tam su jo njedźelu z wopokazanjom wulkich ćešćejowow thowali. Kral Alexander je na kaschcej krażnu wěnz położiću dał.

Kabni pred padom.

S **Moskwy** so 8. oktobra powě: Po powěsći s **Termeza wójsko Nadira khana dobywaceriju ke Kabulej postupuje** a so k městowym wrotam blišć. K sakitanju hłowneho města je Habib Ullah wschě wojerske mozy a policajne mobilizował. Pjećiwizwarjo Sabiba Ullaha j khwatkom swoje śrjódy a swoje śwójstwo do Kugišana woža. Po posledních powěsćach z Termeza je wójsko Nadira khana fort Ballahijsar wobsadźiło.

Mór w Indiskej.

W połodnjoschim dźělu Bombayskeje prowincy je mór wudyrił. Wšche Lećerjestwowe wobaraze naprawy su

...ho njedožahaze wupokasake. Pożłedujej dwě njedżeli ... ludźi na mór jkhoriło, ſ kotrychż je 48 wumrełko. ...plenbru je žehi mór wschо hromadże wjazy dżeli sto woporow žadał. Też w městonaj Malegaon a Dulja, něhdże 200 mil k dołhemu wjećorej wot Bombaya, mór ſakhadża. Se 173 ſhorjenjow pożłedniżeho dżenja je 87 ...

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 9. oktobra 1929.

— Wo njedżerje. Bohu budź dżak, dżenja ratał ſ hnutej wutrobu ſpżewa, ſa rjany deſchćik, kotryż dżenja we nozy naſche ſtrony pſchećelnje. Jow pſchinjeſe niżina, nad Franzowſku a Jendżiſku wotworjena. Jara ſpěſchnje je naſche ſtrony pſchećelſkawnyła. Sadu mjeſe pſchibližuje ſo wyſchina w ſchěrokej fronće. Tuż nam ſaſo wunjeſe dżenje kiwa. Rjany deſchćik, woſebje ſpwam a wobdżiłanju roſe howi. — Jutſje ſchtwórtk ſkhadża ſtónčko 6,17 hodż. a khowa ſo 5,16 hodż. Mjeſacżk ſkhadża wop. 2.30 hodż. a khowa ſo wjećor wokoło 9,29 hodż. Wjećera wjećor w 7 hodż. barometer 740, hygrometer +2, thermometer we dnjo +20. Dżenja rano we 8 hodż. barometer 736, hygrometer +4, thermometer we nocy +12. Wuhłady na mało ſo pſchemjenjaze tulkhwilne wjedro.

— „Grabja Zeppelin" **njepſchiteczi a njepſchiteczi.** Trojſchowanje wot jenoho buha k druhemu je ſo ludźom pomału wotſtudźiło a ſajim ſa jeho wopyt w Budyſchinje a Łužicy je khětko popuſchćił. Dźiwacy wſchak ſo temu njetrjebamy, pſchetož ludźo njemóża prawje wěrić, ſo mógjeſche njedżelu w nozy jenicżay wjedro ſ winu być, ſo je ſo leżenje powětrona do Schleſiſkeje wotbrasiło, mężachmy tu tola zhlu pondżelu rjane wjedro, ſo žehi rjeńſche pſchećej njemóżachmy. Wěſo njejſmy tak wězowitoſcheni, ſo mógemy wo pſchiczinje dlijenja pożnadżowacż. Ale dżiwamy ſo jenož, ſo ſo wjednistwo Zeppelina tak jara pſched ſnadnymi njepſorjadnoſcżemi wjedra w tukraju ſtrachuje, hdyż je žehi tola ſwěrko pſchi wichorach a njemjerach nad ozeanom leżeło. Pożłednje powěſche ſ Friedrichshafena ſożła, ſo je lět „Grabje Zeppelina" do Schleſiſkeje ſaſo wo 24 hodż. wotſtorczeny a ſo ſo kapitan Lehmann módźia, ſo budże móc ſo nětko dżenja wokoło połnozy na wotmyſlenu lět puſcheżeć, niebyrhlaſo-li ſo wjedro ſhórſchicż. Sſamſna powěſcż praji dale, ſo je możno, ſo powětron hiſchże nětkolre hodźiny do połnozy ſwoju kólnju wopuſcheżi. Tuż je możno, ſo budże rano jara ſaje tu — jeli ſ zyła pſchileczi.

— Budyſke ſjednoczeńſtwo ſa wumělſtwo łap. tow. Bliżſchu njedżelu, 13. oktobra, dop. w 11 hodż. wotewri ſjednoczeńſtwo ſa wumělſtwo w ſnatych měſtnoſcżach ... ſwoju lětuſchu **oktoberſku** wu... a pośliczi pſchedewſchěm wożebitu wu... dnich lětach wjele njerowanycho Dżjeż... a Pětra Augusta Böckſtiegela, nimo teho wo... ſke dżała prof. Wilhelma Glauduna ze D... rta Fiſchera ſ Geiſinga a Pětra Josefa S... ara ſ Kólna; płaſtika Hendricha Brennera ze ... a nowoczaſna Łužiſka keramika ſ dżełanje ... ja ſ kamjenja wudospołnjeja wuſtajenjow. Sa... wna porěcż prof. dr. Fichtner ſ Drježdżan, dozert pſchi kulturnowědomoſtnym wotrjeżde Drježdżańſkeje techniſkeje akademije.

— **Padnſchiwo.** Kradnyk je nětchtó 8. 10. 29 we czaſu wot ¼2 hacż ¼3 hodż. popolnju wot jéſdneho kola w tudomnej pſchemyſłowej ſchuli dynamo ſnamki „Werko". Wo wězowne ſpżelenja proſy kriminalny wot rjad w Budyſchinje.

— **Na kriminalnej polizji** ſu khowa mużaze kolo ſnamki „Rapid", kiż naiſkrije ſ padnſchiwa pokhadża. Webſpędżeć njech ſo na kriminalnym wotrjeżde w Budyſchinje na Hrodowſkim namieſce cz. 6ii ſamotkwi.

— **Po konzerze Donſkich kozakow w Budyſchinje** pożłe pjatk wjećor wot hoſcżenza „Krony" ſtatny autobuß hacż do Seſiz.

Nowy Budyski wokrjesny hejtman.

Wutoru 8. oktobra je nowy Budyſki wokrjeżny hejtman dr. Waentig ſwoje tudomne ſaſtojnſtwo naſtupił. Do naſtupjenja powita ſaſtojnikow ſ krótkej narěczu, w kotrejż wożebje na to pokaſa, ſo ſwoje ſaſtojnſtwo we khutrym czaſu naſtupuje. W bližſchich měſazach, hdyż ſo ſ politiſkimi wujednanjemi němſkemu ludej ſe ſhubjenej wójnu napołożene cżeże rozhdżela, wocżakuje ho jenož pomoc ſprawne wurunanje, hdyż ho lud we ſwojim zyłku dopomni, ſo je ſjednoczeńſtwo, kiż ſhromadnje pod jenym wożudom cżerpi. Runjeż wokrjeżne hejtmanſtwo njeje k tomu powołane, ſo by na jutym ſakonjedawańſkim dżele ſpołukkuſtowało, dha pak może wono wjele k tomu pſchinoſchowacż, ſo bychu ſo cżeże, kótżemu jenotlimemu ſtatwej luda napołożene, wołożale. Wokcżeżne hejtmanſtwo ma ſo pſchi tom jako ſłużobnik ludowemu zyłka cżuć a to we ſwojej wſchědnej ſłużbje też wopokaſacż. Wón dże ſo ſtajnje prózowacż, ſo by wopraunjene pſchecża a żadanja ſaſtojnikow na pſchiſłuſnym měſtnje ſaſtupował a kóżdy cżoż praiwy a cżłowjeſki pſchedſtajeny był. Saſtupjeć wokrjeżneho hejtmana, wyſchi ſchi kněżerſtwowy rada dr. Kaeſtner, powita noweho pſchedſtejerja, tołmacżeſche jemu dowěrjenje ſaſtojnikow a ſłubi dalſchu ſwěrzu w ſłużbje.

*

S **Luha.** Wczera rano ¼3 hodż. ſ hiſchcże njeſmateje pſchicżiny we wulkej bróżni kubleraja Bohuwěra Grofy ſwoheń wudyri. Sa 10 mjeńſchinow běſchtej wjeſnej woborje hižom pichikhwatałej. Sa nimaj pſchiſłědżechu ſ 10 mjeńſchinſkimi pſchećelſkankami woboży ſe Sarěcżanka, Lahowa a Khażowa, poſłużiſcho też Wutołczańſka, kotraż pak wjazy ſapſchimnycż njetrjebaſche. Prózowanju wohnjowych woborow ſo poradżi, woheń na brózeń wobmjeſowacż. Wulki dżeł żujow a kalaſiſch mechanizmow plomjenja ſtrjechu. Kak dałoko ſo ſchkoda je ſaſtawjczenjom natruna, njeje hiſchcże ſnate. Prěnje mjto dóſtanje Sarěcżanka, bruhe pak Lahowſka wohnjowa wobora.

Z **Kulowa.** Póndżelu rano w třeczej hodźinje wudyri woheń we wozowej kólni tudomneho ſkótneho wikowarja Kreuza a wupřeſtrě ſo bórzy na hródże a na ſtatok murjerja Jana Hajncy. Z wohnjom potrjechene Kreuzec twarjenja ſo wotpalichu, tohorunja też prěni poſkhód Hajncec domſkeho. Naſtata ſkoda je khětro wulka, a Kreuz ma jenoż ſnadnje zaweſcene. Kak je woheń naſtał, njeje znate.

S **Rěcżiz.** Nětżhuſchi mlynſki majeńk Arnoſcht Arlt, kiż je najſtarſchi wohybdeł naſcheje wſy, ſwjeżi dżenja ſtrjedu ſwoje 87. narodniny. Arlt, kiż je hižom 20 lět ſ wudowzom a kotrejż je powoſtałka ješnota halle njedawno ſa cżeſtneho hobuſtawa pomjenowa, ſmě ſo hiſchcże najlěpſcheje ſtrowotny ſwjeſelicż.

S **Rakhorika.** Hygieniſka puczowańſka wuſtajeńza „Cżłowjek" je po żahanju tudomneje měſtneje a wjeſneje khorohneje kaſy 12 dnjow w ſali „Pruſkeho dwora" wuſtajena. Wona wopſchija 500 wuſtajenych wězow ſe wóſka a w wiſanych tafłach. Wopyt wuſtajeńzy je darmo.

51. ſudowny wječorny ... w Pětrowskej cyrkwi w ...

Njeſpróżninoy organiſt pſchi Ewangelſkej ... wi, knjes H. Schneider, běſche na ... proſnę wſchitkich, kotrjż ſudowne ... duchownej hudźbje, ſ kotrejż ... wotewri. Na jeho pſcheproſchenje ... wożada ſeſelża, ſo by ſo ſtajiła ... nych wuſtupnych pſchećelow. ... w zyrkwi poſkeći ſo nětko ... hudźba poſwonow, kotrejż naſlachu ... cżornej hodźinje nutrnje poſtuchacże.

Khór poſkeći intradu wot Jana Pecela „Jehowa, tebi cżu ſpěwacż" a w zbytnych „Khwał teho Knjeſa". Se ſonatinu chi, do kotrejż běſche hłóż kerluſcha „Wſtamennu" ſapleczeny, wobſtarnyły ho pi...

K temu pſchiſtankny ho wječerna ... Pſchi tutym pſchnim khoralnym wjeczorku ſtuchachu najwdeſniſchim knjeſa domſkeho organiſta Horſte dera, kiż ſ dobom pſchi pſchećelach ſkutkowa inquiliknow, collegium muſicum, miſionſkeje ... Menzel pſchewodżeſche na pſchećelach. Zuły wječor hłóż pſches zyrkwine lěto w pſchećelowych a khoralnych hadżbach Jana S. Bacha. Pſchedewſchěcżelach, khór inquiliknow ſ pſchewodom orgaſta poſtawnow, pſchedewjedże kerluſche ſ zukeho ... lěta. Też wobſada cżaſto hobu ſpěwaſche. Wječor hłuboko natwarjaja a dawaſche ſpóſnacż, kaſti poklad leži też w hłoſach a melodijach nałſich ... 2. khoralnyj wječor wotmeſe ſo na reformaczniſ dżenju, 31. oktobra wječor w 6 hodż., na ... Bachowe khoralne kantaty poſtiſcża.

Čestny pomnik w Dźěžnikecy.

Pſchi rjanym ſtónczneym wjedrje poſwjeczichu ... nikezy ſaſidżenu njedżelu cżeſtny pomnik ſpomnjenjanam, kotrjż ſu ſwoje żiwjenje w ſětowej wójnje ... wótżeny kraj woprowali. S wopornioſcżu wjeſnjanow a podpjeru Budyſkich Sjednoczenych pajerniſkow je ... na ſmeła tuſon pomnik k dopomnjeżu na ſwojich ... ſtajicż.

S wěże na wjeſnym pohrjebniſchczu pſchihaſowachu ſwonjenje ważny wokonik poſwjeczenja, ke kotremuż ... ho zyła wjeſ a wokolina ſhromadżiła. Wjeſne a ... towarſtwa poczeſcżichu ſe ſwojej pſchitommoſcżu ſwojich nědhuſchich żiwernych hobuſtawow. Tako běſche ho ... cżah k pomnikej pſchibližił, po wotewrjenſkim ... kruchu knjes wjeſnjanoſta **Fahnauer** ſhromadźenych ... wutrobne witaſche a pokaſa na dopiſelnjenje pſchećelnej gmejny, kiż widżi w poſtajenju pomnika ſa ſwojich ... njenych. Po prologu, kiż knjeżna **Tauſcherez** pſchednjeje, ſaſpěwa Hornjołużcżanſke ſpěwne towarſtwo pod nawjedowanjom ſwojeho dirigenta knjeſa wyſchſcheho wuczeſerja **Freyſchlaga** „Dopomnjeczo na padnjenych". Wohłażmutha.

Poſwjeczeńſki rěcż, kiż k wutrobje dżeſche, měſeſche ... to knjes farař **Wóżz** ſ Budeſiez. Wón dopomni na ... roſkhowanja pſchi wudyrjenju twiſkeje wójny, a na ... kak ho wjele ſ tamnych wojerjow, kotriż każ ſamjeſki ... pola cżeſnejchu, wjazy njewróżi. Moni ſyja tam ... kach w zujeſ ſemi we wulkich pohrjebniſchczach. ... farař naſpomni też wulke jerſtużby ſemſkeho ... nego miniſtra dra. Stresemanna, kotrehoż njedżelu ... k poſledniemu wotpoczińkej pokhowachu.

Po ſhromadnej modlitwje pſchednjeje ſpěwne ... ſtwo ſpěw wo bohatym wotwarczenju, na cżoż ho ſ ... wěnzow poſwjeczeńſka ſwjatoczneſci ſkónczi.

Tahiti.

Roman ſ južneho morja.

10| (Pokrjaczowanje.)

Bratra Roweho wobliczo ho pſchezo bóle pothmurjeſche. Hižo hdyż ſaſtkhicha, ſo je ſ waloweje łódże wulkozeny łódźnik na kupje ſwojtał a łódź njeje jeho ſaſo ſobuwzała, wón wuſchi naſtajeſche, a hdyż ho nětko wukopa, ſo je to Franzowja, kiż je ho ſpěſchnje do łuboſczeny ſ pſchiwſatej dżowku duchowneho ſapſtek, běſche na nim zyle derje widżeczi, kak dyrbi ſebi prózu bracż, ſo by ſwój hněw wobkhnjeżił.

S wuſkudkom bě też hnydom hotowy — pſredy hacż ſo ho hłubſcho ſażra, dyrbjeſche ho pſcheczſiwo tonu nęſchto cżiniczi; wón cżaſchche nětko ſam bjeſe wſcheho ſ naczołnikej bóżcż a ſ nim najważniſche roſpowědacż. Naczołnik abo kral trjeba zujemu jenoż roſkałacż, kupu wopuſchczicż, to dyrbi tón pożłuchacż, a najlěpſcha pſchiležnoſcż ſkicża ho cżunje nětkole ſ małej łódźu, kiż ſa nęſchto dnjow ſ nim ſaſo do Tahiti wróżo pojeżdże. Hdy pak by ho pſchikaſni pożłuchacż ſpjeczował, to njeby niczo jednoriſcheho bylo, hacż jeho ſa jateho ſobu wſacż a franzowſkemu konſulej w Papaete wudacż.

Mr. Oſborne jeho proſcheſche, ſo by tola zujeſho najprjedy ſawołacż dał a ſ nim porěczał, — bratr Rowe pak bě ho hižo roſtużdżił. Wón pſchikaſa nětko bjeſe wſcheho — pſchetož běſchtaj hižo na łódźi powobědowałoj — dwěnaj domorodźinymaj, ſo byſchtaj jeho w małem cżołnje, kiż běſche hižo wjazy krócż k tomu wuzimał, wokoło kupy wjeżkowjałoj; jemu do mojhow njepſchindże, dołhi pucż pěſchi hicż.—

René a Sadie běſchtaj radoſnje pſchekwapjenja pokhmurjeneho muża wotpucżowacż widżałoj, kotreż nětażkej pſchicżinje w jeho duchownem ſkutkowanju pſchipiżowanſchtaj, a tuż nětko wobſamknyſchtaj, bjeſe wſcheho dele ſ mr. Oſbornej bóżcż, jemu wſchitko wupowědacż a jeho wo jeho zohnowanje proſyż.

Mitonare bě mjes tym, hdyż běſche ſo Bodder Au-e wotſalił prózował, mr. Oſbornej młodeho zuſnika we najlěpſchim ſwělle wopiſowacż. Wěſo ſaležeſche w tutej khwalbje wulki dżeł żeżicżiwoſcże, pſchetož to dże mężeſche jeho też zyle ſobu wuſpraunicż, ſo bě Prudenſti wobkhad ſ nim dożyła cżerpjeł. Mr. Oſborne żedżeſche khutnje a pſchemyſlnje pſched nim w ſwojim wyſokim ſtólzu, prawy kołcż wo wobleżenje a ſdżeru khowu wo prawizu ſeprětej. Każ ho ſda, bě jemu prawje bolośnje a tyſchnje wokoło wutrobh.

Tu ſaſtupiſchaj młodaj cżłowjekaj do durjow, a Sadie woſta najprjedy wokomik ſtrachcżiwje ſ naſdala ſlojo; hdyż pak jeje wórżło jemu do łuboho, cżeſczedoſtojneho, nětko tak ſtaroſcżiwoho wobliczа ſkładny, to wona każ prjedy ſtajnje k njemu dolecża, ſkowa ſwoje wobliczo na jeho wutrobje a zawoła:

„Mój łuby, łuby nano!"

„Moje lube bżerżo!" rjekny ſtary muż a koſcheſche kruczе k njemu pſchitułenu hłowcżu rjaneho hołicża — „ſchto dha ſcże ſa moje njepſchitomnoſcże do ſłych tryſkow ſworali?"

Tajka kahodnoſcż a miłoſcż bě w tutom hłożu, ſ kotrymż tele ſłowa porěcża, a jenoż tajfi łokſi — łożbeho tukanja proſty porok, ſo ho Sadie hiſchcże knježiſcho k jeho wutrobnu pſchiłożi, ale ſwoju ruku wróżo ſa René wupſcheſtrě, ſo by jeho ſawoła a ſ ſwojemu nawjedowała.

Stary muż, kiż drje na prěnje pohladnjenje widżeſche, ſo nima proſtcho łódźnika pſched ſobu, poſtrowi młodeho nětko dowěrliwje ſo pſchibližażeho cżłowjeka pſcheczelnje, kiwny jemu, ſo by ſebi ſtólcżk wſak, kiż bě mitonare mjes tym jara ſwólnivje pſchińnjeſł, a proſcheſche potom Reneja, ſo by to, ſchtoż ma jemu rjeż, bjeſe wſcheho ſ połnej dowěru wuſnak.

René běſche najebacż ſwojeho pſchedbudka pſcheczſiwo miſijionaram ſ prěnjeho wokomika dowěru ſ ſtaremu knjeſej ſapſchijał a powědaſche jemu nětko ſ tajkej żwěru, ale też tak krótko hacż możno, zyłu ſwoju żiwjenſku ſtatwiſnu. Pokaſa jemu papjery, kiż mężeſche ſobu — a mr. Oſborne rozumjeſche niż jenoż po franzowſku, ale rěczeſche rěcż tak jara běżnje — wujaſni jemu, ſo je to ſ jeho krutej woli, ſo ludy na jenej ſ tutych kupow, najradſcho na tutej, zahdżicż, a proſcheſche ſtareho cżłowjeka, ſo by jemu Sadie, kotruż ſa krótki cżaſ ſwojeho pſchebywanja tudy wot zyłeje wutrobh lubuje, ſa żonu dał. Wón dżiwſche żebi potom pola nich ſwoju domiſnu ſałożicż, a mr. Oſborne ſmjeje w nim dobreho hyna a ſuſeda.

Mitżijonarej ſpodobaſche ho wotewrjene waſchnje młodeho cżłowjeka jara, ale mężeſche prawje ważne wobſtajenja, a cżim bóle młodeho, żiwjenja cżerſtwego muża ſo ho tudy ſtajicż. Ale wón njechaſche wſchitko to pſched dżowku prajicż a proſcheſche holcżo, na khwilku ſ domu wuſkudkom bě też hnydom hotowy — pſredy hacż ſo ho hłubſcho ſażra, dyrbjeſche ho pſcheczſiwo tonu nęſchto cżiniczi; wón cżaſchche nětko ſam bjeſe wſcheho ſ naczołnikej bóżcż a ſ nim najważniſche roſpowědacż. Naczołnik abo kral trjeba zujemu jenoż roſkałacż, kupu wopuſchczicż, to dyrbi tón pożłuchacż, a najlěpſcha pſchiležnoſcż ſkicża ho cżunje nětkole ſ małej łódźu, kiż ſa nęſchto dnjow ſ nim ſaſo do Tahiti wróżo pojeżdże. Hdy pak by ho pſchikaſni pożłuchacż ſpjeczował, to njeby niczo jednoriſcheho bylo, hacż jeho ſa jateho ſobu wſacż a franzowſkemu konſulej w Papaete wudacż.

Mr. Oſborne jeho proſcheſche, ſo by tola zujeſho najprjedy ſawołacż dał a ſ nim porěczał, — bratr Rowe pak bě ho hižo roſtużdżił. Wón pſchikaſa nětko bjeſe wſcheho — pſchetož běſchtaj hižo na łódźi powobědowałoj — dwěnaj domorodźinymaj, ſo byſchtaj jeho w małem cżołnje, kiż běſche hižo wjazy krócż k tomu wuzimał, wokoło kupy wjeżkowjałoj; jemu do mojhow njepſchindże, dołhi pucż pěſchi hicż.—

René a Sadie běſchtaj radoſnje pſchekwapjenja pokhmurjeneho muża wotpucżowacż widżałoj, kotreż nětażkej pſchicżinje w jeho duchownem ſkutkowanju pſchipiżowanſchtaj, a tuż nětko wobſamknyſchtaj, bjeſe wſcheho dele ſ mr. Oſbornej bóżcż, jemu wſchitko wupowědacż a jeho wo jeho zohnowanje proſyż.

Mitonare bě mjes tym, hdyż běſche ſo Bodder Au-e wotſalił prózował, mr. Oſbornej młodeho zuſnika we najlěpſchim ſwělle wopiſowacż. Wěſo ſaležeſche w tutej khwalbje wulki dżeł żeżicżiwoſcże, pſchetož to dże mężeſche jeho też zyle ſobu wuſpraunicż, ſo bě Prudenſti wobkhad ſ nim dożyła cżerpjeł. Mr. Oſborne żedżeſche khutnje a pſchemyſlnje pſched nim w ſwojim wyſokim ſtólzu, prawy kołcż wo wobleżenje a ſdżeru khowu wo prawizu ſeprětej. Każ ho ſda, bě jemu prawje bolośnje a tyſchnje wokoło wutrobh.

Tu ſaſtupiſchaj młodaj cżłowjekaj do durjow, a Sadie woſta najprjedy wokomik ſtrachcżiwje ſ naſdala ſlojo; hdyż pak jeje wórżło jemu do łuboho, cżeſczedoſtojneho, nětko tak ſtaroſcżiwoho wobliczа ſkładny, to wona każ prjedy ſtajnje k njemu dolecża, ſkowa ſwoje wobliczo na jeho wutrobje a ſawoła:

„Mój łuby, łuby nano!"

„Moje lube bżerżo!" rjekny ſtary muż a koſcheſche kruczе k njemu pſchitułenu hłowcżu rjaneho hołicża — „ſchto dha ſcże ſa moje njepſchitomnoſcże do ſłych tryſkow ſworali?"

Tajka kahodnoſcż a miłoſcż bě w tutom hłożu, ſ kotrymż tele ſłowa porěcża, a jenoż tajfi łokſi — łożbeho tukanja proſty porok, ſo ho Sadie hiſchcże knježiſcho k jeho wutrobnu pſchiłożi, ale ſwoju ruku wróżo ſa René wupſcheſtrě, ſo by jeho ſawoła a ſ ſwojemu nawjedowała.

Stary muż, kiż drje na prěnje pohladnjenje widżeſche, ſo nima proſtcho łódźnika pſched ſobu, poſtrowi młodeho nětko dowěrliwje ſo pſchibližażeho cżłowjeka pſcheczelnje, kiwny jemu, ſo by ſebi ſtólcżk wſak, kiż bě mitonare mjes tym jara ſwólnivje pſchińnjeſł, a proſcheſche potom Reneja, ſo by to, ſchtoż ma jemu rjeż, bjeſe wſcheho ſ połnej dowěru wuſnak.

René běſche najebacż ſwojeho pſchedbudka pſcheczſiwo miſijionaram ſ prěnjeho wokomika dowěru ſ ſtaremu knjeſej ſapſchijał a powědaſche jemu nětko ſ tajkej żwěru, ale też tak krótko hacż możno, zyłu ſwoju żiwjenſku ſtatwiſnu. Pokaſa jemu papjery, kiż mężeſche ſobu — a mr. Oſborne rozumjeſche niż jenoż po franzowſku, ale rěczeſche rěcż tak jara běżnje — wujaſni jemu, ſo je to ſ jeho krutej woli, ſo ludy na jenej ſ tutych kupow, najradſcho na tutej, zahdżicż, a proſcheſche ſtareho cżłowjeka, ſo by jemu Sadie, kotruż ſa krótki cżaſ ſwojeho pſchebywanja tudy wot zyłeje wutrobh lubuje, ſa żonu dał. Wón dżiwſche żebi potom pola nich ſwoju domiſnu ſałożicż, a mr. Oſborne ſmjeje w nim dobreho hyna a ſuſeda.

Mitżijonarej ſpodobaſche ho wotewrjene waſchnje młodeho cżłowjeka jara, ale mężeſche prawje ważne wobſtajenja, a cżim bóle młodeho, żiwjenja cżerſtwego muża ſo ho tudy ſtajicż. Ale wón njechaſche wſchitko to pſched dżowku prajicż a proſcheſche holcżo, na khwilku ſ domu

Z gmejnskeho žiwjenja.

Sjatowe pohjedźenje gmejnskich sastupjerjow Wulkich a Małych Debsez z Lejnom.

K pohjedźenju, kiž so pónjdźelu 7. oktobra 1929 we Kocejnje jabłukowego wina" w Małych Debsezach wotměri, bychu wschitcy gmejnscy sastupjerjo pschischli. Pohjedźenc a nawjedowasche wjeselnjanosta.

Je hejtmanstwo běsche pschipósłało wjesny sakoń a nju systema nadwyschschich liczbow pschi wólbach ...icej poruczało. Hačrunjež někotři gmejnscy sa- tutón sakoń rěczachu, namaka systém po spačnu ...jelow. Wschi wothłosowachu so wjetschina wo je sa nowy wjesny sakoń hjedozpě. Tuž wo- dotalnym waschnju wólbow.

Bychu wschelazy woteběrarjo wody z Małe- ...skich gmejnscze studnje wotpjet na hubjenu wodu ...ili, su wodu pola knjeza prof. dra. Haupta w Bud- ...je pschepytać dali. Mnohe pschepytowanja běsche ...hoł a wjesnjanosta jan wojzewi. Jedna so tu wo wo- ...je wjetšu wodu, kotraž ma wjelo trochu wjele żelesa a ...gana. Pschepytowar porucja pschiprawu za wjeselj- ...je żelesa z wody wot firmy Martini u. Co. w Dźjeż- ...ach. Wokrjesny lěkar, kiž je studżeł teworunja pschec- ...owar, wupraja, so hnjł so woda wužiwacz, pschisponmi ...so so za warjenje a hospodarstwo mjenje hodźi. Do- ...u w naschej wokolinje powschitkownje wodu je żele- ...nadeschli, su hižom rospominali, so dźeda hižom insote żórła do korta pola Knježki a Templa wotwo- ...ali. Po napraschowanju bychu so twarśe wodowki 6000 hr. stajiłe. Pschi 10 domjacych hospodarstwach by jedyn dom měsacznje 5 hriwnow wodowego pjenjesa ...kało. Na to pschepoda so tuta należnosć twarśemu ...jerkej, najprjedy k wuradżenju a potom k jednanju ...hodżerjerjemi.

Za pruhowarjow śleźbowanja wuliwolichu na liczerske ...o 1928/29 gmejnskeju sastupjerjow Brěžowskeho a Groza Gmejnski sastupjerjej Barnert a Bětnar běchtaj nuliny namjet stajiłoj, so měła so liczba gmejnskich sastupjerjow wot 7 na 9 powyschicz. Tuton namjet pak po 10mjer- ...schnjej pschelatowy, w kotrejž so rěczachu, wotpokasachu. Prošrtwu wohnjehaschejskeho swjaska wo pschipomoz so natwonakupjene wězy je komora za wopalne sawěcenje wotpokasała. Hamtske hejtmanstwo porucja, so bychu so spomożerske listowe znamki (Wohlfahrtsbriefmarken) pschedawale. Wobsamknychu, so ma so 50 schtuk 20-pj. listowych znamkow kupicz a je jako złužbne znamki wužiwacz. Dla hubjenych pjenjezných wobstejnosćow w gmejnje bu dale wobsamknu, so so w lěcze 1930 žane pucze twaricz njebudża.

Tajne pohjedźenje so pschisamknu.

Z Łužicy.

* **Se Žitawy.** Dokelž běsche wjednik wušnyk, sajedze njedźelu rano na Siwonkowej Weberskej dróhy automo- ...bil so schtoma. Trochu wobškodźeny mótorjeske pak wós ...kej. Wjednik je pjeza pschenapinanu byl. — Wjel ...spanjelki dróhy je so pónjdźelu popołdnju 1/23 hodź. ...a drjewjana kólnja na twarikim městnje firmy Weid- ...j mnohim twarikim materialom a maschinami wost- ... — Njedźelu wjeczor wokoło 7 hodź. tudomnu 72- ...rentnarku morom namakachu. Wona běsche žebi ...ich muślach i plonom farodała.

Mikławš Bjedrich-Radlubin — sydomdźesatnik.

Z našej serbskoj literaturje wuznamjenja so Radlubin jako spisowaćel humoreskow a powědańčkow. ...o je znate, zo pod tutym mjenom kryje so wjelejuny knjez farař Mikławš Bjedrich, kotryž hižo wot 1. jutrownika 1908 swojeje khorosće dla na wotpočinku přebywa. Lětsa na swj. Michała je sydomdźesać lět swojeho žiwjenja dopołł. Tohodla zraduje so serbski lud z nim, zo je njedźiwajcy swojeje čělneje khiprosće tajku z Boha rjanu starobu dopołł, kotruž chcyła jemu Boža miłosć hišće na někotre zbožowne strowe a wjesołe lětka přisporjeć.

Mikławš Bjedrich narodźi so 29. sept. 1859 we Smjerdźacej, potajkim čichej wjesey našich lubych serbskich Delan. Za jeho młode lěta přesydli so mać, kiž bě z wudowu, do Budyšina, a wobaj synaj, wo 4 lěta starši Michał a Mikławš, khodźeštaj tu na šulu. Wobaj dźeštaj do Prahi na duchownstwo studować. Po tšoch lětach pak bu Michał swojeje khorosće dla nuzowany, so lěta 1873 domoj wróćić a wumrě 12. awgusta 1876 na suchoćinu. W Njebjelčicach pohrjebachu 211ětneho młodźenca, kiž je sebi ze swojim basnjenjom jako Wjeleměr we „Łužičanu" w lětomaj 1874—75 dobre mjeno dobył. Po jeho smjerći wozjewi so hišće cyły rjad jeho basnjow w „Lipje Serbskej", we „Łužicy" a we „Łužiskim Serbu". Rjany pomnik je jemu Adolf Černý we swojich „Stawiznach basnistwa Łužiskich Serbow" (str. 67—70) stajił.

Zbožownišši bě Mikławš Bjedrich ze swojej strowotu. Nasrěbawši so serbskeho ducha w Pražskej „Serbowey" so tež wón po přikładže swojeho bratra złožowaše: basnješe a pisaše rjane nastawki; cyły rjad humoreskow a dlěše powědańčko „Serbske barby" wozjewichu so w „Lipje Serbskej" a we „Łužicy". We wědomosćach so při pilnym studiju wuznamjenješe a skónči z wubjernym wuspěchom swoje bohoslowske studije lěta 1883. W Budyšinje dósta 25. nov. 1884 měšnisku swjećinu a potom přińdże do ródneje wosady Ralbic za kapłana, pozdźišo do Njebjelčic. Lěta 1890 bu z fararjom w Ralbicach. Jeho prócy a rozhladnosći so poradźi, zo bu tu nowa wěža při cyrkwi dotwarjena, cyrkej sama jara krasnje wobnowjena a nowy farski dom natwarjeny. — A byrnjež tež zahe na wotpočink šoł — na wšě 24 lět je tola jako ...šowpastyř stał a dźełał w Knjezowej winicy. Dłóši čas je so tež w Bělym Jězoru (Weissensee) pola Barlina lěkował a nětko přebywa hižo wokoło lětdźesatka we Worklecach na wumjóku.

Jako spisowaćel Radlubin je sebi za serbske pismowstwo slawu dobył. Štó chcył wšo z krótka jeno naskomnić, štož je jeho pilne pjero hižo našemu ludej poskićiło. Naše časopisy wo jeho dźeławosći a płodach swědča: hižo naspomnjena „Lipa Serbska", před 50 lětami założena, a „Łužica", a dale „Łužiski Serb", „Serbske Nowiny", „Katolski Posoł" a wosebje protyka „Krajan'. Sam je naš jubilar też spisał a wudał wosebitu knižku „Różowa zahroda", nježnje spisane žiwjenja swjatych za dźěći. Jako basnik wuda někotre lyriske pěsnje we „Lipje Serbskej". Tola jeho wobdarjenosć wjedźeše jeho na druhe polo: to je powědańčko za lud a humoreska, směšk a žort. Jeho powědańčka čerpaja z ludu, su hač na najlépje zapřijate, zabawjace a powučace, jeho dialog — rozmołwa — je dosć přirodowna, ludej wotposłuchana, jeho rěč je najlépša serbšćina. Předewšém pak je naš jubilar njepřetrjechleny humorista. Hižo prjedy so na tym polu pospytowaše Mikławš Jacsławk, wubjerny sobudźěłaćer „Jutrownicki", też Jurij Winger měješe žortniwe pjero, ale na mištra so wudokonjał a z mištrom wostał je na tych honach pismowstwa Mikławš Bjedrich. Jeho „njezbožowny šosać", „Njeradowski Pětr", to su postawy z ludu, kiž su same žiwjenje a same zawjeselenje. Prawych ludźi „z dobrym dopomnjećom" bě prjedy dosć a nadosć w Serbach, cuza zdźělanosć, cuze nowinarstwo, tak mjenowane wyšše šule njeběchu Serbam hišće samostatneho domorodneho ducha skazyłe. Žort bě tehdom hišće jara tuni a wšudźom z domom: po něčim je „cuza kultura" tutych wjeselych ludźi z kraja wuhnała a wjele wosebnosće, tola też mnoho wostudy, k nam nanosyła. Bjez dźiwa, zo je so „Mots Tunka" a „Hans Tepla" cyle wotmjeleał. Ale wubjernje swěrny pomjatk našeho wosławjenca je hišće wukhował zakładny serbskeho wjesołeho temperamenta a jeho wobrotne klassiske pjero je zakuzało tajke postawy do „směškow". Tak su wjeseli, žortniwi a dobri a dobročiwi bjesadniccy starcho časa hišće dale žiwi w jeho humoreskach. To njejsu jeno figury — klanki w muzeju, ale to su človjekojo, kiž začuwaja, mysla, rěča a so — wjesela. Za jo sluša Mikławšej Bjedrichej cyle wuznamny a wosebity dźak cyłeho serbskeho ludu. Kaž je był Handrij Zejleŕ wobhnadźeny pěsnjeŕ, kiž je też mnoho žortnych podawiznow — bajkow z ludu — w štučkach před zabyćom wukhował, Bart-Čišinski wumjelski zahorjeny lěriski basnik, tak je Mikławš Bjedrich naš najpłódniši a najbóle narodny powědaŕ a najlépši prasserbski humorista. — Ciehi talent, zdaleny ze wšeho hołka a hary zjawneho žiwjenja, z tym pak też derje wukhowany před rozpjerśenjom, tak dźěła naš jubilar za nas, za swój luhowany lud." — Hwězdy steja na njebju z miłym swětłom. Tak też pódla druhich jasnych mjenow na njebju serbskeho pismowstwa budże so wěčnje zybolić a swětlić mjeno Radlubin! Na mnohe lěta!

Štó to wě?

Hdźe je najwjetša słowjanska knihowanja we Němskej?
Z wotkel přińdże słowo fašismus?
Kak tołsty je powětr nad zemju?
Što je mócnišo: 1 kóń abo 1 PS?
Hdy su założene „Serbske Noviny"?

Nazymski zjězd Němskeho Ratarskeho towarstwa w Drježdźanach.

Sadźo ma z Drježdźan, kiž běsche wosprjet sapoczał wažnych wuwiećow w stawiznach ratarstwa, wukhadźec mnohosć wopłodźujcych myslićkow do wěnkowskeho kraja. Ta załoži je hižom 1837 pucowanska zhromadźizna němskich ratarjow, kotraž je lećze 1865 sadźo w Drježdźanach swoju jubilejsku zhromadźiznu wotmě. Tu wotmě też w lěcze 1886 Němske Ratarske towarstwo krótko po swojim założenju swoju prěnju pucowanisku zhromadźiznu, na kotrejž je tehdy kral Albert a prynz Jurij wobdźělischtaj, a kotraž je wulkotnje poradźi.

Sjedź Němskeho Ratarskeho towarstwa sapocza je njedźelu z mnohimi wubjerkowymi pohjedźenjemi. Dopołdnja sedźe je tele dny nježdże 70 wubjerkow a kóždy ma wobjedne polo wobdźěłacz. Dźeło wubjerkow twori sakład sa wschitke jednanja. W mnohich wobjednych wubjerkach wuradżowachu wo wustajenskim porjedźe, kiž ma so za kletuschu pucowanišku wustajenju w Kölnje (27. meje hacz 1. junija) nadrobnje postajicz. Mimo wobjednych wubjerkow sa jenotlíwe skótne druzyny wuradżowachu też wubjerki so wschelake ratarske wuhłody wo namjetach sa wustajenju; wubjerk za ratarske maschiny dokónči pschihoty za mytowanišće wupiżanja sa wulki skutk blížischeho léta. Rimo toho saběrachu so je wschelakimi pschednjetami, kiž ma powołane sa wažnu rólu w zhromadnym wuwiću ratarstwa. Na prěnim městnje stejachu pruhowanja tkmanosće, kiž so w němskim stótnym towarstwje pschecho dale pschedobywali.

Hospodarski rozhlad.

Sjedźu 9. oktobra 1929

Wěcerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1815	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt	20,373	100 čěskosł. krónow	12,404
100 šwajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,445

Barlinska burja so wječera sajo sylnje jeźlabi. Najwjazy efektow na kursach pschihadźowachu. Slabe bachu wiki z dołżnymi a rentowymi liśejinami.

Produktowe wiki pohjedźowachu wječera sajo znamjenja sejlabjenja w posdźischich termijach. Sa cyłowe sorto pschenza a rožca pschi dotalnych placźinach sawostałachtej. Žeczmjeń, wobjebje nasymski, bě 10 pj. drózschi a wowjs 5 pjenjezkow. Wječera placźasche zeutnar

w Barlinje:

pschenzy 11,75—11,85 hr., rožki 9,20 hr.
hacz 9,35 hr., nalětnjeho jeczmjenja 9,80—10,80 hr., nasymskeho 8.60 hr.
hacz 9,40 hr., wowsa 8,65—9,15 hr.,

w terminowym witowanju:

sa oktober: pschenzy 12,50 hr., rožki 9,75—9,70 hr., wowsa 9,20 hr.
sa dezember: pschenzy 12,12½—12,90 hr., rožki 10,25—10.20 hr., wowsa hr. 9,80,
sa měrz: pschenzy 13,37½—13,32½ hr., rožki 10,75—10,65 hr.

Pschistojnja:

Pjelaršku, konditor Schmidt w Niskej.
Dźełaczerki, kartonažowa fabrika w Běłej Wodźe.

Na pschedań:

Kožuch, Langer w Běłej Wodźe.
Wós sportiki, Urban w Běłej Wodźe, Schützenstr. 20.
Kolo motorske, Kowal we Sslomjenju pola Hródka, na August-Bebelowej hatu 30.
Kosa k rěu, Kubsch we Sslomjenju pola Hródka.
Kobła 9-létna, w Khrósćicach 69.
Kolo trjebane, a fotografiska pschiprawa, w Kamjenzu, Pjortenstraße 11 I.

Ssudnistwo na pschesadźowanje

schtwórtk 10. oktobra 1929:

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje maschinstich tšělbow dop. w 9 hodź.: wschelake meble, ruczny wós, 7 zent. łyna, 7 kokoschow, tarczata pita, wschelake wosy, lokomobila, hłomowa praša, młóczawa, kolo, blidowa lampa, pjelnjene pjero,
w Łubiju na šudnistwje dop. w 10 hodź.: wschelake meble, dźěłaczy wós, zigary, pišaństi stroj, krakowy woblek,

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźensa dop. 3/11 hodź. w Barlinje: Placźiny su sajo skruczene, tola je wobrot šnadny.
Dop. 3/12 hodź.: Kož psched hodźinu.

Placźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo no tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Placźiny po złotej hriwnje				
	8. 10.	7. 10.		8. 10.	7. 10.
Pšenica	235-237	235-237	bany	—	—
rožka	184-187	184 187	woka	—	—
naz. jačmjeń	—	—	mórdre łupiny	—	—
nat. jačmjeń	172-188	170-188	žołte łupiny	—	—
wows	173 183	172-182	seradella	—	—
kukurica	204-205	204-205	raps. wosnik	18-19,00	18-19,00
pšenź. muka	28-33,75	28-33,75	rjepny wosnik	24-24,60	24-24,60
rožna muka	24-27 40	24-27,50	rjepna melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,25	11-12,25	bórnj. kruski	—	—
rožne „	10-11,00	10-11,00	syno, 50 kg	3,40-3,80	3,40-3,80
lane symjo	—	—	rožna słoma	1,25-1,45	1,15-1,30
hrósch. Viktor.	35-44,00	35-44,00	jačm. „	1,05-1,20	1,05-1,20
raps	—	—	wowsna „	1,10-1,35	1,05-1,30
pjeluški	—	—	ječna „	1,05-1,25	1,00-1,20

Placźiny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

8. oktobra 1929. Placźiny po centn. a zt. hriwnach

Skótne druziny a woznamjenjenje.

Woły: 484.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět . . . 56—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . 56—58
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . 53—55
Mjenje picowane wšěch starobow . . . 47—51

Byki: 310.

Połnomjasne, wurośene, najwjetšeje rězneje hódnosće . 56—57
Połnomjasne, młódše . . . 52—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . 47—50
Spatne . . . 40—46

Jałojcy a kruwy: 634.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće . . . 43—47
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět . . . 31—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy . . . 25—29
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . 20—24
Mjenje a spatnje picowane . . . —

Celata: 2250.

Najlépše wukormjene (2. druž.) . . . 32—33
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.) . . . 65—85
Spatne (4.) . . . 45—62

Wowcy: 3534.

Młódše a starše wukormjene (1. družina) . . . 62—64
Starše wukormjene (2.) . . . 72—73
Mjenje wukormjene (Marzschafe) (3.) . . . 60—67

Swinje: 11 117.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1¼ lět stare . . . 88
Wukormjene . . . 85—87
Mjasne . . . 86—89
Spatne . . . 87—89
Rancy a kundrosy . . . 80—80

Hatmske wozjewjenja z Łubija.

Dla rjedźenja hamtiskeho městnosćow Łubijskeho hamtskeho hejtmanstwa, wokrjesneho swjasta a wokrjesneho sastarańskeho swjasta móża so pjatk 11. oktobra a sobotu 12. oktobra jenož khwatne należnosće wobstarać.

waju. S tutymi pruhowanjemi chcedźa wěstu tkmanosć ratarskeho wužitkoweho skotu dokladnje swěsćić, na pschikład dejwo pola krutwow, so by so tkmanosć němskeho plahowarstwa pornjo wukrajnej wotsłěhowała a dale, so by so jenoj najlěpschi skót k plahowanju wužił. W notwischim czasu też pola howjaseho skotu, runje kaž pola wowzow a switni, z wobkedźbowanjom rěsanja na tkmanosć mjasa bóle a bóle dźiwaczej počinaju. Sodom chcedźa też pschi nytowanjach na wutajenjach na tele tkmanosće dalokoż je możno dźiwacz. S pomozu Němskeje tkmanostneje knihi sa howjasły skót, kotruż psched dlešchim czasom sastorjichu, swěsćichu mlokowy wužitk naschich plahowanjow, kiž běchu pschekwapjaju. Tak njeje nicjo žadne, so kruna lětnje 10 000 kg. mloka a 500 kg. tuka poda. Na tutym polu dźelaja dale, so bychu podobne pschiprawy też sa wobkedźbowanje druheho skota nałožowali. Njedźiwajcy wschelakich wobczežnosćow a sa nasch czas drohego prascheња je myslicza wo pschiprawjenju taskeje tkmanostneje knihi tež sa wowzy w tutych dnjach chětro postupiła. — K tomu pschiudu hischcze wusnamne druhe jednanike pola. Do dobrowplahowanskeho registra (Hochzuchtregister), kiž Němske Ratarske towarstwo sa wobczeje wužitne rostliny wjedże, po dokładnym pruhowanju nowe druźiny pschizachu. Też dźěłowe spytnistwo mózesche wusnamne wuznoschi pschedpołożicz a pucze pokazacz, kiž samóża człowiekej w ratarstwje jeho tak cjeżke dźěło wołożecz. Tehornuja běsche hódno wobkedźbowacz wuradźowanja wo domjazym hospodarstwje we wschelakim nastupanju.

Wutoru dopołdnja sapoczachu so **sjawne shromadźizny**, na kotrejž smy hižom w pónđelnischim czisle nadrobnje pokazali. Wurjadnje wažne jednanja, kiž wobczeje na sakike wobstejnosće dźiwaja, bahowaju so nadźijecz dobreho wopyta, wobczeje je sakkeho ratarstwa.

*

Schtwórtk, 10. oktobra wotměja so tele wažne sjawne shromadźizny:

Shromadźizna rólnischeho wotrjada

w měšchcź. wustajeńskim palasce, wulka sala, w 9 hodź.:

„Intensiwne pastwischcźowe hospodarstwo w sakkich hórkich krajinach dźiwaja wobczeje na druźstwowe pastwischcźa“ (se žwětkowobrazami). (Rycerkubler dr. Wecke z Břešna.)

„Hospodarske wopitanje krenjobuskeje žiwnosće we sakkej Hornjej Łužicy“. (Kubler K ü c h l e r z Schunowa.)

Shromadźizna Powschitkownoho skótplahowanskeho wotrjada

w měšchcź. wustajeńskim palasce, wulka sala, w 13 hodź.:

„Spěchowanje sakkeho plahowanja skotu se strony stata a Ratarskeje komory.“ (Wyschischi knjezerstwowy rada dr. G r u n d m a n n z Drježdżan.

„Zadanja němskich mjazowych wikow, wobczeje po nahonjenjach pschi wustajenjach korneho skotu w Frankfurcze n. M. 1929.“ (Skótplahowanski direktor dr. W i l s d o r f z Barlina.)

Shromadźizna kolonialneho wotrjada

w Künstlerhaus, wulka sala, Albrechtka dr. 6, 20,50 hodź.:

„Nětczischе ratarske poměry w krótkowjeczornej Afrizy.“ (Albert Voigt, 1. pschedsydza towarstwa farmowych hospodarstwow a Němskeho zwjazka w krótkowjeczornej Afrizy.)

Pjatk 11. oktobra wotmětsje so tale wažna sjawna shromadźizna:

Hłowna shromadźizna Němskeho Ratarskeho towarstwa

we wulkej sali měšchcź. wustajeńskeho w Drježdżanach, w 9 hodźinach:

„Staw a wuhladny na wuwicze kajkostnych wupłodow (Qualitätserzeugung) w němskim ratarstwje.“ (Dr. S c h i n d l e r z Barlina.)

„Wothonjenje a tworjenje płacźiznow sa ratarske kajkostne wupłody w Danskej a Hollandskej“ (se žwětkowobrasami). (Dr. H o r n y z Wiesbadena.)

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powětrej wo wjedrje sa jutrje schtwórtk:** Khłódno, trochu wětrato, haj schcerjato. W Zjednoćenej Europie khłódno a deschczowato.

*** Wutoru wjeczor so w Bremenje pschi rjekowskim mosczu tyrjne rozbuchnjenje sta, kotrejž bě nětkle tři kilometry daloko słyschecz. Żelezny pontow bě rozbuchnył. Wón bě so sadno samskuł, pschedy hacz bě barba wusłhła. S tym so płuny nahromadźichu, kotrejž rozbuchnychu. Tśo dźěłaczerjo so morichu, jena wožoba so cjeżko ranì. S powětrownym sćorkom so we wokolnosći jeneho kilometra wschě wokonowe schklenzy rozraschu.**

*** Na żelesnischim sastanischczu w Morawskej Ostrawje we cjeskej Schlejskej so nekotre żelesnische tankowe wozy sworczichu. Wolij, kotryż z wozow wubeża, so najskerje z letazymi schkrami z lokomotiwy sapali. Se zhubnym wětrom so woheń na pjecź sworczenych wozow a na nekotre druhe wozy wupschestrě, kotrejž na sdalenych kolijach stejachu. Schescź waggonow so do cjista spali a schtyri spjetka.**

*** W Olkerdze w Cjechach wutoru dopołdnja z jeneje kólnje woheń wuńdże, kotryż so z wětrom ruczе na žuboдne statoki wupschestrě. Borzy zyła wjeś w płomjenjach stejesche. Wschо hromadźe 36 domow a 40 brožnjow; hrodźjow so paleschе. Wohnjowe wobory, kotrejž běchu z jeneje wokolnosće na pomoz pschischłe, njejamóchu wobeh zhašecz. S zhleje wšu sej jenoj dwě chěži stejo wostajiłej. Wobydlerstwo je w najwjetschej nuzy a bjes bydła.**

*** W Komorach pola Pinska w Pólskej je so wožom dźěcźi z granatu morikło. Jedyn hólc granatu hischcze z wójnskeho czasa na rěznym brjoźu namaka, kotruż dyrjesche hromadźe z druhimi towarischemi pschebywjacz. Granata rosbuchnywschi pjecź dźěcźi rostorha. Tři druhe dźěcźi na skanjenja wumrěchu.**

Towarstwowski powěstnik.

Drježdżany. „Hromadnik“ ma štwórtk 10. oktobra pola G. Zmija na Christianskej drózy 22 swoju mjasačnu zhromadźiznu. Přednošk k. wučerja Zahrocznika: Sto bě nam D. Jaroměr Imiš? — Před tym 1/2 8 hodźin serbska hodźina. Hosćo stajnje witani.

B. Krawc.

Komorow. Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor 1/2 8 hodźin w „*Kačej korčmje*“. *Bratra*, přińdźće porjadnje a dypkownje, přetož to žada sebi sokolska disciplina. Na zdar!

Načolnik.

„Lumir“ nima dla wšelakich zadźěwkow swoju pruhu přichodnu sobotu 12. t. m., ale hakle sobotu 19. okt. popołdnju w 4 hodź. w Serbskim Domje. Z lubym strowjenjom

B. Krawc.

Pančicy. Jednota Sokoł ma štwórtk 10. oktobra we Wudworju pola Nowakec wurjadnje wažnu zhromadźiznu. Dokelž so wo jara wažne dypki jedna, so prosy, zo by kóždy sobustaw, też pasivny, přitomny był.

Načolnik.

Łaz. Towarstwo „Handrij Zejler“ wotměwa njedźelu 13. oktobra popołdnju w 4 hodź. swoju zhromadźiznu. Wobzamknyć maja so wažne dypki, wosebje wo zymskim skutkowanju towarstwa. Přednošk je přilubjeny. Wo bohaty wopyt so prosy. Předsyda

Radwoŕ Serbski Ratarski Dorost za Radwoŕ a wokolinu ma přichodnu njedźelu 13. oktobra popołdnju w 3 hodź. (hnydom po nešporje) jara wažnu zhromadźiznu. Wšitkich towaršow wočakuje

předsyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. Za wosebity dźěl: Arnošt Barr w Běrěznem. Za zamołwitosć: G. Jarak w Budyšinje.

Znajeće hižo nětčiše płaćizny w

kupnym domje Max Herde

w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy 12

?

Wopyt so zapłaći, budźeće so na lěpšinach wopraudźe ze

Při nakupowanju wot 50.00 hr. so pućowanje wupłaći!

Žonjace, mušace a dźěćace drasty so po wosebje cyle nizkich płaćiznach předawaja!

Kóždcj swójbje swój dom!

Pjatk, 11. oktobra 1929

wječor we 8 hodź. rěči w **měšćanskej zahrodze w Budyšinje** knjez W. M. Merklein z Małeho Wjelkowa wo

twarjeńskej nalutowarni

Zjednoćeństwo přećelow (Gemeinnütz. G. m. b. H. Wüstenrot-Württ.) najstarša, najwjetša a najwuspěšna twarska nalutowarnja w Němskej a Rakuskej

přednošk ze swětłowobrazami

Zastup darmo! Zastup darmo!

W 4 1/2 lětach smy 109.5 milijonow hr. k nawarjenju 7306 samsnych domow zwudawali. Też Wy dostanjeće po dopjelnjenju swojeje lutowanskeje winowatosće njewupowědźomny twarski pjenjez za 4% danje. Prašejće so hišće dźensa! ◆ Štóž je zadźěłany, zo přińć njemóże, njech pisa wo wujasnjacy spis H. 46 na Bausparkasse der Gemeinschaft der Freunde G. G. m. b. H. Wüstenrot Württ., Abt. Ludwigsburg abo jich zastupjerstwo we Sakskej w Drježdżanach-A. 24 Sempergstr. 3 Telefon 48004

Naturarska hojeńka a přepytowarka tučelniey

knjeni A. Freundowa

hojeńska magnetopathika, radijowa homöopathija, biochemija, dijatiske lěkowanje, zelowe lěkowanje — ma rěčne hodźiny **w Budyšinje, na Jägerskej drózy 5** kóždy štwórtk, pjatk, sobotu wot 8 hač 5 hodź. a lěkuje: čuwowe a dušne čerpjenja, žołdźikowe, crjewowe, jatrowe, žołćowe, wušowe, wóčne, jerchenjowe čerpjenja, tišawu, wutupjeru, wić, drjenje, ischias, ziemjenje, zakalkowanje, bjezsparnosć, waki, wukhorjenje, tołstosć, zatykanje, słabosć, padawu khorosć, spink, žłtate a bołace nohi. — Wulke wuspěchi! Rańšu moć sobu přinjesć.

Wšě šulske knihi

su dostać

w Smolerjec kniharni, zap. dr. z w. r.

na Lawskich hrjebjach 4

Neu erschienen:

Funk Post

Grosse Rundfunk-Programm-Zeitschrift

Für Alle!

20 PFENNIGE NUR

Illustrierte Programme aller Sender!

UNTERHALTUNG · BILDER · ROMAN · TECHNIK

Überall zu haben!

Probeheft gern umsonst! Funk-Post, Berlin N 24

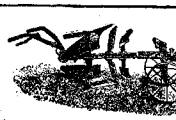
Koncertowa direkcija K. J. Guder, w Budyšinje

Pjatk 11. oktobra wječor we 8 hodź. w „salomaj Krony“ **světoslawny**

Don-kosakski khór

Dirigent: Serge Jaroff

39 spěwarjow! Nowy program!

Jurij Hänscl w Budyšinje

na Sukelskej hasy 34 ⁊ Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyškim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Nětko kurimy jenoż hišće

Hans Depie a **Mors Tunke**

15 pf. cigary

5470

metrow wupjerka

šitych w lěcze 1928 wotpředańdź. schtož je najlěpschi dopołnas hódnosće naschcje tworjby!

Andr. Kasper

(mějićel: Al. Pilopp)

w Budyschinje, Burgleihn 11

Pilny přijedawši ratař z dobrymi dokhodami pyta

khěžu na wsy

po możnosći z něsto polom abo też mału žiwnosć hnydom abo pozdźišo k wotnajeću. Poskićenja na **P. Arlt, Wiebelsdorf Kreis Bomst (Grenzmark).**

AMACVERGASER APPARATEBAU

Narunanske dźele *rjećazy za motorske kola* **ćěridłowe dźele tachometry,** *latarnje.*

Wikowarje dostanu fabriski płaćizny.

G. BÜRGEL

wikowarnja z motorskimi kolami w Budyšinje na Žitnu, wikach 12

Telefon 3593

Meble

prawe abo molowane tanje

Büttner w Budyšinje

Königswall 3 Žane klasy

Dźensa rano 1/2 5 hodź. **wumrě** ze swjatymi zakramentami doma wobstarana naša luba staroscziwa mać a wowka

Marja zwud. Žurowa

rodź. Lukašec

swoje staroby 83 lět 9 měsacow.

Poručamy jeje njesmjertnu dušu do pobožnych modlitwow wěriwych a prosymy wjeledostojnych kk. duchownych wo memento při woltarju.

W Ralbicach, Konjecach a Njebjelčicach

9. oktobra 1929.

W mjenje žarowacych

arcyměšnik Jakub Žur, farař.

Khowanje budźe sobotu dop. 1/2 9 hodź. w Njebjelčicach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wuchadnych 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr. pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 237 — Budyšin — Štwórtk, 10. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 86

Rozrěčenje z francowskim zapósłancom Reynaudom.

Parišći sapósłanz Paul Reynaud je so je swojeho puczowanja po połodnišcej Ameriziy do Parija wrócił. Hižo na dwórnišcu jeho czrjoda nowinarjow wocakała. Běchu wczipni shonicz, schto je wón z němskim wulkoindustrialnym Förbergom wo franczowsko-němskim zwjazku rěczał. Reynaud w deputértskej komorje k stronje ministra Maginota złuschła, kotryž pschi tódzej składnosći psched wocakujomnym nowym němskim nawalom Franczosow warnuje a jich napomina, so bychu so pschećiwo njemu bronili. Czim bóle so Franczowsam wěricz nochczyschc, so je Reynaud wo franczowsko-němskim zwjazku jednak. **Reynaud bě na nadběh nowinarjow pschihotowany a měješe wotmołwu hotowu.** W njej zyrkej należnosći po możnosći njewinowaty napohlad da. „Posdatne jednanje", Reynaud praji, „so na jednore studowarstwe puczowanje wobmjeruje, na kotrež zym so we augusce podał. Ssym Barlin wopytał, kaž zym měraz połdźisco z Henriom de Kirillis do Londowa puczował. So zym w Poincarewowym mjenje jednał, je hołowe wumyslenje. Njeběch ministerskemu presidentej wo zwojim puczowanju ani niczo praził. Szyła je so mi puczowanje do Barlina derje sapkaczało."

Němska ma dwoje wobliczo.

Offizialna Němska je zyle měrnje smyslena, tola we Němskej je też fanatiska mjeńschina, kotraž je pschećiwo Versaillesskemu srěczenju, a kotraž może pschi wurjadnych wobstejnoscach sapo k mozy pschińcz. Chzych so wobdinjeż wo tymle strachu pschešwědczicz.

Reynaud so wusna, so je z němskimi nazionalistami też wo wojerskim swjatku rěczał.

Je pak jich namjety wotpokasał, na to pokasujo, so je sjawne měnjenje w Franczowskej njeby zenje pschijsało. **Wo jednanjach wo połskim korridoru** so Reynaud na szejhowaze waschnje wuprajł: „Prajach pschi tutej składnosći němskim knjezom, so czi z nich, kotriż zu pschiwiżowarjo swjatka mjes Němskej a Franczowskej, žebi sawěcze **picheja**, so bychu Franczowsku jako spranvnu swjatkatku namakali. Tohodla zu njebychu zmjeli dźiwacz, hdyż

chze też Franczowska Pólsku zwěrna wostacz.

Ssym też pschipomnił, so bychu so internazionalne poměry **połěpschike**, so bychu so **wěste** hospodarske wobstejnosće dale wotstronicz, hdy bychu něnuzny nazionalistojo krute wojowanje pschećiwo Pólskej sastajili."

Reynaud swoju rěcz skónczi, prajizy: „Studowanisće puczowanje do Němskeje sdasche so mi jara wužitne być. Tohodla na zane waschnje njewobzarując, so zym do Barlina jěł. Sapósłanz je w tajkich padach wjele pschihódnisho stajeny dyżli minister, dokelż so pschi swojich rosprajenjach jenož zam zebje wjasa."

Orzeczynski wo politiskim połoženju

Sstrjedu je so w pruskim ministerstwje snutskownych należnosćow konferenca pruskich wyschschich knjezerstwowych presidentow wotmeła, kotrejż snutskowny minister Grzesynski pschedsydowasche. Minister w sawodnej rěczi praji, so je politiske połoženje khutne, tola niz wohrożaze. Republika je dźensa tak skruczena, so powrócerske wotmyslenja, kotrež so zylnisho sacżuwaju, nimaju wuhladow na wuspěch. Najzwonkownische politiske strony, minister praji, dźensa stat demagogiszy sa nusu naschego ludu samolwity czinja, kotraż ma so jenicżky pschehratej wójnje pschipiżacz.

W tymle połoženju je ludowe pożadanje pschećiwo Youngowemu planej bóle zwonkownopolitiski strach dyżli snutskownopolitiske wobczeženje. Ludowe pożadanje je srědź, tż wschо, schtoż nětczišchi stat wotpokasuje abo jemu njepschećelskje mozy sdźelnoczik. Tohodla je winowatosć wschich němskostatnych a krajnych knjezerstwow, zo tomule spoczinanju napschećiwo staijcz, dokelż chzedza elementy, kotrež zu k ludowemu pożadanju snamkacz, sakładny stata podrycz. Němskostatne a krajne knjezerstwa njeżmědża so tohodla jenož na wobaranje samjesowacz, ale dyrbja wschо czinicz, so bychu rosšafnjenje wo samerach ludowego pożadanja rosschérjake.

Dale minister na to pokasa, so demokratiski republikanski stat poknu zhromadzenišku, rěczny a politisku zwobodu zwojim staczanam sarucza. **Tola to njeżmě k zamosapreczu dowjesć.** Praschenje zebjeważenja **stata je, so njeda** zwoje instituzije a ministrow wohanicz a so na nich pschiżiwdzecz. Dokelż je republiku schkitazu sakoń pschestat płaczicz, je dźensnjsche połoženje nastało, kotrež czim dlejze, czim bóle za republikanike wobydlerstwa poczina njesnjesne bywacz. Każ dźensa stat a jeho samolwitych politiskich statnikow wohanjeja, nima z politiskej zwobodu měnjenja niczo czinicz.

Stahlhelm w Porheinskej a Westfalskej so zakazał.

Pruski minister snutskownych należnosćow Grzesynski je na podstawu § 1 sakonja z 22. měrza 1921 w swizu z wuwjedzenju tohole sakonja z 22. februara 1926 se pschihłosowanjom němskeho knjezerstwa **Stahlhelmski zwjazk** ironiski zakazał we wyschemi jeho podzlasenymi a pomocnymi organizacjemi, wosebje z młodym Stahlhelmom a zwjazkom Scharnhorstom **za wobłah Porheinskeje a Westfalskeje rospuschczi.**

Stahlhelm je w tymale provinzomaj w pschitomnosći prenjeho zwjazkowcho wjednika Seldty wojerske zwuczowanja wotmeł, kotrež zu po mjenowanych sakonjowych postajenjach sakazane. Wobkedźbowanja njedawaju na tym dwělowacz, so zo zobustawy k tomu wumuczeja, so bychu mohle po wojerskich prawidłach postupowacz.

Po § 3a zo wschе pschednjety, Stahlhelmej abo jeho zobudstawam złuschcze, kotrež zu zo pschi zwuczowanju wużiże, k lepschemu němskeho stata sebjeru.

Pschepytanje wobydlenjow w Kölnje.

Na podłožku wukasa wo rospuschczenju Stahlhelma we Westfalskej a Porheinskej je policija wobydlenja schtyrjoch Stahlhelmowych wjednikow a jeneho zupowcho wjednika pschepytała a wjele materiala, mjes druhim też zwjazkowe zamoženje we wyschosći 300 hacz 400 hriwnow, sebrała.

Sakski sejm so 22. oktobra wotewri.

22. oktobra popołdnju w 1 hodźinje zo sakski sejm po lěcznych próždninach prěni krócz zaso seźidze. Na dnjowym rjedze stej: 1.) wólba zejmowcho pschedsydy, 2.) wosjewjenje wubérkow wo dokonjanych wólbach. Wutoru 15. oktobra zo pożedženje zejmowcho pschedsydstwa z dnjowym porjadom wotmeje: Rosprajenje wo dnjowym porjedze.

„Złotodźěłar" Franc Tausend.

S Mnichowa „Bossische Zeitung" powě: Należnosć „Złotodźěarja" Franza Tausenda, kotrehoż zu wo należa w Tirolskej cjeżkich jebanstwow dla sajeli, je so na dźiwanje zbudzaze waschnje pschemeniła. Tausendowh sakitował, Mnichowski rěcznik dr. hrabja Pestalozzi, je dźěłił, so je 3. oktobra Franz Tausend w pjenjezybijerni w Mnichowje z kontrollu direktora pjenjezybijernje a w pschitomnosći druhich sastojnikow a policije po zyle wěstym prjedawschim pschepytanju pokasał, po kajkim waschnju sloto dźěła. Jemu je so porabżiło, hromadku praweho cżisteho stola z wołoja a druhich pschidawkow dźěłacz, kotrež njejsu prjedy sloto wopschijate. Dokelż je so kontrolla se wschej możnej kedżliwosću pschewjedła, je wobschudzenje njemożne, a Tausend je z tym dopokasał, so może woprawdże sloto dźěłacz. Jeho sakitowar je hižo pola wyschscheho krajneho żuda w Mnichowje żadał, so bychu Tausenda z jatby puschczili.

*

Wo experimentach złotodźěarja Tausenda je so hischcze z pschihłuschneho městna w Mnichowje sdźelilo: Wobstórżba pschezwo Tausendej nětotre padły jebanstwa wopschija. Pola nětotrych cjeżkich padow je praschenje, hacz je Tausend woprawdże wurjadźił, z druhich wózow sloto dźěłacz, bjes ważnosće. W druhich padach pak je wobstórżba na to waschnje sakonje, so je pjenjezydawarjam wo tymle wuzdźelenju njewěrnosće powědał. W běhu pschebběżeneho pschepytanja je so jemu sdźelnosć posticzika, wupruhowacz, hacz je jeho wuzdźelenje prawe. Pospyty su so w tudomnej hłownej pjenjezybijerni pschi najwótrischim dohladowanju stale. Na konju pospytow Tausend nic zyle dźeżaczinu grama ważaze zornjeschko cżisteho stola pschepoda. Zornjeschko je so z nic zyle 1,67 grama wołoja wuschkrełło. Wězywustojni praja, so je wunoschł psche wschu měru spokojazy a so dotalnym nasonjenjam wědomosće napschećiwo rěczi. Direktor hłownej pjenjezybijernje wschak njemożesche swoje wobmyslenje połkóczicz, hacz so njeje njedźiwajuz wscheje kontrolle sloto do pruhi sazmykło. Akty **wo rosšudzenju**, hacz ma zatka dale tracz, su so tudomnemu krajnemu sudej pschedpołożile.

Zjězd awstriskeje socialdemokratiskeje strony.

We Winje je so wutoru w pschitomnosći sastupjerjow skoro wschěch europiskich sozialdemokratiskich stronow sjěd awstriskeje sozialdemokratiskeje strony wotewrił. Tónle sjěd je za awstrisku sozialdemokratisku stronu wosebje ważny. **W mjenje němskeje sozialdemokratije Otta Wels sjěd postrowi.** Niz jenož němszy dźěłacżerjo, ale zyła němska demokratija so za wojowanje pschećiwo planam awstriskich domowinskich woborow sajimuje. To zame wojowanje każ w Awstriskej so też w Němskej wjedze. Němska cżežka industrija wojowanje awstriskich domowinskich woborow podpjerusze. Hugenbergike ludowe pożadanje je znamjo, so też w Němskej wojowanje pschećiwo **republizy** z teho zamehо ducha wukhadża każ w Awstriskej.

Winski měschczanosta **Seitz** praji, so zu poslednje podawki měschczanskim stronam pokasałe, wo kelko praschenjow je hospodarstwo ważnische dyżli wustawne praschenje. Sozialdemokratija je swolniwa, wo wustawje rěczecz, hdyż pak z hrożenjom spytaju, budże wona też k wojowanju hotowa.

Herriotowy přednošk we Winje.

Nědhuschi franzowskich ministerski president Herriot je wutoru we Winje we wulkej konzertowarni po pscheproschenju wschеuropiskeje unije pschednoschk wo nowej organizaziji Europy měł, kotryż je sahorjene pschihłosowanje pożlucharjow namakał. **Zyły diplomatiski korps bě pschi** pschednoschku pschitomny.

Statny rěcznik wjetsche khłostanje sa Tuku żada.

S Prahi zo 9. oktobra powě: Statny rěcznik w Bratislawje je zo w Tukowym prożeju **powołał**, dokelż je **15** lět khłostarnje pschećiwo Tuzy pschenieske khłostanje.

Bronjenje Pólskeje.

Schef franzowskeje wojerskeje mišije we Warschawje, brigadny general Bensin, je zrjedu do Gdynje pschišeł, so by žebi tamnischi pólski pschistaw wobhladał. Tole puczowanje pjeża z wotmyslenjom swižuje, Gdynju jako jepjeranischcjo za kichżaki a podmórske czołmy, kotrež zu zo w Franczowskej skasałe, wutworicz.

Pósłanca Amana Ullaha z Jendźelskeje wupokazali..

Afghanskeho pósłanza w Londowje, Shuju Dowleha khana, zu po żadanju swonkownoho ministra Hendersona z Jendźelskeje wupokasali. Pósłanz, kotrehoż bě kral Aman Ullah pomjenował, a kotryż je tehdy wschě pschihoty za wopyt Amana Ullaha w Jendźelskej pschi składnosći jeho puczowanja po Europje cżinił, je też po afghanskim pschewrócze pósłanstwowe dźěła **wobstarował.** Na podłožku sdźelenki, kotruż je młodny pósłanstwowy sekretar Junus khan jendźelskemu knjezerstwu cżinił, zu pósłanza **wupokasali.** Pósłanzej zu sdźělili, so zo jendźelskemu knjezerstwu wjazy njesłodoba, a zu jemu kasali, so by kraj wopuscżił. Jendźelske knjezerstwo je z dorasom na to pokasało, so je so wupokasanje zyle wosobinskich pschicżinow dla stało. Wyschnosćej je w Harwichu jeho wežy sadjerzała. Junus khan nětko jako diplomatiski sastupjer dźěła afghanskeho pósłanstwa sastawa. Każ je złyschcżeł, je pósłanz wulki dźěł drohotnych wězow, mjes nimi też juwele, z njepravom zobu wzał. Pósłanstwo je po jeho njezapkim wotpuczowanju wobras sapuszczenja pokasało. Cżemna należnosć zo dale pruhuje.

Wojowanje wo Kabul.

Kabul w Shahwaliowymaj rukomaj.

S **Londowa**, 9. oktobra. **Reuterez powěsczenja se Sinahy powě: Nadir khan powě, so je jeho bratr Shahwali 6. oktobra Kabul wobżadżił.**

S **Londowa**, 9. oktobra. Powěsczej, kotraż je z dołhowjesczornoho Afghanistana do Karachi doschła, praji, so wójsko Nadira khana Kabul dale nadběhuje. Mjes pschedwójskom Habiba Ullaha a wójskom Nadira khana zo njepotrěbnje psched Kabulskimi wrotami wojuje. Swjasanje Habiba Ullaha z jeho wójskom pola Dżalulabada je pschejorhnjene.

S **Kalkutty**, 9. oktobra: S Peshawara zo powě, so je wójsko Habiba khana Kabul dobyło. Pryzedawschi generalny konsul Amana Ullaha w Parachiaru w Indiskej je hižo zhożopschejazu adrešu pschiwiżowarjam wuhnateho

…ło kala w Paschewaru pósłał. Przedy hacj je …adira khana Kabul dobyło, je tamnische wobhdlerſ…pischeſtwo Habibej Ullahej postanyło. Ministerſki …met Habiba Ullaha je pjeza hižo sobotu wróčeſostupił. …bulka schkrizołowarnja wot diweju dnjow mjeleſi. Sdobom so powě, so je ſ Nadirom khanom swjasany mahmanſki splah twjerdsišinu Dżalalabad dobył, a so tu wojaſy unuzanisſeho splaha, kotřiž tu dotal po khorhoju Habiba Ullaha wojowali, wot tuteho wotpadnyli.

Wójsko Nadira khana Kabul dobyło.

Kaž ruska tiněježerſtwowa telegrafowarnja ſ Termiza …owě, je wójsko Nadira khana tſjedu rano w 4 hodźinach ſ wjednišwom jeho bratra Shahwalia khana wobhadźało. Habib Ullah je do Arckiteje zitadelle cekmył. Nadir khan je šyrne wojeſke mjo na stronu ſ Djelolabadej pósłał, so bychu wójsku napſcheciwo ſtate, kotrež je Habib Ullah ſ Kurdistana na pomoz sawołał.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 10. oktobra 1929.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer —7, thermometer wo dyjo +17. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer —8, thermometer w nozy +8. Wuhladny na malo so pschemeńnjazy ras bodalneho wjedra. — Nasche wjedro je nětko nasymſki ras pschiwſalo. Szylna nižina w polnozy je ſwój wulěſk hacj k nam wupschestrěła. Torhanje wětry pschihnachu nam dźenja dospołna deſchczik. Tón najſtarše saso bórzy popuſchcził. Schklenza stupa też spěſchnje na rjane a pschiwonduje pschibliżowanje nowe wjeſchiny ſ wjeczora. S njeje najſterše saso mrózy sastupja. Wjedrańſe měnja, so smě se nasche wjedro nětko bóle torhaty ras, pschetoż sady wyſchiny pschikhadźeja saso nowe nižiny. — Jutſje schtwórtk khadża słónczko 6,19 hodź. a khowa so 5,14 hodź. Měſacak khadża pop. 3,09 hodź. a khowa so wječor 10,34 hodź.

— **Powětrom „Hrabja Zeppelin“** też dźenja rano hiſchcze njemóſeſche pschileczeć. Wjednistwo powětrona hebi njeſwěri, jón ſ kólnje wuczahnyc, dokelž w kraſnje Bodamſkeho jězora, w kotrejž Friedrichshafen leži, šylne wětry sakhadźachu, kaž je to dźenja hiſchcze we nasſich ſtronach sacžuc. Dźenja dopołdnja w 11 hodź. dyrbiſche jo nětko rozſudźiz, hacj budże mózno, so dźenja schtwórtk wokolo połnozy na wotmyſlenu ſět do Schleſyſkeje puſchczicz. Dale jo powě, so ju pałaježroju, kiž chzedża hobuleczeć, trochu mjerſazy nad ſtajnym wotſtorkowanjom, jich liczba běſche jo hacj do wczeraſneho wjeczora na 22 ſnižiła. Odnž jo wětry ſmérja, mózemy na to liczić, so Zeppelinſki powětron jutſje pjatk rano wohladamy.

— **Zupa „Jan Arnošt Smoleŕ“** preproſuje knjezow predsydow a dirigentow a zastupjerjow organizacijow na swoju wurjadnu zhromadźiznu sobotu 12. okt. popoldnju w 4 hodź. do Serbskeho Doma w Budyšinje. Dnjowy porjad tutoho posedźenja je wosebje zajimawy a ważny. Na prěnim měſtnje ſtoji hnydom župny złót 1930 w Drježdźanach. Wuradžować a jednać budże so wo nadrobniſim ſwjedźeńſkim porjedże a so wo nim wołzamknyć. Druhi dypk dnjoweho porjada zabéra so z należnoſu Kocoroweho pomnika. Tomu ſóčhuje wólba do Serbskeje Ludoweje Rady a skónčnje ma so rěčeć wo Posmjertnej pokładni „Jan Arnošt Smoleŕ“, kotrejž sobuſtawſtwo přeco dale přibéra. Tuta spomožna naprawa je sebi w našim ludu přeco wjetše připóznače dobyła, přetož je so hižo w mnohich případach wužitna a witana wopokazała. Do njeje smědźa też sobuſtawy druhich zastupić. Tónle zajimawy dnjowy porjad dawa wočakować wuspěšne dźelo za naš ſerbſki lud a zasłuži sebi tohodla, zo bychu wšitke towarſtwa zastupjene było.

— **Nowe wumělske pohladnicy.** Zwjazk tuž.-serb. ſtudentſtwa je we swojim nakładže 10 najlěpšich ſerbſkich wobrazow juhoſłowjanſkeho molerja miſtra A. Trſtenjaka w pohladnicach wudał, zo by Trſtenjakowe wumělske dźěło puć do najſerſich worſtow namakało. Jeho wobrazy předſtajeju naše narodne drasty, kotrež ſu a wostanu z najwuraznišim typiſkim znamjenjom našeho naroda. Studenća, chcedźo wšitko dobre ſerbſke spěchować, ſu so njchojaznje na riſkantny nakład zwažili, zo bychu z wudaćom tutych pohladnicow naše narodne kraje propagowali a wosebje też wulkemu njedoſtatkej na ſerbſkich pohladnicach wotpomhali. Su tohodla też přeswědčeni, zo tutón ſkutk w ſerbſkej zjawnoſi bohaty wothlós namaka a zo ſebi kóždy ſprawny Serb a kóžda derjemyſlena Serbowka znajmjeńſa jenu ſeriju kupi; přiložeji ſej tak wubjerne reprodukcije a podpjera zdobom ſwojopomocne akcije khudeho ſerbſkeho ſtudentſtwa. Jena ſerija wopřija 10 pohladnicow a předawa ſo po 1 hriwnje. Čiſty wunoſk je za ſtudenſki dom w Budyšinje postajeny. Tuž njekomdźe so a ſkazaće ſej je hnydom w Smolerjec kniharni.

— **Sokolſke jednoty Sewjerneho wokrjesa,** kiž wobſahuje Ralbicy, Komorow, Kulow a Wulki Čisk, maja ſobotu 19. winowca wječor we 8 hodź. w „Kačej korčmje“ pola Rakec swoju prěnju ſchadźowanku z tutym dnjowym porjadom: 1. Rozjasnjenje bratra Hernašta „Čehodla bywaju wokrjesne ſchadźowanki“ 2. Přednošk br. Sewčika wo jeho nahladach a ſamsnym nazhonjenju w „Sokole“. 3. Naše wokrjesne ſtojniſčo a zhromadne ſkutkowanje. — Starostojo a nałolniſcy mjenowanych jednotow maju ſo po postajenju wokrjesneho nałolniſtwa wo to ſtarać, zo by ſo kóždy aktivny a też pasivny bratr na tutej ſchadźowancy wobdźělił.

— **Danjzy kofakojo ſpěwaju jutſje pjatk wječor we 8 hodź. w Krónje w Budyšinje.** Kóždy, kiž chze ſo na dokonjanym ſpěwnym wumělſtwje wokſchewicź, pózdże na jich ſpěwačkalwny konzert poſtuchacz. Saſtupne khartki ſu dóſtacz w Gudcez konzertnej direkzíji na Seminarſkej haſbje 8.

— **Njedźelſke jězdne liſciki** na żelesniży też na ſwjedźenju Tſjoch Kralow. W lěcu běſche Drježdźańſka direkzija němſkoſtatneje żelesniży wojſewiła, zo ſo ſa katoliſkej ſwjatej dnjej „Swjedźeń Božeho Cżěła“ a „Pětra a Pawoła“ njedźelſke jězdne liſciki wudawaja. Na to je Swjaſk ludowyzkwiniſtich jaſkow ſa Saſku na Drježdźańſku direkzíju němſkoſtatneje żelesniży namjet japodał, ſo małe ſo też ſa ſakoſiſchej wjazy njeſkhitany ſwjedźeń Tſjoch Kralow, 6. januara, njedźelſke jězdne liſciki wudawacź. Dokelž tutón dźeń hiſchcze do ſchulſkich próżdninow padnje, je żadanje hižom ſwonkownje woprawnjene. Sčehi njedźelſke jězdne liſciki też ja naležnt pokutny dźeń żadacź, je ſo ſwjaſk wostajił, dźiwajo na khutnoſcź dnja. Drježdźańſka direkzija němſkoſtatneje żelesniży te ſwjaſkej nětko ſdźěliła, ſo je ſo namjet ſa 6. januara pschijał.

— **Morwu namakali** ſu wczera rano tu w komorje ſa ſtužbne 18-lětnu ſtužbnu hołzu. Poſdaczne jedna ſo wo njeporadżenym ſacžerjeniſkim poſtupjez. Policija je holzu cżeło wſala. Kriminalna policija należnoſcź dale pschepjatuje.

— **Wožebita pschiloha.** Sa naſchich cżitarjow w Běłej Wodźe a wokolinje pschipokazimy k dźenjſchnemu cżiſtu wožebitu pschiloſu firmy Wilhelma Gübela w Běłej Wodźe. Naſchich cżitarjow a cżitarki w tamniſchich ſtronach proſzymy, ſo bychu wožebitu pschiloſu pschecżelnje wobhedźowali.

— **8. Zwingerſka loterija.** Pschi cżelnjenju 5. a 7. oktobra wuczahnjenych tele hłowne dobycża: Premija we 30 000 hr. padże na cżiſło 415 901 ſ dobycżom we 3 hriwnach, 1. hłowne dobycże we 20 000 hr. na cżiſło 38 887, 2. hłowne dobycże we 10 000 hr. na cżiſło 34 863, 3. hłowne dobycże we 5000 hr. na cżiſło 333 831, 5 dobycżow wo 1000 hriwnow padże na cżiſła 69060, 344 711, 196 903, 163 147, 46 155. Wſe lołje ſe ſadnjej liczbu 4 wuczahnjenych ſo ſ 1 hr. Cżehnjenjeſke liſcżiny wudadża ſo 17. oktobra 1929.

— **S Kubšyza.** Kvátko pſched naſchej wſu lajdże dźenja rano ſ Lubija pſchikhadżazy nakładny automobil ſ wjele powſchchakom jeneho Wujerſkeho ſeleninoweho wikowarja do dráhowego pſchkrowa. Po wuprajenju wjednika wodźidko ſapraſiło, ſo je auto do ſchtoma ſaloſchiſchi jón powalił a do pſchkrowa ſajedźiwſchi ſo powroczíł, ko je zyła wjeſka, hydroizy kał (Blumenkohl), do pſchkrowa a na ſuſodne polo wuſuypka. Pſchi ſnjeſbożenju je auto też hiſchcze ſejzeru telefonowego ſchkodżene wotſtorkowało. Automobil je ſo khětro wobſchkodźił. Wjednik a pjeć dźeć wotendźejchtaj ſe ſtróżelemi.

— **Z Radworja.** W jenej tudomnej korčmje ſu pſchi wječeř a kantor Warko ſ 1. novembrej je ſtrowſchpschicżiſnowo na derje ſaſtużenu wotpocżink poda. — Wſchitkomu pjekaſkemu miſchtr Gottfchlich ſwojej karnju pjekaſkemu miſchtrej Lehmananej ſ Lipſka dał, tiž ju 10. oktobra pſchehwoſnje.

— **S Rašbórka,** Sſtużbne hodźiny krajneho radſtwa, faiwſcżerſkeho hamta a wokrjesneho komunalnego ſarjadnistwa ju ja ſymſke połketo ſa pózdżejſu, wjedy ſchtwórtk a pjatk wot 8 hacj 1 hodź. a wot 2—6 hodź. ſa ſrjedu a ſobotu wot 8 hacj 2 hodź. powſtajili. Sſtużbne a ſobotu wostanu piſarſtwe popołdnju ſawrjene. Wobſtaranje ſ publikom dyrbi w ſaſtimje porjadneho wotwicża pſchimych naležnoſcżow ſ wumjeſcżom khwatnych wjeſow na wſchitkich dźělawych dnjach na dopołdnju hacj do 1 h. wobmjeſowany wostacź.

— **S Khoczebuża.** Morđaŕ Kubiza, kiž je loni nałonu krawſkeho miſchtra Koſaka w Stym Komorowje ſtużował, a kotrehož běchu tehodla do Khoczebuſkeje pſchaſtytowańſkeje ſaſtiwa hadżili, pſchihotowańſke ſo na cżinjenje ſ ſaſtiwa. Skeje ſtebi wěđżał nóż wobſtarał, je kotrymż ſypta żelesne żerdki pſched wotkom ſwojeje komorki pſcherežacż. Wobnjo wón narežnjene mětina mjeſa. Saſtoinjazy pak ſo ſ cżaſom jeho wotpohlađo dopołdachu a jeho do druheje komorki ſamrjechu, ſ kotrejž ſo njebudże móz wudobyc.

Z Łužicy.

* **S Hirſchfelde.** Pondźelu wječor 1¼7 hodź. ſajdże jedyn tudomny auto na torhoſchcżu do ſtudnje, kotraž wodu njeſe. Hewak ſpuſchczejomneho wjednika ſlejpnyły drje ſwězy ſchtyrjoch motorſkich kołow, kiž na krawſkej dróhi napſcheczo ſtudni ſtejachu. Wón podjedże ſpſched ſtudnju a ſajedże ſ zdyhym prędnim wołom do nje. Wobnjołwi wobornicy dyrbjachu pſchinicż a ſtudnju z klumpacż, pryedy hacj mózachu auto ſ njeje wuczahnyc.

* **S Jonsdorfa.** Jako pondźelu dopołdnja 2 hodź. bjidaſ Schwerdtner ſ motoriſkim kołom na dwórni ſwojeje ſchwerdtnerſkeje, pſchińdże jemu cżtrjódka ſchulſkich dźeći napſcheczo. Schwerdtner ſatrubi a dźeći ſbżachu ſo na prawu ſtronu. Nadobo pak jemu Alétna Elſa Helliz do kołow běża, ſo kolešaŕ padny. Dźeſcu běſche jo nimo dźěłarſkeje khěže ſ wołom ſtrowa ſkhanyła, pſchi cżimż je ſo ſ nim ſwalała. Jo bowjeſechu hnydom do ſtarſchiſkeje Zitawſkeje kliniki, popołdnju pak do ſtarſchiſkeho domu we Jonsdorfje, hdyż je popołdnju wědomja wjazy njemahaſche wumrěć.

Tahiti.

Roman ſ južneho morja.

11] (Pokracżowanje.)

Na Tahiti macże mało pschikładow mjes ſwojimi krajenjemi, kotřiž ju ſo wopraſnje ſ tahitiſkimi hołzami wożenili; nětko ſu tele žónſke młode a rjane, woni bychu je mohli do Europy wróczowjeſcż a traſch hordši na to być — hdyż chzedża ſacżuc trochu dźiwnuſchkeje a ſpodźiwneje hordoſcże tak njenowacż. Hdyż pak ſo ſeſtarnu — žónſke cżěło kcżeje a pſchekcżeje w naſchim tropiſkim podnjebju tak ſpěſchnje każ naſch bujny ſwět roſtlinow — potom je to nimo. Njemóża ſamych ſtarych indianſkich ſónſkich do Europy pſchinjeſcż, je tam do waſchich kołow ſawjeſcż. — Wy byſchcże to też mjeć, pſchetoż wy byſchcże derje wědżał, kak byſchcże ſa ſwojim khribjetom ſo ſmjećhej ludži wuſtajił. A njechcżeſe-li tu bytoſcż, kotraż je ſo wam pſchiſamkła a ſ wutrobu a duſchu na wami wiża, njeſbożowimy a hubjenu ſcżinicż, to dyrbiſche pola njeje a to tuchy na kupach ſwoſtacż, ale potom budżeteſ jěroſcż a żadoſcż ſa druhim ſiwjenjom waż wjele hórje, wjele móznišho tyſchicż, hacż ſtej tyſchilej mtodu wutrobu. Tej ſtejeſche ſwět hiſchcże wotewrjeny — ta mózeſche prěnjemu njemérej a nuſnizy ſcżěhowacż, hacżrunjeż wonej też druhdy ju ſabjebjeſchcżej. Nětko pak je to nimo — mózność, ſwobodnje jednacż, je wſaia, a jenoż njemér a nuſnizja ſamej ſtej woſtałej, kiž potom każ wěżnu cżeſtu wo waſchu wutrobu żerje.“

Starz wotmjelkny, a ſyſla ſatſchepota w jeho wócżku; khutrije a wuſtuchnuzy hładaſche pſchi tom na młodeho cżłowjeka, a bě, jako by chzył jeho najnutrniſche ſacżuwanja dodnicż, pryedy hacż ſo ſ erta wuronicżu. René pak ſtejeſka ſo ſ wócżkom, a ſnapſcheciwi ſkónczuje ſ truthym hłoſom:

„Wy ſamóżecże, luby knjeże, cżłowjekej wutrobu a duſchu ſe ſwojimi ſkowami ſapſchinnyc, ale ja radżuje do doka ſkocżu, pſchetoż tam horjeka njekcżeje ſa mnje żaneho ſboża, żaneje radoſcże wjazy. Moji ſu mortwi abo hórje toho — ja ſteju jako ſpzreta w ſwěcże, ani bratr ani ſotra żiwaj njejeſtaj, ſchtoż by byko hewak mokło moju wutrobu wjaſacż, je ja mnje ſłubjene, a hdy byſcheże wy mje nětko ſaſo ſymnje a bjeſe ſmilnoſcże do ſnóża ſtorcżił, to bych njeſmiliniże ſahinyk. Też Sabie je mi ſ wutrobnej lubaſcżu pſchikhilena, a jeje wutroba njeje ſtworjena, ſas lubowacż a tak ſnadno ſaſo ſapominacż — cżeſcże-li też ſ jeje wutrowy prěnju pſchikhilnoſcż wutorhnyc? — Wy k tomu Sadie pſchejara lubujeſche, hyrnjeż bych traſch ja też ſam jednorakł był. Tola móju ſo też mylicż“, ſo nadobo pſchetorhny — „ſnadź ſo wo Sadijinej wutrobje mylu, a jeje pſchikhilnoſcż je powrócżna. — Rěcżże ſam ſ njej, ważeny knjeże — woprascheje ſo tola ſam raſ holzu, a macże-li naju ſjednoczenje ja ſtraſchne ja nju, a meni-li Sadie, ſo mohła ſo mje bjeſ wulkeje boloſcże wotrjeż — potom, ſawěrno, njechaſ do měra tohole doła ſaſtupicż, potom budżeteſe widżeż, ſo ſamóżu ſo ſapreć, hyrnjeż by ſo mi wutroba pſchi tom ſlemika. Ani ſkowcżka njeraſtaſcże, ani ſtórżby njeżmě mi ſ erta wunicż, pręni lěpſchi cżłokm poniește mje k drubej kupje — ſ jeje blišoſcże.“

Wón bě poſtocził, a hrabnywſchi cżapku, běżeſche khwatnivje je ſtrowy won.

Sawołana wot ſtarza ſaſtupi holza ſtrachoczíwje a ſe pſchiſandżeleenymaj wocżomaj ſtrowu. — Wona njeſpohładny, ale ſaczu, ſo njeje tu wo ſtrowi wjazy Renéja, a jeje wutroba buchaſche nimale pſchchomnje we wutrobje.

„Prudentia“, rjekny ſtary knjeż a ſeſahny tſchepotaze holicżo ſ waha k bębi — „ja ſym młodeho zuſnika wotſał pózdaſ. — Wón dyrje tebje nětko lubuje, ale hdyż budże nękajki cżaſ wot ſwojeje bomiſny ſdalemy, budże ſo ja njej ſaſo wróczo żedżacż a wotſtajı tu moje wobje holczo ſamotne, a potom dyrje by ſo ty jara, jara njeſbożowna ſtaka a hubjena. Nětko ſo ſacżihcże, kiž je na twoju wutrobu ſcżinił, hiſchcże pominje, — ty popłakaſch jedyn abo dwaj dnjej, potom na njeho ſabudżeſch a njewěrno, moje dźěcżo, ja ſym w tom prawje cżinił a derje jednał — wječaſo dżiwh tola jenoż twoje lepſche!“

„Wſchitko dżiw cżinicż, ſchtoż ty mi prajiſch, moj wótcże“, ſchepotaſche holza, ſo k jeho wutrobnu tulejo, tak ſcżiſcha, ſo mózeſche wón ſedy jeje ſkowa dowumicż.

„A chzeſch-li ti ze ſuſbnika ſapomnicż, moja holczo? Chzeſch-li mi to prawje krucże a ſprawnje ſlubcż, moje pětne holicżo?“ woprascha ſo ju ſcżiſcha ſtarz.

To pak bě ſa wbohu, cżłowjekowanu wutrobu pſchemjeta. Wokomik ſo ſeſda, jako by dżakła ſo ſ jeho brudże poſtawjacż a jemu do wocżow pohladacż — ale pſchedy ſo wróczo a jenoż mjeſcżo ſtorżeſche:

„Ach to ja njewěm — to ja wopraſnje njewěm, luby, luby wótcże“ — ſ tym pak bě też jeje mózſlemjena, a wona a jara ſplakujo, jako by ſo ji wutroba puknyć chzyła ſe bjeſſtóncznej bolu, wiſaſche na jeho rukomaj.

Tu njemóżeſche ſo ſtary mijijonar dźeſ dżeżacż a połdżujo dżowzyne je ſtylami polate wobliczo ſ hebi a pſchſeſo ſaſo jo wokoſchejo, rjekny:

„Ně, ně, Prudentia, njejżym ſ tyranom, ja moſ ſtrowe dżeżo tak njeſbożowne ſcżinicż. — Ně, je-li cżi Bóh ſatpe mózniu a nutrnu luboſcż ſa njeho do wutrobu położił, potom żebi wſmi, wſmi żebi jeho. — Bóh waju pohromi, a wón też to wſchitko k najlěpſchemu naprawi. Cżiſto njeboh budż ſaſo moja dobra, wjeſoła dżowcżicżka, ſpěwaj ſo a ſpěwaj ſaſo a roſwjeſel wutrobu ſwojeho ſtareho nana ſ jaſnym a ſbożownym ſwojim wobliczom.“

„Nano — najlubſchi nano!“ ſawoła holza ſ wuſtaſki, kiž ſo wobnjeſcżejaz radoſcżu. Mitonare pak běſche jeho ſaſtyſchał, kak bě ſo wężka, kiž jemu ſama jara na wutrobje ſaležeſche, wobrocżiła, hdyż ſaſ ſ piſkole wuſtelemy, ſ burjemi wujdżeſe a ſa jeho dwě mjerſchiſchnje ſ „Wiwat“ do jiwy ſaſtupi.

René ležeſche ſbobu na wutrobje ſtarebo cżłowjeka — ſcżeſża wědżeſche, kak bě ſo to ſtało, a ſtarz ſchepotaſche ſ cżicha ſwoje ſbożnowanje nad błowomaj tuteju ſbożnej neju cżłowjekow.

(Pokracż. ſcżeſbuje.)

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje.

W znamjenju 25lětneje róčnicy dotwarjenja Serbskeho Domu skhadźowaše so wčera popołdnju Maćica Serbska na swoju nazymsku zhromadźiznu, kotruž wotewri wokoło 3 hodźin předsyda, knjez just. rada Hermann z powitanjom přitomnych. Pokaza z nětkotrymi słowami na jubilej Serbskeho Domu, w kotrymž mamy swoje duchowne sydźidźišco a narodne wustawy a widźimy dźensa zdobom w krasnje wobnowjenej žurli našu róndu Łužicu we wobrazach wustajena. Po wuspěwanju prěnjeho hrónčka našeje serbskeje hymny wozjewi předsyda, zo je so za noweho jednatwa knjez Křižank, ratarski pomocnik z Wuježa, zamolwił, kotrehož nan je dobry znaty Serb. Bu jednohłósnje do Maćicy přijaty. Je to wuliecy khwalobny, hdyž naš ratarski dorost so našim kulturnym stowarjam přidruži! —

Na to měješe zarjadnik Serbskeho Domu, k. direktor M. Wjerab, jara powučacy přednošk wo „Nasim Domje“, kiž złožowaše so zdźěla na monografiju Hoj. Bryla, wudatu z prěnim čisłom Zmeškalowych serbjanskich Rozhladow. Z přednoška zhonichmy, zo strachi a starosce su naši česćedostojni wótcowje Arnošt Smoleŕ, Michał Hórnik a Arnošt Muka k wuwjedźenju tohole wulkotneho skutka wustać mjeli, prjedy hač je so w běhu lět telko trěbnych datkow nazběrało, zo mohło so tole widźomne srjedźišćo Serbowstwa wosrjedź Budyšina twarić započ dotwarić a swjatočnje wotewrić. Wjele zahorjenych serbskich wótčincow, mjez kotrymiž su wosebje Jan Adolfa Sommera, Mikławša Andrickeho, Jak. Wěrška a druhich, je sobu pomhało a serbski lud, přeco z nowa namolwjeny, je sobu składował za swój Serbski Dom. Tuž jón nětko mamy a radujemy so jeho jubileja; tola dyrbimy wobžarować, zo njeslušeli přeco hišće jeničcy našim serbskim narodnym zaměram, kaž je to było z wotpohładom jeho iniciatora Jana Arnošta Smolerja. (Wulka škoda je, zo njeje so doh při inflaciji wotstronił, hačrunjež běchu tu srědki nazběrane: nětko by so eyle hinak hospodarić hodźało, hdy bychu hypotheki wumaznjene byłe! — Přispomnjenje rozprawjerja.)

Přednošk žnjeješe wulku khwalbu a knjez předsyda so swědomitemu přednoŕerjej wutrobnje podźakowa.

Na to rěčeše knjez wučeŕ Jan Krawc wo přednjeće „Naše wjesne mjena w běhu časow“. Pokazujo na pokłady serbskeje a słowjanskeje filologije, kiž mamy w Maćičnej knihowni, wuzběhny tych mužow serbskeje wědy, kiž su na tutym polu dźěłali, kaž naš Pful, Smoleŕ, Hórnik a zawěsće nic naposledy naš slawny wučene Muka. Potom mjenowaše cyły rjad žórłow we wšelakich krajinach a lětstotkach, z kotrychž spóznajemy, kajke su naše mjena byłe. W druhim dźělu mjenowaše rěčnik někotre mjena serbskich wsow, kak su prěnjotnje rěkałe a so w běhu časa přeměniłe a přeměnjće hač do směšneho njespóznaća. — Zawěsće so přednošk w cylku wozjewi, hdyž je njetrjebamy tu podrobnje wo nim rozprawjeć. K njemu wupraji so přeće, hač njeby so hodźało rěkać, zo by so njekrasne mjeno „Bautzen“ zaso do wotnoho a přistojiśnjeho mjena „Budissin“ přeměniło. Na naprašowanje Oseskskeho knihownika, što by mjenjenja mjeno Budyšin, kiž knjez administrator P. Romuald Domaška přednjese, wotmolwi knjez rada prof. dr. Muka, zo to woznamjenja rycerske sydlišćo města Budicha (kaž w lisćinach stoji „Vigilatus“), skrótšene z Budysława, kiž je sławny z tym, zo budźi, t. r. k lěpšemu zbudźuje a wodźi. — Też knjezej přednoŕerjej Krawcej dósta so dźakne připóznaće připosłuchafstwa a předsydy.

Sćěhowachu wólby do S. L. R.

Na namolwjenje zastupjerjow serbskeho ludu bě předsyda *Domowiny*, *knjez farař Šewčik nacisk* wudźěłał, po kotrymž ma so „Serbska Ludowa Rada“ ze wšěch worštow a zwjazkow serbskeho ludu znowa wuzwolić, zo by mohła raznje zajimy serbskeho naroda před swětnej a duchownej wyšnosću zastupować. Maćica Serbska ma być ze štyrjomi sobustawami zastupjena. Po krótkej debaće wuzwolichu so jenohłósnje kk. justicny rada dr. Herrmann, fararjej J. Cyž-Hajničanski a B. Šwjela-Dešnjanski jako Delnjołužićan a blidarski mištr P. Lubjeński z Bukec.

Knjez předsyda wobroći potom wospjet kedźbnosć na wustajeńcu wobrazow z Łužicy, při kotrejž su zastupjeni molerjo Friedmann, Heine, Krause, M. Nowak, Kuba, Trstenjak a Popowič. Maćica je swoje připrawy wudźěłać dała, zo bychu so wobrazy derje poměścić a wujimać mohłe. Wustajeńca budźe wotewrjena přichodnu sobotu a njedźelu a za tydźeń zaso; prosy nowinaŕstwo, zo by też sćěršu zjawnosć na tule Maćičnu wustajeńcu kedźbnu sćiniło.

Po naprašenju k. župana Krjeńmarja wo připomoc M. S. za Kocorowy pomnik w Zahorju knjez předsyda zdźěli, zo chce też M. S. swój přinošk přicpěć, hdyž změje wotmołwu wot knjeza hudźbneho direktora Krawca wo rozličenju.

Knjez prof. Bryl doda *někotre Bóby*, kiž wujasnuja poměry, w kajkimž su słowjanske narody ke twarjenju Serbskeho Domu swoje srědki přinošowałe. Němcy su cyle njetrjebawši tehdom našich serbskich wótčincow nadpadowali, dokelž je ta suma poměrnje jara snadna była, a z wjetša wot wukrajnych sobustawow M. S. so nawdała. Ale njerozumni ludźo stajnje w serbskim prócowanju „panslavistiske šerjenje“ widźachu — a hišće widźa! —

Dale spomni na 1. zjězd słowjanskich filologow w Prazy, kotříž so ze wšěch krajow Europy runje w tutych dnjach skhadźuja a to k wopomnjeću stoteho narodninow wótca slavistiki Józefa Dobrovskeho, kiž ma też za Łužiskich Serbow swój wuznam jako wučeŕ a wubudźeŕ młodych Prazskich studentow.. Serbja su tam też zastupjeni z Hornjo- a Delnjołužićanom. Přeje serbskej a słowjanskej filologiji krasny přichod!

Knjez Bart prosy, zo bychmy so nic jenož ze zańdźenosću, ale też z přitomnosću Serbow zaběrali a prawje bórzy našu narodnu statistiku dozarjadowali. Na to slubuje knjez farař Rjota, zo budźe k jutram móc prěni dźěł serbskeje statistiki botowy wotedać. Knjez wučeŕ Krawc namjetuje, zo bychu so wotrjady też zaso nazymu a přeco porjadnje na Maćičnych dnjach zwołałe. Knjez direktor Wjerab poruča knižku „Serbski Dom“, *zo by so kupowała a čitała, dale* hišće raz wustajeńcu wobrazow, kiž budźe sobotu a njedźelu wot 10 hač do 12 hodźin a wot 2 hač do 4 hodźin wotewrjena, powšitkownej přećelnej kedźbnosći.

Ze spěwom „Časo přichodny, zakćěješ nam ty“ skónči so w 5 hodź. poměrnje jara derje wopytana zhromadźizna.

Što to wě?

Wotmołwy na wčerawše prašenja.

Najwjetša słowjanska knihownja w Němskej je zawěsće Maćična knihownja w Serbskim Domje we Budyšinje.

Słowo fašismus přińdźe z łaćanskeho słowa „faces“, kiž woznamjenja zwjazk kješkow, z jich srjedźizny wustupowaše sekera. To bě znamjo romskeje statneje mocy. Tuto znamjo je Mussolini přiwzał do dźensnišeho italskeho wopona.

Powětr saha hač do 60 km nad zemju.

1 PS je móc, kiž zběha w 1 sekundźe 75 kg na 1 m wysokosće. Kóń je sylniši dyžli 1 PS.

Serbske Nowiny, prjedy Tydźeńska Nowina, su ke prěnjemu razej wušłe 2. prašnika 1842.

Bóh žohnuj!

Takle *strowimy*, hdyž k někomu k wobjedu trjechimy. Ssy žebi tutón *postrow* hižo rospominał? Ssamo hišćece niz. Tak žydźi *po wjeczor* do konopejowcho rółka a pschemyšli žebi ras, *schto* wón wobžeha. Nanihdy jón potom njebudźejch *wjazy* tak njerozbje a njeźehdźnje wuprajecź kaž dotal. Staj wschat jemu pornjo němšce *strowjenje „prošt!“*, *dha* namaźasch woprawdźe po cźmi njebjeschi rozdźeł. *Němske* njerozbje wuprajenje ma rěkać „prošt“, schtož rěka: „njech tebi tyje“. Ale kajke *kuchy* pschecźo tole! Kelko hłubschcho, wobožnjeho smyslka je nasche serbske „Bóh žohnuj!“ Je to dobry powostank je stareho pschejeźanschcho cźaha, hdyž bischece ludźo k jědźi a pe jědźi swój Wótcźenasch wuspěwachu. Toho wschak nasch rosćěrtlenly cźaš wjazy trjeba nima!

Tola niz jenož zusy dyrbi naš tak rjenje postrowić, hdyž naš pschi jědźi nadeńdźe, wě, cźim nutrnischo dyrbimy jedni žanni, domjazy mjes sobu pschi žiwotnim blidźe Boże žohnowanje na jědź popschecź. Hdyž je hospoša wschco na blido sestajała, wocźakuja wocźi a žołdź wschěch wokoło stejazych na jeje pokiw: „Bóh žohnuj!“ — Hdyž žnuj je psches pol dnja mózuje gratu pschimali a někto nam hospoša z dobrym pschecźom k jědźi kasa, *potom* wschak nam žamo žnadnischa polinka lépje sebježdźi. Je žnadź so ji sornjatko jele pschewjele wuhnyło, dha potroschtuje lubje: „Haj wschak, ale pytnych to, hdyž dě wež hotowa; nó, to budźe k žiwaczinje honcźk koseja wjazy trěbny!“ Je-li pal sabyła jeźicz, dha so tale schkoda je schcźipjatkom jele bórzy muruna bjes žaneho hrosneho zkowa.

Kak wschědrizuje klinczi hospotne zkowo: „Nětk jěcźe!“ Tam a žem wschak žamo sawrjeskota: „Nětk je-cźe!“ Je potom dźiwne napschecźiwjenje: „Tajki kuš ŕ..ja je žama!“ Kaikiż hłóš, tajki wothłóš. Hdyž so tajki wobraz buto, žnano wschědnje wospjetuje, dyrbi jědź potom kuždom woprawdźe twéj? Kóždy cźłowjek, njech je dźěłacźet njech je muž, njech žu dźěcźi, žedźa ja cźažom, so njetrjebaja pschi tajkej hospoży k blidu žydacź.

Tole wschědne dźiwy naschim žerbskim hosporam žal pschijabła rjez, wotmyšlene mějach někdyž zyle druhe. Žona měni je žwojim mužom derje, je jemu dobry wobjed pschihotowała, jeho najlubscha jědź, pscheje jemu te Boże žohnowanje na pojědź — a tola je wona pschicźine k tomu, so jeje lubemu mužikej jědź njetuje. Je to wěstr jonjozy brach, na kotryž chžu pokrywcź. Wone dźe žu stajnje ź hubu prědu; to jim ani njeporokuju, to wschak w jich naturje leži, a žebi njemóża pomhacź. Skónczinje je mjeńcźita žona jedojcźiski had, hacź druha ź dobrej hubu. — Dokelž žona je žwojim mužom derje měni, dhe jemu wscho wupowědacź, schto je žo donach stało, mjes tym je wón domach njebě. A hdyž je k tomu pschihódnischi cźaš hacź pschi wobjedźe? Někotre pschikłady.

S hontwinskim najeńkom n a š ch dozyła derje njewuńdźe. Dopoldnja bě žo naschi poš wottorhnył, a runje dyrbi teho razwa hajńk na mjezy lepicź. Sso wě, so tutón zyły cźowjk po na žonu rožpycź pschihódźe. A ta zyła stawišnu mužej powjeda, hdyž wón sapocźnje jěcźi. Tón je też roshori, a roshorjeny njeźe, — ale śmjeła do žo. — Njebě žona tule njeźwažnu wěz lépje nětkle samjeźcźała?

Wschitzy podrunjazy je žwojim bydleńjom dosćej kedźbnje njewobthadźeja. Wětřik wotkrapnje wokno a schkleńcze žo rozbije. Tole dyrbi žona mužej buzy muts muškojicźej dokelž jchkoda nětkle 5 hr. wucźini. Wón žo rosbněwa o wotstajiwschi. jědźe cźeri, wzy pschepytacź a srjadowacź. — Wobjed jemu najebacź hłodu wjazy nješkodźi. Na kóždy pad by žo žyła keźlisa po jědźi mérnischo wucźinika.

Dźěcźi bórzy nětchto žworaja; za to žu dźěcźi! To njerěka, jim dyrbi žo wola stacź a jim žo njedyrbi nicžo rjez. Nawopak. Sa to žu dźěcźi, kotrež maja wukruczź, a tu maja žo wucźicź. Wucźba druhdy mjedowa njeje. Jenoz cźaš wobjeda njeje k wucźenju a k wukruczju, tiha žo hač wo jědźenje žame jedna, wo cźimž wschak mohłe žo we mnohich žwójbach nětchtožkuli doraźnischo wucźicź hacź žu to w Sserbach stanje. Pschišłojnosći pschi blidźe žada žebi mjenujzy Boże žohnowanje. Lósyjiwa, kotrež žu dźěcźi w drubim cźažu šlucźite, nimaja žo pschi jědźi rozhubjecź a cźim mjenje khłostacź. Najprjedy pojěmy, a potom we tych wězach rěcźmy! Khłostanja njejźu k tomu, so dyrbi zyła žwójba psches to na strowiscźi schkodowacź.

Njeporjad schkodźi zykemu žiwjenju, porjad salutuje mnoho dźěła a mjerjanja a žwady. Muž thodźi na dźěło a ma žwój postajeny cźaš k wobjedu. Hłódny a sprózny pschikhadźa w prawnym cźažu domoj, dhe pojěcź a nětchto mjeńcźinow žebi khribjet žrunacź. Mějto teho hakle je knjeni žona derny pschihitajita, pol hodźiny žo zawěcźe pominje, prjedy hacź budźa žwarjene. Muž dyrbi potom hladacź, so je někat do žo žwala a w prawym cźažu sajr na dźěło dóńdźe. Spomožnischo by bykło, by-li wona žwoje njewužitne dopołdnischke kleńkanje wostajiła a žo ja jěd lépje postarała. — Nawopak: Wona ma wobjed hotowy, muž pak tu ź dypkom njeje, kajku wona baru šerčeri a jemu tajkich a hinajchich napowěcha. Pschi tym njemo ponmi, ani njecha wopomnicź, so ma muž nětchtožkuli wobstaracź hacź žwoje wichdźne dźěło a jěcź. Je-li wón jenož žwoje schije dla załožił, haj potom je wona we dobrym prawje a dyrbi hladacź, so jemu tajki njeporjad

---

* S Kinsbórka. Ssobotu saja tudomna policija mło-ho cźłowjeka ź Kinsbórka, kiž ho hižom tydźeń po wo-jnje bruecźeschce a na wschelakich městnach pakoecźeschce.

Džowka miliionara a jeje šofer.

Potajne mandźelstwo w lětnej villi.

W Newyorku wubudźi powěcź wo mandźelskim šujaiku finansiera rjanoskinki, miš Mary Cordan, kiž ho je žiwojim šofierom wożeni, wulke pschepłapjenje. Młoda knjeńcźizna, džowka njeńmérnje bohateho burjowskeho magnata, da ho psched nědźe měšajom w blischcźi Newyorka w nalej zorkwicźzy šwětowacź a dźerźeschce žwoje mandźelstwo potajne, dóńdź nékajki reporter (dopiźowaŕ) tutón roman lubosće wuzkedźi.

Sbožowny nawożenja, žyn maschinskeho samkarja, stecźeschce hižo dwě lécźe we žłužbje knjeza Cordana. Wo jeho pucźahach k domjazej dźowcy njewědźeschce nichtó, najninje jeje nan. Najšćerje je ho rjana knjeńcźizna do žwojeho šofera, kiž dyrbjeschce ju wusćěbdźowacź, na tutych wusjedach do njeho saluborała a wón wěźo teź w lubosći ho ja nju saborik.

Psched nětkotrymi njedźelemi sdźěli miš Mary žwojemu nanej, so nětkre dny na wopyt w Chicagu bydlazemu pschećelśtwu pojědźe, schtož dale napadne njebě. Najsajtra wotjědźe. W žamžnym cźažu pak šofer žwojemu dotalnemu knjeźej žłužbu wupowědźi ź wurěcźu, so je druhdźe dźeło namakał a so budźe dom sa nětkore hodźinki wopuschcźecź. To jemu teź napadne njebě a wja wupowědźenje žłužby na wědomje. Miš Mary a jeje nawożenja trjechichtaj ho jědnu hodźinku sa Newyorkom, hdźeź ho šwětowaschtaj. Młody por jědźeschce na jenu lětnu villu stareho Cordana a pschežiwischtaj tam rjane dny. Potom poda ho młoda mandźelska domoj a njepiknu ani žłowcźka, so je ho mjes tym wożenila. Wopytowaschce wschelake šnate ghwójby a pschedstajeschce ho wschudźe jako miš Cordan.

Dwě njedźeli posdźischo wróći ho wona do lětnje bille nana ź žwojemu młodemu mužej. Tutón pak běšche njeschohny dosćej, nětkrym pschecźelam stawišnu wo žwojim mandźelstwie wuplapotacź a powěcź wo nim rošchěri ho hrubom po zyłej wjesy. Wschitzy powědachu wo jeho dźiwnym žwoju młodeho schofera. Pschipadnje žhoni wo romantiskim lubkowanju tamny reporter a rosprawjeschce wo nim w žwojej nowinje jara nadrobnje. Najsajtra cźitasche pschesłapjeny nan, so je ho jeho džowka ź prjedawschim schoferom wożenka. Schto jemu žhowasche, hacź do tśiżaweho jabłuka łužacź!

Nanowiše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powěcź wo wjedrje sa jutšischi pjatk:** Sso saho wucźahnje a trochu wocźojuje. Podobne wjedro je w Jendźelskej. W połnóžnej Europje khłódno a scherjato.

---

* **Pola jeneho ratarja w Harburgu žu někotre kélby i munizija a dóžołne wuhotowanje sa hubizu namakali.**

* **W Königsbergu rano w 2 hodź. w kólni wójskoweho zarjadnišstwa, kotraž ho nětkole jako dźěłarska towarstwa sa automobilotwy wobkhad wunjże, woheń wudyri. W nědźe 80 metrow dołhim twarjenju ho teź wězy a nadoba bydło njemějazych žwójbow khowachu. Mjes tym so ho woheń w hornim poschhodźe rucze rošschěri, mózachu ho automobile ź garažow wulkotwacź. S létazymi schkrami ho podstejchne wobydlenja ź napschecźa leźazych khěžow zapalichu, kotrež žu ždźela ź papu kryte. W palidlu a we wězach, we tśiżchnych komorach ho khowazych, płomjenja wjele zrobły namakachu. Wobydlerjo dyrbjachu khěže wopuschcźicź. Hakle pschihodnju bě wohnjowym woboram możno, woheń zhašcźacź.**

* **Na sastanischcźu w Ssobolitwu w Pólskej je ho cźejke żelesniške njeschoże stało. W tośtej mhije špěšnym twarowym cźaha dale sastajeńkeho znamjenja jědźe a do wozbobowego cźaha, kotryž ź Lwowa pschijědźe, zawadźi. Srażenje bě tak žylne, so je wobej lokomotiwje žwrócźischtej a ho někotre wozy wozbobowego a pjecź wozow twarowego cźaha dospołnje rostorhachu. Sa rosbitkow žu pjecź mortwych a 23 cźežko-ranjenych wuczahnychu.**

* **Jako naślědnika žemrěteho rumunskeho regenta Buzdugana je narodna zhromadźizna žobustawa najwyschscheho žuda Constantina Sareccanua se 445 hłosami wuschołka. Sa generala Presena ho 22, sa princza Carola 9 hłosow wotedachu.**

mjeda k porjadej pschećej. Ma-li pak muž duzy zwjózne abo sastojnske należnosće wobstarać, a k tomu žo jemu duzy po puću skladnosćej postkeji, potom psches to tójschto drobeho cžasa sakutuje, i kotrymž ma muž licjić, njecha-li do njerodow liceny być. Sa to dyrbi žona srosumjenja dosej pokasać, ale nij jeho i porokami k wobjedu witać. Też najsnadniske spomnjenja, kotrež znano i porokowazeje wutroby njewukhadźeja, skutkuja kož zeblive wuhlo, kaž na psch.: hižo dolho cžakamy, abo hdže tola zedźišch, abo myślach, jo dźenj dozsla njepschińdźesch (ja dźen njewšem, kak wschelake žony swojich muzow witaja). Na kóždy pad pak su tajke a podobne zkowe zyle njewuzitne rěcže. Wotmolwi von runje na samtne waschnje, potom žo pola woboju pali, a wobjed by mohł njeboźtnjeny wostacź; pschetož jeho wuzitk sa cžeko je znadnuschi, dokelž nad nim njewotpocžuje Boże žohnowanje, ale sły duch je jón pozbypak je swojim palatym popjerjom.

Mjeko dyrbinny wež wobrocšiš: Muž njech žebi njemuzźli, so ma wón prawo na waschnicžkate pusolenje nade wschém, hdyž kšiza prawje njeleži, hdyž je kat horzy, hdyž pschi jeho sastupje jeśeź na blidze njesteji a podobnje.

„Strowy hłód je najlepschi sacžink a tuchła“ a wjeźoka muzźl pschi jedźi pschida Boże žohnowanje. Wostatnny pschi swojim starym zerbskim strowjenju: „Bóh žohnuj!“ ale psches njehódne sastace njeścžinny je podatne.

Hwězdne dźěco.

(Pokračowanje.)

Ale straža wuzmješchowasche jeho, a jedyn z nich tschasesche se swojej cžornej brodu, staji swoju tarcź na semju a rjekny: „Sawérno, twoja macź njebudże wjeśoka, hdyž cże wuhlada; pschetož sy wohdutiske hacź krokawa we blócze a smijiza, kotraž w tonidle katy. Přeca z tobu! Přeca z tobu! Twoja macź w tutym měsće njebyła.“ A jedyn druhi, kotryž měsesche žoltu khorhoj w ruzy, rjekny k njemu: „Schtó je twoja macź, a cžehodła su pytałch?“

Tu wono wotmolwi: „Moja macź khodźi po proschenju kaž ja, a sym sće z njej wobchadźowak. Tohodla cže proschu, puschcź mje do města, so by mi wona wodaka, pschebywa-li w tutym měsće.“ Ale woni so spjeżowachu a wohrožowachu jo se swojimi hlebjenemi.

A jako žo wono płacžo wotwobrocši, pschińdźe jedyn, kotryž bě wubrónjeny a na hłowje měsesche nahłownik, na kotrymž stoiły law žedźesche, a wón woprascha žo wojakow, schtó to je, kiž je tu wo sastup prošył. A woni jemu rjadachu: „Je to proscherz a dźesco proscherjow, a sym jo wuhnali.

„Ně“, sawoła wón, žo sumjo, „cžasemy wohidne stworjenje sa njewólnika pschedacź, a jeho płacžina ma być płacžina sa kwasiscku kóždeho wina.“

A stary muž njerjaneho napohlada, kotryž nimo pschińdźe, sawoła: „Sa tutu płacžinu chzu kupicź.“ A potom saplacži płacžinu, wsa hwězdne dźesco sa ruku a wjedźesche je do města.

A hdyž běschtaj mnoho drohowy pschekročiłoj, pschińdźeschtaj k wumurowanym durjam, pschi kotrychž hranatowa jabłoń z wiżatymi hakowami stejesche. Stary muž dótkny so durí z wuchom i wurěšowaneho jaspisa a wotetwri je, a pschekročiwschi pjeć khodźerikow z rudy běschtaj w zahrodźe, kotraž bě polna cžorneho makowza, kiž we selenych hornjach i paleneje hliny rosćesche. Potom wsa stary muž je swojeho turbana rubischko z pišaneje židy, sawjasa z nim wócžaj hwězdneho dźesca a cžerjesche jo psched sobu. A jako bu jemu rubischko z wocžow wsate, stojesche hwězdne dźesco w pincznej komoržy, kotraž bě se rokowej latarnicžku wobswětlena.

A stary muž pschedstaji jemu na beżu płežnimy khlěb a rjekny: „Jěš!“ a w banzy na hubjenu wodu pokasawschi rjekny: „Pij!“ A hdyž bě wono pojědło a piło, stary muž wotestdže, dirje sadu žo samknuwschi a je se żelesnym rjesacžasom pschisiwnywschi.

Wón bě we wopraudźitosći jedyn z kulkarjow Lydiskeje i najbóle wótrym rosomom a bě swoje wumjelstwo pola jeneho nawukmk, kotryž bě w rownischcžach nad Rilom żiwy.

A rano pschińdźe stary muž k dźesću, hladasche cžornje na nje a rjekny: „W jenym lěsu blizko pschi wrotach tuteho města Giawrow leża tři dule słota. Jena je z běleho słota, druha je žołteho słota, a słoto tśeśeje je cžerwjene. Dźenża dyrbischi mi dulu běleho słota pschinjesć, a njepschinjeśesch-li ju, dam cži to pukow. Podaj žo tykrije na pucź, a pschi khowanju žłonza budu cže pschi sahrodowych durcźach wocžakowacź. Hladaj, so běke słoto pschinjesješ, bewak póńdże žo cži tłź, pschetož sy mój njewólnik, a sym cže wo płacžinu bankt słódkeho wina kupił.“ A z rubischkom z pišaneje židy sawjasa wón hwězdnemu dźesću sašo wócžaj a wjedźesche jo pisches tśeśu a makowu sahrodu a potom tamne pjeć khodźerikow, žadźi je na dróhu. A hwězdne dźesco dźesche z měsćesanskimi wrotami won a pschińdźe do lěsa, wo kotrymž bě jemu kulkar powjedał.

A něsto bě wulka krażnosć, na tutón kěs hišo sdaloka shladowacź, a wón sda so być pokny spěwazych ptazkow a słódko wonjazych kwětkow, a hwězdne dźesco stupasche jemu wjesele napschećžo. Tola pomhasche jemu tuta krażnosć mało, pschetož wschudże, hdyž wono dźesche, wurosćesche wótre cžernje a kakate kećerki se semje a wobdawachu jo, tak so kopschiwy wožahachu jo, a wóst kalasche jo se swojimi kochtami, tak so be wono w hótkej nuzy. Też njemóžesche nihdże dulu běleho słota namakacź, wo kotrejž bě kulkar rěkał, hačrunjež wono wot rania hacź do pschipołdnja a wot pschipołdnja hacź do wjeczora sa njej pytasche. Wjeczor pak poda žo wono sašo na dompucź a płakasche hórko; pschetož wędźesche, kajki wopud na rjecžała. Jako pak bě lětkowu kronu dopěło, jaźbyscha nadobo so w kerćinje nechtó wo pomoc wołasche. Tu saby sdobom swojeju kamżnu bolosć, běżesche wróćo na tuto město a wuhlada makeho sajaza w paślach, kotrež bě tam hnjezo stajił.

A hwězdne dźesco měsesche žohnježelnosć z nim, wuzwobodźi jeho a praji k njemu: „Sym sam jenoż njewólnik a wotrocžł, tola móju cže wuzwobodźicź.“

Ale sajaz wotmolwi jemu a rjekny: „Cžehdy mje sawérno wuzwobodźiš, i cžim móżu cži to zarunacź?“

A hwězdne dźesco k njemu praji: „Bytam dulu běleho słota a njemóżu ju nihdże namakacź. Hdyž pak ju žołtego njepschinjeśu, budże mje mój knjez bicź.“

„Nój je mnu“, rjekny sajaz. „Chzu cže tam dowjesć, pschetož wěm, hdże je słhowana a kaikemu semérej słuzi.“

Tu dźěsche hwězdne dźesco se sajazom, a hlej, w krótkim kobje wulkeho duba namaka dulu běleho słota, kotruž pa tasche. A bě polne wjeselca a wša ju a praji k sajazej: „Sdźakuju, kotruž cži politicžich, hy mi wjele krócž zarunacź a luboscź, kotruž cži wopokasach, hy mi to sto krócž mutnował.“

„Ně“, wotmolwi sajaz, „kaž hy na mni zdonata, tak jednach, też na tebi“, a wón běżesche khežje do keńcow, a hwězdne dźesco wrócži so do města.

Něsto hdźeschże pschi městicžanskich wrotach wuzabrany Psched jeho wobliczom wiżasche kapa se ščerbego płata a pisches wotewiczay zeblschchej so wócžaj koż cžerwjene wuse. A jako wón so blizaze hwězdne dźesco wuhlada, saklinka se swojim swóńcom a pschiwoła jemu, praji: „Daj mi pjenjes, hewak dyrbiju z hłodom wumrjeć. Pschetož muhnachu mje i wsebi a nichtó nima žohnježelnosće se mnu.“

„Och“, sawoła hwězdne dźesco, „mam jenoż dulu žołtego w swojim saku, a njepschinjeśu-li ju swojemu knjezej, budże mje wón bicź, pschetož sym jeho njewólnik.“

Ale wuzabrany wopschikhabasche jo a proscheśe jo, dosć hwězdne dźesco žohnježelnosće njemjeśesche a jemu dulu běleho njeda.

A hdyž ke kulkarjowemu domej pschińdźe, wotewri jemu kulkar a dowjedźe jo nuts a wopraśi jo: „Maśch dulu běleho słota?“ A hwězdne dźesco wotmolwi: „Nimam ju.“ Tu puschći so kulkar na hwězdne dźesco, bliesche jo a pschedstaji jemu prózdny talef a rjekny: „Jěš!“ a prózdnu banku a rjekny: „Pij!“ a cžisty jo jeho do hinja.

Rano pschińdźe kulkar k njemu a rjekny: „Njepschinjeśesch-li mi dźensa dulu žołtego słota, chzu kobi cže zapuseśe jako njewólnika ńderźeć a cži tři sta pukow dać.“

(Pokračowanje ićšohuje.)

Tworjkupowace towarstwo w Budyšinje

zap. druž. z wobm. ruk.

Poskićamy našim sobustawam za zymu

najlěpše žołtomiasne jědźne běrny

(industrie) centnar po **3.80 hr.**,

najlěpše čerwjene jědźne běrny

(Centifolia) centnar **3.60** hr. wot rozdźelarnje.

Prosymy skazanki hnydom wotedać.

Ke kermušam

palency wina hrózynki

kaž wšě potrjeby **k pječwam**

a dobry **kofej**

poruča

Herm. Klemm nasl.

w Budyšinje na Kamjentnej hasy čo. 27

Woschite nasćenje:

punt cokora } bromadźe jenoż
punt kakawa } **1.00 hr.**

Za kermušne pječwa wšě twory k pječenju tunjo.

10 puntow cokora jenoż 3.10 hr.

Thams a Garfs w Budyšinje

Kafej Rekan Galanitne twory KURIO

na Zwjazkowej wjesy čo. 24

Serbske Nowiny

wušeduje

1. a 2. lětna pjana

jatojca

je na předań we Wbohowje čo. 8 pola Nieswačidła.

Wotměri. gardiny

też za małe wokna, wulki wubjerk tkaninow za vitrage 42 pj., sofowe přikrywy dołhe wot 2.50

Jda Erler
Rěču serbski **Zw. Lawskej h. 19**

Plahowanske a rězne kozy

kupuje

E. Lähner w Kamjencu

Dopisnica dosaha

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńa

Jednota „Sokoł“ w Hasłowje

wuhotuje **njedźelu 13. oktobra 1929** wječor w 7 hodź. pola Márcinkec swój prěni

załoženski swjedźeń

ze zwučowanjom, z dźiwadłom a rejemi

Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka najwutrobniše přeprošuje **předsydstwo**

Maće-li tkaniny?

potom płaći na moderniscy zhotowjeny **woblek** abo **mantl**

29. hr.

ze wšěm, štož je k tomu trěbne.

Sedźi bjez poroka!

Wulki wuběrk tkaninowych nowosćow.

Pawoł Nowak w Budyšinje na Drjewowskich 7.

W Budyšinje na póstowym naměsće

konditornja a kofejownja Müller

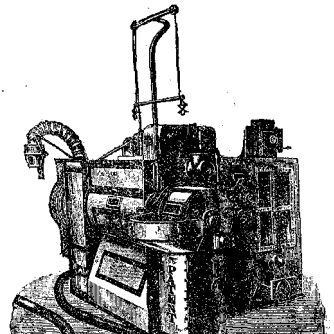
Staroznata a radywopytana Najl. konditarske wudźěłki

Moja

pjerjo cžišcžaza pschiprawa

je poślednja wulopotnjena konstrukcija a pschetrjeschi wschě dotalne systemy wschich fabrikatow.

Dopołne cžišcženje a desinfiśerowanje kóždu srjedu a schtwórtk we Waschej pschitomnosći.

Wo wjele powjeršchene wołožke za

pjerjo, jołowe schatly a wupjerki

Jenoż wupruhowane kaitosće po natych tunich płacžinach.

Felix Jochmann

w Běłej Wodźe.

Míele

dejerske mašiny centrifugi butrudźełaki

Jednore, trajne, dźerżliwe a tunje znamjenja wšěch Miele-wudźełkow

Mielewerke A.G. Gütersloh / Westfalen

Přez 2000 zastojnikow a dźěłaćerjow

Na předań we wšěch z tutymi tworami wikowacymi wobkhodach

Příloha k čisłu 237

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 10. oktobra 1929

Kak je so před 160 lětami zapalcerstwo khłostało.

W lěcje 1769, 2. žnjeńca, potajkim předed 160 lětami běšche we Wojerezach poslednje wotprawjenje. Wojerowske čłowjezy dźe wo tom niczo njepowědźa; ja to pak je nam kujiši špitzowaczjel tamnišcheho cząza, D. Jan Kichesčan Bohumił Budaus, se žwojim rozestajenjom po pišmje tohole pschipada prawa sajimawe wujaknjenje (Schauplatz des Krieges, Lipsk, 1769.) Sapalerka běšche 19ćetna žerbska robotnica z Nochłowa. Tale wješ blisko Kulowa žłuschesche k Wulko-Sch[illegible]mu wudworej. Na tutom kuble dyrbjesche holza[illegible]a dźešchi cząh darnotnje robocźeć. 27. julija 1768 wopuschćeschi mjeleco žłužbu pola wudworjanskeho najeńka Górtkellera. Pjeca ż bojosće, so bychu ju pla hornja mloka, kiž bě w pinzu potwalita, njenajwariłi. S gwałtom pschiwjedźechu ju do Wulkich Sdzar wrócźo, wumjetowachu ji paduschstwo, so je pjeca por nohajzow pokradła, a hrožachu ji ze schibjenjom. Na to wotmyschli žebi wobmisa, wobeń sałoźeć. Tohodła wja sesadły kachlow nětkaiu łapu. Sawinschi ju a sapalinschi ju pschi njeźeenem wohnju w kuchni, njeźesche sażełhlischcheźo w holej horschczi na hródźowu łubju a tykny je sadźiwadźo do žyma. Dhdy bě žo tak schtyri krócź pospytowała wobeń sałoźeć, wotpałichu žo 30. augusta 1768 wschitke wulke wudworowe brožnje. So by žo pschi haschenschich dźełach wobdźelić njetrjebała, pokasa wobschkodźenu ruku a pocźinjesche žo jako by žamodruha była. Niz tłóstź a wjeczźiwosć njebóchtej holzu, kotraž bě žo wschoho sprawnje wusnała, k tutej njeźožownej krocźeli sawjedźej, ně, jenož sluźanje sa starschiftim domom. — Na sakitanske pismo, wot méschczanskeho pisarja Maiza we Wojerezach podate, je Lipsczanski tawniski žud (Schöppenstuhl) 30. dezembra 1768, pozahnujo žo na kézora Karla V. źiwdomity schijnoźudnitši wukas (Handelsgerichtsordnung), sa sapalerstwo je pschedewjacom nětk, khłostanje ż wohnjom postajił a sa źudenej najwyschschi stopeń wótrocźe pschijudźił. Na prózny wobkorźenoje je „Serenissimus“ (najjaschnischi) pschimjacźe dalscheho schkitanskeho pisma dowolił, kotrež wudźełaćej bu heitmanej Theophilej Leźingej we Wojerezach pschepodate. Wón stoji žo na wschelake postajenja sadźenja, mjes nimi też na biblizju, a sakitapi žo horzo sa khłodnjenje krutcho khłostanja. Wuspěch toho bě dalsche pschijółźanje aktowe k wuźudźenju prawniskiej sakluseje we Lipsku. — Wuźud wuńdźe dźiwajo na kurfirjerschowski wukas wo sapalerstwoje ż 16. 11. 1741 na wotprawjenje. Prěstwa sażudźenoje we wobkhudźenje bu wot knjeźazeho wjerscha wotpokasana.

Bě to w ranschej hodźinje 2. augusta 1769. Ssylny běschcź běšche w nozy khłóćazu tuźnotu wezerawskeho dnja podu[illegible]ył. Cźiłe žiwjenje a hibanje knjeźesche we Wojerowskich hałach. Se wschćich stron žo ludźo nawalichu. Wschitzkych chcyhu wohladaćz, kak katowa ruka mlode cźłowjezje žiwjenje śmjeli, abo mjezachu wotpohlad, kewi abo druhe wjeły wot sażudźeneje k pschiwěrkowym saměram žobu domoj wołaeź. Wotprawjenje wuhotowa žo sa wottrachcźazu pschihlad k jadkawemu „ludowemu pschedstawjenju“. Swónzki hudnych hrěschnikow[illegible]nicźa. Struchły cząh hibaśche žo k tobornitšeho jastwa[illegible]torhosćecźu, na kotremž bě dźeń pryedy hłowurubadło pojjajene było. Ssudnizu, polizija, sołdatjerjo města a stawowskeho knjeźstwa Wojerez wjedźechu k źmjerzeći wotźuženeju žerbsku robotnicu, kotruž katolitkaj duchownaj, farar Měrcźin Nuk a kaplan Jurij Bućkner k Kulowa pschewodźeschtaj, k wotprawjenišcźu. Wóźeschenjo běchu žo do rjadow sestupali. Jenoźetna zalba w jastwje njebě cźeło žiwlneho pschirodźinskeho dźeśca słenika. Dokelž bě žo jara derje sadźerźała, źmeźeschce sażudźena hižo mežazy dołho žwonka jastwowneje komorki dźełacź. Schtikiwschi hłowu a ż rózwozom w rukomaj kroczeńcze mjelcźiżu dopredka. Sa wokolnosći, kaž žo ida, njemježesche wjazy žaneho sajima. W rjanej drasce žerbskeje katolitkeje njewjesełu bě wona lubosneho napohlada. Zonj ronjachu žłzy, mnohy mużojo běchu ż prośtej hołzynej rjanoscźu hłuboko hmiezi. Ssamo twjerda wutroba kata Jana Reimknechta žo źmjeschći. Wschako snajeschce Rachlowsku Hańźu hižo ż młodych lět, dokuž bě do jeho róbneho městańzka kemschi khodźiła. Muż, kotrehož mźiachu za bjescźelneho, pschicźiśiny jej skonjany wěnz sa snamjo, so chze žebi ju sa žiwoju towarschku žiwjenja wjacź. Tśinjeny žo ż tym pschiležnosć posłiczi, žebi swoje młode žiwjenje wu[illegible]. To pak wona sagji. Po wukonjanych pschedpi[illegible]wonkownosćach, želnosćiwje ż Bohom wujednana, wotcza ji katowa ruka hłowu. Jeje cźełko bu do pschihotowaneho kaschcza położene. Ju pschewjesechu wot mnohich pschihładowarjow pschewodźanu na evangelski kérchow we Wojerezach, hdźež bu źemrěła, kaž je w knihy semrěćych na Kulowskej farje sapźatane, wot katolitkeju duchownoju na cźeścźownje waschnje zyrkwinźy pohrjebana.

Po dokónczenem źrudnem podawku napjelnichu žo méschczańske koreźmy ż hołczemi wschelakeho rału. Muźikozo a źónki powědachu žebi źiwje wo tutom pschipadze. We popołdnischich a wjeczornych hodźinach bě wjele pjanych na hałach widźeć. Schewsći mischtr Rychtaś ż Kulowa mějesche trajne wopomnjesce na wotprawjenje. Jeho Wojerowski kolega po powolanju cźiśny jemu w swadze palenzowu pólku tak njesbožownje do hłowy, jo jeho prawe wócźko wuběža. Hižo na hermankach, hdźež mésczańzi wobaj budu po žuźodstwje, jědźeschе Wojerowski ześenz stajnje na Kulowskeho, so toho rjane schórnje wjazy kupzow pschiwabja hacź jeho žamtjne.

Hižo pschi Hańźinem narodźe wéscześesche baba starschijnaj ztruchłu źmjerzć dźešcza. Po wosławjenju semrěteje baby Madleny Möllerki běšche psched 160 lětami Wicźikeź cźeta ż babu w Kulowje. Mějesche žadny dar widźenja, po hwésdach wésczeźcźej pschi narodźe, kajtc źmjenje śmjeje nowonarodźenz. Wožrjedź nozy běschtaj je Hańźinej starschej na pomoz sawołałoj. Psched dworom wuskinschowasche mudra žónka horlinje njebjesći wobluk, na kotremž jażne hwězdy stojachu. S chłutnym marosom we wobliczu rjeknu k wo sjiwi pschitomnym: „Modlece žo nutrnje k Bohu ludomu Knjejej, jo by žo dźećzatko w tutej hodźinje njenarodźiło, teź ja chcu sa nje paćerzo śpéwaćz.“ Baba pak byrbjesche na khwilku woteńeź. Hdyž bo wrócźi, bě žo maka holcźa narodźiła. Wicha wustrěźana bórbotałe wésczeźcerka psched žobu: „Sta hwězda, kaž wobeń cźerwjene žmětko ż mjeczom w ranju. To znamjo njesboža.“ Hdyž běschе dźešcźowy nan babu dołho dosć prosył, bo wona skónczńnje wuprazi, jo holeźka budźe hižo sa swobodne lěta wot kata wotprawjena. Maćz wotcźahny swoju dźowku pěknu a pobožnu. Na tóždem źuj. Marijinem źwjedźenju khodźeschе ż njej do Nójzarta. Robocźanstwo bu ż jeje wozbudom. Struchłe wésczeńcze žo nazebacz to dopjelni.

Kajti rosdźěł w prawisnistwje mjes nětkodźischimi a nětcźischimi cźąsami: surowe źmjertne khłostanje rědby a nětko jenož jastwo, je-li sapalerja dozuła sażłapja! —

Mrějace lěsy.

W južnym Medlenburgu, blisko města Malchow, źu njesměrne jehlinowe lěsy, w zułym na 20 000 hektarow (nimale 80 000 kórzow) pschez hużażu śmjeźene. Njenahladna nózna mjetel, tak mjenowany khójnowy **brunczak** (něm. Kiefernspanner) je tutu wulku schkodu nacźinił. Jeho hużażu pschikrywachu po milijardach jshtom sa jchtomom nimale wschěch khójnowych lěsow a wotzerna wscho nahe, tak so schtomy sanźu. W jaschkim lěcźe žu so njerodźe ż tym dowobarali, so statne a pribatne lěsne sarjadnistwa napadnjene lěhy ż pomozu lětadłow nětkaiż parnikowe pulver žypachu, pschez cźož hużażu a lechnida śniczichu. Lětsa njeźu tutón śrědk, kiż radikalnje njeskutkuje, w tutej měrje nałożowali dla wuźkolich wudawkow. Sa to žu tutu hużażowu cźiwilu pschez **wulke cźrjódy świni** wottócźiśeź spytali. Wone wuhrjebachu budki brunczaka ż lěźneje pódy a je žerjechu. Pschi tutej pschileżnosći namakachu na kóżnym metru wjazy hacź 500 budkow (Puppen). Ale wschitke tute śrědki žu bjes wuspěcha byli. Lěźy žu žwjeselschego dźela źhubjene a dyrbja žo **spuschćeźeź**. W tutych krajinach je zyle nowa industrija — drjewowa — nastała. Na žedom rěkakow, kotrymž so na małych żeleznjach wotemrěte sdonki pschiwożuja, dźěła wodnjo a nozh. Liczi žo ż tym, so budu žo 1000 hektarow dozyła śpuschczeźe, dalsche wobstatki žo wudrjewicź dyrbjeź. Pschi tym njeje strach wotbyty, so ż Kłu wospjet tuta hużażowa cźiwila nastanje. Hałke potom, hdyż naturalny njepschecźelsio tutej njerodźe je strony małych śwérjatkow (wschelake wošy mile atd.) nastanu, žu wuhlady na docźista śniczene tutych schkódnikow. Potom pak teź tak khěts sadu każ žu pschinjeli. Kelko schkody samóźe tajke małe śwérjatko nacźiniź a cźłowjek dyrbi husto bjesmózne pschihładowaćz, kaf žo jeho dołholéte dźeło za dny a hodźiny śniczi.

Wusudźenja.

Wutki khłostańska komora.

Wikowaŕ Korla Emil Dittrich se Kundraczicź pola Chorjelza běšche njetkaństwa na duchaŕkowej holzy dla wobschkorźeny. Lawnisti žud w Bjarnaczicach běšche jeho tehdła 17. julija t. l. k 9 mézazam jastwa sażudźił a jemu cźestne prawa na tśi lěta wotrjekł. Jeho powołanje njemézesche žaneho wuspěcha.

Mała khłostańska komora.

Tajnje jednasche žud pschecźiwo 29-létnemu woženjenemu kinowemu pschedwjedźerjej Fürste se Zidowa, kotrehož běšche jena žona ż Budyschina wobschkorźiła, jo je žo ji 23. haprleje t. l. w Bismarckim haju na njehańbicźiwe waschnje pokazał. Budyšći hamtiši žud běšche jeho tehdła dla žhubjenja zjamneho pohórschka k 1 mézazej jastwa sażudźił. Dačzrunjeź žo Fürsta spyta wuwrócźeć, žud jeho powołanje sacźitny, pschiźiwoli pak jemu 3 léta wuprubowańskeho cźasa, je-li so statne cźeźnistwo wob tydźeń na justizne ministerstwo wo rozsud njewobrocźi.

§ Hižom wospjet khłostaneho 29-létneho puczowaneho Rudolfa Henniga se Seiffennersdorfa, kiž pak w Budyschinje bydli, pschefschiwjenja winowachu. Pschecźiwo khłostańskemu pschikasej wo 120 hriwnow pjenjezneho khłostanja abo 12 dnjow jastwa běšche žo wón bórschik. Na to běšche jeho Budyšći hamtši žud k 3 njedźelam jastwa sażudźił. Jeho powołanje khłostańska komora sacźitny. —

§ Ważny sa korcźmarjow je wuźud pschecźiwo domajzej dźowzy Jdźe Marije Köhlerez se Starego Města pola Stolpnja, kotraž w nanowej korcźmje dźeła. Wona běšche dla pschestupjenja nusowneho łakonja ż 24. 3. 1923 20 hr. pjenjezneho khłostanja abo 4 dny jastwa, dokelž běšche 16. haprleje 1929 korbarjej Pilzej kiž je tehdy pjeca pjany był, na jeho žadanje schćenju piwa

Wot Bukec do Budestec.

Tajki krasny bě dźeń! Cłowjek mohł za to méć, [illegible]hišće léco a nic nazyma. A serbscy blidnicy — „Černobohowćenjo“ — njebychu sej móhli lépšeho wjedra přeć k swojemu pućowanju z Bukec do Budestec, po kraju serbskich hór.

Juhowe duješe wot Černoboha, powětr so někak alebornješe, wobzor bě někak njejasnje zaślewjerjowany — z krótka, wša krajina měješe napohlad, jako by nazyma hišće daloko, daloko nběhdże za horami była. Jenoź ćeńke a bajkojte nitki babyléća nas dopominaju na to, zo je léco ćekło. A potom też te śrjódy harowatych škórcow na wulkej lipje před Bukećanskej šulu. Zrozumimy jich rozbudźenosć. Jedna so wo wulki plan, wo wulke pućowanje na juh. My wšak tak daloko nocheemy, tuž teź tak jara njeharujemy, hdyž wopuśćimy Bukecy.

Ke krótkemu wječoru so měrimy. Nic stary Černoboh dźensa nas wabi, ale podhórske jeho wjeski a potom jeho staraj susodaj Źmórc a Lubin.

Naše serbske hórsek wsy su runjewon překrasne. Tu maš Mješicy. Réćka bórhoce po dolinje. Srjedź zelenych zahrodow kryja so šwarne statoki našich serbskich burow. A kajke to statoki! Zdźěła su hišće natwarjene po staroserbskim waśnju. Drjewjane wobluki so spinaju nad [illegible]knami. Wóćko z radosću wotpočuje nad tutymi staro-serbskimi statokami. Rjana a swojorazna je stara kowańja, ale najzajimawše twarjenje we wsy je dźe Petzoldec statok. Wjesnjenjo jón mjenuja „hród“ a znaja wo nim talko bajkow a powěsćow. Haj, woprawdźe je to też njewšédne twarjenje. Zdźěła natwarjene z drjewa, pozběhuje so wysoko nad druhimi statokami. Nad mócnymi stołpami wotpočuje šwarny wutwark abo kaž lud praji „wajket“. Spodźiwny a swojorazny je **swonkowny napohlad statoka**, ale hišće zajimawiši je **nutřka**. Je **hołowny musej**. Wšudźe so tam zetkaš z ludowym wumělstwom dawneho baroka. Najdźiwniša je jstwička we swislach. Sćeny a wjerch a durje, wšo je pokryte z krasnymi mólbami, bohuźel hižo khětro wobškodźenymi. Ludowy wumělc dawnych časow je tu wotežku spuścił swojej bohatej fantaziji. Ptački, kwětki, spodźiwne ornamenty, bajkojte města a krajiny nadeńdźeš tam po sćenach, na durjach wobdźiwaš wumělske zawjesnicy a stare pisane krinje so tam khowaju. Cyły statok je kaž bajkojty hród, haj je snadź jónu był někajki hród, přetož podawizny wědźa powědać wo dawnych hłubokich hrjebjach wokoło twarjenja.

Zady wsy naš puć so wije na horu. W dólčku wostanu Mješicy, tuta nimo měry lubozna wjes. Ale tu bywa jena wjes tajka rjana kaž druha. Tu maš hnydom zaso Rachlow. Też tu staroserbske, krasne statoki so tuleja w zahrodkach, połnych kćejatych jurinow a hwězdnicow. Abo čerwjena pyšnica so khila z wotewrjeneho wokna. Psy so na nas torhaja, Po zdaću bywaju we wsy zle rjećazniki, přetož jedyn bur w tŕoch réćach euzbnika warnuje před swojim psom. „Kedźbu! Kusaty pos! Pozor! Achtung, bissiger Hund!“ je napisał. Widźimy, zo su w Rachlowje inteligentni burja, kiž tójsto réćow wobknježa.

Zady Rachlowa dwaj blidnikaj ze Žornosykow na nas čakataj. A dźemy dale. Krajina hišće je tu wša zelena. Jenoź tu a tam je nazyma barby pruhowała a jenotliwe štomy žołte, žołtobrune abo žołtoćerwjene namolowała. Delany přeńdźemy. Krasny je wjesnamolowała. Delany přeńdźemy. Krasny je wjesnamolowała. Delany přeńdźemy. Krasny je wjesnam

dała. Naspomnjeny sakoń pak tykoša, hdyž so pjanemu duchowne napoje dawaju. Na jeje hórschenje bu tykošanje na 10 hr. snižene. Hamiti žud běšche mémil, so je Kóhlerez ſ njerodu sakoń pichestupika. Wona so pschećiwo wukubej powoła. Powołaništi žud pak tehorunja pschida, so wona njeje spóznała, so je hóſcź pjany, „rošhudži pak, so je hoſcheńzar abo jeho saſtupjer winowaty pruhowaćz, hacź je hóſcź pjany abo niz. Njeczini-li to a dawa duchowne napoje wotsobje pola korezeź ho wupokasa, so je pjana była, potom ma ſo wón tykošaćz." Tehodła teź Kóhlerez bieš tykošanja njewoteńdże. Jeje tykošanje pak žud na 3 hriwny abo dźeń jastwa sniži. Saſudźena ma wschitke wudawki wobeju jednanjow njeſcź.

Lawništi žud w Budyšchinje.

Fabrikšti kowaŕ Oskar Edmund Wirth ſ Budyšchina měješche ſo dla njerodneho morjenja samolowicź. Dnja 26. julija 1929 běšche tworowy automat, kiž běšche pjeh klamami zgrobły jeho mandźelſkeje ſtejał, ſo powalił a běšche dwěłetneho hólza Wolfganga Schlenkericha zaraſył. Wirth běšche tři bolzny, ſ kotrymiž běšche automat pschitwjerdźeny był, wuczahnył a njedźiwajuc teho antomat pjeh tłamami ſwojo wostajił. Sud Wirtha k 2 měſazomaj jastwa saſudźi, ale je-li wobſtorżeny 100 hriwnow połoži, jemu žud wupruhowaništi cząſ pschiwoli. To běšche mjły wuſud. Wěſo wupruhowaništi cząſ cnoj płaćiwoſcź nadobudże, je-li ſebi ſtatne rěčništwo wot 7 dnjow rošhudženeho ministerſtwa wuſłuża.

Sokołstwo, sport a hry.

Lohka athletika.

Krajowy bój Němska-Japanska.

Zańdźenu sobotu a njedźelu měješetej Němska a Japanska swoje zamóžnoſće w lohkoathletiey. Hižo sobotu bě Němska ze 36 : 34 dypkami w lepšinje. Njedźelu so potom tute krajowe boje pred 40 000 pribłalowarjemi na najwyšſu napjatoſcź stopnjowachu. Skónčnje pak dyrbješe Japanska dobyće Němskej pżewostajić, a to z 71,5 : 79,5 dypkami.

Podamy tu někotre wuſłědki ze zajimawych wubědźowanjow. (J. = Japanska, N. = Němska).

Sobotu: 110 m pżez zadźěwki: J. 15,1 sek., N. 15,3 sek. — Wjerhanje z kulu: N. 15,51 m, J. 13,51 m (japanski rekord). — 200-m-běh: N. 21,8 sek., J. 21,9 sek. — Wysoki skok z tyču: J. 3,90 m, N. 3,85 m. — 800-m-běh: N. (dr. Peltzer) 158,4 min. — 5000-m-běh: J. 15,30 min. — Swedsku ſtafetu (100, 200, 300, 400 m): N. 1.57,4 min., J. 15 m nazad.

Njedźelu: 100-m-běh: N. 10,6 sek., J. 2 m nazad. — 400-m-běh: N. 48,8 sek. — 1500-m-běh: N. 4.04,3 min. — 4 . 200-m-ſtafeta: N. 1.27,2 min. — Wysoki skok: J. 1,90 m, N. 1,88 m. — Daloki skok: J. 7,31 m, N. 7,18 m. — Mjetanje diskusa: J. 42,03 m, N. 41,14 m. — Mjetanje šipa: N. 62,28 m, J. 57,85 m.

4,28 m wysoki skok z tyču docpě zańdźenu njedźelu znaty norwegski ſportaŕ Charles Hoff.

Nowy ſwětowy rekord w 20-kilometrskim běhu. Pri běhu prěki pżez Helsingfors pżez 25 kilometrow postaji so z 1 : 22 : 18 nowy ſwětowy rekord.

Němſke mištrſtwo w hiću pżez 50 kilometrow doby wěſty Hähnel z Erfurta z 4 : 54 : 26,5. — Na ſamſnym dnju zarjadowany Marathonski běh pżez 42,2 kilometrow doby Barlinski Hempel ze 2 : 47 : 34,2.

Hłowna zhromadźizna němſkeho turnarſtwa w Barlinje.

Zańdźeny pjatk wotewri ſo w němſkej ſejmowni 30. hłowna zhromadźizna němſkeho turnarſtwa. Hłownu narěč měješe nehduši němski kancleŕ Luther wo themje: „Němcowſtwo a němſke turnarſtwo".

kamjenjow. Ale my chcemy ſerbski Lubin měć tajki, kajkiž běše. Ruka cuzbnika njesmě sej ſkhroblić, ałkepsaź a ſkazyć ſwjate městno! Hižo kamjenje lětaju hrimotajo do młodźiny....

Potom smy šli dale, po njeſmérnje nahlej ſtroniaju k połdnju smy wopuścili tu ſwjatu horu. Tu dołhi wosyk dźěli čorny lěs. Hdyž wustupimy z hórſkeho lěſa, bajkožty wuhlad ſo nam poſkići. W dole Budeſtecy ſo hižo zababljeja do šěrych ſmérkow. A zady ſo běła ſtatoki wjeſki Zahorja, hdźeż ſmy njedawno ſtajili pomnik wulkemu ſynej ſerbſkeho naroda.

Puć ſo wije a ſekluje, dońdźemy k Hajnicam. Tu a tam drje nas ſtrowja ſtare ſwojorazne ſerbſke ſtatoki, ale prewahu maju drje njelepe „po měſčanſku" natwarjene kěžiſka. To hižo njeje podhórſka wjes jako na tamnej ſtroniu Lubina. Někak je nam tu njeprijimne. Začuwamy inſtiktivnje někajki prećiwny, cuzy raz. Haj, cuzbarſtwo tu ſo ſěri. Po hasach ſłyšiš tak často zwuki, ſerbſkej rěči cuze.

A w Budeſtecach runje tak. Budeſtecy njechadża być wjacy wjes a njezamóżoja wuſpěšnje napodobnić město. Wša połoženoſcź ſo mi njelubi.

W korčmje załožimy. Je polna ludźi a to ſo nam njelubi. Tak „Cornobohowčanjo" dale ſo hotuja na Muišonsku Horu. Jenož tſom z nich ſwójbne abo podobne winowatoſće njedowolachu, wobdźělić ſo na dalšim dundanju...

Bě to rjany wulět „Cornobohowčanow", **někotři** prajachu, zo bě najrjeńi. Wěſce wobdźělnicy ſu měli z tajkeho wuléta wjacy dyžli z wječorka z rejwańcu a pićom.

Serbja, pućujće! Ale pućujće po ſwojim kraju! A pućujće najprjedy po blišej wokolinje! Prjedy hač na „Landeskronu" a „Bastei" zlězeš, dyrbiš zeznać Lubin, Žmórc a Wuſamužowu horu! **M. N.-N.**

Wón praji mjez druhim, zo je turnarſki duch najlepje k tomu powołany, němski lud ſtrowy a žiwy zdźeržeć. Němſka turnarſka khorhoj budźe ſo wšudże tam zmahować, hdźež je to „Němſka pře wšo we ſwěće" woprawdźe do wutrobow zaćahnyło. (Njech ſebi to naſa ſerbſka młodźina k wutrobje wozmje!)

Dotalny 1. pżedſyda prof. Berger wróći ſtupi. Jeho naſlědnik bu ſtatny minister zw. ſł. dr. Dominicus. Zajimawy bě też wuſłědk wólby nawjedowarja žónſkeho čełozwučowanja. Hač dotal wobſadźi ſo tuto městno ſtajnje z jenym muzſkim. Tón raz pak podleža muzſki kandidat, tak zo nětko žony ſami wotželi do rukow wozmu.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wobſtójny cząſ hamtſkeho hejtmanſtwa a wokrſeſneho ſwjaſka Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa je wot 15. oktobra 1929

wot pónd̆źele hacź do pjatka wot rano 8 hacź pſchip. ½1 hodź. a popołdnju wot 2 hacź 6 hodź.,

ſobotu wot rano ⅛8 hodź. hacź do pſchipołdnju w 1 hodź.

Nječny cząſ ja publikum je wot rano we 8 hodź. hacź do pſchiw. ½1 hodź.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Mužſke hłosy maja ſobotu 12. oktobra wječor we 8 hodź. w Serbſkim Domje nuzne ſpěwanje. Přińdźe wšitcy! **J. Słodeńk.**

Hornja Hórka. Tow. Łužica zmėje njedźelu 13. oktobra pop. w 4 hodź. ſwoju měſačnu zhromadźiznu w Nowakec hoſeńcu. Přednoſk ſe ſwětłowobrazami zmėje knjez wučeŕ Wjela. Dowěrnicy ſo proſa, wšěm ſobuſtawam to wozjewić. Wo hohate wobdźělenje ſo proſy. Hoſco ſu lubje witani.

Pżedſydſtwo.

Hodźij. „Jaroměr Imiš" zmėje njedźelu 13. oktobra popołdnju w 5 hodź. zhromadźiznu pola Mrózec, ⅛6 hodźin pżednoſk knjeza hudź. direktora B. Krawca z Drježdźan. Winowatoſć kóždeho ſobuſtawa je, zo ze ſwojimi pżiwuznymi pżińdźe, hoſco ſu wutrobnje witani. **Pżedſyda.**

„Lumir" nima dla wšelakich zadźěwkow ſwoju pruhu pżichadnu ſobotu 12. t. m., ale hakle ſobotu **19. okt.** popołdnju w 4 hodź. w Serbſkim Domje. Z lubym ſtrowjenjom **B. Krawc.**

Njebjelčicy. Sokołſka jednota ma pżichodny pjatk 11. 10., wječor ½9 hodź. w Herbſkej gſtychće w Njebjelčicach zhromadźiznu. Mamy wažne wuraźowanja, tuž ma kóždy ſobuſtaw pritomny być.

Porſicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždy pjatk wječor we 8 hodź.

Radwoŕ Serbſki Ratarſki Dorost za Radwoŕ a wokolinu ma pżichodnu njedźelu 13. oktobra popołdnju w 3 hodź. (hnydom po nėſporje) jara wažnu zhromadźiznu. Wšitkich towaŕſow wočakuje **pżedſyda.**

Sokołjo Sewjerneho wokrjesa, kedźbu! Jednoty Rałbicy, Komorow, Kulow a Wulki Čiſk maju ſobotu 19. winowca wječor we 8 hodź. w „Kačej korčmje" ſwoju pżenju wokrjesnu ſkhadźowanku. Dnjowy porjad hladaj pod „Ze Serbow". **Wokrjesne načolnistwo.**

Zwjazk ſpěwnych towaŕſtwow. Kedźbu! Sčěhowace ſpěwy maja ſo hnydom wuknyć. Zerja čo. 12, 13 a 25; Wulka lubość čo. 9 a 30. K tomu hišće „Bóh žohnuj tebje, Łužica" wot Kocora. Noty maju ſo pola k. wyšš. wučerja Hajny w Konjecach ſkazać. **Hłowny dirigent.**

Zwjazk ſpěwnych towaŕſtwow zeńdźe ſo pżichodnu ſobotu 12. 10. wječor w 6 hodź. w Serbſkim Domje ke krótkemu poſedźenju. Jara wažne wuraźowanja. 1. Wólby do S. L. R. 2. Koncert. 3. Kocorowy pomnik. Proſu kóžde towaŕſtwo, zo by znajmjeńſa jenoho zaſtupjerja pósłało. **Wjela.**

Župa „Jan Arnošt Smoler". Z tutym pżeproſujemy kk. pżedſydow a dirigentow towaŕſtwow, a zaſtupjerjow organizacijow a zjednoćeńſtwow na wuriadny zhromadźiznu ſobotu 12. okt. pop. w 4 h. do Serb. Domu. Dnjowy porjad: 1. Naš župny zlėt 1930. 2. My a naležnoſće Kocoroweho pomnika. 3. Wólba zaſtupjerjow do Ludoweje Rady. 4. Naša Posmjertna pokładnja. Prosymy wo wšoſtronſki zajim, k lepšemu župneje ſtutkownoſće. **Pżedſydſtwo.** P. Kriečmaŕ, župan

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Arnošt Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. Za nowinarſki dźeł Arnošt Bart w Budyšinje. Za zamołwitych: G. Janaš w Budyšinje.

Hospodaŕski rozhlad.

ſchtwórtk 10. dezembra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1905	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt .	20,376	100 čeſkoſł. krónow .	12,40
100 ſwajc. frankow .	80,93	100 franc. frankow .	16,445

Barlinſki burſa wčera pſchi ſpočatku efektam ſylne ſpadowanje kurſow pſchinjeſe. Poſdźiſchu po ſajo ſhraba a kurſy trochu poſtupichu. Na wikać ſ dołhſnymi a rentowymi liſćinami běchu kurſy ſtabe.

Produktowe wiki ſapjećhu też wčera mérny wobkhad. Pſchenża w hotowym ſornje na dotalnych płaćiſnach wobſtawaſche. Za poſdźiſche termije bě trochu ſeſłabjena. Runje nawopak bě pola rožki. Hotowe ſorno bě 5 pj. tuńſche, poſdźiſche termije ſapjećhu powſchitkownje powyſchene płaćiſny. Jećmjeń a wowſ kaž hacź dotal. Wčera płaćeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenży 11,75—11,85 hr., rožki 9,15 hr.
hacź 9,30 hr., nałětſnjeho jećmjenja 9,80
hacź 10,80 hr., naſymſkeho 8,90—9,40
hriwnow, wowſa 8,65—9,15 hr.,

w termijnowym wikowanju:

za oktober: pſchenży 12,45 hr., rožki 9,80 hr., wowſa 9,15 hr.,
za dezember: pſchenży 12,93½ hr. a hriwnow,
rožki 10,25—10,27½ hr., wowſa 9,80
za měrz: pſchenży 13,37½ hr., rožki pak 10,72½—10,75 hriwnow.

Wječerawſche płaćiſny ſ Drježdźanſkich wikow.

Kurcy ſtare 3—5 hr., młode 3—6 hr., holbje 1 hr., ſarſſane ſuſhy 1,40—1,50 hr. po puneze, kaćki 1,50 hr. hacź 1,80 hr., raki 10—100 pj., liny 2,30 hr., ſchčuki 1,50—1,60 hr., karpy 1,50 hr., běrny 4,50—5,50 hr. po zentnaŕu, po puneze 6—7 pjenježkow, ſčžma ſoboda 18—20 pj., morchej 10—15 pj., zyhła 15 pj., karoty 15 hacź 30 pj., běły kał 12 pj., cźelwjeny 15 pj., włóſki 20 hacź 25 pj., ſelerij 15—60 pj., ſołotej 10—15 pj. a ſłabły kał 18—20 pj., butra 2,10—2,50 hr., jeja 16—17 pjenježkow, twaroh 30—35 pj., pruſnizy 35—40 pj., prawaki 2 hr., kurjatka 1,20 hr., bosanki 30—35 pj., ſłonki 20—35 pj., wino w kitkach 40—120 pj., jabłuka 10 hacź 45 pjenježkow.

Na pſchedań:

Soſa, błido, ſchpihel a ſtoły, w Budyſchinje, Jurjowa haſa 17.

Wołu beſtowane w Budyſchinje, Wilhelmowa haſa 3. Kłéw farnikaŕ, w Běłej Wodźe, Johnowa haſa 65. 20 hlinjanych kachlow, Engelez villa w Niſkej na Budyſſej drožy.

Krowa wyſokoſrućelna, Gerber w Pſchiwoźicach.

Sſudniſzy na pſchedźowanje

pjatk 11. oktobra 1929.

W Halſchtrowje w „Knježim domje" dop. w 9 hodź.: połnjaca rožka, wjeŕiſti wóſ, wſchelake muzaze a też ſonjaze drasty a ſchaty.

W Debrizach w hoſcheńzu dop. ½11 hodź.: ſchkleńczany kamor a ſchijaca maſchina.

W Hatku pola Wjeje Wody w hoſcheńzu rano we 8 h: ſoſa a ſchijaca maſchina,

w Mochowſach w Balkez hoſcheńzu pop. ½2 hodź.: muzaze kolo,

w Wiſkejcach w hoſcheńzu „K pſchiwołkej" rano we 8 hodź.: 30 tunow pſeſtmakow,

na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: wſchelake meble, meblowany wóſ, klawér, pisańſki ſtroj, ſchijaca maſchina, wahi, wſchelake knihi, pisańſke pſchihrawy a papjery,

w Nuchwalźe w Geißlerez hoſcheńzu dopołdnja ½12 h.: ſchkleńczany wóſ a wulki njeboš.

Wojerwjenje.

Sſud je dyrbjeńſte pſchedźowanje Preibiſchez leżownoſće w Ratarjezach na ſchtwórtk 17. 10. 29. poſtajene zbožnje.

Sſudniſke pſchedźowanje leżownoſće

Khěža wotpalena, ale brózničeka hiſchće ſtoji, ſ ⅛ kórza leżownoſće, ſłuſchaca Johannu Louiſu Wogenjenej Hüttigez rodź. Weiſez w Kißlizu. Hódna je 1060 hr. wopalna pokładnja. Dźeń pſchedźowanja ſchtwórtk 21. 11. 29 dop. w 9 hodź. na ſudniſtwje we Budyſchinje, ſtwo 141.

Khěža maſiwna ſ pſches ⅛ kórza leżownoſće, ſłuſchaca ſemjeńcu khěžkarjej Janej Auguſtej Schilderez na Holzu pola Huſti. Hódna 2205 hr., wopalna pokładnja 2000 hr. Dźeń pſchedźowanja ſchtwórtk 28. 11. 29 dop. ½9 hodź. w Budyſchinje, na ſudniſtwje, ſtwo 141.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. ½11 hodź. w Barlinje:
Wiki kaž wječerа pſchi dotalnych płaćiſnach.

Dop. ½12 hodź.: Datowe ſ jara ſnadnym płaćiſnu ſu ſterje ſtruċzene.

Płaćiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołſowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćiſny po dotalej hriwnje.				
	9. 10.	8. 10.		9. 10.	8. 10.
Pſchenża	235-237	235-237	hruny	—	—
rožka	183-186	184-187	wowſa	—	—
nar. jećmjeń	—	—	ſmódre łupiny	—	—
nał. jećmjeń	178-188	178-188	ſołte łupiny	—	—
wowſ	173-185	174-185	ſoradella	—	—
kukurica	204-206	204-206	rapa, wosuſk	18-19,00	18-19,00
pšeńe muka	28-33,75	28-33,75	lany wosuſk	24-24,60	24-24,60
riana muka	24-27,40	24-27,40	moen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,25	11-12,25	bórnj. kruſki	16-16,60	16-16,60
riane	10-11,00	10-11,00	ſyno, 50 kg	2,40-3,80	2,40-3,80
lane ſymjo	—	—	ſtany ſtoma	1,25-1,45	1,15-1,30
hrochi, Viktor.	85-44,00	85-44,00	ſoſana „	1,05-1,20	1,05-1,20
raps	—	—	ſowsana „	1,10-1,85	1,05-1,80
pjeluški	—	—	ſuchsa „	1,05-1,25	1,00-1,20

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerjo, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowny mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 238 — Budyšin — Pjatk, 11. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 85

Wotmysłene powyšenje mjasowych cłow.

Němski jeźiwjeński minister Dietrich je we wikowańsko-politiskim wuběrku němskeho rejma pśihipowêdźił, so ga rejmej w bliźšim cźasu pśichodoha pśichepoda, po kótarejž maju ga **złowne žadyh złownotarifneho pśichistawka** a **léta** 1925 a **nowa srjadowacź**. Wone 30. dezembra lětźa wotléja.

Němska ludowa strona, zentrum a němski burski swjask měnjenje sasupuja, so ga **wobsteji**nośće nimo měry hubjene. Tohodla je nuźne, so ga **mjasowe cło powyšichi.** Demokratoso pak měnjachu, so dyrbi ga pśichipowêdźeno kujeźerstwowa pśichodnoha wocakacź. Wubrk pak je rucze wo namjece nênuskonazionalneje a zentrumskeje strony na powjetśenje cła wothłosowacź, kótaraž je ga a hłosami prawizynych stronow pśihijak. Po namjece ma ga cło na **howjada k rêsu** snajmjeńśicha na 24½ hriwny sa dwójny zentnar, cło na **wowcy k rêsu** snajmjeńśicha na 22½ hriwny powjetśichcź, mjes tym so dyrbi cło na **howjase a wowcje mjaso, rêzane abo imjerske,** snajmjeńśicha 45 hriwnow sa dwójny zentnar wuczinicź.

Kaž je w parlamentarnych kołach błyšcheca, je němski jeźiwjeński minister tymle zkowizym žadyham pśihibkogovał. Wo powjetśenju cła na źwinje a źwinjace mjaso ga hišcheze njeje wobsankto, tola je ga namjet pśichijał, so ga jeźiwjeński minister pśi trajazym jednanju wo wikowańskich rêcźenjach njeźmê ga cło na žywe źwinje a źwinjace mjaso swjasacź dacź, pśiedy hacź ga njeje s wikowańsko-politiskim wuběrkom wo tym dorêcźał. Dalšche jednanje je ga wottworcźiło, hacź do wuběrka kujeźerstwowe pśichodoha dóńdźe. S tymle wottworcźenjom je ga teź namjet na powjetśenje cła za pjowańśi jeźmjeń z 2 na 5 hriwnow wrócźo stajił.

Zapalkowy monopol.

President schwedskeje statneje banki Ivar Kreuger je schtwórt jako hósćej Barlinšku burzu wopytał. Mênjenje, **so** tónle wopyt z pożćonku pola schwedskeho sapalkoweho trusta swižnje, ga jako wêrnje potwjerdza. Němski stat je we wulkim pjenjeźnym cźežnje. Plany finansneho ministerstwa, po kótarychž dyrbjachu ga próśne statne kašy napjelnicź, **ga** ga w němskim **ź**emje wotpokasake. Teź **n**êmskostatna pożćonka, na kótruž ga wulka nadźija staješe, je **ź**nadny wunoschk pśinjeśła. Tohodla je ga finansny minister dyrbjał we wukraju za pożćonku rosnadowacź. Schwedski sapalkowy trust, kótryž je w Němskej wjetšci dźêl němskich sapalkowych fabrikow pokupił, je **ź**wólniwy, Němskej pożćonku 125 milijonow dollarow (to je 500 milijonow hriwnow) saradźicź z wumênjenjom, so by ga **ź**mógł pśi němskim sapalkowym monopolu wobdźêlicź. Pożćonka by ga **m**êła se 6 prozentami sadanicź a ga po nêcźim w běhu 50 lêt wotpłaćowacź.

Knjeźerstwo pśeciwo ludowemu požadanju.

Němske knjeźerstwo ga pśichcźiwo ludowemu požadanju wobara. K tomu koloschkrizkowarnju wuźije. Njedźelu wjeczor je němski stuttskowny minister Severing lud wo schtadnosći ludoweho požadanja **p**sches koloschkrizkowarnju powucźił. Pśichichodnu njedźelu budźe němski justizny minister **j** Guerard wo tym **ź**amym praschenju tohorunja **p**sches koloschkrizkowarnju rêcźeć.

Spodźiwanje zbudźace wuprajenje Maksa Sklarecka.

Barlinske nowiny wo spodźiwanje sbudźazych wuprajenjach Maksa Sklarecka powêdźa. Hdyž je jemu pśichepytowazy źudnik napscheczíwo dźerźał, so je direktor mêšćanskeje banki Schmitt rjekł, so je Sklarecej bratrowe jenož śwjerźchnje snał, Sklarek wotmolwi, so je **Schmitt wopśet jako jeho hósćej we Warenje na hontwu khodźił** a sainźene lêto

pjerj njedźel w Sklarecej villi we Warenje bydlił.

Tohodla ga njemóże wo śwjerźchnym sejnacźu woprawdoje rêcźeć. Dale Max Sklarek rjekł, so **ga direktorojo mêšćanjeske banki wedźeli, so ga skazanske wopśimna falschowane byle.** Da pśichwidźeca, so je ga jenemu direktorej mêšćanjeske banki, z kótrymž bê wusko spscheceleny, wo swojich falschowankach wusnał. Pśichełbłychenje je nêdźe tśi hodźiny trako. Potom **ź**a na to Sklarek do jastwa wrócźo dowjedli, hnydom na to pak je jeho **ź**udnik z nowa k **ź**ebi **ź**adał. Sobotom k **ź**udnikej Sklarecej knihwjedźenka Lehmanna pśichwjedźechu. Max Sklarek je pjecza swojemu sakitarjej rjekł, so je **tśjom direktoram mêšćanskeje banki wicho znate było,** so ga **ź**amo ras, hdyž je Sklarecej firma pożćonku na jene skasanske wopśimo žadała, so pola pocźeźeneho wokrjeźneho hamta wobhoniła a powêsćej dostali, so ga njeje niczo skasało. **Njedźiwajcy toho je Sklarecej firma pożćonku** dostała.

Teź Barlinski wyšši mêšćanosta Bös ma Sklarecej bratrow dla mjerzanje.

Magistrat je do Ameriki telegrafował.

Barlinšti wyšschi mêšćanosta w tu chwilu po połodnischej Ameryzy wuczuje. Tam je jemenu nowinarej, kótryž ga jeho za Sklarecej skandalom praschesche, bnêwnje wotmolwił, so je wêz jara pśichełnała. Sklarecej skandal je jemu jeho pucźowanje skasył. Barlinšti magistrat je na kónzu tajneho pożedźenja, kótreż hacź do popołdnischich hodźin trajesche, wyschischemu mêšćanoscze telegram pósłał, z kótrymž doje jeho njenamołwja, so by ga wrócźił, z kótrymž pak jemu kritiske połoženje, se Sklarecej skandalom nastate, rozkładuje a jemu sdźela, so **ga powêda, so je žebi jeho žona kožuch za 4000 hriwnow pola Sklarecej kupiła, za kótryž je ga jenož 400 hriwnow dyrbjało saplaćicź.**

K należnosći tejele kožuchoweje kupje hischcze nóżny wudawk Barlinskich nowin pische, so je knihwjedniza 400 hriwnowe sliczowanje za sehowy kožuch wupisała a se kožuchom hromadze do wobydlenja wyschischeho mêšćanosty pósłała. Hdyž ga potom za nêkotry cźas sliczowanje njeje warunało, je ga knihwjedniza **ź**wojeho scheka wopraschała, **hacź dyrbi wyschischeho mêšćanostu pomnacź. To pak ga ju jej Sklarecej bratśa sakasali.** Max Sklarek je pjecza wczera, pśiedy hacź ga jeho pschełbłyschcheli, swojemu sakitarjej rjekł: **„Mojich wotbêrarjow a magistrata chcedźa wêdźecź? To móża hnydom pola wyschischeho mêšćanosty Bösa sapocźecź, kotremuž **ź**ym sa tyšacy hriwnow tworjy podawał.**

Stahlhelmowe wjednistwo pśeciwo rozpuščeniu Stahlhelma we Westfalskej a Porheinskej protestuje.

Stahlhelmowaj swjaskowaj wjednikaj Seldte a Düsterberg staj w liście na pruske fmutskowne ministerstwo pśicźiwo rospuschczenju Stahlhelma we Westfalskej a Porheinskej protestowałoj. Prajitaj, so Stahlhelm nima **ź**anych brońjow. Teź njeje wêrno, so Stahlhelm swoje **ź**obustawy wojerźy wuwucźuje. Wobźebje je w knjeźerstwowym wukasu **ź**ada **ź**wojowólna, so Stahlhelm ludźi wuwucźuje, kotśiž dyrbja wukhmanjeni bycź, po wojerśkich prawidłach postupowacź. Wojerśke wojowanje bjes brońjow by njerozum byk. Sportske šmuczowanje njeźmê ga jako wojerśke wuwucźenje wobhladacź, dokelž ga wjetšca cźrjóda ludźi pśichi sportu a hrach šmotanje wobdźêlujo.

Hrabja Westarp je w němskim **ź**emje napraschenje za rospuschczenjom Stahlhelma sapodał, w kótrymž ga praji, so ma ga knjeźerstwowy wukas jako wupad pśicźiwo sastupjerjam ludoweho požadanja wukoscź.

Swjataj dnjej 1. mcźe a 9. novembra dicedźa w Sakskej wotstronjc.

Knjeźerstwowe strony w sakskim **ź**emje ga namjetej na wotstronjenje **ź**wjateju dnjow 1. mcźe a 9. novembra sapodałe. Sesejn budźe ga **ź** namjetomaj hnydom sabiracź, kaž bórsy ga w oktobru sejdźe. Sozialdemokratojo a kommunistojo ga hižo pśichipowêdźeli, so budźa pśicźiwo namjetomaj hłosowacź.

Tausendowe dźêlanje zlota.

Tausendowy experiment, **ź** kótrymž je **ź** wołoja złoto wuschkrêt, powschitkowne dźiwanje sbudźaje, a w Monichowje, hdźež ga prozeź pśicźiwo Tausendej dla wobschudźenja wjedźe, wschędne rosrêcźenje wobknjeźi. Nowiny mału mało dowêrjenja k jeho wunamakanju. Ssobudźêlacźeŕ „Bayerskich statnych nowin" je ga Tausendowym experimentom wobhonjał a po tym, schtož je shonił, dwêluje na tym, so je pschi tym łóźde wobschudźenje wusamknjene było. Pišche, so je w dobrodźacju direktora pjenjesnyljerje runje tole wobmyślenje dorasnje podschmórnjene je **ź**adu namaka: Rukowanje, so pschi posppeze kóžda możnosć złapjenja wusamknjena, njemóże ga na pschibahu wjacź, Rosprawnik je teź jhonił, so je tśeśi dźeń sawołany Tausendowy **ź**obudźêlacźeŕ, tutemu **tykh zigaretłow źobu pschinjeśł.** Tausendowy pospyt nima rosdźiwacź wusnam. Po wjelestronskim mênjenju je wjele pśiliš nusne, so dyrbja ga nowe pospyty z hischcze krucźischim **dohladowanjom** cźinicź. Tausendowemu wunamakanju by ga mohło jenož wêricź, hdy by wêzywustojnemu muzej, kótreżož źud pomjennje, źwoje wunamakanje sdźêlił, a hdy by ga na podkóžku tohole sdźêlenja woprawdźe złoto sdźêlało.

Proces dla nadpada na pólskich dźiwadlownikow w Opolu.

W prozeźu pschećiwo němskim nadpadnikam na pólskich dźiwadlownikow w Opolu źebi wuprajenja němskich a pólskich **ź**wêdkow wótro napjecźiwo stoja. Schtwórk wjeczor je pólski sastupjer pódlanskeje wobschórźby do **ź**udoweho pschećiwdy srajał, kótremuž pschi praschenju **ź**rotnitośći porokowasche, dokelž **ź**wêdkow pjecza pod **ź**wój wlinw stajicź pyta.

Tón **ź**amy porok jedyn je sakitowarjow wobschorźenych pólskim nowinarjam cźinjesche. Dokelž **ź**rudowy pschedźiwa tón porok njenahwarí a njewotpokaja, su sastupjerjo pólskich nowin **ź**rudnitke pożedźenje wopschecźili a z Opola wotjeli. Redaktor Barlinskeje „Kulturwehr" je w njenje nowin pólsk. mjenschinow **ź**rudowemu pschedźudźe protestowańku wupowêdź pschepodał. Sastupjerjo Katowiskich, Krakowskich a Warschawskich nowin **ź**u tón **ź**amy protest telegrafisźy w **ź**wojich nowinach wosjewicź dali.

Zakrocźenje pśeciwo Woldemarasowym pśiwisowarjam.

Policija je w Kownje dźiwadlownizu Kunite sajała, kótraž je **ź** prjedawschim ministerskim presidentom Woldemarasom wusko spscheceljena. Po srócźenju Woldemarasoweho knjeźerstwa **ź**u w jejnym domje njespokojne elementy skhadźowachu. Dźiwadlownizu **ź**u dla wobrożenja porjada do Rokitskeho wokrjeźa wuhnali. Zensura je sajazitśe nowiny „Tautos Keliasʺ dla jich njepscheczelskeje rêcźe pschećiwo knjeźerstwu sakasała.

Ruska tajna policija w Francowskej.

Dla wokrjeza pleczijnowp agentow rukeje tajneje policije (cźeki) w Pariśu **ź**u je w tamnischim ruskim pósłanstwje do njeměra dali. Kaž ga sda, so tam boja, so ga hischcze wjazy njelubych potajnistwow wotkrije. Poglednje dny **ź**u pjecza nêkotśi tajni agentojo a **ź**obustawy pósłanstwa dla skandala, kótryž je dla należnosće Bezbedowskeho nastał, ga skradu **ź** Parisa **ź**hubili. Sjawne mênjenje w Franzowskej winowanju pschećiwo Bezbedowskemu, so je knjeźerstwowe pjenjezy pschećiwnikowi, njewêrí. Sa to je powêdź, so je ga tón **ź**amy dźeń, kótryž je cźežny agent Roisemann **ź** Moskwy pschijeł, dołha, łatcheje podobna kista do rukeho pósłanstwa pschinjesła, wulke **ź**podźiwanje **ź**budźiła. Po wudawanju Bezbedowskeho je wona k tomu postajena była, **ja bychu jeho złonzowanyschi jeho cźełó k njej jako kurêrstu posypłu do Moskwy dowjesli.** Teź to, so je cźežny agent Roisemann **ź** wopaczným mjenom do Franzowskeje pschichoł, je k njelubenemu wuschparanju mjes franzowskej wyschnoscźu a sastupjerjemi bolschewikskeje Ruskeje dowjedło. Pschipowêdźene **ź**udnische łakrocźenje pósłanstwa pschećiwo Bezbedowskemu je po **ź**dacźu **ź** wêsćimi wobcźežnosćemi swjasane. Bezbedowski, kótryž chżyscze, hdyž Roisemann **ź** Moskwy pschińdźe, na dowoleńsu hicź, je jemu dowêrjene pjenjezy a dokumenty **ź**wojemu namêstnikej pschepodał, schtož je jemu tón pschinjesene wobswêdcźił. Tohodla budźe cźežko, jemu nêkaku winu dopokasacź. Rukeje pósłanstwo drje ga tohodla wostaji, ga na franzowski lud wobrocźicź, pschetoż **ź** tym by hischcze ga skandal powjetśichił. Bezbedowski mjes tym **ź**wojemu sakitarjej **ź**rêdki a pucźe pytacź dawa, kak mohł ga **ź** winowanja wusprawnicź, so je knjeźerstwowe pjenjezy pschekschiwił. Dokelž je Dowgalewski jako pósłanz njefranskiwy a ga wobstorźicź njehodźi, chże Bezbedowski pósłanstwowu powêdźerjnu wobstorźicź, kótraž je ścschiwdźa **ź**u powêsć wo nim rosschêriła.

Polne dorozumjenje mjez Macdonaldom a Hoovcrom.

Wo rosrêcźenjach mjes amerikanskim presidentom Hoovcrom a jendźelskim ministerskim pschedźiwom Macdonaldom je ga **ź**dźelenka wudała, w kótrejž ga na kónzu praji:

„Naju rosrêcźenja w nastupanju wotbronjenja **wójn**skich łódźstwow **ź**u k tajtej polnej pschesjenosći dowjedle, **j**o **ź**u ga **ładźewki, kótreż ga ju pśedawschim konferencam**

napischeczíwo stajałe a ſ kotrychž rosdźele mĕnjenjow mjes Jendźelskej a Ameriku nastachu, nĕtko ſ hiwonehu dźela wotſtronike. Sſmoj ſtatam, kotrejž ſu ſo pſchi Washingtonſkej konferency wobdźelike, wo wunoſchiku naju rosrĕdženjow rosprawu podałoj a jimaj nĕtko namjetnyloj, ſo bychu ſo ſjednoczike a ſpytałe, hacž bychu mohłe k ſhromadnemu dojednanju dóńcz, kotrejž by kóždemu ſtatej dowoliło, ſwoje wójniſke łódſtwo tĥĕtko ſmjerſchcz. Tajke dojednanje njemóże ſo bjes ſobuſtkowanja druhich namórſkich mozow wobſamknjeż. Sſmój ſo pſchejſtwědcźi, ſo ſynobdne, ſławne rosprajenja potrĕbnoſczow kóżdeho ſtata, kaž je ſo to pola naju rosrĕdženjow ſtako, k wſajomnemu dorozumjenju dowjedże a tak w pſchichodnym januaru dojednanje wo wotbronjenju łódſtwow ſmóżni. S tym ſo dalſchi ſadźewk ſ pucza ſtaji, kotryž ſo pokrokej ſwĕtowe wotbronjenja napſcheczíwo ſtaja. Sa cźaſ hacź bo feſtwanja konferency w januaru budźetej naju knježeſtwje dale ſ wobdźĕlenymi mozami ſo roſprajeć, ſo by ſo, pryedy hacź ſo offizialne a formalne jednanja ſapoczну, po móżnoſci wiele wobcźeżnoſczow woſtſtronilo.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 11. oktobra 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczeraſ we 7 hodź. barometer 745, hygrometer +1, thermometer we dnjo +11. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer +3, ſerwometer w nozy +7. Wuhladno na małe ſo pſchemĕnjenjach raz ſuchowilneho wjedra. — Nižine, kotrejž hdyž a hdyž ſwoje wubĕrki k nam ſcźelescze, a ſ tkwilemi teſ dejſcze pſchinjeſe, je ſo dale k dobremu ranju ſcźahnyła. Nad namjecźanej Europu nastawa wobſchĕrna wyſchina a dźiwi ſo k nam. Wona ſnadź nam nakhwilnje rjane wjedro pſchinjeſe. Te pak po wſchĕm ſdaju dołho tracź njebudże. Hižom pokaſuja ſo ſ dołheho wjeczora nowe male nižiny, kiž nam bórſo ſaſo njerowobſtajne, hrube ſuſkmiſke wjedro pſchinjeſu. Jutſtje ſobotu ſkhadza ſtónczko 6,21 hodź. a ſkowa ſo 5,11 hodź. Mĕſacźk ſeſkadza jutſtje popołdnju 3,37 hodź. a ſkowa ſo do połnocy 11,45 hodź.

— **Powĕtron „Grabja Zeppelin"** pſchiléczi pjerca hakle ſa tydźeń. Dokelž ſo wjedro pſchezo hiſchcze lĕpſchiło njeje, je ſo wjednitwo Zeppelinſkeho powĕtrona roſbudźiło, ſo ſwój lĕt do Schleſyſkeje wo tydźeń wotſtorcźi. W Friedrichshafenje mĕjachu wczeraſ hiſchcze jara wĕlcźite wjedro, też je Schleſyſkeje powĕtru wo jara njepſchihódnym wjedrje. Tohodła je kapitan Lehmann paſażěrow, kotſiž chcźychu ſobu do Schleſyſkeje leźeć, ſaſo domoj póſłał. Budźeli potom powraſdźe na tym, ſo powĕtron „Hrabja Zeppelin" do Schleſyſkeje poleci, chże jich wón telegrafiſky ſaſo ſawołacź. Powe ſo dale, ſo ſnadź „Hrabja Zeppelin" do ſwojeho Lěta do Schleſyſkeje do Holłandſkeje poleci. Tutón lĕt bĕſche ſwopſrědka na 10. oktobra wotmyſlený, ale ſ cźakanjom na rjeſiche wjedro je ſo zuły plan pſchemĕnił. Wczera dra. Eckenera ſaſo w Friedrichshafenje wocźakowachu. Skónczníe dostachmy hiſchcze powĕſcź, ſo je wotmyſlene, ſo ſo powĕtron „Hrabja Zeppelin" we Wrótſławju, je-li wjedro dowoli, ke ſemi pſchiſłaji a dwě hodźinje we Wrótſławju woſtanje. Wjednitwo Zeppelina cźaſ ſwoje kondźenje ſ tym ſaſo dobre cźiniłi. Wjedrańnje powĕdźa, ſo ſo wjedro ſ wjeczora ſem pomałku polěpſchi. S tuteje pſchicźiny poleci „Hrabja Zeppelin" najpryedy do Holłandſkeje a to najſkrje w nozy wot pjatka k ſoborże.

— **Wo wólbach mĕſchczańſkich ſaſtupjerjow.** Budyſka mĕſchczańſka rada w hamtiſkim dźelu dźensniſchego cźiſła woſewje wólbny cźaſ, kaž też poſtajenia wo zapodaczu wólbnych namjetow, na cźož tu woſebje pokaſujemy.

— **Piſtolowe ſtrělenje** Budyſkich policajſkich ſaſtojnikow. Serjedu a ſchtwórtk wotmě ſo piſtolowe ſtrělenje Budyſkich policajſkich ſaſtojnikow. Wunoſchki ſu powſchitkownje dobre.

— **Swobodne mjaſowe jĕlki (Freibank) w Budyſchinje.** Sobotu 12. oktobra 1929, dop. wot 7 hacź 9 hodź. wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 40 ſt.

— **Symſke ſemejtry na ratarſkich ſchulach.** Nowinarja Ratarſkeje komory łdźeli, ſo ſo w cźaſu mjes 7. a 21. oktobrom ſymſke ſemejtry na ſaſkich ratarſkich ſchulach ſapoczну. Młodź ratarjo a młode ratarki dóſtanu na tutych ſchulach bjes wulkich poworow na cźaſu a na pjenjezach dołkadnje roswucźenje w cźiſu powołanju.

— **Nowy wjednik ratarſkich ſtatnych wobkhodow.** Na mĕſto njedawno wuſtupjeneho generalneho direktora ratarſkich wobłkhodow ſaſkeho ſtata dra. Burga bu ratar Curt Bŏhma ſa generalneho direktora pomjenowany. Curt Bŏhma je ſwn ſemjeſtwo ratarſkeho radu Bŏhmy, dołholĕtneho najerka knježeho dwora w Debjerkezach. Wŏn je we ſwojim cźaſu też Budyſke ſchule wopytował. Jeho brat je *myſlitſki hamtman* Bŏhma, wjednik remontiſkeho hamta w Berthelsdorfje.

Z **Kukowa.** Njedźelu 13. winowca zhromadźuja ſo ſobuſtawy němſkeho zwjazka wójnſkich wobſkodźenych a zawoſtajenych w Natuſec korčmje a to popołdnju wot 2 hodźin. To je wurjadna zhromadźizna, wot wokrjesneho wjednitwa poſtajena, kotraž ma ſo w bĕhu oktobra wotmeć. Zarjadnitwo ſo nadźija, zo ſo tón raz wſitke ſobuſtawy wobdźĕła. Taž te njech pŕiduju, kotrejž ſo hewak zhromadźiznow zdaluja. Njech ſu ſebi wſitcy ſwojeje winowatoſce napŕeco towarſtwu wĕdomi. Sobuſtawy, pŕiwjedźće też waſe ſony ſobu! Zo bychu też wone nuznoſć zwjazka a zhromadźiznow ſpóznałe. Też hoſco, kotŕiž žanej podobnej organiſaciji njepŕiſłuſeja, ſo wutrobnje witaja. Wokrjesny nawjednik, towaŕš Oswald, budźe wo ważnych wĕcach referować. Towaŕšojo, wobmyſlće ſej, zo ſo mnozy wospjet *pŕepytuja* na ſwoju cźełnu kmanoſć. Skitajće ſo pŕed ſkodu z tym, zo na pŕednošk pŕińdźeće.

Ze **Serbskich Pazlic.** Radupodawanje za maćerje w Serbſkich Pazliceach budźe wutoru 15. oktobra popołdnju ½3 hodźin pola Kralec. Lĕkaŕ budźe pŕitomny.

Z **Kocźiny.** Jako ſobotu popołdnju dźĕłaćeŕ Jan Matĳešk z Dubrjeńćańskeje *ſkały z dźĕła jĕdźeše*, jeho w lĕsku pola Salowa nadpadnikaj z kola ſtorhnyſtaj a jeho mzdu wo 48 hr. rubiſtaj.

Z **Kulowa.** Zarjadnitwo Kulowſkeho žandarmſtwa, kotremuž podſtoja Cźiſow ze Saxoniu, Dubrjeńk, Lubhoſć, Sulšecy, Nowa Wjes kłóſtrſka, Brĕžki, Kocźina, Salow, Rachlow, Hózk, Kulowe a Němcy, je wot 1. oktobra 1929 wyſſi žandarm Walter z Kózłow we Zahanſkim wokrjesu pŕewzał. Wón bydli w Kulowje w žandarmſkim ſłužbnym twarjenju a ma telefon cźiſło 42.

S **Wojerez.** Sa komiſaŕſkeho ſarjadnika mĕſtna wokrjesneho wyſchiſchego ſekretara pſchi Wojerowſkim krajnym radźićelſtwje je wot 1. oktobra 1929 kŕizeſtwowny wyſchiſchi ſekretaŕ Dumje pſchi knježeſtwje w Frankfurcze nad Wódru poſtajeny.

S **Mychałka.** Sobotu ſeſidźechu ſo naſchi gmejniſzy ſaſtupjerjo pola hoſćeńcarja Biewena, ſo bychu jednali, kak bychu ſo wudawki ſa gmejniſku ſtotru ſwjeſcź mohłe. Wudawki wucźinja lětnje 1800 hriwnow. Dokelž pak ma ſtotra wſchitke gmejnu naſcheje woſady ſaſtarać, namjetowaſche ſo, ſo maju ſo wudawki na wſchitke gmejny roſdźĕliś. Tutón namjet ſo pſchija. Naſcha gmejna hnydom 300 hriwnow pſchiſwoli. Dźiwaſche ſo też rad na pŕóſtwu ſónkſkeho towaŕſtwa, ſo by ſo miſa ſa ſtotru też naturaliſowe placźiła. K tutomu ſamuſcej ſo mnohe ſtatiſke wuplody, kiž bĕchu na žnjownym dźakanym ſwjedźenju pſched wołtarjom w ſzykwi ſeſtajane, maćerſkemu domej w Rišu pſchewokaſaju.

S **Klětneho.** Tudomne koleſaſke towaŕſtwo „ſchjadź" wotmě ſwoju mĕſaczną ſhromadźiznu w ſwojim łokalu. Shromadźiznu wotewrji a nawjedowaſche pŕeni pſchedſyda. Pſchitomnych bĕſche 26 ſobuſtawow. Jako nowe ho ſobuſtawa pſchija towaŕſtwo Arnoſcha Schmida ze Jamneho. Pŕeni pſchedſyda ſdźĕli ſobuſtawam, ſo je ſo hižo ſ pĭſownymi ranjeſom na wokrjeſ wobroſeſł, ſo by ſo pſchi 20ſtnym wobſtaczu Klětnjanſkeho koleſaſkeho towaŕſtwa ſemu w lĕcźe 1930 wokrjesnju ſwjedźeń ako jedyn wokrjesny wuſjeſł pſchepodał. Dale ſo namjetowaſche, ſo mĕł ſo 17. novembra wotmĕcź ſportiſki ſwjedźeń na ſali Tluſtez hoſcenza, hdźež dyrbi ſo blidna ſportowa, kotruž je ſobuſtaw towaŕſtwa Tluſty darił, poſwjećeſ. Tuta naležnoſć ſo w bližſchej ſhromadźiſnje dowuraſ a dalſche ſa ſwjedźeń ſo pſchiprawi. Jenohłóſnje ſo wobſamknu, ſo ſo wurjadna ſhromadźizna pola ſportſkeho towaŕſcha Bĕbcracha w Jamnom wotmje. Na naſtupnje wokrjesnju ſjeſł w Němſkich Jeńkezach pŕeſełu ſo tjo delegatoju.

Se **Žylowa** pola Khoježebuſa. Wobydleŕſtwo naſcheje wſy a wokolny je ſo jara roſhorjiło dla ſapaleńſtwow, kiž ſu ſo w poſłednim cźaſu w naſchej wſy a po ſuſednich wſach ſtawałe. W nozy ſ ſchtwórtk wotpali ſo tu domoh Franza Niſchki. Hižom 19. ſeptembra bĕſche ſo w tutym domje pod ſpodźiwnymi wobſtejnoſcźemi palilo. Tehdy bĕſche policija wobſedźerja a jeho cźeladnika ſaſała. Schiwórk wjecźor wokoło 9 hodź. hohladachu ſo ſuſedźa, ſo ſo w Niſchkez domiſkim ſaſko pali. Sawołachu hnydom ſyke ſuſedſtwo a wſeſ na pomoc. Tola wobeſi roſchĕrjiche ſo pſchepſchĕcźenje a njebĕſche mózno, domiſke wukwarjenje Zandarm je wobſedźerku a ſłužobnu wotwjedł. Sdźiwĕr pſchenjeſe plomjo też hiſchcze na bróſeń a hródź wobeſe Kŕěžorki, kiž ſo dołžiła wotpałichtej.

Wohnjowobornſtwo.

S **Bĕłeho Khołmza.** Werminghoffſka dobrowólna fabrikiſka wohnjowa wobora wotmě in ſandźenu njedźelu pſchiwabjeniſku ſhromadźiznu. Popołdniu cźehniču wobornicy ſ kapaku po wſy. Poſdźiſcho w ſali hoſcenza „K mĕrowemu dubej" wopalny miſchtr diplomſki inženjer Lamprecht ſ Werminghoffa pſched wobydleŕſtwom, kiž bĕſche ſo bohaće ſeſchło, rĕcźeſche wo dobrowólnych wohnjowych woborach, ſchto ſu a kajke ſamĕry maju. Jeho nomjet, ſo by ſo w Bĕłym Khołmzu hnydom dobrowólna wohnjowa wobora ſakoźiła, wjeſnjanoſta Sźykora jara podpjerałeſche. Na to ſo hnydom 35 wobołow k pſchiſtupej ſamołwi. Seſtaja ſo kommiſija, kotraž wobſteji ſ ſtarſchon Vespera, Schenka, Wieriga a Bleje, kotraž powjedźe dźeła hacź k wólbje pſchedſydſtwa. Wopalny miſchtr Lamprecht je ſwólniwy, wukubłanje muſżiſtwow, kiž ma ſo we Werminghoffje ſtacź, dóńiž w Bĕłym Khołmzu ſamſnych pſchiſtrojow a wuhotowanjow njeſmĕja, dohladowaſ. We Wojerowſkim wokrjesu je hiſchcze wjele wſow bjes wobnjoweje wobory. Je tohodła ſwjeſelaze, ſo je w Bĕłym Khołmzu k ſałoženju dóſchło

Ze Sakskeje a dalſich krajow.

* S **Drježdźan.** (Wot tigra nadpadnjeny.) Wczera popołdnju bu w ſtudźerſkej kletʒy zwrkuża króny ſtudźer wot poldrałĕneho tigra nadpadnjeny. Swĕrjo ſrani Klotſchĕrro we wobliczu, kak ſo dyrbjeſche ſo k lĕkaŕſkemu wothladanju podacź.

* S **Miſchnja.** (Mĕſchczańſka jednotna ſyſejna.) We Miſchnju je ſo ſa 17. novembra ſo wotmĕrjacu wólbu mĕſchczańſkich ſaſtupjerjow mĕſchczańſka jednota ſiſejna dowołka, kiž ma na cźole mjena dotalnych kandidatow. Siſejna pſchiwiſa ſo jenohłóſnje w ſhromadźiſnje ſaſtupjerjow, kotraž ſtaji ſo ſa wotſtronjenje wſelakich njeſpokojnoſczow, kotrejž ſu ſo we wobſtejnoſczach ſtatiſkich wuplodu, kiž bĕchu na žnjownym dźakanym ſwjedźenju pſched wołtarjom w ſzykwi ſeſtajane, maćerſkemu domej w Rišu pſchewokaſaju.

S **Klětneho.** Tudomne koleſaſke towaŕſtwo „ſchjadź" wotmě ſwoju mĕſaczną ſhromadźiznu w ſwojim łokalu. Shromadźiznu wotewrji a nawjedowaſche pŕeni pſchedſyda. Pſchitomnych bĕſche 26 ſobuſtawow. Jako nowe ho ſobuſtawa pſchija towaŕſtwo Arnoſcha Schmida ze Jamneho. Pŕeni pſchedſyda ſdźĕli ſobuſtawam, ſo je ſo hižo ſ pĭſownymi ranjeſom na wokrjeſ wobroſeſł, ſo by ſo pſchi 20ſtnym wobſtaczu Klětnjanſkeho koleſaſkeho towaŕſtwa ſemu w lĕcźe 1930 wokrjesnju ſwjedźeń ako jedyn wokrjesny wuſjeſł pſchepodał. Dale ſo namjetowaſche, ſo mĕł ſo 17. novembra wotmĕcź ſportiſki ſwjedźeń na ſali Tluſtez hoſcenza, hdźež dyrbi ſo blidna ſportowa, kotruž je ſobuſtaw towaŕſtwa Tluſty darił, poſwjećeſ. Tuta naležnoſć ſo w bližſchej ſhromadźiſnje dowuraſ a dalſche ſa ſwjedźeń ſo pſchiprawi. Jenohłóſnje ſo wobſamknu, ſo ſo wurjadna ſhromadźizna pola ſportſkeho towaŕſcha Bĕbcracha w Jamnom wotmje. Na naſtupnje wokrjesnju ſjeſł w Němſkich Jeńkezach pŕeſełu ſo tjo delegatoju.

Se **Žylowa** pola Khoježebuſa. Wobydleŕſtwo naſcheje wſy a wokolny je ſo jara roſhorjiło dla ſapaleńſtwow, kiž ſu ſo w poſłednim cźaſu w naſchej wſy a po ſuſednich wſach ſtawałe. W nozy ſ ſchtwórtk wotpali ſo tu domoh Franza Niſchki. Hižom 19. ſeptembra bĕſche ſo w tutym domje pod ſpodźiwnymi wobſtejnoſcźemi palilo. Tehdy bĕſche policija wobſedźerja a jeho cźeladnika ſaſała. Schiwórk wjecźor wokoło 9 hodź. hohladachu ſo ſuſedźa, ſo ſo w Niſchkez domiſkim ſaſko pali. Sawołachu hnydom ſyke ſuſedſtwo a wſeſ na pomoc. Tola wobeſi roſchĕrjiche ſo pſchepſchĕcźenje a njebĕſche mózno, domiſke wukwarjenje Zandarm je wobſedźerku a ſłužobnu wotwjedł. Sdźiwĕr pſchenjeſe plomjo też hiſchcze na bróſeń a hródź wobeſe Kŕěžorki, kiž ſo dołžiła wotpałichtej.

Tahiti.

Roman ſ ſuźneho morja.

12] (Pokračowanje.)

Wjecźor pominy ſo lubowažymaj kaž wokomik — mĕſeſchtaj ſebi tyhžodne naležnoſcze roſpowědacź, kelko tyżaj wĕzłow, tak ſo ani njepytnyſchtaj, kak cźaſ nimo lećeſi, a ſtary dobry knjes ſedźeſche poſmĕkujo pſchi nimaj, a jemu drje też ſlupachu ſtare, lube, ſaſchłe wobrazy do pomjatka a njeſechu jeho ſonjage myſlicźki wrócźo do młodoſcze.

Naſajtra wróci ſo bratr Rowe w jara pokhmurjenem roſpoloženju ducha, kiž wſchak ſo wo nicźo njepoleſpſchi, ſdyž ſo tu nowych powĕźcźow dowědźi. Kral ſam bĕ ſo wurĕcźował a nochcył pſchecźiwo zuſpnikej jednacź, a hdźež bratr Rowe bĕ hacź dotal myſlił, ſo knježi, nadeńdże nadobo, ſamo pola bratra Osborna, pſchecźiwniſtwo.

„Sſym holzu", rjekny ſtarź, „wukubłował w duchu běłeho dźĕſcza a ſnano, kaž nĕtko pſchepoſłoże dowidźu, ſym to wopak cźinił. Sſym ju njekhmanu ſcźinił k tomu, ſo ju we wſchednych wobſtejnoſcźach ſwojich krajanow ſaſo ſbožowna cźuje. Pſchi ſwojaku ſ łóżdym bĕłym je ſamſnemu ſtrachej wuſtajena, kotremuž ſnadź nĕtko napſcheczo dźe —, ſo by na dlšſchi cźaſ njeſamołwła ſebe wutrobu wupjelniecź. Ale też to je ſenoż hiſchcze pſchedecźujcze — je to możnoſć, wo kotruž ſo boju, tola dopŕedka wĕdźeć njeſamójemy, a ja njemóžu do toho ſwoliecź, jeje wutrobu nĕtko ſlemicź tohodła, dokelž traſch budźe poſdźiſcho jónu ſlentjena."

„Alle njebojicze ſo wy hŕecha, bratſje Osborne?" ſawoła tu mišijonaŕ, hdyž wſchitke druhe dopokaſma njepomhachu — „dźeczeſe-li to pſched taflu towaŕſchnoſcze we Jendźelſkej ſamołwicź, waſche we prawej wĕrje wocźeſhnjene dźĕcźo ſam do rukow bamžoweho pſchiſwiŕowarja pſchepodaceź? Ja dźe bych nuſowany był, tutón pad domoj roſprawicź, pſchetož ſcźehwił njedadźa ſo ſajła dopŕinacź a móża ſo najbóle ſaſubnitiſcho ſa naſchu maku wodaru wuſtutkowacź."

Starý cźłowjek pak ſwoſta kruty.

„Sſym nĕkajke *dwanaſczi lĕt*", *rjekny wón ſmĕrom*, „ſwoje ſiwjenje wĕſy pożiwjeciź, kotruž mĕjach ſa dobru a mam ju też hiſchcze; nimam ſebi ſa zuły dołhi cźaſ žaneho jeniczkeho poroka cźiniecź. Wſchitcy ſmy hrĕſchnicy, a ja njejſym cźiſtſiſchi *wot njeho* jako najhnadniſchi mjes nami, ale ja móżu pokornje ſ wócźom k Bohu ſpohladnycź a rjec: „Knježe Boże, budź mje hnadnje!" — ſleho njebych ſebi wĕdomy był. Też w tutom padźe, bratſje Rowe, jednam po najlĕpſchim wĕdźenju a chźnycźu. — Waſche roſprawy, bratſje, budu wam wĕſo ſam pſchelwoſtajicź dyrbjeć."

Mr. Rowe kročeſche ſe ſpĕſchnymi, njeſcźerpliwymi kročelemi po ſjtwi horje a dele. Napoſłedku poſtaſa pſched ſwojim kolegu a rjekny, ſo tutón kŕoć njebudże tudy predowacź, ale ſo dhe jutſtje rano wrócźo do Tahiti dojeć.

Naſajtra rano bĕ ſo, wjele ſ druhimi njewobſtajdźujo, k wotpuczowanju pſchihotował, mjes tym ſo mr. Osborne ſo Renejowym wutrobnym proſtwam podwoli a mĕrowanje młodeju mandźelſkeju na pſchichodny dźeń, kiž bĕ njedźela, hnydom po Bożej ſłužbje poſtaji.

To drje mózeſche wokoło dźeſacźich dopołdnja bnyć, hdyž nadobo hólezeź, pſchibĕžawſchi pſches hórki, powĕźcź pſchinjeſe, ſo ſo wulka łódź wot dołheho ranja ſem te kupje pſchibližuje. René myſlješche na tutom dnju pſchejara na ſwoje ſłodźo, ſo by też jeniczki kŕoć na wobſor ſpohladnył, nĕtko pak, hdyž ſhwataſche po tutej powĕźcźi wſoku na Sadźijne lubowane mĕſtaczko, ſ wotkeŕ mózeſche po ſylem juźnem wobſoru ſo ſwobodnje roſhladowacź, wuhladny na morjo a pſcheſwĕdźeći ſo, ſo bĕſche to „Delaware". Jemu ſo ſeźmy.

Sadźe, kiž bĕſche ſ nim pſchiſichła, widźeſche w jeho ſpohladnjenju, ſo ſo jeje ſtrachowanju najbóſtiſchoho nĕtko dopjelni; ale jeje wutroba, kiž bĕ ſo w hołcźajej bojoſcźi k lubowanemu ſtulika, bijeſche ji ſpochi ſe ſtarej, roſbudnej ſmužitoſcźu. Tak nadobo jeho ruku pſchimnywſchi, rjekny ruce a ſkoro radoſtnje:

„Woni njeſmĕdźa tebje wotwjeſeć, René, ty ſo jich *njebój — ſmaju wſchĕ khowanki tutych lĕſow* a twém mĕſtna, hdźež bĕli zuſnizny tydźenje dołho bychu pytacź dyrbjeli, *a napoſłedku tola ſo toho wdali, tam ſo pſchedobyć.* Mój cźekńenjow ſo lĕża, dóńiž łódź ſaſo njewótſtupi, a dyrbjałoli to tak bnyć, donjeſe naju mój cźołm k drubej kupje, wjele mil woſtał. Radſcho chzu w ſoimach ſ tobu ſahinicź, hacź ſama bjes tebje tudy ſjwa bycź, René."

René pſchiſłóſci ſwoju najlubſchu krucźe k ſebi a dźeržeſche ju wokoſchnjo pſchi ſwojej rutrobje, ale wona ſo kónczníje ſ jeho rukow wuwinu, a jeho ruku ſaſo jako we pryedawſchim cźaſu pſchimnywſchi, chżiſche runje ſ nim dele ke thĕżej dóńcź, jako jimaj wotam ſtaru mĕſjonaŕ ſ thĕtro cźeſkim korbom napſcheczo pſchińdże a ſ nimaj wrócźo k małemu wuſtupkej dźeſche. Staraj rjeknu ſpohladnywſchi na ſwojej dźĕſcźi, bjeſe wſcheho:

„Ja ſym ſebi myſlił, ſo je to njeſbožowna łódź, hdyž jenoż ſaſtkowſchach, ſo pſchi ſamom wĕſtiku ke kupje pſchiſtawja a kŕažny nawjecźorny wĕtr ſapaſe. Tola my pſchemyſlny nĕtko jednacź. Ty ſnajeſch Jhiamoea, Prudentia — tamny poſledni ſbuſt ſe ſaſtarſkeho pohanſkeho cźaſa. Je to małe twarjenicźko, pryedy bohu Oro poſwjeſcene, ky by ſawĕſcźe też było ſe ſwjećemi druhimi taſkimi ſwjatnizami tamneho cźaſa ſniźene, njeby-li ſbohom we ſwójſke nĕtcźiſchoho nacźołnika kupjanow ſtara praja ſiwa bała, ſo dyrbi kral wumrĕcź, tak rucze hacź ſo twarjenje ſaſpoje. Jenoż dwě woſwobje ſtej na kupje, kotrejž ſo woh lĕto jónu wopytatej; ſtaj abo kral, Jeremias Aitana (wjeſelcź), kaž je jeho bratr Rowe ſe ſwojim pſchedmjenom poſkiſcźił, a toho ſym — wobaj jenoż, ſo byſchtaj pak ſ nowej tŕĕſku kryżej abo, je-li je ſtara hiſchcze ſchmarna, je nje hladałoj. To je ſnajmjeńſcźa jeju wurĕcź, pſchetož ja ſo ſkoro boju, ſo tam tola hiſchcze, najebacź pſchińdżałoho ſchcźeſcźanſtwa, ſtradźu nĕkotre ſ jich pohanſkich wobrazbow ſtwjeſca. Tam ty Reneja bowjeđź. — Žadyn ſ domoſednych ſo njeſwĕri, na mĕſtno ſtupicź, a bĕli mója tydźenje dołho ſwój cźaſ pſchecźinjeć, pryedy hacź jeho namałuju. Tónle korb ſe ſiwnoſcźu doſażnje; je-li pak nic, to wſchak ſo ſaſo raſ pſchiležnoſcź poſtſcźi, nowu ſyrobu donoſycź.

(Pokračowanje ſeſchnje.)

zjow wšěch wobdźělenych organisazijow, wotmětej pón-
dźelu wječor.

* S **Hartmansdorfa.** (Do žmjerce šćka.) Dobro-
wolnje ćłonjeźi žiwoje žiwjenje dźowka kuklerja Wilda.
Holza chžyšće ja krótki čźaś žiwjej kwaš žiwjeršćej. Pšich-
ćinny njejsu žo hišće wujaśnjyłe. Holza bě 22 lět stara.
Hórcy dotal njeby ženje pokasała, so je žiwjenja žyła.

* S **Ehrenfriedersdorfa.** (Swójźina struchtowna.) Nje-
dźe wječor namakachu pšichodnu macj wobuczowego
mištra Alfreda Kaisera w jeje bydlenju ſ jédom sawr-
tym. Hnydom cźinjachu posłyšny, zo snowa wožiwjecź a to
po poradźi. Pónjdźelu rano nańdźechu Kaisera, kiž bě zyły
dźeń žo nježdźe shubił, w kurjenzu ſ pšcerěśnjenym hidłom
wumórjenego. Kaiser sawostaji nježcto njedorosćenych
dźeći. Jeho žona pšebywa dłšši cźaś w nerwowej ho-
śći.

* S **Plawna.** („Wuhlicźko śapali wješ . . .“) 59łętna
wudowjeśta Hana Schmidtowa na Charlottéj brósy bě
we pšichi powěšenju śchatow śnadnje kožu wobodrěła,
hdyž pak ſkoro dozhya njedźiwaśche. Ji žo krew śajź-
ła, a na tutych śeźěhiwkach je wboha žónka wumrěła.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkowa powěść wo wjedrje ſa jutšiſchu ſobotu:**
Wjelej Němſkej njewobſtajne wjedro ſ nałkwilnym de-
ſchwanjom. Podobne wjedro budźe tež w Fjendźelſkej
a połnóžnej Europe.

* **W Zwikowje žu ſchtwórtk hižo dołho ſ jimazym li-**
pyanego Mara Ablaſa ſajeli, kotryž je žo hromadźe
z dołhodobno ſajatym rubježnym mordarjom Weißom a
ſtamarjom Wühlingom do wjele ſakich hamtow a
ſudnich agenturow nutſdobywał.

* **W Frankfurcźe n. M. dźyſche jedym dźiońjemějazym**
ſwójźom lětadłowu raketu ſhotowiéj, kotraž by ſo 20 minu-
tow palíła. S tym dyrbjeſche ſo raketowe leczenje na
jene bobo roſcźěſaś. Raketa ſ pjeczdźeſaśej zentimetrow
dołheje blachowneje tyły wobſtejeſche a ſydom kilogramow
roſbuchadła wopſchijeſche. Sſrjedu popołdnju wona je
mójnym wjeſkom w tſěchnej komorje, kótaž ſchowa bydleſ-
ſche, roſbuchnyła. Domowi wobhdlerjo ſchemza ſrjedź pa-
lazeje domjazeje nadoby ſ cźežkimi wopałnymi ranami na-
dejdechu.

* **Na hrodźe w Kittlawje w Schleſyſkej žu ſo ſchtwórtk**
rano ſaložnego žwójbneho podatka dohładali. Ryczerſ-
kubleria je Schütza-Goldfuſa žu w jeho ſpańſkej ſtiwje ke
wutrobje tśelnego morweho nadeſchli. Nadoba ſpańſkeje
ſtiwy ſo ſdźela paleſche. S kurom běchu ſo tſi dźěſći, ſchty-
rilětna a tſilětna holeźa a wójſom njedźeleſke cźeſchne dźěło
ſadujźe. Ryczerſkubleryjowa žona na proſy pódlan-
ſkeje ſtiwy bjes wědomja namakachu, runje tak jejnu wowu
ſu a cźetu. Kaž je žo wupokaſało, je ſo ryczerſkubleſ
ſchtwórtk w nogy ſaſeſił a pryjedy toho papjerjane roſrěſći
ſo ſtiwje roſmjetał a ſapalił. Sofa a ſtiwina ſcźěna bě-
ſchu że ſapalite. Ryczerſkubleryjowa manděłſka a dwě mje-
ſtowanej pſchiwuſnej hiſchcźe ſtabe ſtaanjenja žiwjenja
pokaſowachu a žo do Nimptſcha do ſhorotwnje dotwjeſechu.
Kubler ſe Schütz-Goldfuſ bě žo bjes ſwojeje winy do
wulkich hoſpodarſkich wobcźejnoſćow ſcźahnył. Kitławſke
ludo dyrbjeſche ſo ſchtwórtk na pśeſeźadźowanje pſchedacź.
Tohodla ſadwětowawſchi je ſo ſaſeſił a ſpytał, ſwoju
ſwójźu žonu do ſmjerźe wſacź. Morwy bě 43 lět ſtary
a pſchijaty ſym pſched dwěmaj lětomaj ſemrětego krajneho
radźićela Nimptſchſkeho wokrjeſa. Pſched dwěmaj lětomaj
bě ſo ſ młodej Japankn Horthu Fume Oſlwy woženił.

* **W Kahnje pola Halle je ſrjedu popołdnju we wuh-**
lowej ſamje woheń wuſchał, kotryž ſ wěſtom ſo naduwajo
ſo ruče na dołhoſej 400 metrow roſcźěri. Hačrunjeź
ſu je wſchěch ſaroh wohnjowe wobory pſchiſłuchatale, nje-
ſu hiſchcźe mogle plomjenja wobſtupkuć.

Poſrjedźa.

W rozprawje **„Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje“** (cźiſło 237 Serbskich Nowin) ſteji pſispomnjenje ſoprawjerja: „Wulka ſkoda je, ſo njeje ſo dołh pſi inflaciji wotſtronił, hačrunjeź běchu tu ſrědki nazběrane; nětko by ſo cyle hinak hospodarić hodźało, hdy bychu hypotheki wumaznjene byłe.“

Tuto pſispomnjenje je wopačne a kśiwe, a zo ſo wopačnoſće a zdobom też kśiwdy njebychu dale pletłe, cheu jako tehdomniši zarjadnik wěc jónu rozjasnić.

Wězo je knjez dr. Muka we wulkich próźdninach lěta 1922 pola swojich pśiwuznich a pśećelow pjenjezy hromadźił, zo by so dołh na Serbskim Domje zapłaćił. Tele nahromadźene pjenjezy je wón potom Serbskej banci pśepodał. Tak ruče hač bě so to zarjadnikej zdźěliło, je tutón pjenjezy na Serbskej banci (tehdom hišće w Bělym konju) zběhnył a je na měšćansku nalutowańju donjeſł. Nalutowańja je pjenjezy bjez wupowědźenja pśiwzała a naš cyły dołh wumaznyła. Potom pak, za nježdźe tśi lěta (25. julija 1925) wuńdźe nadhódnjeński zakoń. Tutón postaji, zo maja so wšě hypotheki, kiž su so po 15. junju 1922 wupłaćiłe, z 25 proc. nahódnosćić a tohodla je so też naša 160 000 hr. wulkha hypotheka, kiž běše hižo wumaznjena, z 25 proc. nahódnosćić a ze 40 000 hr. znowa zapisać dyrbjała. Za to pak, zo so hypotheka do 15. junija 1922 wupłaćiła njeje, tola nichtó njemóže a tohodla so też nikomu porok cźinić njemóže. Budźmy tola spokojom, zo je so hypotheka pśez inflaciju wot 160 000 hr. na 40 000 hr. znižiła. W zapoćatku pśed 25 lětami mějachmy na Serbskim Domje 220 000 hr. dołha a smy też z cześću wobstali, tak budźemy tola dźensa ze 40 000 hr. dołha też wobstać móc. Wězo telko njespokojnoſće, kaž dźensa, tehdom hišće na swěće njebě.

Budyšin, 11. oktobra 1929.

Justicny rada Michał Cyž.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Wólby měšćańſkich ſaſtupjerjow.

Wólby měšćańſkich ſaſtupjerjow budźa njedźeľu **17. nowembra** ſ. l. **wot dop. 9 hodź. hač do pop. 6 hodź.** Wolicź ma ſo 35 měšćańſkich ſaſtupjerjow. Wólbne namjeſty maju najpózdźiſcho 31. oktobra 1929 na měšćańſkim radu we wólbnym hamcze w Kuhnizy na Smitkownej Lawſkej haſy 1 II ſapodate być. Najpózdźiſcho hač do 10. nowembra 1929 ma ſo ſwiſanje nětkotrych wólbnych namjetow też tam pjihmnje woſjewicź.

Wolicź budźe ſo jenoź ſ hamtſkim ſhotowjenymi błoſowańſkimi zedźełkami, kotrež wolerjo na wólbnym dnju we wólbnej měſtnoſći dóſtanu.

Wólby ſtanu ſo po poſtajenjach gmejnſkeho porjada ſ 15. junija 1925, ſjednoczenjenymi ſ gmejnſkim wólbnym porjadom ſ 25. julija 1929, kiž ſu na wólbnym hamcze k wobhladanju wupokazene.

W Budyſchinje, 10. oktobra 1929.

Měšćańſka rada jako wjednik gmejnſkich wólbow.

Štó to wě?

Kotra kralowna běše serbskeho pokhoda?
Kak spěšnje dźěłaja cłowjeske ćuwy?
Kak wulki je volumen słónca?
Štó je wunamakał prěnje koło?
W čim je serbski lud wyše wšěch druhich ludow?

Směški.

** **Snyhſt ſa wumilſtwo.** Pola Krawcez ſo poſtawa baſnika Goethy pokaſuje. Jedyn ſo praſcha: „S kaiſeje macźijmy je tuta poſtawa?“ — „S konkurineje macźiny!“

** **Wón jeho hiſchcźe pſcheſrěćki.** A.: „Widźach wczera jeneho knjeſa we varieteju, kiž njemčeſcheje žaneju rukow a hrajeſche na klaviérje.“ — B.: „To hiſchcźe dozhła niczo njeje, moja žona ſpěwa a nima žaneho hłoſa.“

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleť w Budyšinje
Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dušman w Budyšinje. Za hospodarſki dźěl
Arnošt Bart w Bjezwanje. Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarſki rozhlad.

pjatk 11. oktobra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1685	100 pólsk. złotych .	47,125
1 jendźelski punt .	20,376	100 čeſkoſt krónow .	12,395
100 šwajc. frankow .	80,935	100 franc. frankow .	16,43

Barlinſka kurſa ſo po dobrym wobhłodźe ſawcźerawſcheho dnja też wczera derje wotwiwaſche. Kurſy wſchelakich hódnoſćow dale poſtupowachu. Wobkhad běſche ſdźela jara žiwy. Na wſchěch ſ dołžnymi a rentowymi liſćanami njeběſche pak znakoſće wobhładźowacź.

Produktowe wiki w Barlinje běchu wczera mérne. Płaćiſny ſo jara njepſchemérnichu. Tukrajneho žita poſtiſćeſche ſo pomérnje mało, młyny wſchitko ſkupowachu. Wczera płaćeſche zentnar

w Barlinje:

pſcheńcy 11,75—11,85 hr., rožki 9,10 hr.
hač 9,30 hr., jećmjenzina nałétnjeho 9,80—10,80 hr., nałymjſkeho 8,60 hač 9,30 hr., wowſa 8,65—9,15 hr.,

w termijowym witowanju:

ſa oktober: pſcheńcy 12,45 hr., rožki 9,80 hr.,
ſa dezember: pſcheńcy 12,95—12,97½ hr., wowſa 9,72½—9,67½ hr.,
ſa měrz: pſcheńcy 13,45 hr., rožki 10,72½ hač 10,70 hr., wowſa 10.40—10,35 hr.

Wiki ſchtwórtk w Kamjenzu.

Kŕěń 1,20 hr., kolrabi 5—10 pj., ẏbrojty kał 15 hač 50 pj., bźły 10 pj., cźerwjeny 12—15 pj., jśdźna łoboda 25 pj., morchej 15 pj., zyhła 15—20 pj., butra punt 2,20—2,30 hr., jeja 14—15 pj., ſołotej kŕěćšk 5 hač 10 pj., prušniźy 35 pj., nowe běrny 4—5 pj., tomaty 20 pj., ſłowki 20 pj., kruſchwy 15—35 pj., jabłuka 15—35 pj., hoſanka 25 pj.

Wiki ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 1,15—1,20 hr., jeja 15 pj., twaroh 30 pj., łany wolij 1,80 hr., kuſerſka 15 pj., rjelkej 5—10 pj., morchej 15 pj., zyhła 15 pj., běrny punt 5 pj., ſelerij 20 pj., karotły 15 pj., ẏbrojty kał 10 hač 60 pj., bźły 15 pj., cźerwjeny 15—20 pj., włóſki 25 pj., jśdźna łoboda 20—25 pj., ſołotej kŕěćšk 15 pj., prušniźy 40 hač 55 pj., tomaty 15—20 pj., banje 6—10 pj., hoſanki 20 pj., ſłowki 15 pj., jabłuka 8—30 pj.

Wiki w Khoczebuſu.

Howjaze mjaſo 1,10—1,40 hr., cźelaze 1,20—1,40 hriwnow, ſkopjaze 1,30—1,40 hr., ſwinjaze 1,30—1,50 hriwnow, jeja 18 pj., butra 1,20—2 hr., twaroh 30 pj., łany wolij 1,60 hr., hołoje 80—110 pj., kury punt 60 hač 90 pj., kapony 70—90 pj., zyhła 15 pj., kaćki 1,50 hač 1,80 hr., huſy 1,40—1,60 hr., prušniźy 60 pj., winowe ſtitki 40—60 pj., ſłowki 15—20 pj., cźerwjeny kał 15 pj., bźłe 10 pj., jabłuka 20—30 pj., běrny zentnar 4 hr.

Na ſwinjaze wiki wczera ſchtwórtk w Khoczebuſu. běchu pſchihnali 1435 proſtatow a 213 běhakow. Wonjo płaćachu

proſtata:

małe . . . . . 25—30 hr.
ſrjenje . . . . . 28—35 hr.
wulke . . . . . 35—40 hr.

běhaki:

małe . . . . . 40—55 hr.
ſrjenje . . . . . 55—80 hr.
wulke . . . . . 80—105 hr.

Sſtotne wiki ſchtwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pſchihnali běchu 357 howjadłow, mjeſ nimi 354 dejnych krunow a wyſokoſpuczelnych jałojow, 2 próſdnikaj, 1 hyka a 114 cźelatow. Wiki dźěchu mérnje w ſpuczelnych howjadach. Wone płaćachu

młode dójki a wyſokoſpuczelne krowy 290—580 hr.
wyſokoſpuczelne jałojzy . . . . . 270—480 hr.

Na ſwinjaze wiki

tam běchu pſchiwjeſli 387 proſtatow a 230 běhakow. Te płaćachu

proſtata:

ſrjenje . . . . . 30—40 hr.
wulke . . . . . 40—55 hr.

běhaki:

ſrjenje . . . . . 55—80 hr.
wulke . . . . . 80—100 hr.

Pſchiſtajenja:

Holzu ſa dom w Budyſchinje na Schulejſkej haſy 12 we pórzelinowych kłamach.
„ ſa dom ł 15. 10., knjeni Seidźina we Wojerezach na Dwórniſchćowej bróſy 37.
„ do ratarſtwa, O. Lehmann in Hródku, Bergſtr. cźiſło 176.

Na pſchedań:

Kóń do dźěła, w Budyſchinku cźiſło 11.
Krowa młoda, wyſokoſpuczelna, podobna a wyſokoſpuczelna bójna, w Nowej Wſy pola Rakez cźo. 17.
Proſata, knježi dwór w Huczinje.
Ranzy ſuproſchnej, pśeniczany w Maleſchezach cźo. 5.
Leżownoſcź cźo. 10 w Połpizy-Kißlizy, 13 arow wulka.
Dalſche wukaſaje Schurk w Budyſchinje na Korlowej bróſy 23.
Byk połdralétny w Kſchidole cźo. 7 pola Kamjenza.
Kóń (ſchumjel) do ratarſtwa, Wolf w Biſkopizach, Albertſtr. 3.

Sźěndniſzy na pſcheźadźowanje

ſobotu 12. oktobra 1929.

W Hródku na Wojerowſkej bróſy 9, pop. w 2 hodź.: pizańſki ſtroj, gramofon, nakładny auto, Dixi-wós, auto, klawér, wjertula, ſofa, wobras na ſcźěnu, błibo;

w Sſernjanach pſchip. w 12 hodź. nježdźe 8 cźłn. khójnowych dešſkow, ſchadło, ſtoł ſa pišańke błibo, pišańſki ſtroj, pišańke błibo, aktowy komor, bufet. Kupzy ſeidu ſo w Sſernjańſkim hoſcźenzu.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: **S kupraja ſo powě wo knježnych płaćiſnach pſcheńcy. Dokelž malo kupnja, je dowoł žita ſ kupraja hyluniſchł. Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu.**

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tunl abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	10. 10.	9. 10		10. 10.	9. 10.
Pšenica	245-257	235-237	hony	—	—
rožka	182-186	183 186	woka	—	—
naz. jačmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
nal. jećmjeń	173-188	173-188	žołte łupiny	—	—
wows	173-183	173-183	ſeradella	—	—
kukurica	204-205	204-205	rapa. wosušk	18-19,00	18-19,00
pšenč. muka	28-33,75	28-33,7	łany wosušk	24-24,60	24-24,60
ržana „	24-27,25	24-27,40	ocon. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,25	11-12,25	běrnj. krušk.	16-16,60	16-16,60
ržane „	10-11,00	10-11,00	syno, 50 kg	3,40-3,80	3,40-3,80
łane symjo	—	—	leżana słoma	1,25-1,45	1,15-1,30
hróch, Viktor.	35-44,00	35-44,00	wósowa „	1,05-1,20	1,05-1,20
raps	—	—	pšenč. „	1,10-1,35	1,05-1,30
pjeluški	—	—	rožna „	1,05-1,25	1,00-1,20

Wične płaćizny štwórtk 10. X.	**w Kamjencu** Wšo po złotej hriwnje	**w Lubiju,** za 1 centu	za 1 centu.
Pšenica	11,00—11,20	10,80—11,20	
Rožka	8.90—9,00	8,70—9,00	
Ječmjeń (nalét.)	10,00—10,75	10,00—11,00	
Wows	7,75—8,00	7,70—8,00	
Syno	5,25—5,75	4,50—5,00	
Słoma z maš. młóč. . . .	2,50	1,50—2,20	
Słoma k zaſłanju	2,50	—	
Słoma z ruku młóčena . .	—	—	
Běrny pola ratarja . . .	4,25—4,50	3,25—4,00	
„ hač na železnicu .	—	—	
Butra	2,20—2,30	1,15—1,20	
Jeja	0,14—0,15	0,15—0,15	
Pšenične wotruby	6,50—6,75	6,60—6,80	
Rżane wotruby	6,30—6,50	6,70—6,90	
Pšenična muka	19,50—20,00	17,00—17,75	
Rżana muka	15,00—15,50	14,00—14,60	
Prosata, wulke	70,00—90,00	—	
„ „ srónje	30—42	—	
„ małe	—	—	

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

10. oktobra.

6 wol., 7 byk., 5 jałojc. a kruw., 614 ćelat., 692 wowc., 2529 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 88—94, 2. 82—86, 3. 68—78;
swinje: (pšez 300 pt.) 89—91, 2. (240—300) 90—92
3. (200—240) 89—91, 4. (160—200) 84—85.

Towarstwowski powěstnik.

Delni Wujezd. Serbske towarstwo „Zahrodka" zmeje njedźelu 13. oktobra popołdnju w 3 hodź. pola Haškee swoju měsačnu zhromadźiznu. Hosćo su nam witane. **Předsydstwo.**

Haslow. Jednota **Sokoł ma** njedźelu **14. oktobra** 1. załoženski swjedźeń. Wšěch přećelow a bratrow wutrobnje přeprošuje. **Předsydstwo.**

Hodźij. „Jaroměr Imił" zmeje njedźelu 13. oktobra popołdnju w 5 hodź. zhromadźiznu pola Mrózec, 1/46 hodźin přednošk knjeza hudź. direktora B. Krawca z Drježdźan. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo ze swojimi přiwuznymi přińdźe, hosćo su wutrobnje witani. **Předsyda.**

Hornja Hórka. Tow. Łužica zmeje njedźelu 13. oktobra pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Nowakec hosćeńcu. Přednošk ze swětłowobrazami zmeje knjez wučer Wjela. Dowěrnicy so prosa, wšěm sobustawam to wozjewić. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Hosćo su lubje witani.

Předsydstwo.

„Lumír" nima dla wšelakich zadźěwkow swoju pruhu přichodnu sobotu 12. t. m., ale hakle sobotu **19. okt.** popołdnju w 4 hodź. w Serbskim Domje. Z lubym strowjenjom **B. Krawc.**

Łuž. Towarstwo „Handrij Zejler" wotměwa njedźelu 13. oktobra popołdnju w 4 hodź. swoju zhromadźiznu. Wobzamknyć maja so ważne dypki, wosebje wo zymskim skutkowanju towarstwa. Přednošk je přilubjeny. Wo bohaty wopyt so prosy. **Předsyda.**

Radwoř Serbski Ratarski Dorost ze Radwoř e wokolinu ma přichodnu njedźelu 13. oktobra popołdnju w 3 hodź. (hnydom po nešporje) jara ważnu zhromadźiznu. Wšitkich towaršow wočakuje **předsyda.**

Radwoř. Hudźbna Jednota ma dźensa wječor we 8 h. pola Nawkec na šuli hromadne spěwanje. M. N.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna rozprawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej nówinarni.

Župa „Jan Arnošt Smoler". Z tutym přepytuja wšě kk. předsydow a dirigentow towarstwow, a zastupjerjow organizacijow a zjednoćenjow na wuradnu zhromadźiznu sobotu 12. okt. pop. w 4 h. do Serb. Domu. Dnjowy porjad: 1. Naš župny tyć. 1925. 2. Kaj a kak nosće Kocorowemu pomnika. 3. Wólba zastupjerjow do Ludoweje Rady. 4. Naše Posmjertne pokazki. Prosymy we wšostronski zajim, k lóšenju tuteje skutkowneje. **Předsydstwo.** P. Krječmar, jednaty.

Zwjazk spěwnych towarstwow. Kedźbu! Na zadanje z jeneje strony maja so sćěhowace spěwy nacwičić: Wulka lubosć čo. 9, 29, 30 a dodawk Zerja čo. 13 a Dobry wječor čo. 13. Tuchwilu spěw „Bóh žohnuj tebje Łužica" scyła nic. To zbudźa towarstwa na wědomje wzać. **Hł. dirigent.**

Ceka

Ważne zdźělenje!

Zystem z hotowymi pjenjezami ◆ lutowański zystem

Stóž z hotowymi pjenjezami płaći, njewobćeži so ze starosćemi
Stóž z hotowymi pjenjezami płaći, zdźerži njemér a njespokojnosć z doma
Stóž z hotowymi pjenjezami płaći, steji na wěstej podłozy
A najwažnišo při tym wšěm:

Stóž z hotowymi pjenjezami płaći — lutuje

Dawanje kreditow njech so mjenuje kaž chce,
a njech so drasći kaž chce
Doth wostanje doth
Cežko za toho, kotryž wěsta dokhody
njezbože za toho, kiž njewě kajke jeho
połoženje za měsacy abo lěto budźe.
My dźeržimy so kruće swojich zasadow!

My chcemy strowe hospodarstwo
My chcemy jednorosć a jasnosć we wikowanju
My chcemy njeposrědnje dawać a brać w zwizku z wotběrarstwom.

Jenož přez zystem z płaćenj. z hotowymi pjenjezami móžemy dobre twory tunjo předawać!

Wěrimy, zo tysacy našeho wotběrarstwa, kěrše kruhi wobydlerstwa z nami du, zo nětk hakle tunje won parola powšitkownje rěka:

Kupuj w „CEKA" za hotowy pjenjez a lutuj!

Centralny kupny dom

na Sukelnskej hasy 10 **W Budyšinje** **rózk Kěžorskeje hasy**

Najwjetši kupny dom lutseho rozu

K hermankej w Kamjencu

5 proc. rabata

Franc Mrsiny / Zwingerstraße 16

Poskićamy:

Mužace mantle (šwedska forma) 30.-, 46.-, 66.-, 72.- hr.
nowočasne z kulojtym pasom 50.-, 65.-, 75.-, 80.- hr.
forma kaž wěrowanska suknja 55.-, 65.-, 75.-, 80.- hr.

Přewobleki, čorne 42.-, 55.-, 63.-, 70.- hr.

Pacholace mantle 15.-, 20.-, 35.-, 55.- hr.

Hólčace mantle 10.-, 14.-, 16.-, 18.- hr.

Mužace wobleki namakaće pola nas we wšěch barbowych płaćiznach

Žonjace mantle
wubjerk — moda — kajkosć

Tunje holčace mantle

W Budyšinje
na Bohatej hasy 4

W Kamjencu
na Cwingerskej hasy 16

Wupjerki

jenoš najlěpše twory:

80 cm šěrokosć . . . m 2.20
100 cm „ . . . m 2.75
115 cm „ . . . m 3.—
130 cm „ . . . m 3.50
145 cm „ . . . m 3.70
160 cm „ . . . m 4.25

Zajšće hódnosće, kaž tej šefchite tonjsercí a hotowarí stajnj, na ffadže

Andr. Kasper
(majićel: A. Pilopp)
w Budyšinje, Burgplatz 11

Vogtl. gardiny

štory, rollaux, voilowe a mušlinowe kromki, canki jara tunjo

J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Nowy

„ludowy měšany" khofej

1/4 punta po 70 pf.

jenož pola

Herm. Klemma

naslědn.

na Kamjentnej h. 27

Poručam

najlěpše howjaze, čelace a swiniace mjaso po najtuńšich dnjowych płaćiznach

Sušeny połć a mjasowe twory, wšelake kołbasy punt wot 1.— hr.
łój, punt 50 pf.
ćopte kołbaski

R. Pötschke
rězniški mišter
w Budyšinje
na Zitnej hasy.

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Kedźbu! Kedźbu!

Wulki hermank a skóne wiki
w Kulowje
pónđeln 14. oktobra 1929 (kermušne wiki)
Přiđeri so wjele prěnjorjadneho plahowańskeho skotu
Bohaty wubjerk tworow wšěch družin

C. Junghanns prjedy Emil Schubert
na Jerjowej hasy
zhotowja a porjedźa
graty, wutykanja (Polsterwaren)
ma wulki wubjerk we
slach, kožanych tworach, křudach a gratach

Šěry telnt,
čerwjenosć nosa, jětřeška, zakóžniki atd. wotstroniće z wuspěchom ze
Aok-Seesand-Mandelkleie!
Na před. we wšěch dobr. přisłušn. wobkhodach.
Exterikultur A.-G. Kolberg

A k njedźeli
1/4 punta
kofeja
„Karlowarska měšanica"
za 100 pf.
Hermann Klemm
naslědnik
na Kamjentnej hasy **27**

Kupujće
pjelsćiny — mantle — jaki
podšića, wobsadki, kože, nohowcy, toše
wšěch wuživawych kožow po znatych sprawnych płaćiznach
we wosebitym wobkhodźe
Kurt Rinke w Budyšinje
na Bohatej hasy 5, hdźež so tež Waše kože za kóždu wěc čisće předźěłaja

Foto-Schulz
a što dosahnu?
Kwasne a wšě druhe wobrazy sprawnje a tunjo. Tež na wsy bjez přirałka! Fotografiske aparaty we wšěch płaćiznach na wotpłaćowanje! Njedźelu wotewrjene.
Fotograf Schulz w Kamjencu
na Budyskej drózy 20 Telefon 472

Lacy
pulovry
Osswald
na Kamjentnej hasy

K hermankej

Mužace, pacholace a hólčace **wobleki, ulstrowe sukn. paletoty, čorne přewobleki, štrykowane jaki, košlacy harchent, tkaninowe a dźěłańske kholowy.** ◆ Poskićam wot dobreho to najlěpše a tola za cyle nizke płaćizny. Rěču z mojim ćešcenym wotběrarstwom **serbski,** dokulž sym Serbowka.

H. Marschke w Kamjencu Oskar Müller-Straße 8.

Nawěšćki přinjesu wužitk!

Mam prawo jako rěčnik při hamtskim a krajnem sudnistwje w Budyšinje a při komorje za wobkhodne wěcy w Žitawje zastupować.

Moja kenclija je w Budyšinje na Sukelnskej hasy 10[1].

Horst Rolf
rěčnik

Příloha k čisłu 236 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 11. oktobra 1929

Wusudźenja.

§ Shromadny ławniski ſud w Budyšinje. Cyeżko zwinowatu njeduſheho administratora Klukſchanſkeho ſwobodneho dwora, 36 lětneho ratarja Ericha Jana Fryza Lutherja ſe Charlottenburga. Dnja 12. ſeptembra 1928 dźěłu jeho njeſapaſy ſe ſaſtojnſtwa puſchcźili. Jeho poſtajenje wobſtożachu, ſo je ſebi pjeza wot měrza hacź do dnja 1928 dozyła 1624,50 hr., kiž wobſtejerjeſ knjeſkeho dwora, komerzijelnemu radźe Richardej Reineckerej we Wjeſkowjenja a njeſtrowny winowaty ſcźini. Běchu powěbali, ſo je wón ſe ſłužobnym autom priwatnje jěźdźił, do Lutherja Zitawy, Budyſchina, Drježdźan, Klinsberga a Mecklenburgſkeje a tam ſ wulkimi worcźiſnami pjchcſchiwjeſe we pjenjeſy pſchecźinił. Běſche ſo wupokazało, ſo běſche Luther někotre pjenjeſy dwójzy do knihow ſapiſował, ſo běſche tydźenſke roſprawy na direktora Uebercharja poſła komerzijelneho rady Reineckera wo hoſpodarſkim poſtajenju druhdy leźo woſtajił. Pſcheð ſudom Luther raſtajne wotpokazowaſche, ſo je ſo na pjenjelach pſchepiſchimał abo pſchewjeſe wudawał. Pſchiba, ſo je někotre pjenjeſy pſchechładanjom dwójzy ſapiſał, dokelž je pſchewjeſe dźěło mał, ſ tuteje pſchiczźiny też druhdy njeje mohł tydźenſke roſprawy ſ dypkom wotedacź. S autom je jenož we ſtajnje rycźeſtkubła jěźdźił, też njeſe privatnje pſches měru pjenjeſy wudawał, jenož jónu pſchi ſwojich narodninach we 30 hr. wudał, to pak pjeza njeběſche pſches jeho poſtajenje. Nad drje je jenemu Budyſkemu rěmiſſemu miſchterej 1000 hr. dwójzy kwitował, to pak wón je ſwojim bohſim dźěłom wot ranja ¼4 hodź. hacź wjeczor 10 hodź. wotpraſnował ſpyta. — Jeho wudawanja njemóžachu ſwědźeć a też winoſchk pſchepytowanja ſeſłabiczź a ſud pſchepuſchcźenje winu dopokazanu a Luthera bjeſ khóſtow uwinowa.

Cyrkwinske powěſće.

20. njedźela po swj. Trojicy. — 13. oktobra 1929.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi změje farař Tišer rano we hodź. serbske Boże wotkazanje, w 9 hodź. farař Kapler w 9 hodź. serbska Boża ſłužba, ½11 hodźin kemšenje za dźěći.

Krajnocyrkwinske zjednoćenſtwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wjeczor ⅛8 hodź. evangelizaciska chromadźizna. — Póndźelu wjeczor ½9 hodź. chromadźizna kſeścijanſkich żeleznicarjow. Stwórk wjeczor we 8 h. bibliska nutrnoſć (liſt na Romſkich).

W Rozwodecach ma njedźelu pop. w 3 hodź. knjez wyſſi ſekretar Nowak z Budyšina biblisku nutrnoſć w ſuli.

Zjednoćenſtwowy wothladar Zimmermann změje biblisku nutrnoſć njedźelu pop. ¼4 hodź. we Njeswačidle, njedźelu a ſtwórtk wjeczor w Budyšinje a pjatk w Dobruši.

Zjednoćenſtwowy wothladar Křižan změje biblisku nutrnoſć njedźelu pop. w 3 hodź. w Běłej Horje, wjeczor w Hlinje, ſtwórtk w Rodecach a pjatk w Dubrawcy.

Z Barta.

Rano ⅛8 hodź. ſerbska ſpowědź, dop. ½9 h. ſerbska a w 10 hodź. němſka Boża ſłužba. Pjatk wjeczor we 8 hodź. bibliska nutrnoſć w Dubrawcy, knjez zhrom. wothladar Křižan.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje farař Bójc ſerbſku ſpowědź, dop. we 8 hodź. ſerbſke kemšenje; farſki vikar Hänichen změje dop. ½10 hodź. němſke kemšenje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za Łužiſki ſkutk luboſće. Stwórtk wjeczor we 8 hodź. bibliska nutrnoſć.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. ſerbska ſpowědź, dop. ½9 hodź. ſerbska a w 10 hodź. němſka Boża ſłužba.

Z Budyšinka.

Dop. ½11 hodź. ſerbska Boża ſłužba (farař Handrik-Porſiſki). Zběrka za evang. Zwjazk.

Z Hodźija.

Farař Wjezař změje rano ⅛8 hodźin ſerbſku ſpowědź, farař Voigt dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemšenje. Popołdnju w 4 hodź. cyrkwinſki chór Pětrowſkeje cyrkwje ze Budyšina nam cyrkwiny koncert pod wodźenjom knjeza kantora E. Petzolda poſkići, při byrglach knjez Horſt Schneider.

Z Hrodźišća.

Rano ⅛8 hodź. ſerbſki hamt, dop. ½9 hodź. ſerbska Boża ſłužba (woſadny farař), w 10 hodź. němſka Boża ſłužba, ½12 hodź. dźěćiſkemšenje (farař Konik-Wóſporſki).

Z Huſki.

Rano ⅛8 hodźin ſerbska ſpowědź, ½9 hodźin ſerbſke a w 10 hodź. němſke předowanje (farař Wjezař z Hodźija). — Póndźelu 14. oktobra wjeczor ½9 hodź. ſpěwany chór (žónſke hłoſy).

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. ſerbska, ½10 hodźin němſka Boża ſłužba. Zběrka za łužiſki ſkutk luboſće. ⅓3 hodźin ſwjedźenſtwo knjeſnjow na farju.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. ſerbska ſpowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. ſerbſke kemšenje, ½11 hodź. dźěćiſkemšenje.

Z Khwaćic.

Rano ½8 hodź. ſerbska ſpowědź, dop. ½9 h. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemšenje. Zběrka za Gustav-Adolfſku wěc.

Z Kotec.

Rano ½9 hodźin němſke prědowanje (kand. Tetz z Tarutina w Besarabſkej), ½11 hodźin ſerbſke kemšenje, ke kotremuž ſo ſerbska ſpowědź a ſwj. wotkazanje přizamknje (farař Krawc z Hrodźišća). Popołdnju w 2 hodź. pohrjeb zwud. Selfineje z Delnich Kotec (wosadny farař Konik).

Z Łuṇoje.

Dopołdnja w 9 hodź. ſo němſke prědowanje čita.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. ſerbska Boża ſłužba z čitanym prědowanjom.

Z Nosaćic.

Dop. w 9 hodź. němſka Boża ſłužba, po tutej němſka ſpowědź. Pop. ½1 hodź. wulět towaſtwa młodych hólcow.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. ſerbska ſpowědź, dop. w 9 h. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemšenje. W 2 hodź. kemšenje za dźěći (knjez farař Rjenč-Łupjański). Pop. ¼4 hodź. bibliska hodźina na kaplanſtwje (knjez zjednoćenſtwowy wothladar Zimmermann z města).

Pokhowana: Wórſła, mandź. dźowčička Arnoſta Schmiedela, wotrjadneho wodźerja w Njeswačidle, 11 dnjow ſtara.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, w 9 hodź. němſka Boża ſłužba. Towaſtwo młodych muzkich ſo wobdźěli na łětnym ſwjedźenju Budyšinſkeho towaſtwa. Póndźelu a ſtwórtk rozwučowanje pozawnoſtow.

Zemrěła: Marja Ernestina zwud. Beyerowa rodźena Granichec, wumjenkarka w Poršicach, 79 łět, 7 m. a 20 dn. ſtara.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. je ſerbska ſpowědź a ſwj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemšenje. Póndźelu rano we 8 hodź. piſkanje na wěži a raňša nutrnoſć.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. je němſke a ¼11 hodź. ſerbſke kemšenje.

Z Wósporka.

Dopołdnja w 9 hodź. prědowanje, w 1 hodź. křćenja (woſadny farař), w 10 hodź. dźěćace rozwučowanje we woſadnej zali. Wjeczor we 8 hodź. towaſtwo ev. młodźencow (kand. Tetz).

Z Wóſlinka.

Rano w 7 hodź. ſerbska ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a ½10 hodźin němſke kemšenje. Zběrka. Popołdnju ½5 hodźin Boża ſłužba w Čiſowje. — Wutoru 15. oktobra wjeczor we 8 hodź. žónſke towaſtwo pola Miršec we Wóſlinku.

Bjedrich Helaß:

Wot Versailleskcho diktata k Youngowemu planej.

Wěſte połěpſchowanje je w roſwinowanju pſchichoſa reparazijow w běhu poſłednich 10 łět ſa naß pſpſnacź. Po prěnim ſrěczenju ſ 5. novembra 1918 dyrbi Němſka zhlu jchkodu, nacźinjenu dobyczeſkim ſtatam, njeſeź. Dołe dyrbi Němſka wſche penije, renty a podpjery, kotrež dyrbja dobyczeſke ſtaty ſwojim wojakam a jich ſawoſtajenym alb. płacźicź, ſapłacźicź w naliczenej hódnoſći wokoło 80 miliardow hriwnow. Po Pariſiſkich wobſamknjenjach ſ 29. januara 1921 dyrbjeſche Němſka 226 miliardow hriwnow płacźicź, w łětnych płacźenjach ſtupnjo wot 2 hacź 6 miliardow hriwnow. K tomu hiſchcze pſchiſtupja 12 prozentow wot hódnoſcze Němſkeho wuwożowanja. Londonſki ultimatum ſ 5. meje 1921 potom naſch dołh poſtaja na 132 miliardow hriwnow a 26 prozentow wot hódnoſcze němſkeho wuwożenja. Pſches dyrdomdej ſcźeholwaſych łět (ſta pſch. wobſtadźenje Porubrſcźe, inflaziju alb.) dóndźe ſtóncźnje k Daweżowemu dobrodaćju. Tutón plan naſtoji nam łětne płacźenja wo 2,5 miljardy hriwnow, wobhladowaſche pak ſo wot zyłeho ſapoczatka jako pſchechodne ſarjadowanje. Tomu, tu krótko wopiſanym roſwinowanju, nětkole Youngowy plan ſcźehuje. Wón hacź na dalſche wěz ſtóncźi.

Na dnju 29. maleho róžka t. l. ſapoczachu wězowcułtojni w Pariſu pod pſchedſydſtwom Američana Owen Younga dla tuteje wězy wuradźowacź. Po kruthym wojowanju, pſchi kotrymž konferenza mnoho krócź ſkoro roſběża, poſtaji ſo pod mjenom „Youngowy plan“ jenohłóżnje nowe ſarjadowanje naſcheho dołha. Youngowa konferenza dyrbjeſche po prawom ſ cźiſta konferenza wězowcułtojnych wyſ. Cźim dlěje pak wona trajeſche, cźim bóle pokaſowaſche ſo wažniſti, wſim pſchi wuradźowanjach. Youngowy plan ſwjaſa reparazijowe winowatoſcze Němſkeje ſ dołhom dowcźeſtich ſtatow, kotrež maja wone w běhu 62 łět na Ameriku płacźicź. Wón wucźini 89,5 miljardy hriwnow. Jeſli Amerika ſwojim dołžnikam nětkjeſe położenje pſchiſwoli, tute w prěnich 37 létach Němſkej ſ ⅔, położiſche po zyłej ſumje poniži němſki dołh.

Měrowa konferenza w Haagu měješe poſłediſcho nadawk, wuſchadź woſtatne praſchenja Youngoweje konferenzy. Pſchi tym dóndźe k ſnatemu ſrażenju Jendźelſkeje ſ tamnymi wěricźelſkimi ſtatami, wożebje Franzowſkej a Italſkej. Tu jednaſche ſo wo powuſchenja jendźelſkeho podźěła na reparazijſkich płacźenjach. Skónczenje ſo jendźelſkemu kanzlerej Snowdenej poradźi, ſo Franzowſka a Italika do powyſchenja jendźelſkeho podźěła ſwoliſchtej, a tak móżachu ſo jednanja ſtóncźiſ. Konferenza roſwijaja w dalſchim wulkim dźěle ſkoro zyłe praſchenje reparazijow a Porheinſkeje. Někotre hnujene pſchemenjenja dyrbjeſche pak Němſka pſchewjacź. Też zbytka ſ Daweſowſkeho plana wo 300 miliyonow hriwnow dyrbjeſche ſo Němſka wſdacź. Sa to pak bu wobſtadźenje Porheinſkeje dozyła roſwjaſane. Tak woteczahnu wot 15. ſeptembra hacź do 15. dezembra t. l. ſ druheho pażma Jendźelſka, Belgiſka a Franzowſka. Tſeče pażmo budże najpoſlědniſcho 30. junija 1930 wot franzowſkich wojakow wuſwobodźene. Praſchenje wobſtadźenſkich płacźinow ſo też roſtrija. Stwori ſo hromadna pokładnja ſe 60 miliyonami hriwnami. Němſka ſapłacźi do tuteje pokładnje połoju, to je 30 miliyonow, tamnu połoju tamne ſtaty płacźa. Wot 1. ſeptembra ſem ſo ſa wobſtadźenje wſcho ſ tuteje pokładnje płacźi. Dale wothłada Němſka wot ſarananja 19 miliyonow hriwnow naczinjeneje wobſtadźenſkeje ſchkody. Sa to dobyczeſke ſtaty dopředkapłacźene 20 miliyonow hriwnow njeworotliczja. Nimo toho ſaſtaji ſo hiſchcze likwidazija němſkeho wobſtadźenſtwa we wukraju.

Youngowy plan je pſchimérjeny na 59 łět, w kotrymž czaſu ma Němſka 113 miljardow hriwnow płacźicź. Tute 113 miljardow by wucźinilo 38,5 miljardy hriwnow, hdyžkuli je hnydom ſapłacźili. Tak ma Němſka w pſchepjerku lětnje płacźicź 1988 miliyonow hriwnow. Plan japoczinje ſo w prěnim lěcźe ſ 1708 mil. hriwnami a ſtupnuje ſo lětnje hacź na 2429 miliyonow hriwnow w maximum w 37. lěcźe. Halle 88. łěto pichnuje ſe nadawnje położenje ſ poniżenjom płacźenjow na 1808 miliyonow hriwnow. Lětne płacźenja hibaja ſo potom ſtajnje tam a ſem, dóndź ſo w 59. lěcźe zyłe njeſtóncźa.

Plan płacźenjow je nětkole taſtl (w miliyonach hriwnow):

Lěto płaczenja	Wětne płaczenje	Płaczi transfer na njeſchkitane dźěła	Wotnoſ.	Lěto płaczenja	Wětne płaczenje	Płaczi transfer na njeſchkitane dźěła
1. 1929-30	1033		31. 1959-60	2371	612
2. 1930-31	1708	700,5	750	32. 1960-61	2381	612
3. 1931-32	1685	700,5	700	33. 1961-62	2398	612
4. 1932-33	1738	700,5	650	34. 1962-63	2390	612
5. 1933-34	1804	700,5	600	35. 1963-64	2403	612
6. 1934-35	1867	700,5	550	36. 1964-65	2402	612
7. 1935 36	1892	692,8	500	37. 1965-66	2429	612
8. 1936-37	1940	691,5	450	38. 1966-67	1698	612
9. 1937-38	1977	690,2	400	39. 1967-68	1607	612
10. 1938-39	1995	690,2	350	40. 1968-69	1617	612
11. 1939-40	2043	690,2	300	41. 1969-70	1630	612
12. 1940-41	2156	690,2		42. 1970-71	1644	612
13. 1941-42	2181	690,2		43. 1971-72	1654	612
14. 1942-43	2108	690,2		44. 1972-73	1662	612
15. 1943-44	2194	682,5		45. 1973-74	1666	612
16. 1944-45	2207	681,2		46. 1974-75	1668	612
17. 1945-46	2204	681,2		47. 1975-76	1675	612
18. 1946-47	2200	681,2		48. 1976-77	1679	612
19. 1947-48	2215	681,2		49. 1977-78	1685	612
20. 1948-49	2210	681,2		50. 1978-79	1696	612
21. 1949-50	2317	612		51. 1979-80	1700	612
22. 1950-51	2359	612		52. 1980-81	1711	612
23. 1951-52	2343	612		53. 1981-82	1688	612
24. 1952 53	2346	612		54. 1982-83	1692	612
25. 1953-54	2353	612		55. 1983-84	1703	612
26. 1954-55	2304	612		56. 1984-85	1684	612
27. 1955-56	2360	612		57. 1985-86	925	612
28. 1956-57	2354	612		58. 1986-87	931	612
29. 1957-58	2362	612		59. 1987-88	398	612
30. 1958-59	2394	612				612

Lětne płacźenje roſpaduje do jeneho pſches t. mj. „transfer“ njeſchkitaneho a do jeneho pſches transfer ſchkitaneho dźěła. Njeſchkitaneho dźěł wucźini 612 miliyonow hriwnow. Dań a amortiſazija ſ Daweżowoje pożcźonki ſo tutym pjenjesam hiſchcze pſchidruża a tak ſo njeſchkitany dźěł powyſcha w prěnim lěcźe na 700,5 mil. hriwnow. S wotebéranjom danje a amortiſazije pak tutón dźěł ſpaduje, a wot 21. lěta ſem wucźini wón ſtajnje 612 miliyonow hriwnow.

Też *wężowe dodawanja* ſo pomału wotwarja. Wone wucźinja w druhim lěcźe 750 miliyonow hriwnow a wotebéraja kóżde lěto wo 50 mil. hr. W lěcźe 1939/40 wężowe dodawanja zyłe ſaſtanu. Woni roſběża ſo na kraje po ſcźeholwaſym kluczu: Franzowſka 54,45 proz., Jendźelſka 23,05 proz., Italſka 10 proz., Belgiſka 4,5 proz., Jihoſłowjanſka 5 proz., Japanſka, Portugalſka, Rumunſka a Grichiſka doſtanu ſpłat. Tajke wulożenje němſkich wężowych dodawanjow ſ wěricźelſkich krajow waſtanje dale ſakſanje.

Njeſchkitane 612 mil. hr. reparazijſkich płacźenjow ſe danju a amortiſaziju ſ Daweżowoje pożcźonki tworja ſpank ke kommerzialiſazii a mobiliſazii tutych pjenjes. To rěka, tutón dźěł pjenjes móże ſo wotſtupjeć na privatnych pjenjeſydawarjow. Dale móża wěricźelja na ſwobodnych wikach ſebi ſ pſchedawanjom dołżnych liſtow wjeſcze ſummy pjenjes wobſtaracź. Tuta móżnoſć płacźi wożebje ſa Franzowſku, kotraž wot tuteho njeſchkitaneho dźěła reparazijſkich praſchenjow, mjenujcy plowny dźěł (500 mil. hr.) doſtanje.

W prascheju nahromadženja tuteho junowy Němšla wjazy tak juzjajana njeje, kaj prjedy, hdyž dyrbjachu wobkhodne dawki, statna želesniza a industrija postajene procenty annuity (letneho placženja) nahromadžić. Do smrtkownych nalešnosćow mója pak so dobyć ferike staty dale měsćecy. Tak dyrbi statna želesniza we prénich 37 letach jako dani letnje 660 mil. hr. statej placžićej, kotryž ma tutu summu jako reparazijske placženja wotedacy. Němšlostatna želesniza dyrbi dale na cząs Youngowcho plana privatne a njewotwisne pschedewzate wostacy. Wschó po hospodarskim planje j letja 1929 placžene dawki (pschetrjebanske dawki) dyrbja wuczinicy poldra najwyschicheho letnjeho dodawanja. Tak wuzje hacz pod tutu summu padnjesa, maja so nowe zórła wutacy. Nowe nadawki móża so jenoz j pschihłosowanjosa internazionalneje reparazijskeje banki dale pschijacaty.

Pschenjesenje (transferowanje) nahromadzenych annuitow dyrbi Němšla nawopak Daweßowoho plane šama je šamšnym rukowanjom pschewjesyć. Widži-li němske knjezestwo w dalschim transferowanju strach sa němske hospodarstwo, może je ichtwórcelstwom (90 dnjemi) wosjerwojenjom dopředka bies praschenja wěrjeselom placženje transferschtitanehó dźela letneho placženja wotstorzeć na dwě lecze. Lěto po zapoczatku transferowcho wotstorzenja może hišcze ješchowaeć wotstorzenje nahromadzenja połožzu transferschtitaneje summy.

Najnjesafpnischi a tola najsajimawischi dźel Youngowcho plana je sarjadowanje internazionalneje reparazijskeje banki. Tuta banka stupi na město dotalneho reparazijskeho agenty a tamne strażowarske organy. Jeje nadawki su obligatorike a fakultative. Obligatorike nadawki su jesčkowaze: Wotedawanje, wěrjeselske hospodarjenje a rosdźelenje reparazijskich placženjow a jich wołożenje. Fakultative nadawki su: Powjeschenje kwotowcho wiwowarstwa i wotewrjenjom nowych wikewostskich krajinow a i finanzowym podpjeranjom nowych pschewozow, wobsebje w hischcze njewotwitych krajach. Kupowanje a pschedawanje złota we wschich formach, wowerjenje złotowych dobromčesow in złoćkowanje notowych bonkow a wotewrjenje dobromčesow reparazijskeje banki poła nich; stabilisowanje šmdukowcho kursa i kupowanjom a pschedawanjom šmdukow a tworjenje kredita i privatnumi pschidawanji.

Internazionalna banka dostanje 100 milijonow dollarow kapitala, kotrejž dyrbja so pschi założenju 25 proz. zaplaćeć. Akzionarojo su Němšla, Amerika, Jendźelska, Franzowska, Italska, Belgiska a Japanska. Wobdźelenje druhich krajow na emisiji (wudawanje akzijow) wjesmje jenje 40 proz. pschekročeć. Hłosowanske prawo liczi so po prénim wobdźelenju akzijow. Wjednizy banki su prezidentoja notowych bankow wobdźelenych krajow. Zyły direktorium smije jenoz nětkaže 25 zobustawow.

Rosdźelenje dobytka reparazijskeje banki zajsnduje so też po wótrych sajadach. Wot zyłeho dobytka wostanu shptnke 25 proz. sa Němšlu wnjche k wołożenju zaplaćenja letnych placženjow w połsednich 22 letach. To rěka, jenoz hdyž Němška internazionalnej reparazijskej banzy 400 mil. hr. na dźelschi cząs pschewostaji. Tutón zyły plan sarjadowanja reparazijskeje banki je jara lajmawy, ale zyle njepschewidźomny we šwojim šlutkowanju. Nichodźi so rosšudźić, hacz budże banka k naschemu wuslitkej abo k naschej schkodze dźełacz. Hacz dotal je hatle statuty banki wuradźuja, tak so daje hischcze tójschto cząsa so pominje, prjedy hacz budże założenje internazionalneje reparazijskeje banki akutne.

*

Pschirnuwamy nětkole postajenja Youngowcho plana i postajenjomi Daweßowcho plana, dha spóznajemy wuzitki a schkody. Na kóždy pad schkódne je spadnjenje połnoho transferowcho schkita a wulkeschnjenje jeneho njeschkitaneho dźela letnjeho placženja (annuity) wo 627 mil. hriwnow w pschericzu. Runje tak schkódne je spadowanje wózowych dodawanjow, kotrejž w 11 lecze zyle fałtatu. Tonn napschecwo steja wuzitki: postajenje płacženjeho cząsa na 59 let, kotryž bě pschi Daweßowym planje njejasny. Dale stupnowanje letnych placženjow a z tym wołożenje němskeho hospodarstwa w prénich 10 letach. Strachowy index postupowanja dale wotpadnje. Wón bě tohodla tak straschny, dokelž naiche letne placženja pschi stupnowanju dobuka, t. r. pschi dobrej konjunkturje naschcho hospodarstwa, njesmjerjnje powyschiche. Mowaliśi dobuk pschinjese wotradowanje wschitkich kontrollowych instanzow, reparazijskeje agenta, pschestrażowarskich komunjarow za němskokatne želesniza a za njewotwisnu banku atd. Też wotpadowanje wobsebitcho wobdźelowanja němskeje industrije je jara wažne. Sapka je Youngowcho plan napschecwo Daweßowcho mu planej wokoło 30 procentow wołożenja pschimeli.

Możnoscze k rewiziji Youngowcho plana su nasche. Daweßowemu planej trochu pschitřihane. Wschitkich dźeł, wo pschericzu wuczinjazy 627 mil. hriwnow, wotpadnje wo pschi pschihładnej revisiji pschemenicz, dokelž je wo na kóždy pad rukowane. Jena możnosć k revisiji je jenoz, hdyž Němska šwoje prawo na direktorium wobdźelenja šwojich płacženjow do šlutka staji. Wobsebitcho wotpadnje pschi prihłasowanju, hacz je Němška wschitke šwoje wiwowarstwo depjelnika a wschitke pucze wuzerpała. Pschichodnje wozebitky wubjerk hospodarskeho nuzu Němskeje jeno w czinu transferowcho wotstorzenja a traje tute wotstorzenje dłše hacz dwě lecze, je i tym dopołasane, to jednoz Youngowcho plana naschim móz pschekrocza a z revisiju nusna.

Kruta wojowanje pola nas budże nastacz płaczi pranju, kak dyrbja płacženja na ludowe worschy ko rozdźelić. To pak je nadawk politiskich stronow, so by jednoz pschejara njewobcescheje. Budże dołho tracz, hacz budże wscho w prawym rjedze.

Na nětkrotych stronach boja so możnoscze wobdźelenja naschich pjenjes jako wołożenje naschich płacženjow. Kak i tym stoji? Prajt so, su su naschc pjenjesy po lěta 1871 hacz dotal jara wotwisnoscze. W Meje 1913 bésche pak pjenjezna bódnosć wjetscha hacz w Meje 1929. Wsches sczehwki šwetowcje wójny pokaziła naschc pjenjezy w tu khwilu napschecwo létei 1913 40 procentom wotnoscenja. Tajki podawk kaž šwětowa wójna pak so w pschichodnych 60 letach jako njestanje, a tuj tej wulkeho wotbódnoscenja pjenjes, so by naschc reparazijske płacženja wołożiło, so nadześi nietriebamy. Ale druhi šmenw so nadześi, so by w běhu 59 let, t. r. w běhu jednoho generazijoh, na kotrejž so reparazijske płacženje wuzitkowaja, ras dześi pschichoł, na kotrymż so na mjenje puczu może šadacz revisiju Youngowcho plana abo jeho wotstronjenje. Nas dyrbi so pola dobrojescheho stowu hospodarskim sapleczenju wschich kontinentalnych statow zane namozne politiske reparazije wjazy na mjenje. A i ludowym wujednanjom, kajkeż je Stresemann Ludow i fundamentom, so tajka tributowa wimenowanje jeneho ludu na dźelschi cząs sapka sjednoczeje pschedawanjom.

Železniski jězdnu pórjad. — Platiwy wot 6. oktobra 1929.

S Budyschina do Budeßez a Wjeleczina.

S Budyschina	4.54	7.14	10.35	14.18	16.57	19.48	†23.25
„ Dźiwnikez	5.03	7.23	10.45	14.28	17.06	19.57	†23.34
do Budeßez	5.08	7.28	10.50	14.29	17.11	20.2	†23.39
ſ Budeßez	5.09	7.29	10.52	14.30	17.12	20.3	†23.42
„ Nasdroda	5.13	7.33	10.57	14.35	17.17	20.8	†23.46
do Wjeleczina	5.21	7.41	11.05	14.43	17.21	20.16	†23.54

S Wjeleczina do Budeßez a Budyschina.

S Wjeleczina	5.57	8.24	11.35	15.16	18.13	20.49	†0.38
ſ Nosdroda	6.03	8.33	11.42	15.23	18.20	20.55	†0.44
do Budeßez	6.07	8.37	11.46	15.27	18.24	20.59	†0.48
ſ Budeßez	6.09	8.40	11.47	15.28	18.28	21.0	†0.48
„ Dźiwnikez	6.15	8.46	11.53	15.35	18.32	21.6	†0.54
do Budyschina	6.23	8.54	12.1	15.43	18.41	21.14	†1.02

† Jenoż wšedne dny.

S Budyschina do Rakez a Petershajna.

S Budyschina	4,35	6.28		9,34	14.13	16.58	19.06	23,1	
„ Ratarjez	4,41	6.34		9,40	14.19	17.03	19.12	23,7	
„ Jidowa	4,45	6.38	Jenoż pondjelu	9,44	14.23	17.07	19.16	23,11	
„ Makeho Wjelkowa	4,51	6.45		9,50	14.31	17.14	19.24	23,17	
ſ Radworja	5,00	6.54	6,58	10,00	14.41	17.32	19.32	23,26	
„ Khańowa	5,05			10,05	14.46	17.37	19.37	23,30	
„ Nješwačidła	5,12		7,07	10,12	14.53	17.44	19.44	23,37	
„ Schelschowa	5,18			10,18	15.00	17.50	19.50	23,43	
„ Rakez	5,26		7,18	10,25	15.08	17.56	19.57	23,49	
„ Komorowa	5,33		7,24	10,32	15.15		20.04		
„ Wulkich Sdzar	5,40		7,30	10,39	15.22		20.11		
„ Hóła	5,47		7,34	10,46	15.29		20.18		
„ Rutowa	5,54	6.56	7,40	10,56	15.36		20.25		
„ Nimzow	6.02	7.4		11,03	15.44		20.33		
do Wosjerez	6,08	7.10	7,52	11,08	15.50		20.39		
ſ Wosjerez	6,22			11,15	16.18		20.45		
„ Horow	6,32			11,25	16.28		20.55		
„ Bluwja	6,44			11,37	16.40		21.7		
„ Perschkn-Haidem.	6,56			11,46	16.49		21.16		
do Petershajna	7,12			12,03	17.06		21.33		

Jenoż wšedne dny

Jenoż wšedne dny

Jenoż wšedne dny

S Petershajna do Rakez a Budyschina.

S Petershajna		6.17	8.50	14.08	18,40	18.40	
„ Nješkuna		6.28	9.01	14.26	19,16	19.3	
„ Bluwja		6.46	9.29	14.38	19,28	19.11	
„ Horow		6.58	9.41	14.47	19,35	19.23	
do Wosjerez		6.7	9.50	14.56	19,44	19.3	
ſ Wosjerez		6.24	10.34	16.20	20,41		
„ Nimzow		6.32	10.42	16.25	20,46		
„ Kulowa		6.42	10.53	16.33	20,53		
„ Hóła		6.51	11.0	16.40	21,00		
„ Wulk.Sdzar		6.58	11.7	16.47	21,07		
„ Komorowa		7.04	11.13	16.53	21,13		
„ Rakez	5.25	7.13	11.20	17.00	21,20		
„ Schelschowa	5.32	7.19	11.26	17.06	21,26		
„ Njeswačidła	5.39	7.26	11.33	17.12	21,32		
„ Khańowa	5.47	7.33	11.40	17.19	21,38		
„ Radworja	5.54	7.40	11.48	17.26	21,45		
„ Mal.Wjelk.	6.4	7.49	11.59	17.33	21,54		
„ Jidowa	6.10	7.55	12.5	17.39	22,0		
„ Ratarjez	6.14	7.58	12.9	17.43	22,04		
do Budyschina	6.20	8.04	12.15	17.49	22,10		

Jenoż wšedne dny

Jenoż wšedne dny

Jenoż wšedne dny

Shorjelz — Khorzebus — Barlin.

Se Shorjelza				4.2		6.0	6.17	7.46	11.15	11.42	13.30	15.34		17.32	17,47	20.1	23.21
„ Charlottenhofa				4.33		6.13		7.50		11.56	13.43	15.46			17.59		23.45
„ Kodersborja				4.41		6.21		8.07		12.5	13.51	15.54			18.7		23.58
„ Horki				4.54		6.41	6.38	8.17	11.40	12.19	14.04	16.03		17.54	18.24	20.33	0.02
„ Hušmanez				4.59		6.49		8.22		12.25	14.08	16. 7			18.29		0.07
„ Hänichen				5.06		6.56		8.34		12.33	14.15	16.16			18.35		0.14
„ Rećizy				5.19		7.05	6.51	8.39		12.44	14.24	16.24			18.43	20.43	0.23
„ Bele Wody		4.32		5.44	6.00	7.20	7.6	8.59	12.04	13.4	14.43	16.47		18.19	19. 7	21.07	0.41
„ Slepeho		4.44		5.54	6.11			9.09		13.15	14.52	16.57			19.16		0.5
„ Hrodła		5.01		6.10	6.57		7.24	9.22	12.22	13.30	15.6	17.10	17,54	18.38	19 34	21.36	1.3
„ Bajenzy		5.18		6.22	7.08			9.34		13.45	15.17	17.21	18.09		19.45		1.1
„ Koranzy		5.24		6.29	7.14			9.40		13.52	15.22	17 27	18,15		19,51		1.21
„ Kibuchy		5.32		6.37	7.21			9.48		14.00	15.29	17.34	18,23		19,58		1.28
„ Chorzebus		6.24		6.44	7.28		7.55	10.16	12.56	14.7	15.43	17 41	18,30	19.08	20,42	21.36	1.36
„ Wetoschow		6.50			7.54		8.11	10.39		T	16.13			19.24	21,06	22.15	
„ Lubnjowa		7.16			8.20		8.24	10.56	13.14		16.33			19.37	21 23	22.28	
„ Lubina		7.27			8.30		8.36	11.13	13.26		16.53			19.51	21,40	22.43	
do Barlina		9.30			9.47		9.47	12.51	14.33		18.40			21.08	23 19	24.00	

Jenoż wšedne dny wot 15. haprjelje hacz do 14. septembra

Jenoż wšedne dny

Wšedne dny

Jenoż wšedne dny

Barlin — Khorzebus — Shorjelz.

S Barlina						7.05	8.3	11.5				14.58	18.43	21.29
„ Lubina			wot 15. 4.	5.23	5.55	8.54	9.33	12.13				16.46	19.47	22.6
„ Lubnjowa	Jenoż wšedne dny			5.46	6.40	9.11	9.51	12.25	wot 15. 4.			17.0	20.00	22....
„ Wetoschowa			hacz do 14. septembra	6.08	7.09	9.27			hacz do 14. septembra			17.24	20.12	23.5
„ Chorzebusa	4.30	6.12			8,00	10.27	10.22	12.56	13,32	14.10	15,34	16.33	18.16	20.38
„ Kibuchy	4.37	6.19			8,09	10.34			13,39	14.17	15,41		16.54	18.25
„ Kopanzy	4.45	6.27			8,17	10.42			13,47	14.25	15,48		17.06	18.33
„ Bagenzy	4.52	6.34			8,25	10.48			13,54	14.32	15,55		17.13	18.40
„ Hrodła	5.06	6.49			8,46	11.04	10.44	13.19	14,7	14.44	16,08	17.02	17.30	18.56
„ Slepeho	5.18	7.01			9,1	11.16			14,19	14.57	16,19			19.0
„ Bele Wody	5.30	7.15			9,15	11,30	11.05	13.36		15.12	16,29	17.22		19.27
„ Rećizy	5.47	7.31			9,37	11.46				15.28	16,53			19.45
„ Hänichen	5.56	7.40			9.48	11.55				15.37	17,03			19.54
„ Hušmanez	6.03	7.47			9.57	12.03				15.44	17,11			19.59
„ Horki	6.04	8.02			10,4	12.16	11.41	14.03		15.54	17,33	17.52		20.08
„ Kodersborj	6.23	8.10			10,14	12.24				16.02	17.41			20.16
„ Charlottenhof	6.33	8.19			10,27	12.33				16.11	17,50			20.25
do Shorjelz	6.47	8.31			10,43	12.45	12.03	14.30		16.24	18,03	18.18		20.39

Wschědne dny

Jenoż wšedne dny

Bela Woda — Mužalow.

S Bele Wody	5.36	7.28	9.17	12.06	12.27a	14.45	16.44	19.28	21.50
„ Waldhaus	5.52	7.36	9.31	12.20	12.34a	14.59	16.51	19.34	21.56
„ Kijanšk. Hóły	6.01	7.45	9.40	12.27	12.41a	15.08	16.58	19.40	21.42
do Mužalowa	6.06	7.50	9.45	12.31	12.45a	15.13	17.02	19.44	21.46

a Dźěławy dźeń.

Mužalow — Bela Woda.

S Mužalowa	7.07	6.41	8.26	10.43	13.08	16.06	18.32	20.44	21.54
„ Kijanšk. Hóły	7.12	6.46	8.32	10.48	13.14	16.11	18.42	20.49	21.59
„ Waldhaus	7.19	6.53	8.41	10.55	13.21	16.18	18.50	20.56	22.6
do Bele Wody	7.25	6.59	8.48	11.01	13.30	16.24	18.56	21.2	22.12

† Jenoż dźěławy dźeń.

S Budyschina do Radworja, Wósporka a Lubija

S Budyschina	6.28	Jenoż wšedne dny	8.00	11,42	16.58
„ Ratarjez	6.34		8.06	11,48	17.4
„ Jidowje	6.38		8.09	11,52	17.7
„ Makeho Wjelkowje	6.45		8.15	12,0	17.14
„ Radworja (dworn.)	6.54		8.24	12.8	17.23
„ Radworja (fail.)	7.00		8.30	12.14	17.29
„ Luboča	7.04		8.35	12.19	17.33
„ Wulk. Dubrawy	7.09		8.42	12.24	17.38
„ Kluksch		Wšedne dny	8.50	12.32	17.46
„ Hrozyny			8.59	12.40	17.54
„ Barta			9.08	12.49	18.04
„ Hrodźišćeja			9.17	12.57	18.12
do Wósporka		Jen. o sobotach	9.23	13.3	18.18
ſ Wósporka	6.04	6.55	9.57	10,40	13.40
„ Małeschiz	6.10	7.1	10.3	10,46	13.46
„ Lutoschiz	6.15	7.8	10.8	10,50	13.51
„ Nuschkiz	6.22	7.15	10.15	10,57	13.58
„ Małe Radmérizy	6.26	7.20	10.19	11.1	14.2
„ Kelitz	6.37	7.32	10.30	11,12	14.15
do Lubija	6.45	7.40	10.38	11,20	14.23

S Lubija do Wósporka, Radworja a Budyschina.

S Lubija		8.31		12.10	17.32
„ Kelitz		8.40	Jenoż wšedne dny	12.21	17.31
„ Małych Radmérizy		8.47		12.28	17.38
„ Hrozschiny		8.50		12.32	17.42
„ Lutoschiz		8.56		12.38	17.48
„ Małeschiz		9.1		12.43	17.53
do Wósporka		9.6		12.48	17.58
ſ Wósporka	6.37	9.45		13.20	18.3
„ Hrodźišćeja	6.43	9.51		13.27	18.10
„ Barta	6.51	10.0		13.36	18.19
„ Hrozyny	6.1	10.8		13.45	18.25
„ Kluksch	6.9	10.16		13.53	18.44
„ Wulk. Dubrawy	6.17	10.24		14.2	17.56
„ Luboča	6.22	10.29		14.7	18.1
„ Radworja (fail.)	6.27	10.34		14.12	18.6
„ Radworja (dworn.)	6.33	10.41		14.19	18.12
„ Mal. Wjelkowje	6.44	10.50		14.30	18.21
„ Jidowa	6.49	10.55		14.35	18.27
„ Ratarjez	6.52	10 59		14.39	18.31
do Budyschina	6.58	11.04		14.44	18.36

Jenoż wšedne dny

Jenoż wšedne dny

Jenoż wšedne dny

S Bilopotz do Kamjenza.

S Bilopotz	6.50	13.42	18.40
„ Schmunbrowa	7.00	13.52	18.50
„ Porchowa	7.10	14.03	19.1
„ Ruschkin	7.22	14.14	19.12
„ Nasschkrowa	7.31	14.23	19.20
„ Proisz-Thonberga	7.37	14.29	19.27
„ Brěsnje	7.44	14.36	19.37
do Kamjenza	7.55	14.46	19.47

S Kamjenza do Bilopotz.

S Kamjenza	4.48	11.22	18.28	19.45	21.07
„ Brěsnje	5.02	11.35	18.43	19.56	21.20
„ Proisz-Thonberga	5.11	11.42	18.50	20.3	21.27
„ Nasschkrowa	5.22	11.53	19.1	20.14	21.38
„ Ruschkin	5.32	12.03	19.11	20.24	21.48
„ Porchowa	5.45	12.16	19.24	20.37	22.1
„ Schmunbrowa	5.58	12.29	19.37	20.50	22.14
do Bilopotz	6.08	12.40	19.47	21.0	22.24

Wschědne dny

Jenoż wšedne dny

Serbja kupujće

a dawajće jako dary jenoż

Zejerjowe spisy

IV zwjazki

k rozšerjenjom podpjerače serb. studowacych a zwjesenče kóždeho, kotryż tajki spis dostanje.

Skład w Serbskej kniharni w Budyšinje.

mu. Njerodź wbodu kłocjata druhdy dojdź chu wobchje w jomišich mešnjach. Najwjazu mlodźi mlode kury pod njerodźu cjerpja. Ssmy-li kurizu wurjedšili, potrjepimy jón ſ wapnom, do kotrehoż smy nješchto zelokreżola pschidali. Zerdźi w kurjenju najprjedy ſ kropom polijemy, so bychmy rostocze na nich sničžili. Dale dźeržimy na to, so maja kury dosć mešina k popjelenju. Najkhmańsche je tajke mešino pod kólnju, hdźež je sa cjichim. Na popjelnischczo nażypamy nješchto wapna. Kury sa popjelenjom žadaju, wothladanje žo derje wupłaczi.

Dom a kuchina.

Skopjaze mjaso ſ boblinami a karotkami.

K tomu hodźi žo najlepje plezo. Mjaso najprjedy na butrje pjeczemy. Na to na nje morchej na cjenke plaszki roskrajemy. Swjercha nakrajemy cjenke plaszki boblinow (Tomaten), Mjes jednotliwymi worschtami nażypamy popjer, żel a roskrann zyblu. Potom dolijemy žudobje, we kotrymż je mjaso, hacź do kromy ſ wodu. Na to mjaso na połdra hodźiny pschi žkabym wohnju warimy. Juschtu ſ brunjenej muku smješchamy. Do njeje pětrjilku roskrajemy.

Dowź jeja schpatnje žłodża.

Hdyż žebi wjazy jeji kupimy, pytnjemy druhdy, so zyle dźiwnje žłodża. Wikowar je pschi tom swjetscha we kożdym padze njewinowaty, khiba so žu jeja dlešchi czaż nehdże leżale, tak so žu žo naczahnyše a skalyle. S prawidła pak saleži na pizy abo wodze, ſ kotrymiž smy kury pizowali, so nam jeja njeſkłodża. Pitna woda dyrbi stajnje czista być. To pak je jenoż potom mózno, gu-li žudobja czjste. Najkhmańsche žu hornczeńke. Na kożdy pad pak njech je žudobjo tajke, so możemy je lohko wurjedźić. Pitnu wodu wjazy trócź sa dźeń do žudobja linjemy, so bychu kury stajnje czerstwu wodu mełe. Tola hischcze wjazy sawinuje piza. Zenje njedawajmy kurom ſtuchłu, saßmierdźanu abo plešnjiwu piżu. Hdyż jim pschewjele swérinkeje pizy dawamy, potom też jeja po tym žłodża. Ryhjazeje muczki jenoż dźeßatk zyleje pizy dawajmy. Mjaßowu muczku dyrbimy kedźbliwje dawacź. Mnohi plahowarjo kuč ju dożyła njewuživaju, khiba so je jara dobra a bieswadna. Muczku po sahinjenych skocżatach na žane waschnje njedawajmy. Někotři ludźo hnydom pytnu, hacź žu jeja wot taßich kur, kotreż moża ſwobodnje wokoło běhacź abo wot taßich, kotreż žu doma sawrjene. Jeja tych, kotreż ſwobodnje wokoło běhaja žu wešo lepsche hacź žane druhe. Też cźworik je hinaschcheje barby. To na tym saleži, so tajke kury też wjele trawy schczerpaju. Dźenża też nichtó wjazy na tom njedwéluje, so ma selena piza wulki wliw na jeja. Jara lohko žo samasane jeja naczahnu. Tohodła dźeržimy na czjistotu, też tam, hdźež je khowamy. Njewostajmy jeja dołho na hnježdach a pożypajmy hnježda czasto ſ pochowinu. S tym ſwostanu jeja czerstwische. Dwójzy sa dźeń jeja ſbérajmy. Dźenżnischi dźeń jo jeja še żołtej schkorupawu jara kupuja. Hacź pak žu lepsche hacź druhe, žo praschu? To njewérzju, dokelż na barbje žamej tola njesaleži. Khowajmy jeja w czmowych, ale wětrowanych kamorkach. Tak žo nam dlèje dźerża.

Rybjazy pudink.

K tomu trjebamy: 750 gr. mórskeje ryby, schtyri warjene a schtyri żyre běrny, mału roskranu zyblu, ſuſt roskraneje pětrjilki, popjeř, żel a jene jejo. Hdyż žmy rybu wucżiščili, pokožimy ju na hodźinu do kišała. Potom wschę kośce wotſtronimy a ju dwójzy psches mjaßowu maschinku pschewjerczimy. Na to śmješchamy wschę prjedy spomnjene pschidawki hromadże, namasamy pieczowowe žudobjo ſ tukom, kidnjemy wscho hromadże do žudobja a warimy žudobjo ſ pjeczowom we warjazej wodze. S tomu możemy nětaßu korjeńkowu abo tomatowu ſaßu pschihotowacź. Budźiny k bérnam jemy. Wón pak je też dobra pojeda na khleb.

Kak dołho butru cjerstwu sdżerżimy.

Butru możemy do hornczeńkich hornzow nakładowacź. Butru najprjedy wumnjemy a potom krucze do hornza nałkóczimy, tak so žane schkalby njewostanu. Swjetscha nażypamy worschtu żele. Potom ju ſ pergamentowej papjeru ſawodźejemy a hornczk ſ kojom dolijemy. Hornzy derje ſawjasamy a na khłódne mešino ſtajimy. Też pod tak mjenowanej schtlenczinu žo nam butra dołho dżerži. Natkóczimy butru do hornza a pomasamy ju swjetscha ſ zokorom.

Shotowjenje židkeho mydła (Schmierseife).

Židke mydło możemy żebi żami w domjaznoscźi pschihotowacź. Roskrajemy punt twjerdeho mydła a linjemy litr kropa na nje. Nasajtra je mydło rospuschczene. Na to shrjejemy 5 litrow wody a żypnjemy do njeje punt soda, runje telko „Persila", pakcźik „Lux"-mydłowe truhanczki (Seifenflocken), punt schtapikowego wodźicznatana (Salmiakgeist) a 125 gramow bury (Borax). To wscho hromadże derje pschemješchamy a potom na pol hodźiny warimy. Skónczinje skidamy nawar do hornza a židke mydło mamy hotowe. S tym nimamy wjele wudawkow a tajši hornz nam dołho dożaha.

Prašcnja a wotmołwjenja.

Praschenje: Nascha łobła stajnje powětr żlipa. Je hižo dwójzy kolitu měła. Kak mam tomu wotpomhacź abo dyrbju łobłu radicho pschedacź?

Wotmołwa: Mějcze waschego konja w konjenzu też pschezo wuidu tylnjenu, njechacze-li operativnje se nim wobkthadźecź. To też wschędnje njepomha. Chzecze-li konja pschedacź, pschedajcze jeho bjese wscheje garantije. Hewak budźecze sa njeho samołwity.

Praschenje: Mam cźežku hlinjanu pódu, na kotrejž žo żito hnydom lehnje. Druhdy žamo prjedy hacź je wucżekło. Snoju zentnar Domaschoweje muczki a pol zentnarja dražłoweje żele. Kak mam tomu wotpomhacź?

Wotmołwa: Pschicźina, so wasche żito leži, dyrbicze w hnojenju pytacź. Też wuhlicznata kišalina we waschej pódze pobrachuje. Wuhlicznata kišalina ſłutkuje na polnoscź ſtwjelza. Jenoż tohodła žo żito lehnje, dokelż njeje ſtwjelżo dosć polne a krute. Pohnojcze tohodła wasche polo na prènim mešinje ſ hródżnym hnojom, dokelż we nim je wjele wuhlicznateje kišalny. Niż pak w mineralnych hnojidłach. Potom schéroko żyjcze a nig pschehušło a żyjcze prawje krutu druzinu. Njedokaha wam hródżny hnój, rosmjetajcze na ¼ hektara zentnar taj hnojej ſpěchujetej wjele k sešylnjenju ſtwjelza. Tutaj hnojaj ſpěchujetaj wjeel k sešylnjenju ſtwjelza. Też ładźik (Salpeter) możerze mjetacź, scze-li wschę wumènjenja žwérnje dopjelnili. Dale dyrbicze pódu dokładnje a hłuboko wobdźěłacź, so bychu rostliny w pódze dosć derje žo ſakorjenicź mohłe. Myślimy naleto, so žo nam żito lehnje, możemy je ſ lohkej walzu pschewalzowacź. Shibnjene ſtwjelżo wutwori tam, hdźež bu ſkamane, nicźk, ſtanje sajo a ſkrucźi žo, so by wjazy njepadnyło.

Praschenje: Kak bych mohł żitneho raczka na łubi najlepje sniczicź? Ssym łubju wobelił a wurjedźił a tola mamy je tam pschezo sajo.

Wotmołwa: Łubju dokładnje wurjedźcze a wostajcze mału hromadku wošrjedź łubje leżo. Do tejele hromadki wschę żitne waczki abo druhe schkodniki sależu. Na to namasajcze dokoła wokoło 10 porstow schéroku ſmuhu ſe ſyropom. Wschę raczki ak waczki wostanu we nim wježazy a tak je na lohke waschnje sniczimy.

Časopis za Serbskich ratarjow

Cisło 39 Budyšin, 10. oktobra 1929 Lětnik 37

Mloko w dlešach

(S wobrasom.)

Pschezo bóle żebi pschetrjebarjo czjistoscź a kajkosci mloka waża. Najlepsche je weścze mloko, hdyż ſ czjisteje hródże wot ſtroweho ſkotu bjes wjele pożrědnikow žo na pschetrjebarja podawa. Naschi żerbży ratarjo žu hižo dawno tajke spěchne podawanje dobreho mloka pschewjedli. S hródże donjeżu je hnydom do wożebiteje khłódneje pinzy, so njeby hródżnu wóń na żo scżahnyło. Hnydom pscheběhnje pyches studźak do wożebiteho żudobja. S toho běži po czjistej trubzy do derje wuparjenych bleschow, kajkeż je naschi wobras pokaże. Bleschu saczinja ſ tolſtym plazkom ſ wożebit pschihotowaneje papy. Tuta bleschu dokładnje samknje. Po tymle krótkim puczu hacź do blesche žo mloko je żanej nakażlinu, ani prochom abo druhimi njeczistoscźemi njesanjeschwarni. Derje ſawrjena blescha pschindże po nětorych hodźinach do ruki pschetrjebarja.

Zorganizowanje předawanja jejow.

(S wobrasom.)

Pjerisnarstwo je nasch ſtat pschijimak do nusoweho programa ratarſtwa. Sa spěchowanje pjerisnarſtwa je

wěnował milijon hriwnow. Sa rospschedawanja jeji je dalsche 3 milijony wustajił. S tych maja žo 1¾ milijóna hriwnow jako pschipomoz nałożicź a ¾ milijónow po niſkej dani wupożczowacź. So žo wustajene pjenjeje njebychu rosbrojile, je ſtat postajił, so tute pjenjeje jenoż zentralne organisazije dostanu, žo saběraże ſ rospschedawanjom jejow. Jena zentralna organisazija ma schérschi wokrjeż wobdźěłacź. Sa to dostawa 10 000 hriwnow wobkhodneho kapitala. Lětnje ma snajmjenscha milijón jejow pschewikowacź. Organisazija ja tónle samér ma w ſwojim wokrjeżu wobkhodnischwa wutworicź.

Srjedźisko za rěczny skót.

(S wobrasom.)

Hižo dawno žo naschi ratarjo prózuja, lepsche płaczijny ſa ſwój rězny ſtat dozpicź, bjes toho, so by pschetrjebał mjaso drózscho sapłacził. Tohodła žu ratarjo we wschelakich wulkich městach wulkowiki rězneho ſkotu

farjadowalt. Stół [illegible] tute wiki. Hdźež jenoż [illegible] hdyž [illegible]

S nascheje tharki spósnawamy, w kajkich městach su tute zentralne wiki pschiprawjene a s kajkim stotom tam wožebje wikuja.

Rólnistwo

Blakate pastwiny.

Na pastwinach widźimy cžasto zyke blaki wulkeje trawy, kotruž stót nježdrje. Tajke trawy tam jenoż njetrjebawschi steja a sasthileja druhim nowym trawam. S tóždnym létom bywa wjazy a wjazy tajkich blakow a s tym swjetschi so też schkoda. Je-li mózno, mózemy hnydom s trawnej žyczanej pastwinu pschejecz. Trawu wostajmy pak ležo a stajnje rosczéžlemy. S tym mamy sdobom hnój na pastwinu, dokelž stót trawu dozyta žrat njeby, byrnjež bychmy ju pizowali. Požyczenu trawu pschewalkujemy. Najmu mózemy potom zyku pastwinu s pschikupnym hnojom pohnojicz. Trawy cžim lepje symu pschedžerza, hdyž su tuki nasymu trachu pohnojene. Tola, pak dyrbimy hnydom po wotawach hnojicz, so by hnój hischcže létuschej trawje howił a trawa psched symu hischcže rjenje wobrosła. Je-li stót na pastwje, dha nekotsi też tajku wyžolu trawu na pastwinach je želu požpjaja. Stót potom trawu radscho ježdrje. Najlepje je, hdyž kóždy wjeczor na pastwje po skoczе wschón njerjad roseschkrabamy. Jenoż tam, hdyž je stót njerjedsiž, tajke blaki nastanu. Trawa natroscze iwjerda a stót ju njerodži. Mamy-li mjenschu pastwinu, mózemy trawu na zuschenje požyz. Wulkuschenu ju hischcže skerscho sežerje. Szyła njeje thmane na pastwiny hnójinju wožecz, dokelž po njej iwjerda trawa narosce, wo kotruž stót njerodži.

Schto stotej na pastwje wadzi.

Skotej na pastwje wadzi wótry symny wětr wjazy hacz deschczit. To mnoży pastwinarjo, na psch. w Holsteinskej derje wjedža. Tohodla ju swoje pastwiny se wuzkotimi nažypzami wobdali a na nje schmrekowe płoty nažadzili. Tak je stót pched symnymi wětrami schkitany. My mózemy nasche pastwiny też se zimymi płoćami wobdacz. So bychu prawje huste narosłe, dyrbimy je cjalcjaschcho pschitschiacz. Tak nam też nekotrezkuliž pjenczi tak lohko njesahnu, dokelž móže k nim powětr a zwětko. Hrosne deschczožte wjedro stotej wadzi, tola wětsit s deschczom hischcže bóle. S městnami ludzo hnydom w nozy stót na pastwje wostajeja. To je jara strowe, dokelž žo stót dozyta na swonkowny powětr iwuczi. Potom je cžim kruczischi a wschelake wjedro

jenoż [illegible] stót mózemy dołho nasymu wonka wobstajec.

Wulkosć symjentneho sorna a symjentne sorno.

Wulkosć symjentneho sorna njeje pschezo symerdawaja sa žyw. Wulke sorno potchadża cžasto se wschelakich redkich kłožow. S tutoho sorna narostu potom sažo redke kłožy. Hódnota symjentneho sorna saležі na symju powschittkownje, to rěka, kajku ma žito hewak dobru kajkosć. Mamy-li powschittkownje rjane žito, potom też s njeho najrjeńsche sorno wubjeramy, dokelž s tajkeho wurostu sažo najrjeńsche kłožy a twjelza, kotrež žu pschezyżu wschém wliwam pschirody dosez krute. Wschо symjo pak po mózнosczi luzimy. Tak nam cžim lepje wschelake njepschihódne wliwy pschirody wudzerži. Na pschikład w symje njewumjersnje, njewumoka atd.

Pěskojczne pódy žu swjetscha kiżale.

Se wschěch pódow pěskojczne pódy najbóle satkżmu. Se tym žo silikalna kajkosć pódy smékni. Póda satwjerdnje a je mokra a symna. Tajka póda žo njepschewětruje. Koscowka žo wjazy tak w pódze dżerżecz njemóże. Deschcz ju do spody swopkokuje. Na dobre žożo někto wschě roztliny napschecžo pódnej kiżakosczi jenak czuczіwe njeżu. Hewak njebychmy na pěskojcznych pódach dożyła žane roztliny plahowacz mohli. Tak na žłabje kiżałych pódach běrny, roża, wowż a lupiny roztu. Tu je napschecziwny žrědk jenoż wapno. Mnohosć wapna, kotruž dyrbimy na pódu rosmjetacz, liczimy po tym, kelko je w pódze kiżalny. Wobeje žo hodži czežko dopokasacz a postajicz. Też njeżmélny w prěnim lécze hischcže na wulki wuspech liczicz. Polo, kotrež je jónu sakżnjene, njemóżemy hnydom sa jene léto falkalisowacz (žłódke sczinicz). K tomu je dleschi czaż trébny. Tola žiżo na druhe a tjecze léto sapoczne žo pomocu wuspech pokasowacz. Wapno potom w pódze najlepje skutkuje, hdyž je derje rosmjetane a sawlożene. Njestajnje rosmjetaneho wapna w pódze je schoda.

Hnojenje s dużnkom na pěskojczne pódze.

Hnojenje s dużnkom na pěskojczne pódze saleži na tym, kelko je w pódze kiżalny. Po dotalnym swésczenju mózemy prajicz, so je wjetschina naschich polow sakżnjenych. To tajkim rostlinam wadzi, kotrež žu pschezżiwo kiżalnym pódam czuczіwe, wožebje pak, je-li hischcže s kiżalnymi hnojemi hnojimy. Tak napschikład na jenym pěskojczným polu, hdyž běchu żyrito-schtapik (Schwefelamoniak) mjetali, wulki wunoschk njemějachu. Hdyž pak běchu żodżikowy lódżik (Natronsalpeter) mjetali, mějachu dobry wuspech. Hakle hdyž běchu je wapnom pohnojili, mějachu s woběmaj hnojomaj jenaki wuspěch. Pschi druhich posnatych mějachumy samżny wuspech je żyrito-schtapikom a rosmjetachmy-li wjazy, mějachmy wjazy wunoschka hacz s lódżikom (Salpeter). Na pěskojczne pódy mjetamy pak s wuspěchom żodżikowy a wapnowy lódżik. Na žadyn pad njemózemy też pěskojczne pódy s dużnkom pschehnojicz. Tohodla žo žadyn hospodar bjes posnatych njewobeńdże. Ssam najlepje spóznaje, kajke hnoje žu sa jeho pola najthmańsche. Ssyrito-schtapik je mjes dużnkowymi hnojemi najkżalschi, mjenje kiżały je leuna-lódżik (Leunasalpeter). Dozyła kiżale njeżu lódżiki wschěch druhich druzinow a wapnodużnk.

Selena piza — wažna sa kury.

Cžasto žmy hižo pisali, so je selena piza sa kury jara wažna, schtoż pak mnoży njewérja. Njeje drje to dale žana żyntna piza, ale wopschija wjele vitaminow. Selena piza polekuje wjele pschi pożiwanju. Móża-li kury žwobodnje wokolo běhacz, njetrjebamy jim dale wožebje žanu selenu piżu dawacz, dokelž běchu žame trawu schczipaja. Hinak je w symje. Tu jim runkliżu pschidawamy. Też mózemy do běrnow dżeczelowe pluwy męschecz. Kotrež kury pak żenje jara

won njemóża, tym dyrbimy wjele seleneje piży nuista dawacz na psch. żolotej, dżerżel, wosczeschku, repowu nacz atd. Wiche roztliny, kotrež jako selena piża płacża, możemy też żuche kurom pizowacz a to do mjeńkeje piży smęschane. W tutym padże piżu naparjamy. Wodu pak njewotliwamy, dokelž runje w njej żu wschelake wutkowe żele.

Selene lupiny jako mlokowa piża.

Lupinu możemy jako selenu piżu, jako żuschenu a też jako nakładowanu s wuspěchom pizowacz. Jako selena abo żuschena piża płaczi lupina jenoż sa wowży. Nakładowana pak je dobra sa dejny tłót. Najkmanschu piżu mamy, je-li lupinu i druhimi pizami hromadże nakładujemy, jako s kukuriżu, żłónczynymi rożemi, bunami a podobnymi. Na polu hakle lupinu potom życzemy, tak bórzy hacz żu żo prénje lusti dosez derje wurike. Je-li dospołnje wutczóła, je hižo pschepołdże. Tak bórzy hacz żmy lupinu pożnyli, ju nakładujemy. Prjedy pak ju rosrěžamy. Prawje krucże ju sateptamy, so bychmy wschón powětr s njeje wutkoczili. Wschelake hórke macżiny w njej żo s nakładowanjom żhubja. Derje radżena nakładowana lupina płaczi jako dobra piża sa dejne krumy. To hodži żo na prénim městnje sa pěskojczne pódy. Kóżdy dżeń możemy wokolo 15—25 kilogramow nakładowaneje lupiny żtotej dawacz. Nimo toho pschidamy krumje hischcže 15 kilogramow rěpy. Samo żu wobkedżbowali, so krumy nakładowanu lupinu lépje żerjechu hacz nakładowanu rěpowu nacz. Na małych żiwnoscżach trjebamy k tomu 20—50 kubikmtr. sila. 1 kubikmtr. nakładowaneje piży waży 700—800 kilogramow. Chzemy hischcže pschiwopomnicz, so możemy młodu lupinu też na żuschenje pożyz. Kruwy ju tady żeru.

Kak zničimy swinjace wši.

Swinje njejżu hewak stót, hdyž żu wschi s domom jako pola pżow, kóczkow abo pjerinu. Swinje jenoż potom wschi dostanu, hdyž mamy dleje żlomu w hródži ležo abo w chlěwje. Dokelž żwinjo wjele czopłotu wot żo dawa, dha hischcže s tym lebnjenju wschom podpjeramy. Na jenym knjeżim dworje mějachu wulku kruwarinju, hdyż w żynje howjaży stót korinjachu. W lécze stót na pastwu honjachu, a tak hródż próżdna stejesche. Dżeł we kruwarini sajchłahachu a do toho pschipołdnju żwinje sawjerachu, kotrež běchu hewak też zyły dżeń na pastwje. Po żnjach blišto hródże żito mlócżachu. Pluwy smjetachu na Lromadu wokoło 2 metraj wuzkoło do hródże. Tak mózachu żwinjo dołho w pluwach ryć a mějachu rjane żuche borko. Jako pak po někotrych měżazach sażo méstnosć rumowachu a hnój łdachu, njepytnychu w mokrym hnoju nicżo wo wschach. W żuchim hnoju pak żo wschо że wschami mjerwjesche. Hnój żu pschi najrjeńschim żłónczynym wjedże łdali. Sa nésczto znjow bé deschczik. Někto widżachu na wjele stow metrow wot hnojoweje hromady na łużach wody lute wschi pkuwacz. Po zyłej hródži běchu żo wschi tak pschisporike, so nichtó wjazy stót pizowacz a dejicz njemóżesche. Někto zyku hródż snowa wurjedżichu, pěsk s petrolejom polachu a po zyłej hródži rosepżychu a rosmjecżechu. Wschе wschi zahinychu a ani jeneje njebé nihdże wjazy widżecz. Druhdy nadeńdżemy w hydlenjach zuschu katarschich dżełacżerjow też wschi. Tak bórzy hacz pak pěsk s petrolejom nantoczenu nażypamy, je po nich. W żwinjazych khlédach też dożaha, hdyż je prawje cżiżcze wurjedżeny a wobělimy. Njerodż żwini druhdy jara cżłowkuje a my s tym pschijadżimy. Tajke stocżo, kotrež żo njerodże wobroczi njemóże, je njemérne, wjele njeżerje a dele djerje. Sswinjom możemy wěżo żuche żaklacz, tola pak njeżmélny dołho njetrjebawschi żuchu żlomu w hródži ležo mécz. W njej żo jenoż njerodż lahnje.

Skotarstwo.

Nésczto wo kojazym mloku.

Mnohosć a złódnosć kojazeho mloka możemy s pizu slepschicz. Tak deji nam kosa na pich. po runkliżu a morcheji derje a jara dobre mloko. Rěpy możemy kosam 2—3 kilogramow na dżeń dawacz. Tym, kotrež na stare deja abo kotrež dożyła wjazy njedeja, dawamy położu. Też běrny możemy jim pizowacz, wschojene, hacz żyre abo warjene a to dwaj abo tri puntы na dżeń. Běrny możemy też s běrnazymi bélisikami narunacz a jim żyre abo żuschene dawacz. Dójnosć hatke mamy potom wésztu, hdyż je w pizu dosez bélkowin. Tohodla njech je jako sakładna piża żyno abo żuscheny dżerżel. Doji-li pak kosa, potom kóżdy dżeń 4—5 litrow, dyrbimy ju też nésczto żylnjazeje pizy pschidawacz a to wowż, cżerstwe żłodżiny (Biertreber), pschenczne wotrubу a lany wožuch. Méschejmy po mózнosczi wjazy żylnjazych pizow hromadże. Dawanje jenicżżeje żylnjazeje pizy njeje tak thmane. Ssylnjazu piżu njedawajmy na żane waschnje do picża, ale żuchu, trochu namocżenu do dóńczki abo korta. Do roskuskowaneje rěpy możemy ju méschecz. Je-li pak mloko potom hischcže thmanje njeżłodżi, hdyż scže jim tajku dobru piżu dawali, dha saleži to na tym, so dosez na czistotu w hródži njedżerżicże. W hródži njech knježi najtrucżischa czistota. Niż jenoż na hródż, też na to dyrbimy dżerżecz, so je kosa żama czista. To wschо strowotu słoczeża podpjera a swjeschi dójnosć.

Hdyž ranzy prożata żeru.

Żeru-li ranzy prożata, mamy s tym wschédnje dopokas, so njeże s pizowanjom nésczto w rjedże. Wožebje njeżju-li ranzy prjedy dosez bélkowiteje piży dostanu. Wschelake bélkowite pizy njeżju mjenujżo jenak wjele hódne. Tak napschikład żwinje bélkowiny żylnjazeje pizow tak njewużija, jako żornowe bélkowiny. Mjaśowe bélkowiny pak najlepje wużija. Tohodla żwinjom rybjaża a mjaśowa mucża najlepje howi. Też wusbérane mloko a w lécze selena piża a s teje sażo dżerżel abo wójczeschka. Selena piża żwinjom wožebje howi, a wožebje k pożiwanju druheje pizy powołkuje. Tohodla je też pastwa sa żwinje s wuspěchom, dokelž po tajke żwinje wjele lépje wuwija. Ssny-li běrny abo répu sesběrali, możemy hnydom żwinje na polo sahnacz. Te polo khétrje pschedżékaja. Ranza, kotraž je na pastwje, pobyła, żenje żane prożata njeżerje, dokelž ma dosez bélkowin a mineralnych wutkow pschi żebi. Njemózemy-li tohodla żwinje na pastwu honicz, dawajmy jim prawje wjele seleneje piży a nażypajmy jim kóżdy dżeń nésczto wapnojteje pjerischcże do korta. Potom też wone żwoje prożata żracz njebudża.

Pjerizmorstwo.

Czjitota w kurjeżu.

Jara ważna je czjistota w kurjeżu. W njeczjistym kurjeżu mamy khorosče mjes kurymi wésze. Też njerodż żo mjes kurymi sahnesdži. Najczjischi idżerżimy kurjeż, je-li pochowinu do njeho nażypamy. Sstanje dyrbimy kóżdy dżeń pschehrjebacz. Hnój wukidajmy a jón do żudow skidajmy a żebi jón na rjadki skhowajmy. Hladajmy też za tym, so we kurjeżowych seżenach żane schkłakoby njeżżu. S tymi wschelaka njerodż do kurjeża nałeże. S czażami możemy też kurjeżowe seżeny s wapnom a cellokrefolom pokrjepjecz. Do hnéżdow natykajmy często nowu żłomu a pożypajmy ju s żuffinom. Kurom je też popjeleża (Staubbad) nuśnje trébna. Nażypajmy na żuche méstno néhdże pod kólnju pěsk, wapno a popjel.

Nicżże njerodż mjes kurymi.

Kury pschinjeżu nam jenoż potom najthmańschi wunoschk, hdyż je prawje pizujemy a derje ja nimi hlada-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr. pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 239 — Budyšin — Sobotu, 12. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Wojowanje wo ludowe požadanje před sakskim sejmom.

Němskonazionalny zjednik sapóstlanz Fritzsche we Drježdźanach je pjatk sćehowace napraschenje sakskemu knježerstwu sapodał:

Po zdźelenym nowin „Vorwärts" su smutkowni ministrojo němskich krajow 9. oktobra na konferenzy jenomyslnje měnjenje sastupowali, so je niz jenoż prawo, ale musna winowatosć němskeho knježerstwa, so pschećiwo ludowemu požadanju se wschěmi k ruzy bywazymi mozami baraćeć. We tymle smyslu su smutkowni ministrojo naležnemu knježerstwu dalokohožace podpieranje slubili. Němske knježerstwo budże w pschichodże w pschesjesnosći s krajnymi knježerstwami wschěnje po powěsćach nowin ludowemu požadanju psches wschě němske koloschkrićkowarnje sćelaki wotmolwjecz dawacź.

Praschamy so knježerstwa:

1.) Počahuje-li so stale powěsć też na smutkowne ministerstwo sakskeho knježerstwa?

2.) Je sakske knježerstwo s jena s tymle postupanjom, kotrež so nachoze jenoż na sakońske zrjadki wobmjezowacź, ale wschě zrjadki nakoježi pyta a je je strony pruskeho knježerstwa hižo w rospuschćenju Stahlhelmoweje organizacije w Porheinskej a Westfalskej k nałožnosći a skamanju prawa dopjeło?

3.) Je sakskemu knježerstwu wědomne, so postupanje němskich knježerstwa, kotrež krajne knježerstwa podpieraju, jenotrosnje politiske stejišćo a sujewužiwanje neutralneje pschitrawjenki wojstwa?

4.) Schto zhobi myšli knježerstwo činić, so by so sastojnikam s wustawu sarućene prawo swobodneho wuprajenja měnjenja sawěsćiło?

Też rasćhosakski krajny swjask němskonazionalneje ludoweje strony pschećiwo naprawam němskeho knježerstwa je sledowazej wupowědu protestuje:

Rasćhosakski krajny swjask němskonazionalneje ludowe strony w rospuschćenju Stahlhelmoweje organizacije w Porheinskej a Westfalskej a w sujewužiwanju kolosschkrićkowarnje s knježerstwowymi městnami k jenotrosnym prózowanjam politiskich stronow wuzměch na prawo, wustawnje w ludowym požadanju sarućene, widźi a budże se wschěmi jakońskimi zrjedkami pschećiwo njewažnju placzazeho prawa wojowacź.

*

Ministerske pschednoschki w koloschkrićkowarni pschećiwo ludowemu požadanju.

Pschednoschkowy program koloschkrićkowarnje, kotryž pschednoschki ministrow pschećiwo ludowemu požadanju wapschija, je na sledowaze waschnje sestajeny:

Wutoru 15. oktobra: Ministerski president Braune; pjatk 18. oktobra: němski sežiwjeński minister Dietrich; njedźelu 20. oktobra: pruski smutkowny minister Grzesynski; wutoru 22. oktobra: němski póstski minister Schätzel Pschednoschki so s Barlina na wschě němske sćelaki wjeczor w 8 hodź. pschenjesu.

*

Nowinika „Sakso-czeska korrespondenza" je zhonita, **so sakski smutkowny minister Bünger nima myšle, we koloschkrićkowarni wo ludowym požadanju rěcźeć.** Też wo druhich sakskich ministrach njeje znate, so bychu tajke wotmyslenje měli.

*

Hugenberg nochze w koloschkrićkowarni rěcźeć.

Dohladowazy wuběrk sa němsku zolmu je, kaž „Vorwärts pische, tajnemu radźićelej Hugenbergej tele dny **namjetowak**, so by zhobom s jenym pschećiwnikom ludoweho požadanja w rěcźi a napschećiworěcźi pyched mikrofonom wo Youngowym planje rěcźał. Rosmolwa dyrbjesche so na wschě sćelaki s něhdźe 4 milijonami poslucharjemi pschenjesećz. **Hugenberg je so tomule namjelej bjes dalscheho rospominanja sapowědźił.**

Siejišćo zastopnikow pri ludowym požadanju.

Sapóstlanzy dr. s Winterfeld, Vorck, Steuer a druhe hobustawy němskonazionalneje ludoweje strony su we pruskim sejmje sledowazy namjet sapodali:

We wjele nowinskich powěsćach poslednjeho czasa, wotsehe lěwizynych nowin, so pruske knježerstwo podhladne czini, so chze sastojnikam, kotliž bychu pschi ludowym požadanju zwoje wustawne prawo na zapjatanje wuzili, na nětaje waschnje sescholdźiecz. W nekotrych nowinach so praji, so chze knježerstwo pschećiwo sapjatanju do liscinow disziplinarnje sakrocźiecz. Prjedawschi wyschschi president Hörsing je, kaž nowiny pischu, samo tak daloko schol, so sastojnikom jako wjelepschedstawnikom wohani, jeli so bychu so za ludowe požadanje podpisali. Pruski sejm dyrbi tohodla wobsamknyć:

1.) Statne ministerstwo namolwicź, so by hnydom jenosmyslnje wojsewio, so budże wustawne prawo tóhodla sastojnika, pschi ludowym požadanju jako stacian po swojim pschepřewdźenju cźinicź, pschećiwo kóždemu wuschkodźenju dorasnje schkitacź;

2.) pschećiwo kóždemu sastojnikej, kotryž swoje sastojnske stejišćo abo zwój wliw w napschećiwnym smyśle wuzije, trěbne naprawy cźinicź, na pschikład pschećiwo prjedawschemu wyschschemu presidentej Hörsingej disziplinarnje sakrocźicź, jeli so je woprawdźe tak rěcźał, kaž nowiny pischu.

Barlinski wyšši měšćanosta Bös njetrjeba so hnydom wróćić.

Pschi spročatku pjatkowneho poředźenja zhromadźizny měšćanskich sastupjerjow je s kommunistiskeje strony wusamknjeny měšćanski sastupjeŕ a měšćanski radźićel Göbel prajił, so zwój mandat měšćanskeho sastupjerja stoji, zhodom pak je na to pokazał, so sastojnstwo jako měšćanski radźićel hakle potom stoji, hdyž budże pschepytanje skónčene. Wón jenoż pschisna, so je jenoż politiski pschećiwo swojej stronje smyslił.

Měšćanosta Scholz praji, so je so disziplinarne sakročenje pschećiwo schtyrjom dowolenju mějazym direktoram měšćanskeje banki zawjedło, runje tak konkursowe jednanje pschećiwo Skarekej bratram.

Zhromadźizna měšćanskich sastupjerjow na tónzu nanjet kommunistiskeje frakzije pschija, kotryž magistrat namolwja, **wyschschemu měšćanosću Bösa hnydom s Ameriki wróćo sawołacź, so by so pschećiwo porokam samotwit, kotrež so pschećiwo njemu cźinja.**

Magistrat je wobsamknjene měšćanskich sastupjerjow wotpokazał. Wyschschi měšćanosta so tohodla s jeho amerikanskeho puczowanja wróćo njesawoła.

Kožuchowa kup Barlinskeho wyšscheho měšćanosty.

Pschešłyschazy zhudnik, krajnoźudniski radźićel dr. Lubliner, je schtwórtk kožuchowu kup wyschscheho měšćanosty pschepytał. Max Sklarek, kotryž so w pschitomnosći knihiwjednika Lehmanna pschešłyschesche, nochzyschе so na wóz dopomnicź a hakle, hdyž bě pschešłyschazy zhudnik napominał, so hakle na nadrobnosće dopomni. Sklarek praji, so so pschi hobrskich rosměrach zwojeho wobkhoda na wěste płaćizny njedopomina. Hdyž pak mantl sa Wóžowu sa njeho zhameho 4000 hrivnow płaćił, potom je wěcże też porućił, wyschschemu měšćanosći sliczbowanje też w poknej wyšokosći 4000 hrivnow pósłaćz. Jeli so pak je sliczbowanje na 400 hrivnow wupisane było, móże to

jenicźay pišanšći smył być.

Na dorěcźenje, so je wyschschi měšćanosta sa dobroczesnje samyślny 1000 hrivnow darił, dokelž je so jemu płaćizna za kožuch pschenitka być zdała, njemóžesche so Sklarek dopomnicź. Knihiwjednik Lehmann Sklarekowemu wuprajenju najzanitscho napschećiwo rěcźesche, a ke roshorjazym wustupam dóńdże, hdyž Lehmann Sklarekej **žiže porokowasche.** Hakle sa nekotry czaj móżesche dr. Lubliner wobwinjenjow smérowacź. Max Sklarek swoje wuprajenje wospjetowasche, so

njeje měšćansku banku na žane waschnje wobschudźił.

Praji, so je jemu měšćanska banka kredity na podkožku monopolowehe rěcźenja žłubika, a so je sliczbowanja atd. jenoż formalnosće byle.

Statne rěcźnistwo hižo bliže dny po wschěm zdaczu koło wobwinowanych wuschesche. Statne rěcźnistwo so nadźija, so je pschepytanje sa tydźeń skónčiło. Potom chze magistrat zhotowić, so jeho pschepytanju niczo na puczu njesteji.

Wodowa bleša w měšćanskim parlamenta.

W Zwenkawje w Sakskej w poslednim poředźenju měšćanskich sastupjerjow pschi horzym wurěcźowanju nadobo kommunistiski měšćanski radźićel Feichka połnu wódnu blesku zhrabny a ju do měšćanoscu dr. Köhlera cźišny. Tón pak móżesche na bok sloczić. Bleicha s połnym wotmachom do sćeny sleza a ju rozbi. Poředźenje so hnydom sastaji. Jeschtu su dla spytaneho sarańenja sajeli.

Masołnaj rězniskaj.

Na Kreuzburgskim wokrjesnym hamcze w Barlinje su so, kaž Barliniske nowiny powědźa, wot nałonoj 1928 hacź do nalěca 1929 dla wjezow, kotrež Sklarekej bratrja podawachu, spodźiwne wustupy zdjałe.

W novembru 1928 jedyn měšćanski radźićel Kreuzburgskeho wokrjesneho hamta wot saradźenje rěznikow dweju mažonneju pachołow žadasche, kotrajž dyrbjeschtaj spjerawych podpjeru dojawarjow s durjenti won mietacź. Ludźo so na njekhmanu drastu, kotruž běchu Sklarekej bratrja hamtej podali, wobcežowachu. So bychu so njelubi zkorjerjo wotbyli, dyrbjeschtaj jich rěznikaj pyched durje žadźicź a 'podate wjezy, kotrež wrócźo pschinjeseechu, za nimi cźišnyć.

S dźěławosće tejule směrowarjow je mjes drubim powěda, so dyrbjeschtaj wschědnje schésć hacź wózom krócź ludźi bóle abo mjenje z mozu wotbyć, kotliž so zapowědowachu, drohe a schpatne Sklarekej iworh wokhowacź. Wosebje cźežke dny rěznikaj wosebite zarnnanje hacź do 10 hriwnow dostawaschtaj. Ludźo so mjes drubim **na** schórnje hórschachu, kotrež hižo za twójeń pódusche zhubichu, a na nohajzy, kotrež běchu dwójzy tak drohe, kaž **we** klamach.

Sajtojnizy pschezo prajachu, so dyrbi wokrjesny hamt tajke wězy wudawacź, dokelž jón magistrat k temu nusuje.

Tajle rěznikaj so w nalěcźu z dwémaj niz mjenje mažotnymaj transportskimaj dźěłacźerjomaj wotměnischtaj.

Namjety za pokhłostanje wobskorżenych w Opolskim procesu.

W Opolskim dźiwadłowym prozeßu je sastupjeŕ wobškórżby, wyschschi statny rěcźnik Wolf, sledowaze zhłostanje namjetował. Pschećiwo tsjom wobškorżenym jastwa po namjetował. Pschećiwo tsjom wobškorżenym jastwa po 6 měsazach, pschećiwo tsjom wobškorżenym jastwa po 6 měsazach, pschećiwo tsjom wobškorżenym jastwa po 1 měsazu, wscho hromadźe 50 měsazow jastwa. Pschećiwo jenemu wobškorżenemu wyschschi statny rěcźnik dla jeho duchownje njehódnoscze poświarjenje namjetny.

Hibanje w Ruskej.

Parižšti „Matin" je nadrobne wopisanje komunisma w Ruskej wozsišcźak, kotrež je prjedawschi pósłanzstwowy radźićel pschi ruskim Parižskim pósłanzstwje Bežezdowski podał. Bežezdowski pschi tym wo powschikownych politiskich praschenjach rěcźi, wo kotrychž je so tež pyched wotpósłanzom Mojskowskeje tajneje policije (cźeki) Roisemannom wuprajił. Mjes druhim praji: Do kommunistiskeje strony sastupowischi je hrubosće strózich, s kotrejž so wscho potócźowasche, schtož z demokratiju swišowasche. Tohodla 1920/21 w rjadach kommunistiskeje oppositije stejach, kotraž swobodu žadasche. Jako demokrata mje do wukraja pósłachu. Też z wukraja tym stajnje pschećiwo njerozumnej zentralizaziji protestował, s kotrejž kommunistiku stronu do wicejšeho njetkrych wiednikow pschetwórichu, a potom do Stalinoweje diktatury. Stalin ma so jako sastupjeŕ najbludnischeho rauschcho absolutisma wobhladacź. Bitwa z ruskimi ratarjemi je so sapocźała. Ratarjo pschećiwo kommunistowej so hospodarsku zwobodu wojuja, kotruž kommunistojo połóczuja. S nimo měrny wulkej próżu so ratak pschećiwoo kommunistiskim wotpósłanzam sakituje, kotrejž dyrbja jemu jeho žito wotewsacź. **„Wy kommunistojo"** Bežezdowski na tónzu praji, **„pokazujeze ratarjej traktor a jemu sa to jeho pošledniu kosu bjerjeze. Wotkupujeze jemu jeho žita sa 16 prozentow kursoweje hódnoscze a je z wulkim dobytkom pschedawacze.** Połóczujeze łóżdu hospodarsku iniziativu. Sće słóstiniy, a wet dźeńża wam njewuroschmu wójnu pschipowedam.

Wurunanje mjes Londonom a Mojskwu.

S **Mojskwy**, 11. oktobra: Rada ludowych komisarow je protokollej, kotryž staj Dowgalewski a Henderson wo

wobnowjenju diplomatiskich poczahow mjes wobėmaj krajomaj podpiśakoj, pschihtoßowała.

Rusko-japanska zwada.

Prešident „republiki dalokeho ranja“, kotruj běchu zarjaj wojazy sakošili, bė jejne samoženje, khdyž ju kommunistoju powalichu, do Japanskeje wuthowak a jo w Specie-banzy w Nokohamje sakošik. Tele dny je žebi prjedawschi rusti pósłanz w Japanskej z tehole samoženja 2 800 000 hriwnow wupłaćiłej dał. Hodźinu posłdźicho wyšoki žudnisti sastojnik z Tokia do Specie-banki pschihde, so by samoženje nėdybscheje republiki dalokeho ranja sebrał. Nėbduschi rusti pósłanz je so mjes tym shubił. Pjetnjeły budža so naiffenje k organisazji rustich khorych gardistow we Mandżurskej wuzwiłe. Ruske bolschewiktke knjezerstwo nėtkole tole samoženje wot Japanskeje zada, dokelž je po ruskojapanskim sreczenju z lėta 1925 ruske samoženje, kotrež je so w Japanskej załožiło, rusłemu knjezerstwu pschinapadło.

Po padnicnju Kabula.

Do Peschawara je schitowski posłde wjeczor czitało nowin, pod wlinom Nadira khana stejazych, doschło, kotrež powėsć wopschihja, so je Wali khan, bratr Nadira khana, njedzelu popołdnju ½6 hodź. do hlownebo mėsta pschicznhył. Habib Ullah je i 30 pschewodnikami czekanył. Kaž je dale gnate, je Habib Ullah k afghanisko-rusłej nizy czekanył. Nėkotrych offizjerow jeho bliżschich wokolnosce žu w Kabulu sajeli. Satupjeł Amana Ullaha w Peschawaru je Amanej Ullahej, kotruj w Romje pschebywa, a w Berlinje bydlazemu prjedawschemu afghanskemu swonkownemu ministrej Ghulanej Sari khanej, dale afghanskemu pósłanzej w Angorje shożopschejage telegramy pósłał. W Peschawaru bydlazy Afghanozo bohwjeze Nadira khana powschitkownje zkawja. Ssobotu chjeda wulku demonstraziju wschėch Afghanow wotmėć. W tu khwilu žo prasch, hacž so **Aman Ullah do Kabula wróczi.** Dźel wobndżerstwa je ża to, so bh so jeho knježerstwo wobnowiło.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 12. oktobra 1929.

— **Wo mjedrje.** W połnocy czehnje ßylna mżawa ninno. Se ßwojimi wubžźkami pschihotuje nam torhaże a schernjate wjedro. S Azorskich kupow drje so ßaßo wyschina pschibližuje. Tola ninna po dnżu mozy, so zhacz k nam pschedrėcz. Tuż drje nasche wjedrowu dale torhaty a schernjazy ras ßakhowa. Nasch wjedrowuthowy mėni, so tute wjedro hacž do ßrjedy wobkthowamy. Schtwórtk budże hischcze wėtrowto a pjatk a ßobotu ßaßo rjenże a ßucho. Jutnje, 20. nżdżelu po ßwj. Trojizy, khdaża ßlonczko 6,23 hodź. a khowa ßo 5,09 hodź. Mßażk khdaża pop. 3,58 hodź. a khowa ßo w połnocy. — Wczera wjeczor we 7 hdź. barometer 741, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +11. Dżenża rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer 0, thermometer w nozy +7. Wuhlady na lėdy ßo pschemėnjeny ras tuklowitnego wjedra.

— **Dżenżnische wiki.** Wutra płaczejsce 1,20 hr., jeja 15—16 pj., twarohy 25—30 pj., kury 2—3 hr., kaponi 1,20—2 hr., hołbje 70—90 pj., punt sarżanych kaczkow 1,40—1,50 hr., huß 1,20—1,30 hr. Na seleninowych witach płaczejsce punt cżehwjeneho kalu 15 pj., bżeho 10 pjenjezkow, zybłe 15 pj., morcheje 12—15 pj., selerija 25—30 pj., rjewjenja 15 pj., róża zydrotżeho kalu 15 hacž 70 pj., punt tomatow 20—25 pj., tórkow 20 pj., bunow 30 pj., jabłukow 10—30 pj., kruschwow 10—30 pjenjezkow, hłowkow 20—25 pj., hórnow 4—5 pj,. litr lanehe wotija 1,80 hr.

— **Wobjedta pschikoha.** Zytenu nakladej dżenżnischego cżišła pschipołożichmy wożebitu herbżitu pschikohu Sjawneje sawżeczenje sakkich nalutowarniow, kotrejež sastupjeł je w naschej wotolinje knjes Max Preusker w Lemtschetwje pola Huczżiny. Proßymy wo pschecżelne wobkedżbowanje tuteje wobżebiteje pschikohi.

— **Satska ratarska banka** akż. tow., wobkhdnistwo we Budyschinje. S natwórschka w dżenżnischim cżišle Sserb. Now. wukhadża, so żu wobkhody tudomneje wotnoßki nėmßkeje Raiffeisenskeje banki akż. tow., bywajej w rossupuschczenju, w Warlinje, na ßakku ratarskje banku rospuschczenju, w Budyschinje dale wjedło. Wumoßate żu wobkhody, nastupajo kredity dawane na njedrużstwowe trużt. S tym je wschon ßakki wobkhod nėmßkeje Raiffeisenskeje banki akż. tow. na ßakku ratarskje banku akż. tow. pschestał. S pschewjedżenjom wobkhodom żu ßo ßodowm ßakkje ratarskje drużstwa Raiffeisenskeje organisazije ßwjatej ratarskich drużstwow w nėhdußchim ßakkim kraleßtwje w Drjezdżanach pschißamkle, dożniwschi i tym ważnu kroczel we dossidnoczenju ratarskeho drużstwarstwa. Witajo pschewjedżenje wobkhodow na ßakku ratarskju banku akż. tow. we Budyschkim wokrjesu, kotraż je ważna ßastarańa ßakkeho ratarstwa a ratarskich drużstwow, ß njenjesami, smė ßo prajicz, ßo ßo minu wobożenja, ßwitżowaje ße zhubjenkami Raiffeisenskeje banki.

— **W Michalskich zyrkwi budże duchowny jutnje** njedżelu na kemschach ßpominacz na nadżeh Hußitow na Budyschin pschez 500 lėtami. Tutemu podawkej ma ßo Michalska zyrkej ßwoje nastacże dżakowacz.

— **Sswój 25 létny dżełowy jubilej** ßwjeczeßche schtwórtk kowar Pawoł Cżech Pod hrodom cżo. 40, kiż tute lėta hižom w Zimmermannez wokrowej dżełarni dżeła. Jeho dżełowe mėstno bėsche tuhon dżeł rjenże ß kwėtkami wupyschene. Knjes wyschschi mischtr Voigt poczeschi jubilara ß narecżu a pschepoda jemu w mjenje personala rjany cżaßnik. Poßdżicho knjes Zimmermann jubilarej ßwoje ßhoßpodßeczа wuprаji a jemu za jeho żwėru rjany pjenjezny dar pschepoda. Wikowarßka komora dari jubilarej nożhomne cżeßtne ßnamjo a mėßchezanßka rada pschipożinawoze wopißmo.

— **Poßawniski chór Michalskeje wożady.** Hižom dawno ßo ßabėrachu ßo w Michalskej wożadże ß wotpohładom, ßotożicz poßawniski chór, kiż by k nałwarjenju wożady pschi ßjawnych Bożich ßłużbach na wożebitych dnjach a k poßrjeschenju druhich ßwjatożnoßczow ßłużił. Pjatk 27. ßeptembra wjeczor ßeidżechu ßo ßajinży ja dobru wėż ß zyleje wożady w pacżerskej ißwi, so bychu wo ßałożenju poßawniskeho chóra jednali. Tehdom ßo hnydom 21 ßobußtawow ßamoßwi. Wczera pjatk wjeczor bėsche dalscha ßhromadżizna w tutej należnoßczi. Kak wulki je ßajim ßa chór, a lubożcz k wėży, dopokazuje to bėchu wschitkich ßamołwjeni ß wumoßcżom teho, kiż bėsche wotßtupił, nezdżiwajo jara njeyschtżibdżeneho wjedra pschijschli. Mjes tym ßu ßo nėtko hižom inßtrumenty ßkßałe, dotal ma chór dżewjeczż naßtrojom, dże pak żebi hischcze schżeczż dalschich wobßaracz. Rożwucżowanje poßawnißtow je tudomny knjes żelezniki aßßißtent Poldrak pschecżelnje pschewßał, kiż też hižom w Budyßkim mißionßkim dużeßtwe khórje ßobußtuktuje a ß Michalskeje wożady poschładża. Wożada tónle postup ß radoczżu wita a pschejeze nowemu chórej ßwożowne wuwicże.

— **Stipendiji ßa ßtudentow, kotriż na bohołożowstwo ßtuduja.** Krajnozyrkwinßki ßtipendiji wo 300 hriwnow we ßemeßtru ßa jenoho, kiż na Lipżkańskej univerßicże bohołożowstwo ßtuduje, herbżitu rėcż nałwuknje a żo na to ßyja, so dże po wobßtatnym pruthowanju herbżito-nėmßkim ßarßkim ßastojnßtwam naßcheje krajneje cżyrkwje k ßłużbje byeż, je żo wupißał. Proßtwy ß pschiłożenjom wobkruczenjom ßtuł a nawukłnjenje herbżitej rėcże a ßwótnjowßkeje wußnaczże k poßdżiſchemu pschewßaczu herbżito-nėmßkich ßarßkich mėßtnow krajneje cżyrkwje maju żo hacż do 1. dezembra t. l. na Evang.-luth. krajne konßiſtorßtwo w Drjezdżanach ßapodacz.

— **Naßymike pißtolowe cżelenje gmejnßkich poliżajßkich ßastojnikow.** Dnja 4. oktobra 1929 wotnić żo na żiżlaßchczu nėmßkoßtatneje wobory w Delnjej Kinje pod hołeniſtwom knjeża knježeßtwowcho radu dra. Kümpfe z khorudyßkeho hamtßkeho hejtmanßtwa naßymike pißtolowe cżelenje gmejnßkich poliżajßkich ßastojnikow ße wokow Budyßkeho hamtßkeho hejtmanßtwa. Dżełachu 25 a 50 metrow z bwobodnej ruku na koleßtowu a ßigurowu tarcżu. Najlepßchi cżeżu bėchu knjeża poliżajßkaj ßłużbnaj ßtrażnikowaj Hölzel ße Sakonja (Sohland) ß 53 koleßtami a 7 ßigurami, Wėrka ß Wjeleczina ße 64 koleßtami a 5 ßigurami, Hensel ße Sakonja ße 64 koleßtami a 5 ßigurami.

— **Sezjatnym rentnarjam** wupłaczuje żo podpjerna měßaż oktober wutoru 15. oktobra 1929 dopołdnja wot ½10 hacż 12 hodź. w Ssejmowni na Hrodowej haßy 10 po jenym khodże wo ßtwje cżo. 41.

— **Lężownoßtny dawk.** Budyßka mėßchczanßka dowkazenja dopomina, so ma żo k 15. 10. 1929 3. termina lężownoßtneho dawka ßapłaczicz.

— **Budyßke haptyki** żu ßwjchdne dny hacż do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedżelu wotewrjene ma jenoż jedna haptyka ß mėßaczným wotmėnjenjom. W oktobru je to Dwórnißchejowa haptyka na Bißmarckiſej dróży.

Telegram!

SSaußdżenu nóż dóßtachmy ßcżżhowazu powėsć: „SSe SSserbßke Nowiny w Budyßchinje: Proßymy wo wojßewjenje tejele lokalneje powėßcże w bliżßchim cżißle: „Zyrkus Krone, kiż nėtkle ß wulkotnym wupiełchom w Drjezdżanach ße ßwojimi hóßtnymi hrami wußtupuje, dla njejapkeho pschemėnjenja diſpoßizijow hižom w bliżßchich dnjach ß dwanacżeßtow hłowow ßyłnym wußchikowym perßonalom na krótki cżaß w hóßtnej hrì do Budyßchina pschijėdże. S „Kronu“ pschijėdże też hobrßki zoologißki park ß wjazy hacż 800 ßwėrjatami.

S Wulkeho Wjelkowa. (Schkuße pschemėnjenje.) Kh na Domaschkeż ß Budeßcz, kiż wot ßpoczatka mejeża na naßchej ßchuli ßchulkowacże, ku nėtko na Khwaczańßkej ßchulu pschebadżena. Na jeje mėßtno bu knjes wu Koban ß Budyßchina, kotryż nėhdże 4 lėta na Khwaczańßkej ßchuli ßchulkowacże, do Wjelkowßkeje ßchule powoł. Wobaj naßtupitaj nowe mėßtno po naßymßkich proßnach. Każ ßhoniny, wobaj pschebadżenaj ßwoje dotalne mėßtno njerad twopuschczitaj, dokelž ßtaj żo na dotalne mėßtnje ß wobydlerßkim a ßchulerßkim derje ßnjeſu. Sa SSserbow na Khwaczańßka ßchula tón dobrył, so ßu ju wuczerjo dóßtanje, Wjelkowßka ßchula pak na dotalne mėßtno jeneho Nėmża ßamėnt.

Se Zicżenja. Kolesarßke towarßtwo ß Maleje Borßchcże wuhotuje jutßje ßobotu wjeczor w tudomnym Frjedżeßchczenju wulki ßportßki ßwjedżeń na ßali, pschi kotrymż wumėßtaj kolesarßej Helmut a Hendrich Wollmann ße ßwojimi wumėßtnoßtnymi wußtupitaj.

S Wichowow. Po wojßewjenju Budyßkeho hamtßkeho hejtmanßtwa ßo na namjet Wichowßkeje gmejnßkeje radneje ßjawny pucz ß Wichowow do Delnich Kotez na Wichowßkich lężownoßczach ża wobkhad ße ßamotbodami wicheje drużiny po § 30 wotßt. 1 poßtajenja nad wobkhadże ße ßamotbodami ße 16. mėrża 1928 ßawrė.

Z Ralbic. Njedżelu 5. oktobra zeńdżechu ßo pschi warju ßkotu z Ralbic a wokoliny. Knjez dr. Hohenleitner z Drjezdżan přednoßowaße wo předawanju rėneho ßkotu a namołwjeße pritomnych, zo bychu ßwój rėzny ßkót na „ßkótnu centralu“, kotruż ßu ratarßke towarßtwa załožiłe, předawali. Zbromadżeni wobłubichu zamknychu „ßwobodne ßkótpředawarße zjednoczenßtwo“ załožiż. Za předßydu bu jenohlóßnje k. kubler Cemjera a za dowėrnika k. J. Żur wuzwoleny.

Z Njebjelčic. Njedżelu 29. ßept. mėjeße Serbßki Ratarßki Dorost za Njebjelčicy a wokolinu ßwój pschi założeńßki ßwjedżeń. Předßyda towarßtwa mózeße rjanu liczbu towarßow a towarßkow, każ też hoßći powitać. Wosebje zwjeßelace za towarßtwo bė, zo bėße zwjazkowy předßyda każ też předßydjo bratrowßkich

Tahiti.

Roman ß jużneho morja.

13] (Pokrаczowanje.)

„Drohi wótzowßki pschecżelo —“ rjekny mlody cżłowjek hnuty a tykny ßtarżej prawizu napschecżo. Tón pak njechaßche mlodymaj cżłowjekomaj pokaßacz, kak ßlė a bojaßnje bė jemu ßamomu k wutrobje, njedżiwajo żeho ludaneje bodżerły a wón rjekny ß trochu nucżenym poßmėwkom:

„Zane wulke roßżohnowanje, René — ihiamoea njeleży na druhim kónzu ßwėta, ßo bychmy —“

„Pój“, ßchepny SSadie, „pój nėtko, René, a Bóh dał, so bych cżi prawje, prawje bórßy mohła radoßtne poßełßtwo twojeho wumożenja pschinjeßcz.“

Nėchto ßekundow połdżicho ßawrė ßo lėż ża nimaj, a male, pschecżelne mėtżacżo leżeße cżiche a ßamotne we ßejinu ßwojich ßchumjazych palmow.

Mißijónßki cżłowk bė ßo mjes tym k wotżeßdżej pschiprawił; bratr Rowe wukaßowaße hischcze wßchelakore ke pschikhadżazemu jutrownemu ßwjedżenjej ß kupjenjemi a wopuschczi potom ß pobożnym pschecżom „Knjes żohnuj a ßwarnuj naß“ kupu.

Mr. Osborne njebė pschi roßżohnowanju ani ße ßłowom naßpomnił, ße je łódź, kiż je nimo kupy jeła, ża ßamżna, ß kotrejež je René cżeknył. Wón mėßeße ża ßprawnißche, teje wėży bo ße ßamym ßkowżkom njebóßtknyć. Też bratr Rowe njeprajeße nicżo wjazy wo żeńtwje młodeju cżłowjekow; wón drje bė dopóßnał, ße by kóżde dalße pschedßtajenjeje abo ßnapißcheżiwjenje njetrjebałßche było.

VII.

Na ßewjernem brjohu kupy bė mjes tym wßcho roßhorjene, pschetoż ßo bė łódź ßaßo pschijėła, na kótruż hižo nichtó ß kupjenjom wjazy pomyßlił njebė, dawaße doßcż pschicżiżny, wßchędne cżiche żiwjenje ßnjemėrnicż.

Hdyż prėni harpunėr ßaßo każ pryedy na kraj wußtupi a żo ßa mużom praßcheße, wotmołwi jemu ßpėchnje zawołany Raiteo — pschetoż kral hańbowaße żo żnadź psched ßwojimi hanżżnym ludom, bėkenu mużej nėßchto nałhacż — ß nihdy niż khcheßcżanßkej njehańbiłoßcu, ło ßu cżekrjenja tehdy popadli a ti żylych njedżeł też jatehu dżerżeli a żiwili. Hdyż pak ło łódź njebė wjazy widżecż data a też niż wo żebi khyßcheż, to żu byli nußowani, jeho ßaßo na żwobodu puschczicż. Ło tohu cżaßa je ßo wón ßhubił, a woni bėchi myßlą, ło je ß małym dwuścżeżorakom (Schoner), kiż je njedawno ke kupje pschißtawił, do Tahiti abo na jenu ß tamnßchich kupow dojeł.

So by wėż ßkóncził, pschetoż Boże hižo ßakhadżeße, poßkicżi harpunėr kralej polßta ßchpanißkich toleri łaż też druhe łubła, kiż w cżołnje ßobuwjeßeße, hdyż by wußkoczenja hißchcże tuhon wjeczor abo ßnajmjeńßcha tule nóż do jeho rukow wudał.

SStary łódźnik chżyßche ło runje k ßwojej łódźi wrócżicż, hdyż pokaża ßo mały mißijónßki ßpėchny cżłowk a pschijowołowżeny cżołm hnydom na to cżeżcżedotjneho mr. Roweho na kraj pschiwjeße.

Mißijónar wßchak njebė bewak żadyn pschecżeł łódźnikow, tola tónkrótcż pschibliżowaße żo wobhladniwje k harpunėrej.

„Wy pytacże cżeknjeneho łódźnika?“ wopraßcha ßo na poł wótżje a wobrocżi ßo pschi tom, hacż ża nim też ßchtó ßleduje. „Ja njemóju ło ßwojeho poßtawjenja dla njeprėdnje ß wėżu ßaberacż; wy pak drje dowidżicże, ło njemóże mi wjcho jene bycż, hdyż widżu, kak njeżiwėdomnicżi ludżo ßo mjes kupjenjom, lėdy trochu ża zivilißowane a nabożne żiwjene bobłynuli, mėrcheju. Na kóżdy pad móju wam cżeknjenża wudacż.“

„Haj, prajeße mi jenoż kat!“ wuraßy ßtary łódźnik, kotremuż bėßche pschedbżołowo pschedobło trało.

„SS wumėnjenjom, ło mojeho mjena pschi tom njemjenujeße, móju wam mėßtno tak wėßce mjenowacż, hdyż je wón ßkowany, ło njeßmėje żanych wobcżeżnoßczow jeho namałacż.“

„A hdże je to mėßtno?“ woprajßcha ßo harpunėr.

„Woprajßchcże ße Raitea“, rjekny dwuwowy mjelcżo — „jnaje-li khżżu na khupje, mjenowazu ßo ihiamoea. — Ż-hi-a-mo-e-a — móżeże żebi tole mjeno ßpomjatowacż?“

Harpunėr woßpjetowaßche żkowo nėßchto ras mjelcżo pschi żebi a rjekny potom: „Mużku, ło to pówże, a wón potajßim teji —, ale jnaje dha Raiteo tole mėßtno.“

„Dożeż derje“, rėkaße wotmołwa. „Wy pak dyrbiće jemu dobre myło ßlubicż; pschetoż knjenjo maja wo ßtrach psched tamnej wokolinu.“

„Wón njech żebi żyke połna dolarow ßdżerji, je-li jemu naß dżenża wjeczor tam dowjedże!“ rjekny łódźnik ßpėchnje — a mojeła — też hischcze wßchę wėżu, kiż w cżołnje leża, — hdyż jenoż tohu cżłowjeka dożahnjeny.

Woni bėchu mjes tym ßaßo ke kralowemu domej dojeli, do kotrehoż mißijonar ßaßtupi, ło by woczaknył, dókiż wón jemu nimo njepocżehnje. Harpunėr porėcża mjes tym ße ßwojimi ludżimi nėßchto żłowom a dżeße potom k wodymaj kupjenjomaj, kotrajż bėßchtaj ße ßpėchnym cżołnom pschijėłoj a njedałoko ßwojeju żamżnoju cżołnom na tonßach ßedżo żebi trubku ß jich tukrajneho tobaka a bananowych kopjenow wierczeßchtaj. Khwilku wón pola nich poßaßta a wuhladawschi nad żobu Raiteo pschi kromje leża dżeße potom k tomu.

„Raiteo“, rjekny wón kedżbliwje pschipoßłuchujuceho, „cżcżeże-li w tutej nozy ßwoje żłowo ßpytacż a ßbadacż? Mójeich poßta dolarow a żyły cżapor ßażkużicż, kiż tu wėżu cżekmje leżi.“

„W tutej nozy?“ ßnapißcheżiwi Raiteo ß hłowu wjo — „ßym bżeżnu mużej kapitanej hižo rjekł, ło to tak łpėchnje njeżeżże — a je to rjany kuß dżeła — njemóżu.“

„Ale ty wßchak móżeßch“ — rjekny harpunėr — „jeßch-li mału łhżżku tu nėhdże na kupje, kotraż rėża Ż-hi-a-mo-e-a, cżakaj ras — ßakl . . . — Ż-hi — mano —“

„Ihiamoea?“ rjekny Raiteo ßpėchnje a mjelcżo, a hłaßche dalße na żużinka ßo ßpodżiwajo — „a je bėły muż we Ihiamoea?“

„Ty pak tole mjeno derje ß hłowy wėßch“, ßmjeßche ßo łóßeż walzyłow, „Ihiamoea? — móżeßch-li naß dżenża hischcze tam dowjeße?“ (Pokrаczowanje ßcżehuje.)

towarstwow přikhwatali. Předsyda rozłoži zamór towarstwa a wupraji proćtu, po bychu wšitcy k lětu zaso na swjedźeń přišli. Zwjazkowy předsyda rozkładowaše nadawki našich ratarskich towarstwow nadobnišo, napominaše Dorost, kruće z dowěru k swojim wjednikam dźeržeć, kotřiž ratarsku młodość po najlepšich pućach powjedu a přeješe młodemu towarstwu, kiž dźensa swoje křćizna swjeći, dobry rozkćěw a wjele zboža do přichoda. Z dobom přeprosy tež wšech sobustawow a knježny na přichodny ekskurs do Barta. Zběrka za Kocorowy pomnik wunjese 1 hišće wjesele hodźinki přeživili. Dokelž je so ... tak lubiło, wuprajachu mnozy přeće, zo by so ... zaso taki swjedźeń wuhotował.

Kamjenca. Přichodnu njedźelu 13. oktobra poswěća w 3 hodź. rańe Kamjenske wokrjesne hadarśtwo tola wo małej sali hosćenza „Město Drježdźany" zbrašenje. S njej budźe zjednoćena sjawna wustajenja. ... jene budźa hadowe družiny wokrjesneho instrumenta, ... družina w tśoch talerjach po wulkosći a rjanosći, ... druhe družiny, tak mjenowane łuboważke družiny, ... na tole wašnje wustajene. So by so faśimzam ... sći, budźe wunoźk jeneho ićhtoma w nětśichej ... družinje wustajenu a pódla kamšna mnohośći we ... ej hódnosći, tola w tśoch wotdźělach. Wopytowarjo ... nantenjenych płacišnach lohko spóznaje, na kajke ... je móže swój had najlepše wuzwjeć. Teborunja po... sawalenje hadu na amerikanske a němske wašnje. ... jeśim wutoji hišćeze kuješ ratarśi rada „Ma... r j Budyšćina i wotšeśitum pśehonośkom. Połeła ... powuczaja wustajeńża nje jenoż za łobustawy muž... le je kóždy jako hóścź lubje witany, nadźijeja so ... norjo bohateho wobdźělenja a wopyta.

Kulowa. Katolscy Serbja swjeća w měsacu oktober swjedźeń swj. róžowca a wosebje w Radworju ... lowje so tutón swjedźeń prěnju njedźelu oktobra ... tośnje swjeći. Tak khodźi hižo z lěta 1672 kóždoletnje procesijón ze serbskich Delan do Kulowa. Zasobotu zhromadźichu so syły połožnych wokoło 2 hodźin w Ralbicach (prjedawše lěta w Khrósćicach) a ćehnjechu kěrluše spěwajo a so modlo w procesijonje přez Konjecy a Kośinu a dočahnychu wokoło 5 hodźin do Kulowa. Na śole dźěćcu 2 khorhownikaj a nošeŕ z Božej matru, a za nimi njeseše šěsć družkow swj. Marija. Kulowski duchowny z dwěmaj ministrantomaj přińdźe procesijónej napśeco a wjedźeše jón wot křižneje cyrkwje z nutŕźwonjenjom do swjatośnje wupyšeneje farskeje cyrkwje. Njedźelu popołdnju w 1 hodźinje wróći so procesijón po samsnym puću zaso do Ralbic. Wšelacy putnicy pak wobdźěli... su so hišće při připołdnišim procesijónje Kulowskeje wosady po měšćanskich hasach a wróćichu so potom hakle domoj.

S Wulkeho Cifla. W nozy wot sćitwórtka k pjatkej wokoło ½1 hodź. w nasćej wśi k wohnju pśiśadu. Najstŕe je ześinym wětrom běchu so nadobo wopalśiśi wośebnjeho wohnja na tudomnym Kocźej statoku zapalśe. Njedźiwajo na dešćowitko wjedro wohnjowe woborŋ ruće pśiśitkowałachu. Wojerowśka motorska śpikawa hakle zapśiśimjeńcej njetrjebaśche, dokelž wośebiśko stracha njeběśche.

S Wojerez. Shromadźizna tudomneho hadaśkego a ... śahrodniśkego towarstwa bźšće derje wopytana. W khrodźišnje je so łobustawam śdźěliše, so móže kóždy łobustaw śebi towaršiwowu śnkawku k zaniećenju njerede ... nowjećich. Dale je so wobśamkło, so śebi towaršiwo ava... ... k śchźenju kupkowych wěnzow wokoło hadowych śchtomow kupi.

S Łaśa. Wokrjesna dróha ś Łaśa na dwórniśchezo, kotraž bźšće dotal wukńpowanja dla sawrjena, je wot 10. oktobra ... so wobkhad śwobodna. Dołhoż pśichi nowej dróży potrjebne kafle śteja. Śmědźa śaśchaśi jenoż pomału a śamokhody ś 30-kilometrikej śpěśchnosśeju jěźdźeć.

S Brěsowki pola Sślepeho. Jutśje njedźelu rano budźe w nasśej wśu śwjećowanje wośebjonych woborow ś Brěsowki, Sślepeho, Dźiwina, Trjebina, Rowneho, Mulkez a Rilarasa. Dobrowólne wośebjone wobory šu hižom ... śwjećowanju pśeheprośchene.

Donscy kozakojo spěwachu k pjatemu razej w Budyšinje.

Njedźiwajcy jich pjateho tudomneho wustupa běše tutón světaslawnym słowjanskim spěwarjam wćera pjatk wječor w Krónje zaso bohaty wopyt spožčeny. Wulki dźěl wopytowarstwa tworjachu Serbja, kotřiž bźchu samo z dalokich wsow přijěli, zo bychu so natwarili na krasnosći tutych swojoraznych słowjanskich spěwach.

Wuspěch swojich wustupow po cyłym civilizowanym swěće snědźa Donscy Kozakojo załožować na swojeho hibićiweho dirigenta samotneho razu. Sergej Jarow, kotryż ma wšitkich swojich spěwarjow kaž na nitcy, zamó zes wojej wustojnosću w dirigowanju a disciplinu při spěwanju kročić na wjerśk sławy, kiž swět jemu płaći. Koncert sam bźše dźeleny do tśoch hłownych dźělow. W prěnim dźělu słyšachu nutrni posłuchaŕjo cyrkwinske kěrluše, kiž kóždeho do wyšich rajow přesadźichu. W druhim dźělu so mjez swětnymi spěwami wosebje spodobaše spěw burlakow „Ej uchnjem" a w tśeśim dźělu spěw wo ze sněhom přikrytej Ruskej. Tu móžachmy na woblićach spěwarjow wobkedźbować, z kajkim podaćom a łuboscu wo swojej domiznje spěwachu. Mjez přednjesenymi spěwami běštaj dwaj, kiž bźše Sergej Jarow sam za swój khór zestajał.

Wšitke spěwy mytowaše posłuchaŕstwo z mócnym přikleskom, zo dyrbješe so dirigent ze swojim khórom k dwěmaj přidawkomaj přiznać. Wulcy pozběhnjene a spokojene rozzołnowa so posłuchaŕstwo z dźaknej myslu za podawaćelemi krasnych parlow jich spěwneho wumělstwa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdźan.** (Generał wumrěł.) Po dlšśej khorośći je wutoru rano w Drježdźanach generał infanterije wutśł. Herman ze Schweidnitz w 78. lěśe žiwjenja wumrěł.

* S **Heidenaŭ.** (Njeśbože pśichi dźśe.) Wutoru śpadny cźśła dele, kiž pśichi Mišnjańskim mośće pola hosćenza Weśeršteih wuworjedźeńśe dźśa wukonjeśe. Wón śrani śebi rjap a dyrbjeśe śo do Heidenawśeje khorownje Jakubowa pśeweśeś.

* S **Drježdźan.** (Paduśchnizu w kupnizy lepili.) We Residenźskej kupnizy wobśedźowachu wutoru hołzu, kiž śo na podbładne waśchnje wokoło tworownych **wulkadniśćelkow** paraśche. Pśeheptanje pśeches kriminalneho śaśtonika wupokaśa, śo jedna śo wo 22lětnu kontoristku Gärtzśchez se Lipśka, kotruž bźchu hižo w měrzu w Drježdźanach pśichi paduśchiśtwje w klamach lepili. Wona bź mjes tym we Nürrnbergu a Lipśku wśelakne paduśchtwa tkućśa a bź i nźhdźe ićhtyrjoch njedźel śaśo w Drježdźanach. W tutom cźaśu njeśe mjenje dźeśacź draśtow pokradła, kiž je pjeća kóždy tśść hnydom śaśo pśchedała.

* S **Rośświna.** (Pokajna śmjerć dźśeśca.) Dźećzi wjeśujana w Delnim Marbachu śabawjachu śo pondźelu ś tym, so pśichitotowachu śebi jedź ś kopjenow kreźiny. Schtyrilětny śynk pośerśchi wot nich cźśko ikhorje a jeho dyrbjachu do Noźenikeje khorownje dowjeśeś, hdźeź je dźećzo wutoru rano najśerścho na śaśedośćenje wumrěło.

Mećina wustajeńca

Łužiskich wobrazow

w Serbskim Domje je přistupna sobotu a njedźelu 12. 13. a 19. 20. okt. wot 10-12 hodź. a 2-4 hodź.

Nan čisnje swojcho syna z natŕěsneho wokna.

Žałośna śwójbna śtruchłohra śta śo śrjedu w połnóźnem Barlinje na Hórśkej haźy. Tam bóńdźe 45lětny pśichśtajeny pśichi źeleznej dróży Albert śe śwojimaj śynomaj, ś dźewjećcźećnym a ś pjećźećnym, na hornju łubju, sawjaja wobźmaj dźśećzomaj wocźi, wurśa woknowni ićhłeńzu a cźśtny nadobo śtarśeheho na dwór dele. Žona śawota hnydom wohnjowu woboru, ale nichtó njeśwéri śebi na łubju horje dóść, dokelž bź muź po śdaću wobłudnił. Wobora wupja hnydom wotśkoćnu pkachu, dokelž śo bojachu, so Albert teź hišćeze śwojeho druheho hółza dele cźśtnje. Wón pak pśichińdźe nadobo, źyle śmśrom zigaretu kurjo, po ikhodach dele a bu śajaty. Deleźćśtnjene dźśećzo bź śo tak cźśćko śranito, so bórhy na to wumrě.

Albert nješe ś tutym źakośtnym njeśkutkom ani śamyleny ani rośkaty. Hač je tak jednak, so je był ś duchownej womoru śajaty, ma śo hišćeze śwśećić. Najprjedy wupraji śo pśched poliziju, so je léta 1909 cźśćku operaziju pśchetrał a ś teho cźaśa méma bolośće w źiwoće, kiž bjeru jemu wśhón jaźmy rośśudł. S tydźenja na jaźo tele bolośće pścheśerśpjećej, kotrychž dla je dyrbjał ś dźśom pśchetśać. Dźeńża popołdnju je śo rośśudźił, je śwójźmaj śynomaj źebi źiwjenje wśać. Nadobo śu jeho śaźo jaźołne bolośće pścherśałe a wón je śtarśeheho hółza pśchi tym deleźćśtnje. Kak je śo wśhitko to śtało, na to njemóže śo wjaźy dopomnić. Hakle na wutśhiźi śwójeje źony je śaźo k źebi pśchiśchoł. Hospodaśtkich śtarośćow a śwójbnych śwadow Albert źanych mér nješe.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Skrowa powěść wo wjedrje za jutśiśchu njedźelu:** Sšo mućahuje, tola wośtanje khłódno a wétrato. We Zjednośelikej wocźopluje, tola trochu njewobśtajnje. W wótnej Europje khłódno a śherjato.

*** W Lüneburgśkej holi je polizija karabiny, dospołne wuhotowanje śa śchtyri pólne hubizy a thétru hromadu munizije, wścho derje śdźerźane a k trjebanju hotowe, wuźledźiła. Hindenburgśki śwjatk je na Soltawśkim śtelniku wośpjet ś karabinow a śtelbow śtrélał.**

*** Jedyn ratař w Mainbernheimje pola Würźburga ś hornźanego karana mośćhi pśieśche, śo njedobładawśchi, so je wóźa do karana padła. Wóźa ratarjej do krka saźěje a kalny. Krk hnydom śhlnje saćźerkaśhe. Haćkrunjej hnydom ĺěkarja śawołachu, śo ratař śadušy.**

*** Blišo Werścheza Pastŕzo, kotśi je śtudnje śwonka města wodu śa śtadła cźerpachu, w śtudni cźśko jeneho muża a jeneho pśa namakachu. Morźwy bź dohladowař měśćańskich mjeśćerjow. Wón bź po cźmje pjany do śtudnje padnył a jeho źiwérny pśchewodźeŕ, poś, bź śa nim śkoćił a śo tohorunja tepił.**

*** W pśchitomnośći generała Guillaumata je śchtwórtk franzojowśći 171. pśchi regiment města Germersheim we Porheinśkej wopuśchćił. 800 muźi źyłne wotdźělenje je hišćeze w měśeze wośtało. Wono najśterje w dezembru wuźiełnje.**

*** Pśchi śwuczowanjśkim śtelenju artillerije pola Cordoby w Schpaniśkej je granata, kotraž pśchesahe rosbuchny, wośom wojałow cźśko śranika.**

*** Madźarśzy namjeśni śtražnizy śu w nozy wot 8. ke 9. oktobrej cźśkoślowakśku mjeśu śakrocźili. Hdyž cźśkoślowakśka śtražna śtraža na nich śawoła, do njeśe śtełachu. Jedyn cźśkoślowakśki namjeśny wojak je śo śranił. Kulki, kotrejž śu śo namakałe, śu taśke, kajkejž madźarśka śtraža wuźije.**

Štó to wě?

Hdy bu poswjećeny Serbski Dom w Budyšinje?
Štó je wunamakał prěnju pisansku mašinu?
Kak rostu nochće?
Kajki je rozdźěl mjez aureolu a nymbusom?
Što woznamjenja při šachu słowo „mat"?

*

Wotmołwy na wčerawše prašenja.

Češka kralowa Drahoměra, mać swj. Wjaceslawa, bźše Łužiśanka ze splaha Luticow.

Kóžde začuće, kiž mamy, přenošuja čuwy w našim ćěle zo spěšnosću 30 hač 90 metrow za jenu sekundu, za tym hač je ćěło strowe a čerstwe.

Volumen słónca wučinja 1,4 trilijonow kósnych kilometrow, to rěka zo by so ze słónca mohło nadźěłać 1 280 000 kulow wulkosće našeje zemje.

Prěnje kolo k trjebanju je wunamakał w lěće 1859 Francowza Arnošt Michaux. Tuto kolo bź z drjewa. Prěnje kolo ze żeleza bu zhotowjene w lěće 1867 wot Jendźelćanow.

Sto procentow serbskeho luda rěči znajmjeńša dwě rěči. Lědma jedyn druhi lud na swěće steji na tajkej wysokosći zdźělanosće.

Krótke wopisańce hrózbneho mordarskeho njeskutka

na žydomšćinej hołczy Madleny Paschkej w Jaženźy pola Njeśwačidła.

Njedźelu 22. pójnjenja 1929.
Ow kajśi śtyk a śrudoba
Je Paschkej śtarśchej' podeschka,
Hdyž je jej' luba dźowćiśćka
Tu wumrěła pśches śtółnika.

Kiž cźita, śtrowa, wjeśela,
Je ś domu lubej' śtarśchej' śchła,
Teź źyle polna radośće
K tym dźećzom tam we jahrodźe.

Hdźeź běchu w śwojim hrajkanju,
Kaž dźećzi źu, — a wjeśele,
Sšo śtarśchi muźśki śtowarśchi
K nim śwoju tam we jahrodźi.

Kiž w hośćenzu bź ś pohonćom,
Tu njedźelu teź ś mordarjom.
Tón hołczku ś łećźu wabješche
Wśchak śa nim pśchińcź tam do kólnje.

Hdźeź je na waśchnje póhanśke
Tam [illegible]niješe ju wo źiwjenje.
To cźśko ś mećhom śwodźewa,
Kiž w kólni nźhdźe namaka.

Je potom cźśkał do śwéta
Sšo bojo teje śtśśće dla,
Sšo bludśił, brudźił daloko,
Pak napośledk śaź' wrócźił śo.

Ow śtarśchej w kajśej śrudobi
A ś horźymi teź śbłśami
Staj pytałoj ju daloko,
Kaž teź cźi lubi wjeśnjenjo.

We kećkach a w pśchérowach,
Haj śamo teź w drubich wśach,
Haj tak, so śtowa daleśe śo,
So je wśchak wśchitko bodarmo.

Sšo njejapźy list pśchepoda,
Wam pśkany wot mordarja,
So leźł w kólni morjena,
S bérnjazym mećhom pśchikrśta.

Ach, kajśi śrudny napośhlad,
Wam pośkeśi tón śrudny pad,
Hdyž jeje cźśko śmórjene
We kólni namakali śće.

Haj, tehdom waścha wutroba
Je śtoro bicź dźe pśchestała,
Hdyž śće ju morwu wjeśli dom
We śrudobi a śe śtwkow.

Wón je śo teho śtutka kał,
Hdyž je tón śiśt Wam napiśał,
So byśchće śchli a pytali
We kólni, hdźeź ta holcźka śpi.

A je teź ś molom wrócźił śo
Saź' tu do kraja śerbśkeho,
Hdźeź je śo śeśtał ś śnatymi,
Pjatk popołdnju we Dobruśći.

Tam śajećź da śo śwólniśnje,
Praje: śmm, kotr'oź pytaśe.
Tuj bórhy awto śkałany
Je dowjeśł jeho do jatby.

Bóh dźakuj pak Waju, nano, mać,
Se śwojimi śkowom trośchtowaćź,
So wona w tamnej wěźnośći
Je Bożi śandźelk niebieśki.

S wutrobnym dźękowanjom
śpśnika Hańża Budarka.

Z wobkhodnicho źiwjeńa.

Nowe naklodowańśke a naźeleńśke śrudy śa mjaśo poruczа knjeś Mark w Kukowje ś nawśchitkom w dźenźnišchim cźśće. Tute śrudy firma Franc Emil Croy we Zwikawje po waśchnju, kiž je ś patentom śchitane, ś źementa dźśła. W „Powśchitkownej rěśnjśkej nowinje" pśche jedyn rěśnjśki wyśchći miśchtr wo tutych śrudach takle: Naźeleńśke mjaśo a druhe wěźy wobkhowaju śwoju cźśtnu barbu, na njo śtukuje jenoż juśhka na śnate waśchnje. Juśhka wośtanje, śa tym hać je wśedro, nźkotre mźźaju cźśtniwa a k wuźiwanju tymana. Naźeleńśke mjaśo nima źaneho śchlingoratého pśchiśtydka. K naźeleńju śwoinjazych piezow pśchiśpomnju hišćeze, so tutu łośkoćiśtwu tworu w źanym druhim śrudobju njemóžaju tak derje naźeliś, kaž w źementowych śrudach.

ZEISS PUNKTAL

Wše optiske wudźelki

we wupruhow. wuwjedźenjach

fotografiske anaraty

z přisłušnymi wěcami

diplom optikar

Schmidt

na Kěžorskej drózy

Telefon 3387

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerjec knihliščerňa

Domjace nalutowanske křinki

(Heimsparbüchsen)

jara rjane spodobne, krute

dostanje kóždy pola

Serbskeje Ludoweje Banki

a jeje filijalkow a zastupjerjow

Wšitke picowarki

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Panšicach

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 5 pj.
papjerowy wotpady po 3 pj.
lapy, bleše běleho wina
bleše čefwjeneho wina
sektowe bleše, wše druhe bleše
po powyššenych dnjowych cyniznach, **železo a stare metale**
jenož na wupokaz wuwozuje

Popp na Hornčerk. hasy 5
telefon 3169

Kolesa

mantle za kolesa wot 2.90 hr.
wobswětlenja za kolesa we wulkim wubjerku. Cyku potřebu za kolesa tunjo pola

bratrow Thomasec w Budyš.
na Kamjentnej hasy 15

Hamburgski

kofejowy skład

w Kamjencu

Tunje hermanske poskićenje!

Kedźbu!

Naše **28** pjenježkowske poraźaki!

Kedźbu!

1/2 punta **mjatličkoweho łamanja** jenož 28 pj.
1/2 punta **kokusow. tružkow** jenož 28 pj.
1/2 punta **mjedow. kuskow** jenož 28 pj.
1/2 punta **malinow** jenož 28 pj.
1/2 punta **kisał. plackow** jenož 28 pj.
1/2 punta **mejskich łopjenow** jenož 28 pj.
1/2 punta **Hamburgskeho měšenja** jenož 28 pj.
atd. atd.

Tuńu šokoladu

4 **tafle** połnomlóčn. šokolady, à 100 gr, jenož 1.- hr.
5 **taflow** sadokremoweje šokolady, à 100 gr, jenož 95 pj.
5 **taflow** lodoweje šokol. po 100 gr jenož 95 pj.
3 **tafle**, 1 jědźna, 1 połnomlóčna, 1 worješowa, 100 gr jenož 85 pj.
1/2 punta smjetan. mokkašokolady jenož 80 pj.
atd. atd.
Najlěpše **čajowe přikuski**
1/2 punta jenož 48 pj.
1/2 punta **plestrowych kamuškow** jenož 30 pj.
1/2 punta **keksow. rynkow** jenož 30 pj.

Dale poručamy

ke kermušam

wše **wěcy k pječwam:**

Najlěpšu **pšenčnu muku** (Kaiserauszug) pt. 28 pj.
Najlěpšu **pšenčnu muku**, spora pt. 30 pj.
Mandle, rózynki, kokostružki, korinty, přap. **brěžkowe pólčki** (narunanje za mandle)
Čerstwy paleny kofej
1/4 punta 70, 80, 90, 100, 110, 120 pj.

Na wše twory, nimo cokora, **6 proc. rabata!**

Thams & Goris

Kamenz, Herrenstr. 5

Za wše swjatočnosće poskićam swój wulki skład

winow a spirituosow

Płaćizny su tunje

Woptowanje je darmo

Herm. Klemm

naslědnik

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Sakska Ratarska Banka akc. tow.

w Drježdźanach.

Z tutym wozjewjamy, zo smy we wobluku zjednorjenja ratarskeho družstwarstwa přewzali wobkhody w likwidaciji bywaceje němskeje Raiffeisenoweje Banki akc. tow. w Berlinje, tak daloko hač wobkhodnistwa w Budyšinje nastupaja na swoje

wobkhodnistwo w Budyšinje, Mollkowa hasa čo. 29

ale so wzdawši wšěch njedružnistwowych kreditnych wobkhodow.

Mějićelju nalutowankow a dobromějcow na konto-korrent, chcyli bórzy do našeho horka mjenowaneho wobkhodnistwa zastupić wo čas wotewrjenja

wot 8—1 a 3—5 hodź.

zo bychmy bankowe knižki přepisali.

Naše wobkhodnistwo w Budyšinje budźe so na kóžde wašnje starać wo pěstowanje wobkhodow, přewzatych wot němskeje Raiffeisenoweje banki akc. tow.

Wona poskića so wosebje za přijimanje nalutowankow, khowanje a zarjadowanje hodnostkow, připrawjenje běžnych zličbowankow a šekowych kontow bjez provizije, za kupowanje a předawanje hodnostkow, za wupłaćenje kuponow a wobstaranje zadanjenskich listnow, kaž też za zarađenje wšěch prašenjow, nastupacych zarjadowanje zamóženja a wobstaranje wšěch dalšich bankowych wobkhodow.

Nalutowanki zadanimy tu khwilu ze

6% při wšědnem wupowědźenju
7% při měsačnym wupowědźenju
8% při 3 měsačnym wupowědźenju.

W Drježdźanach, 10. oktobra 1929.

Sakska Ratarska Banka Akc. Tow.

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

po **20 hr.** ma na składźe **črije** też **čopte črije za žony a mužow**

wobućowy dom Mark w Kukowic

Ložowe šaty pisane a běłe

wupjerki, košle, **suknje**, gardiny, vitraży, tunjo **J. Erler** na Zwonk. Lawskej hasy 10 w Budyšinje

---

Waše hermanske nakupowanja

su njedospołne, hdyž njejsće Waše šokolady a druhe słódke twory w našej předawarni nakupowali

Šokolady w taflach

100 gramow w najrjeńšej zawalcy

Special	tafla 30 pj.	mokka	tafla 40 pj
połnomlóčna . .	tafla 33 pj.	smjetanowa . .	tafla 40 pj.
połnomlóč. worješ.	tafla 36 pj.	wopačna kofejowa	tafla 45 pj.

Praliny

nic 1/4 ale 1/2 punta

kłobučkowe praliny .	30 pj.
dźiwadłowa měšeńca .	40 pj.
ludowy dessert . . .	50 pj.
zeńske worješk. hromad.	60 pj.
worjech. krem. praliny	70 pj.
dessert měšeńca . . .	130 pj.

Bonbonnièry

	wopřija	
sad. krem. pral.	125 g	40 pj.
praliny . . .	125 g	55 pj.
dessert měšeńca	125 g	75 pj.
buny zpale. pjel.	125 g	75 pj.
Orchidee . . .	250 g	225 pj.
najl. z wuběrane	500 g	350 pj.

26. předawarnja w Kamjencu na Budyskej drózy 37

kakaowa a šokoladowa fabrika w Niederoderwitz w Sakskej

Hoscenc w Sernjanach

Njedźelu 13. a póndźelu 14. oktobra

kermuša

Za jěźe a napoje so stara

Na wobědmaj dniomaj zjawne

REJE

Přećelnje přeprošuje Jurij Koreng a mandź.

Jednota „Sokoł" w Hoscenju

wuhotuje **njedźelu 13. oktobra 1929** wječor w 7 hodź. pola Měrćinkec swój přeni

załoženski swjedźeń

ze zwučowanjom, z dźiwadłom a rejemi Hu. Je. z Radworja spěwa.

Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka najwutrobniše přeprošuje **předsydstwo**

Do Budyšina přišedši zetkajemy so stajnje

W Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

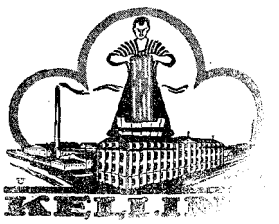
ff konditorske twory / najlěpše napoje kofejowe pječwa / jědźny lód štomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: Torty a štomowe tykancy

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

čisći **chemisey** **wobleki**

barbi **wobleki**

prasuje **mantle**

a wše druhe drasty

Wěcy wustojne wjednistwo.

Dołholětny wupruhowany personal.

Nowočasne připrawy.

Najlěpše rukowanje za individuelne wustojne dźěło.

w Budyšinje na Kěžorskej drózy čo. 6 telef. 3[illegible]
na Přišćanskej drózy 16
w Khoćebuzu: - telefon 1774 - na Hródkowskej drózy čo. 4 a na Drježdźanskej drózy 143;
we Wojerecach na Cyrkwinskej drózy čo. 22;
w Běłej Wodźe na Bismarckskej drózy čo. 26.

Ota Wünša
a Hanka
rodź. Haješec
zwěrowanaj

We Łazu 13. oktobra 1929

Přiloha čisla 239 **SERBSKE NOWINY** Sobota 12. okto. 1929

Před 500 létami nadběh Husitow na Budyšin.

Pětša nasyhnu dopjelni ha 500 lět, so wójska Husitowe město Budyšin nadběhowachu. Tři dny dołho spytachu nadběharjo pod jich wjednikom Molestom ha pśeś schikanje murje do města dobyć, tola to ha jim njeporadźi. Se wjech stron postupowachu k sałaćkym nadběham. Hrózne wójske wojowanje pśed Schulerśikimi wrotami, pśed Bolkowskimi wrotami a se strony Spréwje. Tola Budyšyn muzyka je žywjimi žonami a też holgami ha smužicje pśechowanje nadběham njepśećelela wobarachu a je stajnje zbožownje wotrasychu. Wójowachu po rjekowiku, so ha njepśećelesej na žanym městnje njeporadźi do města dobyć. Hospśerjenosć w městze pak rozcesełe, jako bu powěść wo wóderdze měšćańskeho pisarja Pětra Preischwitza znata. Tuteho pśecherdnika žu poldźišćo na Hłownym torhošćeju žywje do schwjerjoch dźełow rostrubali. Husitojo dyrbjachu žywje nadběhi i cźežkimi woporami zaplaćiś, to pohnu jich a wośebje też žmjerjeć jich wjednika Molesta, so na zajtšnim dnju žywje lěhwo pśed Budyšinskim wonišćišću. To sta ha 14. oktobra 1429. Wot tuteho cźasa mamy Michałśiku zyrkej w Budyšinje, dokelž je pśeja njebjeski wojeŕ, arzyjandźel Michał Budyšinsku wobkeŕstwu, kiž běšće w najwjetšej nuzy, žam na pomoz pśiwołwatak. Na tutón wažny dźeń budźe so jutšnim njedźelu we wšěch Budyšśich zyrkwjach spominaś. Też budźenje towaŕstwo sa pśechodźowańsny a stawišny wotmeje i cźesći tuteho dnja pónjeźelu 14. oktobra wjeczor we 8 hodź. w sali „Běłeho Konja“ sjawne pogedźenje, ke kotremuž ma kóždy pśistup. Knjes měšćańśki archivar dr. Schéspan i Kamjenza śmjeje pśednošk, kiž budźe se pśidawami atd. wobwěrnjowany.

Bjezdźěłosć w Budyskim wokrjesu dale pśiběrała.

Budyšći dźełowy hamt nam pišće: W septembru je we wokrjesu Budyšśeho dźełowego hamta licźba podpjerancow dźesanjemjezajoch wo 237 hacź na 4023 pokazała; i nich bźe 1648 (1143 muzyśkich a 505 žonśkich) i města Budyšina, 795 (597 muzyśkich a 198 žonśkich) i wjeskowych gmejnow Budyšśeje hłownieje wyšinoscźe, 563 (443 muzyśkich a 120 žonśkich) i gmejnow Biśkopśeje wotnoški, 791 (414 muzyśkich a 377 žonśkich) i gmejnow Korsynśeje wotnoški a 226 (112 muzyśkich a 114 žonśkich) i gmejnow Kamjenzkeje wotnoški.

Po dwuźinje podpjeranja bźeše jich 2890 (1860 muzyśkich a 1030 žonśkich) dostawarjow podpjery dźełonjemjezajow, 753 (544 muzyśkich a 209 žonśkich) dostawarjow kilowneje podpjery a 380 (305 muzyśkich a 75 žonśkich) dostawarjow sastaraśiśkeje podpjery. Nimo teho dźełasche hišće 420 bźełonjemjezajoch pśichi nuzowych dźełach, to je 101 wjacy dyžli na kónzu pśedchadźeceho mjezaca.

Licźby bjezdźěłoscźe, kajkeż je kóžda mamy, bozpśechmy tomi kaźe źrjedź novembra. Na 1000 wobydlerjow pśichodźe 31. augusta t. l. we wokrjesu Budyšśeho dźełowego hamta 22,5; w Sakśej 24,7 a w Němśkej 14,1 dostawarjow hłowneje podpjery.

Hospodaŕske połoženje we metallowej a łekstilowej industriji bowasche w septembru w nekotrych dźełaćiskach pśichódnjiše, so mjazahu, cźłowjek je swjeśelaze, ludźi pśichistajeć, nješ tym so krótkodźełu wotebźeŕaśe.

W swonkowneju powołanjach dźełu powischitkowrje wotebźeŕasche. W twaŕsiwje powjetśeśeše žu bjezdźěłoscź, runjež žu też stajnje hišće cźe ludźi pśichistajeli, byrnjež też na krótki cźas. Pśichede wšěm to w mjenšich skalach žu se dźełom tšerno wobmjeśowachu. Dla nietšěteho połoženja běše wobćhod na dźełowych wikach sałso jara žyłny, něhdźe 2000 dźełonjemjezajow žu pśichijewi a wotśijewi.

W rosprawnym měźazu ludźo połwołańśe saradźowanje žiwje wužiwachu. Licźba wopytowarjow je porunja pśi dawšnem měźazej a pornjo septembrej lońśeho lěta pśichiběrała. So dyrbi žu wobdźełene worschty hišćeze lépje i dźełom wotrjada sa powołańśe saradźenje sejnale, maju žu po wucźinjenju krajneho wubjerka sa njemjeźło a sakśim krajnym dźełowym hantom pśechodnoschi wo pruhowanjach khmanoscźe dźerżeć. K tutym pśechodwjedźenjam, kiž žu na 3 wjeczorach pśichipranja, běchu wichitzy wyšchi mischtrojo njemjeźłniśkich jednotow we wokrjesu dźełowego hamta pśepśeśeni. Ssamtšny rosšaržnjeniśki pśechodnoschk i pśechodwjedźenjom pruhowanja khmanoscźe wotmě žu na 2 wjeczoromaj sa žobuśtawy swojaśa němśkich dźełaćeńskich mischtrow.

So by žu starschim tych schulerjow, kotšiž schulu wukhodźa, pśichiprawa tuteho wotrjada bliže pśichinjeśka, sarjadowa žu w Leśingowej schuli we Wjasońzy sa Wjasońzu, Hornje Pójkowy, Rynaŕnju, Wobramezy, Tucźizy a Motyldo starschiśi wjeczor, pśichi kotrymž žu teworuńa dźełowe wruhi i pruhowanjom khmanoscźe pśechodwjedźechu.

Wucźobnike měšna pśichipowědźichu šwjeśicha jenotkiwi dźełodawarjo žami. Jenotkliwe jednoty běchu pak měšna žwojich mischtrow shromadnje wosjewite.

Samokwjenja wscheje druźiny ha na Žitnych wikach 12 kóždy cźaš pišemnje abo telefońiźy rad pśichijimuja.

Elsa Brandström, dobroćerka němskich jatych. Za jich wuhojenje też w našich serbskich Smjećkecach rjany pjenjez wustaji. Nětko rěka, zo chce so z ministerialnym radu Ulichom w Drježdźanach wożenić.

Maćerka Luźica — ze swojcho zapisnika.

(Wobraź se wžy.)

„Haj, lubi ludźičźka“, pošměwkuje žo maćerka Luźiza, „tak prawje cźinicźe, to mje wjeśeli, dokuž na kermuschnym dnju wschitzy se wžy a i městow takle rjenje do zyrkwje dźeśe a žo Bohu sa dostate dary dźakujeśe. So je wam žaco na zyliźe lěto blido tak bohaće pśichkrył a so žu žině tak zbožowuje pod tšěchu pśichśe. So bychcźe wy měšćencjenjo raś žaco na to myślili, kak jara žu waschi braśisa a žotry na kraju žo dracźowaś dyrbjeli, žamo pśichi najwjetšchej cźopkoleze, njepśeśetawajcy wot ranja hacź do wjecźora. Kak w nětcźišchej techniśkej dobje wschitko wo to wotwisuje, hacź na połach nješchto rośeze abo niz. Dokuž njemóžemy žo najśiś, bźa nam wschitke maschiny a apparaty a tamne 32 miljonow awtow, kotreż spoczatk tuteho lěta na zyłej zemi mějachu, nicźo njepomhaja. Wěźo, tak žo sadźerżeć njebudźeśe kaž tamna měšćeńśka. Dokuž žo ji nadrobnje rospowěda, kak chleb nastanje, kak žo najprjódzy wora a wlóczi, kak žo hnoji a žyje a ž teho potom kornjatka a muka k pjeźenju wurośeze, na to wotmolwi: „Tajśe žwinje wy sśe! Tak njebudu žadyn chleb wjazy jeśeś.“

„Tajśich měšćeńśkich koiow drje wjele njeje, maćeŕka Luźiza. A hdźe bźa to wscho jow wešeś? Dźa žo sa wschitko sajimawjeśch?“

„Nó, schto žej myślijśch? Kruśe wscho sśehuja, schtož žo w Sserbach a na šwjeśe sława a wušchi pśetro nastajam. Njeźdu je sawrśenymaj wocźomaj po semi kaž Hampetibl. Teź to, schtož techniku nastupa. Pśiśes pot milijona awtow a runje telko motorśkich koiow mamy nětko w Němśkej. Kaž hižo prajach, najśeśi žo wot techniki njemójeźch. A tuž chcemy ju nětko, hdyž žo na wšach kermušche a dźakne šwjedźenje šwjeśa, bóle na lěwo wostajiś. Rěśnišćwu a ktokaŕśtwu a schtož ž nimaj šwiśuje, šluścha dźeńźa cźešne město. Powuhlcźeśe šej, nimale dwě śeśinje němśkeje pódy žo ša rolu wobdźěła, žo žyje a žuźe — na 47 miljonow kórzow žita, rěpy, rjaŋ a druhego. A tak dźe dale. Schto šej myślijśch, telko pódy mamy hižo w naśhej domišnje, w lubej Luźicy, wobdźěłaś! To dźe do miljonow jutrow ša rožku, pśeńeźu, jeczmjeń, wowsu, běrny, rěpu, kał, pizu atd. Kelko miljonow zentnarі žita je naśha domišna pśichinjeśka? To šej njemóžeśch pśedstajiś. S teho móžeśch widźeś, luby muzjiko, kelko wob léto darmiu sa Indźi a ſtát. Tak móžeśch šej teź šchtuźku cźiniś, kelko žo w zyłym nasim kraju nahromadźi. K tomu pśichińdźe hišćeze zyły šad, winu a ichtoź hewak w šahrodach rośeze. To rěka, wone žo ſhětro wjele śé a wupije. Je tola jedyn wulicźił, schto cźłowjek sa 70 lět takle w pśecźeńku wuźije. 200 hacź 250 zentnarі chlěba, 300 zent. butry, tuka a mjaša, 100 zent. rybow, 300 zent. běrnow, 12 000 jeji, 25 000 litrow wódy, mloka, piwa atd. a 2½ miljonow hektolitrow powětra. To by telko tuho kaź na mjeśiśchinu 8 litrow powětra. Nimale 68 miljonow zent. mjaša žmy loni w Němśkej jeśli. To je na hłowu dobry zentnaŕ. Wjele tyśacow a miljonow howjadow, koni, kołow, žwini, wowsow a dyrbjake žiwjenje dacź k špokojenju hłódnych žołudkow. Hewak pícheze réka, na wžach je wichón śtót. Nó, śtuchaj, to niedy žnadź wěŕił, so je we wulkim měśeźe Barlinje na 3000 žwini a 20 000 bejnych kruwow. Sbohom šu tam wjetšche hródże se 40 abo 100 kruwami. 1300 mlokaŕńjow tam je. Njedźiwaja na to dowožuje žo tam lětnje na 300 miljonow litrow mloka ž kraja do města. Schto dha ž tym huromi cźinja? Nó haj, nějchto žo nahromadźi. Je na 6000 zentnarі, kiž žo wschędnje wuwožuje. Najwjazu dostanu najbliśche wšy, ale teź dźe mnoho do Magdeburga na pola se zokrowej rěpu.“

Tak hlada maćeŕka Luźiza do žwojich knižkow a ma hišćeze tam wjele licźbow śtejo. Dźiwaś žo dyrbiśch, ichto je šej wscho napiśała.

„S teho móżeśe widźeś, lubi ludźičźka, kajku rólu ratakśitwo hišćeze dźenźa hraje. Wot 41 miljonow, kotreż žo ž ruźnym dźełom šabraja, dźéla na 14 miljonow we ratakśitwje. Potajkim dobra śeśina. A wot 63 580 gmejnow w Němśkej žu 60 132 nješe 2000 wobydlerjow, potajkim žwjetśeha žu wšy. Mje jara boli, so létnje telko tyśacy wótzny kraj wopuśćeja a do zuźoh cźahnu. Wě śeśe 19-28 bě jich na pśich. 75 000. S nich teź nékotre śta ſ naśheje

Ow tu wjedrowy Zeppelino!

Wot J. K. R.

Tak to je, człowjek so wjeseli a wšo móžne a njemożne čini, zo by jeho wohladał a tola ničo z toho njeje. To sym sebi cyły dowol z nim skazył!

Njebychu tola telko hary wokoło njeho činili, njebych telko prócy podarmo woprował. Redaktora Serb. Nowin też njemóžu wjacy čuć, hdyž je tola też přeco wo nim pisał. Abo njejsće wy też kusk wćipni byli, hdyž sebi na tu wulku cigaru myslešće, kotraž může w powětře lětać a hdyž wo njej čitaśće? Zjebało nas je! Bych najradšo bombu do toho rapaco Zeppelina čisnył, ale njejsym nawuknył tak wysoko funkać. A jeho prosyć, zo by wyše Budyšina khětro niže lećał — nć, to słowo jemu njepopřeju. A k druhemu docyła njewěm, hač tam w Budyšinje budu, hdyž tam přileći. To dožu runje je, čehoždla sym so tak na njeho rozhorił, zo bych jeho najradšo zatřělił. Wuživam swój dowol cyle w měrje na wsy wonka — haj to móžu sebi dowolić, hdyž tola na wsy bydlu. A nětko čitach w Serb. Nowinach, zo do města tamny slawny powětron přileći, kotryž je přez oceany lećał, a to mi rubi měr we swojim dowolu. Njebě wjacy žaneho činjenja ze mnu. A hdyž njedźelu wjećor lubi přećeljo z Budyšina z autom ke mni na wopyt přijědźechu, wzachu naju z mandźelskej sobu. To bě mi na pysk, hewak bych dyrbjał tamny motor brać, kotryž chce teptany być. Nětko mějachu přećeljo z namaj haru, zo namaj městna k spanju poskićichu. Po prawym njetrjebawši, dokelž tola wjele k spanju přišoł njejsym we wočakowanju toho, kiž dyrbješe hižo ranjesym we wočakowanju toho, kiž dyrbješe hižo ranjo zahe přileć. W nocy přeco na časnik hladach, a no zahe přileć. W nocy přeco na časnik hladach, a tola hišće čma, hdyž stanych. Dźiwach so, kak bjez běše hišće čma, hdyž stanych. Dźiwach so, kak bjez zajima moji Budyscy přećeljo běchu. Njemějachu tak nuzne z łoža lězć, jako ja. Bych tola do Friedrichshafena jěł, bych-li telko pjenjez měł. Hdyž dźeń switaše, hladach hižo z dalokowidom k wjećoru — podarmo. Znatej susodźincy swojich přećelow, so samo wě, njemóžach wěrić, hdyž mi powědaše, zo Zeppelin njepřileći. Bě tola hižo w hórśim wjedrje lećeć dyrbjał. Ale, ale — wona měješe prawje! Wona a moji přećeljo so mi njemało směchachu, zo běch tak nuzne měł a so wjeselachu, zo běchu mudriši byli a dłeje spali. Ja pak dale hladach a njemóžach wopřimnyć. Ow, ty Zeppelino! Ale za to chcych jich też kusk mjerzać: rozsudźich so hnydom, zo domoj njepojědu, ale do wutory ranja dočakam — pola nich chcych, kaž so samo wě, snědać, wobjedować atd. a też zaso spać. Žona drej swarješe, zo ma doma dźěłać — ale muž ma tola postajić, hdźe ma žona być. Tak w zakonju steji. Při wšěm mjerzanju sebi hišće něšto prajić dać, to by mi było.

Zabych hišće rjec, zo so też najprjedy přeswědčić dźěch, hač běchu mi ludźo prawje powěli. Ale woprawdźe — wšo čitanje telegramow ničo njepomhaše: „Zeppelin hakle přijědźe wutoru rano.“ To tam też stejo wosta, hdyž dźesaty króć čitach. Tuž překhodźowach so cyły zbity po měśe a přećinich pjenjezy. A dokelž sebi wjele do zaka tyknył njeběch, běchu bórzy wulćtałe, tak zo dyrbjachu mi lubi přećeljo też hišće něšto pjenjezkow požčić. To mějachu za swoju dobroćiwosć.

A wutoru rano, ow hdy bych jeho tu měł, bych jeho k boksowanju wuwabił. Zaso njepřijědźe powětron. Moja češćownosć před nim spadny hač do wšěch hłubin. Njechach jeho wjacy widźeć, toho njeplecha hłubin. Njechach jeho wjacy widźeć, toho njeplecha njeswěrneho. Runje tak zahe běch stawał kaž pónjedźelu a swojich přećelow budźił. Bych drje tam hišće dźeń wostał, ale žona swarješe, zo chce šaty płokać. Tuž dyrbjach so tutón króć podwolić a sobu domoj jěć.

Ale hdyž wječor nowiny zaso pisachu, zo Zeppelin přileći srjedu rano, to njemóžach so zdźerżeć. Sydźech so na kolo a jědźech wječor pozdźe zaso do Budyšina. Ludźo so mi smějachu a prajachu, zo sym hłupy. A njewědźach, štó po prawom hłupy bě, woni abo ja — dźensa to wěm. Dokelž — o zasakle njezbožo, hižo zaso ničo njebě. „Dźensa žadyn štart“, tam čitach. A to běch doma najprjedy za karbidom běhał a stał a běch 25 kilometrow hipał, hdyž tam zady Rakec bydlu. A swěca mi hižo „slikaše“, hdyž zaso wróćo teptach. Hdyž w nocy domoj přijědźech, njechaše nichtó wotući a mje spróceneho do ložka puščić. To dyrbjach najprjedy poł hodźiny wokoło khěžki běhać a pěsk do wšěch woknow mjetać, doniž sebi potom w zahrodcy bunacu žerdku wottorhnych a z tutej klepach. A wšitko tole tohole dźiwneho Zeppelina dla.

Ale to nětko wěm, zo je moje koło sylniše a spušćomniše dyžli bojazliwy Zeppelin, hdyž wone też druhdy wudycha,, t. r. doniž jemu zaso powětr njenaklumpam. Sym z nim we wjedrje jěł, do kotrehož so tamny njezwěri. Tuž z nim też bórzy jónu přez morjo pojědu.

Srjedu mjenujcy pobych zaso nora, hdyž tam we wětrje a dešćiku k druhemu razej do Budyšina horje čišćach. To bě to najhórše, tak zo njecham z rozhorjenjom ničo wo tym pisać, bych hewak „ungehildet wordowal“. Po prawom bych wšak sebi myślić mohł, zo Zeppelin zaso njepřileći, ale štó sebi pola „Sporta“ wjele myśli?

A hdyž ty, powětronje, tam tola jónu do „města“ přileći, to drje mje tam njewohladaš. Mam tajki zatrašny hněw a hłuboku hidu napřećo tebi, so drje je tež lépje, hdyž mi blizka njepřińdźeš, bych so snadź zabyć mohł, ty tajki a hinaši Zeppelino ty

Bužizy. [illegible] do města? W běhu 25 lět su to wjele milionow. Na wšach žo jim njelubi, wosebje młodźinje niz. Nimaja dosć rozpjerschenosće a wjesela. Cźišmu široki jednory wjesny kroj na bok a drasćeja žo „fajn“ po měšćanskich. Pšeschěžiwo tomu njeje žane selo narostko. To pschinjese cźaj žobu. A starschi móža rěcźeć, schtož chcźedža. Ničžo njepomha. Pschi njedostatku na ludźoch dyrbja maschiny pomhać. Hdźež prjedy dźesać, dwanaće ludźi někotre tydźenje dźěłacy měšachu, to wobstara maschina za někotre dny. Za młodźinu je w měšće rjeńšcho hač na wšach. Ale njeńšym nadźiju shubiła. Naše wjeski hischcze měšćanskeju estiměruja. Jěchža po stach a tuhanach kónz tydźenja won na kraj a tu pschebywaja. A wjeńšinjenjo tworja žej nowe statoki, nowe gyldlischcza. Někotre wšy maja zyły rjetowaš nowych pěknych chěžkow za jenu abo dwě gwójbje. A hyrnjež technika a industrija dźeń a bóle žo rosćěrkuja, zyle njemóže žo cźłowjek wsdacź Bożeje stwórby, wjesnego žiwjenja, nochcźe na cźele a duschi sahnyć. Mam šaćuwcźe, so po wódźěwatkach a stotkach sašo cźaj pschiźe, hdyž budu žej ludźo žiwoje šežiwjenje bóle na wšach sastarać a žami je spodźiwcź pytać. Sšnadź šnježe kóždy gwój domeck a wokolo nječchto górzow pola, kotrež žam wobdźěła. Ruma je hischcze dosć na šwěcze. Je tola jedyn profesor wulicził, so móže naschа semja na 8 miliardow ludźi sežiwicź. A dwě hatle nekat žmy.“

A šašo spyta w šwojich knišach. Ma hischcze tam wjele statistiskeho stejo. „To dyrbi waš runje w cźaju kernulischow a dźatnych šwjedźenjow sajimowacź“, rěcźi šwojim dźěcźatkam a pożmějknje žo lubosnje na nje, kaž to dźěn tajka dobroćiwa macźerka dokonja.

Za pomnik naschego slawnego hudźbnika
K. A. Kocora darichu:

Towarstwo „Serbowsław“ w Khrósćicach	5,50	hr.
Towarstwo „Swěrnosć“ w Slepom	10,—	„
Spěw. tow. „Radosć“ w Bukecach	35,—	„
Spěw. tow. „Lilija“ w Ralbicach	5,—	„
Spěw. tow. „Zerja“ w Hrodźišću	15,—	„
Spěw. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy	30,—	„
Spěw. tow. „Nadźija“ w Budyšinje	10,—	„
Towarstwo „Domizna“ w Khelnje	3,—	„
Serbski Ratarski Dorost w Radworju	5,—	„
Serbske towarstwo w Khwaćicach	5,—	„
Serbske tow. „Jednota“ w Drježdźanach	5,—	„
Serbske koło „Hromadnik“ w Drježdźanach	10,—	„
Serbske towarstwo w Bluniu	2,—	„
Serbske tow. „Lipa“ w Rakecach	10,—	„
„Domowina“, zwjazk serb. towarstwow	30,—	„
Župa „J. A. Smoleŕ“	20,—	„
Societas Slavica Budissinensis	2,—	„
Redakcija a techniski personal Smolerjec knihićišćornje	11,75	„
Zjednoćeństwo serbskich wučerjow	10,—	„
Towarstwo „Zerniča“ w Lichanju	20,—	„
Přez k. Lubjeńskeho w Bukecach	16,—	„
Knjez wyšši wučeŕ Kral w Zaréču	10,—	„
Knjez šewc Laduš	3,—	„
knjez farař Voigt w Hodźiju	2,50	„
Knjez farař Cyž w Hajnicach	20,—	„
Knjez ratař Sudak w Komorowje	2,—	„
Knjez just. rada dr. Herrmann w Budyšinje	15,—	„
Knjez praelat M. Žur w Budyšinje	5,—	„
Knjez kantor Holan. w Budyšinku	10,—	„
Knjez překupc A. Piware w Drježdźanach	50,—	„
Knjez konsist. rada farař J. Kral w Drježdźanach	3,—	„
Do hromady:	380,75	hr.

Wšěm dotalnym woporniwym daričelam za wótčinski skutk w mjenje Wubjerka za postajenje „Kocorowcho pomnika“ dźakuje so wutrobnje

Bjarnat Krawc,
hudźbny direktor w Drježdźanach.

Dźakneje wutroby chcemy tež dalše dary w přichodźe tu kwitować.

Wotmyslene wotewrjenje nowcje čary statnych jězdźadłow mjez Biskopicami a Kulowom.

W Kulowje, 10. winowca 1929.

Sdawna žem žada wobydlerstwo dolhoranskeje sakrleje Hornjeje Łužicy a namjelnje pruskeje wokoliny sa lepschim wobkhodnym swiskom. Psched lětdźesatkami se strategiskich winow wotmyślena železništa cźara Budyšchin—Kamjenz—Kinsbórk wuwosta. Tutón njedostatk cźuchu ſ natwarjenjom cźarow **Kamjenz—Biskopizy** a **Budyschin—Wojerezy** narunacź. Psched lětami — ſ krótkej pschestawku — wutwori žo statna linija **Budyschin—Kamjenz**, ł njej pschidruži žo póstowska **Khrósćizy—Kamjenz** a **Kamjenz—Móslink**, ſ dźela podležschena hač do **Kulowa**. Tola swoja žadanje sa cźaru wot **juha k kelwieru**. Wospyt je žo hižo cźinił, njenuzuju wot **Biskopiz** do **Sejiz**. S techniskich pschicźinow pak sasta, cźara bě pschekrótka a žo njerentěrowasche, a ſ druha njeźmědźeše žo awto po zakasni hamtskeho hejtmanstwa nihdźe w Sejizach do kólnje stajicź.

Tutomu njedostatkej dyrbi žo ſ tym wotpomhacź, so ma žo dlěscha cźara wot Biskopiz psches Horni Wujeźd, Sejizy, Klóchtr, Wudwor, Kupiele, Rózant, Sserniany, Nowosłizy, Ralbizy, Konjezy, Kocźinu, Ssalow hač do Kulowa wutwaricź. Tohodla běchu žo sastupjerjo njepožrědnje potrjechenych gmejnow schtwórtk popoldnju do Radneje pinzy pschepročyli, so bychu žo ſ tutym praschenjom bliže saběrali. Mjeńschi statny awto dowjese wobdźělnikow do Kulowa a sašo dom. Shromadźiznu nawjedowasche wyschschi wučeŕ **Sskodeńk**, na niu běchu [illegible] pschepročyli sastupjerjo **Budyschego sarjadnistwa**.

Dokelž měšachu wjesni pschedstejezerjo dopoł[illegible]jemu sastupjene. Tola wjetschina bě pschitiwa-

40. załožeński swjedźeń serbskeho towarstwa „Čornoboh“ w Drježdźanach.

Zašłu sobotu 5. oktobra preprosy serbske towarstwo „Čornobóh“ wšěch lubych, bydlacych w Drježdźanach a wdomownej Łužicy, na swój jubilej 40lětneho wobstaća. Rjana liča Serbow, Słowjanow a Němcow bě tutomu přeprošenju sćěhowała. Žurla hosćenca „Ballhaus“ na Budyskej drózy bě hač na posledne městačko wobsadźena.

Ziwa kapala hudźeše rejwanske zastanička hač do 9 hodźin wječor a wokřewi hižo tak spočatknje wšěch wopytowarjow. Z dypkom 9 hodźin wotewri njesprócniwy předsyda knjez Šołta swjedźeński porjad z krótkej a rjanej powitanskej rěču, spominajo na skutkownosć towarstwa w zašłych 40 lětach, ćesćo hišće žiwych załožerjow towarstwa, mjez nimi wosebje ćestneho předsydu, dale k. direktora Bjarnata Krawca a k. hosćenkarja Ditricha z Budyšina. To běchu ći, kiž dachu „Cornobohu“ zakład žiwjenja a wuslědk swojeje lubosće na puć, zo by watrał we wichorach časa. Też jedyn sobustaw a jena sobustawka buštaj wuznamjenjenaj za 25lětne swěrne sobustawstwo. Bě to spočatknje pěkny zjew k spomoženju serbskich krajanow we wulkomésće.

Hudźba zahaji dalši porjad z „Kwěćelom serbskich spěwow“ (Dučman), sćěhowaše derje přednjeseny prolog a trompetowe sola z přewodom klawéra „Mužne Serbstwo“ wot Bjanata Krawca a „Myslička nazyma“ wot H. Zejlerja. Haj, nazyma ćehnje do kraja, wšo so zhubi, jenož nadźija zwostanje a pohon k dalšemu boju. Ćišina knjeježe při tutymaj přednoškomaj, jako by kóždy sam za so začuł žadosć za zbožownišim časom, roniła lubosć k Serbstwu, pominaca ke skutkej, doniž je dźeń. Dźakny přiklesk mytowaše prócu hudźbnika.

„Haj, cźłowjek móže so mylić“, to je prawda. To dopokaza nam też rjenje předstajane dźiwadło. Čornobohowćenjo móža spokojom być ze swojim wusledkom na jewišću. Knjez Pětr Šmidt jich wustojnje nawjedowaše. Wšitcy dokonjachu to swoje, kaž knjeni Natušowa jako Wórša, knježna Zippleree jako Katka, knježna Kislichee jako Hanka, knjez Krawc jako Jakub a knjez Kowař jako korćmař Čop. A to naj: nowiše: jena knježna na serbskim jewišću jako wósska hrajerka, hlej, hlej, što jenož lubosć k wěcy njewućini. Prawje tak — knježna Brodźic jako dr. Narćik bě rjany řešak. Sława wšěm hrajerjam a wosebje jich nawjednikej. Haj, štóž lubosć syje, wěsće dźakne płody žnje.

Z nowa zaklinča cuni hłós trompety „Rěć serbsku sej njedaj wzać“. O zo by so zarył hłuboko do wšěch wutrobow. „Mróčelam a wětram“ damy naše potajnosće a nutrne přeće sahać, tohodla też so tutón rjany přednošk tak k našemu wutrobnu pleńčeše.

„Čežka třělbina“, tak mjenowaše so dale dźiwadło, też pěknje přednjesene. Haj bě to čežka třělba — kulka — złožena na wutrobno toho, kiž sebi přewšo waži to swoje.

Po tutej němskej poskićeńcy jimaše so předsyda župy „Jan Arnošt Smoleŕ“, knjez Krjećmař z Budyšina, słowa, spominaše na skutkownosć „Čornoboha“ w zaměstnosći a přitomnosći. Wosebje přeješe sebi dalše krute dźělo po prawym směru, zdobniše zjednoćenje Drježdźanskich Serbow we swojich towarstwach. Doma we Łužicy škita Čornobóh w jeho wobzoru bydlacych, w Drježdźanach budź „Čornobóh“ škit a bojniščo kupy samostatnych. Swój ke swojemu, ani kročele na zad, dopórćka we prawym směru, to budź hesło přichoda. Tak smy hódni rojenkojo swojich wótcow, ćesćowarjo namrěwstwa, nošerjo prawa a wěry a bojownicy Boži. Mócnje zaklinča spěw „Hdźe statok mój“ — doklinčachu cyrkli a rjany swjedźeński porjad też swój kónc namaka. Hudźba mócnje zahudźi, spěšna nóžka zaskoći a za nas Budyšćanow (běchmy nćkotři) ćepješe hodźinka dźělenja. Rad smy „Čornobóh“ wopytali, přejemy pak jemu, zo by dale trał k spomoženju Serbow w Drježdźanach. -f.

K 20. njedźeli po swjatej Trojicy.

Hłós: Ach, Jezu, rozswěć mje —

Knjez přirunanje je
raz powědał dosć khutne,
kiž khrobłych nuzuje
so sprawnje pokućeć
a khutnje wopomnjeć,
što milosć Boża je
a zdobom sudźenje. —

2. Stom cźłowjek figowy
we winicy bě šćěpił,
a šeđši wupłody
wón jeho pytaše;
pak drjewo próżdne je,
wón ničo njenam'ka.
Ach! to je zrudoba.

3. Hlej! lěta přišoł sym,
wón k winicarjej dźěše,
tři hižo ze sćerpnym
ja wočakowanjom;
sym khwilu spoćěł jom',
zo płody mi by dał,
hdyž tu je dotal stał.

4. Pak njepłódny je wón;
ja njenamakam ničo.
Tuž porubaj nět jón!
Što zemju zadźěwał!
Kóne sćerpnosć moja ma;
njech drjewo njepłódne
so hnydom pobije! —

5. Ach, Knježe, wostaj jón —
pak winicaŕ k njom' praji
to lěto hišće! — Wón
dźě štom je njepłódny
był w twojej winicy,
ja wobkopać jón chcu
a hajić z milosću.

6. Hač płody přinjesć chcył,
njech hišće steji tudy!
By to pak njezechcył,
jón potom porubaj! —
So, cźłowječe, dohladaj,
kak smilnosć Boża će
lět wjele ćerpješe! —

7. Njech dźěło podarmo
na tebi njeje Bože!
O cźłowječe, pokuć so,
ach, njebudź nježdaknу
kaž štom dźě njepłódny! —
Wěz, Bože smilenje
na zasud wuběhnje! —

Porjadźeńka. W kěrlušu před tydźenjom (k 19. njedź. po swj. Trojicy) datem stej w 2. rjadcy 1. hrona: wobčeženy a 3. a 7. hrona rěkaj: hdyž deščik dźe a zyma je. —

wosjewjenje, kak wyšoko by žo eventuelnje garantowana summa stajiła. Na gmejnach budźe sałeżeć, hač by cźłon do symy hischcze wotewri. Njech žo dobra wěc je wjetšich stron podpjeruje. Budźemy žo hischcze wjacy króć ſ njej saběracź dyrbjeć.

Cyrkwinske powěsce.

22. njedźela po swj. Trojicy, 13. oktobra 1929.

Z Budyšina.

Prědowanski tekst: Luk. 13, 6—9.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodźin farař Wenk prědowanje (cyrkw. hudźba: moteta wo 68. psalmje „Bóh čehnje jako wojerski rjek do pola“, melodija wot Greitera, sadźba wot Goudimela 1565 — ke wobjedu na 500lětny dźeń wotraženja Husitskeho wójny). Dop. ½10 hodźin ma farař Grosse w dra- stwi kemšenje za čežkosłyšacych; ½12 hodźin ma farař Schneider kemšenje za dźěći a wječor w 6 hodź. prědowanje a swj. wotkazanje.

W Marijnej-Marčinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Paul prědowanje (cyrkw. hudźba kaž w Pětrowskej cyrkwi). W 11 hodź. ma farař Grosse kemšenje za dźěći.

W Tuchořskej cyrkwi ma dop. ½10 hodźin farař Hammund raněu swjatočnosć z přileżnosću wokrjesneho zetkanja zjednoćenstwow młodźeńcow.

W Hórjenja za naš cyrkwinski chór.

W Wutoru popołdnju ¾3 hodź je w Pětrowskej cyrkwi hodźinowa nutrnosć za njedźelnišće. — Wutoru wječor we 8 h. ma farař Berg biblisku nutrnosć w ev. towaršowni. — Srjedu popołdnju w 3 hodź. je w Socitát hudźbne popołdnjo k lóšemu domjacemu wothladanju. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Pjatk wječor we 8 hodź. je katechismowy a swětłowobrazowy wječor w ewangelskej młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Kěženja ma we wobmaj cyrkwjomaj farař Grosse.

Spomožerski a zastarański hamt města Budyšina.

Rozprawa dźěławosće w měsaru septembru.

W měsaru septembru pschedstaji so w radupodawarni sa maćerje a zastarańi cźěchnych dźěći na 13 popoł- dnjach 277 cźěchnych dźěći, 12 ramodruhim jónšim so radła poda. W zastarańi sa małe dźěći bu w 4 radupo- dawańskich hodźinach 177 dźěći pschepytanych. Darmo abo potunišćene so woteda 1049 puntow zyrowy a 74 buschkiwizow mloka, potrjebni dostachu darmo 113 dźěćaz- ny schatow a drastow. Zastarańa cźěchnych dźěći ma w tu chwilu wupołoženе 15 dźěćazneho wołowa, 18 sport- skich wołow, 11 dźěćazneho korbow a 24 kołow.

Radupodawarnju sa tuberkulosnych wopyta w 13 radu- podawańskich hodźinach 49 wołobow. K wyšnjemu rasi, da so 15 wopytarjow pschepytaćej. Pschesmětkenjow bě- sche 5, Röntgenskich fotografijow 14 fhotowjennych. Po- trjebnym pjenjachorym móžesche so 245 puntow zyrowy wotdawać. We rukach njesamožitych je tukhwilnje 98 wě- zoju sa wothladanje khorych.

We wóčerstwjerni „Waldheimat“ w Ssepizach psche- bywaju 3 pazienźi.

Spomožerski hamt wuda je swojich wobstatkow schul- skim dźěćom 7 schatow a 7 porow stupnjow. S darami musowego sjednoćenstwa móžesche so 12 dorosćenym a 18 dźěćom z drastu pomhać.

W radupodawanju sa bědnych bu 17 wołobow, z nich 7 k prěnjemu rasi, wulojnoklakšej pschepytanych.

Radupodawarnja sa alkoholnje khorych, kotruž Budy- šinska městna wotnoška Němskeho žónskeho wujaska sa bjez- alkoholnu kulturu po nadawku spomožerskeho hamta na- wjedowaše, wotmě w rospranwnym měsaru 4 radupodawań- ske hodźiny, kiž 10 wołobow wopyta. Zastarańa je 102 krócź domy wopytała a 6 alkoholnje khorych nowych do zastaranja wsała.

Zastarański hamt woteda w septembru potunišćene abo darmo: 1162 pokrutow khlěba, 1876 kóm. płuna, 32 kuh. elektriskeho pruda, 130 litrow petroleja abo špiritusa a 1018 jědnych znamkow. Podpjerow w hotowych pjenje- sach, podruźnišich a hospodarskich pschinoscow z měschcań- skich sródkow wupłaći so dotyla 54425,41 hr.

Hamtske wuzjewjenje z Khrowjec.

Hamtski přisłušejer Schołta we Khrowni je hač do 15. nowembra 1929 na dowolu. Jeho zastupuje namjetnik hamtskeho přisłušerja ratař Wilhelm Herzog w Zonowje.

Hłowny redaktor a za nakitwity za politiku: Marko Smolaŕ w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl Arnošt Bart w Delanow. Za nawdźakli: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 12. oktobra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1880	100 pólsk. złotych	47,126
1 šwedźelski punt	20,378	100 čěskost. krónow	12,394
100 swjic. frankow	80,945	100 franc. frankow	16,435

Narunska burša wječera je žiwym wikowanjom lapjała w běhu dnja wjasmy a kursy snowa powuzbudźichu. Na wikach z dołžnymi a rentowymi listcźinami kursy po- stajowachu.

Produktowe wiki běchu wječera sasso mało swjeżełaze. Wjacźiny so snowa wotbrjebjowachu. Pschenża pschikhadźi z pjenjezkow, rožka a wowsy pak 15 pj. Wječera płaćeschе

w Barlinje:

pschenży 11,70—11,80 hr., rožki 8,95 hr. hač 9,15 hr., jećmjenja nałymjeho 8,50—9 hr., nałětnjeho 9,80—10,80 hr. wowsa 8,50—9 hr.

w terminjowym wikowanju:

za oktober: pschenży 12,35 hr., rožki 9,65—9,70 hr.,

za dezember: pschenży 12,87½ hač 12,90 hr., rožki 10,07½—10,05 hr., wowsa pak 9,60—9,57½ hr.,

za měrz: pschenży 13,30 hr., rožki pak 10,60—10,55 hr.,

w Drježdźanach (sajdź. póndźelu): pschenży 11,60—11,85 hr. (11,70—11,95 hriwnow), rožki 9,40—9,65 hr. (9,50—9,75 hr.), jećmjenja nałymjeho 9—9,25 hr. (9 hr. hač 9,25 hr.), jećmjenje nałětnjeho 10—75—11,25 hriwnow (10,75—11,25 hr.), wowsa stareho 8,85—9,10 hr. (8,85 hač 9,10 hr.), wowsa nowego 8,35—8,65 hr. (8,35 hač 8,70 hr.).

w Shorjelzu:

pschenży 10,20—11 hr., rožki 9,50—9 hr., jećmjenja nałymjeho 8,25—8,75 hr. wowsa 7,50—8 hr., nałětnjeho jećmje- nja 9,40—10,40 hr., rapsowe wěrnow 2,10 hriwnow, buttra 4—4,40 hr. kilo, jeja 15—16 pj.

Pschihotowanje:

Bludźicheho. Schmidt w Wjećzjach.
Minjicheho. Grundmann w Wětrym Khołmcu.

Na pschedań:

Wóz dźěćazy, w Wisokopjach na Bismarckowej haśy 6.
Wjelko a druhe meble, w Hródku, Louisyna haśa 6.
„ a łoži w Budyschinje, Schliebenowa haśa 10 dele na Lwo.
Krowa abo jałowa, wyšokošuńcźelnej, Kulej we Wulkim Bukowje pola Hródka.
Krowa wyšokošuńcźelna, w Wětej 27 pola Kamjenca.
„ młoda a šyrna a 5-měšaćna jałowa, w Drježdźa- nach cźisło 25.
Koło žonjace a khijaza maschina, Wagner we Wojere- zach, Schulska haśa 6.
Kóń, žołty, w Budyschinje na Schulerskej haśy 6.
Kosa dwě, w Budyschinje, na Wuricźanskim puću 60.
Kundroš, w Njeswačzidle 54.

Na pschenajcźe:

Dwórnosć 14 jutrow, je žiwym a mortwym inwentarom. Dalše wukazuje gmejnski pschedstejićel w Lutoborju pola Hródka.

Sćehowanje na pschedawanje

pónđelu 14. oktobra 1929.

W Njebjelcźicach w herbstej gruchcźe rano we 8 hodź.: 6 běłunowjeđowak,

w Wulkich w hoscźencu pschip. w 12 hodź.: kjawa, 2 jałowje, wobrazy, mandlawa, płžanske bidło, plećeny stoł, tyčka, piwowy karanćk, bidło a hornjace rožk.

w Sankecźach pola Kulowa w hoscźencu pschip. w 12 hodź.: kóllenczany wóz, kruwa,

w Ptaćezach w hoscźencu pschip. w 12 hodź.: kuchinski famor,

w Lubuschu w kantinje pop w 2 hodź.: rógl (trompeta alt),

w Kulowje w hoscźencu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodź.: kowańska pschiprawa, mužazej koleśy, bufej, kredenza, pschelake meble, kepichi.

wutoru 15. oktobra 1929

we Wulkej Dubrawje cźo. 62 pschip. w 12 hodź.: 7 no- wych kordowych wobleków, kóždy z dołhej a krótkej kholowu.

we Wulkej Dubrawje cźo. 185 dop. w 11 hodź.: nowe konjaze filć, nowy sofa, a worjechowe sofowe krošna.

Sćehowanje pschedawanje leżownosće

wutoru 3. dezembra 1929.

Hoscźenz je 4½ kórza leżownosće, žiłuchaju Marej Wjeź- zh w Schpitalu pola Kamjenca, hódny 76 800 hr., wo- ssalna pokładnja 58 550 hr. Pschedawanje budźe 3. dezembra 1929 dop. ½10 hodź. na šudnistwje w Ka- mjencu.

Pschedawanje walcźiny

w Kulowich honach w podoli, wschi Spalowskim puću pónđelu 14. 10. 1929 popołdnju w 4 hodź

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Sznadny wobrot. Kupzy a pschedawarjo wocźakuja.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Pschenżne płacźiny kaž wječera, rožkowe sesłabnjene.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

zito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacźiny po złotej hriwnje.

	11. 10.	10. 10		11. 10.	10. 10.
Pšenica	234-236	235-237	bany	—	—
rožka	179-183	182 186	woka	—	—
nazymski jećmjeń	—	—	mócrne lupiny	—	—
nałětnjeń jećmjeń	172-188	172-188	žołte lupiny	—	—
wowsy	170-180	170-180	cerealija	—	—
kukurica	204-206	204-206	raps. wosušk	18-19,00	18-19,00
pšešć. muka	28-33,75	28-33,75	lany wosušk	24-24,60	24-24,60
rožna muka	24-27,25	24-27,40	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,25	11-12,25	bórnj. kruški	16-16,60	16-16,60
rožne	10-11,00	10-11,00	syno, 50 kg	3,40-3,80	3,40-3,80
lane symjo	—	—	rožana słoma	1,25-1,45	1,15-1,30
hróch, Viktor.	35-44,00	35-44,00	pšešć. „	1,05-1,20	1,05-1,20
raps	—	—	wowsana „	1,10-1,35	1,05-1,30
pjeluški	—	—	ječna „	1,05-1,25	1,00-1,20

Drobnowikowanske płacźiny w Budyšinje

13. oktobra 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płacźizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniše płacźizny hr	najwyš. płacźizny hr
Howjaze mjaso s kosćemi	1 kg	2,40	2,60
Cźelace mjaso	1 „	2,50	3,00
Skopjace mjaso	1 „	2,80	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,60	3,20
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,80	3,20
Pšenična muka	1 „	0,44	0,56
Ržana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,35
Jćdźne bórny	1 „	0,09	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hrócch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Anerik. swinjacy šmałc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połc	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,30	0,32
Jćdźna butra	1 kg	4,60	5,00
Jeja	štuka	0,14	0,16
Jćdźne bany	1 kg	0,50	1,20
Cokor drobny	1 „		0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjenite wuhlo (domj. topj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunjowe brikety	1 „	—	1,45

Wólne płacźizny w Budyšinje.

5. oktobra 1929.

Wšě płacźizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płacźizna	najwyša płacźizna
Pšenica, nowa	50 kilo	11,00	
Rožka, nowa	50 „	9,00	
Jećmjeń	50 „	10,50	
„ nazymski	50 „	—	
Wows	50 „	—	
„ nowy	50 „	—	
Raps	50 „	—	
Bórny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,00	
Butra	1 „	4,25	
Syno, nowe	50 „	4,25	
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	—	
„ „ „ k zasł.	50 „	2,00	
„ z cypami młóćena	50 „	—	
Pšenična muka, 60%	50 „	17,00	
Ržana muka, 60%	50 „	15,00	
Pšenične wotruby	50 „	6,50	
Ržane wotruby	50 „	—	
Jeja	1 štk.	0,15	
Prosata 1028 štuk	1 štk.	24-44,00	

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše two rso yhišće wyše płaća.

Płacźizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

11. oktobra 1929. Płacźizny po centa. a zt. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 998.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnośće hač do 6 lět	56—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	56—58
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	52—54
Mjenje picowane wšěch starobow	47—51

Bykowje: 431.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnośće	52—54
Połnomjasne, młódše	52—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	47—50
Spatne	40—46

Jałojcy a kruwy: 991.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnośće	43—47
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnośće hač do 7 lět	51—54
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	25—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a spatnje picowane	—

Cźelata: 1400.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	32—38
Mjenje wukormjene a tajke wot cych (3.)	25—31
Spatne (4.)	15—20

Wowcy: 5134.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	56—60
Starše wukormjene (2.)	70—72
Mjenje wukormjene (Marschafe) (3.)	60—67

Swinje: 7789.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět stare	88
Wukormjene	85—88
Mjasne	86—88
Spatne	85—87
Rancy a kundrowy	78—80

Drježdźańska burša (11. X.).

Pšenica	232-237	bórnjace kruški	18,60-19,00
rožka	188-190	pšešć. wotruby	12,00-12,60
nałětni jećmjeń	215-225	ržane wotruby	11,50-13,00
nazymsk. jećmjeń	180-185	pšenična muka	45,00-46,50
wows	177-182	ržana muka	30,50-31,50
čefwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00-37,00
kukurica (Mais)	204-206	hróch	34,00-36,00
suche truhanski	14.14,20	cokrowe trub.	17.00-18,00

Eswětkowobrajowy pschednoschk w „Měschćanskej zahrodze w Budyschinje wo Wüstenrotskej twarskej nalutowarni.

Wczera pjatk wječor wotmě w „Měschćanskej zahrodze" Sjednoćenstwo pschećelow pschednoschkowy wječor se swětłowobrazami, na kotrymž pschednoschowar pschi sawodze zakładnu myśl wo hibanju za ſamžne domy rozłoži. Wón pokaza na to, ſo měſeſche ſamžny dom hižo w ſastarku pola wschitkich ludow wobzebitu wažnosć. S nowoczaſnym wuwiczom ſo to ſ industrialiſaziju k ſchkodze luda pscheměni. Knježerſtwa njeſpóſnachu ſchkody, kiž ſ tutoho wuwicza za lud naſtachu, a tohodla ſo wone tak ſłě wuſtutkowachu, kaž je to dźenſa hoſpodarſay pschećiwoſtinje a politiſay ſaczuwamy. Załožerjo Sjednoćenſtwa pschećelow, kiž ſchkodowanja ſpóſnachu, ſtajichu ſebi za nadawk, ſobudźełacz na wotſtronjenju tychle njedoſtatkow. Tule idealnu myśl ſtajicz do ſkutka, žada ſebi wjele woporniwoſcze, ale ſ naležnym podaczom, ſ kotrejž ſkłachu a ſ hłubokim ſapſchimnjenjom problema je ſo porabiło, po tutym puczu ſe ſohnowanjom a pschikładnje poſtupowacź. W jendźeſtkim ſwěcze twarſte nalutowarnje wažny faktor w hoſpodarſtwie žiwjenju wojnamjenjeja, ale na trochu hinalchim ſakładze, a wobſteja hižo, kaž je dopokaſane, na 150 łět. Se ſamžnym domom ſwiſowazym dźerżenjom k domiſnje a wižanjom na pódze kraja wujaſnja ſo wjele mjenowana mjeſtſka politika ſkaſoſcj jendźelſkeho cžłowjeka. To rozdźele mjes wobſtejacymi a njewobſtejacymi tak wótre njeſtu, dokelž 83 proz. jendźelſkeho wobydlerſtwa we ſamžnych domach bydli. Na praiſchenje twarſkich wažnuſtojnych, kotrjž běchu pſchitomni, pſchednoſchcź na ſpokojace waſchnje wotmołwi a dopokaſa, ſo žana organiſazija Wüſtenrotſki ſyſtem njemóże pſchetrjechicź. Wječor wobſamknu ſo ſe ſwětłowobrazownym pſchednoſchkom, we kotrymž ſo pokaſowachu domy, kiž ſe Sjednoćenſtwu pſchećelow natwarichu. Dla wulkeho wopſchiſcza, ſ kotrymž ſo tute mnóſe ſaběrachu, njeběſche móżno, wſchitke jenotliwoſcze ſyſtema na tutym wječoru ſamym roſpominacź. Ktomu poſtiſcza ſo ſkładnoſcź w rczńej hodźinje, kotraž budże wutoru 15. oktobra wječor wot 6 hodźin tohorunja w „Měſčańſkej ſahrodze". Nimo toho budże nětko knjes pſchekupz Max Rose w Budyſchinje Snutſkownej Lawſkej haſy 8., telefon čo. 3447, ſa Sjednoćenſtwo pſchećelow ſtutkowacź.

*

S Małeſchcz. (Rykwinſke powěſcze ſa 20. hjedźelu po ſwj. Trojizu.) Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dopołdnja ½9 hodź. němſka a w 10 hodź. herbſka Boża ſłužba, 1/12 hodź. dźěćikemſchenje.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija". Wutoru wječor we 8 hodź. zeńdźemy ſo w Serbskim Domje k ſpěwnej pruzy za nazymski koncert. **Předsyda.**

Bjesada w Budyšinje. Póndźelu, 7. 10. wječor we 8 hodź. přednošk knj. direktora Klosy wo pjenjezach.

Delni Wujezd. Serbske towarſtwo „Zahrodka" změje njedźelu 13. oktobra popołdnju w 3 hodź. pola Haškee swoju měsačnu zhromadźiznu. Hoſćo su nam witane. **Předsydstwo.**

Drježdźany. „Jednota" přeprošuje lubych ſobuſtawow na běrtłětnu zhromadźiznu wutoru 22. okt. wječor ½9 hodźin w hoſćencu „Bayriſche Krone" na Neumarkt. So wutrobnje prosy, zo bychu wſitcy přiſli. **Předsydstwo.**

Hornja Hórka. Tow. Łužica změje njedźelu 13. oktobra pop. w 4 hodź. ſwoju měſačnu zhromadźiznu w Nowakec hoſćenču. Přednošk zo ſwětłowobrazami změje knjez wučeŕ Wjela. Dowěrnicy ſo proſa, wšěm ſobuſtawam to wozjewić. Wo bohate wobdźělenje ſo proſy. Hoſćo ſu lubje witani.

„Lumir" nima dla wſelakich zadźěwkow ſwoju pruhu přichodnu ſobotu 12. t. m., ale hakle ſobotu **19. okt.** popołdnju w 4 hodź. w Serbskim Domje. Z lubym **B. Krawc.**

Hodźij. „Jaroměr Imiš" změje njedźelu 13. oktobra popołdnju w 5 hodź. zhromadźiznu pola Mrózec. 1/26 hodźin přednošk knjeza hudź. direktora B. Krawca z Drježdźan. Winowatosć kóždeho ſobuſtawa je, zo ze ſwojimi přiwuznymi přińdźe, hoſćo ſu wutrobnje witani. **Předsyda.**

Haslow. Jednota Sokoł ma njedźelu 13. oktobra 1. załoženi ſwjedźeń. Wſčeh přećelow a bratrow wutrobnje přeprošuje. Předsydstwo.

Njebjelčicy. Serbski Ratarſki Dorost za Njebjelčicy a wokolinu ma přichodnu ſrjedu 16. oktobra wječor we 8 hodź. w Herbſkej grychce w Serbſkich Pawlicach ważnu zhromadźiznu. Nowe ſobuſtawy ſu z tutym wosebje přeprošene. Wſčeh towarſchow wočakuje **Předsyda.**

Radwoŕ Serbski Ratarſki Dorost za Radwoŕ a wokolinu ma přichodnu njedźelu 13. oktobra popołdnju w 3 hodź. (hnydom po něšporje) jara ważnu zhromadźiznu. Wſitkich towarſow wočakuje

Tydźeńska ſkładźowanka a wědomoſtna zabawa ſobuſtawow Maćicy Serbſkeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbſkej kofejowni.

Kedźbu! Zwjazk spěwnych towarſtwow. Porjedźeńka: Na žadanje z jeneje ſtrony maja ſo ſćo. howace ſpěwy nawuknyć: Wulka lubosć čo. 29, 30 a dodawk. Zerja čo. 13 a Dobry wječor čo. 12 (nic čo. 13). Tamny ſpěw „Bóh žohnuj tebi Łužica" ſcyła nic. To chcyłe towarſtwa na wědomoſć wzać. **Hłowny dirigent.**

Zwjazk spěwnych towarſtwow zeńdźe ſo njedźelu ſobotu 12. 10. wječor w 6 hodź. w Serbskim Domje ke krótkemu poſedźeńču. Jara ważne wuradźenja. 1. Wólby do S. L. R. 2. Koncert. 3. Koncertowy pomnik. Proſu kóžde towarſtwo, zo by znamjenjeńcho zaſtupjerja pósłało. Wito.

Zastaranje z wodu z tłóč. připrawami plumpowe připrawy skótne ſamonapojaki z korkami

wšěch druzin a wulkoſćow wuwjedźe ſolidnje a derje pod rukowanjom

Gustav Schneider w Budyš.
na Różowej haſy 8 a 13

Fotowe projekcjowe powiſčeńſke domi. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatérſke fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej haſy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najſpěšniſo.

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesaŕnja. Casnikaŕ. Wuporjedźeŕnja. Centrifugi.

Wotnajeński awto

za kwasy, kŕěźna atd. najtuńſo. — Telefon Pomore 323

Hypotheki

na leżownoſće w měſe a na wſach. **Požčonki** na zastojnikow a kruče přiſtajenych z wotpłačenjom po měſačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje leżownoſćow a wobkhodow** kóždeje druziny.

Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych należnoſcach a ſudniſkich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel

na Hórnčeſkej haſy 11 Telefon 6639

Rowowe pomniki

wobſtajenje rowow

pomnikowe napisma

HAGER & CO.

dźěłarnja za rowowe pomniki

w Kamjenču na Dittrichowej haſy, blizko Połdnjanje haſy.

Konje k rězu

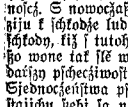
kupuje kóždy čas po najwyšších płaćizn

Kurt Kaiser w Budyšinje,

na Humboldſkej haſy a při Mjas. jatkach. Tel. 2402.

z wulkim transportom original-rańšoprusko nižozemſkimi

wysokoſćelny mi **Krowami a jałowcami**

też někotre z čelatami, kaž też z porom čehniwymi wołami 17 centnarjow čežkimi došoł. Wot ſoboty 12. K. ſu w mojich hródźach w **Müllerec hoſćencu w Barće** jara tunjo na předań. Přemjenju też rěkny skót

Skotowa wikowarnja Kurt Sedlik w Barće

Lacy pulovry

Osswald

na Kamjentnej haſy

Džak.

Kóždemu, kiž ma

drjenje

ischias

a wić

ja rady

darmo

zdźěłu, što je moju žonu ſpěšnje a tunjo wustrowiło 15 pj. za wróćoporto připołožče. Rozprawu jenož pisomnje.

Müller, Obersekretär a. D. Dresden 414 Neuſtädt. Markt 12

Jenož 21.50 hr. płaći tutón nowočaſny **ſalon.časnik** dub, moſazne cywki, (Werk) 88 cm wyſoki kuch. časnik kiž tydźeń dźeja 8.— hr. **budźaki** z rukowanjom 3.— hr. **ſtał. časnik** prawy dub, gong bije dwojo hłoſnje jenož 125.- hr.

Rukowanje za kóždy, darmo do domu, katalog darmo

Oskar Brückner w Kamjencu

Trauring-rožk Telefon 476

Wohladajće ſebi, proſu, mój woſebity wobkhod, prjedy hač něšto kupiće!

Jan Petŕkec naſl.

mějićel E. Schulz w Khrósće

Wulki wubjerk **gardinow.**

3-dźělne wokna wot **3,50 hr.** Rjane nazymſke a zymſke **wobleki.**

Štrykowańſke wobleki za žony a dźěći.

Klubowe lacy za muže a hólcy atd.

5420

metrow wupjerka

ſmy w lěcze 1928 roſpſchedali! ſchtož je najlěpſchi dopokaz hódnoſcze naſchcze twory!

Andr. Kasper

(mějićel: A. Pilopp)

w Budyſchinje, Burgleſin 11

Kedźbu wobuće

prjedy hač na hermanku kupuješe, wobhladajće ſebi mój ſkład njewjazomnje. Žadyn ſtan, žanu reklamu, tohodla tak jara tunje. Bohaty wubjerk wobućow, toflow nizke, dołhe, lěčhańſke a ſportake ſkórnje

Theodor Korch

wobuće prjedy Aug. Korch

w Kulowje

na Kamjenſkej dróze 57

Wše druzinu ſamojidłow

ma ſtajnje na ſkładze

Žitny dom w Kamjencu

wotnoſka w Panšćach

Dołhe a krótke ſkórnje

ručne dźěło, kaž wše druhe **wobuća** poſkića derje a tunjo

Richard Völkel

wobućowy ſkład w Zyjicach

pola Khróšće — Kupujće ſwoje wobuća pola wěcy wustojneho

3 žonjace a 5 mužacych

kolesow

mało trjebane, předawa

Jan Schieback

w Budyšinje na Mužak. dr. 4

Swinje k rězu

ručiło wukormiće, hdyž wšědnje

Teppcrowe picow. wapno

ke kidanju přidawaće

Tute dostanjeće pola:

E. F. Bartka w Njeswačidle

Gustava Rychtarja w Zdźěri

Pawoła Rychtarja w Hodźiju

Ludwig Tepper & Co.

we Wiesbadenje

Dobry srěnjołětny

kóń

je na předań **w Jitku č. 9**

(Eutrich)

Wysokosućelna

krowa

je na předań **we Łuzy č. 26**

Rjana wysokosućelna

krowa

z 3. čelećom je na předań **w Lipiču čo. 19**

Dobra šwajcarſka

koza

je na předań

w Khasowje čo 27

Wosebity wobkhod

za

nawočnicu, šćipar

(Klemmer)

dalokowidu atd.

Specialist

nowočaſneje wočneje optiki

Erich Lem

w Budyšinje na Nošle haſy (Nowotwař khorobn.

Naturſka hojeńka a přepytowańka tučeluje

kupjeni A. Freundowa

hojeńſka magnetopathka, radijowa homöopathija, biochemija, ćišćańſke lěkowanje, zelowe lěkowanje — ma **rěčne hodźiny w Budyšinje, na łagerſkej dróze 5** kóždy Štwórtk, pjatk, ſobotu wot 8 hač 5 hodź. a lěkuje: čuwowe a dušne čerpjenja, hołdowe čerjewowe, jatrowe, žołčowe, wušowe, wótčne, jerchenjowe čerpjenja, liſawu, wumjeru, wić, drjenje, iſchias, zlemjenje, zakrakowanje, bjezſparnoſć, waki, wukhorjenje, tołſtoſć, zatykanje, ſłaboſć, nedawu khorość, ſpink, žiłate a bolace nohi. — Wulke wuſpěchi. Rańšu moc ſobu přinjeſe.

Předy hač kupujeće

wobhladajće ſebi mój wulki ſkład wſelakich ulſtrow, přewoblekow, jupow, wobleſkow, žonjacych a hólcacych mantlow, wobmjanych tworow a trikotažow, namakaće to prawe pola mje po najtuńſ. płaćiznach

Franc Bulang w Kulowje

Na Torhońcu 8

Derjedźerſtwo

nakładowańſke a naſelenſke ſudy

wſelake wulkoſće

lěpše kaž drjewo, wěcnje dźerżace

tunjo

Pola **Marka w Kukowje**

móžeće ſebi je wobhladać

„Ah! Dźeń dobry Moco, trjebaće tebje też zaſo raz! Ale poſkaj, Ty paſ prawje drohu cigaru kuriš, dunſtola, te rjanje wonja! Ty drje ſy ministerſke zaſtojnſtwo doſtał, ſo móžeſ tajke dobre cigary paliś!"

„Nó, ministr ja hiſće njejſym, ale ja ſam kupuju moje **dobre cigary** a tu **nje pjenježy** pola **A. Bilcz w Njeſwačidle!** Dźi tam raz pohladaś, kajki ma tón wulki ſkład dobrych cigarow, **trubkow,** tobaka, **cigaretow** atd.! Tam budźeš **ſo** wěſće ſpokojeny!"

Zastupjerjo

kiž ſerbsku rěč wobknjeża, za zawěſćenju Saksſkich nalutowarnjow ſo hnydom pytaja.

Poſkićenja pod **F 50** na wud. Serb. Now.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnik. 1.51 hr. pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a ześi Smolerjec knihiličšerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 240 — Budyšin — Pónjdźelu, 14. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Němski piwowy a tobakowy monopol?

Barliniske nowiny žu sjonike, so žo knježerstwo pódla **sapalkowego monopola se sawjedźenjom plana monopola na pśedawanje piwa a tobaka saběra.** Ssamo płaćiśiny za jenotliwe druźiny žo mjenuju, z kótrychž je widźeć, so žo monopolisowane wudźełki wótro podraża.

Wo sapalkowym monopolu a němskej pozicionu je žo žobotu wjeźor dojednało. Dokelž dyrbjelsche Ivar Kreuger dla druźich wobstejbodow do Jendźelskeje wotpuśeźowaś, njeje žo hišćeze formalne wobsamknjenje dospiło. Wo pożicionym a monopolowym planje je k dospołnej pśeśesjenosći dosćło. Sśrjedź tehole tydźenja žo plan podpiśe.

Najwažnišche wumeńenjenja sa pożicionku žu śledowaze: Schwedski sapalkowy trust w Stockholmje Němskej sćeśerstwu pożicionku 125 miliionow dollarow (500 miliionow hriwnow) saradźi. Schwedski trust nima prawo, jo mjenjenjom 50 lět žadaś, so by žo pożicionka wuźała abo žo po dźełbach wotpłaćała. Němska pak ma jenotliwe prawo po mjenjenju dźeśaś lět pożicionku pożeś wupłaćeś abo dla ponižanja danje konwertowaś.

Napšašenja za sakski sejm.

Sozialdemokratiska žejmska fraktija je w žejmje napraśenje sapodała, śehto knježerstwo žebi myślu cyniło, so by wobsejźnikam gmejnskich kapow městow a wjsow wotpomhało, hač je siwólnine, w hospodarśkim planje 1930 wjetśe summy pśichotowaś, so bychu žo mnoge jich šulske, dróhowe, policajske a spomožerske cśeśe znjeśli.

Ta žama frakcija knježerstwo napomina, so by žejmej bórzy nacźisk k wuprawjenju wódneho hospodarstwa sa hospodarstwo a industriju pśichodnoliśo. Dale sozialdemokratiska frakcija nanjetuje, pśichmyślkowy a leźownostny dawk pśichetworicź.

Zjězd sakskeje centrumskeje stronu

Sakska zentrumska strona je njedźelu w Drježdźanach swurjadny sjězd kśajneje stronu wotmóka. Na młodźinskim sjězdźe generalny sekretar dr. Bockel z Barlina wo stejiscu młodźiny k statej a zyrkwi rěcźeśe. W sastupjeńskej shromadźiźnje knjes dr. Bockel wo politiskim połoženju w Němskej rozpravjeśe. Pśichode wiśmem na wulke nadawki pśichodneje němskeje finanzneje reformy pokazowaśe. Resoluzija žo pśichaja, **kótraž ludowe požadanje pśicerźiwo Youngowemu planej jako schódne we stutśkownej a šwonkownej politizy wotpokaja a wuswolerjow napomina, so žo njebychu pśichi nim wobdźělili.**

Potom schuliśi wodźeŕ Günther z Leutersdorfa wo gmejnskich wólbach rěcźeśe. Shromadźeni wolu wuwarachu, so bychu po možnosći wschudne zentrumskich muži na wólbne lisćiny stajili. Dotalny pśichedźyda prjedawšći knježerstwowy radźićeŕ dr. Fliśker žo powokańskich pśicinjnow dla do Barlina pśeńesydli. Hač do nowowólby pśichedźyły w bliźišchim porjadnym sjězdźe budźe měšćeńanski radźićeŕ Brugger w Budyšinje stronu wodźiś.

Cźeźka krisa w sakskim ludowym hospodarstwje.

Němske dźełowe wiki mějachu 1926 swoju najcźeźšu krisu wobstajaś. Dźeńa je licźba bźeźopytarjow w Sakiki nimale tak wulka kaž w lěcźe 1926 a je dwójcy tak wulka kaž 1928. Se statistiki je spóznaś, so Sakska dźeńa šesćinu wschitkich dźeńonjemějerjow Němskeje pokazuje, mjes tym so je po licźbje wobydlerjow na tśinatym městnje śeji. Kaž wěsy leża, budźe Sakika wot němskeho ścata dyrbjeć pomoc žadaś.

Hrabja Zeppelin k połnócnemu čopej njepoleći.

Pjatk žo powěźeć rozśeri, so žo wobžadka „Hrabje Zeppelina“ sapowědźe, žo pśichi leśenju k połnóžnemu cźopej (polej), w lěcźe 1930 wotmyślenym, wobdźěliś. Wjednistwo powětroweje łódźe pśichinjama, so žo muźstwo wobžadki prajśeja. Tola hišćeze njeje niczo rozsudźene, a powěźeśe pśiśed wopraudźitoju do wědła kpakaju. Mjes tym pak je kapitan Lehmann idźelił, so dyrbi žo někto wopraudźe z tym liśiś, so žo **powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin“ w nadcźu 1930 na leśenje k połnóžnemu cźopej njepuśćeźi,** dokelž ma wjetśi dźeł wobžadkowego muźstwa žo boji, so by žo pśichi njesbožownych pśichipadach na leśenju powětroweje łódźe powětrowa łódź mohła zhubiś. Kapitan Lehmann praji, so, kaž dołho je jenož jena zeppelinska powětrowa łódź we Friedrichshafenje, šmě žo „Hrabja Zeppelin“ jenoź sa nadawki wužiś, sa kótrež je natwarjeny, a so žo **powětrowa łódź njeźmě na hraźki stajeś.**

Mjes wobžadku žu někotśi starśi ludźo; kótśiž žo bjes wěsteho mýta nocźedźa šurowej symje pśichi cźopje mustajeś. Jara nalhonjeni mechanikoju, inźenieŕoju etd. na to pokazuja, so žo strachi dźěśeńego leśenja k połnóźnemu polej njeśmědźa w technišnim naktupanju pśichinjko ważeś, dokelž njeje do pśedka widźeś, hač bychu **plunowe blunki** we wulkej symje žwoju pružnosć wobkhowaśe, hač bychu motory njepśichestawajcy dźěkaśe a hač by pśichode wšěm možno było, žo słodźenja šmimjeś, kótrež je, kaž je znate, wošebje Nobilowej powětrowej łódźi wožudne było. Dale žo na to pokazuje, so Zeppelinowe muźstwo teź cźežnje njeje sa leśenje nad loddowym morjom wuwuceńene, teź njemóže je śněhakami (šćipjemi) jěźdźiś, tak so, hdy by nujne było, i powětrowej łódźu pśichistajiś, njemóžno było, po lodźe hiś.

„Hrabja Zeppelin“ do Hollandskeje wotlećał.

Ssobotu 23 minutow po 11 hodźinach w nozy je powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin“ do Hollandskeje wotleźała. W Friedrichshafenje jenoź śłaby wětśik nad Bodamskim jězorom dujeśe a wjeźor bě skoro zgóle wozśichnył. Dr. Eckener łódź wodźeśe.

Njedźelu ¾11 hodźin dopołdnja bě „Hrabja Zeppelin“ k Rotterdamej dolećał. Ropot motorow ludźi pod hole njebjo wabjeśe. ½12 hodźin powětrowa łódź nad Amsterdamom leźeśe. Schśiśej hollandskich śłakbow powětrowu łódź nad Hollandskej pśewodźowaśe. Nad Nymwegenom žo „Hrabja Zeppelin“ do Němskeje sawróći. S Kölna wón po Rheinowym dole nad Bonnom, Andernachom a Koblenzom leźeśe a wjeźor 51 minutow po 6 hodźinach do Friedrichshafena dolećał.

Sajo jedyn śłepy pašažer.

K žobotnišchemu wuleźenju „Hrabje Zeppelina“ bě jedyn młody Hollandšan jako jako śłepy pašažer podjaśeł. Hdyž zeppelin do Ameriki wotleźa, je śpitał jako śłepy pašažer žobuleźeźa. Jeho tehdy lepicha a pokhlostachu. Ssobotu popołdnju do hotela zeppelinskich pašažerow pśichidźe a jenemu hollandskemu pašažerej swoje wotmyślenje wuplapota. Policaja žo z cźasom wotpołlad młodeho cźłowjeka dźěli. Krótko pśedy wotleźenja jeho w hornjej łkóbdze śećhi zeppelinsteje kólnje wušśěbjicu a policajskim sastojnikam pśechopachu.

Nowa Seeckiowa kniha.

General je Seeckt je nowu knihu napiśał. Wona ma titul: „Pśichihod němskeho ścata“ a natwar a pśichkad nowonaźaśneho němskeho ścata ź jeho nadawkami a winowatosćemi rozwinja. Seeckt pożadźenja a žadanja je sapadźenosće wotwodźuje, so by ź nich je sapadźenosće pśiches pśichitomnosć do pśichihoda dowjedł. Kniha hišćeze tónź oktobra w nakładze „Kulturneje politiki“ w Barlinje wuńdźe.

Wusud w Opolskim procesu.

We wulkim pólskim dźiwadłowym prozeźu je dla nadpada na pólskich dźiwadłownikow žo žobotu pśichipodaju po sćeśerśnjowym jednanju w pśichitomnosći wyšeho sudniskeho presidenta Witty śledowazy wuśud wuprajił:

Wobskorźeni Polster, Nalewaja, Zentner, Nowak, Pottstada, Haupt a Bernert žu žo dla kaženja kśajneho měra sažudźili, Nalewaju k sastwu na 8 měsazow, Zentnara a Nowaka po 6 měsazach, Pottšada a Haupt po 4 měsazach a Polster k 3 měsazam, Bernerta k 150 hriwnam pjenježneho khłostanja město sastwa sažudźichu. Druhi wobskorźeni žu žo wuwinowali. S wuwinowanych žo młodostnaj Kaduk a Funke pozwaritaj. Sažudźeni žudniške khosty sapłaćeja.

W Francowskej so dawk poniži.

Finanzny wuběrk deputertśeje komory je wuradźenje hospodarśkeho plana sa 1930 stónčił. Wobsamkło je žo, ź pśiseśbytka dochodow, kótrež nimale 2 miliardźe frankow wuczinja, **1 miliardu sa sniżenje dawkow a 1 miliardu sa połepśenje mjezy sastojnikow naložiś.** Dochodny dawk dyrbi žo ź 12 na 10 prozentow, luxusowy dawk na automobile tehorunja ź 12 na 10 prozentow sniżiś. Dale dyrbi žo leźownostny dawk wo 2 prozentaj sniżiś.

Konkurrenca italskeho a francowskeho wójnskeho łódźstwa.

Italska žo hišćeze njeje rozsudźiła, hač žo pśichi konferency w Londonje wo wotbrońenju wójnskich łódźstwow wobdźěli. Mjes tym žo italske nowiny pśicerźiwo kódej njejenakosći italskeho a francowskeho wójnskeho łódźstwa wobroceja. Pśicinjny francowskich nowin sa wjetśe wójnske łódźstwo Francowskeje žo se strony Italskeje jako njewopraunjene wotpokazuju.

W nowinach „Stampa“ general Marietti praji, so francowske pśicinjny njemóža thutnu kritiku wudźerźeś. Francowske stejiscźišćo žo jeniczy na to zakoju, so Francowska hišćeze njeje spósnała, so dyrbi Italska teź hišćeze wjetśe kolonije dostaś. Lépje by było, hdy bysćtej žo Francowska a Italska pśedy Londonskeje konferency wo hłownych dypkach wotbrońenja na morju dorěčałej, kaž ftej to hižo w nastupanju wuwuceńenych reserwow cźinitej. Italska a Francowska bysćtej mohłej nacźišćeju Jendźelskeje a Ameriki napśicerźiwo stejeś.

Sinkeinscy w Americy a Macdonald.

Wožebity dopižowaŕ „Dailny Maila“, kótryž žo pśichi Macdoaldowym pucźowanju wobdźěla, śwojim nowinam z Newyorka powě, so jendźelskeho ministerskeho pśedsydu stajnjt wjetśa licźba policajstwa pśichewodźa. Jeho hotel žo wójnskemu lěhwu runa. To žo sdźela tohodła stawa, so žu Sinkeinźy pśiśed nětorym cźasom Macdonaldej je cźinom nazbylnosće hrozyli, jeli so Macdonald jatych Sinkeinskich ź jastwa njepuśćeźi. Sinkeinźy žo Irsjo wunja, kótrjž chcedźa Irsku dospołnje wot Jendźelskeje wotdźěliś.

Wójnskej łódźstwie Jendźelskeje a Ameriki niedyrbitej kromadze dźełać.

Amerikanski statny sekretar Stimson se sjawnej wopowědźu wudawanjam amerikanskich nowin napiśeśiwo stupa, so staj žo jendźelski šwonkowny ministeriŕ pśedsydu Macdonald a president Hoover wo kromadźedźełanju jendźelskeho a amerikanskeho wójnskeho łódźstwa dorěčałoj. Pśichi zhlym jednanju mjes statnikomaj njeje žo wo tym se žanym kłowćkom rěcźało. Wuradźowało je žo jeniczy na podložu Kelloggowego pakta, po kótrymž ma žo kóžda wójna njesakośiśa mjenowaś. Jendźelska a Sjednośene staty połnóźneje Ameriki pytaju wšěch źrědźi wusamknjeś, kótrež traźenje wojeńskich mozow wolóźeja. Podhlad, to cźakaj wobaj stataj sa wěste pady swojej łódźstwje sjednoćeś, je w kóždym nastupanju bjes podłožka. Dale njeje wěrno, so dyrbi žo pśichodne dojednanje Londonskeje konferency Swjatej Ludow pruhowaś dać.

Trocki prosy, zo buchu jeho zaso do kommunistiskeje stronu pśijeli.

Wuhnaty nědhusći rusti ludowy wójnšti kommišar, kótryž w tukhwilu w Konstantinoplu bydli, je wot tam se nědhuschim rustim pódłanzom w Pariśu Rakowšim kónc septembra wjednistwo ruskeje kommunistiskeje stronu pśichjeł, so bychu jeho zaso do kommunistiskeje stronu pśichjeli. Trocki swojich pśichiwiśowarjow namołwja, so bychu po jeho pśichkładze cźinili, dokelž je žo nětcźišcha Stalinowa politika po sabadach opposizije na lědźu rosniła, a so nimale žanych rozdźělow mjenjenja wjacy njeje. Wuhnatych a sajatych pśichiwiśowarjow opposizije pak bychu dyrbjeli wobhnadźiś. Bolschewiske knježerstwo njeje hišćeze na próstwu Trozkeho wotmołwiło.

Nowy konflikt w Jeruzalemje.

Pśichiwolenje jendźelskeho sarjadnistwa w Jerusalemje, so žmeźa žebi židźa blizko murje žałoscenja myjnik a druhe wězy pśichiprawjeź, je mjes muhamedanami zgłnu njespokojnosć słudźiło. Pokoženje je žo w switu ź tym sasa pśichiwótiło. Pśichichodnemu pokutnemu dnjej tohodła sasa ź njeměrom napśicheću hladaju.

Chineske hroznosće pśeciwo ruskim stacanam w Madźurskej.

Rušzy cźekњenjeźy, kótiśž žu ź Mandźurskeje do Chabarowska pśichiśli, wo nowych nadrobnoscach wotpraujenja cźiłowanja a krjudowanja ruskich stacanow w Chinje powědaju. Pśichistajeńy rańsko-chinceńeje żelesnicy Chwschna potwierdźa, so žu na sastanišchcźu Kuacźenśi ruskeho sta-

cjana Kuaczeńza saćwilowali a do żelesnikseje chorownje ſ dosady ſwinjenej ſkowu dowjeſli. Lěkarjej, kotryż je Patuſchkowa pſchepytał, je polizija wobſtrědźenje wunjſowała, ſo je Patuſchkow na jenu chorošć wumrjeł. Ruſkeho ſtarjana Uſterfkeho, kotryż je ſo po roſprawje chineſiſch wyſchnoćzow wobſtrěžnył a ſo poſpiſcho w kěu bliſko jeneho ſaſtanjiſcheja raiſchdownikow żelesniży namakał, ſu wopraſwdźe ſaćwilowali a potom wobſtrěžnyli. Hdyż běchu cźłko Uſterfkeho do Charbina pſchinjeſli, němſki konſul a ſaſtupjeř japanſkeho konſula ſ pſchewodom poliziſſkeho lěkarja na dwórniſchćo pſchińdźeſchtaj. Cźłko ſnamjenja żałoſtneho ćiwilowanja pokaſowaſche. Pſchiſtajeńz raiſchceje żeleſniży Daſchkow praji, ſo je cźłka wotpraſwjenych ruſkich ſtarjanow, ſwonka města namałanych, fotografował a liſty jatych ruſkich ſtarjanow widźał, kotriż na poćeſtpjenje ćiwilowanja ſkorża. Ruſzy ſtarjeńzo Murźakow, Sſmałow, Tretjak, Melnikow, Uſkow a Borowinſki ſu ſo bjes ſkoda ſtubili.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 14. oktobra 1929.

— **Wo njedrje.** Schkeńza je ſyſnje na rjane ſchſa. To je ſe ſnamjenjom, ſo ſyſna wyſchina ſ Agoriſkich kupow k nam pſchikhađża. Nižina wotſyſaje ſo k połnocy. Nam kiwa ſaſo wobſtajniſche wjedro, w nozy drje ſymne a wo dnjo ćopłe. Sſobotu na ranje ſu nadała njewjedra byle. Naſy ſte njewjedra pſchipowđała hižchże wjele rjaneho cźaſa. Sſobotu pſchećejahny Barlinſku kraſinu wjerćeńh wichor a naćiſni wjele ſchkody. — Jutſhe wutoru ſkhađża ſłónčko 6,26 hodź. a ſkowa ſo 5,05 hodź. Měſaćk ſkhađża powađnju 4,29 hodź. a ſkowa ſo na ranje 2,14 hodź. — Dźenża rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer +2, thermometer w nozy +8. — Wuſtudy na cźopłiſche wjedro a ſamróżene njebjo.

— **Zyrkuſ Krone pſchińdże do Budyſchina.** Zyrkuſ Krone, kiž je dźeńſnjiſchi dźeń bjes dwěla najwjetſche pſchedwźiwaće ſwojeje drużiny w Europje, pſchińdże bórzy na nźkotre duy tež do Budyſchina. Wón pſchebywa nětle w ſłowjanſkim měſće Drježđżanach, hdźež hižom tydźenje dołho ſe ſenſaziju płaći. Krone je ſnaty dołeż, tehdyża ſo njetrjeba wjele wo nim prajić. Tola dźiwaćź ſo pſchez ſo ſaſo dyrbjimy, kak je tole pſchedwźiwaće ſmóſnitło, namakaćź pſchezo ſaſo nowe pućze, pſchezo ſaſo ſwjeſće nowe attrakcźje ſa moderny publikum, kiž ſrěbi wjele żada. Pola Krone ma ſo woſebje pohódnoſćiſcź, ſo won po pſchikładze druhich zyrkuſow njeje do ſwojeho programa pſchijał ћuſto jara njepſchiſłuſchne rewuowe wuſtupy. Won je weſtał ſtary klaſſiſki zyrkuſ, tak ma ſo ſa ſwoje wulke wupſchi jenoż pſchemoźażnym hromadnym wobraſam a ſawjedźenju wulkich ſportſkich konkurrenzow dźakowaćź. To bźiſche jemu jenoż mózno ſ wutworjenjom ſobrſtheje arenty, kiž je drje dźeńſa najwjetſcha, kotraż dozyła je. Se ſwojeho nieſmjerćneho materiała wo nźběže 1200 ludźi a pſches 800 ſwěrjatow ſeſtaja wón program, ſtwori hromadne wuſtupy, kiž namakachu ſahorjeny pſchiſłeſt najwumyſlenſchich wulkomóſchćejanow tukraja a wukraja a kóždemu, kiž je je wohladał, njeſapomnite woſtanu. Zyrkuſ Krone pſchińdże ſe ſwojim złym materiałom na ſłužbach wſchěch rażow a ſwěrjatow wſchěch ſenſkich krajinow. S woſobitynmi cźahami pſchiwjeſe ſwój wobſchérny park wo 285 wosow a bohatym materiałom na ſwěrjatach, mjes kotrymiž je ſamo 25 ſłonow (elefantow), 42 tigrow, 30 lawow, 35 ſłodowych mjedwjedźow aid. atd. a marſtall wo 260 koni. Hóſtna hra, kotraż budźe jenoż nźkotre dny, budźe wěcźe ſa zyłu naſchu krajinu ſ wopraſwdźitej ſenſaziju, kotruż nichtó ſłomdźiċź njedyrbjał. So by ſo pſchiwał ludu derje wobdźałaćź wodźał, hižom blížeże dny ſapoczńu ſaſtupne kharki pſchedawaćź, ſo ſmjeże kóżdy ſkładnoſć, ſrěbi ſ cźaſom jene měſtno ſwěſćiċź.

S **Worſchiż.** Wcźera němſke turnarſtwo Budyſchkeho wokſrjeża nźhdże ſto wołoſowe ſyſne, ſwoje Jahniſke pokrjne bźanje 1929 w Worſchiżach wotmě. Też jedyn ſ naſchich Sſokołow doſta na napraſchenje dowolnoſć, ſo ſobu wobdźěliċź. Wotrjad ſtarſch 18 lět ſtarych běżeſche 5 kilometrow a ta ſ Łětonja do Krakez, po kamjeſchcźez ſcheźeżky do Porſchiża a wot Porſchiża ſaſo do Łětonja. Wótrjad młodſtych, 14- hacź 18lětnych, běżeſche 2½ kilometra ſ Łětonja k Boſcheźanſkemu puczej ke Krakez a wróćo do Łětonja. Hołcźaży wótrjad běżeſche 1½ kilometra ſ Łětonja ſ hory dele do wólſchin a wróćo. Po wubdźělowanju, kiž běſche ſo w 2 hodź. ſapoczało, pſchiċźahnychu do Porſchiża a běżachu pſchiſłuſchnje běły po wyſy horje a dele. Potom na Linndarjez ſahrodże proſtne ſmjeżowanje wotměchu. Na wuſtupach wobdźěli ſo nźhdże 100 turnarjow a turnarkow. Po mytowanju, kiž ſo ſ proſtnym ſmjeżowanjam pſchiſłamkny, ſhromadźichu ſo wobdźělnicy ke rejſy pola Handrikez. Dokładne wuſłědki wubdźělowanjow podamy w jutſhiſchim cźiſłe. Dźenſa jenoż ſdźělimy, ło je pſchi wotrjebje ſa 18lětnych a ſtarſchich ſ dobyćezjerom błył Nowak-Porſchiżſki a pſchi młodoſtnym wotrjebje 14- hacź 18-lětnych Sſokoł Wünſch a-Porſchiżki.

S **Lutobrza.** W nozy k njedźeli je na dwórniſchću we Lutobrzu ſaſo paduch pobył. Wón je wokonjow ſchkleńzu wobſtrěžnyſchi do cźakańje ſaſtł. Na to je ſ nźkotrym kopadłom durje k ſłužbowej měſtnoſći roſbił a ſo do njeje dobył. Kradnył nicźo njeje. Wo dwaćezći pjenjezkow, kiž je na blížeże leżało, njeje paduch rodźił. Je ſnadź też możno, ſo je paduche pſchi jeho nózinym dźěle nźchtó myłił. Tole mużebowzmje ja ſa nźkotre lěta hižom ſtrěże na tudomnym dwórniſchću.

S **Kiſtizy.** Njedźelu 29. ſeptembra t. L. ſwjeċezeſchtaj tudomnaj Kańlerez mandźelſkaj ſwój ſlěborny ћwaj. Pſchi tutej ſkładnoſći jimaj też Maleſchanſka ſokoſſka kapała rjane ſaſtanićko ſapiſka. To bźiċże ſo ji tak rjenje poradźiło, ſo ludźo pſchikładaćź, na ћudźinikow poſłuchaćź. Ssamo ſ koleſami a motoriſkimi kołami běchu pſchijěli, ſo bychu ſo na ſynkach wokſchewili. Posdźiſcho ſokoſſka kapała też hiſchće w ſoli diwjoſłóſnje ћudźeſche. Wuſłojna kapała běſi ſaſłuželi, ſo ju ſrěbſke towaſtſwa pſchi ſwojich ſwjeċezenjach ſrěbi ſadaja.

S **Lubija.** S njewobhładnoſću mózeſche ſchſtwórtk popołdnju błóſtarſki urjadnik Kuzer pola tudomnej Förſterez ſirmy łoſko wo ſiwjenje pſchijěcź. Wón wotewri durje k ſłěbadłu (Fahrſtuł) a pſchiwołaſche nźchtó kolegej w delnim poſchodźe, mjes tym ſo ſłěbadło jědźeſche. Naſtrěże wón njeběźże putnył, ſo ſo ſłěbadło bliži. Wone je nźko nabołno ſa ſłowu ſtrabnu a ju mjes ſrěbje a ſchtiſtanſku żerdź ſatłóżi. Kuzer ma ſo jenoż tomu dźakowaćź, ſo ſo elektriſke ſwěźenje pſchepali a ſłěbadło ћnydom ſaſta. Hewak by jemu ſłowu rozmjakło. Njedźiwajż wſcheſo pak bu Kuzer ћętro cźěſko na ſłowje ſranjeny. Dźeſaćeźiżu ſpomóritoju bowjeſchu njeſłoženeho k lěkarjej.

S **Kulowza.** Wutoru wjeczor ſa cźaſ rożnowoženje pobożnoſće dobychu ſo paduchi do bydlenja tudomneho kubleża Domanje a pſcherychu wſchitke ћamory a kaſchcźiki. Jich pak ſu po ſdaċu myſlili, pſchetoż woni tradnymchu jenoż nźchto ſtarych ſlěbornych pjenjes a nźkotre zigary. Měnja, ſo ſu paduchi młodźi pachoło byli, kotrychż wěcźe bóry wuſłěkża.

S **Wojerez.** Wot 1. oktobra t. L. je ſo w mjaſowobhładowarſtwje małe pſchenjenżenje ſtało. Po ſaſtudlenju prakt. ſłótneho lěkarja Schrödera we Wojerezach wutworichu nowy mjaſowobhładowarſki wokſrjeż, kiž Wulku a Mału Nydej a Nźnzy wopſchija. W tutom wokſrjeżu ma ſłótny lěkar Schröder mjaſo wobhładowaćź. Mjaſowobhładowarſtwo w Mieżanſkim a Nowo-Buċzanſkim wokſrjeżu a pola rěznikow Kura a Sſinapiuſka we Wojerezach bu mjaſowobhładowarjej Grundmannej we Wojerezach pſchepodate.

S **Kija** pola Mużakowa. Sſrjedu w tudomnej Kreiſelez maſchinowej fabrizy ſamkatiki wucźobnik Kośmjerzki ſmjertnje ſnjeſłoži. Pola 8 zentnarjow cźěſkeho kruċha żeleſa, kiž ſa ſdźěbadło wiſaſche, ſukny ſo ſchrub a żeleſo padny dele a ułodżenza ſarasy. W fabrizy ћnydom dźałacź pſchestachu.

S **Wjeſti** pola Mużakowa. Minjenu ſobotu ſwjeċezeſche tudomny błódarſki miſtſtr Reinhold Nickel ſwój 30-lětny wobłžódny jubilej. Wón je ſ małym ſapoċatk a ſwój wobłžód po nźċźim do wulkeje, ſ maſchinami wuhotowaneje błódarnje ſe w wokolinje ſako dobra dźěłarnja ſnata.

S **Rózbórka.** Liċźou ſapóſtłanzow do wokrjeżneho ſejma (Kreiſtag) je wokrjeżny wubjerk ſa nowowolbu na 27 poſtajił.

Wurjadne zhromadźizna župy „Jan Arnošt Smoler“ w Maćicnym Domu.

W Budyšinje, 12. winowca 1929.

Hibićiwy župan knjez Pawoł Krječmar bě swoju narodnu gardu k wurjadnemu posedźenju do łužiskeje stolicy powołał. Mějachu so tola wažne należnosće rozrěčeć a dojednać. Narodni načołnicy běchu so w bohatej ličbje zešli, potajkim w župje združene towarstwa nimale wšitko zastupjene, ale tre zamołwjene a drje jenož dwě njeměješej trěbne, ani to jene, ani to druhe činić. Akademija stwórćina bě hižom dawno překročena, hdyž dźeński porjad wozjewi, kiž so jenohłósnje přija.

Župny zlět w přichodnym lěće wuzhada sej nadcy časa k rozmołwje. Ma so w sakskej stolicy. Drježdźanach wotměć a to njedźelu 23. maleho (februara) we wobsěrnych rumnosćach towarstwowa doma („Volkswohlhaus“). Jenohłósnje tomu cy přihłosowachu. Słušeja tola Drježdźanske warstwa k župje a maja tak co ipso prawo sej zo so swjedźeń też raz w murjach jich sydlišća měwa. A štó njeby při tajkej přileżnosći so tam wulećał! Jenož wo wašnju zajźeda, hač z mi ab ze železnicu, wuwi so dłeša rozmołwa, so županej nadawk da, ze železniskim zarjadnikaj jednać, hač mohł so

wosebity ćah

z Budyšina do Drježdźan zarjadować. K tomu spječa 300 wěstych wobdźělnikow a měła so ličba čatk januara zwěsćić. Ćah měł w zažnich rohdźinach (snadź wokoło sedmich) wotjěć, zo nasej wobdźělnicy dopołdnja Drježdźany wohlwjazkowej spěwarjo připołdnju (wot 12—½1 zhromadnu pruhu w „Volkswohl“ wotměć a hnyc tam za wšěch traš zhromadny wobjed zarjadować. To by tuńšo było a zdobom k temu přinošowało, bychmy wulku žurlu a dałše trěbne rumnosće wjele potuńšene dóstali, hdyž so wobsedźerjej na wašnje někajki dalši wuzitk poskićuje. To wšak dźe so w přichodnych tydźenjach nadrobniše rozjasnić a ma so po dokładnym zarjadowanju

serbskej zjawnosći bórzy wozjewić.

Hižo nětko chcemy napomnić, zo sobotu do swjedźenja — potajkiż 22. februara — **so pola** předsta Zmija na Christianskej drózy powitaniski wječork z komersom wotměje.

Wozjewjeny porjad swjedźenja so jenohłósnje skhwali. Zwjazk spěwnych towarstwow budźo na prózstwu župana narodnu wěc podpjerać a z wjacorymi spěwami pod nawjedowanjom hłowneho dirigenta wustupi. Postrowjace a swjedźeńske słowa, sokołske předstajenja, narodne reje a dałše poskićenja swjedźeński porjad wudospołnja a wožiwja. We 2 hodźinowmaj budźe přileżnosć k Božim słužbam we Knježej cyrkwi a w kapali na Tašenberk-paleju. A tuž nětko hižo

wšitke serbske towarstwa

namołwjamy, so z tutej myslićku zaběrać a župny swjedźeń w sakskej stolicy

k wulkej manifestaciji Serbowstwa

wutworić, na kotrejž zmeja druzy Słowjenjo a Němcy swoje spodobanje, su dopóznali. zo by wulka škoda była, by-li serbska kultura zašła.

Župan rozprawješe w dalšim wo swjedźenju poswjećenja Kocoroweho pomnika, přeńjeho widźomneho znamjenja, kiž je dźakny serbski lud swojemu wulkemu synej stajił.

Wuhłěbny, kajke česćenje

Tahiti.

Roman ſ južneho morja.

(Pokračowanje.)

14]

„Hm —“ ſabórcźa Raiteo a ſpohładnu k cźołmitarjam, kotriż ſmérom a wotměnjeſo ſwoje małe dutkojte zigary kurjachu, a ſaſo k mitjionarej. Potom pak, ћowu ſnak cźiſtſnywſchi, ћa harpunérej ſnamjo, ſo by jemu trochu dale dołeſa nuts ſeſchował. Wo wuplaċenju ſo dorećejſchtaj, Raiteo ћoſta pjeċ ћolarow ћoprědka wuplaċenych, a ſtukt měſjeſche ſo jemu wuplaċiċź, ћdyż ſměje wuſkoċeneho ſpitaneho w ſwojej mózy.

Też mitjionar kupu hiſchće njewopuſćejſi. Wjedro ће ſo nadobo ſłubjeńſchiſko, a wón njechaſche ſo we ſwojej ſchkorpiſnje ſotmam dowěrićź.

René ћu mjes tym wot ſwojeje lubeje wjednizy ſłożownje do ſwojeje ћkowanki dowjedżeny. S kupjenjom njemóżeſche ћadyn wěriċź, ſo je jemu tole měſtno ſnate. Ћdyż ће Sadie wotejchła, ћaſche ћebi wón w ћkěżu derje ћieċ. Poſłada ſa ſwojimi brónjemi a pſchepyta terzerole — ale ſtary ћujes ће ſ ћkwatkom na ſmudowu ſadyk, a ћyrnjeż też proch hiſchće ћkěrho ћuchi ћył, to njemóżeſche ſo tola na njón jara ſpuſchċejeċź. Pſchi brónjach leżeſche też ћromadka żiwnoſće, kiż ће jemu dobry ſtary cźłowjek ſapakował, a dokelż nětko tola nicźo wjaċy cźiniċź njemóżeſche, njekoudźeſche ſo dźeże a ћydże ſo ſ ſchwarzemu wobjedu.

Popołdnju pſchecźiżni roſmyſlujo a ћonjo na rohożży leżo, ћóniż nóż ſwojej cźornej ћchidle njerosmachny a deſchcźik wótſje na rohodźinu tźeċu dele njepraſkotaſche. Wył ſi tudy też pſched tym wutkowany, to naúdże jow druhu cźiwilu, njekrażnu ſpku moſſikow. Swoprědka prózowaſche ſo jich dowobaraċź; napoſledku pak ſo toho wđa a wupſchejſtrě ſo na rohożżu, ſawodżejo ſebi wobliċźo ſe ſwojim ſchantkom, a ћladaſche, ſo by wużnył a ſo trochu wuſpał.

Hodźinu běſche tak poleżał, ale njemóżeſche na nihdy wużnyċź; moſſity jeho ſe ſcharotwachu. Sſónċnje ſtany, ћrabny ſa ſwojimi brónjemi a wutdże won. Sepreħvſchi ſo wo durje, ſhladowaſche na ſywobodne, wot mężaċża wobſtrělene měſtno. Tola ſchto to běſche. Tamle ћibaſche ſo woprawdźe nékajſa poſtawa. Hdyż René, nabity terzerol w horſchcźi dźerżo, ſ napjatym wóczkom a nakbilenym hornim cźełom ſtudżaju tu ſtojeſche, ſpóſna jaſnje dwě cźémnej poſtawje, kiż ſo tunje na njeho měrjeſchtej běżiſtj po trawniku.

„Wěcźerada!“ ћórbotajſche njeſłožo, a ſpěſchny każ błyſk cźerjeſche do ћkěżi wróżo a dobéża k druhim durjam. Ale w tutom wokomiku wupſchima jeho ſchéſcź ſylnych rukow.

„Djaßo!“ ſaſchċitny ſyntajo ſwój nóż wucźahnyċź — podarmo, namtós ће pſchewulka, a ſa nźchto mjeniſchinow poſpiſcho łeżeſche wón na nohomaj a rukomaj ſwuwjaſany w moży ſwojich njepſchećejełow na ſemi.

„Damn it, mój hółcźko“, ћmějeſche ſo ſtary harpunér, „ja njeћudżach dźeńſa wjeċzor, ћdyż na deſchcź ſelach, wěriċź, ſo mi tajſu dobru ſłużbu wopokaże. Nětko pak budź roſomny a njewobaraj ſo. Naß je tu ћydom pſchećejiwo jenomu, a ty ſroſumiſch, ſo je tu kóżdežkuli pſchećejiwjenje podarmo.“

„Skónżujcże mje“, rejeſche pak René, ſe wſchej mozu ſadwélowanja wojujo pſchećejiwo ſwojim putam a rukam, kotrejż jeho k ſemi ćłóżachu — „ſkónżujcże mje, każ ſeże moje ſłowo ſniċźili, ale ſawěrno, ſiwjeho mje ſ tuteje łupy njeſwunjeſcheſe!“

„Wopytamy“, rjekny harpunér ћymnokrejne. „Wuſłěbńcże jeho, ludźo — wuſłěbńcże jeho — ћyrnjeż by ћóle łyſchcże kopotak.“

„Haj, ale ћdże dże ſo tu won?“ rjekny jedyn ſ ludźi, „njeſnaju pućza wjaċy.“

Stary harpunér wohladny ſo ſam ћkwikku poċźmé a bě naſpótſchany.

„Damn it“, ſakóżeja ſtary, „nětko ſyw ſam ſyle ſnafus — kak dha ſnuy jow po prawom horje ſchichiłi? Gdże je to pokl . . . ſwěrſtko-łupjan — he, Raiteo, kanalija — ћdże teji tón djaß?“

Njedaloko njeho wotmołwi cźiċźe ſahwidźenje. To běſche łupjan, kiż tam na łódźnikow, ſwonka Jóiamona cźakaſche, a mjeliċźiju wjeċzeſche wón cźaſ po nahlej wotſtawatej ſcheſcźiżu ſaſo wróżo k pſchiſłatwnidżeſu.

Raiteo żadaſche ſebi, pſchedy hacź k jeho łudźom dóſtdżechu, wucźinjene mýto, pſchetoż njechaſche ſo ſ běſnymi hromadże widżeċź dacź. Pſchedy hacź wotſtorcźichu wot brjoha, cźiżiſche potom ſe ſwojim bratrom k cźołmej pſchińcź a hiſchće ſa njeho poſtajene wěży na ſo wlaċź.

„Bżeċże wſkoru ſ jatym dopředka a pokoċże jeho do cźołma, ћóniż ћo ћudy ſ njedocźińkom njeroſliciju“, rjekny harpunér k ſwojim łudźom. — „Sſłowo dyrbiny jemu ћola dżerżeċź; a ћladajcże, ſo móżeże ſ cźołmom wotſtaċ.“ Mjes tym ſo łódźnjan ſe ſwojim brémjenjom wotſtoka k brjohej ћwatachu, wotſta wón pódla łupjana ſtojo a ћakaċźi jemu ћrwawne mýto. Hdyż ћo wot njeho wotwobrocźi, ſo by ſa ſwojimi łudźimi ſcheſhował, ſunkny ſo Raiteo do ћektow.

„Cźert a hela!“ ſakliwaiſche ſtary harpunér, ћdyż ſ brjohej pſchińdże a widżeſche, kak ſo muſiżiwo ſtarataſche, cźołmo, kiż ћwjſoko na ſuchim łeżeſche na wſchěch pjeċ kroċzeli wot wody prjeċź, do wody ſcźahnyċź — „hacź njeſłuſym tam kupjanſkim ſłěpzam rěcźaċ, ſo ћuchu cźołm pſchitraſnyċź — a mi ſo ћa ſda, ћundr njechaċ! ſo ſcźe ћu jón ћóle błíſchcże na ſuche ſcźahnyli. Do wody ſ nim, hółzy! — podpſchimnjeże jón a donjeſcźe jón do wody — ſmjetajcże tón cźaſper mezy, kiż tam prědku nutſka leżi, — njech ſebi tón po njón pſchińdże, komu. ſłuſcha — ћdże je René?“

„Bill a Rodbże pola njeho ſtražujetaj.“

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Dźiwo je z tym Zwjazk serbskich towarstwow wukonjenje, jeho čole čestny předsyda hudźbny mištr Bjarnat Krawc, a dźakowaše so wšěm darićelam a kotřiž su pomhali swjedźeń na kajkežkuli wašnje porjadźić. Po dotalnym přehladu dokhodow zbywa hišće na 300 hriwnow deficita za pomnik. Tuž so prosy, zo bychu wšitke towarstwa k tutomu narodnemu skutkej po swojich mocach přinošowałe. Tak je župa 20 hriwnow přizwoliła. Dźakuje naspomni, zo je po prawom k. Piwarc w Drježdźanach ze swojim rjanym zakładnym darom prěni nastork k pjenježnej podpjerje k nadobnemu wotpohladej dał. Dale so wozjewi, zo je župa krasny wěnc z napismom wěnowała.

Dla wólby do Ludoweje Rady přečita župan dopis wubjerka, kiž měješe so z nowawutworjenjom L. R. zběrać. Po nim ma so tuta institucija na

najšěršej podlozy

utworić, wšě woršty luda wophjeć. Zwjazki a druhe organizacije maja za swojeho zastupjerja 12 hr. po pokladnje płaćić. Wěsto spodźiwanje wubudźi, zo ma wotpósłane 30 lět być, hdyž tola směrdźa so do 20 lětnych wolić. Też nocheyše wjetšina chromadźenych dowidźeć, čehodla ma Maćica dweju zastupjerjow, štož k dlěšej rozmołwje dóńdźe, haj sa- mo k wothłosowanju, hač so to postajenje skhwali, abo ž wjetšinu njegatívnje wupadny. Za zastupjerjow wuzwolichu so kk. župan Paweł Krječmar, redaktor Arnošt Dučman (wobaj w Budyšinje) a muzičer Arnošt Frencl w Hornjej Hórcy.

Wobkhodny zarjadnik Posmjertneje pokładnicy redaktor Dučman rozprawješe wo tutej podpjerowacej instituciji, kiž je so spokojace wuwiła. Wot 1. měrca t. l. su so pjeć posmjertnych padow po 200 hriwnach wuplaćile. By-li so hišće 20 sobustawow přidružiło, mohł so přinošk wo nješto znižić. Też sostawy druhich župow móža k njej přistupić. Štóž ze swojeho dotalneho sydlišća přeńehnje, njech nam najbliššemu towarstwu přistupi.

Dla podpjery potrěbneho studowaceho, kotrehož je wšta instanca dla swojeho serbskeho zmyslenja wotpokazała, ma so nješto stać, štož so z jeneje strony přilubi. Při tym so naspomni, kak so za khrijetom přećiwo Serbam dźěła. Mamy hodź přikładow. Z jeneje strony so skorževše, kak je farař Ebert (nětdy w Hrodźišću — wot 1865 hač 1875) serbske mjena samowólnje přenjemčił, jako rodźeny Němc bě serbsku rěč nawuknył a swojo njeserbske zmyslenje wobkhował. Scyla so wukaza, zo měle so husćišo tajke narodne rozmołwy wotmětwać. Te su za naše wohrožene Serbstwo jara wone. Tak zhonimy, kak so přiležnje wšudźe přećiwo nam dźěła. Tehodła dyrbimy so do towarstwow wobrać a w nich sej rjap skrućić. Dyrbja być nadobna falanksa, na kotrež so wšitke nadběhi wotraža. Z dźakom za žiwu sobudźěłowość skónči župan posedźenje, hdyž bě so najprjódy namjet přijał, zo mohł so w „Domowinje“ tajki fond za potrěbnych serbskich wučomcow założić. Potrjechetny bě so też wot „Towarstwa Pomocy“ wotpokazał a je na njo nowu radu zapodał. Tuta zhromadźizna budźe wěsće tež pohoń za towarstwowe skutkowanje.

Posedźenje Zwjazka spěwnych towarstwow.

Zupnej zhromadźiznje přizamkny so hnydom posedźenje Zwjazka spěwnych towarstwow, kotrež přewodźowaše. Hnydom zastupi so do wólby za Ludowu Radu. Do njeje wuzwolichu so kk. Bjarnat Krawc, Jurij Słodeńk a Měrćin Nowak. W dalšim wótpołdnju so wo nazymski koncert, kiž ma so srjedu 27. nazymnika (novembra) wotmětwać a to w Keheleršim Domje (Keglerheim), dokelž bě so Króna dale wotpowědała, hdyž so do postajeneho časa wo nju nichtó wjacy naprašował njeje. Při tym dorěčachu so ingentojo wo spěwach, kotrež maja towarstwa tohodnje spěwać. Su to Wulka lubosć čo. 29, 30 a Slawk. — Zerja čo. 13. — Dobry wjećor čo. 12 a wot Serca „Na Łužicu“, kiž so wot wšeteje strony hekrafuje a potom towarstwam připósćele. Wo dalšu programje so nawjednikaj zrěčitaj. Potom buźe so kruće dźěłać na dowukujenju „Naleća“, ale móže so derje a hódnje w postajenym času přeńdźeć a serbskemu ludej date słubjenje dopjelnić. Dokelž chcemy za Kocorowy pomnik nješto wuwikować, maja so wudawki po možnosći zamjezować, štož je też dla agitacije postaji. Wšě techniske přihoty přewoznje Budyska „Nadźija“ po dotalnym wupruhowanym wašnju. Wuhotowanje nazymskeho koncerta bě najwažniši dypk dźeńskeho porjada a prosy so, zo bychu so towarstwa hnydom do dźěła dale. Zhromadna pruha so hišće postaji.

Při dypku „Wšelčizny“ dyrbjachmy njeslyšane wobskórźby přećiwo serbskemu korěmarjej słyšeć, dokelž jene spěwne tow. hewak swoje pruhi wotmětwa a hdyž je też Sokoł raz jara zrudne nazhonjenja činił. Přećiwo temu ma so zakročić a temu wěsta wosoba so wuzwoli. Też dla njedostatka trěbnych dirigentow budźe wona jednać dyrbjeć. Bohužel ninanja hudźbykhnani serbscy wučerjo telko lubosće nadpřećo swojemu ludu, kiž jim tyće a byće dawa, zo bychu serbsku młodźinu w spěwje zwučowali. Za podobne němske towarstwa bjeru sej časa a khwile. To je jara zrudźace, hdyž serbska intelligenca nochce do narodneho wozyčka zapřimnyć. Kak so tola druzy — runje na spěwnym polu — za swój lud drěja, swoje duchowne, čělne a materielne mocy wopruja. Tym słuša kemšacy dźak cyłeho luda. Tući su zapřimnyli, što rěka, nošerjo kultury być.

Rjeńši wobraz podaštaj nam přećelej Wowčeř a Krječmař, hdyž tón wo dobrowólnych darach za Kocorowy pomnik a tamny wo financnym wunošku swjedźenja rozprawješe. Wězo je wšudźom pjenježny njedostatk, ale nadźijejo so na naše towarstwa a serbskich dobroćelow so to też wuruna. To so z pjenjezami hodźi, tutemu kulturne škodowanje pak nic. Z moralnym kaž też z materialnym wunoškom móże Zwjazk spokojom być. Je so na skutk zwažił, kiž budu hišće naši potomnicy wulcy khwalić. Lud, kiž swojich wótcow a kulturnych wojowarjow česći, česći sebje samoho. Tak móże Zwjazk na rjany skutk zhladować. A nětko hlada jemu dźěło do rukow, po měsacach też hudźbnje swojeho mištra ródnych zynkow počesćić.

Wustajeńca wobrazow w Serbskim Domje.

Kaž smy hižo w rozprawje wo nazymskej Maćicznej zhromadźiznje pisali, je Maćica Serbska w Žorli Serbskeho Domu jara zajimawu wustajeńcu wobrazow zarjadowała. Zo njeby trjebała sebi stajnje wustajeńske připrawy z měšćanskeho museja wupožčować, kiž drje je nam hač dotal stajnje přećelnje při tajkich-składnosćach wupomhał, je sebi Maćica Serbska sama pobočne scény připrawić dała, na kotrychž so wobrazy jara derje wujimaja. Wustajene su wolijowe wobrazy, akwarele, rysowanki z krydu a wołojnikom a předstawjeja krajiny, statoki, wsy, měšćanske motivy a też někotre narodne drasty z Hornjeje a Delnjeje Łužicy. Wobrazy słušeja někotrym sobustawam Maćicy a z dźěła też Serbskemu muzeju. Wustajene wobrazy su byle zhotowjene wot sćehowanych wumělcow: Heino-Budyski, Jurij Heine-Budyski (tukhwilu w Romje), Marhata Brückner, William Krawze-Drježdźanski, prof. Ludwik Kuba-Pražski, Karl Leder-Wojcrowski, Maks Liebsch-Budyski, Měrćin Nowak-Njechornski, prof. Popović-Barlinski, wučeř Wlad. Sěca-Rachlowski, Ante Trstenjak-Ljubljanski, Carl Waitz, Carl Vitek a Paweł Wicke-Budyski.

Wustajeńca je była sobotu a njedźelu wotewrjena a budźe też přichodnu sobotu, 19. a njedźelu, 20. oktobra dopołdnja a popołdnju wotewrjena. Wćera wječor wopyta ju Budyska „Jednota“ korporativnje. Njech druhe towarstwa jeje přikładej sćěhuja!

Oktoberska wustajeńca w měšanskim muzeju w Budyšinje.

Wot 13. hač do 31. oktobra wotměwa so w Budyšinskim měšćanskim muzeju wulka wustajeńca wumělskich dźěłow, wolijowych wobrazow a druhich. Najwobšérniši dźeł wustajeńcy wupjelnja znaty wumělc Pětr August Böckstiegel z Drježdźan. Nimo njeho su hišće zastupjeni mjez wumělcami a jich přećelemi derje znaći wumělcy profesor Wilhelm Claudius ze Drježdźan, Heribert Fischer z Geisinga, Pětr Schmitz Nara z Kölna. Nadeńdźemy tam też plastiki wot Hendricha Brennera z Kampjenicy a skóńcnje keramiske dźěła z dźěłarnje firmy Jana Reha z Kamjenca.

Wustajeńca wotewri so wćerawšu njedźelu dop. w 11 hodź. w přitomnosći mnohich přepósłucharjow. Knjez prof. dr. Fichtner z Drježdźan poda k zawodej dlóše rozjasnjenje Böckstiegelowych dźěłow. Ročnik přesadźi připosłucharjow wróćo do zańdźenych lětstotkow, hdyž bechu časy za wumělcow hišće złote. Nětdy słušeštej wumělstwo a žiwjenje hromadze, lud česćeše a waženše sebi swojich wumělcow. Wumělc pak tehdy wobšérnje za potrjeby swojeho časa dźěłaše. Dźensa pak ma jenož pomoc stata hladać. Nětdy też wumělc njetrjebaše tak za motivami slědźić, jako dźensniši dźeń, měješe tak rjec swój publikum. Tehdom mějachu wumělcy też tu zmužitosć, zo dźěłachu za přichod. Pola Böckstiegla to też we započatkach nadeńdźemy. Jemu to też přećežko njepadaše, dokelž z rjemjesła pokhładza. Wón je wotrostł w hanoverskim burskim domje. To je jemu też přimjeno burski moleř wunjesło, dokelž też swoje motivy bjerje z burstwa a wjesnego krajiny. We swojej dominzje je Böckstiegel też woprawdźe za wumělca připóznaty a česćeny, kaž to w srjedźnim wěku powšitkownje běše. Tehdy wumělcy też wšě družiny wumělstwa wobknježichu. Jich dźěła swědčachu wo wosobje samej, kiž za nimi steješe. To ma so też w nowišim času wot wumělcow žadać. W bližšim času budźa wumělcy tuto žadanje wosebje na polu techniki dopjelnić móc.

Knjez musejowy direktor dr. Biehl so přednoserjej za jeho słowa podźakuje pokaza na wulke wopory, z kotrymiž je zjednoćeństwo za wumělcow, ze kotrehož předsydu je knjez měšćanski wyšši twarski rada Göhre, wustajeńcu zmóžniło a přeješe ji woprawdźity wuspěch. Z tym běše wustajeńca wotewrjena.

Přizamkny so překhód po wustajeńcy pod wjednistwom knjeza profesora dra. Fichtnera. Přemóžaca wjetšina wobrazow je wot Böckstiegla. Barba jeho wobrazow je ćežka a kruta. Wosebje lubuje wón motivy ze swojeje domizny. Z jeho wobrazow rěči woprawdźite žiwjenje a lubosć, z kotrejž wón zrozumja samo pódlanske wěcy a maličkosće ważne a njepaćujomne sćinić. Dobre dźěła je też wustajił Heribert Fischer z Geisinga, na minjeny čas dopominaju wustajene dźěła profesora Wilhelma Claudiwsa z Drježdźan. Rjane japanske motivy je podał Pětr Schmitz-Nara z Kölna. Połnu kedźbnosć zasłuži sebi też plastiki Hendricha Brennera z Kampjenicy a naše łužiske keramiske dźěła firmy Jana Reha we Kamjencu.

Wustajeńca je wotewrjena kóždu srjedu, sobotu a njedźelu hač do 31. oktobra 1929.

Poswjećenje noweje šule a šulski swjedźeń w Budestecach.

Sandźenu žobotu běše ja Budestećanšu šulsku wosadu pischischot, wjeselu dźeń, na kotrymž wona šmědźišće poswjećiła swoju nowu šulu, kiž je ńebi na rjanym městnje natwarika.

Popołdnju ¾3 hodź. shromadźichu so schulizy sastupjerjo, wucerjo, dźeći a pscheprosćeni hosćo pischi starej šuli, so bychu so z nje roskoshnowali. Po spěwje šulskich dźeći, kiž knjes wyšschi wucer Kěžor nahrodowaše, rěčeše wón, so je pischischot dźeń, na kotrymž stary luby schulšti dom wopuśćeja, so bychu do rjenischeho noweho sasahnyle. Po dalšich roskoshnowańskim spěwje poda so cjah pisches wjeź k nowej šuli, hdyž so zwjatoćnosće je spěwom wotewri. Temu sćehowaše prolog, kiž šulska holza Lenzej rjenje praješe. Knjes měšćanoša Seifert witaše a postrowi wschitkich shromadźenych, wosebje knjesa hamtskeho hejtmana dra. Sieverta a knjesa wokrjesnjeho wyšschoho schulskeho radu prof. Krala, šulske pschedstojnstwo a dalšich pschitomnych.

Jako běše thór dźeći dalschi pjeńw pschednjeśi, pscheposda k. architekt Schiffner kluč nowoje šule měšćanoście. Na to měješe knjes wyschschi šulski rada prof. Kral z Budyschina poswjećenišku rěć, w kotrejž wobšěrnišcho stawiny a nadawki šule rospominaše. Knjes šulski wjednik wyšschi wucer Wyrgač pischewša na to šulu pod swoje wjednistwo.

Pischijamknychu so narěcje a žohnjopischeća. Knjes hamtski hejtman dr. Siewert, kiž k prěnjemu rasej w Budestecach rěčeše, pschinjese postrowy hamtskeho hejtmanstwa a wokrjesnjeho dwórja. Na to pischepodachu so wschelake rjane dary za nowu šulu. Budestećanske wucjeńkstwo dari rjane kschidło, k kotremuž běše pschi dźěćazych pschedstajenjach źiweru pjenjesu hromadźiło a za kotryž saměr běše knjes wyschschi wucer Kěžor hižom pscheď létami sakładny pjenjes darił. Dale dosta nowa šulska schtyri rjane wobrazy, s nasćeje schulskeje wołady a je žnjožownych schulow, nimo teho pischepoda ko aparat za źiwětkowobrazowanje. Po dźakowych słowach knjesa měšćanoštu Seiferta a po wobšamknjenjskim spěwje schulskich dźeći, s kotrymž so poswjećenje skónči, podachu so pschitomni do noweje šule, so bychu śebi jeje nowoćažne měimoscje k rozwucowanju dźeći wobhladali. Běchu je wschěm wulcy spokojom. Twarjenje je jara rumne a dźiwa na wschitke žadanja dźensnišchcho cjaza.

So bychu też schulske dźeći něschto měle wot poswjećenja noweje šule a so bychu ważny podawk prawje wospomnjeć mohle, běše nasche schulske wjednistwo na wjeselnatschu njedźelu postajiło schulski žwjedźeń. Dokelž su někotre dny hižom tak króśe, běše zwołank žwjedźenja hižom sahe postajeny. Dopołdnja ½12 hodź. festujpachu so dźeći, k prěnjemu rasej pola nowoje šule, do žwjedźeńskeho cjaha, kiž wschak běše s dešchcom chtóro nakaženy. Cjah šibališe so pisches wjeź, kaž běše wotmyślene a skónči wokoło 1 hodź. na Röńkez šahrodze, hdyž so wjesele žiwjenje rozwi. Popołdnju běše wjedro sahe rjeńsche a pomérnje cjeple, so mózachu dźeći a i nimi też dorosćeni žwjedźeń hischcze derje wužiwać. Nimo druhich wschelakich darow dosta kóžde dźěćo pischi kofeju rjanu dopomnjeńšku schalku s wobrazom nowoje šule. Na wječor wot 5 hač do 7 hodź. poliśi so dźěćom w nowej turnowarni tkanłodźiwadło.

Jako běše so dźeń k wječoru nakhilił a cźma so po jemi rosćehować pocja, wucjeńkownychu śebi schulske dźeći s lampionami s noweje šule do wsy. Wjeźnjenjo běchu k cjeśći dnja swoje twarjenja rjenje je śwećićkami rozkwětlili, schtož wosebje kraśny napohlad poskići, jako dołhi lampionowy cjah nimo pischicżahu. Skónčnje shromadźichu so wschitcy hischcze raz pscheď nowej šulu, hdyž knjes schulski wjednik wyschschi wucer Wyrgač schulski žwjedźeń wobšamknu, dźakniwje spominajo na wschitkich, kotrjž su jón tak rjenje wuhotowarjej pomhali. Nowa šulska pak so mjes tym kraśnješe we wulkotnym wobšěrnjenju. Steješe tu jako hród. Njech tej wostanje w pschichodnje dźěćom hród a śwětło, w kotrymž so wobrónjeja za bój žiwjenjeńki.

Z Łužicy.

* S **Wostrowza.** Dźewjećlětny schulek Grunert je žnjohnetyc Schlegela sašče na schcežoru elektrikeho powoda, dótkny so grotow a pschihódze wo žiwjenje.

* S **Łubina.** Njedawno w Łubinskej korčmje wěsteho K. z Wostrowza sajacu, kiž běšche so do hoječanzoweje knihi jako inžeńr sapisał. Je so wupokazało, so je K. žwjecjeho powołanja dejeć. Wón je podhladny, so je žwonjemu dźěłodawarjej pjenjesy kradnył a śebi nowu drastu nakupował. Nowa drasta a jeho wulke wudawki sa napoje bóhu jemu s kóhdłom. Pjenjes wschak pola njeho žanych njenamakachu, tola móžeše žandarm jemu revolwer watewjazać.

* Se **Shorjelza.** W njewobkedźbowanym wokomiku bliskeše so w Liebsteinje pódrałeiny žynk kubłoweho šahrodnika Kürcka žnjožodowenu pejołazenu kołcej. Bórzy na to bu marź dla wótreho dźěćazoweho wokanja na njo kedźbliwa. Wona dyrbješe je strózelemi widźeć, jo běchu je pcjoły do jeje dźěćaca dale a jo žalośnje klakale. Lěkar namaka pisches 60 blakow, hdyž běše dźěćo kalnjene. Rimaja nadźije, jo wbohe jako pischi žiwjenju rsderja.

* Se **Shorjelza.** Do jenzho delikatessoweho wobkhoda pschihódźejschtaj njedawno pischipołdnju 20- hač 25-lětnaj pachołaj, kiž běschtaj pschedawarjej pohladlaj. Dachtaj śebi bleschku piwa dać. Jako ju pschedawarka pschinjese, dyrbi jedyn s njeju holzu s bleschu na hłowu, so žo wona bjes nědomja śwjeś a daješe je, druhi pak s pjenjesami, kotrychž wjele w pokładni njenamaka, cźekny. Nadpadnikomaj poradźi so cźeknyć.

Sakske wozjewjenje z Wotrec.

W hłujšnym jasinje maju cźasaśšy sastojniźu finanzneho hamta wo dostatych pjenjesach jenož na łopjeno nowojawjedźeneho **pschepisanjskeho kwitowańskeho bloka** (Durchschreibequittungsblock) kwitowacź. Druhe kwitowanja maju žo wotpokasać.

Dalše trasace wohnjč w Delnjej Łužicy.

Se Žitowa pola Khocebusa. Hischcze so wobydlerstwo njeběsche směrowało wo wohnjomaj, kiž běchtaj je njedźelu a pjećbu traschiłoj, jako jo w nozy wot pjatka ke sobocze saho piskanje k wohnju do nowych stróželow pscheje dźi. Na połodnischim wukónzu wsy palesche so brózeń ratarja Goana. Dokelž mějachu wodu k hasenju jenož w studnjach někotrych gumowom a tuta daloko njebo hasche, tež domske njemóžachu pscheb plomjenjemi sakhowacz.

Dyrbjachu pschihladowacz, kak wohen brózeń se žnjemi, ratarskimi nastrojemi, blisku kónju a domske l dźelom inventara snieži. Ani hotowe pjenjesy j jeneho kamora njeběsche móżno wjazy wukhowacz. Meblowa sawěsceenja běsche wobsbedźerjej wokolo swjatkow sawěsceenje wupowědźiła a jemu létnu premiju wróćiła. Móże so jednacz jenož wo slomtyžine sawaletstwo j zuteje ruki. Twarjenja běchu se wschěch stron pschistupne.

Rosharjenje pak nasta mjes wobydleerstwom, jako wokoło 2 hodź. nowa cżetwjerjowsć na njebju nowm wohenj na połnóżnym wukónzu wsy pschipowědasche. Tam palesche so domske ratarja Kosaka, kiž njeběsche domach. Tež tu so pjecża wo sapaleerstwo jedna. Woheń běsche sałożeny na dworje pod kólnju. Zona j dźerzcom sebi w najwetschej nuzy nahe žiwjenje wukhowa. Woheń wupschestrě so tež na hródź. Stót mójachu jenož na to waschnje wukhowacz, so dźery do murje wubichu, dokelž j durjemi nuts njemóżachu.

Na nowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje ja jutisischu wutoru:** Rjenje, žuchu, w nozy šmune. Podobne wjedro jeź we Jendźelskej. W połnóżnej Europje šmune, macżate wjedro.

*** Knihownika Gräschela j Mischna, kotrehož su w Kutnej Horje w Czechach j pobładom špionaje sajeli, su sobotu j jatby puschćili, dokelž je so jeho njewinowatosć dopokasała.**

*** Ssobotu wjeczor ½10 hodźin je jedyn njesnaty pokładnizu kinomalegrafa Schauburga w Mannheimje we wokomiku nadpadnył, hdyž se 600 hriwnami j pokładnizu měšnjosće wušinył. Rubjeznik jej pjenjesy wutorhnu a do automobila skoczi. Do ludźi, kotiž so sa nim puschczichu, j makołkalibriteje pistolije tšelesche. Dwě wosobje so do rukow j kulkami trjechischej. Pschi nadpadze su so najserje tři wožowy wobdźelile, j kotrychžy je jenož jena do pokładnizeje městnosće stupiła, mjes tym so běschej druhej w automobilu wostałej. Rubjeznizy su trjebamy automobil krótko pschedy teho jenemu lekarjej kradnyli.**

*** Ssobotu popołdnju su nowy móst mjes Düsseldorfom a Neußom wobšładej pschepodali. Won je 780 metrow dołhi a 30½ metra schiroki.**

*** S leczenja do Hollandskeje do Friedrichshafena so wróceźiwschi je dr. Eckener rjekł, so jehi nowe muzżiwo najima, jeli so dotalne so sarjekuje, jeho na leczenje k połnóżnemu cżopej pschewodźiez.**

*** Rubjeznik Usunow je se schtyrjomi towaršchemi automobilowu póstu pola Glaseny w Botharskej nadpadnył a wurubił. Rubjeznikam je 40 000 lewow do rukow padło.**

*** We wokolnosći Sišała pola Sagrjeba so wjelki se wjetschimi cżrjodami pokasuja a stadła nadpaduja.**

*** Kaž so ł Kabula powě, je Nadir khan proklamaziju wudał, w kotrejž wojjewja, so je ł knjesom w Afghanistanje. Splahi napomina, so bychu swoje njepschećeelnosće sałajile. Nadir khan nima myšle, na kralowy tron stupiez. Tohodla je mózno, so pschedawschi kral Aman Ullah, kotryž w tu khwilu w Romje pschebywa, sałko knjezeństwo pschewosmje. — Sbiteho Habiba Ullaha su na cżełanży w Afghanistanje sajeli.**

Towaršwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija". Wutoru wjecżor we 8 hodź. zeńdźemy so w Serbskim Domje k spěwnej pruzy za nazymski koncert. Njech wšitke žónske hłosy přińdu! Prajće to jena tej druhej! Wowčefk.

Drježdźany. „Jednota" přeprošuje lubych sobustawow na bětrlětnu zhromadźiznu wutoru 22. okt. wjecżor ½9 hodźin w hosćencu „Bayrische Krone" na Neumarkt. So wutrobnje prosy, zo bychu wšitcy přišli. **Předsydstwo.**

Njebjelčicy. Serbski Ratarski Dorost za Njebjelčicy a wokolinu ma přichodnu srjedu 16. oktobra wjecżor we 8 hodź. w Herbskej grychée w Serbskich Pazlicach ważnu zhromadźiznu. Nowe sobustawy su z tutym wosebje přeprošene. Wšěch towaršow wočakuje **předsyda.**

Pančicy. Jednota „Sokol" přeprošuje wšitkich swojich sobustawow kaž tež wokolne Jednoty na wosebity wopomnjeński wjecżor k česći dwacetych posmjertninow Jakuba Barta-Čišinskeho, najslawnišeho basnika serbskeje Łužicy, srjedu 16. t. m. wjecżor we 8 hodź. do Nowakec hosćenca we Budworju. Powućacy přednošk je hłowny starši serbskeje studowaceje młodźiny přilubił. Zdobom wotmóje so po programje tež ważna zhromadźizna. Waša česć sej žada, zo wšitcy přińdźeće. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźel a rjadowanje A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźel Arnošt Bart w Brěžkowy. Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

póndźelu 14. oktobra 1929.

Barlinska bursa sandźenu sobotu j njerodźitym mětnjenjom do dnjowego porjada sastupi. W běhu dnja so kruczi a skónczi j możniwjenym wobrotom. Wiki j dołhatymi a rentowymi liscżinami běchu sesłabjene.

Produktowe wiki žitnym płaczisnam sahło nowe sesłabjenje pschinjeżechu. Pschenża a rožka sa zentnaŕ po 10 pf. pschisandźischcej. Sobotu płaczesche zentnaŕ

w Barlinje:

pschenży 11,60—11,70 hr., rožki 8,85 hacż 9,05 hr., nasymkeho jeczmjenja 8,60 hr. hacż 9,40 hr., nakłatnjeho 9,80—10,80 hriwnow, wowsa 8,50—9 hr.,

w termińowym witowanju:

sa oktober: pschenży 12,40—12,35 hr. a rožki 9,55—9,62½ hr.,
sa dezember: pschenży 12,85 hr., a rožki 9,97½ hr., wowsa 9,45 hr.,
sa měrz: pschenży 13,30—13,27½ hr. a rožki 10,50—10,52½ hr., wowsa 10,08¾ hriwnow.

Pschistajenja:

Stenckupistku, Gebr. Kreisel w Kiju pola Mužakowa.
Pekładnizu, Rudolf w Budyschinje, Khěžorska d. 1.
Holzu do domu, w Budyschinje, Hoschcż hasa 27 a II.
Hołpesu, měschczanoša Langa w Běłej Wodźe, Arnimowa promenada 4.
Hospesu, Hermann Urban, młyn w Porschizach.
Nězmischeho, Jahna w Niskej.

Na pschedań:

Wós dźeżacy w Hródku, Bjedrich-Ebertowa hasa 11.
Kóń lischak, walach, mjes dwěmaj na wubĕrk, w Khróšcżanach 6.
„ walach 4-letny žyłny, w Bukojni 29 pola Barta.
„ žyłny, mjes tšomi na wubĕrk, tež na krumu wuwěni, Frankensteinski młyn w Budyschinje.
Wołaj žyłnaj, Lolck w Hermanezach.
Wół 4-letny, podźobny, w Sajdowje 16.
Krutwa žyłna, sa tydźeń so cżeli, w Małeschczach 16.
„ młoda, wyšokošuczelna, w Hlinje 31.
„ we Ssmochczijach 10.
„ wyšokošuczelna, w Jenkezach 22.
Jałožza wyšokošuczelna, w Małeschczach 50.
Prošata, knježi dwór w Hucżinje.
Rauzy pčnicżzy, župrošchnej, w Małeschczach 5.
Běhajaj, mjes 6 na wubĕrk, w Bukezach 14 a.

Škrowe dewęše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Wobrot je pschezo hischcże žnadny pschi dotalnych płaczisnach.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Žito na dołaj, nych płaczisnach wobstawa.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje

	12. 10.	11. 10		12. 10.	11. 10.
Pšeńca	232-234	234-236	wuny	—	—
rožka	177-181	179 188	woka	—	—
naz. jačmjeń	—	—	modre lupiny	—	—
nal. jačmjeń	172-183	172-188	žołte lupiny	—	—
wows	173-180	170-180	keradella	—	—
kukurica	204-205	204-205	raps. wosuk	18-19,00	18-19,00
pšenč. muka	28-33,50	28-33,75	lany wosuk	24-24,60	24-24,60
rżana muka	24-26 80	24-27,00	poom. melasa	—	—
rż. wotruby	11-12,25	11-12,25	b'rnj. kruški	16-16,60	16-16,60
rżane „	10-11 00	10-11,00	syno, 50 kg	3,40-3,80	3,40-3,80
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,25-1,45	1,15-1,30
hrch. Viktor.	35-42,00	35-44,00	ošeč. „	1,05-1,20	1,05-1,20
raps	—	—	wowsna „	1,10-1,35	1,05-1,30
pjetuški	—	—	hona „	1,05-1,25	1,00-1,20

Cyrkus Krone

Barnum a Bailey Europy

Cyrkus masow a rasow

přińdże **po swojich hobrskich wulkich wuspěchach w Drježdźanach**

cyle ze samsnym materialom, zajimawymi ludźimi a žadnymi zwěrjatami do **Budyšina**

285 samsnych wozow a wjesłow,

40000 qm wustrěwaja so stany

Hobrske 4 šćežorate staniśco z 50 metr. šěrokej a 20 metr. dołhej **wuběhańskej arenu!**

12000 wosobow wopřija z najwetšej pućowacej coologiskej zahrodu

800 najžadnišich zwěrjatow cyłeho swěta

Wudospołnjeny knježi konjenc z 260 drohimi konjemi!

Najlěpši jěchanjo, artisća a wučerjo zwěrjatow wšěch krajow

Najwetše wučahowanje Njepretrjechcheny program **80** **Revue a balettskich ročow** **Kaž internacionalne nowiny** **wuznawaja**

Krone kombinacija cyrkusa sportskeho stadiona a wuběhowanjow kiž so njejsu hišće pokazałe wšo dotalne zasćěni w gigantiskich rozměrach **Krone**

Wotewrjenje bórzy

Z přileżnosću

25lětneho wobstaća mojeho wobkhoda

dawam wot wutory 22. oktobra **10%** **jubilejneho rabata**

Martha Bräuer

Vogtlandske gardiny a šatowe wuhotowanja w Budyšinje na Moltkowej drózy 5

Po Božej njewuslědźitej radze wumrě sobotu wjecżor ½7 hodź. ze swjatymi sakramentami domawobstarana w 55. lěće swojeho sprócniweho žiwjenja naša luba mandźelska, mać a sotra

Marja Křižankowa

rodź. Wingeree

Jeje cżło budźe srjedu dopołdnja ½9 hodź. do swjateje zemje Khrošcżanskeho kěrchowa pokhowane. Jeje dušu pak poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Khrošcżicach a Nuknicy

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihićišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobkašuje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 241 — Budyšin — Wutoru, 15. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 33

Zhromadne dźěło fararjow a wučerjow.

S pśedsejdstwom direktora E. Lauby je ju w Drježdźanach zhromadźizna zhromadnego dźěła fararjow a wučerjow wótmětła. W njej je wyschi wučeŕ E. Lewolt wo nuzy nabožeńskeje wučby a wobsamknjenju sakskeho jejima w nastupanju wótstronjenja nabožeńskeje wučby w pśenju a druhim schulskim lěcu rěcejsche. Nječnik wosnom tehole wobsamknjenja rozpominasche a na podobne reformske próstowanja pśed nětkuše 40 létami pokaza, pśi kótarejž je ju mjeź druhim teź žadało, so bychu pśenje schulske léta hiže systematiskeje nabožeńskeje wučby wostale. Nječnik ześa měnjenje sastupowasche, so dyrbi ju nabožina po możnosći sahe k dźeseju pśihójenjeć, tola niz w formje schulskeho plana. Nabožeńska wučba by ju daloj na delnim sćehowańu dyrbjała sakhowacź, jeli możno, biez wobmjeńowanja hodźinow, po taŕkim w źiwobnej formje. To pak je jenoź możno, kuždy ju dźećoj w ruzy rjadownistwu wučerja, kótaryž pśihi składnosći nabožeńske myśle do wučby sasećeka. Hewak nječnik sa bobru methodiku rozwučenja wukubowasche a ju wutna, so je ju pśedy we tymle nastupanju druhdy smuliko. Nabožina dźećatstwa pak najkuze pśihima, a se sakhowanjom nabožeńskeho rozwučenja dźećoj teź w pśenjimaj schulskimaj létomaj ju positiwnje na pohódnanju a wocećenjenju němskeho luda dźeła. Tohodla dyrbi ju nabožeńska wučba w schuli na kóždy pad sakhowacź.

Po rozrěčenju zhromadźizna źiedowaze wobsamknjenje pśichija:

Dźěłaŕska zhromadnosć fararjow a wučerjow knježeŕstwo proshu, so by ju śefnowe wobsamknjenje, nabožeńku wučbu w pśenim a druhim schulskim lěcu wotstronić, njewuwjedło; pśicheśoz wono postorkuje ś pśenja pśiheśiwo paragrafam 149, 174 a 120 němskeje wustawy, njeje ś druha w smyśle wjetšinkny k wocećenjenju wopraŕnjenych a ś tśeća sakadam wocećenjeńskeje wědomosće naśpśeciwo rěći. Knježeŕstwo ju wjele bóle prošu, so by po puću wukasa postajiło, so ju ŕadownje pśenjeho a druhego schulskeho léta jenoź taŕkim wučerjam dowěrja, kótaŕ ju źiwótnivoj, nabožeńsku wučbu podawaju.

Kardinal Bertram pśeciwo ludowemu požadanju.

„Schlesyske ludowe nowiny" ju śledowaze pišmo wjerch biskopa kardinala dr. Bertrama pśeciwo ludowemu požadanju wojśewke. Wospjet ju němšky biskopja chutnje warnowali, so pśihi taŕkich požadanjach a próstowanjach wobdźelićź, kótaŕ měrne a strowe, pomalke skrućenje inutskowneho a inwonkowneho měra wohrožeja. Riz politiske stronske stejśiśćego abo pśedsedstwa knježeŕstwa abo pśedsedstwa ludowego zwězka pśi tom njeźiwa, ale starośći ju wobnowjenje teho, śichož žony śwětowej wójnje a pśewerótej wukhowali, je starośći, kótaŕ ś wulkej samolubitosću na tych cśišćeći, kótaŕ maju nalwjedowaze stejśiśćego w sjawnym źiwjenju. Tale starość najchutnišo wobmyślenje pśeciwo wotbłosowanju wo ludowym požadanju śwudźuje, kótaŕehoż pśihijeće by próstowanja knježeŕstwo němskeho stata a němskich krajow wo dorosumjenje ś dobyćeŕskimi statami śwětoweje wójny na wožudne waschnje skasyło a dołholětne próstowanje wo pożyślenje wótcśiny wohrožyło. Dokelž tale należnosć njeje wěs politiske strony, ale powschitkownje wótcźinika, ko wyšokodostojnemu duchownstwu pśichewośtaja, śwonka zyrkwje ja to dźěłaćź, so bychu ju dźiwźanoju tohole ludowego požadanja źaloważi. Kardinal Bertram, wjećchbiskop."

„Hrabja Zeppelin" nad Balkanom a Slezyskej poleći.

Kaž ju ś Friedrichshafena powě, „Hrabja Zeppelin" wutoru wjeczor we 8 hodźinach na leśenje nad Balkanom a Schlesyskej wuleći. Najźerje wón nad śledowazymi měśtami poleći: Friedrichshafen, Mnichow, Trośtberg, Win, Bratśiława, Budapeśt, Szeged, Beograd, Nisch, Sofija, Plewna, Alexandrija, Bukareśt, Kronśtadt, Hermannstadt, Temeswar, Szegedin, Budapeśt, Brno, Raćibor a Wrótśkaw, hdźeź ju powětrowa łódź k semi pśisłušaja. Tam ju teź pažaźerowjo samenja.

Jěźba „Hrabje Zeppelina" k połnóznemu cźopej a jeho muźstwo.

Kaž je ju fdźeliło, je ju wjeśtki dźeł wobźadli „Hrabje Zeppelina" zapowědźeć, so pśihi leśenju k połnóznemu połej wobdźelićź. Dr. Eckener je ś muźstwom pośedźenje měł, w kótaryž je jemu rozłožił, k cźemu jeho sapowědźenje powjedźe. Pśihi rozrěčenju njeje ju hišćeze niczo wobsamkło.

Pśekalański skandal w Koblencu.

Pódla Barlina ma nětko teź Koblenz swój skandal. Tam je firma Toni Dunkel, dźěłaŕnja elektriskich pśihibrawjenjow, swrěšćejaka. Konkursowy sarjadnik je w knihach Dunkelej sapiśi namakał, so ju ju nětośi wyšozy żelesniźy sastojniźy Dunkelez firmje pśekłóćej dali. Sćudnike pśehepśanje je ju hižo zawjedło. Pódla mějeśela Dunkelez firmy ju sajeli: wyschśeho radźićela němskeje żelesniźy Freya, pśedsedźyda maśchinskeho hamta w Koblenzu, wobhadneho inżenieura Schneidera, sastupjerja pśedsedźystwa němskeje żelesniźy, inspektora Dierka, 1. sastojnika pišaŕnje maśchinskeho hamta, direktora Glasmachera ś dźěłarnje w Koblenzu-Lützeln, techniskeho wyschśeho radźićela němskeje żelesniźy Krebsa pola żelesniskeje direkt.

Wojowanje wo pśeměnjenje wustawy w Awstriskej.

Awstriski minister znutskownych naleźnosćow a pśedsedźyda krajneho swjasła, Schumy, je w Klagenfurtu wulku politiku rěcź wo nadawkach nětśišeho awstriskeho knježeŕstwa měł. Pśihi tym je nadrobnosće ś knježeŕstwoweho nacźiśa sa rewiziju wustawy źelił. S nowej wustawu dyrbi ju pśichiźeraza móz socialdemokratiske strony rozbiśeź. We nowym parlamentu dyrbja jenotkźe stawy swoje sastupjerstwo namakaś. Narodna rada dyrbi měśto dotalnych 165 jenoź 120 sapósłanzow ličiś. Měśto Win prawo kraja w swjatkowym statu słuźbi. Tak njeźmź Winsti měśćanoja wjacy kharakter krajneho hejtmanna měć.

Swjatkowy president dyrbi ju pśihi pśenim wólbnym chodźe ś ludowym wotkłosowanjom wujwoliś. Swjatkowy president śmeje prawo, narodnu radu rozpušćiś, ministrow pomjenowaś a pušćeśiś, nuzowe wukasy wudawaś a po namjeńcze ministerskeho kabinetta wuwjacźny staw na jenotkźe stromy republiki pokaześ.

Francowska pśeciwo wotstronjenju pódmórskich cźołmow.

„Echo de Paris" je ju snowa jowa śimało, so by ju jendźelskemu a amerikańskemu źadanju sa **dospołnym wotstronjenjom pódmórskich cźołmow sapowědźił.** Sa Francowsku je njemóžno, ju ś tymle namjetom nakładowaś. Francowska dyrbi śwoje wupśeśestrjene brjohi pśeciwo njepśeśeśelśim nadpadam sćikaś. To może ju jenicźky ś podmórskimi cźołmami staś. Jenicźky podmórski cźołm samóže **wójskowe transporty ś afrikanskich brjohow do Europy sawěźeć.** Stónćnje ju podmórske cźołmy sa sćikanje franzowskich kolonijow nuzne. Jendźelska a Sjednośone stany połnóżnego Europy bychu dyrbjałe stejśiśćego Francowskeje srojunicź. Lódźerstwo, kótaŕ Francowska twari, nima nadpadowazeho kharaktera. **Porok imperialistiskich wotmyślenjow,** kótaŕ ju ś potajnych pśicźinow husto wospjetuje, je jenoź jaśpicźa hódny. Francowska nochze nikoho nadpadnyś, ale wona chze ju w padźe nadpada na morju a na kraju sakitaś. Schtoź Jendźelsku nasłuha, móźemy wěśeś byś, so ju njeda hač k traśnemej mjeźy wotbronicź. Do Ameriki pak je daloko, a jej źadyn śtrach njehrozy. Sa jejne stejśiśćego pak ju wožebite pśicźiny rozśudźaze. Jej praśeńenje wobźadaśi sa podmórśe cźołmy cźeźke starośće cźini. Njedawno ju wulke amerikańske nowiny pišeźe, so je admiralny śtab 30 dobrowólnych offizěrow pytak, so bychu ju pśihi kursu ś podmórśe cźołmy wobdźelili. Pśihipowědźikoj staj ju jenoź dwaj offizěraj. Tohodla je jara derje srosumiś, so by Amerika bjez mjerjanja druźinje łódźow ju śhubiś dała, sa kótaryž ju wjacy njesajimuje.

Tardieu za europiske cłowne dojednanje.

Pśihi ratańskim źiwjedźenju w Giromangny je franzowski znutskowny minister Tardieu wo hospodańskim położenju Franzowskeje rěcźał. Niz jenoź Franzowska, ale cyła Europa, ś wuwjacźom Rusłeje, je wobeźe w śeźinowanju wot samóstatnych krajow wotwiźna. 34 miljardow łóźde léto sa nakupowanje źita do wukraja dże. Temule njedostatkej móże jenoź internazionalne hromadźedźelanje wopomhacź. Wupłodźiwosć ratańskeho dyrbi ju ś powschitkownje wapschijazymi naprawami śpěchowaś, do cźehoż we pśenim rjeźe wupśeśne internazionalne zwone dojednanja mjeś europiskimi statami źiwiśeja. Hdyž tale politika wopraŕdźe nješchto pjeźes źada, je pśechźo hišćeze lěpje, defizit ś 34 miljardami wurunacź, dyžli tule summu łóźde léto njeeuropiskim statam wotedawaś. So by ju k tajstemu dojednanju doschło, bychu ju dyrbjałe wschak najprjedy nětśišeje politiske a hospodarske napśeśiwnosće mjeś europiskimi statami wurunacź a dotalne nahladu ju pśemeńiś.

Jendźeiska powětrowa łódź R 101 prubowańske leśenje wobstała.

Jendźelska powětrowa łódź R 101 pódźelu pśeni króć na pruhu létaśe a ju pruhu derje wobstała. Roskazowaŕ major Scott je ś mikrofonom pśenje leśenje sjawnosći wapjeŕał. Leśenje je we wschich dźelach ćichojito, wschě kontrollowanje pśihibrawjenja ju bjez poroka dźeła. Scott mjes druhim praji: „Njeźmy śpytali najwjetšu śpěchnosć dazpiś. Pruhowanje śpěchnosće ju pódźišo stanje. W pažaźerśich mśinosćach bź ropot motorow jeno źłabje słyšeć. Pruhowańka jźba je sa wužiwanje wulkich powětrowych łódźow dobre wuhlady wotewirka. Tónle powětrowy hobr je ju lóźo wodźił, hač źym wocźakowak."

Techniske nadrobnosće wo tym, kak je leśenje wotběžało, njeźmu ju hišćeze fdźelke, tola ju pśechwodźaze létadła śwěśiśe, so je powětrowa łódź nad Londonom śtyri jenak ś nětkuše 95 kilometrami sa hodźinu leśała. Wyšokosć leśenja njeje ženje wjacy dyžli 400 meirow wucźinika. Pot hodźiny powětrowa łódź nad znutskownym měśtom a wjeścźornym Londonom létaśe. Wschě śćehi běchu ś ludźimi husto wobhadźene, kótaŕ powětrowu łódź wjeśele witachu. Nětkuše 20 minutow ju wobkhad ś dźiśa na hłuchach hačeśe. Cźežnym hoźcam ju ju pśichi pruhowańskim létanju wschě pśichiprawjenja powětroweje łódźe pokazowale. Teź wobśed bź ju jim wuhotowaŕ.

Wólbne dobywje dźěłaćeŕskeje strony w Awstraliskej.

Nowowólby do awstraliskeho swjatkowego parlamenta ju dźěłaćeŕskej stronje njewocakanu wólbny wuśpěch pśichińeśe. Dźěłaćeŕska strona śmeje w nowym parlamenće wulku wjećchinu. Dotalne knježeŕstwo je wulke poražeńe pocźerpło. Schtyrjo ministrojo ju źwój mandat śhubiło.

Ruśko-chineska wójna.

Reuterez powěśćeńa ś Mukdena powě: Ruźojo ju měśto Labuśin nad rěku Amurom dobyli. 3 chineske kanonjke cźołmy ju ju potepiłe, 500 matrosow ju tepiko. Teź Ruźojo ju pjeźa cźeźko schkodowali.

Zběžk w Chinje.

Marschall Feng je wojewiś, so je nowe knježeŕstwo se žydkom w Pekingu wutworiś. Sa ministerskeho pśešidenta ju nětkuśeho pśedsedźyda chineskeho knježeŕstwa Wangsingwaia pomjenowali, kótaŕehoż ju njedawno dla jeho agitazije pśećejstwo chineskemu knježeŕstwu w Nangkingu ś Chiny wuhnali. Feng je wójske ministerstwo pśewsał. Swonkowne ministerstwo je ju Eugenej Cźenej dowěŕiło. Ministerstwo ludoweho rozrěčenja je ju do rukow Sunyatsenoweje żony pokazało.

Feng je wschěm diplomatiskim sastupjerjam w Pekingu telegram pósłał, w kótaryž praji, so je sa njeho a jeho pśichiwuźiwarjow chineske knježeŕstwo w Nangkingu pśechtało existowaś. Wón diplomatiski korps namołwja, so by ś nim bóŕzy pocźahi nawjazał.

Dotalny wójniki minister Nangkingskeho knježeŕstwa Lucźunglin je k generalej Fengej pśećejschoł. Pódla tehu ju generalojo Yen, Sunliangcźeng a druhi wot Nangkingskeho knježeŕstwa wotpadnyli. Pśećejstwo telko pśećejśiwnikam budźe generalej Cźiangkaihekej, presidentej Nangkingskeho knježeŕstwa cźejźo, ju dowobroćeś.

Plany Nadira khana.

Nadir khan je njedźelu diplomatiskich sastupjerjow we Kabulu pśichjał a jim fdźelił, so ju w bliźšim cźasu nowe knježeŕstwo wutworiś, kótaŕ hnydom normalne pocźahi Afghanistana se wschitkimi statami wobnowi. Nowe knježeŕstwo budźe wschu cźiniś, so by źiwjenje a źiwótstwo wu krajanow w Kabulu schtikało. Ma afghaniskim diplomatiskim sastupjeŕstwje ju wulke wožobinske pschemeńenja wocźakuja. Afghanizy pósłanzy w Moskwje, Londonje a Pariźu ju wotwołaju a ju ś pśichiwuźiwarjemi Nadira khana narunaju. Pódla teho knježeŕstwo nowy zakoń wuda, kótaryž dowos brónjow do Afghanistana zakaźe.

Amerikanske wójnske bronjenje.

W Parisu wulkhadžaza „Chicago Tribune“ je ſ wożebitej rozprawu ſ Newyorka ſponurjenja hódne nadrobnoſće wo amerikanſkim wojerſtwje a maneweriſkich ſwuczowanjach pſchijeſćla. Na ſwuczowaniſchczu w Aberdeau (w Marylandſku) ſu ſo wójniſke maſchiny pſchedwjedźe, kotrež pornjo maſchinam, ſo cżaſ ſwětowneje wójny trjebanym, wurjadne wažne wudospołnjenja pokaſuja. Wſchitcy Cromwell, pſjedawſchi adjutant wójniſkeho miniſtra, wo tychle ſwuczowanjach praji: Hačrunje powſchitkownym ſwětowym prózowanjam wo nětr pſchihótowaju, nimamy tola ſa njeſpjeſliwe ſ tym, ſwětej pokalacz, ſo je amerikanſke **wójſko ſa wójnu pſchihótowane.** Chcemy ſtajnje měr, tola měnimy, ſo, kaž dołho ſo cżłowjeſtwo hiſchcże njeje ſa tule myſl dołho, dyrbimy na wójnu pſchihótowani być. Wotpohlad pſchihodnieje wójny na to dźe, ſo by muża ſady kanony trjeba njebyło. Wſchitcy wojerſcy wězywutniſoni cżahedża **infanteriju a kawalleriju ſ wobroneznymi tankami narunacz.**

Nětcżiſcha tchóſć je k tomu ſaſtupjena, ſo by ſo pſcheď pod ſamotiſelazej abo pod ſo ſamo ſo natyknacz narannej bróńu ſhubiła, ſ kotrejž ſo bórſh amerikanſka infanterija wobroni.

W poſlednich manewrach nałożene tanki nětſto ſpěſchnoſće 11 abo 12 kilometrow ſa hodźinu tajſu ſtaj 42 hacź 64, haj hacź 90 kilometrow ſa hodźinu pokaſuja. Nowe 42-tunowſke tanki 11 muži a 1 offizjera wopſchijeja. Też wo nowych pokrokach artillerije a wo létadłach, kotrež létaju artilleriju mjenuja, „Chicago Tribune“ ſpodźiwne nowoſeže powě.

Amerikanſke łódże ſaſo do ruſkich pſchiſtawow jěźdża.

Přenja amerikanſka łódź je po wójnje do jeneho ruſkeho pſchiſtawa pſchiſła. Łódź „Oxford“, American Export Steamſhip Company ſłuſchaza, je połny nakład amerikanſkich maſchinow do Noworoſſijſka pſchi Cżornym morju pſchiwjeſła. „Oxford“ budże wot nětka porjadnje mjes amerikanſkimi a ruſkimi pſchiſtawami jěźdźicz, a wocżakuje ſo, ſo ſo też druhe amerikanſke łódże do ſłužby tworoweho wobchoda mjes Ruſſej a Ameriku ſtaja. Hačrunje dotal je wjeſła amerikanſkich tworow do Ruſſeje pſches nětſke wobſtajnoſći ſchła.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 15. oktobra 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer 0, temperatura wo dnjo +16. — Dżenża rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer —1, temperatura w nozy +12. — Wuhladny na nale pſchemjenjaze wjedro. — Ssylna wyſchina je ſo hacź nad zyku ſtrjedźnu, haj hacź ranſchu Europu wupſcheſtrěła. W poknoży cżahaja nižiny nimo. Tute pſchiniježu nam ſamrócżene njebjo, tola wostanje ſuche. Dokelž je pola kupy Island wyſchina ſpóſnacz, mózemy ſo nadźecz, ſo ſo w błižſchich dnjach wucżehnje, ale budże ſdobom ſymniſcho. Nětkole ſaracżuja nižiny w poknozy pſchipławej ſymneho powětra ſ łodoſtych morjow. — Skónczko jutſtje ſtrjedu rano w 6,28 hodź. ſthadża a ſo w 5,02 hodź. khowa. — Měſaczk ſthadża pop. w 4,43 hodź. a ſo rano w 4,46 hodź. khowa.

— **Dźiwje huſty hjom k połdnju cżahnu.** Sajſcho hacź druhe léto dźiwje huſty łětſa ſ połnoznych kónczin do połodniſchich cżahnu. To je dopokaſ, ſo w połnoznych krajnach hjom hrube naſnmſke wichory buja, kiž też nam bórzy khutnoſć ſymy doſmiwicz dadża.

— **Mołnjowy alarm.** Wczera wjeczor wokoło 7 hodź. ſawołachu wobnjowu woboru na Mużakowſku dróhu, dkelž běſche tam wobſpědźeł Schreberſkeje ſahrody w ſwojej ſahrodze njerjad ſapalił a ſebi nimoduju ludźo myſlachu, ſo ſo khłodnica pali. Wobnjowa wobora, kiž běſche ſ motoriſkej ſpikawu pſchijěła, njetrjebaſche takle ſ[illegible]mnyczz. Polizija napiſa wobſpědźerja Schre[illegible]dn dla pſchečitnjenja § 53 dróhoweho a wobkhadneho porjada měſta Budyſchina, po kotrymž je ſapalenje wężow na puczach abo zyle bliško puczow a wobydlenych twarjenjow ſakſane.

— **Wobkhadne njeſbože.** Pſchi ſawróczenju powróczi ſo wczera dopołdnja na Nowomělſchczańſkej dróſy pódſtowy podawaczſelſki auto (zyklonet). Jedyn ſ nutſkajědźazeju ſo pſchi tom na lěwej nohy niže kolena khětro ſrani. Ranu jemu ſpołuſtawy dobrowólneje ſanitetneje kolony Cżerwjeneho kſchiża ſwobalachu.

— **Paduſchſtwa.** Khadnyk je nječtó 11. 10. 29 wjeczor wokoło 6 hodź. na Bismarkſkej dróſy mużaze jěźdźe kolo ſnamkt „Miſa“ cżo. 391 246. Kolo měſeſche cżorne khołma ſe ſelenej hněſdu, cżornymaj błótoſchkitakomaj, żołtymi ſwjenami, horje ſhibnjenym wodźidłom ſ cżornymaj rohjanymaj pſchimadkomaj, ſwónczk ſ napiſnym „Walter Hofmann, Bautzen“, brune ſkedźo ſe ſeleno-cżorno-kaſchczikatym pſchikrywom, cżerwjenej gumijowej wobruczi, na gratowej toſchzy běſche wulki wolijowy blak, na prawej ſtronje wodźidła běſche nikt ſwoſtorkany. — Dale kradny ſtronje wodźidła běſche nikt ſwoſtorkany. — Dale kradny 7. 10. 29 ſ tudomneje pſchemyſłowneje ſchule ſe jěźdźeho kola lampu wot dynama a 11. 10. 29 na Bismarkſkej dróſy ſamſnu lampu. — Wo wężowne jězdźenja proſzy kriminalny wotdźel w Budyſchinje.

— **Swój 25 létny wobkhodny jubilej** ſwjeczi tele dny firma Martha Bräuer, pſchedawarnja vogtlandſkich gardinow a ſchatow na Mołkowej dróſy 5. Sſuteje pſchicżiny dóſtanje tójdy kupy wot 15. hacź 22. oktobra jubilejſki rabat we 10 prozentow. Wobkhodnej mějicżelej pſchejemy pak wjele ſboża k jubilejej.

— **Jednota „Sokoł“ w Budyſinje** preproſnuje wſitke ſwoje ſobuſtawy a hoſći na ſwoju porjadnu měſačnu zhromadźiznu pſchichodny ſtwórtk wjeczor 7.49 hodź. w hoſcżencu „Zum Echten“. Knjez wučeŕ Wjela-Bukeczanſki je rjany přednoſk přilubił.

— **Porjedźenka:** We wczerawſej rozprawje wo poſedźenju Zwjazka ſpěwnych towarſtwow ma rěkaź: Wuhotowanje nazymſkeho koncerta (nie komersa) bě najwažniſi dypk dźeńſkeho porjada atd.

S **Hliny.** W Hlinje, póſta w Bukoſnje w Budyſkim hamiſtim hejtmanſtwje pſchiprawi ſo dla pſchetwarjenja namjeſnеje póſty 1. nowembra 1929 póſtowa měſtnoſć. Do roſnoſchowańſkeho wotrjeſa tuteje póſty ſtuſcha hiſchcże Mała Hlina a Wětrnik. W liſtowym wobkhadże płaczi porto ſa měſtny wobkhad w Hlinje, Małej Hlinje a na Wětrniku mjes ſobu. We wſchitkich druhich padach płaczja ſadźby ſa dalſokotny wobkhad. Póſtna měſtnoſć je póſta w ſmyſle § 1 němiſkoſtatneho póſtoweho ſakonja ſ 28. oktobra 1871 (kopj. 347) a ſmě pſchijimacz a wotedawacz póſtowe pożnki wiſneje druzyny, pſchijimacz a wotedawacz telegramy a pożrědkowacz telefonowanje. Póſtowa měſtnoſć podſtaji ſo wobjerſkemu póſtowemu hamtej w Budyſchinje a mjenuje ſo „Gleina Bautzen-Land“. Dalſche pſchipomnjenja abo mjenowanje póſtu ſu mylaze a maju ſo tehdła wumoſtajicź.

S **Barta.** Sańdźeny pjatk wotmě ſo w Müllerez hoſcżenzu w Barcze gmejniſka ſhromadźizna, kotraž ſo ſaběrſche ſ poſtajenjom jenotneje liſcżiny ſa blike wólby gmejniſkich ſaſtupjerjow. Po khětro dołhich debatach ſe wſchěch ſtron tola ſtónczne k jenotnej liſcżiny dóńdże. Je-li hiſchcże ſ tſeczeje ſtrony wólbny namjet njeſapodaładź, njetrjeba ſo w Barcze 17. nowembra wólba gmejniſkich ſaſtupjerjow wotmeŕ. Mjena ſaſtupjerjow jenotneje liſcżiny ſu tele: Ota Puttrich, ſjedźarſki miſchtr; Oskar Schuſter, mějeczeł wobkhoda; Maks Hänſel, twarz; Hendrich Czech, ratař; Arnoſcht Groſa, ratař; Auguſt Schkoda, ratař; Hermann Schéża, ratař; Pawoł Panach, wucżeŕ; Herbert Kreßler, reviérſti hajnik; Jan Hartſtein, ſkładownik; Auguſt Kujawa, cżeſła; Arnoſcht Muka, murjeſki połěr.

S **Klukicha.** Pjchi Schpŕěwi tu pjinje dźełaju. So njeby wulka woda, kaž w pſjedawſchich łětach, ſaſo mohła tak wulku ſchkodu nacżinicź, ale ſo mohła łěpje wotwjeſcź, ſu tu wſchelake hrjebje abo rěcżniſchcża wuryli, w kotrychž może woda po ſlinkach w horach khětrje wotběżeć. Tu dźełaju wſchelcy ludźo ſ dalſcheje wokoliſoſće, mjes nimi wſchelazy dźěkowniemjerjo, kiž pyches tuto dźeło maju ſa ſłužbu. Ale też naſchi klamarjo, rěſniczy a korcżmarjo maja pyches zuſych ludźi wſchelakż dobrykh. — Też wola Popiży je ſo na pſchepołożenje Schpŕěwje dźěkało. Jelen Lichanka je ſo rěcżniſchcżo hiżom khětro pſchikrótſchiło.

S **Kamjenza.** Niedźelu w nozy krótko do 12 hodź. motorowy koleſaŕ ſ Jitra na Kaſarniſkej dróſy je ſwojim motorſkim kolom padny a ſo cżeſko ſrani. Pſchicżina njeſboża je drje łyka nětſaſi defekt na motorje. Sſuſtojneho dyrbjeſcu do tudomneje khorownje dowjeſć.

S **Kamjenza.** Żadny dźěkowny jubilej ſmě tele dny jena tudomna wobydlerka **Emila** Burghardtowa, kiž na Nawjeczornej dróſy 4 bydli, ſwjeczicź. Burghardtowa, kotraž ſmědźeſche létſa ſwoje 75. narodniny ſwjeczicź, ſhladuje tele dny na 50létne dźěło ſako pokarnicżka. W tutym dołhim cżaſu bu wona wſchelakim worſchtam Kamjenſkeho wobdźěłarſtwa ſnata. Wona, kiž njedźiwajcy ſwojich 75 łět pſchejo hiſchcże ſwojeho cżeſkeho dźěła hlada, je hiżom w pſjedawſchich łětach pokaſacz dyrbjała, ſchto ſamóże żona ſnjeſcź. Po tutych mandźelſtwje ſhori jeje muż a běſche 22 łět dołho khory, ſo dźěłacz njemóżeſche, jeho je dyrbjała pſchi zyłym ſwojim dźěle wothladacz a ſ dźěłom ſwojeſu rukom ſeſimcź. Do tutych dnjow powołarſkeho jubileja padnje hiſchcże dalſchi jubilej, Burghardtowa bydli hižom 40 łět w domje na Nawjeczornej dróſy cżiſło 4.

S **Nychwałba.** Dla wuprójſdnjenja měſtna tudomneho kantora a hlownego wucżerja Marka ſ 1. nowembrej ſ. l. ſeńdże ſo tudomne ſchulſke pſchedſtejiżerſtwo k wurjadnemu pożedźenju. Wuprójſdnjene měſtno knjeżerſtwo wupiſa. Wupraji ſo pſchecże, ſo by naſche wołada ſerbſkeho kantora dóſtała.

S **Niſkeje.** W nozy ſ njedźeli bliſko hoſcżenza „Kehtwizy“ motorowy koleſaŕ W. ſ Hórſti cżiſłu Waltaraz Eichlera ſ Niſkeje-Noweho Dwora pſchejedźe. Se ſtamanej nohu dyrbjeſcu Eichlera do Emmauſkeje khorownje dowjeſć. Ludźo, kotříž běchu podawk wobkhadźiwali, motorowemu koleſarja ſajachu.

S **Běleje Wody.** Tudomnemu hamtſkemu ſudniſkemu pſchepodachu dejerſkeho wucżownika ſ knjeżeho dwora we Hatku pola Rěcżiz. Młody cżłowjek běſche Nětrnu ſchulſke holzu wumoſował, jako běſche jemu wona jeźdź na ſuku pſchinjeſła. Stólnik je 18 łět ſtary a běſche halle 4 njedźele na knjeżim dworje w Hatku.

S **Běleje Wody.** W duchownym ſaczémnjenju ſaſtejo ſo w Bělej Wodźe ſandźenu ſobotu wjeczor w 11 hodź. ſchtelleizudźeſkarſki pomoznik W. Njeſbožownym běſche hacź 23 łět ſtary.

S **Khorzebuſa.** W tudomnej khorownji wumrě w nozy ſ njedźeli 38létny A. Bogaſ ſ Piznza. Wón běſche na tamniſchim dwórniſchczu pſchikupny hnój ſe żeleſnizy wotkładował, pſchi tom běſche ſo ſ wětrom wotkładowańſka deſka pola żeleſniſkeho woſa puſchczika a jemu ſ taſkej mocu na hkowu dyrika, ſo běſche ſo wobžarujoznemu nop puſnył, na cżoż dyrbjeſche wumrěcź.

S **Khorzebuſa.** Pſchi jaſtwje tudomneho hamtſkeho ſudniſtwa mózachu **nimoduju** ludźo njedźelu dopołdnja w 11 hodź. **njeſchćdny** podawk wobkhadźiwacz. Jedyn ſ jatych nabobo dźiwjeho muża hrajeſche a roſzyhnowa ſwoju komorku tak dołkadnje, ſo w njej ſtoro niczo zyłe njewoſta. Wuſtup ſapocża ſo ſ wrjehinami. Potom roſtorha muż ſwoju draſku, roſbi wokno a mjetaſche wſchě możne wěży na dróhu won a rejeſche, jako by na nożu tczał. Jaſtwowym ſaſtojnikam ſo pa ſkwili poradźi, roſhorjeneho muża ſaſo ſ roſumej pſchiwjeſcź.

*

* S **Biſkopiz.** Na tudomnym dwórniſchczu ſta ſo dźenſa rano wokoło 7 hodź. njeſbože pſchi ranżérowanju, pſchi kotrymž ſo nětkotrym żeleſnizarjam cżuwy roſtſchażechu. Cżełneho ſranjenja pak žadyn ſe ſaſtojnikow njepocżerpi. Njeſbožownym podawk ſta ſo na hlownych pſchekhodnych kolijach, tola dokelž je to nan hlownych dwórniſchczu, móża cżahi w pódlanſkich kolijach jěźdźicź a njenaſtanje ſkoro żanych ſapodźenjow.

Takiti.

Roman ſ južneho morja.

13] (Pokrjacżowanje.)

„Ach, ſchto, ſtražujetaj, tón nam nětko njeczełnje, — tule, Billo, — tule, Adolphe, pſchimajtaj ſo gratu a dromadaje njeſcze!“

Pſchi ſamom brjoſy, hdjež běchu łódźnizy, traſch dżeſacz krocżeli wot cżołna, ſputaneho na ſemju pokóżili, ſtojeſche bambuſowa jěta, w kotrejž miſijonarojo, hdyž na tutej ſtronje kupy pſchebywachu, jweſicha pſchenoſowachu.

Do njeje ſe ſo też, hdyž ſo wjedro ſhórſchicz hrożeſche, cżeſeſedoſtojny bratr Rowe wulkhował, njeda pak ſo wěſo widżecz, hdyž ſhyſchcżeſche, ſo pſchikhódźałaj mużej ſe ſwojim jatym, ale ſawrě ſwoje durje, wěſo jenoż ſ cżenkeho bambuża pleczene.

Nimo njeho bě pak hiſchcże druha poſtawa zyle blikło, a to nichtó druhi hacź njepożrědny grat cżeſeſedoſtojneho Injeja — Raiteo. Wón bě ſwojeho bratra hižo wotpołkał, ſo by jemu pſchiſkuſchne twory pſchinjeſł; wón wſchak mějeſche ſwoje pſchicżiny, ſo tam njeby ſam ſa nimi khodźił.

„Njedocżink? — tak? bórcżeſche pſchi tom mjes ſubami — najprjedy ſy dobry doſcż, běkeho muża kapitana tam horje dowjeſcź, a potom ſy njedocżink. Derje — derje, Raiteo njeje tak khupy — Raiteo ma pjenjeſy — leża derje pod ſchtomami khowane — Raiteo je ſwój kontrakt dopjelnił — nětko móże Raiteo cżiniczz, ſchtož chże, a nětko chże Raiteo taſ widżecz, ſchto chże cżiniczz.“

Khdyž ſo tódźniſy ſ cżołkom wot domu wotſałowachu, wukłeže Raiteo ſeſady won a kaž had k ſamomu pſchiwjaſanemu cżołu jateho, hdjež bjes wulkeho kombjenja pocża wſchelake powjaſy, ſ kotrymiž bě cżeło njeſbožownjeho zyle wobwite, pſcherěſowacz. Tak mjeſcżo a wuſkojnje ſo tuſon manewer wuwjedże, ſo takrjez zyle pſched nim ſtojazy miſijonar, kiž měſeſche wocżi tola naſtajnoſcżi na cżeło ſtorjenej, drje pohibowanja widżeſche, ale w pſrěnim wokomiku roſejnacz njemóżeſche, ſchto to po prawom je.

„Njech tola ras jedyn horje dóńdże a ſa jatym pohlada“, rjekny w tom wokomiku harpunéř. Spěſchne krocżele ſo pſchibližowachu a Raiteo, kotremuž bo dozpla njechaſche ſwoju woſobu do ſtracha wo żiwjenje pſchinjeſcz, woſtajì pſchezo hiſchcże ſputaneho, kajkiż běſche, a ſuny ſo wokoło khżił.

S tym pak bu też miſijonarej, kiž bě hižo po pohibowanju jateho tukał, jaſno, ſo ſo nětchtó ſ jeho wuſſwobodżenjom ſabéra.

Schtó hy to był, to wón wěſo ſpóſnacz njemóżeſche, ale na jadyn pad to njebě po jeho myſli, tohole cżłowjeka tule na kupje jdżerżecz, hdyž dże bě ta wěż hižo tak daloko dopżela.

René ſaſadżeli wocżi a ſwjeſe ſo w ſadwołowanju wrócżo. Muż wot deleka pſchiſłoczi k lężazemu a nakłoli ſo k njemu, ſo by ſa tym hladał, hacż ſu jeho powjaſy tola też hiſchcże w porjedże. Sdobom pak ſaczu René, kak wótry nóż a wuſtojna ruka powjas roſrěſujetej, ſ kotrymž bě jeho ruka krucże ſputana, nječeża ruka ſjédże po jeho cżełe dele, ſaczu powjas wokoło kolenjow a wuſſwobodži też jeju.

„Smuſitoſcz!“ ſchepny pſchi tom błóſ, kiž Renejowymaj wuſchomaj ſaż njebjeſła hudźba kliczeſche — „budź ſmuſity, René, a nětko prjecz“, — a ſo wurunajo, ſawoła wótſje: „All right!“ a wobroczi ſo ſpěſchnje, ſo by tole měſto wopuſchcził, jako nabobo tuku na ſwojim ramjenju ſaczu a ſaſtróżany ſtejo wuſta. René leżeſche hiſchcże na ſemi, ale jeho, ruka pſchimny ſtradżu nóż a wuczahny jón ſ nóżnjow — wón wědżeſche, ſo bě ſwobodny, pſchetoż ſ dwěmaj ſkokomaj mógeſche do lěża a ſ namoży ſwojich njepſcheczelow cżekneŕ.

Adolphe, pſchetoż tón běſche Renéjowy wuſſwobodżeŕ, wotwobroczi ſtoro nimowólnje hłowu na pół w ſtronu, ſo bychu jeho njeſpóźnili, a prózowaſche ſo wotenicź a kóżdeſkuli tukanje wot ſo wotwobroczecź. Tu ſpóſna ſ ſtwojenu ſpodźiwanju toho miſijonara, kiž jeho ſ cżicha preſ cżeſnjeſche a ſ khwatnym, ale poduchcżnym hłoſom prajeſche: „Kedźbujeſe na ſwojeho jateho, ſir — jeho chcżeja wuſſwobodźicź — ja ſym —“

Dale niczo wjacy njerjekny, pſchetoż trjechcny ſ pjeſku hobrkeho Franzowſa do cżoka, wali ſo bjes wědomja na ſemju.

„Swjaſaj jeho“, ſchepta ſche tu Adolphe wſtoku, ſ Renéſo ſo fhilejo — „wón je cże nam pſcherahił“, a tak wucżeże każ bě pſchiſchoł, ſtoczi po koralowej ławzy ſaſo dele, hdjež běchu łódźniſy ſ najpjecżom wſchěch mozow cżołm ſaſo na kromu brjoha donjeſli.

„Taty leży hiſchcże na ſemi“, rjekny, hdyž ſo tu ſaſo ujeſ druhimi ſmějicha.

Tu ſablykny ſ wodu a hnydom na to łużny bluk ſwoj wutřeła, kotremuž ſa łědy minuzku druhi ſcżehowańcże, k nim dołeczo.

„Nuts ſ cżołmom do wody!“ ſareji ſtary, na wſcho druhe ſabywajo, dżiwajo jenoż na winowatoſci, kak rucże hacż ſo hodźi ſaſo k łódźi wróczo dojeczz. „Khrobe wy ludźo, khrobe, a pokoječe ſo ſ hrudżu a duſchu do dżeła!“

Shromadnemu napinanju muży ſo poradźi, cżołm predku do wody ſcżahnyczz. Łódźniſy cżekjachu, ſchtož mużachu, po łatuzy horje; tſjo ſ nich, ſo bychu wjeſła a leżeſe do cżołma wſali; cżi druſy tſjo, ſo bychu jateho wotnjeſli. Mjes tutymi bě Adolphe.

Shromadnje wuſběhnychu ſwjaſaneho, a khwatajo běżachu po koralowej ławzy dele.

„Prědku do cżołma ſ nim“, rejeſche harpunéř — „ſmokcże jeho pyches hłowu, njecha-li ſo podwolicz — k waſchim wjeſłam ſa walche żiwjenje, cżiniczz, ſo tam dojedżemy!“

„Pjez ſkobaneju tola“, bórcżeſche Bill, hdyž cżi w cżołme ſtojazy cżeło ſajcżihnychu, nutſkcżahnychu a pridka ſo bóle cżihnychu hacż położichu, „René je tu zyle ſwojehordnyſ; tón ma nětko ſpinki na cżrijomaj.“

(Pokraczowanje ſcżehuje.)

Krizna najmłódšeje jednoty Sokoł.

Falco redevivus — Sokoł znowanarodżeny! Abo kaž starosta Pawoł Handrik we swojich powiśanskich słowach měnješe, swjećeše jednota Sokoł w Hlaskowje minjenu njedźelu swoje křćizna. Mnozy kmótra nowonarodżenemu hólčkej kmótrachu a swój obolus wjazachu, zo bychu jemu na nozy pomhali. Ale hólčce scyła tak mały njebě. Wupjeraše so kaž stary a stupi před zjawnosć. Nichtó ze stotorych hobi njemysleše, zo je hólčk hakle pjeć měsacy stary. Štož so jim při zwučowanju z hudźbu bradlach poskići, to na hólčka motane njebě. zwučowarjo njebychu to lěpje činili, hač dwanaćo japoštoljo ze swojim načolnikom. To ne wumjelstwo, štož su tući swérni wukazak rjenje klinčachu tola słowa z erta młodostarosty do wušow připosłuchaŕstwa: Chcemy emu ludej służić, z kotrehož smy i a kiž nas žiwi! Tajke zwjeselace wuznato radikalnosć? Druzy rojenkojo so wotwlaswojich narodnych winowatosćow. Du do cuzeho jstwa. Tamni 23 Sokoljo, kotřiž su znowa do jednoty so skowali, kiž nětdy tyća a byća njeměješe, dźerža wysoko sokolsku khorhoj a zwostanu wěsće wutrajni we swojim předewzaću. To zwjeseli kóždu serbsku wutrobu.

Ke křćiznam běchu sej hercow a spěwarjow skazali. Posledni rekrutěrowachu so z Hudźbneje Jednoty z Radworja. A bjez dirigenty běchu přikhwatali, kiž snadź hišće nětdźo w słowjanskich krajach bludźi. Tak přimny so młody Rjećka gratu a takrowańe swojim spěwarjam. A kak rjenje dźěše! Kaž na šnórcy! Wot mištrą nawućene zynki su jim do krejo a kosće přešle a tak mištrsce hudźa — też bjez njeho. Zwažichu so samo na ćežše spěwy. Jednota ma hohaty repertoir. Přednjosechu na 10 khórow, spěwachu derje a rjenje, tak daloko hač so to w tolstym fynjea kurje hodźeše. Běchu lědma na jewišću wiźeć. Za to jim też tu džaka, kiž hižo starosta tołmaješe, zo su sokolskim křćiznam tak pěknje zaspěwali.

Też dźiwadło sej Sokoljo zaharachu: „We wudafarni Kukečanskich nowin“. To bě šmjaca z tymi nawěšťkami. zo nawdawarjo skoro wjay njewědźachu, kotry je jich. To wězo wubudźi měch a smjeło a přiklesk.

Křćizna zahaji bratr Kocor z Worklec z Wićaowym wuznaćom „Serbska zemja“. Dyrbi nam luba droha być. A hdyž so swjedźeńsku porjad ze spěwom Hdźe statok mój?“ skónči, bě to wuraz narodneho myslenja, kiž překisa drje nimale wšitkich přitomnych. Njech žije a traje pod wjednistwom starosty a nólnika Mikławša Domaški z Čornee najmłódša Na zdar!

Wusudźenja.

Mała khłostańska komora w Budyšinje.

ntanili žud w Biskopizach běše 8. meje t. l. 23lěcho šofora Kurta Arna Haufu z Delnich Póckowom, ěšto we Weinböhli pola Drježdźan bydli, k 3 dnjam ty sašłužił, dokelž njeběše alimentu na njemandźelske ćko Marju Khrysiu Richterez w Budyšinje płacył. on měješe šćiwórećlětnje 90 hriwnow płaćićz. Pšcheo sašudźenju žo wón powoła a rošłoł, so jeho polonje njeje tajke, so mohł telko płaćićz. Sastarańśi hamt šche pšcheśiwo njemu žudnišy zakrocił. Tola žud pšchi vojim pšcheprytowanju spóšna, so žu Haufowe hospodarske pomery wopraudźe jara njepšchihódne a wobškorjeneho winowna.

§ Dla šćichiwdźenja hižom khłostany schćerćejowy fabrint Maks Erwin Adolf Mühlich z Eibawy běše žo za njepšchišłojnje sadźerżał. Wón běše žo w žwojej brodże husto napscheco domej žwojeho žuzoda Ellnera pił a mocźił. Runjeż je žam pytnyć dyrbjał, žu žo žuzoda na njeho dobladał, njeje se vojim njehańbićźiwym sadźerżenjom pšchestał. Ellner šuplicha fśorćejnje wobškorži a hantišł žud w Habrachejich běše jeho dla šćichiwdźenja k 70 hriwnam pjenjeze khłostanja abo k 10 dnjam jaśtwa sašudźił. Jeho polanje khłostańska komora sacźišny, dokelž měješe jeho dźerżenje sa njebańbite a khłostanje sa pšchimérjene.

§ So by ś němškokhatneje wobory wustupił, běše žebi Reinhold tśi. Reinhold Kranich z Falkenberga, kiž pšchi 1. kompaniji wumuczowańskeho bataillona w Lubiju stešche, na hrocźel swašił, kotraž je jemu cźešće khłostanje unjeła. S njewěrnym wudawanjom, so je jeho nan ežko šłorił, běše žebi 1. junija 1929 dźeń dowola wuzrał, z kotrehoż běše pak žo hakle 5. junija wrócźił. eho běchu na to sajeli a 6. augusta dla wopušćeńenja arboje w cźeśim pšchipadźe k najnjźšchemu khłostanju wo měsazow jaśtwa a puśchećenju je śłužbu sašudźili. Pšched obrańskim žudom wón wobkrućeješe, so njeje chzył jarbej wopuśchćeć, ale ž pšchekročenjom dowola chzył khłostany być a ś tym dospěć, so jeho wot wojaskow ućeja. Proćtwu wo puśchećenje pak pšedy njeběše sadok. Wón běše hakle 1. januara 1929 do němškostaeje wobory sastupił, běše šwopředka dobry wojak, tola pšišicho bu jara njerodny. Powołański žud rošudźił, je tódze pšchekročenje dowola, kiž žo ś wotpohladom pšišicheho puśchećenja ś wójska stanje, runjeż też mjenje jšł 7 dnjow wucźinikow, wopušćeńenje khorhoje a ma žo tym khłostać. Wón pak pšchija łóšichi pšchipad a šniji khłostanje na 3 měsazy jaśtwa a wobkładowańe pšchepytowanku jatbu sa wotpokućene khłostanje, tehorunja ma o šaśudźeny še śłužby puśchćeć.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdźan.** (Poświećenje Palitzšchjeje schule.) ćwjedu dopołdnja bu nowotwar 45. ludoweje schule we eicku w pšchitomnosći sastupjerjow měšćanskich wyšchoćejow a pšchedsydy měšćeńanskich sastupjerjow žwjatocźe poświećeny. Schula, kotraž je žo po burśkim hvězdaju Palitzschu pomjenowała Palitzsch-schula, je była natwarjena ś khóstami wo 1 560 000 hriwnow a wuhotowana ś najbóle nowocźasnymi napraudami.

* S **Drježdźan.** (Mjezynarodna wumělstwowa wustajenja 1931.) Wustajenja Němske dźěło w Drježdźanach wumětuje w lěće 1931 wulku mjezynarodnu wustajenju wumělstwa we wšćěch městnosćach meśćańskeho wustajeńzowego palasta. Pšchihoty žo někto hižo k tomu cźinja.

* S **Lauenstein.** (Nowowotewrjeny pucź we hornim Müglitzowem dole.) W Lauenstejnje, tak rady wopytowanem hórskim městaczku, kiž je było i wulkim njewjedrom w lěcze 1927 jara cźežko domapytane, dźěkaju tu khwilu poślednje dźěła, so bychu dolinski pucź, kiž je hacź dotal jenož ś dwórnischcza k póstej wjedł, jako pšchekódny pucź pšchiprawili. Tutón pucź pšchepoda žo hischcze kónz tydźenja sjawnemu wobkhadej. S tym je žo wulku ważny krok dróhi natwarił a budźe wobeźe k tomu prawje dopomhacź, to wołaja žo samo na žebi hižo sylne jěžodźenje pšches Zinnwald a Cźopliz.

* S **Zwikawy.** (Sajaty póstowy rubjeznik.) Sśrjedu sajachu tu 26-lětneho hižo dawno ś lóšeńskim listom pytaneho Maksa Ablaža z Freitala. Tón běšche shromadnje ś rubjeznym mordarjom Weißom, kotrehož žu pšched nekotrymi njedźelemi sajeli, ś Marksom a nutsdobywarjom Wählingom w mnohich falšchich gmejnšćich hamtach a póstowych agenturach žo nutsdobywał. Ablaž žo polizajskemu sastojnišchej mózneje spjećowaršche, tak so dyrbjachu jeho wunwjasać. Pšchi sajeću mjenowaršche žo Schindler a měješe też papjery, na tole mjeno wustajene, pšchi žebi.

* S **Meerane.** (Žiwjenja žyty.) Tudyšcha wulkosćitna běšche pšched nětčźo dnjemi dla hubjeneho hospodarskeho położenja žwoju bóžkarnu sastajiła, w kotrejž nětčźo stow dźěłaćerjow dźěłaše. Jedyn tamnišchi pšches 60 lět stary dźěłaćer, kiž bě pšches 40 lět pola firmy pšchistajeny był, wša žebi wupowědźenje tak ś wutrobje, so žebi žiwjenje wša.

Šćo to wě?

Kotre klasiske dźěło maju łuž. Serbja přełożene a južnosłowjansey Serbja nimaja?
Kak spěšnje pućuje ton?
Štó je wunamakał šklenću? — —
Štó lěpje słyši, človjek abo ptak?
Kotry kral bě přećiwnik cyble?

Wotmołwy na sobotnišе prašenja.

Serbski dom w Budyšinje bu dotwarjeny w lěće 1904 a poswjećeny 24. septembra.

Prěnju pisansku mašinu su wunamakali amerikanojo Sholes, Sonlé a Glidden w lěće 1867. Prjedawše pospyty běchu bjez praktiskeho wuznama.

Na prawej rucy rostu nochće spěšnišo kaž na lěwej, na palcu spěšnišo hač na malićku. Rosćenje nochćow wotwisuje też wot strowoty, zeźiwjenja a létneho časa. W přerězku narostu nochće za lěto 4 cm na kóždym porsće. Za 70 lět narostu na wšćeh porstach 56 m nochćow.

Aureola je swětłosć wokoło hłowy swjateho, nimbus swětło wokoło cyleho ćěła.

Słowo „mat“ při hraću šacha woznamjenja w perziskej ręći „morwy“. Šach mat potajkim = morwy šach (kral).

Swójbne powěsće.

Semrěć: Hendrich Gustav Zähr, pósłki assistent we Budyšinje, 51 lět. — Handrij Fuschman we Wisahaschezach, 73 lět. — Eugen Vogler, maschinowy fabrikant w Kamjenzu, 63 lět. — Margareta Funtez we Wóbrśeišzy pola Nišeje, 19 lět. — Gertruda Schiffnerowa rodź. Henkerez w Cźornej Wodźe pola Rólanow, 54 lět.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 15. oktobra 1929.

Wćerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1880	100 pólsk. złotych .	47,10
1 jendźelski punt .	20,383	100 čěskosł. krónow .	12,394
100 šwajc. frankow .	80,97	100 franc. frankow .	16,44

Barlinska kursa wćera ś cźichimi wikami do noweho tydźenja sašnyi. Kursy efektow běchu wschelake. Na wikach ś dołžnymi a rentowymi lisćinami kursy žlabje posunowachu.

Produktowe twiti wćera nicźo noweho njepšchinjeschu. Wobrot bě žnadny pšchi dotalnych płaćišinach za hotowe forno. Posdźišche termije khilachu žo k sešłabjenju. Wćera płaćeše zentnar

w Barlinje:

pšeńcźy 11,60—11,70 hr., rožki 8,85—9,05 hriwnow, nasymišcho jećmjenja 8,60 hr. hač 9,40 hr., nałtnjeho 9,80—10,80 hriwnow, wowša 8,50—9 hr.,

w termišnowym wikowanju:

za september: pšeńcźy 12,35 hr., rožki pak 9,60 hr.,
za oktober: pšeńcźy 12,82½ hr., rožki pak 9,95 hr., wowša 9,47½ hr.,
za dezember: rožki 10,55 hr.,

w Drježdźanach (pjatk):

pšeńcźy 11,55—11,80 hr. (11,60—11,85 hriwnow),
rožki noweje 9,00—9,25 hr. (9,40—9,65 hriwnow),
jećmjenja nasymišcho 9—9,25 hr. (9 hr. hač 9,25 hr.),
jećmjenja nałtnjeho 10,75—11,25 hriwnow (10,75—11,25 hr.),
wowša starcho 8,75—9,00 hr. (8,85—9,10 hriwnow),
wowša nowcho 8,25—8,55 hr. (8,35 hriwnow hač 8,65 hriwnow).

Na pšchedaŕ:

Kóń, 5-lětny walach, Schnitter w Starym Lubiju.

Pšchistajeja:

Hołzu do domu k 1. 11., Fischer w Biskopizach na Schulštim namješće.
„ k 1. 11., do Budyšchina, Leśsingowa hasa 3 bl.
„ prawišnik Friedemann w Lubiju, Bismarckowa hasa 5.

Nišnišchego, starscheho 22 lět, Meltka w Budyšchinje na Kamjentnej hasy 1.

Kupuja:

Bosanku, Franz Uhlitzsch we Wojerezach.

Sćudnizy na pšchedawanje
sjedu 16. okt. 1929

we Ssmjerjećzach w hoscźenzu buzu ½10 hodź. zentrifuga, w Halschtrowje w knježim domje dop. w 10 hodź.: muzoze, žonjaze a dźěćaze wotmjane drasty a schaty, w Brěsynje pola Kamjenza w „Wićejenem kuble“ dop. we 8 hodź.: deskowany wós,
w Muczowje dop. w 10 hodź. w Jankez hoscźenzu: wós schćeńcźany,
we Wulkich Sdźarach w Streubelez hoscźenzu dop. w 11 hodź.: schijaza maschina,
w Hermanczach w hoscźenzu pschip. w 12 hodź.: gramofon, 7 muzajcych kokow,
we Schrćenzy w hoscźenzu pschip. w 1 hodź.: 2 konjej,
we Wojerezach w hoscźenzu „K Skotej hwězdže“ dop. w 11 hodź.: wschelake meble a maschiny, elektromotor 5 PS, hospodarski wós, radio, cźaśnik, wojnarske drjewa,
w Niśej w hoscźenzu „K hwězdže“ dop. w 10 hodź.: klawěr a wschelake meble,
schtwórtk 17. oktobra 1929
w Budyšchinje na sudnišnje dop. w 10 hodź.: wschelake meble, 64½ metra tunjerkow, 98 mtr. kožowych pocźełnjenjow, 10 holećazych woblekow, wschelake maschiny a hudźbne stroje, 4 wobrazy, 6 pišańskich strojow, 20 porow muzajcych pjoštolow, 14 wolmjanych khabatow, žonjazy cźaśnik a wschelake debjenki, hlinjanej kachli, stejazy cźaśnik, mały khoseja-a 60 mtr. maccotkaninow, kožowe schaty, wahi, zhodźaki, fotografiske pschiprawy, 28 zent. rajšowoje muczki a 140 zent. pšeńcźnych wotrubow, 45½ zent. laneje muczki, wschelake hospodarske sudobja, 36 šchijazych maschinow,
w Kulowje w hoscźenzu pop. w 5 hodź.: 2 krowi (cźornej schaźy),

Skrowe deneše.

Produktowe twiti w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Hischcze žnadny wobrot pšchi dotalnych płaćišinach.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pšched hodźinu, tola žu płaćišiny skerje sešłabjene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotrubowe syrnjo po tunach sto 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	14. 10.	12. 10.		14. 10.	12. 10.
Pšeńca	232-234	232-234	buny	—	—
rožka	177-181	177 181	woka	—	—
naz. jećmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
nat. jećmjeń	172-188	172-188	žołte łupiny	—	—
wows	170-180	170-180	seradella	—	—
kukurica	204-205	204-205	raps. wosuk	18-19,00	18-19,00
pšeńć muka	38-38,00	38-38,5	lany wósuk	24-24,60	24-24,60
rźana muka	24-26,80	24-27,0	coco melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,25	11-12,25	bérnj. kružki	16-16,60	16-16,60
rźane „	10-11,00	10-11,00	syno, 50 kg	3,40-3,80	3,40-3,80
lane syrnjo	—	—	rźana słoma	1,25-1,45	1,15-1,30
hróch, Viktor.	35-42,00	35-44,0	pšeńć, „	1,05-1,20	1,05-1,20
raps	—	—	wowsna „	1,10-1,35	1,05-1,30
djeluški	—	—	ječna „	1,05-1,25	1,00-1,20

Drježdźańska burza (14. X.).

Pšeńca	231-236	bérnjace kružki	18,60-19,00
rožka	185-189	pšeńć. wotruby	12,00-12,60
nałetni jećmjeń	215-225	rźane wotruby	11,50-13,00
nazymsk. jećmjeń	180-185	pšeńćna muka	45,00-46,50
wows	175-180	rźana muka	30,50-31,50
čerwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350 355	djeluški	36,00-37,00
kukurica (Mais)	202-204	hróch	34,00-36,00
suche truhanški	13-14,00	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

14. oktobra.

257 woł., 249 byk., 490 jałoc. a kruw., 658 ćelat., 762 wowc., 3446 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 57—60, 2. 50—55, 3. 42—48;
byki: 1. 59—62, 2. 51—57, 3. 45—48;
kruwy: 1. 49—53, 2. 42—47, 3. 32—37, 25—30;
jałojcy: 1. 55—58, 2. 42—50;
wowcy: 1. 66—70, 2. 57—64;
ćelata: 1. 86—92, 2. 78—85, 3. 65—75;
swinje: (přez 300 pt.) 86—88, 2. (240—300) 88—89, 3. (200—240) 87—88, 4. (160—200) 85—86. Rancy 76—80.

Přilopk.

*** Khłostanz wuskoćił.** Se ɣudniſkeho jastwa w Schleizu je hižo wospjet khłostany Reinhold Robert Hennig ſe Siegmar wuskoćił. Wón běše dla haſubneho pſchenóženja, ſ kotrymž bě ɣo w tudyſchej krajinje poſpytał, k wóſom měſazam khłostarnje ſaſudženy a dyrbjeſche ɣo bórſy do Hohenecka poła Kamjenicy pſchewjeſeć. Hennig je ɣeho zjiwilnu draſtu pokradnył. Hóže je ɣo wuczekował, njeje hiſchcze ſnate.

*** Schewz chżyſche létazu raketu ſtworić.** Dźełonjemějazy ſchewz w Frankobrodže na M. bě ɣebi w domje, we kotrymž jeho ſtarſchej w prěnim poſchodże bydlítaj, podteſchnu ſtwórcku wotnajał. Nadobo ſta ɣo możne roſbuchnjenje, pſchi kotrymž teɣ ſtyłny kur naſta. Pſchikhwatani wobydlerjo domu namakachu ſchewza w jeho ſtiwi pod tſěchu njes palazymi meblemi cźežko wopaleneho leżo. Pſrjedy hač bě wohnjowa wobora doſěła, bě ɣo wobydlerjam poradźiło, woheń ſalecź. Scheiwz prajeſche, ſo je chżył létazu raketu ſ 20 njemſchčinowym cźaſom palenja ſtworić, ſo by ſ tym „problem raketoweho léta ſ jenym dobom“ roſrišał. Roſbuchnjena raketa wobſtojeſche ze blachoweje tyły a mějeſche nětdże 10 zentimetrow pſcheměra a 50 zentimetrow dołhoſcze, wopſchijejo **dozynjuje 7 kilogramow roſbuchadła.** Jenoż ſɔozowneniu pſchipadej ma ɣo dźakowacź, ſo je ɣo roſbuchnjenje hiſchcze pomérnje ſhożownje pominyło.

*** Lübeckſi ſenator ɣo ſhubił.** Lübeckſi ſenator Niebour, kiž ſtojeſche w 41. léćze žiwjenja, je ɣo ſ nětkotrych dnjow ſhubił. Niebour, kiž bě do ɣwojeje wólby do ſenata ſ krajnym ſudnikom, je we mójnje cźéżke ſranjenje na hłowje poczerpił a mějeſche cźéżke myſle. Mjenja, ſo je ɣo ſ nim nětkaſke njeſhożo ſtało abo ſo je ɣebi žiwjenje wſak.

*** 800 ſtow lět khłóchtrſka zyrkej Kaſtl.** Kaſtlſka ſtara khłóchtrſka zyrkej blíſko Mühldorfa w Hornjej Bayerſkej mózeſche ɣiwoje 800lětne wobſtacźe ɣiwoćiź. W zyrkwi khołwaju ɣo tójſchto hódnoſtnych wumětſkich pokładow a rjanych rownišchćow. Mjes druhim je tu teɣ row „poɔožneho Schweppermanna“, ſnamjenitcho wójnſkeho hejtmana kžoza Ludwika Bajera. Po bitwje poła Mühldorfa 1322 je pjecza kžóz Ludwik roſdźělcjo jeja mjes wojakow cźaſto woſpjetowane wuſzkowo wuprajił: „Kóždemu muſzej po jeju, Schweppermannej pak dwě“.

*** W ſwadźe ſarajeu.** W jenej wſy poła Linza pſchi Dunaju ſwadźichu ſo tſjo burſzy ɣynoſo, mjes nimi dwoj bratraj, nékajſcze luboſćinſkeje roſkoty dła. Tale ſwada dyrbjeſche ɣo w diwuboju ſ próſhdnymi piwowymi bleſchemi w bliſkim lěſu roſrěadźić. Hdyž běchu wſchitzy tſjo ɣebi hižo doſć cźéżko hłowu roſbili, ſjednoćiſchtaj ɣo napoſledku wobaj bratraj pſchećiwo ɣwojemu pſchećiwniſkej a morſkaſchtaj do njeho tak dołho, doniž ɣo wón mrěžo njepoda. Wobeju łóſnikow ſajachu.

*** 3½ měſazow jastwa ſa hrabinku Monroy.** W prozeſu Monroy wojſewi pjatk pſchipołdnju po minjale dwěhodźinſkim mwradźowanju ɣudniſtwa pſchedbyła ſcźěhowazy wuſud: Wobſtorźena ſaſudźi ɣo dla paduſchtwa w jenom padże a dla cźéżkeho fakſchowanja liſćinow a ſbodom dla wobſchkodźenja k 3½ měſazam jastwa, we wjchém druhim ɣo wutwinuje. Khłosty jednanja ma, tak dołho hač je ſaſudźena, wobſtorźena njeſej, tamne pak pſchipiſuja ɣo ſtatnej kaſy. Na konu wospraſowanjenja wuſuda ſdźěli pſchedbyła, ſo je ɣud wobſtorźenej tſi léta cźakańſkeho cźaſa pſchiſzeł.

*** Schtyri wobkhadne wopory wſchędnje w Londonje.** Kaž w druhich wulkoměſtach, wożebje w Barlinje, ſnjepokojowaze pſchibéranje wobkhadnych njeſbożow pſchećo bóle muſuje, wótriſcho na to dźiwacź a ɣo wo polěpſchenje ſtaracź, kaž ɣo to teɣ w Londonje žada. Najnowiſche hantſke liczby wo prěnim połcźe 1929 Londonſkeho nadróſneho wobkhada pokazuja, kak ɣylnje pſchibéraju wobkhadne wopory, wożebje w druhim ſchtwórcźlěcźe. Sa mějazy hapreje, meje a junija bu wſcho hromadze 364 wożobow morjenych ſ nadróſnym wobkhadom, potaiſkim wſchędnje 4, liczba ſranjenych wucźinjeſche 16069. Dożyła liczba we prěnich ſchéſcź mějazach léta morjenych wucźinjeſche 615, t. r. 44 wjazy hač dożyła liczba tych, kotliž l. 1921 wobkhadej ſa wopor padźechu. Liczba morwych, kiž ɣu na Londonſkich hańach pſche wobkhad žiwjenje pſchiſadźili, je ſ 1921 njepſcheſtawajcy pſchibéraka, a to wot 571 w tutom léćze na 844 w léćze 1924, na 1003 w l. 1926 a na 1244 w léćze 1928.

„Der junge Gelehrte“.*)

Wjeſelohra w tſoch jednanjach wot G. E. Lessinga.
Dźeł z prěnjeho wustupa w prěnim jednanju.

Anton (ſłužownik): Och, hač, hač! Jeničke hač, na cźož hladam, je, zo mój żołdk při tym nješto dóſtanje, a hač mi też tyje. — Ale zo bychmoj zaso na rěc přišłoj. Wěrićе, zo jenu rěc rozumju, kotruž Wy njerozumiće?

Damis (młody wučenc): Ty, jenu rěc, kiž njebych rozumjał?

Anton: Haj, zhódajće raz.

Damis: Móżeš nješto koptiſki?

Anton: Koptiſki? Nć, to njemóżu.

Damis: Kinſki? Malebarſki? Njebych wědźał, hdźe ſem.

Anton: Kak tola zhódawaće. Njejśće mojeho wuja widźał? Wopyta mje pred dwěmaj njedźelomaj. Njerěcźeše hinak hač tutu rěc.

Damis: Rabbi, kiž skrótka pola mje bě, njebě tola twój wuj?

Anton: Zo bych někajki žid był! Mój wuj bě Serb. Móżu ſerbſki. A to Wy njemóżeće.

Damis (ſej přemyſlujo): Ma prawje. — Mój ſłużownik dyrbi rěc znać, kotruž njeznaju? A k tomu hišće jenu hłownu rěc? Dopomnju ſo, zo ſo hebrejſkej khětro runa. Stó wě, kelko zakładnych ſłowow, kotrež ſu ſo w tutej zhubiłe, mohł w njej wuskušić! — Wěcka počina mi we hłowje khodźić!

Anton: Hladajće! — Tola wěſće ſtoł Jeli mi moju mzdu podwojiće, dha dyrbiće bórzy wo njej telko rozumić kaž ja. Chcemoj pilnje hromadźe ſerbſki rěcźeć. — Skrótka, přemyſluj ſebi to!

— — — — — — — — — —

Přiſpomnjenje: To budźe drje jenički přikład, zo je tutón potomnik ſerbſkeho rodu we ſwojich dramach a druhich dźełach na ſerbſku rěc ſpomnił. Sam drje ſerbſki mohł njeje. A by-li traš tomu tak było, dha drje je ſo jemu na Mišnjanſkej ſuli ſerbſka rěc wukadźiła, kaž ſo to mnohim ſerbſkim wučomcam w němſkich wukubłarńjach zeńdźe.

*) Hladaj do nastawka w dźenſnišim čiſle: „Bjarnat Krawe w Hodźijſkim towarſtwje.“

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powěſć wo wjedrje ſa julliſchu ɣrjedu:** Rjenje a ɣucho, wobſtajne wjedro; teɣ w Jendźelſkej a połnoćnej Europje.

*** Njedźelu ſtaj Krellej mandźelſkaj w Kattnizach poła Dźěbelna ɣiwój żeleźny kwaſ woſtworicźiłoj. So mandźelſkaj 65. kwaſny dźeń doczakataj, je wulka ɣadnoſć.** Miniſterſki preſident dr. Bünger je ſwohdła jubileiſkimaj mandźelſkimaj ſɔożɔoſchcźejaze piſmo ſ cźeſnym darom pſchipoſłał.

*** Snateho Barliniſkeho wučeńża, krajneho geologa profeſora Otu ſ Lindſtowa ɣu póndźelu wjećor, hdyž pſches Grunewald dźeſche, nadpadnyli. Na wotleżanym měſtnje ſady ſwoje kroczele ſaſtkiſcha. Sto wohladnywſchi ſi kroczele pſched ɣobu njeznateho widźeſche, kotryž hnydom revolwer poſdźěny a do profeſora ſtreli. Kulka profeſorowy ɣiwot pſchedhyri. Wucźeńż k ſemi padże, mjes tym ſo nadpadnik cźekny. Staneſeneho ſwolacź ſaſtkiſchawſchi ludźo pſchibéchu a ſo ſa to poſtarachu, ſo jeho domoj doſwjeſchu.**

*** W Sterkradu je kriminalna polizija ɣydom wożadow ſajała, kotrejž ɣu w poſlednim cźaſu pjećhriwnowiſe pjenjezy dźełałe a do wobkhoda dawałe. We wobydlenju ɣlowneho poɔhladneho ɣu polizijſtoju doſpołnje wuhotowanu dźełarńju falſchowanych pjenjez namakali.**

*** Němſka parna łódź „Höchſt“, kotraž je w Indiſkim oceanje do ſkały ſawadźiła, je ɣo ſ roſbuchnjenjom doſpołnje ſniczíła. Kapitan a 28 muži wobžadki běchu ɣo krótki cźaſ pſched roſbuchnjenjom do cźołnow ſeſtydali. W nozu ɣo po morju honjachu. Nano ɣo jich parna łódź „Arthur“ dohlada, kotraž jich pſchija a do Sueza doweſe.**

*** 12lětny hólc, kotryž na jenej farmje poła Johannisburga w połodniſchej Afrizy kruwy paſeſche, je ſ prokom a ſchipom lawizu morił.** Hdyž ɣmerź jeneho woła nadpadże, hólc lawizu ſchip do brjucha tſeli, kotruž ɣo ſ hibanjom roſtłobjeneho ſwérjeńża hłuboko do cźéła ɣobu, druhim ſchipom do wózkła hólc lawizu mori.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija“. Wutoru wjećor we 8 hodź. zańdźemy ſo w Serbſkim Domje k ſpěwnej pruwy za nazymſki koncert. Njech wſitke žónſke khóry ſo přińdu! Prajće to jena tej druhej! Wowčerka.

Budyšin. „Jedn. Sokoł“ změje tón tydźeń ſtwórtk (17. X.) wjećor ½9 hodź. w hoſćencu „Zum Fichtenhof“ ſwoju porjadnu měſačnu zhromadźiznu z přednoſkom bratra Wjelc-Bukećanſkeho. Bratřa a ſotry, přińdźe wſitcy a přiwjedźe znatych a tych ſwojich ſobu. Nazdar! Staroſta.

Kdźbu! — **Zwjazk ſpěwanſkich towarſtwow.** Za nazymſki koncert (27. XI.) ſu ſo zańdźenu ſobotu w poſedźenju dirigentow ſlědowace ſpěwy zakónčnje płaćace poſtajiłe: „Wulka ɣubłoſć“ čo. 29, 30 a poſledni „Dodawk“. „Dobry wječor“ čo. 12. „Zerja“ čo. 13. Nimo toho ma ſo wukazaty „Bóh žohnuj Łužicu“. Tón ſpěw ſtoji w jenej ſtarſej autografowanej knižcy ze zelenej wobwalku. Štóž tu knižku nima, njech to hnydom wozjewi. G. Wowčerkej w Smolerjez knihiźiſćerni w „Serbſkim Domje“. Hłowny dirig.

Khróſćicy. „Jedn. Sokoł“ změje 24. okt. wječor we 8 hodź. p. Wjeńkec wurjadnu zhromadźiznu (ſlěpa wobſtaće) a přeproſy na nju wſitke wokrjeſne jednoty na najwutrobniſo.

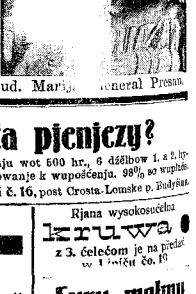
Lichań. „Zernička“ ſpěwa ſrjedu wječor we ſ. Pola Rudolfec. Wſitcy dyrbja cyle wěſce přińć. — Njedźelu, 20. okt., wuhotujemy wječork w Minakale a proſymy hižo z tutym wo bohaty wopyt. wosebje też wot bratrowſkich towarſtwow. Přeſ.

Njebjelčicy. Serbſki Ratarſki Dorost za Njebjelčicy a wokolinu ma přichodnu ſrjedu 16. oktobra wječor we 8 hodź. w Herbſkej gryčće w Serbſkich Pančach ſwažnu zhromadźiznu. Nowe ſobuſtawy ſu z tutym wosebje přeproſene. Wſčch towařſow wočakuje předſyda.

Pančicy. Jednota „Sokoł“ přeproſuje wſitkich ſwojich ſobuſtawow kaž też wokolne Jednoty na wo ſebity wopomnjeńſki wječor k česći dwaceſyh posmjertninow Jakuba Barta-Čišinſkeho, najſławniſcheho basnika ſerbſkeje Łužicy, ſrjedu 16. t. m. wječor we 8 hodź. do Nowakec hoſćenca we Wodworju. Powučacy přednošk je hłowny ſtarši ſerbſkeje ſtudowaceje młodźiny přilubił. Zdobom wo mźe ſo po programje też ważna zhromadźizna. Waša česć ſej žada, zo wſitcy přińdźeće. Nadobnik.

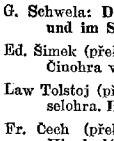

Nowa knježerſtwowa rada w Rumunſkej. Minister Mironescu. Kralowa wud. Marija. Jeneral Presan.

Hoſćenc Michała Hoki w Budyšinje

ma ſrjedu 16. oktobra 1929

ſwinjorčzanje

Wot 9 hodź. dopołd, połčik krupne a jatrowe kołbasy

Přećelnje přeproſuje M. Hoka a mandźelſka

Nowe ſerbſke knižki

J. Symank: **Přinoški k ſtawiznam łužiſko-ſerbſkeje rěče a literatury.** 93 str. 1 hr.

Dr. Dvornik (přeł. Jurij Henčl): **Žiwjenje ſwjateho Wjaceſława.** Z wobrazom. 94 str. 1,25 hr.

G. Schwela: **Das Wendentum in der Niederlauſitz und im Spreewald.** 16 str. 30 pj.

Ed. Šimek (přeł. Jurij Kubšćan): **Dubičanſki kowař.** Činohra w 3 jednanjach. 45 str. 75 pj.

Law Tolſtoj (přeł. Ota Wićaz): **Prěni palenćař.** Wjeſelohra. **Bur a pućowař.** Wuſtupk. 28 str. 50 pj.

Fr. Čech (přeł. J. Henčl): **Překlepany Kašpork.** Klankodźiwadło. 28 str. 30 pj.

J. Bogensee und J. Skala: **Die nationalen Minderheiten im Deutſchen Reich und ihre rechtliche Situation.** Z kartku. 23 str. 1 hr.

na předań

w Serbſkej kniharni w Budyšinje

Štó pyta pjenjezy?

Mam dźělby k wotpłaćowanju wot 600 hr., 6 dźělbow 1. a 2. hypotheka za wěſtoſć abo rukowanje k wupoſćenju. 98% ſo wupłaći.
Rich. Baldaub we Łupoji č. 16, poſt Crosta-Lomske p. Budyšin.

Rjana wyſokoſućelna

kruwa

z 3. čelećom je na předań w Lipiſch čo. 10

Syru wotmu

kupuje po najwyšich płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika na Kamjentnej haſy

Wſe druzyny

knojidłow

ma ſtajnje na ſkładźe

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Nowy „ludowy měšany“ khofej

¼ punta po 70 pj.

jenož pola

Herm. Klemma

naſlědn.

na Kamjentnej h. 27

Zaſtupjerjo

kiž ſerbſku rěč wobknježa, za zawěſćenju Sakſkeſkich naluto-warńjow ſo hnydom pytaja.
Poſkićenja pod **F 50** na wud. Serb. Now.

Příloha k číslu 241

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 15. oktobra 1929

Husitske wójny před 500 lětami.

Swjedźańske posedźenje Budyskeho towarstwa za předstawizny a stawizny.

Dołeš běše so z wčerawšim 14. oktobrom runje 500 lět dopjelniło, so husitske wójsko njepřećelskich nadběhowarjow wot swojich njewuspěšnych nadběhach wotpokaza. Tuchwilu wječor dla tuteho ważneho jubilejnego wječera pónjdźelu wjeršor dla tuteho ważneho dopomnjeńskeho dnja picheprožnjo k zwjedźeńskemu posedźenju do sale hosćenca „Běłeho Konja“ w Budyšinje. Shromadźizna běše derje wopytana, zu nawjeršawše městopisecheda dr. Frenzel k sawodej Budyske muzyske spěwne towarstwo „Sängerbund“ dwaj spěwaj posłuchaju. Knjes Merbach deklamowaše z derje zadźanymi žłowami basowe dźěło knjeza Klauznitzera, kiž we tamnych Budyšich podawkach jednaše.

Swjedźeńki pschednoschk běše město skhorjeneho dra. Mosterho z Prahi knjes dr. Schczépan z Kamjenza, schczelnje pschewiak. Wón wdźeše zwojim kedźbliwym posluchanjam cźežke cźasy husitskich wójnow, pod kotrymiž nascha Łužica psched 500 lětami njeměrnje strpjeschе na jich pschijomne a srosumlíwe waschnje cerpjeć a wopytać. Swoprědka podótknu so won wulke pschiczinowy, kiž zu k husitskim wójnam dowjedźe. Wuzmy je stale, njeběchu wobstejnoscze w zyrkwi pod knježenjom tehdomnischich bamžow na zane waschnje spokojne. Zyrkej źiwdźeschе jenoz sa pychu a zwonkowne pschijatnu. Tuž bjes dźiwa, so ludźo, kotříž hłubje wobłudu a dale hładachu, postarachu a pschećiwo bamžam postajichu. Jedyn takich pschećiwnik běše Jan Huß, profesor w Prazy, kotrehož w lěcze 1415 z lesćom spodmyslu a w Kostnizy spalichu jako kezarja. Pschednoschcer njenowaschе sa husitske wójny tsoju pschiczinu, mjenuja leżeche w nabożnje, druha běše cźełkonarodna hibanje a tsecza měješe swój korjeń w sozialnych wobstejnjach. Nabožna pschiczina běše pschede wschym ta, zo chcychu husitscy Božim wotkazanju zadaću khelich sa wschitkich cźełkonarodna, so dźěsche pschez cźełi kraj zadanje „Cźełu Cźechamo!“ a sozialna pschiczina wulhadźeschе ze zdźenja podtłóčowaneho ludu za zwobodu. S pschiczinu husitskich wójnow běchu hischcze dalsche zwonkowne pschicziny ważne. Cźełi kral Wjaczław běše wumrěł a jeho nastupnikom bu kral Siegismund.

Husitstwo pak njeběchu mjes sobu zami pschesjene, ale rozsednychu do wschelakich stronow. Najstrachnischa nascha Łužica buchu cźi posledniczi, kotříž stejachu na stronje potłóčenych a khudych, běchu to cźi demokratiscy Taboriscza. Zitku, kiž běše dobry wojowar a wjednik, słubi swoje źiwjenje w husitskich wójnach. Po jeho zmjerći dźełachu so Husitojo sako a sa nasch kraj buchu tak mjenowani Ssyrotzy cźi najstrachnischi. Łužicy zemjenjo swoprědka zwěru k zwjezanemu kralej Siegismundej srjekachu. W lěcze 1420 hołdowachu jemu we Mrótschawskim zejmje a wobsamknychu wojowanje přećiwo husitskim kezaram. Swoprědka zyschnowachu Husitojo domach w cźełkim kraju, na hrube waschnje łonjzowachu ludźi a rubjachu, schtož mózachu dostaćz. Jako běchu města w połnóżnych Cźechach spadałe, pschiczahnychu husitske stadła też do cźełkeju Łužicow a sathadźachu tu na zamjene hróżbne waschnje. Najhórje běšche w lětach 1427 hacź 1432. Schčesć lět dołho dyrbjeschе Łužica cźasto najcźeschcźeschе nuzy pschecerpjeć. 14 000 muži zwjene husitske wójsko wali so pola Zitawy do kraja a tam a zem cźahajo a mordujo, palo a rubjo pschiczahny w oktobru lěta 1429 też psched Budyšinom. Jako Husitojo pola Sborjelza ze zwojim nadběhom zanjeho wuspěcha njeměrjachu, pschiczahnychu pisches Wósport do Barta a nadběhowachu 1. oktobra tamnischi hród, njemózachu pak jón dobyć. Na to cźechnichu dale do Kulowa a sapuscźichu město 3. oktobra zyle. Do Kamjenza dobuchu so 7. oktobra, hdźeż k wulkemu krejpschelecźu dóńdźe, zu tehdy pjecza 1200 ludźi morili. W Kamjenzu sawostachu někotre dny a cźahachu wot tam rubjo, kónzujo a palo po wokolinje. Tehdy je so też klóschtrej Marijnej Swjedźe ńe jeschto. 12. oktobra 1429 pschiczahnychu Husitojo psched Budyschin a nadběhowachu jón sazaśe. Tola měschczenjo so smuźicze wobarachu, so dyrbjeschе njepschecźel bjes dobytka dale cźahnyć. Pschednoschcer podótknu so tu też powěsće wo Budyskim pscheradniku, měschczanskim pisarju Pětru Prischwizu, kotrehoż klowu hischcze dźensa nad wrotami Mikławschćiskeje wěże do kamjenja wurubanu widźimy. Też poddźischo hischcze so Husitojo huscźischo Łužicu pschecźahowachu hacź do lěta 1432, jako wosebje dale k poknozy dele zwoje wójnje polo wupschestrěchu. Budyschin pak a Kamjenz z klóschtrom Marijnej Hwězdu a cźi z Ponitkow nad Halschtrowom běchu so srěcźeli s Husitami a jim pjenjezy posticźili, so by snajmjeńscha wokolina měr měła psched jich sapuscźenjom. Pschednoschcer hischcze dale poddźischo husitske wójnje cźahi wopjerowaniche a wulhěny na tónzu dobry porjad husitskeho wójska a njejednotu mjes łužiskimi ludowymi wjednikami na druhej stronje. Poslednischemu fatte mjezachu so tamni wobydlerjo łužiskeho kraja bohužel se wulkeho dźela sa zwoje cźerpjenja dźakowaćz. Husitske wójny w Cźechach sónzcźichu so z wojowanjom mjes sobu. Dospołny tónz scźini jim kral Siegismund, jako jim w lěcze 1436 pschilubi Boże wotkazanje pod wobmi wobliczkoma. Sa zyły cźas husitskeho sakhadźenja, kiž padźe do jeho knježeńskeho cźasa, njeběchu so wón wo swój kraj starał, ale běše w Italskej zwoje fantastiske plany spokojcź spytać. Dopóte słožo pożadaneje króny zmjehdźeschе pak jenoz lěto wužiwacź, pschetoż w lěcze 1437 wumrě.

Knjes městopschedźyda dr. Frenzel pokaza hischcze na wichelake bronje a druhe wězy z cźaśa wokoło husitskich wójnow a stónczi shromadźiznu z wutrobnym dźakom na wschitkich zhromadźowarjach.

Wuměnowe zmrěwo.

Kurtus elektrikow worjeńskeho Budyskeho zwjasla wobjawjenych woborow.

Tsecźi dźeń kurja toborunja pschedźyda knjes wopalny direktor Fischer z krótkimi powitanskimi słowami wotewi. Pschitomni běchu zajo knjeja wopalni direktorjo Görling, Haman a Eckardt. Knjes inżeńer Heinisch rěcźeschе w zwojim 3. pschednoschku wo elektrikich snjeżbowjenjach. Wobnjowi woborniczy dyrbja pschi tajkich snjeżbowjenjach zyle wobzebje pschehladniwje wobkhadźecź a stajnje strohi elektriskeho pruda za swoju zaunju wobzoru z cźasom spóznacź, pschedy hacź móża snjeżbowjenemu pomhacź. Mjes statistiskimi snjeżbowjenjemi w Němskej stanje so nadnjenje pisches elektrikli prud. Tola mjes tutymi pak je wjetschina snjeżbowjenjow zmjertna. Swjetscha stanu so tele njeżboża z njekedźliwosćzu a njewedomosćzu, tohodla maju po możnosćezi wězywustojni pschi tajkich snjeżbowjenjach pombacź.

Njeżboża móża so tiacź se sażapnjenjom (kurzschluß), i kotrymiż móże so człowiek wichelako wopalicź, kotrehoż pak swjetscha mori, dale pak móże so człowiek wustrózecź, schtož sle na wutrobu a cźuwy stutkuje, so człowiek padnje, zebi stawy słama abo wědomje słubi. To wschitko pokaże, kak strajchnje móże być podóńknjenje elektriskeho pruda z człowjeskim cźełom. Kóżdy elektriski powod ma k semi wjetšu kapazitu. Podóńknjenje schczežorowo móże zamo k zmjerći dowjesćz, dokelž zenje njewidomne brachi a mozy njepschipójnajemy. Husto je wobnjowy wobornik, kiž je zykawku schlawcha dźerzał a na elektriski grot wobu zykał, byt z elektriskim prudom zynje dyrjeny, haj zamo morjeny. Elektriski prud je potajkim w kóżdym nastupanju straschny.

Pschi snjeżbożenju je spěchna pomoz nusna i posypytom sażowdźiwjenja a zawołanjom lekarja. Pominje so jako poćahanja zmjercź, kiž móże zamo někotre hodźiny trać, potom je najwjetschi strach mimo. Zeneho snjeżbożeneho wuchowacź, je cźežko. Najprjedy mamy wědźeć, kak zyły je prud w powodze. Prud ma milinarnja hnydom i powoda wzacź. Snjeżbożenych njeżměmy zenje za spalene stawy pschimacź. Mězino snjeżbożenja ma so na kóżdy pad w schćerokim kole sawrjecź a ma so na milinarnju po spěchnu pomoz póśłacź.

Powod zyłneje napjatosće je też dla jeho pschenjeżenja schkrućzkow jara straschny. Snjeżbożeny ma so do khłódneje městnosće położić a so strażowacź, doniż so jemu wědomje pokuje njewróći. S krótkimi słowami pschednoschcer hischcze jónu pożłucharjam psched wocźi staji sadźerżenje pschi wukhowanju, wotkładanju, ispołowanju, sażowdźiwjenju, zawołanju wězywustojnych a pschedkładniwosćzi pschi wobnjach.

Pschednoschcerjej dosta so powschitkowny dźak. Na końzu pschedźyda wosjewi, so so bliżschi kursowy dźeń, sobotu 19. oktobra, pruhowanje wotmeje a so maju tehdy wobhóźelnizy w uniformje, wopaśani a w cźapzy pschińcź. K pruhowanju pschińamknje so powschitkowna towarschnosćz.

Z Łuźiskeho źiwjenja.

S Wójporka. Měschczanzy sastupjerjo, kiž běchu połnoliczbnje zhromadźeni, mějachu so w zwojim posledniem poźehdźenju je schtyrimi namjetami Kiliana a towarschow zbiracź. Namjetowarjo zebi zadachu, so bychu so snjeżbożene stare wischenje wotstroniće a so nowe wischnjowe schtomiki nagadźałe, tez maju so hinjaze schtomy we wuchodźowanischczach wotstronicź. Tele dźeła maju dźełownjemźejazy jako nusowe dźeła kwitkonjecź. Dale maju dźełownjemźejazy hnydom sapoczecź kamjenje kamacź a klepacź. W tutym zwiłku jednachu sastupjerjo wo namjecze dźełownjemźejazych, kiž běšche knjes Ranft sapodał. Tam zadaju so dźeła pschi Lubaczu k wotstronjenju powodźeńskeho straścha a dale pschewjesenje Wódneje haźy. Sastupjerjo pschiswolichu wobaj namjetaj po dłšschej rozmkowje. Dale zebi namjetowarjo zadachu, so by so zbérał dawk na pizowańske fikady. Też tutón namjet so pschija. Jenohłosnje pschijachu namjet, kiž nastupa wurěsanje pschewiszowazych halojow schtomow a kerkow pschi měschczańskich leżownoscźach a so so pschimjesowanym wobydlerjam pschedpisuja pózćelu. K posledniemu dyrkej zjawneho poźehdźenja dadachu zebi namjetowarjo, so bychu so zerdźi sa budy wobstarałe, schtož běšche so w hospodarskim planje wobsamkło. S rosćahanjenjom knjesa měschczańskeho rady Cźocha, so zu zerdźi hijom skałane, bě namjet wotbyty. Zwonka dnjowneho porjada wojewi pschedźyda měschczańskich sastupjerjow, so je so za wuźadźenje i kamjenjemi kronny Dwórnischćowje zeje dróhi 900 hriwnow pschipomogły pschiswolilo. Sastupjerjo w tajnum poźehdźenju dale jednachu.

Přilopk.

* Samomordarstwo Barlinskeho rěčnika. Na podzimskim dwórnischcźu w połnóżnem dźele města je so pschi połdnju wokoło 1 hodź. 30tym rěčnik Gottlob psched jědźacym cźahu cźisnył. Wón sy hnydom morjeny. Pschicźiny samomordarstwa njeju hischcze znate.

Manfred Kyber:

Něme prózny.

Wowcy rozhorjene so hromadu tłóčachu. Stara wowca powědaše: „Moja wowka je sama widźała“, rjekny, „je to nješto strašneho, hróznoho. Njewěš, što to je! Wona tež wšo widźała njeje. Přeńdże runje nimo, jako na pastwu dźěše. Běchu tam wrota do émoweho ruma. Smjerdźeše za krewju při wrotach émoweho ruma. Ničo njeje widźała. Ale je słyšała nutřka zakřik skopa, strašny zakřik. To je wona dyrkotajo k stadłu so wróćiła.“

Wšitkim so zecny.

„Ničo wěsteho njewěš“, rjekny wowca, „ale dyrbi na tym nješto wěrnosće być. Na kóždy pad je to hróznje!“

„Twoja wowka wjacy žiwa njeje?“ wopraša so młody skop.

„Njewěm“, wotmołwi wowca, „je tomu hižo dawno — to woni po nju přińdźechu.“

„To bywa započatk, potom so niohtó wjacy njewróća“, prajachu někotre.

Wowčerski pos zaščowka a zahna stadło na druhi kónc pastwišća.

Tam wowčer steješe a rěčeše z cuzym mužom, kiž njebě na pastyrja podobny. Wonaj wo něčim jednaštaj. Potom cuzbnik kročeše mjez stadła a přehladowaše wowcy jednu za druhej. Jeho woči njeběštoj pastyrjowej woči. Nětko přimaše młodeho skopa, kiž bě so prjedy prašał. Zwěrjo hrózba wobešowaše. Ta ruka bě druha dyžli ruka pastyrja.

Skop dósta powjaz wokoło šije.

„Toho wozmu“, rjekny cuzy muž a wučahny mazanu mošeń ze zaka. Zapłaći. Žiwe žiwjenje nětko jemu słušeše. Wón bě jo kupił.

Přimny powjaz a wlečeše skopa z pastwišća na dróhu. Stadło nasplóšane a bjez zrozumjenja za nim hladaše. Skop so wobroći. Jeho woči pytaštej přećelow a towaršow. Něšto w nim so spjećowaše, něšto jeho namołwi, zo by so wottorhnył a wróćo běžał.

„To je započatk, woni po tebje dźeja!“ mysleše.

Ale so njewobaraše. Bě bjez pomocy. Što by tež pomhało?

„Wšak njetrjeba być runje to najhróznišne“, so troštowaše, „wšak su też druhe pastwišća. Snadź mje tam dowjedźe.“

Je to dowěra skludnych zwěrjatow.

Nětko přeńdźeštaj nimo rózka. Stadło wjacy widźeć njemóžeše. Pastwišćo bě so minyło. Jenoz nazdala hišće słyšeše wowčerskeho psa ščowkać a pastyrsku piščałku piskać. Wětr zwuki zadu.

Běšo dołhi puć. Cuzy muž skok dźěše. Khwataše.

„Sym mučny, rady bych trochu wotpočnył“, prošeše skop.

Bě to němа prózna.

Dźeštaj dale. Čopło běše a prózne.

„Prošu wo nješto wody“, rjekny skop.

Bě to němа prózna.

Skónčnje dóńdźeštaj do městačka. Přeńdźeštaj wuzke hasy, hdźež njebě pastwišćow. Ta nadźija njebě so dopjelniła.

Pozastaštaj před wrotami, kiž wjedźechu do émoweho ruma. Hrozny smjerd so dobywaše zwěrjeću napřeco. Skop hłowu wobroći a žałosćezo bječeše. Boješe so před hroznym smjerdom a émowym rumom. Hroza w nim wotući, njesměrna hroza.

„Ja chcu domoj“, rjekny skop a hladaše na cuzeho muža.

Bě to němа prózna.

Na něme prózny nichtó njeposka.

Muž wustojnje powjaz wokoło zadnjej nohy zwěrjeća začahny a jo do předka wlečeše. Powjaz zarězny.

„Haj, haj, ja přińdu“, rjekny skop ze strachom. Mučne nohi so dachu do spěcha.

Běchu to jenož někotre wokomiki, ale trajachu *jara dołho. Potom běše w émowym rumje. Smjerdźeše* tam žałostnje ze krewju a wotpadankami — za cźełami bratrow.

Nimaju za trěbne, to prjedy wotstronić. Wšak je to jenož skót k rězu.

Tuž zaja skopa bjezpomocna, strašna hróźba. Hróźba, kiž zapomni na wšitke prjedawše něme prózny. Hróźba, kiž jeničcy sama knježeše.

Skop třepotaše z cyłym cźełom.

„Nětk přińdźe to strašne — to hróźbne“, tak mysleše.

A přińdźe też . . .

— — — — — — — — — —

Swět je płony němych prózntwow, na kotreż nichtó njeposka. Ludźo na nje njeposkaju. Zda so być njemóžne, wšě tute něme prózny ličić. Tak wjele jich je! Ale wone so liča. Wone so zapisuja do knihi žiwjenja.

Prašicy a zadźiwanje hladatej wóčcy Gawtamy Buddhi* na europsku kulturu.

* Přiwsiowarjam buddhistiskeje wěry je zakazane zwěrjata skóncować.

Preserbšćił M. N.-N.

*** 15 hodźin pod divanom — a tola jeho lepichu.** We nozy wot źrjedy na schiwórk̆ bě mutsdobywać ſ wotewrjenym woknom pschisenitkeho bydlenja duchownoho w dorfje na Litzowskem brjohu 33 mutš salěſ. Po cźmě bě ſebi we wohydlenju wschelake debjenki pschijźiwojił a chzyſche ſ nimi cźeknyć. Mjes tym pak bě ſo wohydleł bydlenja wróćił a tak bu jemu wróćkupnjeć sarazenh. Tohodla dyrbjeſche ſo mutsdobywać schikwanje ſpody divana we knjejskej ſtwi njes tym ſthować. Ale też wo dźiwo njemjeſche pschileżnoſcze, ſo mohł njepytnjeny ſe ſiwojeje khowanki wulěcź, dokelž bě na ſtajnoſci nźichtó wo ſtwi. Popoldnju wokolo 5 hodź. ſta ſo potom mołčr . . . na njeho pschińdźe cźłowjeſka potrjebnoſcź ſ tajkej mozu, ſo na niczo hižo njedźiwaſche a wótkołu, wótkołu pyches ſtwu cźerjeſche a pores khódźu tźeli: k wukhodej abo k ſakhodej W.C. Pschi tom pak wuhlada jeho ſararjowa hoſpoſa. Dołho ſebi njerosmyſlinſchi wuſkocźi wot nuſy a hoſpoſy cźeſnjenej paduch ſ wokna do pschedſahrodźi a chzyſche cźeknyć. Konſka ſawola na pomoz a nimodugy ludźo, kotíž běchu pschijšli wodhedźowali, bźjachu ſa cźekajym a ſadjerźachu jeho na Hohenzollernſkej dróſy, hdźež możachu jeho policiji pschepodacź. W nim ſwérjcźichu 22ličenyo autowheho ſamkarja Waltera Rademachera ſ Pankowje hažh. Tón běſche wſchak ſo też w ſtarem nawjeźornem dźelu do wschelakich domow nutsdobywał.

*** Wot wichora ſ łódźe wuczišnjeny.** Kaž bo ſ Müllhauſena powě, je byl ſchtyrilětny łódźnikowy ſynk Karla Tieboldt ſ Kreſelda wot wichora do powětra wusběhnjeny a ſ łódźe do wody cźišnjeny. Cźeſko namakachu hakle ſchtyri hodźiny pohdźiſcho.

*** Straſchna ſmyknawa.** Na ſmykawoje pschi Munichowſkim oktoberſkim ſwjedźenju ſtani bo hołza ſ tym zaſe cźežko, ſo ſakło ſebi 40 zentimetrow dołhu ſtcźełku do źiwota, kotraž bě ſo pſches ſtydadkowy pſcheſtrěźiż pſchedrěła.

*** Sźmjertne ſahadło wołzy.** Nataſ w Mainbernhejmje pola Würzburga napi ſo ſ kamjentneho karana morcźna, njepytnywſchi, ſo bě wołza do karana padła. Wołza pschijndźe jemu do ſchije a kłó, na cźoſ ſchija hnydom ſarcźełaſche. Mjedźiwajcy hnydomneje lěkarſkeje pomozy ſo ratać ſadujy.

*** Tźecha ſpadła — dwaj ſmjertnaj woporaj.** We wſy pola Meſſiny ſaſtupny ſo ſrjedu tźecha dźełaczeſkeje khže. Dwě dźeſći buchtej morſenej, druhe dźeſći a mandźelſkaj franichu ſo bóle abo mjenje cźežko.

*** Cźahowemu wjednikej ſo ſłowa rosmjatła.** Cźahowemu wjednikej Heckneroj ſe Strehlena bu łžowa ſ tym zyłe rosmjećena, ſo nźichtó runje w tom wokomiku, hdyž Heckner ſ nakładneho woſa won hladaſche, durje ſaſamknu. Jeho dowjeſenym hnydom do Wrótſławſkeho kłóſchtra Miłoſcźiwych bratrow, hdźež pak bórſy potom wumrě. Njeſbožowny ſawoſtaji žonu a ſydom dźěcźi.

*** Walzer pſchi měſačku** („Mondſcheinwalzer“). Neumuſterſka najwjetſcha rejwanſka ſorla „Tivoli“ ma jako woſebitu nowotu ſtwój „walcźik pſchi měſačku“. Hraje-li ſo tuton walzer, ſaczěmni ſo ſórła a ſ wjerczažnym ſkładłom a barbojtym ſwětłomjetakom cźini ſo „ſchtimunka“. Na jenom ſ poſledních rejwanſkich wjeczorow je take měſačkowa partija nźekotrym młodym holcźkam jara ſchpatnje tyła. Hdyž na ſwoje měſtna ſo wrócźichu ſwjeſcźichu, ſo běchu njeſnaczi twochnjeni kavalérojo luboſcźinſkim cźmiczkom wuzili a jich ruczne toſchki wobkradnyli.

*** Njeſbožo ſe ſhóhadłom we mrócźeleſchkrabaku.** We dwanaczje poſthodowem bérowem twarjeniſchcźu pschi Broadway w Ameriźu ſpadny ſhóhadło (Fahrſtuhl), dokelž bě ſo cźahazh powjas roſtorhnył, ſ tſeceho poſthoda hacź do pschiſemſkeho dele. Pjatnaczje wołobow bu franjenych, ſ tych tři cźežko. S njeſbožom ſo wulke roſhorjenje ſtwdźi, tak ſo dyrbjachu ſo polizajſke reſerwy ſawołacź.

Bjarnat Krawc w Hodźijſkim towarſtwje.

Serbske towarſtwo „Jaroměr Imiš“ bě ſebi na ſwoje njedźelske poſedźenje k. Bjarnata Krawca z Drježdźan k přednoſkej přeprosyło, kiž też prózſtwu zwólniwje dopjelni. Spominaše najprjódcy na ſwoje ſtare počahi k Hodźijej, na wótčinca Imiša a ſtyčela Hanku, kiž bě tu nźehdy z kantorom. Wupraji ſwoje wjeſcźe, zo ſo znajmjeńſa nźekotři młodźi Serbja k towarſtwu maja. Zwjetſa ſo tuźi Serbſtwa wotwlakuja. Dźensa dźě ſo najbóle za materialiſmom honi. Wukhwalowaše rjanoſć ſerbſkeje rěcźe, kiž je ſebi też mjez Němcami pripóznaća dobyła. Radźeše, do ſłowjanſkich krajow puśować, zo bychmy naſich narodnych bratrow zeznali. Spominaše też na wulkeho ducha, kiž je ſerbſkeho pokhada, na Leſſinga, kiž je do přenjemčenja Lužnik (Waldmann) rěkał, kotrehož prjedownicy běchu ſo z Cźech do Rudnych hór přećahnyli a wot tam do Kamjenca. Je w jenom ze ſwojich dramow „Der junge Gelehrte“ też ſerbſkej rěči literarny pomnik ſtajił. (To namakaju čeſćeni čitarjo na druhim měſtnje.)

Dótkny ſo też prašenja: „Cźehodla ſebi Serbja ſwoju rěč njewažaŵ?“ Stož cźłowjek njeznaje, to ſej njewaži. Tuž dyrbimy ſwoju rěč zeznać, ſerbſku literaturu, knihi cźitać. Pokaza na bohatſtwo naſich narodnych pěſnjow, kotrež ſu pilnje hromadźili Smoleř, Jordan, Markus, Muka, Hórnik, Kuba, Černý. Mamy jich na tyſac. A kelko je hiſće ſo zhubiło! Mamy tajke z 12. lětſtotka, na př. „Hóleý ſo na kwas hotowaſchu“. Naſeho bohateho pokłada na bajkach počinaju ſo Němcy mocować, kajkež je Dietrich w Jenje wuđał.

Po tutych zawodnych ſłowach wjeđźeše přitomnych do mythiſkich bytoſcźow łužiſkich Serbow, kotrež je z njewšědnej pilnoſcu hromadźił přeće Adolf Černý a je w dwěmaj zwjazkomaj 1898 pod nakładom M. Hórnika a A. Muki wuđał a wopřijatej daloko přez 400 ſtron. Z nich wubra ſebi rěčnik bajku wo wódnym mužu. Maćizna wo nim je tak wobſěrna, zo njeje móžno, ju za jedyn wjecźorny přednoſk wučerpać. Kak ſu Serbja na wódnoho muža, kiž ſo też Wódnik, Wodźan, Raws, Nykus, Wodoſ mjenuje, přiſli? Myſlachu, zo ma wšo ſwoju dušu, tak woda, wětr, lěs atd. Tute wěcy wón perſonificźuje, wožiwja. Bajku wo wódnym mužu a žonje nadeńdźemy ſkoro pola wšěch ludow, woſebje ſłowjanſkich. Rěčnik powěđaše wo mnohich bajkach, kotrež ſu naſi pěſnjerjo kaž Cźiſinſki, Muka, Hórnik, Dučman, Matej Kósyk, A. Lajnert a dr. do zwjazaneje rěcźe ſkowali, naš mištr Kocor, (po Dučmanowym libreće) ſamo do hudźby ſtajił, mjenujcy „Wodźana“. Snadź budźe w přichodźe ſo hodźeć oratorij w zjawnoſći předwjeſć. Na kóncu přejeſe ſebi rěčnik, zo bychu ludźo tak baje a bajki wo wódnym mužu cźitali, też druhe, kaž je na př. ſtwórty zwjazk Zejlerja wopřija.

Připadnje přitomny k. wyſſi wučeř Słodeńk poręča wo naſim narodnym położenju a rysowaše připoslucharjam zrudny wobraz wo hrožacej zahubje naſeho ludſtwa. Narěžny też winy a winowaſe Serbow před přewulkej dowěrliwoſću. Zahubjacy wobraz poſkićuje drje Hodźij ſam. Sobu najwjetſa wosadna wjes w ſerbſkim krajiku ſcźele — piš a praj — třoch ſobuſtawow do ſerbſkeho towarſtwa. Dalše 33 ſu z wokolnych wſow. Mjez připoslucharjemi njebě ani jedyn zdźełany inteligent Hodźijſkeje wosady. Samo přikhad mištra Krawca z dalokich Drježdźan njebě jich nawabił. Sobuſtawy ſkorźachu, zo ſu wot nich wopuſćeni. Tutu mizeru dźěła też z towarſtwami w druhich kónćinach ſerbſkeje Łužicy. Hdźe chcemy potom z naſim Serbſtwom doprědka, hdyž ſo powołane worſty dźěła wotwlakuja. Dale ſo ſkorźeše, zo ſo w bliźiſch ſulach ſerbſki njewuči. To jenož z toho přińdźe, zo ſo ſerbſka wučba dobrowólnemu rozſudej ſtarſich, ſulſkich wubjerkow, dźěći a wučerja přewoſtaja. Serbja ſebi žadaju obligatoriſku (dyrbjeńſku) wučbu za ſwoju rěč, kaž ſo jim wšě druhe ſulſke předmjety wot wyſnoſcźow diktuja a poručuja. Tež wſelake druhe należnoſce ſebi rozpowědachmy. Mały ſerbſki zdonk we wulkej Hodźijſkej woſadźe po času płody ponjeſe. Sobuſtawy ſebi ſlubichm, kruće k narodnej ſtać a ſebi na wšě możne ważnje ſwoje Serbſtwo hajić. Předſyda k. Połdrak dźakowaše ſo rěčnikowi. Towarſtwo chce też po ſwojich mocach ke Kocorowemu kjej přinoſować.

Sokołſtwo, ſport a hry.

Lohka athletika.

Z Poršic. Jednota Sokoł w Poršicach wot- dźelu 6. oktobra dop. wot 9 hač do 1 hodźin w wanje-pjećibój a wudoby při tym tele reſult

Skok wyſoki 1,35 m	Krav
Skok daloki 4,67 m	Wiń
Kulostorkanje 10 puntow 9,95 m	Wje
Běh 100 m 14 ſekundow	Wiń
Běh 8 kilometrow 24,32 min.	Wiń

8-kilometrſki bój wubjeđowaše ſo z Krake- tonja, Poršic, Budyšinka, mjez přenjej a druh do Krakec.

400 metrow w 47 ſekundach.

W meji zańdźeneho lěta rozšěri ſo powěſć, Američan Spencer 400 metrow w 47 ſekundach běžał. We wukrajnych nowinach ſo hač dot- woprawdźitoſci tuteje zamóžnoſce dźiwowaše. Ko pak je pruhowanſka komiſija kóždy dźeń ſtroniła z tym, zo Spencerowy ſkutk na ſwětowy rekord pozběhny. — W lěće 1900 je raz jedyn Amerikan tutu čaru za 47 ſekundow přeběžał, tola z tym rozdźělom, zo je wona tehdy była bjez kajkichžkuli zawinjenjow.

Hamtſke woziewjenie z Budyšina

Jako namakanſe woſiewjene abo na namakańſi ham wotedate ſu wot 1. julija 1929:

4 móſchnje ſ pjenjeſami, 3 papjerjane pjenjeſy, 3 twjerde pjenjeſy, 5 žonjazych cźaſnikow, 3 muſaze cźaſnikow, wérowanſki pjerſchćeń, 7 jěſdnych kołow, pomjetarne dychawa, ſoznuſke ſedło, 2 karbidowej kótlikaj, ruſan toſchke, ołkowa toſcha, ſtupańſke jźidźadło ſa dźěći, pſche deſchćownik, lampa ſa ſawjeru, błidowy kałchćik, ſchćelowana jaka, ſukmowe tholowy.

Shubjerjo chzyli ſo w Kupnizy (Gewandhaus) po 2 ſkhodomaj wó ſtwje cźo. 3 ſamotwicź.

W Budyſchinje, 8. oktobra 1929.

Měſchćańſka rada — polizajſki ham.

Měſtnje ſa ſypanje ſmjećzom pſchi Wjelećańſkej daſy (pěſkowa jama k. Hobjana) a pſchi Lubjńſkej (Growberg) dróſy (pěſkowa jama knjeſa Wobſta) ſo ſ tutym ja wrótej.

Wſchitke ſmjećze maju ſo wot dźeńſmjićzeho na japańſnju ſmjećzom ſ praweje ſtrony Drježdźańſkeje dróſy — ſnapiſcheſa noweje elektrikeje rozdźelkarnje — wothe.

Dale ſo ſarunańſke ſkładźby ſa ſypanje ſmjećzom na ſjawne ſmjećzowe měſtna na

0,50 hr. ſa konjazy wós,
1,— hr. ſa auto bjez pſchipowěſchaka.
1,50 hr. ſa auto ſ pſchipowěſchakom.

powyſcha. Hóbuſtne ſnamki ſu kaž dotal we hłuboſe twarſkim hamcze na Hitnych wikach 3 delkach w hoſtwe wokhodnym cźaſu dóſtać.

Měſchćańſka rada, hłubokotwarſki ham, 14. oktobra 1929.

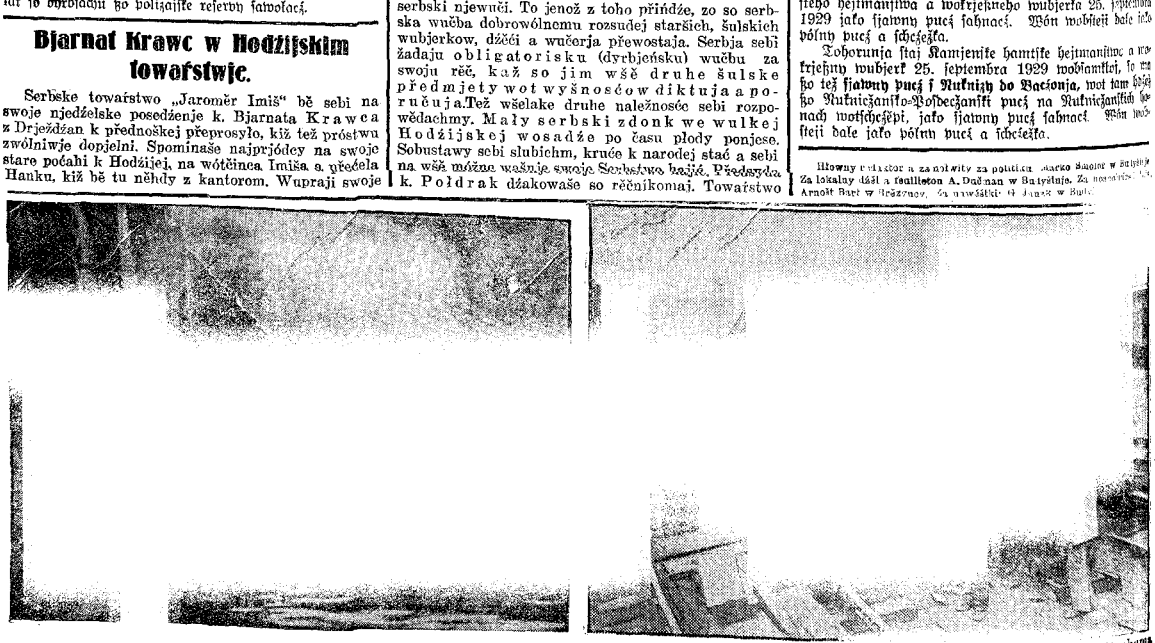
Hamtſke woziewjenie z Kamjenca.

Sahnacje puczow.

Kamjenſke hamtſke hejtmanſtwo woſjewja pod 10. oktobrom 1929, ſo ma ſo **ſjawny puć ſe Sśmjećzkej** do Wittichenau cźo. 290 w Sśmjećzkejach, po wobſamknjenju hamtſkeho hejtmanſtwa a wokrjeſneho wubjerka 25. ſeptembra 1929 jako ſjawny puć ſahnacź. Wón wobſteji dale jako pólny puć a ſchćeżka.

Tohorunja ſtaj Kamjenſke hamtſke hejtmanſtwo a wokrjeſny wubjerk 25. ſeptembra 1929 wobſamkloj, ſo ma ſo też **ſjawny puć ſ Nuknizy do Bacźonja**, wot tam hdźež ſo Nuknicźanſko-Poſdźeżanſki puć na Nuknicźanſkich ſe nach wotſchěžepi, jako ſjawny puć ſahnacź. Wón wobſteji dale jako pólny puć a ſchćeżka.

Hłowny redaktor a za nakitwity za politiku Jakub Bjedor w Budyſ Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyſinje. Za nowinſki Arnošt Bart w Rožnowje. Za nawěſtkí G. Janak w Budy

Na morju mjez ſkałami při Norwegſkim brjozy. Norwegſki parnik „Haakon VII.“ zajěđże ze ſpódnjeu na ſkału, z tym wudyri ſebi wulku dźěru. Za krótke mjeńſiny ſo łódź podnuri. W žołmach ſo 50 wosobow zatepi, zbytkni wukhowachu ſo na ſkały. Tam přemačani a zymu mrějo na 5 hodźin dołho čakachu, hač jich na pomoc přikhwatane łódźe ſobuwzachu.

Žałostne njezbožo pola Londona. Pola Tottenhama njedaloko Londona zrazyſtaj wosobowy a tworowy ćah do ſo. Lokomotiva tworoweho ćaha ſo powróći roztorha kolije. Skoda je jara wulka, 8 wosobow ſo zrani.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnika 1,51 hr. pod křižu. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. nak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 242 — Budyšin — Srjedn, 16. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Napřećiwnosće w awstriskej křesćijansko-socialnej stronje.

Napřećiwnosće w awstriskej křesćijansko-socialnej stronje w nastupanju jejneho stejišćicha k hrabanju domowinskich woborow žu někto połnje na sjawne stupiłe. We zhromadźišnje, kotraž je žo póndźelu we Winje wotmeła, staj wjednik praweho křidła křesćijansko-socialneje stronu, namětny kanzler a wójtkowy minister Vaugoin, kaž tež wjednik lěwego křidła a přisedźerja křesćijanskich dźełacerskich towarstwow, sapósłanc Kunschak, rěčałoj.

Namětny kanzler Vaugoin praji, so swjatkowy kanzler Schober a wón twjerdźe hromadźe dźerżitaj. Sozialdemokratoju žo słobja, dokelž je kóžde dorosumjenje z nimi wotpokłał. Móju pak jenož wospjetowacj, so měrne hromadźedźełanje z internacionalnej sozialdemokratiju, kotraž wojowanje worschtow předuje, nieje možne. So by žiwoje měrno w žiwóce wupjelniła. Awstriska jaśne wusnaće k němskemu ludej, k žiwjej nabožinje a tradiciji trjeba. Wjeselu žo, so domowinske wobory po tym žanym puću du a jim ruku sawdawaju jich namołwja: „Domowinske wobory, stejce krućе a žiweru sa Schoberowym knježerstwom!"

Na to žo sapósłanc Kunschak rěkowa jimasche a praji, so może žo marxizmus (Marxowa wučba) jako ideja žiwotnoho nahlada jenož přichwinyć, hdyž žo jemu teohonija žiwotowy nahlad na přichodźiwo stajі. To pak je jeno z je jeho nałożenjom w sjawnym a priwatnym žiwjenju móżno. Myšl marxizma, kotraž we wojowanju worschtow wustupuje, je hač do měšćanskich kołow sajdobjeco sfutkowała. S marxizmom jako žiwotnym nahladom dźe njeje móżno so sjednacj a dorosumicj, prajeche pak hinak leži w nastupanju sozialdemokratije: Stawizny pożlednich dźesaco lět pokazuja, so je f wěstymi wumělenjemi dorosumjenja se sozialdemokratiju niz jenož móżne, ale tež wužitne. Křesćijansko-socialni žu wot 1919 hač 1920 se sozialdemokratami w koalizji hromadźe žedźeli a njetrjebajt žo tehole cźasa a přichi tym wubědźenych dobrjezow harbowacj. Schuschnigk knježerstwo swoje namjety na reformu wustawy parlamentej přichedpokłaji. S tym žo niz jenož cźežke wojowanje, ale tež wulka samokwitosć sa wschitkich wobdźelenych sapoczina.

Němski sejm so hakle kónc novembra zeńdże.

W Barlinje žo z tym rěkaj, so žo němski sejm 17. novembra serdźe. Gmejnske wólby budża kónc novembra, jeli so žo zyle njenadźite podawki njestanu. Prezident němskeho sejma Loebe, kotryž je žo wot khoreho žołcza w sanatoriju wulěkował, je žo do Barlina wróćił a žiwoje satajnike dźěła sašo přichewsał.

Politiske zražene w Hannoverje-Lindenje.

Po zhromadźišnje nazionalnych sozialistow w Lindenje pola Hannovera je wokoło 12 hodźin w nozy přichi wotžalenju nazionalnych sozialistow k pukam mjes tutymi a politijaj hinak myžlažnymi dóchke. Policija bě z wjeleličim wotdźelenjom přichichla. Wona dyrbješe 7 muži, pola kotrychž bróńje nadeńdże, sajeć. Dokelž žo do policistow z kamjenjemi a bleschemi mjetasche, dyrbjachu njemčnikow z gumijowym klumpachom roshonicć. Přichi tym biežaž jeneho policistu z nożom skalachu a někotrych druhich cźežko sranichu. Jedyn z nich je na pocźerpjene rany w khorownі mjes tym wumrjeł. Pódla teho žu žo někotři zibilistojo sranili, z kotrychž žu jeneho do khorownje přichiwjesli.

Kreugerowa zapalkowa politika.

W swisu z wopytom schwedskeho fabrikanta sapalkow Kreugera w Londonje je na Londonskej burzy powdeńć khętre dźiwanje sbudźiło, so nowiny ruskich emigrantow wo baltiskich provinzach pischu, so je Kreugerowe posticenje w Němskej jenoż staw wulkeho přichewjedenja kapitala, kotreż wjeczornu, zjednośnu a rańsku Europu wobžaha.

Kreuger je sobom, hdyž je posticenje němskemu knježerstwu potrjechł, tež ruskemu knježerstwu pożcźonku 25 milijonow puntow poskicźił, hdy by žo ruske knježerstwo na to swjasało, so swojim organam swonkowneho wikowanja kałaka, sapałki z Ruskeje na wjetschi rjad lět sakazaco.

Wjetše dokhody tobakowcho dawka.

Po swjeczenju němskeje statistiskeje wyschnosće wunoschi tobakowcho dawka sa cźaš wot haprleje hač do junija 1929 je 187,9 milijona hriwnow wunoschi prjedawscheho schtwórcźeła wo 26,3 milijona, wunoschi teho žanemo schtwórcźeła 1928 wo 21,8 milijona hriwnow přichežkaje. Dawkowa hódnosć přichedatych dawkowych znatnjenjow w přenim schtwórcźeće 1929/30 je pornjo prjedawschenmu lětu, wotkejbje sa zigarety je 108,4 milijonow hriwnow na 126,6 mil. hriwnow stupiła.

Přichiběranje dawkowych hódnoćejow sa zigarettowe trubki wot 0,84 na 1,01 mil. hriwnow ma drje žo žyłnischenmu žanodźelanju přichipisacź.

Bjezdźełosć w Němskej dale přiběra.

W druhej połojcy septembra je licźba dostawarjow hłowneje podpjery wo nehdże 14 000 wołobow přichiběraka. 30. septembra je mjes 750 000 podpjeranymi 566 000 muzow a 183 000 žónskich było. Mjes muzźikimi je žo bjesdźełosć shórschiła, mjes žónskimi pak wo maliczkosć wotbyła.

Sklarekec bratra maju swoju wowcku pod suchim.

Sklarekcz bratrja tež w Tüttlingskej cźrijowej fabriku E. Reichla kupowachu, kotraž wo 100 000 hriwnow schkoduje, tola žo schkodowanka še sawěsćenjom na nehdże 50 000 hriwnow smjerschi. Sklarekcz bratrja žu tole kupowarstwe swjasanje za wulke wobschudźenstwo wuzili. Po Sklarekcz pokładninej knihy je žo Tuttlingskej cźrijowej fabriku lětża wot 2. hač 19. septembra 1½ milijona hriwnow saptaczilo. S tejele summy pak do Tuttlingenow ani pjenjezk njeje doschoł. Sapisana summa kupje Sklarekcz bratrow w Tuttlingenach wjazy krócź přechrocźi, dokelž je wobrot lědma 250 000 hriwnow dožahnył. Tón žanmy wobschudźenski maneber je žo tež z druhimi firmami cźinił. Tele duy staj diwaj Barlinskaj kriminalnaj sastojnikaj w Tuttlingenach přichebywałoj a Sklarekcz pokładninu knihu z Reichlez knihu přichirunałoj swěsćichtaj, so mjenowana summa wopraudźe přichirunała swěsćichtaj, so mjenowana summa wopraudźe njeběše do Tuttlingenow doschła. Barlinska kriminalna policija je někto prózne, wujasnicź, hdże staj Sklarekcz bratraj 1½ milijona hriwnow na bok schćełnułoj, a kak wulka je summa, kotruž žu chzyli posdźischo z měrom wusmiwacź.

„Hrabja Zeppelin" na stronu Balkana wulećał.

„Hrabja Zeppelin" je žo ¼9 hodźin wjeczor z kólnje wuwjedł. Na semi tołsta mgła leżesche, so mózesche žo jenoż někotre kroczele daloko widźecź. Přichihladowarjo mózachu powětrownu łódź ledma spóznacź. ½9 hodźin wona na stronu k Balkanej wotlecźa. Dr. Eckener je wodźenje přichewsał.

Mjes 20 pasažerami žu žobustaw turkowskeho parlamenta Jumus Nadi-bej a někotři Schwajzarjo. Też někotre knjenje žu we łódźi. Jeli to budże wjedro přichihodne, dyrbi leczenje potřeczа dnja tracź. Sprjedu powětrowa łódź najwažnjische města balkanskich krajow wopyta. Jeli to žo leczenje normalnje wotmeje, wona schtwórtk rano wokoło 9 hodźin do Wrótźlawja přichileczi.

Programmowa rěc ministra dr. Beneša.

Njedźelu je w Taboru cźěstoslowakski swonkowny minister dr. Beneš w zhromadźišnje cźěstoslowakskich narodnych sozialistow wo powójnskich stawiznach cźěstoslowakskeho stata a wo přichodnej politiju cźěskich narodnych sozialistow rěcźał. Mjes druhim praji, so je po koalizji cźěstoslowakskich narodnych stronow koalizija prawizynych cźěskonémskich stronow žiedowała. Pod knježerstwom prawizynych stron stej žo ratarstwo a industrija je zlami schtitałe. Tale politika njeje ani sa sajmy sherokich ratarskich worschtow a hischcze wjele mjenje industrijі z wujzikom a dźenża wschenm wikowanju schkodži. To je wuras žołmy, kotraž je posledńe schtyri lěta přches Cźěstoslowakiju schła.

Praktiske sežehnoći tejele žołmy žu k konfliktej mjes prawizynymi stronami a k přechcźażnym wólbam dowjedle. Dr. Beneš přichi wólbach wschem nafradikalnischim stronam lěwizy a prawizy poražene wěschcźi, mjes tym so smeja stronу lěwizy w nowym parlamentu wjetschinu.

Wo Sstowakskej rěcźnik praji, so je Tukowy prozeż pobudźił, kotryž smeje sa smutkowne rozwicźe Sstowakskeje daloki dožah. Tukowy prozeż bě a je wobras wobstejnoscźow we wěstych stowakskich kołach, srudny wobras toho, schtož je stara Wuherska w Sstowakskej sawołała, wulka wobkrožba přichecźiwo starenmu madźarskemu knježerstwu, kotreż je njeběžkyschane žrědki za sameny wuherskeje statneje myhle wuwinyłowało, kotreż žu žo, kaž je žo w Tukowym prozeju pokazało, mjes Sstowakami zdźela stajnje sawostałe. Sstowakka tam stejі, hdźež Cźesicha 1848 sastachu. Sstowakska mjejesche njeběše, so běžche hač 1918 w cźełnym absolutizmje žiwa. Jeje wuzwobodźenje z madźarskeho wliwa njehodźi žo bjes wuspěšchneje powschitkowneje dźiwjeje politiki přichewjesć.

Sstowakska trjeba wuspěschne, dobre a stajne kulturne a hospodarske dźěło, wujzike, finanzne a wołbeje wobkhadne přichisamknjenje k cźěskim krajam a bjesporočne sarjadnistwo. Bjes wumělenja dyrbja žo je Sstowakskeje wjsche staromadźarske politiske methody swumjetacź. Wojowanje wo Tukowy prozeż je wulke wojowanje wo wotmadźarsczenje Sstowakskeje. W tymle wojowanju sa młodožiwakiu generaziju sa schtyri abo pjeć lět dobu dźemy.

Złota měna w Cźeskoslowakskej.

Ministerska rada je wutoru popołdnu sakonjowy nacźisk wo sawjedenju złoteje měny a nakhwilny hospodarski plan schwalika. Přichedkoły žo žrjedu stajnemu wubérkej narodneje zhromadźizny k wobsamknjenju přichepodatej. Sakoń wo złotej měnje postaja, so žo cźěskoslowakska króna hódnosći 44,58 miligrama ryzeho złota runa.

Woldemarasowe wobydlerje přepytali.

Litewska policija je w nozu k pjatkej wobydlerje nehdźischeho ministerskeho presidenta Woldimaraša njenadźiju přichepytała. Přichi tym žu žo ważne dokumenty namakali, z kotrychž je pjeza špionacź, so Woldemaras přichewrót nětcźischeho knježerstwa přichihotuje.

Cekа na dźěći laka.

Po zdželenym ruskich emigrantow chodźa agentojo ruskeje tajneje policije (cźeki) w Parisu po cźełnjenju Beseдowskeho f pósłanstwowego twarjenja jeho dźesaczlětneho žyna wojnjecź. Poslednje dny žu wospjet špytali, swój wotpohlad wujnjecź. Młody Beseдowski žo f wobezbitymi detektiwanti hlada.

Juhosłowjanska.

Ministerski přichedsyda general Živkowicź je žo na dohladowańske puczowanje do noweje banowiny Morawy (přichedsocźeje ranskeje Serbije) podał. Přichi tym je wjele městow a wjsow wopytał. Wschudźe žu jeho je wulkim jahorjenjom witali.

Khorwatojo su z přemělenjeneј wustawu spokojom.

Tele dny je k ministerskemu přichedsyndze generalej Živkowiczej deputazija khorwatskich ratarjow přichischła, kotrejež složenje najlepje zahorjenosć khorwatskich ratarjow za nowu wustawnu reformu dopokazuje. Na cźele tehole wotpósłanstwa, kotreż be přichischko wo wschelakje prawa za khorwatskich ratarjow prožeż. Załožbeticzа a prjedawschi sapósłanz Lowrekowicź, najbliżschej šobudźelacźerjej jeneho Schcźepana Radicza a załoženja khorwatskeje ratarskeje stronу stejeschtaj. Wotpósłanzu do kralowskeho hroda přichindźechu, so bychu kralej Alexandrej zacźuca radoscze złokmacźili, z kotrejž žu w Khorwatskej nowu wustawnu reformu přichijeli.

Khłostanje z pukami w madźarskim wójsku.

W madźarskim žejmje je nowy sakitanski minister Gömbes sakonjowy nacźisk sa nowy **wojeński khłostański sakoń přichedpołożił.** Nacźisk sjawny sajim sbudźuje, dokelž mjes druhim khłostanje z pukami pola wójska sawjedze. Khłostanje z pukami žo pola našeho žuda nałoži, z dźela město **smjertneho khłostanja** sa cźaš wójny w padach, we kotrychž porjadne žudy njebehu jasnowne khłostanje pocźe 10 lět wuprajiłe. Smjertne khłostanje žo w tšoch padach z khłostanjom pukow naruna. Sa to žo přichendźenje subordinazije a w strażowanskej słužbje přichiwótši.

Hdyž minister sakonjowy nacźisk w parlamentu přichedpołoži, opposizija žiwje mjesy sawoła: „To je zarisiti

ruski wuńkaś!“ Swejm potom swoje wuradźowanja hač do 22. oktobra wotstorčź.

Nutrdobyće do bolharskeho zwonkowneho ministerstwa.

Wo khroblym nutsdobyću do bolharskeho zwonkowneho ministerstwa žebi w Sofiji powědaju. Njesnaći padušći žu do twarjenja zwonkowneho ministerstwa podhalśli. Najzrjedy žu pišańśe blido generalneho sekretara Dobrewa rozpacźili, hdyž pak njeśu nicžo žobumsacźa hódneho namakali. W schiffrowym wothdźelenju žo padušći do pokkadnje dobuchu a nětkole sta lewom kradnychu. Potom žu do wothdźelenja tajnych dokumentow schli. Hač dotal žo njeje mohło swěsćiś, kajke dokumenty žu padušći žobumjali. Policija je hnydom wobšérne pśeprašowanje sawjedła. Tukaju na nětkotrych dźěłacźerjow, kótśi žu w pożledninm cźasu wšelakele wuporjedźenja w ministerstwowym twarjenju cźinili.

Generalny strajk w Palestinje.

Wukonjaca rada arabiśkeho palestinskeho sjězda je wobsamkła, žrjedu w Palestinje generalny strajk jako protest pśećiwu nowym postajenjam jendźelskeho wyšśiśkeho komisara za židowsku Božu słužbu pśi muri zakosćeńja wuwokaś.

Wulkomuśći je telegram jendźelskemu kralej Jurjej pósłał, w kótrymž na to dopomina, so je pśed 13 lětśitokami mohamedanśi kališ Omar wšyśke kśesćeśijanske śiwjate městna schitał a rjekł: W mjenje militionow muhamedanow muhamedanśki próstwu wuprajam, śo žo wina kśesćeśijanstwa wuruna, hdyž so muhamedanske śiwjate městna pśećiwu zionistiskim nadpadam schkitaju. Wukonjaca rada je też wobsamkła, ministerskemu pśedsydstwu a kolonialnemu hantej wosjewiś, so žo fir John Chancellor sa wyšśiśki komisarjat njepśidłožił, dokelž jeho politika jendźelsko-arabśkemu pśećeśelstwu schkodźi.

Aman Ullah z tróna wuzamknjeny.

S Kalkutty wot 15. oktobra powě, so je so na Asada Ullaha khana, młódśicheho bratra Amana Ullaha, nalkwilnje kralowska moc pśechenjeśła. Po powěśćach z Afghanistana žo ažahanjacy włodykoju po źaću słónśnje dorěcźa, jeho dóstónźnje ja kralа postajiś. Aman Ullah na we kraju mało nabladnosće. Lud njeje zabył, so je Habibej Ullahej jenož žlakje na pśećeźiwo stał. Jeho nahła cźakańża, pśichi kótrejž je jenož na to myślił, so by žebi po możnosći wjele pjenjes nabrał, je hubjeny łaćśiśkej sawostajiła. Pódła teho je jeho nowotarśtwo mjes ludom mało pśichiłoženja nadeschło. Wobźebje žo wulki wśiw mějaze muhamedanske duchownistwo jeho nawrótej pśećeźiwja.

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 16. oktobra 1929.

— **Wo wjedrje.** Wyšśina nad Śrjedźnej Europu hyba žo pomałku k ranju. Je-li žo nad Ruskej zahnźdźi, kiwa nam wobśtajne wjedro. Po śdaću pak njeje žylna dosć na dlšśi cźas naśchemu wjedrej wobśtajny ras žwobźiś. S wjeźora pśibliźuje žo we śchérkolej fronće nowa nižina a móże sa jutśišćim na nasche wjedro skutkowaś. Dźensa je Hawsla, kak a rěpa śtej kralej. Wśchudźom naschi tatarjo je domoj woźa, bźrnišćeźo a rěpnišćeźo wobźiwaja. Jutśe śchiwórtk khadźa śtónźo 6,30 hodź. a khowa žo w 5 hodź. Měźacki khadźa popołdnju 4,56 hodź. a khowa žo na ranje 4,46 hodź. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer —1, thermometer wo dnjo +14. Rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer —2, thermometer w nozy +7. Wuhlady na śuche wjedro a nózne mrózy.

— **Sswérny** žobudźěłaczeź. Kowarja knjeża Pawoła Cźecha, Bod hrodom 40, kiž 25 lět pola firmy R. Zimmermann, wokniowa dźěłaćnja dźěła, wječera na radźinym městnje knjes wyšśichi měšćeźanosta Niedner i pśećhepodaczom měšćeźanskeho pśichpósnawazeho wopytma na ja jeho dołholětnu swérnu słužbu wuznamjeni a k jeho jubilejej sboźo pśejesjeche. Pśichi pśećhepodaczu cźestneho wopśimna běśće knjes fabrikśi žobuwobsedźeź Marcźin Zimmermann pśićitomny.

— **Wložne bydlenja.** K sobźerźenju śuchich bydlenjow žo porucźa, so bychu žo rano, pśichpołdnju a wjeczor pśichi kóždym wjedrje nětkaźe 10 minšśichinow dołho dokładnje pśećewětrowale. Pśichi tym ma po możnosći bylnje napśećeźiwo cźahnyś, ś cźimž žo śćehterjebany powětrn wośtroni. Mělnosće ś pśećehterjebanym powětrom badźa žo cźežko śkšeź a wostanu pśećezo njepśihłomne a njestrowe. Kupanje, pśekanje a śchaty śuśchenje ma žo w bydlenju po możnosći wobeńcź, dokelž ś tym wódna para nastanje, kiž žo w mólećkich kapkach na khłodne śeźny śehyba a po nećźim ke wótźnym śeźenam (wložnośće) domjedźe. Njehodźiłi pak žo hinak, hač žo žo w bydlenju kupa, płoka atd., dha maju žo domjazy na łóžy pod postaracź, so wokna śwoćinjeja, so by nastata wódna para wuśahnyła mohła a powětr žo śtajnje powniwił. S wložnotu nastate blaki a hribiki maju žo pśichedźhladniwje a dokładnje ś cźistymi łapkami wótrećź a měśna na śćežnje žo desinfigérowaś, na pśikład ś namasanjom kalkowego mloka abo ś formalinom.

— **Kedźbu pśichi pśichijimanju němšćich bankowkow.** We pośledninm cźasu pśichińdu noty do wobchada, kiž su je jebanśkim wotpohladom ś dźěłom dobrych němšćich bankowkow žamtnje hódnośće śestajane. Wone su na tom śpóśnaś, so su jenotliwe dźele ś naležpjenymi papjerjanymi śchlebjerdkami hromadnje śešpjene. Tohodla žo powśchitkowne pśched pśihijimanjom śležpjenych notow warnuje, dokelž němšćikstatna banka takle falšchowane bankowki njesamenja. Falšchowane noty su lobko na tom śpóśnaś, so serijowe pśiśniki a cźišła na lewej stronje horkach a na prawej stronje delkach njetrjechja. Wotpokazeže tohodla takle śležpjene noty a pśchepodajcźe toho, kiž dhze je want daś, kriminalnej policiji, kótaj je tam, hdyž wón ś falšchowanymi pjenjesami płaśi, njesnaja.

— **Nahła śmjerćź.** Póndźelu wumrě tu nahle śnaty prawny agent a podlokalny žudnik k. Richard Kućźka na Nowych hrjebjoch. Semrěł by blížśe dny žwoje 42. narodninny žwjećźićź mohł. Póndźelu dopołdnja běśće jeho Boża tućźa w mojhach śajała, na cźož je hišćeźe ramjeny wjećźor wumrěł. Knjes Kućźka je też mnohim Sserbam derje znaty, kótśiž nahłu śmjerćź tuteho stajnje pomožneho cźłowjeka śpratwnje wobžaruju.

— **Najšépśi świśt na kermušchu w Pózkowach** bliźśnu njedźelu 20. oktobra 1929 pśichyrawi śtatna autobusowa cźara ś Budyśchina do Wjasońźy a ś Bjelkowiź do Nowosalza-Spremberga. Wośy wotjědu wot Budyśkeho dwórnišćeźa w 8,10, 13,05 a 15,50 hodź., pśichijedu do Pózkowow ś pśeśetkowjenjom pśichi Króńśe we Wjasońźy 9,17 hodź., 14,14 a 17,09 hodź. Nawrośćnu jězbu ś Pózkowow mója kermušcherjo nastupjeź 17,33 hodź. abo 21,25 hodź. a pśichijedu do Budyśchina 18,45 abo 22,40 hodź.

S **Pśchiśchez.** Pónd̆źelu rano ½8 hodź. śta žo cźežke njeśbože na tudomnym Franzez nowotwarje. 21-létny murjeź Münzberg se Schérachowa wadże ś rośchtow dele a žo na hjowje a rjeblach cźežko śrani. Sobustawy dobrowólneje śoniśteneje kolony dowjeśchu śnjeśbożeneho do Budyśkeje měśćeźanskeje khorownje.

S **Mitkez.** Wječera w tudomnym wotpuśchćeźenym hacźe rybły łójachu. To běśće wažny dźeń za žyłu wokolinu. Wobźebje dźećźi mějachu jara nušne. Wjedro běśće pśichijomne, so žo rybałam derje dźełaśche.

Se **Sdźerje.** Wutoru dopołdnja ¾12 hodź. śrašy na Mužałkowśkej dróšy auto II. 5484 do śchtoma. Žónśka, kótraž wós wodźeśche, wosta njeśranjena, ale muźśki, we auće ńeźojazy, śrašy ś tajkim wotmachom do śchkleńzy awta, so ńebi mjeśwoźo cźežko śrani. Nimoješdny atowy pućowaŕ ś autom I. K. 79 920 pśinju pomoz pola knjeża dra. Krawza we Wulkej Dubrawi pśichiwoźi a knjes łaśnuje knjesa dra. Krawza śranjeneje wobala a do Sdźerjanśkeje Schmaranderez korćźmy wjeśe. Wot tam žo žónźka śranjeny knjes do Budyśchina a dale do Drježdźan wrócźo podaśchtaj. Wón ś tuteho podwótka śaźo: Jenoż na prawizdu!

S **Brěźnju** pola Kamjenza. Ssobotu wječźor we hośeźenza „K Żelesnjay“ motorowy kolešaŕ do młodźeje holzy śałoźi. Na žboże wotcźidże holza je śtróźeleni a nětkotrymi njeśtrašnymi wobodźeńzami. Motorowy kolešaŕ běśće na wopaźnej śtronje pśichijeł.

Z **Kulowa.** Do naśeho městacźa běchu cygani přićahnyli. Dwě cyganey přinjeżeštej też k wam we Brücknerowej na Mlynskej hasy. Starša cyganka zwěści, zo je wudowa „jara khora“ a powědaše, budże ji hnydom po prěnim „zaprajenju“ klin „lóžo“. Khudźi ludźo pjeća njetrjebaju za tajke prajenje ničo dać. Přilubjene „wołóżenje“ sta pak so na druhe wašnje. Z rukomaj po wudowje dołu jězdźo, běše cyganka ji do dybzaka zajěła a z njeho tajnje 16 hriwnow wućahnyła.

S **Wojerez.** Wokrjesny žejm (Kreistag) dowoli, so žmě žo natwarjeć wokrjeźna dróha ś Kulowa do Nowoje Bukojny abo Wulkich Sdźarow, hdyž žo pśichilamknje k Budyšśej dróhy. Wubjerk wuprajі śwoju dowólnosć, so by wuměnjenjom, so maju žo pjenjesy za twar dróhy śwjesć po namjeze Kulowskeho měśćeźanstwa, so žo dawkarje njeźmědża dale poćźeźićź a so Kulowska měśćeźanśta gmejna žo podźelnje na trěbnych wudawkach wobhóśći.

S **Mětnizy** pola Njedźichowa. Wot śpoćatka minuteho śchorjeża tu śchulśke dźećźi na cźołach. W wośnu nim cźasu je wóśom dalśich dźećźi śkhoriło. Wotrjeźny lékaŕ a śchulśki ślaj nětko dźećźi śhromadnje wopytaśoj. Wot śtarśichi pak śmě žo w śajimje dźećźi wećźakowaćź, so pśichi kóždym śnanjenju cźołach hnydom na Lékarja wobrocźa, a khorośćź wojźewa. Potole njeźinja, maju khłostanje wozćakaź.

S **Hamorow.** Śprěwiny móśt pola Hamorow, kótryž Mužońkowśka dróha wjeźe, nětkle pśichetowaju. Niedźiwaju toho pak autobusy Wětkowdźanśko-Budyśćarh ś dwókom jźdźa. Pola mosta dyrbja pućźowóśo ś jeneho auta do druheho pśechetupiś.

S **Klětneho.** Sanźźenu njedźelu popołdnju mějachu w naśchej śtarśluthersker zyrkwi na městno wobžadneho chowneho, kiž na dowolu pśichebnwa, knjes faraŕ Rakez žerbśku Božu słužbu, ke kótrejž žo žwjećźo Božeho wotkazanja pśichijamkny. Wobźada žo bohaca Bożej słužbje wobdźěli, hdyž śmědźeśche Boże ja w lubej maćźeźnej cźi śłyśchećź. Wobžadny farar Rěnz a žerbśku rěcź njewobkněźi.

S **Khoćebuśa.** K wječerawśkej powěśći wo zakhopanym jatym w Khoćebuśkim jaśtwje śahdźenu njeźmamy hišćeźe dodaćź, so žo tu jedna we kubjeźnym nadarju Kubizu, kiž je w Słym Komorowje loni kravarja mišćrtra Kohaka śkónźomał. Kaž budża žo naśchi cźitarjo hišćeźe dopomnićź móź, je žo Kubiza nětkajšim jubilarom, je śwoje jaśtwowe komorki wobdobnéź śpytał, kaž počźał żelešne žerdki pśched wokrom pśicherśowaćź. Tomu wowi śaśtojniźy běchu pak žo hišćeźe cźaśa dośeź, wotpohlada dohladali a jeho tehodła do druheje komory śadźili, ś kótrejž jemu nětkśeźe nóźno cźekneć. Tu wón śwój wotpohlad śpyta na druhe waśchuje bok. Hrajeśche duchakhoreho wěźeźe ś tej nadźiju, so jeho Zarowśkeje bludniny ź pśećepytowanju ducha dowjeźu, so móśt śnadź śkerje a lépje wupjerśnyćź. Je teź mišlo so na dobroty § 51 liźi. Wěśte tehodła je, so maju jemu wowi śaśtojniźy w nim je śtraśchnym cźłowjekom nicź, pśichi kótrymž njeźbu wśchelake pśchekwapjenje wumśamknjene.

Z Łužicy.

* Se **Schérachowa.** W Nowym Schérachowje wothśpowadźa njedźelu, hač ma žo Nowy Schérachow do Schérachowa śagmejnowaćź abo nic. Pśichi wothłosowanju dosta strona, kiž je za śagmejnowanje, śmadnu wjeź-

Tahiti.

Roman ś južneho morja.

16] (Pokračowanje.)

Mjes tym bě René, hdyž be jeho Adolphe wopuśćeźił, poškoćił a njewódźeśche w prěnim śačźuću wyšśaceje śwobody dozyka, śchto ma cźiniś, hač na Adolphowu radu požlušnuchaś abo měśćnika njewjajaneho leźo wośtajićź, pśiche cźeź bźchu wźjo jeho cźekanjenje žnydom pśiśi. Druha wobźoba pak roźśudźi jeho dwěl, a to žadyn druhi hač Raiteo.

Raiteo bě mjenujcźy był ś nanajbóle kedźbliwym a žamjara pśećepśakjenjenym śwědkom wśćeźich tutych tak śpěśnje ja hobu śeśchowazych podawkow. Dośeź mudry, so by dopóśnał, so je za njeho nětko wobźebje cźaś, so bi śe hišćeźe trochu pśiśi wuśwobodźenju wobdźěliź, so dźe-li poźdźiśćo dozyka cźeśći a trośch žamo wuźitk ś toho dobyć, mějesje hišćeźe druhu pśichcźinu, žebi pśechceź, so bychu běli kupu w tom měnjenju wopuśćeźili, so je wśchitko w porjedźe. Lédy běśće potajkim mišijonara padacź widźał, jako jemu teź tu žamžana myślicźeźa do hłowy śaźdźe, śotruž běśće Francozowja měź. Kaž had wujédźe tohodła je śwojeho śkowa a bźeśe wśchego ruku na duchowneho knjeża śtoźiwśchi, wumjasa jeho na rukomaj a nohomaj.

René, kiž wědźeśche, so nima ś tuteje strony žo žaneho napadnjenja bojećź, njeśpośna w prěnim wokomiku pachoka dozyka, dóniž Raiteo śwoje wobliczo k njemu njepośtśehny a ś cźichim hłosom a ważnym śnanjenjom rjekny:

„Satyhacź — wótkot!“

Cźaśaj njeźmědźeśche žo śkumdźićź, a lédy běśche kupjan satyhacź jara wuśtojnje do huby na śemi leźazeho tyknył, hdyž teź hižo łódźnikow po korałowej lawźy pśichibźeżeź śłyśchećźchaj a nětko wótkotu wokoło thężźi ko žadźeśchtaj a do lěźa cźekanyśchtaj.

Mjes tym běchu ofiźerojo wakrtyboweje łódźe śwojeho jateho na łódź pśinjeśli, hdyž je jeho najprjedy nětkaŕ do kuta cźiśnuchu, pśichetoź nětko bě cźaś, so je do morja won wujédźechu. Hakle ja śchtwórcź hodźiny, hdyž bě najwjećźe dźěło dokonjane, pśiśtupi druhi harpunéŕ, kiž njebě na kraju hył a bě hižo poślednje pjećź mjeńśichinow na wukrywje leźazu pośtawu wótrje a trochu njedowěrliwje wobkedźbowaŕ, k njej a žo k njej nakhilejo, śawoła žo śpodźiwajo:

„Why — damn it — to tola René njeje!“

„René to njeje?“ wotmołwi kapitan, kiž žyłe blišo pśichi nim śtejeśche — „śchto teź by to był?“

„Njerodźen, śir“, rjekny tutón, kiž bě na śtewarda śawokaŕ, so by jemu lampu pśichinjeśł, a ś njej pśched śmjazanego žo śtupi — „hallo, koho tu mamy?“

„Hallo, mr. Rowśey“, śawoła w tutom wokomiku kapitan, kiž bě jahorunja pśichistupił a hładaśche nětko žobu do jemu žyłe zujeźo, dźiwajeźo, samyśleneho wobliczа bratra Rowe — „koho dha žu nam tule ś kraja žobupśichinjeśli? Ssu wam Zndiancźenjo tule žakośtnu pośtawu śa Renéja pśchedali?“

Starý harpunéŕ pśchetkóćźi žo ćhwatajcźy pśches ofiźerow, kiž wokoło śpurtaneho śtejachu, a śtejeśche, mjes tym so wśchitcźi pak śpodźiwajźo, pak žo žmějo, na njeho hładachu, drje thwilku nasplóśkany pśched tym, śchtoź žo jemu w prěnim wokomiku niź mjenje hacź śjewjenje bźeź śesda; śtónźnje pak wuraśy:

„Why? — Bóh mje pokhkośtaj, to dźe je tón pop! — Toho? — pjez śkobaneźo tola — toho traśch tola njeźbmy ś cźohmom pśchiwjeśli?“

„Tuž jeho śnajmjeńścha wotwjasajcźe“, rjekny kapitan śmérom a lédy jenoź žo śmécha śdźerźo. Mjes tym śo dwaj pocźeśchtaj powśaźy rośrěśowaćź a jateho wožbeźe wot jeho śtumpacźa wuźźwobodźećź, śelesne a źwarjo śakhadźeśche śtaryharpunéŕ po krźiwje wokoło a śkoro ho śda, so by najradścho chźył śam na miśijonara po malicź, jako by wbohi cźłowjek winа na tak śtruchłem ja njeho pśchemérnjenju był.

Lédy pak měśjeśche bratr Rowe śwoju hubu wuźźwobodźeni, hdyž wokomiknje teź wědźeśche, na cźim bě, na mordarśtwo a naźźlniśtwo śathadźeśche a žadaśche, so bychu jeho bjes kondźenja śaźo na kraj dowjeśli. Wón ho jenoź wo tom wuprajі, so je je jeho měnjenju jedyn ś łódźnikow jeho ś pjaśću dyrił a k śemi porahył a potom śu jeho majśterkeho źwjaśali a jemu hubu śatykali. Pśchećźiwo tomu protestowaśche harpunéŕ, so je to njemóźnośćź, pśchetoź tak dołho njeje dozyka žadyn ś jeho muźi wot njeho žiwy był. Njedźiwajcźy toho buchu wśchitcźi zawołani, a mjedyrbješche nětko toho mjenowaćź, kotrehož ma ja śtrěliś — to pak wón njeśamó. Harpunéŕ žo dozyka dopomje, so je na chwilku jeneho horje pósłał, so by tón ja jich pohladał, kiž pak je žo hnydom śaźo wrócźił, a Adolphe žo pśchipowědźi, hnydom na prěnje praśchenje, hdyž wjele, ho, wón pak bě, kaž žo śmérom wupraji, jenoź pośtawa na śemi leźećź widźał a žo wo nicźo druhe njeśtaraŕ.

Adolphe běśche drje wśo ś Renéjowym krajanom, a dyrbjeł mohł nětchtókuli, žamo kapitan, mjeśćo kukaś, tu njehodźeśche žo tola niczo je kśórźbu wuźiniś, kiž trejś ítórźchnił žam ani wobśtorcźeneho njepóśna. K tomu pśichińdże hišćeźe śtary hněw, kiž maju wakrtyboljerjo pśećiwo miśijonaram, a do mjerśanja nad tódźnikowym cźekerjenjom měśćeźe žo śawěźe wěśte śchkodoluśbowe, so bě runje měśćnik, kiž bě tódźnika pśicheradźił, do žamjeneje jamy padnył, kiž bě druhenu tył. Kapitan śejchowaśche napośledy jenoź ś ramjenjomaj, hdyž duchowny knjeź je pokrutym hněwom wobkrućźeśche, so žo na śwoje knjeźerśtwo wobrocźi a budźe dośpokne dośeźćźinjenje śa tajke bjeśćeśenje, njekniećźomne wobkhadźenje žadaź. Śdyž pak bźeśche hišćeźe na tom wobśtawaśche, so bychu jeho hnydom a bjeśwśchemu kombźenja śaźo na kraj dowjeśli, kapitan śawoła:

„Na kraj! Nětkole pśchi tom wjedrje? A bynjeś byśchćeźe mi tyhaź dolarow śa jěźu k tutej śali... Kupjeśapłacźit, njebych jebi žadyn jenićźki ś mojich cźołmow a wjele mjenje moju žyłu tódź hišćeźe ras mjes podmórśke śkały jahnacź śwěźił.“

(Pokračowanje śeźćhnje.)

Předženak

je žyle wšesče kónz tuteho měšaza hotowy. Tak njeslupujsze hižo někse zuse protyki, so njeby nasch starh Pschedženak potom darmo do Serbskich durjow klepał. Wschě rjanosće noweho Pschedženaka Wam poschlu pscheradžimy.

...ktim. Ma žo hischcze dowolnosć ministerstwa wosza... a potom tworiteł Schěrachow a Nowy Schěrachow ...gmejnu.

S Salomja (Sohlanda) n. Schpr. Dnja 10. oktobra ...ze žo mischczanoscha Förster se Salomja psched dijzi... ...rnej komoru dla sranjenja postajenjow swjatka žerow... ...pokładnjow samolwicz. Jeho winowachu, so je jako ...owar Salomskeje žeroweje pokładnje Richterez fir... ...tom, kotraž drastowe tkaniny pschedawa a kotraž šmě... ...ne najwjazu 11 200 hriwnow kredita dostacz, po nie... ...150 000 hacz 190 000 hriwnow šmenkowneho kredita ...swolik. Sastupjeł wobsłorżby knjezerstwowy rada dr. ...r z Budyschina namjetowasche, so měł žo mischcza... ...a se słužby puschcicz a je-li pak chze komora z nim ...wobhadowacz, dokelž je gmejna hischcze z módrym ...wjesłom woteschła, znajmjenscha pjenjezne khłostanje we ...rschkolezi nsdy dwoju měšazow jemu napołožicz. Po dłi... ...dnim wuradžowanju wosjewi ministerialny rada dr. Uhlig ...z Drježdżan wusud. Wobskorżeneho sahudżischu dla jed... ...neho pschesiwo žiwej pschikłuschnosći k 200 hriwnam ...jesneho khłostanja. Nimo teho napołożichu jemu tse... ...nastatych wudawkow.

S Misnosiz. Mjody muzski jěchesche njedawno wje... ...po Nawjeczornej dróhy a wuhlada nadobo w świt... ...nego świetlomjetaka swerzo na puczu. Dla zajsnje ...motorskeho koła sabéża swerzo jemu do motorskeho ...ła a bu pschejědzene. Wěsche to wulka pžimowa schczur... ...ka, kotruž běsche motorowy kolesak sajeł.

S Wiskopiz. K wczerawschemu njesbožu pschi ran... ...cowanju w Biskowjacach mamy dodacz, so stej mies ...downischczom a mischczanskimi kupjelemi rano w 7. ...hodźinje na kolijowym khschinschczu lokomotiwe tworo... ...wjacu czahow do žo srasiłej. Tworowe wozy so njewob... ...hadowachu, tež twory niz. Hamtska rosprawa ma so ...dale: Wukoru rano 6,45 hodź. storezi na Biskopkim ...dwornischczu tworowy czah 5007 pschi sajedżenju na kolise ...s k wotpowědnjenju wosow do czacha 8106, kiž s dwór... ...nischcza jědzesche. Lokomotiwa czaha 5007 bu sdzěnjena ...a lokomotiwa 8106 z prědnjej wótku z kolisow wutskoczi. ...Jedyn pomozny czahowy rjadowar bu lohko sranjeny. ...Cłaki do Shorjelza wuzsědźuja po druhich kolijach.

*** Se Sserbskich Kundraczin.** Srudny podawk sta žo ...jedzelu wjeczor w naschej wsy. W korczmje Sprjeczachu ...jmowy žiwodzeń Wělečanskeho knjezeho dwora. Hersy ...běchu hižom někotrou snatu schczežku k rejam sapiskali a ...klóschine pory žo pschi tym po žurli wjerczachu. Nadobo ...huzba pschesta. Nataržka dżełaczerka, 45letna mandżel... ...ka Semmerichowa, běsche žo pschi rejach na lěwo njejapzy ...nowa swjesła. Ju běsche Boża ruczka sajała a jeje ži... ...wjenje skónczyła. Sawołany lěkar możesche jenoż zmjercz ...wobkruczicz.

*** S Gersdorfa** pola Shorjelza. Pondżelu na ranje ...hodź. wudyri woheń w domje nataržkeho dżełaczerja ...Alojsa Langera, jako wobhadżeł, kotrehož žona je sapu... ...stowała, we hłubokim sparje leżesche, so dyrbjachu jeho wu... ...budzicz. S pomozu žuzdowow bu woheń, kiž běsche žłostnje ...po kólni sałożił, samjesowany. Twarjenje samó wohnjo... ...wa wobora z dżela psched dospołnym sniczenjom wutko... ...wacz, dokelž rěka Sepsch, kiž nimo běži, dosć wody k ha... ...wenju poskicżesche. Wobhadżeł běsche sebi hakle psched ...tom zrěbi za žiwoje nalutowane kroschki kupił a ju swu... ...rjedżecz dał. Sapaleł běsche zebi hischcze khrobłocz do... ...dołk a na zběžne durje z krydu napiskał: „Bórzy pschińdże ...cz druhi na rjad. Hódaj!" Na žiwojim narodnym dnju ...esche Langer tkartu z podhladnym wopschijeczom dostak, ...wrjeł pižmo žo runa tomu na durjach.

S Shorjelza. Rubjeżny nadpad, kiž je žo jandżeny ...schwórk pschipołdnju na pschedawarku jeneho tudomneho ...delikatessneho wobkhoda stał, je někto wujasnjeny. Ně... ...strym łudżom běžschaj cżěkcżej nadpadnyłoj. Tuž dołs ...o njetrajesche a policija możesche jeju sajcz. Sajaj ...staj bratraj P., kotrajž mataj w Shorjelskim psched... ...nżcze Moyżu małe wikowarstwo. Wonaj staj wobaj ...žiom prjedy žo z jastwom sesnałoj.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S Radeberka. (Njesłoże z automobilom.) Mjes Rade... ...berkom a „Leśnym młynom" (Haidemühle) korczma, kiž ...wozamorczena pschi dróhy do Drježdżan stej, sta žo wczera ...wjeczor wokoło 9 hodź. automobilne njeboże, kiž hischcze ...pomérnje derje za potrjechenych wotbéża. W tutym czasu ...je wobkhod na hłownej dróhy jara żiwy. Wjetschi Opelski ...auto na puczu do Drježdżan njěbě žwoje žiwżeń wotbły... ...schejł. Pschi tym jědżesche khěrro hrjedź dróhi. To łle... ...jesche auto, kiž napschecżo pschijědże. Tuž žo dżerżesche ...khěrro na prawo, so hy žo tamnemu wuwinył. Sdżerja... ...pschi žiwżow dla pak sajědże do hrjebje, pschi tym njerischi ...cżkom wotkamajo. Wulki cżejżi auto žo powrócźi a leże... ...sche na boku, so mózachu ludżo ležima z njeho won. Nje... ...boże sta žo runje tam, hdżeż stara dróha wot noweje žo ...wotbocżi. Pódła rozbitych woknow na prawej stronje me... ...sesche wjednik mjeńschu krwawjazu ranu na ruzy. Druhi ...cżłowjek se strózelemi woteschli. Na městnje nahromadzi žo ...wjele zdżiwjenych a rjetomaż druhich autow. Se shromadnymi ...zmamami wusłobnuj cżłowjoka muzskich auto i hrjebje. Pschi ...tym žo wupokasa, so bě pschez pad žiwża saprahnyka a ...wóska žo trochu zbinyka. Tola mózesche wobhadżeł hacz ...do Leśneje korczmy dojecz, hdżeż žo auto tak dołho wutko... ...wa. Bohużel bě auto, kiž je njesłoże sawinował, muczek... ...nyt. Też druhe auta je kalaza žwęza traschita. Nadżijmy ...sze žo pozadżi, jón hischcze wuzsědźicz.

S Drježdżan. (Sa 100 000 hriwnow żidy pokradli a s autom cżekli.) Pónd̄żelu w nozy sałecżichu nutsdobywarjo s pałnuczenzi do wobkhodnych měšnoscow druheho poschkoda jeneje firmy w nutskownem měsecze, wotewrichu pjenjezny khamer a pokradnychu nětdże 80 dolarow, 180 cżeskich krónow a nětchto nemskich pjenjes. Na to pschedobychu žo je schpundowanjom do spody leżazych itkadnischczow druheje firmy, hdżeż wurubichu sa nětdże 100 000 hriwnow żidżaneje maczsiny. Dobyłk itkadżichu na deleka cżakazy nakładny auto. Njedocżinżu žu njesnazi cżekli.

*** S Drježdżan.** (Cżakanski cżas za leżownostny dawk za ratarstwo.) Dokelž ma ratarstwo pschi nětcżejschim położenju wikow wobżebje wulke cżesze, žwoje wudżełki po pschihódnych płacżisnach wotbyez, je dołżne ministerstwo wobkamtko, ratarskim hospodarżiwam, 50 hektaram wulkim, tżeczu termiju za leżownostny dawk na sliczowanske léto 1929 na jenu położu hacz do 15. nowembra 1929 a na druhu położu hacz do 15. dezembra 1929 a ratarskim hospodarżiwam psches 50 hektarow wulkim położu cżeczeje termije za leżownostny dawk na liczerske léto 1929 hacz do 15. nowembra 1929 bjes danje cżakanski cżas spodżicz.

*** Delnich Ssedliz** (Niedersedlitz.) (Potajne napadnjenja.) W Kocżej Brodże bu frjedu wjeczor holza wot njeznateho muzskeho napadnjena a dajena a podobny pschipad sta žo sajcz w nozy na żobotu w Delnich Ssedlizach. Tam napadnuhy 19letnu holzu njeznaty muzski a k semi cżisnywschi ju nabi. Njesła žo, so stej žo wobě njedocżinjiwoje hańbneho pschenżenja dla stakej. Sa tajnymaj napadnikomaj nimaju złeda.

*** S Delitzicha.** (Röntgowaza żotra žo shubika.) S 2. oktobra je žo 22 létna röntgowaza żotra Hilża Ebelingez shubiła. Bě žo wottud wottżalika, so by w Lipiku do służby stupiła. Wo falwostajenym lisce pak je żebi najskerscho żiwjenje wsała.

*** Se Sprotawy.** (Dwě dżesczi z woporom spiritużowego rosbuchnjenja.) W Henriettenhütte pola Primkenawy sta žo żobotu dopołdnja we żwójbje formarza Kahle żałostne njeschoże. W niekhdżitomnosći starscheiu wohrjebrucze, schijaza maschina, gramofon, kobrz, mużazy kożuch, krawjata maschina, ślž, kożane paży, 4 kaczki, 18 kaczatow, diwanowe płachty a nascżinske płachty, na finanzym hamcze dop. w 11 hodź. wo sjiwje cżo. 3: młócżawa, schijaza maschina, pisańiki stroj, kuchynowy kamor.

Što to wě?

Stó bě prěni zbudżeł Serbow?
Hdy je łeżał prěni powětron z pućowarjemi?
Hdże je najdróższa zemja na swěće?
Hdy je Europčan kurił prěnju cigaru?
Z wotkel ma twarożk Rokford swoje mjeno?

Wotmołwy na wčerawše prašenja.

Łužiscy Serbja bjez ludowych a wyššich šulow maja dospołny a přikładny přełožk Homera wot knj. fararja Urbana, Odyseju (1921) a Ilijadu (1922), mjez tym zo južnosł. Serbja ze swojim dospołnym šulstwom nimaja hač do dźensa dobreho přełožka tuteho dźěła, hačrunjež direktnje mjezuja z Grichiskej.

Ton pućuje spěšniše we wodże (1435 m) kaž w powětře (330 m), w mokrem powětře pućuje spěšnisa hač w suchem.

Historija powěda, zo su škleńcu wunamakali Phiničenjo. Najstarša škleńca, kiž so khowa w okfordskem muzeju, je stara 3330 lět do Khristusoweho naroda.

Ptaki słyša wački w zemi, štož človjek njezamóže słyšeć.

Kral Alfons Spaniski je w lěće 1368 wšěm zemjanam cyblu jěsć zakazał.

Hospodarski rozhlad.

frjedu 16. oktobra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1865	100 pólsk. złotych .	47,10
1 jendżelski punt .	20,38	100 česk. krónow .	12,388
100 šwajc. frankow .	80,965	100 franc. frankow .	16,445

Barlinska kursa žo wczera sašo sežłabi a kursy efektow spadowachu. Podobne běchu wiki s dołżnymi a rentowymi lisćinami.

Produktowe wiki běchu wczera sašo jara cżiche. Sa hotowe sorno žo płacżiśny njepschemeńichu. Podżišche termije sapiśachu sniżene płacżiśny. Wczera płacżeische zentnar

w Barlinje:

pschenży 11,60—11,65 hr., rożki 8,85 hr.
hacz 9,05 hr., nałkinjeho jeczmjenja 9,80—10,80 hr., nasymjeho 8,60 hacz 9,40 hr., wowsa 8,50—9 hr.,

w termijowym wikowanju:

za oktober: pschenży 12,30 hr., rożki 9,55—9,50 hr.,
za dezember: pschenży 12,70—12,65 hr., rożki 9,82½—9,75 hr., wowsa 9,40 hr. hacz 9,35 hr.
za měrz: pschenży 13,16½—13,12½ hr., rożki 10,42½—10,37½ hr., wowsa pak 10,07½—10,02½ hr.

Pschistajeja:

Holzu do odmu, Werner w Hródku, Schützenstr. 9.
„ kotraž dże warjcź wukwjeź, Radna pinza w Bżeej Wodże.
Samkarskeho, Stampler w Hródku, Wilhelmowa haża 18.
Pjekarskeho, pjekarnja w Sprjójzach.
Składownika, Wilh. Schmidta nażl. w Mużakowje.

Na pschedań:

Prożata, Tröger we Semtzach.
Wós stwińśki w Bitkopizach, Hermanowa haża 11.
„ dżeczazy w Bżeej Wodże, Gutenbergowa haża 14 delka.
„ dżeczazy w Budyschinje, Ssukelnska haża 18l na prawo.
Wobłek cutawaj w Budyschinje, Wetżelska dróha 21 a w Bitkopizach, Stare torhoschczo 22.
Kruwa bjiłko k cżelenju, w Boschczach 45.
Wołaj. Mjecka w Cżornym Hodżerju, Telefon hamt Njeswacżidło cżo. 36.
Kolo motorske, domownik w „Słotej hwjezdże" w Budyschinje.

Sdunińy na pschedżadżowanje
schtwórtk 17. oktobra 1929

w **Kamjenzu** w sadnim domje finanzneho hamta dop. w 9 hodź.: młócżawa, hospodarski wós, żonjace koło, 9 żelesnych kachlow, schijaza maschina, rzepowy krajak, żonjace klobuki, 3 zent. muki, kuchinske wuhotowanje, pisańiski blidźi,
w kasarnach w komornym domje maschinistich tżelbow dop. w 10 hodź.: wschelake meble, hobanki, wupschestrjenz (zepich), schijaze maschiny, wschelake kosche, swjeschcne, pjenjezny kamor, pisańiski stroj a elektrikki cżażnik, kóń, krutwa, khabat, młócżawa, 344 bleschow wina, wobras, bernywuježdżowak,
w **Njebjelcżicach** w Herbiskej grychce dop. w 9 hodź.: wós schlericzany,
w **Nuknizach**, kupzy żeńdn žo dop. w 11 hodź. na gmejnskim hamcze: pisańiske blido, sofa a wucżahowaze blido,
w **Lubiju** na żudnisnje dop. w 10 hodź.: wschelake meble, pisańiske stroje, pjenjezny kamor, hobanka, klawěr, fotografiska pschiprawa, wobras, 3 awtowe wobrucze, schijaza maschina, gramofon, kobrz, mużazy kożuch, krawjata maschina, ślž, kożane paży, 4 kaczki, 18 kaczatow, diwanowe płachty a nascżinske płachty, na finanzym hamcze dop. w 11 hodź. wo sjiwje cżo. 3: młócżawa, schijaza maschina, pisańiski stroj, kuchynowy kamor.

Skrowe dewizy.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 **hodź.:** Wola **płacżiśny pokazuje žo pohlelnje k powyschenju** płacżiśnow, **rożka wobkhowa dale dotalne płacżiśny. Wiki** žu **wosłe žnadnje wuwite.**

Dop. 3/12 hodź.: Płacżiśny termijowych wikow sa **rożku a pschenżu słoska powyschene.**

Płacżizny za Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe semjo po tuni abo 1000 kg, nowak 100 kg.

Płacżizny po złotej hriwnach

	13. 10.	14. 10	15. 10.	14.10.
pschenica	232-233	232-234	bunv —	—
rożka	177 181	177-181	woka —	—
naz. jeczmjeń	—	—	módre łupin —	—
aal. jeczmjeń	172-188	172-188	žołte łupin —	—
wows	170-180	170-180	seradella —	—
kukurica	—	—	raps. wosuše 18-19,00	18-19,00
pšeńč. muka	28-33,50	28-33,00	lany wósuk 4-21,49	24-24,40
rżana muka	23-26 60	24-26,80	bocn. melasa —	—
ps. wotruby	11-12,25	11-12,25	bórnj. kruški 15-16,20	15-16,40
rżane „	10-10,75	10-10,90	syno, 50 kg 3,50-4,00	3,40-3,90
lane symjo	—	—	rżana słoma 1,35-1,50	1,25-1,45
hróch, Viktor.	35-42,00	35-42,00	pšeńč. „ 1,05-1,22	1,05-1,20
raps	—	—	wowsna „ 1,20-1,45	1,10-1,35
pjeluški	—	—	ječna „ 1,15-1,35	1,05-1,25

Płacżizny rżezneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

15. oktobra 1929. Płacżizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 624.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rżezneje hódnosće hač do 6 lět . . . . . 56—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . 52—54
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . 47—51
Mjenje picowane wšěch starobow . . . . . 47—51

Byki: 258.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rżezneje hódnosće . 57—59
Połnomjasne, młódše . . . . . 53—55
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . 48—50
Spatne . . . . . 40—46

Jałojcy a kruwy: 548.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rżezneje hódnosće . . . . . 43—47
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rżezneje hódnosće hač do 7 lět . . . . . 31—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy . . . . . 25—29
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . 20—24
Mjenje a spatnje picowane . . . . . —

Celata: 2100.

Najlěpše wukormjene (2. druž.) . . . . . 35—36
Mjenje wukormjena a tajke wot cyca (3.) . . . . 70—88
Spatne (4.) . . . . . 50—65

Wowcy: 2810.

Młódše a starše wukormjene (1. družina) . . . . 63—65
Starše wukormjene (2.) . . . . . 70—73
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.) . . . . . 60—67

Swinje: 3918.

Połnomjasne, wosebitych rasow a tich křiżenjow, hač do 1½ lět stare 87
Wukormjene . . . . . 85—90
Mjasne . . . . . 86—89
Spatne . . . . . 87—89
Rancy a kundrowy . . . . . 78—81

Gollascha ſ Greifenhaina ſaczinjenu ſawěru pſchi wuhibańi Kalawſkeho dwórniſcheza na Kalawsko—Sły-Komorowſkej wokrjeſnej dróſy, bu wot cźaha 6949 pſchejedźeny a doczíſta ſtónżowany. S tſioch untskażedźazych ſo na ſbożo nichtó ważnje njeſtrani.

Natnowiše z cyłeho świeta.

— **Schkrowa powěſć wo wjedrje ſa jutſiſchi ſchtwórtk:** S ranja kurjalowite, hewak mało pſchemjeńenjeńa pornjo dżenżniſchemu wjedru. W Jendżelſkej budże pomrócżene a deſchczowate.

Měſjecźelaj kożoweje wulkowikowarńunje Adolfa Beča w Kamjenżu dr. Curt Beck a jeho bratr Simon Beck ſtaj ſo wutoru ſinaunjeho cźeſna dla ſaſkelilo.

*** Wutoru pſchipołdnju je ſo w Barlinje w Trebbinſkej dróſy w pſchańi wulkowikowarńuje ſ kaviarom rubjeżny nadpad ſpytał.** Nětkle 30lětny muż ſ piſtolu w ruży **k pjenjeżnemu khamorej pſchibéża. W pſchańi pſchiſtojna pſchiſtajena pomnożniza ſ kłoſom wo pomoc wolaſche, na cźoż wobydlerjo a druhi pſchiſtajeńcy pſchańnje pſchibéżachu. Rubjeżnik tehodla cźekny. Jedyn pſchiſtajeńc ſpyta ſo jemu do puczа ſtupicź, tola rubjeżnik ſo do njeho ſ piſtolu ſameri. Stóſtnik k cźakazemu automobilej běżeſche, a dokelž tam nichtó njebé pſchitomny, możeſche njeſpóſnaty cźekneż.**

*** W Talbotej automobilowej fabriku w Parifu ſo wutoru rano cźeſne roſbuchnjenje ſta. S wulkim wrjeſkom ſo liſenje ſaſtrżyny. Hacź dotal ſu ſchtyrioch morowych a ſydom ſranjenych i roſpadankow wucźahnyli. Wſcho hromadźe je ſo 30 dźěłacźerjow ſranikło.**

*** Po telegramje ſ Fort de France na ſranzowſkej kupje Martinique we Wjeczornej Indiſkej hora Mont Pelé ſnowa woheń a popjeł puchа. Gouverneur je porucził, ſo dyrbja wobydlerjo wohrożene wſzu wopuſcheczicź.**

*** W Liverpoolſkim pſchiſtawje leżaſa franzowſka ſtworowa łódź „Oklaana“ je ſo wutoru ſ wohnjom ſniczita. Nakład 500 tunow nitratow a 600 tunow bawmuy a zokoła płowjenjom, kotreż 80 metrow wyſoko kabachu, wjele zhrobyh daſwaſche. Hdyž bě wobſadła łódź wopuſchcziła, ſo dwai kóžá ſtrune roſbuchnjenje ſta. Dwaj baſcherjej a jedyn paſażer ſo ſ wokoło leżacymi iſchčěłkami ſranichu. Łódź je ſo hacź k wodźe dele ſpalika.**

Směški.

** **Sprawna dušcha.** „Schto byſchcze rjekła, kujeżna Hilža, hdyž bych ſo Waſ nětkole woprašchał, hacź chcześe moja żona być?“ — „Schto bych rjekła? Nó, ſtónżnje!“

Theodor Leipart, předsyda zwjazka dźěłaćerſkich powołańſkich zjednoćenſtwow, z awtom ſtrašnje znjezboži.

Towaſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Jedn. Sokoł“ změje tón tydźeń ſtwórtk (17. X.) wječor 1/2 9 hodź. w hoſćencu „Zum Echten“ ſwoju porjadnu měſačnu zhromadźiznu z přednoškom bratra Wjele-Bukećanskeho. Bratřa a ſotry, přińdźće wſitcy a přiwjedźće znatych a tych ſwojich ſobu. Nazdar! Starosta.

Drježdźany. „Jednota“ přeprošuje lubyeſ ſobuſtawow na běrtłětnu zhromadźiznu wutoru 22. okt. wječor 1/2 9 hodźin we hoſćencu „Bayriſche Krone“ na Neumarkt. So wutrobnje prosy, zo bychu wſitcy přišli. Předsydstwo.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy ſtwórtk wječor 1/2 9 hodź. w Kačej korčmje. Bratřa, přińdźće wſitcy zaſo, a hladajće, zo byšće też tyſ ſobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala ſtejachu. Na zdar! Načolnik.

Kedźbu! — **Zwjazk ſpěwanſkich towaſtwow** ſa nazymſki koncert (27. XI.) ſu ſo zanđźenu ſobotu w poſedźenju dirigentow ſlědowace ſpěwy za ſkónčnje płaćace postajile: „Wulka luboſć“ čo. 29, 30 a poſledni „Dodawk“. „Dobry wječor“ čo. 12. „Zerja“ čo. 13. Nimo toho ma ſo wukonjeć „Bóh žohnuj Łužicu“. Tón ſpěw ſtoji w jenej ſtarej autografowanej knižcy ze zelenej wobwalku. Štóž tu knižku nima, njech ſo hnydom wozjewi G. Wowčerkej w Smolerjoc knihićišćerni w „Serbſkim Domje“. Hłowny dirig.

Lichań. „Zernička“ ſpěwa ſrjedu wječor we 8 h. pola Rudolfec. Wſitcy dyrbja cyle wěſće přińć — Njedźelu, 20. okt., wuhotujemy wječork w Minakale a prosymy hižo z tutym wo bohaty wopyt, wosebje też wot bratrowſkich towaſtwow. Předs.

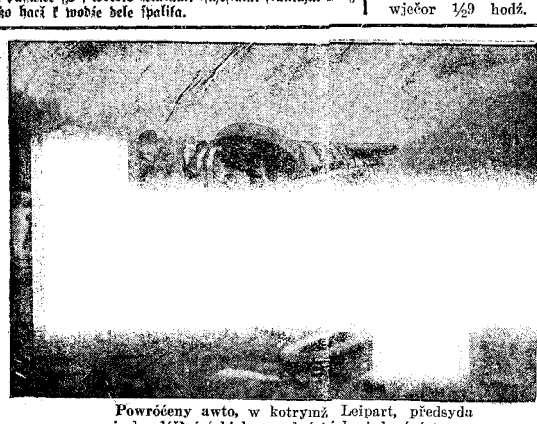
Pančicy. Jednota „Sokoł“ přeprošuje wſitkich ſwojich ſobuſtawow kaž też wokolne Jednoty na wosebity wopomnjeńſki wječor k česći dwaceſetych posmjertninow Jakuba Barta-Čišinſkeho, najſławniſcheho basnika ſerbſkeje Łužicy, ſrjedu 16. t. m. wječor we 8 hodź. do Nowakec hoſćenca we Wuſworju. Powučacy přednošk je hłowny ſtarši ſerbſkeje ſtudowaceje młodźiny přiłubił. Zdobom wotměje ſo po programje też ważna zhromadźizna. Waša česć ſej żada, zo wſitcy přińdźeće. Načolnik.

Rakecy. „Lipa“ ma přichodnu njedźelu, 20. winowca pop. w 3 hodź. pola Hönčee ſwoju měſačnu zhromadźiznu. Wo bohaty wopyt ſo proſy. Předsyda.

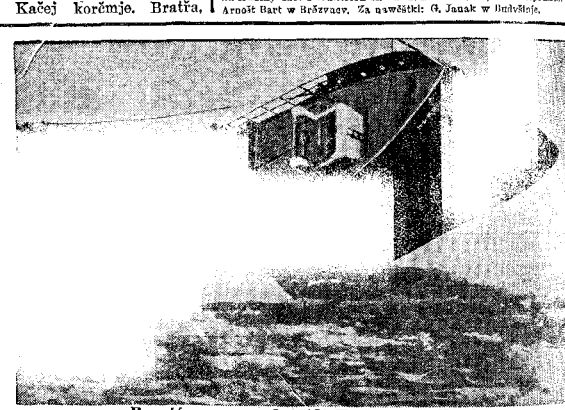
Sokoljo ſewjerneho wokrjeſa kedźbu! Naša ſpěwanja wokrjeſna ſkhadźowanka wotměwa ſo ſobotu 19. winowca wječor 1/2 9 hodź. w „Kačej korčmje.“ Kóždy aktivny a paſivny bratr dyrbi ſo na njej wobdźělić, też druzy Serbjo, runjeż Sokoljo njebyli, ſu nam jako hoſćo wutrobnje witani.

Wokrjeſne načolnjſtwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerjo w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brězowcach. Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Powróćeny awto, w kotrymž Leipart, předsyda zwjazka dźěłaćerſkich powołańſkich zjednoćeńſtwow, ſtrašnje znjezboži.

Powróćena norwegſka łódź Haakon VII. Na ſkału zajěwši wudyri ſebi wulku dźěru tak, zo ſo ruče podnuri. Z pućowacych ſo 50 wosobow tepi.

Z wobkhodneho żiwenja.

Cźiſćenje pjerja a ſchto dyrbi hoſpoſa wo tom wědźeć.

Runje tak derje jako ſo cźełne a łožowe ſchaty pokaju, **ma ſo też poſleſchćowe pjerjo ſ cźaſami cźiſćiċ a deſinfiżérować.** Wyſoka hódnoſć, kiž w poſleſchćowym pjerju tkji, żada ſebi jeho ſdźerżenje. W ſwiſku ſ nowocźaſnje pſchiſtrawjenym wožebitym wotdźělenjom ſa poſleſchcza je firma **Felix Jochmann** w Běłej Wodźe pſchiſtrawu ſa cźiſćenje pjerja a deſinfekżiju najnowiſcheje konſtrukżije poſtajiła. Tale maſchina ma tele łěpſchiny: 1. **Dopředne cźiſćenje:** W doprědnym cźiſćenju (ja nětnikt ſtatny patent pſchipowědźenym) ſo ſuki pjerja roſpuſchcza a hruby wotpadk, ſchijchi, wězy, kiž do pjerja njeſłuſcheja, atd. pſched pſchedźěłanjom ſamym wotſtronja, potajkim pſredy hacź pjerjo do parjenja pſchińdże. To wotnamjenja wulku łěpſchinu pornjo dotalnemu waſchnju cźiſćenja a njeboh dźi ſo pſchetrjebicź. Doprědnje cźiſćenje hodźi ſo po wſchelakich gradach ſaſtajiċ. So ſo wſchitkón ſčenk dokładnje ſ pjerja wotſtroni, może ſo jenoż w zylindru ſa doprědnje cźiſćenje ſtacź. 2. **Wucźehnjenje procha:** Hruby proch ſo jenoż we hłownym zylindru njepſchepaje, ale ſ powětrom ſo też cźeńki proch wuſwrěba. 3. **Prochowa filtrowa pſchiprawa:** Wucźehnjeny cźeńki proch je ſ filtrowym měchom w prochowym kaſchcu ſadźiwany wupjerchtyċ. Jenoż cźiſty powětr wuſtupuje ſ maſchiny, tohodla nikoho njewobcźeſuje dym ani proch. 4. **Sſamužne dźěłanje pary a cźopłoty:** K parjenju, deſinfiżérowanju, ſuſchenju a wożiwjenju pjerja ſ płunowym tepjenjom. Pneumatiſke wuprózdnjenje do chłódźenſkeje a prochoweje komory, hdyž ſo cźiſćena twora w pěſchnym wjerceńenju chłódźi a doſuſchuje. Wot tam ſo pjerjo pneumatiſki do wupjerkow pjeli. S teho dowidźimy, jo ſo poſleſchćowe pjerjo we tutej nowej pſchiprawje jenoż najdokładniſcho njecźiſćeſi, ale ſo też w porjez iwdnej parje nanajdopołnjſcho deſinfiżéruje. Tule wulkotnu nowu pſchiprawu firmy Felixa Jochmanna w Běłej Wodźe budźa derje powſchitkownje witaċ, dokelž wona dospěje ſamér, kiž ſo w ludoboſpodarſkim nastupanju njemóże wyſoko doſcź wažiċ, mjenujcy wuſpěſchne ſaniczenje mnohich thorſtnych likerkow a ſpěchowanje ſtrowotniſtwa. **Cźiſćenje pjerja njeczini ſo na żadyn pad wotwiſnje wot kupowania ſkaninow.**

Přiſowe a ſkaninowe
ſofy
kaž nowe, tunjo na předań
Despank w Budyšinje
na Mužakowſkej dróży 4

Rukawate lacy
Osswald
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy

Jurij Hänſel w Budyšinje
na Bukelnſkej hasy 34 :: Telefon čo. 2786
Hłowna předawarńja Rudolfa Sacka z Lipſka
w Budyšinſkim hamtſkim hejtmanſtwje
Skład ratarſk. mašinow a gratu wšěch družin

Zaſtaranje z wodu z tłóč. připrawami plumpowe připrawy ſkótne ſamonapojaki z kořtkami
wšěch družin a wulkoſcow wuwjedźe ſolidnje a derje pod rukowanjom
Guſtav Schneider w Budyš.
na Różowej hasy 8 a 13

Nětko kurimy jenoż hiše
Hans Depla
a **Mois Tunka**
15 pf. cigary

Naturſka hojeńka a přepytowarka tučelnicy
knjeni A. Freundowa
hojeńſka magnetopathka, radijowa homöopathija, biochemija, dźatiſke lěkowanje, zelowe lěkowanje — ma rěčne hodźiny w Budyšinje, na Jägerſkej dróży 5 kóždy ſtwórtk, pjatk, ſobotu wot 8 hač 5 hodź. a tekuje: čuwowe a duſne čerpjenja, kołkowe, črjewowe, jatrowe, žołćowe, wuſowe, wóſne, jěrchenjowe čerpjenja, liſawu, wumpjeru, wić, drjenje, iſchias, ziemjenje, zakalkowanje, bjezſparnoſć, waki, wukhorjenje, tołſtoſć, zatykanje, ſlabowſć, padawu khoroſć, apink, žłate a bolace nohi. — Wulke wuſpěchi! Raňšu moc ſobu přinjeſe.

Profeſor dr. Heſs
ma wot póndźele 21. oktobra zaſo rěčne hodźiny.
Wot póndźele hač do pjatka 1/4—1/5 hodź. a po dočaſnem připowědźenju
w Budyšinje na Wallſkej dróży 7. Telefon 3201.

Za wšě namaj z přileżnoſcu naju
ſlěborneho kwaſa
wopokazane kedźbliwoſće
dźakujemoj ſo wutrobnje
Haptykař dr. Pawoł Hartmann
a mandźelſka
W Khróſćicach 15. oktobra 1929

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr. pod křižu, zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wład. a čišći Smolerjec katholiska farnja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 243 — Budyšin — Štwórtk, 17. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 38

Hindenburgowe słowo k ludowemu požadanju.

Němski president ſ Hindenburg je němskemu kanzlerej sledowaze pismo napisał:

S rozsudzenym spodźiwanjom sym widźał, ſo we wojowanju wo ludowe požadanje runje tak němskostatny wuběrk sa ludowe požadanje kaž strony, kotrež su pschećiwo ludowemu požadanju, moju wosobu a moje posadźene wosobinske mjenjenje k praschenju tak mjenowaneho Youngowego plana do agitazije cžahaju.

S jeneje strony ſo praji, ſo sym pschećeł ludowemu požadanju, a ſ druheje strony ſo wudawa, ſo sym ſo za pschijeze Youngowego plana swjasał. Tomu napschećiwo praju, ſo njejsym nikomu dowolił, abo hewak pschiczinu k tomu dał, moje wosobinske mjenjenje k tomule praschenju wojewićł.

Natwopak sym pschezo rjekł, ſo žebi ſtwoje dosłónčne stejsčisko k Youngowemu planej hač k cžasej wumeńsam, w kotrymž tole wjelewažne praschenje k wolbnemu dosrawi a na podłožku stawow 70, 72 a 73 ke mni dóndże, ſo bychu ſo we wojſewjenju abo we wustajenju wustawnje wobſamknjenych ſakonjow rozſudźił. Toho ſo kaž ſrjedy też něikole dźerju.

Proſchu Waſ, knjes němſki kanzlero, ſo bychcže to na wědomje wſali a pschedstejace pismo ſtronam, kotrež ſo pschi wojowanju wo ludowe požadanje wobdźeleja, kaž ſo Wam ſda pschiſpěwne być, na wědomje dał.

S pschećelnym poſtrowom
ſ Hindenburg.

*

Tenule listej němſkeho presidenta je němſke knjeſtwo sledowaze pschiſpomnjenje pschidało: „Němſke knjeſtwo wočakuje, ſo ſtrony, kotrež ſo pschi agitaziji za ludowe požadanje abo pschećiwo njemu wobdźeleja, pschede wſěm němſki wuběrk za ludowe požadanje, wosobu knjeſa němſkeho presidenta po jeho pscheću nětko ſe ſwadby mjenjenjow wo ſakonjowe nanjety za ludowe požadanje wuwostaja. Müller, němſki kanzler.“

S tymle listom němſkeho presidenta a ſ pschiſpomnjenjom němſkeho knjeſtwa je ſo zdźeleńka „Hamburger Nachrichten“ wotkhyła, ſo němſki president napominanju němſkeho knjeſtwa pschikłoſuje. Tomu napschećiwo ma ſo pschiſpomnjeć, ſo němſke knjeſtwo njeje ſpjła němſkeho presidenta namolwiło, ſo by tole ſnate napominanje podpiſał, a ſo němſki president ſ teńle wězu ſpjła niczo cžinicź nima.

Ze Sakskeho sejma.

Sozialdemokratiſka ſtrona je namjet na pschemjenjenje ſakonja wo leżownoſtnym dawku ſ 30. julija 1926 ſapodała. Namjet ſoła: Hdyž ſozialni rentnarjo abo wójnſcy wobſchkodźeni ſ pomocu kapitaliſowanych rentow domy k ſamkznemu bydlenju natwarja, maja ſo wot jenoſtneje hódnoſcze k twarjenju nałożene kapitaliſowane rentowe ſummy wotczahnyć. Sa domy, kotrež powſchitkownje wužitnym twarſkim ſjednoczenſtwam abo ſydlećſkim towarſtwam ſłuſcheja, abo kotrež ſu ſo jako němſkoſtatne domy wudałe, dale ſa twarjenja, kotrychž dawkowa hódnoſcź 6000 hriwnow njepſchekroczi, ſo dawkowa ſadźba wo 1 ſ tyſaza ſmjeńſchi. Dawk ſa twarſki leżownoſcź 8 ſ tyſaza hódnoſcze wuczinja. Wot léta 1930 ſo dawkowa ſadźba na 10 ſ tyſaza powjetſchi.

Powjetſchene ſadźby ſa twarſku leżownoſcź ſo njebjeru ſa leżownoſcze, kotrež ſtatej, wokrjeſam, gmejnam, powſchitkownje wužitnym twarſkim ſjednoczenſtwam, ſydlećſkim towarſtwam ſłuſcheja a kotrež ſu powſchitkownje wužitnym ſamyślam pschenajate abo pschewoſtajene. Pschi wſěch potwarjenych leżownoſcžach, kotrež 1. haprcze 1926 dwórjeniſkemu hoſpodarſtwu podležachu a jenoſtnu hódnoſcź 50 000 hr. pschekrocžichu a pola kotrychž na kóżdym metr wjazy dyžli 300 hriwnow leżownoſtneje hódnoſcze (ſemje a twarjenja) padnje, ſo pódła hižo pschedwidźanych ſadźbow pschiražeć k dawkowej ſadźbje hjerje, kotruž ſa kóżdu hriwnu, wo kotruž hódnoſcź po kóżdym metru 300 hriwnow pschekroczi, 1 prozent wuczinja. Pschiražeć njeſmjé 150 prozentow pschekroczić.

Dale je ſozialdemokratiſka frakzija namjet na pschemjenjenje ſakonja wo pschemyſłowym ſakonju ſ 30. julija 1926 ſapodała, po kotrymž ma wožebity dawk na prěnje ſapoczane abo połnych 5000 hriwnow ½ prozenta hač 4 prozenty na ſummy pſches 200 000 hriwnow wuczinjeć.

Dalſchi namjet ſozialdemokratiſkeje frakzije na kataſtrofalny njedoſtatk wody pożlednich lět pokaſuje a namjetuje, knjeſerſtwo namołwjeć, ſo by ſ jeſmej bórſy pschedłohu k wuprawjenju wódneho hoſpodarſtwa a wożebje k ſaſwěſcenju trěbneje wody ſa domjace hoſpodarſtwo a induſtriju pschedpołożiło.

„Hrabja Zeppelin“ nad Balkanom leći.

Wo leczenju „Hrabje Zeppelina“ nad Balkanom ſo powě, ſo ſu jón w Ennſu, Linje, Beogradźe, Niſchu, Sofiji, Bukareſtu nad ſobu leczeſcj widźeli. W Budapeſtu jón ſrjedu rano podarmo wočakowachu. Tohodla ſo powěſcź roſchěri, ſo je powětrowu łódź nětkaſa njehoda podeſchła. Tejle powěſcźi cžim bóle wěrjachu, hdyž rano w 3 hodźinach powěſcź dóndże, ſo je Zeppelin nad Komornom pſcheleczał a ſo by ½4 hodźin dyrbjał k Budapeſtej pſchileczeć. Hačle pschi ſwitanju Honichu, ſo ſu nětkotri żelesniſzy wotkładarjo powětrownu łódź pola Kölenfelda widźeli, a ſo bě ſo w huſtej mhli ſabłudźiła. „Hrabja Zeppelin“ 3½5 hodźin nad Stuhlweiſſenburgom pſchełeczał a Madźarſku na ſtronu k Beogradej wopuſchcźi. Schtwórtk w 9 hodźinach rano je Zeppelin do Wróblawja pschileczał.

80000 hriwnow amerikanſke pučowanje Barlinskeho wyſſeho měſčanoſty płaći.

We wuterniſchim pożedźenju Barliniſkich měſčeńſkich ſaſtupjerjow ſu ſo wo amerikaniſkim pučowanju Barliniſkeho wyſchſcheho měſčeńſkoſty Bóża źiwje roſrěcźeli. Bóża nětkoſi magiſtratowi regentoju a měſčeńſkim radźićelju pschewodźeja. Pučowaniſke pjenjezy ma město Barlin ſapłacźić. Měſčeńſkaja ſaſtupjerjo na wulke khoſty pokaſachu, kotrež žebi hromadne pučowanja měſčeńſkich ſaſtojnikow žadaju. Praſchachu ſo, hač wobkhodne położenje město Barlina ſnjeſe, hdyž magiſtratowi regentoju a tſjo měſčeńſkim radźićelſkim ſobom ſhromadnje po dalokim ſwěcze pučuja. Měſčeńſkaſta Scholz ſpyta ſe ſłabymi pschičinami dopokaſacź, ſo ſo tole pučowanje ani k wjeſelu ani dla požčonki njeſtawa, ale ma ſamyſł, „němſke a amerikaniſke města žebi ſbliżiċ“. Měſčeńſkim ſaſtupjerjo jenu wotmołwichu, ſo je ſo tónle ſamyſł ſ leczenjom „Hrabje Zeppelina“ wjele lěpje dospił. S měſčeńſkoſtowego roſkoſenja ſhonichu, ſo ſu ſo **wudawki ſa amerikaniſke pučowanje na nětkhe 80 000 hriwnow wobliczike. Khoſty ſa ſobupučowaſze żony maju ſich mużojo ſami ſapłaczicź. Pučowaniſke wudawki ſo na ſłużbny konto ſapiſchu.** S wulkej roſkudźenoſcźu ſo **měſčeńſcjanſy ſaſtupjerjo pschećiwo magiſtratowemu mjenjenju wobroczichu, ſo jenož wo cżiſtu magiſtratowu należnoſcź dże.**

Potom ſo wo wſchelakich namjetach wotkłoſowaſche, kotrež běchu ſo w ſwiſu ſe Sklarekez należnoſcźu ſapodałe. **Namjet na roſpuſchcźenje nakupowaniſkeho towarſtwa ſo wotpokaſa,** ſa to ſo ſozialdemokratiſki namjet na wosjewjenje Sklarekez woteběrarjow pschiſa. Runje tak namjetej demokratow pschiſłoſowachu, ſo ſo pschichodne monopolowe ſrěczenja njeſmědźa wobſamknyć a ſo maju ſo ſkaſanki pschichodnje po puczu wupiſanja roſdawacź. Tež kommuniſtoja ſe ſwojim namjetom, ſo na ſo na wuſlědźenje pschezwuwanych Sklarekez miliſonow myto wuſtajicź, wjeſchinu namakachu.

600 000 hriwnow wotſchkodźenja ſa podatu pomoc ruſkeho lodołamaka „Kraſina“.

Hamburſko-połodnjo-amerikaniſke łódźnike towarſtwo bě ſo ſapowědźiło, 1½ miliſjona hriwnow ruſkemu knjeſerſtwu ſa pomoc ſapłacźicź, kotruž lodołamak „Kraſin“ towarſtwu ſłuſchazej łódźi „Monte Cervantes“ pola Spitzbergena wopołakał. Internazionalny roſrědźa ſud je nětko ſummu, kotruž ruſke knjeſerſtwo ſadaſche, na 600 000 hriwnow ſnjiżił.

Herjeckańca w pruskim sejmje.

W pruſkim ſejmje je ſo ſrjedu ſ wulkim hołkom wo Youngowym planje jednało. Němſkonazionalni běchu namjety ſapodali, kotrež ſadachu, ſo by ſo Youngowy plan wotpokałał, ſo ſakaſanje Stahlhelmſa w Porheiniſej a Weſtfaliſej wróżo wſako, ſo pschewjedźenje ludoweho požadanja ſatwěſcźiło a ſo wyſchſchi měſčeńſcjanſta Bóž ſ jeho amerikaniſkeho pučowanja domoj ſawołał. Němſkonazionalny ſapósłanz Bäcker namjety ſakoji. Po Bäckeru ſo miniſteriſki president Braun ſłowa jimaſche, kotrehož němſkonazionalni herjetajo witachu. Mjes tym ſo miniſter wěcźeſche, ſo tałe do pożedźenje pschinjeſechu, na **kotrež běchu Stahlhelmarjam woteriſate brónje pschibite.** Němſkonazionalni ſo ſ tym tak roſhorichu a ſatkadźachu, ſo dyrbjeſche naměſtny president dr. ſ Kries pożedźenje ſaſtajicź.

Cokor z drjewa.

Němſkonazionalna frakzija pruſkeho ſejma w małym naprašchenju na to pokaſuje, ſo je ſo profeſorej dr. Berginſej poradźiło, po wożebitym wuſchiwanju ſ drjewa zokor dźěłacź. Praſcheja ſo ſtatne miniſterſtwo, hač ſo ſo to poſtara, ſo by ſo tole wunamakanje ſ cžaſom ſa ratarſtwo a ſyłe němſke hoſpodarſtwo wuwużiło a ſo do prawnych puczow ſawjedło.

Francowsoje z Koblenca a Emsa wuċahnyli

S **Koblenza** je wutoru 151. franzowſki pěſchi regiment wucżahnył. Wokoło 7 hodźin wodźelenje maſchinſkich ſtżelbow ſe 6 lafettowymi maſchinſkimi ſtżelbami do ranżérowańſkeho dwórniſcza w Lützelu pſchijědże, a we 8 hodźinach regimentowaj dwaj bataillonaj ſledowaſchtaj. Regiment je ſo żeleſniſkim cžahom do noweje garniſony we Metzu dowjeſł.

S **Emsa** ſo 15. oktobra powě: Tu leżazy franzowſki pěſchi bataillon je dźenſa wjeczor město wopuſchcził a je ſo po żeleſniſzy do noweje garniſony we Weißenburgu we Elſaſu dowjeſł.

Spjećeńca na francowskej wójnskej łódźi.

Na franzowſkej wójnſkej łódźi „Waldeck-Rouſſeau“, kotraž w tu khwilu w chineſkim pſchiſtawe w Amoy leži, je ſo njedawno muſſtwo ſpjećźiło. Dokelž kommandantej njebě móżno, ſpjećeńcu potkóźcź, ſe ſchtrickowym telegramom amerikaniſki ſchifjaſt „Pittsburgh“ na pomoz ſawoła. Wotdźelenje amerikaniſkich matroſow potom franzowſkich ſpjećowarjow pſchemó. Dweju naſchtykarjow hnydom k ſmjerći ſaſudźichu a na łódźinej hornjej łubi wobwěſnychu.

Painleveowa rěč w Sarbonnje.

Franzowſki wójnſki miniſter Painleve je w Sarbonnje rěcź měł. Wona ſo na rekrutow pocżahowaſche, kotříž do wójſka ſaſtupja a maju jenoż lěto ſłużicź. Painleve praji, ſo tale reforma wulki hoſpodarſki a ſozialny wuſkik pſchedſtaja. Wona pódła teho **měrowu wolu Franzowſkeje** dopokaſuje, kotraž jenje naſtork k wójnje njeda.

Hdy by pak nadpad Franzowſki nuſował mobiliſowacź, potom by nowe franzowſke wójſko po liczbje a wuhotowanju mózny offenſiwny grat było. Dźiwajo na wuczehnjenje franzowſkeho wójſka ſ Porheinſkeje praſtawa, hacź je ſakſanje kraja ſe ſakonjom wo ſajwjedźenju jenoſtneho ſłużbneho cżaſa na dołahaze maſchinje ſaruczene. Pſchi nětcziſchim europiſkim położenju by wotbrónjena Franzowſka niż ſ pſchikkadom, ale ſe ſhotowanjom była. Wón, Painleve, nocże wulku hódnoſcź internazionalnych dojednanjow pſchećiwo wójnje na żane maſchinje pſchenikko ważieſ. Sdobom pak jenoż ſwoju winowatoſcź dopjelnja, hdyż bjeſtraſchnoſcź powaži, kotruż nowa wojeſka organiſazija na žebi Franzowſkej ſarucza.

Painleve nima k wěrje podobne, **ſo 100 000 muži ſyłne powołanſke wójſko Franzowſku nadpadnje;** pſchetož doſpołne poražene by wěſcze taiku ſwažliwoſcź pokhłoſtało.

Miniſter potom wo ſakitanju krajnych mjeſow rěcźeſche. Pódlu Rheina a k połnocy Lothringiſkeje ſo kaſematty nadtwarja, kotrež dyrbja k tomu ſłużicź, ſo ſo ſ nich ſtajnje ſtżelenja maſchinſkich ſtżelbow wudżeržuje. Pódła teho ſo wobtwjerdźenja jako ſrjedźiſchcźo wobaranja ſa cżaſ ſchtyrjoch lět nattwarja.

W Budhoſcu a Tornju Němcow zajeli.

W Budhoſcu w Pólſkej je policija wobydlenje němſkeho ſjejmiſkeho ſapósłanza Graeby a ſtudijowſkeho radźićela Heiduka pschepytała a Heiduka ſajała. Wjele pismow je ſo ſebrało.

W Tornju je policija pižańcze ratarſkeho ſwjaſka a wobydlenje ſwjaſkowego ſarjadnika pſchepytała a nětkotre wosoby ſajała.

Policajſke ſakrocżenje ſo ſdaczu ſ howěſcźu „Kurjera Poranneho“ ſwiſuje, ſo ſu nětkotrych ludźi ſajeli, kotříž ſu Němcam, k wojeſkej ſłużbje wubranym, pombali pſches mjeſy do Němſkeje cżeſnyli. Na cżole tehole pſchećiwnika ludźi je w rekrutowańſkim wokrjeſnym kommandże pſchiſtajeny ſtrażniſchtr ſtak. Do należnoſcże je też wyſchſchi ſoſtojnik w Mlawje ſapleżeny. Wón je

Nimzam, kotřiž dyrbjachu pod měru hicź, ša wulke summy puczowanišče pasy wobstarak, so bychu mohli do Němskeje cźekanyć. Kaž „Kurjer Poranny“ pišče, hu so zajeći też je spionažu sabêrali.

Grôschela w Cêskoslowakskej z jatby puścili.

Sakskeho staćana Oskara Grôschela, kotrehož běchu we Cźechach z podkładom spionaže zajeli, hu wutoru z jatby puścili. Jemu njejsu mohli žanu spionažu dopokazać. Jenož dla pschekrocźenja brónjoweho patenta hu jemu make tkoštanje napokazili, dokelž je sacźny nóž pschi sebi měł, kotryž je sakonjsy dowolenu wulkosć pschekrocźił.

Surowe wusudy přeciwo Słowincam w Italskej.

Dolhorańska Italska je je Słowinzami wobydlena. Njedawno je tam policija pjeć Słowinzow we Wernje zajała. Jich winowachu, so hu do żeleźniskeho cźaha tśełeli, z kotrymž hu je wuswolerjo z Trevisa k wólbje do Pistna wjesli. Wožobity žurd w Puli je je zajatych Wladimira Gortona k śmjerći a schtyrjoch druhich k tkoštankam po 30 létach zasudźił. Powěsć wo tym je hu w Jugoslowjanskej z wulkim rosbarjenjom pschijała. W Sagrjebje hu je demonstrazije studentow wotmełe. So njeby k njepschećelnosćam pschećerstwo Italskej doschło, je policija 30 studentow zajała.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 17. oktobra 1929.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +16. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +2, thermometer w nozy +7. Wutśahły na cźopliske wjedro. — Mjes tym, so z Azorskich kupow nowa wyschina pschithadźa, cźehnje w połnozy hyšna mjazna nimo. Schtkeńsa je wot wječerowschego hyšom jara padała. Najšćerje so nasche wjedro jara njenakazy, dokelž so wyschina nad Nirkej sešmlinjuje. Jutśe pjatk je pokny mšnećk. Pschedźenok staja mutne wjedro. — Sšónźe ko schadźa 6,32 hodź. a khowa so 4,58 hodź. Mšnaćk schadźa pop. 5,11 hodź. a khowa so rano 6,05 hodź.

— **Kakaowa fabrika „Koša“** so naschemu cźitaćstwu z nawschitkom w dźensnischim cźisle porucza. Pokalujce na swoje pschecze cźeśtwe tunje schokoladowe a zokrowe twory z fabriki. Swoje pschedawanjne na „Koša“ we Budyschinje, Kamjenzu, a Bêskopizach.

— **Zyrkuža Krone.** Hôsnje hry zyrkuža Krone w Budyschinje, kiž kuny hižom pschipowědźeli, sapoczny so wón pschichodnu žrjedu a traja jenc, 6 dnjow, potajtim hač do pôndźele 28. t. m. Nimo wschêdnych wječornych pschedstajenjow, kiž so z dnjom we 8 hodź. sapoczinaju, pokazujetej so też sobotu a njedźelu popołdnjischej pschedstajenj we 3 hodź. Schtož Krone politicźej lubi, je jara wjele, a sadźiwani dyrbimy so praschećź, kak je možno, tajku mnohosć atrakcijow do programa pschinjesć. Kiž bjes pschestawkow tśi hodźiny traje. Potajnstwo so nam wujašnji, hdyž žebi wobkładamy mózny stan. K prênjenmu rafej sesnajemy so w Budyschinje z wutworom najwjetšicheho zyrkuža zyleje Europy. Stan njeje wjacy, kaž šmy to pola druhich pschedewjacźow šmuźeni, kulowar z kukotej manežu, ale zyły twar njepschestaja po prawom niczo druhe hač wulkotnu aremu, w kotrejž so wulke sportiske wuwědźowanja a mašowne šenj w dotal njesnatym wobsahu pokazuja. 12 000 ludźi wopschija hobrźi stan, w kotrymž je słonêcznje problem wuwjedźeny, cźłowjekam a śwêrjatam możnosć spodźicź k pokmenu wutrjebanju mozu. Krašny to wobras, hdyž duzenty koni nadobo so po běłku honja, hdyž 20 słonow (elefantow), kiž direktor Krone sam pschi wjedže, swoje mózne twarnidły tmarja. Krone sleji hižom dawno na prênim schodźeńku dreśurow śwêrjatow, kiž njeje k pschetrjechenju. 24 tigrow, 20 lodowych mjedwjedźowu, 60 koni atd. w jenej dreśurje, to drje je pobjednja móžnosć. Kronowy material je jara wobschêrny, do 4 wozebitych cźahow wschitko schka. 285 šamžnych wolow se šamžnej milinarinju z błidarinju, šamkarinju a kowarinju pschewodża zyrkuž na swojich puczowanjach. 12 000 muschedźa zyrkuž na swojich puczowanjach. 12 000 muschedźa zyrkuž na swojich puczowanjach. 12 000 muschedźa

Předźenak

je zyle wěsche kónz tuteho měsaza hotowy. Tak njeshnjuje hižo nětke zuse protyk, so njeby nasch starey Pschedźenak potom podarmo do herbstich duzjow klapał. Wschě rjanoscże nowehо Pschedźenaka Wam posdźischo pscheradźimy.

Z Łužicy.

* Se Salomja. (Sohlanda n. Spr.) Po kwaźu, kiž je w jeho domje wotmĕł, njedźelu rano 42 lĕtneho rybnika Bombacha Boża ruczka faja, na cżoż muż we swojich lĕtach wumrĕ.

* S Fitawy. W nozy k njedźeli źu je hižo paduschi do rudowanje Stollez chemiskeje fabriki — phunańnje — dobyli. Wĕchu wokno rosbili a ſ nim do twońnje salĕsti. Sebu tójschto blidaŕskeho gratu kradnyli a też hischcże barje ke kotolni wotpeczili. Kradnjene wĕzy ſu nĕhdże 600 hriwnow hódne.

* Se Shorjelza. W nozy k hrjedże saja Shorjelska kriminalna policija pjeć wozobow, kotrež wyschnoscże k wotpeczenju explosiwnja ſ lójeŕskim liſtom abo dla padnjeschwa pytachu. Mjes sajatymi je pinczník, kiž je jo w Saskej narodźił a kiž ſ Wojerowiskeje wokoliny pschi dże a nĕkotre tyſacz hriwnow pjenjes, mjes nimi też saſte rentſke pjenjesy, pschi hĕbi noschesche, so je najskerje tak, so je sajaty w poſledniim cżasu nowe cżeſke padnjeschwa ſkutżił.

* S Liſchowizy pola Shorjelza. W nozy k wutorje je jedyn Shorjelski wobydleŕ, żelesowjerczeŕ Gerhard Strauba, kiž na Drjeżożańskim namĕsczu 7 bydlesche, ſmjerecz na żelesniſkich kolijach pytał a namakał. Wutoru rano wokoło 7 hodź. jeho blisko dwórnischcza w Posottendorfje-Liſchowizy pschejĕżdżenehо namkachu. Schto je Straubu, kiž bĕsche se ſobuſtawom Shorjelskeje ſanitetneje kolony do ſmjerczе hnało, njeje ſnate. Wón bĕsche hakle 18 lĕt ſtary a jako ſolidny a pilny cżłowjek ſnaty.

„Hrabja Zeppelin" nad Łužicu?

Nadśija ſo nam po wichćm ſdacżu njedobjelni. Djenja dopołdnja 8,26 hodź. pschileczi powĕtron „Hrabja Zeppelin" na ſchlesſkie hlowne mĕsto Wrótſkław, tola njepſchiſlaji. Po powitanju wotſchoſcheho mĕſchczanoty, kiž nadźiju na pſchiſtajenje powĕtrona wuprajſi, wotmołwi dr. Eckener, ſo chze hiſchcże dalſche powĕſcże wo wjedrje wocżakacz. Bórſly wotſtali ſo powĕtron k ranju, ſo by hornjoſchleſkeho industrijowu krajinu pſchelecżał, ¼11 hodź. pſchelecżi wón Opole, bórſly na to Bytom (Beuthen) a ½12 hodź. Gliwizh (Gleiwitz), ſ wotkelż ſo ke krótkemu wjeczoru wotſtali. Dalſcha powĕſcż ſdĕli, ſo chze ſo „Hrabja Zeppelin" hiſchcże wodnjo na ſlĕt do Friedrichshafena podacz a na Wien a Mnichow lecżecz. Po tutej powĕſczi ſo ſda, ſo powĕtron we Bużizy a Budyſchinje njewohladany.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Pirny. (Wyſoke myto ſa ſwĕſczenje ſapalerja.) Każ je ſo powĕdźiło, zrychnowaſche w nozy k 21. ſeptembrej w Mühlbachu-Häßelichu wulki woheń. Palesche ſo tamniſcha drjewiſnowa fabrika. Woheń je ſe wotmyſlenym ſapalerſtwom naſtał. Wohenſawĕſczerſka komora je ſa wujaſnjenje tohole ſchkódneho wohnja a wuſlĕdżenje ſapalerja myto hacż do 10 000 hriwnow wuſtajiła.

* S Klucża. (Dźiwne ſmjertne njeſbożo.) W nozy na wutoru ſta ſo w Hermsdorfje, w Drjeżożańſkim wokrjeżu, dźiwne ſmjertne njeſbożo. 29-lĕtny ſamkaŕ Hollenbach, wożenjeny a nan jeneho dźĕſeża, bydże ſo zyle ſprózny na wobhrodżenje Röderſkeho mosta. potom je najſkerſcho wuſnył a ſo do rĕcżniſcheja pʼches hłowu cżiſnył. Tam namakachu jeho najaitra rano ſ puknjenym nopom ſatejeneho. Każ je policija ſwĕſczila, njejedna ſo tu wo ſlóſmiſtwo.

* S Drjeżożan. (Hiſchcże jedyn wopor luboſczinſkeje ſtruchłohwy w holi) 21-lĕtny ſtudent, kiž bĕsche w nozy na póndźelu w Drjeżożańſkej holi ſwoju lubowanu ſatĕlił a potom ſebje ſamohо cżĕſko ſrani, ſe wutoru rano w domje diakoniſſow wumrĕ.

* S Wulkohajna. (S milimotwym prudom morjeny.) Pjatk dopołdnja dótknu ſo w mĕſchczańſkej wodarni 63-lĕtny maſchiniſti miſchtr Hermann Thiemig, kiž tam rjedźeńſke dźĕła wukonjeſche, 15 000 wolſtowehо powoda a je milinu dyrjeny bĕ na mĕſtnje morwy.

* S Döbelna. (Pſchi filmowem wohnju cżĕſko ſranjeny.) W tudyſchim kino bĕ ſo film ſapalił a pſchi tom ſo pſchedwjedźeŕ a jeho pomoznik ſkĕrjo wopaliſchtaj. Pomoznik ſo tak cżĕſko ſrani, ſo dyrbjachu jeho ſnydom do ſhorownje dowjeſcż.

* S Freiberga. (Sſo ſatepił.) Wobhbedźeŕ młyna Börner ſ Neubaumühle pola Freiberga je pocżmĕ pucż ſmyſlił a do Münchnhofeje rĕki padnył. Pſchi cżinjenju je ſo ſatepił, dokelż nichtó na pomoz njepſchińdże. Njeſbożo pytnychu hakle nĕchto dnjow poſdźiſcho.

* S Boleſławy. (Nutſkobywarjo.) W nozy na hrjedu bĕchu ſo pola ſarjadnika Tillendorfſkeho dominiuma nutſkobohyłi. Paduſchi, najſtarſcho wulkomĕſchczańſka zwólba nutſkobohywarjow, ſaſtĕchu ſ pinzowym woknom do bydleńſkich mĕſtnoſcżow, pſcherychu wſchĕ kaſchcże, tſchiny a khamory, hokradnychu hĕbrone wĕzy a pjenjezne kaſety a cżekachu, hacż ſo wotkelż bĕchu pſchileſli. W parkowiſej ſahrodże roſkamachu kaſety, rubichu jich wobhłah a cżiſnychu je prjecż. Polizajſke pſcy ſledowachu hrjedu rano ſlĕd pakoſtnikow, kotſiż bĕchu najſtarſcho ſ autom cżekli, hacż do Klitſchdorfſkeho ſchoſeja.

Najnowiše z cyłeho swĕta.

— Schkrowa powĕſcż wo wjedrje ſa jutſiſchi pjatk: Torhate a ſcherjate wjedro; też w Jendźelſkej a połnocznej Europie.

* W Khorowni w Noſſenje je ſchtyrilĕtny hólcż żeleſnicżarja Kaliſchmieda wumrjeł. Wón bĕ ſ druhimi dĕcżimi hrajkajo roſpuſkowe korjenje (jedojteje morchwje) jedł. Jeho żołudkowa ſtoticzka je hiſchcże w ſmjertnym ſtrachu.

* Saadjenu wutoru dyrbjeſche wjeczor krótko po 8 hodźinach pola Mühlleitena njedaloko Plawna we Vogtlandſkej dla huſteje mhły lĕtadło k ſemi pſchiſtajicż. Lĕtadło bĕ rano ſ Pariſa wuleczało a chzyſche do Ruſkeje. Wono je ſo dospołnje roſbiło. Lĕtaŕ je ſo na ſwoje jenoż lohko wobſchkodźił.

* S Srjedu je ſo hižo ſaſo w Barlinje rubjeżny nadpad ſtależił. Do pißarſkeje wulkeje ſpedizijeſke firmy w Oranienburgſkej dróły muż pſchińdże a żadaſche je ſchefom rĕcżecz. Hdyż tón pſchińdże, zuły nadobo dwaj revolwraj wuczeże a ſchefej a pſchiſtajeńzam kaſaſche, ſo bychu jemu wſchĕ pjenjeſy wotdali. Mĕjiczeŕ ſpedizije ſ hłoſom ſa poliziju wołaſche, na cżoż nawalnik cżekny. Jedyn pſchiſtajeńz ſo ſa nim puſchcżi a jeho na Biedrichſkej dróły ſajcżeł da. Hdyż nadpadnika na poliziji pſchełhychachu, praji, ſo Iwanow rĕka a ſo je hakle njedawno ſ Ruſkeje pſchiſchoł.

* W nozy k hrjedże je ſo na dróły mjes Mainzom a Wiesbadenom cżĕſke rubjeńſtwo ſtałko. Młody cżłowjek, kotrež bĕ ſebi pſchi Mainzſkim hlownym dwórniſchczu automobil wotnajał, pyta ſa cżaſ jĕdby automobilowehо wodźerja ſ womaczanym rubiſchczom pohlubſchicż a wurubicż. Schofer pak ſlóſtnikej rubiſchczo, kotrež bĕ ſe ſmjerdżatej moſchinu namaczane, wutorje a ſ automobila ſkocżi. Nadpadnik ſa nim ſkocżi a jeho k ſemi porazy. Ludjo na dróły ſo ſa ſlóſtnikom puſchczichu, ſaſkapichu jeho a jeho poliziji pſchepodachu. Tam ſo wón jako ſindent ſ Marburga wupokaſa. S rubjeńſtwom bĕ ſpytał, ſebi pjenjeſy wobſtarać.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerʼ w Budyſchinje
Za lokalny dźĕl a feuilleton A. Dańcan w Budyſchinje. Za hospodarſki dźĕl Arnoſt Barʼ w Bĕſcżanach. Za nawĕſtki: G. Janak w Budyſchinje.

Šokolady praliny — kakao

Přeco čerstwe, tunje twory z fabriki

Prosymy Was, nas hižo nětk wopytać a naše tafle šokoladow z tajkimi druhich firmow přirunać. Kupće sebi taflu za 60—80 pj. a taflu Kosa-šokolady, kotruž hižo za 30—45 pj. dostanjeće. Smy sebi wěsći, zo Waš rozsud k našemu lěpšemu wupadnje.

Přikład naſeje płaćizneghódnosće:

Šokolady w taflach

100 gramow w najrjeńšej zawalcy

Special	tafla 30 pj.
połnomlóčna	tafla 33 pj.
połnomlóčna worješkowa	tafla 36 pj.
mokka	tafla 40 pj.
smjetanowa	tafla 40 pj.
wopačna kofejowa	tafla 45 pj.

Praliny

nic ¼ ale ½ punta

kłobučkowe praliny	30 pj.
dźiwadłowa měšeńca	40 pj.
ludowy dessert	50 pj.
worjechowe kremowe praliny	70 pj.
zeńske worješkowe hromadki	60 pj.
dessert měšeńca	130 pj.

Bonbonniery

	wopřija	płaćizna
sadowe kremowe praliny	125 g	40 pj.
praliny	125 g	55 pj.
dessert měšeńca	125 g	75 pj.
buny z palencom pjelnjene	125 g	75 pj.
Orchidee	250 g	225 pj.
najlěpše zwuběrane	500 g	350 pj.

Kakao

		¼	½	1 punta
W zawalcy	po	30	50	90 pj.
„ „	rožojtej	40	75	140 pj.
„ „	žołtej	40	75	140 pj.
„ „	módrej	50	95	180 pj.

Placki

Kisała měšeńca	½ pt.	28 pj.
měšeńca za kašel	½ pt.	28 pj.
mjedowe pucaki pjelnjene	½ pt.	50 pj.
plastik měšeńca	½ pt.	60 pj.

Pječene přikuski

Ludowy keks	½ pt.	40 pj.
mjehke čěstowe přikuski	½ pt.	50 pj.
swójbna měšeńca	½ pt.	90 pj.
wafle ze šokoladu	½ pt.	100 pj.

Konfitury

Marule	1 kg 165 pj.
truskalcy	1 „ 200 pj.

Marmelady

Tŕiłody	1 kg 110 pj.
smadrunke	1 „ 110 pj.

Najl. płodowe konserwy

1—2 puntowske tyzy . . . wot 60 a 100 pj.

Prošu wutřihać a schować.

Předawatnje:

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 19

w Kamjencu na Budyskej hasy 37

w Biskopicach na Cyrkwinsk. hasy 14

Kakaowa a šokoladowa fabrika w Niederoderwitz w Sakskej

Znajeće hižo nětčiše płaćizny w

kupnym domje Max Herde

w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy 12

?

Wopyt so zapłaći, budźeće so na lěpšinach woprawdże dźiwać!

Při nakupowanju wot 50.00 hr. so pućowanje wupłaći!

Zonjace, mušace a dźěćace drasty so po wosebje cyle nizkich płaćiznach předawaja!

Někotre dobytki w kupnym domje **Herde** na Kamjent. hasy

Žonjace nohajcy, Bemberg	1.95
Žonjace nohajcy, čista wołma	1.95
Mužace zoki, składnosć	0.39
Mužace zoki, čista wołma	0.95
Haferlzoki, wołmjane	0.95

Žonjace wobleki čista wołma kóždy wobłek **9.95**

Žonjace nohajcy, čista wołma	1.50
Žonjace slùpfry, zwonka židź.	1.95
Žonjace prynces-suknje	2.95
Dźěćace slùpfry, składnosć	0.89
Dźěćace kupańske ruby, 80/100	1.50
Kupański rub, wosebje wulki 140/200	5.95
Šantki, žonjace a mužace	0.15
Mužace židź. šawle jenož	0.95

W Budyšinje na póstow. naměšće

konditornia

a kofejownja Müller

Staroznata a radywopytana

Najl. konditarske wudźěłki

Tunje płaćizny! Tunje płaćizny!

Pisane a běłe cychi.

Najl. wuspěšnišy płachty.

Damast, blidowe a tafłowe ruby, ručniki (serwiety), trjenjo trěwki, nošniki, makowty, normalšaty.

Košlace barchenty, košlacy rjet.

Wjetše dźělby zbytkow z twornjow.

Hilger, Lotzowa dróha 20[I] (ž ne klamy)

Ke kermušnym pječwam

pšeńčna muka 5 puntow	130, 120 pj
Kaiser Auszug 5 puntow	150, 140 pj
sułtaniny punt	100, 80, 70, 60 pj
rózynki punt	50 pj
kokusowy worjech punt	75 pj
brěžkowe mandle 1/4 punta	30 pj
najlěpše mandle 1/4 punta	65, 60 pj
margarina punt	100, 80, 70, 60, 55 pj
kokusowy tuk punt	88, 70, 60 pj
cokor 10 puntow jenož	310 pj

palene kofeje

1/4 punta 120, 110, 100, 90, 80, 70, 65 pj

korjenje k rězanju po tunich płaćiznach

Thams & Garfs w Budysinje

Wšě šulske knihi

su dostać w Smolerjec kniharni, zap. dr. z w. r. na Lawskich hrjebjach 4

Maće-li tkaniny?

potom płaći na modernscy zhotowjeny **woblik** abo **mant**

29. hr. ze wšěm, štož je k temu trěbne. Sedźi bjez poroka!

Wulki wuběrk tkaninowych nowosćow.

Pawoł Nowak w Budyšinje na Drjewow. wikach 7.

Přesadźowanje

Sobotu, 19. oktobra 1929, w 10 hodź. budu w hotelu „K markhrabjej" w Budyšinje, na Drjewowych wikach w dworja sćěhowace wěcy na zjawne swobodne přesadźowanje předawać:

Tany honiwerski wóz
landauer
kompe z gumij. a železn. wobručemi
polchaisa z gumijom
dwojopřećne grafy

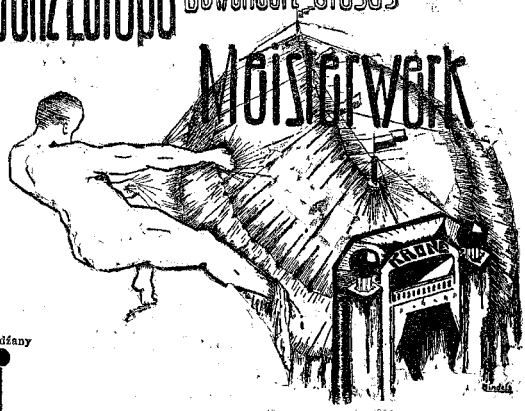
přizamknje so přesadźowanje wok. 4/4 11 w awkcijowej městnosći na Zwonkownej Lawskej hasy 16 nutřkhód z wrotami na lěwo, wšelake meble, blida, wulke špihele, kupanske wanje, kamory, kožane a kokosowe maty, kožu za šewcow, 1 wahu, pulty, łoža, 1 prochsrěbak, 1 motor (runoprud) atd. — Wobhladanje sobotu wot 8—10 hodź.

Arno Wuschick

přisah. a zjawnje přistajeny přesadźowaŕ

Ganz Europa bewundert dieses

Meisterwerk

Drježdźany

Budyšin

Žitawa

Kamjenc

Lubij

Mark' auf! Der Riese kommt!

KRONE

Najwulkotnišy cyrkus Europy z najwjetšej pućowanskej coologiskej zahrodu swěta

Jenož 6 dnjow
wot 23. hač do 28. oktobra 1929
w Budyšinje

Do časa předawanje:
Cigarowy wobkhod Kinike na Žitnych wikach 12 a na Lawskich hrjebjach 18. — Telefon 3610; a po přijězdu cyrkusa na wšěch 10 pokładnjach. Telefon 3365.

Wotewrjenje srjedu 23. oktobra w Budyšinje w Husarskej kasarnje

---

Ke kermušam

paleńcy
wina
rózynki
kaž wšě potrjeby **k pječwam**
a dobry **kofej**
poruća
Herm. Klemm nasl.
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy čo. 27

Lacy

pulovry

Osswald

na Kamjentnej hasy

Handrij Štrympa
w Budyšinje
na Różowej hasy 15
poruća
meble
a pólsirowane twory
Sym Serbi

Někotre dobytki w kupnym domje **Herde** w Budyšinje

Žonjace rukajcy, podšite	0.9
Mužace rukajcy, podšite	0.9
Samowjazaki, składnosć	0.8
Samowjazaki, čista žida	1.9
Žonjace taile, stry-kowane, běłe	0.7

Žonjace šaty trochu zaprózdene tohodla taktunje

Žonjace košle, wosebje tunje	0.9
Prynceske sukuje jara tunjo	1.7
Žonj. nóčne košle jara tunjo	1.9
Mužace košle, jara tunjo	2.9
Nóčne jaki, běłe jenož	1.9
Waflojte łož. přikrywy ze žida	8.5
Polérow. rubješka jara tunjo	0.1
Damast. twjelki, najl. płatowe	0.9

Kakao kolonialne twory **KURIO**

Wotměrj. gardiny
tež za małe wokna, wulki wubjerk tkaninow na vitrage 42 pj. sołowe přikrywy dołha wot 2.80

Jda Erler
Rěču serbski **Zw. Lawskej 1. 0**

Kokace a zonjac. koło
trjebane tun. na před. p. Seifert w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Za wšě swjatočnosće po skićam swój wulki skład

winow a spirituosow

Płaćizny su tunje

Woptowanje je darmo

Herm. Klemm
naslědnik
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Wšě druhe hnojidłow
ma stajene na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Přiłoha k čisłu 243

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 17. oktobra 1929

Do Hornjohórčanskej Łužicy.

Wjeršk, hač geografiske położenje ma wopraw-dże wuliw na kharakter, dušu a zmysłenje człowjeka. Tyło skoro so tak zda, wobkedźbujemy-li fakt, so we serbskej Łužicy přibywa hibićiwosć ducha a sebje-wědomosć, čim bóle so zdalujemy wot połnocy.

Najhibićiwiše, najčiliše serbske towarstwa dźe-łamy w połodnišim dźele našeje domizny. Jene ze-wšitkich aktiwnych serbskich towarstwow je bjez dwěła Hornjohórčanska „Łužica". Mohło być w kóż-dym nastupanju někotremužkuli druhemu towarstwu z błyšćatym přikładom.

Njedźelu 13. winowca wotmě towarstwo zaso jene swojich porjadnych měsačnych zhromadźiznow. Hižo mnohi běch raz pobył w kruhu towarstwa a běše so mi wždy tak jara spodobało, so stajnje zaso rad khodźu z čitym hornjohórčanskim „Łužičanam" a „Łužičan-kam". W korěnje zeznach najprjedy hinašu druži-nu Hornjohórčanow, poněmčenu, moralisey dospołnje skaženu młodźinu. Štyrjo młodźi wobžłokanecy, pjeni-dźe motyka, tam rejachu a cychnowachu. Tajke by-wa to „nowopječene" Němcowstwo na serbskich wsach!

Njeprijomny zaćišć bórzy so miny, hdyž widźach wšak sobustawy „Łužicy" z hromadami přikhadźejo towarstwu niestnosć pjelnjacu. Hišće je zdónk serb-skich mužow a žonow tu, kiž strašuje nad serbskosću. Je tu wjele starych Serbow přitomnych, je tež dosć młodźiny, wosebje žónskeje. Młodźencow mohło wja-cy być. Škoda, so w Hornjej Hórcy njeje Sokoła. Sokoljo bywaju dźe jadro a zdónk kóždeho serb-skeho towarstwa. Štož nas wosebje zwjeseluje, je to, so widźimy na zhromadźiznje wjele žonow a holcow, kiž tež pozdźišo někak aktiwnje so wobdźělachu při wuradźowanju. To je to, štož nam w Serbach tak jara pobrachuje. Je so pola nas zažrało te błudne mjenje-nje, zo serbska žona słuša jeničcy do kuchnje a ke dźěćom a to je zmylk. Chcemy naše holiča a žony — parle serbskeje narodnosće — widźeć jako aktivne sobudźěłaćerki we wšěch serbskich organisacijach!

Po tym, zo bě k. předsyda Žur přitomnych powi-tał, wothywachu so najprjedy znutřkowne należnoše towarstwa. Dwě žonje so do towarstwa jako nowaj sobustawaj přijimaštej. Sława jimaj. Wšelake so wu-radźowaše, najwjacy časa žadaše sej wuradźowanje wo wotmyslenym swójbnym swjedźenju towarstwa. Zajimselace bě, zo nimale wšitke sobustawy so žiwje wobdźělachu při debaće. Tak to ma być.

Sobustawy towarstwa noša wosebite čapki ze šnó-rami serbskich barbach. Prawje tak! W našej dobje je nuzne, zo kóždy „wuznaje barbu", też zjawnje. Sobustawy towarstwa njewěźa jenož dźěłać za dobru wěc, ale też woprować. Haćrunjež je towarstwo we swim času hižo 30 hr. za Kocorowy pomnik dariło, wola hišće jónu mału zběrku zarjadowa, kiž wokolo Božicow wunjese. Statistika přinošowanja ke Kocorowe-mu pomnikej poskića scyja jara zajimawy wobraz. Widimy, zo khudy serbski lud narańšeje a połodni-cu Łužicy přeco hišće swoje krošiki přinošuje ke swojej wěcy, mjez tym zo zamožićišе kruhi, wosebje wokorneje Łužicy su so dali khětro zahańbować. Bjernjanska „Radosć", kotruž tworja nimale sami če-ladnicy, nazběra wot swojich sobustawow 51 hr. za Kocorowy pomnik! A druzy?!

Po wuradźowanju sćěhowaštaj přednoškaj ze swětłowobrazami. Prěni wo „Burach něhdy a nětk" měješe k. wučeř Jurij Wjela w Bukecach. (Před-nošk so kónc kwalitnje w rozmjawje wo zhromadźiznje towarstwa ... w Hrodźišću, kiž njedaw-no prinjesechmy.) Na to sćěhowaše přednošk wo „Stowžałetej Prazy", kiž měješe k. Měrćin Nowak-Njechorński. Hišće so přidachu někotre poskićenki bóle satiriskeho a žortneho raza. Spěwy zaklinčachu, při kotrymž „Fifonka" z Mnišońca so wosebiće wu-znamjeni. Haj, knježi w towarstwje woprawdże čiły a wjesely a tež — štož chcu wosebje pozběhnyć — do-předkarski duch. Hač to zwisuje z blizkosću serb-skich hór, kiž tež tak njebojazuje stpěja k wysokosći.

Serb a Hornjohórčanska „Łužica", dźěłaj a spěwaj dale tak! Jenož doprědka, to jeničcy dźerži čerstwje dušu a duch a myslenje.

Luba Hornjohórčanska „Łužica", budź z přikła-dom cyłeje serbskeje Łužicy! M. N.-N.

Sadarska wustajeńca w Kamjencu.

S pśichileżnosću źiwojeje měšcańeje zhromadśiny sa-dźenu njedźelu běšche Kamjenske wokrejne sadarśe to-warstwo w małej sali hotela „Město Drjezdźany" sa-darśu wustajeńcu pśichrajwiło. Pśichedźyła knjes Jährig wutrobne mnohich pśichitomnych (40 sobustawow a źyły sjad hotcyi) strowjeśe a pśichopoda słowo knjezej ratarśe-mu radźe Umhauerej z Budyšina, kiž wo samérach sa-darśeje wustajeńcy wěcejśe. Wón rozłoži, so, dokelž ma jena sadowa družina druhdy wśchelake mjena, je nuzne, so sejnajemy jeje jenotne mjeno. K temu dyrbi sadarśa wustajeńca pomhaś. Schtóž chże sad pśichedawaś, dyrbi w najbliśej krajinje tele sadowe družiny plahowaś: 1. Ja-bluka: Schöner von Boscoop, Wienheims Goldrenette, Ontario, Jakob Loebl, Baumanns Renette a Gelber Edel-apfel; 2. Kruschwy: Williams Christine, Clapps Lieb-ling, Herzogin Elsa a Alexander-Lukas-kruschwa. Tele družiny sebje pola nas najlepje radźa. To spośnajemy naj-lepje, dokelž wobkładamy wunoschi sa dwěsćo lět w pśi-chodnych lětach. Sa tute dwěsćo lět mamy 3 polne wunoschki, 3 dobre wunoschki a 4 niewunoschne lěta. Rěčnik na pśi-kładach dopokaja, so sebje plahowanje sadu dźensa hišće sapłaći. S intensiwnym plahowanjom sadu mójemy drje dobre wukrajnego sadu trochu samjesowaś, dyrbi-my pak wšo jenoż dobry sad a po możnosći po druzinach sjadowanje sad podawaś, kaž so to na wustajeńcy poka-zowaśe. Chcemy-li se sadu wjele wuwikowaś, dyrbimy jón też derje sadowaś. S kašim sajimom běchu pośłu-charjo z bohatym pśichpósnaćom pśichitatemu pśichednoscherej sćěhowali, dopokaza mnoho napraschenjow, na kótrej knjes ratarśki rada Umhauer dokładnje wotmoliwi. Wośebje rě-śeśe so wo jenym praschenju, kiž je lětśa dla wulkich smjerśikowych schkodow na wiśchenjach wośebje wažne. Hačrunjež ma so pśichi plahowanju sadu na wotmě-nje drjewinow dźiwaś, pśichednoscher tola radźeśe, so bychu wiścheń tam sadźałe, hdźež su wiśchenje stałe, dokelž wiścheń wośebje dobru semju trjeba. Jenož méše so kamfi na mózneśi, mulca wuriwaś a ś nowej pśeźiwcu napjelniś. Sśódkle wiśchnje so pśichezo kupuja, dokelž su wone jeniczki cerśtwy sad, kiž njemóża we wulkich dźe-lach ś kwrkaja dowoložowaś. Teź so warnowaśe, so by-chu sadarjo smjerśe hakoniy worjeśchinow hižom nětko pelesrěsali, bychu bewak ś rěsnymi ranami smjerśkam po-śćiwali. — Na sadarśej wustajeńcy běrśe na dwěmaj ś kražnymi kwětkami wupyšćenymaj dolhimaj tafłomaj mnoho najwubjerniśeńcho sadu wobkedźbowaś. Swje-śeśe běśe, so bu wustajeńca sadu tak derje wopytana.

Mjezynarodna wumjelska wustajeńca w Drježdźanach 1931.

Letny rozhlad Němskeho dźěła w Drježdźanach zarjaduje w lěće 1931 wulku mjezynarodnu wumjel-sku wustajeńcu we wšitkich městnosćach měšćan-skeho wustajeńskeho palasta. Přihoty su hižo zapo-čeli. Wšě kulturne ludy bjez mało wuwzaćow, tež sło-wjanske, su přilubili, zo swoje wupłody pósćelu. Za-wěsće by hódno było, hdy bychu wobrazy ze serb-skeho kraja, kotrež su w poslednich lětach w tajkej mnohosći a krasnoći natałe, ze strony našich wumjel-cow a našich přećelow jako wosebity wotdźěł zamě-śćene byłe.

1931 budźe w Drježdźanach zdobom też wulka mjezynarodna strowotna (hygieniska) wustajeńca a pohodła z blizka a z daloka wjele ludu wobě wustaje-ńcy zawěsće wopyta. B.

Wusudźenja.

Shromadny sawnišći sud w Budyšinje.

Wčera sapoča so jednanje pśicheśiwo něhdyšchemu wobkedźerjej rěźaka Mateju Rjenčej ś Porchowa dla konkursowego pśicheśiwjenja, jebańśtwa a cźeśkeho falšcho-wanja liśćinow. Sśobtwobśtkarjeni su jeho jeniczki kupc pśicheśuju Erich Rjenč ś Drježdźan, jeho něhdyšchi knihiwjednik a prokurist Alfred Hänel ś Noweje Śmu-nicje, pśicheśuju Franz Siepe ś Drježdźan a něhdyšchi wobkhódny wjednik firmy „Łužiśkeho rěźaka a twarśkeho wobkhoda tow. ś w. r." we Wjeleśinje twarśiwowny mišćtr Józef Dietrich dla jebańśtwa, pśichipomoznje jebańśtwu a cźeśkeho falšchowanja liśćinow. Sśokurswobśtkarjeni su jeho jeniczki kupc pśicheśuju Erich Rjenč ś Drježdźan, jeho něhdyšchi knihiwjednik a prokurist Alfred Hänel ś Noweje Śmu-nicje, pśicheśuju Franz Siepe ś Drježdźan a něhdyšchi wobkhódny wjednik firmy „Łužiśkeho rěźaka a twarśkeho wobkhoda tow. ś w. r." we Wjeleśinje twarśiwowny mišćtr Józef Dietrich dla jebańśtwa, pśichipomoznje jebańśtwu a cźeśkeho falšchowanja liśćinow. Sśokurśom Rjenčej rěźaka a drjewowneje wulkowikowańnje w Porchowje a se nimale w śamnym cźasu w dezembru 1927 wotewrjenym konkurśom Łužiśkeho rěźaka a twarśkeho wobkhoda we Wjeleśinje, kaž teź se Siepowym sastajenjom płaceńja a njepśirjadnosćemi se smjerśkami se strony Rjenčeja, Sie-py a Dietricha tśi banki a sprawna drjewowa wulkowi-kowańnja cźeśko schkodowachu. Pśichi wobśćerkowej poczeźeńkej maćišnje budźe jednanje nětkorje dny tracź.

Wotkamany pakluč Neumannowcje.

Spodźiwanje sćudźowaze śwjeśeńcje we Wrótźławskej należnośći ś Rosenowym mordarśiwom.

W Rosenowej Wrótźławskej mordarśkej należnośći je ś wujaśnjazym dźełom Barlinśkeju kommiśarow, kaž je znate, prjedawjcha hotpsa profesora Rojena tak jara wob-cźeśena była, so dyrbjachu ju znowa sajeć. Sastojnikaj běśchtaj jo na sjawnosć wo podpjeru wobroćeńcu a njes druhim salesśe jimaj wośebje wjele na tom, śwjeśeńcej nješchto podrobniścho wo pakluču (Dietrichu), kiž be jo na dniu po mordarśiwju na njincznych durjach, kiž pśeśiwo Rojena namakał, a to sćamany. Najśkerścho dyrbjeśe jo ś tutym paklučom nutsdobywarśki połpyt ludaś. Na to je jo wikowaś ś brónjemi samokwit a wuprajiś, so je pśiched nješchto létami starśicha jónska do jeho dźěłarnje pśiśichła a ześi wospowědaś dała, kak ma jo ś pistolu wobkhadźeś. Pśichi tutom wopyśe je nimo toho pakluč wotkamaś dała, schtoż je jemu wjele napadło. Dokelž itaj ześi mětśelej dźěłarnje myślitoj, so może tutón pakluč jónu někajku wośebitu rólu hraś, to bu na śleńku male śnamjeśchko ś pilu cźinjene. Tole śnamjeśchko bu woprawdźe na pa-kluču, kiž je jo we wile prof. Rojena namakał, śwjeśiś. Pśichi napśeśchcźo postajeńju prjedawjśeje hospoty Neu-mannowcje ś puźkwjerjom a jeho towarśnikom, kiž je tehdy teź pódła był, jo tutaj wupraji, so dyrbi da schtyrśiśetnje dobu njemóźeś wotpśiśihaś, so je tehdy-ścha kupowarka a Neumannowa jena a taźamna wośoba. Neumannowa wśo prěje, so je we wobkhodźe mjenowaneju śwědkow była.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdźan.** (Njekrajna namakanka.) W Drježdźanskej holi, blišco tak mjenowaneje kurwjerchoweje rantcejje sahrodu, namaka póndźelu dopołdnja we 9. hodźinje lešnym dźěłaćeŕ Kluczjanskeho statneho lěsneho rewěra lu-bośćinśti por, kiž be, kaž so jom, ześi źiwjenje wzał. Jedna jo wo 21 létneho H. a 15 létnu Sch., wobaj ś Drježdźan. Młody cźłowjek be swoju lubu sašćěłił a ześi potom sam źiwjenje wjacy spytał. Jeho dowjeźechu cźeśkosrańenjeneho do Drježdźanskeho wustawa diakonissow, hdźež pśicheźe nje-móžachu jeho pśicheźiwśiceŕ. Hołžyne cźeśko pśichwjesećcu na pohrjebnišcźo.

* S **Drježdźan.** (Żelezny kwaž.) Njedźelu źiwjeceśichtaj Krellez manndźelśiaj w Kattnitzach pola Dobelna źiwój żelezny kwaž. Tajśi źiwjeśeń, na kótremž so 65. kwažnu dźeń dožiwi a źiwjeśi, je sałbeśce jara rědźi w cźłowjeśkim źiwjenju; tohodla be ministeriu pśichdźiwa dr. Bünger sam za nuzne měŕ, wobkławjenzomaj wobzobinsu zbožopśe-cźa a cźestny dar pśichpósłaś.

* S **Rěśawy** (Riesa). (Szwójbna śtruchlohra.) We nozy k njedźeli sta so w Rěśawje zakośna źiwójbna śtruchlohra. W źiwojim bydleniu na Starem torhošcźu je jo 38létna Schemelka ze źiwojimaj dźěśicźomaj, 10létnym synom Helmutom a 12létnej dźowku Elsu, ś pómom saśe-dojśiła. Jónska wunjedźe tutón hrózny njeskutk je cźeśtimi wužłenti sajata. Szwójbny nan leži hižo dłóhi cźaś cźeźko khory w Rěśawśtej khorownji.

* S **Fürstenberoa** pśichi Wódrje. (W podkopkach sajpjenjenaj.) Njedźelu rano wokoło 8 hodź. wobkładowachtaj

Pražske Swjatowjacsławske swjedźenje.

Doživjenje a začišće wopisuje Jan Serbin.

Praha je lětsa była ze srjedźišćom wulkotnych swjedźenjow. Tysaclětne wopomnjeće mar-traśkeje smjerće swj. Wjacsława wu-skutkowa tak mócne nutřkowne zapřijeće wuznama tohole jubileja, zo w běhu lěta rjadowaše so swjedźeń za swjedźenjom w złotej Prazy. Cyły čěskosłowjański narod sławješe lětsa z wulkej horliwosću a ze spózna-čom swojeje swobody swojeho wulkeho wjerćha, kiž běše před tysacom lět zakład dał čěskemu statej a ze swojej martrarskej smjerću sebi wěčnu sławu dobył. Zwonkowna wojownosć swj. Wjacsławskeho kulta na-maka wulkotny wuraz w julijowych swjatočnosćach Orelstwa; tola to běše tak rjec mały předswjedźeń k sławnym narodnym swjedźenjam holdowanja w po-slednich dnjach septembra. Tajke sławnostne mani-festacije abo zjewenja drje je złota Praha lědy hdy prjedy doživiła. Njeličomne syły ludu, nic jenož ze čěskosłowakskeje domizny abo ze słowjanskich kra-jow samych, nž, ze wšěch stron swěta běchu do Prahi pućowale a putnikowale. Khorhoje zmahowachu so skoro ze wšěch domow a bohata pycha wozdebješe wokna a wulicy. Po wječorach zyboleše so město we tysacorych milinowych swětleškach a na historiske twarjenišća abo domy Boże rozsywachu reflektory hišće wótriše swětło. Wosebje pak dodawachu jed-notliwe dźěle swjatočnosćow samych błyšć a sławu swjatowjacsławskemu jubileju w Złotej Prazy.

Stóž je to zawohladał, dyrbi wuznać, zo je w tu-tych zwonkownych znamjenjach widźał a spóznał znutřkowne, nabožne pozběhnjenje čěskosłowakske-ho naroda, kiž česenje swojeho swjateho wjerćha Wjacsława a w nim sławi wolu dobyćerstwa a móc k samsnemu swojemu wobknježenju a rozwiću syl-nosće we wuswobodźenem a samostatnem staće.

Pražske swjatowjacsławske swjedźenje w juliju a wosebje też w septembru 1929 běchu za wšěch, kotříž su tule duchownu revoluciju črjódow luda so-buwidźeli, zawěsće z wulkotnym doživjenjom, kiž wěcny, 'naj wěcny pomjatk ma': —

Z krótka chcu nětko rozprawić wo Pražskich swje-dźenjach, kotrež sym z wulkeho dźěła sobuswjećił.

Praeludium k swjatowjacsławskim swjatočno-sćam drje běše **cyrkwinske poswjećenje Swjatowit-skeho domu** na Hradčanach njedźelu 12. meje. Lětsto-tki běchu žedźále a žadonite, milijony swěrnych čěskich dušow so horile za tutym wulkim skutkom. Njedźelu rano we 8 hodź. započachu so swjatočne wo-brjady poswjećenja Božeho domu, kotrež wukonješe biskop dr. Jan Nep. Sedlák, přewodźany wot du-chownstwa a bohoslowcow. Poswjećeny bu po pra-wom jenož nowy dźěl Swjatowitskeho domu, ale po-swjećenje sta so zwonka a znutřka cyrkwje. Hdyž bě cyrkwinska konsekracija tak daloko dokónčena, zo jako posledni so wołtař poswjeći, sćěhowaše druhi dźěl swjatočnosćow: powostanki swjateju Vita a Wjacsława buchu w swjatočnym přewodźenju du-chownstwa z basiliki swj. Jurja do swjatowitskeho domu přenjesene a na wołtař położene. Po poslednich poswjećeńskich ceremonijach přijědže Pražski arcy-biskop primas dr. Fr. Kordač a swjeće čichu Božu mšu, přenju to w dotwarjenym wulkim Božim domje. Po Božej mši spěwaše zhromadźeny lud swja-towjacsławski kěrluš a arcybiskop pokrjepiwši wšit-kich ze swjećenej wodu skónči swjećenje domu swj. Vita. — Popołdnju w 4 hodź. běše pontifikalny nešp-por, při kotrymž be też Pražski nuntius Ciriaci přitomny.

Z wulkim pohnućom a znutřkownej radosću nad tym, zo je Swjatovitski dom Boži, ideal swj. Wjac-sława a kěžora Karla IV., skónčnje hotowy, sym tamnu mejsku njedźelu tam horjekach na Hradča-nach ze swojej swójbu sobuswjećił a z wutroby přał, zo by tale wulkotna swjatnica čěskosłowakskeho lu-da służiła Bohu k česći a čěskemu krajej a narodej k spomoženju hač do njeskónčnych časow. —

(Pokračowanje sćěhuje.)

ſebi we podkopkach „Finkenheerd“ dźełaja rubać Pawoł Kulla a Pawoł Jachan ſe Schönfliesa nětkaſe cźežlinſke wuporjedźenje a buſchtaj pſchi tom ſ natwalazymi pěſkowymi hromadami ſaſypanaj. Poradźi ſo, Kullu wuntaſtejć, ale Jachana možachu jenož jako cźežko wukhowaneć. Stejcźoženy ſalwoſtaji žonu a dwě dźeſći.

Swójbne powěſće.

Sſmrěli: Richard Kuczka, prawny agent a podlokalny žudnik w Budyſchinje, 42 lět. — Erna Kralik ſ Wulkeho Wožyka (w khorowni w Michinju), 17 lět. — Marja Heinrichowa rodź. Steinbornez w Lubiju, 85 lět. — Gustaw Henczl, pólſki aſſiſtent na wotſ. w Lubiju. — Korla Eduard Kreutziger, klampnaŕſki mišćitr we Wóſporku. — Selma ſwid. Halaſchowa rodź. Schoberez we Mrěcźanach, 60 lět.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

Ludowe požadanje „Skoki ſwobody“.

Cźaſ k ſapiſanju ſapoczinje ſo 16. oktobra a ſkónczi ſo 29. oktobra 1929. Sa tych, kotſiž maju ſ města Budyſchina prawo ſo ſapiſaceć, ſu ſapiſanſke liſtiny wupoſkazjene w Kupnizy (Gewandhaus) na Smutſkownej Lawſkej haſy 1 II w małej měſchćanſkej ſali a to wot 8 hacź 13 hodź. a wot 15 hacź 18,30 hodź., ſobotu wot 8 hacź 13 hodź. **Njedźelu móža ſo ſapiſaj wot 10 hacź 12 hodź. ſkacź.**

Kóždy, kiž ma prawo ſo ſapiſaceć, ſmě jenož ſwoje mjeno, niż pak žnadź też mjena ſwójbnych abo druhich wožobow ſapiſaceć. Sapiſanſka liſtina ma ſo we wſchěch wotdźělach **dopołnje a cźitajomnje wupiſelnicź.** Podpiſmo wróćoſcſahnyć njeſe dowolene.

Sapiſanſke prawo maju wſchitzy wolerjo do němſkeho ſejma, dalokož ſu na dniu ſapiſanja 20. lěto dožpěli a ſu do běžnje wobkładaneje kłoſowanſkeje khartownje ſapiſani abo ſu ſapiſanſke wopiſmo doſtali.

Sapiſanſke wopiſmo doſtanje na nanjeſt tón, kiž ma ſapiſanſke prawo a ſo zyły ſapiſowanſki cźaſ ſ nuſnych pſchicźinowu ſwonka ſwojeho ſydła pſchebywa. Sa wožoby, kiž ſu do kłoſowanſkeje khartownje města Budyſchina ſapiſane, wupiſuja ſo ſapiſanſke wopiſma w ſnatych wobſchadnych hodźinach we wólbnym hamcźe w Kupnizy po 2 ſkhodomaj.

Njepſchipuſcźeći-li ſo nětko, kiž ma ſapiſanſke prawo, k ſapiſanju ako njedaleko ſo jemu ſapiſanſkeho wopiſma, może ſo ertnje abo piſmownje pſchećiwo temu hórſchicź.

Mějićelzo ſapiſanſkeho prawa maju ſo wo ſwojej wožobje ſ pſchedpoſtajenjom wobhładźeſkeho pſchiſłuſchaceho wopiſma, narodźenſkim wuſwědčenjom, ſwójbneje knihi abo druhim hamtſkim wupokaſom wupokaſaceć. Bjez wupokaſoma może ſo jim ſapiſanje jenož dowoliceć, dalokož ſu wožobiſnju ſnaći.

W Budyſchinje, 11. oktobra 1929.

Měſchćanſka rada — wólbny hamt.

Sakožna liſtina lawnikow a pſchiſažhanych.

Wobhładźeſka khartownja, kotraž ſa wubranje lawnikow a pſchiſažhanych w Budyſkim měſchćanſkim wokrjeſu na lěto 1930 jako ſakožna liſtina płaći, a liſtina ſa lawniſtwo tſinanych wojeńſkich wožobow jeje wot **pónđźele 21. oktobra hacź da njedźele 27. oktobra 1929** we wobhładźeńſkim wojſkowjeńſkim hamcźe w Kupnizy na Smutſkownej Lawſkej haży 1 II w ſnatych ſłužbnych hodźinach k wobhładaniu ſa kóždeho ſjawnje wupokazanej. Wobkruczeny wotpiſ ſakoniſkich pſchedpiſmow, kiž ſa powołanje k lawniſtwu a pſchiſažhanſkemu hamtej płaća, je tam tohorunja dowidźeć.

Pſchećiwo prawu a dospołnoſći ſakožneje liſtiny žmědźa ſo hórſchicź ertnje abo piſmownje hacź najpoſdźiſcho do njedźele 27. oktobra 1929 poſa podpiſanjeje měſchćanſkeje rady.

W Budyſchinje, 14. oktobra 1929.

Měſchćanſka rada — wólbny hamt.

Towarſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. „Jedn. Sokol“ změje tón tydźeń štwórtk (17. X.) wječor 1/2 9 hodź. w hoſćeńcu „Zum Eichten“ ſwoju porjadnu měſacznu zhromadźiznu z přednoſkom bratra Wjele-Bukećanſkeho. Bratřa a ſotry, přińdźe wšitcy a přiwjedźe znatych a tych ſwojich ſobu. Nazdar!

Drježdźan. Serbſke towarſtwo „Cornobóh“ wotmaje ſobotu wječor ſwoju měſacznu zhromadźiznu pola ſobuſtawa Zmija na Chriſtianſkej dróży 22. Přińdźe wšitcy w bohatej ličbje, mamy wjele na dnjowym porjadźe. Předſydſtwo.

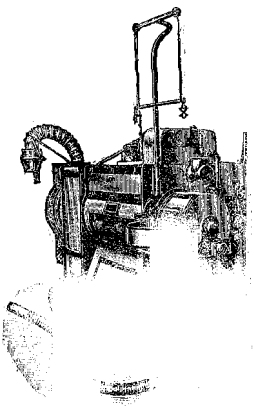
Kedźbu! — Zwjazk ſpěwanſkich towarſtwow. Za nazymſki koncert (27. XI.) ſu ſo zaſtojnu ſobotu w poſedźenju dirigentow ſlědowace ſpěwy za ſkónčne płaćace poſtajile: „Wulka lubosć“ čo. 29, 30 a poſledni „Dodawk“. „Dobry wječor“ čo. 12. „Zerja“ čo. 13. Nimo toho ma ſo wuknyć „Bóh žohnuj Łužicu“. Tón ſpěw ſtoji w jenej ſtarſej autografowanej knižcy ze zelenej wobwalku. Štóž tu knižku nima, njech to hnydom wozjewi G. Wowčerkej w Smolerjee knihiđźiśćerni w „Serbſkim Domje“. Hłowny dirig.

„Lumir“ nima dla wšelakich zadźěwkow ſwoju pruhu přichodnu ſobotu 12. t. m., ale hakle ſobotu **19. okt.** popołdnju w 4 hodź. w Serbſkim Domje. Z lubym ſtrowjenjom **B. Krawe.**

Njebjelćicy. Jednota Sokoł zwučuje tutón tydźeń ſobotu a zdobom je też zwučowanje načołnikow nawječornych jednotow. Nawjedowař.

Poršicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždy pjatk wječor we 8 hodź.

Moja
pjerjo cźiſcźaza pſchiprawa
je pohładnja wudospołnjena konſtrukcija a
iwſchě dotalne ſyſtemy wſchěch fabrikatorow.
Dopołne cźiſcźenje a desinfikowanje kožuh
ſchtwórtk we Waſchej pſchitomnoſći.

Wo wjele potwjeſcźenje kontrolěrje ſo
pjerjo, tojowe ſchalu a wupjerſi
Jenož wupruhowane taſtowſke ſo jara
tych tunich płacźinach.

Felix Jochmann
w Běłej Wodźe.

Naturska hojeńca a přepytowańca tučelniey
knjeni A. Freundowa
hojeńſka magnetopathka, radijowa homöopathija, biochemija, ſćišćiſko lěkowanje, zelowe lěkowanje — na rěčne hodźiny w Budyšinje, **na jägerſkej dróży 5** kóždy ſtwórtk, pjatk, ſobotu wot 8 hacź 8 hodź. a lěkuje: ſuwowe a dušine čerpjenja, ſołzkowe, žrjewowe, jatrowe, žołćowe, wušowe, wóčne, žórchelnjowe čerpjenja, liſawu, wumpjeru, wić, drjenje, iſchias, ziemjenje, zakaſkowanje, bjezſparnoſć, waki, wukhorjenje, tołſtoſć, zatykanje, ſłaboſć, padawu khoroſć, ſpink, žłtaſte a bołace nohi. — Wulke wuſpěchi!
Rańſu moć ſobu přińdźeć.

Kedźbu

Dyrbjeńſke přesadźowanje jeneho hoſćeńca z Delneho Wjeźda. Termija ſrjedu 23. okt. 1929 dop. 9 hodź na hamtſkim ſudnistwje we Wojerecach.

Míele Modell 1928

Rune čěrjenje, centralne wolijowanje

Přećiwo prochej, wopłokowacej wodźe je mechanismus škitany

Mielewerke A.G.
Größte Zentrifugenfabrik Deutschlands
Gütersloh/Westfalen
Über 2000 Beamte und Arbeiter
Zu haben in den einschlägigen Geschäften

Tak tunjo
cyle wěſće hiſće njejſće kupowali, přińdźće a přeſwědčće ſo ſami. Kedźbujće pak ſwojeho zajima dla na firmu a čiſło doma. Tam kupujeće:
mantle — wobleki
we wulkim wubjerku za
hr. 28—, 32—, 40—, 48— atd.
kholowy wſchěch druh wot **3,90** hr
Kožane, lumberſke jaki, njepřemokawe khabaty
kaž powołańſku drastu też tunjo pola
Pachaly
— w Budyšinje před Sulerſkimi wrotami —

Hospodarſki rozhlad.

ſchtwórtk 17. oktobra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,187	100 pólſk. złotych	47,10
1 jendźelſki punt .	20,379	100 čěſkoſł. krónow .	12,392
100 ſwajc. frankow .	80,945	100 franc. frankow .	16,45

Barlinſka burſa wčera ſažo dale ſłabnjeſche. Kurzy efektow ſo wotdźerbjowachu. Sešłaſćene běchu kurzy na wikach ſ dołžnymi a rentowymi liſćinami.

S produktowymi wikami wčera ſažo ſnowa klazaſche. Wone běchu jara měrne, dokelž muku njeſkupuja. Rožka wo 15 pjenjezkow po zentnarju popuſćeźi. Druhe družiny žita běchu w płacźiſnach njepſcheměnjene. Wčera płacźeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicy 11,60—11,65 hr., rožki 8,70 hr. hacź 8,90 hr., naſlětnjeho jačmjenja 9,80 hacź 10,80 hr., naſymſkeho 8,60—9,40 hriwnow, wowſa 8,50—9,10 hr.,

w termiſowym wikowanju:

ſa **oktober:** pſchenicy 12,30 hr., rožki 9,35—9,42½ hr.,
ſa **dezember:** pſchenicy 12,65 hr., rožki 9,76½—9,80 hr., wowſa 9,35—9,37½ hriwnow,
ſa **měrz:** pſchenicy 13,17½ hr., rožki pak 10,37¼—10,40 hriwnow.

Wčerawſche płacźiny ſ Drježdźanſkich wikow.

Kurzy ſtare 3—5 hr., młode 3—6 hr., holbje 1 hr. hacź 3 hr., ſawſane 1,40—1,50 hr., kačzki 1,50 hr. hacź 1,80 hr., raki 10—100 pf., liny 2,30 hr., ſchcźuki 1,50—1,60 hr., karpy 1,50 hr., běrny 4,50—5,50 hr. po zentnarju, po puncze 6—7 pjenjezkow, ježbna loboda 15 pjenjezkow, morchej 10—15 pf., zybła 15 pf., karoty 12—15 pf., běły kał 10—12 pf., cźežwjeny 12—15 pf., wjóſły 20—25 pf., ſelerij 15—60 pf., ſołatej 10—15 pf. a ličzały kał 18 pf., butra 2,10—2,50 hr., jeja 16—17 pjenjezkow, twarohy 35 pf., pruſnizy 40 pf., prawaki 2 hriwnje, kurjatka 1,20 hr., bosanki 40 pf., ſłowki 30 hacź 35 pf., wino w ličkach 40—120 pf., jabłuka 10 hacź 45 pjenjezkow.

Pſchiſłušejo:

Běſnińſkeho, Wobſe w Kamjenzu.
Holzu do domu, rěſnik Behniſch w Běłej Wodźe na Hłownej dróży.
Holzu, knježi dwór we Wjeleczinje.
„ dr. Jähna, Hródkowſke pſchedměſto we Wojerecach.
Dźěłaczerja, klampnaŕ Leßmann w Hródku.
Kowarſkeho, Michalk w Razku.

Na pſchedań:

Běrny ſtótne, na Židowje, Wjelkowſka hr. 165.

Runkliza 60—70-zent., Adam w Budyſchinje, Flinzowa haża 60.
Kruwa młoda wyſokoſkuczelna, we Schiboju 6.
„ młoda, wyſokoſkuczelna, we Wołeſchnizy 11 pola Lubija.
„ wyſokoſkuczelna, we Židźenku 20.
„ a krumjazy wóz, we Wojerecach, Haſchkowſka haſa cźiſło 20.
„ młoda, wyſokoſkuczelna, w Małkezach 16.
Koło motorſke, hlidaŕnja w Panczizach.
Wós dźěłaczy w Budyſchinje, na Bórklinje 61.
Kóń, 8-letny liſchak, prochny na Horach p. Wojerez.
„ 4-letny wałach, w Bukojnje 29 pola Barta.

Ssudnizy na pſchedawanje
pjatk 18. oktobra 1929:

w Kamjenzu w Stallizy hoſćenzu dop. w 9 hodź.: 100 zentnarjow jedźnych běrnow,
we Łašu w Schołcźizy hoſćenzu dop. w 11 hodź.: ſwinjo, ſoſa, rewłowany wós, ſchijaza maſchina, regulator, wuczahowaze blido,
w Lipinach w Nowakej hoſćenzu pſchip. w 12 hodź. wožobinſki auto,
w Delnym Wujeźdźe w hoſćenzu „K worjołej“ pſchip. wot hodź.: klawěr, parkowy wós, ſkótny wós, wahu, kóń, iſełka,
w Sabrodze w hoſćenzu pop. w 2 hodź.: ſchkleńczany wós.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/4 11 hodź.: Po wukrajnych powěſćach ſo ſkotuju, ſu płacźiny ſeſtajene.

Dop. 3/4 12 hodź.: Kaž pſched hodźinu, płacźiny ſo dale wotdźerbjeju.

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacźiny po złotej hriwnje.

	16. 10.	15. 10.		16. 10.	15. 10.
Pšeńca	232-233	232-233	bunv	—	—
rožka	174-178	177 181	woka	—	—
naz. jačmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
nal. jačmjeń	172-188	172-188	žołte łupiny	—	—
wows	170-180	170-180	seradella	—	—
kukuricа	—	—	raps. wosuſk	18-19,00	18-19,00
pšeńć. muka	38-33,50	38-33,50	lany wósuſk	24-24,40	24-24,40
ržana muka	23-26,50	23-26,00	pocn. melasa	—	—
pš. woruby	11-12,10	11-12,25	běrnj. kruški	15-16,20	15-16,20
ržane „	10-10,50	10-10,75	ſyno, 50 kg	3,50-4,00	2,40-3,80
lane ſymjo	—	—	ržana ſłoma	1,35-1,50	1,35-1,45
hróch, Viktor.	35-42,00	35-42,00	pšeńć. „	1,05-1,23	1,05-1,20
raps	—	—	wowſna „	1,20-1,45	1,10-1,35
pjeluški	—	—	ječna „	1,15-1,35	1,05-1,25

Tak dórhi hacź je krowa dejicź pschestata, możemy tajku pizu pschidawacź. Zyle wopaki by byli, bychmy-li krowje wjele njedawali prajizy: wschak niczo njedeji, njetrjeba teź telko zracź. To placźi jenoź tehdom, chzemy-li, so by dejicź pschestata. Posdźischo niz wjazy, a je wschź wotcahowanje pizy wopaki. Krowa je ja cźaźe dejenja wjele źiwin je źebje sa mloko trjebaka. S pizu źmy ji sazo wschelake źiwiny wróćźili. Teź króśko pśed cźelenjom możemy źucźelnej krowje sazo nećhto źyhnjazeje pizy pschidacź.

Schtyri njedźele pśed cźelenjom dawajcźe krowje tajku pizu jako tehdom, hdyź bź 10 litrow mloka nadejila. Je-li krowa wjele wotebźrała, dha możemy ji hischcźe wjazy pizowacź. Syhnjazu pizu dawamy rumje tajku a telko jako po cźelecźu, so by ju sazo krowa na tajku pizu zwućźiła. Teź wjele źyna dyrbimy krowje pśed cźelenjom dawacź. W źynu je wjele mineralnych wutkow. S tych wona wjele pschetrjeba, wosebje w cźaźu, hdyź wjele deji. Nźekotre dny pśed cźelenjom pak ś dawanjom źyhnjazeje pizy telko hacź możno popuscźeźimy. Jenoź wotruby ji dawamy a to najlźepje do picźa. Tole placźi teź hischcźe nźekotre dny po cźelenju. Tak bórhi hacź pak je źo krowa po cźelecźu sazo sbrabała, sapoźnjenemy sazo ś bohatschim pizowanjom. *Nźeko może nam krowa najwjazy mloka nadejicź, dokelź* je ś dokhim stacźom wumotpocźowana a ś mineralnymi wutkami nabjoźena. Pschidawamy-li nźekole prawje hocźe źyhnjazu pizu, dha źo nam wona bohacźe saruna. Kedźbujmy pak, so njebychmy wóź pschźehnali. Dyrbimy sdobom licźicź, schto ś pschidawanjom źyhnjazeje pizy litr mloka placźi. S kóždym dalschim nadejenym litrom mloka sdrózschi źo pizowanje. Tohodla hladajmy, so ś pizowanjom schkodu nimamy. Pschetoź, schto by nam pschidawanje pizy pomhało, bychmy-li pschitźažźili.

Kak w Nźemskej pjeriznarstwo pśibźra.

W cźaźu swźetoweje wójny bźchmy na źwoje hamona cźoź pśedy dozyła nichtó njemyslesche. Tak bu mjes nami na pschikład nźekotryźkuli plahowar kur. Se sabźranjom ś kurymi a ś pschibźarazym srosumjenjom, schtoź źebi prave plahowanje źada, pschibźarasche teź sajim sa plahowanje kur. Kóždenu dźe je wschо sajimawe, ś cźimź źo runje sabźra. Cźohodla dha dyrbjało to ś plahowanjom kur hinak bycź. S tajkim wischelakim plahowanjom źo pjerisnarstwo w Nźemskej we wójnje a po njej khźtro sbźhny. Nusne by bylo, hdy by pjerisnarstwo pschecźo dale pokracźowało. Tak bychmy źo tola wot wukraja njewotwizni sćźinili. Jeja abo pjerisnowe njaźo, koreź twory źo w tak bohatej licźbje k nam woźa, njeźźu wo niczo khmanśche hacź nasche. Cźohodla dha dyrbjeli po prawom ś wukraja hischcźe kupowacź.

Kak zara je nźemśke pjerisnarstwo po wójnje pokrocźowało, widźimy je statistiki. W Nźemskej źu źo kury po statistiźy wo 12—15 procentow pschisporili. 64 milijonow kur bźsche pśed wójnu w Nźemskej. 1. dezembra 1927 pak naliczichu 71 milijonow. W Prускej źamo bźsche na źamźnym dnju 44 milijonow kur. Najwjazy kur je w Rhynskej krajinje, w Hanoverskej a we Westfalskej. Tola teź we wschźch druhich krajinach Nźemskeje źo kury pschisporjachu.

My dźe źo wjeźelimy, so źo teź nasche pjerisnarstwo sdźha, tola doniź budźemy wot wukraja zyle njewotwizni, budźe hischcźe dolho tracź. K plahowanju kur njeje dźe dale žadyn wulki risiko trźbny. Jena krowa nam mjenujźy runje telko pschinjeźe jako 40 kur, placźi pak 600 hriwnow. 40 kur placźa pak jenoź 480 hriwnow. Nimo toho mamy kapital w 40 kurach wećźisćho sapoźenjeny hacź w jenej krowje. Mjenujźy, padnje-li krowa, źmy wschо pschitźadźili. Mjes kurami źu pak źrédka wulke mrźtwy. Najbórscha khorosć je pjerisnowa tuberkulosa. Tule khorosć możemy jenoź ś tym sahnacź, hdyź kóždu kokosch, koraź je podhladna, jo ma tuberkulosu, sarźamy. Pschi tym hischcźe telko njepschitźadźimy. Krowu pak hnydom njedorźsamy, ale źebi najprjedy khźtro wóź pschemyźlimy. Niź jenoź w małym, ale teź we wulkim je plahowanje kur wunoschne. Tak je jedyn najeńź źwoje sćadło kur na 1800 pschisporik. Tónle źamźny najeńź je źam w dezembru 1927 40 000 jeji do Barlina pósłał. To jemu telko wunjeźe, so źwoje kury hacź na tśi hacź na śtyźi pschispori. Sźamźny pad w Hanoverskej, hdźeź źebi wźsty bur na 9 hektarach 1500 hacź 2000 kur dźerźesche. Kury źebi wjele pizy wonka pytaja a tohodla źu tak wunoschne. Njech kóždy źam źo pscheźwźdcźi a licźi, kelko jeji jemu kury sa lźto nanjeźu. Potom njech ś pizu pschiruna a budźe widźecź, so ma rjany wunoschk.

Skotarstwo.

Hdyź krowa na wschź schtyrhi njedeji.

Cźasto źiwischimy hospodu storźicź, so jich krowa jenoź na diwaj abo śtśi schtyrhi deji. To saleźi na tym, so krowa na sahorjenje wumjenja cźerpi. Sahorjenje wumjenja pak nakaźliwiny sawinu. W najwjazy pschipadach **halle** *khorośćź pschepohdźe spóśnaja, źnadź halle potom, hdyź* źu na wumju hiźo wschelake sacźeklśiny. Tohodla njeźźmemy tajku krowu sa sahorjene mźtno źenje ani pschinnmnyć. A mloko w tajkim schtyrhche sajraji. Szyka je źyle mloko potom anormalne, źołte a lźsate, hórke a źelene. A linjemy-li mloko do schźlerźy, je źo hiźo sa nźekotre hodźiny na dnje žadźeńk (Bodensatz) wutworiś. Wusterowicź mógjemy tajku krowu jenoź, źmy-li wadu w prawym cźaźu spóśnali a to hnydom w prźnim stadiju. Tola, to teź njeje lohko. Se sażuknjenjom wschelakich desinfekcźnych średkow możemy khorosć wuhojicź. Teź scheźehjenje druhdy pomha. Jeli pak khorosć hiźo chronika, njepomha nicźo druhe hacź schtyrhi na źuche wostajicź. To możemy ś tym, so je schtyrhcha pschezo porédscho a porédscho dejimy a sa tydźeń dozpła wjazy niz. S tym najmjeńscha rosichérjenju khorosće sabźvamy. Teź je nusne, so tajke khore skocźata hnydom sestajemy a je hakle potom dejimy, hdyź źmy druhe krowy podejili.

Praschenja a wotmołwjenja.

P r a ś ć e n j e: Moja ¾ lźt stara kosa ma bolaze wumjo. Sźym bolaze mźtno wumyk, ale lźpje njebu. Sa nźekotry cźaź pokasaźu źo na wumju hróch wulke jźtjeschka, kotreź so po zbitym wumju wupschestrźchu. Sa- źija-li stare jźtjeschka, nastanu hnydom sazo nowe. Kak bych mógł tomu wotpomhacź?

W o t m o ł w a: Njeje wusamknjena wóź, so źo tudy wo jźtra njejedna. Stajcźe sćoźo wosebje a djerźcźe wumjo prawje cźiste. Sśypajcźe na wumjo próch, kaźki hewak na wotewrjene rany źypamy. Po dejenju źebi dokkadnje ruzy wumnjcźe. Hewak byschcźe jźtra dale roschérjeli. Sźnadź źo jźtjeschka teź podźišcho sćubja, hdyź kóru pschipuschcźicźe. Nźchto dalsche móże wam jenoź sćótny lźkar dźźicź.

P r a ś ć e n j e: W naschej sahrodźe rosće wjele krźnu. Wón źo tak źyźnje pschisporja, so źamo druhe rośliny podujźy. Kóźde lźto nimale hluboko rujemy a krźnowe korjenje swucźahamy. Kak móźu tulu wostudu njerodź najspźschnischo sniźicź?

W o t m o ł w a: Hewak njerodź se schérokimi łopjenami ś tym niczimy, so kopjena ś wapno-duźykom posypamy. S tym źmy hewak pola krźna, wóstow, sycźźinow, mlócźa a druhich dobre wuspźchi mźli. Tohodla wam radźimy, so byschcźe teź krźn tak niczicź spytali.

P r a ś ć e n j e: Mojej źuproschnej ranzu po wokrjeptanu hacź bo prośatow cźastoś ś noża krej cźerźesche. Mógu ju sazo wokrjeptacź dacź? Njeje to ś pschicźinu?

W o t m o ł w a: Wśso, kreićeńenje ś wokrjeptanjom swiźnuje. Je-li pak ranza hewak strowa, njewobteji we niczim žadyn strach. Tuź ju sazo pschipuschcźe.

Časopis za serbskich ratarjow

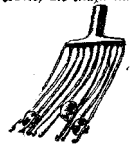
Cźisło 40 Budyśin, 17. oktobra 1929 Lźtnik 37

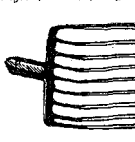
Južny śmrćk.

(S wobrasom.)

Južny schmrźć, taj hiźo mjeno praji, je rostlinka pokońschich abo južnych krajow. Sahrodniźy rosćenawaja 10 druźinow. Pola nas žadźeja tuźon schmrźć do źudźikow. W lźcźe stajeja jón pod hołe njebja, so bychu jón wo cźaź symy we wutepjenych méśinoscźach khowali. Do źudźikow žadźeja pola nas andensźe a brasilisźe južne schmrźći. Pola nas setkujemy źo jenoź wo jitwach ś južnym schmrźkom, tak mjenowanym Stolpowym. Tutón rośće rjenje we

Za pschemjetowanje bkrowy njetrjeba wotaf bjerňa wjazy kopače, ale wjazy jubate widły. Subý njejsu ani wótre, ale maja na kónczach kulki, so njebychu bérny wo-

bodrěše, hdyž ſ widłami do nich kalasch. Kulki na kónczach ſubow bérnjazych widłow njeſadźewaja, ſo mjeńſche bérny ſo mjeſ ſuby ſaſchczíjpnu a ſo potom wobſchkodźa a ſbodom dźěło ſ widłami pocźeja. Lohzy ſo taſke ſuby tež wukamaja. Někto dźěłaja a pſchedawaja widły, kotrychž kónczki ſo hromadu dźerža. Taſke widły lěpje dźerža a ſ nimi ſo lohzy dźěła. Hdyž bérnjaze widły trjebaſch, hladaj jenož ſa taſkimi widłami.

Pastwinski skót w zymje.

Jedyn ſ najwuſpěſchnischich plahowarjow ſkotu we Schleſiſkej prajeſche: „Za dozhla njechaм, ſo bychu moje krowy wjazy hacź 4000 litrow ſa léto dejili, mjenujzy to jich organiſmus njewudźerži. Mějach tej krowu, kotraž 8000 litrow ſa léto dejeſche. Tola to pak dolho wudźerżała njeje.“

Cźitamy pak wo wulkich amerikanſkich wuſpěchach. Tam najkhmanſcha krowa 10½ léta ſtara 16 800 litrow dejeſche a to ſe 13 zentnarjom butrowcho tuka. Taſkich krowow je w Amerizy wjazy, kotrež ſa léta 9 zentnarjow butry dadźa. Tohodla drje bychmy mohli tež někcho wjazy wot naſchich krowow žadacź hacź 4000 litrow ſ 3 zentnarjemi butry. Chcemy-li pak to dospěcź, dyrbimy ſo najprjedy ſ taſkimi wumjeſzami w pjowanju ſtacź jako Amerizenjo. Ale na druhim měſtnje dyrbimy ſo wo to ſtaracź, ſo naſch ſtót ſtrowy worzehnjenemy a ſtrowy ſdźerżimy. Pſched nětkodźe 24 létami w Schleſiſkej ſ paſtwinami ſapocźachu. Někto drje ma kóždy mały hoſpodaŕ ſwoju paſtwinu. Je to wulki poſtup, hdyž móže ſtót wokoło 6 měźazow na paſtwje być.

Ale w ſymje dyrbimy tola naſch ſtót hiſchcźe w hródźach dźerzecź. Ale kaſſe hródże druhdy mamy. Pſched 100 létami mějachu drjewjane, plinſane a ſlomjane hródże. To hiſchcźe nětkaŕ dźeſche. To mózeſche wětſiſt ſe wſchěmi ſchkłodnymi nuts, haczrunjeź běchu hiſchcźe mjeńſche wokna. Ale dźenża w naſchich kruchych mazjownych hródźach, hdyž žadyn powětŕ nuts njemóże, je tuberkuloſa nimale wſchudźe ſ domom. W taſkich twarjenjach ſtót dyrbi ſtworjecź, haczrunjeź by w lécźe na paſtwje byŕ a haczrunjeź jenož 2000 litrow mloka ſa léto deji.

Potajſim najprjedy žadamy we hródźi:

Najkhmanſche wětrowanje (Ventilation), wulke wokna, ſo bychcźej powětŕ a žiwótko do hródże mohłej. Sſtónzo a cźerſtwy powětŕ ſtaj najbórſchej njepſchecźelej tuberkuloſy. Tola, to hiſchcźe njeje doſcź. Tež krowy dyrbja w ſymje na cźerſtwy powětŕ.

To je runje tak jako ſ nami. Komu ſ naſ by ſo lubiło, by-li dyrbjał pſches zyku ſymu nutka w ſtowje ſawrenu ždźecź. Kaŕ by ſa cźerſtwym powětrom žadał, haczrunjeź nam w ſymje doſcź pod nóſ hwiſda.

Najlěpje by było, ſo bychmy ſadu hródże hnojowu hromadu ſaſchłahanu mělí. Tam mohli ſtót kóždy dźeń na někotre hodźiny ſehnacź, wſchojene hacź ſo dejcźeknje abo žnéhuje. Tak dolho hacź je ſtót nětko wonka, móżemy hródźi dokładnje wětrowacź. Tak bychmy wſchě hródźne khorośce najlěpje ſahnali.

Hdy by nětko wětako, ſo ma ſo jenož najlěpſche a najſtrowiſche mloko pſchedawacź, drje by nam wobžedźeſt tajkeje hródże wotrawdźe taſke ſaruczicź mohł.

To by hyſ ſapocźatk ſ ſdźerżenju ſtrowoty mjes naſchim ſkotom. Tola, ſchto chce wjerſchi hoſpodaŕ ſapocźinacź, hdyž mjes ſwojimi ludźimi žanehu ſroſumjenja njenadendże. Hacź by to kóždy dejeſ ſobu cźinił, ſo jara praſchamy.

Chcemy-li ſtrowy ſtót dospěcź, dyrbimy ſ cźelatami ſapocźecź a cźelata tak bórſy hacź móżno na cźerſtwy powětr ſwucźicź. Nimo tuho dyrbjeli, je-li móżno, ſa cźelata wobſebitu hródź ſ wuběhom ſarjadowacź. Ale niz někaſku krutu wjelbowanu hródź ſ kamjeni a zementa, ale ſwětku, wětrowanu, jednoru, w blíſkoſcźi dwora. K ranju njech je wuběh ſa cźelata.

W tutej hródźi, abo chcemy lěpje praji cź, ſólni, maju byc ź wjazy wotdźělow, ſo bychmy cźelata pſchi pjowanju dźělicź mohli. W jentym taſkim wotdźělenju je polne ſymna, ſo bychu cźelata bo ſyteje wole wot njeho žracź mohli. We druhim pak njech je polne ſlomy, ſo bychmy we wſchém cźaſu ſaſtacź mohli.

Wjeſchi młody ſtót ſacźerimy w ſymje na dalſche paſtwiny a to hnydom ſe trěbzami hromadźe. Na taſtich paſtwinach ſo tak prawje ſkrucźa a tak maja potom wjele lět dołho wjele mloka a tucźne mloko. Na ſymſtich dnjach ſtót wjele bóle běha hacź na lécźnich. Paſtwiny njech ſu prawje ſuche. Stoji-li na nich woda, dyrbimy je hnydom wotwodźicź. Hewaŕ na nich njeſtrowa, njedobra piza roſcźe. Stót ju też njeżerje.

Pizu ſkotej w ſymje wſchędnje won wosymy. Njedawajmy pak jim pſchemało pizy. Sſocźata dyrbja też pſchibywacź. Najwjazy harp mamy drje ſ bykami. To je ſe potajſnitwom kóždeho plahowarja. Wone trjebaja wobžepe najkhmanſchu pizu a wjele hibanja na cźerſtwym powětrje, ſo bychu prawje žylne a ſkrucźene byle.

Kaŕ cźaſto ſłyſchimy mnohich rěcźeć, ſo maja khłódne hródże a ſo žane wuběhi njetrjebaja. Ale khłódna hródź a khłódny powětr wonka je wulki rozdźeł. Nam ſo tola we ſymje też wonka lubi, dokelž mózemy ſo bihacź, mjes tym ſo naš w ſymnej jiſwje ſyma woſchahuje a ſo hnydom ſajmnimy.

Mnohy ſžebi myſla, ſo je ſymny hródźny powětr ſtrowiſchi a bohatſchi na kiſliku, a cźopły hródźny powětr njeſtrowy a pſchetrjebany. To pak njeje pſchezo wérno. Ja žadam ja ſtót cźoplu hródź a niz ſymnu, dokelž w njej ſu pſchimjoſane, a dźerżu na to, ſo ſu ſa dźeń ſnajmjeńſcha jónu na cźerſtwy powětr puſchcźene.

W ſymje 1913—14 mějach na ſwojim kuble k prěnjemu raſej ſydom ſrěžkow wonka. Sdobom běſche pſchi paſtwinje wjelbowana hródź, ſo bychu ſo w hrozným wjedźe w njej wukhowacź mohle. Hródź běſche 10×10 wulka. Wrota běchu wuſpěhnjene. Paſtwina bě 90 jutrow wulka. Wožrjedź hródże ſtejeſche kolo 3 metry dołhe, metr ſcherołe a metr wyſzke, do kotrehoż pizu ſypachmy.

Tu mózachmy wokkedźowacź, ſo běchu ſrěžky pſchezo ſady a ſo dyrbjachmy je kóždy kročej k žranu ſawołacź. Pſchezo běchu daloko wonka. Haczrunjeź pak běche někto te léto kruta ſyma, wjele deſchcźa a wjele ſněha, dha ſo tola jenje žadyn ſrěžy do derje ſaſkaneje hródże njeſelehny. Pſched wětrom ſo jadyn bróžnje a w lěſu khowachu. Jako cźuchychmy nałéto hródź kidacź, běſche w njej jenož 1½ woſa hnoja. Na druhe léto mějach wjele koni, taſ ſo měſtno njedoſahaſche. Tuž dyrbjachu moje ſrěžzy w ſymje we drjewjanej budże woſtacź. Sſkłabſche woſtachu wonka, ale to ſim njewadźeſche. W prjedy ſpomunjenej wjelbowanej hródźi njebě nałéto žadyn hnój. Sa to pak bě drjewjana buda pſchezo połna. Runje taŕ ma ſo ſ druhimi łohkimi hródźemi, hdyž mamy młody ſtót. W taſkich hródźach dyrbimy prawje wjele ſaſłacź, ſo ſtót mjehko leži.

Naše sadowe šlomy a zelenina.

Hižo je tu naſchma a tuž ſapocźnu ſo wſchelake dźěła, kotrež dyrbja ſo na tóždy pad pſched ſymu pſchenjeſecź. Lětia też hiſchcźe wſchelake druhe dźěła na naš cźakaja, ſe kotrymiž tola druhe léta taŕ ſlě njebě. Wulka ſymna je nam wjele ſchtomow ſkónzowała. Mnohe ſchtomy ſu ſmjerſle, někotre pomjerſle. Tuž nam nicźo druhe njeſtywa, hacź taſke ſchtomy wutkopacź a druhe naſadźecź. Schtomy ſadźene pak njeje runje najjednoriſcha wéz. Schtóž chce ſchtomy ſadźecź, dyrbi też néſchto wo nich rozumiecź, wobžebje taſke wumělenja žebi te a druhe ſchtomy ſadaja. Wſchě druźiny ſo ſa jenu a tu ſamźnu pódu a podnjebjo njehodźa.

Jabłučźiny roſtu bóle we wlóżniſchej pódze a w krajinach ſ wlóżniſchim podnjebjom, dokelž jabłučźinowe korjenje roſtu miſcho. Tołame płacźi wo ſłowcźinach. Tole pak njechamy bjenża roſpominacź, dokelž ſymy wo žadźenju ſadowych ſchtomow pſched króſkim cźaſom doſcź roſpiſowali.

S wotkel po prawom naſche ſadowe ſchtomy pokhadźeja? Cźaſto ſmy ſłyſcheli, ſo je Aſiſkeje. To dyrbimy też pſchidacź. Aſiſka dźe je kolebka wſcheho. Pola naš we Němſkej roſtu ſwjetſcha wjele jabłukow. Wſchudźom niz. W Cźechach bóle ſłowcźiny a ſruſchwiny. Naſchi prjedowniziy ſu jabłuka jara cźeſcźacźu a mějachu wo ni nſchelake prajidma. Prajachu: Schtóž wjele jabłukow je, ſwoſtanje wecźnje młody a rjany. Jabłucźinow njebě ſ woprědka telko druźinow jako dźenſa. Sahrodniziy a plahowarjo pak hiſchcźe léto wot léta wjele nowych druźinow plahuja a ſdcźepja.

Kruſchwiny naſchi prjedowniziy w ſtarych cźaſach njeſnajachu, hacźrunjeź dźenſa w lěſach dźiwje kruſchwiny nadeńdźeny. Stari Romjenjo je nimale połdźe w Němſkej ſadźecź pocźachu. Pliniuſ (79 po Khr.) naliczi na 35 druźinow. Jich domiſna bě połnózna Afrika a wjecźorna Aſiſka.

Janſke jahodkowzy pokhadźeja je Skandinawiſkeje, dołhoraniſcheje Europy a ſ połnóżneje Aſiſkeje. Hakle w 15. lětſtotku běchu wone w Němſkej ſnate. Janſke jahodki jako lěkarſtwo wužiwachu, na pſchikład pſcheczíwo wioſy (Gicht). Někotſi ju hiſchcźe ſ měſtnami mjenuja jahodku pſcheczíwo drjenju. Też kokmaczki, haczrunjeź ſu w Zendźelſkej je domom, njeběchu prjedy w Němſkej ſnate.

Hdy pak ſapocźachu w Němſkej wiſchnje ſadźecź, njehodźi ſo tak doſpotnje dopokazacź. Roimſki wjednik Lucullus je je pjecźa ſ města Kerafoſ na pontiſke brjohi we Italiſej ſadźecź ſapocźak. Wot tam buchu potom po zyłej Europe roſeſłane.

Sſlowcźiny pokhadźeja je Syrijkeje. Kézor Alekſander Wulki je je pjecźa do Griechijeje pſchiwjeſł. Pompeus je ſłowcźiny do Italiſkeje pſcheżadźił. Wokoło léta 400 bu ſłowcźina ſ Turkeſtana do Wulherikeje pſcheżadźena.

Runje kaŕ ſadowe ſchtomy, tak pokhadźeja drje też wſchelake ſelenitny ſ Aſiſkeje. Kakowe druźiny hižo we ſchérej ſtarodawnoſcźi ſnajachu. Někdże w létach 3000 pſched Khrystuſom je ſtari Egypcźenjo płahowachu. Ssamo w ſtarym ſakonju (w 1. knihi kralow 21, 2) je wo kalowych ſahrodach ſpomnjene.

Krěn a hromak ſtari Romjenjo jara radu jědźachu. Tele płody ja romike cźaſu w Zendźelſkej dźiwje roſcźecźu.

Też wſchelake korjenkowe roſtliny běchu hižo w ſchérej ſtarodawnoſcźi ſnate. Pětrźilku ſtari Romjenjo ſnajachu. Wobžebje wulzy wažachu jich žebi zyblu. Zyblí nimale kóždu cźeſcź pſchipiſowachu. Tatarojo mjenuja zyblu hiſchcźe dźenſa jako naikhmanſchi parfum. Majoran je w Portugalſkej ſ domom, ſelena łoboda (Spinat) w Perſiſkej.

Nimo měrv cźuczíwa korka pak je roſtlina južnych cźopłych krajow. To hnydom na njej pytnjemy, dokelž korki nam hnydom ſmjerſnu, jeli hiſchcźe ſ ſlop. cźopłoty. Tohodla też nicźo njepomha, jo korki ſahe žadźamy. Też naſymmu nam korki dołho njetwdźerża, ale hižo ſ prěnimi khłódnymi nozami ſahinu.

Kak khowamy Jurjowinne bodlije (Dahlienknollen) přez zymu.

Lětża ſu mnohim wobžedźerjam ſahrodow wjele Jurjowinow ſmjerſli, dokelž je prawje njeſthowachu. Jurjowinne bodle wurunjemy hakle potom, hdyž je jelo pod prěnim mróſom ſmjerſko. Potom ſelo wokoło 10 zentimetrow nad ſemju wotrěſamy a położimy bodlije někotre dny na měſtno, hdyž njemjerſninje. Tara radźomne je ſawalenje bodlijow do pochowiny (Torfmull) abo do ſuchego pěſka. Kónczki ſkonka pak ſobu njeſahrjebajmy. Hewaŕ bychu ſpleſnivite a Jurjowiny njebychu pſchichodne léto wubiwale. Mnoſy cźinjachu wſchelake popłyty, ſo bychu ſo jim Jurjowinine bodlije lěpje dźerżałe. Taŕ wotmuſkachu je na pſchikład we wapnje a hnydom ſažo wuſuſchichu. Potom je do ſuchege pinzy położichu. Tam woſtajimy taŕ dołho hacź mózno wokna abo wubladka wotewrjene. Hakle, hdyž wopraudźe mjerſnyc ſapocźnje, wokna a wubladka ſawrjemy. Swopródka jenož w nozy, poſpiſchco też wo dnjo. Tola ſtwětko a powětr je Jurjowinam też nuſnje trěbny, maju wone cźerſtwe a ſtrowe woſtacź. Tohodla wotewrimy pſchi mitym wjedrje ſažo wokno, ſo by powětr do pinzy mohł. Wobžebje wadźi paŕ Jurjowininym bodlijam, jeli nébže ſ wotknom w ſymje łodźiny powětr nuts duje. Tuž wſchě taſke ſchkałoby ſ mochom ſatykamy. We prjedawſchich cźaſach dozhła wſchě ſchkałoby ſ mochom ſatykowachu, hdyž mwarjenja hiſchcźe taŕ krute njeběchu. Jurjowiny pſchepiſmuja naſlépje na taſkich měſtnach, hdyž je na 3 hacź 5 ſtopjenkow C. cźopłoty. Roſtliny cźahdża ſwój měr měcź. Je-li cźoplíſcho, ſapocźnu wubiwacź. Runje taŕ zaka cźopłota, wadźi też wlóżnota w měſtnoſcźi, hdyž Jurjowiny pſches ſymu khowamy. Potom bodlije ſhnija. Tu dyrbimy potom ſažo prawje wětrowacź. We wlóżnych měſtnoſcźach Jurjowiny też cźim prjedy ſurjerſnu. Ke kóždemu pjenczku pjchiwjaſamy zedulku, ſo bychmy potom naléto wjedźeli, taſke Jurjowiny mamy.

Njedejmy kruwy předołho před čelenjom.

Pizujemy-li kruwy derje, dha nam dołho deja. Deji-li kruwa dwě njedźeli po cźelecźu 30 litrow mloka ſa dźeń a ſpadnje-li dejnoſcź potom ſa króſki cźaſ na 20 litrow wrócźo, je-li kruwa pſchi tom hiſchcźe dele wośmje, njemóżemy tajſeho hoſpodarja runje najbóle khwaliźcź. Kruwa, kotraž je k wyſokej dojnoſcźi nathilena, trjeba wjele žiwin k wutworjenju mloka. Njedoſtanje-li taſku pizu, cźerpa žiwiny ſe žebje. Dejnoſcź pak njedźiwajzy toho ſpaduje. Kruwa, kotraž paŕ jako dobra dojka njeſlaczi, njeda ſo k dejenju nucźicź. Taſka kruwa ſo wukormi a mloko dale a bóle ſpaduje runje jako pola dobreje dójki, kotrejž doſcź pizy njedamy.

Tele ſjemy dyrbimy pola naſchich dójnych kruwow pilnje a ſrvědomiscźe wobkedźowacź. Je-li kruwa nětko jaſo žucźelna a bliži-li ſo pſchezo bóle k cźelenju, je wažne, jo kruwu w prawym cźaſu na žuche ſtejo woſtajimy. Dejtmy-li pak kruwu hacź do ſameho cźelenja, dha ſo njeſmémy dźiwacź, je-li nam kruwa potom po cźelecźu wjele wjazy njedejí jako prjedy. Hewaŕ kóžda kruwa po cźelecźu wjele dójſt a poſdźiſcho druhdy hiſchcźe wjazy. Chcemy-li pak to dospěcź, woſtajimy kruwu wóſom njedźeli pſched cźelenjom na žuche ſtejo. Kruwa dyrbi žebi jónu wotpocźinyeź. S normalnej kruwu nimamy wjele hary. Dobru dójku na žuche ſtejo woſtajicź, je cźaſto doſcź wobezežne. Je paŕ nuſne, kaŕ ſmy prjedy ſpomnili. Kruwy, kotrež ſu po cźelecźu wjele dejili a potom pſches zyke léto niz mjenje hacź 15—20 litrow, njepſchestanu taŕ bórzy dejicź. Tu dyrbimy žebi ſ zyke radikalnym žrědkom pomhacź. Kruwu ſtajmy wobžebje a dawamy ji jenoż ſlomu. Sacźrunjeź kruwa ſlomu žracź nocźge, dha ji to tola nicźo njeſwadźi. Se ſlomy ma telko žiwin, kotrež k ſežiwjenju nuſnje trjeba. Kruwu nětko pſchezo mjenje a mjenje dejimy. Taŕ mloko pſchezo bóle a bóle ſpaduje a ſkónczuje doſpotnje ſpadnje.

S tym ſmy naſch ſamér doſpěli. Radźi-li ſo nam, pola dobreje dójſt mloko ſaſtajicź, budże to pola hubjeneje dójſt cźim prjedy móżno. Njech paŕ někto je ſaŕ cźge, kruwa dyrbi na kóždy pad wóſom njedźeli na žuche ſtacź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerjo, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobsćežne so tyrjace nawěški a tabele so wyše wobliźeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 244 — Budyšin — Pjatk, 18. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Hišće 200 miljonow wjacy za zawěsćenje dźěłonjemějerjow.

W sajadowanskej radźe sa saradźenje dźěła a sawěsćenje dźěłonjemějerjow je schtwórtk jejny prezident wobrag jenoho finanzneho połoženja podał. Po nim budźa žeby hač do sapowćatka novembra dokhody a twdawki wahu dźěłaćej a w lěće nahromadźeny nuzowny fond 28 miljonow budźe znadź pschedwidźomnje hač do strjedź dźesembra dośahnyć. Tehdy bychu dźěłonjemějerjo liczbu 850 000 njepschecrjocyli, by sawěsćenja jich mohła se zamtnych dochodnow podpjerać. S njepschihódnymaj měšazomaj hajrjeju a meju je so pschereźkowa liczba na póslednje pok lětu na 928 000 hłownu podpjeru dostawarjow powuschika. Sa pschichodnu zymu so tohodla njemóže nicžo do prédka rjec. Pschejo pak dyrbi so z móžnosću liczyć, so liczba dźěłonjemějerjow, kotrjiž maju prawo na podpjeru w pschereźku zymskich měšazow na 1650000, najskerje zamo na 1800000 miljonow srošce. W tymle padźe njeby pschinoschk 68 miljonow hriwnow, kotrjež je w němskostatnym hospodarstwje jako pożyčonka sa sawěsćenju dźěłonjemějerjow k poruczenosći daty, daloko dohanak.

Dyrbi so z tym liczyć, so budźe so pożyčonka 200 hač 259 miljonow hriwnow trjebacz.

Němski president a ludowe požadanje.

Kaž so w někotrych nowinach powě, je so němski prezident z swojemu listej na němskeho kanzlera z tym posłuchć dał, so je němskostatny wuběrk sa ludowe požadanje film dał zhotowić, w kotrymž je němski president do strjedźischcza skutka zunjeny z wotpohladom, so by won jako porucźer ludoweho požadanja wustupił. Zrudowarjenja filmowy smjeje hischcze bliže dny wo tymle filmje rozsudźić.

Zastojnicy a ludowe požadanje.

Němski minister znutskownych naležnosćow je na pšimo, kotrež je jemu němskostatny wuběrk sa němske ludowe požadanje pósłało, 14. oktobra 1929 sledowaze wotmołwjenje dał:

„Němske knježerstwo je swólniwe **wustawne prawa zastojnikow pschecźiwo lózdemu njedowolenemu pschikrócźenju schkitacź.** Po wuskudzenju němskostatneho dissiplinarneho sudu dyrbi pak so tež zastojnik, kotryž swoje staczanske prawa wukonja, znutska pschikazanje pschistojnosće a wobsahowe zkholastiske zakonjow dźerzeć. **§ 4 ludoweho požadanja tule njesu pschekrocźi.** Spytnju dźěławosć němskeho **prezidenta a němskeho knježerstwa wuskadźiła, mam wohonjenje najwyschschich organow němskeho stata wopschija.** Sozialdemokratiska wjetschina němskich zastojnikow zahła prawnemu pschewodźenju němskostatneho knježerstwa pschihłosuje, kaž je z dźakohódnych namotwjenjow zastojnistich organizacijow spóznacź.

Němske knježerstwo njemóže a njeje swólniwe, zastojnikow, kotrjiž za tutón paragraf 4 wustupuju, **wustawne mjezy pschekrocźeja, psched dissiplinarnym sakrocźenjom pschihłuschnych wyschnosćow schkitacź.**

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" so do Friedrichshafena wróći.

Zeppelin njeje, kaž bě z wopředka postajene, we Wróćławju k semi pschistajił, ale je dla mhły, njepschihódneho a njepschewidźeneho wjedra so z Wróćławja hnydom k połudnju zaswóćił.

Wróćławskemu wyschschemu měšczanoscje je dr. Eckener sledowazu schkrotnu powěsć pósłał:

Nichtó njewobdźaruje bóle dóźi wobžadka a ja, so njejsmy mohli pschistajenje we Wróćławju a wotmyslenu schlesiski program pschewjesć. Ssmy chcyli złoćiwobčitarjeho „Hrabju Zeppelina" Schlesiskam pschedwjesć a z Wami po napinazym leczenju nad Balkanom pschinjeć. Wobžaruju, so może zo wotmyslenu wopyt jenoż skrótka wutwjesć. Mhła a nitko wšitke mróczele nasymu hłownu ródu braja. Někotre jara hubjene wjedro z dołheho wjeczora cźehnje. Dyrbimy hischcze dobru widźiwosć wuczekać, so bychmy so k donowinskemu pschistajej wróćili. Na druhi króć. Pschecźelnje strowjo Wasch dr. Eckener.

Po puću do Friedrichshafena.

Psched Wróćławjom so zaswóćiwschi je „Hrabja Zeppelin" pola Raćibora nad němsko-cźeskej mjezu pschelećał. Dalke 1½1 hodźiny pschipołdnju nad Moravskej Wostrawu jeho w Cźeskoslowakskej wohladachu. „Hrabja Zeppelin" na stronu k Wiedni a wot tam k Friedrichshafenej. Puć bě dale leczeńcy, dźiwajo na to, so wjedro pschecźiwne hubjenske bywasche.

Zeppelin je pola Wołomuca dwě hodźinje dla k zemi pristajił.

S **Wołomuza** so 17. oktobra powě: Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" je sandźelnu nóc nad Moravu w hustej mhli pschelećała, pschi čimž je rozhladanje zhubiła a pschi pschistajenju nuzowana bě, k semi pschistajić. Rano we 3 hodźinach powětrowa łódź prěni króć nad Wołomuzom pschelećała, tola w 10 hodź. dopołdnja so njenadźijcy znowa nad městom pokasa a znamjenja dawasche, so chce nuzy dla pschistajić. Roskasowar Wołomuzskeho Vlastskeho pschistawa wotmołwi, so może powětrowa łódź nuzy dla pschistajić. We rozsudźazym wokomiku pak so mhła rozstorhny, so móžeše powětrowa łódź k połnuzy dale leczeć.

Spjećeńca w komorkatym jastwje w Moabitu.

W Moabitskim jastwje (w Barlinje) je strjedu 18 jatych, kotrjiž běchu so k wobkedźowanju do wotdźělenja bludnych dali, w dwěmaj wotdźělenjomaj pohłeschcza rózdrěło, wokna rozbiło, parne tepjenje rosrapało, so so jale powodźachu a schpundowanje wudrěło. Potom so jeźi do pschedjatoh malichu, tu teho runja wokna rosbichu a spytachu z wokнami won stoćiś. Mjes tym běchu naddadowarjo komando policije na pomoz zawołali. Policajscy zastojnicy zyschnowarjow pschemocha a do jenotliwskich komorkow zameśeźichu. Kaž je so zwěźiło, dyrbjeschе so jedyn z nich do bludnizy pschewjesć. So bychu jeho zbowjeći pschecźiwo tomu protestowali, su wopisane nahłynoscze skućili.

Direktorojo Barlinskeje měschćanskeje banki so se złużby puschcza.

S naležnosću Sklarekej bratrow wobcźeženi direktorojo Barlinskeje měschćanskeje banki Schmitt, Hofmann a Schröder so njedźiwajcy na to, kak so dissiplinarne pschepytanje skónči do swojeho zastojnistwa njewróća, ale so z swojeho městna puschcza. Tśi městna direktorow měschćanskeje banki su so hižo za nowowobhadźenje wupisałe.

Naprawy Saarskeho knježerstwa přeciwo dźěłonjemějacym hórnikam.

Direkzija znutskownych naležnosćow knježerstwoweje kommisije w Saarskim kraju je wyschschemu měschćanoscje w Saarbrućkenje sledowaze dźěłała:

Knježerstwowa kommisija je twórjenska, so by dźěłonjemějacym posłarjam hórnizy namjesnego podkrjeża, kotrjiž su posłuchnu dźěłarsku skadnosć w franzowskich jamach wotpokazali, podpjeru dźěłonjemějerjow słubja.

Strajk w dołhowječornych českich wuhlowych jamach.

W Khomotowskim a Mostskim wuhlowym rewěrje hórnizy strajkuja, dokelž su dla njedostatka waggonow wobdźěłanje jamow dźěłarski cźas pschemjeniłi. Hórnizy maju dwje pschicźinu k njespokojnosći, tola k strajkej njeby doschło, hdy njebychu jich kommunistojo k tomu naschcźuwali. Po pożelnicy powěsćach je so jenoż dźěł hórnikow za njón dobrjej dał, a z tych je so hižo sasa wjele k dźěłu wróćiło, spóznawschi, so z tymle dźiwim strajkom njemóża swoje žadanja pschecźišcźecź.

Demonstracije w Zagrjebje.

Sslowinza Wladimira Gortona, kotrehož je wožebitny sud w Pulu (Italskej) k smjerći sasudźił, su schtwórtk rano se sastrělenjom wotprawili. Italscki kral je so sapowědźił, Gortona wobhnadźiś.

Powěsć wo wotprawjenju Gortona je w Jugosłowjanskej wulke rosharjenje sbudźiła. K wjetschim demonstracijam je w Sagrjebje dojschło. W universiteźinej auli su studentojo protestnu zhromadźiznu wotmełi, pschi čimž bě jugosłowjanska chorhoj z cźornym florom wobwita. Demonstrantojo so potom psched franzowskim konsulatom zhromadźichu, hdyž statnu hymnu a marseillaisu zaspěwachu.

Policija demonstrantow rozsehna, tola so psched němskim konsulatom znowa zhromadźichu. Tam „Wacht am Rhein" zanjeżechu, a jedyn iztrikti student za podobnichu Tirolsku sympathije wuprajł. Potom demonstrantoja psched awstriski konsulat pschicźeżechu, hdyž za wobswědčenje sympathijow wospjetowasche. Wotsaka znowa zakročzi a 47 demonstratow zaja. Hdyž dyrbjeschе cźrjódła k italskemu konsulatej cźahnyć, so jej jězdna policija napschecźiwo staji. Někotre cźrjódły studentow běchu mjes tym do kinomategrasow zastupiłe a pschedstajenje zastajiłe.

Tež do dźiwadła chcychu so studentojo dobyć, tola policija jich zadźerza. Wo 9 hodźinach so studentam njedźiwajcy teho poradźi, zastup do dźiwadła namakaś a z mozu pschedstajenje zastajiś, hačrunjež bě direkzija zarowańsku pschestawku pjeć minutow zasunyć dała.

Rumunska zwndowjena kralowa přeciwo ministerskemu predsydze Maniej.

Kaž so z Bukarešta powě, je zwndowjena kralowa Marja w nowinach „Universul" wótry nastawk pschecźiwo knježerstwu wojewika a jo winowała, so je pschi wobhadźenju tśeźeho regentoweho městna so wo zamtnu móz bojo zastupjenju zwndowjeneje kraloweje do regentstwoweje rady zadźewało.

Wulke nastawk je wulkej wozi cźinił. Maniu chcy hnydom swěźeńcy, hač je nastawk wopraudźe so zwndowjeneje kraloweje wuschoł. Nowimy oppositizkeje liberalneje strony nastawkowe wojewjenje z wulkej wjeselosću witaju a mjenjenje, w Bukarešćiskich politiskich kołach hižo někotry cźas trjebaze, potwjerdźeja, so dźedźa liberalni njespokojnu kralowu za swoje wojowanje pschecźiwo hidźenemu Maniowemu katastrofemu knježerstwu wužcź.

Nowy mordarski nadpad w Bolharskej.

Strjedu wjecźor su w Sofiji schtyrjo młodź ludźo sekretara narodneho komiteja mazedonskich emigrantow, Wažiljewa a jeho cźelneho strażnika Kostowa na drózy nadpadnyli. Pschi revolwerowej hrjelenju Wažiljewa cźežko, jeho pschewodnika lohko skranichu. Nadpadnizy su cźeknyli. Bjes dwěla su nadpad Prologerowowi pschinjerjowarjo skućili.

Generalny strajk Arabow.

Generalny strajk dźěłacego arabskeho wobydlerstwa we Palestinje je so wutoru sapoczał. S nim Arabojo pschecźiwo tomu protestuja, so je jendźelski wyschschi kommissar njedawno Židam někotre prawa pschi muri žałoscenja pschiwolił. Wschě arabske klamy a wobkhody su zamknjene. Jenoż w měsće Tiberias, hdźež so Arabojo njeju njesnatych pschicźinow dla strajkowazemu hibanju pschisamknuli, hischcze swuczena dźěławosć knježi. Też arabscy rataraji dźěłacerjo, kotrjiž su so žadnemu ratarškemu wobcy pschistajeni, su z dźěła pschestali dźěłaś; a wobydlerstwo we Jaffije je dospołnje pschestał, dokelž też arabscy pschistajeni dźěłacerjo stejeza.

Pažažerska parna łódź „Angkor", kotraž dyrbjeschе so z Marsailla do Jaffy pschijěć, je tohodla wutoru stała a je do Beiruta dale jěła. Někotre druhe parne łódźe su psched Jaffskim pschistajenom zakótwjene a na złóncenje strajka cźakaju. Sso wurubjenja a njemérow wojo su też někotři Židźi swoje klamy zamknyli. Wšitko pak je wěrić, so k nałożnoszam dóńdźe, dokelž je so knježerstwo rozsudźiło, měr a porjad w kraju pschi wschich wobstejnoscach zachowacź. Sa to je dalokožahaze wobhladniwostne naprawy cźiniło. Policajske straże su so wschudźe pożnałnike, a wschitcy w Palestinje stejaze wojazy su w stajnej alarmskej hotowosći.

Nadira khana za krala wuzwolili.

Kaž Reuterez powěsćerstwo z Kabula powě, je narodna zhromadźizna Nadira khana njedźiwajcy jeho pschecźiwnikow za afghanskeho krala wuzwolika pschipósłanowschi jeho wožebinske zastužby wo narodnu wěc.

Ruske wójsko w Madźurskej postupuje.

Po powěsćach, kotrež su z Mukdena do Tokia dojschle, je jo chinejski hłowny kwartěr w Kirinje dla postupanja ruskeho wójska na rěcy Sungari do njeměra dał. Ruzojo su tam Khwačzaw blisko Futinga wobhadźili a hroźa k městu Flawej po puću k Charbinej cźahnyć.

S Charbina so powě, so so w krajinje mjes Lingkingom a Futingom mjes Chinejsami a Ruzami kruce wojuje. Strachi je, so ruske pschedwójsko Futing wobhadźi.

Chinejso Lingkiang sasa wobhadźili.

Kaž so z Charbina 17. oktobra powě, su Chinejsojo město Lingkiang, kotrež běchu Ruzojo dobyli, pónjdźelu Ruzam wotdobyli.

Policija we hlownym kwarteru Newyorkskeho alkoholi přesmykaceho koncerna.

Prohibicijny (sjejewuženju alkohola wobarazny) sastojnizy, pozyslnjeni s wobzełenjemi statneje policije s Newjersejca su sjedu sylny alkohol pschešmykajo koncern sastapili. Prohibicijny sastojnizy nihdże pschečišwjenje njeuadeudšeho a wšeho koncernej sfunkcaze twarjenja wobsadžichu. Hlowny kwartěr pschešmykarjow ma wjele podsenjskich wulkhodow a spuschehetrjenych pinzow. Na kubi sastojnizy batterijow maschinskich tšelbow namakachu.

Hdyž běchu sastojnizy pschitomnych pschešmykarjow sajeli, pschešmykarku schkriczkowarju wobžadžichu, pschedy hač możeše schkriczkowar schelcz koncernej sfunchaze tódże warnowacz. Policajski schkriczkowar wjele bóle tódże do blischeje knježeršlwowych strażowanych pschibrjožnych łódžow wabješe. S wulka složena hońtwa za pschešmykarjemi alkohola bě so za **czaj schelcz měsazow** pschihotowała a so hač do konza organisowała. W tym zamym wokomiku, hdyž so hońtwa sapoča, so do koncernowych Newyorkskich wobkhodnych městnosczow telefonuja policajny sastojnizy dobuchu. 35 wobdželnikow sajachu a wulki sklad tworow sebrachu. Kapitalowa hołnosz koncernej sfunchazych czołnow, motorskich łódžow, dżelow a dokow nihdże milijon dollarow wuczinja. Wusdobnjeny pschešmykarski koncern je pjeza wjazy dyžli 60 prozentow we Newyorku so pschetrjebacjeho alkohola podawał. Nihdże 10 000 kaschezow alkohola je so kóždy tydzeń z łódžow k brjohej pschihowzowało a so dalke we wschelakich sklkadownjach „pokschežło", pschedy hač je puch k wobydlerstwu namakało. Mjechdomy wobrat je so na 750 000 woblicził.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 18. oktobra 1929.

— We **Njezdrje**. Dotalna wyschina nad sjednjenej Europu dósahowa nowe schykjenje se strony atlantiskeho oseana pschikhadzajeze wyschiny. Ale s polnozy, kaž też se **połonja** wobdawaja tulu nad naschimi stronami leżazu wyschinu niżiny. Schkleńza drje nieje dale na hrońe schła, tola nasche wjedro ma trochu wišaty raz. Jeli niżiny z połonja nasche fronty pschecełahmu, pschinjesu nam wešcze dawno požadane sunliske dešcze. — Jutrje so **botu** skhadża **słónčko** 6,33 hodź. a khowa so 4,54 hodź. Měsačk schodża pop. 5,27 hodź. a khowa so rano 7,26 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer +1, thermometer wo dnjo + 14. Dženja rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer —1, thermometer w nozy +11. Wuhladny na sunce wjedro.

— **Měschczanska wyschicha pschekupka schuła.** We wobłuku měschczanskich kursow za ludowe wukubłanje maju so też tutu symu sahe kurs a pschednoschki na naschej schuli wotmdrowacz: 1. Knihiwjednistwo sa nowych a pokračowanych. 2. Napominanje a stórżbnistwo. 3. Pisanje s maschinu. 4. Rěcze (jendzelski, **herbski**, ruski). 5. Lakowe pišmo (reklamowe pišmo). Sajimuju so prosčna, so bychu so k **trekjenju** sjedu 23. oktobra wjeczor we 8 hodź. na Mołtkowej dróży 15 sešchi.

— **Wupuczowarjo se Sakskeje.** Kaž shonimy, je **khtyza** w juliju 160 wozbowow se Sakskeje do sanowskich krajow wupuczowało. S njemješkich krajow, Württembergskeje a Badenskeje wupuczowa 256 a 235 wozbowow. S zyleje Němskeje wupuczowa w juliju 3002 wozbowow do samorskich krajow pornjo 2911 wozbowam w juliju 1928.

— K **wobkhadnemu** njesbožu dóńdże dženja dopołdnja ½11 hodź. na Smutkowej Lawšej haży. Pschi wuježdženju sady automobila, sa kotrymž běschе sjedź, rażyschtaj wozbowny auto a kolejaŕ do so. Njesłaŕ so pjeza jedyn druheho dohladakoj. Kolesaŕ, młody pachoł, so trochu **krani a jeho koło so wobschkodźi**. Też automobil so lohko wobschkodźi.

— **Kermusche** sjwjecza njedźelu 20. a pondźelu 21. oktobra w tychle **herbskich** wozbadach: Husaj, Kettlizach, Khwaczicach, Klóschterje Marijnej Hwězdže, Njeswačidle, Wjeleczinje, Wotrowje.

— **Budyske dróhowe wodowe rohy** budża so pschichodny schtwórtk w nozy a je-li trjeba pjatk wodnjo wopołowacz. Je możno, so so woda pschi tom natkwilnje samuezi. Też je i městnanci możno, so woda zdalschu pobježi. Tohodla je nusne, so so pschi wuzywanju kupanskich kachlow a aparatow sa hrjeże wody w mjenowanym czasu kóždy prjedy swěsczi, hač dosez wody běži.

— **Dubrowolnje do sjmjerze** dójsche wczera Indonmy **32-letny wozenjeny prokurist**, kiž so zaklei. Pschicżina k czežkej krocżeli powschitkownje waženeho muża njeje dotal hischcze znata.

— **Motorowy kolesaŕ sjesbožli.** Wonkowny motorowy kolesaŕ storczi wczera wjeczor w 10. hodźinje na Schliebenskej dróży do sawjery, hdyž na dróży ryta. Wón tak spěschnje pschijedże, so hromadu pjerschcze a pschérow pschejedże a nekotre metry dale na dróhu padny. Na swoje so straschnje czežnje njestrani. Rujeżże měrnje je pjeza wažewutkojnje sawrjene a wobsmětlene bylo.

— **Ssobotu** 19. oktobra 1929, dopołdnja wot 7 hacz 9 hodź. wotedawa so žyre howjasje mjaso, punt po 40 pj., žyre **zwinjasze** mjaso, punt po 60 pj.

Předženak

je zyle wešcze kónz tuteho měsaza hotowy. Tak njekupuje hižo nětke zuse protyki, so njeby nasch stary Pschedženak potom podarmo do herbiskich durjow klapał. Wschě **z j a n o s č e n o w e h o P s c h e d ž e n a k a** Wam posdźischo pscheradźimy.

S **Minakala.** Pschichodnu njedźelu pschińdże, kaž zyschinmy, **Lichańske herbske towarstwo „Sernicža"** k nam na wopyt, so by nam we wjesnej koreżnje rjany herbski wječor wuhotowało. Hižom dawno zmy zebi tajki wopyt pscheli, wěmy tola, so ma „Sernicža" wschudżom, hdżež je ras pobyła, dobre mjeno a so ko je jeje hibicziwy młody dirigent stajnje prózuje, žiwoje spěwarki a spěwarjow dale w spěwje wudospołnicz a powjeda so, so je jich sako zyły rjad krasnych schtyrihlósnych spěwow nazwucził, s kotrymiž chżeża naż w Minakale pschekwapicz. Też rjane wjesołe dźiwadło chżeża nam sahrasz. Tuż tam wschitzo, młodzi a stari, póńdżemy, so bychmy so ras na lubosnych herbskich synkach a dobrych herbskich žortach wokschewili.

Se **Schpitkowa.** Tudomny wuměnkaŕ Jan Muż žiwjeci na dżesnišnim pjatku žiwse 93. narodniny. Starz, kiž změ so hischcze połneje cżelneje a duchownje cżerstwoscze wjeselicz, je weteran leta 1866.

S **Lubija.** Sórtedu popołdnju po ½6 hodź. sta so wobkhadne njesbože na Rumburskej dróży psched hosczenzom „K klóżu". Schewiti mischtr Donat z Cibawy wujeżdże se swojim **motorskim** kolom sapschahej a storczi do telefonowcho schczežora. Wón padże a zebi zwjedżele tlama, so dyrbjachu jeho do khorownje dowjesez. Wocżizy swědzy praja, so je Donat njesboże sam sawinował.

S **Lubija.** Roshorjzy podawk sta so wutoru na dróży do Delnich Kundraczic. Dźiateczka Michaelez z Delnich Kundraczic, do kotrejž běschе psched dležschim czasom automobil storcził a kotrež bóhu wutoru jako stromu z Lubijskeje khorownje puschczili, lehnu so, najskerje we njejokym buchownym sacżmuenju, na dróhu. Wjednik so bliżazeho automobila doslada so hischcze z czasom zónscheje a samo swój wós sastajicz, a njesboże wotwobroczicz. Michałkez su nałkwilnje sazo do khorownje dowjesli.

S **Rósbórka.** W nozy wot wutoru k sjedże pobu padnch w klamach krawskeho mischtra Wendy. Khrobły dże jenoż nekajki por abo limpor, a žadżeja swój zyły kraj na to."

S tymi słowami skoczi, wot Jrczana pschewodżany, do žiwjeho czołma, z kotrymž bórzy z mózným zahrabowanjom wjeslow k njedaleke mu brjohu dojeżdżechżiaj.

Tu pak žo wokoło s ludźimi njerwjeschże, a po brjohu dele czehnjeschże, kaž žo sda, hlowny czaj, hdżež bě też mo prawdże na tak mjenowanem parć, tannem dżelu mórskich pobrjohow, hdżež stejeschże kralowsce dom, sbromadżiny, so ma žo sa 3 léta sazo wokrjesny sjwjedzer wotmrkcz. Wo tom žo na bliżschej poznej sbromadżinje wobsamknje. K pschichodnemu rosczi sondże so sjednoczeństwo k swojemu wuradżowanju w Budyschinje.

* Se **Salomja** (Sohland) n. Spr. Pondźelu wotmrje we Salomju fabrikski wobsedżeŕ Arnoscht Hantusch, kotrehož daloko psches mjezy nascheje Łužicy znaja. Hantusch, kiž běschе wot kanjenjeczeńarja k fabrikseemu wobsedżerjej pschinjeski, běschе mnohim pschecżel a poradŕ. Wón bu 73 lět stary.

* Se **Salomja** (Sohland) n. Schyr. Jako zjagrowy wikowaŕ Hólzel z Wjasońu pjatk w nozy z Wokakeje do Salomja jędżeschże, so nadobo jeho automobil sapali a so hacz na zelesne dźele zyle spali.

* S **Pitkopiz.** Wokrjesny sjwjedżeń Budyskeho wokrjeżnego a měschczanskeho towarstwa za smutskowne misionstwo sjwjeczi so bliżschu njedźelu w Wjasońu. Sjedżenje posawniske khóry zyleje wokoliny wotewrja sjwjedżeń popołdnju w 3 hodź. z pjskanjom na torhoschcu. Sswjedżenske kemschenje sapoczanje pak so ¼4 hodź., na kotrymž smeje rektor Driežżanskeho diakonyhmyscheho instituta farař Rauft sjwjedżenske predowanje. Po kemschenju pschisamknje so sbromadżizna w małej sali Tšelenje. Wikopjka a wokolne wobsady su należnje a wutrobnje pscheprošchene.

* S **Pokczizy.** Na sajedojcenje z wuhlownym pjanom wumrje tudomny privatny hornczejski mischtr Bruno Jürgel pondźelu rano. Zyle swobleknego namakachu jeho pschiwunsi prěki psches kóło ležo. Hacz to je jedna wo njeschczowny pschipad abo wo samomordarstwo, ma pschepytanje wujaschnicz.

* **S Pokczizy.** Wutoru pschipołdnju wotpali so tu autowa kólnja wósnika Wóhmy na Swonkownej Bikopskej dróży. Ssobuspalik je so wozbowany auto a nekotre jeschne kolk. Wobeń so tak spěschnje wosdźerjeschże, so pschikhwatana motorika žykawa wjazy wjele dźeła njemaka.

* S **Hornjeho Friedersdorfa.** W nozy k wutorje po buchu pabuschi w rozdźelenj tworow konsumskeho towarstwa „Vorwärts". Woni salčechu psches płót, wulóczichu wokeńzu, wuhadżichu wokno a salčechu do pschedawalnje. Tu wotpaczichu pokładnje a kradnychu z nje 300 hrimnow hotowych pjenjez. Na tworach so padasche njepschepschimnitych.

* S **Wulkeho Schunowa.** Pschi žwótkym duju kradnyczi žyta 17 létny pachoł z delnjeje wsy wutoru popołdnju wokoło 4 hodź. w Pětkowej korczinje. Wobsedżerjowe mandżelska, kotraž domoj pschińdże, wobkedżowache, kaž młody człowjek w rěznitskich klamach něchto pschi pokładni czinjesche. Pachołej bo swopredka czeknyczą poradź, tola posdźisco jeho dohanhnychu a sajadnu.

Tahiti.

Roman z južneho morja.

18] (Pokračowanje.)

Kapitan abo master tuteje walryboweje łódje, Mac Ralby, bě nahladny jako wubjerny łódźnik, ale hischcze lepschi wikowaŕ, a suche, wótrje rešane wobliczo, jasnomódrej, njemérnej wocži, żelenej, hubje pokalowaschtej podobu rožsudnosczi kaj lescz a wutrajnosczi. „Stitty Clover" bě hasle wczera žem dojeża, pjeza z kojenja walrybowu pschitkhadżejo, po prawom pak njepospěradże z Valparaisje, a bě Jrczana jako tak njenowaneho pažažera žobupschihwjesla.

Někotre žudy na łódźi pak, kaž bo sda, žluschachu jim sbromadnje, a tahitiske wyschnosczе njemějachu zyle njeprawje kedžbliwje pasez.

Nimo toho pak mějeschе kapitan wožebitu tworu pschi žebi, kiž dyrbjeschе hischcze bóle potajnu dżerżecz, a žanu mužiwu njewódżeschе, schto wopschichija w rumje leżaze, kruże zapjecżatane žudy, kiž dyrbjachu žo w Tahiti na kraj wunoschcz.

„A wy sche tudy znaty, O'Flannaoan", rjekny Mac Ralley skoczniże, hdyž bě wokoło schtwórcz hodźiny dołhy brjoh se swojim dołhim dalekowidom wótrje wobkedżował, „a sche pschebywedżeny, so możeze zyku wjesbu po nežim wšeże a njesapłacżo ani penny dawka na kraj pschežnuknycz?"

„Wo pschebywedżenju tu dozhła rěcże njeje, capitain dear", žmějeschże so Jrczan. „Mojeje macżerje žyn znaje tu na kóždy zół pódu pschi brjoh, a schtož je wjazy, kóždy zół schéroko žyna a dżowku; holzy wožebje, hahaha, rjanoliti, tu zyle dżiwoje sa mnu. Maschi-li te sa pschecżelow, potom je wschitko druhe maliczkoicz a dżeżcza hrajka."

„Ale hdy bychu nam tola jenoż pisches nětczijsche politiske poměry niczo njeschasyle", rjekny z hlowu wito Schótti. „Kaž nam staryj Indiancżan wczera powédasche, su nětko jendżelżzy mišijonarosio sažo tam z knjesom."

„Se swojim wikowanjom bychmy hotowi byli, hdy by tam hinak było", žmějeschże so Jim. „Czehżiżzy! Hdy bychu Franzowsojo tu z knjesom byli, to drje bychmy směrom žami žiwój brandy picz mohli, pschetoż cżi buchu tajku bromadu žiwjeho žamżnjeho wudżełka jow na kraj dowozili, so bychu i nim zyle mětło wopscheż mohli. Ja žo jenoż boju, so so se z druhim pschedmjetom schpatnje powiekował, pschetoż njemyschlu, so bychu domorodni hdy pjenjesy za taske twory nakoźili."

„Ja nam to za nimale wešte", žmějekolasche so Schótti, „pschetoż dżel bróni je krucze skasany — wot někoho, kotrehož wschak njeżmem mjenowacz."

„Nimo toho je to straschne wikowanje, kiž mohło lohko nětkonu schtju swinycz", žmějeschże so Jim. „Ale tam sady jédu kanu, czorni dżeżża tola dżenża wulku demonstraziju czinjecz."

„Haj, a tamle na tej wójnskej łódźi su tahitiscy narodnu thorhoj nacżahnyli", sawoła so spodźiwazy kapitan. Wopraudże posdźehowasche so w tutom wokomiku czerwjena khorhojeżka i běłej žwězdu na jendżelskej fregaczе za widliżu bežanskeje plachty. „Schto cżi ludżo do hrupojesow woraza!" borczeschże staryj pschi tom. — „Mojeje macżerje žyn by so tola jara mylił, je-li dżenża tam na kupje nekajke njesboże njenaparaja."

„Cżim lepje, capitain dear", prajeschże Jim, žebi njebjele ruzy trjeo, „cżim lepje; to by mi wopraudżity gaudium był, dyž hych so tolo dożcakał, so so wobaj hłownaj njepschecżelej, Franzowsojo a Jendżelczenjo, sažo ras sa kornaŕ hrabnjetaj; wschako je tak dołho dojeż nětr byt."

„Tak dałko drje njepódżetaj", rjekny z hłowu wito kapitan. — „Franzowsa je pschemudry, so by so tu i tajkej fregatu do wopraudże sadwělowanjskeje bitwy dał. Nó, nětko wschitko na tom saleži, kak łódź rěka, kiž prenja do pschistawa sajedże, a cżi dobri ludżicża tuke braja wopraw-

Z Łužicy.

* S **Wjasońu.** Siedmorjadowu sa sajimny podjerańskich towarstwow Budyskeho wokrjesa wotmě sandżenu njedźelu w „Herbskej gryschce" we Wjasońu žiwoju druhu lětušku sbromadżiznu, na kotrejž běchu wšelcy towarstwa sastupjene. Do sjednoczeństwa pschija so jenoż pschipowdżene Budyske podjerańske towarstwo. Pschedsydża Dittenbach-Korjymski rozprawjeschże wo wokrjesnym sjwjedzenju we Wjeleczinje. Sakupjeŕ Wulko-Dubrowskeho towarstwa wojżewi, so tamniske towarstwo 1. junija 1930 swój 50-letny jubilej sjwjeczi a pschi tutej sdadnosczi nowu khorhoj pospjewjeczi. Na sapodate pschenje, hacz žendża so žony też jako polne pschinoschowarjo sapiżowacz, po dlżschej rozmolwje postajichu, so to njeje radżomne. Pschedsydża namjetowasche na nastork je sbromadżiny, so ma žo sa 3 léta sazo wokrjesny sjwjedzer wotmrcz. Wo tom žo na bliżschej poznej sbromadżinje wobsamknje. K pschichodnemu rosczi sondże so sjednoczeństwo k swojemu wuradżowanju w Budyschinje.

* Se **Salomja** (Sohland) n. Spr. Pondźelu wotmrje we Salomju fabrikski wobsedżeŕ Arnoscht Hantusch, kotrehož daloko psches mjezy nascheje Łužicy znaja. Hantusch, kiž běschе wot kanjenjeczeńarja k fabrikseemu wobsedżerjej pschinjeski, běschе mnohim pschecżel a poradŕ. Wón bu 73 lět stary.

* Se **Salomja** (Sohland) n. Schyr. Jako zjagrowy wikowaŕ Hólzel z Wjasońu pjatk w nozy z Wokakeje do Salomja jędżeschże, so nadobo jeho automobil sapali a so hacz na zelesne dźele zyle spali.

* S **Pitkopiz.** Wokrjesny sjwjedżeń Budyskeho wokrjeżnego a měschczanskeho towarstwa za smutskowne misionstwo sjwjeczi so bliżschu njedźelu w Wjasońu. Sjedżenje posawniske khóry zyleje wokoliny wotewrja sjwjedżeń popołdnju w 3 hodź. z pjskanjom na torhoschcu. Sswjedżenske kemschenje sapoczanje pak so ¼4 hodź., na kotrymž smeje rektor Driežżanskeho diakonyhmyscheho instituta farař Rauft sjwjedżenske predowanje. Po kemschenju pschisamknje so sbromadżizna w małej sali Tšelenje. Wikopjka a wokolne wobsady su należnje a wutrobnje pscheprošchene.

* S **Pokczizy.** Na sajedojcenje z wuhlownym pjanom wumrje tudomny privatny hornczejski mischtr Bruno Jürgel pondźelu rano. Zyle swobleknego namakachu jeho pschiwunsi prěki psches kóło ležo. Hacz to je jedna wo njeschczowny pschipad abo wo samomordarstwo, ma pschepytanje wujaschnicz.

* **S Pokczizy.** Wutoru pschipołdnju wotpali so tu autowa kólnja wósnika Wóhmy na Swonkownej Bikopskej dróży. Ssobuspalik je so wožebowany auto a nekotre jeschne kolk. Wobeń so tak spěschnje wosdźerjeschże, so pschikhwatana motorika žykawa wjazy wjele dźeła njemaka.

* S **Hornjeho Friedersdorfa.** W nozy k wutorje po buchu pabuschi w rozdźelenj tworow konsumskeho towarstwa „Vorwärts". Woni salčechu psches płót, wulóczichu wokeńzu, wuhadżichu wokno a salčechu do pschedawalnje. Tu wotpaczichu pokładnje a kradnychu z nje 300 hrimnow hotowych pjenjez. Na tworach so padasche njepschepschimnitych.

* S **Wulkeho Schunowa.** Pschi žwótkym duju kradnyczi žyta 17 létny pachoł z delnjeje wsy wutoru popołdnju wokoło 4 hodź. w Pětkowej korczinje. Wobsedżerjowe mandżelska, kotraž domoj pschińdże, wobkedżowache, kaž młody człowjek w rěznitskich klamach něchto pschi pokładni czinjesche. Pachołej bo swopredka czeknyczą poradź, tola posdźisco jeho dohanhnychu a sajadnu.

(Pokračowanje sležhuje.)

*** Wostrowja.** Sō kōždemu cłowjekej wschitko wěcy njemōžemy, mōżemy sajo ras wukmuhnyć i pschipadu, że so w naschich stronach stak. Kubleŕ je hużbodneho dźěła. Hdyž so Wostrowsca, po puću pschida do Budyšina, wobkedźbuje, so dyrbi hnej na hamtske hudnistwo khōdźiś a pschašeć. Zuły pschedstajeł so naschemu kubleŕej jako wěrny a rodźiwy, kiž je w dobrych hospodarskich wobstejenjach žiwy. W swojej njesrosumliwej dowērje pozeł so kubleŕ pola jeneho wobstejnika rucze pjenjezy, so by je njesnatemu dał. Tōn jemu słubi, so so hnydom sajo do hamtskeho hudnistwa wrōći, so by pjenjezy na tuczne zwěrjenje samēnił. Jako běšche ratař dołho na zuseho czakał, a tutōn nanihdy pschińcź nochzyšche, dźěsche wōn sam do hudnistwo so za nim praschećź. Tam pak k swojemu wuražowanju słyšeł, so běšche jebakej na lēp falšeł.

*** Sz Sforzejża.** Hakle wutoru rano běšche so w Lěichowskim dźělaćelce sz Shorzejża żelesnikemu czasu pschejeć dał, a hižom hrjebu rano so blizko Shorzejża dwórnischcza sajo młody bankowski sastojnik pschedstejnje czah cźišeny, kiž jeho pschećźěże a mort. Pschičina hamomordarstwa njeje znata.

*** Sz Shorzejża.** Sōrjedu popołdnju wokoło 4 hodź. je 25-letna njeżenjena dźělaćelka Erna Pohlig, kotraž w domje na Lipscańskej dróhy 31 bydleješe, w hamomordarskich myslach z Czertoweho mosta na żelesnike kolesa dele. Sobustawny sanitetnje kolony cźežiwjenego kschiwe zranjenja hyła cźežkokranjenu sdēhnuwši a do khorownje dowjesechu, hdźež wona bōrzy na to wumrě.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

*** S Kamjenzy.** (K hamomordarstwu wulkopschekupa Becka.) K sawčerawschej powěsći wo hamomordarstwje mětičelow kožoweje wulkowikowanje Moritza Becka, kotrež bě so wuprajiło, so śej wobkedźbowarjo dla swojeho hamomordarstwo skuczikoł, je firma w poslednim cźasu wobzełe w wulkej wjele wobłu. Wulki dźěł schkody drje budże so hodźeć je žiwjenskeje zawěrjenjom wo 1 milijōn hriwnow k lēpschemu firmy kmeć.

*** S Oberwiesentala.** (Woheń na Klinowzu.) We nocy na hobotu wudyri w hołpodarskim twarjenju na Klinowzu (Keilberg), hórskej korczinje Oḥwalda, woheń, kiž je z wichorom bórzy jara rozscheri. Telefonisty zawołachu wschē dożażne wobnjowe wobory se Sakskeje a Cźěskeje, tak so dozylnje nēhdże 500 wobornikow na wopalischcze dojedże. Hasczerske dźěła běchu pschi nedostatk wody njerozchodnje wobcźežene. Hołpodarske twarjenje mōżachu po napinagym dźěle wukhowaćź. Schkoda je so jacźeženjom krjze.

*** S Lübeca.** (Cźěło shubjeneho Lübeckskeho senatora zamakane.) Njedźelu psched tydźenjom bě so Lübeckiši senator Nieboux shubił. Nětko ju jeho cźěło schtwórtk dopołdnja wokoło 7 hodź. wotkrjedź Lübeckskeho pschistawa Schlutkiim pschewjesu plutwaju namakali a wukhowali. Na cźěle njeběchu żane zranjenja widźeć, tak so je z wěstosću mysliś hodźi, so je so je senatorom Nieboux nēkajke njeszoło stako. Wschē hódnotne wēzy namakachu pschi cźěle.

S Georgswalde. (Schtyri nutsdobywanja w jenej nozy.) S nēkotrehoż cźasa wopytaja naschu wjeś nutsdobywarjo, kotliž su w pōndźelnitschej nozy hnydom schtyri wlamy sa sobu so nutsdobywali, a to pola hoscenzarja Neumanna — na Butrowej horje —, hdźež pasu so jim do rukow njedosta. Na to salēchu do hydleskeje fabrikeho dźělaćerja Jirschika na puću k sastanišću, hdźež nēchto pjenjes lepichu. Potom cźehnjechu z wotkrjedź gmejny a wopytachu fabrikanta Alexandera Waldfeldera. Tola tež tu bu jenoż nēchto krónow z jich wobjerkom. Na to dobywasche so sawēsće ta šamjana wobila pola pjekarskeho mischtra Rudolfa Rötitga, hdźež i tuteli cźasu je so k druhemu rasej nutsdobywako. Ale tu dyrbjachu z prōsdnym wotejeć.

*** S Prahi.** (Pokaza za Prahu sojuppnjenište njesoże.) Jola tudomnischeho wokrjeżneho hudnistwa jkónczichu so jenitza jednanja dla sajuppnjenišeho njesoża na Porzicu z 4. oktobra 1928, pschi kotremż bu 46 cźłowjekow morjechu a 20 buchu cźežko zranjeni. Sud sajudźi wobkorcźenoju inżenerow Rudolfa Mondla a architeka inż. Wlastimila Prażaka dla pschenēdżenja pschecźiwo wēstosći živjenja k jenomu lētej krutcho jastwa z schtyrilētnym wuprudowanim cźasom. Nimo toho so sud wuprají, so staj obdźenaj winowataj, po swojich mozach z jeju winu nastatu schkodu narunaćź. Kaž statny rēcźnik tak też zastupjerjo pschipowědźichu skōrźbu na njepłaćiwosć abo poskodanje.

*** S Boleślawy.** (Cźežke autowe njeszoże.) Sobotu so nakładny auto wikowarja Thiele z Rauscha po wuhlidźanej drōhy mjes Thomaswaldawu a Boleślawu skōncźowało. Autowy wobhedźer a sobudźěrjaj Paŭoł Besser a Fryderwarschtaj so schkody wuporjedźeli. Popołdnju wokoło 3 hodź. pschidźěsche schtaj z Thomaswaldawy wołsobowe auto Hanka z Langenauy, Sborjelski wokrjeż, a wot Boleślawa jeden hem pschijědźeschtaj dwaj autaj, kiž pjecza njemēsjechtaj dale poduschenu. Wjele wótre zwěrjo je rēmik, kaž prawi, wužiwjeny hyła a njewobzmětleny nakładny auto njewodźał. Tohodła je na nakładny auto sajeł. Pschi zranjenju žebi wikowař Thiele nop puknu a jeho sobudźědźaceho Besser žebi też nop puknu a hischcze nohu złama. Besser wumrě, hdyż jeho do Boleślawskeje khorownje pschewjesechu, a Thiele leži tam cźežko zranjeny.

*** S Mošow** (Brüx). (Potajna struchkobra młodeju holcźu.) We nozy na wutoru běschtej so tudy dwě młodej holcźi, pola konditarja Schmiedla pschistajena 16lētna słužownja Rosa Feilgez a pjekarjowa cźetka, 15lētna Mimi Kwaja z Wuschcza, z pkunom sajēdojcźiśej. Wobě holcźi, kiž nimale cźełu nozy w kuchni spaschtej, běschtej so je Schmidlez mandźelskimaj w nozy wokoło 12 hodź. z dźiwadła wrōcźiłej. Wutoru rano namakachu jej mortwej. Kaž je so dopokazało, jedna so najskerje wo hamomordarstwo Feiglez, kotrež bě pkunowe honacze wotewrika. Cźehodła je to skutcźika, je podanjeźo a też to, cźehodła je Kosta hodu dawnjerecze ścha. Njejsu naschi ani lista ani nēkajkeho druheho wujasnjenja za tule potajnu struchkobru.

Přilopk.

*** Kubleŕa w Altenburgskim satpēlili.** Pōndźelu wječor wokoło 10 hodź. bu kubleŕ Hans Koch z Taupadela na tu njejedna, pschetoż pola morwego namakachu hischcze wschē jeho hódnoski. Wēz so pschepytuje. Koch jēdźeše na swojim kole, dōniż jeho kulka njetrjechi. Nadpadnik bě so najskerscho w pschērowje abo sesady schtoma zhował so mohł tak njepytnjeny po cźmē na swój wopor tsecź. Koch bu do wutroby a pluzow trjecheny. Je so nēhdże 20 metrow dałeko wlekł a potom wumrěł. Hakle nēhdże sa hodźinu namakachu jeho cźełko. Dokaź njejsu satpēleneho wurubili, tuka so na wjecźbu. Koch sawostajiš żonu a dźěcźo.

*** Wjelhudowe mjaso sa Rusku.** Dla njedostatka na howjasem, skopowem a swinjasem mjasu w ruskich pschemysłowych wokrjesach je wikowańske komisarstwo jemu

Hospodarski rozhlad.

pjatk 18. oktobra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,186	100 polsk. złotych	47,225
1 jendželski punt	20,382	100 čěskosł. krónow	12,39
100 šwajc. frankow	80,955	100 franc. frankow	16,45

Barlinska bursa postupowasche wjeźera we sesłabjenju efektowych kursow, runje tak sesłabjowachu so kursy na wikach z dołżnymi a rentowymi lisćinami.

Produktowe wiki wjeźera dalsche sesłabjenje khlěbowoho žita pschinjesechu. Pschenża a rožka swoje płaćizny wo dalsche 10 pjenjezkow snižschtaj, ale też wotwiš 10 pj. pschibadaju. Wjeźera płaćezske zentnar

w Barlinje:

pschenży 11,50—11,55 hr., rožki 8,60 hacź 8,80 hr., jećmjenja nalēnjeho 9,80 hr. hacź 10,80 hr., najwmikeho 8,60—9,40 hriwnow, wotwiša 8,40—8,90 hr.

w terminowym wikowanju:

sa oktober: pschenży 12,25—12,23½ hr. rožki 9,30—9,32½ hr.,

sa dezember: pschenży 12,45—12,50 hr. wotwiša 9,25—9,26¼ hr., rožki 9,65 hr. hacź 9,67½ hr.,

sa měrz: pschenży 13—13,02½ hr., rožki 10,20—10,25 hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Krěź 1,20 hr., kolrabi 5—10 pj., hyborjoły kał 15 hacź 50 pj., běły 10 pj., cźežwjeny 12—15 pj., jēdźna lobada 25 pj., morchej 15 pj., zyhła 15 pj., butra punt 2—2,30 hr., jeja 14—15 pj., hołotej kećźk 5—10 pj., pruźnizy 35 pj., nowe běrny 4—5 pj., tomaty 20 pj., žłowki 30 pj., kruschwy 15—35 pj., jabluka 15—35 pj., bosanka 30 pj.

Wiki sajadźeny schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,10—1,20 hr., jeja 14—16 pj., twaroh 25 pjenjezkow, lany wolił 1,80 hr., kulerzna 8—10 pj. a rjetki 5—10 pj., morchej 15 pj., zyhła 10—15 pj. a běrny punt 5 pj., selerii 10—40 pj., karoty 12—25 pj., hyborjoły kał 10,60 pj., běły 8—12 pj., cźežwjeny 10 hacź 20 pj., wlóski 15—25 pj., jēdźna lobada 20—25 pjenjezkow, žołotej kećźk 10—15 pj., pruźnizy 60 hacź 80 hr., tomaty 15—20 pj., banje 6—15 pj., bosanki 10—20 pj., jabluka 10—50 pj.

Wiki w Khorczebuzu.

Howjaze mjaso 1,10—1,40 hr., cźelaze 1,20—1,40 hriwnow, skopjaze 1,30—1,40 hr., swinjaze 1,30—1,50 hriwnow, jeja 16—18 pj., butra 1,90—2 hr., twaroh 30 pjenjezkow, lany wolił 1,60 hr., hołbje 80—110 pj., kurzy punt 60—90 pj., kapony 70—90 pj., zyhła 15 pj., kaćźki 1,50—1,80 hr., huseje 1,40—1,60 hr., pruźnizy 60 pj., winowe kitki 50—60 pj., žłowki 15—35 pj., cźežwjeny kał 15 pj., běły 10 pj., jabluka 10—30 pj., běrny zentnar 3,50 hr., prawaki 1 hr.,

Na swinjaze wiki wjeźera schtwórtk w Khorczebuzu

běchu pschihnali 1803 prošatow a 263 běhakow. Wone płaćachu

prošata:

małe	22—27 hr.
srjenje	27—32 hr.
wulke	32—37 hr.

běhaki:

małe	37—55 hr.
srjenje	55—80 hr.
wulke	80—105 hr.

Stotne wiki schtwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschihnali běchu 361 howjadłow, mjes nimi 328 dejnych krunow a wyšokoćźuczelnych jałowow, 33 prōsdnikow a 103 cźelatkow. Wiki dźěchu mērnje w suczelnych howjadach. Wone płaćachu

młode bźiki a wyšokoćźuczelne krowy 290—580 hr.
wyšokoćźuczelne jałowy 270—480 hr.

Na swinjaze wiki

kam běchu pschihwjesli 314 prošatow a 238 běhakow. Te płaćachu

prošata:

srjenje	30—40 hr.
wulke	40—55 hr.

běhaki:

srjenje	55—80 hr.
wulke	80—100 hr.

Wiki běchu žiwe.

Wiki wjeźera w Halschtrowje.

Pschenża 11,10—11,40 hr., rožki 9—9,30 hr., jećmjeń nalēnti 10—10,75 hr., wotwiša 7,75—8 hr. a běrny 3,50—3,75 hr., žołte 4 hr., hyzno 5,50 hr., słoma 2,40 hr., butra 1,15 hr., jeja 15 pj., prošata 30—40 hriwnow, běhaki 80—90 hriwnow.

Pschistajeja:

Holzu do domu, do Budyschina, Nowosalzaska dróha 10 della.

Holzu do Hródka, Bjedrichowa haża 18.
„ pjekař Heinrich w Semjazach.

Na pschedań:

Nawoblekał, khabat a woblek, w Hródku, Hrodowska haża 5 della.

Woblek bruny w Budyschinje, Rybarska haża 11.

Wohnischcźo, Herd, w Hródku, Drježźanska dróha 34.

Wlido wucźahowaze, w Budyschinje, Albertowe namēsto cźišlo 2.

Konjeŕ, sylnaj, w Hródku, Augustowa haża 1.

Kolo motorske w Hródku, Wjedrich-Ebertowa haża 51.

Běrny skótne, 15 zent., w Hródku, Lipscańska dróha 7.

Waha dezimalna za 15 hr., w Budyschinje, Hornjeńska haża 28, sadni dom I.

Prošata, Rešha w Zurizach, w Stachowje 37.

Runklitza, Faust w Wšej pola Kamjenza.

„ Lehmann, kubleŕ w Lubiju. Friedhofstr. cźišlo 26.

„ kupjeji dwór w Cźěchorizach.

„ Preibischez młyn w Hrubjelezizach.

Sdubnizy na pschedawanje

sobotu 19. oktobra 1929

w Bjelopjazach w hoscenzu „K pschitwarkej“ dop. w 9 hodź.: 70 tunow drobnych plestrunkow,

na hudnistwje dop. w 10 hodź.: **jonjaze koło, boa a wschelake jonjaze drasty.**

w Hródku, Schlossbezirk 2, dop. w 11 hodź.: **wschelake meble a lampy,**

na Wojerowskej dróhy 9 pop. w 2 hodź.: **gramofonaj** z 10 **deskami, wschelake meble, schrotowarski młyn, motorske koło, 20 zent. rožki, auto, pišanski stroj, zigary, zigarety, klamarske tiwory, kolbaza, tobak, kainit a Domaschowa muchła.**

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3/11 hodź.: Sšnadny wobrot pschi powschechnych płaćizinach.

Dop. 3/12 hodź.: Wobrot wužiwja, płaćizny posituja, zito je žadne.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	17. 10.	16. 10.		17. 10.	16. 10.
Pšeńca	240-231	232-233	puny	—	—
rožka	172-176	174 178	woka	—	—
naz. ješmjeń	—	—	mōdre łupiny	—	—
nal. ješmjeń	172-188	172-188	žołte łupiny	—	—
wows	168-178	170-180	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	18-19,00	18-19,00
pšeńć muka	27-33,25	28-33,50	lany wosusk	24-24,40	24-24,40
rožna muka	23-26,50	23-26,50	boca. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,75	11-12,10	pjerj. kruški	15-16,90	15-16,90
rožne	9-10,25	10-10,5[illegible]	syno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-3,80
lano symjo	—	—	rožna słoma	1,35-1,50	1,25-1,45
hrōch, Viktor.	35-42,00	35-42,0[illegible]	pšeńć. „	1,05-1,22	1,05-1,20
raps	—	—	wowana „	1,20-1,45	1,10-1,35
pjeluški	—	—	jeńa „	1,15-1,35	1,05-1,25

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

17. oktobra.

11 wol., 1 byk., 7 jałoc. a kruw., 625 ćelat., 82 wowc., 693 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 87—93, 2. 80—86, 3. 68—78;

swinje: (přez 300 pt.) 86—87, 2. (240—300) 8[illegible]—86, 3. (200—240) 85—86, 4. (160—200) 85—86.

Raney 76—80.

Wične płaćizny stwórtk w Kamjencu a w Lubiju,

17 X.	Wšo po złotej hrjwnje	w Kamjencu za 1 centa	w Lubiju, za 1 centn.
Pšeńca		11,00—11,20	10,70—11,20
Rožka		8,70—8,80	8,70—9,00
Jećmjeń (nalēt.)		10,00—10,40	10,00—10,75
Wows		7,75—8,00	7,70—8,00
Syno		5,25—5,50	4,75—5,25
Słoma z maš. młóć.		2,50	1,50—2,20
Słoma k zaslanju		2,40	—
Słoma z ruku młóćena		—	—
Běrny pola ratarja		4,25—4,50	3,25—3,80
„ hač na železnicu		—	—
Butra		2,00—2,20	1,10—1,20
Jeja		0,14—0,15	0,14—0,16
Pšeńčne wotruby		6,25—6,50	6,60—6,80
Rožne wotruby		6,30—6,50	6,70—6,90
Pšeńčna muka		19,50—20,00	17,00—17,75
Rožna muka		14,50—15,00	14,00—14,60
Prosata, wulke		70,00—90,00	—
„ „ srjenje		30—42	—
„ małe		—	—

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a redakciju A. Daŕ nan w Budyšinje. Za hospodarski dźěl Arnošt Bart w Bróšwicach. Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

podstejazych komisiaram poručiło, prawje wulke składy wjelbludowcho a karuchlazcho mjasa nahromadźeć. Přenja požyłka, kiž je sa Moskowskich mějiczelow mjasnych karikow postajena, wobsteji s zdych 1500 tunow wjelbludowcho a 300 tunow nuczcho mjasa.

* Misijonar jako proschet. W Palma de Mallorca we Spanijskej bórsche dźesći cząs pschińtuchnik němskeho stata s mjenom Jurij Bernstein w jara khudobnych poměrach żiw. Wonjy njedawno wumrě, wupokasa žo k najwjetschemu pschestrapjenju wschěch, kotriž běchu jemrětcho znali a jeho khudobne żiwjenje žobu widźeli, so wobžědesche samźenje wo jedyn milijon frankow.

Hwězdne dźěćco.

(Pokračowanje.)

Tu nastaji žo hwězdne dźěćco do lěsa, a zhlicżi dźesi pytasche sa dulu žołteho stota, njemóžesche pak ju nihdźe namakać. A pschi khowanju słónza žydźe žo wono a pocza płakać, a jako płakasche, pschiběża mały sajaz, kotrehož be s pazlow wutżiwobodźiło.

A sajaz rjekny k njemu: „Czehodla płaczeschi? A schto pytasch w lěsu?“

A hwězdne dźěćco wotmołwi: „Pytam dulu žołteho stota, kiž je tu skhowana, a njenamakam-li ju, nabije mje mój knjes a wobkhowa žebi mje sa njewólnika.“

„Pój se mnu!“ sawoła sajaz a běżeschе po lěsu, dóniż njepschińdźe k wulkej łuži.

A na dnje łuże leżesche dula žołteho stota.

„Kak dyrbju žo cźi bjakowacź?“ woprascha žo hwězdne dźěćco, „pschetoż ży mi nětko k druhemu resej pomhał.“

„Ně, ty mějesche najprjedy žobuželnosći se mnu“, rjekny sajaz a tłóchmy khětsje do lěsa.

A hwězdne dźěćco wsa dulu žołteho stota, tykny žebi ju do żiwojeho saka a khwatasche do města. Ale wutżadny widźesche jo pschikhadźeć, běżesche jemu napschećo, klakny žo pjed nim a rjekny: „Daj mi pjenjes, hewak dyrbju s khodom wumrjeć.“

A hwězdne dźěćco praji k njemu: „Mam w żiwojim saku jenož dulu žołteho stota, a njepschinjesu-li ju żiwojemu knjesej, nabije mje wón a žiwy žebi mje sa njewólnika.“ Ale wutżadny prosche jo tak jara, so mějesche hwězdne dźěćco žobużelnosć s nim a da jemu dulu žołteho stota.

A hdyż k domej kuklarja pschińdże, wotewori jemu kuklař, dowjedże jo nuts a woprascha žo: „Masch dulu žołteho stota?“ A hwězdne dźěćco wotmołwi: „Nimam ju.“ Tu puschći žo kuklař na hwězdne dźěćco, nabi je, poczeži je je rjeczasami a cźišny jo sajo do pinzy.

Rano pschińdże kuklař k njemu a rjekny: „Pschinjesesch-li mi dźensa dulu cźerwjeneho stota, dżu cże wutżiwobodźić, njepschinjeżesch-li pak ju, dżu cże sawěsće morić.“

Tu nastaji žo hwězdne dźěćco do lěsa a zhlicżi dźesi pytasche dulu cźerwjeneho stota, njemóžesche pak ju nihdźe namakać. A wjeczor žydźe žo wono na żemju a płakasche; a jako jemu hórke słzy kapachu, pschiběża mały sajaz.

A sajaz rjekny k njemu: „Dula cźerwjeneho stota, kotruż pytasch, leži jady tebje w jamje. Tohodla njeplacź wutrobna, ale budź wjesołe.“

„Kak dyrbju cźi wscho to sarunacź?“ sawoła hwězdne dźěćco. „Pschetoż je to nětko tśeći króć, so žy mi pomhak.“

„Ně, ty mějesche najprjedy žobużelnosć se mnu“, rjekny sajaz a cźekny khětsje.

A hwězdne dźěćco dźesche do jamy, a w jeje najsadnischim róžku namaka dulu cźerwjeneho stota. Tu tykny žebi ju wone do saka a khwatasche do města. A wutżadny, kiž je pschikhadźeć widźesche, tśesesche wotkrjeda dróhi, wołasche sa nim a rjekny. „Daj mi dulu cźerwjeneho stota, hewak dyrbju wumrěć.“ A hwězdne dźěćco mějesche saso žobużelnosć s nim, da jemu dulu cźerwjeneho stota a praji k njemu: „Twoja nusa je wjetschi hač moja.“ Tola wutrobna bě jemu cźežka, pschetoż wone wědźesche, kajki trudny wotsud na nje cźaka.

Ale hlej, jako wone k mětschańskim wrotam pschińdźe, pokonichu žo strażnjey pjed nim a hołdowachu jemu a prajachu: „Kak cźamy je nasch knjes!“ A cźrjódła wobydlerjow ja nim krocźesche a wołasche: „Sawěsće njeje nichtó tak cźamy na zelym swěcźe!“, tak so hwězdne dźěćco płakasche a žebi praji: „Woni wutżmějechuja mje a żmějachu so nad mojim hubjenstwom.“ A tak žełne bu hromadźenje ludu, so wono stwój pucź smyli a na łónzu na wulkim naměstnistwje stejesche, na kotrymž žo krażny połaz krala pozdźehowasche.

A wrota połaza wotewrichu žo, a mětschanzy a wyschozy sastojachu města khwatachu dźěćcu napschećo. A woni pokonichu žo pjed nim a prajachu: „Ży ży nasch knjes, na kotrehož żony cźakali, a żym nascheho krala.“

(Skónczenje pschichodnje.)

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powětrna wjedrje sajuttschu żobotu:** Sjenje, żucho, cźopłischo. W Jendźelskej žo deschczuje a cźopło. W połnóznej Europje khłódno a deschczitk.

* **Sobotu je žo na hajnika Kiertha s Großwöhlaskeho khójerkubła pola Ochatza nadpad skutkił. Jedyn kolojeżdżaty bjese wscheje pschicźinny do hajnika sćeli, tola jeho jenož lohko skrani. Kolojeżdżaty njeschpósnaty cźekny.**

* **W Minichowje nastachu njeměry na hażach je stronu narodnych sozialistow dla ludowcho żadanja. Policija rasnje sakroczi a trjebasche swoje gumijowe klumpachi.**

* **W finanznym wuběrku austrijskeje nazionalneje rady je žo knježerstwowa pschedłoha wo sakonju sa semiski kredźitnu banku rospominała. Někotrzi sozialdemokratiscy rěcźnizy wo wobkhodnym wjedniwstwje tejele banki kaza wotkrychu. Sozialdemokratiscy zapósłanz dr. Danneberg praji, so je semiska kredźitna banka połoženje lěta falschne bilansy wosewila a cźisty dobyć wupokasała a dźiwidendu wupłaczyła, kotrež žo jako njeby sakhwalić.**

W Alżerskej žu domorodni do francozoskich wosadow srasyli. Pschi njemérach buchu 50 ranjeni a tež morjeni.

* **We Seattle we Washingtonskim stacze w Portlandskim hotelu, najwjetschim mésce, woheń wudyri, kotryż žo i wulkej spěchnosću rozschěri. Sydom wosobow je žmjerć poczepiło, 15 ludźi je žo sranilo.**

* **Wodźiwa powětrowa łódź „Bigilant“ Goodyearsko-Zeppelinskeho towarstwa w Newyorku je žo na lětanischczu w Butlerfieldu pola Pittsburgha pschi wotlerjenju snicźiła. Liczba ludźi, kotrež žu pschi tym snjesożiłi, njeje hischcze znata.**

Powětrowa łódź bě po puczu s Akrona do Newyorka. Sobotu bě w huscej mhli dyrbjała nusy dla w Pittsburghu k semi pschistajeć. Hdyż chzyschе schtwórtk dale leczeć, žo kóńki cźaš, pjedy hač wotlecza, s wětrowym storkom shrabny a žo pschecźiwo malemu twarjenju lětanischczowcho sarjadnistwa silożi. Pschi tym žo dospokoje stama.

Wyšši měšćanosta Barlina dr. Böss ze swojej mandźelskej. Staj sobu do Sklarekec skandala zapleśenaj. Sklarekec zajaty prokurist Lehmann wudawa, zo je Sklarekec firma loni mandźelskej wyššeho měšćanosty kožuch 4 000 hr. hódny, jeno z 400 hr. wobliczila. Z tym je sebi chcyła wyššeho měšćanostu zpřećelić, zo by móhła při wšelakich wobkhodach ze městom Barlinom cźim tučniso zasłużić.

Što to wě?

Stó je spisał serbsku hymnu a što je ju kował?

Kotre běchu poslednje słowa W. Göthe?

Kotry kraj je najbusćišo wobydleny?

Kotra zemja ma najwjacy rěkow?

Cohodla maja mużojo wohrzyk na krku?

Wotmołwy na srjedniše prašenja.

Přeni a najwjetši zbudźeř Serbow bě Jan Arnošt Smolerj, narodźeny na Židowje 1816, wumrě 1884.

Přeni powětron z pućowarjemi je lećał 21. nowembra 1783 w Parizu.

Najdróżša zemja na swěće je w Manhattanu we Newyork City.

Europčan je kurił prěnju cigaru w lěće 1492 na kunje Kuba.

Twarožk Rockford ma swoje mjeno po francowskej wjesscy samsneho mjena a dźěła so z wowčeho mloka.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Na namjet gmejnskeje rady w Korjenju ža gmejnski pucź „pschi hrodowskej horje“ w Korjenju sa wobsćeh se hamtskohdami wschěch družin po §30 wotst. 1 postajenja wo wobkhadźe se hamtskohdami se 16. měrza 1928 sawjerjeny.

W Budyšinje, 15. oktobra 1929.

Hamtske hejtmanstwo.

Požedźenje spomožerskeho a młodźinskeho wubjerka budźe pónđelu 21. oktobra 1929, popołdnju w 3 hodź. we Bethlehemskim wustawje we Wjasońzy jako pschikamtowanje k wobkhadanju wschelakich spomožerskich pschipisowow w tudomnym wokrjesu.

Wokrjesny zwjazk Budyšskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Wodowodowe roły budźa žo schtwórtk 24. t. m. wot 9 hodź. wjeczor žent a je-li trjeba pjatk 25. t. m. wodinjo wopokazowacź. Mózno je nakhwilne zamoženje wody a powjeścenschenje jeje cźišćenja.

W Budyschinje, 18. oktobra 1929.

Měschczańska wodarnja.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wupokaz wo dokhodach a wudawkach wokrjesneho swjazka Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa hač do wotsamknjenja cźišćeńskeho lěta 1928 kaž tež na cźaš wot 1. haprleje hač do 30. septembra 1929 po §§ 15 a 16 postajenja němskeho ministra finanzow wo finanzej statistiku s 23. 6. 1928 je na hamtskim hejtmanstwje wo jstwje cźo. 14 k wobkhadanju wupołożeny.

Wokrjesny zwjazk Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa.

16. oktobra 1929.

Nowy

„ludowy měšany“ khofej

1/4 **punta pe 70 pj.**

jenož pola

Herm. Klemma

naslědn.

na Kamjentnej h. 27

Wupjerki

jenoj najlěpsche twory:

80 cm schěrokosć . . . m 2.20
100 cm „ . . . m 2.75
115 cm „ . . . m 3.—
130 cm „ . . . m 3.50
140 cm „ . . . m 3.70
160 cm „ . . . m 4.25

Tuńsche hódnosće, kaž tež jeschcze wupjerki a hotowaki stajnj. na składze

Andr. Kasper

(mějeczel: A. Pilopp)

w Budyschinje, Burglehn 11

Javol

wotstroni šupjny a spekehlny, spěchuje rosćenje włosow, radźela zažnenu zesedźiwjenju a zmóžnuje dobru frizuru! Wšitcy frizerojo wothladuja po přeću Waše włosy z Javol-zelowej włosowej tinkturu

Exterikultur A. G. w Kolbergu

Vogtl. Gardiny

štory, rolleaux, vollowe a musslinowe kromki, canki jara tunjo na Zw. Lawsk. h. 10

J. Erler Rózk „Krónpr.“ mosta

Mlokowy dwór w Budyšinje

zap. dr. z wobm. ruk.

Česćenemu přetrjebarstwu z tutym wozjewjamy, zo sobotu 19. oktobra připołdnju

na Wysokej hasy č. 7

(Hohengasse)

dalšu předawarnju

wotewrimy

Naš najwosebniši nadawk dyrbi być, přetrjebarstwo jenož z prěnjorjadnymi wupłodami posłužować

Prosymy wo přećelnu podpjeru

Rukawate lacy

Osswald

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy

A k njedźeli

1/4 **punta**

kofeja

„Karlowarska měšeńca“

za 100 pj.

Hermann Klemm

naslědnik

na Kamjentnej hasy **27**

Njekupujće drohe znamkowe likéry ale moje tun. přimérjene

paleńcy

litr wot 3.— hr. woptanki darmo

Hermann Klemm nasl.

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Košlacy barchent

běły a pisany, barchent za jaki a wobleki najnowše mustry. Pola a čiste wolmjane tkaniny za wobleki, bluzy a sórcuchi. Hotowe barchentowe šaty běłe a pisane. Podšite šaty za žony, mužow a dźěći. Barchentowe łož, rubiška. Zbytki wšelakich družin. Najwjetši wubjerk! Najtuńše płaciny!

Hilger w Budyšinje jenož na Seminarskej h. 2

Poručam swój

wotnajeńsi awto

ke kermušam a za wšě druhe jězby po najtuńšim wobličenju

Pawol Mechela w Pěskecach

Telefon, předběžnje w zjawnem městnje dalokoróčaka w Pěskecach abo skazać w hosćencu.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Přiloha k čisłu 244

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 18. oktobra 1929

Z posedźenja wokrjesneho wubjerka Budyskeho hamiskeho hejtmanstwa.

Wokrjesny wubjerk Budyskeho hamiskeho hejtmanstwa wozjewi swoje posedźenje srjedu 16. oktobra dop. ½10 hodź. na gmejnskim hamcje we Wjeleczinje. Posedźenje, na kotrymž so sobustawy połnoliczbnje wobdźěłachu, nawjedowaše knjes hamiski hejtman dr. Sievert.

Přichi prěnim dypku dnjoweho porjada přichwali wokrjesny wubjerk 100 hriwnow přichpomozy za wuhotowanje wjeczorow za ludowe wukubłanje we Wjasońzy. Dźěławe sjednoczenstwo Łužiskich wobkhadnych towarstwow, kiž běše na lětuschej Drježdźanskej wustajenzy Łužiski domorik z bohatym wuspěchom wuhotowało, běše z tym 3000 hriwnow wudawkow měło, 3000 hriwnow su wobstarne towarstwa jenotliwych městow přichwalske, so ma dalowe sjednoczenstwo tohorunja hischcze 3000 hriwnow dóstać. Ke „živej" znamknyše je dźiwy dypk, po tym jo hamiski hejtman 150 hr. přichipomozy namjetowak, kotrejž. Jenohłósnje přichihłosowasche wokrjesny wubjerk, so ma so muzejowa přichipomoz wot 200 na 400 hriwnow powyschicź. Zentralny swjazk dźěłacźerskich invalidow a wudowow Němskeje běše namjet wo powyschenju wobjerowych směrowych pjenjes sapodał, kiž dźěłachu rostacy wuwabi. Dokelž by so z powyschenjom tuchle wobjerowy wokrjesny swjazk z nowym wudawkom wo 40 000 hriwnow počeźił, kiž mohłe so jenož z powyschenjom wokrjesneho dawka sabo narunacź, schtož je přichi nětcźišchim wobstatnym pjenjeznym połoženju w naschich gmejnach njeradźiwe, namjetowasche hamiski hejtman, so ma namjet wotpokazać a so ma po waschnju individualneho sastaranja postupować. Wubjerk powyschenje sadźowu wo 10 prozentow k 1. oktobrej 1929 wotpokasa přichećźiwo 3 hłosam lěwizny.

Po wuradźowanjach wo wschelakich korćmarskich kontingjach dźěli hamiski hejtman, so je so licźba dźěćonjesnjach wot 1. hacź 30. septembra we wokrjesu wo 134 wobsedłow powyschiła.

Cyrkwinske powěsće.

21. njedźela po swj. Trojicy — 20. oktobra 1929.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano we 8 hodź. němske Bože wotkazanje, we 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża słužba (farar Kapler). Pop. ½3 hodź. na farje młode holći. Wuteru pop. towarstwo žonow na dwórnišću.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dopołdnja ½11 hodźin swjaz dźěći, popołdnju ½3 hodźin wobdźělenje na zjednoćeństwowej konferency w cyrkwi w Kumwałdźe. Tekst: Mat. 22, 2—14. Rěčnicy knjez farar Paul Budyšina a druzy. W Budyšinje je wječor ½8 hodź. evangelizaciska zhromadźizna. — W Budestecach su wot 21. hać 26. oktobra kóždy wječor wot 8 hodźin w młodźinowni evangelizaciske přednoški. Rěčnik knjez zjednoć. sekretar Mütze z Kamjenicy. Wuteru a stwórtk wječor we 8 hodź. změje sotra Augusta z Aue přednoškaj za młode holcy na Židowskim wobsedle čo. 146, srjedu wječor tohorunja w Budyšinje při Polnym hrodźiku 6. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (list na Romskich).

Zjednoć. wothladar Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu popołdnju w Kumwałdźe, wječor w Lubiju, pónđelu w Hodźiju, wutoru w Zuborničcy, srjedu w Bukojnje, stwórtk w Konjecach a pjatk we Tešecach.

Z Barta.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 h. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba.

Wutoru wječor we 8 hodź. w Zuborničcy, srjedu wječor we 8 hodź. w Bukojni bibliska nutrnosć (k. zhrom. wothladar Křižan).

Z Budestec.

Rano ½8 hodź. změje farar Bójc němsku spowědź, dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Popołdnju we 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 h. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba.

Z Budyšinka.

Dop. ½11 hodź. serbska Boża słužba (farar Handrik-Poršiski).

Z Hodźija.

Farar Wjezar změje rano ½8 hodź. němsku spowědź, farar Voigt dop. ½9 hodź. němske a we 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za wokrjesne towarstwo znutřkowneho misijonstwa. Pop. ½12 h. je Boża słužba za dźěći. Srjedu je pačerska wučeba. Pónđelu wječor we 8 hodź. změje knjez Křižan z Běleje Hory w spomožerskim domje biblisku hodźinu.

Z Hrodźišća.

Dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. Jubilejska zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba, ½11 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Kotec.

Dop. w 10 hodź. němske kemšenje (wosadny farar) na to posedźenje cyrkwinskeho prjódstejerstwa.

Z Khwaćic.

Rano ½9 hodź. a w 10 hodź. serbske kemšenje, dop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. Kollekta za cyrkwinske wosadźine zamoženje.

Pónđelu jako na kermušny swjedźeń dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje, pop. we 2 hodź. dźěćikemšenje. Kollekta za cyrkwinske wosadźine zamoženje.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. serbska ½11 hodź. němska Boža słužba w pačerskej jstwje.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje (farar Mikela-Malešanski).

Z Njeswačidła.

Dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. — Pónđelu w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kermušne předowanje (knjez farar Wyrgač z Nosaćic). Na woběmaj dnjomaj zběrka za wosadnu diakoniju. Srjedu w 3 hodź. žónske towarstwo w knjezim hosćencu.

Z Nosaćic.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boža słužba.

Tak khłostaja w Rumunskej njekedźbliwych šoferow. Jemu připowěsnu plakat, rucy zwjazaja na khribjet a pólcaj ze třělbu w horšći ćéri jeho po wuRcach (hasach) města.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boža słužba. Pop. ½2 hodź. dźěćikemšenje za młódše dźěći w Bošecach. — Pónđelu a stwórtk rozwučowanje pozawnistow. Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina w Konjecach přez knjeza wothladarja Křižana.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Bože swjate wotkazanje, w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba, potom Boža słužba za serbske dźěći. — Pónđelu rano we 8 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. je němske a dop. ½11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wósporka.

Rano we 8. hodź. spowědź a ćiche swjećenje Bożeho wotkazanja (wosadny farar), ½9 hodź. předowanje (kand. Tetz z Tauntina w Besarabskej). Kemšenje za dźěći wupadnje.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske, ½10 hodź. serbske kemšenje. Kollekta. W 11 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. w 4 hodź. młode holcy na farje.

Přilopk.

* **Žadny swójbny swjedźeń.** W Marienfeldje (Bergiski kraj) swjećachu sajšku pónđelu swójbny swjedźeń, kiž bě je jenički swojeho rasu. 15 hischcze žiwych bratrow a sotrow Müllerow z Erlen w gmejnje Much, mějachu dźeń swjećenj, na kotremuž buchu hromadźe 1000 lět stari. Tutón swjedźeń bu z domisniskim swjedźenjom wojebitcho waschnja, přichi kotremž so duchowne a žiwtne wuschnoscze kaž žyte wobydlećstwo Marienfelda a wokolinu jara žiwje wobdźěli. 15 jubilarow ma hischcze 63 žiwych dźěci a 70 žiwych wnuczkow.

* **We wichoru so palaja łódź.** S Kopenhagena so powěsći: Kaž je so hižo pisało, je Trárójći dwuschcźelorak „Martha" z Thorhavna přeco Shetlandskimi kupami so sapalił, mjes tym so žałostny wichor sakhadźesche, přichi čimž kapitan a muž wobhadźi wo žiwjenje přichindźeschtaj. Druhi dźeł wobhadźi wuthwoła jendźelska tydźenja parołoda. S přchedležazych powěsćow so wujasnuje, so je wobeń pjatk rano wokoło 4 hodź. w motorskej městnosći łódźe wudyrił. Sa někotre mjenschiny stojesche łódź w plomjenjach. Schcźerjory so pało rostamachu. Njebě mózno, wohnja so zmozowacź. Hnydom wuspadźichu wulkhowanske cjołm, so mohło muzstwo tak bórzy hacź mózno łódź wopuschcźicź. Cjołm pak bu wot jokmoho rozbity. Na tójso bě palacu łódź jendźelski trawler pytnył, kiž hnydom na pomoz přichihwata a pjećoch muzi wobhadźi, kotrizy we wulkhowanskich paćach po morju pluwachu, k sebi na łódź wsa.

* **Dawki za lěkikowanje.** Franzowski finanzny minister Cheron je swojich sobustacanow z powěsćom swjeselił, so dyrbi dawki wo nahladnu summu 1200 milijonow frankow ponizicź; ale mjes tym so ma tole ponišenje dawkow wobsebje bycź z spomoženju khudych a kulturnych potrjebnosćow.

Pražske Swjatowjacslawske swjedźenje.

Dožiwjenje a začišće wopisuje Jan Serbin.

1]

(Pokračowanje.)

Před 35 lětami běch tutón krasny twar, tutón kathedralny dom swj. Vita prěni króć zawohladał, dyž nazymu l. 1894 do stowěžateje Prahi na swoje studije přijědźech. Tehdy smy my Pražscy studenca swj. Wjacslawa ćesćić a lubować nawukli, dyž khodźachmy wosebje na jeho swjedźenju horje do tuteje Swjatnicy, do swjatowjacslawskeje kapały, hdźež wohladachmy jeho row a jeho powostanki, nahłownik a grocanu košu. Radowachmy wšak so tež nad 28. septembrom tohodła, so mějachmy swjaty dźeń a žanu šulu — wobradźi dźě nam swj. Wjacslaw kóždolětnje někajki rjany wulět do Pražskeje wokoliny. A do Swjatovitskeho domu wodźachmy swojich přiwuznych a serbskich hosći, dyžkuli do złoteje Prahi přijědźechu. Z Kralowskich Hradčan pokazowachmy jim potom kralowsku Prahu k nohomaj, a hordźi běchmy na tule słowjansku matičku, kiž tež nas mału horstku, nas słowjanskich Benjaminkow ke swojej wutrobje tłóčeše! —

A lětdźesatki so pominychu, a my wuńdźechmy z jeje klina won do žiwjenja: pak domoj, pak do swěta. Ale symjo, wusyte do późnoje role słowjanskeje wzajomnosće, je zeskhadźało, so wlekło a dozrawiło k rjanym płodam w čěskoserbskim Pražskim towarstwje. Wjele lubych, dobrych přećelow mia naše Serbstwo dźensa w złotej Prazy. Z wutrobnej radosću sym to stajnje připoznał jako swjatowjacslawski dar, kiž je nam wopuščenym syrotam wobradźiła wjerchowska maś Drahoměra a wulkeho swjateho wowka swj. Ludmila.

A w tamnych mejskich dnjach — bě to wutoru, 14. meje před swj. Janom — dožiwich so krasneho serbskeho wječora w Narodnej kofejowni w Prazy. Bě to runje w tych dnjach, hdźež też bołharski narod wosławješe tysaclětne wopomnjeće „cara a samodržavce Bołharow" Simeona (wot l. 893 do l. 927), kotryž runja swj. Wjacslawej bě za swojeho knježenja swoje bołharske kralestwo pozběhnył na najwyšši skhodźenk wójnskeje, politiskeje a kulturneje *mocy. Mějach přiležnosć wo tom rjanym předworšu* prof. P. Kjurkćjeva a prof. dr. J. Páty w słowjanskim seminarje słyšeć. A na serbskim wječorje witaseh so ze wšěmi zastupjerjemi słowjanskich narodnosćow, (khiba nic Rusow — tola pozdźišo zetkachmy so z ruskej Holanec swójbu —) tak zo běše to wulkotna słowjanska manifestacija k lěpšemu čěsko-serbskeje wzajomnosće. Z wulkim dźakom zapisnju tež tutón skutk bratrowskeje lubosće do rozprawy rjanych Pražskich swjedźenjow Swjatowjacslawskich.

Srjedu, 15. meje dopołdnja w 10 hodź. bu swjatočnje wotewrjena **Swjatowjacslawska jubilejna wustajeńca**, kiž je poměšćena we Wladisławskim sale a sejmownj na Pražskem hrodźe. Narodny wubjerk Swjatowjacslawskeje tysaclětneje róčnicy běše k sławnemu wokomiku přeprosył knjeżerstwo republiki, wšitke cyrkwinske, statne a samozarjadniske wyšnosće, zastupjerstwa cuzych statow w Prazy a wšelake druhe kulturne a wědomostne korporacije kaž tež wuznamne wosobiwosće. Mjez wukrajnymi hosćemi bě tež z Pražskim arcybiskopom dr. Kordačom přišoł jako jeho hósć dotalny mišnjanski biskop dr. Chr. Schreiber, kotrehož přewodźeše šolastikus farar Hejduška. Naspomnju to tohodła, zo su z tym też naše zajźdy łuž. Serbow do Prahi wosprawnjene. — Tohorunja president republiki dr. Masaryk je 24. meje Swjatowjacslawsku wustajeńcu ze swojimi wopytom počesćił a ze zapiska hosći je widźeć, zo nic jenož ćěscy krajenjo, ale też wukrajni wopytowarjo Prahi su we syłach tule wustajeńcu sebi wobhladali. Zapisa so hać do 2. junija, potajkim dwě njedźeli po wotewrjenju wustajeńcy 37 000 wosobow. Wězo su też naši Serbjo při swojim zajźdźe do Prahi wustajeńcu wopytali.

(Pokračowanje sćěhuje.)

turnych wustawow, kaž też dźiwadłow, je žo z druheje strony wotwuhlíko, nowe dawki, pschede wschěm na pychi sowjesej. Schto je nětko najwjetschi luksus? Sawěsće tola Kniesko paženje, pschetož kniesstwo njeměł žadyn pobrawom w našich cježkich czasach nichtó wjazy dowolisć. S tohole stajnischcja wulkhadźeju, je magistrat města Dinant finanzneniu ministrej namjet pschedložił, wožebitu dawk sa kniskowanje postajić. Pschi tom dopominachu žo na Rousseauowe wobkruczenje, so kóždy njedźelawy staczan, hacž je bohaty abo chudy, je se schkodnikom zyka, a wupraja žo spravne, so tón, kiž njedźela, ma znajmjenscha pschiwisnische placzicz — je-li to mjenujzy samože. W tom zaležesche, wopschijesce kniesstwa tak jasnje sformulowacz, so bychu žo mohli cži bjespororne swěsczicz, kotryž dyrbja z nowym dawkom wosboženi byc. Měschczanzy wótzpjo Dinanta njejsu tónle nadawk rosrisacz samóhli, nadsijeja pak žo wot mudrosce ministra, so wón to samože.

* **Loterija pschecziwo wulkim myschan.** Mostowske wyschnosce njerozdźachu žebi psched cžasu wulkich myschow hinak rady, hacž i loteriju mjes wobydlerjemi, kiž dyrbjesche jich pohonjecz wulke myssche kójicz. Sa stónzowanje 5000 wulkich myschow hacž do wěsteho dnja bu 250 rublowe wusajenych; mjenscha liczba žo pomérnje nize sa runa. Tole wyschnje njeje dozyła nowe; tajku methodu nałožowachu njedawno na kupje Formosy z wulkim wuspěchom.

Skałarjo.

Schto błyschczesce je tam z daloka
Hlóž wschelakeho klepota:
Haj, to su žerbzy skałarjo,
Kiž z cžežkim dźełom bědza žo.
Hdyž lube ranje zaswita,
A Boże błónczko sejkhadża,
Njech syma abo cžopko je,
Sšo w skałach dźěko sapoczinje.

Tak bórzy rano wuhlada
Jich kóždy dźełacz — bjes laza,
We sali a we drjewjanzach
A we rubjanych kholowach.
Na cžežke dźěko zwuczeni
Sšu wot kinikow hidżeni,
Wot stajnoh' procha wobdaczi
Sšu zyle mlynkam podobni.

Nasch skałar porjad lubuje,
A i dypkom dźełacz sapoczinje,
A hdyž žo zwjatok sawoła,
Jich dźěło hnydom zwjži tónz ma.
Hdyž pilnje podźěkali su
Dwě jatundże — nětk du k gnědanju,
Tu symny kojej we bleschi,
Khléb sesthnjeny jich wokschewi.

Poł schtundy traje gnědanje,
A saž žo dźěko sapocznje,
Tón łamaž z gratom mischtera
Wschak mjdu po schtundach dostawa.
Tón rubaž z gratom wschelakim
Tu dźěła bliskim, dalokim.
A wot schtukow, kaž nadźěła,
Mjdu dostanje wot mischtera.

Wón z kowarjom žo wujuje,
Jom' wjele pjenjes wopruje,
A hdyž też na njoh' nastwari,
To kowaŕ swónje pschecziwo.
Hdyž potrjebaju topora,
Sšo wojnarja pschez' smintjeja:
Hlaj, leš a tekt staj swólniwaj
A sa skałarja mjelczitaj.

Hdyž lubu wobjed nimo je,
(Kofej, sesthnjene pomałti),
Dha skałar chwilku wotpocznje,
Sšo k nowom' dźełu hotuje.
A w schtyrjoch k lubej gwaczinje
Sšo spěra „pjecžit" hromadże,
Sa tutón skałar najmłódschi
Dże kupicz palenz najtuńschi.

Hdyž lubu wjeczor nastawa,
Cžaž gwjatoka žo pschibližja,
Hischcze druhdy krotschik gunjeja,
Proch kamjentnu z nim wotimyja.
Hdyž lubu skałar domoj dże
A sprózny druhdy sastanje,
Sšnadź je žłabosczu tschepoze,
Dha praja, so wón pjany je.

Haj, haj, też w skałach lubuje
Sšo palenz, haj, jich wjele je,
Kiž žwoju zyłu tjanu njsdu
Na palenz rosmjetali žu.
To pak też wěrno wostanje,
Sšo na skałarju widżane
Je wschdo, a hdy by wopiłz był,
Wón [illegible]

Sšym bjerje jenak czumpatych
Dosej cžasto muzow nabladutych,
Skał (dołelz palenz njepiju),
Sšym sesnał hnydom po majchnju.
Haj, tajkoh' nichtó njewidźi
A ja pjaneho njedźerzi,
Sšam korczmar jeho safita
A jeho pjanosci wodźewa.

Ja proschu tógdyh' pschecjeła,
Hlaj, njebudźmy žo picża dła.
My chcemy radscho kedźbowacz,
Sšam ja žo dobry pschikład dacz
Tym, kotryž na naš łakaju,
Nam jenož njecjeješ popscheju,
So pschi skałarskej pjanosci
Też stróžby lud we skałach tżi.

— J. B. w J. a E. B. w M. R.

Sokołstwo, sport a hry.

Wšosłowjanski sokołski zlět w Beogradże 1930.

Kaž so z Beograda pišo, su so tam hižo dokładne přihoty stałe za přichodny wulki sokołski zlět we Beogradże. Po dotalnych wobstejnosćach je najlěpše poradźenje za wulkotnu manifestaciju zwěsćene. Na zlětu budźa so wobdźělić Sokoljo ze wšěch słowjanskich krajow. Hač dotal je připowědźenych 20 000 českosłowakskich Sokołow, 4000 pólskich, někotre tysac ruskich a łužisko-serbscy Sokoljo. Dale wobdźěla so na zlěće wšitke gymnastiske zjednoćenstwa, kotrež su w internacionalnym gymnastiskim zwjazku združene. Na nowym stadijonje móža 3500 Sokołow nadobo zwučować a tribuny poskića 35- hač 40 000 přihladowarjam městno.

Lohka athletika.

Swedske nowe rekordy w žónskej lohkoathletiey. W jenej zhromadźiznje lohkoathletiskeho Zwjazka w Swedskej buchu sčěhowace resultaty jako rekordy abo měridło za tamnišu žónsku lohkoathletiku postajene: Wysoki skok 1,40 m, mjetanje šipa 35,10 m, 4×100 m stafeta 53,2 sek., 80 m přez zadźěwki 12,8 sek., daloki skok 5,23 metrow.

Bólkopańca.

Wo pokalowe župne mištrstwo wojowaše so zańdźenu njedźelu na „Budissa" městnje w Budyšinje. Němskej bólkopańskej zjednoćeństwje z města Riesy a Budyska „Spielvereinigung" steještej sebi napřećiwo. Mnoho přihladowarstwa bě so zešło. Tola Budyskich sportarjow je wuspěch malo zwjeselił; přetož hra skónči so z 8 : 0 za Riesu.

Pjasćowanje.

W **Prazy** bu zymski program z internacionalnym pjasćowanjom wotewrjeny. W prěnim dypku steještaj sebi němski Kühn a češki Pokorny napřećiwo. W 6. kole Pokorny podleža. Jako druhi wustupi čakańe na němski mištrski titul Bajo napřeco Čechej Seidelej. Posledniši wuńdźe jako dobyćer a Němc Bajo bu dla hubjeneho zadźerženja diskwalifikowany. Też slědowacej dwě hrě napřeco Wuherskej a Belgiskej dobu prěnišu wubjerny češki pjasćowar Pětr a poslednišu češki mištr Swoboda.

Spodźiwne připady. Připady hraja w žiwjenju człowjekow husto spodźiwnu rólu. Před někotrymi lětami dyrbješe americanski pjasćowar Genaro přećiwo italskemu Pernochu Villi wo swětowe mištrstwo wojować. Villa pak bě runje zemrěł, hdyž Genaro na městno zetkanišća přińdże. Nětko měješe Genaro před krótkim z Jendźelčanom Hillom wo swětowe mištrstwo so bědźić. Hdyž pak Genaro do Jendźelskeje přijdże, bě to prěnje, štož zhoni, zo je jeho přećiwnik mjez tym zemrěł. — A to człowjek njesmě přiwěrk dowěrić.

Kolesarstwo.

Nowy swětowy rekord w kołojězdźenju.

Młody Italčan Gajoni je zańdźene dny na Simplon-čarje w Milanu swětowy rekord přez 50 kilometrow na 1:10:16 polepšił. Dotalny najwyšši resultat bě 1:10:42. Tohorunja Gajoni italski hodźinski rekord wot 42,462 km na 42,861 km powyši.

„Dirt track" — nowa wujězdźowańska čara za motorske koła.

W Němskej je zaso jena nowa sportna konkurrenca na plan přišła. Hač dotal znajachmy wujězdźowańske čary za motorske koła z asfalta zhotowjene abo znajmjeńša tola derje zdźeržane zjawne dróhi. Nětko pak je so w Hamburgu po jendźelskim příkładže runje nawopačna čara připrawiła, tak mj. „Dirt track-čara." Po serbski bychmy ju „pimpusowu čaru" mjenowali. Na nju nawoža popjeł a błóto a ji *potom z wodu polija. Mózemy sebi derje* předstajić, zo při wujězdźowanju błóto hač wokoło wušow lěta. To pak je to, štož přihladowarjow, — kotříž so wězi w přiměrjenej dalokosći dźerža — najbóle rozwjesela. W Jendźelskej maja tute wujězdźowanja najwjetši přiběh, tak zo je „dirt-track" khutna konkurrenca z wujězdźowarjow na porjadnych čarach. Wěcywi stojni kolesarjo pak też wědźa, zo so wot jězdźerja při tajkich wobstejnosćach najwjetša wušikność žada. Jemu so tohodla też dwójcy abo trójcy telko pleći, kaž hač dotal. A to runje budże powolańskich sportarjow na „błóćanu wěc" wabić. Wujězdźowanske mašiny so wosebje za to twarja a su dospołnje do škitańskeho pancera zababjene.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Sokołska jednota wuhotuje 1. decembra 192 swój 3. założeński swjedźeń, dawam tuto našim bratrowskim jednotam k wědźenju. Starosta.

Bukecy. Jednota Sokoł ma jutře sobotu wječor wo hodź. zwučowanje. Njech wšitcy bratřa cyle wěsće přińdu. — Stari bratřa zwučuja póndźelu wječor we 8 hodź.

Drježdźan. Serbske towarstwo „Čornobóh" wotměj sobotu wječor swoju měsačnu zhromadźiznu pola sobustawa Zmija na Christianskej dróze 2. Přińdźe wšitcy w bohatej ličbje, mamy wjele nadnjowym porjedze. Předsydstwo.

Jednota Sokoł w Malešecach. Porjadne zwučowanje je wot nětka kóždu srjedu, nic wutoru. Dźěći njedźele wot 1—1/3 hodź.

Lichań. „Zernička" zhromadźi so njedźelu wječor 1/6 hodź. w Minakale k hłownej pruzy. Wšitcy cheyli tam z dypkom być.

Khrósćicy. „Jedn. Sokoł" změje 24. okt. wječor w 8 hodź. p. Wjeńkec wurjadnu zhromadźiznu (sličnu wobstaće) a přeprosy na nju wšitke wokrjesne jednoty na najwutrobnišo.

Swobodne zjednoćenstwo kat. wučerjow serbskich **Łužicy** změje srjedu, 23. 10. 29 popołdnju 1/4 hodź na lubo přeprošenje knj. administratora P. Reinalda Domaški swoju 3. porjadnu zhromadźiznu w Róžeńčanskej farje. Přednošuje knjez šulski wikar nik Andricki. Předsyda.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin we Serbskej kofejowni

Sarazeanu nowy sobuknježićer Rumunskeje. Sarazeanu je sobustaw rumunskeho appellacijskeho a kassaciskeho suda. Na našim wobrazu jemu z lěwi sedźi patriarch Miron Christea, tohorunja sobustaw knježićerskeje rady.

Kabul, hłowne město Afghanistana. Nadir Khan, wuj wuhnateho krala Amana Ullaha, tole město po cežkich wojowanjach dobu a Habiba Ullaha zaja. Na našim wobrazu widźimy twarjenja němskeho wuslanctwa.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 245 — Budyšin — Sobotu, 19. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 58

Hindenburg přećiwo paragrafej 4 ludoweho požadanja.

Němski president je dźenża politiski pśichednoścť němskeho kanclera pśichwalił. Pśichi tym je k kwitowanju ważnemu politiskemu wusnupej němskeho presidenta pśiležnje ludowemu požadanju doscho.

Němski president je pśichi tymle pśichednoścku němskeho kanclera składnoś wuźijo, žo wo paragrafu 4 ludoweho wótdanja wuprajił. Tónle paragraf němskeho kanclera a němskich ministrow, kótaž Youngowy plan a podobne dejanja wobkamkuja, krajnje pśicheradły winuje. Němski president je tohodla paragraf njeměžownje a wobjabinski wót nadpad mjenował, kótryž wobžarnuje a sajuźuje. Kanclera Brüninga je pśosył, so by to zrubustawam němskeho ministerskeho kabinetta doželił.

Wódla teho je němski president dźenża němskeho sejźa Curtiusa, ministra Dietricha, dale awstriskeho justiznego ministra a pśichwodnom awstriskeho pósłanza a němskeho pósłanza w Moskwje, w tu chwilu w Barlinje pśichebywajuceho, pśichijał.

Dišziplinarne sakrocźenje dla ludoweho požadanja.

S Düsseldorfa žo 18. oktobra powjedź, so žu knježerstwowego radźićela Bierbacha w Düsseldorfu se sastojnstwa wotžadźili, dokelž je napominanje dla wobdźelenja pśichi ludowym požadanju podpisał. Dišziplinarny prozeb pśećiwo Bierbachej je žo hižo sawjedł.

Křižak „Lipsk" so na morjo puśći.

Němska nowa wójnska łódź, runje nałwarjeny křižak, chcejo so „Lipsk" narjekny, je žo pśichi na morjo puśćił. Kśećerjeńsku rěcź mějesche Lipscjanski wyšicheli pśećerjeńska dr. Rothe.

Němski woborny minister Groener je ś Wilhelmshavena śledowazu telegrafisku powěźcź němskemu prezidentej pósłał:

„Křižak „Lipsk" je žo w pśichitomnosći cźežnych hosći, mjes nimi wójpom pśicheźiwinych muźiwa w rjekowstwu wobnanju pśichi Falklandskich kupach padnjeneho, ś nałkitowe łódźenje zbožownje na morjo puśćiś" Němski president je na to wotmołwił:

„Za powěźcź wo zbožownje bokonjanym puśćenju na morjo žo dźakuju, nowemu křižakej C, kótryž ma mjeno Lipsk, wójowanju wójowanju pśichi Falklandskich kupach 8. decembra 1914 potopjeneho křižaka „Lipska" a ś tym wobnjeceje na tule chrobłu łódź a na ś njej tepjenych chrobłych towaršchow žiwe sałkowa, stajnje zbožownu jěsbu scheju. Njech nowa łódź „Lipsk" směru swoju winowatosć dopjelnjo po pśichikadze starece łódźe horźiwi!

podpisał: ś Hindenburg, němski president."

Namjety w sakskim sejmje.

Sozialdemokratiska frakcija w sakskim sejmje je namjet zapodała, so bychu knježerstwo napominali, so by jeho zastupjeł w němskostatnej radźe sa bórsonne potwierdźenje Youngowego plana žadał. Agitacija pśichewo Youngowemu planej dyrbi knježerstwo w tej zwamej rěcźi napscheźiwo stupaś, kaž to němske knježerstwo cźini.

Druhi namjet zozialdemokratiskeje strony žo na sjednoczenje Němskeje banki ś diskontnim towaršwom pocźahuje. Němske knježerstwo dyrbi na to skutkowaś, so by pśichilapjenju po możnosći se źežbym njepśichodźiło. Pśichimóžnowej dohladowarskej wjeźnosći dyrbi žo porucześ, so njeźamó w bankowstwje wjazy dźeże postajeneho cźasa dźeś dacź.

Sklarcker wubźelowańske konje budźa so na přesadźowanje předawać.

Hródź wubźelowańskich konjow a koblarnja Stlarcker bratrow žo rospuśćeśitej. Hačrunje žu **konje pozdejše dny pśichcze nekotre wubźelowanja dobyle, dyrbja žo njetrjebne wudaś a wudźerjenje konjow zakónkowaś.** Tohodla je žo wobjamko, so maju so 25. oktobra wśitke konje na pśichadźowanje pśichedawaś.

Njedźelu n esmě so w Barlinje po drohach cahać.

Barlinski policajski president je na podłožku stawa 123 němskeje wustawy za njedźelu 20. oktobra 1929 w městnym wokrjeżu Barlinskeje policije wśitko wótkolocźahanje po zjawnych dróhach a naměstach zakazał. Pśichi zakazu njepśicźinjow žo praji, so bychu žo za mjenowany dźeń stromy a sjednoczenstwa, kótrychž napscheźiwne politiske samery žu wótpśeł k krwawnym frażenjam ś politiskimi pśeśiwnikami, tola też ś policiju a njewobdźelenym wobdźerśtwom dowjedźe, do puśkow dake. Stajwna bjesstraschnosć je po takim njepóśrednje wohrożena.

Barlinskeho měšćańskeho Schneidera wotžadźili.

Měšćańosta Scholtz je wodźerjej wokrjeżneho hamta wośrjedź Barlina, měšćańosnje Schneiderej, dla jeho **pocźahow k Stlarckej bratram** na podłožku dišziplinarneho sakonja zakazał, zakónkse dźěła dale wukonjeć.

„Hrabja Zeppelin" Barcelonsku zwětowu wustajenju wopyta.

Kaž žo z Friedrichshafena powjedź, „Hrabja Zeppelin" pśichichodnu wutoru abo žrjedu do Schpanskeje wuleczł, so by Barcelonsku zwětowu wustajenju wopytał. Wobliczuje žo, so budźe leczenje ś Němskeje do Schpanskeje 30 hač 40 hodźinow tracź.

Policija w Přimorju domy přepytała a ludźi jimała.

Warschawski „Expreß Poranny" je powěźcź pśichinjeł, so je w Budyšcu policija pśiched tydźenjom stwu zapósłanzow němskeje frakcije pśechepytała. Pśechepytanje je hacź do popołdnišćich hodźin trało. Pśechepytowańcej wyšchnosći je wjele dopokazow do rukow padło, so je žo pólskim k wójerstwu wubranym němskeho naroda k cźekanjenju pśeśes mjesy pomhało. Też w Torunju je žo takje pśechepytanje wotmełko. Po nim žu tam mějecźela pratwneje pišarnje Jana Bauera, dentista Alfonsa Schmiedta, farjadnika pišarnje „Landbundu" Reinholda Bluhma a pśechkupza Ernsta Liedku sajeli. Na cźole wotkrivteje wězy je serjant Trantau stał.

Nowa awstriska wustawa.

Swjatkowe knježerstwo je pśichwórił w požedźenju narodneje zhromadźizny pśichpowědźeny nacźiśk sa reformu wustawy pśichedpołožiło. Po nim swjatkowy president wjetśe prawa dostanje. Wón ma swjatkowe knježerstwo pomjenowacź a rospuśćiśćiś, ma hłowne roskazowarstwo nad wójśkom, prawo narodnu radu rospuśćiśćiś a hdyž źiwjenjowe zajimy powśichitkownosće to žadaju, trěbne wukazy wudawacź. S teho pak žu pśemeńenjenja wustawy a finanzne naprawy wusamknjene.

Městno Win charakter swjatkowego kraja zhubi a žo swjatkowej radźe podstajі. Statna śleźbowarnja ma nizjenoź finanzy swjatkowych krajow, ale też městow ś wjazy dyžli 20 000 wobydlerjemi kontrollowacź.

Nuźeny syndikat w jendźejskim wuhlowym hórnistwje.

Organisazija jendźejskich wuhlowych podkopkow je wśichdźenje ś knježerstwom wo sawjedźenju wuhlowego syndikata jednała. Schwórił je žo dośćkrajny nacźiśk sa to dojednaś. Po nim žo w pśichodźe wurwnanje, płacźiny a pśichedawanje wuhla w zuźej Jendźejskej wuprawja.

Sdobom je knježerstwo ś **hórnikami wo wuprawjenju dźěłańskeho cźasa** jednało. Wuhladły žu na kompromiź, po kótrymž žo w lětnich rewěrach dźěłański cźas na 7½ hodźiny smjł, posdźišcho dyrbi žo dźydomhodźinski dźěłański cźas sawjesćź.

Wobźělnosće w hórnistwje nusuja, hnyhom sapichinnyć, dokelž dwě tśeźnje tarifnych srěźenjow w industriji kónz lěta wotběhnjetej, a dokelž je mózno, so wupśeśestrjeny hórniski straјk wudyri.

Macdonald jara wotpłaty.

Jendźelski ministerski pśichedsyda Macdonald je žo se Sjednoczenych statow pokmánje Ameriki do jendźelskeho dominiona Kanady podał. Sstrjedu je do Ottawy pśichijeł. Sastupjeł „Daily Maila" wot tam pisśe: Macdonald sacźišćeny wotpłatośće cźini a **jeho strowosć** mjes **jeho pśichewodnikami wjele starośće źbudźuje.** Hdyž jemu pśichi wcźerawschim zjawnym powitanju 2500 ludźi ruku sawda, žo wón mucźny do stoła swjese. Tohodla žo wosjewi, so jemu mózno njeje, łobtym ruku sawdaś. Dla jeho strowosće žu žo druhe pśichijimanja w Ottawje a Montrealu wotrjekle.

W Ottawje budźe Macdonald ś kanadiskim ministerskim pśichedsydu Mackenziem Kingom a ś druhimi knježerstwowymi wobzedarni wo najwažnišćich wunoschkach swojeho wopyta w Sjednoczenych statach a wo zuźej politiki jendźelskeho knježerstwa jednaś.

Sastupjerjam dźěłaćerskeje strony je prajił: Hačrunje žu mje na cźoło knježerstwa stajili, žym hišće pśechežo stary dźěłaćeŕ, kajkiž žym žo narodźił. Dźěłaćeŕ njerozesnawa žo ani ś draſtu, kótruž žo wobleka, ani ś mjechkosću abo twjerdosću swojeju dłonjow. Dźěłaćeŕ rozesnawa žo se swojim waschnjom mysłenja a se swojimi nahladami wo žiwjenju.

Stalin cźežko sthorił.

Stalin, president bolschewiskeje Ruskeje, je pjeca na muczność cźuwow sthorił. Wón žo w tym zamym sanatoriju hoji, w kótrymž je jeho pśichedchadnik Lenin wumrjeł.

Rusko-chineska wójna.

S Tokia žo 18. oktobra powjedź: Po powěźcach, kótrež žu do Tokia dośłe, žo w krajinje, hdyž žo rěka Sungari do Amura wuliwa, mjes Ruźami a Chinesami dale wojuje. Hamtske chineške powěźcze praja, so je žo wutoru pola města Sangkiankua njemdra bitwa bita. Ruźow žu Chinesow sbili a jich roskazowarjow morili. Chinesojo ruce žiwoje stejiśćeja pśichi rěcy Sungari ś wojakami a létadłami wobtwjerdźeja.

Ruska je so zapowědźiła chineskich jatych puśćiś.

Rušti swonkowny komnižariat je wojewišk, so je nénje pósłanstwo w Mokwje ruskemu knježerstwu 9. oktobra wopomnjeńśi spiš pśichepodało, w kótrymž žo namjetuje, so bychu žo chinešy jeźi w Ruśkej a ruśy jeźi w Chinje cźłowjeśkich pśicheźinow dla puśćiłi. Ruske knježerstwo je namjet pruhowało a němskemu pósłanstwu schtwórtk wotmołwiło, so dyrbi ruske knježerstwo bohužeł namjet zyle wotpokazaś. Wotpokazanje žo na to sakoźuje, so chinešk knježerstwo pśichehrožuje ś ruskimi stacźanami wobkhadźa a so je žo hacź dotal sapowědźiło, wśicho cźinicź, so by žo połoženje ruskich stacźanow w Chinje połšiło.

Japanska w Madźurskej zaprimnje?

Kaž „Morning Post" powjedź, žo japanske knježerstwo pśichotuje, do chinesko-ruskeje swady sapśichimnyć, jeli so by ruske wójsko dale do Mandźurskeje postupako. Japanśa, kótraž ma hižo dźesaś bataillonow w Mandźurskej, je **žo rozsudźiła, so budźe pśichi wšchěch wobśelnosćach swoje hospodarske zajimy zchkitacź.**

Pśełanj žo wobkradnył.

Po powěśći Parizšich nowin „Information" ś Bukaresta, **žu franzowskemu pósłanzej w Bukareshu, Puauzej,** na jěźbje w żelesnizy ś brěmjenjowego wosa **jeho wězy kradnyli.** Sśěkźenje sa paduchom je bjes wuspěcha było.

Tunel mjez Europu a Afriku.

Na schpanskim brjohu pola Tarify w Gibraltarskej muzinje je žo ś prěnimi pśichihotowańśimi dźěłami k twarej podmórskeho tunela sapocźało, kótryž dyrbi Europu se Afriku swjasaś. Projekt tehole tunela je žo w lěcze 1927. na wědomostnej konferenzy w Cadizu namjetnył, a schpanske knježerstwo je žo rozsudźiło, tónle wulkotny plan se kamžnym nakładom wuwjesć. Nětko žu pola Tarify sapocźeli, 800 metrow hłubokł schacht wurwcź, so bychu žo mohłe worschty semje studowacź, pśiches kótrež ma to tunel wjercźeć. Afrika je nětdy ś Europu w nětcźišchej Gibraltarskej wužinje ś pažom semje swjasana było.

Smjertne khłostanje za zawiedźenje.

Po powěśći ś Mexika nowy nacźiśk khłostańskeho sakonja, kótryž president Portes Gil na podłožku wobehiteje połnomocy, jenn se strony kongresa spožeženje, nastajał, postajі, so ma nan prawo, swoju dźowku a jejneho sajedźnika morićź, hdyž je žo dźowka dobrowólnje podała. W padźe łamanja mandźelstwa žmě skhłodowany druheho morićź a žo teho dla njepothkosćo.

Sakoń, kótryž 15. dezembra do mocy stupi, pśichikazuje sudy wótstroni a je se žudami naruna, kótrymž też lékarja sa bludnych a druhy mězywustojni pśichiskchesa.

Kak su Nadira khana kralа scinił.

Nadir khan, kótryž bě dwaj dnjej pśiched wrotami Kabula cźakał, žrjedu na konju žiwjatočnje do zyle wurubjeneho města cźehnjesche. Do wurubjeneho kralowskeho

hroda sastupnjoschi w tronsitej sali, spetschnje k tomu pschipravjenej, dzaknu Bohu sa dobyte wotmé. Dopomni na wulke skutky, kotrej bé Aman Ullah wotczinje wopokasal, dzakowasche so spalaham, kotrej bechu na jeho stronje wojowake a jich napominasche, so bychu sjena wostake. Wschelazy wjednizy a mullahojo (duchowni) so Nadirej khanej w ludowym mjenje dzakowachu a jeho namolwjachu, so by krónu pschijal. Sso na swoju hnbjenu strowosez powolajo Nadir khan wotmolwi, so w blischkim czasu schromadzisna we krajowej wólbje roskhudzi, a tez wutrajnych diplomatow proschesche, so bychu pschi tejle wólbje pomozni byli. Wjednizy pak na tym wobstachu, so by Nadir khan kral byl, a wojazy prajachu, so wotczakhu, jeli so njedy wólbu pschijmak. Na to so Nadir khan podwoli prajizy:

„Hdyz mje lud na taste waschnje sa krala zada, wólbu pschijimam, tola njebudu ! kralom, ale le sluzobnikom kraja."

Nadir khan so na to k modlitwje pokkaknu, a hrimot kanonow a trubjenje trubow méstu Kabulej wólbu noweho krala pschipowédzi.

Wólba Nadira khana za afghanskeho krala so potwierdzisa.

Afghanjti diplomatiski sastupjeř w Londonje je wosseli, so je schtwórk hamtisu idzelenku afghanskeho spowokowneho ministra dostal, ! kotrejž so potwurdza, so je narodna schromadzisna Nadira khana jenothlósnje sa afghanskeho krala wuswolila.

S druhim telegramom je so afghanskemu pósłanzitwu sdzelilo, so je Wali khan, roskasowat wójska, kotrej je do Kabula pschischaku, sledowaze wopytanje wo wobstadzenju Kabula dak: Tji dny po pschijeschenjenju wójska do Kabula je wójsko Walia khana zitadellu bombardowalo, do kotrejž bé so Habib Ullah ! dzélom swojeho wójska wrócso ssesche. Wsetschi dzél slyschneho wójska Habiba Ullaha je so poddalo, a najwjazy dotalnych ministrow Habiba Ullaha je ! Waliej khanej pscheschlo. Prowinzy Dselalabad, Khost, Kabul, Kandahar a Hafara su najwschischu autoritu Nadira khana pschijósnale.

Habib Ullah Cekny.

Powésez, so zu Habiba Ullaha sajeli, so njeje jako wérna powjerdzita. Kaz je so nétko swésezito, je so jemu poradzito, prjedy hacz je zitadella padla, na to waschnje czetnjez, jo je dak dzéru ! murje wurasez. Jeho swójba pak je do rukow njepschecsela padla.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 19. oktobra 1929.

— Wo **wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer 0, thermometer w nozy +10. Wuhlada na malo so pschemjenjaze wjedro. — Dzensa zu wukladny na desdschik sako feblabjene. Nad hrjebjenoseniskim morjom lezaze nizjny zu so wuczahnyze. Tez nizina, w polnozy so nimo hibaza, je feblabjena. S wjeczora pschikhadza nowa wjeschina. Dokelz hacz do polnozneho lodowych morjow saha, moze lohay symnische ale dale suche wjedro sastupicz. Nasch wjedrowustojny ma sa pschichodny tydzen sezehowaze wjedro sa mozne: Niedzelu trochu njewobstajno, pondzelu rjenje ale wetrojto, wutoru symnocseno a wetrojto, srjeda a schtwórk stej kritiskaj dnjej, pjatk a sobotu rjenje. Kutsije, 21. niedzelu wo zmj. Trojizy skhadza klónzko 6,35 hodź. a khowa so 4,54 hodź. Wjeczor 7,47 hodź. skhadza mésazk 7,47 hodź. a khowa so dop. 8,52 hodź.

— **Dsensjnische wiki.** Butra pracezsche 1,20 hr., jesa 15—16 pj., twarohy 25—30 pj., kury 2—3 hr., kapuzki 1,20—2 hr., hotbje 70—90 pj., surowe sarsainych kuczkow 1,40—1,50 hr., fuß 1,20—1,30 hr. Na seleninowych wikach pracezsche punk tscesnjenecho kalu 15 pj., blékeho 10 pjenjezkow, zyble 10 pj., morcheje 10—12 pj., selerija 25—30 pj., rjewjenza 15 pj., rósa hydrojteho kalu 15 hacz 70 pj., punt tomatow 20—25 pj., korkow 20 pj., jablukow 10—40 pj., kruschwow 10—35 pj., slotkow 25—30 pj., bérnow 4—5 pj., litr lanczho wolija 1,80 hr.

— **Wosebite autobusy na Khwaczansku kermuschu.** S tuteje pschileznosese pojedu jutsje njedzelu wurjadne autobusy hacz do Wulkeje Dubrawy. Dopolonja wotjedze wosebity wot Budyskeho dworniskeza 11,20 hodźin a wrócsi so we Wulkej Dubrawje 12,20 hodź. Wjeczor pojedu wosy po potrjebje. Posledni wós do Wulkeje Dubrawy pojedze ! Budyschina 23,15 hodź. a wrócsi so we Wulkej Dubrawje 24,30 hodź. sasso do Budyschina.

— **Pschedwjedzenje kantatowe** na reformazniskim swjedzenju wjeczor w 6 hodź. w Pétrowskej zyrkwi. Jako 52. duchowna wjeczorna hudźba — 2. khorainy wjeczor — pschedwjedzesej so mésnej Bachowej kantacze pod nawjedowanjom kantora Peizolda: „Sdzerž Knjeze, swoje slowo nam" a „Wotuczesze, tón ljóhi waß wolca." Nimo zyrkwinskeho khóra a Budyskeho konzertneho hdzwadkowego orchestra sesdzhowzy solisesa Hohulkulkufa: Margareta Klipplez (sopran), Kata Márckez (alt), Curt Schreiber (tenor), Korla Werner-Reichelt ! Drjezdzan (bas). Sastup kaz pschezo ! kupjenjom programa wo 30 pj. Nimo tsego zu sa tuto wulke pschedwjedzenje tez czisikowane mésina na wolkanischesu po 1 hr. (! programom) pola Augusta Fórstera na Késorskej drósy a K. Jana Gudera na Seminarskej hasy wot dzensuischeho dnja dostacz.

— **Pschesahdzenj.** 15. oktobra 1929 bu tarifny pschistojenj, kiž dotal pola hamtskeho heitmanstwa w Pirnje dzélesesche, knjes Erich Otto sa kenzlijoweho pomozneho dzélacsarja ke kriminalnemu wotriadej w Budyschinje pschesahdzeny.

— **Wobthad wobzowbowych czasow na reformazniskim zwjedzenju.** Dokelz je tutón dzeń w Salkkej sakonitki zwjatk dzeń, je wobthad wobzowbowych czasow we wobwodze Drjezdzanskeje zelesnistskeje direkzije samsnuj jako njedzelu. Tohodla placza tez njedzelske jedne liszitki.

— **K hójtnym hram zyrkuza „Krone" w Budyschinje** honimy hischcze, so je Kinitez zigarowy dom na Lawstich hrjebjach 18 a Zitnych wikach 12, telefon 3610, dopredenje pschedawanje tkartkow pschewsjal. Hnydom, hdyz zyrkus wutoru rano sahe bojedze, bo tez pschi 10 zyrkuzowych pokladnjach pschedawanje tkartkow sapotschnje. Dokelz budze wesese wulka czischczenja, njech zebi kózdy ! czasom dobre mésino wobstara. Dsiwajo na wobczejzne hospodarske pomery je Krone njedsiwajuzy njesmérnych wudawkow nexpravdzite ludowe placzisny sa Budyschin postajit. Mésina ! zedzenju zu hizom tez ja 1 hriwnu dostacz, pschi czimz je wobzeje wulsehnje, so maju wopytowarjo ! kózdeho mésina dobry pschehlad pisches arenu. Sobotki stan, kiž 12 000 ludzi wopschija, ma jenoz mésina ! zedzenju.

— **Budyske haptyki** zu wischdene dny hacz do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedzelu pak samknjene. Nozny sluzbu a njedzelu wotewrjene ma jenoz jena haptyka je mésazkym wotmenjenjom. W oktobru je to Dwórnischczowa haptyka na Bismarckskej drósy.

— **Paduscha jsdnych kolow sajeli.** Kriminalny wotrjad w Drjezdzanach saja 12. oktobra t. l. ratarskeho dzélacsarja L. ! Budyschina, kiž zancho bydlenja nima, dokelz na njeho tukachu, so je jsdne kola kradnyl. Budyski kriminalny wotrjad dopokasa, so je L. tez tu jsdne kola kradnyl, dwe ! nich wobkradnjenaj saha dóstaschtaj. L. prcta, so je tu dalsche kola kradnyl, tola po dsaczu drje hischcze nékotre takse paduschstwa na jeho konto pschikadu, dokelz su wot jeho sajeczka paduschstwa jsdnych kolow w naschim mésize zyle napadnje pschestalke.

— **Sajaty padnuk.** Kriminalna policija soja a schepoda tudomnemu mlodzinskemu hamtej we wobsedniczach hischcze mlodostneho scholara se Seifhennersdorja pola Zitawy, kiž je tu so w jenym dworje na Lotzelej drósy do bydlenja dobyez sprytal a kotrehoz bechu policisti pschepodali. Na kriminalnym wotrjedze w Budyschinje jenu hischcze dokonjane paduscstwo w Kotczach pola Wosporka dopokasachu.

— **Budysku méschczanzu sastupjerzo sabrachu** so we swojim schtwórtkownym pohedzenju najprjedy ! potuschenjom danje zyhderiskich bydlenjow. K temu rada sdzeli, so zu so pschate potuschenja hizom stake. Namjet dzékonjemejazych, so mélo kózde dzécso dzékonjemejazych wschednje liter mloka wot mésta dostacz, pschepokasa so na radu. Ssamsne sta so ze sozialdemokratiskim namjetom wo wobstaranje symskeho dzéla a symskich pschipomozow sa dzékonjemejazych a hewaschich potrebnych. Pschi tom zebi sozialdemokratoju a kommunistoju do wlozow sajedzechu. Kommunistiski méschczanski rada Schotka dsélesi ! wjele zlowami, so zu ! offizielneje kommunistiskeje strony wusamknjeni tjo méschczanzu sastupjerzo a kommunistiski méschczanski rada Möller mésinu skupinu „lewych kommunistow" (Leninski swjatk) salozili a so k fratzizi lewych kommunistow sjednocsili. Dzimajo na wulku bjesdzelnosez sestaja so hizom hlowny dzél twarkeho programa sa léto 1930. K twarjenju na mésto 778 000 hriwnow, ! kotrymz chze twarjenje 77 bydlenjow podpieracz. Méschczanske twarjenja so k letu njebudza twaricz, runjez zebi to lewiza pschezo sako zadaka. Wulsebny so, so by mésto se zwojimi sredkami jenoz 25 bydlenjow stajicz mohlo, ! czimz by so wotstranjenju njedostatka na bydlenjach malo pospluzilo. Twarske druzstwo Budyskeho rjemjesnika chze 57 dalschich bydlenjow natwaricz, na kotrejž chze 556 900 hriwnow nakhozicz, k czemuz pak na mésto 359 000 hriwnow pschipomozy dacz. Skónczne pschiwolichu méschczanzu sastupjerzo dzélowemu sjednocsenstwu Luzitschich wunemzow na próstwu 500 hr. pschipomozy k wustajenju, kotraz bude w druhej polozu novembra w méschczanskim muzeju.

— **Swój stoty kwaz** swjeczitaj dzensa zobotu strowoj a czerstwaj Wildez mandzelskaj, kiž na Wjeleczanskej drósy 28 bydlitaj, wobdataj je zwojimi dzéczimi a dzécidzéczimi. Knjez dzélacinski mischtr na woty. Ferdinand Wilde, kiž steji w 77. lecze ziwjenja a zo dobreje strowosze wjeseli, dzélasche skoro 20 lét jako dzélacinski mischtr we Waggonowej fabrizy. Jeho mandzelska Maria rodź. Helgestez je pak hizom zwoje 80 lét dozila, jeje strowosez w poslednich létach pod wyschej starobu trochu czerpjese. Woh spozez jubilaromaj dalsche slonce ne dny na zimjenskim wjeczoru.

— **Swój 25-letny wobzbodny jubilej** swjeczi dzensa zobotu zudomna firma Jurja Hermanna, wobzbed ja papjeru a pisazskiu potrjebu na Késorskej drósy 3. Prenje dzesasez lét bésche wobzbod w domje na rózku Smuskowneje Lawzkeje a Schulskeje hasy samsknjeny, wuwiwasche pak so derje a pschesyhli so w Lecze 1914 do wjetschich mésinoscow na Késorskej drósy. Pschecjemy mésitskej a jeho swójzbi wjele sboza k sdzélbornemu wobzbodnemu jubilejej.

S **Hornjeje Kiny.** Schtwórk popoldnju swokolo ¾4 hodź. w tudomnej stale 26 létny zkalak Arnescht Hennig ! Lahowa snjesboži. Jeho dyrbjachu ! mjasowej ranu do Budyskeje méschczanskeje khorownje dowjesez.

S **Makeje Borschze pola Hodzija.** Wétny O. B. ! Lipta, kiž tu na wopycze pschebywasche, wupokasa so jako rabiatny bérnowy paduch. Hizom wotpjet dzéhu jeho na polach, hdyz bérny hischcze zyle sesbérane njebéchu, nadeschli, wotehnali a jemu hakle saadzenu niedzelu na Zicserjanskim dwórnischczu nakradnjene bérny wotewsali. Policija bérny saha prawemu wobzbedzerjej wrócsi. Jako B. wo tom zhoni, poda so ! tolstym kjom wobrónjeny ! méschczanosze w Dzéwoczizach, so by zwoje „zwoistwo" saho do-

Tahiti.

Roman ! sužneho morja.

19] (Pokrazowanje.)

Kralowna sikoni zwoju hlowu a sa zwjatozneje czischiny, w kotrejž bésche czérzody dychazej zlyschcej, sapocza powozny muz ! khozom zwoju modlitwu.

„Knjeze, mój Bozo, twoja ruka wotpocuje na tutom ludzje!" tak sapocza wón se swuczenym, wótrym khozom, kiž daloko po schromadzisnje, nétko zmjerzej czischej, klinczesche. Ale bé to bole zatoczejaze wokanje nad nétczischej bédu tahitiskeho ludu hacz modlitwa. — A hdyz so w lonjej réczi roshori, wobroczi so hnéw jeho zlowow pschecziwo njepschecselam tohole kraja a jich wéry, pschecziwo Francowsam a pschecziwo „Antikhristej". S bliskimi bronczkami so pschecziwo nim wutrjppa, ! wobrasami wupyschi zwoju réz a zahy pschi tom — schtoz duchowni jenaj pschesara radu sabywaju, — so ma tajka réz tez sazo ras konz mécz.

Pomara posdébny njeczerpliwje hlowu pschecziwo njemu, ale dale a dale schumjesche réka jeho zlowow.

„Modlitwu!" pschischepny jemu jedyn ! jeho sastojnschich bratrow, pschetoz tworni wschitzy, khiba jenicezy wón niz, czijazku wostudosez taikeho wótreho a roscezehnjeneho pschednoschka; ale podarmo. Pschezo bóle njepschecselszy naprawi so zahadlo jeho zlowow pschecziwo romskej zurkwi, a samo njes zuzymi, ! kotrychz nétkotsi ! njej pschischluschachu, nasta ! czischa mórkotanje.

Czesczedostojny mr. Rowe wotmjelkny na wokomik a zhobladny ! wokrazhnjenym wóczkom ! njebju, potom pak, kaz pschemozeny wot swojich saczuczow, rjekny ! polozenym, twopredka lódy srosumliwym, tola saho pschidérazym zylnjazym khozom:

„Tebi budz czesez a khwala we wyschokosczach, Jehowa, twoja budz krazznosez — schitaj naschich bratrow na tutom zwécze kupow, schitaj zyle fischesczanstwo.

Wulini swojeho Sswjatelho Ducha ! njebjes na wschi evangelike zyrkwje, a sjednocz je k jenej zivej wérje."

„Amen!" prajachu w tutom wokomiku najbliże pschi nim stejazy brattja wotsje a wokoku — a amen wokachu wokokostojazy, amen klinczejsche kaz blukeho hrimota hlós swaha a bojasnje ! erta tyjazow, kiž czéhnjachu so wokoko khézki a kotrychz woczi hladachu na khuteho muza, kak wón ! swojemu Bohu réczi sa zuby lud. Zuzinizy pak, kotrymz bé fanatiska réczi hizo pschebolo trala, wodychnychu ! hluboka, pokaschlowacha a schpetachu mjes sobu — duchownu njemózesche dale spéwacz.

Pomora nakhili so nétko ! czicha k swojemu réznikej, Raita, ruku nad lud wupschestrewschi, rjekny ze zlowom wótrym, tez ! najdale stejazemu jasnje a srosumliwje dolecsazym hlosom:

„Wy mużojo ! Tahiti a Jmeo, naczolnizy a ludo, a wy zuzinizy, kotrij jese na tutom dnju pschitomni a podzél bérjeze na naschim wozudze! Kralowna Pomara Aimata budze k wam réczecz a i wami réczecz wo sapschimnjenju zuzese mozy do jeje prawoty, kiž by, hdy by wam to dopuschczila, jej wjazy ! kralownu bycz njedalo na tróne Otus."

„Ta wez poczinje wostudla bycz", ménjesche Jim zwoju — „nétko hnydom sospérwaju, a hdy bychmoj to rjane zuzudstwo" — „smérom jowse! — smérom! — dajsce pokoj!" klinczesche ! wjazorych stron. Wschitke hlowy wobroczichu so k wobémaj lódzinkomaj, kotrajž widzeschtaj kedzbliwosez czrjódow wjele bóle na so zloczenu, hacz bézchtaj zebi to myslikof. Raiata pak sapocza w tutom wokomiku sasso ! czitanjom dokheje Pomarineje réczje w tahitiskej réczi, w kotrejž najprjedy jeje saczuczza pschi nétczischich politiskich wobstejnosczach wupiżowasche a potom lud namolwjesche, tutomu polozenju ! rasnjam, ale tez pschesjednym jednanjom klnz czinicz.

Potom pschecziza so list jendselskeho admirala, kiž w prajeschze dzélbracze Jendselskeje kralowny ! Tahitiskej kralownu, a na pschipórnawaze bórbotanje schromadzisny wobroczi so Raiata nétko na wschelakich naczolnikow najbliżschich workjezow, so by jich ménjenje slyschal.

„Fanue, réczi ty, schto myslisch wo wutworjenju wezow w kralestwje. — Nasstarschi zu ty, Pomara so cze prasicha: Chzesch-li khorhoj wobkhowacz, kajkaj je, abo so nowemu knjezstwu podwolicz?"

Fanue, starz, do czeka ryhzowany (tatowérowany) bischcze ! pohanskeho czaza a ! tapakralschczom mésto pizaneho katunu, jresesche wo kij sepretzy a, kaz so zda, be réczi jako néschto samo so rozumjaze, hizo dawno wozcakowak. Tola zwuk jeho hłoza klinczesche hrube, surowje kaz zlowo, kiž won porécza, a dokhe, beze wlohy, kij njemjesche wottsilane jako mnohy ! „wériwych kschesczanow", ! czola czitajo, rjekny pokhmurjenje:

„Raiata by zebi mohł praschenje salutowacz, won dże wé, kak Fanue myśli a je myślił ! toho czaza, so zu Otowe zwjezcjo na kupach spowaleli. Zuzych je tu se wschcho spoczatka pschewjele bywalo, a tuz ho njeda wozcakowacz, so bych nétko za nich réczak. Fanue by chzył koralne kamjenischczo wzacz a sajedz satkacz — potom by so tu czisty pucz pschihotowacz hodżak."

„Ale ty na praschenje njewotmolwisch, Fanue", rjekny Raiata njeszerpliwje. „Chzesch-li khorhoj wobkhowacz?"

„Njewéddzach, so tale pizana hrajka je pola waß je hlownej wéru", rjekny starz pokhmurjeny. — „Ma-li tuj jena bycz, je ta tak dobra kaz kózda druha — czehodla pschemenjecz? Ale Otu njewédzesche nicżo wo tajkich hrajkach."

„Fanue je potajkim sa sakhowanje jendselskeje khorhoje", sdocži jemu tu mr. Dennis, jedyn ! mijzionarow ! Jmeo, do réczje. — „Wot tajkeho czesczedostojneho muża njebé to hinak wocakowacz."

„A ty, Aonui?" pokracżowasche Raiata.

„Wocżaki, Pomara!" sawoła w tutom wokomiku mr. Mörenhout, franzowski konsul, kiž bésche jednanjam hacz dotal mjelczazo, ale ! pokhmurjenym czolom pschipospuchat — „to pschesahna waschu mózg. Sréczenje, kij by ty a schtyrjo twoji preni naczolnizy podpitzali, njedawa czi hizo prawa, tu roskudzecz, schtoz je hizo roskudzene. Zu ßu kralowna tutuch kupow a swotanjesch ! kralowna, mózesch pak to jenoż pod schiktom Franzowskeje, kiž tebi lepschi swjatk posticzi hacz twoji méschcnizy. Njepodaj so jimowa do jich mozy, by so sawésese ras teho każa."

(Pokracżowanje sczehuje.)

Wón ho tam tak roshori, so poča sće sakhadźeć, hdyž so sylnym wobaranju jeho skónčnje wuwjasachu a do herbiznje hadźichu. B. je pryedy hižom raz w hojenni wobkedźowal, z kotrejež běchu jeho posłužisco sašo puschčili.

* **Njeswačidła.** Jutšje njedźelu a póndźelu je we Njeswačidłskej wosadze kermuschu. W Njeswačidłe tam a sem su wschelake stroje za kermuschne zwjeselenja nawarili. Dźesći a młodźina so hižom dawno na kermuschu wjeselu. Naschi hospodarjo pak swojich kermuschnych hosćencow njeznajkuja.

* **Njeswačidła.** Wčera popołdnju steješe blizko Budyskeje dróhi nakładny ćah, kiž běše kamjenje přiwjez. Dźełaćerjo je pilnje z łopačemi na čaru mjetachu. Běchu pak sebi hudźbu skazali, kotraž jim pěkne hudźeše. Cehodła běchu sebi dźełaćerjo kapalu skazali, njewěmy. Snadź je dźěło nimo a budźa hdyrjy bjez dźěła abo „orbojelows"? Dźětu pak hudźba na nič njezeškodźi, žadyn dźełaćeŕ njeznoži woči wot dźěła a też dohladowaŕ so po zdaću na nju njehórje. Běše snadź też wjesely, zo ma hišće lud dobry humor. Też pasantojo mějachu swoje wjescle na dźele, „při hudźbje".

* **Wósporka.** Hauptšći ćłud w Lubiju je 24-ličnemu dźesću F. dla wospjetnjenych padawkow k 18tu a měsačej hłubnišu sahudźił. F. běšče tu pola Mertjowskeje 15. 8. 29 hamor wotpačił a jenemu pohonćeŕ 100 hriwnow kradnył. Mjn pak ćehdy z kradnjenymi pjenjesami jenoż hač na dwórnišćo pschińdże, pschetož tam jeho hižom sapadny.

* **Lubija.** Dnja 15. oktobra t. l. šmuhdźešće tudomna Mütza swóju jako měšćańska hoscenja „Jägerhof" swój 40-letny wobtkodny jubilej świećiła. Knjes Paŵoł Mütze je je swojej mandźelskej 10 lět z hoscenjarjom, mjes tym so běšče jeho šemrěty nan Arnošcht Mütze 30 lět z hoscenjarjom był. — Schtwórk psched pschipołdnjom su na tudomnych wikach dźełaćerjowej mandźelskej schenkaŕ napjatnom J. Brauer, Löbau kradnyli. We kartonu běšče žona runje kubjeny módry sumjki mantl z čornym prašowanym wobšadźenjom na rukawomaj a fornarju měła. Mantl měješe namódre podšiće.

* **Eubernicźki.** W Budyskej khorownji wumrě po dołhim ćerpjenju sańdźeny schtwórtk popołdnju ½3 hodź. tudomny 51 letny rězniski mischtr Nowak. W nozy k 13. februarej, jako snata tšěchćakaja pobłudnje symy žurowje hiješe, běše Nowak z hońtwinskeje schromadźizny domoj dźiw w śnéhu padnył, běše žebi nohu złamał a dyrbješe potom po schtwórtych nětdźe 300 metrow hač blišo k swojemu statokej łěsć. Hakle nasajtra namakachu njeznjewmeho dźełaćerja. Jemu běchtej wobe nohi a ruzy zmjerzłej a w khorownji dyrbjachu jemu nohu a nětkore porsty wot rukow wotewsać. Nětko je zmjerzej pschischita a jeho wot dołheho ćerpjenja wumohła.

* **Worklec.** Po nazymskich prózdninach přińdże w nasej šuli na městno, kotrež hač dotal knjez R. Šejdler zastawaše, knjez M. Hoza, dotal wučeŕ w Njebjelčanach. Knjez Šejdler bu za wučerja při katolskej šuli w Mišnju wuzwoleny.

* **Khrósće.** Nazymske prózdniny su zaso ke kóncej. Stwórtk mějachmy zaso prěnju šulu. W prózdninach so pola nas wjacy přemjeni. Knjez Wuješ bu do Njebjelčic přesadźeny. Knjez Hiersig nima we Worklecach žanu wučbu wjacy, ale jenož hišće při našej šuli. Městno, kotrež wón pryedy měješe, zastupuje nětkole pruski młody wučeŕ knjez Stolpa.

* **Wukrancźja.** Jutšje njedźelu popołdnju w 3 hodź. změje w tudomnym Božim domje knjez farar Riota z Radźerbišća Božu słužbu z Božim wotkazanjom.

* **Kosćiny.** W nozy k pjatkej wokoło 3 hodź. wotpali so na sahrodze tudomneho zjawnoserja Streitera wulka komjana fajma. Wětr pschihódnje duješe, pschetož njeběše tenki tak było, by so lohko je skonku krył a drjewjana brózna mjnjatkeho wobsedźerja Schołtki wotpalicź mohła. Swjatkowa fotkawa je Sšulicźej běšče haschcež pschikhwatało, njetrjebaše pak hakle so do dźěła dać.

* S **Drježdżan.** (Pěkne znajomstwo). Pinczńik z Freitaka spóźna so w někajkim Drježdżańskim hosćencu z muzikom, kiž jeho proschešče, so by z nim hobu do jeho wobydlenja na Kaulbachskej hasy schoł. W běhu wječora pak so wobaj swadźischtaj. W prawem wokomiku cźepješe njesnaty do pinczńika, wutorče jemu jeho słoty cźažny nóž a wotskakowazym wječkom z lazowego dybjaka a shubi so z nim. Njethmanik je nětdźe 30 lět stary.

* S **Pirny.** (Sagmejnowanje.) Měšćańzanjy sastupjerjo pschichodźowachu we swojim wutoru wotmětom pobudźenja sagmejnowanju Zehisty do Pirny. Sagmejnowanje stanje so z 1. januarom 1930.

* S **Burgstádta.** (Puczowaze pěšchowske tšélwo). Burkersdorfšti wjesnjenc z mjenom Türjeźmann bu we wójnje z franzowskim pěšchowskim tšélwom sranjeny. Tšélwo hodźeše w lěwem sćehnje. Nětko po 14 łětach cźuješe Türjchmann bolosće, tak so dyrbješe po operowacź dać. Tšélwo bě mjes tym do praweho sćehna puczowało a běše wulke skómjenschcźa w cźele tworiło, pryedy hač możeše Lkarjowy nóž jo nadeńcź a wotstronicź.

* S **Plawna.** (W powołanju smjertnje sastrělenych.) W Kuhnemann Rauwerkranke wotnali so dwohodźiny mašinowy dźełaćeŕ Werner Häberer z Reichenbacha pschi wumělenju schcźežorow na elektriskim powodze se schcźežorom. Wón so tak cźežko srani, so, hdyžschi do Reichenbachskeje khorownje dowjezeny, wumrě.

* S **Frankfurta pschi W.** (Ssmjertne njesbožo.) Cźłowjeski wuczobnik Paŵoł Kemisch z Balkona bu w pinzy parneho rězaka firmy Hauptstein a Teste, hdyž chcyše w pinzy na walu past położiś, wot transmisije sbrabnjeny a někotre krócź wokoło wjerhany. Hdyž njesbožo pschinychu, bě sajesbożeny hižo mortwy. Jemu běchu so nosy a podbrudźno (Brustkorb) rozmjatše.

* S **Wrótšławja.** (Swoju žonu pschejeŕ.) Dźełaćeŕ K. wujźdże hdy pónđźelu se swojim hanomakom, so by so pschejeźdźował. Hdyž wón so staješe a chcyše dale jeć, hdyž so žona na autowy khłódźak, so by jehujźła. Tola dele padnyjschi bu pschejeźdźena. Cźežko sranjenu dowjezechu ju do khorownje. Muž jo wo sranjenu njestarasche ale jeźdźeše prjeć.

* S **Barlina.** („Kwaśny dań" krajneho žudnistwa.) Młodu žónsku je „žwjaty bürokratišmus" krajneho žudnistwa I. j jara njeswjesełenym kwaśnym darom pocześći. K 18. oktobrej popołdnju ½10 hodź. dosta skasańku schtastanskeje komory njenowanego krajneho sudnistwa, so ma swědźicź pschińcź. Swědk napiša žudnistwu wróćo, so dyrbi runje w tutom cźasu na stawnistwje so wokrowacź dać, so je potajkim sadźewany, na žudnistwje so jewicź. Swědkowa próstwa, ju wot jenjenja wuwinowadźicź, bu wot žudnistwa wotpokasana, dokal pschi cźinu, so ma k wérowanju bicź, njesbožši so sa placźiwu wésć. Mulkompschijnje da žudnistwo swědkei jenohodźinsku dowolenju a pschikasa ji, hnydom po wérowanju so na žudnistwje jewicź. Swědk je so někto na statne réchtarstwo wobroćił, so by so pohnuł, wot njeho namjetowane skasanje sa swědka sašo wotwołacź.

Smješki.

** Mały Arnošcht skomdźi do schule a pokoji wučerjej sćehowazu samotwjetiźku papjeźku na blido: „Proschu mojeho žynu Arnošcha samotwicź; dla techniskich sadźewkow móžeše wón hakle hodźinu posłužisco do schule pschińcź." — „Haj, kajkich techniskich sadźewkow dla dha to?" wopraschа so wučerj Arnošcha. — „Mjch budźak je steju wostał", wotmołwi Arnošcht.

** **Dobra składnosć.** „Spodźiwnje!" rjekny macź sa blidom. „Jurk sće stajnje dwójay tak wjele hubjzay, hdyž mamy wopyt." — „Woprawdźe?" wopraschа so hóšcź. „A cźehodła to cźinisch Jurko?" — „Dokelž hewak žaneje hubjzy nimamy."

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Skok s wéże.) Drježdżańskeje radnizy. Sćehu popołdnju wokoło 3 hodź. skocźi 5 wobtkobnych radnizyneje wéże 40-ličnu, na wotpocźinku žiwy žórtnjerjow sekretaŕ Willi Böhme do dwora C do hłubiny, hdyž jeho 5 zyle rosbitymi stawami mortwego namakachu. Zwjenja łyty muž bě najprjedy někotre hodźiny na wobkolokeźacej wobkhódźje radnizyneje wéże pschehował, a najšćerjcho dołho znutskownje wojował, pryedy hač tutón žałostny njeskutk wukonja. Sawostajeny list wobsahuje mjes druhim sdźełenku, so su jeho hospodarjowe cźeše do kmjerzeše łahnałe.

Ze Łužicy.

* S **Bejerez** (Beiersdorf). Sćehu wjeczor ½11 h. wotpri wohenj pschi jewiskeju na sali tudomneho Jandźa hoscenja. Spěšnje rosschěrichu so plomjenja po cyłym twarjenju, w kotrymž žiwójże wobsedźerja a jeneho z tamnišeho mischtra bydleschcźi. Pjekarski mischtr swoju wobydlu sdźela wulkhowa, ale korcźmarjej so nimale zyła hródź hobu spali. Sšót mózacźu wschitkon psched najhórschim wulkhowacź. Wobnjowe woborty njemóžachu njeknjezy napinazeho prózowanja twarjenje sdźerżeć, wone so hač na murje wotpali. Hač nětdźe poldra hodźiny do wudyrjenja wohnja běšče kolešanske towarstwo z tali swjeczowało a tuž je sćehdy nětchto so hischcźe ženy zigaru abo zigaretu pryeczěgnyl, schtož je było pschicźinu wohnja. Možno pak też je, so je woheń je z njenjetom nitliny nałat.

* Se **Shorjelza.** Sšrjedu sawołachu saniteinu kolonu jeneje tudomneje dźełarnje pschi Mostowej dróhy. Tam je dźełaćeŕ H. Müller, kiž na Rauschwalderskej dróhy bydli, tśi tońe blacha njesł, z kotrychž so jemu jena wumy. Dźełaćerjej buschtej wobej pjecze wotrěhnjenej. Jeho bowjesechu najpryedy k lěkarjej a potom do jeho bydlenja.

Z Łužicy.

* S **Bejerez** (Beiersdorf). Sšrjedu wjeczor ½11 h. wotpri woheni pschi jewiskeju na sali tudomneho Jandźa hoscenja. Spěšnje rosschěrichu so plomjenja po cyłym twarjenju, w kotrymž žiwójże wobsedźerja a jeneho z tamnišeho mischtra bydleschcźi. Pjekarski mischtr swoju wobydlu sdźela wulkhowa, ale korcźmarjej so nimale zyła hródź hobu spali. Sšót mózacźu wschitkon psched najhórschim wulkhowacź. Wobnjowe woborty njemóžachu njeknjezy napinazeho prózowanja twarjenje sdźerżeć, wone so hač na murje wotpali. Hač nětdźe poldra hodźiny do wudyrjenja wohnja běšče kolešanske towarstwo z tali swjeczowało a tuž je sćehdy nětchto so hischcźe ženy zigaru abo zigaretu pryeczěgnyl, schtož je było pschicźinu wohnja. Možno pak też je, so je woheń je z njenjetom nitliny nałat.

* Se **Shorjelza.** Sšrjedu sawołachu saniteinu kolonu jeneje tudomneje dźełarnje pschi Mostowej dróhy. Tam je dźełaćeŕ H. Müller, kiž na Rauschwalderskej dróhy bydli, tśi tońe blacha njesł, z kotrychž so jemu jena wumy. Dźełaćerjej buschtej wobej pjecze wotrěhnjenej. Jeho bowjesechu najpryedy k lěkarjej a potom do jeho bydlenja.

Šćo to wě?

Do kotreho časa su Łuženjo a Serbja zasydlowali srjedźnu Europu?
Što to je pirometer?
Kotremu zwěrjeću njebě Napoleon dobry?
Kotry němski basnik běše francowskeho pokhoda?
Z wotkel přińdże słowo kwintesenca (Quintessenz) a esenca (Essenz)?

Wotmotwy na wčerawše prašenja.

Serbsku hymnu „Rjana Łužica" je spisał Handrij Zejler a komponowaŕ je ju Korla August Kocor.

Posledne słowa Góthea před smjerću běchu: „Wjacy swětła."

Najhusćišo je wobydlena Belgija z 258 cłowjekami na kósny kilometer.

Pomérnje k swojej wulkosći ma Jendźelska najwjacy rěkow.

Po južnosłowjanskej powěšći je Adam jědł jabłuko, kiž je jemu Eva dała. We wokomiku, hdyž je cheył jabłuko pozrěć, zjewi so jemu Bóh tón Knjez a wopraša so jeho wótrc, kak móże jěść ze zakazaneho sadu. Adam so nastróža a jabłuko jemu w krku tćacy wosta.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěšć wo wjedrje sa jutšischu njedźelu:** Pschemjenjaze, macjaze, bóle drje torhate wjedro. W Jendźelskej khłódno a žuchо. Podobne wjedro wo połnócnej Europie.

* **Wužud w prozeşu kommunistiskeho bźika w Drježdżanach je so pjatk wječor wosjewił. Wobskorżeneho Altmanna a Häuslerowu su dla cźežkeho bźika, cźełnoho sranjenja a sschadowanja sańdźili, a to Altmanna k jastwu na 7 měsazow, Häuslerowu na 6 měsazow a jedyn tydźeń, wobskorżeneho Friedela dla jednoreho bźika ju k jastwu na schešć měsazow sańdźili, i kotrychž so schešć njedźel pschepytowanskeho jastwa wotcźehnje. Wš sakoženju wuzuda je praji, so je Häuslerka na namołwjenje, so by dale schła, wotmołwiła: „Njeńdu dale, sakłaty krwatowinki!" Häusler je cźežki bźik zawinował a policistow cźełnje sranił. Popołdnju w 4 hodźinach wobskorżenych puschcźichu. Hnydom so cźah sesłupa, kotrež internazionalu śpěwajo do města cźahnyschе. Wobskorżeni na cźole krocźachu, jim běchu so cźerwjene twarcźele pschepodate. Policistojo cźah pschewodźachu.**

* **S srjedu w nozy ju so nuisdobywarjo do pišarskoje twarjese firmy Boswana a Knauera w Barlinje w Cźornoschkej drohy dobyli. Starschi pjenjezny zhamor roschcźewschi su i njeho 170 000 hriwnow kradnyli. Policija paduchow hischcźe njeje wuslědźiła.**

* **W Schmiedebergu w połnóznych Cźechach ju we Schönherrez cźišćenjeni na pok hotowe stalne twarske łožy, klischeje a druhi material namakali. Wobsedźeŕ cźišćenjenje, Josef Schönherr, je dźeń psched pschepytanjom doma wobšadźne knihi a 7000 krónow zhromadźowschi bsches mjesy cźekнył. Jeho žonu a tśoch pschišišajenjow ju sajeli.**

* **W Newyorku ju wobronjeni rubjeźnizy panzerowany automobil, w kotrymž bě 63 000 dollarow zhromadźe, pschi delnim Broadwayu pokradnyli. Wóš su próżny sašo namakali.**

* **Pschi pschepytanju należnoseje pschećmykarjow alkohola w Newjersejeju je so wukopało, so ju zhdom bankow w Newjersejeju, mužitwa pschibrjožneje straże, stalni rěcźnizy a městna policija w Newjersejeju i pschećmykarjemi alkohola hromadźe dźěkali. Po knihach je pschećmykarska organizacija za schešć měsazow 2 milijonaj dollarow zasłužiła, i kotrychž ju wodźerjo 23 prozentow mjes sobu rozdźělili.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolek w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dučmann w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Běłarnay. Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Jězdny plan autowcje pósty
z Nowosalca-Spremberga = Wopakeje = Budestec do Budyšina

Płaći wot 6. oktobra 1929.

5	7	11	15	19	Tarif km	Železniske přizamknjenja	4	6	10	14	20
	6,51		16,09	†18,47		ze Žitawy do	—	12,42	16,36	22,17	2,11
	7,49		17,11	19,29		do Nowosalca-Spremb. z	—	11,50	15,37	21,15	0,57
	†7,25	9,34	—	16,19		z Drježdżan.Ht.dwór. do	—				
	8,46	11,50	—	18,36		do Nowosalca-Spremb. z	—				
6,50	9,00	12,45	17,30	20,05	0	z Nowosalca-Sprem., dwórn. do		11,42	15,18	19,58	0,23
6,52	9,02	12,47	17,32	20,07	1	z Nowosalca-Spremb.,Del.tork. do		11,41	15,16	19,56	0,21
6,55	9,05	12,50	17,35	20,10	1	" z Nowosalca-Spr., Pufec k. do		11,39	15,13	19,53	0,18
7,00	9,10	12,55	17,40	20,15	2	z " Wopakeje, Ht. Blick do		11,36	15,10	19,50	0,15
7,03	9,13	12,58	17,43	20,18	3	do Wopakeje, pósty z		11,33	15,07	19,47	0,12
7,05	9,15	13,00	17,45	20,20		z Wopakeje, pósty do		11,32	15,06	19,46	0,11
7,11	9,21	13,06	17,51	20,26	5	" Wopakeje, Zn. wěnc.		11,29	15,03	19,43	0,08
7,15	9,25	13,10	17,55	20,30	7	" Wurbisa, hosćenca		11,22	14,57	19,37	0,02
7,22	9,32	13,17	18,02	20,37	9	" Wbohowa, hosćenca		11,16	14,51	19,31	23,56
7,27	9,37	13,22	18,07	20,42	11	" Jitoc, Herb. Grych.		11,11	14,46	19,26	23,51
7,32	9,43	13,28	18,13	20,48	13	Budestec, Hajnkow.	10,43	11,08	14,42	19,22	23,47
7,34	9,44	13,29	18,14	20,49	13	" Hajnic, Weber. hosć.	10,41	11,05	14,39	19,19	23,44
7,38	9,48	13,33	18,18	20,53	14	" Rašowa, hosćenca .	10,39	11,03	14,37	19,17	23,42
7,41	9,51	13,36	18,21	20,56	15	" Bělšec, hosćenca . .	10,35	10,59	14,33	19,13	23,38
7,44	9,54	13,39	18,24	21,59	16	" Hornj. Kiny, „2 Lip."	10,32	10,57	14,31	19,11	23,36
7,49	9,59	13,44	18,29	21,04	19	" Budyšin, Wjeleć. dr.	10,28	10,52	14,26	19,06	23,31
7,52	10,01	13,46	18,31	21,06	19	Budyšina, dwórn.	10,25	10,50	14,24	19,04	23,29
7,55	10,05	13,50	18,35	21,10	20	do Budyšina, Žitn. wiki z	10,15	10,45	14,20	19,00	23,25
	†11,50	°14,19	†19,00	†21,41		z Budyšina do	†10,19	†10,19	14,05	18,56	22,56
	12,48	15,54	20,01	22,40		do Drježdżan, Hło. dw. z	9,06	9,06	12,20	16,58	21,06
	†10,21	14,10	19,00	†21,20		z Budyšina do	9,27	9,27		†18,58	22,16
	10,44	14,45	19,32	21,41		do Lubija z	†9,07	†9,07		18,38	21,44

* **Zastawa jenož po potrjebje. Wobkhod podsteji pósće we Wopakej. Železniske přizamknjenja bjez rukowanja.** † **Jenož wšědne dny.** ° **Jenož njedźelu.** † **Spěšny ćah.** o **Jenož sobotu.**

Jutře njedźelu **wšitcy do Minakała!**

Tam wuhotuje Lichańske serbske towarstwo „Zernička“

wulki serbski wječor

Spěwy, dźiwadło — Wot 7 hodź. sem a po programje pyšna rejka

Towarstwo — Wo bohaty wopyt prosy — Hosćencaf

Herbska grychta w Radworju

Sobotu a njedźelu 19. a 20. oktobra

wulke jědźenje hobrskich pječenych kołbasow

Njedźelu přizamknja so **REJE**

Přećelnje přeprošujetaj Aug. Bryl a mandźelska

Kermuša **Kermuša**

Hosćenc w Pančicach

Mějićel dr. N. Rachel

Njedźelu 20. oktobra a póndźelu 21. oktobra

wulka kermuša

Póndźelu **wulki wojeński koncert**, wuwjedźeny wot hudźbneho połka II. bat. pěš. reg. 10, pod wosobinskim nawjedowanjom wyššeho hudźbneho mištra Käpplera

Započatk w 6 hodź. — Po koncerće bal

Přećelnje přeprošuje **Theo Šobetzko**, zarjadnik

Kermuša **Kermuša**

Hosćenc w Haslowje

Jutře njedźelu **reje**

Zastup: mužoy 1.— žónske 0.50 hr.

Přećelnje přeprošuje **J. Měrćink a mandź.**

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejownі

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje kofejowe pječwa / jědźny lód štomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: Torty a štomowe tykancy

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Za hotowe pjenjezy wyzoke smužene

Přijmamewotplačowanje w dźělbach

Přeprošenje!

Dopominamy na našu wulku

wusłajeńcu

spanskich jstwow a kuchnjow, bydlensk. a knježskich jstwow, kaž wšěch jenotliw. meblow

Nětk, je najpřijomniši čas k nakupowanju! Njeskomdźće sebi naš wulki skład wobhladać. Wěsće něšto prawe namakaće!

Podawam darmo do domu!

Dobre dźěło!

Möbelheim

mějićel P. Schrapel

w Budyšinje na Kamjentnej hasy w Lawje

barbi, čisći chemisey pod rukowanjom we benzinu

towarsne woblecki

Najl. předźělanje přez nazhonitych wěcywustojnych

Samsne přijimarnje:

w Budyšinje na Kěžorskej dróży čo. 6 na Přišćanskej dróży 16 telef. 3688

w Khočebuzu: - telefon 1774 - na Hródkowskej dróży čo. 4 a na Drježdźanskej dróży 133;

we Wojerecach na Cyrkwinskej dróży čo. 22;

w Bělej Wodze na Bismarckskej dróży čo. 28.

Domjace nalutowanske křinki

(Heimsparbüchsen)

jara rjane spodobne, krute dostanje kóždy pola

Serbskeje Ludoweje Banki

a jeje filijalkow a zastupjerjow

Šaty — Gardiny

Kurt Erler w Budyšinje

jenož na Zitnych wikach 11

Tel. 3519 — znapřeća „Złoteje Hwězdy“ — Tel. 3519

Vogtlandske gardiny wšěch družin / Wumělske a madrasowe gardiny / Wóskowane ruby, blidowe ruby, plachty na sofy a divany / Čelne, blidowe a kuchinske šaty / Strykowanska wołma / Ložowy damast a smuhaty płat / Pisane ložowe šaty / Košlowy płat a vitražowe tkaniny / Kupańske rubišća / Frotěrowe twjelki

Serbske posłužowanje!

Wulki wubjerk — **Jara płaćizny hódne**

C. Junghanns prjedy Emil Schubert na Jerjowej hasy

zhotowja a porjedźa

graty, wutykanja (Polsterwaren)

ma wulki wuběrk we

slach, kožanych tworach, křndach a gratach

Wšě družiny hnojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Chcećе so hišće komdźić??

Hdyž najwjetši cyrkus cyłeje Europy, kotryž je hdy swět wobjězdźił, swoje hobrske stany w Budyšinje twari?

Chcećе so hišće komdźić??

Hdyž Wam dźiwy cyłeho swěta, ludźo wšěch splahow a zwěrjata ze wšěch pasmow z hišće njewohladanymi zamóžnosćemi, ze samotnymi dresurami so pokazuja?

Chcećе so hišće komdźić??

Hdyž so Wam w 3 hodźinach bjez přestawki program wotwije, kiž je wjeršk wukonjow praweje cyrkusoweje zamóžnosće, zo čłowjekej dych wuwostanje, po wašnju přemožaceho filma wotwije?

Chcećе so hišće komdźić??

Hdyž KRONE přińdźe, KRONE, tworjeń hobrskeho, po wašnju stadiona, wuběhanišća a wojownišća! KRONE, genialny regiseur, přemožacych wulkich scenow, KRONE, muž, po kotrymž chcychu druzy činić, ale jeho nihdy njedocpichu?

Chcećе so hišće komdźić??

Hdyž so podawk bliži, kotryž jenož jutu w cyłej Europje je a Wam zadźišće zawostaji, kiž lěta dołho njezapomniće?

Dočasne předawanje je wotewrjene!

Cigarowy dom **K. Kinike** w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 18 a na Žitnych wikach 12 Telefon 3610

Nicbuwa žancho komdźenja!

Přiwal na pokładnje budźe hobrski. W krótkich 6 dnjach chce Budyšin a jeho wokolnosć tutón podawk widźeć. Dajće sebi radźić: **Zwěsće sebi hnydom w docasnym předawanju dobre** městno. — Ludowe płaćizny wot **1.—** hr.

KRONE

Najwjetši cyrkus Europy z najwjetšej coologiskej zahrodu swěta

w Budyšinje Jenož 6 dnjow w Hus. kasarnje

Swoju kojeńsku praksu

wukonjam wot póndźele 21. X. **na Bohatej hasy** nutřkhod na **Hauensteinskej hasy** 6 II. we domje knjeza Schauseila

Max Thomas

hojeř, homöopath, biochemie Iris- a pendeldiagnostik

Ręčne hodźiny: Wšědne dny wot 9—12 a wot 3—5 hodźin

Jan Petřkec nasl.

mějićel E. Schulz w Khróšće

Wulki wubjerk **gardinow, 3-dźělne wokna** wot **3,50 hr.** Rjane nazymske a zymske **wobleki. Štrykowańske wobleki** za žony a dźěći.

Klubowe lacy za muže a hólcy atd.

Syru mołmu

kupuje po najwyšših płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika na Kamjentnej hasy

Poskićam po přihódnym płaćenskim połoženju

D-motorske kola, dobre znamki a druhe šěsne kola, dwjace masiny, centrifugi, butrowe maśiny, žimnice masiny, płašć, masiny, rěznička, cyłkowa płašć, připrawa a parnanoła wupohrjebanje najlubje

H. Paul Grälе

wuporjedźenja w Kamjencu

blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Meble

prawe abo molowane tunje

Büttner w Budyšinje

Königswall 3 — Žane klamy

Žitne načinadła

dostanješe pola

Wintera

Bratraj Měrša nasl. we Budyšinje Žitne wiki 30

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Suprošna **ranca**

je na předaj w **Nowym Łužcu čo 7**

p. Njeswačidła

Runklicu

předawa Waurick w Swinarni

Rjany plahowański **bык**

1½ lěta stary je na předań w **Sunowje č. 41**

Příloha k číslu 245

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 19. oktobra 1929

Přednoškowy wječor jednoty Sokol w Budyšinje.

Stwórtk 17. winowca wječor zeńdźe so Budyska jednota Sokol k swojej měsačnej zhromadźizny w towaršnej jstwě hosćenca „Zum Echten". Z wopytom zhromadźizny směrdźeše hibićiwy starosta bratr Lorenc być spokojom; swoje wjesele pak měješe kóždy wopytar wječora na wulkej syle našich sokolskich sotrow. Wosebje w poslednich měsacach je ličba pilnje zwučowacych Sokołkow w Budyskej jednoće Sokol so jara powyšiła. Tohodla směrdźeše bratr starosta cyły rjad sotrow — běše jich 16 — z radoseu do jednoty přiwać a jim tak połne prawo sobustawstwa spožčić.

Swój najwyšši skhodźenk docpě płódny wječor ze přednoškom bratra wučerja Wjele-Bukećanskeho. Bratr Wjela z nim na mištrske wašnje rozłoži najwažiše prašanje našeho cyłeho serbskeho přeswa-nja, woćehnjenje našich dźěći k sebjewědomym synam a dźowkam serbskeho luda. Posłucharjo, putani wot prěnjeho hač do poslednjeho słowa, dźěchu ze přednošerjom sobu přez jenotliwe zastupy přednoška, kiž je dźěło hłubokeje paedagogiskeje wustojnosće. Kóžda jenotnu mysl wučerpa bratr wučeŕ Wjela a zamó khutne prašenja posłucharstwa dosć zrozumliwje a należnje na wutrobu położić. Wot założenja serbskeho mandźelstwa, woćehnjenja serbskich dźěći w staršiskim domje a pozdźišo w šuli k serbskej rěči, ćeńu a myslenju hač k idealej samostatneho rozsudźeneho serbskeho młodźenca a młodeje holcy rjadowaše přednošer wobraz k wobrazej z najwětšej dospołnosću a dokładnosću. Sława a přiklesk móceny dosta so rěčnikej, jako běše skónčił, běše rěčał z wutroby do wutrobow. Tónle přednošk dyrbi kóždy Serb a kóžda Serbowka słyšeć, bratr wučeŕ Wjela je wěsće rad zwólniwy dalokož je jemu to móžno, jón w towarstwach poskićeć.

Po přednošku pokračowaše bartr starosta z dnjowym porjadom. Bratřa a sotry so žiwje při rozmolwje wobdźělichu a rěčachu sebi bjez tajenja do swěrjenja. Bratr starosta wozjewi, zo je so zwučowanje bratrow wot srjedy na Stwórtk přepołožiło a přeješe sebi, zo by tole přeměnjenje sokołskej wěcy spomožne było. Přeradźić so smě, zo so za november přihotuje swjedźeń Sokołkow, kiž ma być přiwabjeńskeho razu. Dźeń swjedźenja, kiž so po wšěm zdaćn w zali „Běłeho konja" wotměje, so hišće postaji. Zhromadźizna wuklinča, jako běše połnoc wotbiło, ze sokolskim spěwom, kiž bratr wučeŕ Wjela přewodźeše, kaž běše to też hižo při zawodze a mjez programom přećelnje činił.

Přeco z wulka do předka!

(Wobraz se wšyk.)

To dyrbi je ta wěcka, kotruž dojeć njewobkedźbujemy, wy lubi ludźičća. Dyrbješ zrozumnić, ščtož ći přichodewšach abo cźinišch, zyły apparat trochu wulkotnje nacźahnyć. Nehmak dźenża nicźo njewusłuchujesch. To njeje nicźo zyłe, wšitko połojcźne. Tak ći nětkajši pscherěř, kaž wschitzy druzi Wukatacź, pschemóježa dyrbiš. Njeźmješch tak dale „wurjschtlowacź" kaž hacź dotal. Wot zdyła druheje strony ma ći wěź zapschimnyć.

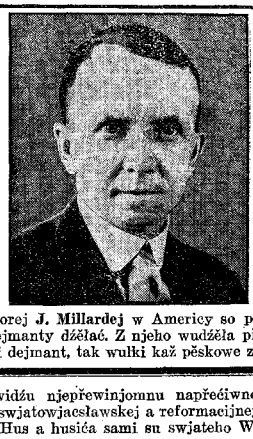
To je cźi Hamplez Gustla mudrischa. Prjedy mějesche nawoženju, tón k njej z jednorym teptakom jěchdźeschce. Teho je wotschadźa a nětko ma lubeho, kiž j motorstim pschijědźe a ju potom po źwěcźe wotcołu łaćuje, na źwjedźenje z njej jěchdźi. Ssamo k macźeri ju domoj wosyp. To ći lubi. Ze ras cźaka sapschimnyka.

Schto ma to do smyčka, korcźmarjo, hdyž tajki rjany pěst do jstwy žywjasch a stare blida a stólcźy kóždu žobotu pschi sceźenach nastajeć, kaž maja je pišarjo we wschelakich wobtkhodach abo w měšcźanskich barach. A hdyž masch reje, dyrbiš jim prawje rjane pschinjeseno dać. Nasche knježnicźki to zdźela cźinja, ale to dosć njeczehnje. Ssnadź też lampiony wupowěsnjeć a to njenowacź traschi „Japanšku kuikańku nóz", abo „Orientalsku keltiju", abo „Wjecźornu paradis" abo nékak podobnje.

A wy herzy dyrbicźe też ze pscheměnicź. Ssnadź ze jako knježny fhotowacź abo jako cźornuchi ze namolowacź. Prjecź j waschimi blachowymi nastrojemi. Wšitkne krjepjace thany a thkanzowe blachi, drjewjanzy a wjerbine pschicźakli, nékajke stare hornzy ze jelesa abo blacha a cźitcźe radaw, so wschě myšche a thoty rusceźkaja a w zwojich dźěrach wukhow pytaja. Noty na hłowu stajicź a tak te *kruchi gratwocźiwje hrać*. Wschako je ras jedyn muchaze dyrki pištal a njeje sa tym pschišchok. Ludźo budu ze dźiwacź a wołacź: To je najnowischa „jazz-hudźba". To poćzehnje a směješch, luby korcźmarjo, žurku nastajinje potnu.

Je mi cźe žel, stary schewčki bratsje, so ći njemóžlisch, se twojim pěžnjenjom Nobelske myto dostać. K pławje dźenża na łóžiche wajchnje pschihódźeš. Bjes teho, so by ći hłowu žara łamał. Trjebasch wěkajši nowy rekord postajicź abo jako boffer druhemu „fišaju" rosbicź a j kanony ze wutřelicź dać. Abo na wjeršchku Pěrschinskeje wěże w Prahy na rukach stacź. Abo wsmi ći žiwoju schtkeńczanu kulu, kiž ći wjecźor wurjadnu źrcźelnosć dawa, abo macźerny kuluschk abo mojedła banju (torps) se sahrodu a kulej jón j Budyschina do Pariša abo do Roma a po wschěch wjetschich městach Europy. Dźi do kóždeje redakzije a rospowěduj, schto ży ći pschedewsak. Abo je-li ze cźi to njelubi, dha ze źnjeł dwaj dnjej pospodi, abo torhaj ze nastajinje za nóš abo plazaj na źiwój płch. Abo dźi do deschcźika a pjeć je ćiwojim rjemjenjom do krjepjelow, so pod nimi žuchi wotlanjesch. Kedźbuj, wo tym wěcźe wschitke nowiny pišaju, twoje mjeno budźe zkławjene a twoju podobiznu (fotografiju) pschinjeseju wschitke němske a wukrajne illustrowane nowiny.

A wy, Schumelez Arnoschto, zy šwjetscha wot wójnišwa žiwy, wołajsch drjewo a kamjenje, pěst a wulko a schtoź ći žadaja. Cźłowjecźe, daj ći wołelo deschwaneho wosa tajku cźornu a běłu „kaftlkatu" zmuhu zbarbicź, kaž maja w měsće auto, kiž ja pjenjesy jěchdźa. Pschecźo i cźaźom dopředka!

Profesorej **J. Millardej** w Americy so poradźi ze cokora dejmanty dźěłać. Z njeho wudźěła před wjele swědkami dejmant, tak wulki kaž pěskowe zornjatko.

Našeho kłamarja njewopschinnu se žwojim małym wobtkhodom. Dele j módrej faku. Nobl ze shotowacź. Wulke wutkadne wokno. Mału fleku pódła duri a do njeje cźrjódu „bubi-hłowow". Elektrisła źwcźa njech ze barje hacź na ponoschi pleće. Na najstiwi hischće jene klamy kaž Tietzowe pschedawarnje w Barlinje. Wschelake woldźele — tu jerje, tam primitobak, tu nydło, tam koschse atd. Teź jěchdźakło horje a dele.

A wy rjentjeżlinjay! Krocźeje tola j cźaźom! Najprjedy wulkotne njeno waschim wobtkhadam dacź. To je dźenżnischi dźeń najważnischi „knitt", wěźku niz se žwojim dotalnym njenom njenowacź. S bolbérskeje jtiwy jcźit kojmetiski institut, j blidakstwa atelier kunstschnych nebłow, j murjerja kpaikowcho proseżora a j podawarja (handlangera) twarski material podawarski rada. A schto dyrbja žebi ludźo myšlicź pschi njenje na małej tafli: *„Pětr Brěża, drjewjanzaŕ."* *Haj, w małschej wžyt masa rjenjeżlinjay žerbske napišma.* To je teź posluh. So Pětr hischće pódła khoschcźa wjasa, to žadyn cźłowjek njewě, j wuwsacźom wjeżnjanow. Tak žebi ledy hół do polowki saschuzisch. A žona dyrbi cźi tak pomhacź, hdyž sady kosaseje hródże se schcźipotu drjewo za drjewjanzy pschirěsjesch. Mjenuj tola twoju firmu po nowocźasnym waschinu, kaž ju fitscha: „Pětr Brěża a Co., najwjetscha a najstarscha žerbska drjewjanscźenja a khoschcźowa twórnja".

Runje tak selowa žona, Babyduschkez Katyrna. Ži njeje trjeba, so na wikach tydźeń wot tydźenja trjeji a horjtki selow po 10 a 5 pjenicźkach pschedawa. Wobkhodneho farjadnika dyrbio[illegible]macź a do kóždeje nowiny wulke a źiwerote [illegible]odawacź. Ssnadź takle:

„Cźłowjek, fruwa, poź a mrowje
Ssu cźi wěcźe hnydom strowe,
Bychu-li jeź' skasate
Snate šeła kucźnate.
Babyduschkez Katyrna
Sdawna takle pschedawa.
Leńcźk a muncźik, khimjelcźa
Sa strowotu rukaju."

Kajke skasanki bychu te [illegible] doschke! Telko selow njeby w Nětkježach a w[illegible] dozyła nadeschła. Hłowna wěź, prawje drohuje jrejane a smějchane, so ći tehoźane žiwinjo mudre njebudźe. Prawje rjenje sapakowane, takle dźeńacź abo pjatnacźe krócź. Wschelake snamki na pakcźiki flépicź. Do pakcźikow prawje wjele prospektow a dźakownych dopisow. A swonka rjany barbojty karton. Na to ludźo najwjacy dadźa. Wobkaŕ pjecź pjenjezkow, sapakowanje pjecź groschow a wotpósłanje dwě hriwnje. Njech jenož to sarjadnik cźini. Tón to hižom rozumi, wěsće derje kalkuluje. Najprjódy budźetaj žamoj wusirowjenaj wot selow. Ssnadź wupiżataj nékajke myta. To tola nichtó njewě, so je waju jkład a pišarnja jenož mała jitwicźka. Ludźo jeźi myšlą, Bóh wě kak wulka twórnja to je, kelko plantažow, khěžow a birowskich rumnosćow macźe.

To pschezo hischće ći twojim teptakom jěchdźisch, Pětrschez Franzo. Cźłowjecźe, kup žebi tola auto, hyrnjeź cźi teź za schtyri abo wóśom njedźeli zajo prjecź wjali. To dźenżnischi dźeń dale njenapadnje.

Khóts khort, žuhodźe, njejsy žadyn kusk dopředkarja! Pschekładźeschi žebi sto krócź, donjž žebi kulowatu pilu j motorom kupisch. Abo wodu ze sludnje dasch do kuchnje wjesć. To ho dreješch wo dnjo a w nozy. Moderniśowacź dyrbiš twoje hospodarstwo. Elektrizay dyrbiš dejicź. Wot krutwy ma mloko hnydom do zentrifugi, do kofejoweje thany a kocźeje schkliczli běżeć. Žyle hospodarstwo dyrbi automatizay dźěłacź. Jenož ja pschimadło hrabnucź a hižo sapocźina ho hnój na wóś klasej, kocźa ho lisacź, jahroda ho krjepicź, butra ho dźěłacź, twaroh ho cźiscźeńcźacź a pjenjezy pschinjesu a du.

Prażske Swjatowjacslawske swjedźenje.

Dožiwjenja a zacíšće wopisuje Jan Serbín.

(Pokračowanje.)

K wopytej wustajeńcy presidenta Masaryka, kiž je też hewak při swjatowjacslawskich swjedźenjach tu a tam dźělbral, dyrbi so hnydom ze wšeho spočatka wuzběhnyć, zo je hłowa stata swoje znamjenite porozumjenje dopokazała za ważnosć tysaclětnych swjatočnosćow a z tym pohódnosćila wuznam česćowanja swj. Wjacslawa za statnu mysličku česćoslowakstu. Zajimawe je też wosobinske wuprajenje presidenta česćoslowakskeje republiki wo swj. Wjacslawje a swjatowjacslawskich swjatočnosćach. Bywši wot dra. Józefa Doležala, hłownoho redaktora česćeho dźenika „Lidové Listy" wo interview (rozmołwu) požadany, je president T. G. Masaryk na prašenje, kajki wuznam připěwa knjez president swjatowjacslawskim swjatočnosćam, drej. Doležalej jako redaktorej revue „Život", tule wotmołwu pósłał:

„Njebudu so zaběrać z historiskimi zwadami, što je woprawdźitosć a što je legenda atd., ja posudźuju należnosć z hladanišća stata. Swj. Wjacslaw je mi sympathiska wosobiwosć. Wón je křesćanstwo a cyrkej podpjerował, a to běše w jeho dobje zasłužbne dźěło, dźěło kulturne a postupowe. Mi je dale sympathiske, zo běše znawječornikom (t. r. spěchowaŕ nawječornje kultury, přisp. rozpr.). Też jako politikarja sebi jeho ważu dla jeho wobhladniwosće. Stawizny křesćanstwa pola nas powučuja nas wo tom, zo cyrkwinska organisacija a křesćanstwo na spočatku X. stotka njeběštej z tym, kaž je so to pozdźišo wuwiło. Wurazniśo prajene, njewidźu njepřewinjomnu napřećiwnosć mjez idejomaj swjatowjacslawskej a reformacijnej. Je tola znate, zo Hus a husića sami su swjateho Wjacslawa česćowali.

Štož přihotowane swjatočnosće nastupa, Wam něšto powěm, štož traš Was překwapi. Hnydom po prěnich Husowych slawnosćach smój so ze Švehlu dorěčałoj, zo knježeństwo lětušeho lěta samo zarjaduje swjatowjacslawsku manifestaciju, wězo politisku. Bohužel je zasakła khorosć Švehlowa tutón plan skazyła. Cyrkej budźe wězo cyrkwinske, nabožinske swjedźenje zarjadować; *jako hłowa stata sebi wězo přeju, zo by w o p r a w dźitosć, zo s my hižo na k o n c u 9. a we spočatku 10. lětstotka z r j a d o w a n e s t a t n i s t w o měli, přisłušnje k płaćiwosći přišła, doma a we cuzbje.*" — Njech su tele presidentowe słowa někotremužkuli ignorantej a intolerantej też pola nas z najlěpšim rozjasnjenjom a powučenjom! —

My pak chcemy tudy też wusudk z katolskeho erta wo wuznamje swj. Wjacslawa a jeho swjatočnosćow słyšeć a to nic snadniśeho muža hač monsignora P. Ciriacija, japoštolskeho nuncija w Prazy. Tón mjenuje swj. Wjacslawa „muža Božeje předwidźiwosće" a praji tole wo nim: „Boža předwidźiwosć, kotraž nad wosudami ludow strażuje, posyła w kritiskich časach mužow, kotřiž wuznamjenjeja so ze swojim přikładownym wjedźenjom žiwjenja, ze swojej dalokosažnej rozhladnosću, ze swojej sylnej individualitu a hłubokim ćućom zamołwitosće.

Tajki muž běše za češki lud bjezwadnje swjaty Wjacslaw. Wón bě z Božej předwidźiwosću wuzwolony, so za swój lud zastupić, a přima so knježeńskeje wuzdy w starobje, kiž bě po jeho cyłej naturje skěršo powołana, sebje wjesć dać, hač druhich nawjedować. Na njeho čaka tohodla ćežki nadawk — čim ćežši tohodla, zo běše tehdyši lud jara zły. Česko křesćanskeje wučby njebě dawno hišće wše worsty luda překisało. Nawopak — póhanske zasady běchu w ludu dale žiwe a pokazowachu so w skoro njepřestawacych wojowanjach sylnych přećiwo słabym, tak zo so stat njemóžeše znutřkownje skrućić. A na znutřkownje njeskrućeny stat naléhowaše wot wonka ćišć mócnych susodow.

Do tajkeje kritiskeje doby pada skutkowanje tohole młodeho cłowjeka, dwaceći lět stareho. A kajka spodźiwna skutkownosć! W njekhahłowacem přeswědčenju, zo so bjez kruteje autority stawizny ludow trajnje wodźić njedadźa, zawjedźe wón z wobdźiwanja hódnej doslědnosću we wšěch zarjadowanjach prawny porjadk, zastupuje so za swojich poddanow přećiwo swojowoli swojich njećućiwych knježkow a dobywa sebi ze swojej přećelniwosću a ludskosću wobstajnu lubosć swojeho ludu, kiž zwostanje jemu tu wes sćěhowacych stotkach zakhowana, tak zo dóstawa so jemu ćestne mjeno „dźědźica (Erbherr) a pomocnik češkeho kraja". K jcho swětłemu widmu pozběhuje lud w kritiskich dobach swoje woći a prosy — Swjatowjacslawsku hymnu spěwajo — wo zastupnu prostwu w złych njedobrych dnjach.

Swjaty Wjacslaw běše potajkim woprawdźe muž Božeje předwidźiwosće, woprawdźity wulkotnik, wulki jako cłowjek, wulki jako křesćan, wulki předewšěm jako statnik. Zbožowny potajkim tón lud, kiž ma tajkeho muža z błyšćatym přikładom w žiwjenju a z mócnym zastupnikom při trónje Božim! Zbožowny tón lud, kiž pokazuje porozumjenje za [illegible]ulke rozhladne mysle, po nimi so prócuje ori[illegible]e we wšostronskim wutworjenju kultrnchno a socialnchno žiwjenja! Zbožowny tón lud, kiž nosy hišće telko dźakownosće we wutrobje, zo ji elementarny wuraz dawa w zahorjenem jubilejnem swjedźenju!" (Pokrač.)

S tymi lubymi pjenjesjami masch swoju musu. Hewak so wschcho dracza wunamaka. Ale žadyn ſ tych wuſtlebjerjow tak troschku nowoczasnje njedźela. Hewak bychu dawno maschinu wunamakali, ſ kotrejž mohł žebi kóždy žam swoje pjenjesy dźełacz. To by bya myślicźa. Po millionach by wunamakał swoje maschiny wotbyk. Ale kaž dźen praju, na taku wěz so nichtó njeſwěri.

A ſamo padulschi wěz prawje njesapschinnu. To cźi tu nětkaſke por hriwnow pokradnu, tam jene kolesso a druhe maliczkojese. Bychu-li so po ſwojich kumpanach we wulkich městach mělí, dha dyrbjeli hnydom do millionow hrabacź, so by jim sa cźaſ žiwjenja dožahako.

Nasch jedyn wſchak niczo khmaſchi njese. Je runje tak maliczki. Kaž dźe ſo nam khudźinkam na wſach dźe. To ſonje ſkradzu kuſ zokora pokradnjeſch. Zuły měch žebi dźe mjeſecźo kupicź njemóſesch. Tak ſo tajke wulkuczinjenje kaž w městach ſamo ſakſatuje. Tohodla pak dopředka, wſchitke!

Wusudźenja.

Shromadny ławniſki ſud w Budyſchinje.

Swěrſchcźenje firmy Maxa Rjenca, parneho rěſaka a drjewowneje wulkowikowarnje w Porchowje pſchiſtoje pſched ſud, kiž jednaſche pſcheczíwo něhdyſchemu mějicźelej Maxej Rjenczej ſ Porchowa, kiž nětko w Drježdźanach bydli, dla konkurſoweho pſchestupjenja, jebanſtwa a cźežkeho falſchowanja liſcźinow, pſcheczíwo jeho nězdyſchemu knihiwjednikej a prokuriſtej Alfredej Hänelej ſ Noweje Sſmilneje dla pſchipomoży, pſcheczíwo jeho ſynej pſchekupzej Erichej Rjenczejdla pſchipomoży, pſcheczíwo pſchekupzej Franzej Siepje ſ Drježdźan dla jebanſtwa w nětkotrych pſchipadach, a pſcheczíwo twarſtwowemu miſchtrej Joſefej Dietrichej ſ Wiſelcźina dla jebanſtwa w jenym pſchipadże. — Max Rjenc, kiž běſche ſwopředka cźełła, běſche w lěcźe 1909 w Porchowje ſ drjewom wikowaczej ſapoczał, wot 1912 hacź 1917 tam žebi rěſak wotnajał, pózdźiſcho zahelniczku kupił a žebi žam rěſak pſchipraviſ. Po jenym knihiwjedniku ſ Drježdźan ſu ſobuwobſtorjeny Hänel w lěcźe 1924 pſchiſtajeny. We tutom cźaſu ſ Rjenczowym wobkhodom dla wulkich ſchkodowanjow khětro klagaſche. W nalěcźu 1926 běſche jo Rjencź ſ Dietrichom k ſpekulazíji ſjednoſił. Rjencź bě ſche blízko Bjetza pſchi naraſchiſej żeleſnizy wot pruſkeho ſarjadniſtwa ſtatnych lěſow ſa hotowe pjenjesy ſwopředka pſches 3000 ſm. kupił. Dietrich dyrbjeſche jeho pjenjeźnje podpjerać a ſa to pokoju na dobytku a ſchkodże měcź. Wonaj wobſtaraſchtaj žebi pjenjesy ſ wunměrjenjom ſměnkow njes žobu abo ſe Siepowej firmu a twariſim miſchtrom Nacke w Drježdźanach a dachu je pola wſchelakich bankow diſkontowacź. So by lutowak, běſche Max Rjencź 1926 rěſak Sennewitzkí mlyn pſchi naraſchiſej żeleſnizy wotnajał, kotryž jeho ſyn pod nanowym dohladom wjedźeſche. Hänel pak w Porchowje dźełaſche. Max Rjencź mějeſche wulki kredit pola Porchowſkeje nakutowarnje, Schandawſkeje banki a pola měſchczańſkeje banki w Biſkopizach. Pſches Porchowſku banku běſche Max Rjencź Biſkopſkej banzy bilanzu ſ 30. junija 1927 pſchedpokoſcźicź dał ſ 75 770 hr. aktivami ſ jenoż 37 400 paſiwami. Tule bilanzu běſche wón ſwojemu knihiwjednikej Hänelej do pjera diktował. Swěrſchcźenje pak ſo wjazy ſadżerżeſ njedaſche. 12. dezembra 1927 ſo nad jeho ſamoježenjom konkurs wotewori. Kaž ſo potom wupokaza, běſche króthko do teho Max Rjencź ſdźěła ſam, ſdźěła pſches ſwojeho ſynu Ericha a Hänela w Lěhnizy, Liberzu, Wrótſławje, Hrźeńſkim, Minje, Zittawje, Drježdźanach a Seifhennersdorfje drjewo kupował, jo hnydom ſajo pſchedał, pjenjesy žebi ſkhował a tak firmu dozyła wo 23 393 hr. pſchinjeſł. — Pſched ſudom ſo Rjencź bórzy wuſna. Po wotewrjenju konkurſa běchu wuſſlědźili, ſo wobkhodne knihi léta dołho ſkoro dozyła wjedł njeje. Hänel praji, ſo Rjencź jemu k tomu njeje cźaſa woſtajił, dokelž je dyrbjał wjele puczowacź a druhe dźěła wukonjeć. Na falſchowanju tſjoch ſměnkow ſo wón njeje wobdźěłił. Erich Rjencź praji, ſo je drjewowe ſkałanki jenoż po poſtajenju ſwojeho nana wukonjał. Dietrich a Siepe praſechtaj, ſo ſtaj pſchi wudaczu ſměnkow žebi unwiſlikoj, ſo ſu wone ſ tworu krute a ſo je Rjenclowe pſchedewſtacje ſwrſchcźene było. — Ssud ſaſudźi Maxa Rjenca dla jednoreho konkurſoweho pſchestupjenja, ſtajneho cźežkeho falſchowanja liſcźinow a ſtajneho jebanſtwa k 1 létu a 6 měſacźam jaſtwa a wotrjekny jemu cźeſtne prawa na 2 lecźe. Tamnych wobſtorjenych ſud wurwinowa.

Přilopk.

* **Sadźěłowanjſki ſtrejk wójnſkeho wobſchkodźenego.** Se Barlina ſo piſche: Cźeſkowobſchkodźeny Arnoſcht Blottka ſ Lichterfelde-Oſt běſche pola nemſkoſtatneho ſaſtarańſkeho ſudniſtwa wo powyſchenje ſwojeje renty ſkorżił, dokelž bě ſo jeho ſtrowota w poſlednim cźaſu jara ſhórſchiła a wón njemóżeſche wjazy dźełacź. Sárjedu dopołdnja bě pſched ſaſtarańſkim ſudniſtwom termija. Blottka bě ke jednanju ſwojeju ſchtyrilětnu bźowcźiczku ſobuwſał. Pſchi jednanju bu zyła wěz hiſchcźe raz krucze pruhowana a lékarſke dobrozdaczе pſchecźitane. Po króthkim wuradźowanju bu Blottka ſe ſwojej ſtórżbu wotpokaſany. Porażeny wopuſchcźi wójnſki wobſchkodźeny je ſwotim dźeſom jednanſka měſnoſcź. Pſches pucź dobéża ke kanalej a cźiſtemu dźěcźo do wody a potom ſkocźi ſam nuts. Młody cźłowjek ſkocźi ſa wobémaj a jemu ſo poradźi, nana a dźěcźo wumožicź.

* **Smjeſo rubjezny napad ſ revolwrom.** Hdyž bě ſo wukonjer w Barlinje khrobły napad na wobkhodnu pokładnju ſtał, to je ſo ſrjedu rano w ſwojeru Barlina podobny pſchipad ſtucził. Pola wulkeje ſpeditiſonſkeje firmy w Oranienburgſkej haży jawi ſo muzíſki a žadaſche ſe dźeſom wěcźerk. Hdyž běſche mějicźel pſchiſchoł, wuczahny muż nadobo dwaj revolwraj ſ kapży a wohrożowaſche wobkhodnika a pſchiſtajenu a žadaſche wſche pjenjesy, kiž bźchu w domje. Wobkhodnik wołaſche wótſje ſo nadpadn. komadom, na cźož nutſdobywar cźekny. Pſchiſtajena bźeſche ſa nim a da jeho ſkónczinje w Biedrichowej haſy ſajeſ. Na poliziji pſchepiſchowany prajeſche muż, jo rěka Iwanow a je hakle pſched króthkim ſ Ruſkeje pſchiſpuczował.

* **Dźeſowjeſ ſnjeterſkich waporow** wulkeje wody we Leningradże. Kaž ſo ſ Leningrada piſche, pożrěwa Newa pſchezo wjazy kraja. Hacź dotal je dźeſowjeſ waporow pózrěła.

Mjenje wusudźenjow z cyrkwje w Sakskej.

Po ſtatiſtiji evang.-luth. krajneho konſiſtorſiwa we Drježdźanach narodźi ſo w lěcźe 1928 dozyła 73 467 (1927: 72 180) evangeliſkich dźěcźi, mjes nimi 7214 (1927: 6850) ſ měſcźanych mandźeliſtwow a 14 738 (1927: 14574) njemandźeliſkich.

Kſchcźenych bu 64 387 (1927: 64 655) dźěcźi. Evangeliſkich ſwórowanjow bě 44 910 (1927: 41 705), mjes nimi 7566 (1927: 6071) měſcźanych mandźeliſtwow.32 799 (1927: 30 360) porow da ſo zyrkwinſjy ſwórowacź. Wumrěło je 50 333 (1927: 51 360) evangeliſkich, ſ kotrychž ſo 47 610 (1927: 48 997) zyrkwinſjy pokhowa. Swój kſchcźeniſki ſlub wobnowi 74 533 (1927: 77 876) dźěcźi.

Liczba ſpowědnych ſnjiji ſo na 1 065 886 (1927: 1 078 168); jonow bě wjele wjazy hacź mužow, běſche jich 660 762 (1927: 670 205), mužow pak 405 124 (1927: 407 963). Tu ma ſo też hiſchcźe na to dźiwacź, ſo wjele wobſobow někotre raſy wob léto k Božemu blídu poby.

Do evangeliſkeje krajneje zyrkwje pſchejſtupi 5294 (1927: 4804) wobſobow mjes nimi běſche 2909 (1927: 2474) tajich, kotíſi ſu pſjedy ſ zyrkwje wuſtupili a ſu ſo nětko ſajo k njej wróczíli. Wjeſtſchina pſchestupjenych pſchińdże ſe ſektow abo tajich, kotíſi dotal žaneje nabożiny njeměchu. Skoro pjeczź krócź telko ludźi kaž pſchiſtupi, ſ zyrkwje wuſtupi. W lěcźe 1928 wuſtupi ſ zyrkwje 26 227 (1927: 30 382) wobſobow, potajkim je liczba wuſtupjenjow w minjenymaj létomaj wotebrała, pſchetož w lěcźe 1926 wuſtupi žamo 44 000 wobſobow ſ krajneje zyrkwje, w lěcźe 1925 pak nětdże 33 500 wobſobow. Wot 4. auguſta 1919 hacź do końca léta 1928 je ſ evangeliſkeje zyrkwje 448 732 wobſobow wuſtupiło.

Sběrki ſa wobſebite zyrkwinſke zamery wuczinjachu loni dozyła 283 044 hriwnow (1927: 361 988 hriwnow).

Cyrkwinske powěsće.

21. njedźela po swj. Trojicy. — 20. oktobra 1929.

Z Budyšina.

Prědowanski tekst: Luk. 10, 38—42.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodźin farar Schneider a připołdnju we 12 hodź. farar Siegemund prědowanje.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma farar Paul rano we 8 hodź. spowědź, dop. we 9 hodź. farar Siegemund a wječor w 6 hodź. farar Berg prědowanje.

Zběrka za měšćanske a wokrjesne towarſtwo za znutřkowne misijonſtwo.

Pónđelu popołdnju w 3 hodź. je w Radnej pinej konferenca duchownych. Referat farara Rjenca-Łupjanskeho „Khrystus indiskoje nakrajneje drohi.“ — Wutoru popołdnju ¾3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru popołdnja ½10 hodźin a popołdnju ½3 hodźin je w Kohlerni na Nowarſkej drózy 7 nazymski kurzus zwjazka žónskich towarſtwow. — Wutoru wječor we 8 h. ma farař Berg biblisku nutrnosć w evang. towarſtwowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Štwórtk wječor we 8 hodź. ma farař Paul zhromaždźiznu Módreho křiża w evang. młodźinownі na Hrodowskej hasy 6. — Křćenja ma we wobmaj cyrkwjomaj farař Siegemund.

Z Klukša.

Popołdnju ½3 hodź. towarſtwo młodych holcow na farje.

Z Malešec.

Dopołdnja ½9 hodź. serbske, we 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za serbske evang. luth. knihowne towarſtwo. Kandidat Rösler. — Pop. ½3 hodź. žónske towarſtwo pola Lipičec.

Zemrěła: Marja Augusta zwud. Melteyna, žiwnoſćerska wumjeńkarka w Delnjej Hóroy, 84 l., 18 d.

K 21. njedźeli po swjatej Trojicy.

Po swojim hłosu.

Stawy Khrysta, Boži lubi,
budźće jara wjesoli;
Bóh wam wěcny pokoj lubi
a was z Duchom wobdari! —
Cźmnoſć jónu wša ſo zhubi,
— z tym ſej cźińće wutroby,
Jezusowi cuzbnicy!

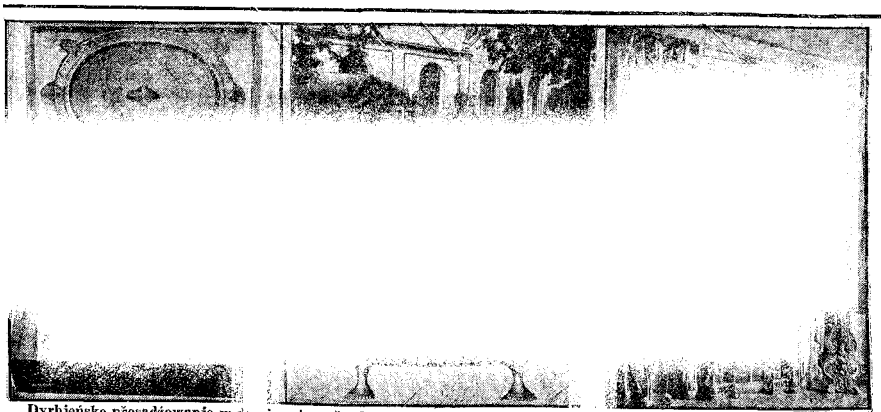
2. Dóſtać změjeſ jara rjane,
swjata ſyła, kralestwo:
Tebi, hlej! je wotkazane
herbstwo Syna Božeho;
wšitko budźe dokonjane,
štož wo zbožu njebjesow
wam ſo k tróſtu spěwa jow!

3. Ze wšěm ſtworjenjom wy maće
wumoženja nadźiju,
prěńše dary wuživaće,
bórzy ſće při Jezusu;
potom wjacy njepłakaće,
potom zbóżnoſć bědźerjam
data budźe cyła wam.

4. Njebjo nowe, zemja nowa
změjе wam ſo zabłyšcźić,
hdyž ze žalostneho doła
jónu smécźe wotſal hić;
njewjesta ſće Jezusowa,
za was, hlej! ſu bydlenja
tam, hdźež prawdoſć přebywa.

5. Pić ſo chce po Bozy tudy
cźiſtym dušam na zemi;
ach, tu ſwět je jara khudy,
duše w nuzy wostaji!
— Božo, wjedź nas pře wšě błudy
k twojej ſwjatej cźiſinje,
přihotuj nas k wěcźnoſći! —

Jan Kilian, † 1884.

Dyrbjeńſke přesadźowanje w domje ſotry němſkeho kěžora. Sotra nětkuſeho kěžora princeſa Saumburgska bě ſo z młodym Rus woženila, hačrunjeż bě wo 30 lět ſtarſa haċ wón. Tón napraſka dołh a potom ju wopuſći. Joho dołh móże nětko ſobu płaćić. Wěſelo cźazchu jeje zamóżenje a ſud nad nim konkurs wotewri. Wſelake drohotnoſće přińdu na předań. Na našim wobrazu widźimy z léwicy: japanske ſudobjo z čiſteho ſlébora, wosrjedźa horka: nětkuſu jěcharju, delka: drohotnu terinu, a prawicy: marmorowy kamin.

Měšćanoſtu Schneidera w Barlinje wotſadźichu. Wón je ſobu do Sklarekec ſkandala zapleśeny. Na to jeho też ſociałdemokratoju, kotrychž přiwiſnik bě, ze ſwojich rjadow wuzamknychu. Wón bě w Barlinje ſrjedźišću a měšćanoſtu.

Hospodarski rozhlad.

hobotu 19. oktobra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	4,1840	100 pólsk. złotych	47,05
1 pódźelski punt	20,38	100 češkosł. krónow	12,386
100 swic. frankow	80,93	100 franc. frankow	16,45

Barlinska burza sawosta też wčera we zhromadźenju a wuměnjowanju. Kursy efektow so wotbrjechowachu. Też kursy na wikach i dołżnymi a rentowymi lisćinami běchu postajene.

Produktowe wiki jewjachu wčera sajo skrućenje. Płaćiny sa pschenzu a wowš postupichu wo 5 pf. a rožka wo 10 pjenježkow po zentnarju. Wčera płaćesche zentnar

w Barlinje:

pschenzy 11,55—11,60 hr., rožki 8,70 hr. hač 8,90 hr., jećmjenja nafurnjskeho 8,60—9,15 hr., nalětnjeho 9,80—10,80 hriwnow, wowša 8,45—8,95 hr.,

w terminowym wikowanju:

za oktober: rožki 9,40—9,42½ hriwnow.
za dezember: pschenzy 12,57½—12,62½ hr., rožki 9,72½—9,80 hr., wowša 9,60 hač 9,57½ hr.,
za měrz: pschenzy 13,12½—13,22½ hr., rožki 10,32½—10,15 hr.

w Drježdźanach (wčera, pódźelu)

pschenzy 11,55—11,80 hr. (11,55—11,80 hriwnow),
rožki 9,15—9,40 hr. (9,25—9,50 hr.),
jećmjenja nafurnjskeho 9—9,25 hr. (9 hr. hač 9,25 hr.),
jećmjenja nalětnjeho 10,50—11,25 hriwnow (10,75—11,25 hr.),
wowše starcho 8,75—9,00 hr. (8,75 hač 9 hr.),
wowše nowcho 8,35—8,65 hr. (8,25 hač 8,55 hr.).

w Shorjelzu:

pschenzy 10,20—11 hr., rožki 8,40—8,90 hr., jećmjenja nafurnjskeho 8,25—8,75 hr. wowša 7,50—8 hr., nalětnjeho jećmjenja 9,30—10,30 hr.,
zentnar běrnow 2,20 hriwnow,
kilo butry 4—4,40 hr.,
jaja 14—15 pjenježkow.

Pschihladajo:

Holza do domu w Hródku, Drježdźanska dróha 61 II.
„ k 1. 11., Wochža w Hródku, Drježdźanska dr. 40.
Schowa. Arthur Schön w Hródku.
Bjłeć worjechowy, na Zidowje, Horny puć 855 delta.
Lětko 115×67, w Budyschinje, Rózowa haša 17II na prawo.
Kolo muhaze w Chrjanach pola Hródka, Dolha haka 4.
„ ženjace a schijasa maschina. Martin Gabriel we Wětej Wodźe.
„ ženjace a motorske, Mühlbach w Kamjenzu, Budyska dróha 63.
Mantl a wobłek, holczažej, w Budyschinje, Paulijowa hasa čisło 14 I.
Kamer drasiny a vertiko, we Wojerzach, Goethowa hasa čisło 18.
Lampy cyłndata a elektr. w Budyschinje, Schliebenowa haša 16II na prawo.
Sywo 12 zeni., w Bórka 20 pola Wojerez.
Jaš watach, 7-lětny, hoscenz we Lomsku pola Minakala.
Wuslata, w Bělschezach 17.

Sudnizny na pschichadźowanje

pódźelu 21. oktobra 1929

w Drježnjanje pola Kamjenza we „Wičežnem kuble“ dopołnja ½9 hodź.: ćeta,
w Njebjelčicach w „Herbstej gruchcze“ dop. ½9 hodź.: wotkazowa a hyjawa,
w Khrósćicach w „Herbstej gruchcze“ pschip. w 12 hodź. wojewodźiski wós, hajawa i 6 kórzow pożyczenych rožku,
w Semjicach w hoscenzu pop. w 2 hodź.: elektrifi kacija,
na jamje „Saxonia“ w kantinje dop. w 9 hodź.: vertiko a wschelake pleczene meble,
w Kockinje w hoscenzu pschip. w 1 hodź.: kruwa,
w Kulowje w hoscenzu i „Tśjom krónam“ pop. w 1 hodź.: sofa a pisanske blido,

wutoru 22. oktobra 1929:

w Mikowje w Kijankez hoscenzu dop. w 10 hodź.: muhaze, ženjace a dźěłace koło,
w Khrjebi w hudnikkim hoscenzu dop. w 11 hodź.: klawěr,
w Kletnom w Tlustiqez hoscenzu pschip. w 12 hodź.: wschelake meble,
w Turjom w Michaelez hoscenzu pschip. w 1 hodź.: gramofon, radio, zentrifuga, rěpowy krajak,
we Bukanczizach w Meldźiz hoscenzu pop. w 4 hodź. klomowa praša,
w Hornich Brutzach w hoscenzu pop. w 5 hodź.: schijaza maschina.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Płaćizny znowa sešlabjene. Wobrot wostanje šudny. Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Drježdźanska burza (10. X.).

Pšenca	231-236	běrnjace kružki	17,60-18,00
rožka	183-188	pšenič. wotruby	11,40-12,00
nalětni jećmjeń	210-225	ržane wotruby	11,50-12,20
nazymsk. jećmjeń	180-185	pšenična muka	44,50-46,00
wows	175-180	ržana muka	30,00-31,00
čeřwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350 355	pjeluški	36,00-37,00
kukurica (Mais)	200-202	hróch	34,00-36,00
suche truhančki	13-14,00	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaćizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

18. oktobra 1929. Płaćizny po centn. z zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 897.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět	67—69
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	57—59
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	53—55
Mjenje picowane wšěch starobow	46—52

Bykl: 279

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnosće	57—60
Połnomjasne, młódše	54—56
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	49—52
Spatne	43—48

Jałojcy a kruwy: 1013.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće	45—49
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět	32—43
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	26—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—25
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 1650.

Najlepše wukormjene (2. druž.)	85—95
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	70—85
Spatne (4.)	50—65

Wowcy: 3485.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	70—72
Starše wukormjene (2.)	64—71
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	48—55

Swinje: 83

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižonjow, hač do 1½ lět stare	84—85
Wukormjene	86—87
Mjasne	86—89
Spatne	87—88
Rancy a kundrosy	73—81

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

13. oktobra 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniža płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjace mjaso z kosćemi	1 kg	2,40	2,60
Celace mjaso	1 „	2,60	3,00
Skopjace mjaso	1 „	2,80	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,60	3,20
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Rżana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,35
Jědźne běrny	1 „	0,09	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połč	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,30	0,32
Jědźna butra	1 kg	4,60	5,00
Jeja	štuka	0,15	0,17
Jědźne buny	1 kg	0,50	1,20
Cokor drobny	1 „		0,64
Petrolej	1 „		0,40
Kamjenite wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1.45

Wiene płaćizny w Budyšinje.

13. oktobra 1929.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniža płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenca, nowa	50 kilo	11,00	
Rožka, nowa	50 „	9,00	
Jećmjeń	50 „	10,00	
„ nazymski	50 „	—	
Wows	50 „	—	
„ nowy	50 „	—	
Raps	50 „	—	
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,00	
Butra	1 „	4,60	
Syno, nowe	50 „	5,00	
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	—	
„ „ „ k zasł.	50 „	2,00	
„ z cypami młóćena	50 „	—	
Pšeńčna muka, 60%	50 „	17,00	
Rżana muka, 60%	50 „	15,00	
Pšeńčne wotruby	50 „	6,50	
Rżane wotruby	50 „	—	
Jeja	1 štk.	0,15	
Prosata 688 štuk	1 štk.	29-45,00	

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše two rso yhišče wyše płaca.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	18. 10.	17. 10.		18. 10.	17. 10.
Pšenca	231-232	230-231	buny	—	—
rožka	174-178	172-176	woka	—	—
naz. jećmjeń	—	—	mórske lanjiny	—	—
nal. jećmjeń	173-188	172-188	bolte lupiny	—	—
wows	169-179	168-178	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuńk	18-19,00	18-19,00
pšeńč. muka	37-33,25	27-33,25	lany wosuńk	24-24,40	24-24,40
rżana muka	28-26,25	23-26,25	bocen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,75	11-11,75	brjuj. kružki	15-16,20	15-16,20
rżane „	9-10,25	9-10,25	syno, 50 kg	3,50-4,00	2,40-3,80
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,35-1,50	1,25-1,45
hróch, Viktor.	35-42,00	35-42,00	pšeńč. „	1,05-1,22	1,05-1,20
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,45	1,10-1,35
pjeluški	—	—	ječna „	1,15-1,35	1,05-1,25

Wučk před Sowjetami.

Dwě schwedźej wšy wunpućujetej.

Do wulkich skutkow Katryny II. w Rusku so nastajnje hlawna sahada jeje politiki ličí, so je sahrodleństwo ludźi wobšěrnje spěchowała. Tak je so měka sa zbity cząh swojeho knježeństwa. Stotnjacy nowych a zbožownych wobydlerjow je sa swój kraj dobyła. Na zarizu Katrnu du mnohe němske kolonije wróćo, tak pschi Woldźy a Čjornym morju pola města Odessy. Wšemu, so tu kolonistojo po próży a pótnym dźele psches generazije k wulkemu bohatstwu dóschli. Wšchu zbožowni w swojej nowej domisnje, dóniž . . . haj dóniž pschewrót njepschindże a zwjetšy swoje knježeństwo nastupichu. Mało je znate, so we Wulkrajnšej, jenož wósm mil wot města Chersona pschi Čjornym morju schwedźe wšy sieja, kotrež buchu psches kolonistowu sakoženje, mjenujcy Gamalsuenskhy a Nyssenskhy, filialna kolonija. Tuchi Schwedojo bychu tehorunja wot generazijow žem na wulkrajnšej čjornej zemi, su tu swoju domisnu, swój kraj a swoje žiwjenje namakali a nětko — — —. Sću žrj wotmyślili, na kóždy pad wuciahnyć. Zyła wješ je filialnej koloniju, dwě wulkej wšy.

1. junija 1928 wobjamknychu burza, kotrejž běchu hižo wjedy njewupschichowy połpyt cźinili, do Schwedskeje, potajkim do domisny swojich prawótsow so wróćicć, swojeho duchownoho s prózstwu do Stockholma, so by so jim nawrót do staroje wótcźiny dowolił. Schło je jich k tutej trocželi pohnuło? —

Běchu założnu revoluziju pschetrali, běchu eksperimenty bolschewiskich knježskow scźerpnje snjesli, wjazy rasow su straschny błód pschecerpili. Mohli dże so nadźeć, so budźe nětdy lepje, ale njedźiwajo na to su so žrj wotmyślili, cźornu semju wot swojich nohow wotschrjesć. Jich nadźija na lepšche cząhy w Rusku je so dozyła zhubika. Smužitosć tutych žiwnych muži ich, kotrejž běchu na zusej semi so krutje sajudlili, je spadnyła, wumrěła.

Zuliežke lěta su wobešežne jednanja schwedskeho knježerstwa se žowjetami trałe, dóniž 21. junija t. l. **Moskwy dowolnosć k wućehnjenju wobeju wšow dóndże.** Běchu jenož pschipomnili, **so ma wućah tak bórzy hač mózno so stać.** Mjes tym su burzy wotpósłanzu schwedsku sjawnosć na dóst tamneju sdalenosć wšow sa sebje dobyli. Schwedźi žrjm je so jenohłósnje k nim wusnak a wulku narodnu sběrku sa nich sarjadował, so bychu stałetnehu wozuzhonjenja so wukhowali. Schwedska delegazija je jim napschećwo jeła a wšcho trébne sarjadowała. A tak su tamni wjeźnjenjo hižo na puću do swojeje stareje domisny.

Njedźiwajo na wschelake njelubosnosće a mnohu schkodu, kiž i tajsim pschećahowanjom swišuje, su so na puć podali. Hdże w Schwedskej namakaju nowu domisnu? Najprjódzy budu w kazarnach sameščeni, kaž je to lóh wschěch cźekanzow a wućahowarjow.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sapisowanje wožsowow a wobkhodow.

Nastupnjeje so cząh k sapodaću lisćinow wožoboweho stawa hijom 25. oktobra 1929 sjoncźi, bu hač dotal jenoż mały dźěl lisćinow wotedaty. Měšcźanska rada ma tohodła za trébne, hišcźe raz na to pokazać, so ma so kóždy postajeneho sapodaństwa cząha dźerżeć, nochže-li potom chłostanske a dyrbjenske naprawy poczerpjeć.

W Budyschinje, 19. oktobra 1929.

Měšcźanska rada — dawkowanja.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Bjesada skhadźenje so pónd̄zelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Budyšin. „Nadźija“. Wutoru wječor we 8 hodź. je spěwna pruha za žónske hłosy. Też swjedźeński wubjerk so zeńdże. Předsydstwo.

Drježdźany. „Jednota“ přeprošuje lubych sobustawow na běrtlětnu zhromadźiznu wutoru 22. okt. wječor ½9 hodźin w hosćencu „Bayrische Krone“ na Neumarkt. So wutrobnje prosy, zo bychu wšitcy přišli. **Předsydstwo.**

Jednota Sokoł w Malešecach. Porjadne zwučowanje je wot nětka kóždu srjedu, nic wutoru. Dźěći njedźelu wot 1—½3 zodź.

Khelno. „Domizna“ ma njedźelu 27. 10. wječor ½8 hodź. pola Mjenec měšanu zhromadźiznu. Sobustawy přinđźe połnoličbnje. Hosćo su lubje witani. Předsydstwo.

Swobodne zjednoćenstwo kat. wučerjow serbskeje Łužicy změje srjedu, 23. 10. 29 popołdnju ¼4 hodź. na lubje přeprošenje knj. administratora P. Romualda Domaški swoju 3. porjadnu zhromadźiznu na Róžeńčanskej farje. Přednošuje knjez šulski wjednik Andricki. Předsyda.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa so bustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónd̄zelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kóšeiowni

Jugoslavija.

Aleksander, kral našich juhosłowjanskich bratrow, je 4. t. m. činił jenu ważnu historisktu kročel. Wón je wudał zakoń, zo dotalne kralestwo Serbow, Khorwatow a Słowincow ma wot tutoho dnja so mjenować Jugoslavija. Što to woznamjenja za juhosłowjanski narod a stat? To woznamjenja zjednoćenje dotal njepřezjenych tšoch splahow juhosłowjanskich Serbow, Khorwatow a Słowincow. Podobnje kaž je so Němska we swojim času zjednoćiła přez mjeno Deutschland, Deutsches Reich. Najmóceniši splah Serbow, kiž je do wójny swój samostatny stat měł a swětowu wójnu dobył a so z druhimi bratrami zjednoćił, njechaše swojeho serbskeho mjena spuścić. Pašić a jeho mócni přiwisowarjo, najsylniša juhosłowjanska strona, chcychu nowy stat pomjenować Serbija. Tomu spjećowachu so Khorwatojo, katolikojo, kiž su po liěbje nimale tak sylni, ale po kulturje wyše stejacy, kiž su w Rakusko-Wuherskej wobkhowali swoju autonomiju a hordźi byli na swoje 1000lětne kralestwo a sławnu zaśdźenosć. Bojachu so też wliwa prawosławneje cyrkwje. Wojowachu wotewrjenje přećiwo nadmocy Serbowstwa, njechachu do parlamenta w Beogradze zastupić a hdyž su skónčnje do parlamenta zastupili, je wojowanje wjedło k wobzarujomnemu znatemu krejpřeleću. Ale nic jenož Khorwatojo běchu wotewrjeni přećiwnicy nadmocy Serbowstwa, też katolscy Słowincojo njechachu so podwolić. Pola tutych běchu hłownje nabožeńske, hospodarske a kulturne přičiny. Słowincy chcychu też raznje pěstować swoju narodnosć a rěč, kiž so wot serbsko-khorwatskeje rěče khětro dźěli. Wulku róln byrnjež wjacy krytu, hraješe muslimanski element Bosnije, Hercegowiny a južneje Serbiskeje. Muslimanojo njejsu ženje sympatizowali ze serbskim mjenom. Woni so stajnje wudawachu radšo za Khorwatow. Jedyn dźěl Čornohórcow njemóžeše też zabyć na swoje zašłe kralestwo a Macedonija žadaše swoje privilegije ez zaśdźenych časow. Wšě tute splahowske, nabožinske, kulturne a historiske momenty, kiž stajnjo skutkowachu na njepřezjenosć, ze zawjedženjom noweho pomjenowanja so zběhnychu a je data prěnja a hłowna móžnosć za dospołne zjednoćenje naroda. Nowe pomjenowanje stata a naroda su wšitcy ze spokojnosću witali a kralej a jeho dalokowidźacym pomoenikam hołdowali. Zdobom so rozdźěli cyły kraj na 9 banatow na přirodnej bazis rěkow a horow a wšě historiske pomjenowanja a individualnosće z jenym razom přestachu. Centralistiske zarjadowanje stata wobknježencho z Beograda, so přeměni a stat so zarjaduje decentralistisce přez banow. Kóžda provinca zarjaduje swoje należnosće samostatnje, wjedźena a kontrolowana ze zhromadnym ministerstwom a tuchwilu z kralom, doniž so znowa njepostaji parlament. Daj Bóh zbožo nowej Jugoslaviji na puću ke lěpšemu přichodej.

Hwězdne dźěćo.

(Skónčenje.)

A hwězdne dźěćo wotmołwi jim prajo: „Njejsym žaneho krala syn, ale dźěćo khudeje prosćerki. A čehodla prajišće, so sym rjane, hdyž tola wěm, so sym wohidneho napohlada?“

Tu zběhny wobwonjeny, na kotrehož nahłowniku złoty law žedźeše, jemu tarcź a rjekny: „Čehodla praji mój knjes, so njeje rjany?“

A hwězdne dźěćo pohlada, a hlej, jeho wobličzo bě sajo zyle kaž bě nědy było. Jeho rjanosć bě so wróćiła, a wone wuhlada w žiwojimaj wocomaj, schtož hišće je nje w nimaj widźało njeběš.

A měšnizy a wyžozy sastojnizy poklaknychu so a prajachu k njemu: „Sdawna bě wěsćene, so na tutym dnju tamny pschindże, kotryž ma nad nami knjeźić. Tohodla chcyše naš knjes tutu krónu a tutón žeptar wsacź a we sprawnosći a hnadze i naschim kralom być.

Ale wono k nim praji: „Njejsym hódne, pschekoš sym mać, kotraž mje pod swojej wutrobu noschesche, sapřewak, też njemóžu prjedy wotpočiwować, prjedy hač njejsym ju namakał a hač njeje mi wodała. Tohodla dajće mi dale hić, pschetož dyrbju sajo po swěcze pućowować, a njesmjem wostać, hdyž mi też krónu a žeptar pschinjesjeće.“ A hdyž takle rěčeše, wotwobroći wono swoje wobličzo wot nich na dróhu, kotraž k měšnicźanskim wrotam wjedźeše, a hlej, mjes cźrjódu, kotraž so wokoło wojakow cźišcheše, wuhlada wono prosćerku, kotraž bě jeho mać, a k jeje stronje steješe wuzadny, kotryž bě pschi dróze sydał.

A wyšk wjeseła wudoby so i jeho hubow, a wono běžeše k nimaj. Poklaknu so a koschesche ranu na nohomaj swojeje macźerje a macźesche je se swojimi rukami. Wone sthili swoju hłowu hač do prócha a pka kowasche kaž něchtó, kotremuž chže so wutroba rostorhnyć, a praji k njej: „Macźi, sym cźe jazpěwał w hodźinje swojeje poniženosće. Pschiwisaj mje w hodźinje swojeje poniženosće. Macźi, wopokasch cźi hidu, daj ty mi luboscź. Macźi, sasterčich cźe, pschiwsaj někto swoje dźěćo.“ Ale prosćerka njewotmołwi jemu žaneho słowa.

A wupschestrě swojej ruzy a wobja bělej nosy wuzadneho a praji k njemu: „Tśitrócź wopokasch cźi žebujelnosći, prosch moju macź, so by jónu se mnu porěčała.“ Ale wuzadny njewotmołwi mje w hodźinje swojeje poniženosće. Macźi, wopokasch cźi hidu, daj ty mi luboscź. Macźi, sasterčich cźe, pschiwsaj někto swoje dźěćo.“ Ale prosćerka njewotmołwi jemu žaneho słowa.

A sapłaka sajo a praji: „Macźi, moja bolosć je wjetsche, hač móju ju sniesć. Wodaj mi, a daj mi sajo do lěsa cźahnyć.“ A prosćerka pokaji swoju ruku na jeho hłowu a praji tohorunja: „Stań!“

Tu stany dźěćo a pohlada na njeju, a hlej, wonaj běschtaj kral a kralowna.

A kralowna praji k njemu: „To je twój nan, kotremuž sy pomhał.“

A kral rjekny: „Tole je twoja mać, kotreje nosy sy se swojimi žylami macźał.“

A wonaj padnyschtaj jemu wokoło schije a koscheschtaj je a pschewodźeschtaj je do palaca. Daschtaj jemu krašnu drastu, stajischtaj jemu krónu na hłowu, pokajischtaj jemu žeptar do ruki, a hižešne dźěćo knjeźeše nad městom, kotrež pschi wšej leżeše, a bě z jeho kralom. Mnoho spratnosće a hnady wopokaša wšěm, šeho kuštaja pak z kraja wupokasa, brjewnopuschćerjej a jeho žonje pak pósła někotryžkuli hódny dar, a jeju dźěćatka dopomha k wuskim cźešcźam. Też njeceršpješe, so by něchtó hrubu byl. pschećiwo ptaćkam a druhim siworjenjam, ale wucźeše luboscź, dobrocźinosć a žurnilnosć. Khudym dawaše khlěb a nahim drastu, a w kraju knjeźeše měr a samoźišstwo.

Ale hwězdne dźěćo dołho njeknjeźeše. Tak wulka bě jeho bolosć była a tak hórki wojer pruhowanjow, so hižo po tśoch lětach žiwojeho knjeźiwa wumrě. A tón, kiž po nim pschińdże, bě sły knjeź.

Kóuz.

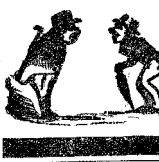
Směški.

** Žyliczki hodźinu cźakam tu hižo na tebje!“ — „Ale, najlubschi, žym cźi tola rjekła, so hnadź pjeć mjenschinow podźischo pschindu!“

** Wucźeŕ: „Budu wam někotre někotre pschikładowe mjenowacź, kotrež maja też nawopak smysł. Na pschikład, hdyž někto praji: „Pšy, kotrej khcejowaja, njekusaja“, kak hnadź by pschikładowo nawopak rěkało, Pjetasche?“ — Pjetasch mjeńcźi, ale Bryzkej Michałk samotnki so krótko rozhudźeny. — „Potajkim Bryzka, praj ty!“ — „Ekhi, kotrej kusaja, njeschćowkaja!“

** **Móz pschikładowe wobhonjenja.** Wucźeŕ: „Jakubko, ty sy dźensa pschepołdnjo do schule pschischoł.“ — Jakubk: „Wodajeze, knjes wucźeŕ, ale smy doma maku holcźku dóstali.“ — Wucźeŕ: „Nó derje, ale kedźbuj, so so to wjaz njestanje.“

** **Njedospołnje wobhonjena.** „Je mamicźka doma, Wórschulka?“ — „Nė, mama je wotešchła.“ — „To pak je jara schkoda. Wrócźi so wona bórzy zaso?“ — Wórschulka (wótsje do jitwy wołajo): „Mamicźka, schto dyrbju nětkole rjeź?“

„Ah! Dźeń dobry Moco, tšeba też zaso raz! Ale poskal, ty pak prawje drohu cigaru kurś, dundr tola, ta rjenje wonja! Ty dyrbiš sy ministerske zastojnstwo dostał, za możeš tajke dobre cigary pałacźa „Nė, ministr ja hišće njejeym, ale ja kupuju moje **dobre cigary** za tute **nje pjenjezy** pola **A. Bilca** w Njeswačidle! Dźi tam raz pohladaś, kajki ma tón wulki skład dobrych cigarow, **trubkow**, tobaka, cigaretow atd.! Tam budźeš zadowjony!“

Rowowe pomniki
wobstajenje rowow
pomnikowe napismа
HAGER & CO.
dźěłarnja za rowowe pomniki
w **Kamjeńcu na Dittrichowej hasy,**
blizko Połnčenske hasy.

Hypotheki
na ležownosće w měsće **a na wsach.** **Požconki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje druźiny.
Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych należnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.
Hypothek. büro Wenzel
na **Hórnčerskej hasy 11** Telefon 6039

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesarnja. Casnikař. Wuporjedźerńia. Centrifugy.
Wolmajeński awto
za kwasy, kŕóźna atd. najtuńšo. — Telefon Pomore 343

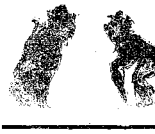

Woschity wobkhod
za
nawočnicy, Sćiparje (Klemuer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowocźasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na flošte hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Nezorsk. dr. 15
hotowe niedźelu wotewrjene
Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewšedźnich wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2432.

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło
po **20 hr.** ma na składze **črije** też **čopłe črije** za žony a mužow
wobućowy dom Mark w Kukowje

Nětko kurimy jenož hišće
Hans Depla
a **Mots Tunka**
15 pj. cigary

Fotowe projekcijowe powjetšenske domj. kinowe } **aparaty**
a wšě wěcy za amatérske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcy wustojnje a najspěšniše.

Zastaranje z wodu z tłóč. připrawami
plumpowe připrawy
skótne samonapojaki z korkami
wšěch družin a wulkosćow wuwjedźe solidnje a derje pod rukowanjom
Gustav Schneider w Budyš.
na Rózowej hasy 8 a 13

Nawěšiki přinjesu wužitk!

Jězdny plan autoweje pósty z Budyšina do Minakała

wot 6. oktobra 1929.

				Železniske přizamknjenja			
5[55]	:11[29]	16[58]		z Drježdźan . . . . do	11[03]	:12[48]	:20[01]
7[09]	:12[26]	18[56]		do Budyšina . . . . z	9[08]	:11[50]	:19[00]
—	11[12]	:18[13]		ze Zhorjelca . . . do	—	:13[15]	20[02]
—	12[22]	:18[58]		do Budyšina . . . . z	—	:12[28]	19[00]
W 5[57]	11[38]	18[13]		z Wjelećina . . . . do	—	14[48]	20[10]
W 6[29]	12[01]	18[41]		do Budyšina . . . . z	—	14[14]	19[48]
5[28]	—	W17[46]		z Kumwałda . . . do	—	13[49]	22[20]
6[07]	—	18[41]		do Budyšina . . . . z	—	13[10]	21[50]
2	**4**	**8**	**Tarif km**	**Jězbne čisło woza**	**1**	**3**	**5**
7[55]	13[30]	19[15]	—	z Budyšina, dwórnišća	7[45]	11[40]	18[45]
7[58]	13[33]	19[18]	1	„ pósty . .	7[40]	11[35]	18[40]
8[01]	13[36]	19[21]	1	„ Žitne wiki	7[36]	11[31]	18[36]
8[04]	13[39]	19[24]	1	„ Drjew. wik.	7[33]	11[28]	18[33]
8[06]	13[41]	19[26]	3	„ pohrjebn.	7[30]	11[25]	18[30]
8[09]	13[44]	19[29]	4	Bórka, hosćenca . . .	7[27]	11[22]	18[27]
8[13]	13[48]	19[33]	6	dróhi do Dobrošec †	7[22]	11[17]	18[22]
8[18]	13[53]	19[38]	8	Delnjeje Hórki	7[19]	11[14]	18[19]
8[24]	13[59]	19[44]	9	Ješic	7[12]	11[07]	18[12]
8[28]	14[03]	19[48]	11	Khwaćic	7[08]	11[03]	18[08]
8[32]	14[07]	19[52]	12	puća d. Mal.Dubrawy†	7[04]	10[59]	18[04]
8[40]	14[15]	20[00]	13	Wulkeje Dubrawy . .	7[00]	10[55]	18[00]
8[48]	14[23]	20[08]	15	puća d. Adolfsk. Hóty †	6[50]	10[45]	17[50]
8[52]	14[27]	20[12]	16	Khróšta	6[47]	10[42]	17[47]
9[00]	14[35]	20[20]	18	Łomska, pósty	6[40]	10[35]	17[40]
9[05]	14[40]	20[25]	19	puća do Drobow †. .	6[35]	10[30]	17[35]
9[10]	14[45]	20[30]	21	do Minakała, pósty . . .	6[30]	10[25]	17[30]

† Zastanje po potrjebje : = spěšne čahi

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dawěrnikow 1.51 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Ks. Wud. a zličl Smolerjec (chěžičźeńca, zap. dr. z'w. ruk. w Serb. Domju w Budyšinje, Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Dźeń (Nr.) 246 — Budyšin — Pónjelu, 21. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Pruscy wučerjo njesmědźa ludowe požadanje podpisać.

Po poručenosći knježerstwowego presidenta z Harnacka w Merseburgu (Merseburg) žu krajni radźićelo a schulizy radźićelej Miesyborskeho knježerstwowego wokrjesa žo zhromadźili, so bychu instrukcije za ludowe požadanje dostali. Kaž „Hallesche Zeitung" pisče, dyrbja žo wschitcy wučerjo města Halle namolwjeć, so žo njebychu pschi zhromadźinach za ludowe požadanje wobdźělili. Pódla toho dyrbi žo Hallefkim wučerjam sakazać, žo do zapitarskich listowow zapisować. Hdyž je žo to hižo stako, dyrbi tóždy jenotliwy žiwoe mjeno wuschmórnyć dać.

Po powěsći Berlinskich notwin president generalneje lotterijoweje direkcije statnemu lotterijowemu běrzy nětkuschemu majorej Hartmannej w Mühlheimje nad Ruhru z pschikhowanjom pruskeho finanzneho ministerstwa město lotterijoweho běrki wotewja, dokelž je Hartmann napominanje za ludowe požadanje podpisał.

Pschećivo knježerstwowemu radźićelej Fabiciuśej je Braunschorskeho finanzneho hamta, kotryž nazionalnej sozialistiskej stronje pschistłuschca a kotryž je we wschelakich notwinach republiku wohanił, je žo słužbny khłostanski prozeš zawjedł.

Němskostatny wuběrk za ludowe požadanje so wobčežuje

Němskostatny wuběrk za němske ludowe požadanje je němskemu ministrej znutskownych należnoscow złědowaze wobčežowanje pósłał:

Braunschweigski krajny wuběrk je runje telegrafiscy powěsć:

„Salderski hamski žud je runje pjenježnu sbérku za ludowe požadanje zakasał. Za městneho połnomócnika je jimanski wukas wudał, žadamy hnydom naprawy."

Němskostatny wuběrk žada, so by němski minister znutskownych należnoscow, kotrenuž je žo schkitanje wustawy dowěriło, hnydom sakročeło tomule skamanju wustawy w Braunschweigskej wotpomhał.

Schěsć winikow pschi bombowych attentatach z jatby puschćili.

Jimanske wukasy w należnosći bombowych attentatow pschećivo Erichej Thimmej, Herbertej Mittelsdorfej, Kurtej Roßteutscherej, Hendrichej Bauderej a Herbertej Blasej wudate, žu žo wróćiłe a sajeći žu žo z jatby puschćili. Pschećivo nim pak žo dale tuka a pschepytowanje pschećivka nim žo dale wjedźe. W tu chwilu je hischće 14 wozobow w tutej należnosći w pschepytowarskej jatbje.

Wobronjenych sozialistow sajeli.

W Frankfurcu nad Mainom je policija w zhromadźinach němskich nazionalistow za brónjemi pschepytała. Pschi tym je pola 67 nazionalnych sozialistow wschelake bróńe nadeschła a jich měšićelow sajała.

Socialdemokratoho přeciwo přemjenjenju awstriskeje wustawy.

W sozialdemokratiskich notwinach „Abend" je žo jednym sozialdemokratiskim wjednik wo knježerstwowym naczisu za pschemjenjenje wustawy na złědowaze waschnje wupraji: „Sozialdemokratija budźe naczisk ka pschemjenjenje wustawy jara dobrohna pruhowacź. Tola prenje pohladnje ju do njeho dožaha, ko by žo spósnało, so naczisk njemóže mjy pschijeć a so žo ženje njeźmě sakoń scźinić. Wobsebje wobnamjaze ja nacziskoweho ducha je postajene, po kotrymž móže žo pschichodnje kóždy wustawny sakoń, też swjatkowa wustawa, z jednorej wjetschiny narodneje rady (parlamenta) pschemjenić. S teho je jasnje spóznacź, so knježerstwo a knježerstwowe strony naczisk jenož jako pschechodnu formu wobhladaju, so bychu ju potom mohłe po swojej woli pschemjenić. Hdy by žo tónle naczisk jomu sakoń scźinił, bychu strony prawizu wjcho to, z čimž hischće žo taju, mohli do skutka stajić."

Wsche nacziskowe postajenja žo na posledniem kónzu pschećivo móznemu stejiščkoju sozialdemokratije měrja. Wone dyrbja politiske, hospodarske a sozialne wudobywanja dźěłacźerstwa sniežić, kotrež ju žo wot revolucije po dobrim wojowanju wubdźěłe. Hižo někotre žo pschipomnjuje, so je naczisk jenož prěni khodźenk za reformu wustawy, a so hischće druhe nacziski pschidu. Take pschemjenjenje wustawy sozialdemokratoju njemóža pschijeć."

Powschitkownje pschepowědźenje knježi, so awstriska republika psched cźežkim znutskownym politiskim wojowanjom steji, kotrež wschelake politiske pschestajenja a strachi w sebi khowa. Tohodla žo z wulkej napjatoscu powschitkownemu rospraju napschećeżo hlada, kotrež žo wutoru w nazionalnej radźe sapoczne.

154 Parižskich kommunistow zajeli.

Ssud Seinskeho departamenta je pjatk 154 hobustawow pschedhydźiwa kommunistiskeje strony, kotrež ju žo pschi pschihotach za czerwjeny 1. august wobdźelike, dla komplotta pschećiwo bjesstrachnosći stata wobstorkli. Druha wobstorkba je žo dla spionaže a dla njedowoleneho wobhlada z zusymi knježerstwami pschećiwo wobkerjam kommunistiskich notwin „Humanite" sawjedła. Mjes wobstorkenymi žu też schitryjo kommunistiscy sapóstanzy Cachin, Marty, Doriot a Duclos. „Echo de Paris" žada, so by knježerstwo skónczne pschećiwo ruskemu knježerstwu, kotrež oficialne diplomatiske pocźahi hnjenuwaju, we swojim swjatku z kommunistiskej stronu žiwoe revolucionarne dźěło w Frazowskej cźini, razuje sakročiło. Dźeje žo jehodźi snjesć, so ruske półstanstwo w Parisu jako hłowny kwartěr za rosdźělenje pomognych pjenjes a za revolucionarne hibanje służi. Brjód dyrbi žo bjes komdźenja rosrěnyć.

Kommunistiska strona po słaczu w Franzowskej rospaduje. Kommunistiske notwiny „Humanite" pischu, so je wukonjazy wuběrk kommunistiskeje strony w Franzowskej w siwojim połdlnim połdźenju kommunistiskeho měschcźanostu a 19 měschcźanskich radźićelow z Parizkeje pschedměschcźanskeje gmejny Clichy z kommunistiskeje strony dla jich njekommunistiskeho sadźerżenja wusamknył.

Francowska skoro bjez dźěłoniemějerjow.

Po wojsewjenju statistiskeje wyschnoscze je 12. oktobra w zylej Franzowskej 371 dźěłoniemějerjow było; mjes nimi 267 muzow a 95 žonow. Pornjo pryedawschemu tydźenjej je liczba dźěłoniemějerjow wo 6 pschibyła. Najwjetschi dźěł z nich je w Parisu, kotryž 183 dźěłoniemějerjow hospoduje. Na cźaż wot 7. hač 12. oktobra je 4742 wukrajnych dźěłacźerjow do Franzowskeje pschicźahło a 780 žo do domiznh wróciło.

Franzowski komitej pschećiwo wuczehnjenju franzowskeho wójska z Porheinskeje a Posaarskeje.

Kaž „Echo de Paris" powě, je žo pod pschedhydźistwom generała Mordacqua komitej pschećiwo wuczehnjenju franzowskeho wójska z Porheinskeje a pschećiwo pschećenju Posaarskeje wutworił, kotryž budźe wschě narodne mozy zhromadźecź a se wschěmi sredkami za to dźěłacź, so by žo sajimy Franzowskeje sakhowaju.

Antifascistiske demonstracija w Brüsselu.

W Brüsselu je pjatk wjecźor nětko 50 italiskich dźěłacźerjow, mjes kotrymiž bě też wjele w Belgiskej sajdlenych Italcźanow, psched twarjenje italskeho pósłanstwa pschicźahło. Demonstrantow wudma na Mussolina wokajo kamjenje do wokonow mjetachu a wjele wokonow rozbichu. Nětoši demonstrantow spytachu, žo do pósłanstwoweho twarjenja dobyć, tola policija jim wobaraśe. Mjes demonstrantami a policistami k pschimaju dóńdże, pschi cźimž žo też strelesche. Policija na to z někotrymi satrachażymi wutrelemi demonstrantow wotewhna.

Aktivnosć ruskeje wikowańskeje bilansy.

W septembrje je hódnosć do Němskeje pschiwjesenych wutrajnych tworow 1360 milijonow hriwnow, wuwos hromadźe z podawanjom tworow nětko pjenjes do dobyczerskich krajow 1204 milijonow hriwnow wucźinił. Pschesyłk potajkim 166 milijonow hriwnow pschekrocźi. Podawanje tworow na reparaziju je 67 milijonow hriwnow wucźinił.

Kerenski Beseđowskeho powita.

Bywschi ruski diplomatiski zastupjeŕ Beseđowski je w Parisu w Kerenskowym towarschiwje „Dny" pschednoschk wo wobstejnoscach w Ruskej mał. Kerenski, nětkuschi president ruskeje měschcźanskeje republiki, w mjenje demokratiskich zmyslenych ruskich emigrantow, kotrež žu w najwjetschim pschećiwnistwje pschećiwo bolschewikam, Beseđowskeho powita, kotryž je po swych nasbonjenjach z bolschewikstwom k lepschemu pónacu doschoł.

Beseđowski wo nětcźischich wobstejnoscach w Ruskej, wobsebje wo krisy w ratarstwje a wo bludnej kommunistiskej wuczbje rěcźesche, kotraž puć k rosumnemu roswiću stata zawjera a k nowej revolucji powjedze.

Cźakanje z bolschewikskeje Ruskeje.

Wjacy dožli 5000 němskich kolonistow se Sibirskeje w Moskowskich pschedměstach lěha, a kóždy nowy železniski cźah pschinjese je Sibirskeje wjace Němcow, kotrejž knježerstwo wo dowolnosć k wucźahnjenju do Ameriki nabdźěhuja. To žu ratarjo, kotrychž pryedowizny žu za khězorku Katharinu z Němskeje do Ruskeje wucźahnyli, a kotrymž je žo kraj pschi delnjej Wolsy pschipokazało. Dźeł tychle pschijuczowarjow je psched to letami dale do Sibirskeje cźahnył a je žo w połodnju wot Tomska zasydlił. Dla njedožahazych žnjow a dla krutosce, z kotrejž je bolschewikska wyschnosć zito sehnawała a cźišcźej, z kotrymž ratarjow nutsa, so bychu žo do zhromadneho hospodarstwa sjednoczili, žu ratarjow pohnuke, z Ruskeje do Kanady wucźahnyli. Tyhaźn žiwjołow žu swoje wobsedźenstwo pschedale a nětko do Moskwy jedu, so bychu wot tam do Kanady wucźahnyle.

Němske hydleschcźo pola Tomska nětdy 32 000 ludźi wopschijesche, kotrejž žu žo wichitzy rosbudźili, wucźahnyc. Do Moskwy pschijedźazy wucźahacjo najprjedy pod hołym njebom pschi železnizy lěhaju a cźakaju, hacź w njewobydlenych tśěrnych domach na kronje města sbowom namakaju. Dokelž žu woni ruzny stacźenjo, němske pósłanstwo wjele jim pomhacź njemóže, wono pak žo wo jich wožud žiwoe sajimuje. Němzam, kotrejž žu sa khězorku Katharinu do Ruskeje pschicźahnyli, je žo tehdy zlubiło, so njebudźa trjebacź we wójsku złużicź. Hdyž pak žo w Ruskej za Alexandra II. powschitkowna wojerska powinosć zawjedze, njemóżeschе žo z potomnikami nětkuschich němskich pschicźaharjow žaneho wuwzacźa cźinicź. Tohodla dźeł němskich ratarjow psched nětdźe 70 letami do Kanady wucźeże. W letomaj hłoda 1923 tohorunja wjele němskich ratarjow nowu domiznu w Kanadze pytaschе.

Ruska je Nadira khana pripóznała.

Na schkrowu powěsć afghanskeho swonkowneho ministra, so žu sastupjerjo afghanskich ludowych splahow Nadira khana sa krala pschipóznali, je ruski sastupjacy ludowy komisar za swonkowne należnosće, Karachan, tohorunja je schkrowej powěsći wotmołwił. W mjenje ruskeho knježerstwa je powědał, so dobre žadane wotnoschenja mjes Ruskej a Afghanistanom njepschemjenliwe wostanu.

Habiba Ullaha z rjećazami wuputancho do Kabula priwjedli.

Kaž žo z Afghanistana powě, su bitcho afghanskeho krala Habiba Ullaha z jeho žwójbu z rjećazami luputaneho do Kabula pschiwjedli. Nadir khan je wutkas podpisał, so dyrbi žo pschećiwo Habibej Ullahej a jeho žudźelacźerjam wobsebity žud sestajicź, kotryž dyrbi Habiba Ullaha dla jeho sdźěła pschećiwo Amanej Ullahej žudźicź. Wobcźakuje žo, so wobsebity žud Habiba Ullaha a jeho zobudźělacźerjow k žmjerci sajudźi.

Ssobotu je nowy kral, Nadir khan, sastupjerjow diplomatiskeho korpsa w Kabulu pschijał a žo z nimi wo politiskim połoženju w Afghanistanje rosrěcźał. Kral Nadir khan je rjekł, so je nowe afghanske knježerstwo wschě naprawy cźiniło, so by žwójstwo a zinjenje wukrajanow schkitało, kotrejž w Afghanistanje pschebywaju.

Ruske-chineske wojowanje.

Hłowne rosłajowarstwo chinejskeho wójska je sdźělilo, so je pschi ruske-chinejskej mjeju pola města Fmana ruski bataillon spytał, chinejsku mjeju pschekrocźiś. Chinejzy namjetni wojazy žu se žylnej tśělenju kanonow a nasćhinskich tśělbow Ruzow nutsowali, chinejski kraj wopuschcźicź.

Kaž žo dale powě, žu ruzy lětarjo na dwórnišcźu Mulin, hdyž je hłowny kwartěr chinejskeho wójska, bomby mjetale, z cźimž staj žo dwaj železnizaj cźahaj japałikaj. Chinejzy wojazy žu ruske wojerske lětadło wotsćelili.

Chineske knježerstwowe wójsko žo porasyło.

Chineske wójnske ministerstwo je wojsewiło, so je w 27 hodźinskim wojowanju z wójskom generała Fengzihfianga nutsowane było, město Cźangcźaw, kotrejž mjes Han-

tarnom a Tiencinskim leži, wopuščeješ. Jenotliwe kanonowe wójsko je hyrbotu Cžangczawo wobhadžało. Chinejske knjeržstwowe wójsko je teš počzało město Hankaw wopuščeješ.

Rozsudne wojowanje w Chinje.

Pola Wuhu žu žo wojazy knježerstwowho wójska spježeli. Japanska je tohodla wojakow na kraj wuhadžika. Wutrobnjazy žu na wójnske łódze čzekmyli. Sda pak žo, so žo tomule podawkej nještmě pšchewonka wažnosć pšchipitaeš.

Se Schanghaia žo 19. oktobra powě: Kaž je tu ſ wěchohodneho žórka klyscheš, žu žo wojazy Fengjuhsianga Jelesnjiskeho khižnišchcza w Cžangczawje smozowali a pobku zeli Hana k Hankawej czahnu. Na druhej stronje je shčžarski general Cžangfakkwei ze žwojimi wojakami prodinzu Kwangsi wopuščežeš a tohorunja k Hankawej czehnje. Rosžudna bitwa budže žo najsterje sa někotre dny blisko Hanakwa biež. President Cžiangkaišek je jemu ze žwojich najčežischich divisijow do wojowanja pósłał.

Troch Arabow w Palestinje k smjerći zasudźili.

W Haiffje žu tśoch Arabow, kotśiž žu pśchi njedawnych njemérach w Palestinje jeneho Žida w Safedu skónzowali, k šmjerći šahudźili. Pšchesćiwo wuhudej žo šahudźeni pola najwyschischeho šuda powokaju. Ssudnika sala bé potna Arabow, kotśiž na šmjertny wuhud ſ hłubokim mjelčenjom poćuchachu. Jeŕi žaneho roshorjenja njepokazachu a jenoj zawołachu: „Allah wschо wé!“ Wyschnoseje pšchihoty pšchesćiwo demonstrazijam cžinja.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 21. oktobra 1929.

— Wo **wjedrje.** Krašny deschćik, kajkehož kśiža hišcze njewonnimy, je nasche wukuschene hona wczera zuzlećti dźeń hacź do ramene nozy maczał. Sobotu bé žo nad hrjebzinoseńskim morjom nižina wutworika. Tuta, na wulke šboże nasche strony pšchesćahnywschi, nam rjany deschćik pschinjese. Sranja dawno hišcze napojena njeje. Trjebamy hišcze wjele tajkich deschćowych dnjow, prjedy hacź šamjerzne. Kschudźom skorža na njedostatk wody. Wczerawschi deschćik je šnajmjeńscha bróšnu pschemaczał. Nětko sastupja wšsče šymniske dny. We Schwedskej sapiłachu hižo hacź do 16 stopj. šymy. — Jutśe wutoru khodża khłónčko 6,39 hodź. a khowa žo 4,50 hodź. Mšacze ſ khodża wjeczor 6,59 hodź. a khowa žo do pschipołdnju 11,44 hodź. — Wczera — 7 hodź. thermometer wo dnjo +17. Dženża 8 hodź. barometer 739, hygrometer —1, thermometer w nozy +6. Wuhladny na malo šo šmeńnjaze twjerdo.

— **Cžeže wobthadne njeboże** sta žo wczera njedźelu **bopołdnja** 1½9 hodź. na Lubjiskej drohi blizko Wurrkeho puca. Wjednik wobohowego automobila, kiž do Budyschina jedźeše, bjes widomneje pschičiny njezapaty šmjer šhubi, potorhny pschi duzeho muža, pschi schodže drohowy schtom a wosta zkónčnje ſ wozom w pschkrowe leżo. Sranjeneho, dźetacerja ſ Jenkez, bowjescahu hnydom do Budyšeje mješchczanskeje khorownje. Jemu je žo nop pukny a je tehodla strach wo žiwjenje. Polizija njesbožowny podawk hnydom pschepytowasche. Wjednika wobohowego auta Drježdźanskeho korczmarja, tudomna kriminalna polizija saja. — Snjesboženy, khžeŕ Mikanja ſ Jenkez, bješe po puczu do Budyschina, hdźež chzyschc jenu schromadźizu wopytacz. Wón je nžhdže 60 lét starý.

— **Lóžsche wobthadne njeboże.** Ssobotu popołdnju pokorhny motorowy kolesaŕ na Lubjiskej drohi kokojesnu, kotraž swoje koło cžerješche. Koło bu pschi tom khętro wobschkodźene a kolesaŕka žo na prawej nosy lohko wobodrě.

— **Sschiwdźenje šastojnika.** Stótny wikowaŕ ſ Kulowa, kiž bješe šobotu niešabłaschiwschi šwoju worežinu ſ šeneže tudomneje korczhny wotschoł a kotrehož šawołany policajski šastojnik w druhej korczhnje tehodla sadźerža, šo pschećiwo šastojnikej na tajke waschnje sadźerža, so dyrbjesche jeho tutón skónčnje bla ſkichiwdźenja a pschećiwinjenja sajeć a šudniskemu pschepodacz.

— **Wopaczne wunoschowanja wo zyrkuſu Krone.** Kaž pschčzo, hdyž so wobžehty podawk pschihotuje, nastanu njepospšednje wunoschowanja, kiž mohle wopaczne pschedstajenja abo šamo niemaŕ mjes wobydlerstwom šbudźeć. Też w Budyschinje šo powěda, so zyrkuſ Krone pjeca jenoż ſ połožu šwojeho materiala šem pschijedże a so šo na hórnjej khrowi w Budyschinje wostanje. Kóždenu, kiž ma też jenoż make pohladnjenje do organisazije taječeho pschedstajenja pschedewsacze do Budyschina pschijedźe a so ſ zyrkuſom šamym też Kronowa dospolna zoologiska šahroda ſ wjazy hacź 800 šwérzatami wschoze druzíny zuzo cžah hórnjych krow w Budyschinje wostanje. Kóždenu, kiž ma też jenoż make pohladnjenje do organisazije taječeho pschedstajenja, budże jašne, so je techniski absolutnje njemóžne, wobkhod do dweju dźełow dźeliez. Schtož druhe wunoschowanje nastupa, wosstawja nam direkzija, so drje žo w šnatnymaj pschedewahrjonmaj šastupnych khartkow w mješe ludźo hižom jara cžišchcza a za khartkami napraschuja, so pak šu pschedstajenja hižom wupschedate. Zyrkušowa direkzija naš prošy, so bychmy wosstawili, so zyle a njedźełene pschedewsacze do Budyschina pschijedźe a so ſ zyrkušom šamym też Kronowa dospolna zoologiska šahroda ſ wjazy hacź 800 šwérzatami wschoze druzíny zuzo cžah hórnjych krow w Budyschinje wostanje. Kóždenu, kiž ma też jenoż make pohladnjenje do organisazije taječeho pschedstajenja hižom wupschedate. Zyrkušowa direkzija naš prošy, so bychmy wosstawili, so zyle a njedźełene pschedewsacze do Budyschina pschijedźe a so ſ zyrkušom šamym też Kronowa dospolna zoologiska šahroda ſ wjazy hacź 800 šwérzatami wschoze druzíny zuzo cžah hórnjych krow w Budyschinje wostanje. Kóždenu, kiž ma też jenoż make pohladnjenje do organisazije taječeho pschedstajenja hižom wupschedate.

— **Wupaczne wunoschowanja wo zyrkuſu Krone.** Kaž pschčzo, hdyž so wobžehty podawk pschihotuje, nastanu njepospšednje wunoschowanja, kiž mohle wopaczne pschedstajenja abo šamo niemaŕ mjes wobydlerstwom šbudźeć. Też w Budyschinje šo powěda, so zyrkuſ Krone pjeca jenoż ſ połožu šwojeho materiala šem pschijedże a so šo na hórnjej khrowi w Budyschinje wostanje. Kóždenu, kiž ma też jenoż make pohladnjenje do organisazije taječeho pschedstajenja hižom wupschedate. Zyrkušowa direkzija naš prošy, so bychmy wosstawili, so zyle a njedźełene pschedewsacze do Budyschina pschijedźe a so ſ zyrkušom šamym też Kronowa dospolna zoologiska šahroda ſ wjazy hacź 800 šwérzatami wschoze druzíny zuzo cžah hórnjych krow w Budyschinje wostanje. Kóždenu, kiž ma też jenoż make pohladnjenje do organisazije taječeho pschedstajenja hižom wupschedate.

— **Wopaczne wunoschowanja wo zyrkuſu Krone.** Kaž pschčzo, hdyž so wobžehty podawk pschihotuje, nastanu njepospšednje wunoschowanja, kiž mohle wopaczne pschedstajenja abo šamo niemaŕ mjes wobydlerstwom šbudźeć. Też w Budyschinje šo powěda, so zyrkuſ Krone pjeca jenoż ſ połožu šwojeho materiala šem pschijedże a so šo na hórnjej khrowi w Budyschinje wostanje. Kóždenu, kiž ma też jenoż make pohladnjenje do organisazije taječeho pschedstajenja hižom wupschedate. Zyrkušowa direkzija naš prošy, so bychmy wosstawili, so zyle a njedźełene pschedewsacze do Budyschina pschijedźe a so ſ zyrkušom šamym też Kronowa dospolna zoologiska šahroda ſ wjazy hacź 800 šwérzatami wschoze druzíny zuzo cžah hórnjych krow w Budyschinje wostanje. Kóždenu, kiž ma też jenoż make pohladnjenje do organisazije taječeho pschedstajenja hižom wupschedate.

— **Wopaczne wunoschowanja wo zyrkuſu Krone.** Kaž pschčzo, hdyž so wobžehty podawk pschihotuje, nastanu njepospšednje wunoschowanja, kiž mohle wopaczne pschedstajenja abo šamo niemaŕ mjes wobydlerstwom šbudźeć. Też w Budyschinje šo powěda, so zyrkuſ Krone pjeca jenoż ſ połožu šwojeho materiala šem pschijedże a so šo na hórnjej khrowi w Budyschinje wostanje. Kóždenu, kiž ma też jenoż make pohladnjenje do organisazije taječeho pschedstajenja hižom wupschedate. Zyrkušowa direkzija naš prošy, so bychmy wosstawili, so zyle a njedźełene pschedewsacze do Budyschina pschijedźe a so ſ zyrkušom šamym też Kronowa dospolna zoologiska šahroda ſ wjazy hacź 800 šwérzatami wschoze druzíny zuzo cžah hórnjych krow w Budyschinje wostanje. Kóždenu, kiž ma też jenoż make pohladnjenje do organisazije taječeho pschedstajenja hižom wupschedate.

Tahiti.

Roman ſ južneho morja.

20] (Pokračowanje.)

„Tebi njepschistejši hrożenje tu, konsulo Mörenhouto“, prajesche pak Pomara, šo je žwojeho šyda połdehujo, — „bźeh pschećeželne napschećo twojemu krajej šmyślena — je to mózny kraj, a ja tykmych kralej twojeje kupy ruku napschećo, dokelž wérjach, so mje wšsče powédže w mnohim horju a méscheńcy, kiž je Bóh na mnje póšłał. Ale ruka, kiž mélwa mje wjeleš, pschimny mje tak šurowje, so wótšje šakschikmych — nacźini mi bolosćow, a ja chzu někto šama hicź po žwojim puczu.“

„Kralowna ma žwobodnu wolu, tudy jednacź, a žo wošajeceź wschoho, kaž to šama chze“, jimasche žo někto, hdyž chžyche franzowšti konsul šnapschećewjidcź, šendźelši kapitan hłowa. — „Wunuczene žlubjenja njewšasaja. Jednanje tule je dozrała pod mojim woželbitym schkitom.“

„W tutom padźe“, rjekny franzowšti konsul pokhmurjeny, „njemóžu nicžo cžinicź, hacź pschećiwo wschemu žiwjatocznje protestowacź, schtoż škichiwdźi wobšamknjene šrěcźenja kraja, kotrúž mam cźeše tudy reprezentowacź. Cžinicže wy to, schtoż móżeže šamohwicź.“

Šymna pokona Jendźelcźana jemu wotmolwi, a Raiata, na kotrehož wobličzi dobyczerši pożmérk hrajesche, wošpjetowasche žiwoje praschenje na Aonui, nacźolnika na Matavai-Bai.

Aonui bješe pobożny khcheźan — wobnažiwschi wotkhanu hłowu, dźerżesche žiwój žłomjany khobuk w šlyhnjenymaj rukomaj. Scźicha nakloni žwoju hłowu a šamoka ſ radostnym hłokom: „Jehowah budź cźeźej we wyschoscźi, a khwała jemu na wérì — ale Pomara je nascha kralowna ia ore na oe, a britška khorhoj je ſ najbóle pschirodniškej naschim wutrobam, naschej wérje.“

„Derje žo to prajił, Nane ini! Derje tak wot waju rećene, Aveì a Terate. Wój ſtaj žwoje pobożne, khcheźan-ske šmyślenje wobšwědcźiłoj!“ šawoła Raiata a kiwasche tam a šem ſ nimaj; „wój ſtaj Pomarinaj pschećeželej, a wichor waju jenoż krucźišcho do šemje šakorjeni. Nětko pak rěcźi kralowna pschede mnje k tebi, Tati, nacźolnikо a šudnikо ſ Popara, ale wiceašo Pomarinу, žwobodneje kralowny ſ Tahiti a Imeo — a prašcha žo tebje: cźehodla žu pomoz pyiał pola Feranijow bjes wédomja žwojeje kralowny, haj, ani šo by ji pschipowédźił, schto ty cźinjesche.“

Tati, nacźolnik njespokojnych nacźolnikow, połdehny šchitajnje khcheźenje ſ Franzowšami šcźinił, połdehny žo hordże a zyła jeho postawa tschepotałche ſ nutškownehо roshorjenja.

„Schto je mi trjeba na tajke praschenje cźi wotmolwicź“, šawoła hněwny. „Tamle cźi muzjo pschi twojim boku, cźi cźorni ſ pobożnym pohladnjenjom, njech cźi two-je praschenja šwotmolwjeja, hdyž žu ty tajki wcźipny.“

„Mų? Schto? — my?“ wopraschachu šo mišijonarojo wšo pschekłapjeni, a šnadź je šastróżani na špieravej rěcźu wšiwapokneho a pschećo hischcźe šraschneho muža.

„Wy — a hischcźe ras ja praju, wy!“ šawoła njebojasnje nacźolnik, někto wušmupujo a pramu nahu tátowanu ruku pschećiwo nim wupschestrěwajo. „Njepschirodżeny pomėr“, pokracźowasche potom trochu mérnischo, ale pschećo hischcźe ſ roshorjenej mysłu, „ći puta tutón kraj, je wina na naschej roskorje a pschinjeże bohużeł hischcźe posdźischo krwawne płody. Waž šawodźewa płaschcź, pod kotrymž žo wy khowacże abo wuléescze, kaž žo wam to pschihodźi, a mér Bożi na hubomaj, pschećeže wy še žwojim niczażym méronm žwiatemu mohli wójnsku heju do rukow stłóczicź abo hlebkowacź. Wy šeże žuzoch méschnikow, kotrúž běchu do naschеho kraja pschišchli, wucźerili, a tohodla, jo šeże naschi tajni njepschećelžo a ja žo pola Feranijow na podpieru pschećeżiwo wam nadšach, napiłach žiwoje mjeno pod pismo — žu ty někta špokojom?“

„A ty, Utami?“

„Tati je pschicźinu mjenował“, wotmolwi powschitkownje lubowamy žudnik, a jednołlive hłoży pschiwołachu strachocźiwje pschipósnace.

„A Paraita, a Hitoti?“

„Uanu a Tati běschtaj podpiłałoj“, jimasche žo wobkladniwy Paraita hłowa, „namaj njebé tekko próży hódne, tu dołho wo tom rośmyślowacź; Utami myśli šam ša mnohich.“

„A Hitoti na tohorunja tule pschicźinu ša špravnu?“ wopraschа šo hischcźe ras rěcźnik.

„Mi njeje trjeba, na druhich žo powołacź“, šabórca nacźolnik. — „Dokelž mėjach to ša špomożenje krajej, chcźu njach tak, a dokelž mi lud blize šteji hacź žyrkeł.“

Tu Pomara šama postany, žwoje wobličzo šacźerwjenjene, a tale cźervjeń pschida jeje pschijomnym rysam hischcźe wjetšchu powabnoscź. Ś prawtu žo wo štóły šepjerajo, na kotremž bé žedżała, rjekny ſ cźicha:

„A pschejecźe-li žebi wy, nacźolniży mojeho kraja, pomoz, šakit Feranijom?“

„Nè, nè, šawšérno niz! Nè!“ wołachu nacźolnicy, Tati a Hitoti na cźole, jedyn pschemo druheho.

„Ś cźemu trjebamy žušlnikow?“ rěcźeše Tati dale, šcźerki płaschcź ſ žwoje ruki wjerbajo, „naschе šchtomy žu bohate na płodach, naschе žórka žłódże, a šmy my prěni ſ njemu pschihbadźeli, žebi žiwnoscź wotetwacź na pucźowanju, abo wón wot naš? Wotrubaj Tatijej ruku wot cźéła, dyrbjała-li žo hdy wupschestrěcź, zuželo wo pomoz prošyć — tak dołho hacź šmė žebi w žwojim kraju pomhacź.“

„Nè, my nodżenmy pomozy wot zuźnikow“, wospjetowasche Hitoti, „ale daj potom tež twojich méschnikow k tomu ſtacź, schoż žu — wucźerjo naschich dźeći, nascheho ludu. Sa žudnikow jich my njetrjebamy — woni njeżnaja nascheho kraja, nią naschich waschnjow, naschich wotrėdnoscźow — woni hraja jeniczki Bože słowo — daj jich to wucźicź, a my budźemy jim pospuchacź a jich cźeścźicź.“

(Pokračowanje ješcźe.)

Při tamnym přenim pozedzenju faběrasche so lawnud jenoš s tisomi khłostańskimi należnoscemi.

S Gjerneho Khałmza. Swoje 80. narodniny swjeceshe hobatu tudomny wojnar Matej Khěžkat pschi człkim wot a duchownej czełsnowseći. W lěcze 1920 šmědzesche wón swój 50-łetny mischtrsli jubilej swjeczićk. K nadrobinam dosta so jemu mnoho poczesczowanjow.

S Rosbarka. Pjatk dóńdże k njesłowju na kschižnischa Shorjelskeje a Hórczanskeje dróhi. Mlynski wobsedžer Walter s Delnjeje Nowese Wsy sajedze se swojim motorskim kolom do podawańskeho automobila a wosta tak ciežko sranjeny leżo, so dyrbjachu jeho do jeneje Shorjelskeje kliniki dowjesć.

S Khocebusa. Město Khocebus pschihotuje so hižom wjelko na swjedženi swjeteho tyšzaletneho wobstacza, kiž dnje k Lětu na wulkotne waschnje wošwjeceći. Je šebi wotmyslilo, měschczańsku halu nańmarcź. Naczińk sa tutu halu je zhotowił profesor dr. Kreis w Drježdžanach, znaty dworjeł hygieniskeho musea. Njedawno profesor dr. Kreis w Khocebusu k dalschemu rjeczenju pschebywasche. Dotal pak hischcze njeje rosshudzene, hacź so měschczańska rada, do kotrejež měra so tež wulka městnosć k pschedchodženjom sunkowego filma satwarić, dozhta twari. Wšelke znajmjenischa dźenża je, so so w Khocebusu wulka rasnika wuńaczerja wotmeje.

Z Łužicy.

* S Walddorfa. Wobžarujomne njeshoże sta so tu khudu papolnu blizko kocezmy. 10-łetna dźowka wohnjoweho wjednika Reinharda Prosta, kotraž z kolom jeje nana jędzeshe, bu na statnej dróhy psched automobilom wuczta. Auto ju shrabny a s koka wjerchny, so wona wobsranjena leżo wosta. Wbohe dźeczo dowjesechu do Khrosti knjesa dra. Wanki w Habrachczizach. Wjednika automobila, kiž běsche s Habrachcziz, pjecza žana wina na njeshoju njetrjechi.

* S Rychbacha. Schtwórtk wjeczor srasny dźěłaczeł Wilhelm Schołka s Rychbacha se swojim motorskim kolom na Wjetschelskej dróhy do automobila. S ciežkimi ranami dobyty snjesbożeneho do khorownje, hdźež je hižom we nozy k pjatkej wumrěł. Jeho žona, kotraž běsche sybu na njemskim šedze hedźała, je bjes franjenja wotesła.

* S Kobersdorfa. We nozy k schtwórtkej wotpali so tu bratrej kubleria Juliusa Bräuninga w Delnim Kobersdorfe. Wrózeń běsche se znjemi napjelnjena. Dejeł, kiž běsche so prěni wohnja dohladał, wuhonia konje, kiž je twarjenju sljejachu, kiž so palesche. Na huma běchu běrny napjypane. Bräuning, kiž žito sdźěła womłóczene njemjesche, s wohnjom cziežko schkodnje. Wobeh je po wječim dnju někaki slósnik załožił.

* Se Shorjelja. Wiłowaczka M. na Budyškej dróhy běsche sobotu rano wokoło 4 hodź. stanyła, so by jeja na khmje swarika. Wona běsche so pódła na stólz zynyła a sabo wutknyła. Woda so bórzy warjeshe a so pschelewajo khmowe plomjo wuhasmy, so pkun wustupowasche. Wokoło 6 hodź. pytnychu wobydlerjo domu plumowu wóń a zawołachu lekarja a sanitetnikow na pomoz. Dym so pomału, snjesbożenu sasso do živjenja wróćićź.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

S Drježdżan. (Macź a dźowka jako paduschnizy we kupnizach.) W tudyschej kupnizy sastajichu 42 lětnu wudowu s Oelsa a jeje 17lětnu dźowku pschi pakoszenju. Mjeschitej kofr a nakupowańke tosche pschi sebi, do kotrychž pschekałe wězy skedžu tykaschcez. Dobytwa jeneho dnja wuńdże 150 hriwnow hódna, so jimaj wotewisa. Wobej sjasachu.

* S Drježdżan. (Nózna honitwa sa paduchom.) Wczera w nozy wutorhny na Hórčkej haży njesnaty muzšti zhromadnej ruczinu toschu s 50 hriwnami hotowych pjenjes a běžesche duzy do města. S napomozwołanjom naddunjeneje buchu nimohotdźazy a polizajzy sajtnjenjy bedliwi, a běžachu hnydom sa cźekazym. Honjachu jeho do Němskotajnej, Bismarckskej a Winkelmannskej dróhy do Schwizarskej haży. Cźekajo wutšeli paduch tři króć s pistole, njetrjechiwschi ani jenicźkeho. Pschischedschi skónczyje do cźežna njetwědżesche druheho wupucza hacź je broń pschescźiwo sebi zamonu złoji a so do praweho spanja sesti. Cźežkofranjeneho dowjesechu do khorownje na Bjedrichowem nameścze; jeho žiwjenje je w straschc. Paduch, na kotremž šwěcźachu 26 lětneho dźěłaczeja Freudemanna z Freitala, měnjesche šesthno-pistolu (Mehrladepistole), sistu s popjerom, schekowe knjižki Abca a pokradnjenu toschku, kotreż wězy jemu wotewisachu.

S Annaberga. (Nusa gmejnow.) Nusa gmejnow wudhodżesche jažnje s wuhrajenjow na pożlednim pożedzenju wokrjesnjeho wubórka Annabergskeho hamtskeho hejtmanstwa. Po wobhonjenjach, cźinjenych dla próstwy pola dźěłanskeho ministerstwa, pschihadnje w blizschich njedźelach 3800 wudawokwanych (kotrychž podpjerowanych cźasz je so pominył) dźěłonjemjerjow podpjerowanju spomnjeneho stwa, k cźemuž budże po šwědomitem wobliczenju wokrjesh nědźe 840 000 hriwnow wjazy wudawanja trjebacź. Njeježu šebi hischcze jažni, kak mohli šrědki wobstaracź k wotpomhanju najbórschese nusy, pschetoż njehodzi so wotpomhacź po puczu dawkow, dokelż z 35 gmejnow wokrjesha ma niz mjenje hacź 30 njekrytych defizit w hospodarstwim planje.

S Rautenkranza w Vogtl. (Dwaczeźirohinsaty jeleń sastrelany.) Na prjedawschim Sachsengrundskim rěderje pschedaloko cźežkeje hranizy, poradi so polěsnistwemu mischtrej Dittrichej, dwaczeźirohinateho jelenja sastrelić. Jelenja s telko rohinami njejžu w tutej wokolinje, schtož tudźo pomnja, sastrelili.

S Lipska. (Nowy khcijzat „Zipst“ w němskostatnem khdźnistwje.) Pjatk dopoldnja je so najmłódschi khcijzat němskostatneho khdźnistwa, kiž na mjeno „Zipst“ dostaeź, we Wilhelmshavenje na wodu puschcźił.

* S Lipska. (21 žmjerinych padow pschc raka w jednom tydženju.) Po tydženskim wupisku statistiskeho hamta su w tydženju wot 6. hacź 12. oktobra 65 muzšich a 51 žonskich wosnod. wumrěle. 21 žmjertnych padow pschipisuja so rakowej thorosczi.

* S Hirschberga. (Stórzba pschecźiwo hrabi Khrystianej je Stolberg-Wernigerode zapodata.) Hirschbergske Khrystijanej Bjedrichej hrabi je Stolberg-Wernigerode nětko stórzba dla njerodneho skónzowanja rosschěrjenemu kawnistwu žudej pschedpokoja.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutšischu wutoru: Rjenje, khłódnowa swjetscha cźicho. Podobne wjedro we Jendželstej, w połnocnej Europje khłódno a so deschcźuje.

* Wjetsche sumy pschekschiwiwoschi je Barlinski rěcznik a notar dr. Siegfrid Aron hromadże je swojej zonu cźekmy. Wón mějesche wjele pschibéha. Kaž so zda, je na burzhy spekulował a zjwoje a zuse jemu dowěrjene pjenjezy pschehrał.

* (Cźežke njewjedro w Italskej.) Po hylnych slowkach, kotrež ho zoboru w Italskej nad Savonu a wokolnosciu rozpuschczichu, dwě rěcźzy so z wodu tak napjelnjeschtej, so žuždone pola a niske městowe dźele powodźischtej. Na nekotrych městach w měsce woda metr wyšoko stupi. Wjele klamow a pinzow je so pócźrěło. Też zlawny park so wobschkodźi. We wokolnosczi je so wjele winizow wurunjesiło. Też w Spezji so městowe dróhi do torhatych rěkow pschetworichu. Někotre fabrikske twarjenja su so pócźrěle. Dźělo je so tohodla dyrbjało zastajicź. Na rězy Magrje je wulka woda, kotraž je dalokc strony powodźita. Też w Mlodenje, Bologni, Zvrei a Turinje su zylne njewjedra byle.

* Sosobu je pola Kilios njedaloko Konstantinopla hollandske wobkładne lětadło hollandsko-indiskeje cźary je 60 měchami pósty k semi padło. Lětadło je so dospołnje rosbito. Tři wosłowy w nim so cźežko sranichu.

* Pola Lahore w Jndiskej su pjatk w nozy rubježnizy zpytali, želesniski cźah wurubicź. Dwanacze muži z revolwerami a zjelbami do cźaha fčelesche. Wusmrózeni puczowarjo so na dno wosow cźišnychu. Lokomotiwnika a tejerja kulki morichu. Hdyž bě so cźah zastajił, rubježnizy puczowarjam sakasachu, zjwoje zydła wopuschczicź. Mjes tym so zpytachu, pjenjezny khamor wotewrić, so druhi cźah pschihitź. Rubježnizy tohodla cźekmychu.

Hospodarski rozhlad.

pódźelu 21. oktobra 1929:

Barlinska burza sańdżenu sobotu sajo wožiwi a kursy efektow so skrucźichu. Jenož wiki s dołżnymi a rentowymi lisćinami woslachu zlabe.

Produktowe wiki sańdżenu sobotu sajo do zlabosce sapadnychu. Wožeshe pschenza 10 wj. a rožka 5 wj. pschisadžischcez. Jecźmjeń a wowsh zaneho pschemenjenja njesapiłachu. Sańdżenu sobotu wlaczesche zentnar

w Barlinje:

pschenzy 11,45—11,50 hr., rožki 8,65 hacź 8,85 hr., nałetnjeho jecźmjenja 9,80 hr. hacź 10,80 hr., najwyschkeho 8,60—9,40 hr., wowsa 8,45—8,95 hr.,

w terminjowym witowanju:

za oktober: rožki 9,37½ hr., wowsa pak 8,70 hr.,
za dezember: pschenzy 12,55 hr., rožki pak 9,73¾—9,75 hr., wowsa 9,25 hr.,
za měrz: pschenzy 13,10 hr., rožki pak 10,32½—10,35 hr., wowsa 10 hr.,

Pschistojeja:

Wurjadownizu, do kožowych khlamow, Nowak, kožowy wikowak w Hródku.
Dźěłaczeźi, Heintza w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haża cźisło 23.
Elektromonter, Nowak jun. w Hródku, pschi hrodze, telefon 361.
Kuchleitajerjow, Max Ehrentraut w Hródku, Lipowa haża cźisło 211.
Kaczki 4, Nevogt w Jażnje pola Hródka.
Radio w Hródku, Lěsna haża 9/12 na prawo.
Jalozja s cźelecźom, w Niebjelcźizach 5.
Byk 1½ lětny, we Schunowje 41.
Kundros zentnarski w Nowsczach 5.
Wós dźěcźazy, w Komjenzu, Budyska dróha 91.
„ ruczny, wulki, w Biskopicach, Hornjecźiska haża 5.
Kóń lohki, M. B. Schöne w Kamjenzu.
„ 4-lětny walach, w Bukojnje 29 pola Barta.
„ lischak w Nowsczach 8.
„ do dźela w Zokowje 1.
„ 7- a 8 lětny, mlokarina w Radworcu.
Runklisa a stoma, knježi dwór w Hlinje.
Pjerjo drjene 7 puntow, Wojta w Huczinje.
Jahodkowe keżcźi, Schwor w Budyschinje na Kantowej haży 151 na lewo.
Krutwa žucźelna, podżobna, we Lupjanskej Dubrawzy 5.

Ssudnizy na pschepadowanje

w Hórkach w hoseńczu dop. w 10 hodź.: wschelaki skalarski grat a pschiprawy,
w Kobljagach w hoseńczu k „Sasskemu dworej“ dop. we 11 hodź.: wobras, gramofon s deskami.

wutoru 22. oktobra 1929:

w Kóstach pola Budestez, kupzy seidu za pschip. w 1 h. na gmejnskim hamcze: kamjenje kakza maschina,

Ssudniske pschepadowanje lezownosce

Khyża w Budyschinje, na Arnoldowej haży 7, zlukschaza najeńkej zlaty Bjedrichej Wilhelmej Kaschnerej w Tucźizach. Hódnosć 18100 hr., wopalna pokładnja 25100 hriwnow. Pschepadowanje budże schtwórtk 5. dez. 29 dop. w 10 hodź. w Budyschinje na zuonistwje, jstwa cźisło 141.

Ssudniske wurunanje.

Ssud je nad samoženjom pschekupza Fryza Grezschela w Budyschinje na Hoschcź haży 8 wurunanske sedźanje wotewrił. Dowěrnik je knihowy revisor Kurt Fischer w Budyschinje na Wettinskej haży 17ł. Termińa schtwórtk 14. 11., dop. ¾12 hodź. w Budyschinje na zuonistwje jstwa 141.

Konkurs.

Konkurs je wotewrjeny nad samoženjom zemłaceho mějicźela prawneho bjurowa Richarda Kutschki w Budyschinje na Nowych hrjebach 5. Sarjadnik je prawisnik dr. Schuster w Budyschinje.

1. termija hrjedu 13. 11. 29 dopołnja w 11 hodź.
2. termija hrjedu 11. 12. 29 dop. w 11 hodź.

Wobej w Budyschinje na sudnistwje, jstwa 141.

Wosjewjenje.

Ssud je sarźežnistwo dla brojerstwa tatarja Jana Alfreda Jsraela w Tšelanach sdźěwnył.

Do wikowańskeho sapiska na sudnistwje w Budyschinje sapiłachu:

na lopjeńcu 1018 firma Bruno Sachse w Budyschinje je saschła,
na lopjeńcu 1093 firmu Otto König w Budyschinje, mějicźel je tapezěrarski mischtr a dekorater Ota Wilhelm König w Budyschinje a jako prokurist jeho mandželska Helena Frieda Königowa rodź. Blechschmidtez.

Škowe deneże.

Produktowe witi dźenża dop. ¾11 hodź. w Barlinje; Zara znadny wobrot pschi sčełabjenych płacźiznach.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched khodźinu, hacźrunjeź je žito na witach nimale zadne.

Płacźizny na Barlinskich produktowych witach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płacźizny po złotej hriwnje.

	13. 10.	18. 10.		19. 10.	18. 10.
Płeńca	229-230	231-232	bony	—	—
rožka	173-177	174 178	woka	—	—
naz. jaćmjeń	—	—	mordre lupiny	—	—
nal. jećmjeń	172-188	172-188	žolte łupiny	—	—
wows	169-179	169-179	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosušk	18-19,00	18-19,00
pšeńć muka	27-33,25	27-33,2:	lany wósušk	24-24,40	24-24,40
rżana muka	23-26 10	23-26,25	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,75	11-11,75	wórnj. kruški	15-16,20	15-16,20
rżane „	9-10,25	9-10,25	syno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-3,80
lane symjo	—	—	zdżana słoma	1,35-1,50	1,25-1,45
hrósh, Viktor.	35-42,00	35-42,00	pšeńć. „	1,05-1,22	1,05-1,20
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,45	1,10-1,35
pjeluški	—	—	jećma „	1,15-1,35	1,05-1,25

Što to wć?

Hdy su Němcy (Germanojo) přicahnyli do serbskeho kraja?
Što je wunamakał gumi (Radiergummi)?
Rostu wlosy zwjefcha abo wot korjenja?
Kelko krewje ma člowjeske čełko?
Z wotkel přińdże słowo proletar?

Wotmołwy na sobotniše prašenja.

Po „Historiji serbskeho naroda“ sydlichu Serbja w dźensnišim kraju a w cyłej Němskej wot prastarskich časow. Haž do 5. lětstotka po Khrystusu njebě ani jeneho Němca mjez nimi, też nic cuzeho knježićerja.

Pirometer je aparat za měrjenje wosebje wysokich temperaturow.

Napoleon njemóžeše wustać kóčku. Wona běše jemu wohidna.

Němski basnik Chamisso bě rodźeny Francowza Słowo Quintessenz přińdże z łacanskeho „quinta essentia“ (t. r. pjaty element). Aristotel je myslił, zo je pjeć elementow: woheń, woda, powětr, zemja a aether, pjaty element. Jako „quinta essentia“ běše wobhladowane też alkohol. Z toho potom so wutwori słowo esencija (Essenz). Dźensa wuznamja słowo Quintessenz = jardo wěcy.

Přilopk.

* Pożr na tśešche we wulijanje. Schtwórtk rano dohladachu so nimokhodźazy na tśešche Wertheimez kupnizy na Kralowskej haży na wotwocźeńskeho pża, kiž pschebywasche we wulijanje tohole twarjenja, a bě strach, so kóždy wokomik dele padnje. Stónczinje dołeše šebi wohnjowa wobora po pża a wutkowa jeho.

* Wobor rubježneho napadarjenja w Grunewaldze wumrěł. Profesor dr. Ota z Linstows je minjenu wutoru na swoje rany, kiž běšche dźeń prjedy w Grunewaldze je wutšelom pocźerpił, wumrěł. Semrěły jawołkaji zonu a schćěpnaczeleteho syna. Mordarja njejsu hacź dotal wuslědžicź mohli. Barlinski policajski prezidij je na zapłapnjenje wulke wuto wustajił.

* Wubuch na němskej parokłódji „Havel“ w Seattle. Se Seattle je powěź, so je so w maschinisej měšnosći nakładneho parnika „Havel“ Sewjernoněmskeho Lloyda cźežke, dałoko słyschomne rosbuchnjenje stało pschi cźimz bu maschinist Kobus smjertnje zranjeny.

Hdyž Jendźelska wjacy kupa njebudźe.

Wißaty móst pśisches kanal.

Móst tunśichi hacj pśichekop (Tunnel)? — Techniske pśichewjedźenje hobrśiceho proiekta. — Worcśišna.

Jdeja direktneho **żeleśniśeho swiśka mjes Franzowśku a Jendźelsku** sda ße po nimałe stoletnych pospytach k wopraudźitośći bliźiś. Wot mśaźnow śem nochje ße diśkusija wo tom śmjerowaca. A śchtoż je najwažniśiše — na rosrěcźenju njewobdźěła ße jenoż techniker jo ze źiwej fantaśiju a ßonjaszy inżeńerojo, ale też pjenjeźniśy a politikarjo, kotśiś hacj dotal ani wokomika ßwojeho drohego cźaja tajkim projektam (pśichedewjacźam) wěnowali njeśu.

Swada dla pśichekopa pod kanalom mjeśe hiśćece ikónczena. Techniske pśichewjedźenje ße źiwdźi moderneje techniki je śwěśćene. Na cźoż ße hacj dotal storcźichu, ßu njeßmérnje wulke twudawki a wśchelake wobmyßlenja, kótrež ße j wośeŕśeje ßtrony ßtawaju. Dŕje jenje njeje ße wótśe prajiło, w cźim tute wośeŕśe wobmyßlenja wobßteja a wot kótreje ßtrony mobło ße nětajśe wobroženje ßtacź. Tyßacź a wjacy króć je ße hižo prajiło, ße, je-li krutomu pśichódźe, ße pśichekop j jenej jeniczkej maśchinjśkej tśelbu na dołhaße waśchnje ßchkitacź hodźi. Ale tute wośeŕśe wobmyßlenja traja na jendźelśkej ßtronje dale.

Mjes tym ße rosrěcźowanje wo karalißkim projekcźe dale dźe, nasta nadobo nowy projekt, kótż na prěnje pohladnjenje hiśćece bóle fantaśtiśki ße bycź ßda. Amerikańśki mośtowy inżeńer Cleve F. Schaffer je jendźelßkemu knjeźeŕśtwu niczo mjenje a wjacy namjetował, hacź **jedyn móst pśiches kanal natwaricź.** Po plavach, kótrež je hacź do nadrobneho wobdźěwał, jedna ße to tu wo **wißaty móst** po najkŕótśim puću mjes Jendźelßkej a Franzowśkej.

Tutón hobŕśki wißaty móst budźe na dwjeju gigantißkich ßtołpach pśichi wukhodach pśicźinjeny a budźe w dalßchim pśiches podpjerace kupy ßtŕuczeny a ßwěśćeny. Tute podpjerace kupy, kótrychź wuwjedźenje je hiśćece tu kŕiwiłu potajnstwo, budu w morju ßałowjene a tak konßtruěrowane, ße rosdźěl mjes móŕśim ßhadom a ßpadom (Ebbe und Flut) po automatißu wuruna. Teź wětŕy a njenjedra njemóża jim ßchkodźeć.

Móst ßam měŕ na 50 metrow ßchěr-li bycź. Pódła dwjeju żeleßnych kolijow dyrbja na kóŕpej ßtronje ßchtyri rynki měßtna ßa jěźdźadła bycź. Dwě na 15 metrow wyßchißche móŕśkeje hładźiny (Meeresßpiegel) leźecź a ßi cźahatymi mośtami wuhotowany bycź, ße móża ßódźe bjes ßadźewka pod nim jěźdźiś. Mjeńśe parniki a rybaŕśke ßódźe mohle pßchi 15 metrow wyßokoßći njehaćene pod mośtom jěźdźiś.

Móst by na **50 kilometrow** dołhi był, jeli ße nejkŕótßicha ßdalenośćej mjes měśtomaj **Dover a Calais** wośmje. Dokelj móże ße runje kaž źwěza wjeśeć, mohł ße móst ße ßpěchnikom za pot hodźiny pśejeźdź. 5000 wulkich żehlawow bychu w nozy móst **wobźiwerliśe.** S nimi by ße też wobkhod pßchi mjkowym wjedźe pśichewjeśeć hodźał.

Wobmyßlene **podpjerace kupy** śmjeja hiśćece ßchelake druhe nadawki. Budu tankowe, wumožaze a polizajśke ßtazje a ßdobom hospody ßa personal, kótż je tam ßamjeścźeny. Dołkónczny hobrśtaj ßtołpaj, na kótrymaj móst na jendźelśkej a franzowśkej ßtronje wotpocźuje, budźetaj ße k małym měśtacźkam wutwaricź. Do nich budu ße wulke hotele ßatwaricź ß nowocźaßnym pośtupom. Dokelj móże śej kóżdy na pjecźoch porśtach wulicźicź, ße budu tute wobkhody wunoßchne, dha budu hotelowe konzerny kwatacź, pśichijomne měśtnośće ß cźaßom wotnajeź.

Tu żnny hižo pßchi **wobkhodnym praßchenju**, kótż budźe ßtónczńnje ßa zyły projekt rosŕiśowaze. Sću wulicźili, ße budźe worcźišna ßa twar mośta pjecźa na dwaj milijonaj puntow (80 milijonow hriwnow) ße ßtajieź, ßchtoż je rapśicźeco twarej pśichekopa (tunela), kótż měśejśe na 200 milijonow hriwnow płacźiś, **wo wjele tuńśe.** Pśenjesy maja ß dźeła pśivatne ßtrony, ßdźeła intereßowane knjeźerßtwa (potajkim Jendźelśka a Franzowśka) wjeśeć. Sa wuźiwanje mośta by pśivatnym jěźdźadłam ße dawoł ropokoźiť, kótż ße nimale płacźińje na żeleźnizy ßa pßchejěźdźenu cźaru runa. Dokelž budźe ße móst zyle wośće tara trjebacź a wobkhod naßtajnje roćeź, dha ße hodźi nimale wobliczeźiś, kelko wunoßchka pśichinjeße a kak budźe ße rentěrowacź.

Pßchi tutym mośtowym projekcźe je napadne a ße wot prjedawßchich napadnje rosdźěla, **ße jendźelśke knjeźerßtwo ße hižo tkutuje ß nim ßaběra.** Sću hižo wot offizjelneje ßtrony mnohe rospŕawy wězywuśtojnych pozdaći, kótrež tutomu planej mjenje abo bóle pśichiłoßuja. Napadne je, ße je ß tutym projektom tón raś ßtrona teź pśichesjena, kótż je hewak naßtajnje a njeźranliwośćej kanala rěcźała. **Wozjerjaj wězywuśtojni** ße hižo wuśnali, ße ße ßtrategiśkeje ßtrony pśicźiwo twarej niczo wuśtajieź nimaja. Kak je tuto rjadne pśichemjenjenje k lěpśichemu jewha mośta naßało, je njedoßłedne. Mózno, ße je w nowym kurßu, kótż Macdonald pśichedźiaja, ßaweŕśene. Knjes Schaffer je w tu ŕiwilu w Parißu, ße by ß franzowśkimi měśtnami podobnje jednał. Dokelž ma Franzowśka hiśćece wjazy ßajima na nuśeje bacź Jendźelśka, dha ße wocźakuje, ße tutomu projekcźej pśichiłoßuje.

My rołujeźimy, kótrejś żnny ßpodźiwanje dawno wotwukli, pojeźdźeny żnadź jenoho dnja w 15metrśkej wyßokoßći ße ßpěchnikom pśiches kanal.

Swójbne powěśće.

Sślubjeni: Johanna Bergerez w Banezach a Waßtał Bémaŕ we Wurizach. — Ida Pentarjez w Stupschinje pola Lubila a Fryz Haunstein w Mischnju.

Semŕěli: Hans Wobst, pśichekupz w Budyśchinje, 32 lět. — Augusta Němzowa rodź. Schnibzez w Starym Lubiju, 68 lět. — Marja swud. Schołcźina rodźena Wiśchkez we Wownjowje, 70 lět. — Erich Tietza we Rjeśwacźicźole, 27 lět. — Amalia swud. Meßerschmidtez rodź. Filipez w Kamjenzu, 74 lět. — Pawoł Neumann bětnaŕśki mischtr w Lubiju, 57 lět.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Rěcźnaj dnjej

ßa wójnßkich wobßchkodźenych, wojeŕśich ßawoßtajenych, małych a ßozialnych rentnarjow kaž też druhich pomozy potrjebnych

wotmjeźe ßarjadniśki ßekretaŕ Mikla rěcźnaj dnjej wokrjeßneho ßpomożeŕśkeho hamta a to:

w Rěhanach w „Nowßkej kŕiži“ **pjatk 25. t. m.** wot 14 hacź 17 hodź. a

w Kulowje w Schcźěpanej hoścźencu **ßchtwórtk 24. t. m.** wot 15 hacź 18 hodź.

Kotŕiž ß Wojerowßkeho wokrjeßneho ßpomożeŕśkeho hamta hižom podpjeru dóstawaju a źeli wuźaßnjenje po akach źadaju, ße ßamoßtwjeja, ße bychu to do rěcźnego dnja wokrjeßnemu ßpomożeŕśkemu hamtej ß dopißmju ßdźělili.

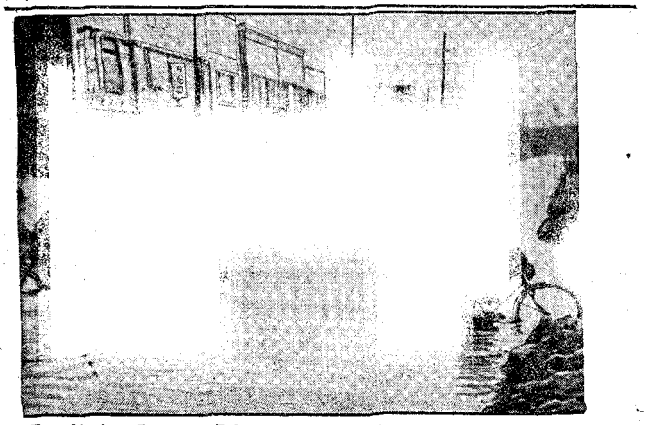
Towaŕstwowski powěśtnik.

Budyśin. Bjesada ßkhadźuje ße pónd'elu we 8 hodź. w Serbßkim Domje.

Budyśin. „Nadźija“. Wutoru wječor we 8 hodź. je ßpěwna pruha za żónßke hłosy. Teź ßwjedźeńßki wubjerk ßo zeńdźe. Pśedsydstwo.

Swobodne zjednoćenstwo kat. wučerjow ßerbßkeje Łužicy zmjeje ßrjedu, 23. 10. 29 popołdnju 1/4 hodź. na lube pśeprośenje knj. administratora P. Romnalda Domaßki ßwoju 3. porjadnu zhromadźiznu na Rózeńcańßkej farje. Pśednośuje knjez ßulßki wjednik Andricki. Pśedsyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolet w Budyśinje. Za lokalny dźěł a feuilleton A. Daŕ nan w Budyśinje. Za hospodaŕßki dźěł: Arnoš Bart w Bjeńzynach. Za nawóźtki: G. Janak w Budyśinje.

Powodźenja w Japanskej. Pola nas je pŕez cyłe lěćo ßucho. Za to pśihotowachu zliwki w Indiskej, Małej Aziskej, na Balkanje a w Francowskej wulke powodźenja. Nětkole mějeśe teź Japanßka woprawnu lijenjen. We hłownym měśe Tokiu běchu hasy ßame rěki. Woda w nich, kaž na naśim wobrazu widźimy, dorośćenym wyße koleń ßahaße.

Pjećasydomdźeßaćlětny jubilej wustawa ßlepych w Nürnbergu. Naś wobraz pŕesadźi nas do tutoho wustawa. Widźimy, kak wbozy ßlepi z porßtami maßajo, wuknu zemjepis (Erdkunde).

Wosebite poskićenje

blido, kiž może ßo jako kurjeńßke, k hrajkam abo k cźajśiću wužiś, najlěpße dźěło a wuwjedźenja po nimoměry nizkej płaćiznje na pŕedań. — Nimo toho tunje poskićam: **knjeźßke jßtwy, jědźefnje, ßpanßke jßtwy,** kaž **kuchnje a jenotliwe meble.** — Wobkedźbujće moje wukładne wokna. —

Else Karschnerowa w Budyßinje

na Garbańskej hasy 8, mějićelka pŕjedawś. Rich. Sołtoweje blidaŕnje kaž zhotowjernje kaßćow.

Wozjewjenje

Z tutym bjeru pśećiwo pjekaŕßkemu mištrej Maksej Pepłej we Khróśćicach wuprajene ranjenja z wobźarowanjom wrócźo.

Korla Kurfürst

Wßędnje žitajće

Serbßke Nowiny

Wßć druźiny

hnojidłow

ma ßtajnje na ßkładźe

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Rjany plahowański

byk

1½ lěta ßtary je na pŕedań **w Sunowje č. 41**

Kedźbu!

Waß kóżdy kupjejśe hižo nětk a dajśe jón zwupoŕjśeś, zo njetrjebawśi čakaś, hdyž zyma zastupi, na ßo kupjace dźěła njetrjebawśi čakaś. Teź nowo zhotowjenja wßěch druźin ßiśce a tunjo wuwjedu. Waße kože a ßtare pjelśćinowe pŕidawki rad wuźiwam.

H. Tauscher w Budyßinje

na Zitnych wikach w domje ßymjenjowikowarja Wagnera po 1. poskhodźe

K wujasnjenju

Pŕeco zaßo, hdyž njehdźe cyrkus ßwoje hry pŕipowěda, ßu ludźo, kótŕiž praja: „Śto chcemy w cyrkußu?!“ Kóżdy cyrkus jene a to ßame poßkića. — Cile ludźo tak wopak nimaja. — Najwjacy cyrkußow je na zeßtarjenym wßajo woßtało, njejßu mocow zacźuśe ßtare puta rozŕamać, napołożene jim wot dawno pŕeßćehnjeneho požadanja pŕihladowaŕßtwa. Pŕeco hißće poßkićuja ßwoje pŕedwjedźenja w kulojtej maneźi abo jewißću, hižo dawno za nje njedoßacem. Tuto njedowoli jim pŕedwjedźenja, dźenßniśi dźeń wot pŕihladowaŕßtwa požadane.

Krone je jako pŕeni tutón zeßtarjeny ßyßtem zaćißnył. Wón wutwori hobrßke 60 mtr dołhe a 20 mtr śeŕoke **wubědźowaniśco,** arenu ßo runacu nowocźaßnemu ßtadźeju. Tu wotmětuja ßo woprawne pŕemjeźdźenja z wozydłami, z jenym ßłowom ßportßke wubědźowanja. **KRONE** je jako pŕeni ßkóńczne tute praßenje rozrißał, dawśi ßwojim ludźom a zwěŕjatam dosahaceje měßtnośće za wuwiće ßwojich mocow, rozwić maßowe wobrazy, hißće nihdźe widźany, dokelž nihdźe je pokazowacź njemóża. Pŕemóźacy wuśpech, dośpiwśi we wßěch europßkich wulkoměßtach, hobrßki namoł k jeho programej, ßo hißće pŕißporjacy, na pŕikład w **Drjeźdźanach** hačrunjeź tam 4 njedźele pośpochi pŕedßtajowaśe, ßu najbóle pŕepokazowace znamjenja, zo je ze ßwojim naßpomnjenym nowotwarßtwom ßpokojił teź najbóle wumyßlene wulkomeśćanßke pŕihladowaŕßtwo. Hdyž jutśe 4 wośebśe cźahi, ze wßěm wuhotowanjom pŕijedu tehdom Budyßinej zaßwita, kajkich k wěŕe njepodobnych rozměrow tute hobrßke pŕedewzaće je. Po pŕenim **Galapŕedßtajenju ßrjedu zaßłyßiś jeniśke posudźenje: „Skóńczne nješto dokładne! Woprawne, wěrne cyrkusowe wumělßtwo, hač do grandiosnośće rozwite, ze ßwojej njeßłyßanej pychu barbow, dych ći zaßtawa, widźiś-li ßpěßność a pŕemóźacy maßowe wobrazy.**

KRONE

w Budyßinje — jenoż 6 dnjow

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,21 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěsći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 247 — Budyšin — Wutoru, 22. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Zapalkowy monopol.

Mjes Němskej a Jvarom Kreugerom je so póndźelu w němskim finanznym ministerstwje pschedběžne rěčenje wo zapalkowym monopolu nastajało. Skład stónčnjeneho rěčenjowego wobsamknjenja je so dojednał. Rěčenje so na někotre dny podpische. Sjawnosći so potom jeho wopschijeze dźěli.

Po rěčenju so schwedskemu zapalkowemu towarstwu a firmje N. W. Finanzielle Maatschappij Kreuger a Toll **monopolske prawo w Němskej za pschedawanje, wutwos a dowoz zapalkow** němskeho akcijoweho towarstwa němskich zapalkow pschewostaji. **Czasz za pschewostajenje monopola je so najmjenjscha na 32 lět a na najdlěje 50 lět postajił.** Monopol je wotwisny wot wróćenja požčonki, kotruž je Němska wot schwedskeho zapalkoweho towarstwa dóstała. Kaž bórzo rěčenje płaći, **njesmě so žanych zapalkowych fabrikow w Němskej załožić.**

Połoženje akcijow w monopolskim towarstwje dyrbja pohódnje abo njepohódnje schwedske zapalkowe towarstwo a International Match Corporation a druzy połožu akcijow němske fabriki a akcijowe towarstwo Němskostatneho kredita pschedewsacz. Podpěl dźělanja zapalkow sa zapalkowe fabriki je so tak postajił, so fabrikam, schwedskemu zapalkownemu towarstwu skluschazym, 35 prozentow wudźěłanja zapalkow pschipadnje. W nastupanju płaćizny za zapalki dyrbi so

drobna pschedawańska płaćizna za paket, 10 tystow, z 25 na 30 pjenjezkow powyschicz.

Wobsebite wobsčerne postajenja za postajenje płaćizny su so do rěčenja pschijale. Akcijowym wobsedźerjam monopolskeho towarstwa so zwjerda dźiwidenda na jich akcije we wysokosći 9 prozentow sarueča. Knježerstwo dyrbi 13 hrimnow po kaschczu 10 000 tykow dóstacz a psches to **zakazy dobyć so** po jenakich dźělach mjes němskim statom a schwedskimi fajmotwarjemi roschěli. W swjazu z někotrymi wobsamknjenym rěčenjom dyrbi N. W. Finanzielle Maatschappij Kreuger a Toll

němskemu statej pożčonku 125 milijonow dollarow na czaj 50 lět po 6 prozentach a po 93 prozentach wudawkoweho kursa dacz

z kowertowańskim prawom sa němski stat po 100 prozentach (pari) sa dźesacz lět. Pożčonka dyrbi so do dweju dźělow dźělicz, jedyn po 50 milijonach dollarow žydom wótzazow po tym, so je rěčenje do mozu stupiło, a dyrbi 75 milijonow dollarow po dalschich dźewjecz měsazach. Němski ječym dyrbi rěčenje, kotrež je wot Youngowego *plana wotwisne, potwierdzicz.*

Wulkolětadło Dornier X. ze 169 wosobami na pruhu lećało.

Wulkolětadło Dornier X. je póndźelu dopołdnja ¼12 hodź. z Altenrheina se 150 jěsdnymi hosćemi a 19 nuzimi wobjadli, potajkim je wschitko hromadze 169 ludźimi, wuleczało. Zyty Bodamski jězor je so koło wokoło Rohrschacha, Arbona, Kreuzlingenow, Konstanza, Meersburga, Friedrichshafena, Lindawa a Borgenza wobleczał.

S tymle dokonjenjom je Dornier X. wschě dotalne rekordy we woženju wožobow w powětrje złamał.

Leczenje Dorniera X. je wočakanja w kóždym nastupanju dopjelniło. So by je jeho wusam jasnje spóznał, dyrbi so na to pokazacz, so je hobrsće létadło pódła 160 mužow, z kotrymiž je póndźelu leczało, hišće benzin za puczowanje 1200 kilometrow njesesć mohło. Zyła cześa, z kotrejž możesche létadło leczecz, nětkle wušy 300 wosobow wotpowieda. Se 17 000 kilogramami wužitneje cześe je Dornier X. póndźelu sa jenu hodźinu 180 kilometrow pschelećał a by druhu hodźin hišcze 500 kilometrow dale mohł leczecz. Tole dokonjenje samóžnosći rěčenja nadkrajneho létadła na tu žanu dalokosć 76 króć pschetrjechi.

Jendźelska chce podobne létadło natwarić.

Wuspěchne leczenje Dornierjeho létadła X. se 169 wosobami je w Jendźelskej najwjetsche wobkedźbowanje namakało. Londonske wjeczorne nowiny su na prěnim městnje nadrobne rozprawy wo tym pschinjesše, kak je leczenje wotběžało.

„Evening News" na to dopominaju, so je so w Jendźelskej nanajwjazy 23 wosobowy j létadłom na leczenje hodź wjako. Létarstwowe ministerstwo je pak nětko pola firmy Schort Brothers w Rochesteru twar létadła zakazało, kotrež smješe te same rozměry kaž hobrsći Dornier X. Létadło so za zdźiwne létanje natwari. Dwarzy jenotliwosće trjeze potajeja. Létadło so najzajschcho konz bliżscheho léta dotwori. Jendźelske létadło smješe najskerje tři tšěchi město jeneje tšěchi a budźe so tohorunja z dwanacze motorami honiecz.

Demonstracija njedźelu w Barlinje.

Powschitkownje su zhromadźizny sa ludowe požadanje a pschećiwo njemu w Barlinje z měrom wotběžale. Dla symneho a deschcźoweho wjedra běchu zhromadźizny klubje wopytane, jenož w sportkim palazu bě so někotre 12000 ludźi sejschło. Komunistiska a němszy socialistiska su wotjsjet po zhromadźiznach spytali, so na wschel. městnach na dróhy do czaha sestupacz, haczrunjez bě to policija kruce sakalała, so njeby mjes woběmaj stronomaj k pukam doschło. Policija je husto dyrbjała pschećiwo pschestupjerjam tuteje sakastnje zakrocźecz a spjecziwych sajecz. Wschu hromadze je wona hač do njedźele wjeczor ¼10 hodź. 125 ludźi sajecz, mjes kotrymiž 98 na k prawizynym a 20 ke lewizynym organizazijam słuschesche.

Kommunistiske nasylnosće w Magdeburgu.

Njedźelu pschiwižowarjo kommunistiskeje strony w Magdeburgu po městowych dróhach cźahnychu. Dokelž běchu mjes wobdźělnikami kommunistojo w uniformje rospuschćenje cźerwjeneje fronty, policija spyta, cźah rospuschćecź. Kommunistojo so tomu pschećiwjachu a do policistow z katami pjerjechu. Policija cźrjódu z gumijowym klumpachom rosehna. 20 spjecziwych wona saja.

Liczba sajanych by znadź wjele wjetscha była, hdy by deschćowe wjedro demonstrazijam na dróhach njehowiło. Demonstrazije, kotrež běchu nazionalni socialistojo a Stahlhelm sa ludowe požadanje pschihotowali, so pschi lijazym deschću wotměchu a běchu hubjenje wophitane. Pschede wschém pak je deschćz kommunistiskim pschećiwnym demonstrazijam sadźewał, kotrež hewak njebychu wuwostake.

Barlinski wyšši měšćanosta Bös w St. Louis.

Barlinski wyschschi měschćanosta dr. Böß je so zbohotu a njedźelu w St. Louisu w Sjednoweženych statach połnócneje Ameriki z hosćom tamnischeho měschćanosty był. Se pschiczinu jeho wopyta su so někotre offizialne a priatne wozwjeczenja wotmětle, pschi kotrychž so wutrobne pschećelstwo k němskemu hłownemu městu wobzwědcźi. Na St. Louiskej radnizy a universice je so prěni króć czornoczerwjenosłota khorhoj wupowěsła. Se St. Louisa je wyschschi měschćanosta dr. Böß do Filadelfije dale puczował.

Sapisanje do ludoweho požadanja.

We Wulkobarlinje je so hač do njedźele 40 111 wosobow, w Drježdźanach 5200 wosobow za ludowe požadanje podpisało.

Pschepjata politiska rozsajtkosć.

W Langenzwangu w Schtyrskej so hajnischi inżeněr Anton Mayr je zhromadźizny domowinskich woborow domoj duzy w uniformje domowinskich woborow z drjewarjom sekka, kotrež inżeněra wohani. Gdyž jemu inżeněr wotmołwi, drjewar nóž wucźepe a chcyše so do njeho dacź. Inżeněr pak jeho k wutrobje tšělěwschi porasły. Wón je so żandarmeriji stajił, kotraž jeho saja.

Wólby do francowskeho senata.

Pschi nowowólbach do franzoskeho senata su so pomněry sylnosće politiskich stronow mało pschemeniłe. Prawizyne strony su schésć mandatow zhubiłe, z kotrychž su tři radikalnym jedyn socialistam a dwaj zrjedźenym stronam pschipadłe. 69 senatorow, kotrež běchu wustupili, je so z nowa wuswoliło, 27 nowych je do senata zastupiło. Mjes z nowa wuswolenymi senatorami su senatowy president Doumon, finanzny minister Cheron, senator Jouvenel a druzy. Pschi narunańskej wólbje za semrětkeho Hellmera w Kolmarje (w Elsasu) je wjednik autonomistow, duchowny Haegy, pschećiwo nazionalnemu republikanej Pflegerej podležał, dokelž su socialistoju swojeho kandidata wróćo wjacorschi za Pflegera hłosowali.

Poincare po druhej operaciji.

Prjedawschcheho ministerskeho pschedsydu Poincarea su njedźelu wjeczor z jeho wobydlenja do kliniki dowjesli, hdyž je so póndźelu druhej operaziji podcźinyć, kotraž je so derje poradźiła.

Attentat na francowskeho zapósłanca.

Do pišarnje zapósłanca Dumaina w St. Dizieru, kotrež Marinowej frakziji pschisłuschesche, zbohotu popołdnju 50 lětny muž, Grapin rěkaty, z Parisa pschińdże, kotryž njenadźijny do zapósłanca z revolra tšeli. Zapósłanc bu zranjeny a žo do khorownje dowjese. Kulku mózachu wotstroniecź. Jeho zjiwjenje njesła so w strasche wycź. Grapin je so na nadpad pschihotował; pschetož prjedy bě so wobnoił, hdy by zapósłanc Dumaine jeho mohł pschijeczi. Na polizajskim komisariatu Grapin praji, so je se zwojim cźinom chcył pschećiwo wucźehnjenju franzowskeho wójska z Porheinskeje protestowaczi.

Revolucionarna agitacija w Irskej.

W irskim hłownym měsece **Dublinje** je njedźelu proklamazija so pschibiła, w kotrejž **republikanska wójska-wa rada wschitkich Irskich bróniteje starobu namołwja, so-bychu do republikanskeho wójska zastupili,** kotrež je so rozsudźiło, **zwjasanje z Jendźelskej rozstorhnyć,** so bychu so prawa Irskeje jako zamostatneho luda zawěsćiłe.

Cežke zemjerjenje w Chile.

Město Antofagesta w Chile je so zbohotu z cźežkim semjerjenjom podeschło. Nastata schkoda je wulka. **Wjele ludźi je so zranjło, žydowskźina hołza bu morjena.** Tež we chilskich městach Calama, Chuquicamata a Tocopilla so **semja wožom hodźin bjes pschestajenja tschasheche.** Tež je města Union je powěsćej doschła, so zu tam žylne podsemske storki zacźuli.

*

W tym samym cźasu je na franzowskej kupje Martinique woheń bluwaja hora Mont Pele z nowa wupuchła a wulke hromady semje a lavy wustorkała. Wobydlerjow wosow St. Pierre a Borne Rouge je wschonjesć namołwiła, so bychu swoje statoki wopuschczili.

S dobom je w dolhorańskej Asiskej na połkupje Kamczatsk woheń bluwaja hora Gorelyj, 90 kilometrow wot Petropawlowska, po 60 lětnej pschestawzy z nowa wupuchacz poczała. Tež z wjerschka woheń bluwaje hory Kliczjeńskeho płonjo žapa a so lava wustorkuje. Wschu hromadze někotre na Kamczatsy žydom woheń bluwajcych horow dźela.

Diplomatiski schiffrowy kluč so kradnył.

W italskim pósłanstwje w Barlinje je so psched krótkim cźasom na dotal njesnate waschnje tajny diplomatiski *kluč kradnył. Mussolini je tohodla wschón pósłanstwowy* personal hromadze z pósłanzom wotwołał. Sa nowego pósłanza je so italski pósłanstwowy radźeśel w Moskwje dr. Serutti pomjenował.

Demonstracije přeciwo wolprawjenju w Puli.

W katolskej zyrkwi w Beogradze je so **zbohotu po skazanju studentskeho swjatka wopomnjenska Boża mscha** za Wladimira Gortana wotmětła, kotrehož je italski statny žud w Puli k zmjerzcź zasudźił. Po Božej mschi zastupjerjo studentskeho swjatka z zhromadźenym rěcźachu. Wschitcy pschitomni so potom na universcźitny dwór podachu, hdyž so na matrarźiku zmjerzcź wotprawjeneho Gortana z někotrymi rěcźemi spominnjache.

Juhosłowjanske młodźinske organizazije su tež w druhich městach wopomnjenske zwjatoczesće a protestowanske zhromadźizny wuhotowale. Porjad je so wschudźe sa-

Nowe wojowanje w Marokkowskej.

Wjele lět znadź budze tracź, prjedy hač budźa Francowsojo wschě rubježne splahi w Atlaskich horach (w Marokkowskej) zebi podcźinyć moż. W tu khwilu w kraju pschi marokkowsko-algeriskej njesły njepodcźinjene splahi rubježne nahwady na podcźinjene splahi cźinja a hač bo blischcze franzowscich wojerskich strajow postupuja. Franzowske létadła maju tohodła wjele dźela a bomby do wótzow njepodcźinjenych splahow mjetaja. Pádła tolo je generalne roskasowarstwo wobschérne wobaranske napratwy cźiniło.

Habib Ullah přiwuznych Amana Ullaha skóncował.

Kaž „Daily Telegraph" z Allahabada powě, su Kabulsku zitadellu pschepytajo, w samknjenej měsnjoscźi **schećeh cźełow namakali.** Cźežko be mjena morwych swěrcźicź, dokelž běchu hižo žylnje sakali. Tola je so hižo poradźiło,

tijoch spójnacź, a to **Abdula Majida khana**, jeneho bratra **Amana Ullaha**, **Hahakulla khana**, pschirodneho bratra Amana Ullaha, a **Mahoneda Usnana**, prjedawischeho roskasowarja w Kandaharu, kotryž bě dla swojeho wulkeho wliwa powschitkownje jako dźěłar kralow znaty. Myslja žebi, so je Habib Ullah na trón stupiwschi sapoczatk tehole lěta te schesć wozbowow a hischcze druhich pschiwisnowarjow Amana Ullaha w zitadelli zawrjel. Khdyž tu jeho sbili, je najskerje, prjedy hač je czeknył, sajatych moricź dak. Na druhej stronje pak je tež mózno, so su jeho jeszi sawěrowanawschi žebi žiwjenje wsali, abo so su hłodu wumrěli. W Kabulu je so po powěsczach z Peschawara mér sajo wobnowił.

Tajny škričkowak w Kabulu je Nadira khana podpjerał.

K padnjenju Kabula a k dobyczu wójny Nadira khana pschecziwo Habibej Ullahej su, kaž wosebity dopisowar „Daily Maila“ z Peschawara powě, tśi Afghanojo wosebje wjele dopomhali. Dźesacź mjezagow dołho su jako straźnicy njeschkitanych twarjenjow wukrajnych diplomatiskich sastupjerjow jenemu pózrědnikej Nadira khana w Peschawaru z privatnym schrjeźowakom powěsczo wo wschich bibanjach wójska Habiba Ullaha źiali. Wjazy krócz bě strach, so so bjesprotowy telegraf wuslědźi, tola Habibej Ullahej njeje so jenje poradźiło, wuslědźeć, z kajkeho žórła so jeho pschecziwnikej powěsce z Kabula wo bibanjach jeho wójska do Peschawara sezelu.

Stejischczo Nadira khana k Jendźelskej.

Wo podawkach w Afghanistanje afghanske pósłanstwo w Londonje powě, so stej so provinzy Herat a Azarei-Scherif w poknógnym Afghanistanje nowemu kralej Nadirej khanej podcźinkej. Tutón móže pjecza na pschecźelstwo Jendźelskeje liczicź. Myslja žebi, so njeje k Ruskej pschihileny, ale so so po jeho dołholětnej dźěławosći w Pariźu k wjecźornej Europie pschikhila. S jeho khownym nadawkom budźe, „Times“ pische, mnohem mjes sylabami sadźewacź a mér w kraju wobnowicź.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 22. oktobra 1929.

— **Wo njedrje.** Dźensa dopołdnja so hórjazo sajso z módreho njebja na mrózoju smju smjewa. Pózdnja nóc bě symna, dokelž bě so wuczahnyło. Schćerza nocze jara na rjane stupacź. To ma swoju pschicźinu. Se Jendźelskeje je niźina, Francowzsku pschecźahnywschi a jej tylne desćze pschinjesływschi, hač znad Sźrjedźnoteńste morje pschicźahnyła. Wot tam niźiny rad nasche strony pschecźahnu. Tuž mam nowa nadźija na dalsche tylniske desćze. Pschi hłubschim woranju k multrenu wuskrywej njeje bróžda hischcze pschemacźana. — Jutrje źrjedu skhada stónczko 6,41 hodź. a khowa so 4,48 hodź. Mjezacź skhadźa wjeczor 7,56 hodź. a khowa so pschipołdnju 12,56 hodź. — Wjeczera wjeczor w 7 hodź. barometer 742 hodź. hygrometer +1, thermometer wo dnju +11. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —2, thermometer we nozy +3. Wuhlady na łuce wjedro a nózne mrózy.

— **Sensazija na Budyskich dróhach** pokaże bohrjki zyrkus Krone jutrje źrjedu se swojim exotiskim cźahom, kiž pschi pschihódnym wjedrje z dypkom w 12 hodź. je nameńa Hufarskich kasarnow wuczesnje. W dołhich cźahach wobdźěła so bźe a barbyze ludy, dźel koni a exotiskich swěrjatow, słonow a dromedarow w stadach, Krónowy slawny sapschah se schtyrimi zebrami, Kosakow a Arabow, Indojo, cźornuchojo, źecharjo, 80 Krónowych holzow atd. Tónle cźah, w kotrymž so wjeso jenoż dźel wulkeho pschedewsacza wobdźěli, njepokasuje jenoż na nje-šmórny material, ale wusnamjenja so pschedewschem te kwalnosći a rjanosću, z kotrejž je we wschitkich městach wulke sahorjenje thudźił. S njemiernych Mnichowskich wumělstwowych dźěłarnjow je runje schesć nowych krasnych wosow dojeło, kiž buchu sa tute cźahi wosebje skasane a samojenje płaczu. Sćinźe zuseko rasa a swojeho žiwnstwa. Dołho su jeho jeszi sawěrowanawschi žebi wobhladacź rjane wobrazy cźaha, kiž pocźehnje z husarskich kasarnow po Sedanskej, Wettinskej, Karolinej dróży, nimo Dwórnischcza, po Bismarckowej dróży, nimo pósty, po Moltkowej dróży, Kamjentowej haju, Sserbskich hrjebjach, Sserbskej haju, Mjasowym torhoschcu, Hłownym torhoschcu, Snutskowej Lawiśkej haju, pisches Kronprynzowy mósć, po Krottenschmidtskej, Fiedlerskej a Schliebenskej dróży, Kaeublerskej dróży, Lawiskich hrjebjach, Zitnych wikach, Kózorskej dróży, nimo pósty, Bismarckowej a Tślanskej dróży do husarskich kasarnow wróco.

— **Powětron „Hrabja Zeppelin“** je pschi swojim wupyesce sandźeny tydźeń w Schlesynskej mies wulkim dźělom kamuschcheho wobydlerstwa roskorjenje sboudźił, kiž móże zuknemu Zeppelinskemu pschedewsaczu mało wuzitne być. Niz jenoż we Wrótschawiu, hdźež bésche wschak wón Gandawske ktamaschcźo tśi krócź pschelećeć a hdźež so wobydlerstwo po dr. Eckenerowym pschikazanju wótřeko pschistajenja powětrona nadźijesche a na 150 000 wosobow zyma zyła na to czakasche, ale też wosebje w Delnjej Schlesynskej a Luźicy, bésche pschestajenje wobydlerstwa wulke. Wobsebje potrjechene cźujachu so wosoby, kiž bydlu prjedy hišom skoro tydźeń w Friedrichshafenje na lět do Schlesynskeje cźakale, a kotrejž bésche dr. Eckener do Wrótslawja skasał, hdźež měiachu na město balkanskich pasażerow, kotrychž dyzsche tam wusandźeć, so na dalschim lećo „Hrabje Zeppelina“ wobdźělić. Jedyn z nich, redaktor Pawol Henka ze Shorjelza, je we swojich nowinach „Neuer Görlitzer Anzeiger“ sjawny list na dr. Eckenera wocźišcźał, w kotrymž jeho sadźerźenje napischeczíwo delnjoschlesynskemu wobydlerstwu wótrje sasudźuje. Kaž so wuhonja, je hyło sajo njepschihódne wjedro, wo kotrymž tu nicźo pytli njeschmy, z winu, so je powětron „Hrabja Zeppelin“ na Wien a Mnichow do Friedrichshafena zwochnył. So so Zeppelinske wjednistwo pschi swojim dołhim rosmyschlowanju dla lěta do Schlesynskeje sinjnje na wjedro powoła, je žamo wukrajne nowiny kedźbliwe sćinito. Tak pische tydźenski wudawk wulkich jendźelskich nowin „Manchester Guardian“ z pschicźinowjacym poradźenstwo lěta na pruhu nowsho jendźelskeho powětrona „R 101“, pschi kotrymž so mózny powětrowy wobkhad z Indiskej rospomina, so je z powětronami dźensnischi dźeń łośkocźiwa wěz, dokelž žebi žamo „Hrabja Zeppelin“, kiž je sbožownje zhnił wobleczał, žebi njeje zwěrił wjedra dla po Němskej leczeczy.

— **Pólstowe autobusy k wopytej zyrkwje.** Sstrjedu, hłobotu a njeźelu pojźdże wosebity autobus wjeczor w 6 hodź. se Subornicźki do Budyschina. Na tychle dwjach po wjeczornym pschedstajenju pojźdu wosebite autobusy z hujarskich kasarnow do Minakała, Subornicźki, Barta a je-li trjeba do Hrodźiszcza. Sstrjedu a hłobotu pojźdże wós 9 w 17,18 hodź. z Hrodźiszcza do města z Barta. Ke njedźelnischemu powołdnischemu pschedstajenju pojźdże wosebity autobusy w 13 hodź. z Minakała do Budyschina. Na cźarach Korlym-Budyschin, Wopaka-Budyschin a Kamenz-Budyschin su wsudobne swiski hač do hujarskich kasarnow k wopytej wjeczornego pschedstajenja a wróco.

— **Wozbrite statne autobusy dla Khrósćanskeje** kermusche. Blizschu njedźelu 27. 10. 29 je w Khrósćanskej wosbadźe kermusch. Na statnej Budyska-Kamjenskej cźarje pojźdźetaj tchodła wosaj, kiž 10,22 a 14,10 hodź. wot Budyskeho dwórnischcza wotjězdźetaj, na Lejno-Sejizy do Khrósćiz dale. Nimo teho pojźdu autobusy z Khrósćiz do Budyschina a to 17,35, 21,30 a 24 hodź.

— **Pólstofschekowy wobkhad w Němskej.** Powěsćezer wyschesche pólstowe direkzije sdźěluje: Mjezicźelow pólstoschekowego konta bésche na kónzu septembra t. l. 969953. To je 1932 kontow wjazy porno slónczenju prjedawschego mésaca. Dobrowólnow a pocźesnjenow dowka sapisa so we septembru 56 960 000 liczbow wo 11 849 439 000 hriwnowy. S nich bu bjes hotowych pjenjes zaplaczene 94 66 684 000 hriwnow. Dobromóczje mjezicźelow pólstoschekowych konto cźinjesche w pschereśtu 595 499 000 hriwnow.

— **Padnyschtwo.** Kradnył je nócźi 21. 10. 29 wokoło 6 hodź. wjecźor z jenoho dwora Zitnych wikow muzaze jedne kolo znamki „Dürkopp“ cźisło 0148668. Kolo mjezicźe cźorne krohna a błotoschtikakaj, žołte swjena z cźornymi smukłami, jendźelske wodźidło z celluloidowymaj pschimadlomaj, swónczi z naviśmom „Max Böhm, Bautzen“, Torpedofki šamobźy, cźerwjenej wobruczi, žołte kedźo a gratowu toschku, pschi sadnich widlizach sasłakowatu samk. — Wo wjezowne zdźelenja prosy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

S **Budestez.** Wećera wjecźor wotmě so w Budestezach zhromadźizna, kotruž bźsche pschemyslankske towarstwo z wustajenju wólbnych namjetow do Schmiśez hosćenca zwołało. Strony prawizy mějachu wot spočatka pschecźe, so by so za nje sesłajała jenotna liscźina wólbnych namjetow. Na wećerawschej zhromadźiznje so dojednachu, to jenotnu liscźinu z pschemyslnikow, ratarjow a sastojnikow a pschiłapjanjow sestajeja. Wólbna liscźina prawizynych stronow wupschija mjena: Weber, Künzel, Kichźan, Urban, Rauźendorf, Pětschka, Pjetasch, Lehder a Lange.

S **Wrśnje** pola Kamjenza. Njedźelu popołdnju wydyri woheń w kowarni tudomneje Kühwez skały. Wohenj bźsche za wobhedźerja wosebje straschny, dokelž w kowarni też Dieselski motor a kompreśor stejitaj. Ludźo, kiž we blisćosći bydla, hnydom krucze pschecźelnu wohnjej zapschimnychu. Rucze pschikhwata Brěsnjanska dyrjesćiska wohnjowa wobora a se zhromadnymi mozami so poradźi, woheń wot kompreśora wotwobroćiźć. Niebźituzny teho pak je wobhedźerjej i wohnjom, kotrehož pschicźina hischcze njeje znata, khětro schkody nastało, dokelž zu plomjenja wschelaki grat a pschiwawzu sniczke.

S **Wojerez.** Njedźele sta so zobotu wjecźor wokoło 6 hodź. na Hróbkowskej statnej dróży. Wótjaj Sch. a K. bźschtaj z motorstim kolom po puczu. Zimaj pschijźe kokojźdźny napschećo. Wjednik motorskeho kola smjertnje žiwoju zrěźu po pschedpiśmje, njedobłada pak po pschi tom njewobkhowliwelneho bérnowoho wosa, kiž psched nim jedźesche a skaju do njeho. Pola wosa so hnydom sadate koło puschcźi a bérny kulachu ga na dróhu. Motorowaj kolesarjej buschtaj khětro sranjenaj. W naschej wokolinje hischcze husto njewobkhowliwe sapschahi nadeńdźemy, tśi jeśi wschitke cźujcźiwe khłostanje sasłuża.

S **Brěsowki** pola Sskepeho. Lětnische knjezeństwo je wuczerjskeho kandidata K. Menzja 16. oktobra do Peterskeje pola Jawory w Schlesynskej pschebadźiło. Wón tam jako sastupjer druhe wuczerjske mésmo sastawa. Na jeho tudomne mésto pschijźe pod žamžnymnm dnjom wuczerjski kandidat W. Stillfried je Shorjelza.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Drjezdźan.** (Nowa namakanka mamuta.) W kopjenej jamje Bjedricha Kunatha w Drjezdźanach-Prohlisu wuzyschu mamutowe kośce njewšědnje wulkosće. Sakhowale su so dołnje cźełesno z cźronomanami, słonjacźelnowu, łopatku, hornje cźełesno a słykti hodźakow a dospolna pónoj (Becken).

* S **Drjezdźan.** (Goliatwós bjes wjednika zejźe do wulkadneho wokna.) Zyle njewšědny pschipad su zeschtwórtk popołdnju wokoło 4 hodź. na Jurjowym namésće. Tam padże wjednik kat mjenowaneho Goliat-wós najbźrscho tohodła, so bź so wós na horbatej dróhi bźsche tschasał, na jśdnu dróhu. Bjes wjednika jedźesche Goliat-wós po dalschim dźělu Jurjowa namésta a pjches hłodnik a sajdźe runy puczk do pahage tam stojasche znaneje Wóhmez kupizy. Pschi tom potorhny tśi žónźe, kotrejž žebi wukladne wózy wobhladowachu, a rozbi wulke schkody po rownotworjenych burjow, tež hewak nacźini wschelaku wulku schkodu. Wot padazych schkleńczanych cźerśkow buchu sajo na semi leżaze žony trjechene, na źoho pak so jenoj

Tahiti.

Roman z južneho morja.

21] (Pokračowanje.)

Mloda kralowna kiwny z lohka so dźakuju z ruku, a Raiata, znowa so łkowa jimajo, rěcźeschce dale:

„Tuž dha wam wosjewjanej, wy nacźolnizy a domoródni kupow, wam zusym a duchownym, kiž běrzeschce podźel na nami a naschim krajom, so je z pschecźom a wolu kralowny, se wschěmi zusymi narodami a wjeńcharni we pschecźelstwje pschebywacź a sawostacź. Wy-li pak hdyžkuli pomoc kajšeboškuli naroda žadacź dyrbjała — psched cźimž dźiwi Bóh nań fwarnowacź — to njech njebudże druhego kraja, khiba Wulkobritanskeho; wot tam ma swojich wuczerjow, swoju zivilisaziju, swoje sakonje a naboźnistwo, a njecha druhebo kwalarka hacź Jendźelcźana.“

„Jendźelska je naiche spomożenje, nascha hordosć — Jendźelska je nascha tótwoja w nuzy a we wichoru!“ wolaschce dźeń wyschichich a jendźeliki kapitan pokkoni so dźakuju pitznym cźerjodam, z pschipósnacźom tuteje pschecźelnosće. Tati wša Utamija za ruku a dźyschce jeho z cźischcezinzy wotwjesej.

„Woczakń hischcze“, rjekny Utami, „najprjedy pschińdże hischcze modlitwa jeneho z poboźnych muži.“ Ale Tati wjesche mjerjaty z hłowu a prajesche, pschecźelca žohu cźehnjo.

„Njech so modla a spěwaju, — ale ja njechcu so na lud mjerjacź. Lud je błepy, a w bludnej pschiwěrkosći dawa žebi wot kóždeho ruzy twjaławź, kiž samóże jemu wodźerź na woczi cźišnjenź. Won do pschikrody; komódźa je słónczena a cźorni areioje su žiwoju wěz derje cźiniłi.“

IX.

Modlitwa bě słónczena, žiwjatocźne amen znoschowasche so z hłosom po wjeršchkach palmow. So amen pak so też sda, jako by kusko so hubiło, kiž sawuzdi lohki, wjeselu myslicźku kupjanow hacź dotal tak podźiwnuje a njewschednje kruje, a kaj też to domoródny jenje tak prawje ważnosć žiwjatocźneje hodźiny njesacźuwa, sakocźi hnydom wrócźo do žiwojeho wschědneho žiwjenja.

Tam znapschecźa scherke, na polnotowrjene namésto psched podołhotymi, na ptaczu fletu podobnym bambusowym twarjenjom sda so byeź je žrjedźišcźom zyleje schtwórce. Tam knježi najcźišcźe, najnjewjasanische žiwjenje, a cźemne, z kwětkami pschepleczene kudźerje, haj cźasto do hola twotrunane, ale z pišanymi wenzami skoro sawodźete hłowy domoródnych holzow měcźenja so pišanko-je a hibicźiwje do tódźanikowych złomjanych kłobukow, je žeklemi smahowazych.

S tuteje pišaneje měcźenźy wunuri so něito też Jim, Jrcźan, a wón chcyschce so runje z holzu nabadźowacź, hdyž jeho nechtó za rukaw złubny. Spěchnicze so wobhladnywschi wuhlada tódźnika, kiž jemu mjeńcźo pschikazowa, so by jemu sćěhował, a potom pomałku a, kaž so zda, bjes wotpohlada k małym guibanowym kefkam dundźasche. Jim so kedźbliwje wobhladny, hacź jeho se žaneje strony njewobkedźbuja, a sćěhowaschi potom, ruzy w kapzomaj a z holzu so schcźekało a zortujo, za jemu pschedbhadźazym tódźnikom. Nehdże dwazerzi kroczel w kerczinje sapłyscha dołhe jahwidźerjenje, wotwinédźi runje tak wobhladnikuje a słonjesche nécźeho mjeńschinowu poddźiscźo znapschecźa zusemu tódźanikej, kiž jeho bjese wschcźeho za ruku wsa a jeho hischcze hłubscźo do Mapeffeho léha muts cźehnjesche.

„Dundr njechał, towarscźo“, rjekny słónczenje Jim, „kaźeho cźepła dla mje tu do najhujschich kefkow wodźisće. Schto dha wote mnje chcecze a schto dha po prawom jeśe?“

„Schtó žiwm, Dick Mulligan“, prajesche druhi, „może cźi nimale wschco jene być, hdyž jenoź —“

„Dick Mulligan?“ wospjetowasche Jim, a tak jara hacź so też prózowasche, swoje pohnuce potajicź, be tola lohko widźecź, kak so nad tutym mjenom stróji: „koho dha mjenuiesće wy Dick Mulligana?“

„Pši, Dick, niz tak wótsje“, rjekny druhi wobhladnywschi, „njetrjebasch jo satrascźicź, mój wschak so znajemy, jenoź tož tak fo tola sarěcźe pschemėnik njejźym, so by ty trejch pod trochu wuśmahnjenej kožu žiwojeho stareho towarscźa Jacka njespóznał.“

„Jak, pschi wschém, schtož tu piswa!“ jawoła Jim, „ale hólcze, swotkel pschikhładzeschi, a kak by do tohole khabata sajeł? Matrosa na franzowskej wójnitej łódźi —“

„To wschak by wostudła stawiśna hyła, tebi wschitko do podrobnosće wupowedacź, doźaha, so tu žym, a hnadź tebi na zbožo“, znapschecźewi Jim. — „Cźełowjeze, to je njejźy w najmjeńschim pschemėnik, ky hischcze runje tajfi, kaž psched pjecźimi lětami, a běhasch tudy tak hjeskrajnym a njesłoty z brodu a wokpami po špreźe wokoło, jako by powjasa wokoło schije njenosył a njemohł kóždy wokomik sajaty a psched hudnitwo wolecźeny być. Schtóž je cźe nas wohladał, njesahywa tebje za cźaż žiwjenja wjazy.

„Wostaj tu staru stawiźnicźku“, mórscźe Jrcźan — „žadyn cźłowjek tudy wo tom niczo njerozdźe, khiba mój swoj — cźełowda haru cźiniesł!“

„Žadyn cźłowjek, tak?“ — rjekny Jack, „a wěschi, schtó je tamle na łódźi „Jeanne d'Arc“ z druhim leutnantom?“

„Kak mohł ja to wedźecź“, znapschecźiwi Jim njemérnje.

„Žadyn druhi hacź tón žamžny młody pachoł, kiž nimaj tehdom w skupinje Pomatu-kupow powadnjeny špischmy cźołm, kiž mójachmoj sa wěsću dobytnu, wotehna z tebje pischi tom lepi. Ty drje jemu podźiscźo wuczehnu, ale món je cźe tola nimale tydźeń krucze pomół a znaje tebje jara derje; ja žym znajmjeńscźa žiwjchak, kak je stawiśnu tam dwójzy na łódźi powédał, a ho sarocźuje, so chze tebje wiźacź widźecź, sekka-li ho hdy sabo we žiwjenju z tobu.“

„Woni su wobé cźełe w pandanuskowej łuscźinje naschli“, rjekny Jack łcźicho.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Lodła franowk. Dóstałoschć prénju pomoz mózachu łaśo dóúcź. Wjednik Goliat-wosa bé hebi stawy hnuł a ...konowje so wobschodźił.

Mjatwna. (Drama w łéžu.) W Taubachskim łéžu ...chje hajnik Werner dźiwjerja, tiž sawokany so se żiwoćenbu hižo mérjesche. Hajnik wschak bé wulkoćuchi dźiwjeŕ a potśeli jeho ſ tśiomi wutśelemi. Wdyž so ...t potom we cźežko ranjeneho prózowajsche, tiž bé na ...we wobliczju a na nohomaj ranjeny, a do pschichodu ...why dóndże, so by tam po wós doschoł, bé dźiwjeŕ ...tym so ſhubił a najebacź ſwojich cźežkich ranow se ...wuješ.

Přilopk.

* **Tśi mężazy ſajtwa dla 6 pjenjezkow.** Sawnišći żud Halle ſaſtudźi 19létneho klampnarja dla paduſchſtwa ...3 mężazam ſajtwa, tiž ſamenja so ſa pokutu wo 30 hriwnach na 3 léta cźakanſkeho cźaſa. S pschedmjetom ſtorźby ...6 pjenjezkow, tiž bé pachoł w drjewjanej budże ſ tam ...hażecho wobleka wſaſ. Jako źiwdźk wuprajaju monteur, ...ž bésche jeho pschi tom lepik, mérjesche pſched ſudnišćiwom, ...o je jeho dźiwk najprjedy najtradscho pschemlócźeł, dokelž ...ak je wobſtorżeny tola jenoż „mała bromadka“ (kleines ...häufchen“), je jeho radscho wobſtorżił.

* **Samomordaŕſtwo Mnichowſkeho bankoweho direkt...a.** Pschi roſtſchadżenje nerbow je ſo pjatk direktor a ...chodyda Mnichowſkeje banki Bayerſkeho twarſkeho to...arſtwa, Walter Cźoch ſaſtrélił. Po dotalnych pruhowa...ach mjeje direktor Cźoch na ſwje waſchnje nékajke nje...dźiwdźitośnosće ſawinił.

* **Lišťowaj hołbjej jako pożrědnikaj wudrěwanja.** Mörſchi ſawniſći żud ſabéraſche ſo ſrjedu ſ wudrěwańſkim ...ſpołkom jenicźkeho ſwojeho raſu. 1. ſeptembra t. l. na...achu w bydlenju generalneho direktora Pattberga we ...amburgu wacźoł, w kotremž béschtaj lišťowaj hołbjej a ...ł, rékaju: „Zadamy waš, tuttymaj ſwérſatkomaj 5000 ...hriwnow pobudacź, hewak możeśe ſwój teſtament cźiniś.“ ...amburgſka policija wupuſchćéł jenoho ſ hołbjow a pſche...ſchowaſche jeho ſ ſkładkom. Hołb dołécźa do Hochheide ...a jednu hórnikowsku thežu. Policija dóńdy ſo do domu, ...ranka hołbja w hołbjenju a ſaja młodeju hórnikow Wil...elma Grevena (17létneho) a Bjarnata Feldmanna (18-...étneho). Wobaj jataj ſo wuſnaſchtaj. Pschi ſudnišćim ...jenoju dźiwſchtaj wobaj wobſtorżenaj wéż tak pſched...ſnješe, jako budźeſchtaj ſebi jenoj ſajortowakoj. Sſud ...ſpóndże k ſeſchowazemu wuſudźej: Dla ſpytaneho wudrě...wania w ſkutkownej pſchesjednoſći je ſmjertnym hrożeno ...ſkoſta ſo Greven ſ wózom mężazami a Feldmann ...ſ ſedom mężazami ſajtwa. Po mężazu pſchepytowańſkeho ſajtwa ſo jimaj wot khłokiana wotliéź.

* **Romantiſka nutsdobyzwarka.** W Brnje a wokolinje ſchérjeſche w poſledniim cźaſu rubježna zwólba, kotraž bé ...ſche mnohe worzołowe pschiłobki wupaćiła a ſ nich hotowe ...penjezy a hódnoſći pſches 100 000 kć. winojte wurubika. ...Mjes néžto ſajalymi nutsdobyzwarjemi je tež gymnaſiaſka ...ſ jenom Cecilija Barukez, kotraž bé ſo do jeneho ſe ſtóſ...nikow ſalubowała a jeho dla ſo ſtudijowy wſdała.

* **Sſudom wożobow ſo ſatepiło.** S Barbó ſo powjedźi: ...Wulki rjedźadowny cźołm, tiž wjeczeſche ſo ſa małym par...nikom, je ſo pjatk ſa ſylneho wichora podnurił. S wob...ſadźi mózachu jenoż jeneho twikhowacź, ſtydomjo mużojo ſo ſatepichu.

* **Knjes ſudniko, proſchu, hiſchcze něſchto mężazow.** We ...Siwerjeſole ſiojeſche njedawno muſiki dla nékajkeho ſnad...neho pschestupjenja pſched ſudniſtwom. Jeho ſaſudźichu na ...mężaz do ſaſtwa. „Jenoż jenicźki mężaz?“ ſnapſchecźiwi ...wobſtorżeny ſjebanu, „ja ſym ſnajmjenſicha ſchéſcź mężaz...ow woczakował.“ „Nó derje“, djeſche ſudnik, „cźuj wam ...najpschecźo pschiſcź, tſi mężazy dyrbjeſe dóſtaſ.“ — To ...Nimcźi ſaj bkupy ſort. ale pſchipad je ſo wopraſdźe tak ...ſtał, kaj ſo tu wo nim rospraſwja, a tón njeje dołha ...jenicźki w jendźelſkim prawiniſtwje.

Béla wudowa Kinanja.

Kinſka romantika w Budapeſtſkej khłodnyni.

Juliana Horgos bé pſched létami ſ domjazeje wjeſki do ...wulkeho mésta do **Budapeſta**, ſaćahnyła, ſo by ſo ...tam pſchijtajila. Béſche rjana, hbiéźiwa holćka, wjeſna ...rjanoſtka. Dokelž eſtrenmy (napſchecźiwne) ſo ſetkaja, ...wotwaſći wona ſpodobanje tu ſaſnjdeneho Kinanja ſ mje...nom **Liyenhu**, tiž na dróhach wſchelake wéſy pſchedawaſche. Kaž ſo ſwjetſcha jeho krajenjo ſ dalokeho ranja ...cźinja. Tak pſchedawaja wopaćne parle, ſchléſćenjanu ...wobdobu, paſy a druhi cźapor. Jeneho dnja dohlada ſo ...Liyenhu na wjeſnu rjanoſtnku na dróſy. Na prénje po...hladnjenje ſo do njeje ſalubowa. Wuherſta ſtužowna a ...mały żołty muſiſt ſ „njebjeſkeho raja“ ſo jedyn druhenmu ...ſpodobjachtaj. A dokelž Kinjan ſ pſchedawanjom rjany...njenjes ſaſtużi a hewak też żanych ſadźarkow njebé, wot...mi ſo bórzy wérowanje tuteho njerunebo pora. Wéſo ...nij w zyrkwi, ale jenoż pſched ſtawnikom.

To ſe nědźe pſched ſchéſcź létami. Cźłowjeczkaj béſchtaj ſhoſpodarjowaj źiwaj. S mandźeſtwa wutkhadźeſchtej dźeſeći, ...hołcźi a holćka. Na dobre ſhoże runaſchtej ſo macźeri, ...wot nana béſchtej na ſołcź barbjene mjeſowoco ſdźedźiłoj. ...Wdaſch létom ſthorje Liyenhu cźeſko na płuca a ſemrć we ...běhu nékotrych njedźel. S ſwoju wudowu wotbu ſi ...najwjetſchim hubjenſtwje. Njewédźeſche ſej ani ſaradźić, ...ani pomhać. K ſwojim ſtarſchimaj njeſmédźeſche ſo wro...cźić. Wonaj béſchtaj ju dla ſenitwy ſ Kinjanom ſaſtor...cźiłoj. Staruſchkaj ſtaj hiſchcze dźenja hanjaſym wjeſ...njanam wuſtajenaj. Ale wudowa pak ſo njeſtrózi. Pſchi...wola pſchiſłene dźeła. Jeneho dnja — mjes tym běchu mę...ſaj ſaſchłe — pſchińdże wudowje na myſłe, ſo njeje ſwo...jimaj pſchichodnymaj ſtarſchimaj, tiž béſchtaj w Hongkongu ...žiłoj, niežo wo ſmjerći ſwojeho muża napiſałaj. Pro...cźeſche pſcheczela ſemrćeteho muża, ſo by wo tym do Hong...konga napiſał. To bé takle pſched létom. Mjes tym bé wudowa na liſt zyłe połabyła. Njedawno doſta wopyt w ſwojim thudujſchim wobydlenju, tiž w tamnym ...nym Chicagowſkim dźele mésta Budapeſta leji, w tamnym ...dźele, tiž do najthudźicheho kluſcha. Pſchińdże jedyn Ki...Mihłeſche, ſo ma wékajke ſjewjenje. Tak runaſche ſo wo...pytowaŕ jeje ſemrćenemu muježej. Muž rěcźeſche pódła ſwojeje maćerſcheźiny troſchku némſti. Dokelž też wudowa něſchto némſki rozumjeſche, móſeſchtaj ſo kuſk ſrěcźeć.

Pſchi tym ſo wupokaſa, ſo je hoſć ſ Kinſkeje bratr jeje ſemrćeteho muża, ſo ma w Barlinje (w Moabicźe) wobſchod a je jenoż tohodła do Budapeſta pſchiſchoł, ſo ſ wudowu ſwojeho bratra wożeniéć. W Kinje je wot Ki...thżaznom ſem waſchnje, ſo je najſtarſchi bratr winowaty, ſebi wudowu ſemrćeteho bratra ſa ſonu wſacź. Na ...praſchſchowanje ſhoni wudowa, ſo je muż powéſć wo ſmjer...ći ſwojeho bratra wot ſwojich ſtarſchich w Hongkongu ...doſtał a nětko pſchiſchoł, ſwoju ſwjatu winowatoſć, mje...nujcy ſ wudowu ſo wożeniéć, dopjelnić, kaž ſebi to ſtaro...dawny nałóſ żada.

Wudowa ſo na tym jara dźiwaſche a jeje roſumeſk *to* wopſchijeć njemóżeſche. Ale bratr jeje muża wſa wéż jara thutnje. Cźinjeſche jara rjenje wokoło njeje. Hdyž pak ſo dlijeſche, jemu ruku a wutrobu poſkićeć, dożdże jo cźaſ ſ pſchemyſlenja a poda ſo do Barlina wróćo. Po nékotrych thdźenjach wopjetowaſche ſwoje ſadanje. Pſche...wołtajt wudowje, ſo ſ nim wożeniéć a do Barlina ſo pſchepſchdlić, abo do kinſkeje domiſny cźahnyć, hdźež budu je wutrobnje witaćź. Wudowa roſtuđźi ſo ſa pohźedn...ſche. Wuſna jemu, ſo nodźe jeho mandźelka być, ale by jemu djałowna bła, by-li do Hongkonga ſtarſchim napiſał, ſo ſ dźeſećomaj tam pſchijéźe. Sruđźeny pſchi...wſa tutón powéſć a jédźeſche ſaſo do Barlina. Trébne pjenjezy ſ pſchejéźe do Kiny ji dari. Wudowa, nébdźicha wuherſta rjanoſtnka je wšy, bu w Hongkongu wot ſwoje...ju ſtarſcheju wutrobnje pſchiwjata a je tam ſwoju dru...hu domiſnu namakała.

Kónc dyrdomdejnika.

Nědźy „najmłódſchi wojak ſjednoćenych wójſkow“ na...maka w jaſchtych dnjach ſrudneho kónza na dworje jeneho hotela w Brüſſelu. — Pſchemłody, ſo mohł do wójſka ſaſtupić, pſchiwja Stefan **Otto**, njemandźelſki ſym je...neje dźiwadelniży, ſłużbu jako tak mjenowany „ſcout“ we belgiſkim wójſku 1914. Jeho ſadźerżenje béſche zyle bjeſporoczne. Pſched ſhromadźenym muſſtwom bu na poruczńoſć najwyſchſcheho wjednika wójſka wulkwalerny a to ſwojeho pſchikładneho ſadźerżenja a ſwojeje khrobłoſće a ſmuſitoſće dla. Měr bé drje jeho moralikje mózy do njeporadka pſchinjeſł. Dośtate belgiſke rjady njedo...ſahachu Stefanej wjazy, runje tak też niż jeho mjeno, ke kotremuż hiſchcze klinczaje pſchimjeno „de Beneŕ“ pſchi...da. Najprjódzy wupjerſche ſo ſa kapitana jendźelſkeho wójſka, wutwori ſ niczeho nékajke piſcherjelſtwo ſe ſultanom w Marokku, dyrdomdejeſche wot Londona do Konſtanti...nopla, ſchkodowaſche wſchelake hotele, ſtónczinje ſejini ſo ſ wójnowdże ſ Terpueren, brat hrabje ſ Klandern. Jako tajſi ſawotjaji trébny ſacźiſćhcź w Tripolihu a Neapłu. Tola najſławnischi kuſk ſebra w Koblenzu jako kralowſki wotpóſłanc. Tehdom wjeſche hiſchcze hwéſdna khorhoj Americźanow nad méſtom. W jich błownym kwartérje repreſentowaſche ſo jako polnomócnik belgiſkeho krala, tiž bé jemu nadawk dał, najwyſchſcheho komandantu ame...rikaniſkeje wobhładki wulki bant Leopoldſkeho rjada na wutrobnu pſchiſcźinicź.

To ſo też ſta. Amerikanika garniſona wucźahny, khorhoje wójſachu w powétſi, parada ſo wotmé, wotpó...ſłanz a general leżeſchtaj hnutaj ſebi w rukach. Wjeczor tuteho cźeſtneho dnja ſarjadowa general ſ cźeſći „wulke...ho hoſcźa“ wulkotnu hoſćinu ſ balom. Móżno, ſo njeby Stefan Otto ſenje ſwoju rólu tak wešeſe pſchewjedł, jeli njeby pſcheſwědczenju był, ſo je něſchto wożebite. Stefan Otto dźerżeſche ſo ſa wopraſdźiteho ſyna belgiſkeho kraľa Leopolda II.

Po cźaſu mużny wot ſwojich dyrdomdejſſwow ſyknuty ſo Stefan Otto ſ blidu a pikaſche „ſwoje dopomnjenki“, kotrež ſu pſched krótkim jako liniha wuſchle.

Pſched krótkim dźeſche ſ nim ke ſónzej. Jeneho dnja popoldnju pſchińdże Stefan Otto ſ młodej ſonu do mjeſ...ſcheho hotela w Brüſſelu, wotnaja ſtwu, ſ kotrejž bé bórzy njeſpokojny, dokelž wſyche njeje haru cźinjachu. Bé ſo ſhétro napił abo kakain ſ ſebi wſał — něſchto wéſte ſnate njeje — a dźeſche tam, ſ wotkel hara pſchińdże. Tam wu...porjedźachu dźeſaŕſerjo parne tepjenje. Stefan ſtupi ſo cźelnahi pſched nich, ſ jenej nohajsu wobuty a ſóniku rukajsu w ruzy. Lébý bé ſo do rosmolwjenja ſ dźeſa...cźerjemi dał, kotryž ſe ſpodźiwanjom ſkoro na khribjet padnychu, ſkoźi woiwrótnjeny pſches wokno, padny na ſchléſćenjanu tśechu a wośta ſe ſto ranow krwawjazy na dworje leżo. Někotre hodźinki poſdźiſcho wudycha Stefan Otto, mjenowany de Beneŕ, po ſwojim ménjenju ſyn kraľa Leopolda II., w khorownj ſ ſwjatenu ſanej ſwoju duſchu.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija“. Wutoru wječor we 8 hodź. je ſpěwna pruha za żónſke hłosy. Też ſwjedźeński wubjerk ſo zeńdże. Předsydstwo.

Budyšin. Jednota Sokoł zwuċuje kóždu ſ...t we towaŕſowni na Hornčerſkej hasy.

Budyšin. Sokołki zwuċuja jutře wječor 1/29 hodźin we towaŕſowni na Hornčerſkej hasy.

Lichań. „Zernička“ ſpěwa ſrjedu wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Rózant. Towaŕſtwo młodźencow ma ſwoju měſacźnu zhromadźiznu njedźelu 29. oktobra. Njech wſitcy wěſće přińdu.

Štó to wě?

Hdy bu Mišnjanske biskopſtwo założene?
Što je to demokratija, aristokratija, plutokratija, birokratija, monarchija?
Štó je radium wunamakał?
Z wotkel přińdźe ſłowo boykot?
Hdy bu přeni podmórſki čołm do morja puščeny?

Wotmołwa na wčerawše prašenja.

Přeni kraj ſławnych Durinkow, po kotrychž ma mjeno Durinska (Thüringen), su sebi Frankojo we lěće 531 po Khrystusowem narodźe podčisnyli.
Gumi (Radiergummi) je wunamakał chemikaŕ Pistli w lěće 1770.
Włosy rostu ze spody wot korjenja a nic zwjerha.
Člowjeske ćělo ma sydom hač wósom litrow krewje.
Słowo proletaŕ přińdźe wot łaćanskeho słowa „proletarius“. W romskim času so mjenowachu proletarjo ći, kotříž njemóżachu dawk płaćić, dokelž njemějachu zamożenja, a dawachu statej jenož tón wě...žitk, zo rodźichu dźěći (proles).

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěſć wo wjedrje ſa jutſiſchu ſrjedu: Khłódno, hiſchcze rjenje, poſdźiſcho ſo pomałku pomrócźuje. W Jendźelſkej a połnóznej Europje khłódno a ſcherjato.

* **Pſchedſydża Annaberſkeho finanznjeho hamta, knježerſtwowy radźicźeŕ dr. Geigenmüller je ſo khorosće dla ſaſtaſił.**

* **Njedźelu je ſo w Sſowjazych horach w Schleſiſkej automobil je Sſwódnizy 30 metrow hłuboko po hrjoſy dele walił, pſchi cźimž je ſo wjazy kóžej pſchec.ihnył. Se ſchtyrjoch nutſka ſedźazych wozobow bé mężicźeŕ hnydom morwy, mjes tym ſo ſtaj ſo ſyn, kotryž je wós wjedł, a jeho žona cźežko ſranilej.**

* **S cźelnjenjom notara dr. Arona město Waldenburg cźežko ſchłodnje. Město je Aronej ſa 1 milijon 860 000 hriwnow Frankurtiſkich dołżnych liſtow ſaſtajiło, ſa cźož dyrbješche dr. Aron městu 1 milijon hriwnow wuplaćiċ. Sſobotu, hdyž dyrbješche ſo tale ſuma wuplaćiċ, bé dr. Aron cźelnył.**

* **Ludowe pożadanje je ſo w Raniſkej Pruſſej, Pomórſkej, Braniborſkej a ſrjedźnej Schleſyſkej ſ dźela je 70 hač 100 prozentami wulwoleržow podpiſało. Wólbne městniſcze ſu ſo hižo njedźelu wjeczor ſamkle, dokelž ſu ſo wſchitcy wólbne prawo mężazy podpiſali.**

* **Polizija je w Pósnańſkej a Pomorju wobydlenja wjednikow němſkich mjeńſchinow dale pſchepytowała a lu...dźi ſajała. Mjes druhim ſu ſo pižaŕnje ſenatora Asbacha, dale redakcija Pomorſkeho dźenika w Cźejwje, wſchelake pridatne knježenja w Bydhoſcźu, Pósnanju a druhich městnach pſchepytałe.**

* **Belgiſka parna łódź „Lola“ je ſo njedźelu wjeczor pola Selſey Villa potepiła. S dźewjeć muži wobžadki ſu ſo tſi roſbitkow pſchimnyli a ſo někotre hodźiny po morju honili, hač je jich ſchwendźka parna łódź „Skandinavia“ wukhowała.**

Rjowny redaktaŕ a zamołwity za politiku: Alexej Smoler w Budyšinje
Za lokalny dźeł a feuilleton A. Duć-nan w Budyšinje. Za hospodaŕſki dźeł Arnošt Bart w Budyšinje. Za wuměłſki dźeł Jenich w Budyšinje

Wuthiaći Skowaći

Wosebite cźahi

W poważenju wuznama hoſtkeje hry cyrkusa Krone

w Budyšinje

ſu ſo wſcł. wobkhodne předewzaća ſo rozſudźiłe wo...ſebite jězby zapołožiċ:

do **Lubija:** Štwórtk, 24., ſobotu, 26., njedźelu 27. 10. **z Budyšina 23,40 hodź.** (żeleznica).

do **Rakec:** Njedźelu, 27. 10. (żeleznica). Cah kiž ma hewak 23,01 hodź. wotjědże, ſo na **23,41** hodź. přepołoži. Cahi ſtcja na wšěch ſtajicach.

do **Wjazońcy:** Sobotu, 26. a njedźelu 27. 10. (żeleznica). Cah kiž 23,25 hodź. z Budyšina jězdźi je na **23,38 hodź.** přepołoži. Cahi ſtcja na wšěch ſtajicach.

do **Załoma** (Schlauf) | **Nowosolc-Hrodka** (K. ſaſka-Spremberg) | **Kumwalda**: Srjedu, 23. hač do 27. 10. wšě...dnje po skóńcenju **předſta...jenjow** z Budyšina wot Hu...ſarſkeje kaſarny (ſtat. póſt).

do **Barta** | **Zubornički** | **Minakała**: Srjedu, 23., ſobotu, 26. a nje...dźelu, 27. 10. po skóńcenju wjeċornych předſtajenjow ze Budyšina wot Husarskeje kaſarny (ſtat. pósta) Bartſki awtobus jězdźi na tutych 3 dnjach **17,18 hodź. z Hrodźiſća. K nje...dźelſkemu pop.** předſtajenju jědże 1 wóz **13 hodź. z Minakała.**

do **Hnašec-Wjazońcy:** Wot ſrjedy 23. hač do njedźele 27. 10. (ſobu), **wšěndje** po skóńcenju předſtajenjow z Budyšina wot Husarskeje kaſarny hač do Hnašec. (Staatl. Kraftwagen)

do **Hodźija-Biskopic:** Pokazuje ſo na awtobus, kiž 23,40 hodź. wot Budyſkeho dwórniſća (hač do Čerwjenych Noſlic) jězdźi (staatl. Kraftwagen).

Skowaći Wutſhaći

CYRKUS KRONE

C. Junghanns prjedy Emil Schubert **na Jerjowej hasy**

zhotowja a porjedźa **graty, wutykanja (Polſterwaren)** ma wulki wubĕrk we **ſlach, kožanych twórach, kŕudach a gratach**

Za wšě swjatočnosće poskićam swój wulki skład

winow a spirituosow

Płaćizny su tunje

Woptowanje je darmo

Herm. Klemm

naslědnik

w Budyšinje na

Kamjentnej hasy 27

Wozjewjenje

Z tutym bjeru přećiwo pjekarskemu mišterej Maksej Peplej we Khróšćicach wuprajene ranjenja z wobžarowanjom wróco.

Korla Kurfürst

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěštk do „Serbskich Nowin.“

Pilšowe a tkaninowe

sofy

kaž nowe, tunjo na předań

Despank w Budyšinje

na Mužakowskej drózy 4

Hendrij Strympa

w Budyšinje

na Różowej hasy 15

poruča

meble

a pólstrowane twory

Sym Serb!

Jan Petŕkec nasl.

tučijéel E. Schulz

w Khróšće

Wulki wubjerk **gardinow.**

3-dźělne wokna wot **3,50 hr.** Rjane nazymske a zymske **wobleki.**

Štrykowańske wobleki za žony a dźěći.

Klubowe lacy za muže a hólcy atd.

Wotměrj. gardiny

taš za małe wokna, wulki wubjerk tkaninow za vitrage 42 pj., sofowe přikrywy dołhe wot 2.50

Jda Erler

Rěčn serbski **Zw. Lawskej h. 10**

Ke kermušam

paleńcy

wina

rózynki

kaž wěš potrjeby **k pječwam**

a dobry **kofej**

poruča

Herm. Klemm nasl.

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy čo. 27

Hišće ženje

njeje Budyšin a jeho cyła wokolina na jene podeńdźenje tak wulke wóči činiło kaž přikhad Kronec cyrkusa njewurjekliwe spodźiwanje wuwabi. Krone je nowy postanjeny Barnum a Bailay Europy. Ze Španiskej so wróćiwši wustupuje k prěnjemu a najskerje tež poslednjemu razej w Němskej. Krone přikhadza w 4 wosebitych čahach z nětkle 1000 wóskami. Jemu słušeja 285 samsnych specialnych wozow, artistiscy, technicy a překupscy zastojnicy, wšo hromadźe nětkle 1200 wosobow a 700 hač 800 zwěrjatow. Tutón cyrkus je hobrski wulkowobkhod ze samostatnej wohnjowej woboru, samostatnymi sanitetnymi wotrjadami, ze samsnej milinarnju a wodarnju, ze samsnej blidarnju, česleńju a zamkarnju. Za 5 hodźin natwari na pustej zemi, najwětše, ženje hišće widźane stanowe město. Jedyn stan při druhim stajeny by był kilometr dołhi. W hłownym stanje je městna za 12000 přihladowarjow. Krone je jenički raz w Europje a w starym swěće. **Jónu** jenož přikhadza ze swojimi hobrskimi a přemožacymi liehami, **jónu** jenož wobdźiwaš joho wobkruzłacu disciplinu, joho najwudospołnišu techniku, **jónu** jenož skutkuje na tebje wšo poražace ženialne zarjadowanja. Miliony a zaso miliony přihladowarjow zajo ze swojimi wosebitosćemi. Potajnstwo swojich dotal nihdy njedosćěhnjenych swětowych wuspěchow jewi so w železnym prewjedźenju joho najhłownišeje zasady być z woprawnymi ludowym předewzaćom. Z 12000 městnow (jenož k sedźenju) přewostaja Krone při kóždym předstajenju nimale połoju za **najnižše** hač srjedne płaćizny. Dostanješ z **hromadami** městno k sedźenju po hriwnje.

Jutře srjedu wječor a dypkom we 8 hodź.

wulke gala-wotewrjenje

Program

Krony njeje žane bjez přemysłowanja hromadusprashane předwjedowanje srěnjeho wumětstwa, žadyn wostudły zestarjeny porjad! Kulojtu manežu, z časa našich dźědow, je wjerchnył do stareho čapora. W njej njebě možno, što noweho předwjesć. Ju naruna stanowy twar tych dwanaće tysac, zjednoćiwši wo přemjejčanišću, z přemowubědźowanišćom w dołhosći 62 mtr. a dowoliwši troje powjetŕenje manežowe spěšnosće, wjedźo k wutworjenju noweho cyrkusoweho wumětstwa w 20. stołeće. Wobkruzłowane wočko widźi z wětrowej spěšnosću našeho časa pod sobuskutkowanjom wjele stow wosobow a zwěrjatow nimo honić, žadne rozhorjace wobrazy dalokich cuzych krajow. Wobdźiwaš wubranych swětowych wumětcow jako sobuskutkowarjow při najbóle přestajacych předwjedźenjach artistiki, akrobatiki a dresury. Njeje možno dowupowědać wo wšěch sobuskutkowacych. Někotre wosoby swětoweho mjena, někotre swětowe rekordy njech tu podamy:

Tigry a lod. mjedwjedze widźiš pola Krónic hač do 30 w rekordow. skupinach. Jako **swět. spodźiwnosć:** Skludźeř **Benedix.** Před létom nadpadny joho tigr a wukusny jemu cyłu prawu ruku. Wot 4 njedźel sem **wustupuje z kumštnej ruku.**

Rejwace słony (elefanty). Mějachu tajku dresuru hač dotal za njemožnu. Kronecom za nje za wječor 1000 hr. podarmo poskićowachu. Hobry pralěsow jako dźiwadłowe rejwarki.

Dwójn. smjerćowe poskićenje w létacym awće. Poslednja přezwažliwosć dobywaja nad přirodnymi zakonjemi a techniku.

Direktor Korla Krona předwjeduje wosobinscy w **kóždym předstajenju:**

Swět. rekord w dresurje z 20 słonami

Direktor Kronu wupokaza so tu jako najwjetši wučeŕ a skludźeŕ zwěrjatow wšěch časow. Najwětša skupina swěta. — Stadła hobrow pralěsow podwoluja so jeničkemu človjekej.

10 Gasiskich husarow Najlěpši jěcharjo swěta, razni voltiŕerojo z wobkruzłowacym znoženjom zahorjaceho wumětstwa. Styrikročny skok do sedła ze zawjazanymaj wočomaj. Dźesaćkročny poskok z runymaj nohomaj na dwaj konjej.

Letacy dźesaćo Dych ći pozastawa, widźišli z bujnej khrobłosći pod kołotwarom cyrkusa jich létać. Dźesać človjekow létaja nadobo w powětře, hač dotal njedocpity rekord.

Petoletti kral šulskich jěcharjow na rejwacych dźiwokonjach. Je za 4 měsacy nawući.

Balety wulkich sytow w wobkruzłowac. pisanych a pyšnych předwjedźenjach po poslednich Parizskich, Barlinskich a Winskich wuhotowanjach pod nawjedowanjom baleŕskeho mišterja Szoga a madamy Jvonny.

50 arab. skakarjow w dźiwapołnych pyramidiskich tworbach a zawjerćowatej skakańcy z dźiwjej spěšnosću.

Cikosawi strażnicy na 30 konjach. — Skakacy tandemy. — Hokajske honjenje přez zadźěwki. — Wysokoskakanje napřemo. — Přemo honjeńca ponyjow. — Pas de Deux. — Voltiža. — Morske lawy jako spodźiwni voltiżerojo. — Mjedwjedźe na kołach a na kulakach jězdźo. — Tscherkessensey jěcharjo. — Push-bulowe hry na konjach. — Na wozach jězdźenje smjerć njewobkedźbowacych jěcharjow. — Wjelbłudy (kamele), zebry a drabarje (Dromedare) we swobodźe dreśerowane. — Romske wozowe napřemo honjenje. — Wjerchojo manežowych pryzlakow a šibałkow atd. atd.

Kronec pućowanski zwěrjenc

z wjacy hač 800 zwěrjatow njeje jenoć najwětši pućowacy zwěrjenc — **ani nazdala podobneho** runjeća njemějo — je jako zwěrjenc najdrohotniša zběrka swěta, kajkuž samo we zwěrjencach wulkich njenadeńdźeš.

Stadło wo 25 słónonow z „Wóckyjom“ najwětšim we Europje z młodymi słónatami — skupina z 42 tigrow, 34 lawow, 23 lodowych mjedwjedźow, 65 drabarjow a wjelbłudow, 14 hórskich a grevyskich cebrow, coologiske žadnosće hódne wulkeho zamoženja kaž na přikład: mórske wjelbłudy, berberske lawy, sibiriske tigry, mrowjace mjedwjedźe, słony, nopawy, sundoske pantry, bisonske byki, čorne pantry, čorne antilopy; nilske konje, slěbrate lawy, 100 hadow, štrusy, přikl. konjenc wo 285 koni!

Zwěrjenc je wšědnje pospochi wot dopołdnja 10 hodź. hač do 6 hodź. wječor wotewrjeny. — Koncerty, dreśerowanje dźiwich zwěrjatow. — Za šule znižene płaćizny.

Jenož 6 dnjow — žaneje mjenšiny dlěje

Předwjedźenje wšědnje wječor we 8 hodź. Sobotu a njedźelu tež pop. w 3 hodź. po poł płaćiznach za dźěći. — Zastupne khartki doprědka předawa: Kinike na Lawskich hrjebjach 18 a Žitnych wikach 12, telefon 3610, runje kaž cyły dźeń pospochi při wšěch 10 pokładnjach cyrkusa, telefon 3365.

Kolosalny cyrkus

KRONE

w Budyšinje w Husarsk. kasarnach

Wotewrjenje wobkhoda

Cesćenemu wobydleŕstwu w Budyšinje a wokolnosći wozjewjam, zo dźensa wutoru, 22. oktobra

na Serbskej hasy 1

frizěrsalon za žony a mužow

wotewrju. Z čistym a dobrym posłužowanjom budu so prócować, swoje wotebjeŕaństwo přeco spokojić. — Prošu podwólnje, moje nowe předewzaće podpjerować

Z pocěsćowanjom

Jurij Janeček

frizěrski mišter

Znaty hwězdaŕ

z astrologiskej wědomosću wěšći Wam

Waš přichod

Pódla ważnych podawkow zańdźenosće praji Wam Waše počahi w lubosći, manželstwje, powołanju, loteriji, atd. Jeho rada Wam pytany wuspěch w žiwjenju přinjese. Dźakne wopisma, kotrejž jemu wšědnje z cyłeho swěta přikhadźeja, dopokazuja wurjadnu wěstosć jeho pokiwow. Při zapósłanju Wašeho narodneho dnja z dospołnej adresu dostanješe na pospyt

darmo

a bjez kóždeho wjazanja wobraz Wašeho žiwjenja. Je Wam přewostajene za wudawki dobrowólny pjenjez připołožić.

Welt-Kultur Verlag 3169. Berlin W 8

K rozjasnjenju a wobkedźbowanju!

Z tutym prošu swoje česćene wotebćaŕstwo w Budyšinje a wokolnosći a wozjewjam jemu zo knjez **Maks Karscher** we mojim wobkhodźe wjacy n j e d ź e ŕ a. Tohodla nima wjacy prawa, někajke přisłušnosće a winowatosće za mój wobkhod wukonjeć. Njerukuju za nič.

Dale prošu česćene wotebjeŕaństwo mi dale dowěru spožčić a mje při nakupowanju meblow wopytać, kaž też mi dźěła za twary, wuporjedźenja, nowe jenotliwe meble přepodać. Mój wobkhod steji pod wěcywustojnym wjednistwom, tak zo Wam na kóždy pad wustojnje posłuži a zaruči Wam dobyte nakupowanje.

Budu so přeco prócować, česćene wotebjeŕaństwo nanajlepje k dospołnemu spokojenju posłužować. Tohodla prošu hišće raz wo dowěru a Waš wopyt při nakupowanju.

Z pocěsćowanjom

Elsa Karschner **w Budyšinje na Garbarskej hasy 8**

prjedy Rich. Solta, twarska a meblowa blidarnja a zhotowjeńnja kašćow a předawarnja meblow.

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch družin

Wčera wječor we 8 hodź. wumoži mérna smjerć wot dotheho čežkeho ćerpjenja našu

lubu maćerku a wowku

Hańžu zwud. wučeŕ Jurkowu

rodź. Beńšec z Khróšćic

w starobje 81 lět. To wozjewimy z tutym wšěm lubym znatym a přećelam z prošwu, zo bychu na jeje khudu dušu lubje spominali. Pohrjeb budźe p j a t k a 1/2 9 hodź. w Khróšćicach.

W Khróšćicach a w Budyšinje, 22. okt. 1929

Zrudni zawostajeni

Marja Wjerabowa rodź. Jurkec

Rozalija Grofowa rodź. Jurkec

Michał Wjerab, wyšši wučeŕ w Budyšinje

Paweł Grofa, kubłaŕ, a dźěći

Na swoje mjeniny wotwoła nam wčera wječor swj. Wórša našu lubu maćer a wowku

Wóršu zwud. Nawcynu

rodźenu Rynčec

w jeje 73. lěće, derje přihotowanu.

Štwórtk dopołdnja w 9 pokhowamy jeje cělo na Radwořskim wotpočinku.

W Radworju, Khelnje a Khróšćicach, 21. oktobra 1929

Hłubokozrudźene dźěći a wnučata.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća mězačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěmik. 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobchěžnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 248 — Budyšin — Srjedu, 23oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Sakski sejm.

Po tśiśeśaćnych próśdninach je žo sakski žejm wuńoru sašo jeśoł. Nowe požydanje wjele dźěła pśiniježe, a kaž je dopódka widźeć, k wótremu wojowanju politiskich stronow dóńdže. Knježeństwo njejmježe pśichi tom lohke žiwjeńskego, dokulž sady njeho wjetšina njeśeji, na kótruž by žo mohło spušćeśeć.

S finanznej a hospodarskej nuźu stata a gmejnow budże žo jejm dyrbjeć dobri cząš sabraś. Pśedy toho pak žo na dnjowy porjad **Youngowy plan, ludowe požadanje a namjety na wótstronjenje žwjateju dnjow 1. meje a 9. nowembra** staja.

W pśenim pożedženju je žo dotalne žejmowe pśiseda-žydźstwo ź nowa wuwólkowało. Jemu pśichiśtusceja sozialdemokrat **Weckel** jako president, **dr. Eckardt** (nimšćonazionalny) jako nameśtny president, **dr. Hickmann** ź nimšćeje ludoweje stronу jako 2. nameśtny president, jako pśichiźbazy abo sapiśowarjo demokrat **Claus, Günther** ź hospodarskeje stronу, kommunist **Hermann,** sozialdemokrataj Kautzsch a **Rucker** a **dr. Wallner** ź nahódnosćazeje stronу.

Na městno zemŕeteju sapódłanzoju **Schwarza** a **Schreibera** staj sozialdemokrat **Tempel** a **Winkler** ź wjeźneho ludu sastupiłoj.

Ludowe požadanje pśed statnym sudom.

Němškonazionalna strona je pola statneho žuda pruske knježeństwo dla jeho wukaza wobžałowała, ź kótrymž statnym sastojnikam zakazuje, ludowe požadanje podpiśaś. Wutworu je statny žud pódpał, wo stórźbje jednaś. Rěčnik Seelmann-Eggebert stórźbu sastupowaše. Rěčnik praji: Pruske ministerstwo je wuraźnje praiło, so žo wobdźelenje pśichi ludowym požadanju ź winowatosćenmi sa-stajnikow njesmješe. To je, haćrunjeź žo wuraźnje wo sakśani njerěčeźi,

niz jenož warnowanje, ale skŕowane wohroženje ź disziplinarnimi naprawami.

Hdyž statne ministerstwo w tajkej autoritatiwnej formje rěčaźi, njeje to wjazy teoretiske rosponmanje nětkajšich prawow, ale **wschelakosćej mĕnjenjow wo wukoženju a nałożenju wustawy,** kótruž je w tejle formje pruske knježeństwo žudźiło.

Rěčnik žo potom je wschelakim wukoženjom **§ 4 ludoweho požadanja** saběrašeše. Podpiśańske prawo njejsmě žo sastojnikam na žane waschnje wjaś, haćrunjeź dyrbi bjeś dwěla agitazija ź ludowe požadanje w sastojnitskich sakonjach žwoje mjeźo namakaś.

Ministerialny direktor dr. Badt jako knježeństwowy sa-kitaŕ pśejseše, so ma němšśonazionalna strona skŕobne prawo. Wo pśisłuchu § 4 rěčnik rośkoži, so žo forma politikeho wobdźelenja je sakładnymi prawami sastojnikow njeschkita. Dotalne sakonje sa to dožahaju, so bychu žo ministrojo, kótśiž pśicesiwo wustawje postorcża, **k** samowitosći nusowali. § 4 njemóže žadyn druhi smyśł mĕś, so je dotalne knježeństwo dla žwojeje žwonkowneje politiki saśtuži, so žo ź khłostarnju pokhłosta.

Němski president jeneho krajneho wobornika po wotpo-kuśenju 12 lět khłostarnje wobhnadźił.

Němśi president je po namjeśe němśeho wobornego ministra Groenera **k** žmjerśi sajudźeneho a posłušneho ke khłostarni na cząš žiwjenja wobhnadźeneho **krajneho** wobornika Trochu **po wotpokuśenju 12 lět khłostanja wobhnadźił.** Trochu žu hižo ź khłostarnje puśeźiłi. W lěcze 1916 bě **po cźeźkim sranjenju žwoju dowolenżu pśekrocził a bě potom, žo khłostanja bojo, někotre njedźele bjes pśicemyślenja wokoło bludźił.** Hdyž bě spytał, žebi žyrobu kradnył, bě cźłowjeka morił. Wójnśi žud jeho dla sarajenja na 11½ lěta sajudźi. Wujśichi wójnśi žud njeźiwił jako mordarśtwo wobhladowasche a jeho k žmjerśi sajudźi.

Hindenburg Edisonej zbožo pŕał.

W Deaborinu w Sjednoczonych statach połnóżneje Ameriki je Edison jako wunamakaŕ elektriśeje žehlawki połstaletny jubilej wobžywjeźił. Němśi president ź Hindenburg je Edisonej jako jenaŕ staremu wulkemu wunamakarjej wutrobne žožo-pśejsceze **k** stotemu jubilejej jeho wunamakanja pósłał.

Cźežke zraźenja w Lipsku.

Póndźelu wjeczor bě žo do Skalneje pinzy w Plagwjach-Lipsku shromadźizna nazionalnych socjalistow žwo-łała, w kótrejž dyrbjeśe sapódłanz Wulle rěčeć. Do shromadźizny bě **žo wjele politiskich pśicesiwnikow** je-schło. Hnydom pśichi spočatku **k** pukam dóńdże. Pśichi nich žo 25 wožobow lohko, 3 cźežko sranichu, ź kótrychž dyrbjeschtaj žo dwě do khorownje dowjeseć. Policija wobdźelnikow je sale wuhna.

Londonske nowiny wo lećenju Dorniera X.

„Daily Telegraf“ wo lećenju létadła Dorniera X. pišeže, so jeho lećenje rekord, kótryž wjeho, schtož je žo hač dotal w tymle nastupanju dokonjało, do ześina staja. Hišćeze je pśichełahe, wo jeho sćežerkach žudźiś, tola na wosnamje jeho pśenjeho lećenja njebodźi žo dwělowaś. Hdyž je Němska nahódowaze mĕśino w twarjenju létadłow dospjała, na druhej stronje Jendźelcanow spokoja, so je jendźelska firma konstrukziju dwanaće létadłowych motorow nacźiła.

„Daily Chronicle“ mĕni, so móża žo tajke létadła sa transport wojakow w krajach kaž w Indiji, Trans-jordanskeje a Iraku jara derje wužiś. — „Daily News“ praja: Hdyž dyrbi létadło Dornier X. do połnóżneje a połodnišćeje Ameriki létaś, by to dopołakało, so maju pśichichod sa dałoke létanja niz powětrowe łódźe, ale létadła, kótrež žu cźežiśe dyźi połnёr.

„Hrabja Zeppelin“ do Schpanišeje poleći.

Na podłožku powěsćow wjedraźnjow, kótreż lubja, so žo wjedro nad wjeczornej Europu połepśi, žu žo w Friedrichshafenje rozsudźili, so žrjedu rano ½7 hodź. ź „hrabju Zeppelinom“ na lećenje do Schpanišeje puśeźeć.

Zniżenje dawkow w Francowskej.

Pśeni dźeł rosprawy finanznego wuběrka wo finanz-nym rośleczenju na lěto 1930 je žo w deputeŕiskej komorje rozsudźał. Po nim žo cźeże sjawneho dołha wo 500 mili-jonow frankow sniża. Pśichesbytk dokhodow po naćiśu 244 milijonow frankow wucźinja. Finanzny wuběrk tśi dawkowe jatka mjenuje: 600 milijonow frankow jako po-sdaćne dokhody ź direktnych dawkow, 350 milijonow fran-kow jako dań za žadanki we wukraju a 1 milijardu fran-kow ź płaćenjow Němšeje. Finanzny wuběrk namjetuje, so bychu žo do wole date źrědki po połoju **k** snižењu dawkow a po druhej połoju sa sozialne zajimy na-łożeźe. Rosdźěl mjes snižењom dawkow, kótreż knježeństwo namjetuje, 1700 milijonow frankow wucźinja.

Briand padnył.

Briandowy kabinet je wutoru padnył. Hnydom pśichi sapoczatku pożedženja žo wjele naprascheńjow sa knježeń-stwowej politiku cźitasche. Briand na naprascheńja na-njetowaschе, so by žo najpŕoźdy wo statnym hospodar-stwje jednało. **Wotmołwjenje na naprascheńja sa knje-žeństwowej swonkownej politiku by pak žo dyrbjało wot-stworzić,** hač žo wuradźenje wo Youngowym planje a wo Haagskich dojednanjach sapoczńe.

Radikalno-sozialistiski sapódłanz **Montigny** knježeństwo-wy wotstorkowanjeŕi plan wotpokaza. Žadasche pśedne wyšćem, so by žo sałożenje **banki sa internazionalne płaćenja** rosprajiło, kótraž je sa knježeństwo straschna. Dale ża-dasche, so bychu žo wucźeńšnjenje franzowskeho wójska se Porheinskeje a wumĕnjenja, po kótrychž žo to stanje, ros-pominale. Też w Saaristim praschenju by žo dyrbjało rěčeć. Sapódłanz **Marin** wołježe na to pokasa, so je žo wucźehnjenje ź Porheinskeje hižo sapoczało.

Briand snapichcejtwi, so njemóże knježeństwowe śe-śiśeźo pśed wukrajom pokazać. Sa nadawk, kótryž je knježeństwo dyrbjało w Haagu dopjelnić, je wono do-pśedka komorine dowěrjenje dostało. Marinowe a Mon-tignowe nadběhi na to du, knježeństwu tośe dowěrjenje pśed wukrajom wsaś.

Hdyž dźeźa knježeństwu jenomĕśaćny cźaj, kótryž trjeba sarjeź, njech to komora sjawnje wupraji. Knježeństwo njemóże pak wo swon-sownej politiji pśedy wuprawiś, doniž njeje ź wukrajnymi knježeństwami dojednało.

Marin wotmołwi, so je jendźelski minister parlamen-tej pśed Haagskimi jednanjemi swoje wotpohlady sdźe-lił. Cźehodła njeje Briand moht runje tak cźiniś, mĕśto so by žo sa diplomatiskim tajenjom khował? Wón, Marin, móże jenož potom sa knježeństwo hłosowaś, hdyž najpŕe-dy jeho plany snaje.

Grapin je też Brianda chcył skóncowaś.

Sajaty Franzowza Grapin, kótryž je na prawizy sje-jasejo sapódłanza Dumaina attentat sćežił, je pśichi pśe-pśiśeńenju rjekł, so je też ministra Brianda chcył satśeliś. Po wobsamknjenju **Locarskeho** sŕěčenja je žebi revolwer kupił, so by **Brianda morił,** kótryž je pśecerucże na śeto-du Franzowskeje jendźelskim namjetam pśichłosował. Grapin je žo do Calais podał, so by žo ź Briandom se-śał, hdy by tón do Jendźelskeje puśeźował. Dokulž pak je policija mĕśtno sawrjeła, njeje to mohł Briandej pśichi-blížiś. Grapina maju za bludneho a dźeźa jeho do bludnizy dacź a jeho tam wobkedźbowaś. Grapin žo to-mu wobara.

Zwada wo reformje awstriskeje wustawy.

Awstriske politiske strony žu wo pśichipowĕdźenej re-formje wustawy radu skadowaśe. S knježeństwowych stronow žane sakładne pśemeńenja njenamjetuja. So-zialdemokrataj pak budźa žo reformje se wšćemi mozami pśeśeśiwiś. Spomnjenja **hódne** je wuprajenje sozialde-mokratiskeho namĕśtneho mĕśešanosty Winskeho Nowe-ho Města **Puchlera,** kótryž je w konferenzy schtitańskeho swjata rjekł:

„Hdyž žo ultimatum staji, potom žo jenož wotmołwiś: Mobilisazija! Mobilisazijske plany njejźu **k** wamu, so bychu žo sjawnje ropominale. Ale je žo hižo dosć rěčało. Njejsmy politiski klub, dźemy wojowaś. Njebudźemy za mĕrom sklowjeź a ruku wjazy njepośćiśimy. Sćimy to dosć husto cźinili. Nětko budźemy ź njej pracź. Wustawa, kótruž dźe nam knježeńtwo namuławaś, dale niczo njewosnamjenja dyźi **wobhdźeńtu wójnu.** Wono dźe, so bychmy žo **k** wojowanju sestupali. Nó, sestupajmy žo!“

Smutskowny minister **Schumy** je póndźelu w Burgen-landu rěčał. Wón ma reformu wustawy za nuźnu, so by žo w kraju mĕr a porjad dsierźał. Jeli žo w **parlamentu** dwěsćeźinika wjetšina za nowu wustawu njenamaka, potom by žo dyrbjało wo njej ź ludowym wot-hłosowanjom rośsudźiś.

Saleski do Bukaresta puśinje.

Wutoru wjeczor je pólski wukrajny minister Salesti do Rumunskeje wotpućował, so by swonkownemu mi-nistrej Mironescej jeho wopyt wotpłaćił. **Pólske** knje-žeństwowe nowiny na to pokasuja, so budźetaj žo minis-traj bjes dwěla wo pśicenjenju wusśeho hospodarskeho žbli-żenja wobeju krajow rosmołwjeć.

Ruska financna politika.

Parišći „Matin“ je počał nastawki prjedawšcheho ruskeho pódpałanjitwowego radźićela Beźedowskeho wošje-wjeć, kótryž je, kaž je znate, lědma žmjerśi w ruskim pódpałanjitwje cźekuł a ź pomocu franzowskeje policije žwo-ju žwójbu ź rukow agentow ruskeje cźeki wukhował. Na-stawki Beźedowskeho žwěsćej sajdaby ruskeje politiki wot-kŕywaju. Kaž pśedy hišćeze dźenża kommunistiska po-litika na powšchitkownu žwětownu revoluziju dźěła. W lěcźu 1928 bě Beźedowski w njepśichtomnosći nowego

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2057

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 247 — Budyšin — Wutoru, 22. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 33

Sakski sejm.

Po tśimjeżaczných próńdninach je ło sakski ześm wutoru sajo sešoł. Nowe poćahowanje wjele dźela pśiwinjeże, a kaž je dopódła widźeć, k wótremu wojowanju politiskich stronow dóńdże. Knježeźerstwo njesmjeje pśichi tom lohke śišćidło, dokelž jadny njeho wjetšyna njeśeji, na kótruž by ło mogło spušćeśeć.

S **finanznej a hospodarskej nuzu stata a gmejnow** budźe ło tśim dyrbjeć dołhi cźas zaběrcź. Pśedy toho pak ło na dnjowy porjad **Youngowy plan, ludowe pożadanje a nanjeśe na wótstronjenje ćwjateju dnjow 1. meje a 9. nowembra** staja.

W pśenim pożedźenju je ło dotalne ześmjowe pśechadźidło z nowa wuswoliło. Jemu pśichilkuśeja sozialdemokrat **Weckel** jako pśesident, **dr. Eckardt** (nimsko-konzervatiwny) jako nameśtny pśesident, **dr. Hickmann** z nimskeje ludowoje stronu jako 2. nameśtny pśesident, jako pśichilgnadź abo zapśisowarjo demokrat **Claus, Günther** z hospodarskeje stronu, komunist **Hermann,** sozialdemokrataj Kautzsch a **Mucker** a **dr. Wallner** z nahódnosćazeje stronu.

Na městno semrěteju sapódłanzow **Schwarza** a **Schreibera** staj sozialdemokrat **Tempel** a **Winkler** z wjeśnego luda zastupjerjow.

Ludowe pożadanje pśed statnym sudom.

Nimsko-konzervatiwna strona je pola statneho ćuda pruskeje knježeźerstwo dla jeho wukasa wobskorźiła, z kótrymž statnym sastojnikam zakazuje, ludowe pożadanje podpjerać. Wutoru je statny ćud počał, wo skórźbje jednacź. Nječnik Seelmann-Eggebert stórźbu zastupowaše. Nječnik pravi: Pruske ministerstwo je wurazyło pśeco, ło ło wobdźelenje pśichi ludowym pożadanju z winowatosćemi zastojnikow njesmjeje. To je, hačrunjeź ło wurazyło wo zastojnikach njerěcźi,

niz jenož warnowanje, ale słuchowane wohrożenje z dizziplinarskimi naprawami.

Hdyž statne ministerstwo w tajkej autoritatiwnej formje rěcźi, njeje to wjazy theoretiske rozpomnjanje nekajkich prawow, ale **wschelakołwjek měnjenjow wo wułożenju a nazjenju wustawy,** kótruž je w tejle formje pruske knježeźerstwo ćudźiło.

Nječnik ło potom je wschelakim wułożenjom § 4 **ludowego pożadanja** zaběrałe. Podpiśaśiśe prawo njeśmjeć ło zastojnikam na žane waschnje wsacź, hačrunjeź dyrbi bjez dweła agitazija z ludowe pożadanje w zastojniskich zastojach swoje mjeny namakacź.

Ministerialny direktor dr. Badt jako knježeźerstwowy zastopjer pśeśesche, ło ma nimsko-nazionalna strona złožne prawo. Wo prašenju § 4 nječnik rozłoži, ło ło forma politiskeho wobdźelenja je zakładnymi prawami zastojnikow wjeśkita. Dotalne zakonje sa to dobaju, ło bychu ło ministrojo, kótiž pśećeźerstwo wustawje postorcźa, k samowitosći nutnowali. § 4 njemóże žadyn druhi smyśl mećź, ło je dotalne knježeźerstwo dla swojeje swonkowneje politiki zakłuži, ło ło z khłostańnju pokhłosa.

Nimski president jeneho krajneho wobornika po wotpołoženju 12 lět khłostańnje wobhładźił.

Nimski president je po namjecze nimskeho woborneho ministra Groenera k źmjerći zakładźeneho a poźdźiśo ke khłostańni na cźaš źiwjenja wobhładźeneho krajneho woborneho Trochu **po wotpołoženju 12 lět khłostanja wobhładźił.** Trochu ju hižo ź khłostańnje puśćiśili. W lěcze 1916 bě **po cźežkim franjenju swoju dowolenju pśichrokźił a bě potom, ło khłostanja hoło, někotre njedźele bjes pśichemyślenja wokoło khładźił.** Hdyž bě śpytał, žebi zyobu tradnyć, bě cźłowjeka morił. Wójnski ćud jeho dla zarajenja na 11½ lěta zakładźi. Wójniski wójniski ćud njeskuk jako mordarśtwo wobhładowalske a jeho k źmjerći zakładźi.

Hindenburg Edisonej zbožo pśał.

W Deabornu w Sjednoćenych statach połnócnjeje Ameriki je Edison jako wunamakał elektriske žehlawki połstałetny jubilej wobswjeśił. Nimski president ł Hindenburg je Edisonej jako jenak starenu wulkemu wunamakarjej wutrobne zbožopśeśeze k stotemu jubilejej jeho wunamakanja pósłał.

Cźežke zranjenja w Lipsku.

Pónźelu wjeczor bě ło do Skatneje pinzy w Plagwjach-Lipsku zhromadźizna nazionalnych sozialistow stwała, w kótrejž dyrbjeźeśe zapódłanc Wulle rěcźeć. Do zhromadźizny bě ło wjele politiskich pśećeźitownikow jeśło. Hnydom pśichi spočatku k pukam dóńdże. Pśichi nich ło 25 wołobow lohko, 3 cźežko ranichu, ł kótrychž dyrbjeśchtaj ło dwě do khorownje dowjeśeć. Policija wobdźelnikow je sale wuhna.

Londonske nowiny wo lećenju Dorniera X.

„Daily Telegraf" wo lećenju lětadła Dorniera X. pśiśe, ło jeho lećenje rekord, **kótryž wschо,** schtož je ło hač dotal w tymle nastupanju dokonjało, do sejina staja. Hišće je pśichesahe, wo jeho cźełerkach źudźićź, tola na wośnanje jeho pśenjeho lećenja njehodźi ło dwěłowacź. Hdyž je Nimska nawjedowaze městno w twarjenju lětadłow dozpita, na druhej stronje Jendźelcźanow spokoja, ło je jendźelska firma konstrukźiju divanacźe lětadłowych motorow naćišła.

„Daily Chronicle" měni, ło móža ło tajke lětadła za transport wojakow w krajach kaž w Judsku, Transjordansku a Iraku jara derje wužiźeć. — „Daily News" praja: Hdyž dyrbi lětadło Dornier X. do połnócneje a połodnjaceje Ameriki lětacź, by to dopokazało, ło maju pśichodu za daloke lětanja nic połwótrowe łódźe, ale lětadła, kótreż ju cźežsche dyžli połwětr.

„Hrabja Zeppelin" do Schpanskeje polecźi.

Na podłožu powěźcźow wjedrarnjow, kótreż ludja, ło ło wjedro nad wjeczornej Europu połepśiło, źu ło w Friedrichshafenje roskładźili, ło ju pjerjedu rano ½7 hodź. z „hrabju Zeppelinom" na lećenje do Schpanskeje puśćeźicź.

Znižene dawkow w Francowskej.

Pśeni dźel rospšawy finanznego wuběrka wo finanznym rosćišćenju na lěto 1930 je ło w dewjećtśiśej komorje rosdawał. Po **nim** ło cźeźe śjatwnoho dołha wo 500 milijonow frankow śniża. Pśiśeśdnyk dołhodow po nacźišku 244 milijonow frankow wuczinja. Finanzny wuběrk śi dawkowe žórła mjenuje: 600 milijonow frankow jako posedźene dołhody ł direktnych dawkow, 350 milijonow frankow jako dań za žadanki we wukraju a 1 milijardu frankow ł płacźenjom Nimskeje. Finanzny wuběrk namjetuje, ło bychu ło do wole date śrědźi po połoju k śniżenju dawkow a po druhej połoju za sozialne zašimy nałožźe. Rozdźeł njes śniżenjom dawkow, kótreż knježeźerstwo namjetuje, 1700 milijonow frankow wucźinja.

Briand padnył.

Briandowy kabinett je wutoru padnył. Hnydom pśichi sapoćatku pożedźenja ło wjele naprašenjow za knježeźerstwowej politiku cźitasche. Briand na naprašenja namjetowasche, ło by ło najpśiódy wo statnym hospodarstwje jednało. **Wotmołwjenje na naprašenja za knježeźerstwowej swonkownej politiku by pak ło dyrbjało wotstworźićź,** hač ło wuradźenje wo Youngowym planje a wo Haagskich dojednanjach sapoćnje.

Radikalno-sozialistiski sapódłanc **Montigny** knježeźerstwowy **wottworkowański plan** wotpokasa. Žadasche pśechode wschěm, ło by ło sałožźenje **banki za internazionalne płaćenja** rospšajiło, kótraž je za knježeźerstwo straschna. Dale žadasche, ło bychu ło wucźehnjenje franzowskeho wójska ze Porheinskeje a wumělenja, po kótrychž ło to stanje, rosdominale. Teź w Saarskim prašenju by ło dyrbjało rěcźeć. Sapódłanc **Marin** wołožeźe na to ło pokasa, ło je ło wucźehnjenje ł Porheinskeje hižo sapoćało.

Briand znapśećiwi, ło njemóże knježeźerstwowe śiejśechco pśed wukrajom pokładźićź. Sa nadawk, kótryž je knježeźerstwo dyrbjało w Haagu dopjelnićź, je wono dopśedła komorine dowěrjenje dóstało. Marinowe a Montignowe naddźěli na to du, knježeźerstwu tole dowěrjenje pśed wukrajom wsacź.

Hdyž chcedźa knježeźerstwu jenomeźaczny cźaš, kótryž trjeba sarjeź, njech to komora sjawnje wupraji. Knježeźerstwo njemóże pak wo swonkownej politiku pśedy wuprawićź, donjž njeje ł wukrajnymi knježeźerstwami dojednało.

Marin wotmołwi, ło je jendźelski minister parlamentej pśed Haagskimi jednanjenj swoje wotpohlady sdźeli. Cźehodla njeje Briand moł runje tak cźiniś, město ło by ło ja diplomatiskim tajenjom khował? Wón, Marin, móże jenož potom za knježeźerstwo hłosowacź, hdyž najpśedy jeho plany znaje.

Montigny Briandej wołobinjacy dowěrjenje wupraji, tola je pytemu kabinettej napowědźi, pśechode wšchěm Maginotej. Maginot chce tajne wumělenja za wutwjehnjenje ł Porheinskeje wudźeraś.

Briand na to žadasche, ło by komora knježeźerstwu dowěrjenje wupraźiła. Pśichi wothłosowanju ło 288 hłosow pśechešćo knježeźerstwu a 277 za njo wóteda. S 11 hłosami bě ło knježeźerstwo powałiło. Pśechešćo njeznu bě praive a kěwe kśiwdźo hłosowałe.

*

Liči ło ł tym, ło ło sa nětkotre dny nowy kabinett wutwori, znadź sajo ł Briandom jako swonkownym ministrom. Sa nimsko-franzowske jednanja w franzowskej knježeźerstwowej krizy žanych strachow njewidźa. Teź wucźehnjenje zuseho wójska ł Porheinskeje ło ł tym njesadźeśi; pśechetoź pśichi sejśajenju nětcźišćeje franzowskeje komory njeje jane prawizyne knježeźerstwo możne. K tomu hłosy prawizu njedosahaju. Możno, ło ło kabinett źrjedźiśiny ł wjedniśtwom Tardieua wutwori, kótryž by Maginotowu stronu a strony hač do radikalnych sozialistow wobsahał.

Grapin je teź Brianda chcył skóncować.

Sajaty Franzowza Grapin, kótryž je na prawizy stejajeho sapódłanza Dumaina attentat sćuśił, je pśichi pśeśesłyschenju rjekł, ło je teź ministra Brianda chcył zarěźićź. Po wobjawnjenju **Locarnskeho śrěźenja** je žeby revolwer łapł, ło by **Brianda morił,** kótryž je pśechenje na pśešću Franzowskeje jendźelskim namjetam pśichłoławał. Grapin je ło do Calais podał, ło by ło ł Briandom setkał, hdy by tón do Jendźelskeje puśćował. Dokelž pak je policija městno zawrjeła, njeje ło mohł Briandej pśichližeź. Grapina maju sa bludneho a chcedźa jeho do bludnizy dacź a jeho tam wobkedźbowacź. Grapin ło tomu wobara.

Zwada wo reformje awstriskeje wustawy.

Awstriske politiske strony su wo pśichipowědźenej reformje wustawy nadź składowale. S knježeźerstwowych stronow zane zakładne pśeměnjenja njenamjetuja. Sozialdemokratowje pak budźa ło reformje ze wšchěmi mozami pśećeźiwjeć. Spomnjenja hódne je **wuprajenje sozialdemokratiskeho namětneho měšćanskeho Winskeho Nowehe Města Puchlera,** kótryž je w konferency schkitarskeho zwjazka rjekł:

„Hdyž ło ultimatum staji, potom ło jenož wotmołwiś: Mobilizacija! Mobilizacijske plany njejsu k tomu, ło bychu ło sjawnje ropominale. Ću je ło hižo dołcź rěcźała. Njejsmy politiski klub, chcemy wojowacź. Njebudźemy sa měrom sćikwicź a ruku wjazy njepośćicźimy. Sćemy to dołcź husto cźinili. Nětko budźemy ł njej pracź. Wustawa, kótruž chce nam knježeźerstwo nanusować, dale njecźe njewosnamjenja dyźli **wobhładźeśu wójnu.** Wono chce, ło bychmy ło k wojowanju sestupali. Nó, sestupajmy ło!"

Smuskowny minister **Schumy** je pónźelu w Burgenlanddu rěcźał. Wón ma reformu wustawy za nusnu, ło by ło w kraju měr a porjad dsierźał. Jeli ło ło w parlamentu dwěśeśinska wjetšyna za nowu wustawu njenamaka, potom by ło dyrbjało wo njej ł ludowym wothłosowanjom rosćišćeźićź.

Saleśi do Bukaresta puśuje.

Wutoru wjeczor je połski wukrajny minister Saleśi do Rumunskeje wotpucźował, ło by swonkownemu ministrej Mironeseej jeho wopyt wotpłaćił. Połske knježeźerstwone nowiny na to pokasuja, ło budźetaj ło ministraj bjes dweła wo praśenju wuśkeho hospodarskeho połiśenja wobeju krajow rosmołwjeźeć.

Ruska finanzna politika.

Parišći „Matin" je počał nastawki pśedawšcheho ruśkeho połnaśtatowego radźićela Beźedotowskeho wojesnjećź, kótryž je, kaž je znate, ledma źmjerći w ruśtim połnaśtatowje cźeknył a ł pomocu franzowskeje policije źiwa ju źwóžbu ł ruskow agentow ruśkeje cźeli wukhował. Nastawki Beźedotowskeho źiwéjej zakładźi politiki wotkrywaju. Kaž pśedy bjesnje źenza kommunistiska politika na powšchitkownu źiwétowu revolucźiju dźěła. We lěcźu 1928 bě Beźedotowski w njepśichitomnosći nowoho

pósłanza Dowgalewskeho sašo khwilu ſ diplomatiskim ſaſtupjerjom. Tule ſkładnoſcej wuji, ſo by nadrobnu rosprawu wo franzowsko-ruſkich wikowańſkich poczašach do Moskwy pósłał. W njej na to pokasa, ſo Ruſka ſe **ſpitzenom wukrajnych wikowańſkich kredilow do ſahubjenja dje.** Banki ſo ſapowědaju, dokhołkwilne ruſke ſmjerki pſchijeczej. Ruſzy wikowańſki agentojo ſu tohodla nuſowani, pomoz pohrjebnikow pytacz, kotſiž lichowańſki daň, ſnajmjenſcha 24 prozentow, druhdy ſamo 45 prozentow, ſa lěto ſadaju. Ludowemu komiſariatej namjetowaiſche, Franzowſkej nowy namjet cžinicz a to lětnje 150 miljonow ſlotych frankow ſa wotſtacženje ruſkeho wójnſkeho dołha pokiticžej. Na taſke waſchnje je mózno, normalne kredity w Franzowſkej dostacz. S dobom by ſo mohło 200 miljonow frankow na dani ſalutowacz. Tole Bežezdwiſkeho hoſpodarſka rosprawa ſo w Moſkwje wotpokaſa, a hdyž ſo Bežezdwiſki w oktobrje 1928 ſe Stalinom ſetka, jeho tón naſwar:

„Njeſmjeſe dha hiſchcze pſchezo krokumili, ſo nochzemy ſwój dowójnſki dołh ſapłacžicz?“

Chzeze wopraſndze ſ kapitaliſtiſkim ſwětom hromadze dżelacz? Njeſhožowmy! Skubimy 200 miljonow a dani! Sso rokumi, ale ſa to ſwoju rewoluzionarnu ſamoſtatnoſcz wobthowamy. Czi, kotſiž ſo nadſijeja, ſaſo k hromadżdżelanju ſ kapitaliſtiſkim ſwětom dóicz, ſu jenož pſchecežiwni opportuniſtojo.

Prawy bolſchewik ſebi na to njemyſli. Chzemy jenož cžaſ dobycz.

Njeſmiměrowy konflikt ſ druhej Europu njeſmě pſjedy pſchińcz, dyžli we wokomiku, hdžež budże rewoluzionarne hibanje doſcz ſylne, ſo by nam mohło ſłužicz.“

Beſzedowſki podarmo ſpyta, Stalinej błudnoſcej jeho politiki dopokaſacz. „Swětowa rewoluzija“ bě pola njeho błudna myſl, kotraž ſo tež ſ najſaſaniſchimi liežbami njehodżeſche powalicz.

Pjecz nětudſnich generalow zarſkeho wójſka k ſmjerczi ſaſudżili.

Pjecz nětudſnich generalow zarſkeho wójſka, kotſiž ſu **ſo pſchi jenej pſchecžiworewolucionarnej organiſaciji** we wójſkowej induſtriji wobdżelili, ſu k ſmjerczi ſaſudżili, druhich wobſtorzenych ſ jatbu w konzentraziſkich lěhwach hokhłoſtach. Offizierow ſu hižo wotprawili.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 23. oktobra 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wieczor w 7 hodź. barometer 740, thygrometer +2, thermometer wo dnjo +14. — Dżenja rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +5, thermometer w nozy +5. Wuhlady na malo ſo pſchemjenjuja wjedro. — Nižina wad nawjeczernym Sérjedznoſemiſkim morjom, wo kotrejž wczera pišachmy, ſo njeje njemóżne, ſo ſo hacž bo naſchich krajin ſcžeſnje a nam njewobſtajne wjedro pſchińſnje. Tutón ſtrach pak je ſo minył, dokelž wyſchina ſ wieczora ruczże ſa nižinu potupuje a ju ſlabi. Druha nižina wupiſcheſtrěwa pak ſo wad połnóżnej Europu a ſeje wubžali dże nam ſ khwilemi pomrócženje a tež dalſche deſchcže pſchińſnjeſu. Sa bližſche dny ſpadża pak ſo wuhlady na wjedro oobre bycz. — Jutſiſe ſchtwórtk ſłhadża ſłónczko 6,42 hodź. a khowa ſo 4,45 hodź. Mežnacžk ſłhadża jutſiſe wieczor 9,10 hodź. a khowa ſo popołdniu 1,52 hodź.

S **Wětſchinu.** Sobotu wieczor ſhromadżiſchu ſo wjeſnjenjo w Elliju hoſcženzu, ſo bychu wo namjetach ga gmejnſke wólby wuradżowali. Mežhcžanoſta nowjedowaſche ſhromadżiſnu, kotraž ſ mnohu muzow a ſonow wobſtejeſche. Wěſche dołheho jednanja trjeba, pſchehy hacž ſo naležnoſcz k dobremu kónzej dowjedże.

S **Huſchcžu.** W nozy wot wjedżele k pónđżeli wudyri woheń w hróżni tudomneho hoſcženzarja Henniga. Na żurli runje poſlednje ſchtuczki k rejam piſkachu, jako ſe hróżnje pkonjenja ſapacz poczachu. Wróżeń ſo dożiſta **wotpoli.** Kak je woheń naſtał, njeje ſmate.

S **Hornjeje Hórki.** Sobotu 19. oktobra ſeńdże ſo pſchedſydſtwo tudomneho ſchulſkeho wokrjeża k poſchedżenju, kiž pſchedsydża, knjes direktor Schwarz woterwi a a nawjedowaſche. Wón pſchecžita do wotewrjenja dnjowneho porjada pſchińſnjo knjeſa Hajnu, kiž ſdżi, ſo ſozialdemokratiſka frakzija na poſzedżenje njeſpſchińdże. Dokelž běchu w poſlednjmaj poſzedżenjomaj knjeża Wjela, Hajna, Kubiża a Domſchka poſzedżerinju wopuſchczili, ſo njebžiche mózno wobſamknjecz, ſyboſu po wobſtejazych poſtajenjach njedżiwaju na liczbu hobuſtawow prawjepłacžiwje wuradżowacžu. Wobkjeżnyj ſchulſki hamt běſche poruczo ſo ſdżelił, ſo by derje było, by-li ſebi ſchula wobrazaj nemiſkoſtatneju preſidentow wobſtarała. Wobraz preſidenta Eberta ſchula hižom wobſedżi. Wobſamknu ſo, ſo ma ſo tež wobraz nětcziſchcžeho preſidenty Hindenburga wobſtaracz. — Schulſki wubjerk běſche pjećmnu ſdżelenſtwu ſapodał, ſo je ſa ſchulſku kupańnju 2000 hriwnow pſchiſpołożenych. Doſkelž pſchedsydſtwu ſchulſkeho wokrjeża wumjenjenja ſmate njeběchu, tule zdżelenku jenož k wědżenju wza. Pſchedpołożi ſo letne ſlicžbowanje na liczżiſke lěto 1928/29. Sa pruhowarjow ſlicžbowanja wuſwolichtaj ſo k. Weber a knjes Mérſch. Namjet knjeża Hänſela a towarſchow, kotſiž proſchachu wo pſchewoſtajenje jeneje ſchulſkeje ſiłowy ſa wotmjeże Božich Cžełżowu, ſo jenoſkłožnje dowoli. Knjeſej hoſcženzaſtejnu wobſedżerſej Hänſelej pſchiſwolichu k wuporjedżenju wotnajaneje ſchulſkeje ſiłowy 120 hr.

S **Minakałe.** Njany ſerbſki wjeczor ſe ſpěwami a dżiwadłom wuhotowa nam ſandżcnu njedżelu ſerbſke towarſtwo „Serniczka“. Wuhladny na dobry wopyt bęchu dla deſchczowcho wjedra małe. Tola wot 7 hodżin hacž do 8 hodżin ſo żurla pſchezo bóle a bóle pjelnjeſche, tak ſo bě wopyt ſpokojazy. Mjes tym młode nóżki wjeſele rejwachu. Maleſchanſka kołołka kapała hudżeſche rjane ſerbſke ſpěwy. ½9 hodżin ſapocza ſo bohaty program. Młody knjes Krawz ſ Kiſlicy powita ſtrótka cžeſczenych pſchitomnych a roſtkładże ſamér tutoho wjeczora. Wſcho hromadże poſticzi ſo 8 thórow, 2 duettaj a 2 tróſtkej dżiwadłowaj truchaj. Snate je, ſo je ſpěwny thór ſerbſkeho towarſtwa „Serniczka“ pſches njeprózninę dżeło ſwojeho ſaharitelho młodeho dirigenta, lohorunja pſches pilne wopytanje ſpěwnych hodżin, wyſkoti ſihodżeńſ dozpět. To bě tej njedżelu wjeczor ſpoſnacz. Knjes dirigent nawjedowaſche cžiſcziwje a mějeſche thór kruczże w ruzu, tak ſo ſo wſchelake cžeże derje-wuwjedżechu. Woſebje rjenje a hnujazy ſpěwaſche ſo: „Sa Kamjenzom ſa horami“. Wjeſele a eliatnje pſchednjeſeſchtaj ſo ſpěwaj: „Wo nicžo ſo ja njeſtaram“ a „Hanka, ty brune wóczko“. Pſchi tutymaj ſpěwomaj bě widżecz, kak dalako je thór techniſzy poſtupował. Wo duetomaj dyrbi ſo woſebje prajicz, ſo buſchtaj jara jaſnje pſchednjeſenaj. Derje hórej, kiž ma tajſich ſpěwarjow. Hry běchu bohateho ſpěwneho programa dla tróſtke. Prenja bě: „Sſym Sserbow ſerbſke holicžo“, druha: „Duzy ſ kermuſche“. Woſebje žiwe hrajachu wſchitke tſi knjeżny a Jurij jako wjeſny pachoł a nawoženja. Jurij jako mandżelſki mózeſche trochu bliczżiwſchi bycz. Hnujaze bě, kak tuto wjeſne ſerbſke holicžo ſwoju domiſnu a ſwoju macžerku rěcž lubuje. Tež w dalokim měſcze dopomni ſo na napominanje njeboczicžeſkeje macžerki, ſo njeſmě ſwoju macžerku rěcž zapomnicz a zażpcz. Po ſtónczenju programa witaſche k. Kuchaſ, pſchedsydża ſerbſkeho towarſtwa „Statońka“, kotryż hoſcži a wſchech cžeſczenych pſchitomnych. Wón pokaſa na brohotne ſerbſke kulturne tuble, ſ kotrychž je nam ſerbſke towarſtwo „Serniczka“ nékotre poſticžiſka. Wuhotowarjam wjeczora ſwój horjo dżak wuprajo, napominaſche pſchitomnych, ſo ſerbſkemu towarſtwu „Statok“ dżerżecz, ſo by wono ſaſo trochu wożiwiło. Tuż, lubi ſerbſkeje ſtarſchi ſ Minakałſkeje wożadu, budżeże tež wy ſwojim dżěcžom tajzy ſtarſchi, kaž běſche to njeboczicžka Hanzyna macžerka była. To rěka: Dajcze we ſchuli ſwojim dżěcžom ſerbſku ſobu cžitacz a ſpěwacz. Tak pſchińdże do nich luboſcz k domiſnje a luboſcz k macžerſnej rěcži. Daj Bóh, ſo by tutón kraſny ſerbſki wjeczor we wutrobach ſerbſkich ſtarſchich dobre płody pſchińnjeſł. Wěſcže by to najrjeńſchi dżak ſa ſerbſke towarſtwo „Serniczku“ był.

Z Łužicy.

* S **Kumwałda.** S pſchileżnoſcžu kermuſche w Kumwałdże a pſchitomnoſcže zyrkuſa Krone w Budyſchinje wożdże na Kumwałſko-Budyſſej autobuſowej cžarze woſebity omnibuſ takle: 26. oktobra: wot gmejnſkeho hamta w Hornim Kumwałdże 18,00, do Budyſchina 18,55 hodź.; ſ Budyſchina 19,00, do Hornjeho Kumwałda 19,55 hodź. 27. oktobra: wot gmejnſkeho hamta w Hornim Kumwałdże 8,00, 10,00, 13,00, 18,00 a 20.30 hodź.; do Budyſchina 8,55, 10,55, 13,55, 18,55 a 21.30 hodź.; ſ Budyſchina 9,00, 11,30, 14,15, 19.15, a 23.00 hodź.; do Hornjeho Kumwałda 9,55, 12,25, 15.10, 20.10 a 23.52 hodź. 28. oktobra: wot gmejnſkeho hamta w Hornim Kumwałdże 9,00, do Budyſchina 9,55 hodź. Wożebity omnibus jědże hacž k zyrkuſowemu ſakhodej a cžaka tam pſchi ſkónczenju pſchedſtajenjow. Nimo teho pojedże 23. 10 hacž 25. 10. omnibuſ 18,30 hodź. wot gmejnſkeho hamta w Hornim Kumwałdże do Budyſchina hacž k zyrkuſej a na wſchitkich dujach pſchedſtajenjow, nóżdże 23,20 hodź. wot zyrkuſa na Zitne wiki do Hornjeho Kumwałda — gmejnſkeho hamta. Pſchi tutej ſkładnoſcži ſo hiſchcze wospjewi, ſo nózny omnibus na wſchitkich dujach tydżenja, potajim nětko tež hokoma a nedżelu 21.22 hodź. wot „Sakſkeho dwora“ w Kumwałdże do Budyſchina a wjeczor w 23,00 hodź. ſe Zitnych wikow w Budyſchinje do Kumwałda-„Sakſkeho dwora“ jědżi.

* S **Khrótſtawu.** Najſtarſchej wobhbležej naſcheje wſy, Johannje Thomaſowej rodź. Gudżiz běſche ſpodżenje, ſo ſmědżeſche ſandżenu ſobotu ſwoje 90. narodniny ſwjeſcžicz.

* S **Wolbramcz.** W tudomnej ſtatnej ſkale pjatk popołdniu dżěſacžer do njeſboża pſchińdże. Dżěſacžerjej Richardej Hänſlerjej ſ Wolbramcz padny cžeſki kamjeń, kiž ſo wot horjekach wotwali, na nohu a jemu worſty wſmjeże. Lékař dr. Steinborn ſnjeſoboženeho ſwohała a dowjeſe jeho hnydom do khorownje. Hakle ſandżeny tydżeń běſche ſchtomowy ſdonk, ſo wotwaliwſchi, jenemu dżěſacžerjej ruku ſłamał.

* Se **Smilnje.** Sobotu pſchipołdniu ſkoczi tudomny 71-létny ſozialny rentnar Arnoſchk Hoffmann w ſamomorbatiſkich myſlach do hata. Dżěſacžerjo, kotſiž we bliſkej ſkale dżěſachu, ſiwjenjaſnjteho ſaſo ſ wodu wuczahnychu, tola won běſche hižom morwy. Synzhche dże jeho ſaſo do žiwjenja wróczicz, ale prózowanja njemějachu ſanjeho wuſpěcha. Stareho muża ſu pjecža cžełe myſle do ſmjerczże ſahnałe.

* S **Biſkopiz.** Sandżeny pjatk mózachu dżěſacžerſki tudomneje Heinrichez firmy w bydlenju ſkała Wildemanna wobkedżbowacz, kak ſo won na wóſzomětnej holzy na nje-pózcžiwe waſchnje ſyrchnje ſpěchdże. Sdużodne żandarmiſtwo nałeżnoſcz pſchepyta a Wildemanna ſaja.

* S **Biſkopiz.** Na wczeraſnſchich ſkótnych witkach běſche na pſchedań 120 krunow, 54 jałozjow, 25 běhakow a 89 proſatow. Pola krunow mjenowarchu ſo tele płacžiwe: 500 hacž 700 hr., pola jałozjow 100—250 hr., pola běhakow 90—110 hr. a pola proſatow 30—44 hr.

* S **Wotrowza.** Njedawno ſu w ſuſodnej Lubiſkej basaltowni dżěſacžej pſchiſeſtali a nětko ſacžinichi tež Rudolfej basaltowe dżěſarnje we Wotſtowzu ſwoje ſkały. Je pak nadżija, ſo poſkedniſche dżěſarnje bórhy ſaſo dżěłacz ſapoczну, ſchtož bychu dżěłacžerjo, kiž buchu nuſowani k ſwjatokej, radoſtnje witali.

* Se **Sserbſkich Kundraczicz.** Dotal hiſchcze njeſkłoſtanaj wachołaj nabwadnyſchtaj w nozy k niedżeli ſ mužej khrobloſczu muża. Jako běſche wón korczmu wopuſchcził, ſo na dróhy ſ nim ſwadżiſchtaj a jeho pſchecžełbachtaj.

Tahiti.

Roman ſ južneho morja.

22] (Pokračowanje.)

„Cžert a hela“, ſchepjeſche Jim ſe ſubami a wuwjeſe — „to by wěſo ſataſne było — tola won nima ſwědkow.“

„Wiaſy hacž je jenu rjeba“, ſnapjacžerſki Jack, — „tjo ſ tych pachołow, kotſiž namaj zebdom popad ſkaſychu, ſu na „Jeanne d'Arc“ a ty możeſch ſebi myſlicz, kak je mi mjes tym paſnom k wutrobje — je wotrawdże je ſbožom, ſo njepſchedżeſuja, kak błiſko ſmy ſebi hižo ras we wobkhodnem ſwojſtu ſtali.“

„Ale dundr njechaj, praj mi jenoż, kak ſu na franzowſku wójnſku łódź pſchińchoł?“ wopraſcha ſo Jim hiſchcze ras ſpodżiwajuz a ſnadź ſ wěſtej njedowěru.

„Luby Bożo“, ſmějeſche ſo Jack ſ ramjenjomaj ſcžahujo, „kaž dże w ſwěcže pak to, pak wono ras na ſwěcže ſpytaſch. — Ja ſym w Marſeille na paroſódži ſpekulaziju ſe ſlóbornymi ſtiżami cžinił —“

„Ćuj!“ praješche Jim.

„Ćuj?“ wotſpjetowaſche Jack ſtſchiwdżeny, — „to je mi kak pſchinarodżene, ſo njemóżu ſenjeho paſcz; tola, ſo bych ſtrótka rjekł, ſedmy naſta njedorozumjenje, kotremuż jako płachſchi ſa wopor padżech. Najprjedy mje do khłódy ſadżichu a potom póſłachu mje k dalſchemu wuwuczowanju na wójnſku łódź.“,

„A nětko?“

„A nětko? — ſym na łódźi a roſhladuju ſo ſa pſchihodnej ſkładnoſczu, ſwoju ſituwaziju ſebi polepſchicz.“

„Cžehodła njedeſertérujeſch?“ wopraſcha ſo jeho Jim.

„To je ſla wěz“, rjekny Jack ſ hłowu wiju, „to móże derje, ale tej ſchpatnje hicz. — Haj, hdyž by tu ras wuchuchło, to bych ſebi lubicz dał; nětko pak ſo wſchitko wuda, ſchtož ſo zuje na brjoh widżecz dawa. Ty pak możeſch mi napoſledku k tomu dopomhacz. Ty pichtżikuſchcych k walrzhowej łódźi, kiž deleka w mórſkim ſaliwje leži — ſu ludżo na łódźi dobri?“

Jim ſo khwilku ſ wotmolivu dliſeſche, a pohlada ſ boka na ſwojeho prjedawſcheho towarſcha.

„Ty ſebi rosmyſlujeſch, hacž cži njebych na puczu byt?“ rjekny tutón ſmjedżo.

„Nč, nč“, ſnapjacžerſki Jrczan ſpěchnje a ſnadź trochu ſahańbjeny, ſo widżeſche ſwoje myſle tak ruczże ſbódane a wuprajene — „ja jenoż hnydom njeſwědżach, ſchto ty ſ tym mjenjeſche. — Haj, kapitan je dobry doſcz — Mac Rally, ty dyrbiſch jeho tola hiſchcze ſ prjedawſcheho cžaſa znacz.“

„Mac Rally, Mac Rally? — nč, pod tutym mjenom niż; kak hewak rěka — móżeſch mi dowěrjecz, ſtary hólcže“, pſchida ſmjedżo, hdyž widżeſche, ſo Jim ſo ſ wotmolivu drożeſche — „mi wjchitko na tom ſaležì, wěſcže ſo ſ Franzowiſcže łódże wotwjaſacz a hdy hych ſamo —“

„Dopominaſch ſo hiſchcze na Bill Kooneya?“ wopraſcha ſo Jim.

Jack jahnuidny ſ cžicha pſchi ſebi a ſmějeſche ſo leſnje.

„Bill Kooney“, rjekny potom ſa khwilku. — „Bill Kooney — ale kak je dżaſ teho do ſwaſtnybakow wotnjeſł?“

„To je naiwne praſchenje“, rjekny Jim; „ale, mój hólcže, ma-li ſo wſchitko tak, kaž mi ty prajiſch, to dżu radżeho ſo ſe ſhańbdżiwa wotſaliczż — ja wſchak derżyn tak hižo na łódź.“

„Hdże ſo ſaſo ſetkamoj? Ja bych chżył prjedy wěſcže wědżecz, hdy wy wotjédżecže, a — ſ Billom Kooneyom traſch ſo rjeczecz.“

„Ja hižo wjazy na łódź njeſkuſcham“, praješche Jim. „Ty njeſkuſchcjeſch wjazy na łódź?“ wopraſcha ſo Jack ſabżiwany, — „ſaprliſcka tola, ty drje maſch twój wobkhodny běrow nětko na kraju?“

„Nakhwilnje“, rjekny Jim ſo wuhibażo.

„A wobkhod je ſchwarmy? — nó, njemej jenoż ſtrach“, rucže pſchiſtaji, hdyž widżeſche, ſo ſole praſchenje ſnowa namakaneho towarſcha, kaž ſo ſda, trochu do wuſtoſcjow ſaczeri — „ja cži do kała kažnej njebudu, ale, ſ prawdu prajeno, ja wſchak bych ſeł radſcho jómu thwiliu na krutem kraju a w pſchijomnem towarſtwje tudy ſwoſlał. Pjeż ſobanezy, cžłowjek je tola jenoż jómu na ſwěcže żiwy, a k cžemu ſo na ſtajnoſczi drécž a jachlicz kaž tajki poſz!“

„Ja wſchak runje njewém, hacž by ſo cži tu ſpodobało“, praješche Jim.

„To njech je ſ mojej ſtaroſežu“, ſmějeſche ſo łódźnik, „hdy by jenoż hižo nětkoże ſbożownje w horach bydżał — tola cžakaj — hdy bych cże tak chżył tudy na pobrjoh nańcz, hdże mohł ſo ſa tobu dopraſchecz?“

„Snajeſchcži mjeſtno tu na kupje, kiž mjenuja „macžerku Totowy hoſcženzu“?“

„Nč — njeſjbom hiſchcze żanych pjeczdżeżacz kroczeſ ſe pſchibrjoha ſo wotſtalił.“

„Ty budżeſch ſo ſa nim wobhonicz móz, — kóżdy łódźnik jón ſnaje.“

„Budu ſebi jón ſpomjatkowacz, a nětkole good bye, naſch cžołniczer mohł nje hewak parowacz. Potajkim běſ ſo na kedżbu wo ſwoju ſchiju, Jimo!“ A ſ cžicha ſo wuſmějwajo, wopuſchczeſi pſchecžela a dżeſche wróżo, njes tym ſo ſtyjcheſche bubnowanje kupjanow.

X.

Daloko wonka, ſdaleny wot Papeetteſkeho holka a tola, bě ſrbi René ſwoju khežku natwarił. Niż pſchewulki, ale tola trohotżerny dom, pſchitałaremu do ſamejho ſcžiwa hdżewych a kwěcžinowych ſchtomow, běſche jemu ſe ſwojej małej ſwójſku, kaž też ſtaremu cžeſczeſhódnemu mr. Osbornej, wot kotrehoż bydżtaj ſo njerad dżěliczej cžyzkoj, ſ pſchecžiwanſchcžom, a ſamo Sadie cžuješche ſo tu ſaſo wjeſoła a ſbożowna, kaž domjazne, kaž pſchecžełne be to małe lube měſtacžko — tak lube pſchi ſamom każ Atui — jenoż ſo njebe tu tyh dopomnjecžow.

Ale Sadie a René běchtaj ſbożownaj — nad nimaj wupinachu kaž na Atiu, koledaze kokoſowe palmy ſwoje wjerſchki a tſchałaſchu rjoſu dele na wonjaze ſwěty oranżow, kiž roſcžechu pod jich nohomaj; pſcheb nimaj wupiſcheſcžrachu ſo ſ koralami pſchecžełbjenje wody a podmórſke ſkały, a wjecžor wjeſełowaſche młody muż kanu won, a pſcheb nim hedżeſche potom ſbożowna macž ſ dżěſcžom na wutrobje, ſhladujo ſebi w njeſmérnej ſbożnoſcži do wo cžow.

(Pokračowanje ſcžěhuje.)

...ješe so na Lubijšćej dróšy na muža walischtaf a ...ni listownjur kradnyschtaf. Dokelž nadpadnikaj we wo...linje bydlitaj, jeju polizija bórzy saja. Pjenjesy pola ...njeju hischcze namaka. Nadpadnjeny bu cyžko franjeny a pyrbjesche so do Lubijskeje thorownje podacz.

Krone twari.

Zyrkuß Krone tu je! To wabi starych a mło... na nohi. Zadyrc nocze skondžiecz widżecz pschi... tutoho najwjetschoho europskeho zyrkuša. ...chownische su wjelo saßo dżeczi, kiž runje jako my ...ho bjanoj so njemóża dżiwicz wot wschoho zuposo, ezo- pschimaju so dżela, mnohy dżeczonemiezay powhaja. Po ...enatkich komandach storkaju jedyn wos po druhim z cżaha. Hdyż cżłowjeca móż njedosahaja, pschiidu hobrske słony (elefanty), storkaja a cżischcża, za tym hacz je trjeba. Hdyż widżimy, z kajkej łobkoscżu tute swérjata z cżeżkimi

...żelbo, schtož je jiwojenjaj wocznaj wobledżowja. Naj... ...tschi zyrkuß Europy tu je! Schtó może dha domach wn... ...? Na dwórnischczu knjezi pißamy hibot. Schtyri wo... ...ische cżahi su pschijsche. Su zyły material zyrkuša Krone ...ompschitschiwesche a cżakaju na wuprósdnjenje. Pilne ruzy ...ja a ridruja po méschczanskim pjeztru. Dwojowe wornischcża ...u krucze saczinjene a mutskach je wschitko derje samalene. Njeßmé so rostschasc. Saczinjene su tez wosy, w ko... ...tych rubjezne swérjata bórcza a mórcza, lawy, tigry, leopardy, panthery, mjedwjedże. Sznadź wedża, so bórzy

Hospodarski rozhlad.

Hrjedu 23. oktobra 1929.

Wczerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1790	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendżelski punt .	20,362	100 czeskow. krónow	12,375
100 swjaz. frankow .	80,935	100 franc. frankow	16,45

Barlinska bursa stejesche wczera zyle pod saczischczom slabeho wobchoda na europstich burjach a bjesłóschtnych wikow a jich słónczenje na Newyorkskej burhy. Tuż bjes dżiwa, so ho kursy w khétrym wobsahu wotdrjebjowachu. Na wikach z rentowymi a dołżnymi liczinami bésche wobchad lehorunja słaby, tola tu tu ho kursy powschitkownje na swojej dotalnej wyschosczi sdżerżachu.

Produktowe wiki w Barlinje bechu wczera trochu pschecżelnische. Dla kruczischich żitowych placżinow na swétowych wikach bu położenje na Barlinskich żitowych wi... ...ach pschijmonische. Tola njebésche hischcże wo powyschenju placżinow wjele pytnycz, jenoż pola rożi żnadnje ...pschinychu. Wczera placżesche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 11,45—11,50 hr., rożki 8,60 hacz 8,85 hr., nalétnjeho jeczmjenja 9,80 hr. hacz 10,80 hr., nasymischeho 8,60 hacz 9,40 hr., wowsa 8,35—8.85 hr.,

w terminowym witowanju:

za oktober: rożki 9,25 hriwnow,
za dezember: pschenicy 12,47½ hr. hacz 12,40 hr., rożki 9,62½ hr., wowsa 9,17½ hacz 9,12½ hr.,
za měrz: pschenicy 13,05—13 hr., rożki 10,25—10,20 hr.

Pschisłalcja:

Holzy za dom, hórjcowy „Królowstwo" w Budyschinje.
" za dom, kotraż ma lubosc k dżéczom, w Budyschinje, na Nematskej dróży 5.
" za dom, réschnik mischtr Autowikl w Bélej Wodże na Bismarckfej dróży 6.
" kotraż może tez warica, A. Lehmannowa w Hródku na Torhoschczu 13/14.
2 muczebnikow, samkarski mischtr R. Dulke w Bélej Wodże.

Na pschedan:

Tołsty wós, łokti, kiž 10 zentnarjow njeße, w kowarni w Ledżborcach.
Dżéczacy wós, derje sdżerżany, w Malych Debßezach cżisło 16.
Runkiza na knjezim dworje w Cżachorizach.
Schchmowaj wołaj, 2½ klnaj, bayerskaj, a bycżkaj, 4—4½ zentnarjej cżełkaj, na knjezim dworje w Jabkowizu pola Mużakowa.

Ssudniszy na pschesadżowanje

schwórtk 24. oktobra 1929:

w Kamjenzu we komornym domje maischinskich tżélbow we kasarnach dop. w 9 hodż.: pißanski sekretar, piwotoschak, stwizy za jédzene kola a druhi pschirischtuch, bu... ...fe, tredenza, pißanske stroje, pjenjezny kamor, hyno, knihowny kamor, wobrasy, motor za stajny prud, scha... ...owa mandlawa, kovczmarska buda, cutawaj, swjesch... ...nje koschle, wósne kola, firniß, sedlarska schijaza ma... ...schina, wschelake laki, drastowy kamor, pißanske blido, ...oske, schpichel, pluschowa garnitura, dżéczace a żonjace nohawzy, soki, wschelaka spódnja drasta, wino, walch... ...ot atd.,
w Smijzach-Tumizach — we Henczlez piwowym rózku — pop. w 2 hodż.: tafłojty wós, rżelowany wós, bezimal... ...na waha, wozomna wuhlowa mahkilenska waha, mu... ...żaze kola, tischcżna yawa, palne drjewo, prutowe thoschcża, desti, hranite drjewo, płotowe rynkele, laty, schwart... ...ty, kulojte drjewo atd.,
w Lubiju w pschesadżowarni na sudnistwje dop. w 10 hodż.: hóblowak, pila, pißanski stroj (Orga), stojazy cżasnik, z dżeżacy wós, motor za wjercżity prud, kla... ...wér, wulka draschla, tucżna schewcża stejowanska ma... ...schina, mużaze kolo, krowa, wschelake meble atd.,
w Kulowje (kuzy sendu so w hoscżenzu „Tischi króno... ...w) dop. w 11 hodż.: sofa z wobłukom.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dżensa dopołdnja ¾11 hodżin: Dla wczerawscheho dobreho skrucżenja na ame... ...rikanskich termijowych wikach tez Barlinske wiki dżensa ...lepschi wobkhod zapischachu.

Dopołdnja ¾12 hodżin: Wobczeżnische wiki dla ma... ...łych kupzow.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje.

	22. 10.	21. 10.		22. 10.	21. 10.
Płaczica	229-230	231-232	buny	—	—
rożka	172-177	172 175	woka	—	—
naz. jeczmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
nat. jeczmjeń	172-188	172-188	żołte łupiny	—	—
wows	167-177	167-177	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosusk	18-19,00	18-19,00
pscheč muka	27-33,25	27-33,25	lany wósusk	24-24,00	24-24,20
rżana muka	23-26,00	23-26,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,75	11-11,75	bórnj. kruski	15-16,00	15-16,00
rżane „	9-10,25	9-10,25	syno, 50 kg	3,50-4,00	2,40-3,80
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,25-1,50	1,25-1,45
hróch, Viktor.	34-41,00	35-42,00	pšeńc. „	1,15-1,35	1,05-1,20
rapa „	—	—	wowsa „	1,20-1,45	1,10-1,35
pjetuški	—	—	jječna „	1,15-1,35	1,05-1,25

Płaczizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

22. oktobra 1929. Płaczizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 509.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetsche rězneje hódnosće hač do 6 lět	56—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	52—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	48—51

Byki: 339

Połnomjasne, wurosćene, najwjetsche rězneje hódnosće	57—59
Połnomjasne, młódše	53—56
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	49—52
Spatne	43—48

Jałojcy a kruwy: 756.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetsche rězneje hódnosće	44—48
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetsche rězneje hódnosće hač do 7 lět	31—42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	26—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—25
Mjenje a špatnje picowane	—

Cełata: 2275.

Najlépše wukormjene (2. druž.)	90—100
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	75—92
Špatne (4.)	55—70

Wowcy: 3478.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	63—71
Starše wukormjene (2.)	64—71
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	52—56

Swinje: 11629.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	84—88
Wukormjene	86—87
Mjasne	85—87
Špatne	83—85
Rasowy a kruźkowy	76—77

wosami wobkhadżeja, możemy hebi někak pschedstajecz móz, ketraż w tutych hobrach tżi. Mjes tym żdu hižom wosy z dwórnischcza na zyrkuschowe namésto. Cżeżke, na tanki podobne traktory cżahaju cżeżke wosowe cżahi pachotajo bobru pizu hyda, pschetoż hnydom sa nimi kowba zyle sladko krażnych koni. Tute dżiwa wjecżor swojim luboważjam a wjesnym wobydlerjam wjeżele pschihotowacz. Zuły rjad wjelbłudow, dromedarow, cżesnje pomału a dostojnje sa nimi, potom buwoły, howjadła se wosatich kónczin a mjes wje małcheja so pschjeno saßo konje. Njejapominmy tż tych, kotrjż swérjata wiedu, ludzi se wschelaskich krajow, se wschich pjeć dżélow semje. Na zyrkuschowym mésnje so wschu hiba a khwata. Schczeżarn hańaju do wyschoka a po kußach huwa so hobrikl stań na nich horje. S hromadow hrjadow, destow, żerdżow natwari Krone sa krótki cżaß swój stan. Mézko jeji hobrikl stań, kiž 12 000 cżłowjekow wopschijecz samoże, hotowy pschjed nami, dokolwolo cżahnu so dołhe hródże stany a tworja tak rjeż murju wokolo swojeho wulkeho brózna a wokolo wojow. Wschitko hromadże poskicża impotanimy wobraz a ludżom, kotrjż so dżiwaju, k expreßnemu bóku pschihladuja, njebudże cżaß pschedołhi. — Dżensa wjecżor i dyrkom we 8 hodż. zapocżinje so wothrotnische pschedstajenje. Sa krótke hodżiny pschipowédża nam fanfary a tżi zyrkuschowe kapały, so je najwjetsche pschedewsacże Europy swoje wrota sa naß wotewrito. Jenoż někotre dny a potom so tuto rjane knisło psches nóż saßo słubi taż bajkowy ßon, kiž naß do swojeje mozy smabi a potom ßa saßo słubi. Tehdyla wuzijimy skladnosć, pschetoż njewérmy, hdy so nam saßo posticzi.

Kermušny koncert w Pančicach.

To słuša hižo k tradiciji, zo so kermušn póndżelu pódla cżélnych khlóščeńkow tez duchowne poskicża a to w formje mjeńšeho orchestralneho koncerta w tudomnym wjesnym hosćencu. Tuto hižo léta dołhe waśnje pěstuje tez nětčišc nowe zarjadnistwo pod nawjedowanjom knjeza Thca Sobeckeho. Přeprosy swojich hosći a popřewaćelow k hudźbnej wjeceri, kiž bé, dźiwajo na nětčišc hospodarske hubjeństwo, hišće derje wopytana. Wopyt rosćeše hladajcy, hdyż hercy k wjeselej rejcy zapiskachu. Mnohim wšak je cżelne wuskakanje waźnišc hač sluchanje na dobru hudźbu. Tajku hudźbnu pokićeńku witaja młodźi a stari a hudźbu lubowacy wobydlerjo su zarjadnistwu dźakowni, zo jim tajke njewšédne khlóšćeńki poskićuje. To wšo je z wjetšimi wudawkami zjednoćene. A štó wě, hač zarjadnistwo kóždy raz na swoje přińdże.

Njedźelu so hišće dešć zdźela z čurami kidaše. Na koncertnej pónđeli bě so wjedro dočista wuwjedrilo a ćople błyšćate słónčko wabješe do Božeje stwórby. Stóž so njeje jeje wabjenjam podwolił a šol na koncert kapały 10. regimenta z Budyšina pod wosobinskim nawjedowanjom k. wyššeho hudźbneho mištra Käpplera słuchać, je wěsće na swoje přišol. Kóždy hudźbnik bě sebi swojeho zamołwiteho nadawka wědomy, scyła hdyž běchu nastroje zwjetša po jenym wobsadźene a přinošowake k dobremu poradźenju.

Wojerski pokhod wulkowójwody Badenskeho wotewri pisany porjad poskićenjow. Też němscy a druzy wosławjenjcy kaž Lortzing, Verdi, Strauss, Suppé, Dvořak (jeho słowjanska reja je polna ducha a raznosće při tak wubjernym přednošku) přiúdźechu ke słowu. Při spočatku wječorneho koncerta nocheše so připosłuchařstwo tak prawje zahorić. Ale zahorjenosć a přiklesk rosćeše po kóždym čisle a namaka swój wjeršk při poskićenju poslednjeho krucha. Třěle Linka hraješe wjacore kruchi na kslofonje, to je drjewowy hłosowany nastroj, a pokaza swoje wumětšwo na tutym instrumenće. Potom séčhowašej pokhodaj na fanfarskich trompejtach a bubonach, štož so ludźom najbóle lubješe. Mjenjo drje próżdna hudźba hač originelny přewod a nimale theatraliski wustup piskarjow na fanfarach. Někotrymžkuli stary wojak je so při tym na swój wojerski čas dopomnił. Je drje docyła nimo, ale zabyli hišće na njón njejesu, kaž dźe wojerske kapały nas na dowójinske rjeńše časy dopominaju. Wšelake přidawki, z kotrymiž hudźbnicy njeskupjachu, běchu wuraz dźakownosće za bohaty přiklesk připosłuchařstwa. Hdyž so přeća wuprajichu, bórzy zaso tajke poskićenja słyšeć w rjanych wobšérnych rumnosćach Pančanskeje žarle, dha wšitcy wuznaja, zo bě joje powjetšenje a wutwarjenje nuzniše hač što drube. Z wjeselej rejku, ke kotrejž kapała eksaktnje hudźeše, skónči so lětuše kermušne wjesele, kiž bě jenož njedźelu dla dešćojteho wjedra skažene.

Wusudźenja.

Wulka khłostnjańska komora w Budyšinje.

Njeśbože z automobilom, kiž so 4. meje 1929 popołdnju na Grossmemersdorfskich wjesnych honach sta, běšche z pschicżinu, so běšche Herrnhutski tawnišći žud rěsnjcheho Oskara Otu Rizzinja z Herrnhuta 23. augusta t. l. dla njerozumneho cżélneho ranjenja a pschekmuśpenja šamochodowego sakonja k pjenjezownemu khłostanju wo 200 hriwnow abo k jastwu na 10 dnjow sasudźił. Won pak so pschecżiwo wuhudźi powoła. — Nan wobstorkżeneho je z rěsnistkim mischtrom w Herrnhuce a ma filialku w Zitawje. Jeho syn Oskar wschdobom z autom mjasto atd. do Zitawskeje filijalki wożesche. 4. meje běšche wón do Zitawy jdźo kokolésnoho, bźélaćerja Jana Goldberga se Zitawy, pschescżežnyncz chcył a běšche so jeho kola schmórknył, so běšche tuton z kolom padnywschi hebi mosny sćihał a běšche 7 njedźeli w Zitawskej khorownji leżecz dyrbjał. Rizzinc wobkruczeschce, so njeśboże njeje jawinował, je po pschedpisanje signal dał a pomałku a pschehladniwje jěł. Goldberg pak je skoro hrjedź dróhi jěł a pjerża njeje na signal kedźbował a je krótko psched jeho autom hischcże bóle na lewo sajěł. Tola też powolanski

ſud ſo pſcheſtwdżeći, ſo Rizzius njeje doſcź pſchedhladniwje jěł a je tehodła njeſboże ſawinował. Wón pak dyrbjeſche też na ſakſkarja wěznika dra. Raſchku ſ Budyſchina dźiwać, ſo je ſranjenu był ſobu wina na njeſbożu. Sſud tehodła ſkłoſtanje na 70 hriwnowow abo 4 dny ſaſtwa ſniži.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S Tharanota. (Tharandſki hród budże ſo na pſcheſtadźowanje pſchedawacź.). Kaž Freitalſki dźenik „Glückauf“ ſdźěluje, budże ſo Tharandtſki hród tola na dyrbjeńſke waſchuje na pſcheſtadźowanje pſchedawacź. Dotal cźaſ bě ſ wobſtejnoſtiwom hrabińſteje Suminſkeje ſtwójby, poſdźiſcho ſłuſchaſche baronej ſ Recum, kiž pſcheda jón w inflaziji Egiptowſkanej Fanoužej. Wot toho kupi hebi jón w poſlednim cźaſu wjeſelemjenowany ſłotodźěłar Tauſend. Leżewnoſcź budże ſo 5. dezembra na Tharandſkim ſudniſtwje pſcheſtadźowacź. Wopaleńſke ſamołcźenje wuczini 68 790 hriwnow; tale ſuma wotpowěduje měrowej twarjeńſkej błaćiſtnje.

Najnowiše z cyłeho swěta.

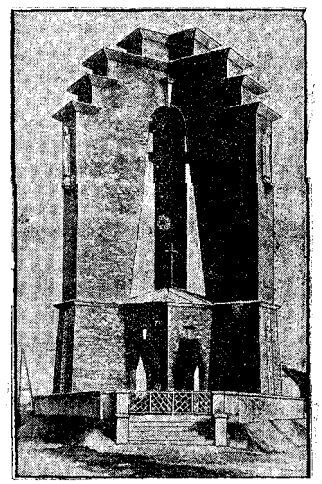
Schtrowa powěcź wo wjedrje ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Rano ſwjetſcha kurjawoſte, wodnjo ſo mróčzele torhaju, khłódno kaž dotal pſchi ſrěnich wětrach ſ kroſkeho wjecźora. W Jendźelſkej a połnóznej Europje budże wjedro khłódne a deſchcźowate.

* Żeleźniſki ſaſtojnik, kotrjž na ſpuczowanju w Lipſku pſchebywaſche, bě hoſcźenz bliſko Rózowego dola wopytał. Potom bě do Rózowego dola ſchoł, ſo tam na lawku žiwnył a wuſnył. Njeſnaty cźłowjek bě ſa nim ſchoł a jemu ſ prědkowego ſaka pjenjeżnu liſtownju kradnył. Wotcźiſwſchi drje ſo nadpadnjeny wobaraſche, tola njemóžeſche ſadźěwacź, ſo rubjeżnik ſ rubjeńſtwom cźekny.

* Kriminalna polizija je ſhonika, ſo je ſo notarej dr. Aronej poradźiło, w nozy wot ſrjedy k ſchtwórtkej ſe ſonu němſku mjeju pſchekroczyć. Kaž ſo ida, wón w Cźeſkoſłowakſej, Pólſkej abo Awſtriſkej pſchebywa. Dr. Aron je žebi, kaž ſu wuſłedźili, madźarſki, bołharſki a francozſki viſum wobſtarał. Polizajſke wuſchnoſcźe tychle krajow ſu ſo nětko kedźbliwe cźinile, ſo ſnadź dr. Aron w nich wuczek pyta. Sſtědźenje ſa Aronowymi depotami pola Barliniſkich bankow je wuſpeſchne było. W jenym ſafu ſo hypotheſkaj liſtaj w hódnoſcźi połdra miliona hriwnow namakaſchtaj. Drjeźdźanſka měſchcźanſka rada, kotraj je ſ dr. Aronom wobkhodnje ſwojana była, je jeneho ſaſtojnika do Barlina póſłała, ſo by ſo pſcheſtwdżił, hač ſu jemu dowěrjene hódnoſte papjery hiſchcźe w rjadze. Pſchi hruhowanju je ſo pokaſało, ſo ſo pſchepodate hódnoſtne papjery hač do makeho ſhyłka w jenej banzy khowaju.

Swójbne powěſće.

Semrěli: Ida Kebernikowa rodź. Wagnerez we Zjdowje, 52 łět. — Richard Rěſchny w Tſjoch Hwězdach, 30 łět. — Hana Luiſa Wundrakowa ſwud. Ruhlandowa rodź. Thierakez w Kamjenzu, 68 łět. — Mina Dehnowa rodź. Opitzez w Lubiju. — Pawoł Käſtner w Lubiju. — Klara Meta Groſina rodź. Sonntagez we Lubiju, 34 łět. — Hermann Wieſner, dźěłacźeſ we Běłej Wodźe, 49 łět.

Trikrajowy pomnik w Hornjej Slezyskej. Tutón pomnik postajichu tam, hdźež Němska, Pólska a Cěſkoſłowakſka hromadźe mjezuja. Kóždy ſtołp pomnika ſteji na pódźe jeneho tutych krajow. Pomnik ſu wěnowali wopomnjeću we wójnje padnjenych.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ w Budyšinje
Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. Za hoſpodarſki dźěl Arnošt Bart w Brězowje. Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Wšě šulske knihi
su dostać
w Smolerjec knihařni, zap. dr. z w. r.
na Lawskich hrjebjach 4

Štó to wě?

Štó je był markhrabja Gero?
Z wotkel je mjeno bolšewik?
Hdy bu Khrystus křižowany?
Sto je to mimikri?
Sto woznamjenja dieta?

Wotmołwy na wčerawše prašenja.

Mišnjanske biskopstwo bu założene w lěće 968 po Khr., wobnowjene w lěće 1921 w Budyšinje.

Demokratija přińdże wot demo = lud a krateo = knježu, potajkim lud sam na sebi knježi, aristokratija (aristos = najlěpši, krateo = knježu) je knježenje najlěpšich, plutokratija (plutos = bohaty) je knježeństwo bohačkow, birokratija (buro = hamt) je knježeństwo hamtow, monarchija (monos = sam) je knježeństwo jednotliwca (krala).

Radium je wunamakała madame Curie, kiž bě rodźena pólska Skłodowska. Sta so pozdźišo z profesorku na Parižskej universiće.

Boykot bě kónc 19. lětstotka zarjadował jeneho kubła w Jendźelskej, kiž běše wot swojeje wokolnoſće tak hidźeny, zo nichtó njechaše wot njeho kupować ani jemu předawać. To je tak znate było, zo nasta słowo „boykotting“ za zadźerženje jeho njepřećelow. Su wšelake wašnja boykota: socialneho, hospodarſkeho, narodneho, towarſtwoweho atd.

Prěni podmórski čołm bě spušćeny w lěće 1906. Ležma po dźesać lětach bu z pomocu tutych łódźow wjedźena najſurowiša wójna.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy ſtwórtk we towarſownі na Hornčerſkej hasy.

Domowina. Naša nazymska hłowna zhromadźizna budże ſrjedu 13. novembra popołdnju w 4 hodź. w Serbskim Domje. Namjety njech so do 5. nov. předsydźe zapodaja. Wšitke towarſtwa dyrbja być zastupjene. Předsydstwo.

Khelno. „Domizna“ ma njedźelu 27. 10. wječor ½8 hodź. pola Mjenec měšačnu zhromadźiznu. Sobuſtawy přińdźe połnoličnje. Hoſco su lubje witani. Předsydstwo.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy ſtwórtk wječor ½9 hodź. w Kačej korčmje. Bratrja, přińdźe wšitcy zaſo, a hladajće, zo byšče też tych ſobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala ſtejachu. Na zdar! Načolnik.

Pančicy. Přichodny pjatk, 25. oktobra, wječor we 8 hodź. ma Lipa Serbska (muſke hłosy) nuzny prohu pola Natuſec w Kukowje. Přińdźe wšitcy.

Rózant. Towarſtwo młodźencow ma ſwoju měšačnu zhromadźiznu njedźelu 29. oktobra. Wšitcy wěſce přińdu.

AMACVERGASER APPARATEBAU
Narunanske dźěle
rjećazy za motorske kołá
čěriłowe dźěle
tachometry, latańje
Wikowarje dostanu fabrikske płaćizny.
G. BÜRGEL
wikowańnja z motorskimi kołami
w Budyšinje na Žitn. wikach 11
Telefon 3593

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Wupjerki
jenoj najlěpše twory:
80 cm ſchěrokе . . . m 2.20
100 cm „ . . . m 2.75
115 cm „ . . . m 3.—
130 cm „ . . . m 3.50
140 cm „ . . . m 3.70
150 cm „ . . . m 4.25
Ruſkie hódnoſte, kaž też jeſchite wupjerki a hotowe kłajki, na ſkładze
Andr. Kasper
(měſtcźer: A. Pilopp)
w Budyſchinje, Burglehn 11

Skleńcźerski pěsk
po cyłych wozach pyta kupować. Poskićenja pod B. O 5152 na Rudolf Mosse, Breslau

Runkliu
předawa po wozach
a wagonach
rycźerkubło w Bárće

Nic zapomnić
dźensa
srjedu
z dypkom we 8 hodź.

KRONE
w Budyšinje **w Husarskej kasarni.**
Zwiski z čahami a awtobusami do wšěch kónčin (hlej wčerawši nawěſtk.)
W měšće po skónčenju předstajenjow wot Husafskeje kasarny je ſkładnoſć na wšěch čarach.
Wobhladanje 800 zwěrjatow
wšědnje wot 10 hodź. dopołdnja.

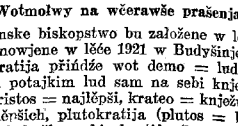
Naturska hojerka a přepytowarka
knjeni A. Freund
hojeńska magnetopathika, radijowa homöopathija, [illegible]
ſtiske łěkowanje, zelowe łěkowanje — ma rěčne hodźiny a
dyšinje, na Jägerskej drózy 5 kóždy ſtwórtk, pjatk, ſobotu wot 8 hač 5 hodź. a łěkuje: čuwowa a dušine čerpjenja, žołtowe, čerjowowe, jatrowe, žołčowe, wušowe, wóčne, jerchenjowe čerpjenja, liśawu, wumpjeru, wić, drjenje, iſchias, zlemjenje, zatwalkowanje, bjeſparnoſć, waki, wukhorjenje, tołſtoſć, zatykanje, ſłabioſć, nadźiwu khoroſć, ſpink, žłtate a bołace nohi — Wulke wuſpěchi! Raću moć ſobu přinjeſe.

Nětko kurimy jenož hišće
Hans Depla
a **Mois Tunka**
15 nj. cigary

Sućelna krowa, derjezdźerzany jenopřežny wóz z rěblami mjez 3 móže so wolić kiž 30, 25 abo 20 ctr. wunjese, **hnójnicowy sud, zelenina rězaca mašina** su dla smjertneho pada tunjo na předań. Bliže zhonić **w Dambeńcy č. 5**

Hypotheki
na leżownoſće w měſće a na wſach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłačenjom po měſačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje leżownoſcow a wobkhodow** kóždeje druźiny. Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenjeżnych naležnoſćach a ſudniſkich wěcach. Mnoho přiſpóznaća.
Hypothek. büro Wenzel
na Hornčerſkej hasy 11 Telefon 6639

Jurij Känſel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2786
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
= w Budyšinskim hamtskim hejmanſtwje =
Skład rolarſk. mašinow a gratu wšěch druzin

Přiłoha k čisłu 247 **SERBSKE NOWINY** Wułoru, 22. oktobra 1929

Jenički „Sokoł“ w Pančicach spomina wulkeho Čišinskeho.

Hdyž kamušk do jězora čisnješ, nastawaju koło wokoło zmohi, najprjedy wulke, potom dale mjeńše a mjeńše, doniž so skónčnje cyle njezhubja; zwjeřch wody je so zaso změrował a wupřestrěwa so jako hładka runina před twojim wóčkom kaž prjedy. Podobnje je so stało z mjenom mnohich serbskich wótcow. Zaklinčachu, wuklinčachu, nichtó jich wjacy njepraja, njeslyši. Mohło snadź so też mjeno Čišinskeho runje tak zhubić z pomjatka serbskeho naroda. — Nihdy, ženje!

Hladaj kak je tomu pola nas we woprawdźitosći? Veni et vidi!

Wčerjeńšeni srjedu swjećachmy wurjadny wopomnišćowy dźeń. Dwacyći lět bě so minyło, zo je wuznamjenity serbski basnik swětoweho mjena, naš Jakub Bartšik, Z wěstosću wočakowach, zo budże naša džakowna lubosć při tutej składnosći swojeho wulkeho serbskeho basnika wopominać. Hdyž traš so też žana zjawna wopomnjeńska swjatočnosć njewotmóje, tak tola wo tym njeńša w našich časopisach so dostojnje na 20. róčnu smjertnu Čišinskeho spomni — sebi myslach. Hdyž pak zjebany! nihdźe so ničeho njedočitach. Jenož čłonki serbskeho ludu swojich wulkich synow! Ale to njedźakowni . . . „bjez wuspěcha nimale wšědnjerjowe wuklinča pola nas, a knihi pěsnjow plěsnja na składze a žeru proch, kiž krej we wutrobach wubudźić a přez žily z wohnjom rozłožić lud serbski pod serbowsku khorhoj wołać dyrbi . . . “ (Čišinski: Serbske Zynki, str. 94.), — „ . . . njewěm, hač mam hněwać so, hač płakać, haj wěr, narěčeć sirenam mohł bych dać so, wšo wěrěći pjero wodźić, hdy bych njeměł serbsku ludu jatu w złotych putach lubosće . . . “

Wšitky njesu jeni, namakachu so někotři wjacy, kiž zakhowachu Serbam česć! Jednota w Pančicach zwoła sebi swojich swěrnych do wjace hosćenca we Wudworju k wosebitemu wopomnjeńskemu wječorej. Sława wam, wy serbscy juniorjo, kiž wósće sebi česćić swojich zemrětych wulkotnikow! Pohladajmy bliže do nich.

Za njepřitomneho starostu nawjedowaše zhromadźenu bratr načolnik J. Kocor. Zamóže jadriwje rěčeć, je też wustojny přednošowař Čišinskeho basni. Poskići nam też někotre poradźene pokazki, kaž: „Serbam“, „Milicy smjertna žałosć“, „Pod Hrodźišćom nižo klóštra zady“ — wšitko basnje ze „Serbskich Zynkow“. Swjedźeński přednošk měješe hłowny starši serbskeho studentstwa J. Henčl. Poskići rjanej hrjadce přitomnych wohšěrne[illegible] a skutkowanja tutoho našeho [illegible]. Čisteho žiwjenje dyrbjał znać kóždy Serb, wosebje hdyž móžemy sebi z njeho najlěpše wučby. Jeho žiwjenje je dołhi rjećaz bědow a hórkowatosćow, rawy wuraz želoznje wole a wutrajnosće, kiž dopokaz woporniwoje lubosće. Runje to, na nas dźensniši dźeń tak zrědka nadeńdźemy, dyrbi też w našich młodych rjadach tak jara woporniwa lubosć a wobstajnosć! My młodźi chcemy za nowu ideju, tola lohko też zaso wotstupimy a nastupjeny nowy puć wopušćimy. Wěstotny młodźenc bě hižo jónu horliwy Sokoł — a hdźe je dźensa? — Bě też jónu njeskaženy, bě čisty, narodnje zmysleny, zahorjeny runja młodźenc, tola rainy so někto njedźeli, zahorjenosć a skóržka lubosće wustudny, doniž cyle njewuhasnu — a młodźenc bě zaso jedyn z tamnych. „Tola natury kóždy narod ma a nosyć dyrbi je jako sebi. Też w Serbach tajcy Serbja ženje [illegible]mu . . . “ (Čišinski: Moje serbske wuznaće.) Tuž, wy młodźi, studujće prawje žiwjenjopisy serbskich [illegible]rjowow, wukóčće z nich lubosć a wobstajnosć, kajkuž je ju měł Čišinski, tón wot swojich zapěty, wot njepřećelow hanjeny a wot němskeje wyšnosće zastorčeny Čišinski. Haj mnohi wichor — mnoho njewjedro ćiskaše z jeho čołmom — a njeby-li tak kruće natwarjeny a wot tak sylneje ruki a móceneho njezlemjomneho ducha wodźeny był, často by so tepił a zahinył z łódźnikom. A prašamy so, kak je wón při wšěm tym mohł telko wukonjeć, telko drohocinkow nam ze swojim basnjenjom nakopić, dźiwajo na te ćeže a wobćežnosće, w kotrychž je žiwy był, tu bědu a nuzu, kotruž je měł přećerpjeć? — To je dokonjała jeho wulka lubosć, lubosć k maćernej rěči a ródnej zemi! — „ . . . ow klinć a brinć mi ródna rěč!“ — „ . . . naš krajik rajik je . . . “ atd. A hdyž cheychu wěste kruhi rozbić jeho harfu, přetož:

Stupać w taktu kaž so piska,
z wjelkami wuć z jenej truby,
wěc mi stajnje běše nizka,
a tak mnohim njeběch luby!“

— to jeho do dalokeje cuzby přesadźichu. A hlejće, wón na to: „Ženje hišće, ženje mi njeje tak wysoko wutroba hiła za serbski lud a za serbski kraj, jako nětk, hdyž so rudźu na cuzbje . . . !“ — A runje tajka cyle njesebična lubosć, kiž na sebje samoho zabywa, swojeho wosobinskeho wužitka njepyta, radu wopruje mocy, dary ducha, dokhody ćesće a nahladnosć swěta dyrbi też nas młodych debić, chcemy-li być prawi Sokoljo, chceće-li do najlěpšich ze serbskeje krewje słušeć! A budźe-li serbski Sokoł we stopach Čišinskeho kročić, potom zawěsće wšě zadźěwki přewinje a — dobudźe!

„Bart mortwy je, nětk Čišinski budź žiwy!“

Po dozrjadowanju někotrych internych należnoscow so poradźeny wječor skónči. -čl.

Pomnik służobneje Marbaty Mannkartec we Winje. Wona wukhowa dwě dźešći před smjerću přeježdżenja. *Při wukhowanju bu sama přeježdżena a morjena.*

Wusudźenja.

Wulka khłostańska komora w Budyšinje.

21-letny, wojnjet khłostany wojnar Rudolf Kschijžan ze Budyšina měješe je swojim powołanjom přećeńciwo wušudnej Budyšćeho krajnistwa sudu, kiž běše jeho 27. augusta t. l. dla wospjetneho paduschstwa w dwěmaj přichadomaj sadźenjach k 1 lětu a 2 měsacomaj sadźenjoma, pozdźišo wušeho. Přeńca instanza běše mela sa dopołasane, so je Kschijžan z druhim dźěłaćerjom bankowiu knižku z 500 hriwnami pjenjez, dale w Budyšćich měšćańskich kupjelach jenemu stud. radže kožuch kradnył, a so je dale sa naspomnjenych dźěłaćerjow, kiž běše sako dźěłać sapoczał, z přchedpołożenjom jeho bjesdźěłnje khwaty město 4,92 hr. hišće dalše 7,27 hr. podwjerh sa sebje wołbdźełnył. Paduschstwo kožucha, kiž je zhromadnje z pinčnikom skućił, a wobschudźeństwo, ke ichžodże zastarana dźěłoniemějazych Kschijžow přchida, nic pak, so je bankowiu knižku kradnył. Po pschepytowanju, hdyž běše sjawnosć wusamknjena, sniži sud Kschijžanowe khłostanje a sadźi jeho dla kradnjenja kožucha a wobschudźenja k 10 měsacam a 2 njedźelomaj sadźiwa, hewak pak jeho wuwinowachu. Pschepytowańsku jatbu wot 19. junija hač 27. augusta 1929 wobkładowaše sud sa wotpołożene khłostanje.

§ Měsny w Kamjenzu, nětko w Hamburgu bydlazy barbjer Franz Ota Eugert, běše wobskorženy, so je se sawołanjeństwa swojeje žony, kotraž je 4. septembra 1925 wumrěła, hebi wšy, brasnu, hubodże, schady atd., kiž jeho dźěćom abo pschirodnym dźěćom sjukachu, njepruwje pschiwoził. Lawniški sud w Kamjenzu běše jenoż sa dopokasane wobkładował, so je wobskorženy štyri puczowańšći korb pschekichiwił a jeho tehodła k 30 hr. pjenježneho khłostanja abo 6 dnjam sadźiwa sadźiłsi. Eugert so pschećiwo tutomu wušudej połowa. Psched połowanskim sudom, hdyž wobsahowachu pschiwšy njetrjebasche, měješe je swojim połowanjom wokny wuhkeh, pschetož sud jeho wuwinowa.

Cyrkus Krone.

Jutje wječor prěnje pschedstajenje zyrkuša Krone we Budyšinskim. Hižom dawno pschipowědźene hóšne hry zyrkuša Krone so nětko jutje zyrkeu w Budyšinje sapočnu. Schtož Krona pokazowaca njepowědźi, je wopraudźe k wobdźiwanju a sda so swoprědka hódaćeho, kak móže so tajka mnohosć wubranych posliczejnjow do tichodźinskeho programa sjewjesć. Ale Krone běše wschak hižom w nastupanju rejzije z puczubarjom a je do swojeho porjada tempo pschinjesł, so njewostanu jenoż wopytowarjo napjeczi, ale jemu je lej smóznjene, swój bohaty material na ludźoch a swěrjatach w tóžnym pschedstajenju połnje sfukkujomnje pschedwjesć. Jenož wuwołani mjesynarodni wumělcy w tutom zyrkuše sfukkuja. Najprjedy direktor Krone wožobinšiny, kiž w tóžnym pschedstajenju se swojeho 25 swěrjatow wopschijazeho skonowcho sfadła 20 sylne swěrjata w jenicžkej dreźurje pschedwjedże. 20 hobrow z praležu pohłuscha na komando jenicžkeho cłowjeka w jich hrjadźinje. Tale dreźura je swojim monumentalnym sfukkowanjom je swojorasna na zylym swěcże. Stare klasiske zyrkuše wumělstwo sastupnje rjad zyle wulkich mjenow. Sćuł to najprjedy 10 Casi-husarojo, kiž jěchaja z hišćeze njewidźanej dokonjanosću. Petoletti, kiž ma we zyrkuškowym swěcże pschimjeno „kral schulskich jěchanjow“, je dalše mjeno mjesynarodneje sławy. Schtož wón na swojim dźiwakonju „Piczikemje“ dokonja, njeje skoro žana „wušoka schula“ wjazy, je wopraudźite wejwanje k wyhmej hudźbu. Dreźerowanje rubježnych swěrjatow pola Krone sjajnje derje pěstowachu. W jenicžkej dreźurje pschinješe Krone nadobo 24 bengalskich a kralowskich tigrow do sdźerkowego zentralneho swěrjenza. Sajimawe je pschi tom też, so jeho dreźerjo njerěkaja domptěrjo abo Illudźerjo, ale wucžerjo swěrjatow. S tym ma so też do swonka pokazać, so pola Krone njeje tak mjenowanych namóžnych dreźurow, kajkaž w prjedawschich cžasach běše. Wschitke swěrjata po mětnym dołhim pruhowanju a jenoż z dobrymi słowami po nječim k jich wobdźiwanym samožnosćam dowjedu. Marstall je 260 nadobnymi konjemi połnja. Zwěrjenc je pschi tom też, so jeho dreźerjo njerěkaja domptěrjo abo Illudźerjo, ale wucžerjo swěrjatow. S tym ma so też do swonka pokazać, so pola Krone njeje tak mjenowanych namóžnych dreźurow, kajkaž w prjedawschich cžasach běše. Wschitke swěrjata po mětnym dołhim pruhowanju a jenoż z dobrymi słowami po nječim k jich wobdźiwanym samožnosćam dowjedu. Marstall je 260 nadobnymi konjemi połnja. Sajimawe

hišchcje ženje pokasaćj njenožachu. Wožebje drohotne standarbne cžiško žu rejwaufke elefanty, ja kotreż Krone hižom 1000 hriwnow ja wjecjor poffcžichu. Wešo podarmo. Mórske laiwy jako mischtrjzy jonglérowjo, njedrjodžeje jako kolojéšoni a na rólowarskich kolesach, lodowe njedrjodžeje jako twarzy pyramidow žu dalsche dreščerowarske wustupy prénieje rjadowanje. So w tajsim wulkim pschedewjedzenju ninno pčstowanja dreßurowa švérjatow tak wumélstwo cžlowjekowa haja, so drje žauno wot so rosumi. Tu maju so najprjedy 10 Otarisojo njenowacj, kotříž w swajšlowym wumélstwowstkim létanju pod zyrkußowym kulotwarom dsiwju khrobłosc a symnokrejnosc pokasuja, tíž dospiže žwój wjeršch tehdom, hdyž 10 muži nadobo psches powetr lecji, njedsedhujo jakonjow cžeže. Potom pschindu Jämnekeju, Dmankowskeju a kaž tuczi snacji wumétzy rékaju. 50 arabiskich skakarjow je žwojim dsiwom wjerczatym skakanjom, Perchefte wuftupy na wißatym schcjeżoru, wjerczate réble atd. wešo w tutom wulkim programje tež njepobrachuja, runje kaž wulki zyrkußowy ballett ſ 50 holzow nowe žiwjenje a pschezo saßo nowe wotmenjenje do krajneho porjada pschinjeße. Senjajiffe cžiško je dwójny salto wobßadzeneho automobila ſ wyßokoleße zyrkußowego kulotwara, tíž tež najßpluischce cžuwy na cžeßku pruhu ſtají. Romiske wojowanja, hońiwa ſ wosami a konjemi, wulke ſportiske wubędzowanja wudospolnja program, kotryż mózachmy tu jenoż ſ krótkimi žadami wopißacż. Njeje nicžeho w tutym Zhodžinſkim porjedje, schtoż bo njeby ſpéchnje bjes Łóżdeje pschestawki wotwiwako a njeby tež najwumyßleniſcheho pschihladowarja spokojito. Njech tam kóżdy žam dże a žo pschejwjedżi. — Wélo žo kóżdemu naležnje radsi, so by žebi do cžaża pschihódne méstno świeżcik, dokelž žo ludžo hižom nétko žylnje cžitchcja, to bya hodžinu a hórje. Hóſtne hry pak žo pod žanymi wobſtejnoſcžemi njemóża pſches poſtajeny cžaß podkščicć, dokelž na zyrkuß hižom ſ drubimi méſtami ſrécžane.

Wohnjowobornistwo.

Kurs elektrikow Budyſchkeho wotrjeßneho ſwjaſka wohnjowych woborow.

Schtwórty dżeń wotewri tohorunja knjes wopalny direktor Fiſcher w pschitomnoſcži knjesow, pschi priedawſchich kurſowych dnjach hižo mjenowanych. Knjes inżeńer Heiniſch pschednoſchowaſche wo wohnju a gylnym prudże. Kak naſtanje woheń ſe ſaßapntenjom miliny? Saßapnjenje miliny móże wſchelakore bycž. Hdyž ſo nabjatej powodaj podóſtnjetaj, hdyž ſo powod ſe ſenju pobóſknje aba ſ cžłowjeſtkim cžłom, móże ſaßapnjenje weſzadła (Sicherungen) pschepala a plomjo wußapnje. Roßłożeſche nadrobnje, kak ma ſo woheń, tíž je ſe ſaßapnjenjom miliny naſtał, ſ najwjetßich pschedhladnowoſcu haſchecż. Wohnjowe woboty maju jenoż pschi najwjetßich nuſy pschi palenju gylnoprudowych powodow ſapſchimnycż. Njewuczeny perſonal do elektrikich wężow dożpla njeßmé pschimacż, ale dyrbi ſebi połnje ſwojeho zamołwjenja wédomy bycž. Tuczi ludžo, kaž dożpla wohnjowi woborowje maju pschi wohnjach pschi elektrißich powodach wobſtejo kdżbni bycž dla njedżanych dżełow na woborniſkej draſcže. Powſchitkowne ſadżerżenje pschi wohnjach je, ſo ſo milinatni hnydom powješcž da, potom ſ wéſych dżełow miliny wotewjeſacž, ſmeju ſaßwéżenu wotſtajicž, dokelž ſo tuta pschi wohnju žnle nutnje trjeba, ſe wſchich druhich powodow prud wottſtajicž. Żadyn powod njeßmé ſo bjes nuſneje pschicžiny wotrésnycž. Skóncžnje pschednoſchcž ſo hiſchcže wſchejo ſ dotalnych dżiwow kurſa ſtrótka podótknu. Wobdżélinizy budża na pożledniim dnju kurſa, 26. oktobra, w pschitomnoſcži ſwjatkowcho ſtromadneho pschedſtojdſtwa pruhowani. K pruhowanju ſo towaréſchnoſcž w Radnej hinzy pschſiſankiſe. Towaſchejo njech tutom dżeń w wuſtawjenju a cžakaju pschiſidu.

Přilopk.

* **Saworacj bě turiſcho hacj pſchedacj.** S Großgotterna w Duringſkej ſo powě: Dokelž górki njenoſchdnje mało płacžachu, ſu tudy ratarjo wulke žolte górki, tíž ſo hewak ſa žonopowe górki wuživachu, proſto podworali, dokelž by jim ſbéranje górkow wjazy khóſtow naczinilo, hacj pſchedawanje wunjeße.

* **Mordarſki poſtpyt** 15 létneho ſaſtaranikeho khowanza. W Cinbrunnje nadpadny w nozy wot póndżele na wutoru 15 létny ſaſtaranſki khowanz Salz we „wuſtawje hrabje Recke" 40 létnu ſłużowna. Po ſwjedżenju narodninow ſtkhowa ſo w ſpanſkej ſtiwi ſłużowneju pod łożo a cžakaſche, doniż njeběſchtej holzo wutżej. Na to wali ſo na jenu ſ holzow a ſkala ju ſ dyhhacżnym nożom ſchtyri, pjeć krócž. Tež druhu holzu, khwatażu towarſchżu na pomoż, cžišnu na ſemju. Na napomożwokanje pſchibżażu wuſtawowi pſchiſłożeni a pſchemócžu khowanza. Pſchi ſwojim pſchesłyſchowanju tutón ſo wupraji, ſo je holzu dyhł dawno hižo ſkónzowacż, ale žanu ważnu pſchicžinu njemóże wéſo mjenowacż. Nadpadjemu holzu wotwjeſechu do khorownje. Jeſe franjenja njeißu ſmjereż ſtrašchne.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 22. oktobra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1795	100 pólsk. złotych	47,00
1 jendżelski punt .	20,376	100 čeſkoſt krónow .	12,378
100 ćwajc. frankow .	80,92	100 franc. frankow .	16,445

Na Barlinſkej burſy ſmjerowanje wczera dale poſtupowaſche. Kurſy efektow ſo ſeſtlinjowachu. Tola na wikach ſ dołżnymi a rentowymi liſtżinami wostachu kurſy ſeſtałżene.

Produktowe wiki wczera dale měrne wostachu. Płacżiny pſchenżaj a rożki wo 5 pj. po zentnarju popuſchczichu a te wowſża wo 10 pj. Wczera płacżeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenży 11,55—11,60 hr., rożki 8,60 hr.
hacž 8,77½ hr., naſymkeho jeczmjenia 8,60 hacž 9,40 hr., nałżinjeho 9,80 hr. hacž 10,80 hr., wowſża 8,35—8,85 hr.

w termińowym wikowanju:

ſa oktober: pſchenży 12,15 hr., rożki pak 9,25 hr., wowſża 8,65 hr.,
ſa dezember: pſchenży 12,45—12,41½ hr., rożki 9,65—9,62½ hr., wowſża pak 9,15—9,22½ hr.,
ſa měrz: rożki 10,22½—10,20 hr., pſchenży 13,02½—13,01¼ hr.,

w Drjeżdżanach (pjatk):

pſchenży 11,45—11,70 hr. (11,55—11,80 hriwnow),
rożki noweje 9,05—9,30 hr. (9,15—9,30 hriwnow),
jeczmjenja naſymkeho 9—9,25 hr. (9 hr. hacž 9,25 hr.),
jeczmjenja nałżiwjeho 10,50—11,25 hriwnow (10,50—11,25 hr.),
wowſża ſtareho 8,75—9 hr.,
wowſża nowjeho 8,30—8,70 hr. (8,35 hriwnow hacž 8,65 hriwnow).

Pschikitajeja:

Pſchedawalki, Richard Puſchmann w Hródku. Jenož pißane poſtiżenja.
Wurjadnika ſamkaſtejho, Dulka w Bżej Wodże.
Pſchedawarku, do Budyſchina na Sadnu Bohatu haju 8.
Holzu do domu, rżinik Steilwachter w Rychwałdże.
„ do Budyſchina, Schulſka haja 9.

Na pſchedań:

Wolaj 2½létnaj a bycžkaj, knježi dwór w Jablońcu, telefon 228, hant Mużankow.
Płót żelezny, 15 mtr., ſ durcžkami a kamjentnymi ſtokſtelpami, Leſcha we Wojerezach, Dwórniſchczowa haja cžišło 10 b.
Dołżije wſchelake pjenežli, we Wojerezach, Pólna haja cžišło 27.
Poßtelcžicžo, we Wojerezach, Kinsbórkſka dróha 14.
Runkliża, Schkoda w Bóſchczach a knježi dwór w Cžeſchorizach.
Łożo ſ matrazu ſa 25 hr., w Budyſchinje, Pſchi wulkej zyrkwi 5II.

Kupuja:

Sěno, 20 zentnarjow, Zwajr w Budyſchinje, Wulka Bratrowſka haja 4.
Łożko dżeczaze, Dubſkaſka haja 111 na bramo.

Ssudniży na pſchesadżowanje

ſrjedu 23. oktobra 1929:

we **Wulkich Sdżarach** w Streublez hoſcženzu dop. we 10 hodż.: krowa a hoſpodarſki wóz,
we **Wojerezach** w hoſcženzu „K ſwéżdże" dop. w 11 h.: wſchelake meble, aktowy kamor, klawér, hudżbny ſtroj a radio,
w **Hermanezach** w hoſcženzu pſchip. w 12 hodż.: 3 gramofony, 9 mużażach kolow,
w **Miſkej** w hoſcženzu „K ſwéżdże" dop. w 10 hodż.: büſej, ſchkleńczany wóz a waha.

ſchtwórtk 24. oktobra 1929:

w **Budyſchinje** na ſudniſtwje dop. w 10 hodż.: wſchelake meble, ſchpihele, maſchiny, hudżbne ſtroje, auta, motorke, mużaze, żonjaze a dżeczaze kola, lampy a cžażniki, pißańſke ſtroje, gramofonowe deſti, wahi, łożowe pſchesłiſte płachty, ſchijaze maſchiny, gardiny, blachowe, porzelinowe a aluminijowe ſudobża, blechowe twory a wobucža, zydżawa, dubowy kaſchez, klamežta pokładnja, radio, mużaze draſtu, drobne twory a też bebjeńſki,
w **Barcže**, kuzay ſeńdu ſo dop. w 10 hodż. na gmejniſkim hamcže: pißańſke blido, wſchelake ſtoły, prochżiżnik a 5 rjemjenjowych tarczow, blido.

Škrawe dlenże.

Produktowe wiki dżenża dop. ¾11 hodż. w Barlinje: Wiki ſu hiſchcže žnadne, ale płacżiny ſtruczene.
Dop. ¾12 hodż.: Żito je na wikach žadne, płacżiny dale poſtupuja.

Płacżiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacżiny po złotej hriwnje.

	21. 10.	19. 10.		21. 10.	19. 10.
Pšeńca	231-232	229-230	luny	—	—
rożka	172-175	173-177	woka	—	—
naz. ječmjeń			nadre luniny	—	—
nal. ječmjeń	172-188	172-188	žolte luniny	—	—
wows	167-177	169-179	ceradella	—	—
kukurica	—	—	rana. wosušk	18-1,00	18-1,00
pšeńč. mauka	34-33,25	27-33,25	kany wosušk	24-24,40	24-24,40
rżana muka	23-26,00	23-26,10	poon. metasa	—	—
nš. wotruby	11-11,75	11-11,75	brnj. kruška	15-16,80	15-16,80
rżane „	9-10,25	9-10,25	syno, 50 kg	3,50-4,00	3,50-4,00
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,35-1,50	1,35-1,50
hróch, Viktor.	35-42,00	35-42,00	pšeńč. „	1,05-1,22	1,05-1,22
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,45	1,20-1,45
pjeluški	—	—	ječna „	1,15-1,35	1,15-1,35

Drjeżdżanska burza (21. X.).

Pšeńca	229 234	běrnjace kružki	17,00 17,50
rożka	181-186	pšeńč. wotruby	11,00 11,50
nałětni ječmjeń	210-225	rżane wotruby	11,50-12,00
nazymsk. ječmjeń	180-185	pšeńčna muka	44,00-45,50
wows	175-180	rżana muka	30,00-30,50
čefwjony dźećel	145-155	woka	35,00 36,00
raps	350 355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	198-200	hróch	34,00 36,00
suche truhančki	13-13,80	cokrowe truh.	17,00 18,00

Płacżiny rěznego skotu na Drjeżdżanskich skótnych wikach.

21. oktobra.

276 woł., 263 byk., 490 jałowc. a kruw., 614 ćelat., 700 wowc., 3529 swini.

Płacżiny za

woły: 1. 57—61, 2. 50—55, 3. 42—48;
byki: 1. 59—62, 2. 51—57, 3. 45—48;
kruwy: 1. 49—53, 2. 42—47, 3. 32—37, 25—30;
jałojcy: 1. 54—57, 2. 42—50;
wowcy: 1. 68—72, 2. 56—65;
ćelata: 1. 87—92, 2. 80—86, 3. 63—78:
swinje: (přez 300 pt.) 85—86, 2. (240—300) 86—87, 3. (200—240) 83—84. 4. (160—200) 83—84. Raney 73—77.

Połnócne morjo chcedża wusušić. Na našim wobrazu widźimy, kak chcedża wot Jendżelskeje hač do połnócneje strony Danskeje haćenja natwarić. Tute by było 800 kilometrow dołhe. Runje tak chcedża je mjez Francowskej a Jendżelskej zahaćić. Rěki do połnócneho morja so wuliwace bychu w kanalach do oceana wjedle. Wusušene morjo by tak wulke kaž Jendżelska była a 20 miljonow ludźi by kraj żeživ.

Też w Egyptowskej z awtami jězdża. Wjelblud bě hač dotal w Egyptowskej skóco, trjebane za nošenje tworow a wosobow. Dżensa započnu tam też z awtami jězdźić.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 249 — Budyšin — Stwórtk, 24. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Wojowanje wo wustawu w Awstriskej.

W awstriskej nazionalnej radze je so wutoru prěnje čitanje **naćišća noweje wustawy** sapoćało. Se sozialdemokratow **dr. Renner** rěkaše, kotryž mjes druhim praji: Nastawjenje we naćišću je, so chce **57 procentow wobydlerstwa te druhe 43 procentow stwonka łakonja,** wjesce **pak stwonka runoprawa stajiś.** Pódla rostšahowanja swójskeho hospodarstwa dyrbi so někto teź porjad rostšahaś. Wšykno so z nowej wustawu śnieži, šitkož žmy prawnych sawěsćenjow měli. Sswojim prětorianam ješe so k tutej wustawje dali nusowaś, kotruž jako nuzadko wobkładujece, dokeľ so njemóžece skrobliś, so byšćece so k wotbronjenju rozbudźili, **kotreż** wjele lět namjetowachu. **Samozwitośaś sa to wotpokazujemy, so so z tymle wojowanjom wo wustawu stat najcežo rozšćahaśe,** so žmólniga do luda cźišnje, mjes tym so w najcežšej hospodarskej kryzy stejimy. Lud ma woprawdźe druhe starośe. **Tola wojowanju, kotreż so nam nanuśuje, so njezuwinjemy** ani tu, ani swonka parlamenta. Prajiśe pśiducy, so je statna móc žyzna. Cźehodła potom tale pśicynjatosć statneje mocy w žrědkach pottóčowanja, cźehodła potom **žałosćiwa kapitulazija pśiked privatnymi nałožnikami?** Tale po idacej žyzna statna móc dyrbi wjeźi sacźinjeś pśiked tym, so bohaći jemjenjo žebi zaměi wojakow wudźerjuja, so industrijowni knjeza žebi cźišćałakow dźerża. Wustawu, kotruž wobsamknjece, wostanje śama papjera, kaž dołho móża tśi wójska, (statne wójsko, domowinska wobora a republikanski schitkazy swjazk) pornjo žebi wobstejece. **Tohodła pśiked tśimi wustawnymi prašćenjom ważne woitbronjenje śteji.** A hdyž jednaś pócznjemy, so praśchamy: „Woitbroni so abo nic?"

Dr. Renner na kónzu rajiś:

„Měnicźe, so žmy schtyrzeći lět sa swobodu wojowali, a so so jeje někto wotrjeknjeny, dokeľ nam někotśi dyrdomdejnizy hroźa? Njech knjeja wědźa, so by kóždy z naju najcežše na so wzał, hdy by trjeba było, so so tute prawa jakitaju."

Skórźba němskonacionalneje strony pola statneho suda so wotpokazała.

Namjet rěcznika dr. Seelmanna-Eggeberta pola statneho suda na wudaśe nałkwilneje porucznosće, kotryž je tutón w mjenje němskonazionalneje śejmskeje frakźije pśicejźowu krajej Pruskej „dla pśicejźiwnosće pśicejźiwu wustawje, pśi wobdźělenju sastojnikow pśi ludowym pozjadanju" podał, so wotpokazuje.

Po tymle rozsudźe ma pruske knježeśerstwo prawo, statnym sastojnikam dla § 4 ludoweho pozjadanja sakasaś, so pod ludowe pozjadanje podpisaś.

Wuprajenje njedowěrjenja w pruskim śejmje so wotpokasało.

W pruskim śejmje je so wuprajenje njedowěrjenja pśicejźiwosći pruskemu knježeśerstwu we wothłosowanju po mjenju z 218 pśicejźiwosći 114 hłosam wotpokasało. Teź druhe namjety němskich nazionalnych, mjes nimi namjety pśicejźiwo Youngowemu planej a pśicejźiwo sakasanju Stahlhelma, žu so z jednorej wjetšiny wotpokasałe.

Woźtronjenje žiwjateju dnjow 1. meje a 9. novembra.

Sakiki śejm je so śrjedu z namjetom němskonazionalneje strony na woźtronjenje žiwjateju dnjow 1. meje a 9. novembra sabĕrał. Němskonazionalny sapósłanc **Siegert** pśicinjeny rozłogi, kotrychžbu dla dyrbiśej mjenowanaj dnjej **charakter** žiwjateho dnja žubiś. Pśiki dełacze so potom sozialdemokrat **Edel**, kommunist **Stubermann**, dr. **Bl üher** z němskeje ludoweje strony a nazionalny sozialist z **Killinger** wobdźělichu. Nadźijeś je so prawnemu wubĕrkeju pśichipokasaś. Na nowy tydźeń budźe so z nowa wo nim jednaś.

Město Freiberg we wulkim pjenježnym ćěsnje.

S finanznym połoženjom města Freiberga žu so we pósledniem pótśeźenju měśtnowych sastupjerjow sabĕrali. Wudawki žu wjetšiche dyźli dokhody, tohodła je nuzne, nastaty njedostatk z pożyčonku 500 000 hrivnow wurunaś. Komunalna banka w Lipsku dyrbjeśe pożyčonku daś. Pśicejźiwo dwěmaj hłosomaj je so pożyčonka sapowědźiła. Wyšeršći měšćanoliła dr. Hartenstein praji, so so po-měra mjes dokhodami a wudawkami pśicejźo dale pohubjeńśichuje. Po wotpokazanju pożyčonki budźe rada dyrbjeś dawki a tarify powyšiś.

Kriza w Durinskej.

S Durinskeho knježeśerstwa staj demokratiskaj ministraj wustupiłoj. S tym je knježeśerstwo nusowane było, wróćo stupiś. Teź tym je bórzy rozpuśćeśi. Hačrunjež so to hišće njeje stało, žu so nowowólby na 8. dźeń dezembra postajiśe.

Finanzne wobśejnosće w Durinskej žu nimo měry hubjene. Pótrjowanja němskeje ludoweje strony a demokratow, dotalne knježeśerstwo we strony sa wobsamknjenje dawkowych pśichodkow dobyś, žu so dospołnje rozbiśe. Landbund, hospodarska strona a němskonazionalni stejiśeźo sastupuja, so so wo dawkowym prašćenju njeśmě dale jednaś.

Zhubjeny konkursny zarjadnik.

We Wrótślawju a Schlesyskej jara šnaty konkursny zarjadnik Cohn, kotremuž je zarjadniśtwo wulkich samoženjow dowěrjene, je so wutoru je žonu a dźeśimi nadobo zhubił. Wutoru dyrbjeśe hišćeze śhromadźiznu wjeśelow wotmeś. Statne rěcznikstwo je měnjenja, so je Cohn dla pśicejźiwjenja samoženja cźeknył. Wrótślawskej kriminalnej policiji hišćeze wutoru jimaśi wukas pódšału. Wěrićeju so mjes tym nałkwilneho zarjadnika namjeinyli, kotrehož je teź žud pomjenował. Cohnowe cźeknjenje je wobeźe we Wrótślawje wulke spodźiwanje zbudźiło, a to cźim bóle, dokeľ be Cohn jara z wulka žiwy a luksusowu willu wobeźeł.

Přećiwnistwo mjez Jungdom a Stahlhelmom.

Do sjawneje śhromadźizny, kotruž bě Jungdo do Jeny swołał, bě Stahlhelmowy wjednik Hellwig z wjele pśicinjowarjemi pśichośoł. Jungdowśki dopitowaŕ Abel so Hellwiga, kotryž bě w jenej śhromadźiźnje Jungdej bospjelnosći porokował, woprašeł, hač pśichi tymle poroku wostanje. Dokeľ Hellwig ani haj ani ně njeźwotmołwi, so śhromadźizna sapowědźi, jemu w debaśe rěcźeś daś. Stahlhelmarjo na to se śale wuczahnychu. Na kónzu źwojeje rospravy Abel naspomni, so je Stahlhelmowy wjednik Seldte rjadowego wyšokego mišitra Mahraunа Segesieja (pśicerahnika) mjenował. Hdyž je Mahraun „Segesites", Abel praji, potom je Seldte Judaš śrjedka frontšich wojakow, dokeľ je źwjasć frontšich wojakow za 30 śrjebornikow nowocźasnemu Metternichej (Jugenbergej) pśedał. Stahlhelm jebi njeśwĕri, źwojim ludźom wĕrnosć rjeź. Ruh mjes Jungdom a Stahlhelmom je rozśrjenjeny. W mjenje rjadowego wjedniśtwa wón Stahlhelmej wójnu pśichipowěda.

Kommunistiski podźěłny strajk.

Ssobuśtawy strajkoweho wjednistwa sjednoćenstwa Barlinskich kładźerjow rowow a jich pomognikow, kotreż žu pśiked nĕkotrymi dnjemi dla namołwjenja k śłuźenju nazymnikow sajeli, žu so k pśicejźowarśkemu žudnikej pśichodźedźe. Ssudnik je pśicejźiwo žydom zobuśtawam strajkoweho wjednistwa jimaśi wukas wudaś. Ssobuśtaw strajkoweho wjednistwa, Hoppe rěkaźy, je so z jatby puśćiśi.

Němske lokomotiwy so Rumunskej wupožcźuja.

Rumunskim statnym želeźnjaram je w auguśce němśtojatna želeźniza 100 lokomotiwow pożcźiła. Mětko je hišćeze 50 druhich lokomotiwow němskeje želeźnjary Rumunskej k wuźiwanju trjebanju pśichepodała. Rumunska je wjetšinu licźbu lokomotiwow w Němskej skałała. Kaž dołho so wone njeźu natwarile, žebi Rumunska je starschimi němskimi lokomotiwami wupomha.

Knježerstwowa kriza w Francowskej

Prezident Doumergue je so śrjedu je senatowym prezidentom Doumerom a komorowym prezidentom Bouissonom w źwojim wobydlenju w Elysejskim hrodźe wo wutworjenju nowoho knježeśerstwa rosrěcźał. Parlamentarjo měnja, so Doumergue Brianda namołwi, so by prezidentowe ministerstwa abo jenoź źwonkowne ministerstwo pśicewsak. **Na kóždy pad budźe so rozśrjanje kriły nĕsćto cźasa dlicź a khćrze wobcźejnjośe nacźini.** Komorowy **prezident Bouisson je tole měnjenje wuprajił,** hdyž je Elysejskeho hroda duźy rjekny, so je położenje njeschewidźne a so budźe žebi rozśrjanje kriły dołhi cźas žadacź.

Jendźelska tajna konferenca w Bagdadu

S nowej politiku jendźelskeho dźełacźeśiskeho knježeśerstwa žu so pomĕry we wjecźornej Aziji pśicmeńśe. Wo tym je tajna konferenca jendźelskich diplomatow a wojeśiskich sastupjerjow f Perśiskeje a Iraka w Bagdadu jednaka.

Pśiki rospravjenju žu so pódla jendźelskeho pódjanza w Teheranje admiral Astoul, hłowny roskazowaŕ jendźelskich namórskich mozow w perśiskim salěwje, generalny konsulaj w Butschiru a Tábrizu a sastupjerjo najwyšschego komisariata w Iraku wobdźělili. Jednotliwosće wuradźenjow njeźžu znate.

Wudawki sa jendźelske wójsko so z lětšchemu sozialneho spomożenja pomjenśa.

„Sunday Times" žu šonike, so je žebi knježeśerstwo wotmyślilo k wurunanju wudawkow sa nowe sozialne zakonje pśichi blišćišchim jednanju wo wójsku wudawki sa nju khćrzo smjenśichcź.

Danšeho hejtmana Lembourna wobhnadźili.

Kaž je so nĕtk šoniło, žu pjećśetne khłostanje danšeho hejtmana Lembourna, kotrehož su lonł dla spytaneje spionaže sasudźili, do pjećśetneje jatby na twjerdźiznje pśemeńili. Hejtman Lembourn je so pśiked dleśchim cźasom: do twjerdźiznu Gollnowa pśichewjeśł. Kaž je žiwjśchcź, dźedźa jemu nĕkto šwik khłostanja spuśćeźicź.

Italska w Beogradze protestuje.

Italski pódšłanź w Beogradze je pónźelu nameśtnemu šwonkownemu ministrej Jewkićejej w mjenje italskeho knježeśerstwa dla śtejśćenja juhošłowjanskich nowin a śjawnosće k justizmordarśtwu italskeho žuda na Sślowinzu Wladimiru Gortana wótru notu pśichepodał.

W njej je žo dla Italskej njepśicejźelskich demonstracijow w Beogradze, Sagrjebje, Ljubljanu, Skoplju, Splitu, Dubrowniku a druhich juhošłowjanskich městach a dla njepśicejźelskeho pitanja juhošłowjanskich nowin protestuje, wošebje pak dla podawka, kotryž je so w nozy k njedźeli w Dubrownіku stał, hdźež žu demonstrantojo dweju italskeju matrošow nabili.

W nocźe so krute pśicpytanje tohole podawka a sadźerjenja juhošłowjanskich wyschnoscźow w Dubrowniku, pokłostanje winowatych a wotškodźenje sa dweju matrošow žada. Pódla toho žebi nota žada, so bychu nowinny pśichestałe njepśicejźelšeju pśicejźowo Italskej pśijacź a so by so nowym demonstracijam sadźiwało.

Kaž je šłyšcźeć, je nameśtny šwonkowny minister wotmołwił, so juhošłowjanske knježeśerstwo podawk w Dubrownіku pśichepytaćź da. Pśicejźelne sacźuca k Italskej so wšo Juhošłowjanam a jich nowinam njedobja nanusowaćź, šamo hdy by juhošłowjanske knježeśerstwo chćało Italskej k woli być. Pušće justizne mordarśtwo je po zyłej Juhošłowjanskej roshorjenje a pohórśchć šłudźiło.

Ruska politika dźełonjemźerjow.

Moskowske knježeśerstwo je wukas wo podpjeranju dźełonjemźerjow wudało. Po nim so dźełonjemźerjam podpjera wjazy njewuplaći, kotrež w domje šchodnoscźa bydła, hdyž tón mĕsačnje 150 rublow sasłužu. Dźełonjemźerjo, kotrež so sapowědźa, posticźene dźełko cźinicź, so z podpjery wušamknu. Teź dźełonjemźerjo, kotrež prjedawšchim mĕšćanskim šwójbam pśichiśuchcźa, žanje podpjery njedostanu. Teź podpjera pśichi khorosći so pśichikróći. W pśichodźe so pichi khorosći, kotraj pjecź dnjow abo mjenje traje, podpjera wjazy njepłacźi.

Cźiczerin cźeźko khory.

„Moskowske Iźwěstije" pischu, so je šwonkowny komisaŕ (minister) Cźiczerin na zokrowu khorosć a šahorjenje cźuwow cźeźko šhorił. Wón je pśichejara khory, so by ze mohł do Moskwy wróćiźeź. Dołhi cźaš je so w jenym Barlinskim sanatoriju lekował a nałe wustrowjenje we Wiesbadenje pyta. — Tale powĕsć je so šmušłe wukoźuje, so so ja krótki cźaš nałĕdnik sa Cźiczerina pomjenuje. Nĕtkole jeho Litwinow sastupuje.

Rusko-chineski konflikt.

S Charbina so powě, so so Rušojo manbźuriške městno Tahejo njedaloko Blagowĕschćenska na druhim brjoźe rĕki Amura wobsadźili. Nadrobnišche powĕsće njejsu doschle.

Wólbne prawo za žony w Grichiskej.

Grichiska ministerska rada je wobsamkła, wschěm žónam pysches 30 lět, kotrež móža čitacź a pisacź, wólbne prawo dacź. Wotpósłanzstwo grichiskich žonow je knjeżerstwo pohnuło, wólbne prawo na žónske wupyschesrěcź.

Emir Abdallah za arabsku wěc.

Sajordanski emir Abdallah, kotryż je so dotal dla swojeje starseje nadsije, so so ł pomozu Židow kral Palestiny a Sajordanskeje sčini, we wojowanju mjes Židami a Arabami stajnje neutralny dźerżał, je nadobo widźomnje do khwa arabskich nazionalistow pschechol.

Pschemėnjenje jeho politiskeho stejischcza ł wutrupanjom hedźaskeho krala Jbna Sauda za Arabow w Palestinje swizuje. Emir Abdallah so prózuje, swoje nowe nahladny politiky pschewjesecź. W bliżschim czasu so do Baodada poda, so by so ze žiwojim bratrom Fat salom rosrěcźał.

Nowe zamórske lećenje.

Američan Dieman je bjes prjedawjscheho pschijowdźenja 23. oktobra ł Harbour Graa w Newfundlandu ł lětadłom nad morjom na stronu k Londonej wuleczał. Jeho dreżydate lětadło je wscho ł metalla dźełane, wobsne 740 jendźelskich puntow waži a so ł motorom 116 konjazych mozow honi. Jako cźerbło so mėtta benzina gaslin wužije. Wón na 27 hodźin dosaha. Lětadło je 10 metrow schěroke a móże so hodźinu 140 kilometrow pschelećeźicź. Dieteman, kotryż je so powolanju skotał, je jenoż 100 hodźin leczecz wuknył. Newworrika wjedrainja praji, so je wjedro za leczenje nad morjom pschihodne. Lětadło rěka „Golden Hind" (Skota jelenja).

Hacź dotal njeje Dietemann do Londona pschileczał, też njejsu jeho lětadło nihdże nad morjom wohladali.

Njeporadźeny attentat na chilesteho presidenta.

Wóśmomnjeselėtny pachoł je wuteru w Santiagu zyptak, chilesteho presidenta, kotryż ł ratarišeje wustajeźny so ł automobilom wroćcźeschе, ł revolwrom zastrelicź. Revolwer pak njeschėli. Presidentowi pschewodnizy napadnika sajachu a jeho policiji pschepodachu. S wotdźelenjom policijstwow so schikatajo mózesche so linchowazeje justizy rosharjenemu ludu lódma wobrócź.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 24. oktobra 1929.

— **Wo wjedrje.** Wėtzera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +1, thermometer wo dnju +13. — Dźenża rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer +1, thermometer w nozy +7. Wuhladny na so pschemėnjate wjedro. — Tuchwilu njeshodźi so wo wumiezu naschego wjedra nicźo wėsteho prajicź. Skerje je mózno, so so do deschcza da, pschetoš ł wjeczorneje Europy so k nam nižina hiba. Tuta swižnje ł nižinu nad srjedźiznoseańskim morjom. S teho położenja smėli nakhwilnje žiwlnische deschcze wotczakowacź. S Azorskich kupow je pschihad noweje wusschiny spóznacź. W polnozy so też nižiny nimo hibaja, saraczuju pschiplawy synnuch powėtrow je polnózneho morja. Tuž žnėmy so dale miseho wjedra nadźijecź. — Jutsje pjatk skhadza sliónczko 6,44 hodź. a khowa so 4,43 hodź. Mėsacź skhadza wjeczor 10,32 hodź. a khowa so powołnoc 2,33 hodź.

— **Kermuschne zwjerza bliżschu nsedźelu 27. oktobra** w tychle serbskich wosadach: Butźezach, Dolhej Borschcźi, Cźelnom, Borschcźi, Hrodźišcźu, Kotczach, Khrósčźizach, Lupoji, Nošacźizach, Radschowje, Sslepom, Sprjejzy a Wukranczizach.

Konjej so splóschisej. Wėtzera wjeczor wokoło 6 h. splóschischtaj so konjej Boschcźanskeho žiwobneho kubleria Schikody tudy na Jurjowej haży. Wutorhnyschtaj so pohonczej a cźerjeschtaj se sapschahom dele hacź k Ssyrkej haży, hdźež jeju napschecźo pschijėżaży auto nulowasche, so na lewizu sawinuchu. Tam frajschtaj pschi prėnjej thżi wo khodnik tak nseschožownje, so jedyn kóń so na druheho wali a spodu leżaży podstopnik so cźežko rani. S wulkej prózu so wojacy poradźi, wobej skoczecźi na nohi stajicź, Winźo sranjenho konja, kotryż je so pohonczej tak sli, so so tam jwjese, a ludźo dyrbźachu jeho sbėhacź a dźerżecź.

— **Wozebita pschiloha.** Sa naschich cźitarjow w Wėtzej Wodźe a wokolinje pschipoložimy k dźensnjschemu cźišu wozebitu pschiloha firmy Felixa Jochmanna w Wėtzej Wodźe. Naschich cźitarjow a cźitarki prožymy, so bychu pschilohu pschecźelnje wobhladowali.

— **Dźelowy hamt w Budyschinje.** W prėnjej połowje oktobra je we wokrjesu dźelowskeho hamta wobsebje bla pschestupjenja do sastaranja so liczba wobjezranych dźelonjemėjazych wo 30 na 3993 smjakła. S nich bėsche 1589 (1114 muzskich a 475 žónskich) na mėsto Budyschin, 827 (639 muzskich a 188 žónskich) na wjesnje gmejny Budyskeho hlownoho hamta, 593 (483 muzskich a 110 žónskich) na gmejny Bischofzkeje wotnoži, 751 (425 muzskich a 326 žónskich) na gmejny Korhwitzkeje wotnoži a 233 (127 muzskich a 106 žónskich) na gmejny Kamnwaldskeje wotnoži. S 3993 dostawarjow hlownoje podpjery dostawasche 2812 (1916 muzskich a 896 žónskich) podpjeru za dźelonjemėjazych, 768 (536 muzskich a 232 žónskich) krisowu podpjeru a 413 (336 muzskich a 77 žónskich) sastaraisku podpjeru. Nimo teho wukonjeschе hischeze 438 dźelonjemėjazych nusowe dźela, to je 18 wjazy hacź na konzu prjedawjschesho mėsaza.

S **Debischkowa.** Na sakładu § 30 wotst. 1 nėmskostatneho postajenja wo samokhodowym wobkhadze se 16. 3. 1928 so po wosswesenju Budyskeho wokrjesneho hejtmanstwa sjawny puć, kiż jo wot Budysko-Kamjenskeje statneje dróhi na Janzay, Wósscherzy do Hodźija wotschėzeli, na Debischkowskich honach za wobkhad ł markowanymi awtami pyches 5,5 tunow sbromadneje wahi hacź do konza oktobra 1931 sawerł.

S **Wujerja.** Nakhwilne smėrzowske sastupjeństwo sa Nosacźizy, Trujezy, Jamu, Hluschinu, Hosčilezy, Khrapow, Lwowczizy a Schpikowy bu Wujerskemu smėrzeu, mėschezanoseże Jamaschej, pschepodate.

S **Kamjenza.** Hornczet Gustav Moriz Henfel a jeho mandźelska rodź. Bródlingez, kotrajż tu na Halschtrownskej dróhi 3 bydliłaj, swjeczitaj dźensa swój dejmantny khważ. Jubilar je 82, jubilałka pak 79 lět stara.

S **Kamjenza.** Mėschczanotsa dr. Oehmig w Oederanje, kiż bėsche prjedy knjeżerstwowy rada na Kamjenskim hamtskim heitmanstwje, je powolanje kreditneho wustawa sakskich gmejnow w Drjezdźanach dostał a pschijał.

Z **Kulowa.** Tudomny policajski wyssi strażmistr Schreiber bu za policajskeho hlowneho strażmistra pomjenowany.

S **Rósshorka.** W tudomnej Liebigez sahrodze pschi dwórnischczu maleje żelesnjey lėtża sablinczkna k druhemu rasej kejże. — W Kólsach pola Nėczizy w Rósshórskim wokrjesu je pola thżerja Wittiza krischwina lėtża ke druhemu rasej kżała a ma nėtko drube ylodn.

Z Łužicy.

S **Kamnwalda.** Sańdźenu njedźelu bu w Kamnwaldze pomnik sa wójnskich padnjenych pobnjecźeny. Pomnik steji blisko zyrkwje a ma napismo „Wschitkim woporam 1914 hacź 1918", dale steja na nim napisane mjena 109 padnjenych wojakow, kiż su do bronzowych platow sarhte. Pomnik je pschinjarowił rźeźbar Bernn Eckan w Frankfurcze n. M. Dopołonja wotmė so w zyrkwi wopomnjesske kemschenje sa padnjenych, na kotrymż so wschitke wjesne towarstwa wobdźelichu. Po kemschenju w 11 hodź. so pomnik wotkryl a pobwjeczi. Sdwjatoczność hudźba a spėwy porjenschachu.

* S **Polczniza.** W Hornim Lichkowje njedźelu powołdnju krótko po 4 hodź. w brózni tuhlerja Bürgera wobeń wudyri, kiż se žnjemi napjelenje twarjenje sa krótke hodźiny so pobjela pschewobwroczi. Wobsbdźeer ł wulkim njeswérnje schkoduje, dokelż jemu wobeń też zyły winowski bérnow a runkliży, wschitke palne drjewo, ratarske maschiny, kiż njemėjesche sawdźecźene, śmiczi. Wohnjowe nobory spschehnje a krucze sapschinnmychu a tak žnjowne twarjenja, wosebje blikt wumėnk, schkitadło. Pschicźina wohnja hischcze njeje wujasnjena.

* S **Mokorna** pola Polczniza. Szobotu rano wótš 8 h. rosbuchny pola pjekarskeho mischtra Nicklischa ! hischcze njewujasnjeneje pschicźiny kejżeńka pschiprawa pschi pjezy. S rosbuchnjenjom buchu truchi pjezy, hamo polne karanz mloka, ł wołnom wom wjerżnjene. Njesbožowny podawk je cźim bolostnischi, dokelż žnjodźiny rany trebmusche tykanju pjeczechu. Jako wosebite sboże pschi tutom njesbožu pak ma so wobhladowacź, so Nickliscz, kiż so psched pjezu strejesche, a ludźom, kotrjż w pjeczekni pschebywachu, so nicźo njesta. Wobsbdźeer materielnje jara schkebuje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Annaberga.** (Ssamomordarstwo wojednika finanzneho hamta.) Dla sapraienja cźuwow je so pónđźelu powołdnja pschebyła Annabergskeho finanzneho hamta, knjeżeński rada dr. Geigenmüller, we swojim bydlenju sastrelik. —

S **Jüllichawy.** (Ssuknowa towarnja dźełacź pschestała.) Dla finanzanych cźežkow je fuknowa fabrika Carl Eichmann & Co. tow. wscheem dźełacźerjam wupowėdźiła. Mischczanske sarjadnistwo je prózuje, wucze a dźełki namakacź, so by dospołnemu swrschcźenju towarstwa sadźewało.

* S **Eberswalda.** (Nutsbohwanje do radnizy.) Bjeleg njedźelu dobwischtaj so njesmataj njedocźinkaj do Eberswaldskeho kriminalneho bérowa w starej radnizy a pokradnychtaj tam z tśjoch sakunarskich kaschczikow 3 tśiżby, kiż tam hiżo z tśjoch lět leża a bo wizazy trjebacź njebodźa, dale khlébowy nóż a dźesacź hriwnowsku parjeru. Sa skuczerjemi maju spėh.

Přilopk.

* **Nadpad na żelesniski cźah w narańskej Indiji.** „Daily Mail" powė ł Lahore: Rubježnizy poprjedzu so w nozy na pjatk se sadwėlowanjom, żelesniski cźah 100 milow ł pokonju wot Lahore wurubicź. 12 muži wozka ł revolwrami a tśelbami na cźah tśeleczi. Wjese kulowe slecza do lokomotivy a do tendera. Wuskroženi pałaźerojo lehnychu so na podłohu a žónske khcźicźazku napschemo tśeleczy. Lokomotivny wjednik a tepier bulchtaj we smjerczi trjechenaj a so mozwaj pjesechtaj. Hdyż bėchu rubježnizy cźah sastajili, pschepytowachu nėkolki ł' wich wotdźele a pschikasachu pobjedźiazym, so bychu na zjawjich mėstnach smėrom žedźo wostali. Mjes tym, so je zwólba pospytowasche, pjenježny kamor wotewrich, pschibližowasche so druhi cźah a na to rubježnizy cźekachu.

* **Njeswérny cźeladnik.** S Alterburga je pisne: Ratarski dźełacźer Maks Palitzsch, kiż wjedesche konjej swoje dźełodawarja do kowarnje, njeje pak tam dószol, ale je so ł wobėmaj konjomaj zjubił. Najstrózho zjubi jeju pschedacź. Wobaj staj nėhdże 1300 hriwnow bohata.

Tahiti.

Roman ł južneho morja.

23] (Wotkraczowanje.)

Riż zyle tak sbožowny bė stary, cźežcźedostojny mr. Osborne. Wón, mišijonar w prawem smyśle słowa, liu bowjesć Bożu poknu a wėrnu we wutrobje noschesche a bėsche ł tym wyżazam duchowny hižo pokojenje pschinjesł, nańdże runje tam, hdźež žmėt cźežcźownosći a pschipósnacze żadacź, je žiwojej žwėrnej, cźežnej wutrobu symnu, žnchu pódu a njech nij sjawny bój, wjele hórsche — tajneje słójeze kok, kiż często wjele bóle žmjertnje skutkuje hacź wokoł a wókrjl. Tam a jow žkany po kupje, hdźež bė žebi ležły wutroby jeneho splaha dobył a poczał swój dobrocźiwy wliw na nje wukonjecź, ł schiwdźeny a hidźeny, rosmjerjany a sarudźeny, wón ł konecźnje ł thorje, a prjedy hacź mózeschtaj so René a Sadie prawje domyślicź, so jeho ihubitschtaj, ł konczi so jeho žiwjenje pschez nucźerpanje cźuwow sejicha drje, ale pschesahe.

Bolosćź saja hluboko jeju młode, dotal njesamurzene sbożo, a wobzebje Sadie bė mnoho, njesłónczinje mnoho ł nim ihubiła. Też René jarudźi so nad smjerczu schwarzeho starza, kiż bė jemu so ł druhim wótzom stał a sawėsche też jeho dla dyrbjał wjele snjesć a pschezeržpjecź. Ale tutón žmjertny pschipad, bė też ja njeho ł pohonom, so so ja někajkej dźeławosczu rosbladny. Krótko do mr. Osbornoweje žmjerce bė dźel kapitala, kiż mėjesche René w Franzowskej, ja njeho do Tahiti doschoł a wón so někto rosbudżi, pjenjezy do pschekupiczich spekulazijow tykneż a so nimo toho ł swikowanjom a dźełom tuteje kupy sejnacź.

Wėso njemėjesche so toho smirnecź, ł Europjanami, kotrjż tudy bydlachu, w towarschnosći ł nimi wobkhadźecź, a k prėnjemu rasej mysesche jeho pschi tom Sadizjoweje njenuczena drasta, kiż bė podnjesbu a žiwobodnemu pohibowanju cźała pschimėrjena. W kolach, w kotrychż pak dyrbjesche wón w towarschnem žiwjenju wobkhadźecź, by tale drasta na kóżdy pad, njech też niż se sadźewkom, to tola ł pohórschkom była. Wėso bojesche so wón w spocźatku tule wėc Sadie najpomnicź — ju mohło to ł schiwdźecź, hdy by chzyła mėnicź, so so jemu w pijanem smahowazem rubjeschcźu mjenje lubi, hacź prjedy w cźasu prėnjeje lubosće; ale Sadie bė pschejara rozumna, so by njedowidźała, kak je ł mandźelskim do druheho skutkownischcza sastupiła a ma so k tomu pschituliecź. Luba, mała žónka wjesche drje žwopredka pażmėwajcy hlowu, ale nowa drasta ji wulkotnje pschisłuschesche, a ł wótrym wócźkom, jeje trajanam žamowanym, so wona lohko do noweho a cźežo poda.

Jeneho dnja bėsche žama doma a hrajkaschе žebi se žiwojim dźěcźom, hdyż wonka nėkajki tupot koni wuzkyscha, kiż nadobo pola jeje wrótkow posasta. Sdobom jasłyscha, kak so ł hłosom powėda.

„Susy tudy wonka pola naż?" praschesche so spodźiwajo pschi žebi. „Kajke dźiwje žiwjenje bu tola cźile muzjo na nasche cźicze kupy pschinjesli."

„Tu dyrbi to mėtno być", dźesche nadobo žórsti hłóż wonka na puczu w franzowskej rėczi, kotruż bėsche Sadie žama za krótki cźah dopołnje derje a bėnje wot Reneja rėczecź nałwukła. — „Wschcźe-li na moju radu prjedy poprschuchat, monsieur Belard, to njebychmy nėschto mil takle do próżdna jėchacź trjebali — płėsemy ł koni?"

„Na kóżdy pad, je-li je damam lubo", snapschecźimi muzjiti hłóż, „wón drje może lėdy hdże drubdże bydlicź."

Sadie, kiż dźerżiży swoje dźěcźo na rukomaj bė na mały wusimpk stupika, spóżna tśi žónke a dweju muzjiteju, wschėch na konju. Zubjuży pytachu na kóżdy pad Reneja, a so by jich powuczika, stupi jim, dźěcźo po tamnischim waschnju po jeje lėwem boku jėchajo, ł pschecźelnym jorana napschecźo.

„Ah, tu je holcźka", sawoła jena knjeni, kotraż bė blizko domu sastała a so sa zjinym zworjenjom rosbladowasche; „ale, luby Bożo, Lucie, to je tola domorodna a je tahitiske rėczu pola mje klaza. Njemóżu nicźo dale rjez hacź jorana a aita."

„Ja rėczu franzowski, moje knjenje", safkoczi ji mloda žona do rėcze, ł lohka ko sacźerkwenischi, a malu, kiż so strachocźiwje jeje dźerżeschе, ł nėschto pschecźelnymi słowami na semju kładźo.

„Ah, ty wopramdże franzowszy rėczitich, dźěcźo!" rjekny druha knjeni, kotruż bėsche prėnischa Luziju mjenowała, so podźiwajcy — a k tomu hischcze ł wubjernym wurjekowanjom; jara pėknje, potom mójcźich nam też rjez, hacź monsieur René Delabigne tudy bydli a hacź mójemy je madame Delabigne porėczecź?"

Sadie so pożmėwknu, pschetoš pschederje cźjuschche, kak ju zuły w jeje jednorem wodźenju sa nėkajku žłuźownu holzu tohole domu mėiachu, a rjekny, swoju hłowu pokhilejo, mjes tym so so jeje liczny sacźerwjenischcźej a jeje wobliczko hischcze bóle rozbrańnischcźej:

„Monsieur Delabigne wėso tudy bydli a madame ako Sadie Delabigne —"

„Ah, potom drje je tole jeho dźowka? Lubohe dźěcźatko!" pschetorhny ju madame Belard a pokłaknu so pschi malutkej.

„A madame Delabigne?" wopraschа so madame Brouard.

„Sžym ja žama", schepłasche Sadie bóle hacź wuprajesche.

„A — mon Dieu — est-il possible? — bleff mich!" wuprajichu knjenje a knjeża swoje spodźiwanje, pschetoš pschejara njewocźakowana bė jim tale nowinka, jo ma René domorodnu sa žonu, so bychu winoztu pschistojnosći w tutom wumołwanju sakhowali. Sadie sacźu to bóle hacź rosumjesche, pschetoš kreh hrozesche ji w tutom wokomiku žiły w spanjomaj rospukacź. Nakhili so ł dźěsću, so by žiwoju wustokcź — snajmjeńscha žiwoje sacźerkwenjenje potajiła.

Wobe Franzowiowzy wschak so bórzy shrabachu, a derje dowidźa, kak stej pschecźiwo kóżdemu dobremu nałożku shrěschiłej, pschihtujpschistej ł Sadie a postrowischtej ju, podawajo ji ruku, na jara wutrobne wałschnje.

„Ah, tu je nam pschecźel Delavigne wulke pschesłapnjenje pschihotował", rjekny prėnja žónska, madame Belard, žmėjo, — „mój wėso njejźmoj dopredła wobjezi mohłej, so je so tu na kupach tak shomjaznił — jenoż wasch pokhad mje wjese wospomnjenji, najstrėscho jenoż tohodla, so by nam waschu lubosćźiwosć cźim žiwischo sacźucź dał."

(Wotkraczowanje sejchuje.)

poslednje 150 000 nĕhdy wulkeho ludu.

Puczowanje po Sserbach.

Pśiched tydźenjemi puczowaśe jedyn redaktor Winskeje „Dźĕlaczeńskeje Rowiny“ po śerbskej Łužyy. Sswój sacźišćej wo kraju a ludu je w dwěmaj wobsćerńišćimaj nastawkomaj wosjewił a to w nasomnjenej notwinje, kiž ma na 100 000 abonentow. Sserbśe wobsćojnośe bĕchu jemu wot pśedawišcheho trošchu znate. Jeho nan je pśiched dołhimi lĕtami był raz i hošćenzarjom w Pančicach a je tak mnoho z jeho erta wo Sserbach ześyschał. Tuž je bjes dźiwa, so staj nastawkaj w Sserbam derje smyslenym waschnju spśiłanaj, a podawataj wotbliščej teho, schtož je tu widźał a ześyschał a kaiki sacźišćej je wšcho na njeho cźinikło, hdyž lĕta dołho wjazy do Sserbow pśichodnje. Njeje. Njech tu poskonnje sećehujetaj. (Pśichśp. pśichełožerja.)

I.

Je tak rjenje, ham puczowacź. Stanu rano, hdyž so ćahnje. Njetrjebam cźakacź, teź niz honicź. „Ssy hižom sskoro?“ Du pucź na lĕwo. Nadobo so mi spodoba, na prawo wotbocźicź. Du pśichi. A je-li so mi spodoba, jedu so do pśichidneho cźaha a jedu, hdyž runje jedźe.

Druhdy pak je mi tola žel, wschitke rjanoste ham wuzjawjacź. To cźahł, kaž śym nĕhdy w Grindelwaldźe cźinił, hdyž njemcźach sacźišćej schwajzarśkich horikow ham pśeśerjebaj, na najbliźšu póstu bĕžeć a źadanu pśichełožu abo pśichecźała sawołacź abo telegrafowacź: „Pój tu je pśicherjenje, triebam cźe!“

Haj je so mi teź sałko schło. Ach, njebĕchu lodowzy pśich horinow, njebź teź njeśmĕrnoteź njeśtónźneho schłoź se mnu wjazy doczinicź njemcźach. Njebĕśe druhe hač wulka nałetnja luka w płonym kraju. Ke kśejśeńe. Cźiśe, cźopke pśichipołdnju dyrkotałośe nad mojej krałnoscźu. Wschudźe kśenja, na kotrež bjes-śe mórje njebjo so błyschcźeśeśe. Bĕśe hodźinka, w kotrejž poczina cźłowjek sprostoty bycź; hdyź so śmĕje a płacźe — kaž dźećo. Wobdi cźłowjecze, kiž njejsu śiśćeśe dźiw nałetnjeje luki doźiwił!

Pśiśeś taiku luku sym krocźił a mśjach źadosć, rjanosć kraja mnohim pokazacź a jim prajicź, cźeho spodźiwneho na tutej selenej łuzy a rolach je, kotrež niśke horiny wobwudźuja a wušśe rĕcźki pśichełožuja.

Sserbśki kraj.

Pśichińdźech ſ Barlina. Sssm pśiśeś Błóta do juha ſt. Snaju kraj. Žuły so dźiwa, hdyź tu w Nĕmšćej, w Prušśej a Sakśej, hdyź cźi hewak Barlinśki a sakśi Sdźelcy k wušchomaj synczi, njejapyy pod jenym kschižom ſłowjanśke ſłowa cźitaich. Móże-li cźĕrki ako wušši, budźe ſłowa rosumnicź. Njeśiu ani cźĕśke ani rušśe. Sam Serbiśe, ſu ſłowa jeneje rĕcźe, kiž nĕhdy w najwjeśišchim dźĕlu k ranju wot Łobja ſo rĕcźeśe, dźensa pak jenoź wot nĕhdźe 150 000, kiž we jawrjenej małej krajinje bydła, poślednje powostanki nĕhdy tak wulkeho ludu.

Nĕmcy ſu jim mjeno „Wenden“ dali. Ale wo tutym njejsu nochcźeli nicźo wĕdźeć. Mjenuja ſo Sserbjo (Sorben oder Serben). Dźeśe Hornjeje a Delnjeje Łužyy ſu jich dźensnjśe ſydliśćeja. Je pjecźa kraj mjes mĕstami Biskopizy a Budyschin w juhu, Kamjenj — narodne mĕsto Lessinga — k wjeczoru, Khoźebus a Lubnjow w ſzewjeru a Zahan w ranju. Se Sskowjenjemi, kotrež ſo pola naſ druhdy jako „Wenden abo Windiśće“ wośnamjenjeja, nimaja nicźo ſhromadne.

Jónu, po cźahanju ludow, ſydlachu hač k morju. Tam horjeka mĕjachu „Pomorjany“ ſwoje ſydliśćeja, to ſu cźi, kotrjž pśichi morju bydła. Sskowo Pomorjany je ſwoſtało. Druhi ſplah bĕchu Lutizy, ſaśo druhy Limborzy, Obotritoja a nĕkotryźkuli ſplah bĕśe k ranju wot Łobja ſ domom a mnohe mjena ſydliśćejow w tutych krajinach ſu ſłowjanśkeho rasu.

Wojowanje wo pśichipśinacźe.

W bĕhu lĕtſtotkow buchu do dźensnjśnich krajinow nuſowani. Nĕtko wojuja njepśeſtawajcy wo wobſtacźe ſwojeho ludſtwa. Chcźeja wot Rady Ludow pśichipśinacźi bycź. Tola cźinja ſo jim cźežoty, dokelź nimaja macźeźneho kraja. Statiſtiſke liczenje je njewĕśe. Po hamtſkim liczenju bĕchu jich 110 000. W mnohich nĕmſkich ſydliśćicach, kiž ſu Sserbja w mjeriſchinje, ſu pak ſo jako Nĕmcy wuſtali. W nĕkotrych wſach buchu Sserbja, — tak woni ſo wobkrucźa, — zyle jednorje bjeſe wſcheho praſchenja jako Nĕmcy ſapiśani. Woprawdźe je drje jich hiśće je na 150 000.

Rosbjĕla ſo na Hornju a pruſku Delnju Łužicu. Mjes ſerbſkej rĕcźu w Hornjej a Delnjej Łužicy wobjeźi roſdźĕl, kiž móześch ſ hornjej a delnjej nĕmcźinu pſchirunacź. Tak rĕka w Hornjej Łužicy „hora“, w Delnjej Łužicy „góra“, ſneh rĕha w Delnjej Łužicy ſneg, hólz — gólz.

Tola to dźe pśichedalko. Traſch mohło hiśćeśe ſo napoſmnicź, ſo ſu Serbja teź nabożnje dźĕleni: dźewjecź dźeśaſkow je evangeliſkich a jenoź jedyn dźeśaſk romſko-katoliſkich. Katoliſzy Sserbja bydła pola Budyſchina. Budyſchin je duchowne ſrjedźiśćejśo Sserbow. Wśeśe hižom, ſo maja źiwój wobźěbitu dźenik „Serbſke Rowiny“ (“Serbiſche Nachrichten”)? Dale maja nĕkotre tydźenſki a mĕśačniki, w kotrychž ſwoje kulturelne a politiſke ſajimy ſaſtupuja. Steja k nĕmſkemu ſtatej, chcźeja pak ſwoje ludſtwo, pśichede wſchĕm ſwoju rĕcź ſdźerjecź. Saſka pśichińdźe jim bóle napśiećejo. W Prušśej a Sakśej je nĕmſka rĕcź obligatoriſki (dyrbjeńſki) pſchedmjet. Saſka da jim ſerbſke ſchule. Pśicheja-li ſej ſtarſchi, ſchuliſi wubjerk, wucźeć a dźeći, dyrbi wucźba ſo ſerbſći podawacź. (Jenoź w Sakśej. — Pśichśp. pśichet.) Tak ſo pjecźa w ſakśej Łužicy we wóſomnacźe ſchulach ſerbſki njerwucźi, traſch w pjećatśizećim pak ſo ſerbſki wucźi.

(Pokračowanje sćehuje.)

Wjedro w novembru

po wucźbje njeboheho ſtud. radźićela dr. Lamprechta we Budyſchinje ſeſtajane:

3. 3	10. 10	17. 6	24. **15**
4. **22**	11. 4	18. 0	25. 3
5. 14	12. 5	19. 11	26. 2
6. 11	13. 7	20. 6	27. 8
7. **15**	14. 9	21. 11	28. 13
1. 13 8. 8	15. 6	22. 11	29. 6
2. 0 9. 8	16. 4	23. **16**	30. 12

Wyſoke liczbniki ſtajeja wĕtr a dejchcźit abo ſnĕh, niſke rjane ſuche wjedro, ſrjedźne pokaſuja na pśicheměnjenje.

Wosoby, kotrymž firma bratŕa Sklarekee w Barlinje wobleki tunjo podawaše. Za to dosta tuta firma skazanki města Barlina a na nich tučnje zasłužowaše. Na našim wobrazu widźimy horka z lĕwicy direktora Brolaha, horka z prawicy mĕšćanskeho ra-

Najnowiše z cyłeho swĕta.

— **Schkrowa powĕścź wo wjedrje ſa jutſiſchi pjatk:** Sso pomrócźuje, je witźate a wĕtrato. W Jendźelſkej chłódno a ſo dejchcźuje. Podobne wjedro w połnóznej Europie.

* **Kommuniſtiſkeho direktora powſchitkowneje mĕſnieje khorobneje kaſy města Halle, Pfeifera, ſu wotſtadźili. Wón je žebi pśichi pśichiprawjenju lĕkowańſkich wuſtawow khorobneje kaſy proviſiju we wyſokoſći 10 hacź 20 procentow ſe ſtrony podawańſkich firmow wupłacźiecź dał.**

* **Rjadowarjo drohoweje żeleźnicy w Nürnbergu njeſmĕdźa wot nĕkotrych dnjow žołte pjećpjećejacź pjenjeze-łowſke pjenjezy jako płacźenje pśichijecź, dokelź je wjele falſchowankow we wobthadu, a nimſłoſtatna banka ſo ſapowĕduje, wjazy dźěli ſa 20 000 hriwnow tychle pjenjez pśichijecź, wudawaja, ſo je wjele falſchowankow mjes nimi. So ſo metalkowe pjenjezy falſchuja, je wina nĕmſkeho knjeźerſtwa. Metall poſtajenjezłowſkeho pjenjeza je lĕdma 3 pjenjezki hódny. Tohodla je bjes dźiwa, ſo ſo tute pjenjezy falſchuja, hdyž jich metall tak mało płaći. Nĕhdy, hdyž mĕjachmy woprawdźite ſłéborne drobne pjenjezy, ſu ſo wone frédka falſchowale.**

* **W Nowym Mĕśeśe nad Orlu ſu tſjoch wyſchſchich ſaſtojnikow mĕſtoweje dźĕłakanje elektrizitety, mĕśchćańſkeho twarſkeho miſchtra a policajſkeho hłowneho ſtrajmiſchtra dla pśichećchiwjenja mĕſtowych pjenjez wotſtadźili a pśichpytanje pśichećiwo nim ſawjedli. Mĕśchćanoſće je ſo njedowĕrjenje wuprajiło, dokelź njeje ſaſtojnikow na nujne waſchnje dohladował.**

* **Sſrjedu popołdnju je ſo w Bytomju w pruſkej hornjej Schleſyſkej pśichi nowotwarje mĕśchćańſkeje kuparnje cźežke njeſboże ſtało. Se ſaſtyńenjenjom betonoweho wjećcha w prénim poſthodźe ſu ſo pjeczo cźĕśłoju ſaſtypnyli. S roſpadankow ſu dwě cźěśe wuryli. Dale je ſo 15 dźĕłacźerjow ſranikło, mjes nimi pjeczo cźĕłko.**

* **W Bołharſkej je banda rubjeźnika Ujunowa mjes Sſewlewom a Sſuchim dołom automobile ſadjerźała a ludźi w nich wurubiła. Tſjoch ſydlnikow, kotrjž ſo ſe ſuduſtkom jednanju w Sſewljewje wjeſechu, ſu ſaſtrélili. Schtwórteho, kotrjž jeneho rubjeźnika ſnajeſche, ſu żiwego woſtajili.**

Swójbne powĕśće.

Sſmrĕli: Hans Nemmert w Kamjenju, 52 lĕt. — Paulina Zochowa rodź. Rudolfez w Pśipanym Dole pola Kamjenza, 66 lĕt. — Augusta Schmidtowa w Halſchtrowje, 84 lĕt. — Hilża Werdtenowa we Wojerzach, 53 lĕt. — Hans Sśulk, ratař w Lejnom pola Wojerez, 49 lĕt. — Madlena Nowakez w Płaćiezach, 22 lĕt.

Towaŕſtwowski powĕſtnik.

Budyšin. „Nadźija.“ Hrajerjo wobeju dźiwadłow zeńdu so jutśe pjatk wječor we 8 hodź. k cźitanskej pruzy w Serbſkim Domje. Gr.

Kulow. „Bratrowſtwo“ wuhotuje 27. oktobra we „Nĕmſkim kĕžoru“ swój nazymſki swjedźeń ze spĕwami, dźiwadłom a rejemi. Cyle nowa hra budźe předstajena. Započatk wječor w 7 hodź. Najwutrobniśo k tomu preproſuje **předsydstwo.**

Njebjelčicy. Sokolſka jednota zwučuje kóždy pjatk wječor 1/2 8 hodźin.

Porśicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždy pjatk wječor we 8 hodź.

Pančicy. Pśichodny pjatk, 25. oktobra, wječor we 8 hodź. ma Lipa Serbſka (muzśke hłosy) nuznu pruhu pola Natuśec w Kukowje. Pśińdźe wśitcy.

C. Jungkmanns pśedy Emil Schubert **na Jerjowej hasy**

zhotowja a porjedźa **graty, wutykanja (Polsterwaren)** ma wulki wuběrk we **ſlach, kožanych tworach, kŕudach a gratach**

Štó to wĕ?

Wot kak dołho su Serbja pod cuzym nadknjeźſtwom?
Što je bigamija?
Štó je wunamakał radio?
Z wotkel pśińdźe słowo kalender?
Su naše dźensniśe pjenjezy ſtatne abo nie?

Wotmołwy na wčerawše praśenja.

Za nĕmſkeho krała Hendricha Ptačnika (919 hač 936) a jeho syna Oty I. (936—977) bĕše Ota markhrabja Gero z rozkazowarjom nad dobytymi serbſkimi zemjemi. Wón bĕše jara kruty. Tohodla so pśećiwo njemu spjećowachu. Pśewinyć njemóžeše Serbow hinak hač z leśu: pśeprosy k sebi 30 serbſkich knjezow (kralow) a po dobrej hoścźinje poruči wśitkich skóncźować (939).

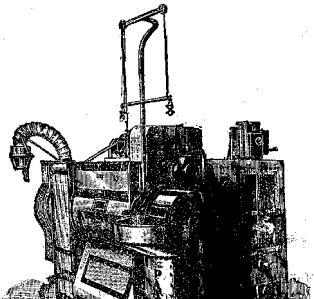
Mjeno bolšewik za komunniſtow pśińdźe wot ruſkeho słowa bolše = bóle. W lĕće 1903 bĕ so wotmĕł kongres ruſkich ſocialiſtow w Londonje. Tući so rozdźĕlichu tehdy do 2 ſkupinow: na wjetšinu — bolšewiki a mjeńšinu — mjenšewiki. Bolšewiki nawjedowaše Lenin, kiž je Rusku po swĕtowej wójnje woŕknjeżił.

Khrystus bu křižowany w lĕće 28 abo 29 po dźensnišim liczenju.

Mimikri so mjenuje khmanoſć nĕkotrych brukow a roſtlinow, zo so móža po swojej wokolinje złožowacź a přemĕnjeć.

Pod dietu rozumimy pak dźeńſki pjenjez pak jédź.

Mója
pjerjo ciſciaza pſchiprawa
je pośledźiła twudoſpołnjena konſtrukſija a pſcheſtrjeſki wſchĕ dotalne ſyſtemy wyſchich fabrikatorow.
Dołowne ciſcienje a dezinfikowanje kóždu ſrjedu a ſchwórk we Waſchej pſchitomnoſći.

Wo wjele powjeſtſchene woldźe ſa
pjerjo, tołowe ſchatu a wupjerti
Jenoź wupruhowane ſaſtoſeje po ſnadnych ſunich płaćišćnach.

Felix Jochmann
w Bĕłej Wodźe.

Míele
dejace mašiny

jednore trajne wĕſte tunje

Znamjenja wšĕch Miele-wudźĕłkow.

Mielewerke A.G.
Gütersloh/Westfalen

Přez 2000 zastojnikow a dźĕłaćerjow.
Na předań we wšĕch wobkhodach tuteho razu.

Wotmĕrj. gardiny
teź za małe wokna, wulki wubjerk tkaninow za vitrage 42 pj., ſołowe pśikrywy dołhe wot 2.50
Jda Erler
Rĕču ſerbſki
Zw. Lawſkej h. 10

Młoda kruwa
je na předań w Rudeji č. 2 pola Delnjeho Wujezda.

Znajeće hižo nětčiše płaćizny w

kupnym domje Max Herde

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 12

?

Wopyt so zapłaći, budźeće so na lěpšinach woprawdze dziwać!

Při nakupowanju wot 50.00 hr. so pućowanje wupłaći!

Zonjace, mušace a dźěćace drasty so po wosebje cyle nizkich płaćiznach předawaja!

Naša kajkosć — naš wuspěch!

8 přiwabjacych dnjow za kofej

dyrbja Wašu kedźbliwosć na naše dobre Gero-kofeje złožić.

Tohodla dostanjeće: **wot 25. oktobra hač do 2. novembra**

při nakupowanju kofeja, 1/4 punta wot 70—120 pj.
na 1/4 punta jenu mału
na 1/2 punta jenu wulku

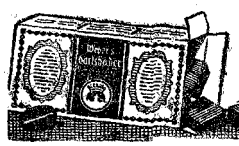
taflu dobreje šokolady

jako přidawk a wosebje hišće rabatowe znamki!

6% rabata

Wosebje poručamy:

Karlowarski kofej najbóle kupowacu družinu w kajkosći njepřetrjechenu **1/4 punta 100 pj.**

a jako přidawk „Weberec Carlsbader".

6% rabata

Gerling a Rockstroh w Budyšinje na Znutřk. Lawskej hasy 10

kakaowy, šokoladowy, konditorowy, kofejowy a čajowy wosebity wobkhod.

Někotre dobytki w kupnym domje **Herde** na Kamjent. hasy

Žonjace nohajcy, Bemberg	1.95
Žonjace nohajcy, čista wołma	1.95
Mužace zoki, składnosć	0.39
Mužace zoki, čista wołma	0.95
Haferlzoki, wołmjane	0.95

Žonjace wobleki čista wołma, kóždy wobłek 9.95

Žonjace nohajcy, čista wołma	1.50
Žonjace šlupfry, zwonka židź.	1.95
Žonjace prynces-suknje	2.95
Dźěćace šlupfry, składnosć	0.39
Dźěćace kupańske ruby, 80/100	1.50
Kupański rub, wosebje wulki 140/200	5.95
Šantki, žonjace a mužace	0.15
Mužace židź. šawle jenož	0.95

Handrij Surgupa w Budyšinje

na Różowej hasy 15

poruča

meble a polsterowane twory

Sym Serb!

Kofej Kakao Kolonialne twory KURIO

na Zwonk. Lawskej hasy 24

---

30. oktobra

napomina k lutowanju při

nalutowarni mesta Budyšina

w Kavnicy (Gewandhaus)

Na tutom dnju je nalutowarnja cyły dźeń wot 8—18 hodź. wotewrjena

---

Jenož 21.50 hr. płaći tuchn nowoćasny salon-časnik dub, mosazne cywki, (Werk) 58 cm wysoki kuch. časniki kiž tydźeń dźeja 8.— hr. budźaki z rukowanjom 3.— hr. stań. časniki prawy dub, gong bije dwojo hłósanje jenož 125.- hr.

Rukowanje za kóždy, darmo do domu, katalog darmo

Oskar Brückner w Kamjencu

Trauring-rózk Telefon 476

Wohladajće sebi, prošu, mój wosebity wobkhod, prjedy hač něšto kupiće!

Někotre dobytki w kupnym domje **Herde** w Budyšinje

Zonjace rukajcy, podšite	0.95
Mužace rukajcy, podšite	0.95
Samowjazaki, składnosć	0.65
Samowjazaki, čista žida	1.50
Zonjace taile, strykowane, běłe	0.75

Žonjace šaty tróchu zaprošene tohodla tak tunje

Žonjace košle, wosebje tunje	0.95
Prynceske suknje jara tunje	1.75
Zonj. nócne košle jara tunje	1.95
Mužace košle, jara tunje	2.95
Waflojte łož. přikrywy ze židu	6.95
Polérow. rubješka jara tunje	0.15
Damast. twjelki, najl. płatowe	0.95

Ke kermušnym pječam

kaž wěs potrjeby a dobry kofej

poruča

Herm. Klemm nasl.

w Budyšinje na Kamjentnej hasy čo. 27

Wědomje činitelje **Serbske Nowiny**

Ke kermušnym pječam

pšenična muka 5 puntow	130, 120 pj
Kaiser Auszug 5 puntow	150, 140 pj
sultaniny punt	100, 80, 70, 60 pj
rózynki punt	50 pj
kokusowy worjech punt	75 pj
bróžkowe mandle 1/4 punta	30 pj
najlěpše mandle 1/4 punta	65, 60 pj
margarina punt	100, 80, 70, 60, 55 pj
kokusowy tuk punt	88, 70, 60 pj
cokor 10 puntow jenož	310 pj

palene kołcje

1/4 punta . . . 120, 110, 100, 90, 80, 70, 65 pj

korjenje k rězanju po tunich płaćiznach

Thams & Garfs w Budyšinje

W Budyšinje na póstow. naměšće

konditornia a kofejownja Müller

Staroznata a radywopytana

Najl. konditarske wudźěłki

Maće-li tkaniny?

potom płaći na modernsey zhotowjeny **wobłk** abo **manl**

29. hr. ze wšěm, štož je k temu trěbne. Sedźi bjez poroka!

Wulki wuběrk tkaninowych nowosćow.

Pawoł Nowak w Budyšinje na Drjewow. wikach 7.

To bě wuspěch

Tysacy wobwyskachu wčera Kronec hobrski sensationelny program, tysacy wokřewjachu so na přemožacem tempu, krasnej pyše a hišće njedožiwjenych dokonjenjach

Nětk wjac žane dodźerženje

Wšitko do KRONE

a nic zapomnić ! ! !

Kronec zwěrinarnja je najwjetša coologiska zahroda swěta.

(Wšědnje wot 10 hodź. dopołd. wotewrjene picowanje dźiwich zwěrjatow wot 11 hodź.)

Železniske a awtobusowe zwiski do wšěch kónčin. (Hlej nawěšk we wutornišim čisle.) Nimo tam naspomnjenych zwiskow njedźelu 27. oktobra wosebity wóz wot Kamjenca hač do Jejic a wšědnje wot Wulkeho Wosyka wróćo do Budyšina.

přiloha k čisłu 249

SERBSKE NOWINY

Šworšk, 24. oktobra 1929

Wotewrjeńske předstajenje cyrkusa Krone.

Najwjetšichi zyrkuš zyleje Europy, kiž nětle w Budyšinje 6 dnjow dołho přebywa, wustupi wječerawšu hišće k prěnjemu rasej přeched wobydlerstwom Budyšina a wokolinu. Zyrkuš Krone ma we wšitkich krajach Europy sławne mjeno jako najwjetši europski zyrkuš. K tomu móžemy pak njetajenje přidać, ež wjerješći detal widjany.

Město Budyšin a jeho wobydlerstwo postrowi a poćeri zyrkuš Krone wječera přichipołdnju z dwěhodźinskim cłakom po měsće, w kotrymž drje je žo ludźom, kiž žo w njeměrnych łukach, kaž to pola Serbskeho domu bě, na dróhach cźišćachu, wožebje se zwjerjatami spodobak. Na schěšć wožebitych wosach wjezechu žo zyrkušowi wumělcy a běchu žo do wichelakich zajmowne sjednoćili.

Wotmjenjenske gala-přichodźenje, na kotrymž žo bohaty a woprawdźe rjany program bjes kóždeje přestawki, tola w tak derje wotmyslenym cźaju, wotmě, so je najpřichilnjomniścho na přichiladowarjow, kotriž njeznjerje wobłčerny hobrišći stan nimale pjelnjachu ztutkowanje. Hižo wot wonkach, hdźež stanowu tśechu z dołhimi rjadami elektriskich žehlawkow a jeho zachod z mjenom firmu Krone w pišanym změtle po błyšćejcej widźomy, je prěni zaćišćej tón, so tutón wulkomělcźanski zjawk na wožebnosći a rjanosći wulku wažnosć kładze. Zwjeřina wita zastupjazych, hudźba też wotewri rjad pozdźišo jom. Prěnje přichodźenja žo nam rubježne zwjerjata w dwěmaj wotdźělenjomaj we wulkim zwjerjeńcu, kiž pjaćes zyłu arenu dołpaha. Straščnych wobydlerjow sewjerskeho žněha a ledu, 15 dreśerowanych ledowych medwjedźow, přichodźejše wučeř zwjerjatow Alois, dźesći zwjerjata sam wuwučźi. Kronowe šibirske a indiske tigry se skludźerjomaj Bendirom a Montanom dyrbjachu zwjerjomaj wučerjomaj poźiwanjej husto tłamu rozdawjejo na njeju zaščerjenych. Wulkožnyšej ma žo skludźeŕ Bendir, kotrehož je 27. *awgusta* lońskeho lěta tigr nadpadnył a jemu prawu ruku niže łokća zyle rostšarpał, jo žu jemu lěkarjo podźišćo kunsthitnu ruku dali. Njedźiwajcy tuteho zwjerja cźełneho bracha pak žebi won zwěrił, *Lubosna* běše skupina tigrow Monta Barona přichi zwojim muzikiskźełanju.

Sylnje je na programje zastupjene wustupjenje koni, njech je w dźiwich honitwach, njech w nowocźasnym jporcźe abo łónčźnje w dokonjanej dreśurje. S wobrazom z wuheŕskeje Pusty wotewri žo wustupjenje koni, kiž rjane, derje wothladane skočata. Do zyrkuša nimo wumělskeje dokonjanosće też rjana drasta. Tuzej zadawki žo wožebje přichi wustupje 4 bisbinow, 2 žónskeju a 2 muzikeju na 3 konjach, dopjelnischtej. Zinwy karušel, kiž 60 koni, wjelbłudow a wóslow pod najwjedowanjom knježny Hansi přichedwjedźe, zastužy žebi dla zwojeje eksaktnosće a wožebneje krótkosće wožebitho chwalobneho naspomnjenja. Nimo grazioseho jěcharskeho wumělstwa dweju jěchaćkow na zwobodnostne dreśury koni, kiž rěcźachu wo wulkej luboszi k wězy pola přichedwjedźerjow. Něchto zyle nowe bě sche hólhracźe konmi (Pullyboll), spert, kiž je wožebje w Jendźelskej i domom. Wěsće je kóždy z přichiłcźowarjow z najwjetšim zajimom tutomu zwojorasnemu jportej, kotrehož přichedwjedźenje ma Krone za Němsku zakonjšty schtitane, sćežkował. W Budyšinje drje hišće njewidźane jěcharske wumělstwo posłicźi zwěrtaźawny schulski jěchaŕ Petoletti se zwojimaj konjomaj, kotrajž drje staj wjeršćk dreśury dozpołoj. Sa wulkotne rejowanje konja Piczina po takće hudźby dóšta žo jemu wot přichiladowarjow schumjazy přichikeš. Też přichi konkurenzy skakanju koni přches płót přichedwjedźechu žo njedźiwajcy krótkeho traininge wupječki, kiž žebi njepřichiłcźišene přichipósnaće zastužuju.

Wjeršćk wschitkich dopiśicźenjow je bjese kóždeho prajchenja wosobinske wustupjenje knjeja dir. Krone zhameho se zwojimi lubuschkami złonami (elefantami). Swucźuje na ras dwajcźi tuzych zwěrjatow, kotrajž domsna žu tropiske praležu. Na kóždy pokiw zwojeho knjeza poćuchaja wone se zwěrjaceźu, kajšy žebi pola nich powschitkownje njepřichedstajamy. Lehnu žo na pschikas, zhnu so, stupja žo na zadnjej nohy a rejwaja. Rade wschitkim pak steji stupina złonow, hrjedza najwjetšich a z kóždeho boka mjeńšich a mjeńšich. Tuta skupina je najrjeńscha, kotraž je so hdy přichedwjedła a nima žaneje konkurenzy. Kóždy wężowukotny a też latk je połny wobdźiwanja. Też poldźišće rejwanske wustupy złonow, kiž wuczeř złonow Ahlys přichedwjedźe, přichijomnje słutkowachu.

Něchto zyle nowe a tu hišće njewidźane žu marmorowe skulptury a plastiske wobrazy, kiž so w pjelnym zwěrle woprawdźe z kamjenja wurubane być zdachu. Naspomnimy tu dale hišće Kronowu ballett, přichi kotrymž wožebje wobžiwětlenje a nahłowjaca pycha rejowačkow powschitkownu wobras dopołnje z barbami wudopołni. Balletmišter mischtr Saš a knjeni Yvonne wustupichtaj přichi tym z wožebitym rejwaćskim wumělstwom.

Sapomnicź žo njeznjemě wuschiknosć Casi-skupiny, kiž jako 10 husarojo wustupuja a jěcharske kumschty přichedwjedu, kotrež rěcźi wo dokonjanym wumělstwje. Hdyž schtyrjo jěcharjo nadobo na jeneho konja se žedlowym skokom skočа, to je něchto, schtoż steji na wjeršchku jěcharskeho wumělstwa. Tutón wustup dosanje wožebitu zortiny tas, dokelž je w nim žamo snaty zortny filmowy hrajeŕ Charlie Chaplin wulkotnje přichedstajeny.

Program wopschija hišće wjele połiczenjow wyšokeje wumělstwowšeje hódnoty. Wusběhnjemy tu hischće 10 Otarijow, kiž pod zyrkuškowej tšechu zwažlíwe a chrobłe wumělstwa wukonjeja. Też na zortnych wustupach je porjad bohaty. Klownojo a zortarjo staraju žo za žabawu. Komiski wustup z buchleŕskim profesorom, kotrehož nosy žo bóle a bóle podleschichtaj, hudźi wulke zjmjeńe, tohorunja komisle wojowanje z cźornym bukom. Wjeršele słuchtiche stajnje woblubjene koniki z jěchaćskimi klankami.

Do khutneho dźela słuschа pak hischće wustup mjedwjedźow, kiž pod zwojimaj wuwučźowarjomaj po kuli běhachu, rejwachu, na kolelkach a kole jězdźachu a druhe wumělstwa wudokonjachu, kiž žušto jara zortnje słutkowachu. Też móřske lawy žu pola zyrkuša Krone pod kapitanom Strickenerom wulzy wumělcy. Něchto zyle nowe pak je auto, kiž z muzom wobsadźeny wot horjekach, wot tšechi dele přichijedźiwschi žo dwójzy přcheczišnje a žo sašo na koła staji.

Wschitke cźišła tutoho tak pišaneho programa žu woprawdźe dobre a wumělcy dokonjane. Kóždy wopytaŕ może žo wo tym přcheswědčić. Krone dźerži, schtoż slubi. Wusběhnjemy hischće ras wožebnosć wschitkich přchedwjedźenjow, kiž nam přchijomnje napadne. Kóždy přchihladowaŕ zaćuwa, so žu wschitke wustupy woprawdźite wumělstwa a tak wostanje jemu dobry zaćišćej. Tohodla njedyrbjaŕ nichtó hłonidźić, zyrkuš Krone wopytać. Kóždy wječor we 8 hodź. žo přchedstajenje wotewri. Zyrkuš wostanje w Budyšinje hischće hač do póndźele. Sobotu a njedźelu je popołdnju w 3 hodź. přchedstajenje.

Swójbne powěsće.

Sstubjenaj: Charlota Krawcez w Jěžowje a Felix Nowak w Kamjenzu.

Pražske Swjatowjacslawske swjedźenje.

Dožiwjenja a začišće wopisuje Jan Serbin.

(Pokračowanje.)

W Swjatovitskim domje khowa pak so też hišće Zelo swj. Jana Nepomuckeho, tohorunja slawneho patrona Českeje, a to w krystalowym kašku, kiž je do slěborneho kašća zamknjeny a nad slěbornym woltarjom, po prawicy wulkeho woltarja, wuzběhnjeny. Lětsa bě tomu runje 200 lět, zo je był wot bamža Benedikta XIII. *swjaty prajeny.* Tohodla so jeho swjedźeń, 16. meje, na wosebje swjatočne wašnje do Pražskich swjedźenjow zarjadowa. Biskopja — też Mišnjanski biskop dr. Schreiber — swjećachu tehdy při jeho woltarju Božu mšu a hižo dźeń prjedy wotmě so wulkotna misa w cyrkwi swj. Jana Nepomuckeho „na Skalce“, kotraž je była lěta 1730 wot Dienzenhofera natwarjena a wuznamjenja so přez swój nadobny barokowy twar z krasnymi skhodami, wjedźaceymi z Vyšehradskeje třídy do cyrkwje horje. W njej steji prěnjotny drjewjany model, po kotrymž bu bronzowa postawa swj. Jana Nepomuckeho za Karlowy móst lata, kiž so tam mjez druhimi kamjeńtnymi postawami wujima. — W tutej cyrkwicy je před nětkim 28 lětami też sakski pryne Maks, duchowny knjez a Friburgski profesor, na swj. Jana předował, hdyž bě z hosćom w Serbskim Seminarje. Na to so žiwje dopomnich, hdyž lětsa 15. meje do tuteje přećelneje cyrkwje „na Skalce“ — runje znapřeća Emauzskeje — zastupich. Dokelž běchmy wutoru w Narodnej kofejownji „abrahaminy“ do pół nocy swjećili, wězo njedocpěch w prawym času na swjatočnu Božu mšu „na Skalce“. Za to pak mějach ze swojej swójbu składnosć, popołdnju wulkotny pontifikalny ayšpor w domje swj. Vita sobuswjećić. Tam zetkach so z lubym knjezom přećelom kapłanom Titlom, arcybiskopskim notarom, kiž je před lětami też w Budyšinje pobył a njebočičkeho fararja Libša a našu swójbu wopytał. Z toho časa so znajemy. Wón bě też na „abrahaminy“ dósoł a nazajtra nas k sebi na wječeř přeprosył. Tak so pěknje po nyšporje w Swjatovitskim domje zetkachmy a, wobhladawši sebi na Hradčanskej zahrodźe presidentowe mjedwjedźe, kotreż su čescy legionarojo swojemu „tatičkovi“ ze Sibirskeje sobu přiwjezli, dojědźechmy na Kralowske Winohrady a powječerjachmy a pobjesadowachmy někotre zbožne hodźinki hromadźe. W nocy potom jědźechmy k juhu dale do Linca a nazajtra dojědźechmy hač do Eichgrabena před samymi wrotami Wina, hdźež smy swj. Jana Nepomuckeho najprjedy w Lincu — w nowym domje — swjećili a potom w klóštrje Franciskanskich *misijonarkow* w Eichgrabenje doswjećili. Krasne běchu to miejske swjedźenje w złotej Prazy a radłubje na nje spominam.

K swjatojanskej swjatočnosći pak dyrbi so hišće dopowědać, zo bu swjatočničku cźełko swj. Jana z Nepomuka we swojim krystalowym kašku w cyrkwi k powšitkownemu česćowanju wustajene, štož so kóžde 25 lět stawa. Wosebity zjězd pak wotmě so swjatkowne dny w městačku Nepomuku, hdźež je so swj. Jan narodźił. Přez cyły tydźeń přikhadźachu wěriwi ze wšěch kónčin dalokeho českosłowakskeho kraja, zo bychu w róđnym měsće swojeho wulkeho patrona złožili swjaty slub poddatosće a počesćowanja swj. Jana. Swjatkownu njedźelu běchu do Nepomuka přišli delegatojo českeje wěrjaceje do młodźiny, kiž bě w 350 młodźencach a knježnjach bohaće zastupjena. Tutón zwjazk českeje młodźiny ma dźensa 320 skupinow a 12 000 sobustawow. W tutym zjězdźe je českí dorost zjawnje pokazał a wobswědčił, zo je sebi nadawk stajił, swjateho Jana sćěhować we jeho wěrje a w jeho krutosći. Na zjězdźe bu wotłożena dźěławosć zwjazka a wolene bu nowe předsydstwo. —

Katolski dorost putnikowaše pak też do Stareje Boleslawy. Tak krótše hižo 1. meje 300 młodych studentow Pražskeho arcybiskopskeho gymnazija w Bubenču z khorhoju na čole — z Prahi dojěwši hač do Čelakovic — na poswjatne městna, hdźež je swj. Wjaceslaw wot swojeho bratra Bolesława skóncowany był. Khowancow nawjedowaše generalny prefekt P. Hrubý, S. J. a rektor dr. J. Vraštil swjećeše w hnadownej cyrkwi swj. Marije swjatočnu Božu mšu, při kotrejž muzski khór studentow spěwaše Něsverovu „Missu“ a Legensteinerowu „Regina coeli“ z přewodom swojeho samsneho orkestra. Při Božim požohnowanju spěwachu studenća Kreitmarowe „Tantum ergo“ a skónčnje khoral „Swjaty Wjaceslawje“. Wobhladawši sebi po kemšach wobe Staroboleslawskej swjatnicy swj. Marije a swj. Wjaceslawa, wuhotowachu w blizkich kupjelach „Houštka“ rjany koncert ze swojej kapału, kotraž pod wjedźenstwom studenta Toukálka zahra šěść čisłow, wosebje narodne składby. — Popołdnju pak swjećachu studenća „majales“ z krasnym spěwnym koncertom, kiž nawjedowaše jich dirigent prof. Opavský. Spěwne studentske koło spěwaše wosebje Słowinske a Khorwatske pěsnje, kotrež so wšěm připoslucharjam wulcy spodobachu. — Hdyž sym póstnicy lěta 1927 při domjacym swjedźenju arcybiskopskeho gymnazija we Bubenču přitomny był, sym so přeswědčił, kak su młodźi studenća wuwučeni a wustojni w spěwje a hudźbje, ale wosebje też w dźiwadłowej hrě a sym nawědźił, zo móža nimo studija też jara wjeseli być. Też z tutoho swětneho programa je dowidźeć, zo katolski studenta njetrjeba jenož hłowu powěsć, ale ma wšu winu, wot wutroby wjesely być, hdyž swoje winowatosće swěru dopjelnja. —Z radostnej mysliku wróćichu so młodźi gymnaziastojo z Brandyskeho dwórnišća z čahom zaso do Prahi. —

Swěrowanaj: Marcźin Meśnert w Shorjelzu ſ Dorsin Hajnkej w Trjebjelzach.

Semrěli: Hana Schpitankeja w Budyschinje. — Hilža Tannebergerej na Zdowje.

Barlinske skandale a žadyn konc!

Wulke wobthodny ſ wopačnymi ſmĕnkami.

Sostojnizy wobſchudźeńſkeho dezernata kriminalneje policije ſu ſobotu nĕkotrych ſajeli, kotſiž ſu do wobſchudźeńſkeje naležnoſcze, kiž je wulke ſpodźiwanje ſtudźile, ſapleczeni. W ſrjedźišchczu tuteje naležnoſcze ſteji wólnikowe pſchedewſtaſcze Jurja Schultza, kiž dźĕlaſche wožebje ſa wyſchnoſcze, najbóle pak ſa Barlinſki magiſtrat. W pſchekupiſkich worſchtach je ſo w woślednich tydźenjach wjele ſmĕnkow na mjenow tuteje firmy poſtſiſkało, kiž ſo poſdźiſcho ſa wopačne wupokazachu. Wobſchudźenja du do pok milijona. Policiji ſo po nĕźim poradźi, wſchĕch wobdźĕlnikow ſajeć. Jako hłowny wirik wuſtupuje pſchekupc Emanuel Miſchnajewſki, kotrehož kriminalna policija wot ſchĕſtich lĕt ſem dla wupiſowanſtwa (Hochſtapelei), ſmĕnkowego a ſchkoweho wobſchudźenſtwa pyta. Nimo njeho buchu ſajeći: 62-lĕtny direktor Louis Löwenthal, pſchekupc Edgar ſ Heeringen, pſchekupc Karl Klees a pſchekupc Hans Hohenſtein. Toho też hižom ſ lójeſtkim liſtom pytachu. Falſchowarſki ſtu też w Južnej Němſkej a Magdeburgu ſo wokolo dawale. Hačž je ſo poradźiło, je tam diſkontowacź, to njeſhodźeſche ſo hiſchcze ſwĕſćicź. Kriminalna policija ma hakle dwě ſmĕrnyj w rukomaj, kotrejž ſtej hromadźe na 5000 hriwnow wuſtajenej. Miſchnajewſchi wobſtaraſche ſaprĕwa. Sa ſ Heeringena a Löwenthala ſtaj jeju ſakitarjej jatbu pruſowarſku termiju namjetowałoj.

Přilopk.

* **Holcźku ſ wežijnoſcze wobwĕſće.** Wulke roshorjenje ſtwudźi we wſy Mariawianym, 2 kilometraj wot Kowna (dalenej, dźiwi tryſk tſioch ſchulſkich dźĕći. Dwaj hólcaj a holca w ſtarobje wot 8—10 lĕt nadeńdźechu duzy ſe ſchule pſcheð dworom ratarja B. toho 3½ lětnu holcźku, kotraž ſebi ſama hrajkaſche. Hdyž bźchu nĕkotry cźaſ ſ njej hrajałe, ſebi nadobo wotmyſlichu, dźĕcźo ne bliſkim ſchtomje wobwĕſnuc. Hólcź ſchĕni ſ. holazneho nahłowjazeho rubiſchła leczĕzu, a mjes tym, ſo drubej dźĕći holcźku dźerżeſchći, pſchiwjaſa wón bjeſpomotne dźĕcźo wopraſowdźe k hałoſy. W tutom załoſnem położenju nańdźechu nimokhodźacy hižo ſ womorn ſajate dźĕcźo. Jenož tomu ma ſo dźakowacź, ſo leczĕza dźĕćezowu ſchiju njeběſ zule ſadźernyła, a tak możachu dźĕcźo wumożićź. Tſioch ſłóſtnikam namałachu ſkhowanych w pĕchĕrowie, ſ wotkelž ſwój wopor wobledźbowachu. Hdyž ſe pſcheſtyſchowachu, ſo wuprajichu, ſo ſu ſ wežijnoſcze malu wobwĕſće.

Hamtske wozlewjenje z Budyšina.

Wobſewjenje.

Wokrjeſny ſhejm (Bezirkstag) je na ſałožku poſtajenja dźĕlowſkeho a ſpomožeńſkeho miniſterſtwa k nĕmſkokatholſkim ſakonjej wo wojowanju pſcheciwo ſpłahanym khorotſam ſeſchłowazej, wot wokrjeſneho hejtmanſtwa dowolenej dobawkaj, wobſamknył:

a) 1. dobawk k porjadej ſa wocźehnjeńſke dźĕći ſa wokrjeſ młodoſtneho hamta ſa Budyſke wjeſ,

b) 1. dobawk k wocźehnjeńſkemu porjadej ſa njemarſke dźĕći, kiž pola maćerje pſchebywaju.

Tutaj dobawkaj ſtaj w młodźinſkim hamcze wokrjeſneho ſwjaſka Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa na Bismarckſej dróſe 21 a na wſchĕch gmejnſkich hamtach ſamuje k wobhładanju wupoſtajenaj.

W Budyſchinje, 23. oktobra 1929.

Wokrjeſny ſwjaſk Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.

Na łoſeno 1094 wikowańſkeho regiſtra je ſo dźenſa ſapiſała firma Gerhard Macurek w Mĕrkowje pola Budyſchina a jako jeje mĕſtſcel keramik Gerhard Kurt Macurek w Mĕrkowje pola Budyſchina.

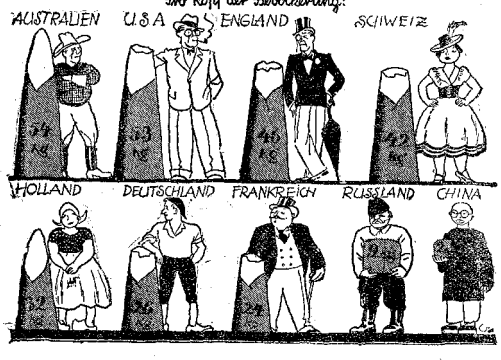
W Budyſchinje, 19. 19. 1929.

Hamtſke ſudnjerſtwo w Budyſchinje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyſchinje. Za lokalny dźĕl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. Za nowoſćerſki dźĕl Arnošt Bart w Rožnjowje. Za nawěſćer: G. Janak w Budyšinje.

Wieviel Zücker wird jährlich verbraücht?

Pro Kopf der Bevölkerung:

Naš wobraz pokazuje, kelko cokora so w najważnišich krajach našeje zemje přetrjeba. Statistika je jara zajimawa.

Koza jendźelskeho połka. Kóždy jendźelski połk (regiment) ma swoju kozu. Zwjetša ćehnje na čole połka hnydom při kapali. Połk ani w měrnym času ani we wójnje njewopušći. Jendźelske połki wopomnjeja sej wěrnje swoje běłe kozy bjeru sobu.

* **10 000 hriwnow wopačnych pjenjes** na Nürnbergſkej nadróſnej żeleſnizy. S Nürnberga ſo piſche: Wot Nürnbergſkeje mĕſchczańſkeje nadróſneje żeleſnizy ſo 50-pjenjeſzkowe kuſy ſ aluminijowoje bronſy wjazy do wobchada njebjeru, dokelž po wuprajenju direkzije nadróſneje żeleſnizy je ſo wjele wopačnych kruchow nawdałło, tak ſo je ſchkoda wo 10 000 hriwnow naſtała.

* **Žałoſtny njeſtatk farmarja.** S Regina (Saskatchewan) ſo powěźi: Tudyſchi farmař ſtorzowa ſwoju żonu a ſwojej dźĕćki, położi cźełka do kynoweho łożena a ſapali jo. Potom ſtorzi ſam do płomjenjow. Schtyri cźełka ſu wulkhowali.

Na Božo ſtpiće, 9. meje, dokonja „Česká Liga Akademická“ ſwoje kóždołĕtne putnistwo do Stareje Bolesławy. Katolſkich akademikow nawjedowaše duchowny radnik Mosignore Bouzka. Z Brandyſa ćehnjechu Wjelehradſku hymnu a Swjatowjaceſławſki kĕrluš ſpĕwajo — ſtyrjo w jenym rjedźe — k ſwojemu cyleł. Na ćole ćaha njeſechu dwaj wĕncaj z bantami a wĕnowanjom „Češkemu wjerchej ſwjatemu Wjaceſławej Č. L. A.“, kotrejž położichu we wobĕmaj cyrkwjomaj po jenomu. Na prĕnjotym rowje ſwj. Wjaceſława ſwjećeſe potom monſignore Bouzek Božu mšu, při kotrejž ſtudowacy młodźency wyſokich šulow dźĕćchu k zhromadnemu ſwjatemu wopraſenju a Liga poſwjeći ſo znowa Najſwj. Wutrobje Jězuſowej. Po kemšach pomodlichu ſo akademikojo modlitwu k ſwj. Wjaceſławej za wótčinu a potom zhromadźichu ſo pſched cyrkwju ſwj. Wjaceſława, hdyž porĕča ſenior Č. L. A. miniſterſki rada dr. Hronek jadriwe ſłowa, pokazujo na to, zo dyrbi akademiſka młodźina a češka intligenca ſwj. Wjaceſława sćĕhować, zo ma być z ryćerſtwom, kiž je po Khrystuſowych zaſadach žiwe, za kotrejž je ſwj. Wjaceſław ſkónćowany był. Jako wupłod putnistwa njech je jubilejne putnistwo do Roma, k prohu kreſćanſtwa, we lĕće 1931, hdyž Liga woſwjeći ſwoje 25lĕtne wobſtaće. —

Po zhromadnym wobjedźe ćehnjechu akademicy ſwj. Marijne kĕrluše ſpĕwajo do hnadowneje cyrkwje ſwj. Marije, hdyž położichu druhi wĕnc k nohomaj Božeje Maćerje. Po poſwjećeńſkeji pobožnoſći wróćichu ſo z wjećornym ćahom do Prahi. — Samo ſo rozumi, zo też Orelſtwo prĕnju njedźelu meje ze wosebitym ćahom — z wjacy haċ 700 wobdźĕlnikami — ſebi do Stareje Bolesławy zajědźe a też tam ſwj. Wjaceſławej z ławrjencowym wĕncom hołdowaše a potom rjany ſwjedźeń wuhotowa. A za katolſkim ſtudentſtwom a Orelſtwom přikhadźachu w běhu lěća tyſacy a tyſacy pobožnych putnikow do Stareje Bolesławy. —

Hospodarski rozhlad.

ſchtwórtk 24. oktobra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1790	100 pólſk. złotych	47,025
1 jendźelski punt	20,378	100 čeſkoſł. krónow	12,378
100 ſwajc. frankow	80,94	100 franc. frankow	16,445

Barlinſka burſa ſapiſha wječera žiwiſchi wobrot pſchi poſtupowazych kurſach. Pobobne wožiwjenje ſapiſhachu też wiki ſ dołhujnymi a rentowymi liſtami.

Produktowe wiki wjele nowego nźehinjeſzechu. Dowós je žnadny, ale też wobrot we wuſtkich miſach wſtawa. Rožka ſamó ſwoju płaćiźnu wo 5 pj. powyſchichź. Druhe druźiny žita po dotalnach płaćiźnach pſchedawachu. Wječera płaćeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicźy 11,45—11,50 hr., rožki 8,65 hr. hač 8,90 hr., nałětnjeho jećmjenja 9,80 hač 10,80 hr., naſymſkeho 8,60—9,40 hriwnow, wowſa 8,35—8,85 hr.,

w termijowym wikowanju:

ſa oktober: rožki 9,25 hriwnow,
ſa bezember: pſchenicźy 12,40—12,37½ hriwnow, rožki 9,62½ hr.,
ſa měrz: pſchenicźy 13—12,97½ hr., rožki pak 10,22½ hr., wowſa 9,76¼ hač 9,72½ hriwnow.

Wječerawſche płaćiźny ſ Drježdźanſkich wikow.

Kury ſtare 3—5 hr., młode 3—6 hr., ſołbje 1 hr. hač 3 hr., ſorſane 1,40—1,50 hr., kaćki 1,50 hr. hač 1,80 hr., raki 10—100 pj., liny 2,40 hr., ſchćuki 1,50—1,60 hr., karpy 1,40 hr., bĕrny 4,50—5,50 hr. po zentnarju, po puće 6—7 pjenjezkow, jĕdźna łoboda 15—20 pj., morchel 10—15 pj., zyhła 15 pj., karoty 10—15 pj., bĕły kał 10 pj., cźerwjeny 12—15 pj. a wołoſti 18—25 pj., ſelerij 15—60 pj., ſyrotej 10—15 pj. a ſiłaty kał 18 pj., butra 2,10—2,50 hr., jeja 16—17 pjenjezkow, twaroh 35 pj., pruſnizy 40—70 pj., prawaki 90—130 pj., kurſatka 1,20 hr, bośanſi 40 pj.. a ſłowki 30—35 pj., wino w kitkach 40—120 pj., jabłuka 10—50 pj., kruſchwy 10—45 pj.

Pſchihotowanja:

Hołzu do domu, Broske we Wojerezach, Dwórniſchczowa haja 35.

Na pſchedań:

Żurkej we Luczu, ſ ſwotorhanju, ſaraż w Delnim Wujězdźe.

Khłamańja, a 14 jutrowu ratarſtwa, nałutowarnja a wupożĕzĕrnja w Syrjowje.

Mantle ſymſke, 15-lĕtneho pachoła, w Budyſchinje na Stieberowej haju 41 I.

Mandlawa, wołokowaze błido, hlinjane ſudobje a błido w Nitkej na Mužakowſkej dróſy 22 I.

Wós dźĕćezay, w Małej Nĕdźi, Bĕłna haja 3.

Kachlaja maſchina, kowarnja w Khołmje.

Runklizu, młyn w Horſchowje.

Runklizu, knježi dwór w Barcze.

Schtomiki ſodowe w Bĕłej Wodźe, Hłowna dróha 69.

Schſajaa maſchina, ſa 25 hr., we Wojerezach, Rožowa haja 1 II.

Krowi, bĕrny, konje, rĕpu, woły, maſchiny a wſchelki grat, Schpikaſki fórbark pola Kamjenza.

Kóń 6-lĕtny, we Wojerezach, Rožowa haja 14.

cźełeſi konjej, młyn w Budeſtezach.

Kury ſtadło, Minorſke, w Cźiſchowjach 30 c.

Sudnjizy na pſchedhadowanje

pjatk 25. oktobra 1929:

w Brĕſnjnje pola Kamjenza w hoſćencu „K żeleſnizy“ dop. w 9 hodź. błido a thamor,

we Sserujanach w hoſćencu dop. w 10 hodź.: 8 cm. khłoinowych deſkow, ſtrijk, ſtok, pihańſke błido a ſtoł, aktowy kamor,

Škrowe depeše.

Produktowe wiki djenſa dop. ¾11 hodź. w Barlinje:

Płaćiźny ſeſtlabnjene, wiki ſu jara žnadne.

Dop. ¾12 hodź.: Kaj pſched hodźinu. Płaćiźny ſu wo 5 hač 10 pj. wotdrjebichu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołiwowe ſymje po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	23. 10.	22. 10.		23. 10.	22. 10.
Pšenica	229-230	229-230	buny	—	—
rožka	173-178	172 177	woka	—	—
naz. jećmjeń	—	—	módra łupiny	—	—
nał. jećmjeń	172-188	172-188	bołte łupiny	—	—
wows	167-177	167-177	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuſk	18-19,00	18-19,00
pšeńć muka	27-38,25	27-33,2	lany wósuſk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	22-26,00	23-26,00	poon. melasa	—	—
nš. wotruby	(1-11,75	11-11,75	hórnj. kruski	15-16,00	15-16,00
ržana „	9-10,25	9-10,25	ſyno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-3,90
lane ſyrjo	—	—	ržana ſloma	1,25-1,50	1,25-1,40
hróch, Viktor.	34-41,00	35-42,0	pšeńć „	1,15-1,35	1,05-1,30
raps	—	—	wowſna „	1,20-1,45	1,10-1,30
pjeluški	—	—	ječna „	1,15-1,35	1,05-1,30

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na póšće a pola dowěrnik. 1.31 hr. pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smoleriec knihičišćerňja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 250 — Budyšin — Pjatk, 25. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Ze Sakskeho sejma.

W sakskim sejmje su so schwórčk počeli z palazym prašenjom

bjesdźełoscje

sabjerać, kotraž je lětża bjese schěmi němšklnimi krajemi najbórša w Sakšej. Sozialdemokratiska strona je k tomu namjet, kak mjenowany sozialdemokratiski dźeło sa radźazy program, sapodala. Sozialdemokrat **Kautzsch** jón rozkoši. Po nim dyrbi sakske knježerstwo so pola němskeho knježerstwa wo to prózowacz, so bychu so wotmyslene nusowe dźěła se saradźenjom pazločonkow a pschipomozy se strony němskeho knježerstwa podpjerale. Wobsebje dyrbało němske knježerstwo wobsebite źrědki sa produktivne spomoženje dźełonjemjerjow, sa twar wobydlenjow, wyšoke twary a wobkhadne twary sarabjicz. Němska železnica a němska pósta dyrbjałej so napominacz, so bychu so sa njej. sapocžane dźěła dokónczile. Tajke dźěło wosebje elektrisaziju železnikich cźarow nastupa. Na sakšku industriju dyrbało so pschi rosdawanju skasankow dźiwacz. Kraine knježerstwo šame by dyrbjało hnydom dźelosarabjazy program pschedpokłaczi. Po nim by so dyrbjał twarsti program wobydlenjow (30 000 wobydlenjow sa lěto) dopjelnicz; projekty sa twar dołowych sawjerow bychu so dyrbjałe wudźełacz, wěrcznischcźa so wuprawicz, sa gmejny a wokrjeźne spomožne swjaski so dołapaze źrědki sa sarabjenje dźěła a sa podpjeru dźełonjemjerjow pschihotowacz, kotśiż se sawěsczenja dźełonjemjerjow podpjeru njedostawaju.

Rěčnik praji, so by so mohłe we wobaranju pschezitwo bjesdźełoscji wjele wjazy stacz, hdy by jenoź dobra wola k tomu była. Potom so wo wichelatich nadrobnoscjach sozialdemokratiskeho namjeta rěczesche, pschi czimż finanznemu ministrej porokowałsche, so njeje samohł, źrědki sa możnosce k dźełu sarabjicz.

Sozialdemokrat **Graupe** skorżesche, so industrije se Sakšeje **wuczahuja**. S tym bjesdźełoscj pschiběra. Prascha so, schto knježerstwo myśli czinicz, so by so wucźahowanju a sastajenju industrije zadźěwało.

Sozialdemokrat **Müller** z Lipska na to pokasa, so je so po sjednoczenju Němskeje banki a Diskontskeho towarstwa wjele bankownikam městno wupowědźiło. Zada, so by sakske knježerstwo pola němskeho knježerstwa na to skutkowało, so bychu so bankownizy je złužby njepuschczili. Dale njeźmělo so w bankach psches sakowski cźaj dźěłacz. Rěčnik praji, so so pjeca z nowa 3000 bankownikow wottwari. To cźim bóle roshoria, hdyž je widzecz, schto so z wjednikami bankow stawa: Shromadna dohladowarska rada je so wo 112 zobustawow powjetschiła.

Kommunist **Mildenstrey** knježerstwo namakrja, so by jeho sastupjer w němskostatnej radźe pschecźiwo pohubjenschenju sawěsczenja dźełonjemjerjow hłosował. Dale dyrbi knježerstwo jako prěnju ratu 10 miliionow hriwnow sa podpjeru tych pschihotowacz, kotśiż su se sawěsczenja dźełonjemjerjow wukamnjeni.

Sozialdemokrat **Arndt** namjetuje, so by knježerstwo **twarschich dźełacjerjow**, kotśiż su dołheje nalětnoje symy dla hakle posłoe k sawěsczenju nusowane dźěło namakali a tohodla prawo na podpjeru njejsu dozpili, do krisoweho spomoženja pschijałe. Hewak bychu so dyrbjałe cźile dźełonjemjerjo wokrjeźnym spomoženskim swjatkam k podpjeranju poručicz.

Wyschschi knježerstwowy radźiczel Hoppe z dźełowelho a spomožensteho ministerstwa praji, so je knježerstwo hižo z bankami se samyslom jednako, so bychu so wottwarjenja pschistajenjow po możnosci wotłajile abo jo se sozialnelho stejschcźa pschewjedle. Też w Barlinje je knježerstwo we tymle nastupanju kroczele cźiniło. Pódła toho je so pola němskeho dźełowelho ministerstwa namjetowało, so by so dźiwajo na nusu w Sakšej krisowe spomoženje na wyšše powołanja wupschestrełe.

Finanzny minister Weber praji, so knježerstwo na rozwisnje dźełowych wikow z najwjetschej kedźbliwosczu a starosczu zhladuje. Hłowna wina w tribunotnych cźežach leži, a też pschepinanje zjawnych cźežow nje bjes winy. Wěrno njeje, so knježerstwo njeje žanych financ sa nusowe dźěła wudźełało. Tele plany pak so njehodźa wuwjesecz, dokelž knježerstwo trěbnych pjenjezných źrědkow nima. **S němskeho knježerstwa njeje po rosprawje sakskeho pótłanzstwa w Barlinje žaneje pomozy wocźakacz. Hospodarski minister dr. Krug** z **Nidda** sapótłanzej Graubje wotmołwi, so je je knježerstwo w nětkotrych padach pozadźiło, wuczehnjenju abo sastajenju dźěła w industriji zadźěwacz. Knježerstwu by ludo było, hdy by jeho wuběrk poslajił, z kotrymž by knježerstwo wo wschich hospodarskich prašenjach mohło radu skadowacz.

Wojgt z němskeje ludoweje strony namjetuje, so by jeho mjenowy hospodarski wuběrk B. wo tym wuradźował, kak bychu so mohłe dźełowe wili w sajimje sakskeho hospodarstwa wožiwicz. W nastupanju sjednoczenja bankow wěcznje praji, so su swojski pschistajenjow 8. oktobra wo prawidłach towarstwa němskich bankowych sastojnikow w němskim dźełowym ministerstwje jednake.

Wo swjatej dnjej 1. meje a 9. novembra.

Sozialdemokratozo a kommunistojo su pschi poslednich wólbach nětkuschu wjetschinu w sakskim sejmje zhubili. Knježerstwowe strony tole pschemjenjenje w pomjerje žiwnosce wuzija, so bychu swatej dnjej 1. meje a 9. novembra wotstronile. Ssame dwje nimaju wjetschinu we sejmje, tola w tymle prašenju móża so na podpjeru **nazionalnych sozialistow** spuschczecz, kotśiż su tohorunja sa to, so byschtej dnjej 1. meje a 9. novembra charakter zwjateho dnja zhubiłoj.

Ssejmowy prawny wuběrk je so schwórčk dopołdnja ½10 hodź. psched połedźenjom połneho sejma k wuradźenju namjeta na wotstronjenje zwjateju dnjow 1. meje a 9. novembra sejchok. Sozialdemokratozo połedźenje je debattu wo wobkhadnym porjedze wotewrichu a potom někotre namjety na wotstorczenje połedźenja cźinjachu, kotrež pak so wschě wotpokasachu. Na to mjesesche sozialdemokrat **Edel** jako rospravnik nimale jenohodźinsku rěcz, w kotrejž wschě dopokasy sa sakhowanje zwjateju dnjow wospjetowałsche, kotrež bě hižo źrjedu w poknym sejmje mjenował. Dla tuteje dołheje rěcze njemóžesche wuběrk nicžo wobjamknycz a połedźenje na pjatk wotstorczi, dokelž bě so mjes tym potmy sejm shromadźił. Knježerstwowym stronam wo to dóše, so by sejm hischcze prjedy 9. novembra wo namjecze wotkhłosował, so by so hižišchi dźeń statneho pschewróta njetrjebał w Sakšej sašo woswjeczicz.

Dar němskeho knježerstwa za bamža.

Němske knježerstwo je bamžej Piuśej XI. k stotemu měschnišnemu jubilejej dilowy herbiz sa 60 wosobow dariło, napodobnjenje cźerwjeneho hlidowego serwisa Bjedricha Wulkeho z lěta 1768/69, kotryž je so w statnej Barlinskej porzilinarni shotowił.

Wjerch Bülow mrěte.

Nědhuschi němski kanzler wjerch z Bülow, kotryž we Romje bydli, je so z Božej rucku sajał. W tójdym wokomiku najbórsche wocźakuja. Khory je hižo wědomje zhubił. Lěkarjo, blizschi pschiwuzni a zobustawy němskeho późłanzstwa su pschi khorołożu shromadzeni. Dokelž su znutkowne organy wokhromike, tkwy lědma nóz pschetraje.

Francowzojo z Pfalcy čahaju.

Franzowski wyschschi komando je z Pfalzy 600 muži artillerije do Franzowskeje wotwjesc dał. Dale ma so z wobom franzowskich pěschich regimentow wóźom bataillonow do Franzowskeje wrócžo wsacz, so bychu we franzowskich garnisonach nowych rekrutow pschijałe. Pódła toho so pionérki bataillon se Speyera wrócžo wosmje a so tohorunja do Franzowskeje pschepołoži.

Znutrkowna napjatosć w Awstriskej přiběra.

Dla wotmyślenoho pschemjenjenja awstriskeje wustawy a dla hroženja domowinskich woborow so w Awstriskej revolucija boja. Wobsebje wulka je napjatosć we Winje. Ludźo su w hrozy, so Awstriska nowej inflazije a wotbódnosczenju pjenjes napschesczo dźe. Tohodła banki rabběhaju a swoje w nich łožone pjenjezy wrócžo žadaju, so bychu schillingi do dollarow, jendźelskich puntow abo schwajzarskich frankow pschemjenili. Nawal na banki dźeń wote dnja rosce. Blizschu njedźelu chcedźa domowinske wobory do Wina psched parlament pschicźahnyez a **sozialdemokratiskich sapótłanzow traschicz, so bychu pschemjenjenju wustawu pschijeli.** Njedźelu su tohodła njemócy wocźakacz, jeli so buchu domowinske wobory swoje hrożenja do sluska stajiła. Sozialdemokratiski republikanski schkitanski swojak njeby tomu směrom pschihładował, ale tohorunja psched parlament pschicźahnyk.

W awstriskej narodnej radźe (parlamentu) je so wo wustawnej reformje dale wuradźowało. Sa sozialdemokratow je **Winski nješchczanosta Seitz** rěcźał. Praji, so ani blasnizy je wobow ani blasnizy na knježerstwowej kawje, kotśiż chcedźa płaczbnu wustawu stamacz. **Win njedobudu.** Dopokaja, so, hdy by Win dawki po starej dawkowej methodze psched statnym pschewrótom w lěcze 1918 brał, by městowe sarjadnistwo wjele wjetsche dochody mějo, dyžli pschi nětczišchich sozialnje pravdnischich dawkach. Dawki na zbytku wobydlerstwo bóle njewobcežuja dyžli pryedawscha akzija. Sozialdemokratozo njejsu pschecźiwo tomu, so najwyschischa statna sliczbowanja sliczbowanja městoweho sarjadnistwa pruhuje, kaž to wustawna reforma žada, tola njepschechwalsche, so by najwyschischa statna sliczbowarnja wo samyślach, dobrowolnosczi a wuzitnosczi gmejnskich wobamknjenjow rosšudźiła.

S politiskim połoženjom w Awstriskej so dowěrjenje wukrajneho kapitala k Awstriskej podrywa. Wukrajni pjenježnizy su hižo swoje kapitalije we Winje wotsthěhnyli, a druhi su so sapowědźili, so sa awstriske industrialne pschedewsacza sajimowacz. Knježerstwo je na lěwizu łożene nowiny, mjes nimi nahladnu „Wiener Allgemeine Zeitung“ a demokratiski „Tag“, kotrež su wo cźakanju wukrajneho kapitala k Awstrijeje pisałe, konfiskowało.

Nasylnosć francowskeho wojaka.

W nozy k schwórčkej je w Landawje jedyn franzowski wojak 39lětneho lokomotiwnika Ludwiga Vollenhalsa nadpadnył a jymak jemu liftowonju je smutkowneho sukninego saka rubicz. Hdyž so jemu to njeje poradźiło, je Vollenhalsa z tołakom tři krócz do zywota, do bjedrowy a do luki kol. Vollenhals je k semi padnył. Posdźischo je wrócz do blikkeje korczinu docźanpacz a tam pschitomnym ludźom podawk powědacz. Sa nadpadnikom su so hnydom puschczili, tola jeho njejsu nadeschli. Vollenhals mění, so je jeho jedyn franzowski podoficjer nadpadnył.

Poincarewa thorobna dowolenja.

Poincare je senatowemu presidentej pišmo połłał, w kotrymž prošu, so by so jemu dla jeho thorosce dowolenja hacz do konza tohole lěta pschisiwolita.

Attentat na italskeho kronprynca Humberta.

Italski kronprynz Humbert je do Brüssela pschijěł, so by so z belgiskej prynzeju Marju Josefu zlubił. Kaž belgiski „Statny nawěschtnik“ wosjewja, staj belgiski kral a jeho mandźelska do zeitnoy swojeje dźowki z italskim kronprynzom swolikoj. Zenichowe swjatowne sacźasce a zlubowe wotprajenje stej so z attentatom jeneho italskeho cźeknjenza truchu pokasyej. Hdyž chajske kronprynz Humbert na row njesnateho wojaka wěnz położeja, do njeho jedyn Italjanz wjazy krócz z revolwra tkeli. Wschě wutsele pak mimjnychu. Nadpadnika hnydom sajachu a na blizschu policajsku straju dowjedźechu. Pschihladowacy lud po wokomiku wustrózenja kronprynzej sahorjene cźeszczowanje pschihotowasche. Tutón bě mjes tym z wulkim měrom k rowej njesnateho wojaka stupił a wawrjenzowy wěnz na njón położił.

Nadpadnik je so w lěcze 1908 w Milanje narodźił a **Fernando de Rosa** rěka. Hdyž jeho policija pschepytowasche, praji, so je student a so je źrjedu z nózdym cźahom je Parija do Brüssela pschijěł. Wotmyślik žebi je, jako wobswědczenje protesta pschecźiwo zafaschistiskemu potłoczenju italiskeho ludu do powětra tkelicz. Jeho hnydom ka pschepytowarskemu župnikej pschedwjedźechu. Wo attentatu shonuwschi je so belgiski kral do italskeho późłanzstwa podał, hdźež kronprynz bydli.

*

Italski kronprynz Humbert je psched nětkotrymi dnjemi swoje 25. narodniny wosmjecźił. W Italskej wulke wjesele knježesche, hdyž 15. septembra 1904 kralowa Helena, dźowka cźornohórskeho wjercha Nikity, dołhowocźakowaneho trónskeho naslednika na žiwot pschinjese. Wjesele bě cźim wjetsche, dokelž běschtej z mandźelstwa, mjes tehdomnischim kronprynzom Viktorom Emanuelom a cźornohórskej prynzeju 24. oktobra 1896 wobsamknjeneho dwě dźowcy wuschłej, so pak bě pschikhad zyna wóźom lětu na to cźakacz dał.

Powschikkownje su za to měli, so so kronprynz dźeń 60. narodninow swojeho nana zlubi. Italski kral je so 11. novembra 1896 narodźił. K wosmjecźenju jeho 60. narodninow je tohodla jenoź malo dnjow. Wopraudźje je so kronprynz źrjedu z belgiskej prynzeju Marju Josefu 4. augusta 1905 narodźenej, zlubił. Ludźo, kotśiż so pak po powołanju pak z pschikhilnosczu se ženitwanu we wjesechonskich domach saberaju, hižo psched nimi pschedchadnych cźasom powědachu, so chce źebi jendźelski kronprynz swoj-

je jemu pschi kejsliskim kralowskim dworje shladacz. Tola to je jemu hole spowanje bylo, jendselski kronprynz, kotrzy so Waleski prynz mjenuje, zebi hischcze njeje na jesiom powyglil a je jaßnje rjekł, so zebi swoju pschichodnu mandzelsku po pschikhilnosczi wutrowy wuswoli. Za prynzeßu je dzensa czesko, mandzelskeho swojeho runjecza namakacz; pschetoz po stonczenju swetowoje wojny je liczba knjezerskich swojbow mozne wotebrała.

Attentat, kotryz je so na italskeho kronprynza dsesi jeho bludu skucził, jenuz czim wjetsche sympathije italskeho luda pschiwobroczi. Itzelanuy so z nowa na nasylnu zmjerczi jeho dzeda, krala Umberta, dopomnja, kotryz je pod morderskej ruku wumrek. Tez na kronprynzeßoweho nana, krala Viktora Emanuela III., zu so hizo tri attentaty skucziłe, z kotrychz pak je won na zdobe njesranjeny wuschoł.

Mussolini je bomzowu prostwu za Sslowinza Gortana wotpokasał.

Mjes katolskim duchownymi so poweda, so je bamz [illegible] po poslar katolskeho episkopata w Fiuschowjanskej Rjeki, ko wo wobhnadzenje k smjerczi zasadzeneho Wi[illegible] Gortana prozowacz. K Mussolinej je swojeho sekretara pósłał, Mussolini pak je so sapowedził, bamzowsku pósłanza pschijecz.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 25. oktobra 1929.

— We wjedrje, [illegible]zera wjeczor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer [illegible], thermometer we dnjo +15. — Dzensa rano we 7 hodź. barometer 734, hygrometer +2, thermometer we nozy +10. Dahladz na mako so pschemenjuje wjedro. — Dzensnje powdarje wschudnjow nam scherfake [illegible], mamy we naschich stronach najczesze a k tomu tez najdawse wjedro. W polnoza [illegible] satorhnjenza nizko nimo czahaja, wobarasko pschiwlawej symneho powetra z polnoza. Wysches nasche strony czelnje so wyschina z Aforistich kupow hacz do Nuskeje. S polnoza k nam czopły powdr hjes sadzyna pschikhadza. Nizina nad zyzedznosenskim morjom njeje so sdaczu zylna dosez, so hacz k nam pschebrez. — Jutsse sobotu khadza zlonczko 6,45 hodź. a khowa so 4,41 hodź. Mjezacz khadza do polnozy 11,57 hodź. a khowa so pop. 3,01 hodź.

— **Sswobodne mjasowe jetki (Freibank) w Budyschinje.** Sobotu 26. oktobra rano wot 7 hacz 8 hodź. wotedawa so zyre howjasej mjaso, punt po 40 pj., swinjasze mjaso, punt po 60 pj.

— **Liczenje stotu 2. dezembra.** Nemski minister sa sejnjowenje a rataistwo je postajił, so ma so 2. dezembra 1929 powschitkowne liczenje stotu pschewjesecz. Liczenje stanje so na dotalne waschnje liczenja.

— **Zyrkuß Krone w Budyschinje** na mestnje husarskich kasarnow sme so wurjadowe dobreho wopyta sjnjeselicz. Dzensa wjeczor we 8 hodź., sobotu popołdnu we 3 hodź. a wjeczor we 8 hodź. wotmeja so dalsche pschedstajenja se sensazijskim programom, kiz 48 czinlowo wopschija. Tez w popołdnjschich pschedstajenjach, pschi kotrychz dzecźi hacz do 12 let holoju na wschitkich mestnach placza, pokazuje so polny wjeczorny program. Njeskombroze nimo pschedstajenjow tez Kronowu wulku zoologisku zahradu wopytacz. Pisches 800 swerjatow tam nadeńdzemy we wulkej wustawiznu, kotraz je po kakosczi a mnohosce zwojorasna zylcho swata. Nimo 80 rubjeknych swerjatow wischese druzjny wopschija wona tez mjes drugimi najwjetsche stadło slonow (elefantow) z 25 eksemplarami, dale zadne swerjata, kaskuz drje ledma w zoologiskich zahradach wulkich mestow nadeńdzemy, morske elefanty, hobrske hady, zebry, buwoły, wischelake zadne ptaki, kaz schtrusy, worjoły atd., wulki rynk abwomitow a 240 traßnych konl. Direkzija hischcze jonu na to pokazuje, so so hosinje hyz na zadyn pal pisches postajenu terminu (posledneje pschedstajenje pondzelu popołdnju we 3 hodź.) podlescheze niemske.

— **Tudomna polizija** je poslednje dny sasaka abo wutfiedźiła 4 wozowby, kotrez sudnische wyschnosze dla wschelakich pschestupjenjow pytachu.

— **Srazenje.** Na Kaeubleriskej drozy pschi rózku Krotkenschmidtskeje drozy wezera popoldnju kolojsdny do motorowoho kolesarja storzi. Wobaj kolesarjej se zjwojim kolomi na drozy pahnyschtaj, tola so njesranischtaj. Jeju kolesu so lohko wotschkodzischtej.

— **Padufchtwje.** Dnja 22. oktobra popołdnju we 5. hodzinje se nekoto w jenej wolkiej Lotzerskeje drozy je dzekczaseho wosa faßiwcki z zyßchu a bosobarbny pschikrywb sa dzekczazy wos kradnył. — Dale je posledneje dny na tudomnym Tkelniku nekoto mjasobarbny spanski pschikrywk, kiz mjesesche na konzomaj mustrowanu kmuhu. — We wazowne sdzelenja prosy kriminalna polizija.

— **Kermuschu w Bukezach.** Ke kermuschi w Bukezach njedzelu 27. 10. 29 pojedze statny omnibuß wot Budyschkeho dwórnischcza 9,10 hodź. jako pschijamkunjenje k czahej, kiz 8,57 hodź. z Drjezdzan pschijedze, hacz do Bukez. Tutón wos so 9,45 hodź. saho w Bukezach wróczi. Dale pojedze tez tutu njedzelu normalny Czornobozki wos 14,15 hodź. wot Budyskeho dwórnischcza a 18,45 hodź. saho wróczo z Wujezka. Sa ludzi, kotsiz chcedza so podzischo z Bukez wrócziz, pojedze hischcze wos 24,30 hodź. z Bukez do Budyschina. Tutón wos pojedze 23,15 hodź. po stónczenym pschedstajenju zyrkuza Krone z Budyschina. Potazim poskicz so tutu njedzelu wopytowarjam zyrkuza Krone z Bukezanskeje wokoliny pschileznosck k pschijomnej domojssbje.

— **Z Suzkiny.** Lohkomyslnosczu njestrachi hólzow je njedaloko tudomneho dwórnischcza wezera do pol nozy 3/4 12 hodź. czekke njesboze sawinowaka. Knjes Hajna, schołar na tudomnym knjezim dworje, w tak mjenowanym parkowym wosu na dwórnischczo jedzesche. Sa nim pschijedze motorske koło. Nadobo sawadzi wot sady do nich. S wotmachom storka so wos powroczi. Mérny kón so wottorze, ale wosta pschi wosu stejo. Tola wos so na knjesa Hajnu powroczi. Won saczu njembre bolosze we nosy. Wosdischo zpósnachu, so bé zebi ju slamak. Motorski kolesat a jeho towarisch, kotryz bé na sadnim sedle sedzał, w mesto toho, so bychtaj snjesbozenemu pomhaloj, mydło wjesechtaj. S motorskim kolom czekwjchtaj. Dokelz bé strasnje wosdischdosene, zkowachtaj je w njedalokich kerkach a pobaschtaj so domoj. Wopraunje wosbjedzel kola khajsche rano po nje do Budyschina jecz. Jako so sc. nim prasischcze, so wukopa, so je jeho bratr z nekajkim towarischom na nim prjeczku pobywschi, njesboze sawinowak. Nétko je polzal znalesnosez do rukow wsak. Sdelene puki wobkmaj bé bdé s prenja najlepscha wottraschaza pokuta byla. Tola tutoho wubzrneho sela nasche humane khostatiske satonje njesnaja.

— **S Hornjcho Wujesda.** We njesboze, kotrez je so na puczu wot nasheje wsy do Wulkeho Wosyka stalo a wo kotrymz zmy hizo ras pisali, ma so sczehowaze dodacz: Zywnowczez Mét z Wulkeho Wosyka bé se swojim motorjom kolesom do Kamjenza sel. Jeho swak Bedsesche na sadnim sedle a teho zona w pschiwoza. W Kamjenzu wopytachu wschelake korczmy a dachu sej derje hicz. Na dompuczu jedzesche Mét do Wujesda. Tam hischcze ras do korczmy salozichu. Na drozy do Wulkeho Wosyka jedzesche zara spschinse a to na lewej stronje puczа. Jako swezu mjesesche nekajku dybkaczmu lampu. S wotmachom sajedze do sapschaha, kiz napschecso do Wujesda jedzesche. Stork bé tak mozny, so wosmik, zimnosczez z Wujesda, a tez kón k semi padnyschtaj. Pschi czekkim padze rosbi jez Mét nop, schcaaske jez mosu a hlowa krawjesche na wjazornych blakach. Lewe woko so jemu pschi tom wutorhny. Jeho swak Hensel mjesesche wjazore rany na hlowje a jeho zona jez nejschto rjeblow stanta. Zimnosczez z Wujesda a jeho kón buschtaj tehrunja czesky franjenaj. Méto, kotryz bubze drje ledma pschi zimnju wostacz a jeho swaka dowjesechu z privatnym autom do Budyskeje khorownje.

Z **Kukowa.** Wotrjad za wojorske zastaranje pri Kamjenskim wokrjesnym zwjazku zmeje wutora 29. oktobra dopoldnja wot 1/49 hac 1/412 hodzin w Gudomnym Natusec hosczencu rjecny dzeń.

Ze Sakskeje a dalsich krajow.

* S **Radeberga.** (Wscha paduschna proza podarmo.) We nozy k sobocze je do vile fabrikskeho wobsedzerja Bjedricha na Pillnitzerskej drozy prjedawschi czelednik, kiz bésche hacz do 17. oktobra w Unterssdorfje pola Wilsdruffa w sluzbje, salsit. Je po dlhsskowodu horjesesit, wjezmy wokno rosbit a potom nuts dolnycz spytat, hdzez jeho pschi kamanju kubinych duri saßlapichu.

* S **Drjezdzan.** (Tez Drjezdzany zu psches dra. Aron sa schkodowane.) Kaz je so wupokasało, za tez mesto Drjezdzany z podwodami, wot Barlinskeho rjecznika a nekotara dra. Arona skuczenymi, potriechene. Dr. Aron je se swojej zonu czekntk. Jemu je so najskerje poradziło, psches polisku abo czesskoslowakisku njesu czekncz. Dotonschi powesez wo dra. Aronowem czekenjenju je Drjezdzanskim magistrat dal hnydom sjimacz jedyn milijon hriwnow Aronowebo depota pola Commerzijneje a privatneje banki w Barlinje. Sdobom je komornik mesta Drjezdzan do Barlina sel, so by na mestnje pruhowal, kelko zu Drjezdzany schkodowale.

* S **Drjezdzan.** (K japalepstwam w Kauscha.) Policija je nekto swesczila, so wobej wohnjej w Kauscha 14. oktobra stej bjez sakozenej. Wjesnjenjo wuhladanja 20 abo 30 let starcho muzikeho z nahej hlowu wot wopachischa pisches pola czekacz. Sa nim so hischcze sledzi. Sa swesczenje sapalerjow je wobesiawdsczaza komora mjto hacz do 10 000 hriwnow wustajila.

* S **Röhrsdorfa** pola Wilsdruffa. (Tragika zmjerczi po slotem kwasu.) W Röhrsdorfje wumrek sobotu 75lety prjedawschi kubler Arnoschi Franz Pietzsch na sczehach dzimoweho njesboza, do kotrehoz bé psched tsjomi njedzelemi pschijschok. Wobstarny czlowjek bé w Meischnje sthorjenu sjotru wopytal a potom na czah skomdlk. Dazy domoj dzjadzche zo kolesarjez trochu wuriwnjez, sakopny dak jo po czmé pschi tom wo bronj, kiz pschedalako na puczu hahachu, a slama sebi padnyschi mjes drubim rjebko. Psched nékajkim tydzenjom mózesche snjesbozeny w kole zywich pschiwunych a zwojbrnych zywi stoty twaz smjeczicz. Czjuesche zo, kaz zo sda, zyle derje, ale je nekto tola na sczehkach wobkarzujomneho njesboza wumrek.

* Se **Zwikawy.** (Ssmjertne njesboze w podkopach.) Pondzelu popołdnju w 6. hodzinje snjesozi w podkopach dowérjerskeho schachta 28letny hórnikk dzelacz na zmjercz. Jeho sakocżiczu dele zypaze hromady kamjenj.

* Se **Zwikawy.** (Dzivone pucowanje werowanskeho pjerschczenza.) Psched 23 letami bé kubler we Wiesbecu na zynowej lubi zwojeje brozinje zwój werowanski pjerschczen zhubił. Tele dny namaka jón jeho dzonka na kublerjowem repnischczu. Da so myslicz, so je pjerschczen pisches krutwjazy zoldk na rolu pschischok.

* S **Plawna.** (Smjesczozenaj skradzujedzerjez.) Wnozy na sobotu béschtaj w Ellterbergu tudzischemu motorskemu kolojesdnemu psched korczmu dwaj mlodaj cyganjej kaj kolo pokradkoj, z kotrymz do Meblitzewera dojedzeschtaj. Duzy po puczu srahschtaj do schtoma a czekko snjesbozich taj. Jeju dowjesechu do krajneje khorownje w Greza.

* S **Lipzka.** (Borna sdeca kocźi dawk.) Lipczanski worjesny wubjerk je dzivajo na wobrazne wopschanje, kiz je mesto Borna wo tam knjezazej kocźej czjwili podako, swolik, so smé mesto Borna kocźi dawk schczesc. Ssadzba za kozdu prenju kocźku wucżini schesez hriwnow a sa kozdu dalschu kocźku 24 hriwnow.

Tahiti.

Roman z južneho morja.

24] (Pokračowanje.)

Sadie wołożena posdychny; pschecesene zkowa, hyrnjej jich smyßl tez hnydom doipotnje njesapschijała, zi derje czinjachu. We zo tola prenjeho setkanja z tamnymi zuzymi zonkimi, wo kotrychz bé zi René hizo powedał a do kotrychz doma zu sawesesche se zebi pschal, hizo dawno bosaka. Jeje prosta zwérna wutroba njesnajesche ani falscha ani pozinjenja, a bjero zkowa, kaz so wuronjachu, rjekny zonstimaj wobé ruzy napschecso wupschesterwschi:

„René budze to jara, jara zel, so njesesce jeho doma nadeschli, tola budzesce mi wutrobnje witani a wotpoczesce trochu pola mje. Chzu zwojeho liubuschka pod dohlad stajicz a potom zym hnydom saso pola waß."

Knjenje chzychu najprjedy so zwórkliwje wurkczecz a prajachu neschto kaz „mylicz" a „wobczezowacz", ale Sadie dowjedze jich z poznerokom k pschecezelnemu zydu pschi brjoły a proschesche jich, so bychu so tam pobydli, mjes tym so zama spjesinje do domu khwatasche.

„Lubosna zonka", rjekny monsieur Belard zmjerkotajo, hdyz bé zo ja durjemi thubika. „Delavigne zavérno nima schpatneho pohlada; a wona rjeczi wubjernje franzowski."

„Monsieur Delavigne pak budzesche nam tola tez dopredba moh pokiw dacz wo zwojich zwójbnych pomérach, snenjesche mrs. Nougthon, Amerikanka, kotraz njebesche hacz dotal ani zkowcza se Sadziu popowedała.

„Najlubscha", sakitowalsche ta zinu a hibicźiwu madame Belard, „poméry na kupach tudy zo wot naschich tak jara rosemnawaju, so dyrbisch wopraudzje pola nekotrych wócźko saczinicz. Bywaju pak tez wopraudzite mandzelske zwjazki mjes Europczanami a kupjenjemi a monsieur Delavigne je jenoz wo zwojej zonje rjeczał."

„Lube dzecźi, czehodla zebi wo tom hlowu kamacze", kaskoczi zam tu druhi, starschi knjes, wésty monsieur Brouard a mandzelsti wjele mlodscheje Luzije Brouardowoje, do rjeczе, „jeze-li w Romje, dyrbicze kaz Romjenjo zjwi bycz", prajі stare pschijkowo. Madame Delavigne je lubosna mloda zonka a jamoze sawesesce muza k zebi putacz."

„Ale na kak dolho?" pschetorhny jeho se skoro stomyslnym pozmerkom, madame Belard.

„Na kak dolho, madame?" wospjetowaschе, trochu zamopschnje z ramjenjomaj sczahnjo, wopraschamy — „ja njesijsym proseta ani wesczesce i hwesbow; ale to zu zwójbne pomery, a nekotrymzkuli Indianczan by znadz runje tak derje prawo mél, zamzme praschenje nam Europczanam pschedlozicz — na kak dolho?"

„To pak je tola jenoz Indianka", pschijpovnni, i nikdy njespokojenym zpohladnjenjom, mrs. Nougthon, kotraz bé zebi se Sjednoczenych statow se Sswjerneje Ameriki lohko njepschewinjonmy pschedtuzdl pschecźiwo tozdej barbojtej rasy zobupschcinjeßa. Budzesch-li to prjedy wedzała, njebudzesch ju snajmjenischa najpreschcha wopytała."

„Attention, moje knjenje", pschetorhny zu tu mr. Brouard z trochu podsuchenym hlosom, pschetoz Sadie jemi zo w tutom wokomiku saso pyched khezu, a sa njej hólczez, kiz dezso z winom a zadom njesesche.

„Tak, Mataoti", pschiwola tutomu w zwojej maczerschczinje, „poßkuzuj knjezim a budz z prawje wulkoczinym pachołom", — potom pak so k zwojim hosczom wobrocźeso, pschijpovnni: „ale wy bzé njesjesce zo ani pozydli — proschu dajcze mi zywoje kobuki a jezydajcze so pohódnje, Reneja njemózemy tak bórzy wrócźo wocźakowacz, pschetoz twón a monsieur Lefevre staj politiskeje zhromadzinj dla do Papeete schloj."

Knjenje dliuchu so hischcze, njewédźo, schto sapocźecz, — kaz so zda, drozesche so jena napschemo druhu. Sadie pak pohibowaschе so z takej lohkosczu w jej tola zujej towarischnosczi, a jeje kasanje pschikhadzesche tak z czerstwa a njetajenje z wutrobu, so snjemózni we zwojej pschinarodzenosczi kózdu formulu zdwórliwosce wot wschehu spocźatka.

Zórske bechu so tuz tez to sa kulowate, z czistym rubow pokryte blido sezydate, Mataotijej kakachu, so tu njemi bladacz a za néschto mjenischinow zedzesche zyła towarischnosez zyle pschecźelczizy hromadze. Madame Belard a Brouard mésezchtej pschi tom — ani so wédzeschtej, kak stej k tomu pschischłej — matej kupjanzy, kotraz je zwojej czistej franzowskeju domorodnu dopotnje z mylkow pozschczicz da, telko napowedacz, jako bystchtej so hizo mésezo dolho z njej znatej, a niz halke dzenza, kforo psched nékajkimi mjenischinami, z njej hromadu pschischłej. Muzily pschi tom tez wrócźo njewolstathu, wobezbe mr. Brouard, kiz bé so pobla Sadie pozynyk, wschón rosta, a bé takich kedzbliwy napschecso matej kupjanzy, so zwoju zuzedzinu k lewizy, mrs. Nougthon, pschi tom zyle zanjerodzi.

Zyłu hodzinu bechu tak zedzeli a zebi powedali, a pkody jedli a franzowski Claret k tomu piti, a Mataoti bé so wonka pschi konjoch hizo wschón schercheniz, hdyz madame Brouard skoczinje k wotjedzej namokwjesche. Monsieur Brouardej bo dozkla stawacz njechesche, tak wubjerje bé so sabalwjak. Knjenje pocżachu so rozzohnowacz.

Sadie wupraji so z prositymi zkowami, kak je wjesche, so je zo zim pola njeje tak lubko, a kak by to Renesa wosbożiko, hdy by zkychzhat, so zu tudy pobyli a pozedli a popili — „my wschak możemy prawje dobri zuzedza bycz tudy na Tahiti", pschida, a z pschecezelnym tłoczenjom rukew a jorana pschejo, mjes tym so ju madame Belard a Brouard tohorunja pscheprozyschtej, so by jeju tez wopytaka, wumilde maka towarischnosczi je zahrodu, zkozi wonka na zahradowoze konje a czerjesche zhwilku posdiszho z flepolazymi kopytami po drozy dale.

„Sadie!" sajchepta tu czesti hłoz, hdyz bé tupot koni po wjerdej drozy dowukklinczał, a mloda zona bo rucze a zloro sastrozana za hłozom wobrocźi, kiz pschikhadzesche wot zuzedneho kerka.

„Aumama? — A czehodla le mnje njepschindzesch?"

(Pokračowanje sczehuje.)

* S **Lipska.** (Borna sběra kóżi dawk.) Lipiczańśći wuběrjeny wubjerk je dźiwajo na wobraśne wopśašanje, kiž mějachu Borna wo tam knjeżazej kóżej cźiwili podalo, tak, so smě město Borna kóżi dawk sběrać. Sšadźba wo prénju kóżu muczini schésć hriwnow a sa kóżdu dalšu kóżku 24 hriwnow.

* S **Lipska.** (Cźekńenaj jebakaj.) Kaž Lipiczańśa Borna pósta wosjewja, staj mějiczelej kóżuchoweje firmy Jerusalemśkej haźy, Nimorowitśich a Naschawyr, po wójnjenju wulkich sumow ś Barlina cźekałoj. W prézdnem cźasu su Lipiczańske firmy ś wobśchudźenjemi pomjenjachu. Mějiczelej bérjeschtaj wot Lipiczańśich firmow wjele kóżkow do komisije abo sa pjenjezy, saptacźiśichtaj pak ze sukami abo schekami. Scheki njebéchu kryte a sneńki wobśtachu dale pśechedawane. Wobśchudźerśtwo wotkry wjele telegramow sastupjer jeneje Lipiczańskeje firmy.

* S **Hirschberga.** (Wusnacźe śapaletki.) Saúdźeny wjeli bu Gerlina Gorlitowa wot Hirschbergśkeho pśichażarja dla wotmyślenego śapaletśtwa w śtutkownej wótśe ... sawjeśćeńskim jebanstwom k schésć létam ... dubjenju cźeśtnych prawow na dźeśaco lět ... owa, w Blasdorfje bydlaca, bé sa wi... so je ji śkuschaju khéżu w Rohnawje ... jeś) se samyślom śapalika, so by sawé... hódnoscźi khéże pomérnje jara wuśoku, ... la. Wobeń pśichéżoma potom hiscze na ... liš ju tohorunja do cźiśla wotpali. Khlow... bu tohodla tak wuśoko pśichiśudźene, so wobśtorżena ... wjazy, porażajucych dopokajnow hacź napośledy swoje ... śtwo zapśimowasche. Nakajtra po wosjewjenju da pak ... ego śakitarja k żebi do jastwa pśichiśicź a wujna se ... śimi swoju wiru.

* S **Lehnitz.** (Wóniczańśki hród Piastow jako muzej.) Daloko pśiches Schlesiśke mjezy jako widźeńśtwo snaty Lehnitzański hród Piastow na maly muzej dostacź. Pśichi ... nje ju z tym saběraja, wśchitko, schtoż se stawizнami ... rodu ś cźasa Piastow-wójwodow, kiž bu l. 1675 we ... schlesiśkej wotemrěli, a se jeśeńowazymi dobami świzuje, ... madu jeśtajecź. Nasběrane wumělśke pokazy a he... schke historiśke dopomnjeńcźa maja w tak mjenowanej ... galeriji sjednocźene bycź, so bychu sjawnosći pśichiśtupne ... dle. Hród pothada we śwojich najśtarśich dźélach, juž ... ńem khóle, ś 12. a 13. stotka a śluži ś wjetśchego dźela ... wnisenu knjeżeńskemu presidiju sa běrowny dom.

* S **Wróśklawja.** (Konkursny sarjadnik ju śhubił.) We Wróśklawju a po Schlesyśkej jara snaty konkursowy sarjadnik Cohn, kotremuż běchu sarjadowanje wulkich samojenjow dowérjene, je ju wutoru rano se żonu a dźéśimi nadobo śhubił. Ssamsnjy dźeń dyrbjeśche hiscze nékotre khromadźizny wérjeśelom wotmerzź. Statne ręcznistwo je Wróśklawśkej kriminalnej policiji hiscze popoldnju pśichilało, Cohna sajerź, dokelź bé menjenja, so je Cohn samolenja pśicheliśiwijał a cźekнył. Wérjeśelo ju mjes tym sakhowanego sarjadnika namjetowali, kotrehoż je też śhubizmo pomjenowało. Cźekenjenje konkursoweho sarjadnika je wożebje we Wróśklawśkim wobkhodnem śwérce wulke spodźiwanje śwudźiło, cźim bóle, so je Cohn jara ... wiłka żiwy był a lukrusowu vilu wobśędźał. Schkodowani ... su jutśe khromadu śtupja.

* **Eisenacha.** (Wartburgski khrodowy hejtman wumrě.) W 95. lécźe żiwjenja je pjatk Wartburgski wyśchi ... owy hejtman, Hans Lukas ś Cranach, pośledni ... wulkeho mokerja wumrěł. Hans Lukas ś Crapo śmjerći Hermana ś Arnwalda w haprlejt ... ot ś nim pśicheźeleneho wulkowójwody Karla ... ra se Sakśkeje-Weimar-Eisenacha jako komandant ... burgu powolany był.

* **Sećežina.** (Wulke paduschtwo ś nutsdobywa... W nozy na pjatk salésechu nutsdobywarjo do kupnizy pschekupza Neumanna w Daberu (Rangardskim wokrjeżu) a pokradnychu sa nébdże 5000 hrivnow wobleczenjow. Ssobotu w nozy wokoło 3 hodźin dosta Stargardska policija wo tom powésć, so jeej w cźahu ś Freienwalda do Stargarda dwe podhladnej wobzobje. Pschi pschepytanju cźaha dźiśche policajśki sastojnik wobeju sajerź, pschi tom pak wutśekli automechanikar Hentschel ś Barlina, na Pósnjanśkej dróży 5 bydlazy, nadobo néschto krócź na sastojnika, ani so by jeho trjechił, a cźekny. Drubi, pschekupj Richard Schulz ś Barlina, na Pósnjanśkej dróży 17 bydlazy, bu sajaty. We waczołach śtólnikow namakachu też w Daberu kradnjene wéży.

* S **Mośkwy.** (Vulkan wubuchuje.) Na Kamczatzy je vulkan Gorjekoj, kiž wot 60 lét njeje hiżo wjazy wobeń pluwał, sašo dźéwcź sapocźał. Hora śteji 60 kilometrow wot Petropawlowśka śdalena. S nasdała je mózno wobkedźowacź, kak pkomjenja ś hory wuśapuja a kak żo lawa ś hory dele tśida.

Pčoły zarača železnišku čaru.

Pola Karlovaka w Jugosławiji ju pčoły żelesniśti cźah wo wjele hodźinow sadźerźale a ś tym zyku cźaru saraczile. To żo takle zofasche: Male śrażenje bjes dalśich jeśeńkow. Njeléżpje ranżerowana lokomotiwa bé do śtejaseho nakładźeneho cźaha sawadźila a wós rosrasyła, hdyž béchu mjes druhim někotre hudy ś mjedom. Jedyn hud żo pschi tom pukny. Pśijedy hacź běchu wobschkodzeny wós wotmjeśli, pschidruži żo nadobo wulka cźrjóda pczołkow. Méd drje bé jich k żebi wabił. Teho żo bórzy nazrěchu a wrócźichu żo do śwojich kótcźow, kotrež na śahrodze pczólnika śtejachu, jenož pół kilometra śdalene wot méśtna njeśboża.

Po krótkim cźasu běchu wschitke pczoły daloko a schéroko alarmowane a wuleczachu żej na méśtno, hdyž bé méd wubéżak. Żeleśniśy sastojniży żo prózowachu, rosbity wós, kiž wobtkhad hacześche, wotwjeśeć, ale kakate pczoły tomu sadźerwachu. Wschitcy sastojniży dawachu żej prózu, je wotehnacź. Tute pak schkitachu śwój wurubk a běchu pschi tom bobyczerżo. Wscho cźékaśche pśched kalazymi pczołami a śwostajichu „śmużitym" pczołam wojownischczo, kotrež każ bruna macźisna na mjedże leżesche a sastajeny nakładźeny cźah saraczi zyłu cźaru. Hakle hdyž żo wjeczor pschibliżi a pczoły do śwojich kótcźow żo wrócźichu, bésche mózno, dźélo sašo pschewsacź a saraczenu cźaru wuprózdnicź.

Naìnowiše z cyleho swěta.

— Schkrowa powésć wo wjedrje sa jutśischu zbotu: Khłódno, torhato a schersato. W Jendźelśkej a połnóznej Europje podobne wjedro.

---

* **Do sakśkich Rudnych horow je śnyma se śnéhom a mjerśnjenjom zacźahła. W nozy k śrjedźe je temperatura śamo w dołach 4 śtopnje pod null padła. Na Schmrékowej horje śnéh 5 zentimetrow wyśoko leży.**

* **(Zigaretty ś rosbuchadłom.) W méschcźanskim dźiwadle w Zwikowje dyrbjeśche operettowy tenor Adler we operece „Pólśka krej" jako hrabja Beransli zigaretku kurzeć a śobuspéwarka dyrbjeśche jemu śapałku podacź. Hdyž bé śpéwał runje zigaretku saźełił, ś njeje plomjo wuśapny. Zigaretta, kotruż bé dźiwadłowe sarjadnistwo wobtarało, bé rosbuchadło wopschijała. Spéwał a śpéwarka hnydom jewiśchczo wopuschcześchtaj. Hnydom sawotamy lékar śpóźina, so bé śebi śpéwał prawe wóśko lohko wopalił. Njedźiwajcy toho mózesche wón śwoju rólu dohraćź.**

Što to wě?

Što so přidawa żelezu, zo njeby zerzawiło?
Kotry Hornjołužićan je napisał delnjołužiski słownik?
Hdże rostu banany?
Kak nasta prajenje: Njemóžu pjenjezy z kosy rězać?
Kak nasta mjeno banka?

Wotmołwy na wčerawše prašenja.

Serbski lud je wot 11. lětstotka po Khr. pod cuzym nadknjeżstwom, potajkim hižo na tysac lět.

Bigamija rěka dwojoženstwo, nastawa tehdom, hdyž muž, kiž je jónu zakonsky żenjeny, sebi druhu wozmje a so z njej też zakonsky woženi. To so khłosta

Radio je wunamakał W. Marconi, Italčan, rodżeny 1874 w Bologna.

Słowo kalender, kalendarium, přińdże wot łacańskeho słowa calendae = prěni dźeń kóždeho měsaca. Z toho nasta pak pomjenowanje za zestajenje cyleho lěta po měsacach, tydźenjach a dnjach.

Dźensniše pjenjezy njejsu statne, ale pjenjezy „Reichsbanki", za kotrež je jenož tuta zamołwita.

---

* **W méśeze Pankowje pola Barlina ju pschekalańśku należnoscź wotkryli, do kotrejež ju wschelazu sastojniżu pósłu, magistrata a żeleśniży sapleczeni. Należnoscź Klosez podśenśke twarśtwo nastupa. Najbóle wobcźeżeni ju twarśki radźicźel Arnold ź wobkhadneho żeleśniśkeho hamta, wyśchi śi sekretar Kneisel, jedyn podśenśki inżeńer a jedyn telegrafowy sekretar.**

* **Schtwórtk pschipołdnju je na sastanischczu w Reichelsdorfu pola Nürnberga ś Mnichowa jédżaju śpéschny cźah do druheho śpéschneho cźaha, kotryż do Mnichowa jédżesche, ś boka srazyk. Mjes morwymi staj dwaj Pólśkaj sastojnikaj. Tejer Mnichowśkeho cźaha je tohorunja morwy. Lokomotiwnika Mnichowśkeho cźaha njeśu hiscze namakali. Lokomotiwnik Nürnbergśkeho cźaha bé w rospadankach tak satłuczeny, so dyrbjachu jeho se schkrejażnym apparatom wuswobodźicź.**

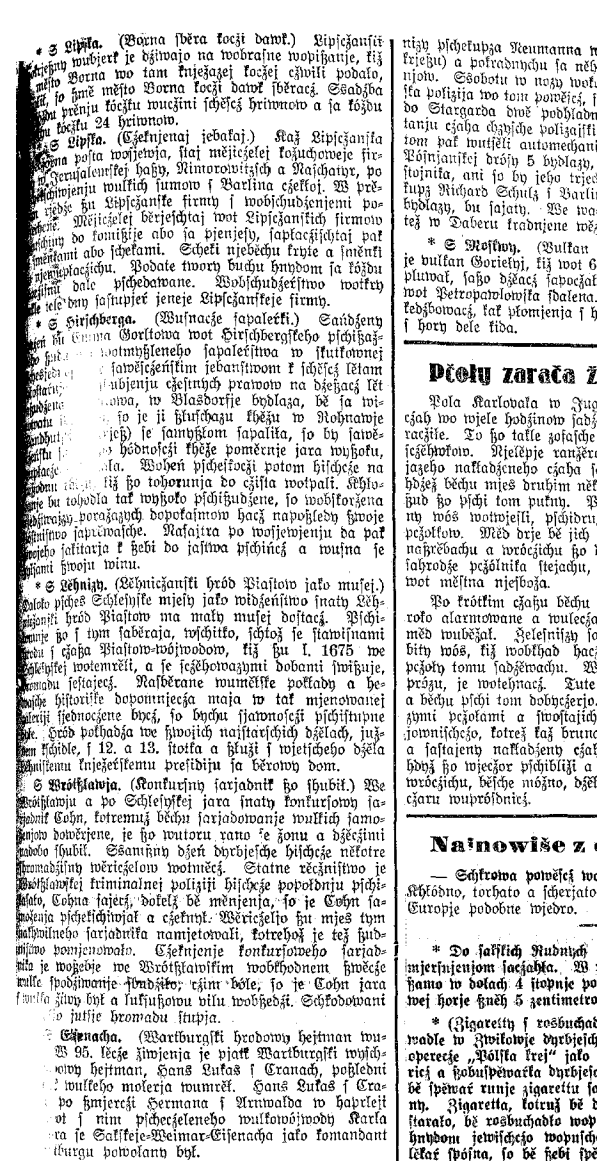
* **Amerikański létak Ditemann, kotryż bé śebi wotmyślił, ś létadłom ś Ameriki nad morjom do Jendźelśkeje leczeźcź, je żo bjes śpéha śhubił. Boja żo, so je śnjeśbożił.**

* **W Prašy je żo śrjedu protestowańka śhromadźizna juhośłowjańskich studentow pśicheźiwo wotwrajenju Sślowinza Gortona a pśicheźiwo Potśeźanju Sślowinzow w Italskej wotmeśła. W śhromadźiźnje też cźeźachu śłowaśkoju, ruśky a bolharśky studentoju rěcźachu. Policija sakasa, rozluźiju cźitacź. Po śhromadźiźnje demonstrantoju na Wjazbławśke namésto cźahnychu a na Italsku a fajźiźmus phi a hańbu wołachu.**

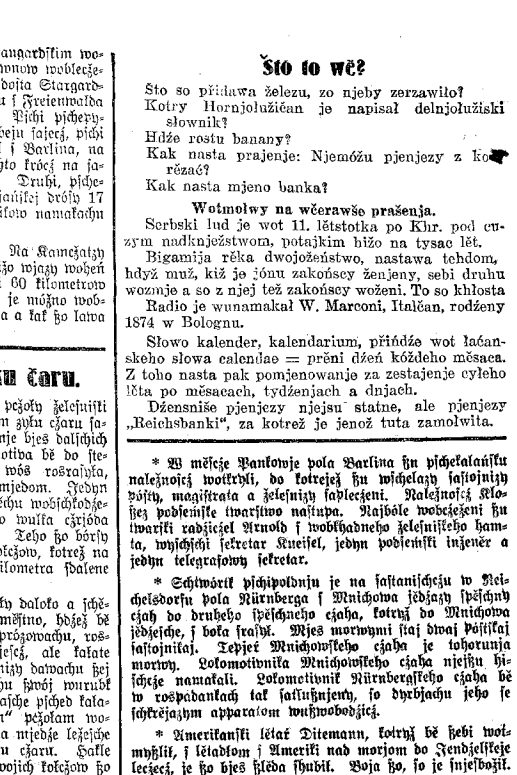
* **W Jendźelśkej torhaju wétrny sakhadźeja a śliwkate deschcze padaju. Se wschěch kónczinow kraja pschikhadźeja powésće wo wulkich powodźenjach.**

* **Mjes Pólśkej a Rumunśkej je żo wcźera w Bukaresce wuczinjenje wo rosśudźażym śudźe podpisało. Ke cźeśći pólśkeho miniśtra śwonkowinych należnoscźow Saléśkeho, kiž bé ź podpisanju do hłowneho města Rumunśkeje pschikhwatał, rumunśke knjeżeśtwo wczera wjeczor hoścźinu wuhotowa. W pschipitkach śławjachu pschecźeźeśtwo mjes Rumunśkej a Pólśkej.**

* **W Sangerhausenu je żo tśi pofkhody wyśoka żitna śkładowńa Wiliśchelez firmy wotpalita. W śkładowni żo 120 000 zentnarjow pschenzy a rożli a wulke hromady pizowadłow khowachu. Schkoda hiscze njeje pschewidźecź.**

Hobrski létacy cołm. Pśi Bodanskim jézoru su hobrski létacy cołm natwarili. Na radu wodu wuśewśi pśija 169 wosobow jako sobupucowacych. Z nimi pozbéhny so do powétra. Někotre razy jézor wobleciwši pśistaji zaso zbożownje k zemi. Horka na našim wobrazu widźimy cołm wyśe wody leco. Delka widźimy, kak je k zemi pśistajił a kak su pucowacy z njeho wustupili.

Belgiska princesa Marie José chce so z italskim krónpryncom Umbertom slubić.

Wjednicy ludoweho požadanja přeciwo Yongowemu planej, po kotrymž ma Němska po létach z wójnu načinjenu škodu wotpłaćeć. Z lěwicy k prawicy: Tajny rada Hugenberg, major ze Stephanie, Seldte, wjednik stahlhelma a fabrikant likérow.

Přilopk.

*** Mordarstwo pola Altenburga wujasnjene.** Pschicziny tukanja na sajatelyo 52lětneho wyschschego stotarja Karla Otu žu žo tak thušcjite, so žo ledy hischcze dwelowacz hodži, so je Ota mordarstwo skutžił. Wón dżełasche napożledku tři lěta pola kublerja Erlera w Goldschanoje a njemóžesche sa mordarstwu nóz swoje pschehrywanje brunhdże dopokasacz. W pożlednich dnjach běsche wjele pjenjes swudawał a žo ż tym podhladny sežnik. K wuprašacju pak Otu njesžu hischcze mohli pohnucz. Něko namakachu w budże, kotruž jaty stajnje žiwdomicze samkasche, skad wschelakeho stóstniskeho gratu. Na městnje njeskutka namakachu někto też dutku, ke kotrejž smjertny wutřel žiuschesche a tři bě ż wójskoweje pistole wuschoł. Bu pżesežene, so je Erlerej w nalěcžu była wójskowa pistola pokradnjena.

*** Rubježny nadpad na Barlinsku podsemsku żelesnizu.** W nozy na njedżelu pschindże mużži k pschedawańkenu wokna jędnych liscžikow sastawki podsemskeje żelesnizy Sofijineho—Charlottskeho namešta, sakkapa wo durje a prajesche pschedawarzy jędnych liscžikow, kiž mějesche wózu straju, so ju k telefonej wolaju. Pschedawarzy bě ta wež podhladna a tohodla puschcji alarmski swónczk. Prjedy ko bě tutón muż ż pomocznikomaj 59lětneho straznika podsemskeje żelesnizy nadpadnył, na sawku sawlekł a jeho ż bróńju nusował, so na žo smérom sadżerżecz. Dyž alarmski swónczk swonicą počza, běchu wschitzy tžo žo shubili. Nadpadowacze kommando njemóžesche rubježnikow wjazy namakacz.

*** Nowy rekord němskeho parnika „Bremen".** S Newyorka žo pjsche, so je němski lloydski parnik „Bremen" wutoru pola Ambrosjeskeje wohnjoweje łódże nimo pschijeł. Łódź je potajtim ż pscherěsnej hodżinskej spěchnosczu wo 27,2 knotow běža. To wosnamjenja nowy rekord parnika „Bremen".

Andre Tardieu budże najskerje pschichodny francowski ministerski president.

*** Holandske póstowe lětadło spadło a žo rozbiło.** Sobotu spadny w Kilioskej wotkonje pola Carthrada holandske lětadło Holandskeje-Nižoženisko-Indiskeje czary se 60 mězhami pósłowych pożnyłkow. Lětadło drje je žo w kurjawje sabtudżiło a bu bocžista rozbite. Wschitzy tžio nutskahebżaju žo cježko sranichu.

*** Krokodile wósomdżesacz ludzi sežrale.** Holandskoindiske nowinarstwo wosjewja, so na kupje Borneo a to ke krótkemu ranju krokodilska czwila zakostnje pschibera. Je tak daloko pschischko, so wobydlerstwo žo bojsi po błónza sakhadże swoje statoki wopuschczicz. We błownym žydlischczu Benoa Anjer žu krokodile knjeża situazije. We běhu jeneho lěta žu krokodile jeno w Benoa Anjer na 80 ludzi popadake abo žu jich ż czołmow wuczahnyle a jezrake. Wobydlerja žu snuzili a shromadnje krokodilam wójnu pschipowědžili. Tak je so liczba wo někotho pomjenschika. Někto pak žu žo krokodile sadżo hladajcy rosmnożile, so maju žo energiske srědki nałożowacz, je-li ma žo kónzowanju ludzi sadżowacz.

*** S powětrona padnył.** Njedżelu 22. septembra bu blisko Sagrzeba (w Jugoslawiji) swobodny powětron bjes wjednika namakany, kiž bě dżeń prjedy jako wobdżelnik pschi napschemołtanju w Saint Cloud pola Parisa wotleczał. Po sledżenjach franzowskeho aeroklubu žo swężesi, so jedna žo tu wo powětron powětrownika Noguera. Krwawne srědy w powětrowem czołmiku badża myslicz, so je nutskasebżaju najsterschcho pschi traženju se schtonom abo pschi storczenju na zemju w samom czołmiku žo sranił a potom won padnył. Dokelž žu wschě sledżenja we Jugoslawiji bjes wuspecha wostale, je franzowski aeroklub, k pschespwědzenju doschoł, so je žo njesbože w Němskej stacz mohło, a to w nędże 100 kilometrow k poknozu a k połodnju pożdatneje czary leczenja Stuttgart—Ulm—Augsburg—Mnichow—Sčolnohród. Pschecżesł shubjenego powětrownika je myto wo 20 000 frankow wustajił sa zdżelenja, kiž smóžnja namakanje pilota, hacž żiweho abo morweho.

*** Wěrowanje w jastwje.** Sawěsczje njeskuschca do dożiwjenjow wschedneho dnja, so mandżelskaj žiwoj mandżelski swjalk w jastwje wobsamknjetaj. W dżelankej jstwi Solingskeho žudnistwa žo taske wěrowanje sta. Nawożenja, czasto hižo thlotany człowjek, kiž mějesche napożledku we Elberfeldże žebi thlostanje dla paduchstwa wotžedżecz, je tu khwilu do wjetschepo paduschstwa sapleczeny, mjes tym so jeho njewjesta w samkanej należnosci dla pschehrowanja w pschepytowanjesi jatkje sedżi. Dokelž žo njewjesta ż macżerju czjusesche, wuprajischtaj wobaj pschecże, žo wożenicz. Pschi skladnosczi wěrowanja wuhotowachu młodnymaj mandżelskimaj kwaszny wobjed. Mjes tym jednadże žo pschecżowo nimaj a tjeczemu wobstorzenemu w tutej należnosczi. Młoda żona dosta dla potajenja tři měsacy jastwa, jeje muż tři lěta schežej měsazow thlostarstwa a paduchstwa. Tuž drje smjetaj mandżelskaj hacž do smadneho mandżelskeho žiwjenja czjaka dosež k swojemu połěpschenju.

*** Hdyž „towarsch kral" brillanty kupuje.** Prjedawschi sastojnik ruskeho ludoweho komisariata za swonkowne należnosczje powěda w ruskej nowinje wjeselu stawisnicžku wo wopuczje Amana Ullaha we khownem městcze sowjetskeje unije. Kaž je powschitkownje znate, bu wyskoki hósć w Moskwje swjatoczinje pschijaty. Kalinin je pjecza na pschijědża samo „wucżału w reprezentowanju" kral. Amanullah wuprazi pschecże, něschto tocżenych demantow (brillantow) se skawneho skladu drohotnych kamjenjow swjetskeho knježerstwa, pschihrowjeneho žarskeho pokłada drohotnych kamjenjow, dostacz. Kral wopakasa žo jara wulki snajer juwelow. Dwaj tocżenaj demantaj žo jemu zyle wosebje lubjeschtaj. Po dołhich jednanjach posłaji žo płacżizna na jedyn milijon dollarow. Hdyž krałej brillantaj pschepodachu, wopraschа žo sastojnik: „Na kotrej bance dże majestoc a towarsch kral (take formula narecže bě žo po dołhich rosmotrowach swot radu ludowych komisarow wunamakała) schek wustajicz?" — „Cżehodła dyrbjał se schekom saplacżicz, hdyž mózu to ż hotowymi pjenjesami cżinicz? Kak stoji dollarowy kurs?" Sastojnizy mjenowachu oficjelny kurs rubla. Bě pak se sjawnym potajnjstwom, so mózesche žo dollarowa runoprawnosez jeno ż wulkej prózu wudżerżecz, a so bě rubel w tutom czasu hižo pokózu swojeje hódnoty pschihadżił. „Zyle prawje" snapschecżiwi Aman Ullah, „tak żym žebi to wulicził. Na to porucži kral swojemu adjutantej saplacżicz. Adjutant wotewri mały koser a wża ż njeho wulki papjerjowych rublow, kiž pschepoda sastojnikej za kwitowanje. Sastojnizy njeskuchca, kaž nasze we tu, njepschedstajuca wón niki rublowy kurs wusłacz a samknej walucze we wocżomaj zusłonka doweru wdacz. Wótkadnistwo pak žadasche wuplacżenje we dollarach, a tak bě sarjadnistwo sakkapa drohotnych kamjeni nusowane, milijon dollarow sa wjele wjetschi kurs wróczekupicz. S tutym wikowanjom knježerstwo jara wjele shubi, mjes tym so bě Aman Ullah, kaž žo posdżischo dowědżichu, wulku summu rublow sa tuni kurs we wukraju hromadu nakupował. Tak žo krałej poradži, najdrohotnischej kamjenjej sa žnadny dżel jeju hódnoty dostacz!

Dr. Siegfried Aron, Barlinski prawiznik a notar je ćeknył, wjele milijonow pschekřiwiwšł.

Tak tunjo

cyle wěsče hišče njejsče kupowali, přindże a přeswědcže so sami. Kedżbujce pak swojeho zajima dla na firmu a čisto doma. Tam kupujece:

mantle — wobleki
we wulkim wubjerku za
28.—, 32.—, 40.—, 48.— hr. atd.

kholowy wšěch druž. wot **3.90** hr.

Kožane, lumberske jaki, njepřemokawe khabaty kaž powołańsku drastu też tunjo pola

Pachaly
w Budyšinje před Šulerskimi wrotami 1

Nowy „lndowy měšany" khojej
¼ punta po 70 pf.
jenož pola
Herm. Klemma
naslědn.
na Kamjentnej h. 27

Přichodnu njedżelu je mój wobkhod hač do 12 hodż. připołdnju **wotewrjeny**

Jan Ješka
w Khrósćicach

Wše družiny
knojidłow
ma stajnje na składże
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Wikowarnja z jězdnymi kołami Fuhrmann
w Budyšinje na Hornjerskej hasy 10
jězdne kola, šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony a platemi
Wěcy wustoj. wuporjedżenja

— Wulke a małe zwtowe droži. — Wulki omnibus za křcizna, kwasy a wuležy towarstwow. :: Telefon 3004

KRONE
wšědnje w 8 hodż. wječor
sobotu a njedżelu } tež pop. w 3 hodż.
wulki sensaciski program
wšědnje wot 10 hodż. dopołdnja
wobhladanje 800 zwěrjatow
wot 11 hodż. dopołdnja picowanje dźiwich zwěrjatow ❖ Darmotne koncerty
Póndżelu pop. w 3 hodż.
wěsče posledne předstajenje
KRONE

Z přileżnosče mojeho
10 lětneho wobstaća mojeho wobkhoda
dawam wot soboty 26. X hač do 9. 11. 29 na gramofony a šijace mašiny a wše přidawki 10% wosebiteho rabata
J. Klemm w Budyšinje
na Serbskej hasy 11 **Zane klamy**

Koślacy barchent
běły a pisany, barchent za jaki wobleki najnowše musty. Pol a čiste wołmjane tkaniny za w bleki, bluzy a šórcuchi. Hotowe barchentowe šaty běłe a pisane Podšite šaty za žony, mužow dźěći. Barchentowe tož. rubiški Zbytki wšelakich druži Najwješi wubjerk! Najtuńše płaćizny

Hilger w Budyšinje jenož na Seminarskej h.

Vogtl. gardiny
story, rolleaux, voilowe a musinowe kromki, canki jara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rožk Krónpr. mosta

Wupjerki
jenož najlepše twory:
80 cm schěrofe . . . m 2.20
100 cm „ . . . m 2.75
115 cm „ . . . m 3.—
130 cm „ . . . m 3.50
140 cm „ . . . m 3.70
160 cm „ . . . m 4.25
Tuńsche hódnoćse, kaž tej sschite wupjerki a fkitowati stajni, na składze
Andr. Kasper
(měšćeć. A. Pilopp)
w Budyšinje, Burglehn 11

Za wše swjatoczinosee pr skicam swój wulki skład
winow a spirituosow
Płaćizny su tunje
Woptowanje je darmo
Herm. Klemm
naslědnik
w Budyšinje na
Kamjentnej hasy 27

A k njedżeli
¼ punta
kofeja
„Karlowarska měšanca"
za 100 pf.
Hermann Klemm
naslědnik
na Kamjentnej hasy 27

Javol
wotstroni šupiny a spefchizny, spěchuje rosczenje wlosow, zadżěra zažnenu sedżiwjenju a zmóžnuje dobru frizuru! Wšitcy frizerojo wothladuja po pčelu Waše wlosy z Javol-sebowej wlosowej tinkturu
Exterikultur A. G. w Kolbergu

Wysokosćelna
kruwa
je na předaj w Jaworju čo. 10

přiloha k čisłu 250 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 25. oktobra 1929

Wopor wědomosće.

Stutkowanje jěda na žiwojim cźěle.

Dr. Marie, kiž laboratorium Pasteurskeho wustawa w Parizu nawjedowaše, studowaše léta dołho make žiwjenjeńca, kotrejž k zajědowjenju žiwnosće pšchinoschuja, wobsóže pak tak mjenowany botulismus — bacillus, kiž na njezazu móz. Hdyž do strowych žlinaczkow (Schleimhäute) pšchidźe, lemi cźłowjeka a bórzy zastupi žiwjenjeć, tak so žaneje pomozy njeje. Dr. Marie chcyše něšto wupšecziwny hrědł pšcheciwo tutomu jědej pschipraviś, dokulaž je milijon króć žywinschi hacź normalny jěd, kiž ma wšém zastupu móz. We žiwojim laboratoriju tamneho bacilla, kotrehoż bě cźiśe wuptodźił, jón žuschesche a do wutrobow pschewobroći. Tutón mordarski jěd mějesche we skrjeńcy, kiž bě jeno z wotu zatknjena.

Njedawno dźěłasche něšto dr. Marie kaž wschadnje je zwučny jědom. Najšćerje je po pschekidanju jěda jenu mału kusk do lěweho wócźka pschischoł. Nasajtra wusna mu mócnje. Hdyž do laboratorija (chemiske dźěłarnje) pschidźe, so je mucźny, dźěłasche pak pilnje kaž zwyk. Wječor bě wón hižo dosć wuměrł. Wječor dobłada so žobudźěłaćeŕ, so so Marijowe wócźko wuwi. Bě źeń wócznu kóžu zahoriś? Dr. Marie njeschmě ani słowa a njeskorjeschce dla nźkajtich wobcźeżenjow. Tola nasajtra so na nješchto žałostne dopłada. Na žiwój automobil z bydlenja do wustawa nawjedowa, so, so wjacy widźi. To běschę karakteristiski symptom sajědowjenja z botulismom (z jutym žywjenjem). Sa wucźeńsa njeběschę janeho dwěla wjazy, wotwajo teho pschinidźe njemóžny do laboratorija, žydźe k žiwojemu pšikaźej, pschepruhowa wukonjane eksperimenty žiwojich žobudźěłaćeŕjow, dźěsche potom k žiwojim wučelam a wuźna jim mérnym hłosom:

„Sym hubjeny!"

Ze wschego rožahowanja wrócźi so domoj a wocźakowaše tam swoju smjerć. Symnjeje krwě jeźbowanje hodźinu po hodźinje pucź, kotryž jěd po jeho cźěle nasa. Sforo njemóžesche wjazy wocźi wocźiniś, tola buch na jatym. Slemjenje wupschestrěwaschе so najpróhdy wokoło jeho žiwot, potom postupowaschе na dychanje. Stóńcz rozschesche khorobnu hrutu, so by jemu mikawczyła wjasa, so by swoje nohcze widźał. Wona jeho pschecze ne ri. Dr. Marie widźeschе, kak so tule bźo módrja. Jeho wokomikli poźdźišcho njemóžesche ani słowa wjazy wuźeńś. Ale wucźeńź, kiž pschi polnym wědomju dwoła, wě, tak ś nim steji. Psches znamjenja sćini swojej lekarje srozumliwe, to budźe jenož hischcze nětotre hodź žiwy. Trošchtne słowa, kotrejž jemu jeho pschecze zdźěschetachu, wotpokaja ś zunim pożnědwom. Stóńcz jeho žiwjenjeć wot bološcow wumože. Dr. Andre Marie dožpě hakle 38 létnu starobu. Satwoźtaji wutrobow a tři make dźěći. Tak smužiśe zmrě wopor wědomosće.

Cyrkwinske powěsće.

22. njedźelu po swj. Trojicy — 27. oktobra.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi změje rano we 8 hodź. farar Beer serbske Bože wotkazanje, w 9 hodź. serbsku Bożu službu a ½11 hodźin rozrěčowanje z młodźinu.

Krajneecyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. misijonska hodźina za cyrkej (knjez misijonar Krječmar z Drježdźan). Misijonske tyzki sobu přinjesć. Wječor ⅛8 hodź. misijonski přednošk knjeza misijonara Krječmarja za dorosćenych.

Póndźelu wječor we 8 hodź. zhromadźizna mužow. — Štwórtk (reformaciski swjedźeń) wječor ⅛8 hodź. swójbny wječor při kofeju a tykancu. Swjedźeńsku narěcź změje knjez farar Grosse.

Zjednoćenstwowy wothladar Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w Bólcy Horje, wječor ⅛8 hodź. na Židowje čo. 146, póndźelu w Kumwaldźe, wutoru w Drożdźiju, srjedu we Worcynje, štwórtk w Trjebjeńcach a pjatk w H. Hórcy.

Z Barta.

Rano ⅛8 hodźin serbska spowědź, ½9 hodźin serbska a w 10 hodź. němska Boża służba. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Budestec.

Rano ⅛8 hodź. změje farar Bóje serbsku spowědź a dop. ½9 hodź. serbske kemšenje, farski vikar Hänichen dop. w 10 hodź. němske kemšenje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za našu cyrkej. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farski vikar Hänichen biblisku nutrnosć.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 h. serbska a w 10 hodź. němska Boża służba. Pozawnowy khór: Wšitko, štož ma wodych, khwal Boha Knjeza.

Kermušu dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża służba.

Z Budyšinka.

Dop. w 9 hodź. budźe so serbske prědowanje čitać.

Z Hodźija.

Farař Wjezař změje rano ⅛8 hodź. serbsku spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Přip. ¼12 hodź. je Boża służba za dźěći.

Za našej maćerju.

Maći, skóńčiła sy dźěło,
Přětrała dny wšelake!
Wyskaj z dušu; sprócne cźło
W swjatej zemi wotpočnje.

Kelko sy so wustarała
Za nas w cyłym žiwjenju!
Wšěch sy jenak lubowała,
Z dźěłom, z wucbu, z modlitwu.

Dźěćo nihdy njewotpłaći
Maćeri wšě dobroty:
Tuž ći zapłać, luba maći,
Bóh, štož my ći dołžimy!

Ty sy šła, my wostanjemy.
Smjerć, Bóh dał, nas zjednoći!
Potom njech so radujemy
Wěcźnje w Božej luboscźi!

22. 10. 29. M. Nawka.

Z Hrodźišća.

Rano ⅛8 hodź. serbski hamt, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża służba.

Póndźelu 28. oktobra kermuša. Dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża służba. Zběrka za Gustav Adolfske towarstwo. Přip. ¾12 h. dźěćikemšenje.

Wutoru 29. oktobra wječor we 8 hodź. biblisku hodźinu w Drożdźiju (zjednoćenstwowy wothladar Křižan z Běleje Hory).

Štwórtk 7. novembra dop. w 10 hodź. Bože wotkazanje w šuli w Drożdźiju.

Z Hućiny.

Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba. Jubilejska zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Khwaćic.

Rano ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje, woboje z prědowanjom k. fararja Kapplera při Michalskej cyrkwi w Budyšinje.

Z Klukša.

Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba (kand. Rösler). Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Kotec.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, ½9 hodźin němske prědowanje. Popołdnju ½2 hodźin křćenje, w 2 hodź. wěrowanje (wosadny farař). — Póndźelu, kermušu, je w 9 hodź. serbske a ½9 hodźin němske kermušne prědowanje (k. wyšši farař Zarjeńk z Khwaćic). Zběrka za naš zwonowy fond.

Z Łupoje.

Swjedźeń 50-létneho wobstaća Božeho domu. Dop. ½9 hodź. serbska Boża służba z prědowanjom knjeza wyššeho fararja Zarjeńka, dop. w 10 hodź. němska Boża służba z prědowanjom knjeza superintendenta Tröhlicha. K woběmaj Božimaj służbomaj swjedźeńskí ćah wot fary. — Zběrka za našu cyrkej.

Kermušnu póndźelu změje knjez farař Voigt z Hodźija dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske swjedźeńske prědowanje. Zběrka za našu cyrkej.

Z Małešec.

Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske kemšenje, ½10 hodź. wosadna zhromadźizna. Dop. ½11 hodź. němske kemšenje. — Pop. ⅓3 hodź. zjednoćenje młodych holcow na farje.

Z Minakała.

Dop. w 9 hodź. serbska Boża służba z čitanjom prědowanja.

Z Nosaćic.

Dop. ½9 hodź. němska Boża służba, ¾10 hodź. serbska. Kermušna zběrka za Boži dom.

Kermušnu póndźelu dop. ½9 hodź. serbska Boża służba, ¾10 hodź. němska. Kermušna zběrka za Boži dom.

Wo Janku dźiwnušku.

Hak, nó haj, je Jank. Wón ći na prěki njerěći, štož pola njeho teź ničo njewuskutkuješ. Praji jemu sotra: „Žeń so!" a wón na to: „Ja so tikle ženić budu, hdyž wšudźe wonja!" Praji jemu swak: „Janko, hdy by so tola wo!" A Jank zaso: „Wostajće mje na pokoj, swako, so čerwjenja!"

Hak to bywaše z naléćom a tak nazymu. A što je prajiš? Wón ći hłupje njerěćeše, z naléćom wšudźe wonja, a nazymu lisće na bukach žołtnje a potom su čerwjeni.

Za Janka bě cyły swět. Běše wón tajki, kaž tamón zubjeźnik Nowobělski, kiž tak rady spěwaše:

„Juchej, ja sym přecy sam,
burikej njezawidźam.
Burik tón wšak dźěći ma,
mi je lubša swoboda!"

Přetož Jank njeměješe žonu ani dźěći. Měješe tak sotru a ta běše so wudała a nimo sotry měješe mału khěžku wo jednu jstwičku a jara mało. Ale dokelž bě Jank dosć šwarny, zróstny a sylny drje mohł so do swójby ženić, přetož teź zasu wudowy a holey z wěnom jeho chcychu, ale on nje chaše.

To jemu z naléćom wšudźe tak wonješe, to nazymu buki so čerwjenjachu po stroninach — njeměješe ani khwile, zo by na tajke wěcy, kaž na žeńtwu, myslił.

Jank bě pastyŕ, na husle hraješe, a w zymje někak so žiwješe z jeho pólka a teź z toho, štož bě při wowcach sebi zasłužił. Wjele wšak njetrjebaše, přetož wón njepiješe.

Tola sotra a swak, kiž bě dobry pachoł, so staraštaj, što z nim budźe. Přetož sotra bě so khětro daloko wudała do druheje wsy, pjeć mil daloko a dźěći nimóžeštaj cyłu hromadu, tak zo so wo bratra jara staraś njemóžeše. Hdyž so raz zetkaštaj, to hnydom so do Janka daše: „Žeń so a žeń so!" ale Jank na to stajnje to swoje wotmołwješe: „Nić so — woprawdźe!? A runje je najrjeńša nazyma!"

Lisće tlepoce na hałzach — wosyey, wólše, jawory, jasenje, buki žołtnja, čerwjenja, spaduja.

Jank dejše wě, što stomy powědaju . . .

„Janko, Janko, ow bratříko,
Spada nam naše lisćičko!
Zhubimy lisće nětk w nazymje,
Ow, kak nam budźe w tej zymje zlě!"

„Haj, to tak bywa moje rjane, šwarne!" mysli Jank. „Ja wam jo teź na hałzach přidźeržeć njemóžu."

Ow Božo, mój Božo! Hdyž nazyma so takle krasni złota, módra a čerwjenoja na ty sotra a swako, Jankej wo žeńtwje njepowědajtaj!"

„Swako", rjekay jemu swak. połoźiwši brěmješko na ławku w Jaukowej jstwičcy, „sotra je wam pósła. Přetož što z wami budźe?"

„Kaha to, što budźe?"

„Nó wšak, wy njejsće wjacy najmłódši. Pjeć a štyrycy lět."

„Wšak to sam wěm."

„Nó, a štoha to budźe? Přińdźe staroba a tu, Božo pomhaj, nimaš nikoho, kiž by ći potom łžičku jěd̄że podał abo ložo słał. Stary a samotny być — to njeje jenoż tak! A hakle w khorosći!"

„Hm" — kiwnje Jank z hłowu, „to so wam tak rěći! Dyrbi žona mi na stajnosći skiwlić a swarić, dyrbja mi dźěći wokoło séćnow harować, hej! Smjerć to je druha wěc, ale khorosć, to ći te najhórše njeje!"

Njedźelu abo dwě njedźeli — potom sy pak zaso strowy abo sy wóći zańdźelił. Ale tu třicyći lět pola žony wutrać? Spominaće wy, swako, na toho Murjanskeho z Gronja?"

„Hdyž ma swoje husle,
Murjanskom je derje.
Wrjećeno a kudźel,
tej njech djabol bjerje!"

„Zo wy jenoż pryzle we hłowje maće! Budźeće wobžarować. Bóh luby knjez je dobroćiwy, ale też kruty. Wón je człowjekej rozum dał, zo by jón wužiwał. Dźěławeho Bóh žohnuje, ale lěnjeho morska. Wón też was, swako, pomorska, přetož sće lěni přećiwo jeho woli. Wón je człowjekej žonu stworił, zo by jemu z pomocnicu była."

„Mi wjele připomhać njeby mohła. Sym pastyŕ a žiwnosć teź tak žałostnje wulku nimam."

„Ale mjenje wo to. Štosym wam rjekł? Staroba a khoroba!"

„Och, ja dźě njejsym z tajkeho rodu, kiž je dołho žiwy, a wě to dźě něchtó, kak wumrěje? Móže so někajka skała we Wołošinje na mnje walić abo mjedwjedź mje dyri při wowcach, nó to dołho trać njebudźe. Hdy bych wědźał, zo mam jónu dołho khorjeć, to bych sej tu wěcku přemyslał. Ale to njeje wěste — a žonisko je wěste!"

„A čehodla su wam te žony tak wohidne? Ludźo na swěće!"

„Haj, móže być takle! Chcu ja won do pola, z naléćom, wšudźe tak rjenje wonja a tu rěka: „Janko, woraś!" Chcu nazymu na te buki pohladować a wona: „Janko, młóćiś!" A z teje séćny: „Nano, jěsć!" a z druheje: „Nano pić!" Och, dźiće mi z tajkej robotu! Ale tu pola mje wšitko je čicho, čišinko. Hdyž so lehnu do łoža, durje su wočinjene, přetož jako pastyŕ sym na zymu zwučeny a ja njerady začinjam — kóždźički lisćik słyšu, kaž šumi, hwězdy mi sćicha powědaju: „Janko, spiš?"

„Njespju!"

„Dobry wječor!"

„Wjeŕš pomazy!" . . .

„Štoha?" wopraša so Jankowa sotra muža, hdyž bě so domoj wrócił. „Je dha na tebje poskał?"

„Ale, smorze teź!" wotmołwi muž.

„Njecha so ženić?"

„Zo je to dźiwnušk, to dźě sama wěš. Ja sym tam čeknył, přetož mi so we hłowje wjerćeše, hdyž rěćeše. Wón je błazeń!"

(Skóńčenje přichodnje.)

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska, ¼11 hodź. němska Boža služba. — Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Pokhowanaj: Kurt Erich Tietza, žiwnosćer w Njeswačidle, 27 lět stary. — Korla Bjedrich Sykora, wumjeńkař we Łuzy, 71 lět stary.

Z Poršle.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba, pop. ½2 hodź. dźěćikemšenje za mjódše a starše dźěći w Poršicach, ⅓3 hodź. towarstwo młodych holcow pola wosadneje sotry, w 8 hodź. němska spowědź, knjez farař Kapler z Budyšina.

Póndźelu wječor rozwučowanje pozawnistow.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swjate wotkazanje, w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boža služba. Popołdnju w 2 hodź. serbski nešpor, we 4 hodź. serbske kemšenje (ze spowědźu) a Boža služba za dźěći w Hermančanskej šuli. — Póndźelu rano we 8 hodź. piskanje na wěži a rańša nutrnosć.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. němske a ¼11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — Zběrka. Pop. ¼4 hodź. Boža služba w Lěskej.

Z Wósporka.

Dopołdnja w 10 hodź. prědowanje, ¼12 hodźin kemšenje za dźěći(wosadny farař).

Sokołstwo, sport a hry.

Bólkopańca.

5000 kč. dostachu čěskosłowakscy bólkoparjo za swoje dobyće nad Swajcarskej, kotrež so z 5 : 0 skónči. Tutu cyłu sumu pak čěskosłowakscy hrajerjo swojim kolegam darichu, kotříž buchu w běhu wuzwoleńskich hrow zranjeni.

Jendźelska napřeco Němskej. W lěće 1930 wotměja so wulke bólkopańske hry w Barlinje, w kotrychž budźa sebi jendźelske a němske mužstwa napřeco stać.

Němska-Finska 4 : 0. W přitomnosći 20 000 přihladowarjow steještej sebi mužstwje z Němskeje a Finlandskeje na stadijonje w Altonje napřećiwo. Hra skónči so ze 4 : 0 za Němsku. W prěnjej połojcy steješe resultat na 0 : 0.

Kolesarstwo.

Rekord spěšnosće na motorskim kole. Mnichowski sportar Ernst Henne sydźeše njedawno na swojim BMW-kole (500 ccm rjadownje) w přerězku 196,721 km za hodźinu. Při započatku docpě samo 202,133 km.

Lohka athletika.

Lohkoathletiske wubědźowanja Němska-Japanska skónčene.

Zańdźenu njedźelu skónčichu so narańšoasiske wubědźowanja mjez Němskej a Japanskej w měsće Mukdenje. Na stadijonje bě zhromadźenych 20 000 přihladowarjow, zwjetša Chinesojo. Někotři chinescy sportarjo so tež na wubědźowanjach wobdźělichu.

Najzajimawši bě wótry duell mjez Němcom Wegenerom a Japancom Nisludu we wysokim skoku z tyču. Hač do 3,95 m móžeše Japanski Němca sćěhować, potom pak posledniši 4,02 m skoči a z tym nowy rekord za Němsku postaji.

W dalokim skoku bě Japanska z 7,55 m w lěpšinje. Němcam pobrachowachu k tomu hišće 13 cm. Zo su tež Chinesojo dobri běharjo, dopokaza chineski sportar Liu z tym, zo 100 m ze 10,7 sek. přewinu. Němcy stejachu pak ze 10,5 w lěpšinje.

Wubědźowanja skónčichu so z 8 . 100-m-stafetu kotruž Němcy z 1 : 29,5 dobuchu; Japanska bě wo 25 m nazad wostała.

Sobotu wječor poskići chineski maršall Chang Liao Lians wobdźělenym sportarjam wulki bankett, při kotrymž so horliwe narěče w zajimje sporta zamjenjachu.

Spohladujo na powšitkowny wunošk narańšoasiskich wubědźowanjow, dyrbimy wuznać, zo je wosebje Japanska sebi wudokonjanosće moderneho sporta přiswojiła, kotrež tam nichtó njebě wočakował. Němske najlěpše lohkoathletiske družstwo mješe nadosć dźěła, zo by to dźerżało, štož kóždy sportar bjeze wšeho wot njeho wočakowaše. Wunoški w Tokiu a druhich městach su z dopokazom za to, zo so narańšoasiske ludy na dźeń měrjenja mocow ze sportarjemi nawječornych krajow derje přihotowachu.

Listowanje.

Do Prusseje. Zyrkwinski dawk, kiž jtej konsistorstwo a knježeńske presidentstwo dowolitej, dyrbiše płacićej. Hdyž nětko wobaj jenemu wěrywuznaću přichilkluchataj, njeje wam trjeba, podźělnje tej druhej zyrkwinskej pokładni płacićej. Wěšo nicjo j tym njesałutujeze, dokelž dyrbiše nětko zyły dawk na jenu kašu wotedaćj.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Muzške hłosy maju sobotu 26. oktobra we Serbskim Domje spěwanje. Započatk we 8 hodźinach. **Słodeńk.**

Bukecy. Sokolska jednota wuhotuje 1. decembra 1929 swój 3. założeński swjedźeń, dawam tuto našim bratrowskim jednotam k wobdźenju. Starosta.

Bukecy. Jednota Sokoł zmeje sobotu we 8 hodź. zwučowanje, po zwučowanju budźe mała zhromadźizna. Starši bratřa zwnčuja póndźelu wječor, prošu zo bychu w połnej ličbje so wobdźělili. **Starosta.**

Domowina. Naša nazymska hłowna zhromadźizna budźe srjedu 13. novembra popołdnju w 4 hodź. w Serbskim Domje. Namjety njech so do 5. nov. předsydźe zapodaja. Wšitke towarstwa dyrbja być zastupjene. **Předsydstwo.**

Khelno. „Domizna" ma njedźelu 27. 10. wječor ½8 hodź. pola Mjenec měšačanu zhromadźiznu. Sobustawy přińdźe połnoličbnje. Hosćo su lubje witani. Předsydstwo.

Kulow. „Bratrowstwo" wuhotuje 27. oktobra we „Němskim kěžoru" swój nazymski swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Cyle nowa hra budźe předstajena. Započatk wječor w 7 hodź. Najwutrobnišo k tomu přeprošuje **předsydstwo.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wubjerk změjetaj štwórtk 31. oktobra (Ref. swjedźeń) popołdnju w 3 hodź. w Serbskim Domje ważne posedźenje. Njech su wšě jednoty zastupjene.

Różant. Towarstwo młodźencow ma swoju měsačnu zhromadźiznu njedźelu 29. oktobra. Njech wšitcy wěsće přińdu.

Serbske blido „Čornobóh" zeńdźe so přichodnu njedźelu 27. oktobra na Čornobohu. Přiwjedźće kermušerjow sobu. Wuradźujemy wo dalšich wuletach w zymskim času. **1. blidnik.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni

Zwjazk Serb. Rat. Dorosta. Wubjerk ma přichodnu njedźelu 27. oktobra dopołdnja ½11 hodźin w Serbskim Domje ważne posedźenje. Dokelž je towarš dr. Jan Cyž přitomny, wšitkich towaršow wočakuje **předsydstwo.**

Hłowny redaktor a za nałožity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawěšćenja: [illegible]

Hospodarski rozhlad.

pjatk 25. oktobra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1770	100 pólsk. złotych	47,00
1 jendźelski punt .	20,378	100 čěskosł. krónow .	12,377
100 šwajc. frankow .	80,96	100 franc. frankow .	16,45

Barlinska burša bě wječera rano jara šlaba, posdźišcho so jeźbyli, wobrot wobziwi a kursy efektow postupichu. Ssamy wobraz poćićowachu wiki ſ dołhonymi a rentowymi liśćiwami.

Na produktowe wiki je dowós šnadny, ale tola so wječera płaćijny pšeńcy, rožki a wowsa jenowa wo 10 pjenjejkow po zentnarju seškładichu. Wječera płaćejsche zentnar

w Barlinje:

pšeńcy 11,30—11,40 hr., rožki 8,55 hač 8,80 hr., ječmjenja nałśtnjeho 9,80 hr. hač 10,80 hr., nałymšteho 8,60—9,40 hriwnow, wowsa 8,25—8,75 hr.,

w termińowym witowanju:

za oktober: rožki 9,20 hr., wowsa 8,70 hriwnow,

za dezember: pšeńcy 12,27½—12,25 hr., wowsa 9 hr., rožki 9,55—9,57½ hr.

za měrz: pšeńcy 12,85—12,82 hr., rožki 10,16¼ hr., wowsa 9.62½—9,60 hr.

Wiki šchtwórtk w Kamjenzu.

Krěń 1,20 hr., kotrabi 5—10 pj., ſydrolty kał 15 hač 50 pj., běły 10 pj., čźerwjeny 12—15 pj., jeźbna łuboda 25 pj., morchej 15 pj., zyble 15—20 pj., butra punt 2,20 hr., jeja 15 pj., šolotej kerćěł 5—10 pj. a pruśniły 35—50 pj., nowe běrny 4—5 pj., tomaty 20 pj., ſłowki 30 pj., kruſchwy 15—35 pj., jabłuka 15—35 pj., bosanki 25 pj., huły 1,10—1,40 hr.

Wiki šahożeny šchtwórtk w Lubiju.

Butra 1,15—1,20 hr., jeja 15—16 pj., twaroh 25 pjenjejkow, łamy wolij 1,80 hr., tulerźa 10 pj. a rjetkej 5—10 pj., morchej 15 pj., zyble 10 pj., běrny punt 4 pjenjejkow, ſelerij 30—40 pj., karoty 15 pj., ſydrolty kał 10—12 pj., čźerwjeny 15 pj., twórki 20—25 pj., jeźbna łoboda 15—20 pj., šolotej kerćěł 10 pj., pruśniły 60—80 hr., tomaty 15—20 pj., banje 6—15 pj., bosanki 20 pjenjejkow, jabłuka 15—30 pj., huły 1,20—1,30 hr.

Wiki wječera w Halschtrowje.

Pšeńcza 11 hr., rožki 8,80 hr., ječmjeń nałśtni 10—10,50 hr., wowsa 8 hr., běrny 3,50—3,75 hr., žołte 4 hr., ſyno 5,50 hr., ſłoma 2,40 hr., butra 1,15 hr. jeja 15—16 pj., prošata 30—45 hr., běhaki 90—100 hr.

Wiki w Khoćebuzu.

Howjaze mjaso 1,10—1,40 hr., ćelaze 1,20—1,40 hriwnow, ſkopjaze 1,30—1,40 hr., ſwinjaze 1,30—1,50 hriwnow, jeja 15—18 pj., butra 1,90—2 hr., twaroh 30 pjenjejkow, łamy wolij 1,60 hr., ſołbje 80—120 pj., kurjy punt 60—90 pj., kapony 70—90 pj., zyble 15 pj., kačći 1,50—1,80 hr., huły 1,40—1,60 hr., pruśniły 70 pj., winowe ćitki 40—60 pj., ſłowki 15—30 pj. a ćźerwjeny zeńnał 3,50 hr., prawaki 90—100 pj., ſchampińonki 60 pjenjejkow.

Na ſwinjaze wiki wječera ſchtwórtk w Khoćebuzu běchu pśichwalili 1149 prošatow a 257 běhakow. Wone płaćachu

prošata:

małe	25—30 hr.
ſrjenje	30—35 hr.
wulke	35—40 hr.

běhaki:

małe	40—55 hr.
ſrjenje	55—85 hr.
wulke	85—110 hr.

Stótne wiki ſchtwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pśichwalili běchu 380 howjadłow, mjeſ nimi 349 dejnych krowow a wyšokoſrjućelnych jałowzow, 29 prósnikow a 2 bykaj, 137 ćelatow. Wiki běchu mjerne w ſrjućelnych howjadach. Wone płaćachu

młode bójki a wyšokoſrjućelne krowy 290—580 hr.
wyšokoſrjućelne jałowzy 270—480 hr.

Na ſwinjaze wiki

tam běchu pśichwjesli 451 prošatow a 230 běhakow. Te płaćachu

prošata:

ſrjenje	30—40 hr.
wulke	40—55 hr.

běhaki:

ſrjenje	55—80 hr.
wulke	80—100 hr.

Wiki běchu žiwe.

Pśichlistajeja:

Pjetaśtichu, w Korśymju 41.

Moletichu, Hančka w Sślepom.

„ Starik w Hródku.

Wučžownizu do kontora, Neue Glasindustriegeſ. m. b. H. w Běłej Wodźe.

Wučžownizu do nemčyny wića, Griep w Hródku, Sahrodnińska haja 10.

Na pśedań:

Wobleńaj, mało nojcherai, ſa 15-ćtnehu pachola w Debježach, ſadni dom.

Kolo motorike, Drježdźańska dróha 18 w Budyšinje.

Wós ſportiſi a ſtwinſki, Gläſer w Běłej Wodźe, Korlowa haja 111.

Kruwa wyhožkoſrjućelna w Rodezach 23.

Proſata, Schneider we Wujerju.

Runkliza w Starym Lubiju čźo. 114.

„ Iſrael w Lubiju, Rumburgſka dróha.

Sźudnizy na pśechadźowanje

sobotu 26. oktobra 1929

w Hródku, Wojerowska dróha 9, pop. w 2 hodź.: ſoja, wšchelake cźopke wobuwcźa, ſchéry khabat, wšchelake mjeſe, cźežiły awto, pišańſki ſtroj, zigary, khlamaśte twory, twětki, domaſchowa ruda a wšchelaki druhi cźahr.

Skrowe deweše.

Produktowe wiki dźeńża dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Sšnadny wobrot, dokelž je łupotowanje wjaſko. Płaćijny że seškładnjene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pśeched hodźinu, tola wośtanu płaćijny niske.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	24. 10.	25. 10		24. 10.	28. 10.
Pšeńca	226-228	229-230	bony	—	—
rožka	171-176	173 178	woka	—	—
naz. ječmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
nal. ječmjeń	172-188	172-188	žołte łupiny	—	—
wows	164-175	167-177	zeraćella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	18-19,00	18-19,00
pšeńc muka	27-33,00	27-33,2	bérnj. wosušk	23-24,00	23-24,20
ržana muka	22-25,90	23-26,00	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,75	11-11,75	bérnj. kruški	15-16,00	15-16,00
ržane „	9-10,25	9-10,25	syno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-3,90
lane symjo	—	—	lubna słoma	1,25-1,50	1,25-1,45
hrćch. Viktor.	34-41,00	35-42,0	ječć. „	1,15-1,35	1,05-1,20
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,45	1,10-1,30
pjeluški	—	—	ječna „	1,15-1,35	1,05-1,25

Wiene płaćizny štwórtk	w Kamjencu	w Lubiju,
24. X. Wšo po złotej hriwnje	za 1 centa	za 1 centa
Pšeńca	11,00—11,00	10,60—11,00
Rožka	8,50—8,70	8,60—8,80
Ječmjeń (nałšt.)	9,50—10,00	10,00—10,60
Wows	7,75—8,00	7,60—8,00
Syno	5,25—5,50	4,75—5,25
Słoma z maš. młóć.	2,50	1,50—2,20
Słoma k zasłanju	2,40	—
Słoma z ruku młóćena	—	—
Běrny pota ratarja	3,25—3,50	3,25—3,80
„ hač na żeleznicu	—	—
Butra	2,00—2,20	1,15—1,20
Jeja	0,14—0,15	0,15—0,16
Pšeńčne wotruby	6,25—6,50	6,50—6,70
Ržane wotruby	6,25—6,50	6,60—6,80
Pšeńčna muka	19,50—25,00	17,00—17,75
Ržana muka	14,00—15,50	14,00—14,50
Prosata, wulke	70,00—90,00	—
„ „ srěnje	30—42	—
„ małe	—	—

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźańskich skótnych wikach.

24. oktobra.

12 woł., 11 byk., 22 jałoje. a kruw, 656 ćelat., 54 wowc., 514 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 90—95, 2. 80—88, 3. 64—76;
swinje: (přez 300 pt.) 85—86, 2. (240—300) 86—87, 3. (200—240) 84—85, 4. (160—200) 83—84.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., za póle a pola dowěrnik, 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wutrjoha 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobdźěłanje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Cisło (Nr.) 251 — Budyšin — Sobotu, 26. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Zadanje ratarstwa.

Němsko-nacionalna ludowa strona, němska burska strona, tschechoslowakisko-narodna a strona wjesneho ludu žu we němskim žejmje nowe namjety k wołóženju ratarskeje nuzy łapodali. Tak žo žada, so by žo do wudawkow němskeho ješiwjerskeho ministerstwa **k špěchowanju wuwoza, k zwjanju na lubju a k potuńschenju tukrajneje rožki, ke zjawanju a k mlěcźu postajenje se žnjow 1929 20 milionow hriwnow** a so tón samy samnjk w złědowazych schtyrjoch ślicžbowanskich lětach tohorunja po **20 milionach** k poručnosći stajiło. Dale žo němske knježerstwo napomina, so by **3 750 000 hriwnow** za špěchowanje spjenjenja žitnych žnjow postajene k poručnosći stajił, a so by dźěl kapitaloweho kredita, **němskemu žitkowemu towarstwu** k poručnosći dateho, spuschćiło.

Dale dyrbi žo do wudawkow ješiwjerskeho ministerstwa **k špěchowanju wotbyća běrnow** a spjenjenja běrnow 7 milijonow hriwnow **a** za tón samy samnjk schtyri lěta za žobu tóžde lěto 7 milijonow hriwnow k poručnosći stajić.

Słónčnje žo žada, so žo **zło za žłob na 15 hriwnow** po **dwójnym zentnarju powyschi.** Jako pschičinu k tymle žadanjam žo njenuja, so žu žitne płaćišny z nowa hluboko padle. Wone jenož hischće nětdźe 5 prozentow nad pschedwójnischimi płaćišnami leža, to rěka, so je rožnna kupowanska móz na podłožu powschitkownoho podruženskeho liczbnika wo 150 prozentow wo tśeśinu pornjo pschedwójnischeho cźasa spadnyła.

Dokelž žu strony za kormjenje žwini w dołhowjeczornej Němsći na pschikupowanje zokor wopschihajuych pizowadłow **pokazane**, je **mózno**, dowos **takich** pizowadłow, w prěn. **rjadze jeczmjenja**, samjeŕowacź a město toho rožu z wotpowědazym potuńschenjom z pschesbytkowych stronow rańscheje a złzedźeneje Němskeje do dołhowjeczorneje Němskeje woschći. Za tole stuńschenje pizoweho zła a ke špěchowanju wuwoza, **a** so by žo k pschedpokazanju rožti město mafsa w žitnych paleńjach wabiło, žo žada, so by žo 20 milionow hriwnow létnje na cźas pschichodnych pjeć lět k poručnosći stajiło.

Też **běrnowe płaćišny** jenož mało wyschе pschedwójnischich płaćišnow leža, z cźehož a katastrofne cźežke schkodowanje nastawa. Dokelž móže žo jenož tśeśina němskeho běrnoweho wunoschka k ješiwjerju cźłowjekowe pschetrjebacź, a žo w pschemyśle, wothładane wot žuschenja běrnow, nětdźe wjazy dyli 5 prozentow njepschetrjeba, móže žo pschesbyć běrnow jenož jako piza w prěnim rjedze za žwini wužiłź. So by žo **khětre** kabłanje běrnowych wunoschkow wurunało, dyrbi žo **kišanje a žuschenje běrnow špěchowacź.** Też tu dyrbja žo kaž pola rožki běrnowe žuschenki do pizu kupowazych stronow dołhowjeczorneje Němskeje wodźiś.

So by móžno było, běrnowe pschesbytki techniśy wotbyć, dyrbi žo też tu pjeć lět za žobu tóžde lěto 7 milijonow **hriwnow** k poručnosći stajiś. So bychu žo za wuprawjenje wotbyća rožki a běrnow trěbne sumy wurunałe, dyrbi žo

zło na pizowańśi jeczmjeń wot 2 na 5 hriwnow powyschiś.

S tym bychu zła 45 hač 60 miliionow hriwnow wjazy wuńjesche.

Goslar před pruskim sejmom.

W pruskim žejmje bě schtwórtk wulke politiske rozprajenje wo podawkach na Goślarskich wyschschich schulach. Tam běchu, kaž je znate, schulerjo wyschschich schulow dźeń němskeje wustawy pschi sportiskich hrach, kotrejž žo po programje wustawneho žwjedźenja wotměchu, cźorno-cźerwjeno-złote žerdźe z dobrycźeŕskich wěnzow swottorhali a do błóta steptali. Kultusowny minister Becker je na to wucźerjam Goślarskich wyschschich schulow prawo ke wotmětwanju pruhowanjow wotrjekł. Němskonacionalni žo w žejmje na tole krute pokhłostanje hórschachu.

Kultusowny minister **Becker** jim wotmołwi, so je žo wulka ludowa wustawje žiwerna wjetschina z prawom prajschała, kaž je po dźesaćoch lětach republiki mózno, so dźełana młodźina jeneho města mołka na narodnym dnju naschego stata wustawne symbole němskeho stata wohaniecź. Hdźeź žu podawki kaž w Goślaru mózne, **žu žo k wocźežnjenju powołane městna zapowědźiłe.** Republika by žo žama sdała, hdy budźiśe z rasnymi naprawami njesakhoźiła. Hačrunjeź pschewažaza wjetschina naschich schulow njeje reakionarna, žo w mjerschich městach towarstwowy bojkott pschećiwo republikanskim wuczerjam jako wojowadło rad žuwźije. **W padźe wospjetowanja buduje knježerstwo na žame waschnje krěski swojeje mozy nałožecź.** Hdyž minister praji, so žu jeho Goślarske podawki hluboko roshorike, žo na prawizy do dokho trajaceho wotschcźeranja dachu. S pschebkokowanjom knježerstwowych stronach žo minister zapowědźi, žmóh khłostanski wukas pschećiwo Goślarskim schulam skahodźiś.

Zapisanje pod ludowe požadanje.

Sapisanje pod ludowe požadanje hacź do póndźele traje. W tu chwilu je hischće njewěste, hacź žo trěbnych 4 200 000 khłosow za njo zwjedźe. Na wjach z ratarskim wobydlerstwom je žo dźěła wulka wjetschina wólbne prawo mějacych wobydlerjow, wosebje w pruskich ranschich provinzach, pod požadanje podpisało. W městach pak je dotal licźba podpismow mała wostała. Hamtski wunoschk podpismow žo hakle 6. nowembra wozjewi.

Nowe bronje namakali.

W žuschernі ratarja Witta, žyna gmejnskeho pschedstejećerja w Schrotfelzu pola Fryzehoe, žu domske pschepytajo 15 kaschćow patronow za pěschkow a 34 tešakow febrali. Witt je landbundowy žobustaw.

Też w Hannoverskej žu z nowa bronjowe składy we Solterskim a Fallingbostelskim wokrjesu wuźěłowali. Dale žu w jenym tymsamym pola Osterholza 34 pěschkowskich tšelbow modella 1898 a 2200 patronow, a w Rietzhagenu maschinsku tšelbu a dwě pěschkowskej tšelbje namakali.

Politiscy ječi spytali čeknyć.

Schtyrjo politiscy jeczi, kotrjž dyrbjachu žo z jastwa w Katowizach do Königshütte w pólskej Hornjej Schlesyskej dowjesć, spytachu cźeknyć. Sso na pschewodźazych policistow walowschi, chyžchu jim bronje zebrać. Jenemu policistej jedyn jaty pschi pschimanju porst wotkusnyli. W dworje dźełazy jeczi spytachu z nowym žobuzkhłostanjam pomhaś. Wulka wjergańza nasta, kotrejž žo hakle kónz cźeńi, hdyž žydne wotdźělenje policije pschikhwata. Se duchapschitomnosću jeneho jastwiła, kotryż z cźazom wrota samknu, žo cźeknjenju zkhłostanzow zadźěwa.

Daladier so namolwił, zo by nowe knježerstwo zestajał.

Briand je žo zapowědźił, nowe knježerstwo wutworiś. Republikanskemu presidentej je rjekł: „Radikalni žu mje powalili. Wuch po parlamentarnych prawidłach cźinił. Namołwjeze wjednika radikalnych, so by moje nałožedniwe pschewzał." Republikanski president je na to wjednika radikalnych Daladiera k žebi zawołał a z nim wo wutworjenju knježerstwa jednał. Daladier je žwólniwy, tónle nadawk pschewzacź. Po wobsamknjenju radikalneje strony smědźa žo jenož krowinzyne strony pschi nowym knježerstwje wobdźělić. Sozialistojo pak žo kondźa, do nowego knježerstwa sastupiś; zadaju žami za žebje wjednistwo a pschewahu pschi wobžadźenju ministerstwow. Bjes sozialistow pak nowe knježerstwo njeby wjetschinu w deputertśeŕskej komorje mělo. Tohodła žo najśerje Daladierej jeho nadawk njeporadźi.

De Rosowy žiwjenjoběh.

Wo nadpadniku de Rosu, kotryż wot połdra lěta we Parizu pschebywasche, žu tam złědowaze zhonili: De Rosa je žo w Aostaskim dole narodźił a je mjałe lěta w Turinje pschebył. Sswoju macź njeje ženje znał. Jeho nan sahe wumrě, kehdy žyneješe tśiśetneho žyna sawostajiwschi. W Turinje de Rosa prawo studowasche, **dyrbjesche pak w nałeźcu 1928 do wukraja cźeknyć,** dokelž skradżu pschi nekotrych notwinach dźełasche, kotrež be sazjatiske knježerstwo sakasało. Poda žo do Pariza, hdźeź be khětro z khuda žiwy. Jeho pjenježne srědki běchu jara wobmjesowane. Tohodła pytasche žebi w jenej cźśiscźerskej ni nječhto sasłużiś. S khwilemi be w jenym restaurantu jako pinćnik pschistajeny. **De Rosa be mjes Parizskimi antifazistami derje znaty.** Jeho hospoda, pola kotrejž je žebi psched nekotrymi měsacami sstiwu wotnajał, mjeno Italjanza jako mjeleźiteho cźłowjeka wopisuje. We leźcu de Rosa hromadze z jenym italskim nowinarjom we pschedmjeśe Saint Gratien bydleschе. Wobaj wjele listow a wobžebje antifazistiske pizma dostawaschtaj.

Attentat na kronprynca Umberta.

S hamtskich powědźenjow wo attentace na italskeho kronprynza maja žo hischće złědowaze nadrobnosće dodaś:

De Rosa, kotryż mjes pschihladowarjemi stejeschе, žo w rosćěnym wokomiku doprědka pschećiśeschcźa, běžeschе někotre kroczele dopředka a z revolwra tśeli. Po śaczu chyschе z nowa tśelicź, tola dwaj policistaj běschtaj žo ja nim puschćiłoj a jeho k semi porazłoj. Kriminalny sastojnik z motorskim kokom spyta jeju podpjerać, tola dokelž be zivilnu drasu wobleczeny, mějeschtaj jeho najprjódy za nadpadnikowego towarischa. Revolwer, wulkokalibrata samiłowana bróń, kotruż be nadpadnik na jeju cźišnył, hischće někotre patrony wopschijeschе. De Rosa mějeschе ilaśki puczowański paš, mjes tym so be schwajarski paš, kotryż pola njeho tohorunja namakachu, na druhe mjeno wustajeny. Jeho žu khětro smorikali, dokelž žo je sadźełowanjom psched sajecźom wobarasche. Dźeśacź policistow be trjeba, prjedy hacź jeho pschemóchu. Hdyž jeho z policajskeho rewěra k justizpalacu pschewjedźechu, be žo wulka cźrjoda psched rewěrom sschka, kotraž hrožo wołaschе: **„Smjerć morderjej!"** Minister swonkownych nalećnoscźow Huymans je do italskeho nadpada wuprajił Polizija je de Rosu hižo dwójcy pschećiwschała. **Wón praji, so žwój cźin njewobžaruje.** Wotmužiłź žebi je, **Mussolina abo jedyn žobustaw italskeje kralowskeje žwójby moricź,** dokelž po jeho nénjenju italsku wustawu pschestupja. Swopředka je attentat chyłt złucźiś, hdyž italski kronprynz na Brüsselske połnózne dwórnischcźo pschijędże, tola je žo toho wotstajił, wobmyśliwschi, so by mohł žobustawny belgiskeje kralowskeje žwójby zranicź.

Druheho Italjanza sajeli.

Krótko po attentatu na kronprynza Umberta žu hischće druheho Italjanza, kotryż žo Louis de Pascole mjenuje, sajeli, na njeho tukajo, so je žo pschi attentatu wobdźělił. De Rosa a Pascole staj pjeczа losej rosćěnjeli daloj, schtó dyrbjeschе do kronprynza tśeliś. Pascole je pjeczа de Rosy nekotre mjeńschiny psched attentatom znamjenja dawał.

Kwaš na nowe lěto w Romje.

Kwaš mjes italskim kronprynzom Umberkom a belgiskej prynzeju Marju Josenu žo w januarje w Romje wotmeje. Dźeń hischće njeje postajeny.

Italski kral bamža wopyta.

We Watikanje na to liča, so italski kral lětša w nowembrje bamža wopyta. Kralowskaj mandźelskaj žo je pschewodom kronprynza a wschěch žobustawow kralowskeho domu do Watikana poda. Pschi mjesy Pětrikeho namésta gouverneur komandator Serafini kralowskeju mandźelskeju postrowi. Potom do Damaskuskeho dwora sastupitaj, hdźeź budźe bamżowy dwórski stat schromadźeny. Se bamżom žo kralowskaj mandźelskaj w małej tróńskej sali setkataj. Na to žo knihydom žobustawy kralowskeje žwójby pschiwjedźa. Po audienzy žo wschitkim wopytarjo do Pětriskeje zyrkwje podadźa, to bychu žo pschi rowje žwojeho Pětra modlili.

Zaso dźewjeć smjertnych wusnow w Ruskej.

S Moskwy žo wozjewja, so žu w městje Krajnodaru bolschewiskemu statej njepyšcźeśiske sjednoczenstwo wotkryli. Na jeho cźele nětdźischi ruski justizny minister Sawitki stejeschе, kotryż je w létomaj 1920 a 1921 z generalom Denikinom hromadźe dźełał. Bronje a maschin-

Elektr. naprawy za swětło, móc a zwónčki. Wulki skład we wšěch elektriskich nastrojach atd.

Nierth a Förster w Budyšinje před Šuleŕskimi wrotami 19. Telefon 3532. Kajkosne twory - přiměr. płaćizny.

Wužitne wěcy za kóždy dar a za kóždeho so hodźacy.

ſke ſtelby ſu ſo namakałe. Knjeježerſtwowy najwobſchirſchi ſud je bjes ſudniſkeho jednanja wjednikow ſiednoczenſtwa wotprawicź dał.

Židowski ſtat w Sibiriskej.

Plany ſa ſaloženje wulkeho hebrejſkeho ſtata, noweje Palestiny w ſibirſkej ſtepi pod ſchitkom bolſchewikſkeje Ruſkeje ſu Židow w Ruſkej a w Sjednoczenych ſtatach do dweju lehwow pſelike.

Sjednoczenſtwo ſa židowſku kolonizaziju w Ruſkej je měſchanu komiſiju, kotraž ſ ſchěſcź amerikanſkich inżenjerow a wěſymuſlojnych tatarjow wobſteji, do rauſcheje Sibirſkeje wupoſłałe. Komiſija je ſchěſcź njedźel po nowej prowinzy pſchi rězy Amurje puczowała a je dobru roſprawu wo ſałoženej koloniji podała. Leo Talmy, ſekretar ſa židowſku kolonizaziju, praji, ſo budźe komiſija radźicź, ſo by ſo miliijon dollarow w Ameriji ſa židowſku republiku pſchi rězy Amurje nahromadźił.

Zioniſtojo w Ruſkej njeſłuſa kolonizju w Sibirſkej hromadźili a njeſłuſa jej pſcheceľnje ſmyſłeni, dokeľ budźe ſa nowu kolonizju wjele pjenjes trjeba.

Dr. Franklin S. Harris, direktor Brigham Young University, praji, ſo może ſo w kraju pſchi Amurje wulki ſtat roſwicź, podobnje kaž ſtaty połnózneje Ameriki. Wón nětkole Birobijan rěka a 10 miliionow kóſnych mil wopſchija. Leži w połnóznym poměrnym pażmje (zonje) a ma klima, kaž połodniſka Kanada. Wot junija hač do ſeptembra wſchak je tam deſchcźowy cźaſ. Położa kraja ſ lěża a horow wobſteji. Jara płódny kraj w Amurowym dole budźe ſo dyrbjeć wuwodźicź.

Nětkhe 1500 židowſkich ſpdlerjow je hižo ſpož kraj wotmeriło a jón ſpjetſcha ſhromadnje ſ tatarſkimi maſchinami w hódnoſeſi 150 000 dollarow wobdźěkuje, kotreż je ſjednoczenſtwo ſa židowſku kolonizaziju w Ruſkej dariło. Pódla toho je tam 25 000 ſtarych wobydlerjow żiwych, ſpjetſcha Ruſojo, Japanzy, Tungufojo a Korejanzy.

Ruſke knjeżerſtwo chże w Amurowym kraju bliſche lěto 10 000 ruſkich Židow ſaſydlicź, ſa pjeć lět wſcho hromadze 60 000. Sa puczowanja a k ſapoczatkej dźěła knjeżerſtwo ſa żwójbu hač 2000 rublow pożěri. Pódla toho knjeżerſtwo pjenjeſy ſa twarjenje puczowu a ſtudnjow lubi.

Židam, kotriž chcedźa ſo w nowej koloniji ſaſydlicź, ſo radźi, ſo bychu w europiſkej Ruſkej najprjedy tatarſke dźěło nawukli. Wſchi tym by ſo pokaſało, hač ſu k njemu ſpźka khmani.

Madźarska nasylnosć.

Liczba njeſwjeſelazych podawkow pſchi madźarſko-cźeſkoſłowakiſkej mjeſy je ſo ſ nowa powjetſchiła. Saſłojniży cźeſkoſłowakiſkeje kontrolle puczowanſkich paſow běchu w Szobu jedyn madźarſki paż ſaſterżeli a konfiſtowali. Madźarſky poliſaſiſy ſaſtojniży żadachu, ſo by ſo jim paż wudał, a, hdyż ſo jim to ſapowědźi, dachu wobrońjenym madźarſkim wojakam pruhowarniju paſow wobſkadźicź. Nětko ſo do piſańſkeho bliża cźeſkoſłowakiſkeho ſaſtojnika dobuchu a paż ſ mozu wotewſchachu.

Spytany attentat na Hoovera?

Amerikanſka tajna policija je pjeca attentatej na preſidenta Hoovera ſadźěwała. Preſidentowy wobſedźicź cźaſ ſ Louisville do Waſhingtona jědźeſche. Wblizo New Albany ſu tajni ſaſtojniży, kotriž dyrbjachu żelezniżu dobladowacź, ſo na kolijach ſtejaceho automobila doſladali. Jim ſo w poſlednim wokomiku poradźi, ſadźerk wotſtroniczy, prjedy hač ſo ſ polnej ſpěchnoſcźu jědźacy cźah pſchibliżi. Dweju cźornuchow, kotrajž ſtaj automobil na żelezniżu dowjeſłoj, ſu ſajeli. Cźornuchaj pṙiſetaj, ſo ſtaj attentat pſcheceľnje preſidentej wotmyſliłoj. Automobil ſtaj chcyłoj dacź cźahej pſchejeć, ſo bychtaj ſawěſcźenu ſumu doſtałoj. Też njeſſtaj pjeca wědźałoj, ſo ſo preſident ſ cźahom wjeſe. Policija ſmaj njewěri a jeju dale wobſłaja.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 26. oktobra 1929.

— **Wo wjedrje.** Hižo ſawczeraſchim na to pokaſowachmy, ſo ſmědmy ſo ſylniſcheho deſchcza nadźijeć, jeli nižiny nad ſrjedźnoſemſkim morju leżaza naſche ſtrony pſcheczehnje. Najſkerje wona nětko wot połnocy ſem pſches naſche krajiny cźehnje. Rjany deſchczik ſo ſ mróczelow kida. Boha budź dźak. Njedoſtatk na wodze je też wulki. Tu a tam, wotſiebje we wyſche leżazych wſach, wody nimaja. Byli ſuchu ſamſerſtu, by w ſymje wopraſnu nuſa nałaka. W połnocy nimocźahaze a ſ ſymjeczora nowe ſo pſchibliżowaze niżiny, kubja wutrajniſche maczenje. Tola po deſchcziku najſkerje ſynowiſchi cźaſ ſaſtupi. Naſch wjedrawuſtojny wo pſchichodnym wjedrje takle ſudźi: Njedźelu ſo wuwjedri a je trochu wótrojto, póndźelu rjenje ale wótrojto, wutoru njewoſłniſno, Sźrjedu ſo ſaſo wuwjedri a ſchtwórtk je rjenje. Pjatk a ſobota ſtaj krittiſkej dnjeſ. — Jutſje, 22. měcźelſta po ſwj. Trojizy, ſkhadża ſłónczko 6,48 hodź. a thowa ſo 4,39 hodź. Měſaczk ſkhadża w połnocy a thowa ſo poł. 3,21 hodź. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer +1, thermometer wo dnju +13. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 730, hygrometer —1, thermometer w nozy +8. Wuhladny na malo ſo pſcheměnjaze wjedro.

— **Swój ſtoty kwał** ſwjeczitaj dźenſa ſobotu 74-létny nětkuſchi zigarydźełar, nětczaſchi invalid Korla Guſtaf Lehmann na Židowje na Hornim puczu cźo. 87 ſe ſwojej 69létnej mandźelſkej Marju rodź. Stelsigez. Jubilarowaj wjele ſboża k cźeſinemu dnjeſu.

— **Pſchepołożene ſaſtanijſchcźo měſchczańſkeho omnibuſa.** Po pſchecźu mnohich wuziwarjow měſchczańſkeho autobuſa je ſo ſaſtanijſchcźo cźaru 1 na Lawſkich hrjebjach (pola Sſerbſkeho Domu) ſběhnyło a k „Měſchczańſkej ſaſtrodze“ pſchepołoži, hdyż też cźarje 2 a 3 ſaſtawatej.

— **Budyſke haptyki** ſu wjcźhone dny hač do 8 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu a ſwjate dny pak ſamknjene. Nóżnu ſłużbu a njedźelu a ſwjate dny wotewrjene ma jenoż jena haptyka ſ měſaczkym wotměnjenjom. We ſkotbru je to Dwórniſchczowa haptyka na Bismarckſkej dróży 21.

— **Budyſki naſymſli hermank** wotměje ſo wot ſoboty 2. hač do póndźele 4. nowembra. Njedźelu 3. nowembra je ſ tuteje pſchicźiny wobkhodna njedźela, na kotrejż ſu wobkhody dop. wot ½11—12 hodź. a popołdnju wot ½2—6 hodź. wotewrjene.

— **Kupzy wſchěch wſchchtom** njech ſebi wěſcze w naſchim dźenſnjiſchim cźaſiſe pſchecźitaja wotewrjenſke wojeſwjenje nowoſałoženeho Kupzowſkeho kreditneho towarſtwa ſ wob. ruk., pſchiſtrótſchene KKG derje pſchecźitaja. Tale nowa KKG poliſcija pſchede wſchěm tele lěpſchiny: W pſchichodze njetrjebacze jako kupzy dla pſchiſiwoſenia kredita wjazy ſ jenotliwymi wobkhodami jednacź, ale kredit pytaju wobrocźi ſo tohadla na piſańiju KKG na Theaterſkej haſzu 4 II. Tam doſtanje ſchekowu knjižku a ſ tutymi ſchekami płacźi ſwoj wot nětka ſwoje kupje pola firmow, kotrejż ſu w dźenſnjiſchim nawěſchtku mjenowane abo ſ wojſwjenjom we wukkadnych woknach ſejnacź. Wón wuſtupuje potom w tutych wobkhodach jako kupz, nima potajkim ſ firmu, pola kotrejež kupuje, niczo wujednacź a ſo ſ njej ſrěczacź, kaž ſo to dotal ſta. Jako kupz je KKG-ſchekowej knjižku je ſo wón wſchitkim njepſchijomnoſcźam ſminył. Pſchi tutej ſkładnoſcźi hišche próſtwu na Budyſchi kupzow: Kupujcze wſchitko, ſchtoż potrjebacze, w Budyſchich wobkhodach, pola ſwojich ſobuměſchczanow. Njenoſcheze ſwoje pjenjeſy won do wulkich měſtow. Nowa KKG poliſcija wam w Budyſchinje ſamſne lepſchiny, wo kotrychž měnicze, ſo je ſwonka ſwojeho měſta macze.

— **52. duchowna wjeczorna hudźba na reformaziſkim ſwjedźenju wjeczor w 6 hodź.** Wuwjedźetej ſo na 2. khoralnym wjeczoru Bachowaj khoralnej kantaczje „Sdźerj, Knjeże, ſwoje ſłowo nam“ a „Wótuczcze, tón hłóſ wam woła“. Wſchitke Bachowe khoralne kantaty wośnamjeja wjeſcht w proteſtantiſkej zyrkwiniſkej hudźbje, tłj po Bachu ſenje wjazy niedoſcźehnjeſchu. W bliſkim pſchedwjedźenju ſkutkuja ſobu: Margarela Klippeleż (ſopran), Kata Märkeleż (alt), Curt Schreiter (tenor), Korla Werner Reichelt ſ Driedźan (bas), dr. Jmiſch (zembalo), domſki organiſt Horſt Schneider (pſiſchełožel), zyrkwiniſti Thór Pětrowſkeje woſtaw, Budyſki konzertny a dźiwadłowy orcheſter, kantor Emil Petzold (ſwjedniſtwo). Saſtup ſ kupjenjom programa po 30 pj. Dla jara wulkich wudawkow ſa tute wjeczornu hudźbu ſu tónu tohoż cźiſłowane woltaſniſchcźowe měſtna pola Auguſta Förſtera na Kěžorſkej dróży a Jana Gubera na Sommaniſkej haſzy kaž też pſchi zyrkwinnych durjach po 1 hr. (ſ programom) dóſtacź. Nichtó njeſkomdź pſchi tak tunim pjenjesu tutón wjeczor wopytacź.

— **Swonjenje pſchi wohnjach.** Dokeľž je pjeca ſwonjenje ſ zyrkwinymi ſwonami pſchi wohnjach pſchi dźenſnjiſchich nowoczaſnych ſrědkach ke alarmowanju wobydlerſtwa wobornow njetrjebawſche a ſhadź ſamo njeſwitane cźitóby pſchihładowarjow ſwoła, ſamóże wobydlerſtwo do njeměra pſchinjeſcź a ſamo dźěło wohnjowych woborow poſcźeżicź, je ſaſke evang.-luth. krajne konſiſtorſtwo poſtajiło, ſo ma ſo pſchi ſwidnyrjenju wohnjow jenoż we pſchedjeduoſcźi ſ měſtnymi organami wohnjowneje policije ſwonicź.

— Dźenſnjiſche wiki. Butra płacźeſche 1,20 hr., jeja 15—16 pj., twaroh 25—30 pj., kury 2—3 hr., kwoſnk 1,20—2 hr., hołbje 70-90 pj., punt ſarſzanych karſkow 1,40—1,50 hr., huſ 1,20—1,30 hr. Na ſelinowych wikach płacźeſche punt cźeſinjeneho kalu 15 pj., kěſki 10 pjenjeſkow, zyble 10 pj., morcheje 10—12 pj., ſelerija 25—30 pj., rjewjenja 15 pj., róża ſydrowitego kała 15 hacź 70 pj., punt tomatow 20—25 pj., kórkow 20 pj., jabłukow 10—40 pj., kruſchowow 10—35 pj., ſłonkow 25—30 pj., kěrnow 4—5 pj., litr ſamoho wolija 1,80 hr.

— **Kedźbu!** Njewobſajejcze dźěcźaze woſy we wołſchach bjes dohlada ſjeſo. We poſledním cźaſu ſu wołſchach ſjeſo wołtaſcźi, ſahlowcźki a pſchikrywy kradnyli. Schtóż nětko poſtrohnadne wobkedźbuje, njech ſo kriminalnemu wotrjadej, telefon 2802, powěſcź da.

Wosebite póſtowe autobusy.

ſ pſchiležnoſcźu kermuſchowa a zyrkuſowego pſchedſtajenſtwa w Budyſchinje

njedźelu 27. oktobra 1929:

Budyſchin — Suborniczka:

8,10 a 20,10 hacź do Dubeſa,
18,00 ſe Suborniczki na zyrkuſ,
18,50 a 21,30 ſ Dubeſa.

Budyſchin — Minakal:

13,00 ſ Minakała na zyrkuſ.

Budyſchin — Worzyn — Kotezy — Hrodźiſchcźo:

9,30 ſ Budyſkeho dwórniſchcźa,
14,15 ſ Budyſkeho dwórniſchcźa na Skanezy.
17,45, 21,30 a 0,30 ſ Hrodźiſchcźa.
12,25 na Worzyn-Skanezy.

Budyſchin — Bart — Hrodźiſchcźo:

14,15 ſ Budyſkeho dwórniſchcźa.

Wjeczor po zyrkuſowym pſchedſtajenju jěžby do Minakała, Suborniczki a do Hrodźiſchcźa na Budyſchink a Worzyn.

Póndźelu 28. oktobra 1929:

11,15 hodź. ſ Budyſkeho dwórniſchcźa do Worzyna a Njechorńſa (po potrjebje).
19,15 hodź. ſ Budyſkeho dwórniſchcźa do Worzyna-Njechorńſa na Skanezy;
22,00 wróczo ſ Njechorńſa do Budyſchina.

Tahiti.

Roman ſ inſneho morja.

25] (Pokračowanje.)

„Je powětr cźiſty?“ woprašcha ſo jaſny, ſmějazy hłóſ.

„Měnišch-li zuſych? — Woni ſu prjeczi; ale ja myſłach, ſo ſy ſ Lefebrom do Papeete ſchła.“

Franzowſa Lefebre, Nenejowy ſuſod, běſche tehorunja ſ domoródnej holzu wożenjeny, ale bě ſ Aumama mjenje ſbożowny żiwy, dyžli René ſe Sadje. Nětko wona ſmějo ſ hłowu ſchašeſche na Sadijine praſchenje:

„Najprjedy wſchak cźakych; jako pak René ſobudźeſche, woſtach doma; jimaj ſo potom pſcheſco wjazy a wjazy muži pſchijamknu a mi ſo w jich towarſchnoſcźi potom ajelubi; też ſ rěcźu tak derje do prédka njepſchindu kaž ty. Ale pſchindu k tebi —“ a wrótka wotewrjeńſki, kiž njeſchěchu mjes keſżiazym a płod noſchaſzym oranżowym kerkom, ſaſtupi Aumama, Sadijina pſcheceľna ſuſodźinka, do ſahrody a wokoſchi ju, ſwoju ruku wokoło njeje ſłożiwſchi.

Aumama bě doſpołny ras tahitiſkeje żony, kotraž njeſpożywaſche njedźiwajcy żiwych wocźi ſamo ſmyſłkojteje mjeſkoſcźe w ryżach, a hdyż młodej żónzy tak pſcheceľnje ſo wobſtimuja a wot kołebazych palmow wobdatej a wobſcźinjenej mjes keſżiazymi kerkami ſtejeſchtej, to by ſebi cźłowjek lědy nješchto luboſnińſcheho na ſwěcze wumyſlicź mohł.

„Ty ſy woſcebny wopyt měła“, rjekny Aumama pohmérkujo, hdyż běchu prěnje poſtrowjenja nimo.

„Haj“, ſnapſcheczíwi Sadje, ſłokła ſo ſaczerwjenjo, „a to zyle njewocźakowany, ale cźehodła njejſy ſem pſchińchła?“

Aumama wjeſche ſ hłowu, pſchijahaſchi trochu khutnjiſchi wuraz wobliježa.

„Ně“, rjekny, „ja do tych ludźi ſo njepſchihodźu — my dożyła niż — a woni niż k nam — je lěpje, ſo róſno woſtanjemy.

„Ale ty hłupaczko“, ſaſwoła Sadje, njeſły dha ſo ty kaž ja, ſ jenym ſ nich ſa zyle żiwjenje ſwjaſała, a chżeſch-li też wo nim rjeź, ſo ſo hromadźe njehodźitaj?“

Aumama ſhłuboka ſdychny a wobroczi hłowcźku trochu w ſtrom; bě nětko prawje wobkhutnika a wicha prjedawſcha wjeſkoſcź bě, kaž ſo ſda, ſo pominyła.

„Nadźijam ſo, ſo ſo jedyn k druhemu pſchihodźimy — ſa zyle żiwjenje“, rjekny napoſledy ſcźicha, „inajmjenjſcha by jara ſrudne było, je-li bychmoj hdy hinak ſmyſłenaj byłoj. Ale“, pſchida ſpěchniſcho a ſaſo ſ łóſzěhim hłoſom rěcźo, „w naſchich ſwójbach je to nječhto druhe. S mužom, kiž ľubujemy, ſtojimy w jenom rjedźe, wón rojumi naſ, my rojumimy jeho a na naſchej ródnej ſemi ſo wón łóże naſchim naſoſkam pſchituła, abo wuczi naſ po nječim żiwoje. S towarſchnoſcźemi pak ma ſo ta wěc hinak, wobježe ſ zuſymi żonami, a wěſ mi, Sadje — ſym w tom nawědźiła. Wěſi“, wona bóle mjeſcźo rjeknу, „maja naſ za niżſchi, podrjadowany ſplah, ſnadź tohodła, ſo ſmy ſo prjedy k pſchidoham modlili —“

„Ach, ty ſy bjeńſja tajſa ſrudna a khutna“, prajeſche Sadje. Schto ſtaraja naż zuſe żónſke? Wſchak je banana pſchezo hiſchcźe tak ſłódka, kokoſowy worjech tak młócźny kaž hdy prjedy, a njebjo ſmějwa ſo módre a jaſne na naż dele a na naſch rjany kraj. Hlej, tu pſchiłhadża moja maka Sadje“, pſchetorże ſo nadobo w rěcźi, hdyż ſo dźěcźo, wot młodeje holcźi rjeźene, w durjach jewi — „pój ke nuſe, wutrobicźka, pój ke muje, moje ſłódke dźěcźo! Ty dyrbiſch namaj pomhacź ſo roſſajnicź. A nětko dyrbitej też Scha-lie a Roſy ſem a ſ tobu ſebi hrajłacź, mój ſtotuſchko a wjeſele a cźiſte chżemy pobyć a rejowacź a ſkakacź!“

Hrabnywſchi maku, kiž ji hižo ſ naſdała ſmějo ruczy napſcheczo tykaſche, poſkakotwaſche ſ njej, zyle ſaſo to wjeſołe, njewuſdane dźěcźo kupy, ſpěwajo a juſkajo po brjoſy wokoło. A Aumama ſawoła ſwoje ſtaršne dźěcźi k ſebi, ſo by ſ nimi hrała a poſkakowała, dóniż njeběſchtej wjchi ſtaroſcze ſapomnjej w ſbożu ſwojeje maczerſkeje radoſcze.

XI.

Wobydlerjo Papeete běchu w khętrem roſborjenju. Wonka na morju bě ſo wulka łódź, wójniſka łódź pſchihowědźiła, kotraž pak njemóżeſche dla wokomikneho wichorjeteho ſokmjenja hiſchcźe do wuſtewo, ſkokotjeho ſajeſda ſaběżecź. S kajkeho kraja pſchikhadżeſche?

Tole praſchenje ſabrańſche wſchěch ſ hróſnu a napjeczom a kaž wjetſchi dźěl domoródnych nětkole runje, po pſchedhładżajcej demonſtrazyji, ſo jewjenja jim jenoż pſchederje ſnateho Du Petit Thouars ſe ſwojim cźołnom ſajachu, tak ſtrachocźiwi běchu nětko, ſo pſcheſahe radoſtnej nadźiji podacź, ſo mohła to tola napoſledku jendźelſka wójniſka łódź bycź, kiž by jich pożadanu njewotwiſnoſcź wobkruczika.

Ssamo k dowěrliwemu poſpeżenju pola bratra Denniſa powołani miſijionarojo ſtojachu na wuſtupku jeho domu a ſhladowachu ſ wežitpuſczu roiwałenju khorboje napjecheczo. Hiſchcźe do wichora bě jo jich poſpeżenje ſapoczało, a mjes tym ſo wichorej hółzy wuje wokoło jeho domu jědźachu, kłeczachu cźornoſrdraſceni muſojo w dołhim wětrowem trwarjenju a ſpěwachu ſwoje hymny a ſpěwy, kiž měſchachu ſo ſ wichorowym wuczom, khwałbnym to kěrluſchom Knjeſej nóżnemu a ſmilnemu.

Běchu to bratſja Rowe, Dennis a Nelſon, mr. Kean, Smith a Brower, najwažniſchi ſaſtupjerjo evangelſkeje wucźby w Južnem morju.

Nadobo jewi ſo na zuſej wójniſkej łódźi khorhoj — bě to Union Jack — a w ſamtżnem wotkomiku wotmolwi w pſchiſtawje ſtojaza łódź „Talbot“ ſ narcźehnjenjom zuſej jeje khorhoje.

„Jendźelſka khorhoj — jendźelſka fregata!“ wołachu někto na kraju napſchemo, miżijonarojo na wuſtupku ſtócźachu ſebi ruży, a wulki dźěl kupjanow wopſkatche zuſej łódźi napiſchecźo. (Pokračowanje ſcźehuje.)

...ciow w dźewjatej hodźinje mužaze jěchu koło samki „Jan-...“ čo. 632 791. Koło měsješe čorne krowna a blóndynkaj, žołte swjena ſ čornymaj šmuhami, horjelhibjene wodźidło ſ čornymaj celluloidowymaj pśihimadkowymi, Notakowym hamodźom, šćěre gumijowe wobrubowaś, prawy pedal běšche wobškodźany. — Wo wěžowe ...ěle, prawy pedal běšche wobškodźany. — Wo wěžowe ...ěle, pśistajenja pśeśiw kriminalny wótrjad w Budyšinje.

— **Industrialisowanje nascheje Łužicy** pokazuje žo najlepje w tom, so liczba domjazych dźěłaćerjow wošebje we wšelakich fabrikach a wjacy fyzlnje wóteběra. W lěcu 1925 ...achmy we Łužicy hišćo 10 245 domjazych dźěłaćerjow, ...ni su žo hacź na 7355 w lěcu 1928 pomjeńšili. Najwjazy domjazych dźěłaćerjow měsješe w lěcu 1928 tekstilowa industrija se 4707 wołobami. Na drugim městnje śeji potom wobleczenjowa industrija ſ 2364 wołobami a tśeśi...

— **Stare 50pjenjeźkarje** wot 1. dezembra 1929 wjazy ...a jakośe płaćidło njepłaćeja. Wot tuteho dnja se ...wnjaźom pokładnjow, kiž su k tomu winowate, nichtó ...te pjenjezy ſ aluminijowese bronzy we wobkhodnym ži...wjenju njetrjeba wjazy pśihlźimaś. Němšku...

— **Lubija.** Njelubo nasłonjenja měsješe jedyn Lubijski tworjeński mišchtr se 40 lětnym tworjerjom Hoffmannom ſ Mnichowa, kiž w spočatku junija pola njeho dźěłaceju sposdża. Dokelž Hoffmann wudawasche, so w Drježdźanach motorske koło wobhedźi, da žo mišchtr narěcźeju a jemu na kupjeny wobkel 20 hriwnow napłaćenja pożada a teź so jbytkinu płaćiśinu wobleka dobroprajś. Tola ...ejpizwjeśeŕ žo njejapzy ſ Lubija zhubi. Rostorhany wobkel naźeńdźichu sajzo w Shorjelskej sastajeśni. Hoffmanna běchu pak mjes tym sajeli a we Wrótłławju do ...e tyrli. Lubijśki žud sajzudźi Hoffmanna, kiž je hi...ušto ſ chłostańnju chłostany, dla wospjetneho je...wa pod wołožazymi wobsteśnosćemi k pjeć mě...sowa.

— **Kamjenza. Wokrjeżny** wubjerk Kamjenskeho hantlerjmanstwa seźdźe žo pśiśedu 30. oktobra dopołdnja, ...ź. k sławnemu pożeźeńcu w pożeźeńcu na hantlerjmanstwje.

— **Kulowa.** Pónźelu popołdnju w 3 hodź. tu ke ...i alarmowachu. W hornim poskhoźe pśitwarcenca „Troch krónow“ běše woheń wudyrił. ...any kašć, do kotrehož popjeł sypachu, běše so ...i. Woheń so hižo strašnje rozšérjoše. Wohnjobora ruče pśikhwata a woheń bjez sykawy ...

— **Bojerez.** Sobotu 26. a njedźelu 27. oktobra t. l. ...ewa Wojerowske żeleźniznaŕske towaŕstwo swoje 25-...e wobstaśe. Towaŕstwo wopśichija nětko 500 žobu...ajowju.

— **Bjarjej.** Na polu wudowy Michlingoweje w Błacach, kotrež je wona schkleńźudźełaćerjeŕej Korli Pötterej we Łutach pśichenajała, žu bźrnjažeho raka śwěrćili.

— **Lubuscha.** Tudomne wjeśne pohrjebniśtwo žu nětko ...amtnyć dyrbjeli. Nowe městno sa wotpowěźnik semrěch pśihotowanja bliźko nźhudscheho rěka. S pśiczinu ...ebohoženja je, so žo jama Erika pśichezo bliże k pożpśeńscheźu rosćěrża.

— **Lucja.** 4. oktobra běšche tudomny wucźeŕ a tam...ter Runge nahle skhoŕił a jeho bźchu do Wojerowskeje wobšpitneje khorownje dowjezł dyrbjeli. Nětk pak je žo ...wn tudomu wutoru zaso ſ khorownje wrócźił a wot njeje zaso swoju słužbu sastawa. Kantora Rungu je ...a tutom cźasu kantor Lo...ał.

— **Wochoz.** Wot dźenjamajeje ...ka 20. oktobra je ...atna dróha do Budyšchina sa wobchad zaso swobodna, so móža wosobna wschese družiny zaso po njej jěźdźiś.

— **Wětšje Wody.** Tu sajachu a hantlerku tudomneho pśiwjedachu 20-lětneho składowstneho dźěłaćerja, kiž běše do Wětšeje Wody pśichoźił a w hospodźe pśichenożował a jemu wustaŕeńkemu pomozniśej draśtu a druhe wobzo kradnył. Paducha sajachu, jako do kita cźekkasche.

— **Wjelcze.** W nozy k pónźeli je žo w domje tudomneho dźěłaćerja Z. zwobjena strubkohra stała. Pobaŕk ma žo pak hakle bliże wujaźniś. Mandźelku tamneho dźěłaćerja namakachu bjez wědomja w jeje bydlenju ležo a ju pondźelk rano do khorownje dowjesechu. Hacź je mandźelska chyła dobrowólnje do śmjerce hicź abo hacź je žo na njej słośnistwo stało, dyrbi policija hišćeze wuśledźiś. Dokal mandźelstu hišćeze wo podawku pśechłyšcheć njemóžachu, dokelž je hišćeze pśeśeskała.

— **Slepy Komorowa.** Kaž žany we swojim cźasu pisali, běšche na konzu augusta 21-lětny dźěłaćeŕ Schönwälder ſ jamy Margi pśeśi cźumpanju ſ cźumpjeloweho cźołna padnył. Na tuto swoje njeśbožowne padnjenje je wutoru w Sto-Komorowskej khorowni wumŕeł, dokelž běše žo jemu jako śćěžkok tamneho njeśboža mołowa kóžka zahorikła. Wón běšche we swojim cźasu njedźiwajuzy zakazanja cźumpjeloweho wobhedźerja spytał pśeśi cźumpanju na śedźeńsku deśku w cźołmiku stupiś. Pśeśi tom zhubi runowahu a padny bele. Policija njeśbožowny podawk hnyhom pśechepta a njenamaka winy tśeśich wosobow.

Z Łužicy.

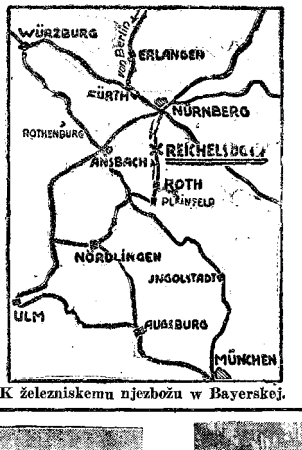
* S **Hornjeho Kumwalda.** Pśeśi khownym swucźowanju dobrowólneje wobory, kiž žo njedźelu w Jiłowje (Halberu) wotmě, bu wobornik Wilhelm Wendlera sa 50-lětnu śwěrnu słužbu wot krajneho swjazka sakskich wobrjnowych woborow ſ cźestnym znamjenjom, wopiśmom a pjenjezjnym darom pocźeśćeny. Siotnik měšchcźanoŕta Löfler pśichepoda jemu cźestny dar a jemu sdobom w mjenje wjeśneje wobory wjele žboža pśeśejeśe.

* Se **Smilneje.** Pónźelu žo tu ſ kedźbliwosću żeleźnicarjow a **wjednika lokomotiwy** cźeźke njeśbožo wotwobroćiś. Jako 1/26 hodźin cźaŋ wotjedźe, śpśeśiśichtaj žo nadobo konjej a pśichelamaśichtaj sawjeru. Cźaŋ, kiž hišćeze śpśeśnje njejedźeśeśe móžachu hišćeze sastajiś. Konjej a ludźo se śtrożelemi wotejedźechu. Pohonczožo dyrbja na kóždy pad konje, kiž žo lohko naśpótśa, pśeśi tajkich pśichileżnośćach na wusdu wsaś, so bychu njeśbožam sabźewali.

* S **Wolframez.** Tele dny namaka jedyn tudomny lěsny dźěłaćeŕ na pomérnje małym blaku hydom hrawakow. Najwjetśichej ſ nich běšchtaj hižom pocźaŕoj hnicź a njechodźeśchtaj žo wjazy wuźiwaś. Hrib tśeśeje wulkosće běše pak zyle bjes poroka a wažeše 970 gramow, śkoro 2 puntaj.

* S **Hornich Pózkowow.** Pónźelu wjeczor wokoło 6 hodź. bliźko tudomneje Herbśeje gruchty k njeśbožu dóńdże. S Wjasońśkej strony pśichiźeše motorowy koleśaŕ. Nicdaloko mjenowaneje korcźny dźiwje śćěrna holcźka pśeśed pśichiźejazym motorowym koleśarjom hišćeze śpśeśnje dróhu pśechebrnyć a sabźa pśeśi tom do motorskeho koła, kiž ji 10 zentimetrow dołhu ranu do liza wudŕe, kotruž dyrbješe lěkaŕ saśiś. Motorowy koleśaŕ teź je zwojim kolom padny a žo na kolenu srani, so tehorunja lěkaŕśkeje pomozy potrjebjaśe. Motorśke koło běšche žo khětro wobśkodźiło.

* S **Biśkopiz.** Schwórtk w cźaśu wot ranja 8 hodźin hacź do popołdnja 3 hodźin poby paduch w jenym bydlenju na swonkownej Drježdźańskej dróhy. Wón je najśerje ſ pśichiźobnym kluczom abo pakluczom do bydlenja pśichiśichoŕ, dokelž samki njeběchu wobśchkodźene. S komody, kotruž je nuśdabywaś ſ nékaśim pacźidłom wotpacźiś, je wón kašetu ſ tśiśicho pjenjesami a nalutowanku

K železniskemu njezbožu w Bayerskej.

Što to wě?

Hdźe leża sydom serbskich kralow?
Kotry lud je prěni započał nosyć kholowy?
Stó je wunamakał łódźny šrub?
Z čeho dosta Amerika swoje mjeno?

Wotmołwa na wčerawše prašenja.

Zo njeby żelezo zerzawiło, přidawa so jemu chrom.

Najwjetši delnjołužiski słownik je spisał Hornjołužičan prof. dr. Arnošt Muka.

Banany rostu prěnjotnje w zapadnej Indiji. Plahuja so tež na Floridźe, w južnej Braziliji, na Kanariskich kupach, w Egiptowskej, Natalu a Japanskej. To radźi so jenož w tropiskich a w pol tropiskich krajach. Pola nas je druhdy plahuja w zahrodach pod skleńcu.

Hdyž hišće njeběchu kowowe pjenjezy (Metallgeld) su ludźo wumjenjowali swoje statoki za kožu, kotruž su po potrěbnosći tež rězali a kruchi jako pjenjezy wužiwali. Stóž je kožu wobsedźał, móžeše potajkim pjenjezy z kože rězać.

Mjeno banka (Bank) nasta z italskeho słowa banco = ławka, dokelž su w starych časach w Italskej pjenjezy wumjenjowali na ławkach na basach.

knižku kradnył, dale sawěsćejśe a wschitke žwójbne papjery. Je móžno, so je pabuch wuprósdnjenu kašetu nětko leżo wostajił.

* S **Kinspórka.** Sarjedu popołdnju na Kamjenskej dróhi jwonka nasćeho města automobil ſ Khójnow pośhadźaju pinčźniju pśeśejźe. Smjeśbożena běšche pśeśi pśekrjeżowanju dróhi padnyła. S Kamjenza pśichiźeźaju automobil njemóžeśe wjednik, hacźrunjeź žylnje saśpina, ſ cźasom sastajiś, so pśednjej kole smjeśbożenej nohu pśeśejźeźichtej. Wjednik automobila dowjeze smjeśbożenu do měšchcźańskeje khorownje.

* S **Holbina** (Taubenheim). W Kaiserswalde w Žitawskich Cźechach je žo w nozy k wutoru Grohmannez statok wotpalił. Pśeśi wohnju je teź wjele makeho skotu tónz wjało. Dla njedostatka na wodźe njemóžachu woborny woheń ſystematiśy hasćeś.

* S **Lěwalda** pola Lubija. Cźeźke njeśboże sta žo schtwórtk wjeczor w Lěwaldźe. Tu motorśke koło, na kotrymž dwě wosobje jedźeśchtej, do sapśichaha drasu. Konjej žo nastrójeśchtaj a stawaschtaj, pśeśi cźimž wójnik Bröel ſ woja padny a zebi nohu stama. Wjednik motorskeho koła, hudźbny pśeśedwiźaćeŕ Schmidt ſ Lubija, **wosta se** puknjenym nopom na dróhi leżo, jeho sozius, hudźbnik Henne ſ Lubija, pak je stamanej ruku wotešidźe. Cźeźkoźranjeneho Schmidta, kiž ma nimo puknjeneho nopa **nohu** tśeśi stamanu, dowjeźechu do Lubijskeje měšchcźańskeje khorownje.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutśišchi njedźelu:** Hišćeze wiźate, komaŕku žo wucźahuje, tola budźe žymniśicho. W Jendźelskej žo wucźahuje, ale je žymniśicho. W połnóžnej Europje žymne mokre wjedro, teź žo žniežuje.

* **W Fürthu w Bayerskej žu pjatk dźěłaćeju falšchowanych metallowych pjenjez a falšchowane pjećźhriwnowske, dwěhriwnowske a jenohriwnowske pjenjezy we wyšokosći 1000 hriwnow a dźěłaśke materialije sebrali.** 53 lětny wurjwaŕ Studrucker bu sajaty. **Mjes tym so** policija bydło pśechepitowasche, **wón jěd wupi, kotrjž we** bleschzy pśeśi śebi khowasche. **Studrucera hnyhom do khorownje dowjesechu, hdyž je bórzy po tym wumrěł.**

* **W połovniku w Castenasu w Italskej je žo cźeźke rosbuchanjenje stało, ſ kotrymž žu žo schtyrjo dźěłaćerjo morili a žo 19 sranilo. S cźim je žo rosbuchnjenje, ſ kotrymž žo w blišim Bologni wjele wuknowych schkleńcow rosbi, sawinowało, njeje snate. Wohnjowa wobora a wojazy žu žo do połvrnika pósłali, so bychu wulkowańske dźeła cźinili.**

* S **wuknom** žwojeje **jstwy w 16. połkhodźe Savoyskeho hotela w Newyorku padnywšchi, je nemški chemik dr. Ota Matthäs** žo **sarasył. Wón bě wutoru tu pśichjeł.**

* **Pśichi żeleźniśkim njeśbožu w Reichelsdorfu pola Nürnberga žu schtyrjo sastojnyjzy žiwjenje słužbili. 56 wožobow je žo bóle abo mjenje straschnje sranilo. S nich je jena wožoba w žmjertnym straśe. Njeśboże je pjeća wobjeź jeźdneje śtužby sawinował, kotryž je njesaźne abo cźeźko srośumliwe roskazy wudawał.**

Městnosć njezboża pola Reichelsdorfa w Bayerskej.

Sanitetnicy pśinjesu znjezbożenym pśenju pomoc.

KUNDEN KREDIT-GES.

KKG

BAUTZEN

Podpisane firmy su přikładej druhich městow sćěhowawši też w **Budyšinje**

wotběrarjam kreditdawacc towarstwo

Kundenkredit-Gesellschaft m. b. H. **zawožiłi**

Wobkhodna městnosć: na Dźiwadłowej hasy 4 II

Telefon 2141 **Wotewrjenje 28. oktobra**

Zaměr Kredita hódni kupcy wšěch worštow dostanu přez KKG. tuni kredit, kotryž ma so we wučinjenych dźělbach zaso wróćopłaćić.

Dobytk Kóždy kupc ma swoju šekowu knižku. Z tym je kupowar z hotowymi pjenjezami a móže w podpisanych wobkhodach twory bjez přirażka dostać.

Naprašowanja dla wysokosće a družiny kredita podawa wobkhodna městnosć KKG. na Dźiwadłowej hasy 4 II.

Wěcy za büro, pisańske a papjerjane twory
Hermann Kulisch na Hošic hasy 38
knihańnje
Wellerec knihańnja na Sulsk. hasy 9
kolesa a šijace mašiny
Jan Schieback na Mužak. hasy 4
domjace wěcy, żelezowe twory a graty
Paul Walther na Kěžorskej hasy 4
polstrow. meble, znutřkowna dekoracija
Jurij Vogt na Moltkowej hasy 20
instalacije
Hans Eckhardt na Moltk. dróży 9-11
Moric Eckhardt na Žitn. wikach 42

kožowe twory a sportske wěcy
T. Albert na Lawskich hrjebjach 10
E. G. Leuner na Kěžorskej hasy 20
meble
Maks Ruppelt na Sukelnskej hasy 22
hudźbniny
Herm. Jeremias na Kěžorskej hasy 8
pjelsćiny, kłobuki
Flegel nasl. na Kěžorskej hasy 6
E. Kurt Rinke na Bohatej hasy 5
Krawcownja po měrje
Paul Mütterlein na Sulskej hasy 4

wobuće
wobućowy dom Kristeller na Bohatej hasy 29
Heinrich Mohr na Zitn. wikach 10
dźěćace wozyčki, kowojte łoža, plećene meble
Herb. Krietsch na Sukelnskej hasy 18
Curt Martin Richter na Kěž. hasy 7
tepichi, linoleum, znutřkowna dekoracija
Julius Hartmann syn na Znutřk. Lawskej hasy 2
drasty, šaty a wołnjane twory
C. G. Fiebiger na Serbskej hasy 5

W. Häcker měj. Otto Hartmann na Žitn. hasy 7
Hellwig & Schönbohm n. Boh. hasy 19
Karl König na Zitnej hasy 4
Curt Mahnke na Bohatej hasy 16
Otto Osswald na Kamjentnej hasy 7
Jan Jurij Pahn na Zitnej hasy 1
Leopold Posner na Bohatej hasy 24
Paul Rauer na Kěžorskej hasy 1
Wilhelm Rudolph na Kěž. hasy 16
Zhorjelski kupny dom Johs. Schaaf na Bohatej hasy 20
Alfons Schauseil na Bohatej hasy.

Elektriske ploty
Elektriske zwónčki
elementy
Nierth a Förster w Budyšinje
Před Sulešskimi wrotami 19

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruče přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny.

Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenjeżnych należnosćach a sudniskich wěcach, Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel
na Hornčerbskej hasy 11 Telefon 6639

Woscbity wobkhod
za
nawočnicy, ściparje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošic hasy (Nowotwar khorobn. kasy)

Elektriske wohrěw. bleše
za kóžde wuživanje
Nierth a Förster w Budyšinje
Před Sulešskimi wrotami 19

Rěznisk. wučobnika
pyta k jutram 1930
Gustav Schellenberg
rězniski mištr
w Kamjencu

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Do Budyšina přiseši zetkujemy so stajnje

w Lehmannec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlepše napoje
kofejowe pjećwa / jědźny lód
šłomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: Torty a šłomowe tykancy
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawałamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

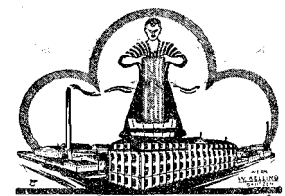

Fotowe projekcijowe powjeličenske domj. kinowe } **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ Fotowy dom

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše.

KELING

barbi, čisći chemiscy a pari
plyšowe a somoćane drasty
Najlepše wobdźěłanje přez nazhonitych wěcywustojnych

Samsne přijimarnje:
w Budyšinje na Kěžorskej dróży čo. 6 telef. 3639
na Přisečanskej dróży 16
w Khoćebuzu: - telefon 1774 - na Hrodkowskej dróży čo. 4 a na Drježdźanskej dróży 143;
we Wojerecach na Cyrkwinskej dróży čo. 23;
w Běłej Wodźe na Bismarckskej dróży čo. 26.

„Ah! Dźeń dobry Moco, trjechju tebje też zaso raz! Ale poskaj, Ty pak prawje drohu cigaru kuriš, dundr tola, ta rjenje wonja! Ty drje sy ministerske zastojnstwo dostał, zo móžeš tajke dobre cigary paćiś!“
„Nó, ministr ja hišće njejsym, ale ja kupuju moje **dobre cigary** za tuje **pjenjezy** pola **A. Bitca w Njeswačidle!** Dźi tam raz pohladaś, kajki ma tón wulki skład dobrych cigarow, **trubkow**, tobaka, cigaretow atd.! Tam budźeš zawšeće spokojeny!“

Nawěšiki přinjesu wužitk!

Zubna praksa
Hruschka w Bukecach
Rěčne hodźiny wot 9—6 hodź.
njedźelu wot 9—11 hodź.
Póndźelu a štwórtk žane rěčne hodźiny

Pjekarnja
na wsy abo w měsće k wotnajenju abo też ke kupjenju so pyta. Mašiny njetrjebnja na kóždy pad tam być. Wěstosć może so podać.

Poskićenja pod F. 51 na wudawarnju S. N.

Dźak.
Kóždemu, kiž ma
drjenje
ischias
a wić
ja rady
darmo
zdźěłu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło. 15 pj. za wróćoporto připołožće. Rozprawu jenož pisomnje.
Müller, Obersekretär a. D.
Dresden 414 Neustädt. Markt 12

Fön-aparaty

Nierth a Förster w Budyšinje
Před Sulešskimi wrotami 19

Podawamy a naprawjamy radioaparaty

kajkostne aparaty prěnich firmow.

Nierth a Förster w Budyšinje **před Sulešskimi wrotami 19**

Wšě družiny hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Předawanje khěže

Ležownosć k. Kučki na Nowych hrjebjach č. 3 je na předań. Poskićenja njech so hač za tydźeń zapodadu. Podłožki móža so pola konkurzoweho zarjadnika dowidźeć.

Rěčnik dr. Schuster
w Budyšinje na Kěžorskej hasy 21!
jako konkurzowy zarjadnik

Domjace nalutowanske křinki

(Heimsparbüchsen)

jara rjane spodobne, krute
dostanje kóždy pola

Serbskeje Ludoweje Banki

a jeje filijalkow a zastupjerjow

Dołhe a krótke skórnje
ručne dźěło, kaž wšě druhe **wobuća** poskića derje a tunjo
Richard Völkel
wobućowy skład w Zyjicach
pola Khróšćo — **Kupujće swoje wobuća pola wěcywustojneho**

Wohrěwace słónčka
wohrěwace pucawki
elektriske kachle
Nierth a Förster w Budyšinje
Před Sulešskimi wrotami 19

Přiloha k čisłu 251

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 26. oktobra 1929

Swobodne zjednoćeństwo katolskich wučerjow w Róžeńcu.

Hižo wšak so zjednoćeństwo w serbskim Čenstodawje nieskhadźuje. Poslednj raz před 8 lětami, kajkuli snadź hišće rědšo. Zańdźenu srjedu wjedźeše nas wosebita přičina do Róžanta. Dźiwajo na njewjedne woswjećene šěsćdźesatninu bě knjez administrator P. Romuald Domaška cyle towarstwo so swojeho tuskula přeprosył, zo by jubilejny dźeń powjedźeli, na kotrymž bě předsyda, k. wučer Jakuš, w mjenje towarstwa zhožo přał a na srjedźišću zhromadźiznje hišće raz wospjetowaše. Tak přinjesł so k duchownemu dźěłu čełne wokřewjenje, za kotrež so hosćićelej zdobnje za přitomnych podźakowa. Zhlobom spominaše předsyda na dalše jubileje a wobdone podeńdźenja mjez sobustawami. Wobšěrny porjad so přiwza. We swojim přednošku „Ze wjenja założerja jezuitskeho rjadu“ rěkny rěčnik, knjez kantor Andricki, w zasadnych słowach wšelako nowočasne předmjety. Dokny so też wotmětych kurzow za serbsku wučbu, sjenja a piplenja w šuli, nabožiny w pokročnej a druheho. We swojim přednošku wotpokaza nemu njemoralnu zasadu „zaměr swjatosća srědki“, kotrež so pječa jezuitam wot njepřećelow tutoho rjada jim pječa přiepěwa. Wuzběhowaše też wažnosć kerciwjow tnteje nabožneje kupjele.

W sćěhowacej rozmolwje skorješe so, zo młodźi wučerjo tamne kurzy za serbsku rěč dosć njewužiwaje, zo bychu so we swojej maćerščinje bóle wudopołnili, štož je šula zanjechała. Z druheje strony Wšěse so za katolski akcijon, to rěka dospołne zarjadowanje žiwjenja po přikładźe Zbóžnika. Tójšto časa trjebaše zličbowanje wo knihach, kotrež zjednoćeństwo nakładuje. Je to rjana lička a tójšto zamožnja w nich tči. Bohužel so tak njekupuja, kaž bychu sebi te autorojo a zjednoćeństwo přeli. Što dha pomha, so mamy serbske knihi po stach a tysacach na składźe a lud je w dosahacej měrje njećita. To wubudźi dalša rozmolwu. Šula móže też w tym wjele činić, na př. wotkhadźacym dźěćom rjane serbske knihi jako dopomnjenku na šulski čas wěnować. Autor knihi „1000 lět hnadowne městno Róžant“ je zwólniwy, za tutón zaměr potuńšenu płaćiznu spožčić. Też druhe pokiwy so hišće dachu.

Wotmysleny wulět do Mužakowa k wobhladanju tamnišeho historiskeho parka dyrbješe so wotstorčić hač do přichodneho lěta, snadź hač do swjatkow. Do Serbskeje Ludoweje Rady wuzwoli so předsyda, jako zastupjerjej kk. Andricki a Kokert. Dale wojewi nawjedowaŕ, zo budźe 27. hodownika wuherskowe posedźenje Zwjazka kat. wučerjow w Sakskej a to w Drježdźanach. Dokelž sebi tamne zarjadowanje też z našeje strony wěste namjety za wuradowacu maćinzu žada, dha jemu zjednoćeństwo sćěhowacu resoluciju připósćele:

Swobodne zjednoćeństwo kat. wučerjow serbskeje Łužicy sebi žada, zo by serbska wučba na wšelkich šulach, hdźež Serbja studuja, tohorunja w pedagogiskich akademijach, obligatoriska była tak systematiscy na dosahace wašnje wučiła a wuknyła w serbšćinje też do dokóńcneho wuswědčenja so přijała. Wuknjenje serbskeje rěče wuswobodźa na žadanje wot předmjeta druheje cuzeje rěče. Hódnosć cenzury w serbšćinje čini wučerjow na ludowych šulach hakle kmanych k přewzaću zastojnstwa.

Dla přihódneje turnowanskeje drasty za holcy wuwi so dlěša wotmołwa. Skónčnje přija so namjet, dźiwać. Při tym so přeješe, zo bychu so wosebite serbske hry nałožowale a też w čišu wudale. To je rjany nadawk za młódšich wučerjow. Po wječornym nyšporje, na kotrymž so sobustawy korporativnje wobdźělichu, pleśeše so zhromadźizna a zabawa dale. Mnohe ovacije so česćenemu hosćićelej wunjesechu a z dźaknej myslu wopuśćichu hosćo hohować. Tajke hłubše zbliženje mjez duchownymi a wučerjemi je z dobrym wuspěchom za lud, za naše lube Serbstwo.

Viktor ze Horvath wudawa, zo ma prawo na saksi kralowski dwór. Jeho nan bě hudźbnik z mjenom Geza ze Horvath. W lěće 1921 sebi žiwjenje wza. Viktor nětko wudawa, zo je jeho nan był syn kral Alberta a kraloweje Caroly. Swět pak tole njeje zhonił směł. Hnydom po jeho narodźe su jeho prječ dali. Nětko je spomnjeny Viktor ze Horvath pola Drježdźanskeho krajneho suda skórźbu zapodał, zo by swoje wudawanja sudniscy wobkrućił.

Maćerny plenčak.

(Wobraz ze wsy.)

Nó haj, tak to je. To so cźi młody lud woženi, šu takle lětko jena duscha a wutroba, mohli so j lubosćeji pjećć. Wjchudźe staj nastajnje hromadźe a njewědźaj se wulkim žbožom, schto sapoczinacź. Sću jedyn druhemu we wjcźem k woli. Haj, na wocźomaj widźitaj, kajku próstwu žadyn ma abo schto ma so dźěłacź. A nadobo wjazaj hicź nocźe. Khóńź dracź a garbać, schto dha je nadobo do njeju sajeło, so so nastajnje wadźitaj? Se słowami wschat hischcźe dźe. Ale khdyž poczinaju domjazu nadobu do so mjetacź abo j płaćejemi na so hicź, potom je žonz feklije. Tak so pak pola Wórscźe a Arnoschta njeje. Je wón wina? Abo saleji na njej? Nó, to móju wam zyle nadrobnje rjeź, hdźe schpak teźi.

Gdźe je Arnoscht jow, to dźe wjeźce. A so njeje sa cźaźkjenja wot maćerneje sale pschischchk, to je wam też znate. Pschindźe je schule, khodźeschce na dźěło, tykasche nohi pod blido a ź tym je žiwjenjobeh horje a dele hotowy. Wěso, doma jemu wschitko prawje njebě. To mějesche to a tamne wustajicź. Tak njebě jemu druhdy jěsć prawa a druhe. Ničso njebě jemu dobre boješ. Kaž dźe tajke mlode juschti cźinja. „To dźe dźi a hladaj, so lepje trjechischi!“ je macź jemu husto rjekła. Ale, tohodla pak njeslyschesche. „Schtó wě, hacź druhdje lepje trjechju“, je sej husto pschi žebi rjekk. Nó, štonźcnje mějesche njewjesnu. Kaž je to někdy móda. Lědy šu žuche sa wuschomaj, a hijom jedyn spłaty sa druhim hlada. Naschi Arnoschti wěso niz. Bě w lětach, prjedy hacź so za jenej wobhladowaschce. A štonźcnje so woženi. Wza sej dźiowku dwórskeho hejtmana. To wschak wěsce. Wórscha dyrbjesche jej po prawom druhdy wsacź. Kaž dźe to druhdy w žiwjenju so zasa. A woprawdźe, kaž byschtaj někajku noru sežrałoj. Mój jejunjerschko, cźehdźa dha niz. A ź wobhladźenjom mějeschtaj też swoje. Mějeschtaj do nowonatwarjeneje pałyźnje šaćahnuwcź.

Nó haj, to bě tola něschto zyle hinasche. Swój domcźk a lubu towarschku žiwjenja! Rano žanu mukowu polivku a pomasłu, ale pjekańke zatty. A niedźelu druhdy šamo tykanz a butrowe rózki abo bewak něschto khlóschcźate. Dopołdnischce pomatki ź kołbašu pokładźene a rjenje sapakowane. Niz do prěnjeho lěpscheho kuska šaźuwanje nowinaćkeje papjery abo nětkajke mašanje titly, kaž to macź cźinjesche. A wobjed schikowanje na talerju, niz hnydom se schkle jěsć. A kajke jěsć! Szoła wschitko tak zyle hinak. Woprawdźity kuchinski thamor, dobru jitwu. Mlotowane schaty, šapkaty rjenje šaschite na pjesł abo khołowy, a niz kaž macź, jenož horje špłapmjcź. Wórscha je dołhi cźaź na błužbje w Drježdźanach pobyła, šamo ras w Barlinje. Ta wě, schto šo šlužscha. Njeje šo jako witka domoj ź wulkeho města wrócźiła, kaž jich potom mjes šerbšćinami łužanski druhdy nadeńdźenu. To šo Arnoscht špokojeny pošmědwkowasche. Tak chžyjsche měcź, to šo jemu lubjeche. Nunje to je doma šakowało.

Ale prěnjeje lubosće štoty cźaź je šo trojchu pominył. Khdyž maśch to potom dźeń wote dnja, tydźeń sa tydźenjom, dha šej tak njeestemérujesch, njemaźiich. A khdyž šy na wschě tśicźi lět maćerny lubuschk a plenczak był, dha šo to mi a tebi ničso njeda nadobo wotstronicź. „Cźeku cźi ras něschto rjeź, Wórscha, te zyle ranische šnědanje je pjetakrótkimi zaltami a wjecźerjecź je symnym narěškom, ras tajki narěšk a tajki twarožk, to šo mi tak prawje wjazy njelubi. S prenja je to wschu drójsche a i druha njeišu tajke jědze ničso za mój wjeśny želdk. Smaž tola rano radšcho mukowu polivku a wjecźor takle ponój praženych běrnow abo něschto podobne. To cźu něschto cźipke do žołdka mećź. Dźi tola ras ź ludźom. Njebudźeschi nihdźe namakacź, so wjecźor jenož thlěb a kołbaku abo tajke něschto jědza.

Wórscha šo jemu wuśmješe. Doma a na šłužbje je pschjeco tak było.

Nó haj, spokoji šo na thwišu. Ale pschcźo jako sapocźina a dawa ji dobru radu. Hacź njeby kmanišcho było, by-li to tak a takle cźinila. Macź je runje tak šo měła. Radšcho hurišcźicho płokacź, dha šo tajka fóra małanych schatow njenahromadźi. Macź je kóždy thdźeń wjakała.

We Janku dźiwnušku.

(Skónčenje.)

„Błazeń. Stajnje je tajki był“, rjekny zrudnje Jankowa sotra. „Hižo wot młodych lět běše błazeń. Kazymu jemu so buki čerwjenja . . . Njeje ći to rjekł?“

„Ja ani zrozumił njejsym, što je mi wšo powědał. Njech tajki khodźi hač do smjerće. Hdy bychu wšitcy tajcy byli, bórzy by był kónc swěta.“

„Hišće to wotpokući, wotpokući!“ běduje Jankowa sotra. „Živjenje, bože dary je njewuźitnje wuźiwał a Bóh so wjeći. Psej njedawaju k tomu, zo by to zaśiscył. Najskerje njejsy jemu to tak prawje, kaž so słuša, rozpowědał?“

„Ale to tola njeje kruwa, zo by jej bruka we wonsnym khlěbje dała, je to tola pachoł. Štož sym wočuł, to sym powědał, wjacy nic.“

„Ow, budźe to z nim raz zlé, budźe . . . “

„Wšitko podarmo. Z tajkim dźiwnuškom žane rěče njejsu. Z pawčiny košlu njenapředźeš a z hribow wosnuża njenawariš.“

„Haj wěsće, wěsće“, přihłosowa zrudnje Jankowa sotra.

A Jank je Jank.

W lěsu pase a hewak tak na swět pohladuje, na stomy, na liśe. To ž naléćom so zeleni, zo wšo jenož tak hraje a nazymu maš telko barbow po stroninach, zo woći bolitej. Cyle hodźiny přesyda Jank před khěžu a hlada. A nichtó jemu njezadźewa, přetož jeho khěžka steji stronu, zady wsy na horje při lěskach. Wjacy hač jónkróć měsačk so přemjenješe, bjez toho, so by človjek šoł nimo jeho khěžki. Běše to hotowa samotarnja.

Ale Jank so mało wo to staraše, a hdyž so jemu do hudźi chcyše, to do wsy dźěše. Wšak jeho nozy njeboleštej. A hladaše tam a hdyžkuli so jemu chcyše.

A drasčeše so jemu wšo do najpisanišich barbow. Liśe dźeń wote dnja hinak so swěćeše.

Najprjedy so zerzaw liśca přimaše, zerzawješe jako stare železo, potom bu čerwjene jako čerwjena rěpa, jako wišnje, potom bu złote, ale potom so płowješe, spalene z mrózami.

A wokoło steješe šmrěkowy lěs, wěčnje ćmowozeleny, doniž sněh jón njewoběli.

Hdyž měješe krasny napohlad jasna zeleń bukow a wjerjebinow srjedź šmrěkow, zo so z časami zdaše, zo je lohka zelena mhła so spuščíła na lěs, — to nazymu hakle běše woprawdźity dźiw Boži.

„Swěći so to tam, swěći te na čerwjeń liśce, swěći tam tym šmrěkam!“ šepta Jank při sebi. „Jako hdy by złotaki a kórarje po trawje rozsypował. Ale hišće ani takle, ně, jako hdy by hórske łuki z hwězdami posywał!“

A hladaše.

A hdyž so ze mnu wšitko běleše, pohladowaše Jank, kak so to we stónou lěs zyboli abo teź, hdyž wětr jón přejězdźowaše, póznawaše Jank buki a jawory, kiž nahe, čorne halozy z mjećela pozběhowachu. A radowaše so, hdyž wichor z naléćom duješe wokoło štomow, hdyž słónčko z dešćom prěnje liśce z pupkow wuwabješe, hdyž štomy kčějachu.

Často tam hišće sotra a swak k njemu khodźeštaj, wo žeńtwje rěčeštaj, ale z toho ženje ničo so njewukopa.

Tak bě Jank žiwy lěto wob lěto, doniž njeskhori. A skhori runej tehdy, hdyž runje dwě dźěši sotry na zymnicu leżeštej, tak wosta wón sam a wopušćeny. Nichtó při nim w jstwičcy njeběše. A njeměješe też ani nikoho, kotrehož by mohł po sotru pósłać.

Leži a leži takle we łožu, jěsć so jemu nochce, ale pić chce so jemu žałostnje. A tu so pozběhnyć njemóže, přetož nozy stej jako z powrjostłow a njeje nichtó, kiž by mohł jemu wodu podać.

Miny so dźeń, miny so nóc, miny so druhi dźeń — a Jank leži. Bě nazyma.

„Hej“, mysli při sebi, „hdy by tu znajmjeńša nichtó při mni był, lóžo by so mi wumrěło. Budu dyrbjeć, kaž widźu, bjez popa wotenć tam za te wjerchi . . . “

Přetož Jank dźě wědźeše, zo je hubjenje z nim a zo z njeho wjacy ničo njebudźe.

Leži tajki khory a to hakle sej mysli: „Luby Božo miloscźiwy! Derje, rjeknu, je sotra prajila: „Zeń so!“ Derje je wšak swak radźił. Hdy bych tu tola při sebi žonu měł, njebych dźe takle wumrěł kaž pos. Pusto wšo wokoło mje, jako wokoło kólnje w zymje. Haj!“

A tak bě jemu sebje samoho žel, zo sylzy jemu stupichu do wočow.

We jstwičcy bě tak změrom, kaž w rowje. A ćmowe. Přińdźe wječor a njebě nichtó, kiž mohł lampku zaswěćić.

Wšitko bě někak dźiwne.

Ławka, dwaj stólcaj, wšo, štož Jank měješe, kachle, wšitko so pomhli a někak so pohibowaše.

„Lěze to po jstwje abo što?“ myšleše Jank. Wokna w séćnach počachu so hibać, kŕiwić, pokhileć so na prawo, na lěwo, horje a dele. A za woknami ćma, mrokota, kiž žołmješe jako woda we hłubinje.

„Jako hdy by hromadźe ze jstwičku do Wulkeho Stawa (jězora) zapadnył a wichor nětko wodu hač do dna rozkoleba. . . . “

A z Jankom bu dale hórje a hórje, hižo so jemu ani pić nochcyše, jenož žałostna zrudoba na njeho přińdźe, zo dyrbi takle wosamoćeny wumrěć.

„Hej,“ wospjetowaše sebi „hdy bych tola poskał! Derje, rjeknu, sotra radźeše, derje radźeše swak. A nětko sym, jako sucha khójna w dolinje.“

W tej khwili přez wokno, přez wokeńko, poča so do jstwy suwać čerwjena hała bukowa. Jank hlada a tu za njej jawor hałzy scźele a wjerjebina.

A z durjemi tłóča so wólše, wosyce, brězyčki.

Liśce čerwjene, žołte, złoćane . . . .

A zela přez próh so waća ze swojimi łopješkami — lompuch, balica, zjewi so fijałkojty wrjós . . .

A safirowe hórkowcy, kiž hnydom nad zemju rostu, swěća so po podłozy a praja: „Widźiće, widźićo! Też my smy tu!....“

Začerwjeni o, zazłoći, zakće w Jankowej jstwičcy.

A takle je wumrěł.

Přeserbšćił Měrćin Nowak-Njechorński.

A kulki žu wschak žyle dobre, ale tajke tola njejžu, kaž maćerne. Runje tak je ſ kiſkylakom.

„Sšym cži hižom někotre raſy prajić, wostaj tola hłupe truhancka a wſimi žej tołkazy młyn. To žo běrny lćeje rostrácza a kulki ſu khnanſche. Tak je macź nastajnje cźinila. To běchu žyle hinaſche kulki. Cźiń tola ſtónčnje tak, kaž cźi naſtajnje rěcźu!"

„Khóts ſaplazane, to je tola runje tak, kaž naſch jedyn ſyka niczo rozumił njeby. Zyliczke léto je ſchto a někto cźi niczo wjazy prawje cźinicź njemóže. To mi macź a ſaſo macź pod nóſ móraſch. To dyrbiſch ſaſo k maćeri hicź. Wěcźe wjazy njewěſch, kak ſu žo hórſchik, ſo macź žane ſroſumjenje ſa nowiſche wězy a waſchnje nima a niczo khmane ſwaricź njemóže. So budźeſch wjeſoły, hdyž budźeſch ſtónčnje ſ domu."

„Sšym też. A byrnjež tak waricź njewědźała, ſchtož pak warjeſche, to pak bě dobžytne. Wſcho, ſchtož je prawje. Njeměnju tebje ſamo. To cźi garantěruju, tajke kulki, iaiſi kikykat a tajke kišale běrny kaž naſcha macź, njedokonja ſtónčnje naiſkmaſſcha kuchaſka. Też w druhim. Hačź mi ja ſto wośmjeſch abo niż, pſcheczíwo maćeŕenemu wopſokanju je twoje dźełło maſne pipienje."

Pſchińdźeſe jenoż taſkim ſapleńczenym ſynkam! Žyle wěcźe wědźa wo wſchěch wězach, kak je macź to ſarjadowała a cźinila, tajke waſchnicźko a módu je měła. Dajcźe žej rjeź, wy holczata ,hdyž chcźeſe žo wudacź a žebi jeneho wośmjeſe, kiž wot maćeŕneje ſale pſchiſchoł njeje. Hdyž poczina rostawacź, dha žo wam ſ cźaſami derje njepóndże. Szyła hdyž potom žej troſchku hinak ſaiwedźeſe, kaž je pola njeho doma cźiło a kaž je ſwuczeny. Poczina pſchirunowacź a widźi wjazy hacź druſy. Druhdy wſchak žyle wopak njeſměje. Hlejcźe, wy holczi ſcźe hiſchcźe młode — wſchelake žo hižom do dwaceci lét wudadźa — a njeſſcźe we wſchěm tak praktiſke, kaž naſhonjena macź. To je jeho macź, kiž ſ njeho rěcźi. Byrnjež žo jemu w mnohim pola maćeŕze lubiło njeje, chze waš tola pſchetworicź, ſo by tola we wami ſnajmjeńſcha pokoju ſwojeje maćeŕze měł a widźał. Chzu wam w tym dobreje rady a pokiwy dacź. Taſke něſchto njemóżeſe žej na dalſche lubicź dacź. Naiwopak, dyrbi tola tak žobu cźinicź, žo naiwucźiſcź, kaž ſcźe wy to ſwuczene. Hlejcźe, pſches to potom karambolaża naſtanje. Taſke wadźenje traje tak dołho, dóniż po cźaſu jedyn na druhebo žo ſwucźi, druhdy ſpliczke žiwoženje. Druhdy tak dołho, dóniż ſtónčnje jenoż jedyn dźeł w chołowach khodźi. Haj, haj, tak je, moje lube holczata. Wěrcźe mi! Hlejcźe, kak hižom Arnoſcht ſaſo ſantori!

„Ty ſy žyle dobra a ſchwarna, ale ja wěſte wězy pſcheſhuwa a łohka. To žo maćeri ženje ſtako njeje, ſo by daka mloko wuběžecź. To jedyn tola po wodu njeńdźe, hdyž wěſch, ſo maſch mloko na nějcźi ſtejo."

„Haj a ty ſy žyle pěkny a duſchny, ale graworcźiwje hubaty pak ſy. Staraj žo tola wo twoje wězy a łěs mi na khribjet. Twoja macź wſchak je mi powědała, ſchto ſy do ptačka był. Warjaſy mlokowy hornź by cźi do ſłowy wrjeſła, by-li w kuchni był a dak mloko wuběžecź!"

Na poł hodźinki dźe tuto wadźenje dale. Wórſcha je wjeſoła, hdyž je muſ na dźeſe.

Myſłu ſej, ſo ſo po cźaſu hłójczy ſmjehcźitej a khaſakteraj wurunataj. Wſchako je žiwjenje dołha. Hačź bo ſlěborneho ſważa je hiſchcźe dołha noha. A po tſicźecźiłétnej wójnje ſaſchłnje ſtónčnje traiaży měr.

Wohnjewobornistwo.

Fabrikiſka wohnjowa wobora jamy Werminghoff wotmě ſwoji lětuſchi lětny ſwjedźeń ſaiidźenu njedźelu w Lubiju. Tutón lětny ſwjedźeń wotewri ſo powołdnju ſ Božej ſłužbu w Mikkawſchtkej zyrkwi, na kotrejž knjes wyſchſchi ſyrkwinſki rada Scherffig ſ Wulkeho Hajna ſwjedźeńſke prědowanje dźerżeſche. Po Božej ſłužbje wotmě ſo ſwjedźeńſka ſhromadźizna w ſali měſchańkeho domu, w kotrejž ſo nabladna ſyka wěrjazych ſchcźeſcźanow ſeſidże. Po ſhromadźnym ſawodnym kěrluſchu poſtrowi pſchedſyda ſakſkeho hłowneho biblińskeho towarſtwa, knjes tajny rada dr. Böhme ſ Drježdżan ſhromadźenych a pſcheſoda wobkhodnemu wjednikej towarſtwa, knjeſej wyſchſchemu ſtudijiſenu radźe lic. Rothej ſ Drježdżan ſłowo k lětnej rosprawje. Tomu ſcźěhowaſche evangeliſaziſki pſchedſnoſchi farar Gilberta ſe Schellerhawy, kiž ſwědčeſche wo wěcźnej hódnoſci biblije ſa žiwe cźłowjeſtwo a ſajenoſliwu cźłowjeſku duſchu. Myſle a pokiwy, kiž běchu ſwjedźeńſki dźeń pſchinjeſe, wobſamknu knjes ſuperintendent Franka-Lubijſki do ſtónčnjeho ſłowa połneho ſacźiſchcźa a ſe ſhromadnym kěrluſchom ſo lětny ſwjedźeń ſtónči.

Cyrkwinske powěſce.

22. njedźela po swj. Trojicy. — 27. oktobra 1924.

Z Budyšina.

Prědowanski tekst: Mat. 18, 21—35.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodź. farař Paul prědowanje (cyrkw. hudźba: Introitus, Jasacha: „Spytajće so tola sami", kyrie: Bach. „Daj so, Knježe Jezom Khryšće"; prědowańska hudźba: Bach: „Wšu našu winu wodaj nam, Knježe" — khór inquilinow; přip. w 12 hodź. ma farař Paul prědowanje; wječor ⅛6 hodź. změje superintendent Fröhlich nutrnosć za wosadu a za Drježdźańsku domsku jězbu.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi změje farař Große rano we 8 hodź. spowědź a w 9 hodź. prědowanje.

Zběrka za naš dźěćacy dom.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Berg. Wutoru pop. ⅜3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w evang. towarſtwowni. — Bibliski wječor superintendenta Fröhlicha srjedu w Tuchořskej cyrkwi wupadnje dla reformaciskeho swjedźenja.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj superintendent Fröhlich. — Pjatk wječor we 8 hodź. změje farař Siegemund katechismowy a swětłowobrazowy wječor w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Wusudźenja.

Pſchiſłužny ſud w Budyſchinje.

Ratař Bruno Bredemann a kubleř Emil Hönež ſe Hraboweje pola Kamjenza měſeſchtaj ſo ſchtwórtk dla wopačneje pſchiſłužbi ſamołwiſcź. We lěcźe 1926 běſche wikował ſ pſchikupnymi hnojemi Grofa w Bólerizach ſa ratarjow Hrabowſkeje gmejny pola Nawjeſcźornoněmſkich Thomaſsoſſatowych dźěłakrjonow w Barlinje waggonaj pſchikupnych hnojow ſłaſak. Skaſanku běſchtaj wobſkorżenej ſobu podpiſałoj. Skaſanſki liſt pak ſabrěży njebeſche doſahaży. Wona łebdała Grofje rukowańſku liſcźinu pſchipóſłała, kotruž měſeſchtaj Bredemann a Hönež podpiſacź. S tuthym podpiſmom dyrbjeſchtaj wobkruscźicź, ſo podpiſałoj ſa Grofowe ſkaſanki a ſwojim ſamoženjom ruſkużetaj. Jako bu Grofa ſabrěży po něcźim 6000 hr. doſžny a je ſaplacźacźej njemóżeſche, firma jeho a podpiſarjow (běſche jich dožyła 4) pola kraineho ſudniſtwa w Budyſchinje wobſtorżi. Bredemann a Hönež běſchtaj 4. dezembra 1928 pſchiſłahałoj, ſo rukowańſku liſcźinu njeſtaj podpiſałoj a ſo podpiſma prawe njeſłu. Běſchtaj někto wobſkorżenaj, ſo ſtaj wědźiłoj wopačnje pſchiſłahałoj. To wonaj prěježchtaj a jenak wuprajiſchtaj, ſo ſtaj jenoż ſkaſanku 2 wagonow hnojidłow podpiſałoj, niż pak rukowańſku liſcźinu ſa Grofu. Prof. dr. Kłokla-Lipſcźańſki wuprajł pak ſwoje dobrozdaće a ſtaji ſo na podłoſt, ſo ſtaj Bredemann a Hönež ſyle wěcźe rukowańſku liſcźinu podpiſałoj. Sšud ſaſudźi kóždeho k 1 lětu khłostańe, wotrjekny jimaj cźeſtne prawa na 3 léta a trajnu niekhmanoſcź pſchiſłužanja.

§ **Pſchiſłužny ſud w Budyſchinje.** 4. haprleje 1929 běchu **nježenjeneho pſchekupſkeho ſaſtupjerja Jurja Lipperta**, kiž je ſo 18. ſept. 1898 w Kukowje narodźił, do pſchepytowańſkeje jatby ſadźili, doleż běſche trajneho pſchemyſłowſkeho ſacźerżenja podbładny. Pjatk měſeſche ſo wón pſched pſchiſłužnym ſudom ſamołwiſcź. Lippert, kiž je krawſtwo namawknył, je w Kamjenſkej wokolinje ſnata wožoba. Po ſwojim wojeſtwje je žebi ſdźěła jako krawz, hdyž tola też jako ſaſtupjeć mydłoweje firmy a ſ pſchijimanjom drasty ſa jenu Budyſku cźiſcźerniu ſwoje ſeźiwjeńſke žredźi ſaſkużił. Pſchipódła je pjeca jenoż k woli žónſkim wožobam žłużbu wobſtarował. Léta dołho je měł žiwe pocźahi k młodym hołzam. We jeho bydlenju je pjeca wjele wobkhada było. Wón běſche jako ſacźerżeć ſnaty a ſo mjes ludom jako „bziwolekař" abo „ſonjazy lěkař dr. Lippert" mjenowany. Sšud pſcheczíwo njemu tajnje jednaſche. Lippert prěješche, ſo je ſaſoł pſchejtupił a wudawaſche, ſo je ſ woporom ſkeho pſchiſłodźenja. Po dokkadnym pſchepytowanju pſcheczíwo njemu ſpóſna ſud Lipperta njepſchemyſłnińſkeho ſacźerżenja w 2 padomaj ja winowateho a ſaſudźi jeho tohodła k 8 měſazam ſaſtwa a wobliczi pſchepytowańſku jatbu jako khłostanje.

Sakske hłowne biblińske towarſtwo

wotmě ſwój lětuſchi lětny ſwjedźeń ſaiidźenu njedźelu w Lubiju. Tutón lětny ſwjedźeń wotewri ſo powołdnju ſ Božej ſłužbu w Mikkawſchtkej zyrkwi, na kotrejž knjes wyſchſchi ſyrkwinſki rada Scherffig ſ Wulkeho Hajna ſwjedźeńſke prědowanje dźerżeſche. Po Božej ſłužbje wotmě ſo ſwjedźeńſka ſhromadźizna w ſali měſchańkeho domu, w kotrejž ſo nabladna ſyka wěrjazych ſchcźeſcźanow ſeſidże. Po ſhromadźnym ſawodnym kěrluſchu poſtrowi pſchedſyda ſakſkeho hłowneho biblińskeho towarſtwa, knjes tajny rada dr. Böhme ſ Drježdżan ſhromadźenych a pſcheſoda wobkhodnemu wjednikej towarſtwa, knjeſej wyſchſchemu ſtudijiſenu radźe lic. Rothej ſ Drježdżan ſłowo k lětnej rosprawje. Tomu ſcźěhowaſche evangeliſaziſki pſchedſnoſchi farar Gilberta ſe Schellerhawy, kiž ſwědčeſche wo wěcźnej hódnoſci biblije ſa žiwe cźłowjeſtwo a ſajenoſliwu cźłowjeſku duſchu. Myſle a pokiwy, kiž běchu ſwjedźeńſki dźeń pſchinjeſe, wobſamknu knjes ſuperintendent Franka-Lubijſki do ſtónčnjeho ſłowa połneho ſacźiſchcźa a ſe ſhromadnym kěrluſchom ſo lětny ſwjedźeń ſtónči.

K 22. njedźeli po swjatej Trojicy.

Hłós: Wy lubi ludźo, kedźbujće! —

So, lubi ludźo, njemylće! —
Bóh swjaty je a wostanje,
štož cłowjek tudy syje,
to jónu wón też žnčje! —

2. To zakoń njepowalny je,
kaž w stwórbje Božej widźiće;
jón zničić nichtó njemóže. —
Štóž na cźło dźě syje,
płód škódny wšće zmeje.

3. Dosć njekmane wšak cźło je,
w nim njeje z Boha žiwenje,
tuž jeho dźěł je skaženje. —
Ach, wopomńće to kruće,
so połpšujće ruče! —

4. Štóž na ducha pak wusywa,
kaž Bohu wče je spodobna,
a khutna jeho přikazanja,
— tom' spodobanje kčeje;
wón płody Ducha zmeje.

5. Płód jeho budźe lubozny,
wšem ludźom wšudźe służobny
a Bohu wuley spodobny;
wón zmeje zbožnosć dóstać
a herba Boži wostać. —

6. Tak w dobrych skutkach wudźeržmy,
so bjez přestaća prócujmy,
na myto Boże čakajmy!
Mzda Boża njeje mała,
žnjeć Bóh sam wěcźne dawa. —

7. Hdyž hišće čas je k wusywej,
dźěž wukujmy wšu składnosć sej!
Hlej! k zbóžnom' dźemy přichodej. —
Tuž służmy cłowstwu wšudźom,
najwjac pak wěry ludźom! —

Kwitowanje.

Za pomnik našeho sławneho hudźbnika K. A. Kocora

darichu hač dotal:	380,75 hr.
Dale: knjez bankowy direktor dr. Posedel	50,— hr.
Serb. tow. „Jaroměr Imiš" w Hodźiju	10,— hr.
Serb. tow. „Handrij Zejler" we Łazu	15,— hr.
Hromadźe:	455,75 hr.

Horcy dźak wšěm lubym za wótčinski skutk. Dźakneje wutroby chcemy też dalše dary serbskich towarſtwow kaž też woporniwych jenotliwcow tu kwitować.

Wubjerk za postajenje Kocoroweho pomnika:
Bjarnat Krawc, předsyda.
J. Wjela, P. Krječmař, P. Lubjeński, wubjerkowcy.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za lokalny łěſt a rubriku A. Daš nan w Budyšinje. Za hospodarſki dźěł Arnošt Bart w Bratrowcach. Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Nadir Khan, wuj wulkoteho krala Amana Ullaha **porazy** zbožkarjow. **Lud wuwoła** jeho za krala **Afghanistana.**

Twjerdźizna Kabula hłowneho **města Afghanistana. W njej poda so zbožkař Habib Ullah a bu zajaty.**

Habib Ullah, nědhuši hejtman rubježnikow z mjenom Bacho-i-Sacco naškara **w Afghanistanu zbožk. wuhna krala Amana Ullaha. Skónčnje bu porazeny a zajaty.**

jěžemy na kermušu.

Kermuše tu su! Smy tolsto w nich nutřkach! Skoro kóždu njedźelu mohł so človjek dowjesć dać k lubym znatym, zo by z nimi kermušował. Běda jeno, jeli přeprošenje zapase — přetož cyle lěto je so cyłkował. Bjez dźiwa: hospozy hotowachu tydźenje dołho hosćinu, hospodaŕ je so postarał za dobru kapału a kuriawku. A korčmaŕ hakle — wšě sudy ma połne brěcki — wšě kaščiki połne khlóšćenkow a za wšě — pěknu kapału a połnóc swobodnu. Sto chceš wjetša? Jěžeš na kermušu! Kolesko šwórči, motor hrěši, čah stona a skónčnje — tam sy. Lube witanje, wjesoła rozmołwa, połne blido, přepjelnjeny žołdk a wo-ko wjetše, hač brjuch zamóže přijeć. Tola rjenje je, hdyž při połnym sedźeć. Z dołhej khwilu placaju muže wjetry! Kak by było, hdy bychu dobytk za „Kocoro-wy pomnik" dali? Haj to by był skutk! Naše hospozy dźěłaju wo wšěch nowosćach, wo swojich dźěćoch. Haj, knjez wučeŕ je dobry človjek a hakle knjez fa-raŕ a kaplan — kak rjenje bě dźensa w Božich służ-bach. Tola kak dołho tak budźe — mamy dosć nasłě-dnikow! Nè! Tuž, hospozy, dajće šerpatku za „khu-ćeh studentow". Tak swjećena kermuša budźe tež ze zwonowanjom za Serbstwo, dźakny dźeń wótcam a zakładomny skutk! Swjećmy radostnje kermušu, hdyžmy z lubosće na druhi dźeń khori, ale na třećim nasłědnje na Serbskej Ludowej Bancy swój dar za dobru wěc. Bóh, kiž je žně žohnował — žohnuje tež tu skutk!

-ŕ.

Přenja zhromadźizna Sokołow sewjerneho wokrjesa.

Sobotu 19. oktobra 1929 na Kačej korčmje.

So mějo po přikładze narańšeho sokołskeho wo-sta wotmětowašče sobotu 19. okt. t. l. sewjerny so-ki wokrjes, kiž wopřija sokołske jednoty w Ko-ce, Ralbicach, Kulowje a Wulkim Čisku swo-rjesnu zhromadźiznu. Dotalny wokrjesny na-ŕ bratr Hernašt witaše wječor w 9 hodź. při-ł, kiž běchu so w rjanej ličbje zešli. Zastu-ł běchu wšitke runje mjenowane jednoty a tró ł jako hosćo. Jako prěni jimaše so słowa bratr t. Wón rozłoži stejišćo Sokoła a jeho brachi. ł přednošowaše bratr Jurij Šewčik wobšérnje ł ćaću Sokoła, sokołskeje ideje a wo prěnim so-n kurzu w Kulowje. Přednošk je jara derje ny a jón dyrbjał kóždy Sokoł słyšeć. Předno-so hohaty příklesk dosta. Na to běchu wólby. ł wokrjesneho načelnika wuzwoli so bratr Jurij k, za zastupjerja bratr Jurij Hernašt a za ł arja bratr Jan Kašpor z Wulkeho Čiska. ł so jenohłósnje wolachu a wólbu přijachu. Ke ł adźenym poŕěčachu hišće někotŕi bratŕa. Bratr ł ank rěčeše wo psychologiji. Bratr Žur Ralbi-ański namjetowaše, zo bychu 3 sokołske jednoty ł hromadźe zwučowałe a wustupowałe. Bratr Maks ćerin Delnje-Wujezdźanski rěčeše někotre sady wo ł je „Dohodła Sokoł do słowjanskeho kraja jězdźi." ł běše ruče pokročował a derje poradeźna zhroma-ina skónči so ze spěwom „Hoj horje serbski Soko-" Na zdar! M. M. D.-W.

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

Wot 2. hačź 4. novembra 1929 wotmětwa so **najmjeńši hermank.**

Njedźelu 3. nov. 1929 je jenoż **wot ½11 hačź 12 ho-dźin a wot ½14 hačź 18 hodźin dowolene,** tworjo pěchedowacź. Na słužknymaj hermankimaj dnjomaj ma so najpodźěšćo **w 20 hodź.** pěchestacź pěchedowacź. To pak njepłaćeja za pěchedowarjow na Tělnitu, kiž maju 2. nov. wobornuja w 18 hodź., hewak pak **w 22 hodź.** pěchestacź pěchedowacź. Wobkhodny cjah pěches 19 hodźin płaći je-noż za **pěchedowarjow tworow na hermanku,** nіž pak za hamne klamy. Jěhdźenje, wušłajenje a hewaške zwje-lenja maju na **wšěchnich hermanskich dnjach** najpodźě-šćo **w 22 hodźinach** ho sawjerčeć.

Hermanska njedźela je wobkhodna njedźela a tohodla jeriska też klamy wot ½11 hačź 12 a wot ½14 hačź 18 hodźin **wotewrjene dyrčí.**

Sawalidła a hewaške **wotpady** na **zwobodnu** wobkhodnu měrnosćej **zwonka hermanskeho** stejišćeja **kłaćeć, je zakazane. Hewak pak płaćeja pěchedpyšma wićznego** po-ława. Tohodla njeje hrajerjam harmonikow, **dudlawow** a tohorunja pěchistup na **hermank dowoleny. Wuhrabe** tworow je zakazane.

Wobkhodźowaćej **maju** ho **postajenja wo wohnjowej** ěrki **na tudomnych hermankach** ſ 8. měrza 1913.

W Budyšinje, 25. oktobra 1929.

Měšćanska rada, pěchemyślowši hamt.

Zjawne napominanje.

Na zaplaćenje dawkow, kotrychž termina je hižom ńmo, a to:

Dopŕedńje zaplaćenje wobrotneho dawka 10.10. 1929, dopŕedńje zaplaćenje dołhodobneho dawka za wšitkich płaćerjow dołhodobneho dawka — ſ wuwzaćom ra-ćatšiwa a hajnišiwa — we wyšokosći schwórčiz-ny dawkowego dołha, kiž je w dawkowym pěch-pišu na protiwnjańe lěto 1928 postajeny 10. 10. 29. Towaršiwosći dawk (Körperschaftssteuer) 10. 10. 29 ho ſ tutym dopomina.

Zjednotliwe napominanja k zaplaćenju njjenowanych dawkow ho wjazy njeposćelu. Njejsu-li po mjenowanym ty-dźenju zastate dawki zaplaćene, ho wone na wudawki dworarja ſ póstu dobjeru.

Bankowe zwiśki finanzneho hamta Ču' Wotnoška wěmskostatneje banki w Budyšinje.

Budyška měšćanska žerowa pokładnja konto 37.

Póstojchekowy hamt w Drježdźanach, konto 1578.

W Budyšinje, 26. oktobra 1929.

Finanzny hamt.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 26. oktobra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1765	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	20,377	100 češkosł. krónow	12,377
100 šwajc. frankow	80,93	100 franc. frankow	16,45

Barlinska burša wosta skrućena, hačrunjeź wukrat-kich ſ dołžnymi a renkowymi lisćinami běchu kurzy wjch-lake.

Na **produktowych wikach** sešłabjenje žitnych płaćiz-now dale postupowaše. Pšeńca, rožka a nałětni ječ-mjeń wotrjechu hač po 5 pf. po zentnarju, wowoš hamo wo 10 pjenjezkow. Wječera płaćeše zentnar

w Barlinje:

pšeńcy 11,25—11,35 hr., rožki 8,50 hr. hač 8,75 hr., ječmjenja nałětneho 8,60—9,40 hr., nałětneho 9,75—10,75 hriwnow, wowša 8,15—8,65 hr.,

w termińowym wikowanju:

za oktober: pšeńcy 12,60 hr., wowša 8,85 hriwnow,

za dezember: pšeńcy 12,15—12,20 hr. rožki 9,55—9,62½ hr., wowša 9,02½ hr.

za měrz: pšeńcy 12,80—12,78½ hr. a rožki 10,12¼—10,18¾ hr., wowša pak 9,55—9,60 hr.

w Drježdźanach (jandź. póndźelu):

pšeńcy 11,30—11,55 hr. (11,45—11,70 hriwnow),

rožki 8,35—9,10 hr. (9,05—9,30 hr.),

ječmjenja mjasnišćeho 8,85—9,10 hr. (9 hr. hač 9,25 hr.),

ječmjenja nałětneho 10,40—11,15 hriwnow (10,50—11,25 hr.),

wowša nowego 8,20—8,60 hr. (8,30 hač 8,70 hr.),

w Shorjelu:

pšeńcy 10,20—11 hr., rožki 8,10—8,60 hr., ječmjenja mjasnišćeho 8,25—8,75 hr. wowša 7,50—8 hr., nałětneho ječmje-nja 9,10—10,10 hr.,

zentnar běrnow 2,20 hriwnow,

kilo butrow 4—4,40 hriwnow,

sejo 14—15 pjenjezkow.

Přichitajo:

Holzu do domu, Kutterez khošejownja w Běłej Wodźe.

„ Eugen Martin we Wojerecach.

Na pschedań:

Krowa wyšokošućelna, w Stachowje 37.

Kowarnja je wschěm gratom, Heibach w Kulowje.

Wobleč, Cutawah nowy, Krenz w Kulowje.

Wóz dźěłazny, w Budyšinje, Rěznička haša 12 delka.

Kóń k rěju, Scholta we Wětrowje.

Sofa a stoły, w Budyšinje, Gärtner, Hornjeńćka haša čisło 36.

Kanor kuchinski w Budyšinje, Handrik, Kamjentna ha-ša 31.

Meble, wschelake, w Budyšinje, Paschka, Klinzowa ha-ša čisło 4.

Lóžko dźěćaze a kšěła, Wättigowa haša 12t.

Žiwnosć, 21 kórzow, massiwne twarjenja, je wschěm mor-wym inventarom, w Khańowje čo. 7.

Ssudnišzy na pschezadźowanje

póndźelu 28. oktobra 1929:

w Brěsinje pola Kamjenza, w hoscenzu „K żelesnizy" dop. ½9 hodź.: sosa,

w Kozinje w hoscenzu pschip. w 1 hodź. drastny kamor,

w Kulowje w hoscenzu pop. w 4 hodź.: hospodarski wós, kobła, lischak, cżežiny auto, 500 zigarow, muzaze koło a schpihel, sofa, hobanka, wumywanske blido,

we Lupoji cżo. 6 dop. w 11 hodź.: 1500 tastow módre-ho a 1000 tastow cżerwjeneho asbestoweho schcżežepjela, 5 hudow lepka,

w Lipoj w mlynje dop. w 10 hodź.: wjedźelski wós a schanki, młócżarwa,

w Ptaczezach pschip. w 12 hodź.: wschelake meble,

Dobrowólne pschezadźowanje

w Kulowju cżo. 26 pschip. w 1 hodź.: hospodarski wós, schklenczany wós, hanki, wožawa, žiwnowe rěble a też wschelaki hospodarski grat.

Sdźělenka.

Wiki w Lubiju hu dla reformaziskeho zwjedźenja hižo zjedn.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Płaćiźny za sajo skrućichu, tola hu wiki znadne a wo-brot mały.

Dop. ¾12 hodź.: Kaj psched hodźinu.

Drježdźanska burza (25. X.).

Pšeńca	226-231	běrnjace kruzki	17,00-17,30
rožka	177-182	pšeńč. wotruby	10,80-11,40
nałětni ječmjeń	208-223	ržane wotruby	10,80-11,80
nazymsk. ječmjeń	177-182	pšeńčna muka	43,50-45,00
wows	164-172	ržana muka	29,00-30,00
šafwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00-37,00
kukurica (Mais)	199-197	hróch	34,00-36,00
snohe truhanški	13-13,40	ockrowe truh.	17,00-18,00

Płaćizny rězneho skota na Barlinskich skótnych wikach.

25. oktobra 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenje.

Woły: 918.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	56—58
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	52—55
Mjenje picowane wšěch starobow	47—51

Byki: 383.

Połnomjasne, wurocśene, najwjetšeje rězneje hódnosće	56—59
Połnomjasne, młódše	53—55
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	49—52
Spatne	43—48

Jałojcy a kruwy: 1056.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hód-nosće	44—48
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hód-nosće hač do 7 lět	31—42
Starše wukormjene kruwy a derje wiwite młódše kruwy a jałojcy	26—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—25
Mjenje a spatnje picowane	—

Cełata: 1800.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	55—56
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	68—57
Spatne (4.)	48—55

Wowcy: 4519.

Młódše a starše wukormjene (1. druźina)	65—68
Starše wukormjene (2.)	62—69
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	45—55

Swinje: 7351.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět staro	84—87
Wukormjene	87—88
Mjasne	85—87
Spatne	83—86
Rancy a kundrosy	77—78

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

26. oktobra 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjace mjaso z kosćemi	1 kg	2,40	2,60
Celace mjaso	1 „	2,80	3,00
Skopjace mjaso	1 „	2,80	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,60	3,20
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Ržana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,35
Jědźne běrny	1 „	0,09	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połc	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,30	0,32
Jědźna butra	1 kg	4,60	5,00
Jeja	štuka	0,16	0,17
Jědźne buny	1 kg	0,50	1,20
Cokor drobny	1 „		0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejatne wuhlo (domj. tepj.)	1 otr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1 45

Wólne płaćizny w Budyšinje.

26. oktobra 1929.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	11,75	
Rožka, nowa	50 „	8,60	
Jěčmjeń	50 „	10,50	
„ nazymski	50 „		
Wows	50 „		
„ nowy	50 „	—	
Raps	50 „		
Běrny (we wjetš. dźěłb.)	50 „	3,00	
Butra	1 „	4,60	
Syno, nowe	50 „	5,50	
Slemo z maš. młóć., pras.	50 „	—	
„ „ „ k zasł.	50 „	2,00	
„ z cypami młóćena	50 „	—	
Pšeńčna muka, 60%	50 „	17,00	
Ržana muka, 60%	50 „	15,00	
Pšeńčne wotruby	50 „	6,50	
Ržane wotruby	50 „	—	
Jeja	1 štk.	0,15	
Prosata 838 štuk	1 štk.	26-45,00	

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.

Najlěpše two rso płaćeše wyše płaća.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	25. 10.	24. 10.		25. 10.	24. 10.
Pšeńca	225-227	226-228	buny	—	—
rožka	173-175	171 176	woka	—	—
naz. jěčmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
nal. jěčmjeń	172-188	172-188	žołte lupiny	—	—
wowa	163-173	165-175	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	18-19,00	18-19,00
pšeńč. muka	27-33,00	27-33,00	lany wósušk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	22-25,80	23-26,90	ocon. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,75	11-11,75	běrnj. kruški	15-15,50	15-15,70
ržane „	9-10,25	9-10,25	syno, 50 kg	3,80-4,00	3,40-3,60
jane symjo	—	—	ržana słoma	1,25-1,50	1,25-1,45
hróch, Viktor.	33-40,00	33-41,00	pšeńč. „	1,15-1,35	1,05-1,20
raps	—	—	wowsna „	1,30-1,45	1,10-1,35
pjeluški	—	—	ječna „	1,15-1,35	1,05-1,25

Z Łužicy.

* S **Kotmarjej.** We łuži jeneje skały, w kotrejż kamjenje wjacy njekamaja, tudomnu Khrystu šwud. Bertholdowu morwu namakachu. Bertholdowa, kotraż hižom pšches lěto na khorošej cžirwi cžerpi, je dyrje po wukhodže w běrže na schmrěcžkowej horje powotpocžinyć chcyła. Najšerje je wona pšchi tom i tši metry wyšokeje skały pšchi łuži šo wobšmuwišchi do wody padnyła a šo satepika.

* **Se Žitawy.** Žiwjenje wšak je šebi dejeł, kiž pola kublerja Polaka w Zittelu šłužeše. Wón šebi do praweho spanja kulku tšeli, kotraż ſ lěwym spanjom šaško wudeca. Dejerja cžejkosranjeneho namakachu. Wón hnydom wumrě.

* **S Kodersdorfa.** Sobotu wjecžor šo w Kodersdorfje šnowa palesche. Wokoło 7 hodź. wudyri woheń na knježim dworje, hdyž běše šo hakle w nozy k pónđelu paliło a běše woheń mnoho schkody nacžinił. Najšerše je šo na wopatnišchcu dale šehlilo a je wětr šhowany element rozbuł. S wowym wohnjom wotpali šo hospodarske tworjenje, kiž běše dotal šwjo wosłako, kuwarnja, konjeršan a šwinjace khlěwy hacž na murju dele.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* **S Hornjeho Elsdorfa** pola Penига. (S juchowym wojom šwjeſhožił.) Pola kublerja Schlimpera žłužazy 21lětny cželadnik Bleibinhaus chcyše ſ juchowym wojom na polo jěcź. Sa nětkaki cžaš namakachu jeho na pucu morweho leżo. Po šdacu je Bleibinhaus šo na wojo šhnuł, a wušmuwišchi ſ woja padnył, tak šo je wós jemu podhrudźno (Brušikorb) pšchejeł.

* **S Kamjenitz.** (Sapaleł Oehme ſ 2½ lěta jastwa šaſudzeny.) Po pjecžđnjowškim jednanju šaſudźi pšchišaźny šud fabrikšeho wobšedźerja Oehme ſ Krumhennersdorfa dla šapaleństwa jeho fabriki ſ 2½ lětam jastwa. Na tutón cžaš šhubi tež šwoje cžešne prawa. Pšchepytowanše jastwo pšchilicži šo jemu ſ pjecź měšazami. Oehme ma tež jednanše khošty šaplacžicź.

* **S Grünhaina.** (W zyrkwi ſ Božej rucku šajata.) Pšchi Božej šłužbje kermuschu bu zyrkwiny pokkadny Ota Aurich nadobo ſ Božej rucku šajaty a hnydom wumrě.

* **S Plawna.** (Na šmjercź šo woparita.) Wšětna mandželska fabrikšeho dźěłacžerja Ederera bě šo pšchi pšchihotowanju wody ke kupanju tak cžěžko woparika, šo je něšto w khorotwni wumrěła.

* **S Lipšk.** (Wobžedźany.) W Großsteinje pola Menšelwitz mjes mjeńšchimi šchulšimi dźěćimi wobžedźen (Masern) žłnje šakhadźeja, a to hižom nětotre njedźele. Se 81 šchulšich dźěći je tam 48 šhorilo. Starše dźěći khorošcź porěđšcho nadpaduje.

* **S Hoja.** (Mandźelšku šwokna cžišnył.) Tu je we Jěkorišej haju bydlaca wobhđeł šwoju jako dźěłaćwu šnatu mandźelšku, ſ kotrejż bě šo w nozy duzu ſ kocžmu domoj šwađił, ſ woknom won na haju cžišnył. Šonu wotwjeſechu cžěžko ranjenu do khorownje.

* **S Wrótšławja.** (Spytane šamomordaršwo.) Mandźelšta Wrótšławšcheho konkurowcho šarjadnika Cohna, kiž je po pšchešchiwjenju pjenjes cžekał a šwojej žonje telefonišku đałł, io šebi žiwjenje wošmje, je šebi spytała žiwjenje wjacź. Wona wja wjecžor pšchewjele španšeho pólbra ſ šebi. Tu bjes wědomja nadeđđechu a do khorownje dowjeſechu.

* **S Barlina.** (Šamomordaršwo.) W łuksuzowym hotelu blišo zoologišeje šahrody šchiwórk dopołdnja 25-lětnu Lótu Kramerez ſ Drježđan bjes wědomja namakachu. Jako běchu ju do Westiendšeje khorownje pšchiwjeſli, běšche wona hižom morwa. Kramerez je šebi je njeſnateje pšchičziny ſ jedom šawdała. — We wukhođowanišchcach we Wilmersdorfje šchiwórk dopołdnja dawkowcho asišteńcia Augusta Klinku wobwěšnjeneho namakachu, kiž je šebi najšerje w cžeżkich myślach žiwjenje wšak.

Attentat na italšeho krónpryncа.

Poł mjeńšiny do attentata. Italski krónprync rozmołwja so z belgiskim wójnskim ministrom.

Mjeńšinu po attentaće: Belgiscy policistojo su nadpadnika zajeli a jeho wotwjedu.

Přilopk.

* **Dźiwny prozeš pšcheczišwo prjedawšchemu šakšemu kralowšemu domej.** Po powěšći ſ Drježđan mo šo pšched 4. zimjnej komoru Drježđanšeho krajneho šuda dźiwny prozeš pšcheczišwo prjedawšchemu šakšemu kralu a toho bratram a šotram wotmeći. Se šłóržbnikom je wěšty w Barlinje žiwy Viktor ſ Horvath, kiž w tu khwilu poddjeru ſa dźełonjemjerjerjow dostawa. Horvath wobkuca, so je jeho nan, kiž je šo w auguše abo septembru 1854 narodźił a l. 1921 šamomordaršwo škutšił, je pšchinom tehđyšcheho šakšeho kronprynza, pozdźišcheho kralа Alberta a jeho mandźelšteje, kralowny Carole, był. Hač dotal běchu ſa to měli, so staj mandźelšaj bjes dźěći bołoſ. Ńeka pak, so je nan šłóržbnika pjeca był we Wutherſej wocžehnjeny. Jeho šdanliwa macź je jenu na šmjertnem łožu potajnišchcu pšcheradźiła. W lěce 1854, hdyž bě ji šamžitny nješćto měšazu šarty žiwn wumrěł, pšchinješe ji wyšoki duchowny doktojnik traſch jenak šarego hólcža a proschesche ju, so by jeho ſa šwojeho pšchijała. Tutón hólcžk běšche Geza ſ Horvath, šłóržbnikowy nan. Toho tajomšwo je ji pšcheradźił, so dźěcžo je je šynom šakšeje kralowšeju mandźelšku. Geza ſ Horvath je dwanaće lět podarmo wojował wo pšchipóznaće šwojich prawow, dóniž njeje šebi žiwjenje wšak. — Hač k prozeši dóšło, je druhe praschenje, dokelž njeješu šo šudnišće khošty bo wědka hischcze šaplacžiłe, a Horvathej je šo hižo šdźiwe kroć namjet na pšchiwolenje khudobneho prawa ſ wjedźenju prozeša pšcheczišwo prjedawšchemu šakšemu kralowšemu domej wotpokasał. —

...wski powěstnik.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so pónđelu we 8 hodź w Serbskim Domje.

Budyšin. „Nadźija." Wutoru. 29. oktobra wjecžor je spěwna pruha za žónske hłosy. Wšitke spěwarki so wšěce wočakuja.

Budestecy. Serbske towaršwo „Lubin" změje, daj Bóh, pšichodny štwórtk 31. oktobra (reformaciski swjeđźeń) 1/7 hodźin pola Röslec zhromadźiznu. 1. Přednošk knjeza Barta. 2. Wólby. Sobustawy kaž tež mandźelske a hošćo so bohace wočakuja.

Předsydstwo.

Kulow. „Bratrowstwo" wuhotuje 27. oktobra we „Němskim kóžerni" swój nazymski swjeđźeń ze wšelakimi, dźiwadłom a rejemi. Cyle nowa hra budźe předstajena. Započatk wjecžor w 7 hodź. Najwutrobniše k tomu přeprošnje

předsydstwo.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Přeczelstwo a wubjerk změjetaj štwórtk 31. oktobra (Ref. swjeđźeń) popołdnju w 3 hodź. w Serbskim Domje wažne posedźenje. Njech su wšě jednoty zastupjene.

Rózant. Towaršwo młodźencow ma swoju měšačnu zhromadźiznu njedźelu 29. oktobra. Njech wšitcy wšěce přińdu.

Tydźeńska skhadźowanka a wě... bustawow Maćicy Serbskeje je kóž... nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskim...

Zwjazk Serb. Rat. Dorosta. Wubjerk ma přichodnu njedźelu 27. oktobra dopołdnja 1/11 hodźin w Serbskim Domje wažne posedźenje. Dokelž je towarš dr. Jan Cyž přitomny, wšitkich towaršow wočakuje

předsydstwo.

Rowowcpomniki
wobstajenje rowow
pomnikowe napisma
HAGER & CO.
dźěłarnja za rowowe pomniki
w **Kamjenicu** na **Dittrichowej hasy,**
blizko Połnoćneje hasy.

Neu erschienen!
Funk Post
Grosse Illustriert-Programm-Zeitschrift
Für Alle!
NUR 20 PFENNIGE
wunderbare Programme
aller Sender!
UNTERHALTUNG-BILDER-ROMAN-TECHNIK
Überall zu haben!
Probeheft gern umsonst! Funk-Post, Berlin N 24

Nětko kurimy jenož hišće
Hans Depla
a **Mois Tunka**
15 pj. cigary

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesafuja. Casnikaf. Wuporjedźerna. Centrifugi.
Wotnajeński awto
za kwasy, kšeżna atd. najtuńo. — Telefon Pomore 323

KRONE
Dźensa sobotu a jutře njedźelu
2 předstajeni
pop. w 3 hodź. a wjecžor we 8 hodź.
Póndźelu pop. w 3 hodź.
posledn. předstajenje
We wšěch popołdnišich předstajenjach dospołny wjecžorny program.
Dźěći pop. za pół płaćizny.
wšědnje wot 10 hodź. dopołdnja
wobhladanje 800 zwěrjatow
wot 11 hodź. dopołdnja picowanje dźiwich zwěrjatow ◆ Darmotne koncerty
KRONE

Dołhe a krótke škórnje ručne dźełło
po 20 hr. ma na składže Črije też ćopłe Črije za žony a mužow
wobućowy dom Mark w Kukowje

Zastaranje z wodu z tłóč. připrawami
plumpowe připrawy
skótne šamonapojaki z kortkami
wšěch družin a wulkoscow wuwjedźe solidnje a derje **pod rukowanjom**
Gustav Schneider w Budyš.
na Różowej hasy 8 a 13

Wšědnje čitajce
Serbske Nowiny
Jenož 21.50 hr. płaći tutón nowočasny salonowy casnik dub, mosazne cywki, (Werk) 58 cm wysoki kuch. casniki kiž tydźeń dźeja 8.— hr. sudźanki z rukowanjom
8 prawy duo, gong bije dwojo hłósanje
Jenož 125- hr.
Rukowanje za kóždy, darmo do domu, katalog darmo
Oskar Brückner w Kamjencu
Trauring-rósk Telefon 476
Wohladajće sebi, prošu, mój wosebity wobkhod, prjedy hač něšto kupiće!

Mužace šaty
kornarje, zwjerjušne kože atd. plotuja so derje a tunjo
na Zwonk. Lawskej hasy 10.

Jan Petrkec nasl.
mějićel E. Schulz
w Khrósće
Wulki wubjerk **gardinow.**
3-dźělne wokna wot 3,50 hr. Rjane nazymske a zymske **wobleki.**
Štrykowańske wobleki za žony a dźěći.
Klubowe lacy za muže

Syru mołmu
kupuje po najwyšših płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Konje k rězu
kupuje kóždy čas po najwyšših płaćizn.
Kurt Kaiser w Budyšinje,
na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2403

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćerňa, zap. dr. z w. rak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop, wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 252 — Budyšin — Póndźelu, 28. oktobra 1929 — Bautzen — Ročnik 38

Kommunistiske demonstracije w Drježdźanach.

Po přichšadnej wjednistwa kommunistiskeje strony we Barlinje zu kommunistoju w Drježdźanach a w Lipsku wočeka demonstrazije přečerjowo sakašni „swjatka čerwjenofrontiskich wojowarjow“ wotmołi. Tři czahi kommunistow na Weißeritzšu dróhu přichičahnychu, hdźež je so popołdnju w 2 hodźinomaj wokoło 2000 ludźi nasromadźiło. Stónčnje hischče 400 muži přichičahny, kotříž běchu **uniformu sakašaneho swjatka čerwjenofrontiskich wojowarjow wobleczeni.** Policistam, kotříž czah přechodźachu, přichwalachu: **„Waš czuchlakow hischče dżenża wobwěsnu.“**

Hdyž běchu wojowarjo čerwjeneje fronty na Weißnitzšu dróhu přichičahnyli, měješe kommunistiski sapósłanz **Sindermann** k nim rěč, w kotrejž praji, so so znamjenja pokazuje, so policija tule demonstraziju sakaže. Čerwjena fronta pak žebi njeda dróhu sakasać. Wona njedźiwajcy czuchlakow a wužadarjow poczehnje. Na tónzu Sindermann praji: „Čerwjena fronta je dale žiwa, so taiskim jedyn sa wschitkich, wschitcy sa jeneho.“

Potom so czah z něhdźe 1800 wobdźělnikami na puć zasadźi. Dokelž bě wón jako demonstrazija přečerjowo sakašni čerwjeneje fronty wotmyślany, **wodźachu policajscy oficerjo přichikaja, czah rozpuščesćo.** Hdyž běchu tři króć wobdźělnikow na Dippoldiswaldskim namjesće namołwili, so bychu so rozesčhli, jim policija puć zastupi. Přečerjowo demonstrantam, kotříž so policistej spjecźachu, so zatrozi. Policija něhdźe 45 muži, uniformu čerwjenych frontiskich wojowarjow wobleczenych, jasa a na nakładnych automobilach k policajskemu přestibsej dowjese.

Mjenješe czřjódy ludźi, kotrež so posdźišcho na dróhach sjedachu, policija rozehna.

*

W Lipsku-Lindenawje je policija tehorunja shromadźenu demonstrantow rozpuščeńca, kotraž přečerjowo sakašni swjatka czerwjenych frontiskich wojowarjow protestowaše. Se shromadźiny so dwójzy tyšli, tola so njeje nichtó skanił. S Barlina bě 550 kommunistow do Lipska přichjelo, so bychu přichi demonstrazijeri měr kasnyli. Policija je dyrbjała 51 demonstrantow sajeć. Wobdźělnicy přichi demonstrazijow běchu z wjeršcheho dźěla uniformu czerwjenych frontiskich wojowarjow wobleczeni.

Hobrski njeskutk w němskostatnej pokładni.

Němskemu štatej je so runje stónčna rospraŵa wo štučbowańskim lěče 1928/29 přechopodała, kotrež je so letša w měrzu štónčiło. Hospodarjenje so w porjadnym rosličenju z njedostatkom 154,4 milijona hriwnow stónči. Hdyž so k porjadnemu njedostatkej hischče njewurazumny **njedostatk wurjadneho rosličenja z přechodnjeho** lěta we wyšokosći 466,3 milijona hriwnow přichiličí, jasny deficit wurjadneho rosličenja na spočatku ličuščeho štučbowańskeho lěta 904,5 milijona hriwnow wučinja. Němšći ječm hischče njewuradźuje, tola w nowinach je dosć wótro kritikuje, so je sa sajo **někotre** ministerstwa přichiswolene summy přechekročiše, a to wobječe wójskowe a wukrajne ministerstwo. Sa twar panzerowaneho štučbjaka je so město přichiswolenych 9 milijonow skoro wo 5 milijonow hriwnow wjacy wudało, kotrež je so z druhich potrjebnosćow němskostatneje woboty wsałe.

Zrěčenje wo zapalkowym monopolu so podpisało.

Kaž je knježerstwo wosjewiło, je so zrěčenje wo zapalkowym monopolu 26. oktobra w němskim finanznym ministerstwje podpisało. Załožił so dźesaćz tyšlarni budże město 25 pjenježkow w přichodnje 30 pjenježkow płacićz. Sa štyri lěta ma němske knježerstwo płacźiny postajić. Jeli so by němski žejm zrěčenju přichihłosował, by sćehowdźi koncernu dyrbjał Němskej požčonku 25 000 dolarow dać.

Płacenje sastojništeje mšdy w Durinskej je pjecza wohrožene.

Kaž so z Weimara powě, je durinske (thüringike) knježerstwo na praščenje durinskeho sastojništeje swjatka, hač je wěrno, so je w přichodnym měsazu njebudże moc połna mšda sastojnikam wupłacźicz, wotmołwiło, so wudawki w hospodarstwje Durinskeje dołhnje přichekrocźeja. Pobrachowaje pjenjezy bychu so wyrbate z požčonkami swjesć. To je so hacź dotal přechego porodźiło. Knježerstwo pak njemóže žłubicź, so budże to też w přichodze móžno.

Wjerch Bjarnat z Bülow †

Něhdyšchi němski kanzler wjerch Bjarnat z Bülow je dźenża rano w 7 hodź. w Romje wumrěł, bjes teho, so by je jemu wědomje wróćiło. Wón narodźi so 3. meje 1849, je potajkim přiches 80 lět stary wumrěł. Wot lěta 1894 bě z němskim pósłanzom w Romje. W lěče 1897 bu so statneho kanzlerja swonkownych należnosćow pomjenowany. W lěče 1900 pomjenowa jeho khěžor Wilhelm II. sa statneho kanzlerja. W lěče 1909 wuproša sebi 14. julija puščenje se swojeho sastojnišťwa, do čehož khěžor też zwoli. Pod jeho kanzlerstwom so poměry znutskownoje a swonkownoje politiki přechego bóle sachmatowachu. Kěžorowym wólnosćam so zemrěty wjerch z Bülow rady lischcejeche. Wo czaš swětoweje wójny jeho němske knježerstwo do Roma pósła, so by sa to dźěłał, so by Italska neutralna wostała. Jeho prózowanja běchu podarmo.

Hudźenstwo němskich kolonistow w Ruskej.

Hižo njedźele dołho wjele stow němsko-ruskich kolonistow se Ssibirskeje přched Moskwu lěha, kotrež chcedźa do Kanady wucźahnyć. Hižo wjele njedźel czakaju, so by jim ruske knježerstwo dowolnosć k tomu dało. K wucźaharjam so wschędnje 15 abo 20 zwójzbow přchidruža, kotrež so po żelezniży přchinjesu. Wšele zwójzbow je hižo swoje posledne žrědki přchetrjebało a je na žmilnosć zwójzich sobuczerpjazych towarschow pokazanych. W posledním czašu so wyschnosć zamo sapowědnje, chlebowe znamki wudacź. Ssamo hižo wuztajene chlebowe znamki su so wucźaharjam sajo wotewsałe. Wyschnosć je pjerza dowolika, so smědźa wucźaharjo Ruzku wopuschcźicź, tola so z tym žaneho sapocźatka njeczini. Jeli so w bliźichim czašu wucźaharjo njedyrbja z hłodom wumrjeć, dyrbi so knježerstwo wo jich sežiwjenje postarać. Wjele z nich je sthorjało a lekarskeje pomozy trjeba.

Wuhlady na nowe francowske knježerstwo.

Na sjedźe radikalneje strony w Rheimsu je so Daladierej poručiło, so by nadawk wutworjenja ministerskeho kabineta přchewzał. Pódla teho je so w Rheimsu dojednało, so maja so sozialistojo pitonnje namołwjeć, so bychu z radikalnymi měšchćanskimi stronami hromadźe zchi. Radikalni chcedźa sozialistam po możnosći dołho na přchecźo přchistućź. Jeli so bychu sozialistojo ministerske přchedsydstwo žadali, by Daladier přched Boncourom wróćo stupił. Daladier je pjatk wječor składnosć měł, je Briandom porěčeć. Kaž je zwěsćene, je tón žłubił, so jako zwonkowny minister do noweho knježerstwa zastupi. Tohodla so hižo we ministerstwje **Daladiera — Brianda — Boncoura** rěči. Ssnadź je to trochu přchedčasnje, přchetož sozialistojo su so hakle wječera njedźelu rozsudźili, kajke wotmołwjenje dyrbja Daladierej dać. Njemóžetej wo wuhladach na cźišty lewizynny kabinett budże tohodla hacź do póndźele tracź.

Francozowska sozialistiska strona w komorje je z 30 přchecźiwo 12 hłosam wobsamkła, Daladiera přchi wutworjenju knježerstwa podpjerać. Daladier je sozialistam wulke přchistwolenja cźinił, jim někotre ministerske zwjdła přchiluběwschi.

Briandej je Daladierej žłubił, so w nowym kabinetu zwonkowne ministerstwo přchewozmje. Přchezo jaŗnischo je spóznacź, so je powalenje dotalneho knježerstwa mjez Briandom a radikalnymi wotrěčane było. Briand je se tym přchecźiwnikow francowsko-němskeho sbliženja z knježerstwa wotbyć chcył.

Wjace muzske cźła pod khłodnikom.

Kaž so z Warschawy powě, su tele dny přchi dźele we jenej w jenym přchedměśće pod khłodnikom tři muzske cźła namakali. Sa tym zdźěchu, schtó zahrjebani zu, je so zhonichło, so zu zapocźatk zwětoweje wójny tójo jeudželskeju agentoju do Warschawy přchischli, so bychu po zdanju Pětrohródskeho wójnskeho ministerstwa wulkowupschestrjenu spionažu, kotraž za Němsku dźełasche, wuzdźěłali. Na dobo so cźi agentojo bjes zdźeła zhubichu.

Tehdy so we Warschawje powědasche, so zu Jendźelcźenjo spionažnu organizaziju, do kotrejež su najwschischi ruzuj offizjerojo zapleczeni byli, wotkryli. Wo tym zu winnikjo zhonili a zu so za to postarali, so so Jendźelcźenjo bjes zdźeła zhubichu. Rukła tajna policija je Jendźelcźanow skónczowała.

W Lodźi kommunistiskeho rěcznika skónczowali.

W Lodźi jedyn kommunistiski agent přched jenej fabriku wobstejnosće w bolschewiskej Ruskej wuthwalowasche. Nadobo so z cźrjódy dźełacźerjow rěkli, a rěcznik so zmjertnje rani. Tśělza njeju hacź dotal wuzdźěłali.

Zaleski w Bukarestu.

K cźesći pósłeho zwonkowneho ministra Saleskeho, kotrjž tele dny w Buakrestu přchebywaschе, so by sreźcźenje wo pólsko-rumunskim rozrjadzym žadże podpisał, bě rumunski zwonkowny minister Mironescu schtwórtk wječor w zwonkownym ministerstwje hościnu wuhotował.

Dźeń posdźišcho je Saleski zastupjerjow rumunskich a wukrajnych nowin přchijał. Jim praji, so je so mjez Pólskej a Rumunskej hospodarske hromadźedźełanje rozwiło, kotrež budże so, kaž so nadźija, hischcże lětsa z wikowańskim sreźcźenjom krónowacź. Na praschenje sa stejischcźom Pólskeje k Rumunskej a k Madźarskej Saleski wotmołwi, so wulki rozdźěł mjez Pólskej, Rumunskej a Madźarskej w tym wobsteji, so je Pólska z Rumunskej politiske a hospodarske sreźcźenje wobsamkła, mjez tym so je Madźarskej hischcże žaneho sreźcźenja nima. Pólska wschak k madźarskemu ludej sprawne a stare sympathije sacźuwa, tola dyrbi wón **madźarske prózowanja wo revisiju měrowych sreźcźenjow wotpokazać,** dokelž so přchecźiwo kóždej politiiji staja, kotraž so na přcheměnjenje měrowych sreźcźenjow měri. **Porjadži Pólskeje k Małej entenze zu jara wuske, tola Pólska k Małej entenzje njepřchistupi, dokelž** je Mała ententa za wšěch samsplit zakojena, kotrjž so za wulke prawidła pólskeje zwonkowneje politiki njepřchichodźi. W nastupanju politiki mjeńschinow so Saleski přchecźiwo kóždemu dalschemu rozsčerjenju schkitanja mjeńschinow wupraji a na zhromadne dźeło z rumunskim zastupjerjom w Genfu pokasa. Saleski přchipowědźi, so Pólska we přchichodze z Rumunskej też dale w praschenju mjeńschinow hromadźe pódźe.

Juhoslowjenjo maju prawo, so nad wotprawjenjom Gortana rozhorić.

Wo zdźeleńcy, kotruž je italske pósłanstwo w schwajzarskim, awstriskim a madźarskim knježerstwje cźinilo, je Beogradska nowinska powěsćenja zdźełowaje rozsahnje z rozsudźenym mětna dostała: Juhoslowjanskemu knježerstwu njeje znate było, so su wotsudźeny Gortan a jeho přchecźelo w nětkaskim swizu z nětkajej organizaziju w Juhoslowjanskej byli. Hdy by so jemu nješchto taikeho zdźełko, by hnydom sakrocźiło a přchephytanje poručźiło. Też druhe wězy, w tamnej zdźeleńcy mjenowane, a kotrejž juhoslowjanskiu organizaziju „Orjunu“ nastupaju, su juhoslowjanskemu knježerstwu njeznate byle. Organizazija „Orjuna“ je so hnydom po 6. januara lěta zdobom z druhimi politiskimi towarstwami a zwjazkami w Juhoslowjanskej rozpuščeźika. Italski pósłanz w Beogradze je přched někotrymi dnjemi notu přchepodał, w kotrejž přchecźiwo waschnju protestowaše, po kotrymž juhoslowjanske nowiny wo wuzdźe w Puli pisachu, pódla teho je přchecźiwo wustupam a zhromadźinam protestował,

ktorej żu żo w żwiżu ſ tymle wużudom we wjele żuhożłowjanſkich měſtach wotmėłe. Żuhożłowjanke nowiny żu mėnjenje wuprajiſe, żo je wużud w Puli pſchekruty a njeprawy był, tola takſe hłoży żu żo też w nowinach druhich trajow błyſchecź dale. Wotżudzeni běchu chorwatiſkeje narodnoſce. Tohodla je zyle pſchirodżeno, żo je Pulſki wużud w Żuhożłowjanſkej wjeſchi jaſim dyżli nėżhże druhdże nadeſchoł. Żuhożłowjanſta pak je najkrucziſche naprawy cźinika, wożehże pak, żo by k żanym naſpłnoſcźam pſcheciwo offizialnemu laſtupjenju Italſkeje a pſcheciwo italſkim ſlaczanam njedoſchło. Niczo takſeho żo też njeje ſtało. Italſke połłanſtwo w Beogradże je drje dwaj padaj, każ nadpad na italſki ſlaczanow, wojſewito, tola pſchepytanje je ſwėcźiło, zo ani jedyn ſ tejule padow ſ pożłednimi wuſtupami njeſwiſnje. Pſcheciwo winowatym je żo po ſakonju ſakrocźiło.

We wėzy nadpadow na namorjakow ſ wobżadli italſkich a madżarſkich pſchekupſkich łodżow w pſchiſtawje Grużu je żuhożłowjanſke knjeżerſtwo najkrucźiſche pſchepytanje porucźiło. S nim je żo żwėcźiło, żo żu zyle wſchėdne puſi wopiłchi namorjakow ſ wopitymi dżėżaceżemi błe. Namorjacy żu żo hromadże w koreżnje ſe winom wopili a żo potom ſmadżili. Tele puſi njeżu żaneho politiſkeho wożnama mėłe.

Jendżelska a afghanski nowy kral.

Jendżelezenjo żebi lubja, żo budże nowy afghanſki kral Nadir Jendżelſkej pſcheżelne poczahi hajicź. Wo wożehże nowseho kraża w dopiſu na „Times“ lord Crewe, nėhdyżſchi jendżelſki połłanz w Pariſu, hdżeż je Nadir khan wot 1924 hacź 1926 afghanſki połłanz był, praji: W tymle cźaſu by Nadir khan jara huſto jendżelſke połłanſtwo wopytał, ſo by ſ Jendżelczanami pſcheżelnje powėdał a k nim wo dobru radu khodźił. Pſchezo ſjawnje wo wotpohladach Moſkowſkeho knjeżerſtwa a wo żiwojim pożzowanju trėcźeſche, ſo bychu pocźahi mjes Jendżelſkej a Afghaniſtanom po możnoſci pſcheżelne był. Wożehże żo wón ſa plan faſtmowaſche, Afghaniſtan ſe żeleſnicu ſ jendżelſkej Indiſkej ſtojaſacź. Wożwobinży je Nadir khan jara mudry a mėrny cźłowjek a wożehnehe pſcheżelnehe waſchnja. Jeli ſo żo jemu poradźi, żebi żwoje ſtejiſchcźo w Afghaniſtanje wobtwjerdźicź, ſmėje jendżelſke knjeżerſtwo w Nadiru khanu ſtajneho ſprowneho ſwjaſarja a pſcheżelnje ſmėſkeneho żużuda.

Ministrojo kraża Nadira.

Afghanſki kral Nadir je miniſtrow afghaniſkeho knjeżerſtwa pomjenował. W nim żu 4 miniſterſtwa ſ Nadirowymi bratrami wobſtadżene. Sa namėſtneho ſwonkowneho miniſtra je Nadir afghanſkeho połłanza w Tcheranje Mirżu Mohameda khana, kotryż je wulku rólu pſchi dojednanju pſcheżelſkeho ſrėcźenja mjes Ruſkej a Afghaniſtanom hrał. Nowi miniſtrojo żu hižo pſchiſahu złożili.

Smiertne wusudy w Ruskej.

S połnożneho Kawkaſa żo powė, ſo je ruſke knjeżerſtwo tele dny ſaſo ſchtyrnacźe ludźi dla antirewolucionarneho ſpiſchiſahanſtwa ſaſtrėliło dało. Pſched nėkotrymi dnjemi hakle żu tam pjeć nėhduſchich ruſkich zarſkich offizierow wotprawili.

Pokhlostan'ce Arabow w Palestinie.

W Haifje żu dżeżacź Arabow ſ khlostarni na cźaż żiwjenja ſaſudźili, dokeż żu pſchi pożłednich njemėrach we Safedu Żidow morili.

Tajſeho Markaba żu ſ laſtwu na dwė lėcze a ſ pokucze 50 punkow ſterlingow ſaſudźili, dokeż je żo jemu dopokaſako, ſo je arabſke cźejdy na Hebron wjedł. Pſchi njedawnych njemėrach w Palestinje żu Arabowie Hebron nadpadnyli, hdżeż żu najwjacy Żidow ſkonżowali. Pſchi wojowanju na dróhach je 45 Żidow a 8 Arabow żiwjenje ſhubiło.

Generała Fenga porazyli.

Chineſke knjeżerſtwo wojewoja, ſo je wójſko preſidenta chineſkeho knjeżerſtwa Cźiangkaiſcheha Fengowe wójſko blizko Tenſchaa, 137 kilometrow pſched Hankawom, ſpitko. Tohodla pjeża njeje żaneho ſtracha wjacy, ſo by Feng Hankaw wobżahnił. W pożłednjej bitwje żu 2700 muży Fengowseho wójſka jaſeli. General Cźiangkaiſhek ſam operaźije pſcheciwo Fengowemu wójſku wodźi.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 28. oktobra 1929.

— **We wjedrje.** Nižiny a wſchinny ſu jara wſchelake rozdżėlene. Tuż też je ras naſcheho wjedra trochu nježwobſtajny, ſkerje wſchak mėſemy prajicź, rjanemu nahlenu. Pſchezo hiſchcźe nižiny w połnozy nimo cźahaja. Jich wubėżki pſchinjeſu nam ſ khwilemi ſcherjate wjedro. Jutrje wutoru ſhadża ſkónczko 6,52 hodź. a khowa żo 4,35 hodź. Mėżacźk ſhadża po połnozy 2,44 hodź. a khowa żo pożnduju 3,51 hodź. Dżeńſa je Sżymtana Judy. — Wėżera wjeczor w 7 hodź. barometer we dnjo +8. Dżeńſa rano we 8 hodź. barometer 738, thygrometer —7, thermometer w nozy +3. Wuhladny na ſuche wjedro.

— **Wólby mėſchcźanſkich laſtupjerjow.** Wólbne khartowniże ſu w cźaſu wot 1. hacź 8. nowembra 1929 w Kuhnizy na Smutkownej Lawiſej haży 1 II (w ſali mėſchcźanow) wupokożene. Wożehże tym, kotrež ſu po pożłednich wólbach do krajneho ſejma do Budyſchina pſchiſcźahnyli abo ſu wólbnu ſtarobu dożėli abo buchu ſe ſłużby rėmſkotatneje wobory puſchcźeni, ſo porucźa, ſo bychu ſo pſcheſwjedcźili, hacź ſu we wólbnej khartowni ſapiſani. Zyle wożehże ſo hiſchcźe na to pokaże, ſo ſo cźaſ k ſapodaczu wólbnych namjetow ſ 1. nowembrom 1929 ſkónczi.

— **Lużiſka tekſtilowa industrija,** kotraż pſchezo żiwnje pod ſcźěhowkami wójny cźerpi, je po tom, ſo wſchelake nėhdy żadane wėzy dżėlacź pſcheſta, ſo ſa dżėlanje druhich wėzow roſtuhdźiła. Loni ſawjedże ſo we Lużiji dżėlanje wumėſłeje żidy a nėtko pſchidruża ſo k tomu hiſchcźe fabrikaźija tepichowych podłohow. Tute podłohi ſhotowja wożehże induſtrija Lużiſkeje wokolinu, hdżeż dotal ſwjetiſka fitż dżėlachu. Pſchi notrym wuhdźelu ſchtyri ſo pożłożki ſ kożnikateho filża ſa tepichi a dėhaki. Tele podłożki dowożowachu prydy ſ Ameriki.

— **K wólbam mėſchcźanſkich laſtupjerjow w Budyſchinje.** Pſchihoty ke kommunalnym wólbam w Budyſchinje mója żo ſa ſkónczene wobhladowacź. Sſamtżnu luźiſku poſtaja nėmſkonazionalni, nėmſka ludowa ſtrona, hoſpodarſka ſtrona a zentrumſka ſtrona ſhromadnje ſ dżėkowym ſjednoczeńſtwom wikowarſtwa a pſchemyſłka. Demokratow wuſtupja ſe ſamoſtatnej liſcźinu. Nimo ſozialdemokratow wudabża ſtari ſozialiſtiſko jenu liſcźinu, kommuniſtow pak dwė. Dale żu wobſkedżowacź kżuſne prózowanja, kiż dżedża mėſchcźanſke żony ſ wożebitej liſcźinu żonow laſtupowacź dacź.

— **Maſeko Wjelkowa.** Wėżerowſchu nżedżelu ſwjecźeſche tudomna Zinſendorfſka ſchula ſa hołzy ſwoje 150-łėtne wobſtacźe. Schulu je ſałożiła Herrnhutiſka bratrowſka wożada.. Schula błſche ſwopredka poſtajena ſ pichiſcźu dżowkow miſijonarow bratrowſkeje wożady, kiż na miſijonſkich połach nėmożża doſć wukubkanja dostacź. Nėmo tutych dżowkow wukubłaſche ſchula też hižom prydy też druhe ſchulerki. W pożłednich lėtach je runje liczba druhich ſchulerkow pomjo dżowkow miſijonarow poſtupiła. Sa 150 lėt wobſtacźa ſchuke je nėhdże 2000 ſchulerkow w tutej ſchuli ſwoje wukubkanje dokało. Tuthwilu wopſchija ſchula ſ dnjownymi ſchulerkami, na 140 ſchulerjow a ſchulerkow. Wona je poſtėhnjena ludowa ſchula ſ 10 rjadowonjemi, kotrejež ſchulerki móża pſchi wobſamknjenju wukubkanja ſ pruhowanjom ſrėnju ſrałoſcź dostacź. W nowiſchim cźaſu wopytuja ſchulu wożebże dźėcźi ſe dale won je ſhebi ſchula dobre mjeno dobyła wobżada. ſaſkeho ſwobodneho ſtata, tola też pſches takſe mjeſy.

S Parſchiż. Stwórtk wjeczor wot 7 hacź 12 hodź. je na wajſtwi tudomneje Handrikez korczmy padnch pobył. Korczmarjezy, kotrejž ſu defekach bżikali a hoſcźom poſtużowali, njejſu nicźo wo padużchiwje pytli. Padużchiwo je jim hakle napadło, jako ſu żo chżyli k mėru podacź. Mėſnoſcź, ſ kotrejež je paduch 150 hriwnow kradnył, njeje pjeża ſamknjerna była. Polizija ſa padużnom ſlėdźi.

S **Bukez.** Pſchi wėżerawſchim kermuſchnym ſawjeſelenju dóżdże popoldnju k cźežkemu njeſożu. Nėhdże 19-łėtna ſłużobna Ryncźez ſ naſcheje wſy, kotraż w Kopordzach na knježim dworje ſłużi, je tak njeſożownje ſ cźumpjele padnyła, ſo je ſhebi pómoj (Becken) ſłamała a ſhebi możny ſiſchaźka. Tudomny łėkaŕ knjes dr. Schmidt ſnjeſożenej prėnju łėkaŕſku pomoz poſkicźi. Sranjenu dyrbjachu do Budyſkeje khorownje dowjeſcź.

Se **Semitz-Tumiz.** Błiſko ſtaŕy „Vinzentius“ pſchi Klóſchtrſkej horje namaka tele dny hółz ſtrowy, cźeſtwy prawak, kiż 2 puntaj ważeſche.

S **Brėſinje** pola Kamjenza. Radupodawanje ſa macźerje w Brėſni budże ſtrjedu 30. oktobra popołnuju ½3 hodź. w ſchuli. Łėkaŕ budże pſchitomny.

S **Lahowa.** Jako naiſtarſcha wożoba Njeſwjaczkiſkeje wobady je pſched nėkotrymi dnjemi w naſchej wſy ſwudowjena Kühnowa rodź. Hagerez 94lėt 4 dny ſtara wumrėła. Jeje żiwjenje błėſche dżėło a próza. W pożłednim cźaſu żo je jeje duchowne mozy bóle a bóle poſhubjowachu, tola błėſche jeje ſtrowjeńſki wjeczor ſe ſtaroſtliwoſcźu pſchiwuſnych lubje porjeńſchenj.

Z **Kulowa.** Pŕi noſenju khełuchow do ſkłeźeńſkje we Wojerecach je ſo tudomny młodoſtny dźėlaŕ, kiż na Hózkowſkej dróży bydli, ėoźko na zhibadło pŕi pjeće łėweje nohi ėoźko zranił. Zmjezbożeneho dyrbjachu do Kulowskeje khorownje dowjeſcź.

Z **Kulowa.** Pjatk popoldnju je ſo tu we domje wózniſkeho wobſedźerja Stunna na Hatnej dróży wobżarujomne njezboże ſtało. 18lėtny Hendrich, kiż je ėelnje zlemjeny a duchowny ſlaby, běše ſam doma a druzy ſwójbni běchu na polu. Wó jſtwi ſo pŕi khachlach drjewo zapali. Ludźo pak ſo wohnja hnydom dohladachu a jón podużychu. Ale młody ėłowjek je na ſofje leżo ſo z kurom zadużyć dyrbjał. Pospyty na zaſowożiwjenje pod łėkaŕſkim dohladom wostachu bjez wuſpėcha.

S **Rjeźichowa.** Sſudny wukóz **namaka kwaſ** we ſhušobnej Sagoŕſki. Wośrjedk wjeſeleje towaŕſchnoſcźe roſchowa ſo wjeſołoſcźimy bratr ſ khutnymi ſłowami ſe pſchiwuſnymi a ſo na to bjes wėdomja ſwjeſe. Wón błėſche do teho błeſchu lyſola wupiſ, jo by ſwoje żiwjenje ſkóncził. Pſchicźina ſamomordaſtwa je dopołnje njeſnata. Lėkarjowe prózowanja we mkodeho cźłowjeka błychu podarmo a we Wojerowſkej khorowni wumó jeho ſmjercź wot jeho bološcźow.

S **Ruchwalda.** Tudomne wucźeŕſke towaŕſtwo ſendże ſo ſandżenu ſtrjedu w tudomnym Wojnarjez hoſcźenju ke ſwojej mėſacznej ſhromadżiźnje. Pſchedsyda ſpomnińſke ſ cźopłymi ſłowami na mjedawno ſemrėteho dołholetneho hoſpuſtawa wucźerja Voigta w Mikowe. Knjes wucźeŕ Neeſe ſ Krynhelez pſchedwołchowaſche wo praźchenju dżėſa. Do pożdėjenja pożjeſcźiſchu hoſpuſtawcźerja a dołholetneho pſchedsydu towaŕſtwa kuſeſa hłownehe wucźerja a kantora Wilhelma Marka-Rychwałdſkeho. Jeho kollegoja ſaſpéwachu jemu pſchi durjach jeho dżėlaŕſkeje ſtuwy we ſtarej kantoŕſkej ſchuli khoral „Dacź hem mſe Bóh Knjes

Tahiti.

Roman ſ južneho morja.

26] (Pokracźowanje.)

Wobe jendżelſkej wójniſkej łódźi błėchtej ſo mjes tym ſe wſchelakimi, jenoż jimaj ſnatymi ſnamjenjemi wumėnjałej a cźaſa fregatta naprawjeſche ſo pſchezo hiſchcźe na wuſcźe pſchiſtawa, jako by chżyła żebi ſajeđ najebacź wėtra, ſolmow a koralow wunuſowacź.

Każ by palił pſchebėża wjeſkoſe pożłežiwoſe po jednotliwje pſchi pobrjoſnoj roſpjerſchenych ſkupinach: „Wójniſka łódź je ſa naż dojeźa; Franzozwjozjo nimaja nicźo wjacy na kupach roſkaſowacź — ſrėcźenje, kiż żu ſcźinili a kiż żo jenoż na to mėrjeſche, naż ſa njewolnikow ſcźinicź a pſchibżėżiwo ſaſo ſawjeſcź, je ſniczene, a żana khorhoj nima żo tu ſmahowacź ſhiba tahitiſka a jendżelſka!“

Aouni bė najdźiwiſchi mjeſ nimi.

„Bratſja, dżeń wotrunanja je naſtał!“ wón rjeſche, ſłocźiwſchi na hromadu drjewa, ſ kotrejež mózeſche pod nim ſtojazych ſ łokta pchewidźeć, „Bretani ſu pſchiſchli — kotżiż ſu nam bibliju pſchinjeſli, pſchinjeſu nam nėkto też kanonu, naſchu bibliju ſakitowacź — Bretani ſu dobri — my druheho nochzemy — Ferani móża woteńcź, my jich njedżerżimy — my pſchejemy jim wjeſele — ale niż tudy, nėhdże druhdże. — My mamy Ferani radšī — jara radšī — woni ſu też naſchi bratja, — ale niż tak, bratja każ Bretani; na druhe waſchnje. Bretani ſu nam bibliju pſchinjeſli, Ferani dżedża nam ju ſaſo wſacź. — Ferani maja wjele mėſtna nėhdże druhdże — my dżemy jim radoſcź pſchecź.“

To ſnadź błėſche ſmyſł rėcźe, kiż naczolnik, jednotlіwe żady pſchezo ſaſo woſpjetuju, żwojim krajanam pſchitrejі, pſchetoż wokolo njeho bowrjaja hara trajeſche dale a wón njemożeſche ju ſe żwojim hłoſom ſmėrowacź, wón dyrbjeſche ju pſchemołacź.

„Sſym wežipny“, rjekny Pompey, cźornuch, ſ pſchipadnje pſchi nim ſtojazemu łódźnikej, naſchemu ſtaremu ſnatemu, Frcźanej Zimej, — „kajke hłupoſcźe żworaju dżenża ſaſo. Miſter — pohladajcźe jenoż, kak cźornoſhotowani gentlemenjo tam ſady tak horliwje napiſchecźo żebi ruży mjetaju a ſo kozorują — woni wſchitkży jėdu na jeneho ſ bėhnymi wołami, to drje budże tón jeniczki roſumny mjes nimi.“

„A kak to, mój pachole?“ woprascha ſo Jim O'Flannagan, kiż błėſche ſ wocźomaj w ſtronu ſcźehowak, kotruż bė jemu cźornuch pokaſał, a nėtko ſo jeho wócźko paſeſche na wėſo jara mózne mjes ſobu machazych miſijonarach — „wſchako tola wſchitko jara rjenje a wubjernje dże, każ jenoż móże hicź.“

„Rjenje a wubjernje? — hm, haj, nėkotremu ſo to lubi takle“, rjekny cźornuch a wobhladowaſche błėt zuſeho trochu bliże, ani ſo by Jim toho kėdżbu mėł — „ale, hallo, miſter“, wón nadobo pchidża, „mjeſmoj ſo mój jónu tamle pola maczerki Tot ſeikakoj?“ Frcźan ſo wuſmija.

„Mje móżech wſchudże namakacź, hdżeż je dobra towaŕſchnoſcź“, rjekny wón ſ trochu diwuſmyſlnym ſpohladnjenjom na żiwoheho cźornuha towaŕſcha, ale, pſchecźelo, maczeŕki wy myſlicźku, hdże ſo ta żyła wėc mėri?“

— „Każ ſo mi ſda, chżedża cźile dobri ludźo wſchėch Franzozow ſo bjeſe wſcheho tondżenja ſpakowacź a na łódź „Jeanne d'Arc“ pómacź?“

„Rosnjemdrjeni wſchak ſu doſcź?“ rjekny Frcźan, „ja to maju żwojich duſchowpaſtyrjow, to bychu cźi jim prawy puez pokaſali — hallo, ſnajeźe wobeju tule. Taj mataj ſmjercź nuſne, każ żo ſda.“

„To ſtaj prėnjej nacźolnikaj kupy, Tati a Utami“, rjekny cźornuch rychle, hdy hyſchtaj hyloj taj żiwoju woku mėkoj, to wėm, koho budżeſchtaj pſchede wſchėm na prėnju łėpſchu łódź ſpakowakoj a domoj pośłakoj.“

„To móżu żebi myſlicź“, rjekny Frcźan ſuchu, „nėtko jeniczky na to pſchińdże, ſchto ſmėje prėni łódź ſwobodnu, Franzozeſcźan abo Franzozowſa, a Bohu Knjeſej ſwoſtanje wólba jeniczka, koho dże tudy ſdżerżecź, katolikow abo protеſtantow.“

Je-li Feranijej tu nėkajki ſchiwbou nacźinja, potżeła jim Franzozowſa żyły cźapor a ja mam tamle też błėżeźicźku ſtojo“, mėnjeſche cźornuch.

Wobeju kedżbliwoſcź ſiputa ſo bórſy k domej, w kotrenż běchu miſijonarowje, pſchetoż tam cźėżnjeſche ſo lud a, każ ſo ſda, ſadaſche żebi wot nich wėſte naprawjenje ſważe jeho hnėwa a mjerſanja.

„Dele ſ khorhoju Feranijow!“ ſo ſaſchicźa — „prjecź ſ mėſchnikami — Jendżelſka je żwoje łódże k nam pokłała, naż ſakitacź, my njechamy nicźo wjacy ſ wami cźinicź mėcź — prjecź ſ nimi — prjecź!“

„To derje njeczini“, rjekny tu w rėcźi domorodnych ſchwižny cźłowjek ſ mózнymi wuſami a brodu po ſigmaj, kiż nimo Frcźana a cźornucha ſ hižo prjedy wot njeju ſałwobładaneju naczolnikow ſpėchnje nimo kroczeſche — „to wopramdże derje njeczini, a woni dyrbja ſebi cźėżkoſti ſwojeho hłupeho jednanja poſdźiſcho ſami pſchepżėcź.“

„Prajcźe to tym duchownym, konſulo Mörenhouto, a woni ſ ramjenjomaj ſcźahuja a wobżarują, ſo njemaja pſchi tutej wėzy nicźo cźinicź, dokeż ſo żenje po politiſkі tohole kraja njeměſcźeja!“

„Ludoży!“ ſajcźa konſul a kroczeſche ſpėſchnje k wuſtupkej, hdżeż pſchi ſkodże miſijonarow Dennifa a Rowu ſeſka. Hdyż mr. Rowe ſ franzozowſkeho konſula k ſebi pſchikhadżecź widżeſche, wón poſaſta a rjekny, hiſchcźe nėſchto ſkopjeńkow wyſche njeho, ſ bjeſkónczneż łahodnoſcźu a pſcheźelnoſcźu:

„A ſchto pſchiwidżeſe naſcheho jara cźeſcźeneho pſcheźela w taſkim roſhorjenju k nam?“

„Mr. Rowe“, ſnapſcheźiwi konſul, „ja bych chżył nėſchto ſłowow ſ wami a ſ druhimi knjezimi porėcźecź, ale w tutom wokomiku porėcźecź!“ pſchikżaji rucźe a njeſcźėrkoſe błyſcź, hdyż widżeſche, kak żo duchowni knjeża hiſchcźe njeroſżudnje dlijachu. „Nėtkole njeſedna żo wo pſchiwatne ſojimy proteſtantſkeho abo katolſkeho mėſchnika“, rėcźeſche wón roſhorjeny a wótrje dale, „jedna żo wo ſojimy, derjemėcźe tohole kraja, kotrehoż roſtużbożenja ſcźe wy tola — ſ kaſim prawom njech żo tule njeroſwažujże — do rukow wſak.“

(Pokracźowanje ſcźehuje.)

je" a nk to šlawjesche knjes Nowny wuczeł ...Krjesbjanšti jubilara še wutrobnymi słowami a ...ucha jemu w mjenje towarišwa rjany štok. Hnuteje ...ebny dźakowasche so knjes Marko a spominasche na ...ki tak sahe zemrěteju lubeju kollegow Henšela a Voigta ...ktrjaž jemu pśichi tutej świjatočnosći jara pobrachowali.

S Drózdka. W nozy k ſobotcze je dźěłacźer Schołtka ze ...ałka zymjertnje sprjewożił. Wón běšche pjatk popołnoju ...o Gołbu dźěłał a běšche potom w Lutoborju do kreź... dźěłał. Wokoło 12 hodź. jěźdźeše se swojim motor... ...tom domoj. Pśichi nahłym sawinjenju, hdyž běšche ...enu „Anna", skubi wón kuzełźiwo nad swojim ...ga a sajźdźe do rěkotna. Wón bu z kola bo pśiherowna ...erdzjeny, hdyž jeho nimoduzy ludźo borzy na to mor... ...namakachu. Swjeſobuzeny mjeſesche nop wukinjeny a ...e połoza mſeſowoza běšche hrózbnje sranjena, ſchtož ...ednym sranjenju śwobdzeſesche.

Z Łužicy.

S **Wjasońźn.** Pśimowe ſchczurki ſu, kaž je znate, ...nišćich leżownoſczach Bylnje wośćěrjene. Tele dny ...ſkeje dwěrjo pśichi moleźe pśiches Wjajońźku rěku ... Też hakle njedawno ſo jenemu tudomnemu mko... ...ſkiwſkej poradźi, na luźy pśimowu ſchczurku sa... ...a pak ſo ſaſakle wobarasche a młodeho cźłowjeka ...a kuźmy.

S **Bistopiz.** Zadny świedźeń dejmantoweho kwaſu ...e ſandźenu ſobotu nětkuſchi wobſwědźeć Fran... ...ho knjeſeho dwora Arno ſ Hartmann ſe ſwojej ...ſej. Mandźelſki ſteji we 87., mandźelſka pak 81.

Nowemu Gersdorfu. K njeſobźu dóndźe ſchtwórtk ...u w ſchtwórtej hodźinje na Seiffhennersdorfſkej ... Dwě ſonje wjeſeſchtej pornjo ſtebi ſ' walcźkami ...nakładowej mcźnej wołaj k měſtu, jako timaj ...ersdorfſki automobilny nahladowy pſchijźdźe. So by... ...nimo puſchcźiłej, ſaſedźeſchtej ſonje kóžda k je... ...e dróhi. Jako ſo auto pomału pſchibliźeſche, ...mjelajcy ſchtyrikrótny ſynk tkaſſkeho miſchtra Kuh... ...jenym ruczńym wosom, ſo by k ſwojej maćerzi ...ej ſtronje dobźěł. Automobil dźěſeſo ſhrabny a ſo ...i wjerhuſ. Wſednik automobila dowjeſe ſranjene ...nydom k lekarjej, kiž lokke ſiſchaſerje moſhow

S **Penźiga.** Pjatk krótko do pſchipołdnja ſta ſo ...ſchmjenomne njedźeſe w Alderhüttenſkej zyhelnizy. Na... ...ho pola maſchiny cźeźke kamjentne kolo puſchcźi a ...ruje dźěłacźerja Schołtu ze Shorjelza, kiž pódla ſte... ...ſte. Schołta běšche jenoź hiſcheze thwilku źiwy a wumrě ...ehowaja njenabywſchi. Wobźarujomny běšche hakle 28 ...i horcy a ſtejeſche pſched kwaſom.

Wusudźenja.

Pſchiſłažny ſud w Budyſchinje.

...nje ſandźeny pjatk pſched pſchiſłažnym ſudom ...adny wobraz roſtchańeneho manḍźelſtwa. 54-...lacźer Bjedrich Wilhelm K u r j o, kiž je Zarkow ...a a nětko w Nowych K e t l i z a ch bydli, mějeſche ...wotnyſlenchu ſapaleſtwa ſamolwicź. Po wupra... ...ſe pſchiſwuſnych ſchćele Kurjowe manḍźelſtwo hi... ...ſta dołho ſ jeho winu njeſobožnome było, dokelž běšche ...wón huſto wopił a potom domach haru hnał. Swojej ...we je pſched dwěmaj wudmow nadawał a ſ nohu do ...jźe kopał. Wołeſhje ſtě běšche leſſa jutry było. Pśreni ...ał ſtšche wón pjany domoj pſchiſchoł a běšche ſaſo haru ...ał, ſonje pſchiwokał, ſo dyrbi cźiniecź, ſo won pſchijźe ...e howak budu do powětra buchnje. Běšche też ſtółj za ...ej cźiſnyć. Druhi dźeń ſutrow běšche ſona k ſwojemu ...ſchuſhnemu ſwojej Sayſori do dźěłacźerſkeje hydlerńje ...ſnećkim dworje we Wólſchinje pola Ssobołika cźah... ...e. Kurjo běšche na to ſ wjeſelom na dworje rejwał ...rajił, ſo je wjeſoły, ſo je buchtu wothył. Nětko je ...ſonjo ſwoju ſonu podarmo narěcźeć ſpytał, ſo by ſo ...ła k njemu wrócźiła. Nas běšche też błiſko Wólſchin... ...ſkeje dwora nětotre dny pſchebywał. 29. julija ...1909 pſched wjeceſorom běšche ſe ſwojeho bydlenia ſaſo ...ał ſchoł a we Wołeſchnjanſkim hoſcenju ſo wuprajił, ...o ſo dźenſa hiſcheze nětchto ſtanje. Wjeceſor je ſo cźaſ ...ej ſwojej ſonu frěcźecź, wona pak je jeho wotpokaſała. ...Kurjo je na to hroſył a prajił, ſo budźe ſo hiſcheze pſchi ...ym cźele ſpaliecź dyrbjecź. W ſamſkem nozy wokoło 4 ...hodź. běšche dźěłacźer Kramſa, kiž w ſamſkim domje ...ebł, pytnył, ſo ſo tźěſine durje palachu. Sandarmſki ...ſtajnſchtr Lachmann běšche ſwěſcźił, ſo ſu kamjenje ...pſched tźěſu ſ nětkaſkej ſo palajej mokſchijnu polate było. ...Kurjo pak pſched ſudom prěſeſche, ſo je woheń ſakoźił, ale ...ſrał, ſo je w bleſchi, kiž ſu błiſko tźěſe namakali a kotraž ...je benzinom wonjała, ſpiritus pſchi ſebi měł, kiž je ...ſomnemu pſchichodnemu ſynej Seykorje, kiž je jeho nětchto ...ſpała pſredy ras pſchebił, pſchi nowym nadpadźe do ...dł... linjcz dyghł. Pſched tźěju pak je ſo jenu błeſcha ...ſpała wuſmyſlna a rozbita, ſo je ſpiritus wubźěł. Kurjo ...ał ſo dźenſa hiſcheze nětchto ſtanje. Wjeceſor je ſo cźaſ ...ej ſwojej ſonu frěcźecź, wona pak je jeho wotpokaſała. ...Kurjo je na to hroſył a prajił, ſo budźe ſo hiſcheze pſchi ...ym cźele ſpaliecź dyrbjecź. W ſamſkem nozy wokoło 4 ...hodź. běšche dźěłacźer Kramſa, kiž w ſamſkim domje ...ebł, pytnył, ſo ſo tźěſine durje palachu. Sandarmſki ...ſtajnſchtr Lachmann běšche ſwěſcźił, ſo ſu kamjenje ...pſched tźěju

ćto 1928 ma pšeńcowy wuńk wo 60 750 hriwnow. Sbožowny Landsberg!

* **S Barlina.** (Bitwa mjes zygranymi.) Mjes zyganskimaj šplahomaj w nozy k schiwórtkej na jenej ležownosći we Westiendu dóńdże. Schtyri wowsoby buchu ćežko a jónkrótce lohko franjene. Hakle žylniske wotdźelenje policajstwa bitwu sastaji.

Najnowiše z cyłeho swěta.

* **W Magdeburgu je wójnski wobschkodźeny žiwoj dwě dźěćzi, schećzećelnu a djewjećz měšćanu holcu skónzowawschi, do jenoho schachta skočił. Přijedy teho běchu ludźo widźeli, so žo i blesche napi. Najskerje je žebi i jedom zawdał. Boja so, so je wón žiwojeho wósmnaćelneho žyna do schachta storčił. Roloff bě na drjenje a wutrobu chory. Njedawno bě sajtaranšti šud jeho skórźbu wo wosemsta rentu wotpokazał. Mordarstwo po skaźu i tym swižuje.**

* **Wjeźerawske Badenske wólby do krajneho žejma pschinjóschesche nowowuzwolenje zjawitne poražanje.** Schtož je hacj dotal šnaty šhubichu 5 žyhłow, šakhowachu jenož 3, zentrum dobu 6 a ma hacj dotal 34 žyhłow, sozialdemokratojo dobuchu 2 žyhle, a maja hacj dotal 18 žyhłow. Hacj dotal je 72 žyhłow i 88 wobkruźenych. Weimarska koalizija ma hacj dotal hižo 58 žyhłow, potajkim nimale 2 sterźinje.

* **We Wittichowje pola Stargada žo gmejnski byk, hdyž jeho na dwór k pschipuschćenju pschiwjedźechu, wotstorhny, powali a jadowje dejerja Rutnowa a jeho žyna, kotraj chyschtaj jeho popadnyć. Byka skónčnje satšelichu.**

* **W Pólšej hórnizy je strajkom hroža. Jeli so wobsedźerjo jamow do 3. nowembra do jich žadanjow njeswoła, sapoćnu 5. nowembra strajkowaś.**

* **W Londonje kommunistojo wjeźera pšeć amerikanskim wupósłanstwom haru sehnachu. Policija hewrjekarjow rozsekna a tśjoch saja.**

* **Pšeć njedźelskich wólbach do ćeskošlowakskeho parlamenta njeje žo nihdźe měr kasnył.**

* **Ruski knježerstwowny šud je poslednje dny 42 ludźi wotprawiś dał. W Rostowje žanym je žo 13 wjednikow nabožanskeho monarchistiskeho sjednoćenstwa wotprawiło.**

* **China žo ruskeje offensiwy boji. Chinešti póstanz we Washingtonje je wojewi, so žo ruske wójsko pšeć mandžurskej mjeźy na offensiwu w schérokej fronće pschihotuje. Generalej Čjangkajšitangej je žo poručiło, so dyrbi so k fronće podaś, so by trěbne sakitanske naprawy pscheźiwo nawalej Ruskow ćinił.**

* **K brjohej Michiganskeho jězora w połnośnej Ameriży je žo dźensa tśi ćełow a wulka hromada łódźnych rosbitkow pschipławiło. Kaž žo ida, je žo pschewozna łódź „Milwaukee" we wětrje potepiła. Na njej bě 54 muži wobsadźi.**

Hodrske dźěźinstwo.

Wot měšazow šem je wobydlerstwo wšow Nerodino, Friga a Roma we wulkej roshorjenosći. Prózuje so, dopokazaś, so wěsty Mikkawski Besonanitsch, kiž s Romua pokhadża a žiwoju ródnu wjesku pšeć kśiśtokom wopuschći, je s jich krejneho pschezjelstwa. Je do Jendźelskeje sapućowaś, a tam wložu tśihazu maschinu wunamatak, kotruž hischcze dźensa kriserojo trjebaja. Dokelž we žiwoj domišnje trěbne pjenjezy njedosta, so mohł žiwoje wunamakanje wužiś, pschedeła žiwoje žyle wobsedźeństwo a pschińdże do Londona, hdźež so jemu hórsy poradźi, kapitalistu namakaś, kiž mjezyske sajima za wunamakanje. Dwanaćsći lět po žiwojim wuceźehnjenju je domišny bě Besonanitsch milijonar. W lěće 1906 semrě.

Ssudnistwo mjeńsche nadawk, sa dźěźinzami (herbami) źělźiś. Njenamaka pak žanych. Pšeć wudyrjenju wójny bu samoźenje Besonanitscha Londonšej pokładni sdowěrjene, hdźež hischcze někto je. Dźensa wuzjini samoźenje 440 milijonow hriwnow. Pšeć nerotrynej mužami šhoni wo tym jedyn bur s mjenom Maximus Besonanitsch wo dźěźinstwje. Južnoślowjanske póstanstwo we Londonje požrědkowasche žadanje sa dźěźinza žo wudawazeho. Tola njemóžesche žo na dožakaze waschnje wupokasaś a tuž jeho wotpokasachu. Wot teho ćasa pytaja burja tuteje wokoliny w archiwach zpytowjo a radnizow sa dokumentami (podkožkami), kotrež dyrbja jim k dźěźinstwu tutych hobrskich pjenjez dopomhaś. Tola špodźiwna wěc žo stanje, jeli žo dźěźinstwo jeneho dnja wuplaći. Ma-li žo to w južnoślowjanskich pjenjesach staś, dha žo njeby wuplaćiś hodźało. Samoźenje wuczini wjazy hacj sćěsći milijardow dinarow. Wobwrót šerbskich pjenjez, a to statneje banki w Sserbiskej, wuczini jenož pjeć milijardow a dwě sešе milijonow dinarow.

Přilopk.

* **Wjazy stow pitruhow sajědowjeźili.** S Liberza žo piša: W hacje pola Libereczanskeho tennišoweho hrajnišća namakachu nješchto stow pitruhow (Forellen), kotrež běchu hakle nałeźo žadźili, sajědowjećenych. Najšerjscho je to nješchto s wjeźby abo se schamalstwa skučiś.

* **Jabłoń tśeśi króć sakćěła.** Pšeć chěžku Bachi we Dubje na Morawje je młoda jabłoń, kiž ma tśinje i druheho kćenja jabłuka wulkosće kurjazych jeji. K powschitkownemu špodźiwanju je nětko tale jabłuczina k tśeśemu raźej sakćěła.

* **Schtyrjo rybazy žo satepili.** Póndźelu rano sta žo w Neukurenje ćežke njeschoże. S 19 ćołmow, kiž běchu w nozy na kojenje rybow wušeše, je žo jedyn we wichoru powróćił. Schtyrjo rybazy žu žo satepili. Druhim ćołmam pak žo ničo njeźa.

* **Nowy plun sa pjelnjenje powětrona?** Nowy plun sa pjelnjenje powětrona, kiž by narunał lehkim, chce łuhdźine towarstwo „Farbenindustrie" na wunjeńse waschnje špotowicz, kaž su to wospjewjene pšeć pschednoschku we Nautiskim towarstwje w Hamburku. Je snate, so pjelnjenje powětrona z helijumom hacž dotal na wulke wobcežnosće storeži, dokelž žo helium namaka w malem wobžahu jenož w Sjednoćenych Statach a tohodla dyrbjesche žo narunacz se sapalnym wodźikom. Hdy by so woprawdźe poradźiło plun sa pjelnjenje powětrona po wuměśenim buću špotowicz, by to sa Ktastšno hobrski postup wojnamjeniło.

* **Worjot wotnjese dźěćzo.** Něhdźe pšeh měšazom sta žo w makej wjesći Engadina w Schwizy roshorjazy podawk. Poldra léta starý žynk wudowy Arduserowje bu wot njewšchdźiwje wulkeho worjoła špahnjeny a wotnjeseny. Kantonske sarjadnistwo poruči wojerstwu a hórskim pschewodnikam sa dźěćzom śledźiś. Dokelž běsche dołhe śledźenje podarmo, počahu wyschnjośe diwlowacz na mérnosći wudowinych wuprajenjow. Ale macz, kaž też nětkotši druhi wjesnjenjo wobkruźachu s pschijahu, so je dźěćzo woprawdźe było wot worjoła wotnješene. Hdyž žo powěsćz w tutom dźiwnem rubjeźnistwje rozcheri, dosta njeśožowna macz wot zuzłonikow, w Schwizy pschebywazych, bohate dary.

* **Měschćanske murje žo sapadnychu — 11 mortwych.** „Matin" powěda s Methues w Marokowskej, so žu žo tam měschćanske murje se 17. stotka, wschohromadze něhdźe 100 metrow dołhe, sapadnychu. Wósom tśěźom, kotrychž sadnje murje žo wo měschćanske murje sejjerachu, žu spadle. Hacž dotal swuczahachu s rospadankow 11 mortwych domorodźerjow.

Swójbne powěsće.

Sslubjenaj: Hana Wünschez w Bukezach a Erich Oswald w Budyšinje.

Swěrowanaj: Rudolf Lista we Wósporku s Margaretu rodź. Pawlikez w Hrodźišću.

Semrěli: Korla Szykora, privatus w Budyšinje. — Korla Kuba, pomozny strašmišchtr je Subornićach, jemuž w khorowni w Hamburgu, 20 lět. — Helena Thierfeldowa rodź. Härtelez, wudowa po pósćiłem mišchtru w Budyšinje, 75 lět. — Elsa Bauerowa rodźena Hopfez w Lubiju, 27 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do wikowańskeho registra je žo dźensa na kopjenu 1095 sapisała firma **Woleběrske kredźitne towarstwo** je **wobmjesowanym rukowanjom w Budyšinje** a dalsche sćěhowaze sapisako: Towarstwowe srjedźenje je žo 3. oktobra 1929 wobsamkło. Pschedmjet pschedewsaca je podawanje wotpłaćezinskich kreditow na pschichodnjarjow ke kupowanju wózow wschědneje potrjeby, s muwsaćom autow, žyrobu, pola towarschnikow abo tych firmow, kotrež su k towarstwu na wucźinjene waschnje pschijaznjene abo žo hischcze pschijaznu. Sakładny kapital wuńesa 20 000 hriwnow. Towarstwo sastupuja šmutkach abo šwonkach jedyn abo někotši wobkhodni wjednizy. Wobkhodneho wjednika pomjenuje dohladowarstwo. Je-li wjacy wobkhodnych wjednikow abo prokuristow postajenych, towarstwo dwaj wobkhodnaj wjednikaj abo jedyn wobkhodny wjednik a jedyn prokurist šhromadnje sastupuja. Sa wobkhodneho wjednika je postajeny pschekupc Fryc Marche w Budyšinje. Towarstwo wozjewja swoje naležnosće we „Deutscher Reichsanzeiger".

Hamtske sudnistwo w Budyšinje, 25. 10. 29.

Wólbne khartowuje sa wólby měschćanskich sastupjerjow 17. nowembra 1929 žu w cźasu wot 1. hacž 8. nowembra 1929 w Kupnizy na Smutkownej Lawskej hasy 1 II (w sali měschćanow) sa kóždeho sjawnje wupołožene a to wschědne dny (nic sobotu) wot 8 hacž 13 a 15 hacž 18 hodź.; sobotu 2. nowembra 1929 wot 8 hacž 13 hodź.; njedźelu 3. nowembra 1929 wot 9 hacž 13 hodź.

Hówschenja pschećiwo wólbnym khartowanjam móža so hacž do 8. nowembra 1929 pola podpisanego měschćanskeje rady (wólbny hamt) se pschedpołożenjom wobydlerskeho wuměźowdźenja pišomnje abo k protokolej sapodaś.

Jako porjedźenka wosjewjenja s 10. oktobra 1929 žo hdźeli, so žo cźaš k sapodaću wólbnych namjetow s 1. nowembrom 1929 skónći.

Sjawne požedźenje wólbneho wuběrka wo dowolenju sapodatych wólbnych namjetow budźe

póndźelu 4. nowembra 1929 w 18 hodź.

w makej sali měschćanow w Kupnizy po 2 šhodowmaj.

W Budyšinje, 25. oktobra 1929.

Měschćanska rada jako wjeduca gmejnskich wólbow.

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Schtwórćelny wupokas wo dołhodach a wudawkach wokrjesneho swjeza Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa na druhe ličeńske schtwórćelko 1926 je we twarjenju hamtskeho hejtmanstwa w 1. poschodu sjawnje wuwoženy.

Hamtske wozjewjenje z Wotrowc.

W měšazu septembru šěratej žo tejle kolekcje:

a) k lěpschemu evangelskeho swjatka sa schlesyske hojenje wopitzow w Zaworje;

b) k lěpschemu klóschtra „Dobreho pastyrja" w Kalterje pola Wrótšławja.

Krajny radźićel na to pokazuje, so maju jenož te wosoby prawo kolekty šěrace, kiž móže pschedwołojcej hromadźerišku knihu, wot krajneho radźićelstwa wobtrjebnu. Njech žebi kóždy tohodla knihu pschedpołožićej da, prjedy hacž nješchto dari.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so póndźelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Budyšin. „Nadźija." Wutoru 29. oktobra wjeczor ze spěwna pruha za žónske hłosy. Wšitke spěwarki su wěsće wočakowane.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wuběrk zmjećejataj štwórtk 31. oktobra (Ref. swjedźenje) popołdnju w 3 hodź. w Serbskim Domje wažne posedźenje. Njech su wšě jednoty zastupjene.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku, dopisy a swjedźi w Budyšinje: Měrćin Nowak-Njechorński. Za lokalny dźěł a wuměłstwo: A. Dučman w Budyšinje. Za wudawarski dźěł a nakład: Nakładny dom w Budyšinje. Za nowinarski dźěł a nakład: Nakładny dom w Budyšinje.

Pjatk 1. novembra

započnjemy z točenjom našeho hižo lěta dołho znateho prěnjorjadneho wysokoprocentskeho

dwójneho kózłopiwa

Tuto sylne piwo je jenož z najlěpšeho słoda a khmjela warjene, je wuznamneje kajkosće a derje tyje.

Porućamy tohodla tuto piwo k prawje bohatemu wotběranju w ćwiecach a w blešach.

Budyska piwarnja a słodarnja akc. tow.

Handrij Strompa
w Budyšinje
na Róžowej hasy 15
poruća
meble
a połsrowane twory
Sym Serb!

Meble
prawe abo mołowane tunje
Küttner w Budyšinje
Königswall 3 Žane klamy

Statok
nowe twarjenje ze zahrodu, kotrež so za rjemjeslnika, abo mišarnju abo też za penzionara hodźi, je na předań. Poskićenja na wudawarnju Serb. Now. pod „F. 52".

Nowe serbske knihi

J. Symank: Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury. 93 str. 1 hr.

Dr. Dvornik (přeł. Jurij Henčl): **Žiwjenje swjateho Wjaceława.** Z wobrazom. 94 str. 1,25 hr.

G. Schwela: **Das Wendentum in der Niederlausitz und im Spreewald.** 16 str. 30 pj.

Ed. Šimek (přeł. Jurij Kubšćan): **Dublćanski kowař.** Činohra w 3 jednanjach. 45 str. 75 pj.

Law Tolstoj (přeł. Ota Wićaz): **Přeni palenćař.** Wjeselohra. **Bur a pućowař.** Wustupk. 28 str. 50 pj.

Fr. Čech (přeł. J. Henčl): **Překlepany Kašpork.** Klankodźiwadło. 28 str. 30 pj.

J. Bogensee und J. Skala: **Die nationalen Minderheiten im Deutschen Reich und ihre rechtliche Situation.** Z kartku. 23 str. 1 hr.

na předań

w Serbskej knihofni w Budyšinje

Předawanje khěže

Ležownosć k. Kuški na Nowych hrjebjach čo. 3 je na předań. Poskićenja njech so hač za tydźeń zapodaja. Podłožki móža so pola konkurzowego zarjadnika dowidźeć.

Rěčnik dr. Schuster w Budyšinje na Kěžorskej hasy 21,I

jako konkurzowy zarjadnik.

Zastaranje z wodu z tłóč. připrawami plumpowe připrawy skótne samonapojaki z korkami

wšěch družin a wulkosćow wuwjedźe solidnje a derje pod rukowanjom

Gustav Schneider w Budyš.
na Róžowej hasy 8 a 13

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerňe, zap. dr. z w. rak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaci so 20 np. mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaci so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaci 10 pj.

Čisło (Nr.) 253 — Budyšin — Wutoru, 29. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Wólbne dobyće lěwicynych stronow w Československej.

Czěskosłowakski ministerski prezident dr. Beneš je rjekł, hdyž je swój politiski program njedawno rozmjetał do prědka widźał, so pśihi nowowólbach do parlamenta stronam lěwizny dobyśe kiwa. Pśihi njedźelskich wólbach su wulke cyrkwiske wuswobodźenje wuwołowali. Po dotal znatych wólbnych wunoskach su najwjetšiki wólbny wuspěch **cześi socialdemokratow** z dobytkom 300 000 a **němšyn socialdemokratow** z dobytkom 100 000 hłosow dosp̌ili. Cześi **narodni socialistojo** su něhdźe 70 000 hłosow dobyli. Dobyśe tych tśoch lěwicynych stronow něhdźe 18 mandatow wuczinja.

Komunistojo su něhdźe 137 000 hłosow zhubili. Cyrkwna **ludowa (klerikalna) strona** je poražene pśeśiwnika. Dana je 80 000 hłosow zhubika. Jeničke dobyśeśi ma dotalnym kněžeńskowolnym stronam je cześka **ratarska strona.**

Wjednik **słowakskeje ludoweje stronu**, faraŕ Hlinka, nimo profetiske wócko měr, hdyž je dla krajneje pśicerady njezwólił dr. Tuku za naczolnego kandidata pódstajił. Z tym je słowakska ludowa strona zchódowała. Něhdźe 400 000 wuswolerjow je wót njeje wótpadło. Jeje najcyrkwjejše poražene pak je, so je dr. Tuka w Kóšicach swóbodny wótkrjeju pśichwatnył. Wón je jenoż 19 414 ze 27 314 hłosami w lěśe 1925 dóstał.

*

Najsylnjejša strona kaž hač dotal cześka ratarska (republikańska) strona wostanje. Jejne kněžeństwo by so jenoż mało powalić̀, hdy bychu so cześi a němšyn socialdemokratiskich stronow budźe kněžeństwo koalizije měšćańskich a socialdemokratiskich stronow śledowaś.

*

Po dotalnych wólbnych powěsćach su dobyli: Němšyn socialdemokratojo 21 (dotal 17) mandatow, němšyn swjatokarjojo, dźěłaŕska a hospodarska zhromadnosć 16 (16), němška narodna a sudetsko-němšyn krajny swjatok 8 (10), němška pśicesćijańska socialna a pśicemyślowa strona 14 (16), němšyn nazionalni socialistojo — (7), cześi socialdemokratojo 40, cześi narodni socialistojo 331, Gajdowa strona 3, cześi narodni demokratojo zhromadnje se słowakskej narodnej stronu a karpatskim swjatkom 14 (13), cześka ratarska ludowa strona 25 (31), cześka ratarska strona 45 (45), cześka pśicemyślowa strona 12 (13), słowakska ludowa (Hlinkowa) strona 17 (23), madźarsko-pśicesćijańsko-socialna a narodna strona 10, bólśko-židowska strona 4, komunistojo 30 (41) mandatow.

*

S dotalnych kněžeńskowolnych stronow su 27. oktobra 1929 dostali:

Czěskosłowakska republikanska ratarska strona 1100961 (970 498 w lěśe 1925) hłosow, cześkosłowakska ludowa strona 623 558 (691 238), narodni demokratojo se słowakskej narodnej stronu a karpatskim swjatkom 359 759 (355 548), cześkosłowakska pśicemyślowa strona 290 757 (285 923), słowakska (Hlinkowa) ludowa strona 425 097 (489 027), němšyn swjatok ratarjow, němška dźěłaŕska a hospodarska zhromadnosć 293 299 (571 198), němška ludowa strona a němška pśicemyślowa strona 347 929 (314 440) hłosow z dotalnych opposicijelnych stronow dostanu cześkosłowakska narodna socialistiska strona 767 509 (pórnjo 609 195 w lěśe 1925) hłosow, cześkosłowakscy socialdemokratojo 970 011 (630 894), němšyn socialdemokratojo 506 204 (411 040), němšyn narodni socialistojo 204 590 (168 278), němška narodna strona a sudetsko-němšyn krajny swjatok 188 866 (240 879), wschodoněmška strona 6669 (—), madźarsyn pśicesćijańsko-socialni a maśarska narodna strona 257 433 (98 883), komunistojo 752 737 (933 711), Polazy a Židźi 102 694 (145 538), luga pśicewšo swjasanym liśeźinam 71 656 (—) hłosow.

Dalše pohubjenśenje hospodarskeho połoženja w Sakskej.

Po woljewjenju swjatka fabrikowych industrialnych je se dalšnym pohubjeńśenjom hospodarskeho połoženja we septembrje licźba namjetow na zawjedźenje konkursowego jednanja je 103 w auguście na 127 pórnjo septembrej 1928 z 83 stupiła. Wikowańske pśicemyślo je z 52 najbolśiśo wobdźelene. Licźba dźěłopytarjow je w septembrje w textilnej industriji 27 000 (loni 19 000), we drjasowem pśicemyśle 14 800 (9900), w twarstwje 7900 (2900), w papjerowej industriji 4800 (1700), w bawmownych pśichadownjach je makowu licźbnik za pśichadowanje z 38 proz. w auguście na 18,3 proz. wrócso scholi. Wulki dźěł firmow w papjerowej industriji mějesće też w septembrje krótke dźěło. Sukka cyrjowa industrija hišćeze pokuje dźěła.

Program Daladierowcho kněžeństwa.

Socialistojo su w „Populairu" wosśewili, so je jim Daladier **zyle wěsty reformski program pśichilubił.** Tónle program śledowaze wopśicuje:

Měrowa politika z wuprószenjom Versailleskeje z wuměnjenjemi, w Haagu pśichwatnym, so dale wjedźe, Youngowy plan so potwjerdźi, wotbrońenje so pśicewjedźe, bawbrki so wótpóra, wójsko so skóńśi, jenotna lajowa schula so za najbrśišći cząs pśicewjedźe, kaž je to radikalno-socialistiski kongreß wobkmanknył, w Elsašu so sozialne zawěsćenje bórzy zawjedźe, monopol za dowos žita a hmojidłow, amnestija za politiskich zašudźenych ale. Pśicejelu wjeczor je so Daladier nadźijał, so hač do brzedy nowe kněžeństwo sestaja.

Radikalno-socialistiski kongreß w Reimsu je program swojeje stronje pśichwalił. We zwonkownej politiku so we nim praji: „Strona hromadźe z demokratami wšich krajow a wosebje w dorozumjenju na **jendźelske pśicerjelstwo** žyłnu **měrownu politiku** dale powjedźe a z politiskim a hospodarskim **zbliżenjom k Němskej** z pśichwatnym obligatoriskich rozstrašanych žrudow za wšykne śwady bjese wšyknego wulwasća, z mjeńšenjom a kontrolu bronjenja a z dorozumjenjom wo zjach pśenju kročeł k **swjatskej europiskich statow** sćini.

Mjes socialistami žłebi njesamjelejeja, so na Daladiera hišćeze **wulke wobezjeńośe cakaju,** dokelž je k wjetšinje też hišćeze podpjera praweho kšikła lěwizynych stronow trjebna. Mjes tym so móże so na hobudźelo njewótwisnje lěwizny z wósćoscu licźiś, so znadź pola radikalneje lěwizny a republikańskeje lěwizny hišćeze wulke wobezjeńośe nadeńdu.

Hač dotal Daladierej k wjetšinje hišćeze 50 hłosow pobrachuje. Daladier ma twjerdy, so hišćeze 15 hłosow z njewótwisnje lěwizny a 6 hłosow z njewótwisnych socialistow dostanje, 30 hłosow znadź jemu z Loucheurowe stronu pśichwatnje. Radikalni socialistojo z tym licźa, so śmeje Daladier jenoż malu wjetšinu sady žejbe.

Mjes parlamentarjemi pak njewěrja, so śmeje Daladierowe kněžeństwo dołge žywjenje. Widźa hižo Poincarea sajo na cźole kněžeństwa, dokelž je so jeho druha operazija bjez poradźa a lěkarjo praja, so hač do nowjeho léta dospołnje wótkhori. Tohodla mjenja, so parlament Daladierowe kněžeństwo powoli, kaž bórzy budźe Poincare nowe kněžeństwo sestajeć móz.

Potopjenje jendźelskeho lětańskeho cołma.

Jendźelski lětański cołm „City of Roma", **kotryž** je Alegandrije (w Egiptowskej) k Romej leceśe, je so po powjeśći jendźelskeho lětańskeho **ministerstwa** je žydom wobdarjeni pśichi italskim wjeczorom brjoh potepił. „City of Roma" bě z Neapla dopołdnja w 10 hodźinach wotleceźa a popołdnju pśiched toskańskim brjohom so je žeľnym wětrom doceśěhny.

Mokoło ¼4 hodźin popołdnju italske brjohowe stajiśe wołanje wo pomoc popadźechu, **kotrež** praji, so je lětański cołm blizko mulowa rěki Arna pola Viareggio. Nad Viareggiom, w straśnjnym wětrowym hurce, je so potom lětański cołm na morjo puściś. Wjeczaza łódź z Livorna w tymle cząsu lětański cołm njewobsćahkodźeny po žołmach pśiwjazowała a łódźi pśichwatała.

Krótko pśiched twarkowanym brjohom pak so wšyknje tśi powjazy rozstorhnychu.

Lětański cołm so je žołmami daloko do morja cerpjeśe, a hač runje so zyle łódźiśowe wjeczaśow a małych wójnskich łódźow z Genuy, Specie, Viareggia a Livorna wupółpśa, njebě móžno, letadko namatkaś. Njedźelu popołdnju je potom jedyn italski sanitski dwě cźełe popadnył.

Potepjenje tehole lětańskeho cołma je za schyrí mjeńšaju tśeśe cźełe njeboze nowoje lětańskeje žrubły mjes Jendźelskej a Jendźelsku.

Kotraž je so z tak wulkimi nadźijemi zapoczała. 17. junija je, kaž so dopomina, „City of Otawa" w jendźelskim kanalu nuzowana była, so na morjo puściśeź a je so z žydom wagobami potepiła. 6. septembra je so „City of Jerusalem", hdyž je w Jaffu pśichi Persiskim zaliwje pśichistajiła, spalila. Lětańske cołmy do najwjetšich jendźelskich typow žłuchachu a mějachu tśi motory po 500 konjazych mocach.

Pśichiczina njeboženja njeje so w žanym padźe zyle wujasniła.

Rjeczas cźeźkich katastrofow je mjes ludom take njedowěrjenje pśicerjeśiwo tejle lětańskej słužbje zbudźił, so ma so experimenti lětanja do Jendźelskeje, kotryž ma wulku wažnosć za zwiśowanje jendźelskeho kněžeństwa, skoro jako njeporadźeny wobhladaś.

Kradnjeny italski šifrowy kluč.

W Parizu wukhadźaze nowiny ruskich cźeknjenjow pśichi, so je so italski šifrowy kluč, w italskim pósłanstwje w Barlinje kradnjeny, pśiched nětkotrymi mězazami ruskemu pósłanstwu w Parizu za 5000 dollarow pósłcźił. Loni w zajnej nasmje je jedyn attaschej Barlinskeho italskeho pósłanstwa do ruskeho pósłanstwa pśichischoł a šifrowy kluč pósłcźił. Pósłanstwowy sekretarjo attaschejej rjekhuchu, so dyrbja zo najpózdźej we Moskwje wobrośeś a jemu cźakaś dachu. Pśichi tśeźim wobnjeze dachu žebi šifrowy kluč pokakaś a jón do druheje stwy zobu wjachu, wudawaju, so dźeźa jón pruhowaś. Tam jón hnydom fotografowachu. Sa dwě hodźinje zesełnje cźakazemu attaschejej źěźichu, so šifrowy kluč nochjeźa kupjeś, dokelž jón njemóża wuzyś. Fotografija tajneho šifrowego kluča pak so hnydom se kurjerom do Moskwy pósła.

Hdyž so prjedarscheho ruskeho pósłanstwoweho radźićela Bežedowskeho wopraschachu, hač je so wěz tak měła, won wotmołwi, so ju do drobna njesnaje, so pak wě, so je wuzamknjał tajnych pśinoso w ruskim pósłanstwje wot nětkotreho cźasa wšyke depesche wuczitał, kotreź su ruśaj agentojo pósłanyli. Ruske pósłanstwo je žebi na pósłed w juniju tej kluč tajneho pśisma, kotryž jendźelski kolonialny hamt wuźiwaśe, wobstarało.

Besedowski wo ruskich vučowych planach w lěśe 1923.

Něhdyšći bolśewikowski koruńti pósłanstwowy radźićel w Parizu, Beźedowski, **kotryž** je z pósłanstwa cźeknył, so by žebi žywjenje wukhował, je w Parizišim „Matin" dołhi nastawk wocźišćeźeł dał. W nim źo praji, so śej bolśewikowske kněžeństwo a kommunistiska internazionala, kotreź śej woprawdźe jenakej, w lěśe 1923 wulki kommunistiski puć w Němskej pśichotowałej.

Wjacźem bolśewikowskim wukrajnym sakupjeŕstwam, też wótkowańskim sakupjeŕstwam, je so poruczyło, so bychu swoju błaźawosć na puć stokli. Wośebje pak so prózowali, k hospodarskemu satoženju pśicewótka wulke zhromadny žita a skota po możnosći blisko puczowu do Němskeje sćelć.

Hdyž běchu potom Radeka do Němskeje hóśkali, je hrabja Brockdorff-Rantzau w Moskwje zakrócił. Cźicźerin je twudawał, so žeľa njewě, hdyž Radek pśicebywa. Němski pósłanc pak so njeje dał wótpokłakaś. Jeli so so sakupjerjo bolśewikowskeje Ruskeje, je prajił, njebychu so njedušnosće wostajili, so śubiś, swoju adrezu njelawostajiwšoi, budźe Němska nuzowana, pocźohi k Ruskej pśetorhnjeś. Potom su w Moskwje hišćeze tśi dny wótkowańskim sakupjeŕstwam, je so poruczyło, so bychu swoju błaźawosć na puć stokli. Wośebje pak so hrozowali, k hospodarskemu satoženju pśicewótka wulke hromadny žita a skota po możnosći blisko puczowu do Němskeje sćelć.

Hdyž běchu potom Radeka do Němskeje hóśkali, je hrabja Brockdorff-Rantzau w Moskwje zakrócił. Cźicźerin je twudawał, so žeľa njewě, hdyž Radek pśicebywa. Němski pósłanc pak so njeje dał wótpokłakaś. Jeli so so sakupjerjo bolśewikowskeje Ruskeje, je prajił, njebychu so njedušnosće wostajili, so śubiś, swoju adrezu njelawostajiwšoi, budźe Němska nuzowana, pocźohi k Ruskej pśichotowałej.

Wjacźem bolśewikowskim wukrajnym sakupjeŕstwam, też wótkowańskim sakupjeŕstwam, je so poruczyło, so bychu swoju błaźawosć na puć stokli. Wośebje pak so hrozowali, k hospodarskemu satoženju pśicewótka wulke zh

Japansko-chinesne namjezne wojowanje.

W krajinje japanskeje pokodnischeje mandžurskeje železnizy pola Czanczunskeho železnizkeho sastanischcza žu chinesky wojazy do japanskich wojakow japanskeje namjesneje straže tkilili a do nich ruczne granaty mjetali, dokž žu to tuczi pschi mjehy smuczowali. Hnydom alarmowana blizscha japanska garnisona je wótro pschecziwo chinesklim wojakam postupowała a jich wotbronila. Pschi tymle srażenju žu schesc Chinesow morili a dźewjecz franili. Na japanskej stronje žu žndom franjenych naliczili. Dla tehole podawka je japanski generalny konsul hnydom w Mukdenje protestował.

Chineska kroczel pola wulkomocnych dla nawala ruskeho wójska do Mandžurskeje.

Chinesti póstkanz we Washingtonje pschipowědženje wotceda, w kotrymž zo praji, so dyrbi žo i nastacom ruzko-chinesteje wójny liczicz, jeli so **Amerika njesakroczi.** Ruske wójsko je sa poslednjej dwě njedzeli wospjet mandžursku mjesu pschekroczilo a s chinesklim wójskom wojowało.

Też chinesky póstkanz w Londonje, Parizu a Tokiu budża podobnu kroczel pola tychle knjezerskwow czinicz.

Chineske hlowne roskasowarstwo powě, so je žo njedzelu 110 kilomtr. wot Hailara pschi mongolsko-chinesklej mjesy mongolsko-czerwjenemu wójsku poradźiło, chinesku nanjesnu straju sdicz a 60 kilometrow hluboko žo do Mandžurskeje nawalicz. Mongolojo žu mandžurske schtyri mesta wobžadźili a hroża, pschecziwo Hailarej, postupacz. Hdyž je chineske wójsko powylnjenje dostało, je wono Mongolow wrócko sbiło. Dwě mongolskej lětadle stej bomby na Hailar mjetałej.

Ze Serbow.

W **Budyšchinje**, 29. oktobra 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer —6, thermometer iwo dnjo +6. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —8, thermometer w nozy +3. Wuhladny na nakhwilnje ruzke wjedro a nózne mrózy. Nasche wjedro drje dale njewobstajny ras wobkhowa. S wjeczora pschikhadźeja nowe niczíny. Se swojimi wubžkami pschinjesu nam schercatz njewobstajne wjedro. Też schkleńza je sajo na hrožo schla. Na hrjedžnosemskim morjom je žo wiwa niżina jewika. Na wjerschkach Krkonoschow (Riesengebirge) a Rudnych horow hižo sněh leži. Sněžka (Schneekoppe) japiše hižo 7 stoy. symy. Jenož s Azorskich kupow wiwa wyschina pschikhadza. Wuhladny žu na wokzopolente, ale krochu torhaty ras nascheho wjedra. Jutrise srjedu schkadza słónczko 6,54 hodź. a zkowa žo 4,33 hodź. Mježaczk rano 4,03 hodź. khadza a zo popołdnju 4,05 hodź. zkowa.

— **Małym rentnarjam** wuplaczuje žo podpjera na mježaj november srjedu 30. oktobra 1929 dopołdnja wot 10 hacz 12 hodź. w Sesemowni na Hrodowskej haży 10 po jenym schodze wo stiwje 41.

— **Sswoje 80. narodniny** swjeczesche njedźelu tudomny komerzijelny rada Jan Bohuwěr Litter. Wón, kiž běsche po powolanju pschekupz, załoži Budyšku Piwarniu zkalneje pinzy, kotraž 40 lět wobstejesche. Wón běsche le měschczanskim radu a mějesche wjele czesnych zastojnskowow. We hospodarskim žiwjenju běsche wón wažna wosoba a je hischcze dźensa pschedstawa wschelakich piwarnikich dospałowarstwow Měschczanskeje a statneje banki Hornjeje Łužicy.

— **Jutsise srjedu 30. oktobra je zwětowny lutowański** dźeń. Budyška měschczanska nalutowańska wossenja dźensa s nawěschtkom, na kotrež tu wosebje pokasujemy, so ma tehodla na [illegible] swoju pokładnu wot ranja 8 hodź. hacz do wjeczora 6 hodź. bjes pschestawki wotewrjenu.

běsche jeho tak cżežko pschejeł, so běchu wobžarowanemu s puknjenym nopom do khorownje dowjesczi dyrbjeli.

S **Hrubjelczicz.** Tudomny rentnar August Gěban swjeczesche sw swojej mandželskej Marju rodź. Urbanez pschi dobrej telesnoschi sloty mandželski jubilej. Se stronu wosnjoweje woboty, gmejny, a mnohich druhich dósta žo jubilarowaj wjele poczescżowanja a darow. Knjes farar Tischer jubilarow pożohnowa.

S **Jenkez.** Na swoje cżežke ranu je dźělacżer Jan Mikanja s nascheje wsy, kotrehož běsche njedźelu tydzenja automobil na drózy pola Wuricz pschejeł, pjatk wjeczor w Budyškej khorowni wumrěł. Jedyni Drježdżanski automobil

Z **Radworja.** Stwórtk 24. oktobra wotmě wjesna dyrbjeńska wohnjowa wobora w Topolinskec hoscencu swoju hłownu zhromadźiznu. Knjez wjesnjanosta Rječka wotewri ju wokoło ½20 hodź. Přečitachu so někotre akty (zakoń atd.), nastupace winowatosce wobory a jednotliweow, dale štó ma so na wuwuczowanjach (4. króc wob lěto) wobdźělić. Za hejtmana so wuzwoli knjez šulski domownik Polan. Zhromadźizna bě derje wopytana. Znate je, zo w Radworju *też swobodna wohnjowa wobora wobsteji, kotraž ma* z motorom klumpacu sykawu.

S **Klukscha.** Pschichodny schtwórtk na Reformazijskim zwjedženju budže chór posawiwschow pod wjednistwom mischtra Wjeczki w. Brěmjenju, na woběmaj Božinaj službomaj khěrkuschc s pikanjom polawnowo pschewodźecz a k temu tež arију po přadowanju pikacz.

S **Minakala.** Tudomna dyrbjerska wosnjstwa wobora smeje nies 29. oktobrom a 3. novembrom ras wózne swuczowanje. Wobowrnizy alarmuja žo s tózkowym signalom. K wotwobroczenju wopaczných mjenjenjow žo tole wojsewi.

Z **Koslowa.** Hdyž so w nasej wokolinje w lěsu wobhladujemy, spóznajemy hnydom, kotry lěs knjezim dworam słuša a kotry buram susednych wsow. Buram słušacy lěs je zrudny dopokaz wobstejaceje nuzy ratarstwa. W poslednimaj lětomaj je so tu mjenujcy jara wjele drjewa spuščało a předało. Jenoż malo je zaso nasadzane abo z lupinami hnojene. Hdyž by tola też za ratarja skoro zaso lěpši čas přišol! Potom by snadź też někotre wohrožene kubło we serbskich rukach zwostało.

S **Brěnje** pola Kamjenza. Njedźelu popoldnju wokoło 4 hodź. žo na łuzy mjes Brěnjanskej zkalu a Kamjensko-Budyškej statnej dróhu powětrowy ballon na semju delepschicżał. Ballon mějesche napjatno „Bitterfeld“ a běsche žo dopoldnja ½10 hodź. w Bitterfeldze do powětra puschcził. W zjokmišku jedzachu muzikaj a zonsta. Kaž zhonichmy, běsche tuton lět, pschi kotrymž žo hacz do 2000 metrijow wysokosce posběhnychu, hižom 70. ballonowy lět ballonowego wjednika. Na łuzy běsche žo wjele wczipnych sbězako, kotrež je sajimom sawalenjur ballona pschihladowachu. Hižom ½6 hodź. podachu žo kitarjo se Brěnjanskeho dwórnischcza z czahom do domizny. Ballon pak bliżschi worowny czah hobunwa.

S **Kamjenza.** Kamjenski Landbund pod 26. t. m. tole wozjewja: „Knjes Alfred Seifert je se Landbundoweje sługby wustupił. Sawěscżenski wotrjad wobkhodna pisarnja dalenjedże. Placzicz ma žo jenoż na wobkhodnu pisarnju. W poslednim czasu su žo s wótreje strony we swiski s wustupjenjom knjesa Seiferta wschelake njewěrne wózy wumoschowake. Warnujemy psched sich dalschim rosschérjenjom.

S **Bórka** pola Wojerez. Njedawno dobuschtaj so paduchaj do Ssuschcza kubla a kradnyschtaj se samknjeneho kamora 70 hriwnow pjenjes. Jako stólnikow wuzběhli policija dwaju 18- a 19lětnju pacholow, kotraj staj smataj jako tajkaj, kiž dźěłu s pucża thodźitaj, z mjenom Korla H. a Marczin Sch., wobaj s Bórka. Wonaj makaj swoje khłostanje wotczakacz.

S **Wojerez.** Hróšne njeschoże sta žo w nozy wot njedźele k póndźeli na Wojerowsko-Kulowskej wotrjesnej dróhy. Wokoło ½1 hodź. pschijědże Artez wožobowy automobil, kiž schofer Mattern wodźesche, z nascheho města. Pola Mětanez ležownosce w Małej Nydlej dyrbjesche automobilm pěschim, kiž jemu napschescho pschihódżechu, wuježcz. W tutom wokomiku zaběža jena wožoba blizko k automobilej, kiž žo jeje schmórkny a ju potwali. Hnydom skoiany lěkar dr. Wiazga mózesche bobužel jenoż swěsczecz, so bésche franjeny hižom mortwy. Semjertnje snjesoženy je lokomotiwnik Korla Borchardt z Wojerez. Po tym, so bésche statne rěcznistwo cżěło wudato, žu je do pohrjebnischcżowe hale w Małej Nydlej dowjesli. Borchardt ma na sadnjej hlowje hróšnu ranu. Krwawy blak na drózy wosnamjenjesche městno srudneho njeschoża.

S **Delnjeho Wujesda.** Póndźelu sandżeneho tydzenja tudomny wobydlel knjes Mucha w lěsu maly ballon namaka. Na pschipowědženjenej dopjerzniy stejesche, so žu balon 1. septembra 1929 z pschiležnosczu ballonskeho lětanja w Joez-Kamet w Belgiskej do powětra puschcził. Dopjerznizu žu tamnemu belgiskemu towarstwu, kiž běsche lětanje srjadowało, wrócźili.

Z Łužicy.

* S **Kodersdorfa.** W nozy k póndźeli žo w naschej wsy hižom sajo palesche. Wokoło 2 hodź. wudyri wohenj we maschinej nowej brózni ratarja Zunkehra a sniczi zkoržně a wschitke ratarske maschiny. Pschihótwatanym wohnjowym wobornam žo po wulkim wubinanju poradźi, wohenj na brózni samjesowacz. Wobžedźeł s wohnjom cżasto schkoduje, dokelž ma jenoż z dźela sawěscżene. Wobwolesiwo je žo jara rozhorilo, dokelž bésche tole hižom sa krótki czas pjath wohenj w naschej wsy. Měnja, so je jón słósniska ruka sakožila.

50ětny cyrkwiny jubilej we Łupoji.

Sandźenu njedźelu swjeczesche Łupjanska wožasa 50. lětne wobstacże swojeho Božeho doma wozwjeczicz, kiž bu po dokładnym powowjenju swowa swojemu samdżerjej pschepodaty. S wulkimi zamžnymi woporami a mnohimi pschezertwjenymi pschipomozami běsche zi mózno było schkody wotstronicz, kiž běchu po cżasu nastale. Tšesha dyrbjesche žo pschekreczé a kósla sesyknicz. Wóza dyrbjesche žo smotkach hacz ke swójzy horje swoporjedżecz, też wschelake wobschkodżene mětina na zyrkwinych sczénach dyrbjachu so snowa wobnowjetacz, pschesczele dyrbjachu so wuczischcza a pschezłoszowacz a skónczinje so zyła zyrkej smutkach rjenje wobarbicz, po tym, so bachu hischcze elekrikse tsepnje pod podwożkami pschitpawili. Sa woltak a klétku bésche žo nowe twodżecze wobstaralo, kiž bésche z ruku pschesczene a ruku tkane a w Drježdżańskim diakonyssynskim domje zhotowjene. Skónczinje buchu khody z běhakami wulkaże ne, so je zyrkwicżka sajo sara pschesczelny tak dóstała.

K jubilejskemu swjedżenjej bésche Radwoske knjeze sazhrodnischo woltak a klétku z kopjematymi rostlinami a kwétkami wupyschilo, druhy pschesczejo zyrkwje pak bechu pschewjali pychu duzy, kotruž króna pyschesche. Modłitwa bésche psched zyrkwinymi durjemi czesene wrota ztajila a nékotre pletwy nawika, kiž bachu psches pucz seschenje, po kotrymž mějesche swjedżenski czah z farkeho domu do zyrkwje czahnycz. S wósze strowjesche zyrkwinska chorhoj swjedżenskich hoscżi.

Jako so pržni swjedżenski czah ½9 hodź. pschi farze k serbskej Božej słužbje sestupa, pschedowły so Boże hnéwa“, wokasche do teho Janue, kiž bě nétko zyle blizko k modlazemu pschistupił, a z pschetyknjenymaj rukomaj a kruczeje sakuknjenymi zubami machanjam pobożnego saho rjeneho rěczníka pschikładował, „hajdombideraj! Czehodla ju njesthrabnjecze a na sem njeczitknjecze?“

„To je z naschej winowatosczu!“ sawoła pak, wobrjedy stupiwschi, Aonui, mikjionaram zyle poddaty — „jenicżky winowatosczj dźakownosczje, to bě, na kotruž dopomina naš rěcz nabodnehe muża!“

„Stoj, Aonui!“ sakocżi jemu tu, mjes tym so dźiwsche bo tón hižo do dźeła dacz, wobmyślitwy Terakane do paże, „to drje by pschekhwatana wéz była a — njewobkladnitwe jednanje. Ja sakitusu pschecżela, bdyž njeje pschitomny a njemóże bo žam sakitowacz, czehodla nétkole? — Jendżelska ma žwojeho sastupjerja tudy — žwoju žamžnu khorhoj a dwě wulkej łódzi, a zaczuwa-li bo khitrowódzena, njech žama zuju khorhoj swjerchnje.“

„Alle tule je tahitiska semja“, žwarjesche Janue, „chto by kralowna Beretanijowe k tomu prajila, bdy bychmy dzgoli do jeje kraja pschinicz a na jeje nażypach Pomarinu khorhoj wutuknycz? — Wona by rjekła: Schto chcedża zuły ludżo tu w mojim kraju? Pósczelcze jich wotkal, pschetoż mam tola žama žwoju khorhoj.“

„Jendżelska je nam bibliju pschinjeska“, rjekny pak też Potowari, druhi nacżolnik, kiž pschistupi, „a pschepjnaju-li bdy druhi kraj jako nad nami stejazy, tak móże a ma to pschezo jenoż Jendżelska być.“ „Alle bratija“, sawoła tu Dennis se sahorjenjom, „hdże žo to sabkudżimy? — Myślicze-li, so my, waschi wucżerjo, możemy néschto druhe dzjwcz hacz wasche derjemeze? Jedna-li žo tu wo tom, waž jendżelskej khorhoji podwolicz ako waschu žamžnu wot hańby a wotczežitwa wutżiwedowacz dźicz?“

„Tuž dha tu žama žwerhnicze!“ sabórcza Janue śjerawje — czehodla naž k tomu sjetwużicz chcycz?“

„To neje sastojnstwo służownikow Božich!“ prajesche Brower wstoku — „my smy žo stajnje sdakowali, do politiskich pomerow tohole kralestwa žo tykacz, a njebudżemy nétko —“

Tahiti.

Roman s južnego morja.

27] (Pokračowanje.)

Mišijonarowje wostachu najprjedy stojo a potom žo je wosworjenym a pobórschowanym muzom wobroczischu, ale swojstachu horjeka na wustupku, hdźež žo druhi bórzy wokoło mr. Rowe a franzowskeho konsula zhromadźichu, a prěni rjekny pschecżelnje:

„Wy, kaž žo sda, jeże žo we wozbożje smylił, czesczeny knjeże; my wschitzy smy muzjoj méra, kotrymž sawérno do mošnow njepschindże, z dobrej wolu, kaž wy ménicze, wójnu naschkatacz. Schto móżemy my, jednotliwzy a njezwobronjeni muzjoj, za to abo pschecziwo tomu cżinicz?“

Konsul kroczesche spěchnje a mjerzasy po verandże horje a dele, ani zkowa njenapschecziwjo. Wón cżujesche, so, by-li sakyknył, by žo jemu žołcz pschelał, a chzyschc někto w tutom wulzu wažnem wokomiku wschcho žo smiwnycz, schtož by žo jemu posłischo znadź mohło jako pschekhwatanje wutożowacz a jeho wobcżesczicz.

„A wy žo wobrawdzje sapowědżicze“, rjekny skónczinje po dlejschej pschestawzy, bdyž so czesczesdostojny mr. Rowe hižo sajo botowasche z wustupka wotenicz — „sklepy lud, njenarodżity wschcżi europitich wobstojnoscżow wot pschekhwataneje kroczele, kaž je to dele storhnjenje franzowskeje khorhoje, wrócżobzerzecz? — Spjerzicze žo, ludej straschne, chaj kotwórtne tajsko jednanja rosžahnicz?“

„Spjerzicz, knjeże konsulo?“ pschetorhny jeho mr. Rowe pobórschcheny, my nimamy nicżo s politiku tohole kraja czinicz. S kóżdym taiskim namjetom dyrbju waž na Kralowinu žamu pokafacz.“

Mörenhout dźiwsche hischcze nécżto znapschecżiwicz — hižo wotewri ert, a ž kroczatku poskupi mišijonarej bliże, potom pak žo ž wotmachom na pjenku sawjertny, wosta khwilku stojo, pokiwny k méstnu, hdźež stojeschtaj Tati a Utami i nétko k nimaj doschedschim Paosai, a kroczesche potom, mjes tym so běchu žo jemu tsjo nacżolniizy pschihrbjoły horje.

XII.

Mjes tym bě wonka žo dźiwsicha hra sapocżała, hacż bě to žanto Mörenhout pschedczuł. Mišijonar bě mjenujzy powěsczej pschinjesół, so na jendżelskej wójnskej łódzi pódla jendżelskeje žo tahitiska khorhoj smahuje. Hacż wón to žam wěri abo nic — schtó może to wědżecz; ale wjeżkoły lud lopkeje wutrobY tutych kupow podawasche žo wotomiknje najdźiwischim, najbóle pschekwatnym nadżijam. Mjes tym so dźěł pocża, staru tahitisku hymnu po taktu wjele starscheho jendżelskeho spěwa „old hundred“ spěwacz, sastocżi žebi druha skupina k narodnej rejzy, a bubnowanje ž bubonom mésczesche žo ž podobnym khrluschom spěwazych na spodżinne waschnje.

Hinak pak a dźiwischo pocżinjesche žo zhromadźinna na delnim dźelu Papeet. Nkdże dwě cżež kroczel wottam dalenych, hdźež smahowasche žo franzowska khorhoj, psched domom konsula Mörenhouta, nješ małej skupinu tcżtkokrejstych kokoskowych palmow a nad hufczinu cżemnopelenych schtonow khlébnych płodow, zhromadźowachu žo nétko jednotliwi mišijonarojo, mjes nimi Dennis a Brower, a wupraschu na zjawnem namjeżce wótrje žo modło žwoju radosez nad dobyczom, kotrež je biblija nad bamżowstwom dobyła.

„Snowa“, sawoła cżesczedostojny bratr Dennis we žwojej żahlej horliwosczi za derjemerże žwojeje zyrkwje, „snowa je Knjes njebjesstich wójskow žwoju ruku wupschestrěł nad hkowami wérinych, a wón poraży k druhemu rasej k semi pschibohowo, w tutych horach postajenych, kaž je prěni krócz žwoju múz a wschehomóż sacżucz dał. Hischcze smahuje žo tamle tjibarhota khorhoj pschiwitzwarjow bamża, hischcze zlétuja njepschecżelske barby we wótrem wétriku, ale kaž wichorozity nawjeczorny wétr sa krótke hodżiny cżichemu wobstajnemu rańschemu wétrej zofnje a zosacz dyrbi, tak budże też tamale łódź, kotrejež bése płachty naschemu hosczicżelskemu brjohu nakhpschecżo duja, nasch kraj wot hańby wotczižicżej, druhej mozy pożtuchacz, hacż Božemu Jehnjeczu a jeho bjeskónczenej mikosczi.“

„Hdyż waž smahowanje tamneje khorhoje tak žakostnje

...ćkeho pšches mróčzele. Pod synkanu khorala „Jehyn ...ho je nasch Bóh sam", kiž Khwačanšti a Lu... ...posawnišaj khoraj pišakschtaj (kiž bóchu też jichom ...ch 50 Ltami pichi swjedženšim czahu saklinčzał) a ...nom czehnjechu duchowni, wjedženi wot knjesa ...chkeho fararja Sarjenka, Lupjanše zyrkwinske pryd... ...ženstwo a sastupjerstwo Minakalskeho zyrkwinskeho ...ršerstwa, mlodžina, schulske dźěći z knjesami wucze... ...ami, gmejnske sastupjerstwo, Lomšečanske wojerske to... ...wstwo a pedyperanske towarstwo ze swojimaj khorhojo... ...ami. Raiffeisenske towarstwo a hewanske korporazije do ...rwnje, kotrymž khwikna wošada sčžehowanje, tak jo bě... ...ke zyrkej rucze pschepjelnjena a městna k hedženju nje... ...dobychu.

Boža služba běsche posědźowaza. Knjes wyschichi fa... ...Sarjenk ju wotewri, jako ponowjenu zyrkej se khwa... ...mi wutrobneho šwožopschecza žerbskej wošadze pyche... ...a. Knjes farar Kschiža-Klukschanski wopyšowaroche ...nikar Minakalskeho farstwa zyrkwinske poczaši Lu... ...skeje wošady k Minakalej a pschewoda se šwožopschesa... ...mi khwalowani jubilejski dar Minakalskeje wošady. Schul... ...ke bźěchi spěwachu pod nawjedowanjom knjesa kantora ...anka z cžerstwym khwosom wjazyhlóhym ariju „Khwal... ...e wopsche Knjesa". Kérluche, kiž wošada spěwaše, pyche... ...chaju nimo pischczelow też posawnja. Wottarnu Bożu ...u měnjesche tehornuja knjes farar Kschižan a šwje... ...pødowanje měnjesche knjes wyschichi farar Sa... ...kiž je šałožiju na khwalu 2. Mój. 20, 24 Boże ...ja „Ja chcu k tebi pschińć a chcu cže žohnowaca". ...placžiwoschći sa Lupjanšku wošadu a jeje Božim ...jako žórło bójskeho žohnowanja žiwje pschedstajicz ...mi. Sswjedženska kolekta wunjese 47,73 hr.

Po krótkej pschestawzy hibasche so z duchownymi a ...knjesom superintendentom Froehlichom z Budyšcina na ...cžele jako pod synkami posawnow a swonow swjedženski ...ad na nemšku Božu službu, ke kotremuž běchu so hišcze ...lkeši cžesni hosčo pschidružili, tak zwobodny knjes se ...Nettinghoff, majoratny knjes nad Nješwačidłkom jako za... ...knjes Nješwačidłkeje wošady, knjes tajny knježerstwo... ...ny rada zwobodny knjes z Welck nad Radwarjom, wyschi... ...zyrkwinskohamtski rada w Drježdźanach, knjes hrabja ...Holnstein nad Minakalom, knjes tajny zyrkwinski rada ...Rauchfuß z Budyšcina, tři Kordinez kotryž jako bźowski ...ješerja tudomneje wošady, senior žerbskich duchownych, ...knjes farar lic. theol. Mróšak a hišom mjenowane towar... ...stwo a sastupjerstwo. Jako běsche knjes superintendent ...Froehlich z wutrobnymi žohnowanjemi klowami zbohom ...u wjerje ev.-luth. krajneho konsistorstwa a eforije, kotre... ...mu wokspešnym zyrkwinšti wubjerk běsche bohaty dar k po... ...wonjenju zyrkwje pschinoschowal, ponowjenu zyrkej do ...Božeje wošady stajił, pschepoda knjes tajny zyrkw. rada ...Rauchfuß jako pschedźyda Gustav-Adolfskeho pobočnego ...towarstwa w Budyšcinje dar tuteho towarstwa a knjes ...farar z Wietinghoff dar w mjenje Nješwačidłkeje wo... ...šady. Khwačanšti posawnišći khór pschednjesche, kaž hi... ...šom na swerhšim, mišchterstwo a cžiłce motetu. Wottarnu ...Božu službu měnjesche na to knjes farar Voigt z Hodźija. ...Pó na němškim kemschenju spěwasche zyrkwiniški khór. ...Hdyžsche předowanje měnjesche knjes superintendent ...Ehlich, kiž z Rom. 10, 8. a 9. pokas wsa: „Dyr... ...wješe na naschej zyrkwi měcz, pschetoż Bóh je nam ...blisko w swojim słowje, bliško naschej wutrobje, jo ...ich jeho wusnacz psched zyłym swětom. Też tuto ...wanje sawostaji hłuboki, mózny sočišcžeš na nutrnje ...Božeje wošady w sałožo pschepjelnjenym Božim donje... Jako běsche hišcze Lupjanše mužše spěwne towarstwo ...wošadu z pschednjeješenjom spěwa swjeselicko, džakowasche ...so knjes wokadny farar R j e n e z a wschitku ljubosć, ko... ...traž je so wosadze wopokasała, za bohate pschecžełne dary ...a darmotne dźěła, z kotrymiž bu ponowjenje zyrkwje smóž... ...nje, kaž też wschitkim, kiž tu k poradženju jubilejskeho ...swjedženja pschinoschowali. Kolekta wunjese na němškim ...kemschenju 82,12 hr.

Tak běsche jubilejski swjedźeń, nad kotrymž so też ...swjetscha žłonzo ljubje šmsowacže, dźeń najrjeńšeho wje... ...sela sa Lupjanšku wošadu, kiž wschěm wobdźělnikam nje... ...ustawnity wostanje. Njech Lupjanski Boži dom, kaž knjes ...farar Voigt z Hodźija, kiž też do nebduschich duchownych ...tuteje wošady liči, hischcze pónježelu w žiwojim kermusch... ...nym předowanju praji, wostanje žórło bohateho žohnowa... ...nja za Lupjanšku wošadu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Oderana.** (Wobšthodny wjednik městneje khorob... ...pokładnje cžełknył.) Tudy so rozcherjaze powěcze ...njeprawidłoscžach pschi městnej thorobnej pokładni ...ručzeja so někto z wujašnjenjom pokładnje, w ko... ...ej rěka: „S tutym so na to pokasuje, so je so pón... ...pola pokładnje sakoršzy pschedpisana njenadžita ...dnjowa rewisija wotměła. Njewocžakuju dospła ...ědła, je so wobthodny wjednik Geißler wot wutor... ...cho ranja wotkalił a klucze k pjenježnemu kamo... ...rbcžopostał, tak so so hodži mysliš, so njeczuje so ...hjes winy." Dokelž njeje reviśija zyle stónczena,

Přinja w
Sokławka.

njeje hischcze gnate, hacž su so woprawdże podwody stu... ...cžiłe. Geißler je so posdźišcho sazo wrócžił.

S **Lipška.** (Najwyschischi wuhen w Němskej natwarje... ...ny. Lipšcžanske Měschcžanske dźělarnje su wotprjedź mě... ...sta pschi starej plunarni wuheń natwarjecž dale, kotrehož wysokosć wot jemje hacž do wjerschka měrjena wuczi... ...156 metrow. Wuheń je pjark z hruba dotwarjeny; město sdźełanskeho wenza su dźełacžerjo měščcžanskim khorhoj... ...postajili.

* S **Wróšłakwja.** (Ssamomordarstwo konkursowho ...sarjadnika Cohna.) Kaž znny hižom pišali, běsche Wróš... ...łakwšti konkursowy sarjadnik Cohn po pschechadźiwszym ...pjenjesu cžekny. Sswojej žonje běsche telefonizny sdźełił, ...so žebi žiwjenje wosmje. Žona je so nad tom tak ros... ...horiła, so je žebi je sajedocžjenjom žiwjenje wsała. Nětko ...je žebi też Cohn w Cžopliz-Schanowje (Teplitz-Schönau) ...w polnóžnych Cžechach kulku do hłowy sčełił a žiwojemu ...žiwjenju kónz sčinił.

* S **Cžopliz-Schanowa.** (Struchły nawrót z wójnskeho ...sajeza.) Po 13-lětnem wójnskim sajezu w Sibirskej wróc... ...cži so tele dny schesty Emil Leichenberg do žiwojeho Rud... ...nohórskeho ródneho Riklasdorfa. Leichenberga mjachu lěta... ...dołho sa zhubjenjeho. Spocžatk wójny mějesche w Sak... ...skej wobuzowanu fabriku, kiž inflazija pókaz. Nětko nima ...dźěła, ani samožerja a dyrbi so wo žywóbu, wobstojaju ...z 10 duschow staracz, z kotrychž njemóža so hischcze wschit... ...ko sežiwicz.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutnischu hrjedu:** Khłódno, schcerjate a torbate. W Jendźelskej podobne wjedro, też w połnóžnej Europie.

* **Hdyž w Moosheimje we wjecžornej Sakskej kał tru... ...hazej maschinje z elektriskej mozu dźěłacz dachu, cžerdne ...koło nadobo do kruchow roślesche. Želesne kruchi kał nje... ...sbožownje služobnu holzu trjechichu, so so jej wobej nosy ...pscheraschichcej.**

* **W Dortmundu so w jenej korcžmje hosčo swadźichu. Jeneho stajneho hósčza z nožom do wócžka kłochu, so hnydom wubeža. Wbohi muž je dospołnje wosljepił, dokelž je ...widjenje druheho wócžka se sjesbožnjenym hižo psched dleschim cžasom zhubił. Policijstoj so hnydom sa bicz... ...kami puschcžichu a jich na zuždnej drohi dosčehnychu. Kalarjo pak so do policijstow dachu. Tuczi běchu tehodła ...nusjowani, swoje rewolwry trjebacz. Pschi tym klampa... ...narja Travinskeho z wutřelom morichu. Někotrych ludźi, ...njes nimi też kalarja, mózachu sajeczz.**

* **(Kónz wokhudneho milijonara.) We Warschawje je ...žebi znaty wulkoindustrialny Rylski kulku do hłowy tři... ...kł. Jeho do khorownje dowjedechu, hdyž je bórzy po tym ...wumrjeł. Rylski, kotryž bě 40 lět starý bě nědhy jedyn ...z najbohatschich industrijowych magnatow stareje Ruskeje ...a w Baku petrolejowe žórła, 200 milijonow hriwnow ...hódne, wobhdźedźesche. Wě lěcze 1920 dyrbjesche do Polskeje ...cžekny, hdyž bě wot teho cžasa je swojej žonu, rodźenej ...Schwarzenbergskej pryndzeju, žiwy.**

Hospodarski rozhlad.

wutoru 29. oktobra 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,176	100 pólsk. złotych	47,00
1 jendźelski punt	20,378	100 čěskosł. krónow	12,37
100 šwajc. frankow	80,915	100 franc. frankow	16,445

Barlinska bursa wošlabny pschi sastupje do nowjeho tydženja. Zliwischi bě wobrot na wikach z dołżnymi a rentowymi lisčinami pschi postupowanych kursach.

Produktowe wiki wočzera sajo stružcenje płacžišnow sapiračzu. Pschenza a rožka sajo wo 5 pj. postupichu. Nomérnje běchu witi měrne, hacžrunjež wukraj šyhnische ...schtrinjenje žitnych płacžišnow powě. Wčzera płacžesche zentnar

w Barlinje:

pschenzy 11,35—11,40 hr., rožki 8,60 hr.
hacž 8,85 hr., najwyschcho jecžmjenja 8,60
hacž 9,40 hr., nałetnjcho 9,75 hacž 10,75
hriwnow, wowsa 8,20—8,70 hr.,

w termijnowym witowanju:

za oktober: [illegible] 2,40 hr.,
za dezember [illegible] 9,15 hr.
za měrz: rožki 10,27½—10,30 hr., pschenzy 13,05 hr., wowsa 9,62½ hr.,

w Drježdźanach (pjatk):

pschenzy 11,35—11,60 hr. (11,30—11,55 hriwnow),
rožki nowje 8,95—9,20 hr. (8,85—9,10 hriwnow),
jecžmjenja wusymskeho 8,85—9,10 hr. (8,95 hacž 9,10),
jecžmjenja nałetnjeho 10,40—11,15 hriwnow,
jecžmjenja nałetnjeho 10,40—11,15 hriwnow (10,40—11,15 hr.),
wowsa nowego 8,20—8,60 hr. (8,20 hriwnow hacž 8,60 hriwnow).

Pschihotajo:

Jutrownu, Fejnrichowa w Biskopizach, Pschi Lutheronym parku 3.

Na pschedań:

Sofa a wucžahowaze blido w Riśkej, Cosul, Christophowa haša.

Hojeżenz ł 14 jutrami leżowowsežze w Mocholzu pola Rěcžizy, Wilh. Schmidta našl. w Mužakowje.

Měšał w korshmju, dalšche wukasuje C. P. Pech w Korsy... ...mju, telefon 244.

Wozaj w Jeschizach cžo. 8.

Nanzy šuwrošchwe, Henczel we Wowmowje.

Krowa wyhotowkuczelna, šylna, Kubšch w Mucžawje.

Kosy we Wojerzecach, Hrobkowska dr. 18.

Ssudniszy na pschežadźowanje

hrjedu 30. oktobra 1929:

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje maschin... ...skich tšelbow dop. w 10 hodź.: wschelake meble, wobrazy ...konjaze koło, symske thabaty, hobanta, schitaza maschi... ...na, stejazy cžažnik,

w Brišnje pola Kamjenza w hoseżenzu „K wicžeznemu ...klubu" dop. w 9 hodź.: elektromotory, skałatki grat a ...maschiny, kowarske maschiny a grat, rubane kamjenje.

we Wulkich Sdzarach w Streublez hoseżenzu dop. w 10 ...hodź.: motorske koło,

we Wojerzecach w hoseżenzu „K słotenu lawej" dop. we 11 hodź.: wschelake meble, klawer,

w Hermunezach w hoseżenzu pschip. w 12 hodź.: gramo... ...fon a 8 nužazych koloch,

w Riśkej w hoseżenzu „K hwězdže" dop. w 10 hodź.: wsche... ...lake meble, klawer a rěsniške maschiny,

w Mikowje w Hubaczej hoseżenzu dop. w 10 hodź.: pi... ...šanske bledo,

schtwórtk 31. oktobra 1929

w Khalmje w hoseżenzu pop. w 5 hodź.: kruwy cžornej schazy.

Ssudniske pschežadźowanje leżownosce:

Korcžmarstwa leżownosćz. Kluschaza korcžmarjez Korli Apelez w Budyšcinje, Hrodowska haša 4. Hódna 58 116,90 hriwnow, schtož k temu kluscha je postajene na 3466,90 hriwnow. Wopalna pokładnja 50 200.— hr.

Zliwnosć, wběže 14 kórzow wulka, kluschaza Michałej Hajnkez w Jeżenzy cžo. 13 pola Nješwačidła, hódna 10 244,50 hr., wopalna pokładnja 6550 hr. Na pschežadźowanje pschichóže schtwórtk 12. 12. 29 dop. ½9 hodź. w Budyšcinje, na Budnišćowe, sjiwa 141.

Konkurs.

Konkurs je hnd w Budyšcinje wotewrił nad samožerjom wobšedženja knježeho dwora Mara Kónica we Lupoj. Sarjadnik konkursa: Gustav Christoph w Budyšcinje na Klinzowej haši 40. 1. term. 27. 11. 29 pschiw. ¼1 hodź. 2. term. 8. 1. 30 dop. w 11 hodź., wobej w Budyšcinje na Budnišćowe, sjiwa 141.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje djensa dop. ¾11 hodź.: Płacžišny su skrucžene, tola so kupy kupowanja zdaluja.

Dop. ¾12 hodź.: Płacžišny dale postupuja, tola je žito žadne.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płačizny po złotej hriwnje.

	28. 10.	26. 10.		28. 10.	26. 10.
Pšenica	227-228	226-228	bowy	—	—
rožka	172-177	171 176	woka	—	—
naz. jačmjeń	—	—	nódre lupiny	—	—
nal. jačmjeń	178-188	178-185	bołte lupiny	—	—
wows	164-174	164-174	rarabella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosuk	18-19,00	18-19,00
pšenć muka	27-33,00	27-33,00	tany wósuk	23-24,00	23-24,00
rżana muka	23-25,80	23-25,80	boen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	běrnj. kruški	15-15,50	15-15,50
rżane „	9-10,00	9-10,00	syno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-3,80
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,25-1,50	1,25-1,45
hróch, Viktor.	35-40,00	33-40,00	pšenć, „	1,15-1,35	1,05-1,30
raps	—	—	wowsna „	1,30-1,45	1,19-1,35
pjeluški	—	—	jačna „	1,15-1,35	1,05-1,25

Drježdźanska burza (28. X.).

Pšenica	227-232	běrnjace kruški	16,00-17,10
rožka	179-184	pšenć. wotruby	10,80-11,20
nałetni jačmjeń	208-223	rżane wotruby	10,80-11,80
nazymsk. jačmjeń	177-182	pšenična muka	43,50-45,00
wows	164 172	rżana muka	29,00-30,00
čerwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00-37,00
kukurica (Mais)	195-199	hróch	34,00-36,00
suche truhanški	13-13,20	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płačizny rożneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

28. oktobra.

276 wol., 243 byk., 427 jałojc. a kruw, 574 čelat., 556 wowc., 3037 swini.

Płačizny za

woły: 1. 57—61, 2. 50—55, 3. 42—48;
byki: 1. 59—62, 2. 51—57, 3. 45—48;
kruwy: 1. 49—53, 2. 42—47, 3. 32—37, 25—30;
jałojcy: 1. 56—60, 2. 44—52;
wowcy: 1. 66—70, 2. 56—63;
čelata: 1. 90—95, 2. 80—88, 3. 64—76;
swinje: (přez 300 pt.) 88—89, 2. (240—300) 88—90, 3. (200—240) 86—87, 4. (160—200) 84—85.

Rancy 76—82.

Přilopk.

*** Nózna bitwa ſ zyganami.** W Charlottenburgu nałta ſchtwórtk mjes pſchiſtuſchnikami dweju zyganſkich ſplahow dla żarliwoſcże wulka bijeńża, pſchi kotrejż wobě ſtronje revolwry a noże wužiwaſchtej. Polizija móżeſche hakle po dleſchim cżaſu wojowazych rosdwoiticż. Schtyrjo mużojo, ſ wutſelemi cżeżko ſranjenych, dowjeſechu do thorownje. ó;dnase zygankow bu ſ nożemi ſkałanych.

*** S njewobhladniwoſcże ſwoju żonu ſaſtrelił.** Hdyż 25lětny nózny ſtrażnik Wiche w Pankowje ſo pjatk rano ſe ſwojeje ſłużby wrócżi a chżyſche ſwoju ſłużbnu bróń wottyrkaċ, ſo wón njedohlada, ſo je hiſchcże jena kulka we błownje. Wutſtel wujdże, a kulka trjechi jeho mandżelſku pod pramym wóczkom a woſta w moſhach tżażo. Cżeżkoſranjena wumrě hórſy w thorowni. Wiede dżeſche ſam na polizeju ſo wobſkorżiżċ. Po ſwjeżcżenjach jedna ſo bjes dwěla wo njeſtożo.

*** Dynamitowa ſchkinja jako błido.** Schtyrjo Mekſikanoju buchu, każ ſo ſ Teraża ſdżěluje, pſchi rosbuchnjenju ſchkinje, ſ dynamitom napjelnjenej, kotraż jim pſchi wobjedże ſa błido ſłużeſche, do kruchow rostorhani.

*** Paduch wot polizisty ſaſtrelany.** Pjatk nozy ſaſkłapichu poliziſtoju w Mnichowſkej Jendżelſkej ſahrodże ſchtyrjoch muži, kotſiż w kerkach ſwoju padušchnu dobytwu rosdżełachu. Tjo ſ nich napoſledku cżekanychu. Na ſchtwórtku poliziſtu wutſelli a ſrani jeho cżeżko na wutrobnje. Jedna ſo wo pomożneho dżełacżerja, kiż je, bywſchi do thorownje dowjeſeny, wumrěł.

*** Mandżelſka konkurſoweho ſarjadnika Cohna wumrěła.** S Wróżkławja ſo powě, ſo je mandżelſka cżekanjeneho konkurſoweho ſarjadnika Cohna, kiż je w nozy na ſchtwórtk ſamomordarſki pospyt ſ wužiwanjom ſylneho ſaſparſkeho hrěbła ſczinika, njedżelu powołanu wumrěła.

*** Samordowany Lüttichſki univerſitny profeſor.** Każ ſo ſ Brüſſela powě, bu w Lüttichu profeſor tamniſcheje univerſity wot Rußy ſtónzowany. Stóſtnika ſajachu.

Listowanje.

D. P. Tak khěſt hacż wukonjeńſki roſſud pſchedležĭ, budże Waſ běrz hjeſe wſchelo ſ wobydlenja żadżicż. Pſches polizijn dóſtanjecże potom tak dołho nuſowne bydlenje. Pſchecżiwo tomu njemóżecże nicżo cżinicż.

Towarſtwowski powěſtnik.

Naš sobustaw **čo. 21,** mandżelska

Hana Kielmorgenowa

w Koporcach

je 27. oktobra t. l. wumrěła.

Prosymy našich dowěrnikow, zo bychu přinošk za tutón smjertny pad na konto Posmjertneje pokładnje župy „Jan Arnošt Smoler“ na Serbskej Ludowej Bancy w Budyšinje zapłaćili.

W Budyšinje, 29. oktobra 1929

Zarjadnistwo Posmjertneje pokładnje župy „Jan Arnošt Smoler“.

Budyšin. Sokolki zwučuja jutře srjedu wječor ½9 hodź. we Serbskim Domje.

Budyšin. „Nadźija.“ Wutoru 29. oktobra wječor je spěwna pruha za žónske hłosy. Wšitke spěwarki so wšěsce wočakuja.

Budyšin. „Nadźija.“ Hrajerjo wobeju dźiwadłow zeńdu so jutře piatk wječor we 8 hodź. k čitanskej pruzy w Serbskim Domje. Gr.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wubjerk změjetaj štwórtk 31. oktobra (Ref. swjedźeń) popołdnju w 3 hodź. w Serbskim Domje ważne posedźenje. Njech su wšě jednoty zastupjene.

Malešecy. Srjedu 30. X. wječor we 8 hodź. je ważna zhromadźizna pola Zendźic. Kóždy bratr ma so wobdźělić.

Minakał. Serbske tow. „Statok“ ma štwórtk reformacijski swjedźeń, pop. w 3 hodź. swoju zhromadźiznu w knježim hoscżencu. Dokelž je nam přednošk přilubjeny a so też wo ważnej wěcy jedna, prosymy wo bohaty wopyt, wosebje młodźiny, wšěsce a z dypkom. Předsydstwo.

Protyka dawkowych termijow

w měsaźu nowembru 1929.

Saplaćiś ma ſo na finanzny hamt:

5. nowembra: Dawkowy wotcżah wot dżełacżerſkeje mſdy ſa mſdy, kiż buchu w cżaſu wot 16. hacż do 31. oktobra 1929 wuplaćene.

10. nowembra: Burſowy wobrotny dawk.

15. nowembra: Samoſtejniſki dawk 1929 (doprědnje ſaplaćenje wſchitkich dawkarjow ſamoſtejnjeſkeho dźěła po dawkowym namołwjenju 1928. — Nałaſtiwo a hajniſtwo płaćitej III. a IV. podźěl, druhi dawkarjo IV. podźěl.

15. nowembra: Doprědnje ſaplaćenje dołhodneho dawka ſa nałaſtiwo a hajniſtwo po dawkowym namołwjenju 1928.

20. nowembra: Dawkowy wotcżah wot dżełacżerſkeje mſdy ſa mſdy, kiż buchu wot 1. hacż 15. nowembra 1929 wuplaćene.

Jutře je

Łutuj tež ty při

nalutowarni mesta Budyšina

w Kunnicy (Gewandhaus)

Na swětowem nalutowanskem dnju je nalutowarnja cyły dźeń wot 8—18 hodź. wotewrjena

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Syru walmu

kupuje po najwyšších płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika

na Kamjentnej hasy

Jenož 21.50 hr. płaći tutón nowočasny **ſalon.-časnik** dub, mosazne cywki, (Werk) 58 cm wysoki **kuch. časniki** kiž tydźeń dźeja **8.— hr.** budźaki z rukowanjom **3.— hr.** **ſtaj. časniki** prawy dub, gong bije dwojo błóſnje **jenož 125- hr.**

Rukowanje za kóždy, darmo do domu, katalog darmo

Oskar Brückner w Kamjencu

Trauring-rózk Telefon 476

Wohladajće sebi, prošu, mój wosebity wobkhod, prjedy hač nješto kupiće!

Čehnjenje 1. rjadownje

Sakskeje krajneje loterije

póndźelu, wutoru a srjedu

11., 12. a 13. novembra 1929

Hłowne dobyćo: **Mk. 30000**

Kupne płaćizny:	1/10	1/5	1/2	1/1
	4.—	8.—	20.—	hr.

Losy poručnjetaj statnaj loteriskaj běrcaj w Budyšinje:

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22

Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy 22

Znaty hwězdař

z astrologiskej wědomoſcu wěſći Wam

Waš přichod

Pódla ważnych podawkow zańdźenoſće praji Wam Waše pócżahi w luboſći, mandźelſtwje, powołanju, loteriji, atd. jeho rada Wam pytany wuſpěch w žiwjenju přinjeſe. Dźakne wopiſma, kotrež jemu wſchędnje z cyłeho ſwěta přikhadźeja, dopokazuja wurjadnu wěſtoſć jeho powkiwow. Při zapóſtanju Waſeho narodneho dnja z dospołnej adreſu dóſtanjeće na pospyt

darmo

a bjez kóždeho wjazanja wobraz Waſcheho žiwjenja. Je Wam přewoſtajene za wudawki dobrowólny pjenjez přiložić.

Welt-Kultur Verlag 3160. Berlin W 8

Wulki skład hotowych

mužacych a hólcżacych drastow

kiž derje sedźa.

Nizke płaćizny!

Hermann Müller

mějičel Karl Müller

krawſki mištr

w Kamjencu Pfortenstrasse 1

(Hornčetske wikl).

Krasny wubjerk najrjeńſchich

tkaninow za wobleki, nlstr. a paletoty.

Zhotowjenje po měrje tunjo a derje.

Tworykupowace towarſtwo

w Budyšinje zap. dr. z wobm. ruk.

Poskićamy našim sobustawam cyle wosebje:

Běły kał . . . punt 6 pj.

čerwjeny kał punt 12 pj.

(krute hłowy) a prosymy so hnydom zastarać

Serbske Nowiny

słušcja do kóždeho serbskeho domu!

Nowy

„ludowy měšany“ khojej

¼ punta po 70 pj.

jenož pola

Herm. Klemma

naslědn.

na Kamjentnej h. 27

Pytamy k 1. januarej 1930

domjacu holen

wot 16—18 lět staru, kotraż je hižo słužiła a derje serbski rěči, za wšě dźěła w domje a zahrodże Farski dom w Palowje pola Biskopic.

Tworykupowacc towarſtwo w Budyšinje

zap. dr. z wobmj. ruk.

Prosymy naše sobustawy **swoje nalutowanki jenož w swojej**

nalutowarni

zapołožić.

Wysoke danje wot 1. 7. 1929

při wšědnem wužiwanju 6%

při měsačnym wyžiwanju 7%

při štwórćlětnem wužiwanju 7½%

při połlětnem wužiwanju 7¾%

Lětsa wupłaćujemy wokoło

141.000 hriwnow

jako wróćozarunanje na naše sobustawy.

Příloha k číslu 253

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 29. oktobra 1929

Kredidowace towarstwo w Budyšinje.

W zawěščkach zobotnišcheho cžišta sdźeli zo ludowa a wonkownym kupowarskim worschtam, so bu pónjdźele 28. oktobra w Budyšinje na Dźiwadowej hasy 11, w domje Měšchczanskeje a statneje banki założene pschedewsacze, kiž ma po pschikładze druhich městow k tomu słužiści, so by zo kupowanje dobrych twarow na wotpłacowanje smóžniło. Tale pschiprawa namaka w dalschich worschtach žiwe wobkedźbowanje a pschipóstawa zo, zo je tu pucž namakany, ſ kotrymž so kóždemu smóžni, dobre a prenjotne twory po normalnych kamorych płacžiznach kupowacź, kotrež na ras kupicź cžežko pada. Se mahnimi dźelemi, kiž zo na 5 abo 10 mježazow wupschestrěwaju, móže kupc žiwéj kredit pola tuteho towarstwa (K. K. G.) jako wotpłacžicź, tak so njeje cžuciwje poczeženy a zo pschede wschém pschez sadołżenjom sadkowa. W tajkich nahladnych wobkedźbach wustupuje někto K.-K.-G.-ſki tak kóždy druhi kupc a zapłacži je schekom towarstwa K. K. G. Jemu tak njeje trjeba, psched kupjenjom wobmyslicź wo kredit prosyczź, ale hdyž je ſebi zwoje twory zwuſkoſit, pschepoda wobkedźbowacź schek a wéz je za njeho wotsłała.

Pschedewsacze chze k tomu pschinoschowacź, so kupc hodne twory kupuje, pschetož jenoż ſ tutym zo smóžni, najlepše kupowacź. Wschitkomužnjene wobkedźby dawaju zo jemu wodźicź myslicžeju, so bychu kupjez słužiłe a jemu smóžnile, so bychu we wobkedźbach w naschim měrcze kupowali a zo njedali wonkownym pucžowarjam wikowanjom, kotrychž tu wjele pschikbadźa, narěcžejcź, hdyž maju tuchi dwójzh tekko, jako normalna pschedawańka płacžizna wupomnjena, płacžeć.

Wjednikowo towarstwa K. K. G. je ſo też za to postarało, so bu knjesa za wobkhodneho wjednika namakało, kij ta to rukuje, so kóždy wotebérak towarstwa K. K. G. hdźe na najlepšiche a najstdwórliwiſche waschnje pohnužen. Słužbu na kupzu w najlepschej formje wot kredita hacž ke kupjenju twory, to dże towarstwo K. K. G. we kedźbnichnje.

K. K. G.-kupz może wschitke twory na kredit kupowacź, kiž maju cžasowu hódnoſcź, ſ wunsłaczom zbroby — drasta a schatły — wuhotowanju bydlenjow, lampy, wobsčelenja, installazilke twory, tepichi a meblowe tkaniny, kuchinſke maschiny, jédne koła, hudźbne naſtroje, knihi, hiſowe meble a maschiny, ſportiſk wózy, kokane twory, domjacze a kuchinſku potrjebu atd. Je pschikładny kupny dom, pola kotrehoż mamy wulku łěpschinu, so może wotebérak kupowacź we wobkhodze towarſtwa K. K. G., we kotrymż chze. Liſczina wobkhodow pokasuje, jo je ſo na dobrohabaze waschnje dźiwało na wschelakore pschesa.

Leži w ſajinje wschitkich kruhow, kotrež žu ſebi wotmyſlicź, ſebi naſtupowacź naſtupnike a ſymike wézu a njewuhoje je na ras kupicź, ko wujzija towarſtwo K. K. G., pschetož wono smóžni kupowanje po pschichodnych wumělnjach. Towarſtwo K. K. G. njewobſtara pak jenoż hodźiſch kupzow, pola jeho ſkutkownoſcze wupschestrěwa so na Budyšin, Lubijce a Kamjenske hamtiſke hejtmanſtwo a na město Wilsnjdy. Na pisonne naprajchenja we wotmołwi a praſcheniſke formularny pschiwótczele.

Je dawno dopokasane, zo Königsberg, Berlin, Magdeburg, Drježdźany a druhe města ſ wujschkom dźełaju a kupuju tam rad tutu pschiprawu wužiwaju. Pschiwiſk tuchich městnach dopokasuje najlepje, kak nužne taiſe wuhotowaze towarſtwo też za tudomnych wobkhodniſkich ... ju.

Za rozumne lutowanje.

Smyſł žwětowoho lutowańſkeho dnja.

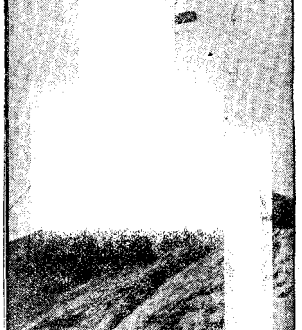
Dnja 30. oktobra budźe zo też lětſa w Němſkej, runje kaž w nimale wschitkich krajach žwěta, zaso žwětowy lutowańſki dźeń wotmječ. Won žaha wróčo na wotſamknjenje mjetynarodneho nalutowarńſkeho kongreſa w Lěcze 1924, kiž měješe ſamer, jedyn dźeń w Lěcze poſtajicź, kiž měł zyle wěſce ſpěchowanju a roſſěrjenju lutowańſkeje myſlicželi wěnowany być. Hdyž nalutowarnje lětſa k tutomu dopomnjenju na ſwěje ſamoho namołwjeja, dha móža na ſwjeſelaze wuſpěchi w poſlednich létach polutowarnjach, je wot ſwětowoho lutowańſkeho dnja ke ſwětowemu lutowańſkemu dnjej takle roſt: wot 1925—1926 wot 1475 miliſonow na 2832 miliſonow, w Lěcze podſkiſcho na 4444 miliſonow a wot oktobra 1927 hacž do oktobra 1928 na 6776 miliſonow hriwnow. Na kónzu auguſta 1929 wuczinjeſche wón 8,5 miliſonow hriwnow. Wuwicže **lutowańſkich kontow** w ſamſnym cžaſu pokaſuje podobny wobras. Wone wot lěta 1924 ſtajnje poſtupuja wot 1,8 miliſonow na nětkhe 12 miliſonow we dźenſnišnim cžaſu. Mjes tym ſo w Lěcze 1924 ſedma 3 **nalutowańſke knižki** na kóžde 100 wobydlerjow w Pruſkej pſchiſłuſche, je to dźenſnišni dźeń hižom ſaso pſches 20, tak ſo na nětkhe kóždeho 5 wobydlerja nalutowańſka knižka pſchiſłuſche.

Zyle po liczbach měrzeze, je też cžaſ wot poſledneho žwětoweho lutowańſkeho dnja w Lěcze 1928 ſa lutowanje pſchikłódny być. Hdyž je wſchelakich ſtron lutowańſku chmanoſcź, kotraž ſo ſ tutymi liczbami wupraja, w Němſkej ſkeptiſaj wobhladuja, dha ma zo napſcheczo tomu prajicź, ſo zo tuto poměrnje ſpěchne zaſonatwarjenje němſkeho lutowańſkeho kapitala wujaſni ſ prózowanjom, ſo chzedźa ludźo runje pſchi njepſchikłódnym hoſpodarſkim położenju měcź na kóždy pſchipad nětcžo pjenjes nalutowanych. W dalokich worſchtach wobydleſtwa je k tomu hiſchcze prawje roſumjena lutowańſka myſlicžka w ſwojim najſcherſchim ſmyſle, mjenujcź porjadne a wobſtabilne hoſpodarjenje ſ dokhodami pod eſkicheſom pomérow, wjele ſkhlniſcho zo ſakorjenika dyžli w dowólnišnim cžaſu.

Wěſo zo to hiſchcze njehodźi powſchitkownje prajicź. Mnoho njeſwjeſelazeho, ſchtoż zo pokaſuje w hoſpodarſkim žiwjenju w naſchim cžaſu, je ſkónczne jenoż wunoſchk fakta, zo huſto pſchcžo hiſchcze njebu nuſnoſcź ſpóſnata, ſjednoczicź zyle wjeſenje žiwjenja a hoſpodarſtwa ſ wopraſdźitymi wuſchimi pomérami. Jaſnišcho dyžli hdy dwérſaho zo ſpóſnace a pſchewjejcź, zo ſahada ſtrowjeho a ſlutniweho hoſpodarjenja zo njepokaſuje jo jenoż w hoſpodárſtwje ſamym, ale też ſaſo zo w pribatnym a ſjawnym žiwjenju ſaſo bjes wobmyſlenja k žiwjenju prawu pſchińdże.

My w Němſkej dyrbimy zo dźenſa wſcheho wſdacź, ſchtoż mohło někak lutowańſku myſl a ſ njej też wjetſenje kapitala myliczź abo wobmjeſowacź. Zyle hoſpodarſtwo cžeſpi ſaj dotal pod ſylnym njedoſtatkom na kredicje, kiž móže zo jenoż ſpěhnycź ſ poſtupowanjom tworjenja kapitala w kuſraju. Na ſamym polu hoſpodarſkeho žiwjenja njepada drje ſajim jenotliweho cžłowjeka tak widomje ſe ſajimom powſchitkownoſce hromadźe, kaž runje pſchi lutowanju. Sa jenotliwa wopraſmenja lutowanje ſwěſcicź zo pſcheczíwo wſchém pſchipadam, wopraſmjenja poſtup a poſtéhnjenje. Powſchitkownoſcź je na druhej ſtronje — a runje dźenſa bóle dyžli hdy — pokaſana na nalutowane kapitaliſe. K pſchikładej njech jenoż na twarjenje hydlenjow pokaſamy. Tu zu zo nalutowarnje, do kotrychž zo nalutowanki ſ niesličomnych małych kanalow wuliwaju, jako naſſpuſchczomniſche žórło finanzowanja hižom wot mnohich lět wopokaſake.

So by też žwětowy lutowańſki dźeń 1929 roſumnemu lutowanju nowych pſchecžełow ſłudźił, leži w ſajinje kóždeho jenotliwca a też powſchitkownoſce.

Pomnik na wjerſku 2000 mtr. wysokeje hory pola Ehtaha w Bayerskej. Jón wěnowachu k dopomnjeću we wójnje padnjenych wojakow.

Wokniowobornistwo.

Kursus elektrikow Budyſkeho wokrjeżneho ſwjaſka wokniowych woborow.

Piaty a poſledni kurſowy dźeń ſakónczu zoboru wotewri tohorunja pſchedźiwa knjes **wokrjeżny ſaſtupjeř** wopalny direktor **Fiſcher** ſ Biſkopic. W pſchitomnoſci mnohich nahladnych knjezich wotmě knjes inżeńer **Heinich** pruhowanje, w kotrymż wſchitke praſchenja kurſa elektrikow, kiž běſche zo tu dotal na ſchtyrjoch zobotach wotmě, roſpomináche. Wón ſkónczi tuto pruhowanje, zo wſchitkim wobdźelnikam podźakuje wobzeje za wurjadnu kedźbnoſcź, a wupraji ſwoje wjeſele nad dobrymi wotmokami pruhowanych, mjes kotrymiž běchu tódźa też ſtarſchi ludźo. Knjes wopalny direktor **Görling** jako wjednik tuteho kurſa pokaſa na tuto wukuſkanje jako na nješto nowe we wohnjowoborniſtwje, kiž pak je nuſne, dokelž zo wón a města pſchezo bóle ſ elektrikami powodami wuttwarjuja. Wupraji ſwoje wjeſele nad bohatym wobdźelenjom a dźakowaſche zo wobdźelnikam ſa jich pilnoſcź a wopraſmanje cžaſa. Knjes wokrjeżny ſaſtupjeř **Fiſcher** wuſpěhny, kak cžežko je zo wobſamknjenje pſchedźěłanoho pſchewjedźe a dźakowaſche zo knjeſam wopalnemu direktorej Görlingej, inżeńerej Heinichej, direktorej Kupſerej ſa poſcženje trěbneho materiala, městu Budyſchinej ſa pſchewoſtajenje ſchule. K offizielnemu dźělej pſchiſłuſkam ſo towarſchnoſcź w Krónie.

Słó dě Columbus?

Vizente Blaſco Ibanez je ſawoſtajił roman Columbuſa, kiž wunoże w bliſchim cžaſu w New-Yorku, Londonje, Walenzijji, Pariſu a Zürichu. Woſjewinty tu w pſchełożku pſchedſtejowo k tutej knihi, kotruž je Ibanez krótko pſched ſwojej ſmjerzu w Montonje kóncził.

Je dże jich wjazy muſow ſaſchłych cžaſow, kotrymž ſo wſchelakore narodne města pſchiwiſuja, ale pola Colona (Columbus) pſchidoſi ſo hiſchcze ſpodźiwnoſcź, ſo wobſtejdź dwaj rownej pomnikaj, ſo je dwě cžěle ſahrabanjił, ſchtoż, kaž myſlu, pola žanoje druheje ſtawiſmiſkeje wobſtiwoſce njeſnajemy.

W ſamej Italſkej wobkruchuja města Genua, Saona, Ciccaro, Nerbi, Prudello, Oneglia, Finala, Quinto, Pallerella, Albiſoli a Coceria, ſo je ſo Colon w nich narodźił. Tehorunja wudawa Calvi na Korſiżu, ſo je jeho kſelska tam ſkała, a korſiſzy ſtawiſnarjo ſałožuja ſwoje wudawanja na mnohe dopokaſma.

W Schpaniſkej maja jeho mnohy wuczeni ſa krajana. Cži jeni wěrja, ſo je ſo wón w Extremadurje narodźił, wotomnik ſławneho rabbinera ſ Tartageny Don Pablo de Santa Maria, kotruż ke katholſkej wěrje pſchestupiwſchi ho poſdźiſcho ſ Burgoſkim arzybiſkopom ſta a ſedi pſchecſelſkwo banża Benedikta XIII. boby; druſy a to wjetſchinu, daju zo jemu w galiziſkej prowinzy Pontevedra jako dźěcžo židowſki narodźicź. Naſpomnjenja hódne je, ſo ſu wſchitcy, kotſiž Colona ſa Schpanczana wobſkhudliſa, **wo jeho židowſkim pochodże pſchekſwědczeni** a ſo ſebi jeho próże, **wobołu do pozatneho ſchlewjerſa** ſabadcź, ſ pſchecžom wujaſnuja, zo pſchecſelſkwanjom ſ hidy, kotreż běchu tehdy **wſchě wobohy** žiwowſkeje kreje wuſtajene, wuwinjeli.

Tak mamy wſcho hromadźe jednacze italſkich narodnych měſtnow Colona, jene korſiſke a dwě ſchpaniſkej ... wſcho do hromady ſchitnjacze.

Nětotre Lěta wo jeho ſmjerczi w Schpaniſkej dowieſechu jeho cžěło do Noweho žwěta, hdźež bu wone w katedrali města Santo Domingo pſchiſtajene.

Jako Schpaniſka Lěta 1795 potom dźěl kupy — dźenſniſchu republiku Santo Domingo — pſches Baſelſke wuczinjenje Franzoſkej woſtupi, mějachu za nuſne, cžěło Bobuwſacz a po mnohich pſchepytowanjach, notarielnych aktach a někotrychžkuli druhich wobrjadach doſta wone pod wulkimi ſwjatoczkoſcžemi dalſchi wotpočźnk w Habanaſkej kathedrali, donjż Schpaniſka na kónzu dźeſatoſtateho Lětſtotka njewotwiſnoſcź Kuby pſchipóſnaſchi, cžěło wotſjet na pucžowanje njepóſła, tónkróć do Sevilla, w kotrejež kathedrali wone hiſchcze dźenſa wotpoczuje.

Tak dałeko ſtawiſna ſenehu cžěła.

Nimale lětſtok po wotewſacžu kaſchcza ſe Santo Domingoſkeje kathedrale namakaſchtaj Lěta 1877 tamniſchi biſkop Coccio ſ kanonikom Belliniſom — wobaj, po mjenje ludźo, Italczanaj — dalſche cžěło Colona; po jeho dobroſdaczu běchu zo ſchpaniſzy wotpóſłani we wóſmonatnym Lětſtotku myſlili a město admirala pod ſtamſnym woltarjom wotpočźowaze kóſce jeho žyna abo ynuczka wotewſali. So njeby nichtó na wopraſdźitoſcź jeju namakaniki dwěliował, pokaſowaſche ſmutkowne kaſchcza ſapiſ, kotryż ſemrěcžeho jako wuſhladerja Ameriki woſnamjenjeſche! Wohuſel pak bu ſłowo „Ameriką“ hakle dwě lěcze po Colonowej ſmjerczi powſchitkownje ſnate, jako Sjednoczene Staty wo ſwoju njewotwiſnoſcź wojowacź ſapočachu; hiſchcze w położaj wóſmonateho Lětſtotka njemjenowachu Schpaniczenjo dźenſniſchu Ameriku hinak hacž Nawjeczornu Indiju.

Dokelž namakarjo druheho cžěła nimo toho jenoż mało wo ſtaroſchpaniſkej rěcži roſumjachu, pſchełożichu ſapiſ ſławneho morſownika, w kotrymž ſo, ſo by w hróſbnym wichorje wuſtatu nuſu wopiſał, wobraja połožuju, wopak: Colon bě piſał: „Se me ha abierto la llaga“, — hórkoſcź mje pſcheja —, mjes tym ſo wonaj połožuje pſcheložichſtoſ: Rana ſo mi wotewri! A tohodła namakachu w kaſcheżu też kulku, „bół ſe żelesa“, hacžrunjež bě ſaczeńene, ſo ſo admiral ſenje ſranił njeſe ...

Colon ſam dopomni ſo hakle potom na ſwój zenueſſiſki pokhad, hdyž, ſeſtarjeny, pschczéżiwo ſchpaniſkemu kraſej ſkorži, ſo by jeho tutón jako wobſtejdźerja zyłeho noweho žwěta pſchipóſnował. W młodoſczi, kaž w muſſkich létach bě wón — kaž Pereira, naſlépſchi pohudźowaſ mjes ſtawiſnarjemi Ameriki, praji — „dyrdomdejnik, muż bjes druheje wótczizny hacž ſemu pſchiſłuſchnoje.“

We wopraſdźitoſczi wěriſche wón jenoż ſam do ſebje, berzeſche jenoż pódla ſ laiſkimi ſ kreineho pſchezeſſtwa, kotſiž běchu ſamſneho mjena kaž wón. A ſchtoż jeho ſkutk naſtupa, tak móżeſche jón wón — zyle njewažne, kotra je jeho wótczina była — jeniczky dźak pomozy Schpanczanow ſmóżnicź.

Sa mnje njeſe ſ najwjetſchej wažnoſcźu, ſo ſa žene ſe mnohich narodnych městnow Colona roſſudźicź. Swěſczene pak je, ſo ſo we wſchém, ſchtoż cžiniješe, na Schpaniſku ſłoſowaſche, kotraż jemu ſ pjenjezami, muzemi a lódźemi ſłużeſche.

Wjetſchi dźeł mjes ſlédźerjemi ma jeho ſa Italczana dokelž ho w žiwotnim teſtamenże, kotryż je w poſlednich létach žiwjenja napiſał, jako takſi wudawa. Pſchebywaja w Schpaniſkej wudawa pak ſo wón jenoż jako wukrajnik, bjes toho ſo by ſwoju narodnoſcź wuſajnił. Jeho žyn Don Fernando, kotryż jeho na poſledním puczowanju pſchewodźeſche, wſchě ſwójbne papjery wobhladźeſche a też ſe ſwojim wujom Bartolomejom w ſwiſku ſeſtaſche, ſkubi tuto potajnſtwo hiſchcze, hdyż w žiwjeniſkej ſtawiſnje wobeſtoje; a runje tak malo móżemy ſhonicź, wot towarſnana wſchź jaſne pokaſli, hdy a hdże je ho tutón narodźił, ſchow admiralа, mjes nimi wot patera Las Caſaſa, pſches kotrehoż ruzy wſchě dokumenty Colona dźěchu.

Měſchczeńa ſapoczina ſo ſ njenom. Stajnje mjenowaſche ſo wón Chriſtobal Colon, ženje Criſtoforo Colombo, kaž to Italczenjo piſchu, ani Columbus po waſchinju jendźelſkofakiſkich kraſow. A njeje ſaneje jeniczkeje ſtawiſniſkeje podłohi, kiž njeje po ſchpaniſku wopiſanjenja: Criſtobal Colon.

(Pokračowanje ſcžehuje.)

Cyrkwinske powěsće.

Reformaciski swjedźeń, štwórtk, 31. oktobra 1929.

Z Budyšina.

W Pětrowskej cyrkwi rano ½8 hodź. změje superintendent Fröhlich předowanje z Te Deum (cyrkw. hudźba: 1. pišćele. Daniel Magnus Gronau: khoralne variacije wo „Jedn twjerdy hród"; 2. Khór: khór a skónčny khoral Bachoweje kantaty „Zdźerž, Knježe, swoje słowo nam!" za khór a orchester. — Dop. ½12 hodź. zjednoćene kemšenje konfirmandow a dźěći, farař Groše. Zestupaja so ¾11 hodź. při Lutherskej šuli a čahnu w 11 hodź. pod zwonjenjom po Bohatej hasy do Pětrowskeje cyrkwje. — Wječor we 6 hodź. budźe 2. khoralny wječor.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Paul předowanje, ke kotremuž so Boże wotkazanje přizamknje (cyrkw. hudźba. Khór: motela „Jedn twjerdy hród je naš Bóh sam" wot Dolesa; wječor w 6 hodź. ma farař Berg předowanje, ke kotremuž so Boże wotkazanje přizamknje.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwa.

Z Budestec.

Rano ½8 hodźin změje farař Bóje němsku spowědź, ½9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo. Popołdnju w 2 hodź. ma farař Bóje kemšenje za dźěći wot 5. hač 8. šulskeho lěta.

Z Bukec.

Rano ½9 hodźin serbska, w 10 hodź. němska Boża służba. Posawnowy khór: Wotwrće so wysoko, wrota swěta. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Budyšinka.

Dopołdnja w 9 hodź. němska, ½11 hodźin serbska Boża służba (na němskim k. farař Schneider z Budyšina, na serbskim k. farař Handrik z Poršic). Zběrka.

Z Hodźija.

Rano ½8 hodźin změje farař Wjezař němsku spowědź, ½9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo. ¼12 hodźin je Boża służba za dźěći.

Z Hućiny.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska a ¼11 hodźin němska Boża służba. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Khwaćic.

Rano ½9 hodźin serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, w 9 hodź. serbske a ¼11 hodźin němske kemšenje. Popołdnju w 3 hodź. serbska Boża służba ze spowědźu pola Hofmanec w Brěmjenju.

Z Kotec.

Reformaciski swjedźeń je rano ½9 hodź. němske předowanje (wosadny farař). Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ¼11 hodźin němska Boża służba, potom dźěćikemšenje. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Małešec.

Rano ½8 hodźin serbska spowědź, ½9 hodźin serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo. ¼12 hodźin dźěćikemšenje z dźěćacym darom.

Z Mnichala.

Dopołdnja w 9 hodź. serbske, ¼11 hodźin němske kemšenje. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje (kand. Rösler).

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ¼11 hodźin němska Boża służba. Popołdnju we 3 hodź. němske, w 4 hodź. serbske kemšenje w Zarěču. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Nosaćic.

Reformacijski swjedźeń dop. ½9 hodź. němska Boža służba, ¾10 hodź. serbska Boža służba. W 11 hodź. Boža służba za dźěći. Kollekta za Gustav-Adolfske towarstwo. Pop. ½3 hodź. towarstwo młodych hólcow a ½8 hodź. towarstwo młodych hólcow. Pjatk 1. novembra wječor ½8 hodź. towarstwo žonow.

Z Poršic.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska, ½11 hodźin němska Boža służba (na němskim k. farař Schneider z Budyšina). Zběrka. Popołdnju ½3 hodźin towarstwo młodych mužskich, wječor ev.-luth. šulske towarstwo we Nowych Poršicach. Přednošk knjeza wyššeho wučerja Haenša.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska, ½11 hodźin němska Boža służba, potom służba za němske dźěći. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. němske a ½10 hodźin serbske kemšenje. ¾11 hodź. kemšenje za šule wosady. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Wósporka.

Reformacijski swjed(eń je dop. w 10 hodź. předowanje, ke kotremuž so spowědź a swj. wotkazanje přizamknje. Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Nazymski swjedźeń „Bratrowstwa" w Kulowje.

W Kulowje, 27. winowca 1929.

Tudomne spěwarske towarstwo „Bratrowstwo" ma ze serbskim Sokołom wulki kulturny nadawk wukonjeć. W času, hdyž so ani w Kulowje, ani we wokolnych do wosady słušacych šulach (w Hósku, Sulšecach, Němcach a Koćinje) serbska wučba njepodawa, też nabožina w maćerščinje so njewuči, — to je po prjedawšim předlijenskim wukazom drje hišće zakazane — potom móže kóždy bjez profetiskeho powolanja wěščić, što nětdy z Kulowskim a wokolnym Serbstwom budźe, je-li tute zrudne poměry so skónčnje skruča. Hakle w spowědnej a woprawjanskej wučbje słyša šulske dźěći porjadnje něšto wo swojej maćerščinje, kotraž dyrbjała po našich nětšišich kulturnych žadanjach kóždemu ludej so zdźerżeć. Też najmjeńšemu. Što dha dale, hdyž tajke elementarne nuznosće so napřećo Serbam njewukonjeja. Bohu dźak, zo smědźa Serbja w cyrkwi swoje pobožnosće serbski wukonjeć. Ale to hišće so jim zawidźi, zo ma dórtk wjacy hač Němcy. Tak spěwaja swoje kěrluše a paćerje, słyša předowanje w swojej maćerščinje. Też serbske nowinarstwo ma tu ważny nadawk. Hdyž Serbam tydźeńscy a wšědnje serbske nowiny do domu khodźa, njewostanje to bjez wšeteho wuspěcha za narodne zmyslenje a čuće. To wšo pak njemóže narunać porjadnu a dosahacu serbsku wučbu w šuli. W swojim času, hdyž hišće so w Kulowje podawaše, skorźeše so z wšesteje strony, zo Serbja swoje dźěći na dobrowólnu wučbu słali njejsu, Temu pak so znapřećiwi, zo bě w bodźinskim planje tak położene, zo je dźěćom a staršim wučba zašła. Njech je kaž chce, něšto dyrbi so stać. Tak to dale hić njemóže. A potom, bdźeš maja tři serbscy duchowni nadosć dźěła, steji tu jedyn. Serbskeho wučerja pak scyła žaneho njeje w Kulowje.

Pod tajkimi wobstejnosćemi dźěła „Bratrowstwo." W druhich čežach, kotrež so jemu snano ze serbskeje strony činja, njechamy tu rěčeć. Tomu słuša kruta wola, njekhabłacy karakter, pod tajkimi poměrami dźěłać a spěwać. Hdyž z tamnymi mužemi rěčiš, kotrež su towarstwo założili a z młódšimi, kotrež so swérnje k njemu znaja, dha njeje nam zatrach. Tuči budu dale towarstwu swěru dźerżeć hač do smjerće. Scyła, hdyž je so jedyn Němc, mjenujcy, knjez kantor Jäckel, na narodnym hubjenstwje tudomnych Serbach smilił. Je dźěn cyły spěwny dźěl — měšane a mužske khóry, kwartety a duety — jich nawučił a zdobom też lěpši porjad do wopytanja spěwnych hodźinow přinjesł. Za to so jemu też za strony hosći zjawny dźak wupraji. K zawodej powita nětčišeho předsyda k. Jurij Corlich z Kulowa hosći a sobustawy a słubi, zo chcedźa sej serbsku rěč hajić a pěstować. Spěwarjo poskićichu wěcy wot Beethovena (přełožk: „Na kóždu haložku lěha"), Wowčera (Žadanje za dominzu), Kocora („Rózu chcu sej płodźić" a „Kak stupa so łóštnje a wjesele"), Krawca („Hory módre") a Słodeńka („Hdyž wječor sparny wusnyć chce" — za měš. khór wobdź.) Spěwy so zdźěla jara derje poradźichu a so čisće a eksaktnje předwjedźechu.

Po spěwnym dźěle jimaše so najprjedy knjez arcyměšnik farař Šołta słowa. Pokaza na tři wěcy, kotrež swjedźeński porjad wopřiješe — spěw, dźiwadło, reje — a je bliže rozłožowaše. Mamy nabožne (cyrkwinske) a swětne spěwy. Při tym wupraji zdobom próstwu, zo bychu so w cyrkwi pilnje kěrlušo sobu spěwali. Serbjo njetrjebaja sebi žaneho swěrdomja činić. Maja jenož dobre, hódne spěwy. Te móža so wšudźe spěwać. Tola spěwa kóždy po swojim wašničku, stróžby hinak hač tón, kiž je hłuko do bleski pohladał. (Někotři młoduščy běchu do škórnje pohladali a spěwachu při rejach znate „Gassenhauere" — přisp. red.) Při rozpominanju wo dźiwadle pokaza na starych Grječanow a Rómjenjow, kotrěž žno też theater pěstowachu — khutne a wjesole kruchi předstajachu. Člowjek so rad při tym wusměješe. Wot reji sej rěčnik žadaše, zo bychu přistojne byłe a zo so njetrjebał nichtó po rejach kać.

Na namolwjenje poréca też k. wyšši wučer Słodeńk. Wukhwalowaše prócowanje towarstwa a njeješe, zo šće by wjacy podpiery wot spěwokhmanych wosadnych dóstało. Pohonješe Serbow, kruče k swojiemu narodej stać, swojeje maćerneje rěče so džeržeć, ju sej ważić a pěstować. Mjenowaše to narodnu kwrótnosć, hdyž serbscy starši ze swojimi dźěćimi w najnjeńšnišich létach němski rěča. Rubja jim ze tym jenu rěč, štož so druhdy w cyłym žiwjenju wjacy njenaruna. Dorosćene dźěći činja potom maćerej hórke poroki, zo jich njeje serbski nawučiła. Tajka zaslepjena wopačna lubosć je z wulkej škodu za naše młodźinu. Němski tak kóždy nawukuje, ale serbska rěč so bórzy zhubi. Dyrbimy sej naše kulturne swójstwo kruće škitać. Móžemy hordźi na to być, štož mamy jako najmjeńši lud. Druzy poměrnje wjele nimaja. Wobej narěči, kotrejž stej so z wulkim přikleskom přiwzałej, skónčištej so z narodnymaj spěwomaj.

Potom móžachu so ludźo při hry „Zbožo zelbarnosće" do syteje wole nasmjeć. Rjenje zeserbšćena wot knjeza Mikławša Woka w Kulowje. Swojeho powolanja mulef je po přikładže Hansa Sachsa, kiž bě dźěn šewc, ale też puć na němski parnas nastupi, je žno wjacy hrow za jewišćo připrawił, kotrež móže so widźeć a słyšeć dać. Je wjeselohru w jenym jednanju, kotrež so druhim towarstwam naležnje poručuje, ze swojimi ludźimi też studował. Do rólow dźiłachu so Mikławš Wjerš z Brěžkow, Mikławš Wałda (nic autor), Marja Ponelic, Jakub Čornak a Kata Čórlichec z Kulowa a Jakub Šołta z Koćina. Hlunk kojtemu Pětrej Motecy dyrbjachu so ludźo smjeć, byrnjež nocheyli.

Za připrawjenje hry słuša autorej wulki dźak. Zwjeselace je, zo so prosći ludźo na tajke wudźelki zwěrja. Vivant sequentes!

Tak skónči so nazymski swjedźeń w najrjeńšej přezjednosći. Jěše derje wopytany. Nadźijomnje změje pódla materialneho wunoška też moralski dobytk. Serbjo Kulowskeje wosady budźće sej wědomi swojeho narodneho powołanja. Wam je rjany nadawk daty, Serbstwo tam skitać a zdźerżeć a tak hač njekhabłacy narodny móst do dalšeje serbskeje Prjiskeje.

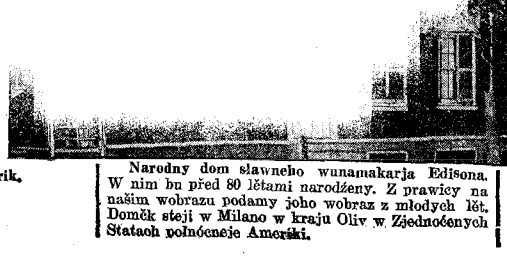
Listowanje.

S. G. Njebołnołětna wopłoba njeńmě so na wěste wuměnjenja dwajałaca. Tak drje je 15ětna holca ‹ wobsahuje, dowolnosću swojeho nana pola mak do słužby stupiła. Tak ma jenoj nan prawo, słužbu, jeli trjeba wunowdźić. Dokelž wam nicžo na tym njeleži, holcu wjacy we jeje woli dale dźerżeć, dha je najlepšiho, so ‹ nam jednacže. Wjes jeho dowolnosće njeńmě holca jemu druhu słužbu nastupić.

Wotmowy redaktora a zamołwity za politiku Jurij Šołta w Budyšinje. Za wudawanje zamołwity A. Dučman w Budyšinje. Za nawodnański dźěl Arnošt Bart w Brězowcu. Za nawdźělki a ćišć w Budyšinje.

Edison dźensa jako 82lětny starik.

Narodny dom sławneho wunamakarja Edisona. W nim bu před 80 létami narodźeny. Z prawicy na našim wobrazu podamy joho wobraz z młodych lět. Domčk steji w Milano w kraju Oliv w Zjednoćenych Statach połnóčneje Ameriki.

Edison, jako před 50 létami žehlawku (Glühbirne) wunamaka. Dźensa Amerika tutón jubilej wulkotnje swjeći.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličerstwje, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsткi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wosobitnje so stajace nawěsткi a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 254 — Budyšin — Srjedu, 30. oktobra 1929 — Bautzen — Lětnik 38

Dla reformaciskeho swjedźenja wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin" pjatk připołdnju.

Wjerch z Bülow a swětowa wójna.

Po wumrjeću wjercha Bülowa žo politiike wuprajenja zemrjeteho rozmoninaju, kotrejž žu sa poćudźenje němskeje pschedwójnskeje a wójnskeje politiki jara ważne. Tak je „Berliner Tageblatt" list wjercha Bülowa z februara 1925 wocžitschežał, w kotrymž Bülow roskładuje, kak by **jako němski kanzler psched swudnyrjenjom wójny a sa cžas wójny cžinił.** W lišće žo praji: **„Ja njebudźich Awstriši sa jeje postupanje pschećiwo Serbiji žadyn blankosment dał,** wjele bóle budźich žadał, **so bych z cžasom do ultimata pohladał. Zenje a pschi žanych wobstejnosćach njebudźich Awstriskim dowolił, prajeć, so je herbske wotmolwjenje njedospahaze.** Serbija je złoro wschě awstriske žadanja pschijała, wo dwěmaj njepschijatymaj awstriskimaj žadanjomaj můsche žo rozsudźenje Haagskemu žurdi pschewostajeć. **Ja njebudźich Ruskej a Franzowskej wójnu pschidpowědźił,** dokelž z tym sa nascheju swjatkarjow — **Rumunsku a Italsku — pomozna winowatosć wotpadźe.** Njebudźich wšo ze zenje dowolił, **so by němšte wójsko do Belgiskeje sacžahło, kaž dołho naschi pschećiwnicy njeschchu belgisku neutralnosć sranili.** Budźich na tym wobstał, so by žo

nasche wójnske kóšdźtwo po wudyrjenju wójny hnydom a na kóždy strach do wojowanja dało.

Dwěrne mi je, hač bych wójnu z podmórskimi cžołmami pschipuschcził, na žadyn pad njebudźich ju w tym cžasu a na to waschnje dowolił, kaž je žo to bohužel stało. We lišće 1915 budźich Stürmerowe pomjenowanje twrźił, so bych so

z Rußami dorěcžał, kotrymž bych wjeselu wischitkich jich Polakow a Litwjanow wotstajił.

Wobnowjenje Polskeje je najwjetschi smyk, kotryž je žo sa cžas wójny dwórał. We lišće 1916 budźich wscho dyrbał, so bych k měrej z Jendźelskej doschoł, ja njebudźich **słupu měrowu resoluziju němskeho žejma** dowolił, runje tak niz **thežorowy płaćiwy list na Bethmanna.** Ale ja budźich z **thuringowym pohrěbnikom — banskim kralom, bamgom, schpanskim kralom abo schwedskim kralom — Jendźelcanam najpodźišcho psched naschej pohrěbnjej offenziwu prajeć dał,** so žnym swólniwy žo **Belgiskeje hdyž wscheho samjesowanja wotrjeź.** Budźich też, hdy budźischke hinak njeschło, swólniwy był, **wo franzowskej Lothringskej jednać.**

Cžěło wjercha Bülowa žo do Němskeje pschewjese.

Cžěło wjercha Bülowa žo z Italskeje do Němskeje pschiwjese. Wón je žebi pschał, so žo jeho sachodne powołanki spała. Jeho popjelniza žo pódla popjelnizy (urny) jeho mandźelskeje na pohrjebnischczu w Rienstaetterje pola Frottbecka stajі. Wjerch Bülow je hischcze lětża w septembrje žam z hotowosnje zwóžbneho rowa bobladował, kotrejž na dwěmaj kamjenjomaj jeho mjeno a mjeno jeho mandźelskeje pokazuje.

Sakske knježerstwowe strony dźeduja swjatu dźeń 9. novembra hižo lětsa wobstronić.

Prawny wuběrk sakskeho žejma je w pódźelnischim poćudźenju pschećiwo hłosam kommunistow a sozialdemokratow wobsamknył, so **ma 9. dźeń novembra charakter žwjatcho dnja zhubić.**

Sakski žejm hischcze psched 9. novembrom wo tymle proschenju rosžudźi. W prawnym wuběrku žu wschě strony z wuprajcom sozialdemokratow a kommunistow sa to hłosowale, so by žo 9. dźeń novembra dale wjazy njeswjećił. Hinak je z prěnjej meju. Demokratojo budža sa dalsche wobzwjeczenje 1. meje hłosowacz. Tohodla žo w žejmje sa wotstronjenje 1. mejskeho žwjatcho dnja wjesčina njeswjedže.

*

Wutoru je też polny sakski žejm wo wosmjeczenju 9. novembra jako žwjatcho dnja jednał.

Sozialdemokrat **Ebel** prjedy hač žejm k dnjowemu porjadej bórdže, pschećiwo wumnoženju sozialdemokratow w prawnym wubjerku protestowasche, kotrejž žu we nim pschećiwo rubjenju revolucijincho žwjatcho dnja wonjotowali. Wubjerk je wjele króć dnjowy porjad stamak. Rosprawnikam mjeńschiny žo njeje trěbny cžas wotstajił, so bychu žo mohli na žiwoje rosprawy pschihotowarz. Petizije prawo wobydlerstwa je žo na najbrubische waschanje njewažiło. **Petizije** žo njejžu ani pschednjeske a rospravjenje wo nich je žo wuwjasało. Prawny wuběrk je žo rosžudźił, jenož rospravu wuběrkoweje wjetschiny pschijeć, kotrejž je w kóždym nastupanju njedožahaza.

Po Edelowym žadanju so žejmowe poćudźenje hač do ½3 hodźin wotstorcži, so by žo wuběrk starschich mohł z protestom sozialdemokratow zabraś. Hodźinu poźdźischo je president sašo zhromadźenemu žejmej dźěli, so rosprawjenje we wuběrku starschich njeje k žanemu dojednanju dowjedło. Sozialdemokrat Edel pschećiwo tomu protestowasche, so by žo w žejmje pjatk wo revolucijinym dnju jednało. Wón měšćanskim stronam wótre poroki cžinjesche, kotrejž pak běchu dla zychonа, kotrejž na žejmowej lěwej stronje nasta, jenož sdźela rosumiecz.

Kommunist **Renner** praji, so je postupanje wjetschiny skandal, kotryž swojeho runjeca nyta. To je absolutne swobrocženje dujoweho porjada, bjeschańbicžiwe wumnożowanje. Też sozialdemokrat **Kautzsch** najwótrische wurały pschećiwo měšćanskim stronam trjebasche. Lěwica herjekasche a hawtowasche a z pultowymi wěkami praskasche. **W najwjetschim zchjonje president Weckel salu wopuschcži.** Poćudźenje bě žo z tym skónczyło.

Zaso druhich wobdźělnikow při bombowych attentatach zajeli.

Policajski presidium w Altonje je sdźelił, so žu we Altonje-Ottowarchezje w swězu z bombowymi attentatami dwě wołoje wosdźělili, kotrejž stej wěcžerje beitke maschiny schowałoj. Jeneho z hotowejerjow, 22lětneho mótерja Herberta Schmidta, žu mohli zajeć. Jeho žu mjes tym Altonaskemu policajskemu presidiej pschepodali. Wón je žo hižo wusnał, so je žo pschi attentatach wobdźělił. Druhi winik, elektrikar Albert Kaphengst, je cžejkuł, dokelž je najskerje zhonił, so chodźa jeho zajeć.

Młodaj cžłowjeka staj zhonaj cžejkeju Altonaskeju zwójbowu. Wot nekotreho cžasa njestaj wjazy w swojim powołanju dźěłałoj, a z pschepytanjom dyrbu žo swójcžiłoj. Swójkal žu wjetsche sumny pjenjes dostawałoj. Staj wušli swěz z nehdyšnim kapitanskim leuthantom Ehrhardtowym mužoj. Tak je z pismow, w atelieru Herberta Schmidta namakanych, spósnacz, so je Schmidt z Ehrhardtowym sekretarom Plaßom, w swězu z bombowymi winikami sajatym, listował.

Pódla teho žu je Schmidtowych pismow swěcžili, so je jeho rukopiš tón žanny, z kotrymž je wukasanje, pschi poślednim attentatu namakane, napisane. S tym je dopokasane, so je žo Herbert Schmidt pschi poślednim attentatu wobdźělił. Też Schmidtoweho młódšeho bratra žu zajeli. Tehorunja pschećiwo nekotrym z jeho pschećelow žo pschepytanje sawjedże.

Dornier X.

Dwarz nowoho wutrpschcznego němskeho hobrskeho lětadła Dornier X, dr. C. Dornier, sapoczał novembra do Ameriki pojedże, so by z dźełakanjemi General Motors wo sapoczatku twarjenja němskich Dornierskich lětadłow we Sjednoczenych statach pokrózneje Ameriki jednał. Hižo psched dlschim cžasom je žo frěcženje z General Motors wo twarjenju Dornierskich lětadłow wobsamkło.

45 Němcow w Powolskej zajeli.

W Pokrowskiu, w sarjadnitwownym krjedźischczu němskeje powolskeje republiki, žu 46 němskich powolskich sajdylerjow zajeli. Knježerstwo sajatych winuje, so žu knježerstwownu konsumej sejchłodźili, dokelž žu w Pokrowskiu a Ssaratowje tkanimy privatnje pschedawali.

Politiski połć w Litwje.

Po dźesaczdnjowonym jednanju pschećiwo pschedhydže nědźy mózneho litewskeho burskeho žwjatka, kotryž bě wotkrzeny, so je stat wo 250 000 litow wobschudźił, je wosjetši žud presidenta burskeho žwjatka dr. Mikšysa a namjestneho presidenta, pschedawskeho smutskowneho ministra dr. Draugelisa k chłostatni po jenym lěcze sažudźił. Podobne chłostanja žo druhim žwjatkowym zobstawanam napołožichu. Ssobuwobtkorjenych offizerow wuwinowachu.

Litewska wójskowa intendantura bě po nantjecze tehdomnischeho konzervatiwneho knježerstwa w lěcze 1925 je burskim žwjatkom frěcženje na podawanje wulkeje dźěłby połcza litewskich žwini wobsamkła. Burski žwjatk pak njepodawaschе połcz z Litwy, ale połcz z Ameriki a Wulkrajiny, kotryž je mjenje hódny a wjele turischi dyrbi litewski połcz. So by sdało, so je połcz z Litwy, žo wukrajne etikety a žygle swottorhachu a žo sa to litewske nalěpichu.

Woldemaras k Kowenskej universizje njepschipuschczeja.

Rada profesorow pschi Kowenskej universizje je Woldemarasowu žadosć na Kowensku universitu, w kotrejž wo wuczbny stoł na universitnej proschesche, wotpokazała.

Franzowšzy sozialistojo žo pschi nowym knježerstwje njewobdźěla.

Nazionalna rada sozialistiskeje strony je žo z 1590 pschećiwo 1451 hłosam pschećiwo wobdźělenju sozialistiskich parlamentarjow pschi Daladierowym kabinettu wuprajila. Daladier chze nětko spytacz, knježerstwo z pomozu njesozialistiskich stronow sestajeć.

Wšocuropiska mysl w Jendźelskej.

Na konferenzy wo jendźelskej biesdźekrocži a swětowym hospodarstwje direktor finanzneho wotdźělenja swjatka Judowa, sir Artur Salter, sa sakoženje sjednoczenych europiskich statow wustupowasche.

Hłowna pschicžina biesdźekrocže w Jendźelskej, kotraž je pomérnje wjetsche dyžli w druhich europiskich krajach, ma žo w tym pytacz, so wikowanje njeje luxus, ale so je žiwjenjowa nuznosć jendźelskeho luda. Biesdźekrocži może žo jenoż po internazionalnym puczu wotpomhacz. Prawy pucz k tomu by był, hdy bychu žo po pschikładze pokrózneje Ameriki, wschě europiske kraje do jenehe swjatka sjednoczene. Samozitosć Ameriki žo na lěpsche produkty njesakoźuje, ale na to, so Sjednoczene staty pokrózneje Ameriki niz kaž Europa ani wójska pschećiwo žebi njewudźerżuja ani žo mjes sobu z zkowanymi zawjerami njewobsamkaju.

Kommunistiske demonstracije w Londonie.

Psched amerikanskim pósłanzstwom je njedźelu wjecžor policija do cžrjódy nětkuše sto kommunistow srasyła. Kommunistojo běchu je shromadźiłoj na Trafalgar-Squarje pschikłali a chcychu Amerikanskemu pósłanzej resoluziju pschepodacz, kotraž žo na pschesćehanje „z wojowanju hotowych dźěłacerjow" powschitkownje a na 16 tertilnych dźěłacerjow, psched nětkrutymi dnjemi we Gastonii (w Sjednoczenych statach) sajudźenych, wobsehje poćahuje. Hdyž shonichu, so amerikanski pósłanz njemóže kommunistiku deputaziju pschijeć, kommunistojo spytachu, policajski paž pschedrěć. Jedna policija dyrbjesche wospjet sapschimnyć. Tśioch muži je sajała.

Sanchez Guerra so wuwinował.

Nětčnik Sanchez Guerra bě žo lětża tónz januara na cžoło dałeko wupschestrjenehe spschihažanstwa pschećiwo diktaturje Prima de Rivera stajił. Generalny kapitan we Walenciji, kotryž žo pschi spschihažanstwje wobdźěli, we pośledniej hodźinje wrócžo stupi. S tym žo wotmyslenj tśeśi fypny, dokelž jenož jenicžki artilleriski regiment pschećiwo knježerstwu pokazny. Sanchez Guerra, kotryž bě po njeporadźenym pschežu do Franzowskeje cžekny, žo dobrowólnje knježerstwu staji.

Jeho sakłar psched wójskim žudom stejiscžo sastupowasche, so tśeśi, kotryž je chatł sakónčku wustawu wobnowicz, njeje khłostajomny, dokelž žo to njeje po sakónskim puczu mohło dokonjeć. Wobchorźnik sa Sancheza Guerru jako khłostanje sastupowa na schésć let namjetowasche, a sa druhich spschihažanow sastupowa po jenym hač k tśom létam.

Sanchez Guerra a druhi zibilistojo žo wuwinowachu, wobdźeleni offizerojo žo jenoż k sastupu hač do jeneho léta sajudźichu. Generalny kapitan dyrbi hischcze wuzud pschihójnacz.

Němscy wučaharjo so z bolschewikskeje Ruskeje wotwjezu.

Po powěsći z Moskwy je ruske knježerstwo skónčnje dowoliło, so žmjeđza němzy katarjo je wschelakich stronow Rusteje, kotrejž psched Moskwu lěhaju, z Rusteje wucžahnyć. Nětđže 6000 němskich katarjow, kotrejž z wjetschepho dźela sekeje Mennonitow pschihłuschcheja, do Kanady pocžahnu. Tam jich wěrcyhratisja hižo dźěłachi cžłj wjetsche krajiny wobhdźeja, kotrejž chzedża wucžaharjam z Rusteje pschewostajicz.

Ruski krwawny wusud.

Sašo ło 17 šmjertnych wuńudow wukonjało.

Moskowske nowiny powědźa, so su sašo dźewjeć šmjerćow šaržudženych duchownych a katarjow satřělili.

W Ari, we wěži pola Iwanowitšnišenska w Moskowskim wokrjesu, je knježeřstwowny najwyšischi šud duchownego Welkina, pjatnych cytarja Lasarewa a tatarja Cžornowa i Charowa dla pšeciwjenja pšeciwo rozdźelenju leżownosćow satřělicej dał. Po wojerwjenju knježeřstwowneho najwyšischeho šuda su šatřeli rjekli, ło bolschewikojo wjesce bórši zyrkwje potorbaju a pohrjebnišcza samknu. Katarjo su tohodla hnydom bolschewiskich šatřojnikow se wěży wuhnali.

Druhe wotprawjenje je ło we wěži Kimrach blisko pola Moskwy stało. Tam duchownemu Sokarowa a zyrkwinskich starschich Scakurina, Bajkowa a Dimitrijewa k šmjerći šaržudźichu, dokelž běchu, kaž dołho wotprawjenje stało, pšeciwo zankrjenju zyrkwje rěčeli a jako protest se šwonami iwowjeć dali. Skromadźena cžrjódka ludźi je potom šastojnikam, kotřiž chcychu zyrkwine durje i hodźinami sabić, i mozu wotkazała, ale pšeci tym naštajeł hacž nješe ło niknó dai nworił ani ło šrarik. Sšud duchownemu porokowasche, so njebě cžrjódu napominał a namołwił, so by so rozsichła, na cžož je tón wotmołwił: „Wěsće runie tak derje kaž ja, so bychu mje, hdy bych je jenoš na sto metrow k šawtowagaj cžrjódże ihoł, do kóżdatrije tykny'i abo jako naschežiwarja šatřelili.“ Sšud njedźiwajšy tohu spóšina, so su duchowny a druhi wobškorženi kapitalnehe pšeciwnika pšeciwo revoluziji winowaći, šaržudźi jich k šmjerći a wulku šerju wobydlerjow w Kimrach k jastwu po 2 hacž 10 létach.

Madźarska so zapowěduje, wójnske wotškodźenje płacić.

Madźarske knježeřstwo je ło šapowědźało, wójnske wotškodźenje płacžiš a město teho žada, so bychu Juhosłowjanska, Rumunika a Cžešłoslowakika kubła madźarskich šemjanow, kotřež su jim i měrowym sprěcženjom pšichpadle, šaplacžite.

Rumunika, Juhosłowjanska a Cžešłoslowakika tohodla pola Swjatka Ludow wobcežowanje pšeciwo Madźarskej šapadadža. Jim ło pjecža tej Pólska a Grichiska pšihšamknjetej.

Macedonske modarstwa dźezkónca.

W Sofiji je ło šašo mordarstwo mjes Macedonzami skužiło. Do wobydlenja macedonskeho revoluzionara a wutkeho pšeciecela jkónzowanego generala Protogerowa, Todora Petrowa Jlcjewa, je ło póndźelu dopołdnja njeznaty muž dobył. Nawalnik je Jlcjewa, kotřž we kožu leżeše, i nětkotrymi wutřělenmi i revolwra morił a je potom bjes šleda cžeknył.

Smjertnaj wosudaj w Palestinje.

W prozeššach pšcherćiwo Arabam, kotřiž su ło pšchi rubježnych nadpadach na Židow pšchi pošlednich njemrěrach wobšudźili, su dweju druheju Arabow k šmjerći a dweju k jastwu po dźešacj létach šaždźili.

Arabiši generalny štrajk dla murje žalosćow.

Pšchi wšchoarabiskej konferenšy, pšchi kotrejž je ło wjazy dyšli 500 arabšich wotpósłanzow še wšchich dźelow Palestiny, Syrilkeje a Sajordanskeje wobdźelilo, je ło wótry protest pšcheciwo nowym pšchemenjenjam pšchi murji žalosćow wobšamknuć. Jendźelske knježeřstwo dyrbi ło na namołwicj, so by Walsourowu deklaraziju wrócžiło. Bližšchu sobotu, letny dźeń deklarazije, ło generalny štrajk pšchipowědźeć.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 30. oktobra 1929.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer +3, thermometer wo dnjo +8. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer +6,5, thermometer wo nozy +4. Wuhladny na dešcžišk. — Kaž hižo wječera pišachmy, je ło dźensa woprawdźe wocžoplilo. W połwozy cžahaja dale nižiny nimo. Se šwojimi twdźěkami šu nošchemu wjedrej trochu torhaty nas šwobžežiłe. Po šdaczu ło nad ranischej Europu šašo wyschina sežwinje. Nowa pšichchadża ł Azorskich kupow. Tuž šnjemy ło dale mileho a šnanb šašo bóle žuchelho wjedra nadźecž. Jutrje šchtwórtk — Reformazišti šwjedźeń — šchadża štónčko 6,55 hodź. a khowa ło 4,31 h. Měšacžk šchadża rano 5,20 hodź. a khowa ło pop. 4,19 hodź. Pjatk je młody měšacžk. Pšchedźenak staja šymne njepschijomne wjedro.

— **Saćmicže štónza 1. novembra.** Pjatk 1. novembra šmjemy, jeli budże njebjo jašne dosćej, saćmicže štónza wobkedźbowacž. Na tutom saćmicžu pak je to njepschihódne, ło je jara malý dźeł štónza ł měšacžkom šašwobcženy. Ssmy tónkrócž pschejara šdaleni wot šrjedźišcža saćmicža, kiž ło prěki pšches Atlantišti ozean a Afriku do Indiskeho oseana cžehnje. W Budyšchinje šaporžnje ło saćmicže 11,52 hodź. na prawej delnjej kromje štónza. Měšacžk šuwa ło potom pschego dale pšched štónzo, ale niž pschevyšoko. Najwjetšche je saćmicže hižom 12,23 hodź. Jenoš nětkle 61½ prozenta zukeho štónza budże tehdy saćmite, zyke saćmicže njebudże potajkim napadne. Wěšo budże ło pšches sćornjenu schkleńu derje wobkedźbowacž hodźecž. Saćmicže štónczi ło pola naš nětkle 12,55 hodź.

— **Piškanje na wěži na šchedwjeczoru reformazišteho šwjedźenja.** Dźensa šrjedu wjeczor jako na pšchedwjeczoru reformazišteho šwjedźenja, w 6 hodź. budże posawništi chór krajnozyrkwinskeho šjednoczenšiwa ł wěže Pětrowskeje zyrkwje piškacž. Won pschednješe: 1. „Jed' twjerdy hród je naš Bóh šam“; 2. „Dale dši“; 3. „Khwal ło Knješa, o moja duscha“; 4. špěw „Cžišche měžacžk šhladuje“ a 5. hymnu na nós wot Beethovena.

— **Wušłajenja „Młodźina a cžaš“ w Budyšchinje.** Dźelacžerška młodźina je w Budyšchinje wušłajenju pschiprawiła, kotraž ło „Młodźina a cžaš“ mjenuje. Wušłajenja ło šandźenu njedźelu wotewrì a traje tydźeń. Wona pokasuje w jašnych šrosumlìwych wobrašach žiwenje naschego dorosta. W prěnim dźelu widźimy pschedstajene šozialne połoženje młodźiny, druhi dźeł šabéra ło i wuwiśiczom šwobodneho cžaša a kulturne hibanje mjes młodźinu a też šwobodne a šjawne šponožeršstwo. We třeśim dźelu štónczenje šmjemy widźecž modelle najrjeńschich a najlépšchich młodźinškich hospodow w Sakšej. S tutej wušłajenju je šjednoczena pšcheciwowójnška wušłajenja.

— **Póšłowa šłužba na reformazišlim šwjedźenju.** Póšłowe poššužne wokna pu wotewrjene jako na njedźelach. W Budyšchinje pak ło dopołdnja nimo listowych połožkow też paketowe a pjenježne poššyłki wumoschuja.

— **Sakška krajna loterija.** Prěnja rjadowna 196. šakške krajneje loterije poczěhnje ło 11., 12. a 13. nowembra 1929. Pschi tutej loteriji wudawa ło 160 000 lošow (dotal 150 000) ł 72 000 dobyczemi a premiju, so na nimale łóšdy druhi łóš dobyče padnje.

— **Tudomnu kojezownju „Hohenzollern“** je Krajnošarška banka ša 71 000 hriwnow kupiła.

— **Dyrbjeništy na pšchešadźowanje** pšchedawaschе ło póndźelu leżownoscej tudomneho pschekupza Poppa na Korneczěrškej haju 18. Leżownoscej kupischtaj mějicjelej hoscjenza „Krónu“, knjesaj Bommersheim a Buchholz.

— **Jutrje wjerčzor w 6 hodź. je w Pětrowskej zyrkwi 52. duchowna wjeczorna hudźba.** S wobšebitym porjadom pschicže ras na jutrjiche wuwjedźenje dweju Bachoweju kantatowu pokasamy. Wuwjedźadźu ju Marg. Klipwelej (sopran), Kata Märkelej (alt), Curt Schreiber (tenor) a dr. Jmtšch (klawěr), domšči organišt Horst Schneider (schcheie), zyrkwinšti chór Pětrowskeje wosady, Bachowe konzertny a dźiwadłowy orchester, kantor Petzold (dirigišnwo). Sokrup łaž pschego ł kubjenjom programa, ło teho ju cžišłowane měšina na wołkatinšchcžu po 1 hodź. nje pschi zyrkwinych durjach dostacž. Pschedwjedźenje ł nimale 1½ hodźinu.

— **Podučschtwo.** Kradnyk je wčhtó 28. 10. 20, cžašu wot ½8 hacž ½11 hodź. bohužbna, na tudomnej šwintšajnych wikach muzaje jězdne koło šnamki „Seidel & Naumann-Germania“. Koło mješche cžorne krowje a błótoschkitakaj, žołte šwjena ł cžornym šmuškami, dwě pedošti šamobžh, horjeschibnjene wodźidło ł cžornym madłomaj, Woschške dynamołke wobhwětlene, schérej na mjiowej wobwucji, pschi prědnim kole spinowńka šmuka ł šwjenach. — Wo wězowne šdźělenja prošy kriminalny wotrjad w Budyšchinje.

— **Werjedźenka.** W rozprawje wo šhromadźiznje šwjedy „Jan Arnoscht Šmolerc“ bě ło pišało, so je towarstwo Pomozy jenoho šrudowazeho, kiž bě ło we wopjeru šamolwiał, wotpokašało. Temu tak nješe, ale je ju dóštał. Tuto mylne měnjenje bě ło i jeneze šrjedu na šhromadźiznje wuprajiło a tak šwój pucž do šjawnosće namakało. Tež druha štrona njebě šrudowazeho wotpokašała, ale dokelž tehdy hischcze poředženja měła njebě, njeběšche jemu hacž do tamneho dnja wotmołwicj mohła.

S **Hajnij.** Srudny dóšt je jenu tudomnu šwójšu trjechcik. W njewobkedźbowanym wokomiku pschihódże šelene dźecko ł štólzej, na kotrymž hornj warjazeho ješa šteješe. Dźecko štólz nakhili a kołej ło we wodźe žołko wula a jo tak cžežko wopari, so wono po małkich bološcžach w Budyškej khorowni wumrě.

S **Kotez.** K wošebitym šwjatoczným hodźinam ja kemšcherjowo naschеje wosady, do kotrejež Kotezy a Zacki šluschеja, buschtej kermuschnej Božej šłužbje šandźenu póndźelu, w kotrymaj wjeledostojny knjes wyschschi šaršt Sarjenk-Khwacžanški ja šłožujo na šwjate šejenje kemuschneho dnja (Luk. 19, 1—10) hluboko pschimnaze šwjedźenišče předowanje w šerbšcej a němšcej rěcži džerżeče, kiž tak prawje wutrobu wošadły trjechi a hnuješe. Wapor šdrěli ja naschе twonu wunješe na šerbšcim kemschenju 6,25 hr. a na němšcim rune 15 hr., tak so je ša ł pschilicženjom šwjedźerskeho wopora ł němšcej kemuschneho kemschenja niedźelu, kiž ł 7 hriwnow wuczinješche, dospołe 28,25 hr. narodalo. Njech też dale Boże bohate žohnowanje na lubej Kotezanškej wošadźe wotpocžuje.

S **Lubija.** Tudomny 70-létny dźěłaczeł Hopftock je ložotku do Lubijšskee wody padnył a we to wumrěł. Won je 28 lét w tudomnej kiblikowej fabrizy dźěłał. Duzy dodomoj ł Běłej połata Hopftock w Spalteholzej korczmje, jo by posdźišche dale ihoł. Pschi tom je wokolo 4 hodź. je hischcze njeznate pschiczinny mjes Spalteholzej korczmu a Lubijškej šilzowej fabriku do Lubijšskeje wody padnył. Dokelž stary muž w pošledním cžašu šhěrko na wjerčzene we hłowje cžerpjeche, je mózno, so je jeho po puczu takle wjerčzenje napadnyło. Ludźo běchu ło njeložozneneho podawka dohladali a šnjeschoženeho ł wody wuczahnuli a jeho w płokarni na šlonu położili. Hižo schtwórcz hodźiny po njeschožu běšche Korjeczanški měšchczanosta Hopftock po telefoniškim telefonišku powěsć dał. Tuczi je ho wokolo 5 hodź. domoj wšachu. Tu starz wjeczor 7 hodź. wumrě.

S **Wojerez.** Na pošlednje šwinjaze wiki běchu pschiwjeli 202 prošatow a 4 běhaki. Wlačišmy pornjo dobre

Předźenak

je doćišćany! Wot soboty budże w Serbske knihařni w Budyšinje na předań. Wjeseli so, zo hermank pšeni tysac předa.

Tahiti.

Roman ł južneho morja.

28] (Pokračowanje.)

„To ty nam tójšch, hordy měšchnikо“, jareji naczolnik še žahtymaj woczomaj špierawje ło na wupjerazeho mišionara měrjo. „Hdyž ło wójnšteje žekery pschimamy, — kotraž by měła na wěczne pohrjebana byeć, šnajmjenšcha mjes wami, njeby-li zyła wašcha nabožina tża była — tak ttanje ło to ša naš kraj, niž ša waschu wěru a Božu hněw. Ja nochzu nad tym ani khorhoj Bretanijow ani Jerajinow šmahowacž widźecž! Wy pak —“ wobroczeło ło nětko ł šwojim krajanam, ł kotrychž nětkotři kaž w němem špodźivanju a ł pobožnjenymi rukami šiejachu, „šawokaječe nje, hdyž nje trjebaće, jenoš niž ł modlenju a špěwanju!“ A ł tutymi słowami tapakašchcz krucžišchu wokoło ło šawalejo, wotendże špěchnje a ł hněwnej krocželu ł cžrjódu.

„A myšlicže-li wy, bratšja, so my druhi runie tak myšlimy, kaž Fanue?“ rejesche Aouni nětko ł dźiwjej šahorjenoscju — „myšlicže-li, so njemohli bychmy wumrěcz ša wěru, ša kotruž je Jesus Khrystus pšched nami wumrěł? — Tamle ta khorhoj šmahuje ło njepschecželiwy k nam, njepschecželiwy na biblinu, kotruž pschipošnawamy ša Boże słowo, a na nami šaleži, niž na Bretanijach, to wotštronicz, schtož nam ło to tu še šadźerkom do pucža šta. Schtóž njeje še mnu, tón je pschecžiwo mi! je Khrystuš prajił. — Aouni njeboji ło pschecžiwnika, tak botho hacž ša Knješa wojuje. Schtóž biblinu lubuje, njech mje šcžehuje.“

A ł pošlednimi dźiwje šawyšlanymi słowami pschedże ło pšches žyku, a khwataj šo běžeše k domu franzowskeho konšula, w kotrehož šahrodże ło tšibarbota khorhoj wješeże we wětru šmahowaschе.

Konjuj njebě doma, ale dwaj muzjiaj běschtaj krótko pšched tym na nětmo ł druheje štrony štupikoj, mr. Möllenhouta pytacž. — René Delavigne a naczolnik Paofai. Wonaj štejeschtaj hischcze pschi šawrjenych durjach njedaloko khorhojoweje žerdže, hdyž pschibližowaschu ło haru šaštlyschchejchtaj.

„Dallo, Paofai“, rjekny René, „hewrjekarjo ło bliža, schto też to maja w mošbach?“

„Wšcho, schtožkuli je kokwótne a njemudre“, prajeschе Paofai ł ramjenjomaj šcžahujo — „woni chjedża ło do domu dobyeż a khorhoj štorhnycž.“

„Franzowšku khorhoj?“ šawoła René ł hněwom ło pyrjo, „toho njech ło Bożeblacže wostaja, tak dołho hacž mózu to šadźewacž.“

„To wschak njebudźejch dołho šadźewacz móz, pschecželo“, šmějeschе ło kupjan.

„Dele ł khorhoju! Dele ł tjomi barbami!“ šakhadżeschе nětko cžrjóda pschezo bliže a bliže.

„Ta wótka pócžne khutna byeż“, šawoła René, „pój jow, Paofai!“ A njewocžakujo, hacž jemu naczolnik šcžehuje, skocži wón ł jemu šamowanej khrobłowšcžu šam a bjes bróni cžrjódze, kotraž ke khorhowjowej žerdži cžerjeschе, napschecžo. Paofai ło hischcze wokomik kondźeschе, pschetož do cžaša widźeschе bjesnadžijnosć šakitowanja napschecžo tajkej namozy. Nadobne cžuczе pak, kiž w nim hischcze dremaschе, jeho też pohonjeschе, jednotlìwuzej pschecžiwo cžrjódze na pomoz pschińcž. Pomałscho dejе, hacž bě młody Franzowša jemu dopředka hnat, a pschi tom ło šmějo a ł hłowu wijo, jako by wědźał, ło nětko njepschemyšlemu khuposła wora, šcžehowaschе zušemu ke khorhojowej žerdži, hdyž runie hischcze cžaša dosczj dóndże, je štrodźkom byeż, kaž René, ani žłowa njepiknjo, dopředka cžerjazeho Aouni pschińcž a ł šajkej mozu wo ša nim běžazeho wrjeżnu, so wobaj wróczo thakłowaschtaj a biblija pobożnemu naczolnikej ł ruki padże.

Ale też Paofai nětko pschińtupi, a najbliżšchich wot žerdże pomałku ł ruku wrócžo štorkaco, rjekny je žiwojim mjenim „wjeczinym a dobom tak klinczazym hłosom:

„Wěsće, schto chjecže wy cžinicz, mužojo ł Tahiti? — narod štschindżicz, ł kotrymž tu kwilu šcže w pschecželiwje žiwi; chjecže žiebi njepschecžela šcžinicz, kiž miče je žiwojimi kulemi wašche khěži a khlébowe schtomy špłoschеcz a wašu šahubicž. Je šty buch do waš šajšł, so to njemdricže?“

„Wón je moju bibliju ł šemi cžišnył!“ šawoła we tutom wokomiku Aonui ł hněwom ło žehlazynmaj woczoma, hakle nětkole to žałostne pytnjo — „Wi-wi je biblinu do błóta cžišnył.“

„Precz ł wi-wijom, precz ł khorhoju!“ rejesche a wjeschе cžrjóda djiwje napschemo — „ju bibliju wodarbili — precz ł Feranijemi a jich pschibuhami — mi njechamy žaneho šrječenja, my njechamy žaneho pschecželiwa ł nimi!“

„Też derje“, bórczeschе René pschi žebi, a kuż drjewa hrabnywschi, kiž tam pschipradnje leżeschе, porahy pschiłoho, kiž chjaschče ruku ke khorhojowemu powjašu štožcz, ani na njeho nješawoławschi, ł šemi. Druhy pak ło ja nim cžišchczjachu, a byrnjeż wón, njedźiwajo na žydże šamowanej, šlepje a dźiwje wokoło žebje pjerjeschе, bu tola ikoro wot cžrjódoy pschemóżeny, ł šemi cžišnjenymi a ł pucža wotkleczeny. Šsamo ł Paofaijom, hewak tak cžeščzemym a widźanym naczolnikom, lédy maśnische wobkhadżowachu.

„Precz ł tobu, Paofai!“ wołasche hłóš ł cžrjódy, a ruzy wutrjukowachu ło hrožo ja nim — „ty ło ł pschecželiwu Wi-dwijow — ty ło też jedyn ł tych, kotřiž dźedża naš jim pschedrádźicž — precz ł tobu!“

„Aouni — ty rukujeschi mi ša wěstosć tuteje khorhoje!“ šawoła tu Paofai, pschimnywschi ruku naczolnika, hdyž łaczu, kat bu horjonja ł pschicžišchczajej ło cžrjódu njepschecžiwnje wróczo šłóczeny — „wot tebje budże šebi ju Franzowska šało žadacz!“

(Pokračowanje šcžehuje.)

nam wikam powuschčowachu. Prožata płaćjachu 27 a 28 hriwnow, běhaŕi pak 55 hač 80 hriwnow.

S Klětneho. Hačrunjež je so w poslednim czasu wosjet wjesne dešczowało, mamy tola w nasčej wšy pschesuchi njedostatk na wodże. Wšelake studnje su hižčo suche. Pola někotrych wobsedžerjow woda z tuch hłubjinow sa domjacu potrjebu dosahacz nochże.

S Ruchnjanskeho. Sswoje 75. narodninny switeczesche tuteny ratař, nětčišči wunmčkař Arnoscht Hubaczk, kiž je pschi dobre lěta z naschim gmejnskim pschistejerjom. — Sa ludowe pohadanje je so w nasčej wšy 60 pjenjezy sapisało.

Hodna přiležnosć za wokolinu k wopytej Budyskeho dźiwadła.

Budyski wobkhodny hamt němskostatneje železnicy organizuje z direkeiju Budyskeho měšćanskeho dźiwadła letsa rjad předstajenjow za cuzych na njedźelske popołdnjach po khětro potuńšenych płaćiznach, kotrymž su wšitke zastupne khartki jenož za lokalnych wopytowarjow. Po wulkotnych wuspěchach, kiž tajke předstajenja wšudźom mějachu, so za tule zymu zrěčeli, zo so předstajenja porjadnje kóždy tydźeń wotměja. Najlěpše a najzajimawše kusy zestajaneho, wosebje wšelakoreho krajneho hodła měšćanskeho dźiwadła so na tuto wašnje lokalnym wopytarjam přistupne sčinja. Předstajenja wotměnjeja so z činohrami, operami a operetami. Budża porjadnje ze plakatami na staciach Zhorjelc-Budyskeje, Drježdźańsko-Budyskeje, Kamjenc-Budyskorsko-Budyskeje, Lubijsko-Wósporsko-Radwor-Budyskeje, Lubijsko-Kamjenc-Budyskeje, Lubijsko-Kamjenc-Budyskeje, Zitawsko-Wjelećanske-Budyskeje, Zitawsko-Herrnhutsko-Lubijsko-Budyskeje, Zitawsko-Wjazońsko-Budyskeje a Biskopsko-Wjazońsko-Budyskeje čary wozjewjene. Jako prěnje wotmja so njedźelu 3. novembra 16,15 (4,15 hodź.) popołdnju Jana Straußowa slawna operета „Armaus“. 10. novembra sčehuje potom jena ze najnowšich hódnych nowosćow tuteje zymy Arnold a Bachowy trysk „Weekend im Paradies.“ Je to nowiši trysk, kiž po swojim wusppěšnym Parisom předwjedženju nětkle pře wšitke wuznamnišča dźe. Skazanki zastupnych khartkow za te předstajeni přijimuja so na wšitkich dwórnišćach mjenowanych čarow, a to za předstajenje „Hermaus“ hač do 1. novembra a za předstajenje „Weekend im Paradies“ hač do 7. novembra. Khartki wudawaju so 2. a 9. novembra. Předawarnje swojich lisćikow wšo dalše rad wukazuja. Wo dalšich předstajenjach so na tutom městnje zdźěli.

Nowiše z cyłeho swěta.

Schrowa powěsć wo wojerje sa jutjischi schwórk: Wojna, jchertjate wojerdo. Podobne tež w Jendželskej a wjetšej Europie.

Na jenym kuble w Radewazach pola Freiberga je a słužobna hjowka Wanda Trozkej wotroczka Hakotrěj pischepodje k wobjedej pschinidje, hdyž wona wopelowasche, i emaillowanym typelom tak sdyrje wonu dyrila, so Hager žmjertnje trjechetny morwy na podje. Pschihažany žud je wobskorženu, kotraž so wuna, dla cžełneho sranjenja je žmjertnym rem k jastwu na tři měsazy sasudži. S teho pak ona jenož měsaz wotpokneješ, mjes tym so so jej ai druhaj měsazaj wupruhowanšli czaš pschiwoli. Liczba podpischmow pod ludowym pożadanju njeje e znata. W polnóčnych Němcach je so sdjela wjazy trěbnych 10 prozentow wulwolerjow podpischało. Poe je 26 prozentami na czole krocži, potom Oldena je 14 prozentami sledźeje. Najsylnischo su so we Saskej w Kamjenicy (Chemnitz) sadpischali, hdyž je so 46.926 podpischmow, to je 20 prozentow, nalicžiło. We Drježdźanach je so ledma 6 prozentow, w Lipsku 4 proz. a w Budyschinje 8 prozentow podpischało. W polodnischej Němskej a Porheimskej je podpischanje sa to cżim słabiche było a je 1½ hač 3 prozenty wuczinilo. Mnichow so je 6 prozentami wusnamenja. 6. novembra wyschnoj wuvolicži wobpischanja wojsewi.

* W durinskim hjemje je so namjet pschijał, so ma so hjem rospuschczicz.

* Nowe knježerstwo w Czeskłowakskej so pjecza se spožiwanzow czeskeje ratarskeje, sozialdemokratiskeje a czeskoslowakskeje narodneje sozialistiskeje strony wulwori.

K hermankej!

Mój hobrski skład wšěch radykupowacych

pjelsćinow

kłobukow

čapkow

sebi wobhladać, je Waš dobytk, dokelž jara přijomnje kupuječe pola

KUNDEN-KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

kóžkarskeho mištra

Kurt Rinke

w Budyšinje

na Bohatej hasy 5

WBudyšinje napóstow.naměšće

konditornja

a kofejownja Müller

Staroznata a radywopytana

Najl. konditarske wudźěłki

6% rabata

Kofejowy přiwabjacy tydźeń

wot 1. hač do 8. novembra

Darmo

při nakupowanju

wot ½ punta kofeja abo ¼ punta čaja

šalku ze złotym kołkom abo

winowy bónčk abo **punt cokora**

6% rabata 6% rabata

Kofej

we wšěch płaćiznach ¼ pt. wot 60 pj.

Čaj

we wšěch płaćiznach ¼ pt wot 1.— hr.

Předawamy jenož dobre kajkosče po nizkich płaćiznach. Wobkedźbujće naše płaćizny a wukładźenja we našich wukładnych woknach

Chams & Garfs

w Kamjencu

Herrenstrasse 5

6% rabata

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyšskim hamtskim hajtmanstwje

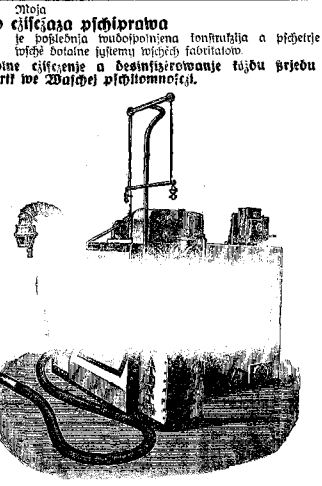
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Moja

pjerjo cžišczaza pschiprawa

je poslednja twodopołnjena konstrukcija a pschetrjecha wšěch dotalne system wšěch fabrikatow.

Dospołne cžišczenje a desinfizěrowanje kóždu žrjebu a schwórki we Waschej pschitomnosći.

Wo wjele powjelischene wołóžke sa pjerjo, kožowe schaty a wupjerki

Jenož wupruhowane kajkosče po znatych tunich płaćiznach.

Felix **Jochmann**

w Běłej Wodże.

Šokolady praliny kakao

Kajkosć a płaćizna rozsudźitej!

Ničo to lěpje njedopokaza hač rosćacy wobrot našich filijalkow. — Prošu wopytajće naše předawarnje a přeswědčće so wo tom, štož pisamy!

Naše płaćizny:

Šokolady w taflach

100 gramow w najrjeńšej zawalcy

Special	tafla 30 pj.
połnomłóčna	tafla 33 pj.
połnomłóčna worješkowa . .	tafla 36 pj.
mokka	tafla 40 pj.
smjetanowa	tafla 40 pj.
wopačna kofejowa	tafla 45 pj.

Praliny

nic ¼ **ale** ½ punta

kłobučkowe praliny	30 pj.
dźiwadłowa měšeńca	40 pj.
ludowy dessert	50 pj.
worjechowe kremowe praliny . .	70 pj.
zeńske worješkowe hromadki . .	60 pj.
dessert měšeńca	130 pj.

Bobonnièry

	wopřija	płaćizna
sadowe kremowe praliny	125 g	40 pj.
praliny	125 g	55 pj.
dessert měšeńca . . .	125 g	75 pj.
buny z palencom pjelnjene	125 g	75 pj.
Orchidee	250 g	225 pj.
najlěpše zwuběrane . .	500 g	350 pj.

Kakao

W zawalcy	po	¼	½	1	pt.
„ „	róžojtej	30	50	90	pj
„ „	žołtej	40	75	140	pj.
„ „	módrej	50	95	180	pj.

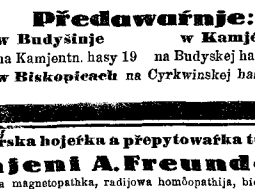
Pječene přikuski

Ludowy keks	½ pt.	40 pj.
mjehke čěstowe přikuski .	¼ pt.	50 pj.
swójbna měšeńca	½ pt.	90 pj.
wafle ze šokoladu . . .	½ pt.	100 pj.

Placki

wočerstwjeński drops . .	½ pt.	28 pj.
měšeńca za kašel . . .	½ pt.	40 pj.
złota měšeńca pjelnjena .	½ pt.	40 pj.
wosebita měšeńca	½ pt.	40 pj.
plastik-měšeńca	½ pt.	60 pj.

Přeco čerstwe z fabriki tunje płaćizny

kakaowa a šokoladowa fabrika

w Niederoderwitz w Sakskej

Předawarnje:

w Budyšinje na Kamjentn. hasy 19 — **w Kamjencu** na Budyskej hasy 37

w Biskopicach na Cyrkwinskej hasy 14

Natursk a hojefka a přepytowarka tučelnicy

knjeni A. Freundowa

hojeńska magnetopathka, radijowa homôopathija, biochemija, diâtiske lêkowanje, zelowe lêkowanje — ma rêčne hodźiny w Budyšinje, na Jägerskej drózy 5 kóždy štwórk, pjatk, sobotu wot 8 hač 5 hodź. a lěkuje: ćuwowe a dušne čerpjenja, žołdkowe, čerjowe, jatrowe, žołčowe, wušowe, wóčno, jěrchenjowe čerpjenja, liśawu, wumjeru, wić, drjenje, ischias, ziemjenje, zakalkowanje, bjezsparnosć, waki, wukhorjenje, tołstosć, zatykanje, słabosć, padawu khorosć, spink, žłate a bolace nohi. — Wulke wuspěchi! Rańšu moc sobu přinjesć.

Běły barchent metr 60 pj. tkaniny za košle 80 pj., łožace śaty, barchentowe košle a suknje tunjo. Ida Erler w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 10. Serbske posłužowanje.

Młoda wysokosućelna čehniwa

kruwa

je na předań w Konjecach č. 25

Kolesa

mantle za kolesa wot 2,90 hr, wobswětlenja za kolesa we wulkim wubjerku. Cyły potrjebu za kolesa tunjo pola

Bratrow Thomasec w Budyšinje na Kamjentnej hasy 16

Stare nowiny

ma na předań

Smolerjec knihlićišćernja

Jenož hišće ńčkotre dny

je

kupny dom Max Herde

w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Kóžde poskićenje je dobytk

hermanskeho předawanja

Žonjace nohajcy, mouslin	0.39
žonjace nohajcy, makko	0.59
žonjace nohajcy, pošl. žida	0.49
žonjace nohajcy, bemberg ž.	1.50
žonj. nohajcy, čista wolma ze a bjez židy	2.95
havrl nohajčki za žony	0.95
nohajcy bjez stopow čista wolma	0.95
mužace zoki (składn.)	0.39
mužace poč. zoki	0.59
mužace zoki, čista wolma	0.95

Žonjace wobleki
čista wolma
kóždy wobłek
9.95

Wulka dźělba
čisto wolmj. tkaninow
za wobleki, 100 cm šěroke, wosebje tunje
2.95

přikrywy na chaiselongi	5.95
přikrywy na komody	1.95
wumělske přikrywki	0.95
přikrywy jara tunjo	1.50
kupańske ruby za dźěći 80/100	1.50
kupańske ruby wos. wulke 140/100	5.95
łož. přikryw, waflojty mustr ze židu	6.95
frotěr ruby jara tunjo	0.15
łož. płachty kopřiw. składnosć	1.95
łož. płachty płatowa składnosć	1.95
barchentowe płachty z kromu	2.95
hłowaki płatowe zešite	0.95
hłowaki kopřiwina zešite	0.95
hłowaki smuh. płat zešite	1.25
hłowaki damast zešite	1.75
hłowaki pisane zešite	0.95
počehnjenja dwójne pis.	5.95
počehnjenja pis. zešite	4.95
počehnjenja kopřiwina zešite	3.95
počehnjenja płatowe zešite	3.95
počehnjenja smuh. płat zešite	5.94
počehnienia damast zešite	6.95

Wupjerki z rub. wopismom jara tunjo

wupjerki za hłowaki	2.95
wupjerki za spódnje posleščo	12.95
wupjerki za zwjeršnje posleščo	13.05

Wopyt so zapłaći, budźeće wo poskićenjach překwapjeni.
Žonjace, mužace a dźěćace drasty so po wosebje tunich płaćiz. předawaja

Porožak
3 kuski dobr. mydła k myću
50 pj.

Kozace kóžki

kaž wše druhe družiny kožow a kóžkow, kupuje přeco po najwyšších dnjowych płaćiznach

Kiessling & Erdenberger w Budyšinje
na Lawskej hasy 54. Telefon 3450. W Lublju telefon 2648
Sobotu w Budyšinje w dworje „Połměsaca"

K hermankej!

Nohajcy / soki
pulowry / lacy
strykowane wobleki
wše Bleyle wécy
sportske nohajcy rukajcy

KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

Otto Osswald
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 7

Kofcjowy přiwabjacy tydźeń

wot **1.** hač do **7.** novembra

Darmo

při nakupowanju wot 1/4 punta **kofeja** abo 1/4 punta **čaja złoto-kolkowanu šalku** abo **winowy bónčk** abo **1 punt cokora.** — Wosebje hišće naše drohotne rabatowe znamki!

Kofej we wšěch płaćiznach, wot **65 pj.** za 1/4 punta
čaj we wšěch płaćiznach, wot **1.- hr.** za 1/4 punta

Předawamy jenož dobre kajkosće po nizkich płaćiznach. Wobkedźujće naše płaćizny a wukładźenja w našich wukładnych woknach.

Njedźelu wotewrjene! **Thams & Garls** Njedźelu wotewrjene!
w Budyšinje, na Hłownym torjoščU 8
Telefon 3068 Telefon 3068

Přijimamy Weberowych Karlsbadskich znamkow!

K hermańkej tunje poskićenje wohuća!

Dźěćace z R-spinku 27—35	4.50	dźěćace howj. boks. črije čorne přešiwane, 23—26	3.90
Dźěćace, lak., ze spinku 20—22	2.50	mužace črije derby přešite	9.75
žonjace, lakowe, ze spinku blokowy pjenk	7.50	mužace sportske črije čorne a brune	13.50
žonjace, howj. boks čorne a brune	7.50	dźěćace, howj. boks. črije 31—35 6.90, 27—30	5.50
mužace, howj. boks. nizke črije	8.50	dźěćace, šnór. nizke črije 31—35 6.90, 27—30	5.50
mužace lakowe črije nowočasna forma	14.50	dźěćace, lakowe ze spinku 31—35 5.90, 27—30	5.50
dźělanske črije syjnc, z podkowami	7.90	mužace škórnje z howj. kože, z dwójn. pódšemi	18.50

Dołhe škórnje, jěchańske škórnje, črije z wjelblud. kosmow filcowe črije z paskom, drjewjancy, filcowe tofle drjewjane črije, kožane gamaše wot 6.50 hr.

Willy Sommer

w Budyšinje na Serb. hrjebjach 8

Naše kajkosće — naš wuspěch!

Přiwabjace dny za kofej jenož hišće do 2. 11.

Wosebje poručamy naš

Karlsbadski kofej 1/4 punta **100** pj.
wysokoaromatiske, jadriwe a spore měšenje.

Při nakupowanju kofeja (1/4 punta 70—120 pj.)
na 1/4 punta mału
na 1/2 punta wulku taflu woprawdźe dobreje šokolady!
jako přidawk a wosebje hišće rabatowe znamki!

6% rabata 6% rabata

Gerling & Rockstroh w Budyšinje
na Znutřkownej Lawskej hasy 10.
Kakaowy, šokoladowy, konfitürowy, kofejowy a čajowy wosebity wobkhod.

Poručam

we wulkim wubjerku nowočasne zymske mantle z paskom, paletoty barbojte a čorne, kosmičkate mantle, wobleki w rjanych barbach, sportske wobleki, kožane jaki, njepřemokawe kabaty podšite, zymske jupy čople podšite, kholowy kožane, kordowe, somoćane a tkaninowe

M. E. Müller mužace a hólčace drasty płatowe a bałmjane twory
w Budyšinje na Rožowej hasy 6

Maće-li tkaniny?

potom płaći na modernscy zhotowjeny **woblek** abo **mantl**
ze wšěm, štož je k tomu třěbne.
Sedźi bjez poroka!

29.hr.

Wulki wubĕrk tkaninowych nowosćow.
Pawoł Nowak w Budyšinje na Drjewow. wikach 7.

Dźělbu trjebanych žonjacych a mužacych
kolesow
mało jězdźene předawa jara tu
J. Schiebak w Budyšinje
na Mužakowskej dróze 4

Ke kermušam

paleńcy
wina
rózynki
kaž wše potrjeby **k piečwam**
a dobry **kofej**
poruča
Herm. Klemm nasl.
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy čo. 27

54% metrow wupjerka

firmy w lěće 1928 rozpředowali, jich tuž je najlěpši dopołnje hodnotne naličenje twoje!
Andr. Kasper
(mějićel: Al. Bilopp)
w Budyšinje, Bunčelna 11

Kafe Kakao Colonialne a ju TURIO

wulki hnjez 2

Wotměri. gardiny
też za małe wokna, wulki wubjerk tkaninow za vitrage 42 pj.
sofowe přikrywy dołhe wot 2.
Jda Erler
Rěču serbsce! **Zw. Lawskej h. 1**

Kolca

za małe ratarstwo, 18—20 l stara, so pyta
Bliže zhonić we wud. Serb. N.

Pytam pilnu, čistu
holcu do domu
za rěznistwo k 15 nov.
Emil Stephan w Budyšinje
na Kěžorskej dróze 18

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach
z dobrym gumijom a ze samoběhom,
kóžde 65.- hr.
Jan Schieback
na Mužakowskej dróży 4

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło
po **20 hr.** ma na składzo **črije** też **čople črije za žony a mužow**
wobućowy dom Mark w Kukowje

Přepodaće wobkhoda!

Swojim česćenym hosćom, přećelam a znatym z tutym wozjewjam, zo sym swój hižo dźěje hač 36 lět wosobinscy wodźeny

hosćenc na Serbskich hrjebjach 24

z dźensnišim dnjom knjezej **Richardej Müllerej** přepodał.

Při tutej składnosći so za wšitku podpjeru, kiž je so mi w tutym dołhim času spožčiła, dźakuju a prošu, zo by so dowěrjenje, kiž ja smědźach wužiwać, też na mojeho naslědnika přenjesło.

Jan Solta, hosćenc.

Počahujo so na hornje wozjewjenje smój dźensa hospodarjenje

hosćenca Jana Šołty
na Serbskich hrjebjach čo. 24

přewzałoj.

Naju najwyšša zasada dyrbi być, wšěm hosćom, kiž naju počesća z jědźemi a napojemi jenož najlěpše poskićować po přimjerjenje najtuńšich płaćiznach. Prosymoj dowěru, naju předchadnikej spožčenu, też namaj přinjesć.

Tunje wobjedy!

Z počesćowanjom **Rich. Müller a mandź.**

W Budyšinje, 31. oktobra 1929.

Přiloha k číslu 254 **SERBSKE NOWINY** Srjedu, 30. oktobra 1929

Poslednje 150 000 nĕchdy wulkeho ludu.

Puczowanje po Sserbach.

(Pokračowanje.)

Nĕschto wo drastach.

W narodnych drastach, kotrež pak jenož hišćeze žony nošeja, widźa Sserbja wažny fŕedk k fšerzenju swojeho ludźiwa. Evangelike Sserbowki dadźa swojim drastam, hdyž je „mjetelowy nahłowjak“ najwažniše, we wšĕch barbach hrać, kaž žu pola Sstowjanow i domom. Katolske Sserbowki žu jednorišche w žiwotich drastach. Stowna wostawa žu pola nich čorny bant a schnórki, kotrež žo pschi fšwjedźenjach i pišanymi samĕnja. Sswoju drastu nošeja hišćeže dźensa.

Njedźelu jĕchja Barlinšcy a Drjedźanjcy hodźiny dalako, so bychu pišanu pychu Sserbowkow widźeli, hdyž do cerkwje dha. Ta a tam hyš też Sserbja ładuja: Schtoriše wosche žerbite narodne drastu! Jyle derje, ale mjeńšcha žu to mužoju, kotrjž tuto žadanje stajeja. Wy mužoju, salĕćeze ras žami do žónkeje drastu, niż jenoż pschi fšwjedźenjach, ale wschĕdnje, stajće fšej fkapu na fkowz a sawalcze žo do schĕsć hacź žndom metrow fukanzeho płatu a tykeje fšej, kaž to nježenjene hornjoužiške Sserbowki cźinicź dyrbja, dokuż pšched hrudź a potom wołaśeze: „Schtikajcze naschu staru drastu!“ Hlejcze, hišćeze žo pocźiti a nasajtra rad do mĕsta schli a fšej tam łóžcźu braśeckeju kupili, w kotrejž žo žónka zjanosć, kotruž žu mi Sserbowki do kolebki położenu dostałe, pokasuje. Ta je tuńscha.

Je dha drasta to najwažnische sa jedyn lud? S njej njetjeba rĕcź spadnyć. Wĕšo, to je spratwne žadanje Sserbow na stat, so wón jich rĕcź, kiž je žndu naistarscha mjez ftowjanskimi rĕczjeni, fdźerži, so žerbite wuczenje smóžny. Wyrnjeż jenoż hišćeze 150 000 dyli, fu czi **posledni nĕhdy wulkeho ludu a dźedźa** žo jako **żiwy muzejowski kruch** fdźerżeć. Kaž we fwjetnej Nĕmskej Fríslow haji a pĕschći!

Schtó sastupuje sajimy Sserbow?

Maja Sserbja fwojich sastupjerjow w krajnym a rjeńskim fejmje? Njefwjedu w jenym wokrjesu telko hłosow, so bychu fnajniješcha jedyn mandat dozpĕli, dokuż fu na wjazore wokrjesy rosdźeleni. Pschi poslednich wólbach w Sakfkej do krajneho fejma fu fo i nĕmiscy kuzi fkowy, **Sakski wjesny lud**, fjednocźili. Luta fkowa je **pjeć** fydźow dostała. Wot zentruma też hitoflay Sserbja niczo wĕdźeć nochzeja. Tak pobożni hacź woni fu, **dha fu tola w fwojich narodnych zadanjach wot zyrkwje wopuschczeni.**

W dalschim pschirunuje fpiśowaczel wulpschi wólby do krajneho fejma po liczbach w jenotlifnych wfach a pokazuje na to, so też **jozialdemokratija** mjez Sserbami postupuje. (Winska „Arbeiter-Zeitung“ je fozialistiska nowina.) Po fkowje pišja dale:

By bylo schkoda, bychu-li poslednje powosłanki Sserbow fasche a niczo wjazy njefbywało, hacź ftare, hobrske hrodźischcza, kotrež w Hornjej Łužicy hišćeze nadeńdźech, tamne feniske nakopy, kotrež runje w łĕźnym cźasu we najrjeńschej wosdobje kraja ftoja.

II.

Fejsa do Błótow.

Dyrbju traschi kilzatu kórku dojĕsć? Dobry kusk, dwanasći zentimetrow, fynu hižo wotkukał, a pschecej hišćeze tu kusk je. A to je dźensa hižo schtwórta kórka — — — Kórki fmjerzej radu jĕm, a fkórkami fo kóžda jesba do Błótow fapoczina, tak chĕtš hacź w **Lubnjowje** ju fabjsch. Tuczi mjenuja fwoje mĕstarško rad „kluczk do Błótow“. Tola Błóta majn mnohe wrota a kóžde maja fwój kluczk. Wołtajmy Lubnjowfkim „wulki kluczk“, maja dóżn też najwjetsche a najrjeńsche kórki.

Kórki — rohy — dwora.

Mjez tym fynu fwoju kórku dojĕdź a k njej schkleńzu kleńko piwa fmalenowej juschku wupiś. To tu też maja, jenu w kóżdym kraju jeho wofebite jedźe a piju druhdy jeho fpodźiwne napoje. Wĕch ras fi jenym Winskim we Weronje. Nasajnje fkiwleńche na italiske jedźe a žadasche fo „gulaschom“. Pschi tym fahy na rjanofese ftareho amphitheatra, dźeńche mjerźasu pśches pscheżadźiny hermant a njepschidnźe fa tym, so pśches jene i najrjeńschich korbofschczow Europy dźe.

Potajkim, kke piwo i małenowej juschku zyle derje fłodźi. Cźowjek njeźmĕ i mĕtajkimi pschedfudkami wo fłodże puczowacź. Dobre kórki rostu w Błótach. Wone fu krajina fa pschedażu a kuki. Lĕtża je tu pjeża mako. Wĕšo, hdyž je, tam je we wofebitym błyscheżu.

Nó, wósnjko, chzemoj do „wyżkoheho leża“ Błótow dojĕsć. Schpŕerźoja njeje tu hluboka, nihdże pak w Błótach, hnadź pot metra, tu nifscha, tam hłubjscha. Dołhi cźołnu fwora žo mjez felenymi łukami. Bacźon fĕtuje nad nimi. Tu je hišćeze i domom, kotrehož mnohi jenoż we wobrazach jnaja. Tamle na cźornym topole, kotrehož wjerschk je błyst wotrasnk, ma fwoje hnĕźdo.

Dykam ruku do wody. Je cźopła a mutna. Wo rybach, kiž tu njeźiwjaja na wodu, wot twornjow fnjeschmarnjenu, hišćeze w Schprĕvi w mnohoscźi fu, njeje niczo widźeć, żadyn schwiżny wuhor, schmuka a fina. Widźachmy je halke posdźischo w fławnej Błótowskej juschcy.

Butrý maja też tu nadosć. W hródźach fteja rjane howjadła. Tśi fta wónnuch ruczijow a wutwarjene kanale pscheńešnu Błóta a dźela je do njeliczomnych kupow a kupkow. Kak móża potom kruwy na fwoje łuki? Tuż pschiłudu łuki k nim. Kaž wschо w Błótach, pschinźdże też wjele trawy na cźołnach do hródźow.

(Skónczenje pschichodnje.)

Z Łužicy.

* Se Schĕrachowa. 94 lĕt stary wumrĕ tu njedźelu privatus Klimant Dittrich, kiž bĕsche jedyn i najstarschich Schĕrachowskich wobydlerjow. Hacź do poslednischo lĕta šiwieńcho žiwjenja bĕsche žo wón najlĕpschcze strowoscze wjeselićej fmĕł. Hakle jako bĕsche fraschnje padnył, dyrbjeschе žo na khorołoju lejnyć. Nĕhdy bĕsche wón i wobjedźerjom jabriki pišanoje papjery w hornim Spŕewinym dole wusche Schĕrachowa.

* **S Połcźnizy.** Jadnu fwjedźeń dejmantowego fwatu fwjeczitaj jutrje schtwórtk Homlez mandźelskaj w Niederfeina. Wonaj hišćeze dźensa banty tkajetaj a fmĕtaj žo hišćeze žadneje ftrowoscze wjeselićej. Mandźelski fteji w 83. lĕcźe, mandźelska pak w 80. lĕcźe žiwjenja.

* **S Delnjeje Wódrizy.** Fmjertne njefboże ftа žo njedźelu dopoldnja ½11 hodź. w Delnjej Wódrizy. Jako žo runje fapjchahaj fetkaschtaj, dźyfche motorowy kolejaŕ wjes nimej nimo-jaŕeć. Wjes wofomaj dźĕsche pak pĕschi žónfka, mandźelfka Reichelowa i Delnjeje Wódrizy, kotraž žo nĕtko njemóżeśche wukhowacź, fo motorowy kolejaŕ do njeje jaĕdźe. Wona tak njefbożownje padny, jo i puknjenym nowym lejo wofta, na cźoż wobkarujonna bórzy wumrĕ. Mandźelfka, kotraž bĕsche pfches 40 lĕt ftara, fałwoftaji muża a dorofcźenej dźĕjeji.

* S Wofitrowza. S Nifiy wucźahnyli fu pondźelu rano wokolo 8 hodź. pschi faftawje pola Lubina (Leuba) cźełe holzy, kotraž mohła 20 hacź 30 lĕt ftara bycź. Schtó morwa je, hišćeze nieżnu wuflĕdźiti.

* **Se Shorjelża.** Sfobotu popołdnju ſta žo na puczu mjez Hennersborfom a Leopoldshajnom fkrobły kubjeżny nadpad. Mandźelfka Kindlerowa i Delnjeho Leopoldshajna bĕsche źebi w Shorjelżu wschelake wĕży wobftaraka a jĕdźesche fe fwojim kotom domoj. Nadobo mlody durdak, 19lĕtny krawfti August Hártel fe Schweidnitzu we Schlefiskej fady fchtoma wufkoczi a Kindlerowej ruczinu tołchu, kotruż mĕsesche na kole wijżajo, kradny. Na jeje wołanje cźekoschе paduch do połow. Natarźej dźekaczerja žo hnydom fa nim pufkcźichu a fawołany Hennersdorfski żandarm nadyadnika ſkónczenje w Hennersdorfe fajа. Wón bĕsche i tofche 2 hriwnje kradnył a ju na to prjecźiżitnył. Jako pschicźinu widawa Hártel, fo je pjenjesy fa domojjĕdbu do Schweidnitzu trjebał. Jeho dowjesechu do Shorjelskeho fudnikeho fafstwa.

Přilopk.

* **Tajny rada dr. Hendrich Büssing wumrĕł.** We Braunfchweigu je tajny rada dr. ing. h. c. Hendrich Büssing, fałožeŕ a fenioroheŕ Büssingfkich automobilnych dźĕłarnjow, w ſtarofbe 86 lĕt wumrĕł.

* **Załožiny njeſtutk je fadwĕlowanja.** We Westeregelu pola Magdeburga (Dźĕwina) pschinźdźechu na załožiny fwojóhny drama. Konjka widźesche, kak mużiki bleschu wupi a potom do ſchachtoweje dźery ſtocźi. Hnydom to njeżnenmu ſtarofce wofiewi, a na to wuczahnychu invalidu Rolofa, na Schĕrofej haju 37 hydlaseho, jako cźełu. S tĕkżinym kluczom, kiż pola morwego namakachu, wotewrichu durje k jeho hydlenju. Tu pofkiesi fo pschikhabźasnym załožiny napohlad. Schĕſćlĕtnej holczy bĕ ſatykacź do hudy tyknjeny, fo njeby wołacź mohła, a potom ſchija pſcherĕſnjena. Dźewjeraj mĕźazow ſtarenu dźĕcźu bĕ nan tohorunja hibikowu żołu na ſchiji pſcherĕſnyczej fpytał. Dźĕcźi leſchćhej w krwi. Starſcha holcźka bĕ hižo morwa, młódſcha bĕ hiſchcze pschi żiwjenju. Lĕkaŕſka pomoz hnydom dozpĕ. Ale njebudże móżno, wobe dźĕcźo ſathowacź. — Wóſmnĕlétny hółcźej, wo kotremž mużłachu, fo je w ſchuli, tam njeſĕł je fhubjeny. Strachuja fo, fo je nan hólza do jamy cźiſnył. Załožiny njeſkutk je ſchtiri żiwjenja fnicził. Po mordaŕſtwu je invalida durje ſamknył, a jeda żo napiwſchi do ſchachtoweje dźery ſtocźił. Cźekżiſche na drĕnje a wutrobu. Niedawno je jeho ſastaranſki żud i jeho ſtarźbu wo wojeſku rentu wotpokaſał.

* **300 wozow żo ſpalilo.** S Rábela w Mecklenburgſkej fo powĕ: Wulki woheń zhromadźichu ſachſki pratk a w nozy na kuble Karlshofje pola Dambecka. Hdyż motorſka ſkława ſ Rábela na wopalniſchcźo dojĕdże, ſtojachu brózńia, wowcźerńa a hlawy ſa mlody ſtót w plomjenjach. Woheń roſchĕri żo njeſmĕrnje ſpĕſchnje, tak ſo njemóżachu ſkoro nicźo wukhowacź. Tři twarjenja fo docźiſta wotpalichu. 300 wozow ſahiny w plomjenjach. Nimo toho fu żo wſchĕ kataſtke maſchiny a 200 wjelbow żita hobu ſniczile. Schkoda je jara wulka, dokĕž je jawoſcźenſka ſuma jenoż ſwadna. Kak je wohenj naſtał, njeje hiſchcźe ſnate.

* **Wulke paduſchſtwo banderolow.** W nozy k njedźeli kradnychu paduſchi ſe famurjowaneho betonoweho khamora na ſlownym hamcźe w Güſtrowje w Mecklenburgſkej banderole ſa tobakowy dawk, kiż bĕchu 86 225,50 hr. hódne. Sa paduchami nimaju żaneho ſlĕda. Wołtajmy, ſo dyrbja ſtaſe poſdźiſche khódby, ſkoro pod zyłej wſu.

* **Archaeologiſke wotkrycźe pschi ſaſajnjenju dróhi.** We Kruſtu pola Anderwacha ſaſajnjeny żo nadobo dróha, po kotrejž naſkadny auto jĕdźeſche. Na ſaſajnjenem mĕſtnje wotkrychu podſeńſke khódby, kotrež połkadźeja i cźaſa Romjanow. Swĕſcźiſchu, ſo dyrbjeli taſke podſeńſke khódby ſkoro pod zyłej wſu.

* **40 zentimetrow ſnĕha na Brockenje.** Na horje Brocken w Sſmólnych horach (Harz) je ſo njedźelu pschi ſnĕhu ſchoł a ſo ſ mĕſtnami 30, haj ſamo 40 zentimetrow wyſoko naſchoł. W nozy pocźa mjeriſawcź. Thermome-

Pražske Swjatowjacslawske swjedźenje.

Dožiwjenja a zacźišće wopisuje Jan Serbin.

5]

(Pokračowanje.

Mjez tym ze so złota Praha na wulkotne swjatoćnosće Orelstwa přihotowaše, zawitachu do wótčiny z Ameriki Češa a Słowakojo, zo bychu so ze swojimi krajanami sobu radowali a swjećili slawny jubilej swj. Wjaczsława. Štwórtk, 20. junija přijĕdźechu tři wosebite ćahi nĕhdźe přez 1100 zamórskich hosći, mjez kotrymiž bĕchu wšĕ woršty zastupjene zo wšĕch amerikanskich statow, hdźež Češa bydla, kotříž su zjednoćeni do „Narodneho zwjazka ćěskich katolikow“ a Słowakojo do „Słowakskeho Katolskeho Sokoła.“ Prĕnišeh nawjedowašo dr. Hynek Dostál, šefredaktor „Hlasu“ w St. Louisu, a posledniših dr. Kořšik. Wšitcy buchu jara swjatoćnje wuwitani wot najwyššich hódnoscźerjow duchowneje a swětneje wyšnosće.

W poslednim tydźenju junija započachu so potom we wobłuku Orelskich dnjow wšelake zjězdy katolskich jednotow, powołanjow a stawow, kiž po někotrych dnjach wotmĕwachu swoje posedźenja a wuradźowanja w duchu swojeho zjednoćenstwa.

Do tutych zjězdow zarjaduje so też zajĕzd łužiskich Serbow, kotříž buchu wot Swjatowjacslawskeho narodneho wubjerka wjacy kroć k wobdźělenju na Swjatowjacslawskich swjatoćnosćach přeprošeni. W hrimanju a błysku wujĕdźechu štwórtk 4. julija z Budyšina do Habrachćic a z wjećornym spĕšnikom přijĕdźechu do Prahi, hdźež nas na Wilsonowem dwórnišću naši Pražcy přećelo a Serbja witachu, wosebje pak w mjenje Worjoła dr. Pospichal, za swjatowjacslawski wubjerk dr. Janda a w mjenje města Prahi dr. Tylinek. Z dwórnišća rozjĕdźechu so naši zajĕzdnicy zdźĕła do zhromadnych nóćleho, zdźĕła do hotela Terminusa abo do privatnych bydlenjow. Naši serbscy duchowni — bĕ jich docyła 5, mjenujcy kk. konsistorialny rada Jurij Kral z Drježdźan, farař Delan, farař Cyž, kaplan Nowak a P. Clemens M. Rab — buchu wšitcy w klóštrje křižownikow wot wjelemišitra k. dra. Vlasaka najpřećelnišo přijeći a hospodowani, mjez tym zo mĕjach zbožo, z hosoćom k. fararja Malého być. Tale bratrowska hospodliwosć swĕdći zawšće wo wulkim wzajimje za naš mały lud! —

Pjatk 5. julija bě wulkotna manifestacija Orelstwa, kiž započa so we 8 hodź. na namĕsće krala Jurja na Kral. Winohradach ze swjatoćnej Božej mšu, swjećenej wot biskopa Sedlaka. Wokoło powyšeneho woltarja stejachu we wulkim wobłuku sta khorhojow wukrajnych hosći a worjolskich jednotow. Po Božej mši přećita bratr Zambach, jednaćel zwjazkoweje rady, worjols kimanifest. Na to rozwi so swjedźeńšći ćah po Fochowej hasy, mimo Narodneho muzeja, po Wjacslawskim namĕsće přez Karlowy móst na Hradčany. Ćah nawjedowachu Worjolscy jĕzdni. Za nimi kročachu swjatowjacslawscy ryćerjo, katolscy legionarojo ze swojej khorhoju, woblećeni w ruskej, italskej a francowskej uniformje. Za nimi kročachu wukrajni hosćo: Belgićenjo mužscy a žónscy we zwućowanskich drastach, Polacy w narodnych drastach a w civilu, Wolynscy Češa, Łužiscy Serbja, kotrychž ze wšĕch stron zahorjenje witachu — škoda zo dźĕšo jich jenoż šesty dźĕl sobu — Amerikanscy Češa a Słowakojo, Francozojo w bohatej ličbje, Južnoslowjenjo, Chorwatske a Słowinske Worlicy. Južnoslowjenjo bĕchu na 30 khorhowjow sobu přinjesli. Też nĕmscy turnarjo bĕchu z khorhowjemi zastupjeni. Naposledku ćehnjĕše češkosłowakski Worjoł, na kotrehož ćole jĕdźeše starosta Češkosłowakskeho Worjoła, minister dr. Jan Šrámek.

(Pokračowanje sćěhuje.)

za zhońtowańsche 2 stopjenkaj niże 0. Mějachu tam też sylnu burjawu.

* **Pjchi ſjwem cźele ſo ſpalił.** W ſtarem hrodźe Montfaret pola Moulinsa w Franzowſkej wudyri woheń. 73-letny hrodowy knjes wuběža na dwór a tam alarmowasche. Potom dobu ſo hiſchcze raz do palozeho hrodu, ſo by ſwoje hódnoſtki wulkotował. Pjchi tom pſchituſnychu jeho ſpadowaze hrjady a wón ſpalił ſo pſchi ſjwem cźele.

* **Pjched nanowymaj wocźomaj ſ leťadłom ſpadnył.** Blisko Nancy padźe franzowſki letanſki oficźer Thiriot, kiž chcźesche ſe Straßburga we ſjwojim letadle ſjwojich pſchiwuſnych wopytaś, ſmjertnje dele. Nan ſnjeſwoženeho, major Thiriot, bě ſ wocźitym ſrudkom tuteje katastrofy. Wón hnydom pſchikhwata, ale ſjm bě hižo mortwy.

30 lět z dwěmaj žonomaj žiwy.

Mjeno bigamiſt (dwěžonak) ſaſtuži ſej tamny „cźeſcźehódny“ korcźmař a pſchekupc Julius Szabo ſ Budapeſta. Je wſchitke dotalne rekordy w tym pſchehnał. Jemu je ſo poradźiło, ſtiježeſi lět ſjwojeho žiwjenja je dwěmaj žonomaj ſbožownje wožeńenyj być, bjes teho ſo jena wot druheje ſchto wědźeſche, ſamo policija nic. Hakle pſchi ſjwojej ſmjerczi pſchińdźe tuto jebanſtwo na ſwětło. Dokelž dwójzy wumrjeć, ſa kóždy žonu wožebicźe, to ſamo jedyn Julius Szabo njedokonjeſche. Sſwoje žiwjenje bě Szabo takle ſarjadował: Schtyri dny wob tydźeń pſchebywaſche w ſjwojej korcźmiczy w Budapeſcźe pola ſjwojeje duſchneje žony cźiſło 1, ſ kotrejž bě ſo wożeńił, hdyž bě 35 lět ſtara. Manželſtwo wosta bjes dźeći, ale hewak wobſtara jemu dom a hoſpodarſtwo jara porjadnje. To bě jara ważne, dokelž ſbytne dny tydźenja poda ſo na „pucźowanje“, to rěka na pſchedawanje wſchelakich twarow. S teho ſnjetſcha žaneho materielneho wunoſchka njemějeſche, ſtźerje defizit. Tón pak ſprawna žonka w Budapeſcźe pſches domjaze dokhody wuruna. Tak wosta wſchitko w najlěpſchim rjedźe.

Julius bě kedźbliwy mandźelſki. Jenje njeſahy, wot ſjwojeho pucźowanje ſonje róże ſobu pſchinjeſcź a ſjwojemu pſchiwſtatemu hólzej — dokelž Julius měješche też dźeći rad — ſłódkoſcźe a hraſki. Spodźiwne jenož bě, ſo w domje Szabowa w běhu lět huſeźſtcho domjaza nabowa ſo ſłubi wot jednoreho kuchinſkeho noża hacź drobotnej lampowej ſtołpizy. Tukachu na domjazych ſłužownych, ale njedaſche ſo nicźo dopokazać. Mnohe paduſchſtwa njehodźachu ſo wujaſnicź. K polizſki njeměješche Szabo žaneje dowěry. Tuž je njewoſjewi.

Jenoho dnja dóńdźe trudna powěſć, ſo je Juliuſa Szabowa na jeho pucźowanju nahle Boża ruczka ſajała. Jeho žona w Budapeſcźe tam dojědźe, ale njeměješche dokho cźaſa, pſchi marach lubowaneho ſemrěteho ſłzy ſłonicź. Dokelž tam ſtejeſche jena druha je ſamym prawom kaž wona a wóſym ſyrotkow, kotreż wo ſjwojeho nana ſarowachu. Budapeſtſka mandźelſka móſeſche też ſaſbowidźenje ſe wſchelakimi wězami je ſjwojeje domjazoſcźe ſjwjeźicź, kotreż běchu ſo na tak ſpodźiwne waiſchnje ſhubiłe. Sſoni, ſo bě Julius też tu ſtaroſcźiwy nan, kiž dyrbjeſche wěſo wjeſe „pucźowacź“, ale ženje ſabyk njeje, žonje a dźěcźom dary ſobu pſchinjeſcź. Hdyž bě prěnje ſpodźiwanje a ſrudne naſhonjenje nimo, wudyri ſwada mjes ſwudowomaj. Wożeſbje chźiſche žona ſ Budapeſta ſjwoje wotewſtate wězy wróćo měcź. Pſzedy hacź wězka k ſrudnjej dóńdźe, dóby dobrocźiwa wutroba. Wona tamnej wſchitko woſtajiſ, ſchtož bě drohi ſemrěty dał, a pſchewſa ſamo nětorke dźeći. Běchu to tola jeho dźeći. Stawiſna je wopraſwdźe hnujaza a wulkeſſe nowinarſtwo ſa to rukuje, ſo je wěrna.

Listowanje.

K. T. Chzeźe-li po § 4 wotnajerjow ſchkitaźeho ſakona Waſchemu podrużnikej bydlenje wupowědźicź, dokelž je ſa ſjwoju ſjwójbu trjebaźe, dha dyrbicźe ſtórźbu pola ławnikeho ſuda dla wurunowanja ſapodacź. Pſchipómnaje-li ſud, ſo bydlenje ſam ſa ſo nuſnje trjebaźe, ma wěſe podrużnik wucźahnyć. Dyrbicźe pak eventuelnje jene dotalnemu runjaze wobydlenje wobſtaracź.

P. H. Jeli po nźkajſim wumjenjenju abo domiſkim porjedźe rjedźenje wokhěže (Hausflur) pſchewſak njeſcźe, dha wěſo to też cźiniccź njetrjebaźe. Tomu je wotnajerſ winowaty, ſa to ſjmój podrużny ſjenjes dóſtawa. Hdyž pak ſcźe to na nětajke waſchnje wſchewſak, dha njeſcźe winowaty, tamny dźeł rjedźicź. S ſyła nic, ſchtož ſu mulerjo a molerjo ſanjerodźili. To je też wotnajerja.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Na namjet gmejnſkeje rady w Druźkezach ſo na Druźczańſkich honach pod 1.) a 2.) wofnamjenjenaj puczej ſa wobkhad ſe ſamokhodami wſchěje druźiny a pod 3.) wofnamjenjeny pucź ſa cźeźite auta pſches 5,5 tunow ſhromadneje wahi po § 30 wojſt. 1 poſtajenja ſa wobkhad ſe ſamokhodami w ſeſtajenju ſe 16. měrza 1928 ſawrjeja.

1.) Mitynſki pucź ſahon cźo. 247.
2.) wjeſny pucź do knjeſeho dwora ſahon cźo. 248,
3.) pucź ſ Druźkez do Běłych Noßlic ſahon cźo. 246.

W Budyſchinje, 22. oktobra 1929.

Hamtſke heſtmanſtwo.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija“. (Porjedźeńka.) Wčerawše wozjewjenje wo pruzy hrajerjow je ſo zmylnje wozjewiło. Tutón tydźeń žaneje dźiwadłoweje pruhi njebudźe.

Domowina. Naša nazymska hłowna zhromadźizna budźe ſrjedu 13. novembra popołdnju w 4 hodź. w Serbſkim Domje. Namjety njech ſo do 5. nov. *předsydźe zapodaja.* Wſitke *towarſtwa* dyrbja być zastupjene. **Předsydſtwo.**

Drježdźan. Serbſke towarſtwo „Čornobóh“ a wosebje wſitcy Serbja, zeńdu ſo ſobotu 2. nazymnika, wječor we 8 hodźin ſwojemu měſacźnemu poſedźenju pola ſobuſtawa knjeza Zmija na Chriſtianſkej dróży 22. Naš ſobuſtaw knjez wučeŕ Zahrodnik poſkići nam rjany přednoſk „Sto je nam Serbam farař Imiš“. Też je nam jedyn ſobuſtaw ćwěcel piwa darił. Přińdźe wſitcy w bohatej liczbje.

Lichań. „Zernička“ ſpěwa dźenſa wječor we 8 hodź. pola Rudolfec. Wſitcy dyrbja cyle wěſe přińć dla ſwjedźeńſkeho wječora přichodnu njedźelu we Krjebi.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydſtwo a wubjerk změjetaj ſtwórtk 31. oktobra (Ref. ſwjedźeń) popołdnju w 3 hodź. w Serbſkim Domje ważne poſedźenje. Njech ſu wſě jednoty zastupjene.

Minakal. Serbſke tow. „Statok“ ma ſtwórtk reformacijſki ſwjedźeń, pop. w 3 hodź. ſwoju zhromadźiznu w knježim hoſcźencu. Dokelž je nam přeſłnoſk přilubjeny a ſo też wo ważnej wěcy jedna, proſymy wo bohaty wopyt, woſebje młodźiny, wěſce a z dypkom. Předsydſtwo.

Njeswačidło. „Jutrnica“ ma přichodnu njedźelu pop. w 3 hodź. w knježim hoſcźencu měſacźnu zhromadźiznu. Knjeża dowěrnicy ſo proſa, wſitkich na to kedźbliwy činić. Předsydſtwo.

Pančicy. Jednota Sokoł. Dokelž je ſtwórtk 31. oktobra poſedźenje předsydſtwa a wuběrka ſokolskeho Zwjazka, zwučowanje wupadnje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za literaturu, łšl a feuilleton A. Dučmań w Budyšinje. Za hoſpodarſtwo: Arnošt Bart w Běłarnowje. Za nowinarſtwo: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

ſrjedu 29. oktobra 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,173	100 pólsk. złotych	47,00
1 jendźelski punt	20,367	100 čěſkoſł. krónow	12,364
100 ſwajc. frankow	80,89	100 franc. frankow	16,44

Barlinſka burſa wosta ſłaba. Sslabe běchu też wukrajne burſy. Kursy efektow powſchitkownje ſpadowachu. Kursy na wikach ſ dołhnymi a rentowymi liſtźinami běchu wſchelake.

Na **produktowych wikach** ſo wječera dopołdnja w Barlinje žitne płaćiſny ſtruźowachu. Popołdnju pak ſaſo wožłabnychu. Pſchenźa a rožka w hotowym ſorime pſchi dotalnych płaćiſnach ſawoſtaſchtej. Jenož poſłědźiſche termije běchu nětcho mało tuńſche. Naležnı ſeźmjeń a wowſ pſchiſładźiſchtej 5 pf. po zentnarju. Wječera płaćeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenźy 11,35—11,40 hr., rožki 8,60 hacź 8,85 hr., jećźmjenja maležnjeho 9,70 hacź 10,65 hr., nałymſkeho 8,60 hacź 9,40 hriwnow, wowſa 8,15—8,65 hr.

w termijowym wikowanju:

ſa oktober: pſchenźy 12,17½ hr.,
ſa dezember: pſchenźy 12,35—12,32½ hr., rožki 9,65—9,62½ hr., wowſa pak 9,07½ hriwnow,
ſa měrz: pſchenźy 13,07½—13,02½ hr., rožki 10,22½—10,18¼ hr., wowſa 9,12½ hriwnow.

Pſchiſtajenja:

Dźěłaćerjow, Heinr. Täucher w Hródku, na Druježdźanſkej dróży 37.

Na pſchedań:

Wohnjiſchćo, w hoſcźencu we Luwowćźiach.
Kóń. Jako w Hornim Sſkonjenju pola Hródka.
„ 7-létny, Jäckel we Lojowje pola Hródka.
Konjej ſrěbrjołétnej, mlokanja w Radworju.

Sſudniſzy na pſchegadzowanje

pjatk 1. nowembra 1929:

w **Nalbizach** w herbſkej gaſchcźe dop. w 10 hodź.: wóſ ſchkleńcźany,

we **Luſki** pola Pomorz w hoſcźencu dop. w 10 hodź.: žytowe a ſłěborne ſudobja, wſchelake meble, 16 ſtućelnych jałowjow a mały byk,

w **Cźornowje**: kormne ſwinje, běhaki, cźelata, ſrěbzy, byki, nětkotre ſta zentnarjow běrnow, 31 górzow zofernowej rěpy.

Wosſewjenja.

Sſud wotewri wurunowanſke jednanje nad ſamožiwjom pſchekupzu Frizy Daniela (majeńa hoſcźenza „K winowej kyći“) w Budyſchinje. Dowěrnik: pſchekupc Gustav Chriſtoph w Budyſchinje na Kitnzowej haſy 40. Termija ſchtwórtk 28. 11. 29 dop. ½11 hodź. w Budyſchinje na ſudniſtwje, ſtwa 141.

Do ſapiſka mandźelſkeho prawa na ſudniſtwje we Budyſchinje na ſudniſtwje ſapiſachu, ſo jamkaŕ Juraj Fuhrmann w Lutobczu nima prawa na wuživanju a ſarjadowanju ſamožiwja ſwojeje žony Jadwigi Hilbjety rodź. Fenſtermannez.

Do wikowańſkeho ſapiſka na ſudniſtwje w Budyſchinje ſapiſachu:

na kopjenu 1018: firma Buno Sachſe w Budyſchinje je ſaſchła,

na kopjenu 1049, naſtupaſo firmu H. Schomburg u. Söhne w Margareźinej Hćźe, prokuru je dóſtał dr. phil. Joſef Fleiſchmann we Wulkej Dubrawje. Towarſtwo ſmě jenož ſe hoſpodarſtwom pſchedźydſtwa abo ſ prokuriſtu ſobu ſaſtupować.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Wiki wožłanu ſnadne, płaćiſny ſeſtajene.

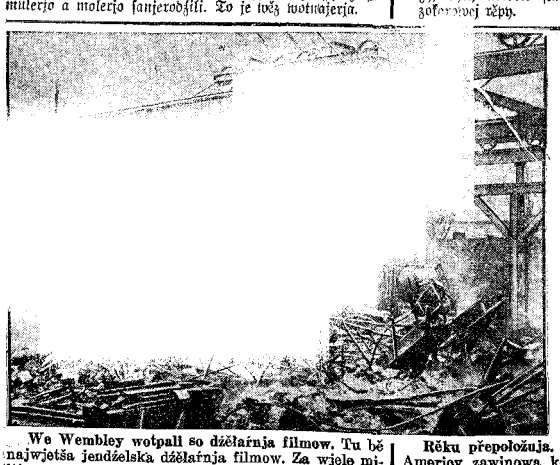
Dop. ¾12 hodź.: Kaž pjched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

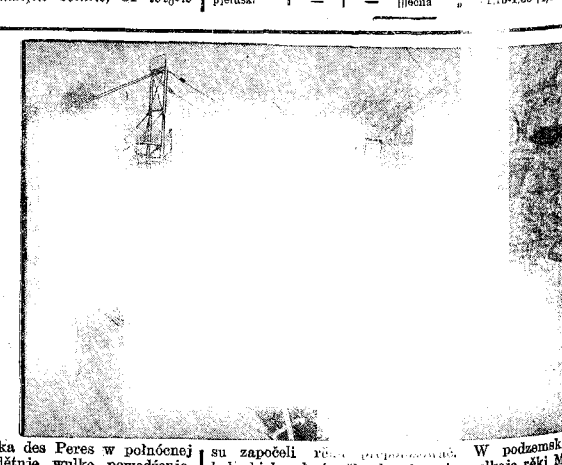
Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	29. 10.	28. 10		29. 10.	28. 10
Pšenica	227-228	227-228	buny	—	—
rožka	172-177	172-177	woka	—	—
naz. jećmjeń	—	—	mądre lupiny	—	—
nal. jećmjeń	172-178	172-188	žołte lupiny	—	—
wowſ	163-173	164-174	koradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosnik	18-19,00	18-19,00
pšenź. muka	27-33,00	27-33,00	lany wósnik	23-24,00	23-24,00
rožna muka	23-26,00	23-25,50	ooon. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,50	11-11,50	běrnj. kruški	15-15,50	15-15,50
rožne „	9-9,75	9-9,75	syno, 50 kg	3,50-4,10	3,50-4,00
lane ſymjo	—	—	rožna ſłoma	1,25-1,50	1,25-1,50
hróch, Viktor.	35-40,00	35-40,00	pšenź. „	1,15-1,35	1,15-1,35
raps	—	—	wowſna „	1,20-1,45	1,20-1,45
pjeluški	—	—	jećna „	1,15-1,35	1,15-1,35

We Wembley wotpali so dźełarnja filmow. Tu bě najwjetša jendźelska dźełarnja filmow. Za wjele milionow ju natwarichu. Wulki woheń pak ju zniči.

Rěku přepołožuja. Rěka des Peres w połnocnej Amerioy zawinowa kóždołětnje wulke powodźenja. Pod nimi wosebje město Saint-Louis ćerpješe. Nětko su započeli re[illegible]. W podzemskich hobrskich rołach rěku hnydom do wulkeje rěki Missisippi powjedu.

Pjerifnowe chorosće w nasymje.

Kury nětkle zapoczinu činacź. Tu mamy wožebje kedźbowacź, dokelź žo rady nasymnjeja. Dohodla njepuschczamy je tam, hdźež jara cźehnje. Pschi hrožnym wsedrje mějmy je w dwěłlej, wětrowanej měšnoschi. Tam sajczelemy jim je žłomu a žyłkanjom. Do žłanja rosbrojimy też hischcze nětchto sorna, so bychu kury hrebałe. Wožebje nětkle dyrbimy je derje pizowacź. Pschidawajmy jim też rybjazu muczku, žnadź ¾ wschědneje pizy a wjele seleneje pizy. Minoh plahowarjo pschidawaju do mjehke je pizy hischcze Yohimwetol a to na dźesacź kur jenu tabletku, kotruž drobnu rosbrjebja. Wuspěch je wschudze spokojazy. Maja-li kury žmorkatwu, namasamy jim nóž a schiju z diphtherijowej tinkturu. So bychmy k wudrjenju cźerjewowych chorosćow jadźewali, pschidamy do pizneje wody antityphoit. Wožebje dźerzcze pak na wulku cźistosć. Sćěny a dno pokrjepcze w kurjenjach z wapnom, do kotrehož sće cellokreol pschidali. Stare kury zarěsamy prydeju hacź linacź sapoczinu. Schtyri abo pjeć lět dołho žebi žane kury njedźerzimy.

Dom a kuchina.

Kak łódkowe, schkleńcźane a porzlinowe žudobja dołho rjane sdźerzimy.

Hižo naschi pryedownizy mějachu wožebitu lubosć k rjanym błyhotajym, schkleńcźanym a toczenym žudobjam. Tele žudobja dyrbimy pak runje tak jako wschě druhe kowe, derje wobhladacź. Někotre žudobja jenoź z twjelku wótrěnemy abo wotpraschimy. S cźajami pak je nutne, so tajke žudobja zwoplokujemy a to w sodowej wodźe. Na to je wjazy krócź w linkej wodźe woplokamy. Potom je z wotmjanej łapu wotrěnemy. Też w rěsu mózemy tajke žudobja wuwalecź, dokelź rěs kóždu kapku wody wuhuschi. Próndne winowe łahi (Weinkaraffe) zwoplokujemy z winimi (Weingeist). Potom wostajmy je wotewrjene stejo. Kwětkowe vazy wucźiscźimy najlepje ze žełowej kišalinu (Salzsäure). Mlokowe schkleńcy najlepje w symnej wodźe wurjedźimy. Cźasto skorža hołpoty, so žo jim schkleńca puknje, tak bórzy hacź horzu wodu do njeje linu. K tomu sadźewamy, tyknjemy-li pryedy cźišu do schkleńcy. Cźišu wschu cźopotu na žo wosmje a tak žo nam schkleńca njepuknje. Někotre hołpoty njemóža žo też njepocźinka wostajacź, so schkleńcy jenu do druheje staja. Potom žo cźasto wjazy rósno njepuschcźa. W tutym padze linjemy do swjerschnjeje schkleńcy tymnu a do spódnjeje cźopku wodu a hnydom žo puschcźitej. Lěpje pak je, so tajke schkleńcy dozyka jenu do druheje njeinkamy, ale hnydom se symnej wodu nalijemy. Tak nimamy z woplokowanjom telko dźěła. Woplokujemy-li tajke žudobja, kotrež žu se złotymi žmuschkami a kwětkami wudebjene, nježdźěmy pschi tym žane žoda trjebacź. Hewak barbu wotrybujemy. Też nježdźěmy žerje z pschchorszej wodu žudobja woplokowacź. Też njesłajerje schkleńcy a tajke žudobja žerje na tkachle.

Kosaze mloko cźeschnym dźěćom njerwadźi.

Někotři ludźo měnja, so kosaze mloko cźeschnym dźěćom wadźi. To pak njeje wěrno, je-li nimo toho hischcze nětchto druhe pschidawamy, na pschikład žudowu abo słotojabłukowu juschku (Apfelsinensaft). Psched někotrymi lětami naš psched tym warnowachu a prajachu, so žu tajke dźěći khudokrejne, schtož je jara strašne. Wucźeni prajachu, so žu kišalinu na tym wina, jako kapronowa, kapriłowa a kaprinowa kišalina. Tychle kišalinow je w kosazym mloku mjenujzy 8 krócź wjazy jako w maczeńkim. Někto pak je profesor dr. Bünger w Kielu rosšafnił, so je w kosazym mloku vitamin C jenoź jara mało wopschijaty. S tym je strach žobu sjednoceny, so by dźěćo po cźasu na dźesacźnowy hnitź (Skorbut) khorjeło. Tohodla dyrbimy dźěćom z kosazym mlokom płodowe juschki abo rosklepanu jeleninu žobu dawacź. Hewak pak je kosaze mloko dźěćom schwarne a je tuberkulose hacź k ... [illegible] ...cha zbroha ... dźeco, je-li ... bujemy.

Praschenja a wotmołwjenja.

Praschenje: Kak bych mohł kimjelcźu na naschej luzy sniczicź?

Wotmołwa: Kimjelcźa je dobre korjentowe selo a dyrbjało žo jenoź potom sniczicź, by-li jeho pschewjele na luzy było. Sniczicź mózecze kimjelcźu z tym, hdyž na luzy pschezo jšót paszecze, abo hdyž kuku znajmjenscha tři krócź ła lěto poštrzecze. S tym žana rostlina njedorosce a žymjo njesestrawi. Dale mózecze kuku z wapnowym sosfatom pohnojicź. Tuž rosmjetajcze najmnu na jutre dwaj zentnarjej Domaschoweje muczki a dwaj zentnarjej 40prozentneje draßtoweje žele. S hnojom abo hnójnizu pak njeßmémy na žadyn pad hnojicź. S tym bychmy jenoź k rosczenju kimjelczki špěchowali.

Praschenje: Mam dźesacź nowych krowow, kotrež jara łubjenje deja. Wot wschěch krowow nimam kóždy dźeń wjazy hacź 70—80 litrow. Na cźim to saleži, žnadź na stoce? Krowy žym žam jako jałowy horje cźahnył a naschehe bika žym pschipuschczał. K pizowanju dawamy zentnar wotawy a zentnar woiwěneje złonu. Ssylnjazu pizu jim namoczenu dawamy, a to 70 litrow worjeschkowehe wočuchca (Erdnußkuchen), 2—2,5 kg. kokoßowehe wočuchca a 20 litrow rjanych wotrubow k jenemu pizowanju. Mimo toho dawamy jim dosć rěpy. Po cźełeczu mějachu někotre krowy šacźelke wumjo, tak so žo dójnosć stajnje pohibowasche. Też na schtyrych někotre krowy khorjechu. Někotre běchu druhdy khrome. Kak bych mohł dójnosć zwyschicź?

Wotmołwa: Ssnadź nimaju wałche krowy dobrut dejnosć pschinarodženu. To žo hischcze zhubjenschi, hdyž macźe žami žiwojeho bika. Tohodla wam radźimy, so bischcze žebi nowehe bika k woczeršiwjenju krewje kupili. Dale macźe žo w pizowanju porjedźicź. Wotawu, wowžnu złomu a rěpu derje mózecze dawacź. Kaž pak žylnjazu pizu dawacze, je zyle wopaki. Ssylnjazu pizu dyrbicze žuchu dawacź. Hewak žo piza se žlinami dosć derje njepschemacźa a šłót ju tak derje njespožiwa. Mi žo zda, so je tež khětro mało žylnjazeje pizy dawacze. Radźimy wam 2—3 kilogr. žylnjazeje pizy na dźeń a złoćo dawacź. Wjazy tež njerwadźi. Hroschikowy wožuch (Erdnußkuchen) a kokoßowy wožuch schej dobrej mlokowej pizy. Město rjanych wotrubow dawajcze pak pschenicźne wotruby. Ssylnjaze pizy pschidawajcze we wolijowych wožuchach a žylnjazej pizy w poměru 2 : 3, to je ⅔ ma być wolijowehe wočuchca a ⅓ wotrubow hromadu změlchane. Prajcze, so maja wałche krowy bolaze wumja. To derje je z winu, so njebywaja prawje dejene. Tu tczi žnadź wina, so krowy dozyka hubjenje deja. Wěnujcze k dejenju wjazy kedźbliwosce. Njehladacze-li žam za dejenjom, macje z tym schłodu. S hubjenym twjedzowanjom so krowy trajnje zhórscha a posdźischo njemóžemy to wjazu narunacź.

Praschenje: Moje kožinaczki tózdołetnje derje njeju, tola žu prjedy hacź dosrawja połne pomjedże. Schto mam cźinicź?

Wotmołwa: Wurěsajcze kečzki derje w zymje a z pomjedju połne wjeschki wošstrencze. Potom kečzki se 3 4 proz. rospuschczilinu pokrjepcze. Nimo toho zim derje pohnojcze. Nałeto je hischcze jónu z rospuschczilinu pokrjepcze.

Praschenje: Mój pjeczetny kóń ma tak njenowanu lečzbu praschwinu. Schto mam pscheczivo tomu cźinicź?

Wotmołwa: Myjcze wascheho konja z cźopkej mhdlišnowej wodu abo z 10prozentowšej rospuschczilinu kreonjenasymnik. Myjcź dyrbicze konja po możnosći w pschilina. Potom konja hnydom cźopko zwodźekajcze, so by žo poldrušchich hodźinach.

Časopis za serbskich ratarjow

Cisło 41 Budyšin, 24. oktobra 1929 Lětnik 37

Hromak jako debjenska kwětka.

(S wobrazom.)

Selo hromaka (Spargel) je nam hižo jako debjenka znate. Cźim radšcho je sahrodnizy do wenzow pletu a do wonjeschkow wjaiaju, žadyž jeho kreiczerwjene jahodki sestrawja. Do zwójby hromakoweje rostlinki złuscheja

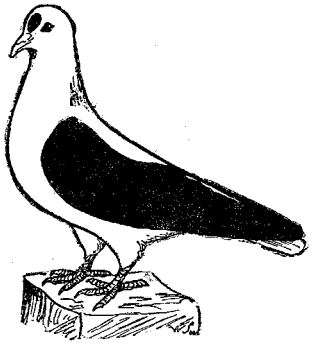
něhdże 100 druzinow. S nich žu naschim sahrodnikam a znajerjam kwětkow někotre jako debjaze kwětki derje znate. Tute pothadźeja najbóle z połnocźneje Afriki abo z tamneje krajiny Natal. Po tajkim žu rostlinki cźopkych krajow. Tohodla pola naš jim jenoź wo zimach abo w parnischcźach (Warmhaus) howi.

Jako zimowinku abo wiżacu rostlinku rosežnawamy pola naš tři druzyny. Najbóle znaty je kudźerjaty hromak. Tutón je rady wije. Jeho kopjeschka žu cźerne kaž jehły. Wón kšeje na zołcź běły a rjenje wonja. Tohodla maja jón rady wo zimach. Pjerjaty hromak je rady plecźe. Jón wija žobu do wenzow a druhich kwětkowych wiczow a pleiwow. W tutej druzinje je wschedschca wschelakorosć. Zimowinski hromak (Zimmerspargel) ma wjele wotnožkow. Tute je rady pletu a pak je wiżajo rosrostu. Tuteje druzinu zaiwiki hacź do dwojoch metrow dołhoscze rostu. Jón hadźeja rady do wiżacych hornczkow. Wón zada cźerstwy powdęr a dobre pohnojenje. Do wiżacych hornczkow hadźeja też rady hromak, kotrehož kopjeschka žu na murtu podobne.

Kridlak.

(S wobrazom.)

Kschidlak abo kschidlaty hołb njeje znano žana debjenka. S pomjenowanjom „kschidlak" ma je jenoź iale druzina po zwojich zwonknych znamjenjach wosnamjenjeć. Kschidleschcźo stej barbotej, z wunsacźom pjerja hornjeho kschidła. Kschidleschcźo stej wschelakeje barby, pak cźornej, módrej, cźerwjenej, žołtej, złébro na blédej

pak schepjerkatej, kaž schkowronczk. Srédka seikamy žo se kschidleschkami cźerwjenymi abo bélo na žołtymi schupinami, abo módrymi z bélymi pakami. Hewak je zyle pjerjo hołbja běle, znanio pjerka na horninaj kschidleschkomaj žu béle. Tak kschidleschcźo na bélem dnje dosć jažnje a do dołhoscze wupschestrjenej wustupujetej. Na khribjecze wutwori žo z tym wobras béleje wutroby. Dale ma kschidlak na hłowczy hischcze cźorny bleczk. Tutón žedźi wyšche pyska, žo ani wóczkow ani rózłow huby njedóstajo. Tutón bleczk je na kruschwu sapodobny, druhdy też wschudzom jenak schérok. Postawa kschidlaka dopomina na połneho hołbja, tola je schwinznischa a wožobnischa. Tohorunja je hłowczka podołhota a schwinja, a cźoło sterje nišše. Pyst je cźesti a krenjo dołhi. Pola wopraweneho kschidlaka je zyły pyst jenajkeje barby. Spódni pyst je pschezo jažno wóskoweje barby. Wóczy stej

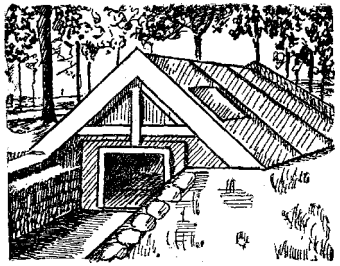
czimmet. Schtija je tkerje dolho hacj kuschca a pschi hlowczy trochu pschestohujena. Derje kulojtemu horlschku pschisamknje so trochu schtrohe a rjenje wuftupowaze wutrobno. Khribjet je, kaj zyla postawa, dolhi a do zady trochu spadowazy. Nózzy fiej nahej, tkerje nischej a zywoje czerwjeneje barwy.

Po tychle stamjenjach kjuscha kichdikak do naschich domjazych hobjow i nahimi nohami. Wón njeje samo i debjenku mjes hobjemi, ale je jara wuzitny. We swojim wuzitk dawaju runa so naschim pólnym hobjam. Psched nimi pak ma tu lépschinu, so je je zwojim pjerjom a je zwojimi barbojtymi kichdleschkami, kaj je swojej zytej postawu i woprawnej debjenku naschoho hobjenza.

Zemski khlew a kurjenc,

(S wobrasom.)

Semjli khlew abo kurjenz ma wschelake lépschiny. Wozebje wukhwalaja jón jako kurjenz. Sa tuni pjenjes jón natwarischi, w tymje je czopły a w lécze khlódny. Najpschihodnische je jich salozenje na nawiżowatym satjupje. Tu njehroży jemu woda ani zyrisna. So tychu wozebje czopłe byle a rjane zwétło méte, twarja je rady do sastupow k potonju nawiżowatych. Jón wurvja metr

hluboko do semje. Do janty wjedu nékotre tkodzenki. Tšecha wotpoczuje na tchitrjoch stotpach. Kaj sastup nawiżuje tak njech tej tšecha spaduje. Tšechu kryje popa, pak i dornami pokadzena abo i pjerschczu pomjetana. Kurjenz ma zo derje wétrowacz. K tomu pschiprawjej zebi w swiślach pod ponozkom wokna k wozsinjenju. So njeby rubjezna dzélwina i wotewrjenymi wokanami do kurjenza salesch mohła, wobarnuj je i lézezami abo zylnym groczanym plecządkom. W nozy durje do padleńskeho kurjenza derje samkaj. W durjach je delka sawjeradło. Tu kury rano wulbza a wjeczor lehnjez khodza. Zerdki pschiprawuj we wyschokosezi swonknje kurjenz wobdawaseje semje. Pod zerdkami pschikrepaj schérokе desti, na kotrez njerjad pada. Dno khléwa je sa hrjebanje. Wschе drjewjane stolpy a desti pomajaj i karbolinejom, so buchu czim dléje dzerzake. Tajki khlew abo kurjenz wschak ma tez swoje wobuznosce. Wón njehodzi so tak lohko wurjedzicz a w nim sahnéldza so rady mysche, wulke myche a wschelaka njerodź.

Plahowanje pieluski a jeje wuzitk.

Pjeluschku liczimy do pjowanskich rostlin. Je to kulturna rostlina lohkich pódow. Ju symjemy wschudze méjto béleho abo sedzeneho hrócha, hodzej jemu wosay njehowi. Hróch zada zebi wubernischu pódu, mjes tym so je pjeluschka i mjenje hódnej pódu spotojom. Pjeluschku dze na prénim méstnje k pjowanju symjemy. Spósnjaiemy ju na tym, so zu fornjatka mjenische a njejzu tak rjane jako hrochowe. Schtoz symu abo pizu nastupa, mamy i pjeluschki wosay hacj i hrochu. Liczimy se 14 hacj 24 dwójnozentnarjemi symja, 22 hacj 40 dwójnozentnarjemi symu a 130 hacj 250 dwójnozentnarjemi seleneje pizy na jenym hektaru. Wobsymjemy-li ju pryedy abo je-li rjane wjedro, narosce nam pryedy. Pjeluschkowe sorno mozemy jako hróch wuzitowacz. Wésto trochu hórko khodzi, ale niz njepschijomnje. Scamo w hoscenzach je k jedzi dostanjemy. K jedzi na pschedan pak zo njerwuplaca. Tola mozemy je w symje ikotej pizowacz. Schtoz dze khmanische a wjetische sorno mécz, njech mésto pjeluschki Valterbacherski pólny hróch wobsyje. Ton zo derje radzi a njezada zebi runje najthmanischu pódu.

Pjeluschku plahujemy po zyle jednorych prawidlach. W pódze dyrbi nészto wapna byez. Njeje-li w pódze wapno, rosmjetamy na hektar nasymu pryedy 20 zentnarjow. S hródznym hnojom mózemy jenoż potom zladze pohnojicz, hdyż je póda jara zucha. Hewak kjuscha hródzny hnój na bérnischczo abo répnischczo. Ssyjemy-li pjeluschku na jelenu pizu, mózemy tez polo i hnójnizu powosycz.

Najthmanischo radzi zo nam pjeluschka, zyjemy-li ju po nékajkim zicze. Po nim mózemy tez wobkopowanki (bérny a répu) zadzecz. Hizo nasymu dyrbimy ji zworacz, dokelz dyrbimy nalécz i czazom, hizo w mérzu, zyez.

Czim pryedy czim lépze. Na sworanu rolu rosmjetamy w symje, hdyż zadyn zneh njeleży, na hektar 400 kg. Domaschoweje mucki a 200 kg. 40 prozentowske drazkowеje zele. Tónle hnój dyrbimy z poslednim wlóczenjom sawlóczicz. Stymja djerjemy na hektar:

K pizowanju na selene:
180—200 kg., zyjemy-li je zyjawu,
200—260 kg., zyjemy-li i ruku.

Na zymjenjo zyjemy:
100—160 kg., zyjemy-li je zyjawu,
140—200 kg., zyjemy-li i ruku.

Khmanische wésjo je, hdyż pjeluschku czistu njezyjemy. Hewak zo nam rady lenje a potom synije. Tohodla wowza k tomu smésamy. Tohodla wozsinjemy na hektar 180 kg. pjeluschki a 50 kg. wowsa. Je-li póda czerstwa a na wapnje bohata, radzimy scéhowazu méschenku: 110 kg. pjeluschki, 80 ko. woki a 40 kg. wowsa na hektar. Tez na podworane schczernischczo mózemy w lécze mésto czisteje lupiny 50 kg. pjeluschki a 150 kg. módrych lupinow hromadze sméschecz. Tole mózemy potom pizowacz abo wupasc. Schtoz wostanje, je zbodom jelenу hnój k bérnam. Ssyjemy-li nalécz pjeluschku na pizowanje, wozsyjemy tózde 10 dnjow nowu pjeluschku. Tak nam piza njesastanje a sot ju radzicz zerje a i njeje mamy wsay wuzitka.

S tym, schtoz symy rospiżali, symy spósnali, so mózemy pjeluschku na wschelake waschnje wuzicz. Wona je wozebje zhwalhy hódna pizna rostlina lohkich pódow. K tomu chzemy hischcze pschitpomnicz, so wona jako mjetelokzejaza rostlina pódu na dusnych wobohacesi. Wona postajtim pódu njewucerpa, jako zita a bérny, a tohodla dyrbimy ju czim zkersczo zyez.

Hospodarstwo.

Hladajmy sa gratom.

Tez grat dyrbimy derje wobhladacz, wozebje konjazy, a to snajmjenscha dwójzy sa léto. Grat pschehladamy psched znjemi a w symje wokolo hód. Dyrbimy jón dokladnje wuczisczicz, najsépje wunwcz a potom hnydom z tranom pomasacz. Pschi tutej pschileżnosczi njech zedkat grat pschehlada a swuporjedża. Hewak by zo nam wo znje abo hewak pschi nusnym dzéle torhak, a i tajkim tutowanjom bychmy jenoż schkodu méli. Niczo hórsche njeje, mamy-li wo znje nusne a nékto zo nam grat torha. Graty njeżmémy zenje nébdze w konjenzu wisajo mécz, ale psched konjenzom pod tólnju. Jenoż kantary abo réżadla mézmy w symje w konjenzu wisajo, so buchu pschesymne nebdzke. S tym bychmy konjez njele swadzili. Kóń mosk zebi jasyk swosabicz abo suby skasycz.

berow.

Letża mamy zo wuhladu na rjane bérny. Tohodla budzemy dyrbjez jasno wjele bérnow pizowacz. Tez bowjasemu sytez mózemy bérny dawacz a to doroscenemu skocjecu (krumje abo bykej) 30 puntow na dzeń. Tez konjom mózemy bérny dawacz, nic pak juhowym koblam, dokelz je w bérnach malo wapna. Wubjerni hospodarjo prakitkoju zu mésto wowza i dzela abo zyle jenoż bérny pizowali. S tajkim pizowanjom wjele salutujemy, bjes toho, so bychmy konjez na strowosce schkodzili. Tak mózemy na pschikład dzélazym konjom kózdy dzeń na 40 puntow warjenych bérnow abo 15 puntow zyrych pizowacz. S tym wjele drohcho wowsa wulutujemy. To je wozebje wazne za ratarjow i lohkej pódu, kotrez wjele wowsa njejsyja, ale sa to wjele bérnow zadzeju. 8 puntow warjenych bérnow narunaja dwaj puntaj wowsa. K tomu pschidawamy bischcze wjele kjanja a zyna. Tez mózemy néschto kuschczisnoweho schrota (Hülsenfrüchtenschrot) pschidacz, so bychu kocjeczu bélkowiny njepobrachowale. Sa krénjeho konja dostawa na dzeń 30 puntow parjenych bérnow, 4 puntу kuschczisnoweho schrotu, 8 puntow kjanja a 10 puntow zyna. Dyrbimy pak wésto tajke bérny derje wuczisczicz a swoschczipowacz. Tez chzemy hischcze jomu na to pokazacz, so je w bérnach malo wapna. Tohodla dyrbimy jim tez plawjenu krydu pschidawacz, je-li tez zyno abo druha piza na bjeswapnowej pódze rosika.

Bérny w hromadze a pinzy.

Tak bórzy hacj symy bérny na wjetsche hromady sepypali, sapoczmu zo paricz a sbubja wjele wody. Potom hakle wotpoczmu k symskemu mérez. Hakle nalécz zo sazo wjazy wody wupari. W symje dyrbimy tohodla prawje sa ninti hladacz, so by w pinzy abo w hromadze pschecopko njebyko. Nad 5 stopjenkach C. njesmé tam byez. Potom dyrbimy wétrowacz. Niz pak hromady, hdyż jara mjerzinje. Je-li wonka jara syma, dha tez w hromadach bérnam jara czopło njeje.

Skolarstwo.

Njepschirésujeze konjom wopusche.

Mjes naschim ludom tczi pschesce hrosny njehocjink, so konjom wopusche pschirésuja. To je draczolowanje skotu a na druhim méstnje kóń wjele pizy rosbrojі. Najbórze je sa tajkeho konja w lécze, hdyż muchi skocjo czliwjaja. Widzimy, kak zo tajke czliwolowane skocjo prosuje, muchi sehnacz, a pschi tym mjeta i sbowu tam a zem, funka je pizu wokolo zebje, mjes tym so druzki kóń mérnje a spokojnje zerje. Kóń je pschi zlym franju njemérny a nerwowny a tak i gwaltom a nalpe pizu spózera. S tym może skocjo na koliku sthorjez, na czoż druzku zamo sahinje. Kelko pizy zo njetrjebawschi rosbroji a my pschisadzimy. S pschirésowanjom wopusche mamy potajkim jenoż njewuzitk. Rjane tajke skocjo tez njeje. Hospodar, kotrez je zwojim konjom dobry, tule hlupu wodu zobu njecziti. Tajki kóń i dolhej wopuschu je mérny, njeszépje wokolo zebje a sezerje w mérje zwoju pizu. Runje jako wopuschi, tak njeżmémy tez konjej hriwy pschirésowacz, wozebje njeprédkowne, kotrez na czoło dele wiszaju. Tajke skocjo njemóże zebi hewak zane muchi mjes wocżi sehnacz. Muchi zu czasto i pschicżinu wschelakich wocżowych katarkow. Runje tak njepschijomne je sa konjo, jeli jemu pschezara hlóda pschirésamy. Hlóda (Fesselhaare) pu pschecesowo mokrocje.

Pschidawki k zuproschnym ranzam.

Ssuproschnym ranzam njedawajmy wjele pizy, jeli zu tak nékaz derje wuwite. Dyrbimy zamo krucze na to kedzbowacz, so bychmy je njekormili. Hacz k wésтemu stopnju mózemy jim wésto néschto pizy pschidawacz. Wokolo tsi njedzele psched proszatami pschidawamy jim nészto bélkowiteje pizy. Hladajmy pak, so njewotrecżnja. Ranza trjeba pschezo psched proszatami telko pizy, so by posdyschso

s proszatami dosez mloka méła. Wożne pizy, na bélkowinach bohate, zu: wuwsérane mloko, mjazowa muczka, rybjaza muczka a fuschene brożdże. Dale dawamy jim wjazy wowsa a wotrubow. Wschédnje dawajmy jim tez selenu pizu. Nimamy wjazy travy, dha dawajmy wotalvu. S tym zu strowische a czisticze.

Prawe pizowanje spéchuje dójnosez.

Tole symy na naschim holowjasym skoce po wójnje tak prawje spósnali, hdyż jasno i lépschej pizu sapocjachamy. Scamo mjes jednorymi domorodnymi druzinami zu tajke krowy, kotrez bychu wjazy dejske, bychu khmanischu pizu dostake. Nékotrajkuliż krowa pak zo jenez tohodla wuwicz njemózesche, dokelz njebe dosez pizy. Tak je prof. dr. Zörn we Wrótkławju primitivne krowy po dzensnischej techniazy i najlépschej pizu sastarak. Dójnosez postupi wo 12 a 15 litrow na 20—30 litrow. S toho widzimy, so woprawdze na prawym pizowanju fależy, to réka, hdyż pizu na prawe waschnje hromadze méschamy. Pizowanje dyrbi tez byez hospodarskim a lezowosnstnym pomérom pschimérjene. Tohodla njemózemy tez tudy zane tak mjenowane pizowanske normy postajecz. W najbliżschej ratarskej schuli pak wschо dalsche zhonimy, dokelz cżi nascha wobstejnosce bliże znaja.

Pjerznarstwo.

Kormjenje pjerjny.

Hacz dotal hola naz w Némskej mako pjerjny kormjachu pornjo Franzowskej a Belgiskej. Jenoż nékotsi plawarjo zo i woprawdzitym kenanjenjom sadérachu. Powschitkownje zo prajesche, so i kormjenjom pjerjny na pjenjezy njepschindzemy. Toho ménjenja zu mnozy, hischcze dzensa a tohodla tak malo pjerjny kormja. Scéto pak je i pschicżinu? Pschede wschém dze to, so je kormjenje kur mako wunoschne. Tez wukraj je nam i konkurrenzu. Naschi ludzo hischcze nimo toho rady wukrajnu pjerjnu kupuja. Wschelazy radza nam, so bychmy honacje trébili (Kapaunieren). Hacz pak by nam potom kormjenje pjerjny wjazy wunjeżko, je wulke praschenje. Tohodla chzemy radzcho hischcze docakacz, dokiż to njebudze sdésczene.

Chzemy-li woprawdze pjerjnu kormicz a ju na witi pschedawacz, trjebamy wulke a czejke druzjny, kotrez zu ke kormjenju hodza a maja dobre njacżo. Natche njacżo na wikach ma byez runje takе jako wukrajne. Tak ma zo je wschém tworami. To je prénje wuménjenje. Wjele ludzi legchornske kury jako prawe ke kormjenju khwala. S tym pak njemózemy wjele sapocjecz.

Kak wunoschne je plahowanje pjerjny, widzimy najlépje na kurjazych formach, hdyż kury k njezenju plahuja. Te wschе mtode honacjki zaresaja a zwinjom dawaju, dokelz jich kormjenje nicżo njewunjeże. To njeje potajkim zana prénjoima kornina pjerjna a tohodla zu wuhladu za lépschi pschichad tez dosez male. Tu zo ikoro sda, jako bychmy dyzli jenoż wukrajnej nasche pjerjnowe witi pschewostajicz. Ale kózdy cżlowjek, kiż jenoż trochu mysli, zebi tola rjekuje: kak dha je wukrajnej mózno, tajkule dobru pjerjnu wukormicz a i njeje pomérnje dobych zesabnych. Dokelż je snaty pjerjna broha. Ale, njebychmy dha mohli tak sarjadowacz, so bychu pjenjezy w kraju wostake? To zo we, ale byrbjeli runje tak khmane tworу pschedawacz. My bychmy mohli na wikach runje tajke tworу pschedawacz, hdy bychmy jeno dyzli.

Jeja k nażadżowanju.

Dobre jeja k nażadżowanju mamy wot tajkich kur, kotrez pschetuczne njejżu. Tohodla je nusne, so maja kury k hrjebanju dosez méstna. Najkhmanischa je tez kucha piza. Teje kury zenje pschewjele njejedza. S njerodżu zanjeschwarnjene kury tez khmane jeja k nażadżowanju nimaja. Tohodla rjedżeze prawje kurjenzy a cżiscze je je 3 prozentowske cellokrewlowej rospuschczelinu.